Halmi ref. templom

HALMI (Ugocsa)

Ref. templom, XV. sz.

Vámdi Béla: Gratmári képek. Budapesti Hírlap, 243–1936, 11 l.

Halmi templom

HALMI

Kőtemplom, XV/XI, új torony

Henszlmann Imre: Honi műemlékeink hivatalos osztályozása. AÉ, VII–1887, 265 l.

Halmi Ferenc,ép. MDK
Arad

A mücsarnok tervezeteire hirdetett pályázaton nyerte a/60 db. huszfrankos arany/ II. dijat.

A mücsarnok tervezeteire hirdetett pályázaton..
Vasárn.Ujs. XXI.évf. 35.sz. 1874 aug.30. 556.l.

Halmi György, építész

Tervezővsoportjának terve

Költségtérítést kapott az

alábbi pályáratok

Kovács Ferenc: A Sabáni Rácz

gyógyfürdő tervpályázata, 1969

Magyar Építőművészet 1970/4 2 old.

MDK

Halmi Gyula

Vizsga után, festm.

A berlini nemzetközi műkiáll. VU. 1891. [illegible] l.

MDK

Halmi Hartmann Ferenc

Fürdőzők az Őrsi parton, of.

Alsó Örsi part, of.

Balatoni Társ. 6.kiáll. Uj Szal. 1934.okt.
7 l.

MDK

Halmi Hartmann Ferenc, festö

Rákospatak részlet.

Az Uj Szalon Szent István-i kiállitása. 1934. aug.
Katal.

MDK

Halmi Hartman F., festő.

Alsóörsi részlet, o.

Műterem. - VII. Balatoni Kiáll. Katalog. 1935
nov.-dec.

MDK

Halmi Hartmann Ferenc, festöm.

Virág csendélet. Of.

Nemz. Szal. 1919. okt. kiáll. Kat. 6.l.

Halmi Hartman Ferenc

Fürdőzők az örsi parton

Az Uj Szalon Balatoni Tárlatáról

Képzőművészet, 1934.78.sz.

„Halmy József borongós, expresszionisztikus munkái központosítják a szemet azokra az óriási modern borzalmakra amiktől nem lehet menekülni..."

(Artmagazine, Toronto)

Szeretettel meghívjuk

Halmy József

/ Kanada /

Kiállításának megnyitó
ünnepségére
1999. október 14-én 17^{30} órára

A művész bemutatása után

Somogyi Péter

hegedűművész játszik.

HOME GALÉRIA

1025 Budapest, Csévi út 7.
Telefon: 200 4306, Fax: 200 8614

Nyitva:
kedd–péntek: 10 – 18^{00}
szombat: 10 – 13^{00}

A kiállítás megtekinthető:
1999. október 31-ig.

H A L M Y

zog: vagy sekélyes mérőónnal dolgozik, vagy, és ez a rosszabb, az elhallgatás „nemes“ művészetét gyakorolja. Ez egyik sem, de különösen az utóbbi, nem elv: igenis függetlenítse magát az

Halmi Hartman Ferenc: Fürdőzők az örsi parton

Az Új Szalón Balatoni Tárlatáról

Fotó Röckel

megállapítjuk, hogy „baj van a kritikával", de nem mutatjuk meg a kivezető utat, mely a gyógyulás felé vezetne. A mai, és egyáltalán a kritika létkérdése mindenkor azon fordult meg, hogy vannak-e olyan kritikusok, akik nemcsak

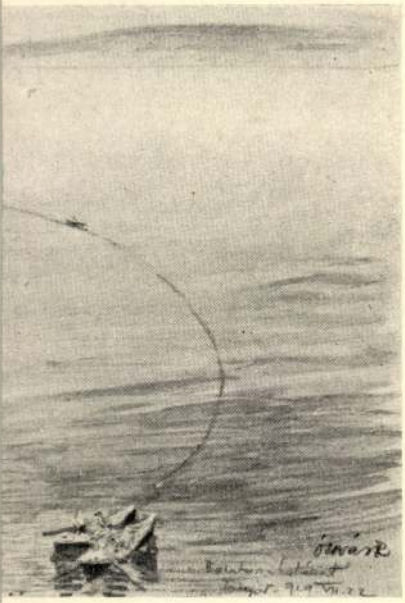

Balatoni halászat
Balatoni Tárlatáról

1919. okt: Vörösszelet, of

Halmi Hartmann Ferenc

1920 jan. febr.

kiáll. Nemzeti Szalonban

Őszi hangulat, olaff. 8000.–

1920. márc. M Akv Pf Egy

kiáll. Nemzeti Szalonban

Tanyai ház alkonyatkor

krétarajz 4500.–

1920. május

kiáll. Nemzeti Szalonban

Erdőrészlet napsütérkor

olaff. 1200.–

1920. szept. n. o.

Kis erdő, olaff. 900.–

Vihnypeszerény h. n. V. 73.

Uj Szalon

1934 aug: Rákos patak részlet

1934 okt. (Balat. Társ)
Fürdőzők az őrsi parton, of
Alsóörsi part

1934 dec:
csömöri hegyek összel, part
alkony

Müterem. 1935 dec (Bal. Társ)
Alsóörsi részlet, of

Arv Csarn. 1931 dec. 60. a.
6ski Táj,
of

Halmi Hartmann

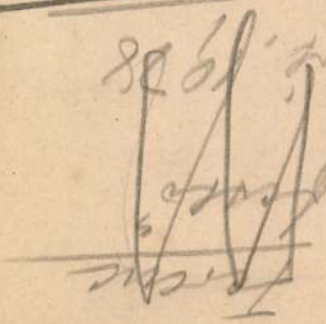

3707. Nyilassy Sándor.
Sz. Szegeden 1873 decembe

Vasárnap.

Megtartására
~~A sík előtérben~~ négy
~~dett~~ a földre, hogy ~~jól~~ kibes
jobbrafordultan ül ~~mig~~ és ~~mm~~eg
szembe~~nn~~. Mindannyian szük u
szoknyát viselnek. A háttért
zait részben lombos fák veszi
bálról van. A felhőzött égbol
lassy.

Vászon, mér. 93.4:120.5
A Képcsarnok-egyleti al
A Képzőművészeti Társulattól
1907. november hó 26-án kelt

T 1904–1907 évi

Képcsarnok egylet 1904–1907.
1907

Halmi Hartmann

Ferenc

Nemzeti

Halom

1919 okt.

II. 7

Budai Királyi várlak

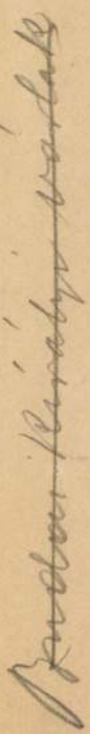

1904. VI. 17.

Löcse.

Kettős példányok (339/1904.)

Halmi Hartman
Ferenc

Nemzeti Salon
1920. május

~~Brown Race Road Ft. 92.~~

Halmi Hartmann Ferenc

1919. okt. kiáll. N. Szalon
Virágcsendélet, olaff. 1000.—

~~Arch. Ét. - VI. 208~~

MDK

Halmi Hartmann Ferenc

Erdőrészlet napsütéskor olajf.

A Nemzeti Szalon tavaszi tárlatának katalogusa. 1920. Május. 9.1.

MDK

Halmi Hartmann Ferenc

Csömöri hegyek ősszel, paszt.

Alkony

Uj Szalon...Karácsonyi kiáll. 1934. dec. 5.l.

MDK.

Halmi Hartmann Ferenc festő

"Őszi táj" /olaj/

Árverési Közlöny 4.sz. ,1939. december.

32.l.

Halmi Horváth István

KIÁLLÍTÁS:

Halmi Horváth István és

Kaszás Tamás T. munkái

Megnyitja:

Géczi János 00.02.25 -én 18^{h} -kor

Megtekinthető:

Munkásművelődési Központ

Dunaújváros, Apáczai Cs.J. u. 11

00.02.25 -től 00.03.14 -ig

Halmi István úttörő (ill. kisdobos)

Nagybátonyban gyermekrajz-pályázatot hirdettek, „Nógrád megjénka Palócföld" ímmel, melyre beküldött rajzáért jutalomazásba részesült.

Nógrád, 1974. máj. 30.

Halmi Zsuzsa, [épülés?]

A Budapest Hilton Szálló egyik tervezője.

Pakots György: Ilyen lesz a Hilton

4.

EST/HIRLAP, Bp. 1972. jún. 8.

M.D.K.

Halmi Iván

A Szegedi Olajközpont tervpályázaton 10000 Ft-os megvétel

Társtervező: Brjeska István- Kopcsányi István- Siklós Mária- Vass Antla- Vezér Csaba- Kádár István- Berczik András

Magyar Építőművészet 1967/5. 2-3.l.

Halmi Iván

Cser Károly, Berdon Katalin, Sitkés Mária, Kopecsányi István, Vass Antal, mint munkatársai Brjeska István és Domonkos Jenő tervének, mely megvételben részesült (egyenesen 8.000 Ft.)

Lakókörzetek gyermeknevelési épületegyüttesének tervpályázata 1967.

. . . . .

Magyar Építőművészet 1968.5.sz. 2.1.

Halmi Iván -

Siblós Mária, Hass Antal, Berdon Katalin, Csar Károly mint munkatársai Brjeska István és Domonkos Jenő II. tervének mely megvételben (egyenentént 8.000 Ft.) részesült.

Lakókörzetek gyermeknevelési épületegyüttesének tervpályázata 1967.

Magyar Építőművészet 1968. 5.sz. 2.1.

Halmi Iván

Domonkos Jenő és Erjeska István két terve a Lakókörzetek gyermeknevelési épületegyüttesének tervpályázatán /1967/ megvételben részesült. /Munkatársak: Kopcsányi István, Giklós Mária, Vass Antal, Bardon Katalin, Csor Károly, Halmi Iván./

Magyar Építőművészet, 1968. 5.sz. 2. l.

Halmi Iván épitész

M.D.E.

Az exportképes hétvégi ház tervpályázaton díjazva

XXXXXXX III. dij

Társtervező: Brgeska István, Siklós Mária, Cser Károly

Magyar Épitőművészet 1967/4. 5.l.

mdk

Halmi József lakatos céhmester

1872-ben. A kovácsok és lakatosok között állandó surlódás volt az elvégzendő munka miatt, ezért 1750-ben a kovácsok arti culusa pontosan felsorolta, hogy vasas káput kosár rostélyt, kapúvasalást, csak lakatosnak szabad elvégezni

Horváth Soltán: Egy Mezőváros Céhes Szara N. körös 1943

119. l

HALMI LAJOS

/Bp. 1866 - /

Artus Lajos Halmi:
Der Kaiser und König Franz Joseph I. Lässt sich in Budapest durch den Maler Michael Munkácsy dessen Gemälde "Ecce homo" erläutern.
Bleistiftzeichnung auf Papier, 29x39 cm.
Sign. - Originale Vorlage zur Illustration des Kaiser-Jubuläums-Werkes "Viribus Unitis" /p. 120., Taf. 66./

In: WIEN, DOROTHEUM
626. Auktion, 13 bis 16. November 1979.
Nr. 253., S. 42.

HALMI LAJOS

Artur Lajos Halmi: Junge Frau.
Öl auf Leinw., 31x21 cm. Sign.

Aukción: WIEN, DOROTHEUM
446. Kunstversteigerung
Jänner 1980.
Katalogus 54.sz. 20.old.
Kép: Taf. 5.

HALMI LAJOS

Aukción:
Artur Lajos Halmi: Kaiser und König Franz Joseph I. beim Turnfest der Schuljugend in Budapest, 1896. - Bleistiftszeichnung auf Papier, 32x45 cm. Sign. Originalvorlage zur Illustration des Kaiser-Jubileumswerkes "Viribus Unitis" p. 108.
Wien, Dorotheum,
634. Kunstauktion, Nov. 1981.
Katalogus 338.sz. 55.old.
Kép: Taf. 85.

(25. o'd)

Halmi Miklós

A 60-ajévekben a művészek Zuglói Körének tagja

Veres Lujza
ciste

Művészet
89/5

Halmi Miklós

Táj.

Rajz, reprodukció.

Valóság, 1964. 7. sz. 88. l.

MDK

Halmi Nándor építész

Második díjat nyert.

– . Kihirdették a diplomadíjpályázat eredményét 8.

Népszabadság, Bp. 1969. okt. 16.

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS
KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

MDK

Halmi Péter

Hollandi városrészlet, rk.

Almásy-Teleki 7. sukc. 1941. okt.

38 l.

HALMI VIKTOR

Halmi Viktor (1866-1959): Udvari jelenetek - 11 db, 1910 k., ceruza, papír, 56x40 cm, jelzett

A Gödöllői Városi Múzeum csere utján jutott hozzá. Ld. Múzeumi Hírlevél, 1992.9. 242.

Halmi Zoltán

1918/19 - 1919/20

Ferk pzomfoiskèvk

89.l.

szabad mozgásukat és bizonyos merev és ünnepélyes tartást vesznek fel. Oroszlánok, párducok, sasok, sárkányok, mozgalmas formákkal vannak ugyan ábrázolva, de a szabályos ismétlődés által bizonyos merevséget kapnak. A sokszor hátrafordult fejjel rajzolt állatok heraldikus jellegűek, vagy kettesével, szimmetrikusan, vagy magukban is egy középvonal körül egyensúlyban elrendezve, egyszerű keretekben. Ez állatok után vagy az alkalmazott színek szerint nevezik el a B.-t. Midőn az egyház is drága szöveteket kezdett használni, megjelennek a keresztény díszítmények, különösen kedvelt a kis köröktől körülvett görög kereszt. Az egyre növekvő luxus mind nehezebb és drágább szöveteket sző, de készítésük a nagy export miatt ki is fizetődik. Különösen Németország volt nagy fogyasztója a B.-nek, mióta II. Ottó görög felesége a fejedelmeknél és egyházi személyeknél a bizánci viseletet meghonosította. A készítmények pompája a szövet nehézségében, a színben és az arany gazdag alkalmazásában rejlik. A színek közül elsősorban említendő az értékes bíbor, egy pompás aranyló zöld, egy mély piros és a sokra becsült sáfránysárga. A selyem a köpperszövés következtében nem nagyon fényes, a díszítményeknek néha mélyen fekvő körvonaluk van. Gyakran díszítik még a szöveteket festéssel vagy hímzéssel, de ez nem előállításuk helyén történik.

Payrné.

BIZEN, japáni tartomány, melynek Imbe kerületében, a XIV. századtól kezdve, az otthonok használatára kitűnő [illegible] edényeket és egyéb

NEPAUER Mátyás (1725k-1792)

és Halmon Kristóf (1693-1748) alkotta a budai volt jezsuita Szt. Anna templomot (1741-1761).

Aggházy kária: Magyarországi barokk művészet Budapest 1960., TIT József A. szabadegy. előadása 42.

HALMON Ulrich (1693-1748)

és Nepauer Mátyás (1725 k.-1792)

alkotta a budai volt jezsuita

Szt. Anna templomot (1741-1761).

Dercsényi Dénes: Magyarországi barokk művészet Budapest 1960., TIT főtitkársága szabadegyetemének előadásai 42.

M.D.K.

Halmos Artur festőművész

A művész műtermében a lap bemutat három képet c. nélkül.
Repr.-ók,

Szinház és Divat, Bp. 1922. ápr. 13. VII.évf. 16. sz. 15. lap

Halmos béla, [építész]

Építészmérnök – hallgató.

Népdalgyűjtő – feldolgozó – előadó.

A tévében szerepelt.

(fenyik): Tv – notesz 2.

ESTI HIRLAP, Bp 1973. szept. 6.

Ø Halmos Béla

közreműködött a
Cérpac magyar cso-
portjának kiállítá-
sán –

Tamás galéria
1934

Tér és Forma
1935. 8. l.

SZENT IMRE-U. 5.

NYOMTATVÁNY — IM

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos
An die Redaktion

Műemlékek Országos ú

Szerkesztő

Bizottsága.

Bpest. IX.

Högyes Endre

Halmos Béla M.D.K.

"ászt vett a CIRPAC első kiállitásán / a rendőrség betiltotta/

"ajor Máté: Egy épitész szubjektiv megjegyzései

Magyar Epitőművészet 1963/4. 58.l.

Halmos Béla, [építész]

MDK

„Végrős építészhallgatós egyetemista."

Építészeti stúdiumok mellett zenével is foglalkozik. [Társa: lebő Ferenc.]

Fenyik Flóra: Két boldog ember

L.

EST/ HIRLAP, Bp. 1970. március 24.

MDK

Halmos Béla, V.o.tan.

Áll. Liceum és Tanit.képző Int. EGER.Ált.isk.

93. Falusi kép.
94. Mütöben.
96. Bányatelep.
97. Vasgyár.

Magy. Ifj. Képzöm. Kiáll. /VIT/ Gyermekrajzok.
Föv. Képtár. 1949. aug. 16. -szept. 1o. Kat.

Halmos Béla,
a MESZ Mesteriskola előadásai,
I. ciklus 1970-72.

Halmos Béla: a lakáshelyzet és lakásméret kérdései.

Magyar Építőművészet, 1989, 1-2 szám, 4-old.

Halmos Ferenc Technikus, festő

Két ujjam kiállítás
hogyan Siemens hűvek

Szabad Nép 1948 ápr. 15.-6.

Vizfoltmény Halmos Ferenc.
Képei

Két üzemi kiállítás
hagyar Siemens hűvek

Szabad Nép 1948 ápr. 15.-60.-

MDK

Halmi Hartmann Ferenc

Kis erdő, of.

N.Szal. őszi tárl. 1920. szept. 15. 1.

HALMOS GYÖRGY

N.N.: A TERVEZŐK KÉNTSZERTÁLYÁN MOZOGNAK ?

ÚJ ÉPÍTŐK 2001 MÁRC.

Halmos György, építész

József Dénes: Építettük '85.

Építészet.

az Építésügyi Tájékoztatási Központ 1975 óta minden tavasszal megrendezi az „Építettük..." kiállítást, melyen az előző évben elkészült, v. felújított létesítményeket mutatják be. – Az óbudai piac épületénél – Halmos György – Ühanyi Judit ~~[illegible]~~ építészek – a fotókból igen érdekes, eredeti megoldás bontakozik ki, az egyedi előregyártási vasbeton elemek élénkpiros ornamentikával kombinálva vonzó, korszerű piacot igérnek. Az eredeti építészeti Hletek a valóságban eltorzultak, mert éppen a piac lényege: a zöldség-gyümölcsárúsítás szorult ki és vasszövekből és alumíniumlemezekből összetákolt állványok közé szúfolódtak. (emlitve).

Kritika, 1986, szept., 45-old.

HALMOS György építész

Tihanyi Judittal készített épületének
képei

Tiszatáj, 1988. 11.sz.

előzm.	előzmény
enl.	enlarged
ered.	eredeti
Erläut.	Erläuterung
erw.	erweitern
et al.	et alii
etc.	et cetera
évf.	évfolyam
f.	folyam
faksz.	fakszimile
fasc.	fasciculus
fb.	félbőrkötés
febr.	február
fej.	fejezet
fel. szerk.	felelős szerkesztő
filmogr.	filmográfia
fol.	folio
folyt.	folytatás, folytatta
ford.	fordítás, fordította
fortges.	fortgesetzt
főisk.	főiskola
főrend.	főrendező
főszerk.	főszerkesztő
főv.	fővárosi
Ft	forint
függ.	függelék
füz.	füzet
füz.	füzött
gimn.	gimnázium
gyűjt.	gyűjtemény, gyűjtötte

Halmos György építész

1977. augusztusában nyílt meg az általa tervezett háromszintes, közel 8000 m² alapterületű terasszos beépítésű csarnok, a kispiac utóda, a Fehérvári út és a Schönherz Zoltán utca keresztződésénél.

Vértesy Miklós: A Fehérvári út

Budapest 1979/5

30.o.

Halmos György, építész

A terveket készítette.

↓

— : Modern piac épül Salgótarjánban 8.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975. febr. 20.

Halmos György, építén

L: Siffel Béla

– Mesterisholán 30

Magyar Építőművészet, Bp. 1983 83/5

Halmos György építész

L: Ungár Péter

— : Szövetségi kirch

Borító 3

Magyar

Építőművészet, Bp. 1983

83/1

Halmos György, építész 1ÁÉTVI. 2.) Folytatás.

Budai piac, Bpest. Építészek: Thanyi Judit és Halmos György/1ÁÉTVI.

3—5. A piac épületei. Fotó: Móri András

Magyar Építőművészet, 1986. 1., 27old.

1/1

Halmos György építész |ÁÉTV|. 1.) Folytatás

Óbudai piac, Bpest. Építészek: Tihanyi Judit és Halmos György |ÁÉTV|.

1. Helyszínrajz |repr.| 1. Árúfeltöltő út, 2. Árudák és raktárak flexibilis falakkal, 3. Belső udvar termelői árúsító asztalokkal, 4. második ütem területe.

2. Előregyártott vasbeton pillér fejezet |repr.| 2. Előregyártott vasbeton pillér-fejezet

5. A piac épületei. |repr.|

Magyar Építőművészet, 1986. 1., 27-old.

Hahnos György, Építész (ÁÉTV). 2.) Folytatás

A városligeti Petőfi Csarnok rekonstrukciója. Fővárosi Ifj.-i Szabadidő Közp., és Repülési Múzeum. Építészek: Tihanyi Judit és Hahnos György (ÁÉTV).

Magyar Építőművészet, 1986. 1, 25-old.

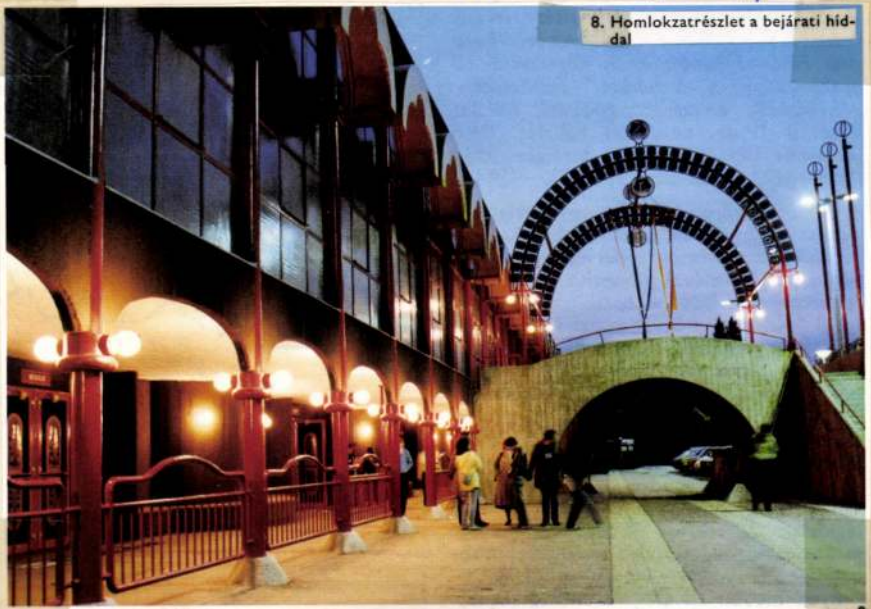

8. Homlokzatrészlet a bejárati híddal

Hahnos György, építész |ÁÉTV| 1.) Folytatás.

A városligeti Petőfi Csarnok rekonstrukciója. Fővárosi Ifj.-i Szabadidő Közp., és Repülési Múzeum. Építészek: Tihanyi Judit és Hahnos György |ÁÉTV|.

1. A Petőfi Csarnok a Városliget fái alól. |repr.|
4. A Repülési Múzeum bejárata. |repr.|
5. Büffé |repr.|
6. Starlight video disco. |repr.|
7. Alaprajz. |repr.|
9. Körtánc a nagyteremben. |repr.| 9. Körtánc a nagyteremben
10. A Repülési Múzeum kiállítási csarnoka |repr.
11. Korlátok. |repr.| 11. Korlátok

2—3. Az épület állapota 1982-ben

3

Magyar Építőművészet, 1986. 1., 24-old.
25-"-

ב ד ו ה

Halmos György, építész

Fehérvári úti piac, Budapest, 1948. /rép./

Magyar Építőművészet, 1984. 1. 20-old.

HALMOS György építész

T.J.-H.Gy./TIHANYI Judit - HALMOS György/: Két pesti sarokház. Építész: Tihanyi Judit, Halmos György. = Magyar Építőművészet, 83,1992,2-3. 62 - 63.ill.

HALMOS György épitész

T.J., H.Gy./TIHANYI Judit - HALMOS György/: Idősek Klubja, Mezőhegyes. Épitész: Tihanyi Judit és Halmss György. = Magyar Építőművészet, 83,1992,1. 40. p. ill.

Halmos Imre közjegyző
gr.

→ Goldman György
sz
Művészet 1985/6/39

HALMOS Imre (1952)
90. Slamo '88 – Petőfi Csarnok, 1988
Slamo '88 – Petőfi Hall
offset, 56x34,5 cm
j.j.l. Halmos '88 – K.V. Bp.
ltsz.: xy 90.313

A változás jelei : Plakátok 1988-1990.
: Magyar Nemzeti Galéria, 1990.nov.14.-
dec.31. A kat. szerk. Bakos Katalin
Bp., MNG, 1990 18.

Halmos István

rajzoló

l.

Szihalik Miklósról

48, 49. l.

további

LXIX.

Halmos Izor
szobrász

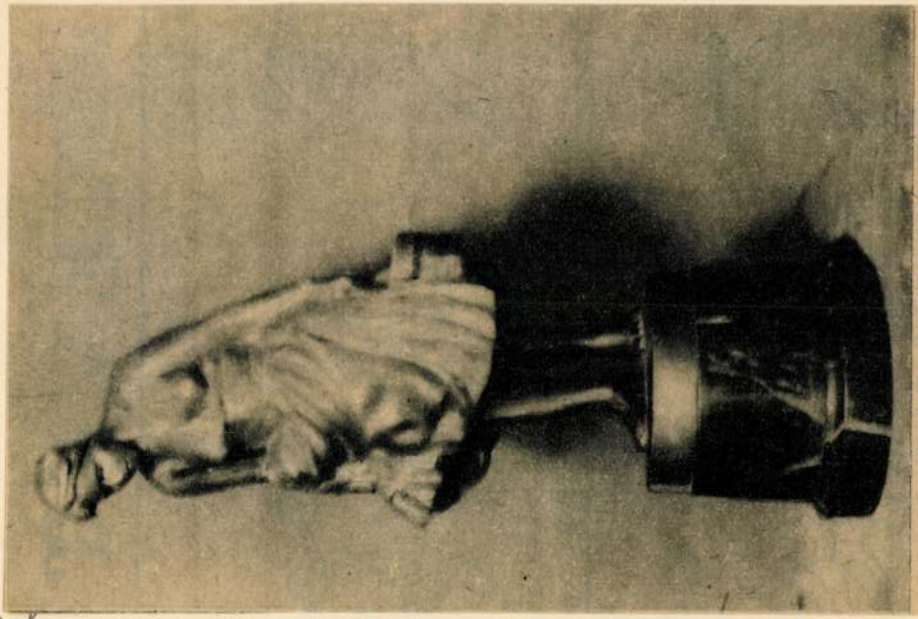

Cserhalmy Jenő: Fejés után
Halmos Izor kisplasztikai díja

Pesti Hírlap
1934 7/28

MDK

Halmos Izor,

? jutalomban részesült

Az 1915/16.évi téli tárlat eredményei.
Művészet.1916. 41,42.l.

MDK

Halmos Izor

Egymilliós alapitványt tett azzal, hogy ennek kamataiból időnkint a Társulat pályázatot hirdessen kisplasztikai tárgyak mintajara.

Cikk: Pályázat kisplasztikai targy mintajara.

Magyar Iparművészet 1924. 121.l.

Halmos Izor

mükedvelő kis-
plasztikus
3 gyatra müve
szépben bemutatva

Vas. Ujs 1917. 390. l.

Fából faragja
őket, s többé kevés-
bé szimbolikus estél-
mükben. A bem-
tatott 3 drb. A
háboru, Wilson
elnök, és A rek-
virálás (galambok
szedik a morzsat
egy kis leány asztaláról)

Junius.

I. század közepén.

vidéken összeütköző lovasok
lő tiszt köti le figyelmünket,
csap az ellenségre. Kalapját
éles sárga selyemöv szorítja.
teteme fekszik lábainál ka-

— Lelt. sz. 319. — Vétetett

adatok:
888: X. 319. *Isac Junius:* Lo-
07: X. 319. *Isac Junius:* Lovas-
nius: Reitergefecht. — 1898: X.
valiers. — 1901, 1904: X. 319.

nban. 1906: Cab. A. 450. *Isaak*
0: Cab. A. 450. *Isaak Junius:*

III,
11 [319].
619 [239].

JUNIUS. 1643.

K2 1600.—

11

HALMOS, Vera és George műgyűjtők

91 10. 35,79

Új Művészet

HARGITTAY, Clara

91 10 35,79

MDK

Halmos Károly

Filmezők, vf.

Egyéb köztulajdonról elveszett műtárgyak jegyzéke
Bp. 1952

Halmos Károly.

Müveiből kiállitást rendezett a Nemzeti Szalon 1917-ben.

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története,kézirat.

MDK

Halmosi Júlia

a Május 1. utcai általános leányiskola VII. osztályos tanulója

Andersen-illusztrációkat készített a Dániában rendezendő nemzetközi kiállításra.

B. B.: Írta: Andersen – rajzolták: a gyerekek.

Nők Lapja, Bp. 1955. június 9. [5. l.]

HALMOSI Zsolt építész

FARAGÓ László: A külföldieket érdekelné, itthon me kell senkinek. = Magyar Hirlap, 1993. január 13. I. ill.

SALAMON Nándor: Veres Péter és Ortutay Gyula ismeretlen portréi. = Új Tükör, 1984. április 22. 45., ill.

A. TÓTH Sándor emlékkiállítása, Pápa, Helytörténei Múzeum, 1984. április 7. - május 6. A kiállítást rend. bev. Heitler László. Pápa : Helytörténeti Múzeum, 1984 [6]p., ill. **ism.** HEITLER László = Új Tükör, 1984. május 13. 4.

2347. **Tóth Valéria**

LŐKÖS Sándor: A szépség igézetében : Tóth Valéria és Kriegl Sándor köztéri szobrászatáról. = Népszava, 1984. július 18. 6., ill.

2348. **Tóvári-Tóth István**

kiáll. Keszthely, Kastélymúzeum, 1984 **ism.** LOSONCI Miklós: Tóvári-Tóth István jubileuma. = Új Tükör, 1984. szeptember 2. 3., ill.

2349. **Töreky Ferenc**

kiáll. Balatongyörök, Klubkönyvtár, 1984 **ism.** HEITLER László: Töreky Ferenc grafikái. = Új Tükör, 1984. szeptember 2. 4; SZEGHALMI Elemér: Töreky Ferenc grafikai kiállítása. = Új Ember, 1984. szeptember 2. 6.

Török Richárd ⟶ 1885

2350. **Triznya Mátyás**

kiáll. Bern, Centre Wittighofen, 1983 **ism.** KERÉNYI Magda: Római magyar festő kiállítása Bernben. = Bécsi Napló, 5, 1984, 1. 7.

SZABÓ Ferenc: Triznya Mátyás akvarelljei. = Katolikus Szemle, 36, 1984, 3. 291-294.

2351. **Trummer Imre**

T.I. [TRUMMER Imre]: Fornás áruház, Monor. Építész: Trummer Imre. = Magyar Építőművészet, 1984, 4. 36-37., ill. E F G R

2352. Turányi Gábor

JANÁKY György: Utólagos hozzászólás Turányi Gábor badacsonytomaji épületéhez. = Magyar Építőművészet, 1984 3. 32. E F G R

Ø Halmy és Manglitz

mint cíd

az „Uj Idők" csa-
ládi ház terv pályá-
zatán

megvétel

MAGYAR. EPITOMUVESZET

1930. 10-11. sz. 35. l.

műszaki rajzokkal

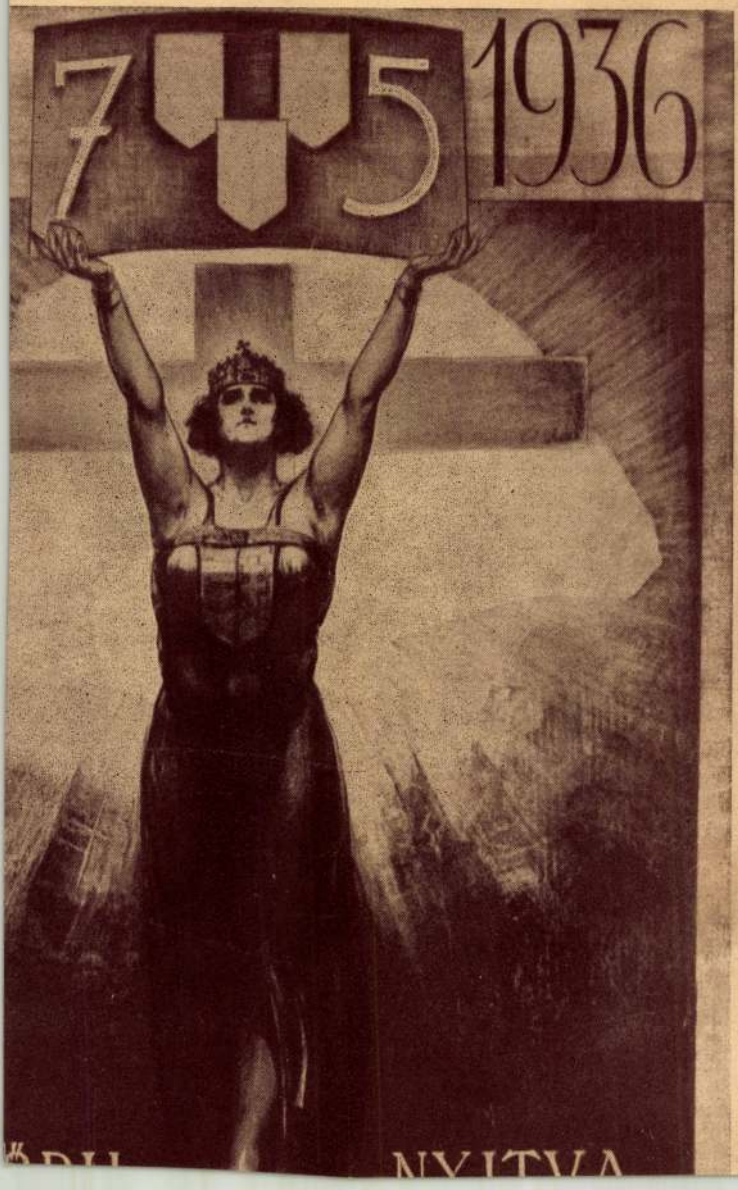
7 5
1936

MDK

Halmy

A "Segitség" emlék-album. Vas. Ujs. 1887. 34. sz. 568. l.

MDK

Halmy

Farkas I.:A halhatatlan törzsvendég. Lechner Ödön és müvész asztaltársasága. Pesti Hirlap 1936.máj.21. 11.l.

MDK

Halmy Andor épitész

A szegedi városház épitési tervpalyazaton munkáját dicsérettel emelték ki Halmy Andor szegedi épitésznek.

Cikk: Pályanyertes épitési tervek.

Vas.Ujs.1882. 174.l.

Halmy Béla

Egy képe Csíky Tibor gyűjteményében.

Frank Ödön: Csíky Tibor gyűjteményében; Műgyűjtő, 1972/4. sz. 51. l.

HALMY István

M.D.A.

1926-ban Nagybánya a szabadiskola tagja

Réti: Nagybánya.. 337.1.

Halmy József festő

Művészetét ismerteti a hagyat)
Építőművészet decemberi száma

Békésmegyei Négyjség 1971 I. 7

HALMY JÓZSEF

Tisztelettel meghívom Önt a **VÁRFOK 14 MŰHELYGALÉRIÁBA**
1994. május 26 - án 18 órára

HALMY JÓZSEF

/ Kanada /

kiállításának megnyitójára

A kiállítás 1994. június 26 - ig látható szerdától vasárnapig 10 -18 óráig
Szünnap: hétfő és kedd

VÁRFOK 14 MŰHELYGALÉRIA
H-1012 Budapest, Várfok u. 14.
Tel./fax: 115-2165
Szalóky Károly

Tisztelettel meghívom Önt a **VÁRFOK 14 MŰHELYGALÉRIÁBA**
1994. május 26 - án 18 órára

HALMY JÓZSEF

/ Kanada /

kiállításának megnyitójára

A kiállítás 1994. június 26 - ig látható szerdától vasárnapig 10 -18 óráig
Szünnap: hétfő és kedd

VÁRFOK 14 MŰHELYGALÉRIA
H-1012 Budapest, Várfok u. 14.
Tel./fax: 115-2165
Szalóky Károly

Dr Halmy Józsefné

épitőmérnök, oklevelét 1959-ben nyerte el. Terve: a Borsódi Sör- és Malátagyár generál elrendezés. Mészöly sz. épitész. Iparterv. Fiatal tervezők kiállitása.

Budapest, 1972

261

Dr. Halmy Lászlóné

Szotyori Nagy Mihály: Miskolci Házgyár. Épitész Szotyori Nagy Mihály, statikus dr.Borsi Béla, mélyépitő dr. Halmy Lászlóné. - Ismertetés.

[illegible]. 1971.11-12.sz.

696-697.l.

Halmy Miklós, festőművész.
Szuromi Pál: Szebb a páva... Vázlatok a kortárs festészetről.

Halmy Miklós: Plazma XIV (Hegyi éjszakák), vegyes technika, farost lemez, 160 × 160 cm

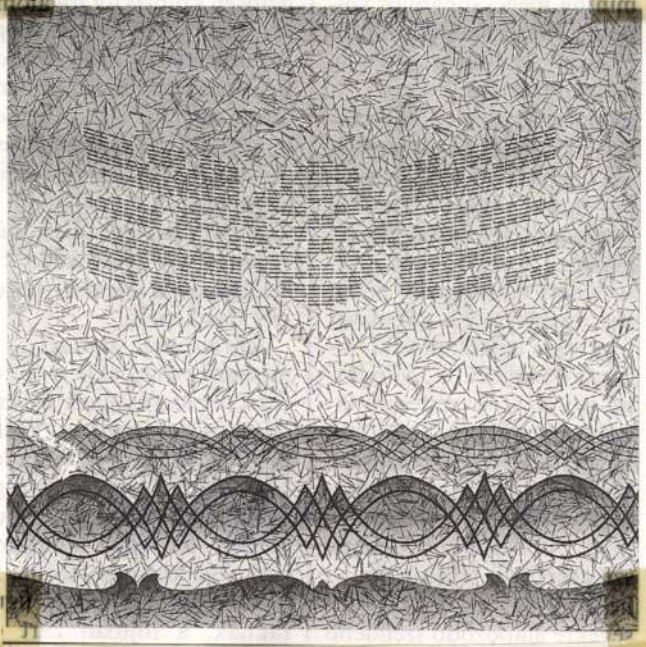

Művészet, 1988. jan. 6-old.

Halmy József

belőle semmirekellő vagy angyal.

— Ön tehát tényleg hisz ebben?

— Igen. Vagy nem ezt hívják végzetnek?

— De igen. De kettőt mégsem fordíthat a sorsán, mert Tom Sawyer már nem az ön tulajdona. Ő a miénk.

Mark Twain szívből elnevette magát — majd eszmét cseréltünk azokról a jogokról, amelyek megilletik a szerzőt, hogy saját teremtményeivel azt tegye, amit akar. E szigorúan szakmai természetű párbeszédtől azonban megkímélem önöket.

Visszaült a nagy karosszékbe és az irodalmi igazságról meg effélékről beszélt. Szerinte az önéletrajz az a műfaj, amelyben az emberről akarata és minden ellenkező irányú igyekezete dacára kiderül az igazság.

— Az *Élet a Mississippin* jórészt önéletajzi jellegű, ugye?

— Amennyire csak lehet... amikor könyvet ír az ember, ráadásul saját magáról. Ám a valódi önéletrajzokban azt hiszem képtelenség leírnunk a színtiszta igazat önmagunkról, de nem akadályozhatjuk meg az olvasót, hogy azt mégis kitalálja.

Végeztem egyszer egy kísérletet. Volt egy barátom — mindig, minden körülmények közt kínosan ügyelt arra, hogy csak igazat szóljon, valóban elképzelhetetlen volt hazugságon érni —, akit rávettem, írja meg az önéletrajzát, csak úgy, a maga meg az én mulatságomra. Meg is tette. A kézirat egy nyolcadrét kötetet tett volna ki, és a barátom — ismétlem, talpig becsületes ember — könyvének minden egyes oldalán félelmetes hazudozónak bizonyult. Egyszerűen nem tehetett róla.

Az emberi természet olyan, hogy képtelen igazat írni önmagáról. Az olvasó ennek ellenére megállapítja egy önéletrajzból, csaló-e, vagy igaz ember az író. Megmagyarázni, persze, nemigen tudja, mint ahogy a férfiak sem tudják, miért látnak szépnek egy nőt, mikor sem a hajára, sem a szemére, fogára, sem az alakjára nem emlékeznek. Mégis, az olvasó megállapítása helyes.

— Szándékozik önéletrajzot írni?

— Lehet, és akkor ugyanezt fogom tenni, mint mások — a legjobb szándékkal arra törekszem majd, hogy kedvezőbb színben láttassam magam minden egyes apróságban, amikor egyébként méltatlanul viselkedtem. És a többiekhez hasonlóan kudarcot vallok majd abban, hogy olvasóimmal bármiféle hazugságot elhitessek.

Társalgásunk ezután természetesen a lelkiismeretre terelődött. Mark Twain súlyos, emlékezetes szavakat szólt: — Lelkiismeretünk teher. A lelkiismeret olyan, mint egy gyerek. Ha kényeztetjük, játszunk vele, mindent megengedünk neki, könnyen elronthatjuk, és onnatól kezdve megzavarja minden mulatságunkat és bánatunkat. Ne hagyjuk, hogy a lelkiismeret a fejünkre nőjön. Ha lázadozik, büntessük meg — de alakíthatjuk, más szóval nevelhetjük meg a lelkiismeretünket. Én azt hiszem, megrendszabályoztam a magamét. Legalábbis már régóta nem hallottam felőle. Talán meg is öltem túlzott szigorúságommal. Természetesen gyermekeket ölni bűn, de minden hasonlat ellenére a lelkiismeret mégis sokban különbözik a gyermektől. Talán az a legjobb, ha halott.

Ezután beszélt egy keveset — amennyit az ember egy ismeretlennek elmesél — a gyermekkoráról, a neveltetéséről, és arról, miképp hatott rá egy életre a szülői példa. Szeme beszédesen csillogott a sűrű szemöldök alatt; szinte lányosan könnyed léptekkel áthaladt a szobán, hogy egy-egy könyvet mutasson nekem, azután újra járkálni kezdett fel-alá és a kukoricapipából pöfékelt. Bárcsak összeszedtem volna a bátorságom, és elkértem volna emlékbe azt a pipát... mely egyébként újonnan úgy öt centet ha ér... Megértettem, bizonyos barbár törzsek miért áhítoznak olyannyira a harcban elpusztított harcosok májára. Az a pipa talán Mark Twain éleslátását és emberismeretét kölcsönözte volna nekem. De még csak félre sem tette, hogy elemelhettem volna.

Egy alkalommal, igen, vállamra tette a kezét. Mintha az India Csillaga érdemrendet tűzték volna a mellemre.... éreztem a kék selymet, hallottam a trombitákat, láttam a gyémántokkal ékesített keresztet. Ha elsodorna netán az élet vihara és javíthatatlanul elzüllök, majd azzal kérkedem a dologházi felügyelőnek, hogy egyszer Mark Twain kezét érintette a vállamat, így bizonyosan saját cellához és kétszeres adag bagóhoz jutok majd.

— Sosem olvasok regényt — folytatta Mark Twain — csak amikor rákényszerülök, vagyis az emberek zaklatnak, mi is a véleményem az éppen divatos könyvről.

— És hogyan hatott önre a legutóbbi kényszer?

— Robert? — kérdezett vissza. Bólintottam.

— Már csak a mesterség miatt is elolvastam. Eszembe juttatta, mennyire elhanyagoltam a regényolvasást, mennyi-mennyi hasonlóan elegáns stílusú könyv lehet a polcokon... Így aztán elővettem a regényeket. Azóta már abbahagytam, nem szórakoztatott. Ami pedig Robertet illeti, pontosan úgy éreztem magam, mint amikor egy utcai énekes csodás muzsikát hall egy templomi orgonán. Nem kérdeztem, vajon szabályos-e, vagy szükséges-e. Csak figyeltem és élveztem. A stílus eleganciájáról és szépségéről beszélek persze.

Tudja — folytatta —, a könyvekről mindenkinek megvan a magánvéleménye. Ez az én véleményem. Ha a bibliai időkben éltem volna, mielőtt nyíltan elítélem Káint, biztosan érdeklődöm a városban, mi a közhangulat Ábel meggyilkolásának dolgában. Persze, meglett volna a magánvéleményem, de nem mondtam volna ki, amíg nem tapogatózom egy kicsit. No, most már ismeri a magánvéleményemet erről a könyvről. Nem tudom pontosan, mi legyen a hivatalos véleményem. De nem rengeteg meg a világot.

Visszakuporodott a karosszékbe és másról kezdett beszélni.

— Az év kilenc hónapját Hartfordban töltöm. Régesrég belenyugodtam, hogy ezalatt a kilenc hónap alatt nem végzek túl sok munkát. Folyvást jönnek a látogatók. Egész álló nap, mindenféle ügyben. Egyszer eszembe jutott, hogy feljegyzem, mi mindennel zavartak már. Valahogy így kezdődött:

Jött valaki és mindenáron Mr Clemenssel akart beszélni. Ügynök volt, festmények fotógravűr reprodukcióit akarta eladni. A lehető legritkábban használok festményeket könyvillusztrációul.

Ezután ismét jött valaki, aki úgyszintén csakis Mr Clemenssel kívánt beszélni, és arra próbált rávenni, hogy valamilyen ügyes-bajos dolgában írjak Washingtonba. Fogadtam őt is, fogadtam a harmadikat és a negyediket is. Ekkor azonban már dél volt, és már abba is belefáradtam, hogy a listát vezessem. Pihenni szerettem volna.

Az ötödiknek azonban saját névjegykártyája volt: Ben Koontz, Hannibal, Missouri, olvastam a felküldött névjegyen. Hannibálban nőttem fel, Ben iskolatársam volt. Így hát szélesre tártam az ajtót és a karomat, s egy nagydarab, kövér emberbe ütköztem, aki nem az én öreg Ben barátom volt, még csak nem is hasonlított rá.

— Te lennél az, Ben? — kérdeztem. Alaposan megváltoztál az elmúlt párszáz évben.

A kövér ember így szólt: — Hát nem egészen Koontz vagyok, de találkoztam vele Missouriban, és ő javasolta, hogy keressem csak fel önt, még a névjegyét is ideadta és.. — felállt, hogy előadja a kis jelenetet nekem — azonnal megmutatom a tájékoztatót is.. ugyan nem én vagyok Koonzt, de a legteljesebb villámhárító-készlettel rendelkezem, amit csak uraságod kívánhat.

— És mi történt? — kérdeztem türelmetlenül.

— Becsaptam az ajtót. Nem Koontz volt — nem egészen! —, nem a régi iskolatársam, és mégis szeretettel kezet ráztam vele, ugyan mivégre? Hogy kénytelen legyek eltűrni egy villámhárító-ügynök zaklatását a saját házamban!

Tehát, mint mondtam, igen keveset dolgozom Hartfordban. Az év további három hónapját itt töltöm és naponta négy-öt órát dolgozom annak a kis hegyi háznak a kertjében. Az nem zavar, ha kétszer-háromszor megzavarnak egy nap. Ha igazán lendületbe jövök, ilyen apróságok nem képesek eltéríteni. Nyolc, tíz, vagy húsz váratlan látogató viszont már felborítja az alkotás rendjét.

Égtem a vágytól, hogy mindenféle pimasz kérdést feltegyek neki, mondjuk, hogy melyik művét szereti a legjobban és így tovább, de tekintetétől megilletődve nem mertem. Folytatta, és én alázattal hallgattam.

A szellemi adottságok kerültek terítékre, és azóta is töprengek, vajon komolyan gondolta-e, amit mondott.

— Tulajdonképpen sosem érdekelt a fikció, meg az elbeszélések. Igazándiból tényekről, meg bármiféle adatokról szeretek olvasni. Még a retektermesztés adatai is lenyűgöznek. Most például, mielőbb maga megérkezett — mutatott egy enciklopédiára a polcon —, éppen egy matematikai témájú cikket olvastam. Színtiszta elméleti matematikáról.

Saját matematikai tudásom, persze, megreked az egyszeregynél, de ezt a cikket mégis hallatlanul élveztem. Egy szót sem értettem belőle, de a tények, vagyis amit az ember tényeknek vél, mindig nagyon élvezetesek. Ez a matematikus fickó hitt a tényekben. Először ismerd meg a tényeket — hangja itt alig hallható dünnyögéssé halkult —, aztán már torzíthatod őket kedved szerint.

Ezzel az értékes tanáccsal birtokomban távoztam. A nagy ember kedvesen és nagylelkűen megnyugtatott, hogy a legkevésbé sem zavartam. Ahogy becsuktam magam mögött az ajtót, máris visszakívánkoztam, hogy újabb kérdéseket tegyek fel neki — persze, most már könnyű volt újabbakat kitalálni. De beláttam, könyveit birtokolhatom, idejével azonban nem rendelkezem.

Az eltelt napok romjain át nézve rengeteg időm lesz még ezen a találkozáson gondolkodni. Szomorúan gondoltam azonban arra, mennyi mindenről nem beszélt.

Később San Franciscóban a Call munkatársa sok legendás történetet mesélt arról az időről, amikor 25 évvel azelőtt Mark Twain a lapnál gyakorlatoskodott. Riporter volt ugyan, de nem akarózott neki az akkori idők igényei szerint riportokat írni. Jobb szeretett, így szól a fáma, magába mélyedve morfondírozni az utolsó pillanatig, majd előállt egy cikkel, amelynek a megbízáshoz vajmi kevés köze volt.... A szerkesztő, persze, káromkodott, mint a jégeső, az olvasók pedig szétkapkodták a lapot.

Szerettem volna Mark saját változatát hallani erről is, és élvezetes, változatos múltjáról is. Hiszen volt ő vándornyomdász a Missouri mentén, de egész Philadelphiáig eljutott, volt segéd- és főkormányos, a déliek katonája (ez mindössze három hétig tartott), a nevadai kormányzóhelyettes magántitkára (ez nemtetszésére szolgált), bányász, szerkesztő, a Sandwich-szigetek különtudósítója és Isten tudja még mi minden. De szívesen hallgattam volna szavait italmámortól átfűtve... Ha ugyan bír az ital egy ilyen emberrel... De nem, halandó szemnek nem való ilyen isteni orgia!

Fordította: Merényi Ágnes

Halmy József rajza

MÁS

Szobrok

Október 26-án, 16 órakor nyílik az OTP Bank Galériában (Budapest, V., Nádor utca 15.) Horváth Sándor Szobrok című kiállítása.

Megnyitja *Schrammel Imre* keramikus.

Az üzenet és az üzenetet közvetítő egynemű közeg egymással kölcsönhatásban van. Horváth Sándor új, a kerámiaművészetben eddig nem használt anyagokkal kísérletezik. A tárlaton félporcelán maroknyomok, pszeudo-kövek, tokaji tufakövek és téglák láthatók agyagokkal, magas hőfokú tűzzel kezelve-égetve. Új mondanivalójához új hordozóanyagot teremt, és az új anyag új üzenettel lepi meg a kiállítás látogatóit.

Megtekinthető: november 17-éig.

Kós Károly, az építész

A kiállítás megtekinthető a Kecskeméti Cifrapalota Dísztermében december 14-éig.

Élő népművészet

Ezzel a címmel nyílt meg a XI. Országos Népművészeti Kiállítás a Néprajzi Múzeumban (Budapest, V., Kossuth tér 12.) A kiállítás január 9-én zárja kapuit.

Országos Széchényi Könyvtár

Az „Ars Librorum"-sorozat keretében *Brigitte Uttar Kornetzky*, Kasselban élő művésznő 1989 és 1994 között készült könyvszobrait, könyveit és írótábláit tekinthetik meg az érdeklődők az *Országos Széchényi Könyvtár* legújabb kiállításán. *(Budavári Palota „F" épület). Megtekinthető november 11-éig, hétfőnként 13-18 óráig, keddtől szombatig 10-18 óráig.*

„A könyvek, az írás által közvetített kollektív emlékezet hordozói, gyakran esnek gyújtogatók áldozatául. Azt is mondhatnánk, nincs az a könyvtár, amelynek ne lenne meg a maga gyújtogatója, aki porrá és hamuvá égeti. De a hamu alatt azoknak a régi lelkeknek a parazsa izzik tovább, akik a könyveket írták, és akik választ vártak tőlük." Így ír művészete alapjairól Brigitte Uttar Kornetzky.

Talányok

Ezzel a címmel rendez közös kiállítást a *Miskolci Galéra* és az *Új Vizuális Kultúra Alapítvány*, amelyet október 22-étől november 27-éig tekinthetnek meg az érdeklődők.

A *„Talányok"* olyan szubjektív válogatás, amely a XX. századi magyar képzőművészet egy szegmensét jeleníti meg, olyan műveken keresztül, amelyeket az Új Vizuális Kultúra Alapítvány gyűjteményének alakítói „egybeláthatónak" vélnek, és e kiállítás megvalósításával „egybeláttatni" szándékoznak. Ezt egy önkényesen kiragadott szekvencia (90-100 évnyi időtartam) keresztmetszetében teszi, nem törődve eme időszak periodizációs választóvonalaival. A műveket egy kevéssé megfogalmazható, sokkal inkább megtapasztalható, stílusokon és technikákon túli vizuális (vagy szellemi?) megfelelés kapcsolja össze...

(Miskolci Galéria: Miskolc, Déryné u. 10.) Nyitva: hétfő kivételével 10-18-óráig.

Merlin Klub

Október 22-én 22 órakor a Merlin Klubban (Budapest, V., Gerlóczy u. 4.) a film születésének 100. évfordulója alkalmából *Szirtes András* bemutatja *„Hommaga à Lumiére"* című filmjének eddig előhívott kedvenc tekercseit, melyeket *Darvas Ferenc* kísér zongorán.

A magyar UFO és a többiek...

Ez a címe Matkócsik András filmoperatőr kiállításának, mely október 21-én 18 órakor nyílik a Gazdagréti Közösségi Házban (Budapest, XI., Ecsed u. 13.) Megtekinthető november 15-éig naponta 10-20 óráig.

Francia Intézet

November 11-éig látható a Francia Intézetben (Budapest, I., Fő u. 17.) *Bullás József* festőművész kiállítása. Nyitva: hétfőtől péntekig 13-19 óráig.

„Világválogatott"

A Szabad Tudósok Akadémia rendezésében október 30-áig látható a Fiatal Művészek Klubjában (Budapest, VI., Andrássy út 112.) Bada Dada és Dr. Máriás Világválogatott című kiállítása.

(...) A Bada Tibor műveiből áradó mágikus sugárzás teljesen a spontán ötletből, a tudatalatti szabadjára engedett működéséből fakad. Bada a mesterségbeli tudástól elhatárolja magát, rajzai olyan értelemben naivak, ahogyan a kőkorszaki barlangrajzok vagy az atomkori graffitik, sőt a maguk módján fel is mutatják ezek lényegi azonosságát. Míg a szürrealizmus a költői automatizmussal a szubjektum tudattalanját vetíti elénk, addig az art brutból és a klasszikus dadából összegyúrt badai neodada a kollektív tudattalan archetipikus egyenruhájába bújtatja formáit. Beleír a képekbe, anaforás versféléket vagy dadaista szövegbuborékokat használ. Mindent a legjellemzőbb síkvetület nézetében ábrázol, mintha a képelemek kurziválnák a valóságból a legfontosabb részleteket.. (...)

Dr. Máriás grafikái már túl vannak a játékosság szabad ötletorgiáján. Letargiájuk, minden képi humor ellenére, a tragikum irányába tart. A karikatúrába forduló egy-egy kisemberi szituációba helyezett antropomorfizált ruhadarabok és tárgyak üresen tátonganak, vad gesztusokkal jelzik az emberhiányt. Nem személytelenség, sokkal több ez: személyiségvesztés, tartalom nélküli burok, vagy ha tetszik, szerepek kisszerű világa. Ezek a rajzok, belső szerkezetük szerint tehát képpé transzformált metonímiák. Irodalmi, sőt költészeti eredetük olyan meghatározó, hogy a címek is primitív nyelvi trükkök. Némelyikben a pillanatokra szabdalt világot a szó formája is követi, amerikai mintájú rövidítési mánia erőszakolja meg a rendíthetetlenül merev, idomulásra képtelen magyar szavakat: ilyen például a za'csók, a za'kajtó vagy a pub'arc. S a képeken ennek megfelelően összefolynak az ajtók, kabátok, a cseppfolyós arc belevész egy tányérba.

Szegő György

(Új Művészet, 1994 október)

A Balkon októberi számából

— *Nicolas Bourriaud:* Nyelvi modellek - jegyzetek a kortárs francia művészetről.

— Elszigeteltségek robbanékonysága, az elszigeteltség szörnyfejezete. *Litván Gáborral* beszélget *Nikolaus Gerszewsky.*

— *Bak Imre*: Böhringer ürügyén

— *Nagy Pál*: A túlélés művészete - a művészet túlélése. *Joseph Beuys* kiállítása a Pompidou-központban.

— Kritikák, cikkek, események

Szerkesztői üzenetek
E héten válaszol:

Bartos Imre

FAZEKAS ÁGNES, Budapest. — Párbeszédek című írása kapcsán azt írja, hogy kíváncsi a véleményemre, akár szerkesztői üzenet, akár levél formájában. Engedelmével az előbbi megoldást választottam. Meg is indoklom, hogy miért. Vállalkozása annyira érdekes, hogy másnak is érdemes róla tudni, nemcsak nekem, akit megtisztelt azzal, hogy írását beküldte. Ugyanakkor mégsem tudjuk azt közölni, mert lapunk terjedelme nem ad lehetőséget egy szerzőnek többre, mint nyolc, huszonöt soros oldalra. Az Ön írásműve pedig ehhez viszonyítva nem is tizennégy oldal, hanem sokkal több. Lehetne talán részleteket közölni belőle, vagy folytatásokban is megjelenhetnék, ám a munka sajátos, ilyen jellegű dolgot nem szoktunk publikálni. Ez azonban nem azt jelenti, hogy nem érzékelem írása becsét.

Először is, az a prózai szöveg, amely bevezeti és összeköti az érdekes idézetgyűjteményt, arra vall, hogy Önnek az írás a kezére áll. Szívesen látnám Önt szerkesztőségünkben, hogy rábeszélhessem a könyvkritika-csinálásra. Fogékonysága, intelligenciája és vers iránti szeretete Önt egyenesen predesztinálja az irodalmat értelmező munkára.

De osszuk meg olvasóinkkal beküldött munkája lényegi tartalmát is. Ön azt írja, hogy tizenkét éves korában ismerkedett meg József Attila és Jeszenyin költészetével, s később olvasta, amit avatottak írtak a tárgyban, hogy József Attila, Jeszenyin és Garcia Lorca költészete szoros rokonságot mutat egymással. Említi Kiss Benedek tanulmányát is, egy Jeszenyin-kötethez írott bevezetőjét, ám Ön is érzékelte, és igen korán, József Attila és Jeszenyin költői rokonságát. Mégis az a legvonzóbb abban, amit Ön produkált, hogy addig és annyit olvasta a két költőt, mígnem betéve tudta verseiket. Igen, mert csak így tudom elképzelni, hogy motivikus kapcsolatok sokaságát képes felfedezni a két életmű között, és szinte ömlik az Ön emlékezetéből ez a motívumazonosság. És lehet, hogy Ön kicédulázta mind a két poéta köteteit, azután a cédulákat csoportosította, de azt hiszem, ezt az aprólékos filológiai munkát nem is kellett elvégeznie, hiszen értékelhetően emlékezetből dolgozik.

Írását meg is komponálta. Négy estére osztotta a két poéta társalgási együttesét, s az első este motívumkörének azt a címet adta, hogy *„nézünk minden követ, ágot"*. S akkor azt mondja az egyik — nyilván, József Attila —: *„Ritkás erdő alatt langy tó, /lukba búvik piros bogárka..."* Jeszenyin pedig — mintha csak folytatná: *„Szikkadoz a mélyút árka, / Domb tövén galóca korhad; ..."* S így megy ez oldalakon át, tematikus változatok sorozatával. Mert a második estén *„Este van, mindent körüláll a csillag"*, s a költők üldögélnek és visszabámulnak a csillagokra. Attila megszólal: *„A csillagokat most láthatatlan, / sárga kis csibék szemelgetik."* Mire Szergej: *„hallom a kéklő záporesőt, s hogy csipognak a csillagok."* És így tovább, oldalakon keresztül.

Mégis, miért nem tudom ezt az idézetjátékot önálló, eredeti műnek tekinteni, holott pedig az is ismeretes, hogy amit posztmodernnek neveznek, az az új irány is játszik idézetekkel, s az idézetjátékból saját művek születnek? Igen, de ilyen esetekben a szerző a felismerhető idézetekből olyan elegyet hoz létre, aminek saját jelentése van, az idézet mintegy belesimul az így született mű jelentéstartalmába, s valamiképp ez át is alakítja az eredeti idézetjelentés tartalmát. Tudom persze, hogy Önnek nem is állott szándékában ilyen mű életrehívása. Legfönnebb azt akarta bebizonyítani, hogy milyen mélységes rokonság van József Attila és Szergej Jeszenyin költészete között. S nemcsak költészetük, még életük és sorsuk is rokon, halálukban is ott van a hasonlóság. S mindezt Ön idézettechnikával teszi nyilvánvalóvá. Nem beszél a tárgyáról, hanem elénk teszi azt, miközben érzékelhetjük, milyen bensőséges viszonyban van a tárgyával.

Erről — a bensőséges viszonyról — a negyedik este tud igazán szólni; ennek az estének a címe: *„Szeretetet, szabadságot..."* És Szergej így dalol: *„Fűtsd be a kemencét, készíts fekhelyet: / hiányod sír bennem, mint a fergeteg."* József Attila pedig így folytatja: *„Csobog a langyos víz, fürödj meg! / Íme a kendő, törülközz meg! / Sül a hús, enyhítse étvágyad! / Ahol én fekszem, az az ágyad."*

Elnézését kérem, hogy csak itatnyit mutathatok idézetgyűjteményéből, ám megismétlem, keressen a szerkesztőségben, hogy valami módon folytathassuk, amit kezdett, ha más — konvencionális — módon is.

HOME GALÉRIA

1025 Budapest, Csévi út 7.
Telefon: 200 4306, Fax: 200 8614

Nyitva:
kedd–péntek: 10 – 18^{00}
szombat: 10 – 13^{00}

A kiállítás megtekinthető:
1999. október 31-ig.

H A L M Y

„Halmy József borongós, expresszionisztikus munkái központosítják a szemet azokra az óriási modern borzalmakra amiktől nem lehet menekülni..."

(Artmagazine, Toronto)

Szeretettel meghívjuk

Halmy József

/ Kanada /

Kiállításának megnyitó
ünnepségére
1999. október 14-én 17^{30} órára

A művész bemutatása után

Somogyi Péter

hegedűművész játszik.

Halmy József

KOLTAI TAMÁS:

Színház

Mi a magyar?

Nem Babits kérdését zsongom körül, hanem a színházi gondolat nemzeti karakterét firtatom. A kecskeméti Katona József Színházban a *Menyegző* magyar. Wyspianski századfordulón írt drámájából *Magyar menyegző* lett Bodolay Géza keze alatt. Lefordult a lengyel magyarra. Nem Krakkó, hanem Cegléd mellett tartják a parasztlakodalmat. Nem a lengyel, hanem a magyar értelmiség kokettál a faluval. Nem a lengyel, hanem a magyar történelem árnyai jönnek kísérteni a borgőzös éjszakán. Nem a levert galíciai parasztlázadás vezére, hanem a tüzes trónra ültetett Dózsa mossa a véres padlót. Nem a Hetman az áruló, hanem a Labanc Generális. Nem Wernyhora hozza a fölkelésre hívó kürtöt, hanem Rákóczi.

Látszólag minden rendben van. A *Menyegző* remekmű, de nagyon lengyel, nem értjük az utalásait. Viszont nekünk is van történelmünk. És van Ady Endrénk, aki Wyspianski kortársaként a költői szimbolizmus hasonlóan magas fokán tudta, mi a lengyel. Illetve a magyar. Az Ady-versek beékelődnek az előadásba. Spiró György lefordította, Bodolay megmagyarította Wyspianskit. Wyspianski/Ady/Bodolay. Polak–węgry dwa bratanki. Hogy még egy nagy szellemet idézzek, Örkény Istvánt: tudunk mi *magyarni*.

Nem ironizálok, ez kijózanító magyarítás, és elméletileg tökéletesen működik. Az elvont szellemi szférában megvan az átjárás. Csak a gyakorlatiban nincs. A történelmi közeg ellenáll. (A színházi közegről később.) A századforduló magyar faluja nem volt értelmiségi búcsújáróhely. Város és vidék nem akart keveredni, még kevésbé nemzetmegváltani. A krakkói országút nem a ceglédi országút, ahonnan a fölmentő sereget várják a parasztok kiegyenesített kaszákkal. A kiegyezés utáni Magyarország, a millennium körüli általános föllendüléssel nem a tespedt álomba ringatózó várakozásról, még kevésbé a szalmaláng szabadságillúzióról szól. Dózsa és Rákóczi éppen nem „időszerű", a Fekete Lovag Mátyás fekete seregéből nem ugyanazt jelenti, mint a lengyel függetlenségért harcba szólító középkori Fekete Lovag Wyspianskinál. A szimbolikus lengyel Chochol (Szalmabáb), amely a rózsatövet, az újjászületés ígéretét védi a téli fagytól, nem ugyanazt jelenti, mint a Madárijesztő, amelynek közel sincs ilyen mély jelentéstartalma a magyar mitológiában. És így tovább, a végtelenségig.

Történelmi mitológiánk költőien szimbolikus kezelésére nálunk nem volt és nincs érdemlegesen reagáló művészeti (pláne színházi) felvevőpiac, kár erőltetni. Az a cigányozó-csárdásozó ritualizált lakodalom a „tisztaszoba" jelképesen kitágított forgószínpadán, amivel Bodolay a Wajda-rendezés koreográfiai-zenei mintáját követve próbálkozik, törvényszerű, hogy süket fülekre talál. Személy szerint sajnálom, mert „jót akarás" hozta létre, de ez nem változtat a tényen. Hiába lép le Kiss Jenő mint Rákóczi egyenesen a Mányoki-festményről, hiába kopírozódik rá a „ha még egyszer azt üzeni" Kossuth-nóta a tehetetlen várakozás lengyel emblémájára – ahogy a mai „time code"-os felvétel délibábja a magyar rónára az előfüggönyön –, ez a lengyel–magyar hibrid nem működőképes.

*

A mi „echte" magyar világunk sokkal laposabb. Az bizony merő próza és hétköznapiság, a korrupció, nepotizmus és karrier Bermuda-háromszögében, ahogy azt Móricz Zsigmond megírta a *Rokonok*ban. Nem is avult el a megírása óta, sőt – kis kihagyás után – újra alásimult a történelem, valódi parlamentarizmussal, bankvilággal, a hatalom adta manipulációk végtelen lehetőségével. Nem az a lényeges, hogy a kaposvári Csiky Gergely Színház előadásán felhördül a közönség, amikor a „bánya" szó elhangzik a színpadon, hanem hogy a néző számára színházilag, ha tetszik, „mitologikusan" átélhetővé válik egy helyzet, amelyet naponta személyesen megél. A rendező Babarczy László ezt képileg is hangsúlyozza, amikor a pénzkérő rokonokat a nézőtéri sorokból küldi „föl", tudniillik a színpadra, ahol a purifikátori szerepben önmagának mindvégig hazudó Kopjáss időnként előrejön a rivaldáig, s egy apró, kovácsoltvas erkély vagy szószék fölött jelentőségteljesen a jövőbe néz. Mintegy saját perspektívájával elégedetten. Ezt ma mindenki érti.

Babarczy dramatizálása és rendezése azért jó, mert vészesen komoly iróniával szemléli az egész vircsaftot. Kocsis Pál mint Kopjáss (a regénytől eltérően) fiatal ember, aki dörzsöltnek hiszi magát, és dörzsölten adja föl az elveit, egészen a jól ismert végig. Kovács Zsolt Polgármestere a nyájas hiéna hátborzongató arcvonásait és gesztusait viseli. Szarvas József Kardicsa joviális gazember, Karácsony Tamás Berci bácsija behízelgő szélhámos. Egyedül Lina kap kegyelmet, a Móricznál (mint tudjuk, életrajzi okokból) gyakran idegesítővé váló feleség itt Kopjáss őszinte odaadásának tárgya; nem az előkelő Szentkálnay Magdaléna, hanem ő a legszebb és legrajongottabb asszony, s Csapó Virág úgy is játssza, kitűnően, hogy megfeleljen a dekoratív estélyiben feszengő aggódó hitvesről szőtt eszménynek.

A háttérben groteszken nyüzsög a megfelelni akaró tömeg, miközben Hevesi András zenei aláfestéséből Mennyből az angyal-reminiszcenciát és torz operettdallamot vélek kihallani. Operettországban megváltót várni – ez az igazi magyar mitológia.

(Wyspiansky & Ady/Bodolay: A magyar menyegző – Kecskemét; Móricz Zsigmond: Rokonok – Kaposvár)

Halmy József munkái

Felhívás

A budapesti Pont Műhely színházi Egyesület meghívást kapott Dél-Amerikába (Venezuelába, Caracasba), a Fiesta '99 elnevezésű jelentős nemzetközi színházi fesztiválra. Az egyesület a kiutazáshoz támogatókat keres. A szponzoroknak a fesztivál ideje alatt lehetőségük nyílik cégük reklámozására minden, a szervezők által megjelentetett kiadványban. Emellett mind a Fiesta '99, mind a Pont Műhely Egyesület nyitott minden más egyéb promóciós célokat szolgáló megoldásra. Erre garanciát a fesztivál szervezőitől kapunk.

Elérhetőségünk:
1096 Budapest, Ernő u. 28.
Tel./Fax: 216-0204

Segítségüket előre is köszönjük.

SZÁRNYAS GÁBOR:

Televízió

Az értelmiség sokadik árulása

Idő kérdése volt csupán, hogy a polgári anomáliák kormánya mikor kóstol bele a magyar gagyitelevíziózásba. Most, hogy a közszolgálati részlegnél megnyugtatóan rendeződnek a dolgok, vagyis a drill és a káosz sajátos egyvelege látszik állandósulni (amely a Boross–Nahlik-érára emlékeztető műsorokat lõki ki magából) elérkezett az idő, hogy a mindenre kiterjedő rendvágási komplexus elérje és próbára tegye a kereskedelmi mutációt.

Csak azt kellett kivárnia a miniszterelnök környezetében tevékenykedő sokoldalú szakapparátusnak, hogy valamelyik szellemi alultápláltságra bazírozó, népszerű és nevetséges műsorba becsússzon némi aktuálpolitika, s lám, a türelem megtermette a maga rózsáját, ők pedig már tépték is le, elvégre a vérprofik adódó alkalmat nem hagyhatnak megtépázatlanul.

Történt ugyanis, hogy a *Heti Hetes* című RTL Klubos vidám periodikában poénnak szánt beszólások hangzottak el a kormányfő rovására, s ezt a kormány és tájéka nem szívelhette. Nem is állták meg szó nélkül. Schmidt Mária a maga kettős funkciójában, az RTL Klub tanácsadó testületének tagjaként a Miniszterelnöki Hivatalban lévő munkahelyén *tanácsadott* a tévécsatorna munkatársainak, hogy vegyenek vissza, legyenek kiegyensúlyozottak, ne essenek túlzásokba, mert különben rosszul is járhatnak. Az RTL Klub értett a polgári szóból, újravágták a már kész heti anyagot, s következő héttől késő estére és másik napra száműzték a műsort, s valószínűleg szóltak a só poénkodó résztvevőinek, hogy ne kormányunk fejével élcelődjenek, hiszen annyi más mókás esemény van kicsiny országunkban, hogy nocsak.

A közéletileg edzett magyar átlagpolgár már föl sem kapta a fejét a közjátékra, hiszen rövid és mifelénk szokványos lefolyású demokratikus ügymenet volt ez, amely a nagyérdemű totális semmibevételével ugyan, ámde mindkét fél számára megnyugtatóan rendeződött – a sajtó lassan már szót sem fecsérel az esetre. A kormányzat „ifjú", ultrakonzervatív derékhada ismét elégedetten konstatálhatta, hogy nem kell levetkőznie Kádár-kori beidegződéseit, mert azok még mindig hatékonyan fungálnak, a *Heti Hetes* készítői pedig örvendezhettek az ingyenreklámnak, ugrott a nézettségi index, ezek után a késői időpontra is mennek velük a nézők, mintha a fideszes píár-egység nekik is melózna.

A Miniszterelnöki Hivatal kegyelméből tehát folytatódhat ez a szórakoztató és vidám műsornak szánt, hígvelejű kocsmai kvaterkázásra emlékeztető szövegelés, amin a fecsegés résztvevői bizonyára nagyokat tudnak röhögni, de kívülről nézve szánalmas az egész. És nem azért, mert vágják a műsort – állítólag már nem is teszik. Vágás nélkül is rossz. Az pedig különösképpen, hogy a mindezt lebonyolító sztároknak – akikről könnyű pillanataiban azt delirálhatta az ember, hogy értelmiségiek – szavuk nincs ahhoz, hogy egy őket is érintő ügyben egy tévécsatornát lazán megfenyeget a kormányzat, és a szerkesztőkön keresztül fejükre koppint a kóros önérzetességben szenvedő miniszterelnök. Fogalmam sincs, hogyan intézték el magukban ezt az ügyet, az viszont tény, hogy egymás közt továbbra is jól megvannak, vicces kedvüket nem viselte meg az intermezzo. A földobott közéleti témákról ugyan leginkább a kúrásra asszociálnak – bizonyára így egészséges, hogy mindenről az jut eszükbe – gond nélkül hozzák riposztjaikban az egyéb altesti hasonlataikat, és nagy élvezettel gennyeskednek egymással a nyilvánosság előtt. De szerencsére az önirónia sem hiányzik repertoárjukból, mert közben kikacsintanak a nézőre, hogy „látod, ökörködj nyugodtan, beszélj baromságokat felszínes dolgokról, így élhetsz jól és még jobban ebben az országban, csak a lényegről kussolj!"

(Heti Hetes – RTL Klub)

Facies humana – az emberi arc

– Halmy József munkáihoz –

Joseph Nicholas Halmy ötven rajzot tömörítő válogatásában a természet – melyet az emberiség mind jobban akar uralni – emberi arcot ölt. Ezeket a torzulásokat, melyeket az emberi faj erőszakolt rá, ezeket a sebeket mutatja meg a művész.

A győztes legyőzötté válik. A technológia, leleményességünk és bálványaink csúcspontja, nem avatkozhat be a természet uralmába annak megkárosítása nélkül, ellenkező esetben az ellenünk fordul.

Az 1929-ben született Joseph Halmy Magyarországon született. Műveire a legnagyobb hatást a szobrász apa gyakorolta. A fiú magával viszi eszményképét Párizsba, abba a városba, ahol a második világháború után a Képzőművészeti Főiskolán folytatja anatómiai tanulmányait.

1952-ben Joseph Halmy Kanadába emigrál családjával; 1966-ban befejezi tanulmányait az Ontario College of Artban, s ezután csatlakozik a Kanadai Nemzeti Galériához, hogy az ott szerzett restaurátori hivatását gyakorolja. Egyre sokasodnak a közös és egyéni kiállítások Montrealban, Torontóban és Londonban. 1989 óta rajzai minden évvel egyre nagyobb érdeklődést váltanak ki a torontói Gadatsy Galériában. 1994-ben a Budapesti Várfok Galéria egy vernisszázzsal tiszteleg a szülőhazájába visszatérő művész előtt. Az itt összegyűjtött rajzok 1978–1996 termései, legnagyobb részük a nyolcvanas évek elejéről származik.

Hugo Waldmann

(Fordította: Somfai Judit)

HARASZTI MIKLÓS:

Fotográfia

Kondor Laci megölte a háborút... majdnem

Ez a látszólag egyszerű, valójában körmönfontan sokrétegű kiállítás először is egy háborúra emlékeztet. A legvéresebbre azok közül, amelyekben a két világbirodalom a század második felének megegyezéses játékszabályai szerint összemérte erejét. A két fő szabály egyike az volt, hogy Európában nem teszik kérdésessé a kialakult érdekszférákat, s [illegible]ábáliák legyűr-

gyelet alá helyeztek, megtiltva, hogy nyilvános helyekre, többek között „zeneműkiadókba" betegyem a lábam. Elvégre, ahogyan az amerikai tiltakozóktól tanultam, én provokáltam a hatóságokat, s csak azt kaptam tőlük, amit önbecsülésem érdekében el is vártam.

Az igazi pofon az volt, hogy a korán kelő magyar dolgozók bosszantására tovább játszották a dalaimat a reggeli rádióműsorban, immár a ne-

Halmosiné Szita Veronika

Alvó angyal, játék lajtorja, csengő-bongó szép életfa

Tárlat az új dunaföldvári folyosógalérián

95. II. 17.

Dombóvári alkotó tárlatával debütált a dunaföldvári Városi Művelődési Központ új „fiókintézménye", az épületben eddig jórészt kihasználatlan területként létező folyosóból kialakított galéria — december 15-ig *Halmosiné Szita Veronika* műveiből látható válogatás.

Hobbi avagy hivatás? Játékos félkomoly időtöltés avagy a megszállottság határát súroló szenvedély? Kikapcsolódással egyenértékű tevékenységsor avagy éppen ellenkezőleg, a kényszerű feladatok utáni visszavonulás nem egyetlen, de lehetséges útja? Nem tudok határozott választ. A dombóvári grafikus — mint a meghívó „curriculum vitae"-jéből kiderül, a rajzolást tulajdonképpen hobbinak tekinti és lényegében autodidakta — műveiből egészen egyszerűen lehetetlen következtetni (más lapra tartozik, hogy talán felesleges is adekvát válaszokat lelni e „fekete-fehér" típusú kérdésekre). Néha felszínes játszadozást sejtet a mű témákkal, motívumokkal, eljárásokkal: az alvó angyal képe alján mackó mosolyog. Más munkákon a játék, a borzongató valóság ellenpontjává válik: a láger falának réseiben mini életképek jelennek meg, apró karácsonyfa játék lajtorjával, hinta és kisvasút, az idillek felett a szögesdrót és őrtorony brutalitása. Megint máshol — különösen a Születésnapomra-sorozat képein, de itt említhető az oldott, humoros Csizmás Kandúr-illusztráció is a — a játék egy-tiszta örömforrás. Példaként nézzük az említett sorozat utolsó képét: egérhad táncol a minden földi jóval bíró kamrában, korrekt befőttsorok, zsírosbödön és demizson között, kolbászfürtök és méretes sonka alatt — ím, a tékozlón gazdag ünnep eufóriája. Léteznek persze örökkön visszatérő szimbólumok is: az angyal építőjátékból emel templomot, a virág szépség-metafora és — a Sárga kankalin című képen — halálarcok rejteke, a fa egyszer életőrző „szerepben", máskor virágos kézként vagy gerincoszlopként, majd bibliai utalásként szerepel, csengő-bongó szép életfa vagy templomölelő és -alkotó motívum másutt.

Bár formai szempontból nem (sem) egyenletes az anyag — itt-ott bizony „megbicsaklik" a tollat vezető kéz —, szép kiállítást talál a látogató Földváron. Biztosan nem utoljára. **-nyzs-**

állni, illetve talán megint szeretne szeretni, de ő ezt a férfit már csak holtában tudja szeretni.

— A színésznő dolga eljátszani egyik nap a nyomorult koldusasszonyt, másnap a királynőt. Mégis, mintha az ön karaktere kerekebb, sokkal lágyabb és szenvedőbb lenne...

— Először is az én karakterem: magánügy. Színésznő vagyok, az a dolgom, hogy azt játszam el, amilyen feladatot kapok. Egyébként, aki több előadást látott tőlem az elmúlt 25-26 évben, az tudja, hogy elég sok hasonló szerepet is megformáltam már.

— Gondolom, most az önről szóló könyvből mindent megtudunk.

—Nem számolom a szerepeimet, de ha évente átlag négy

— Hogyan született a könyv gondolata?

— Egy kaposvári újságíró, Lőrincz Sándor felkeresett ez ügyben, de én eleinte kézzel-lábbal tiltakoztam. Aztán kiderült, hogy akkor is megcsinálja, ha én nem segítek. Barátaim, kollégáim is azt tanácsolták: vágjak bele. Így aztán 4-5 alkalommal leültünk egy-egy magnós beszélgetésre. Aztán kikérdezte a kollégáimat, miként vélekednek rólam, ez teszi ki az önéletrajz mellett a könyv másik, szöveges részét. Valamivel terjedelmesebb a fotók sora, amelyeket természetesen én adtam át a szerzőnek.

Gratulálunk a félszázadikhoz, a könyvhöz és a milliomosnő szerepéhez.

Bernáth László

AN A KAPUŐRBEN

enre elszánt bérgyilkos

nél. Letilthatják hitelkártyádat, törölhetnek a munkahelyi nyilvántartásból. Vagy adhatnak neked egy új nevet, olyan priuszt, ami miatt köröz a rendőrség, el-

nem a produkció hátrányára. Benne vannak a kötelező elemek és fordulatok: az eleinte gyanútlan, később egyre ügyesebb hős(nő), egy-két gyilkosság, a kötelező üldözés és persze ha nem is a boldog, de — legalábbis ebben a történetben — mindenképpen megnyugtató vég. Plusz egy-két apróbb dramaturgiai baki, elvarratlan szál.

Ennél sokkal fontosabb az agyontechnicizált, szép új világ nyugtalanító képe. A szép, ámde magányos Angela véletlenül olyan titkok birtokába jut, amelyek miatt az élete kerül veszélybe. Ezen túl, amúgy „mellékesen", a demokrácia néhány alapelve, működése is.

A történet szerint a „pretoriánusok" (rendpártiak?), azaz néhány befolyásos politikus és üzletember olyan számítógépes vírus elleni „kapuőrt" ad el a

Halmosi Zsolt épitén

Fesztiválok Jászberényben

Az idén ismét megrendezik a Jász „főváros" kulturális seregszemléjét, a jászberényi nemzetközi táncházat és a zenetábort. A nemzetközi rendezvény nyitánya legalább tíz európai és tengerentúli ország táncosainak, zenészeinek a részvételével július 30-án lesz. Ugyancsak Jászberényben rendezik meg a harmadik nemzetközi csángófesztivált. Moldvából, Erdélyből, Kárpátaljáról, a felvidékről és Burgenlandból érkeznek csoportok. A fesztiválra megjelenik egy egyedülálló könyv, amely az eddigi csángófesztiválokról, konferenciák anyagából lett összeállítva.

Szünetelő rádióműsorok

A Petőfi Rádió két műsorának adásait szünetelteti augusztusban. a Hajnali Kalendárium augusztus 2-től 20-ig, a Zene-szó pedig augusztus 9-től 30-ig tart „pihenőt". Az előbbi adást zenével pótolják a munkatársak szabadsága miatt, a Zene-szót pedig különféle ismétlések, humoros összeállítások pótolják.

Kulturális vegyesbizottság

Biszterszky Elemér művelődési és közoktatási államtitkár vezetésével magyar delegáció utazik Naumburgba a magyar-német kulturális vegyesbizottság július 28-30 közötti, hatodik ülésére. A bizottság áttekinti az elmúlt két év magyar-német oktatási, tudományos és kulturális kapcsolatainak fejlődését, illetve jegyzőkönyvben rögzítik az 1996-ig terjedő időszak együttműködésének főbb irányait és programját.

Nyári egyetem Szegeden

A kultúra intézményeiről, annak formáiról kezdődött nyári egyetem Szegeden Értelmiség 93' címmel a József Attila Tudományegyetemen. Mintegy nyolcvan hallgató vesz részt a nyári egyetemen és hallgatja meg az előadásokat az átalakulásról a kultúra területén témakörben. A civil művelődési formákról határainkon kívül élő magyar szakemberek segítségével cserélhetnek tapasztalatot a részvevők. Katona Tamás miniszterelnökségi államtitkár kifejtette: Európa felé csak együttműködéssel, nem pedig elszigetelődéssel lehet haladni.

Zenei esték Kiscellen

Barokk és reneszánsz zeneművek csendülnek föl augusztus három vasárnapján a Kiscelli Múzeumban. A nyitóhangverseny szólistája Kertész Ildikó, Máté Balázs cselló- és Geoffrey Thomas csembalóművész lesz. A Budapest Baroque együttes műsorában Johann Sebastian Bach, fia Carl Philipp Emmanuel Bach, Pietro Locatelli, Domenico Scarlatti és Joseph Haydn műveket hallgathatnak az érdeklődők augusztus 1-én. A Concerto Armonico Händel, Purcell, Telemann, Vivaldi kompozíciókat játszik augusztus második vasárnapján. Vidám reneszánsz esttel zárul a koncertprogram augusztus 15-én. Mandel Róbert, Czidra László, Kállay Gábor, Lorenz Dávid, Harsányi Zsolt, Újházy László szólaltatja meg a korabeli hangszereket.

Lámpásokra vár Kadarkút

Szerveződő kisközösségek — Felújításra szorul a kultúrház

— Egyik legfájóbb pontunk a közművelődési élet hiánya — mondta Verkman József, Kadarkút polgármestere. — Sajnos nem nagy igény van a különféle rendezvényekre. Mi pedig azt szeretnénk, ha újra élet lenne a faluban; öreg és fiatal egyaránt megtalálná a számára legmegfelelőbb szabadidős tevékenységi formát.

Látszólag ellentmond ennek, hogy a képviselőtestület másfél évvel ezelőtt — anyagi okokra hivatkozva — felmondott a művelődési ház igazgatójának és az intézmény vezetését a könyvtárosra bízta. A polgármester úgy véli: azóta kevesebb rendezvény volt a faluban, ám ő nem is nagy, látványos programokra gondol — tudja, úgy sem lehet mindenkit mozgósítani — , hanem arra vár, hogy jelentkezzenek a kisközösségek és az értelmiség is hallasson magáról, hiszen a szakkörök, klubok — természetesen rátermett vezetőkkel — az alapjai a kulturális életnek. Legalábbis falun.

— Arra várunk, hogy egyesületek, szervezetek alakuljanak, amelyeknek támogatást nyújthatunk. Még nincsenek olyan vezetők, akik felkarolnának egy közösséget. A kulturális bizottságot a közelmúltban kértük meg, vázolja fel a hogyan tovább-ot.

A tágas kultúrház vendégcsalogatóbb lehetne, ha felújítanák. Ehhez legalább 4-5 millió forint kellene. Kisebb termek kialakítására is van mód, ahol jobban éreznék magukat a bábosok, a gyermektáncosok, a bélyeggyűjtők, vagy a februárban alakult gazdakör tagjai. A polgármester azt tartja, nagyobb önállóság kell a csoportoknak; az egyesületek lennének az igazán jó működési formák.

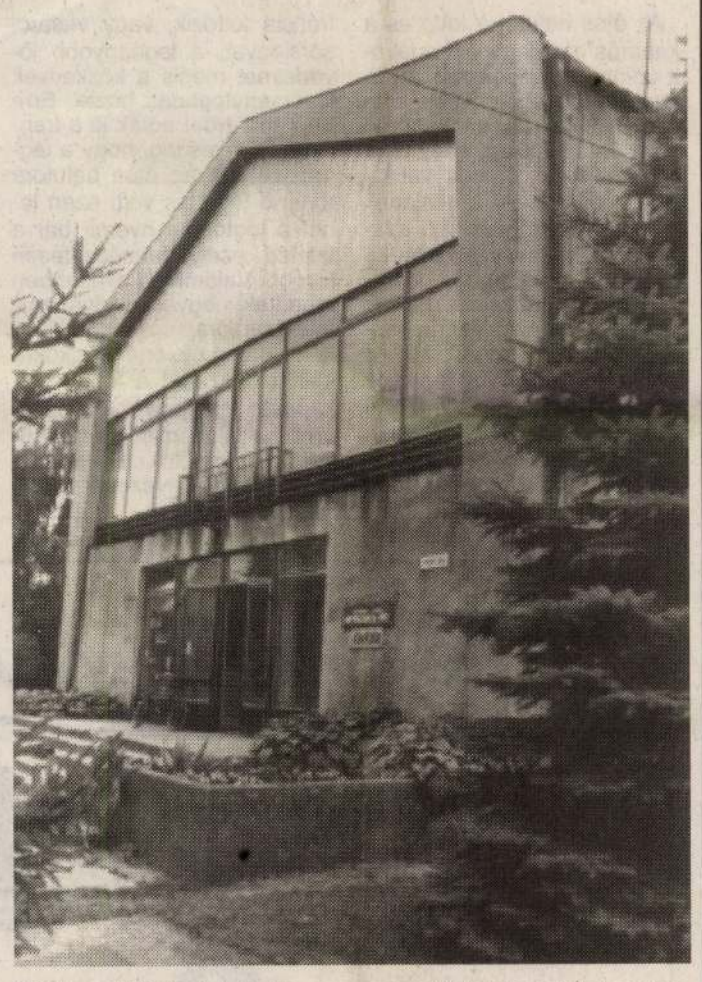

Több millió forint kelle az átalakításra

(Fotó: Kovács Tibor)

Lámpásokra vár tehát Kadarkút. A polgármester szerint leterheltek a pedagógusok, elfoglalt az agrár és a műszaki értelmiség is, de a *fényre* ma mindennél nagyobb szükség van.

Lőrincz Sándor

Stallone és a forgatókönyvírás

Nem minden bogár, ami gyűjteményben végzi

A vélemény, miszerint Silvester Stallone nem tartozik a filmszínész-mesterség kiemelkedő képviselői közé, talán különösebb bizonyítási eljárás, szakmai érvelés nélkül elfogadható.

Vannak azonban a filmnek oly speciális műfajai, és e műfajoknak oly speciális cselekményei, amelyekben maradéktalanul otthon van, mintha csak robosztus alkatára szabták volna őket: küzdvén az igazságért, gyötrelmes kínok közepette megizzadni, ezer sebből vérezvén, utolsó utáni leheletig bunyózni, s aztán feltámadni a romokból, s a gazt egy tetemes jégcsapra szúrni mint egy legyet.

Stallone bogárgyűjteménye a mozikban a minap vetített Cliffhanger — Függő játszma című akciódús filmjében jóegynéhány kitinessel gyarapodott, a kezdetben pazar felvételekkel megtűzdelt opusz mégis elmaradt az óriás várakozásoktól. Hegyimentő hegymászót formázó hősünk ugyanis — rossz szokásához híven — újfent belekotnyeleskedett a forgatókönyv megírásába, amely bizony tanulandó tudomány, amint a színészetbeni jártasság sem feltétlenül születik a csecsemővel. Elemi dolog lett volna például némiképp utánagondolni, hogy a hófödte hegyekben kényszerleszállt repülőgép utasainak, a velejéig romlott gengsztereknek az agyából minő szikrát is pattintottak ki a forgatókönyv írnokai, már a tömérdek pénz megkeresése végett. Mert a gaz bűnözőinek ugyanis ekkortájt lett volna aktuális igénybevenni a rádióösszeköttetést, és a helikoptert odarendelve megkeresni a bankókkal bélelt kofferokat. Aztán pedig jól lelőni a Stallónét, meg az összes szemtanút, ahogy egy minden hájjal megkent pszichopatától ezt elvárja az ember.

Igaz, ez esetben a tizenötödik percben véget ért volna az akciómentesre sikeredett film. Ilyenkor nem halnának csúnya halált, és nem kerülnének a bogárgyűjteménybe az ízeltlábú gazfiak, nem beszélve arról, hogy milyen után is éreznénk magunkat mi, ott a setétben ülők. Néznénk mint a moziban. Persze, egy kikezdhetetlen, logikusan fejlődő történettel, egy jó forgatókönyvvel el lett volna intézve az egész.

Balassa Tamás

Holland fiatalok Zselickisfaludon

A múlt hét végén ismét kinyitotta kapuját a zselickisfaludi református ifjúsági otthon. Amszterdamból és környékéről huszonkét holland fiatal érkezett a megyébe. Az augusztus 3-ig tartó táborban tizennégy somogyi diák is van. A cél az, hogy erősödjenek a kapcsolatok holland és a magyar tizenévesek között. A gyerekek angolul és németül kommunikálnak. A tábort Bellai Zoltán református lelkipásztor vezeti.

KEVÉS A NEBULÓ, SOK A KIADÁS

Kisbajomi iskola a mérlegen

Kisbajomban könnyű eltévedni. Mégsem ez az oka annak, hogy a faluba látogató nem találja meg a település iskoláját. A II. József korában, katonai szigorral, derékszögben kialakított telkek lakói húsz éve látták utoljára a helybeli „fapadost". A körzetesítés nyomán négy falu apraja és nagyobbja buszozott naponta a kutasi körzeti általános iskolába. Az önállósodás természetes velejárójaként a kisbajomiak most újból szeretnék, ha legalább az alsó tagozatos gyerekeknek megadatna a helybeli oktatás lehetősége. *Végh Gábor* társadalmi megbízatású polgármester most azon kesereg, hogy a hajdani épület telkét is elcserélték, s az, a kutasi áfész tulajdonába került. Három éve folyik a vagyonvita eredmény nélkül a volt társközségek és a székhelyközség között, eredmény nélkül. Kisbajom a legkisebb település a környéken, s a polgármester úgy érzi: az iskolaalapítás ügye kétélű: egyrészt nagy szükség lenne rá, mert a kicsiknek nem kellene a családtól naponta eltávolodni és a helybeni oktatás a falu megtartó erejét is növelné. Az alacsony állami fejkvótából sem volna muszáj annyit áldozni a székhelyközség iskolájának fönntartására. Két pedagógus él a faluban, az oktatás személyi feltétele biztosított volna. Meggondolandó viszont, hogy csupán az alsótagozat beindítása végett érdemes-e annyit áldozni az ügyre, tekintettel arra, hogy az állami céltámogatásból csak azok a települések részesülhetnek, ahol felsőtagozatot is létesítenek. Kételyre ad okot az iskolaalapítás azért is, mert egyre csökken a kisgyermekek száma; a 30 személyre tervezett óvodában mindössze 14-16 apróság tölti a napját. A költségvetésből a kultúrára szánható összeg — évi 300 ezer forint körül — sem jogosít nagy reményekre.

Végh Gábor: „... legalább fél millióra lenne szükség ... a művelődéshez"

Fotó: Kovács Tibor

— Ha gazdag ország lennénk, akkor ki merném mondani: legalább fél millió forintra lenne szükség ahhoz, hogy a fiatalok művelődését megfelelő szinten tudjuk támogatni — mondta a polgármester.

Ő, — lévén csak pár éve kisbajomi lakos —, jobban az eszével méri föl a lehetőségeket, míg a falu lakosságát elsősorban az érzelmek motiválják. A polgármester abban bízik, hogy az urbanisták falufelmérésének eredménye meggyőzi őket is. Ha a kívülállók úgy vélik, hogy érdemes iskolát építeni, akkor belevágnak, Ha nem, ismét buszra szállnak a kisbajomi diákok.

(Várnai)

A CÍMSZEREPBEN VIKIDÁL GYULA

Attila vagy Atilla?

Kétségkívül az idei nyár legnagyobb szabadtéri vállalkozása az Atilla, az Isten kardja című rockopera, melynek bemutatója augusztus 20-án lesz a Margitszigeten. Vikidál Gyula pedig július 20-án kezdi próbálni élete eddigi talán legnagyobb szerepét: Atillát. Vagy Attilát?

— Eddigi történelmi olvasmányaim szerint egy tével és két l-lel kell írni Atilla nevét. Igaz ugyan, hogy az Encyclopaedia Britannica-ban és Gerhart Ellert könyvében nem így írják, de a most készülő rockopera alapjául szolgáló Nemeskürty-tanulmányban úgy szerepel, ahogy a plakáton.

A Vikidál-Atilla ötlet valójában 1983-ból származik, amikor Koltay Gábor rendező Vikidálra osztotta Koppány szerepét az István, a király-ban. Szörényi Levente említette, hogy már újabb rockoperán gondolkodik. S ha elkészül vele, a címszerepet Vikidálra írja.

— Sokan nem tudják, hogy nem Koppány volt az első színpadi szerepem, hanem a rövidéletű magyar musical-próbálkozás. S.Nagy István és Máté Péter Krízis című darabjában kaptam először színészi feladatot: egy történeten belül kellett megjelenítenem egy figurát. Aztán jött az István, a király-ban Koppány, később meg a többi: a Bestia, a Nyomorultak, a Mária evangéliuma, a Légy jó mindhalálig. S most az Atilla.

— Az Atilla legendát csupa misztikum övezi. Ön beleásta már magát a szakirodalomba, tehát az átlagemberhez képest szakértőnek számít. Milyen embert fogunk látni a színpadon?

— Nagyon kevés tanulmány

íródott a korszakról is, az emberről is. Jellem-formáló felkészülésemhez nagy segítség volt Arany János híres eposza, a Buda halála és Gárdonyi Géza regénye, A láthatatlan ember. Megnéztem a tudásom szerint egyetlen és a kritikusok szerint elég felületes Atilla-filmet is, a címszerepben Anthony Quinn-nel. Most olvasok egy könyvet a kor szokásairól, viselkedéstanáról. És ismerem Papp Gábor történész tanulmányait a korról. Szörényi és Lezsák rockoperájában Atilla már elmúlt ötven éves, de még ereje teljében van. Rengeteg tapasztalattal rendelkező, s mai mértékkel nézve is európai gondolkodású ember. Mivel a lemez hanganyagát előbb rögzítettük, mint ahogy a színpadi próbák elkezdődtek, Atilla jellemét már a felvétel előtt ki kellett dolgoznom magamban, hogy hitelesen tudjam felénekelni a szerepet.

— Mennyire ragaszkodik a történet az irodalmi forrásokhoz, a történelmi hitelességhez'

— Azért óriási dolog ezt a szerepet eljátszanom, mert én lehetek az a személy, aki megpróbálja elhitetni az emberekkel, hogy ilyen volt Atilla. Részemről a darab minden sorával egyetértek. Nincs benne mocskolódás, nincsenek politikai hátsó gondolatok. Nemeskürty István és Papp Gábor történész átnézte az anyagot, tehát a mű történelmi hitelességét ők szavatolják.

— A darab szövegét Lezsák Sándor írta. Lehet, hogy politikailag mégsem olyan független ez a vállalkozás?...

— Nekem és feltehetően a nézőknek is teljesen mindegy, hogy ki írta a darabot. Jelen esetben nem az a döntő, hogy melyik pártnak a tagja vagy vezetője az illető, hanem, hogy milyen költő, író, mennyire alaposak a korról szerzett ismeretei. Az ilyen színpadi műbe, aminek az a feladata, hogy szórakoztatva neveljen, oktasson nem szabad belekeverni a politikát. Eddig sem voltam tagja egyetlen pártnak sem.

— Milyen érzéssel távozik a néző a darab után?

— Ez a darab szerintem a pozitív, nemzetektől független, egységes, szabad gondolkodást hordozza magában. A mű végén Atilla meghal. Haláláról több fajta feltételezés is van, és ezeket a feltételezéseket nem szabad bántani. Hogyan fogjuk ezt megoldani a színpadon? Hadd maradjon ez az előadás titka. Azt hiszem, aki megnézi, nem fog rossz érzéssel távozni a nézőtérről.

Szabó Tünde

ELMARADTAK A VÁLLALKOZÓK

Félig kész gömbházak Csomában

Lehangoló látványt nyújtanak a bunkerre emlékeztető félig kész gömbházak Csomában

Fotó: Kovács Tibor

— Biztosan volt már maga is úgy, hogy valamit nagyon szeretett volna elérni, és úgy érezte, hogy megnyerte az egész világot. Aztán egyszer csak be kellett látnia, hogy mégsem megy a dolog. Így van ez a gömbházak esetében is — mondta *Orbán Ottó* Csoma polgármestere. Pár éve, amikor még Nagyberki társtelepülése volt Csoma, *Halmosi Zsolt* főmérnök vezetésével megjelent a településen egy debreceni építészcsoport és egy új, olcsó, gyors technológiával felépíthető ház modelljét tárta a polgármester elé. Ezen a kies vidéken kerestek helyet a Nyugaton, — főleg Amerikában — már nagy sikert aratott gömbházaik felépítéséhez. A polgármester meghallgatta a szakembereket, szépnek találta az ideológiát; miszerint a Földön minden természetes tárgy gömbölyű, miért lenne éppen az otthon, a ház amiben lakunk más, mint amilyet a természet konstruál? A falutól 600 méterre fekvő, elhanyagolt tóparton sikerült a téesztől megvásárolni egy 2 hektáros, 17 személy tulajdonában lévő osztatlan területet. A polgármester nagy reményeket fűzött a kezdeményezéshez, községi rendezési terv készült az egész terület idegenfogalmi célra történő hasznosításáról és elkezdődött a munka. Akkor még mindenki azt hitte, hogy jól jár. Csak azt nem kalkulálták be, hogy a pénz és mindössze arra lesz elegendő hogy a vizet, meg a villanyt bekössék. A vállalkozó, szabadalmaztató arra számított, hogy ha fölépül az első gömbház, jönnek a vállalkozók, megtetszik nekik az izgalmas, nem mindennapi épület és tőkéjüket adják a további építkezéshez. Az álom nem vált valóra. A főmérnök állását föladva — pénz és a családja nélkül —, magárahagyatva próbálja befejezni a félig kész gömbházat. Közben nekilátott a saját, kétszintes háza építésének is: létesített egy káeftét, amelynek az lenne a feladata, hogy ezen a „félgömbön" tanulja meg az új technológiát. A pénz azonban elfogyott, s keret nélküli ablakok „tekintenek" a gazzal alaposan benőtt tóparti tisztásra. Néhanapján Pécsről vagy Pestről letéved egy-egy érdeklődő építész, megcsodálja a félgömböket, aztán marad minden a régiben.

A kispénzű emeberek ha építkeznek, nem kísérletezenek. A biztosat választják. A szokás nagy úr és ezt a főmérnök, minden jószándéka ellenére sem vette figyelembe.

Mi legyen a csomai félgömbök sorsa? A polgármester már egy kicsit terhesnek érzi a témát, bár ő is el tudna képzelni a tóparton egy inpozáns üdülőtelepet. A főmérnök magányos farkasként küzd a tervei megvalósításáért és szeretné megnyerni az önkormányzatot: pályázzanak közösen a gömbházakkal a világkiállításra. Orbán Ottó azonban már nem közösködik. Elnézegeti a fura épületeket, üzletet azonban — gömb ide, gömb oda — nem köt.

Várnai Ágnes

CSAKNEM 35 MILLIÁRD FRANK – LOVAKRA

Játékos kedvű franciák

Az ötös befutó, a lottó és a „kaparós" sorsjegy volt a favorit tavaly Franciaországban: a franciák többet költöttek szerencsejátékokra, mint könyvekre és újságokra, vagy akár italra. A most közzétett statisztika szerint tavaly a családok bruttó jövedelmének 1,3 százaléka, nem kevesebb mint 65 milliárd frank ment el lóversenyre és lottózásra. Ez az összeg minden eddigit meghalad, noha a kaszinói szerencsejátékok nem szerepelnek az összeállításban — igaz, részesedésük viszonylag kicsi.

A hagyományok tovább élnek: bár egyre több és több francia lottózik, vagy vásárol sorsjegyet, a legnagyobb jövedelmet mégis a közkedvelt lóversenyfogadás hozta. Erre 34,7 milliárdot adtak ki a franciák. Érdekesség, hogy a legnépszerűbb az ötös befutóra történő fogadás volt: ezen lehet a legtöbbet nyerni, bár a találati esély természetesen kisebb. Valamivel kevesebben fogadtak négyes, illetve hármas befutóra.

Majdnem utolérte a csikókra költött összeget a lottó és a kaparós sorsjegyek kiadása: erre harminc milliárdot fordítottak a franciák. Egyedül a csak tavaly bevezetett „Millióomos" sorsjegyre kilenc milliárdot költöttek, igaz, itt a legnagyobb nyerők egyben televíziós szereplési lehetőséget is kapnak, s ez nagy vonzerő lehet a milliós nyeremény mellett. Többen lottóznak, mint loviznak, de a lottózok kevesebbet költenek szenvedélyükre, mint a lovak barátai. Lóversenyre elsősorban férfiak fogadnak, de a szerencsejátékokban majdnem egyenlő a férfiak és a nők részvétele. A statisztika szerint évente 17 millióan próbálkoznak a nyeréssel, vagyis minden második felnőtt francia egyúttal szerencsejátékos is.

Házasodási Guinness-rekord

A 85 éves amerikai Glen Wolf nem szereti a magányt és imád nősülni. 27-szeres bajnokként a Guinness Rekordok Könyvébe is bekerült és hajlott korával mit sem törődve, új menyasszonnyal lép frigyre.

A XX. század Don Juanjának választottja az ugyancsak nem mindennapi 53 éves Linda Essex, aki a nők között viszi el a pálmát azzal, hogy 22-szer mondta ki a boldogító igent. Az új házasságot azonnal megkötik, mihelyst Linda megérkezik Kaliforniába, ahol a vőlegény lakik.

A pár 4 évvel ezelőtt ismerkedett meg, amikor meghívást kaptak egy tévéműsorba.

A Buckingham-palota már nem sláger

Alighanem összefügg azzal, hogy augusztus elsején két hónapra megnyitják a nagyközönség előtt az angol uralkodók rezidenciáját, a Buckingham-palotát, hogy a héten közzétették egy közvéleménykutatás eredményét. Ebben azt tudakolták: miként vélekednek a Londonba látogató turisták a brit főváros nevezetességeiről?

Nos, a Buckingham-palota nem bizonyult népszerűnek. A megkérdezett másfél ezer turista London legkiábrándítóbb épületének nevezte II. Erzsébet királynő legfőbb rezidenciáját, mondván: hivatali épülettömbhöz hasonlít. Nem járt sokkal jobban a brit miniszterelnökök hivatalos rezidenciája, a híres Downing Street 10 sem — a második helyen végzett a Buckingham-palota után, a legkevésbé vonzó épületek sorában.

A Capital FM londoni rádióállomás által végzett felmérés tanúsága szerint nagyon tetszik viszont a turistáknak a Westminster palota — ahol a brit parlament ülésezik — és a XVII. századi Szent Pál-székesegyház. A listavezetők sorában a harmadik helyre a Harrod's áruház került, megelőzve a Westminster apátságot és a Towert is.

Végül a turistákra a legmélyebb benyomást London „udvarias rendőrei" gyakorolták. Nem tetszettek viszont a bőbeszédű taxisofőrök, és a visszatetszést keltett a londoni utcákon található szemét is.

MAGYAR ÁLLAMKÖTVÉNY

Ogilvy & Mather

Miért jó befektetés Önnek a Magyar Államkötvény?

Sohasem volt nagyobb biztonságban

● A MAGYAR ÁLLAMKÖTVÉNY KAMATAIT ÉS VISSZAFIZETÉSÉT AZ ÁLLAM SZAVATOLJA.

Az állami garancia mindig érvényes marad. Ha tehát nemcsak megfelelő kamatot vár, de a pénzét is biztonságban szeretné tudni, akkor az Ön befektetése: a Magyar Államkötvény.

● A MAGYAR ÁLLAMKÖTVÉNY GYORSAN MOBILIZÁLHATÓ.

A futamidő nem azonos a lekötéssel. A Magyar Államkötvénybe fektetett pénz a futamidő alatt – a tájékoztatóban megadott feltételek szerint - bármikor mobilizálható.

● MINDEN BEFEKTETŐ MEGTALÁLHATJA A NEKI LEGKEDVEZŐBB KAMATOZÁSÚ ÁLLAMKÖTVÉNYT.

Az Államkötvények többsége fix kamatozású, mely azért előnyös, mert a kamat előre kiszámítható. Egyes kibocsátásoknál mozgó kamatot alkalmaztunk, ami pedig azért kedvező, mert bármi történik a gazdaságban, a befektetőt nem érheti meglepetés, kötvényének kamata értékálló. **Forgalmazóhelyek: MNB Főpénztár (Budapest V., Hold utca 4.) és az MNB Somogy Megyei Igazgatóság (7400 Kaposvár, Széchenyi tér 4.).** A forgalmazóhelyeken az itt felsorolt, korábban kibocsátott Magyar Államkötvények – a helyszínen rendelkezésre álló feltételek szerint – folyamatosan megvásárolhatók:

Elnevezés	Kamat	Kamatfizetés	Lejárat
1994/A	18,74%	'93. XII. 1.	'94. XII. 1.
1994/B	17,5%	'93. XII. 18.	'94. XII. 18.
1995/A	21,0%	'93. X. 6.	'95. X. 6.
1995/B	21,0%	'93. XI. 12.	'95. XI. 12.
1995/C	17,5%	'94. II. 1.	'95. II. 1.
1995/F	17,0+1,5%	'94. VII. 2.	'95. VII. 2.
1996/A	16,5%	'93. XII. 28.	'96. XII. 28.
1996/B	17,5%	'94. I. 22.	'96. I. 22.
1996/C	17,5%	'94. II. 10.	'96. II. 10.
1996/F	17,5+1,5%	'94. V. 17.	'96. V. 17.
1997/C	18,0%	'94. III. 1.	'97. III. 1.
1998/A	17,8%*	'94. III. 10.	'98. III. 10.

* változó kamatozású, féléves kamat

MAGA A BIZTONSÁG

Ne nevezzenek Don Quijoténak!

– Akkor tehát – kezdi Halmosi Zsolt, és ökölbe szorított kézfejéből kipattan a hüvelykujja – először is: voltam én már a Meg Nem Értett Magyar Feltaláló. Voltam aztán Don Quijote. Voltam sziszifuszi munkát végző mérnök. Az általam tervezett gömbházat nevezték betonlufinak, betonbuboréknak, űrállomásnak, tengeralattjárónak. Ja, és kupolatanyának. Elegem van uraim, nagyon elegem! Tisztelem a plasztikus hasonlatokat, az érdekesen fogalmazó újságírókat, de én ezennel befejeztem. Több mint tíz évet szántam az életemből arra, hogy megismerjék és elfogadják a magyarok az általam szabadalmaztatott technológiát, megszeressék a héjszerkezetes gömbházaimat, de ebben az országban akkora az ellenállás az ismeretlennel szemben, hogy az elképesztő. Én ebbe beleöregedtem, uraim, beleöregedtem, és belefáradtam. Tíz éve küszködök, és még a saját gömbházamat sem sikerült befejeznem, nézze csak: itt tartok most.

Fejével a készülő épület felé bök, aztán legyint.

Nézzük, hogy hol tart Halmosi úr. Nézzük, de nem tudjuk megállapítani. Már a nyelvünk hegyén a hasonlat, miszerint ez a Csoma község külterületén álló félkész ház leginkább egy lábosban rotyogó babfőzelékre emlékeztet, a készülő massza finoman felpukkanó buborékjaira, de azután még időben észbe kapunk, és csak annyit mondunk: hááát...

Az építésznek tehát elege van, és ezt meg is értjük, hiszen 1989-ben úgy látszott: egy káprázatos álom valósulhat meg egy pici Somogy megyei faluban.

Halmosi Zsolt a nyolcvanas évek közepén Debrecenben dolgozott. Kezdő építészként olyasmik érdekelték, amelyeket sok esetben még a műszaki emberek is nyűgnek tartanak. Építési technológiák, tartószerkezetek, anyagtan. Az ábrázoló geometriáért például kifejezetten rajongott, de hogy lelke kacskaringói hányfelé tekeredtek akkoriban, azt mi sem jelzi jobban annál, hogy időnként nyakába akasztotta tangóharmonikáját, megpengette hawaii gitárját, és mintegy mellékesen, csaknem húszezer, művészi értékű fotográfiát készített. Szó sincs tehát arról, hogy Halmosi úr számokba fojtva élte volna az életét. Kedvelte a művészetet, és hagyta, hogy olykor homlokára cuppantson a múzsa. Így már kevésbé meglepő, hogy érdeklődni kezdett az építészet különlegességei iránt. Érdeklődése idővel rajongássá fokozódott, mi több: még egy alkotóközösséget is szervezett, amely a plasztikus építészet debreceni szerelmeseiből állt. A tagok között az építészeken kívül voltak tanárok, volt pszichológus, de akadt sebészorvos is. Még egy kísérleti lakótelepet is terveztek, amely gömbházakból állt volna, de olyan gömbházakból, amelyek tervezésénél figyelembe vették az alkotóközösség valamennyi tagjának véleményét. A pszichológus elmondta, mit kíván a lélek egy épület esetében, meghallgatták a biológus intelmeit, amelyek arról szóltak, hogy milyen anyagokat célszerű és milyeneket káros használni egy valóban emberinek szánt környezetben, egyáltalán: minden fontos apróságra odafigyeltek.

Amikor aztán Halmosi úr bevitte a terveket a tanácshoz, az illetékesek kábé úgy viselkedtek vele, mint az ismert viccben a cirkuszigazgató az állatidomárral, aki sok-sok évnyi idomítás után a direktor asztalára helyezi a csodabolhát, és az izgalomtól reszkető hangon azt mondja: igazgató úr, itt egy bolha. Mire az, különösebben oda sem figyelve, hüvelykujjával szétnyomja az állatot, és mintegy mellékesen megjegyzi: nem tesz semmit. Valahogy így söpörték le az asztalról a gömbházlakótelep terveit is. Még szerencse, hogy egy érdekességekre vadászó tévéműsor bemutatta ezeket, a műsorra pedig felfigyelt Csoma akkori elöljárója, akinek a gömbházak tervei láttán felrémlett egy csomai buboréktelep, amelynek csodájára jár majd a világ. Szinte látta maga előtt a hatalmas szalagcímeket: Csoda Csomán!, A jövő század buborékjai!

Rövidesen megbízta az építészt egy olyan, harmincöt hektáros üdülőfalu tervezésével, amelyben lett volna jógacentrum, termálfürdő, alkotótábor és egy kísérleti lakótelep. Utóbbi különösen izgalmasnak tűnt, hiszen a debreceni alkotóközösség tagjai a gyakorlatban is kipróbálhatták volna, milyen is gömbházakban lakni.

Megkezdődtek az előkészületek, kft. alakult, tervek készültek, Halmosi Zsolt egyik alkotótársával euforikus hangulatban Nyugat-Európába utazott, és meglátogatta azokat a különleges épületeket alkotó építőművészeket, akiket addig csak csinos albumokban csodálhatott meg. A két tervező megnézte az osztrák Otto Taller ősgyíkokra emlékeztető épületeit, a svájci Peter Vetsch földdel borított barlangházát, Daniel Grataloup habos tortára emlékeztető lakásait és persze a nagy mágus, a magyar származású francia építész, Antti Lovag buborékházait.

– Ültem a Cote d'Azuron egy milliomos buborékházában, néztem a tengert, és azt gondoltam: fenébe az élére vasalt magyar valósággal – emlékezik Halmosi úr. Szavaiban nincs indulat, keserűség se nagyon. Inkább tényszerűen mondja, amit mond. – Fenébe az élére vasalt magyar valósággal! – Bólintunk: a fenébe.

A hazaérkezést követően aztán sikerült visszazuhanni a földre. Miközben Halmosi úr családjával Debrecenből Csomára költözött, a hivatalos procedúra igencsak húzódott. A várt összegek nem érkeztek meg. A társaktól egyre-másra jöttek az udvarias, magyarázkodó telefonok, amelyek rendre úgy végződtek: ne haragudj, de visszalépek.

Káprázatos álom van születőben Csomán FOTÓ: A SZERZŐ FELVÉTELE

Az álom lassan szertefoszlott, és Halmosi úr rövidesen azon vette észre magát, hogy magányosan áll Csoma külterületén, egy tó mellett kijelölt mezőszélen, és nézi a nagy semmit. A buboréktelep helyét. A csodalakótelep helyén szárba szökkenő gazt. És akkor összeszorított a fogát, száját pengevékonyságúra szigorította, majd azt mondta: akkor is megcsinálom.

És nekilátott. Elkezdte építeni saját buborékját. Alapozott, aztán óriási gumigömböt pumpált feszesre, arra vashálót szerelt, és a vashálóra 18 atmoszféra nyomással betont lőtt. Lett egy gömbje. Aztán még egy. Jöttek a falubeliek. Popsi, mondta az egyikük. Cici, mondta a másik. Jöttek az újságírók. Betonlufi, mondta az egyik. Űrállomás, mondta a másik. Halmosi úrnak fogyott a pénze, egyik pályázatot a másik után írta, semmi. Bankhitelt vett fel, tönkrement. OTP-kölcsönt vett fel, elfogyott. Munkát vállalt, tanítani kezdett a közeli Dombóvár egyik szakközépiskolájában. Éppen hogy csurrant-cseppent valami, de a ház épült.

Lassan eljött az ezredforduló, a ház félig készen áll, az építész szerint néhány millió kellene a befejezéshez. De még néhány százezer sincs. Miképpen hazai érdeklődés se. Pedig a gömbház olcsó – négyzetmétere még ma sem több százezer forintnál –, gyorsan felépíthető, emberközeli. Jöttek a kíváncsiskodók a híradások nyomán, olyan is akadt, aki tervbe vette, ő is gömbházat építtet Halmosi Zsolttal. Amikor hazaindult, lelkesen integetett a kocsiablakból, aztán soha többé nem jelentkezett.

– Elég – mondja most Halmosi Zsolt –, befejeztem. Ez egy ilyen ország.

Egykedvűen bólogat, és bár valóban belefáradt, tíz év keserűsége egyáltalán nem látszik rajta.

– Most egy angol házaspár kért föl egy gömbház építésére – mondja. – A jövő héten elutazom, meglehet: egy nagyobb megrendelés is lesz ebből. Egy megrendelés Dél-Afrikából is felsejlik – teszi még hozzá.

Állunk a ház előtt, és búcsúzóul valami nagy tanulságon törjük a fejünket, de Halmosi úr még idejében lecsendesít:

– Hagyjuk, tudom, mit akarnak mondani. Csak azt kérem, ne nevezzenek Don Quijoténak, Meg Nem Értett Feltalálónak, sziszifuszi mérnöknek. Végül is győztem, vagy nem?!

Áll a szélben, előbb zavartan megsimítja kecskeszakállát, aztán ujjaival V betűt formál.

Trencsényi Zoltán

Fáradtság

Reménykedjünk, mondta maga elé nézve, reménykedjünk.

A férfi már harmadik hete nem ivott. Enni is csak alig tudott. Halálosan fáradtnak érezte magát.

Halálosan fáradt volt már akkor is, amikor utoljára lépett ki a kapun. Szerette azt a kaput. Szerette az ívét, a nehéz fémet, azt, ahogy nyílik és záródik, a nyikorgást, szerette az állandóságát.

Besodródott a többiekkel. Kifelé is együtt jöttek, már frissen zuhanyozva, incselkedtek az asszonyokkal, elindultak a buszmegálló felé, de még volt félórájuk, betértek hát a Csöcsösmarihoz, a pultnál felhajtottak valamit, a friss zuhany után egyből leizzadtak, ingük hozzátapadt a testükhöz, hevítette őket a Mari is, dejólnézkimaamarafara, de aztán jött a menetrend szerinti, s az ajtón kilépve a szél lehűtötte őket, hogy aztán a buszban újból megizzadjanak. Jó volt ez így.

Reménykedjünk, mondta csak úgy, maga elé, reménykedjünk, az asszony mintha meg sem hallotta volna, tette tovább a dolgát, nem foglalkozott vele, nem foglalkozott akkor sem.

Azt az üvöltést többé sosem tudja elfeledni. Mindig előtte lesz annak a férfinak az arca, elvörösödött, ott állt az izzó kemencénél, a többiekkel együtt döbbenten bámulta ő is, ahogy vadul gesztikulál és üvölt, valami egészen eltorzult hangon, úgy, ahogy még soha senkit nem hallott üvölteni. Valaha ő volt a legerősebb köztük, játszi könnyedséggel emelte a súlyt, a szörnyű terhet, ami alatt mások megroppantak. Most ott állt, üvöltött, arca vörösödött, aztán hirtelen összecsuklott az a nagydarab ember, így mesélték már délután a Csöcsösmarinál, s ott hevert mozdulatlanul, talán percekig, míg végül odafutott hozzá, pofozni kezdte, hogy keljél már föl, he, s akkor az addig mozdulatlanul fekvő férfi elkapta a csuklóját, nézzétek, mutatta a pultnál a többieknek a kezét, nézzétek a helyét, szorította, mint az acél, s csak annyit sziszegett, hogy még egyszer hozzám ne érj, hallod, még egyszer hozzám ne érj. A férfi föltápászkodott a földről, lezuhanyozott, nem várta meg őket, elment. Azóta sem látták. Mondták, inni kezdett, pedig azelőtt nemigen láttak poharat a kezében.

Az üvöltés most is itt visszhangzik a fülemben, mondja az asszonyunk, d[illegible]

Világrekord antilopbőrben

Egyedülálló trófeagyűjtemény Keszthelyen

1945 tavaszán, a második világháború utolsó napjaiban ismeretlen emberek lepték el a keszthelyi Festetics-kastélyt. Látogatásuk következtében a korábban külföldre menekült főnemesi család számos ingóságának egyszer s mindenkorra nyoma veszett. Így például mind egy szálig eltűntek Festeticsék híres trófeagyűjteményének darabjai.

A közelmúltban azonban váratlanul megkereste Czoma Lászlót, a Helikon Kastélymúzeum igazgatóját egy Balogh János nevű budapesti úr, aki egy jelképes összegért eladta a múzeumnak a birtokában lévő szarvastrófeát, amelyről a vizsgálatok kiderítették: az agancshoz tartozó szarvast még 1883-ban ejtette el egy somogyi vadászaton gróf Festetics Tasziló.

– Balogh úr elmondása szerint az említett trófea évtizedekig a nagybátyja birtokában volt, aki 1945-ben Keszthelyen titokban emelte le az agancsot egy szekérről – mondja Czoma László.

Jelenleg az 1883-ból származó és most [illegible] kon-kastélyban állítják majd ki. A gyűjtemény legértékesebb 154 trófeáját most először láthatja a magyar közönség.

A Safari Club International rendszeresen összeállítja azt a világranglistát, amelyen az egyes állatfajok tíz legnagyobb, legértékesebb elejtett példányát sorolja fel. A keszthelyi múzeum trófeagyűjteménye három vadász adományaiból állt össze, a kiállított trófeák eszmei értéke meghaladja az egymilliárd forintot.

– A kiállítás alapját Windischgrätz Ferenc József herceg hagyatéka adta – mondja Czoma László. – A herceg, aki egyébként Ferenc József császár dédunokája volt, már 1969-ben a magyar államra hagyta a teljes, 267 darabból álló trófeagyűjteményét, de csak azzal a feltétellel, hogy az anyagot a keszthelyi Helikon-kastélyban állítják majd ki. A gyűjtemény legértékesebb 154 trófeáját most először láthatja a magyar közönség.

A Windischgrätz-hagyaték legkülönb darabjai – egy szudáni bivaly, egy lóantilop, valamint egy orrszarvú trófeája – mind világranglistás helyen állnak. A herceg gyűjteményében akad olyan trófea is, amelyet kitömött hargitai barnamedve [illegible] lejtésekor, 1939-ben

– A páratlan szépségű trófeák közül is kiemelkedik a „vadjuhok királynőjének", a legendás Marco Polo-féle juhnak a pompás szarva – mondja a múzeumigazgató. – Dózsa az első magyar vadász, aki az Amundsen-öböl befagyott vizén ejtett el egy jegesmedvét, amely kitömött állapotban szintén látható a kiállításon.

A keszthelyi múzeum trófeagyűjteményét összeadó vadászok közül ma már csak Hídvégi Béla aktív: jelenleg éppen Kenyában vadászik. Az élete nagy részét külföldön töltő vadász már korábban a magyar államnak ajándékozta több száz darabból álló trófeagyűjteményét, azzal, hogy csak a halála után állíthatják ki.

Ez a barnamedve elejtésekor még világrekordernek számított FOTÓ: ZAVILLA ANDRÁS

– Sikerült meggyőznöm, hogy a remélhetőleg hosszú élete végéig ne fossza meg a nagyközönséget az általa felhalmozott értékes anyagtól – mondja Czoma László. – Keszthelyen egyetlen év alatt csaknem háromszázezren láthatják a trófeagyűjteményt, míg Hídvégi úr budai házában eddig csak a család barátai gyönyörködhettek a relikviákban.

A most megnyílt állandó tárlatot a szervezők valójában egy Keszthelyre ter[illegible]

Totóka halála

Totóka azért kapta ezt a becenevet, mert semmit sem értett a totóhoz, de ő legalább szerette a focit. Egyébként nagyon rendes ember volt, csendes, szerény, ami pincérben ritkaság. Ő még a régi iskolán nevelkedett. Ám egy totószelvény kitöltése számára megoldhatatlan feladatot jelentett. Már a hasábokon sem ismerte ki magát, a tippek pedig végleg homályban maradtak előtte.

– Totóka meghalt – ült le mellém zord arccal egy szombaton a kocsmában Gáspár úr, közös jó barátunk. Hallgattunk egy sort. Aztán ittunk néhány sört Totókára, akivel egy intézmény veszett el: bujdosó szerelmespárok gyámolítója, magányos szívek őrzője, alkoholisták támasza, pénztelenek menedéke. A legnagyobb forgalomban sem tudott senki se nála nagyobb udvariassággal felvenni két ásványvízre szóló megrendelést este nyolckor, pedig tudta, hogy a hajnali négyórai zárásig biztosan nem kérnek másikat. Hűvös eleganciával, mindösszesze az arckifejezésével utasított rendre és tisztességre ugyanakkor minden pimasz újgazdagot már az ajtóban.

– Meghalt. És éppen most – sóhajtottam. Totóka ugyanis néhány hónapja, életében először nyert, igaz, nem a totón, hanem a sorsjegyen, hatmillió forintot. Persze akkor, amikor már nem is volt olyan nagyon szüksége rá. Addigra már a feleségével összegürcöltek egy lakásra valót felnőtt lányuknak is. Totóka csak vigyorgott, amikor a szerencséjét dicsérték az étteremben, ahol dolgozott.

Nem tudott mit kezdeni a nyereménnyel. Rakosgatta egyik bankból a másikba. Főtt a feje miatta. Egyik tervet szőtte a másik után, majd vetette el mindegyiket, mint nem elég átgondolt, nem elég megfontolt, nem elég alapos elképzelést.

– Hiába mondtam neki: „Ide figyelj, te barom!" – emlékezett Gáspár úr. – Adsz hárommilliót a lányodnak, a másik hárommal meg elballagsz egy utazási irodába, és megkérdezed: hány napot tölthetsz ennyiért a Hawaii-szigeteken?

Totóka az előző héten egy este arról panaszkodott a feleségének, nagyon fáj a feje. Azzal az asszony ölébe hanyatlott, nyögött egyet és meghalt.

– Hát akkor már nem lett volna jobb Hawaii-ban megdögleni? – kérdezte Gáspár úr.

Nem mertem ellentmondani, bár voltak kétségeim afelől, hogy jobb-e megdögleni bárhol, mint itt. Totóka képe lebegett előttem. Meg az a végtelen jóindulat, ami egyetlen em[illegible]

Kukó meséje és más elbeszélések

Ezzel a címmel egy rokonszenves tehetségű elbeszélő, *Szmrecsányi* Béla, adta közre novelláit. Éppen e lap közönségének nem kell őt fölfedeznünk, az Uj Idők hasábjain ugyanis több dolgozata jelent meg, attól kezdve, hogy neve egyáltalában föltünt az irodalmi láthatáron. Ez az időpont még nincs messze, mindössze néhány éve, hogy Szmrecsányi Béla neve, novellák révén, szemünk elé került. Az első irásait is azonban már bizonyos kiforrottság jellemezte, formásak és tartalmasak voltak. A kötet, amelyet most kibocsátott s válogatott rendjét adja novelláinak, teljesebb jellemző képet ad Szmrecsányiról. Az összbenyomás, amit kelt, hogy jó megfigyelő, erőteljes szavú, egy-egy történetet organikusan tud megkomponálni.

Az a légkör, ahonnan e kötet históriái származnak: szinte kizárólag a magyar vidék. Napos alföldi tájakon élnek a Szmrecsányi Béla alakjai, szeretik a földet, a vérük sűrű magyar vér. Nincs bennük semmi degeneráltság, nem tépelődnek és finomkodnak, közvetlenek, inkább a sokszor fölötte temperamentumos cselekvést szeretik, mint az álmodozást.

Az enyhe humorra is hajlik Szmrecsányi Béla hangja (a kötet ily hangú novellái például „A cugszfürer", „Lucifer a zsúron"), de azért a drámai izű helyzetek és komplikációk mintha közelebb esnének irói természetéhez. A falu embereit és földbirtokos urak alakjait egyaránt képviselik a könyvében históriák. Mindegyik fordulatos, pointe-je van, de igazibb elemében az iró mintha akkor érezné magát, amikor a földdel intim közelségben lévő paraszt rusztikusabb alakjáról szól. Áttekintve a kötet novelláit, úgy találjuk, hogy szín és melegség dolgában ezek a históriák állnak előtérben.

Az Uj Idők mostani számában egy novellát közlünk mutatóul a könyvből, amely Singer és Wolfner kiadásában jelent meg. Ára 4 korona.

A király aludni akar. *Kaczér* Illés elbeszélései, — amelyeket ilyen gyüjtőcím alatt adott ki Biró Miklós izléses kiállitásban, — nem azok közé a tárcanovellák közé tartoznak, aminőket a napisajtó termel, de amelyek magasabb irodalmi szempontokból csak hangulatképek, esetek, vázlatok, vagy legjobb esetben regénytöredékek. Kaczér Illés, aki „Khafrit" című bibliai tárgyú regényével magára terelte az irodalmi körök figyelmét, igazi novellákat ir, a szó nemes értelmében. Emberi életeket sürit történeteibe, amelyekben plasztikus erővel megmintázott emberek élnek, akiknek karakterképe a dokumentum erejével hat. Ez a kötete is a multba visz vissza, abba a multba, amelyet előző regénye megirásakor tanulmányozott. De az ő forrószavú stilusában ez a múlt éppen úgy él, mint a mai kor. A khaldeusok, a babiloniai népek, a feniciai hajósok föltámadnak az ő életet lehelő történeteiben és szerelmükben, bánatukban, küzdelmeikben önmagunkra ismerhetünk. De ha örök emberi érzések mozgatják is ezeket a rég porladó ősöket, Kaczér Illés elbeszélései nem mai események, ügyeskedően a múltba transzponálva. Ő magát a kort hozza elénk, levegőjével, embereivel, fanatikus hitével. Tudatos művészetében még a nyelve, nyelvének színező ereje is keleti és ódon zamatot kap. Hasonlatai a bibliai népek erőteljes képeihez simúlnak és nagy dimenziókat mutatnak. Ő az emberi szépségeket is a természet nagy képeihez hasonlitja és evvel is a multba segiti fantáziánkat. Értékes iró ambiciózus könyve ez a szép kötet, melynek ára 4 korona.

Uj könyvek

Az Uj Idők szerkesztőségébe beküldötték a következő új könyveket:

Hangok lelkem húrjairól. Hallali. Irta *Pereszlényi* Árpád.

A debreceni disputa. Hitvitázó dráma a XVI. századból. Kiadta és bevezetéssel ellátta *Firtos* Ferenc.

A Nirvána felé. Regényes indiai történetek. Irta *Ferenczy* Árpád.

Don Juan. Regény. Irta *Voith* György.

Jöjj vissza! . . . (Dal.) Szövegét és zenéjét irta *Ripper* József. Ára 2 korona.

A szerkesztő üzenetei

Kérjük előfizetőinket, hogy nyári lakásváltozásuk bejelentésénél azt a címet is közöljék, ahová a lap eddig járt.

Kis kovács. Joga van hozzá, hogy elitélje, de kérdés, hogy ennek lesz-e eredménye. Az „ügyes hadnagyok" ugyanis továbbra sem fogják magukat zavartatni, hogy csókot lopjanak, s a leányok sem esnek kétségbe, ha ez megtörtént. Egyébként a csókot rendszerint azok itélik el, akiknek még nem volt vagy már nem lesz benne részük. Más dolog azonban a mérték és az alkalom kérdése. Sok a csókból is megárt, erre jó lesz figyelmeztetni barátnőjét s azonkivül még egyet: harmadik ember jelenlétében csókolódzni izléstelen. Házastársak is nyilvánosan csak megcsókolják egymást, de nem csókolódznak.

K. E. Azt természetesen nem tudjuk ellenőrizni, hogy amit Frank és Perutz megírtak „A mangófa csodája" című regényükben: valóban megtörtént-e. De kétségtelen, minden valószinűsége megvan annak, hogy amire a regény rendkivül érdekes meséje épül, csakugyan megtörténhessen. A fakirok bámulatos produkcióiról, amelyek az európai emberre tényleg csodaként hatnak: tudósok is már egész könyvtárt irtak össze. A fantasztikus, lebilincselő regényt egyébként könyvalakban is megszerezheti. Ára 3 korona.

Etóka. 1. Az inkognitóból nem engedhetünk. 2. Sok magyarázni valónk nincs, a válasz benne van magukban a szimptomákban. Ön ugyanis azt irja, hogy valahányszor látja, mindig utánanéz, ilyenkor jókedvű, ellenben egyszerre „elvágják a jókedvét", ha valamilyen „nőnemű" lény társaságában mutatkozik. Továbbá furcsa, de tény, hogy ön viszont szereti, ha más fiúkkal sétálhat a korzón az ő szemelátára. Ez hát a szerelem? Körülbelül, majdnem, de azért mégsem. Ez csak az előcsarnok. 3. A „Szépségápolás" című rovatunkban kap rá választ.

„Solvejg." Csak ebben a formában van meg, regényalakban nincs.

Homo sum. Aki a női nemmel szemben oly jelzőt használ, mint aminőt az illető tiszt úr: annak vagy oka van rá, bizonyos keserű tapasztalatok következtében, vagy pedig nem gondolja meg, hogy mit mond. Ha önre is értette volna, akkor természetesen hagyja válasz nélkül. Ezt kell tisztázni.

Nagyváradi. „Tisztességes és becsületes" voltaképpen erkölcsi szempontból való értékelés. „Előkelő" elsősorban a társaséletben való elhelyezkedésre vonatkozó minősítés, amelyhez a csiszoltság, izlés, a hétköznapi átlag fölé való emelkedés stb. is járul. Ily értelemben lehet ugyan egy parasztfiú is tisztességes és becsületes, anélkül, hogy ezzel még az „előkelő" jelzővel illethetnők.

D. E. Dombrád. 1. Hogyan kivánhatja tőlünk azt, hogy mi, akik hetenként száz és száz levelet kapunk, emlékezzünk az ön jeligéjére, amelyre egyszer választ kért, mikor ön sem emlékszik reá? Ha arra a jeligére kért választ, önnek szólt az üzenet, de ha nem, hát azért, mert ön is ambiciózus lélek, nem kell föltétlenül minden olyan üzenetet magára vennie, amelyet „ambiciózus" jeligére küldünk. Ami mostani versét illeti: modoros. 2. Hát bizony nem a legkellemesebb mulatság annyi rossz verset elolvasni.

Mákvirág. 1. Szemmérték szerint. 2. Nem tudjuk, ezek az illető magánügyei. 3. Először az Uj Időkben jelent meg 1909-ben. Az idegen szók: 1 = nyilvánvaló, szembetünő; 2 = a tánc múzsája.; 3 = hidszerüen, pillérekre épitett út, amely valamely szakadék fölött vezet; 4 = értelmetlen szó, általában a zagyvaság kifejezésére szokták itt-ott használni; 5 = késedelmező; 6 = közbevetés; 7 = elébe vágni az itéletnek, előre elfogulttá tenni egy később hozandó itélettel szemben; 8 = szándék, 9 = azonnal, 10 = itélőképesség, 11 = hitelét rontani valaminek; 12 = kivonat; 13 = örökletesség, 14 = kiséret.

„Barinkay." Farkas Pál „Egy tanár jegyzetei" a jövő hét folyamán fog megjelenni második kiadásban, művészi, uj boritékkal. A nagysikerű könyv első kiadása, amely négyezer példányban nyomódott, alig hat hét alatt teljesen elfogyott, úgy hogy Singer és Wolfner könyvkereskedése önnek is, sok száz más megrendelővel együtt már csak a jövő héten küldheti el a könyvet.

„Dr. J. S.-né." Ami a kis dolgozatot illeti, úgy hat, mint egy érzelmes levél töredéke. De ilyen levelet minden intelligens ember tud irni, az ebben mutatkozó képességek még nem elegendők az iróvá, sem pedig az ujságirói pályára.

„Jener." Közölhetetlenek.

„Aphrodite." Kezdetlegesek.

B. K. A „Szép Neville kisasszony"-nak, Croker e bájos, talán legszebb regényének első kötete — mint ahogy lapunk mult heti számában már jeleztük — már megjelent. A II. és III. kötet rövid egymásutánban követi majd az elsőt.

„Borona." Nem vált be.

„Álom." Ezek sem érik el a színvonalunkat. — Nem. Pestujhely, Tátra-u. 15.

„S. J. 2/5." Novellának nem novella, mint leirás, vagy hangulatkép pedig nem elég művészi és főként nem érdekes. Sajnáljuk, nem használhatjuk.

„Vajda." A nagy költőről irott tanulmányok — többek között Gyaluy Farkas, Palágyi Lajos és Bródy Mihály művei, — már évek óta nincsenek könyvárusi forgalomban. Elfogytak. Ma már csak legföljebb egy-egy nagyobb nyilvános könyvtárban szerezheti meg, illetve olvashatja el. Próbálkozzék meg a budapesti Nemzeti Múzeum könyvtárában, ahol föltétlenül őrzik e könyvek egy-egy példányát.

Visoki uram szerencséje

Szereplők: Blum úr és Visoki János. *Szín:* Budapesti sorsjegyiroda. Blum úr az íróasztalánál ül, mikor belép Visoki székely parasztgazda.

Visoki: Adjon az isten minden jót.

Blum: Jónapot! Mi tetszik?

Visoki: Visoki János vónék, Erdélyországból, Kibéd községiből, a gelencei járásból...

Blum: No, és mivel szolgálhatok?

Visoki: Ide irányitottak a tekintetes úrhoz.

Blum: Miről van szó?

Visoki: Hát, hogy az elejin kezdjem, az úgy vót, hogy István-napkor az ángyommal a komámnál vótam, György Jánosnál, a csegezi bírónál... Tán ismeri is a tekintetes úr.

Blum: Nem ismerem; nem jártam Erdélyben.

Visoki: Nem is úgy gondolám, hanem a komám járt itt Pest-Budában a milléneumkor, mert hogy igen-igen fortélyos ember és a főispán úr maga mellé vette az nagy bandériumba.

Blum: Nem ismerem a komáját! Mondja már, mit akar, mert nekem sürgős dolgom van.

Visoki: Engedelmet istállok a tekintetes úrtól, de arra mifelénk úgy mondják, hogy sürgetős dóga csak annak vagyon, aki avas szalonnára vizet ivott... Hát mondom, István-napkor a komámnál vótam az ángyommal. Odagyött egy pesti úr, aztán kikérdezett az asszonyomról, az apró cselédeimről, meg a gazdaságról; finom úr vót, peig zsidó vót, — mert hogy a végin elővett egy ménkü nagy bagaria-zsákból három kötés lutricédulát és aszondja: Vegyen kend; ócsón adom. Nyerhet véle egy billiomot.

Blum (idegesen): Szóval azt akarja tudni, nyert-e a sorsjegye, vagy nem?

Visoki: Mondok az izmaelitának, — mert hogy akkurátos ember vónék, — ha biztosan tudnám, hogy nyerek vagy egy billiomot, hát megreszkiroznék néhány pengő-forintot.

Blum (dühösen): Nézze, ne beszéljen annyit, mert nekem nincsen időm; havi zárlat van. Adja ide a sorsjegyet, mindjárt megnézem, nyert-e vagy nem, aztán mehet! Megértette?

Visoki: Megértettem, tekintetes úr.

Blum: Hát adja már ide azt a sorsjegyet!

Visoki: Engedelmet istállok, a lutricédula nincsen nálam, de itt vagyon a numerusa, mert hogy felírta az ángyom, aztán bétettem a kebelembe, hogy el ne veszejtsem. (Az inge alól nagynehezen előkotorász több színes keszkenőbe takart nagy vörös tárcát és előkeres egy kis papirdarabot, melyre a sorsjegy száma van felírva.) Hát mondok a pesti úrnak, megreszkiroznék néhány pengőforintot, ha biztosan nyernék vagy egy billiomot. Aszondja a pesti úr, aki nem próbálkozik, az nem is nyerhet. Mondok neki, hogy

A szappanbuborék: A háború és béke fafaragvány-sorozatból, tervezte Halmos Izor

okos ember kétszer is meggondójja, amig pénzt ad lutricédulára.

Blum (türelmetlenül): Siessen már!... Én nem azért vagyok itt, hogy magával másfélórát tárgyaljak.

Visoki: Engedelmet istállok, de hát okát adom nagy rövidséggel, hogy mi járatba vónék. Itt vóna a lutricédula numerusa. (Átadja. Blum egy nagy könyvben megnézi, nyert-e a szám.) Erre a numerusra esett a választásunk, mert hogy a komám, a csegezi bíró aszondja, hogy a páros szám a szerencsésebbik.

Blum (boldog elégtétellel): Nem nyert, öregem. Most már mehet, nem nyert. (Visszaadja a cédulát és az irószobához ül, hogy tovább dolgozzék.)

Visoki (nézi a cédulát): Nem nyert? Hát aztán az hogyan lehetséges?

Blum: Véletlenség. A magáé véletlenül nem nyert.

Visoki: Peig... peig, az áldóját! egy billiommal a báró földjibe ültem vóna. Engedelmet istállok, hogy a terhére estem... Adjon isten! (Elteszi a papirosdarabot és indul.)

Blum: Jónapot, öregem. (Dolgozni kezd.)

Visoki (visszafordul): Tekintetes úr!

Blum: No, mi az ördögöt akar még?

Visoki: Csak azt gondóttam, hogy hát tévedés lehet a dologba... (Előveszi a számot.)

Blum: Értse meg, hogy nem nyert a sorsjegye! Nem hiszi? Megmutassam?

Visoki: Nem kételkedek én a tekintetes úr tudományába, de hát gondóttam, hogy hát csak elülről nézte meg a numerust...

Blum (fölál): Hát van a cédulán más szám is?

Visoki: Nincsen, istállom, de úgy gondolnám, hogy hát ha elülről nem nyert a numerusom, nyerhetett az hátulról...

Blum: Nem értem, mit akar?

Visoki: Hát itt a 8524-es numerus áll. Aszondja a tekintetes úr, ez nem nyert. Hát gondolnám, hátha nyert hátulról nézvést, visszájáról a 4258-as numerus...

Blum: A számot elölről kell olvasni! Értse meg, hogy nem húzták ki, ne okoskodjék és menjen már a pokolba. (Dolgozni kezd.)

Visoki: Hát nem nyert... Köszönöm a tekintetes úr útbaigazitását... Áldja isten. (Elindul, de aztán meggondolja és visszafordul.) Csak még azt akarom mondani a tekintetes úrnak, hogy odahaza a tiszteletes úr is, megnézte a numerust az ujságba. Ő is azt mondta, hogy nem húzták ki. De hát hivatalosan is meg akartam bizonyosodni a szerencsémről.

Blum: Hallja, menjen már, mert mindjárt kidobatom!

Visoki: Engedelmet istállok... Megyek mán... Azért ne hergelje fel magát az úr...

Blum: Még jár a szája?! Ha nem megy rögtön, én hagyom itt magát!

Visoki (indul): Mán itt se vagyok. (Elmegy az ajtóig, aztán visszafordul.) Csak ne mérgelődjék a tekintetes úr; az egészségit emészti véle. Ügyis olyan sovány, mint a colos decka. Nem adnék egy garast az életjiért.

Blum (a kezeit zsebrevágja, elnyúlik a széken és kétségbeesett iróniával): Drága ember! Foglaljon helyet! Diskuráljunk.

Visoki: Csak azt akarám még mondani, hogy hát a pesti úr nagyon reá akart ám beszélni, hogy vegyek lutricédulát. (Ravaszul hunyorit.) De nem vettem ám!

Blum (fölugrik): Nem vett?! Nem vett sorsjegyet?! És az a szám, amit felírtak?

Visoki: A numerus?... Hát az izmaelita nagyon ajánlotta az egyik lutricédulát, hát felirtuk a numerusát, hogy majd megbizonyosodjak, hogy hát ha megvettem vóna, megütöttem vóna-e a billiomot... De bécsapott a pesti úr... Adjon isten! (Indul.)

Blum (üvölt): És ezért nyaggatott egy óráig?! A paraszt szentjit magának!

Visoki (nagyon szeliden): Engedelmet istállok... Csak a szerencsémről akartam megbizonyosodni...

Blum (kissé megengesztelődve): Ah, was man sich da aussteht!

Visoki (egyszerre haragra lobban az idegen idióma hallatára): Hallja az úr, ne sértegessen, mert én nemes ember vagyok! Ha sokat jártatja a bagólesőjét, hát szájon kapom. Azért van itt az úr, hogy útbaigazitsa a szegény embert!

(Blum elhülve, megsemmisülten áll, Visoki méltóságteljesen távozik.)

Orbók Attila

Uj Idők 1917. XXIII. 26-27.

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

PESTI MŰSOR

1976 NOV 10

Halmos Imre

1021

Plakátterv November 7-re

Halmos Imre grafikája

A KIÁLLÍTÓTERMEK

CSEPEL GALÉRIA (XXI., Rákóczi F. u. 142.) Nyitva: hétfő kivételével 12—18, szombaton és vasárnap 11—15 óráig. **Csepeli Képzőművészek Tárlata** nov. 21-ig.

CSÓK ISTVÁN GALÉRIA (V., Váci u. 25.) Nagyterem. **Túry Mária** festőművész kiállítása nov. 11-ig.

FENYES ADOLF-TEREM (VII., Rákóczi út 30.) **Eifert János** fotóművész kiállítása nov. 28-ig.

FERENCVÁROSI PINCETÁRLAT (IX., Baktáts tér 14.): **Püspöky István** festőművész kiállítása nov. 13-ig.

HELIKON GALÉRIA (V., Eötvös L. u. 8.) **Klimó Károly** festőművész kiállítása nov. 7-ig.

MŰCSARNOK (Hősök tere): **Tóth Menyhért** festőművész gyűjteményes kiállítása nov. 28-ig.

STÚDIÓ GALÉRIA (V., Bajcsy-Zsilinszky út 36.) **Nuridsány Zoltán** festőművész emlékkiállítása. Vietnami grafikák.

PESTERZSÉBETI MÚZEUM (XX., Kossuth L. u. 38.): Állandó kiállítás: Pesterzsébet és Soroksár 100 éve.

MTI, VADAS ERNŐ-TEREM (V., Tanács krt. 21.) **Molnár Edit** Balázs Béla-díjas fotóriporter képeiből kiállítás. Hétfő kivételével — naponta 12—19 óráig, vasár- és ünnepnap 10—14 óra között tekinthető meg.

JÓKAI KLUB (XII., Hollós út 5.) **A Művészet** kisgalériája, a Kecskeméti Zománcszimpozion kiállítása november 13-ig. Megtekinthető: kedd, csütörtök, péntek 15—21 óráig, szerdán, vasárnap 15—19 óráig. Tárlatvezetés: szerdán 15—18 óráig.

PATAKY ISTVÁN MŰVELŐDÉSI KÖZPONT (X., Pataky I. tér 7—14.) **Robert Capa** fotóművész kiállítása nov. 28-ig.

PALOTAI TÁRLAT, Lila iskola (XV., Kavicsos köz 4.) **Ifj. Keleti Jenő** festőművész kiállítása nov. 25-ig.

VIDÉKI KIÁLLÍTÁSOK

DEBRECEN, MŰVELŐDÉSI KÖZPONT: Magyar Kisplasztikai Biennálé, nov. 10-ig.

HÓDMEZŐVÁSÁRHELY, MÚZEUM: Hódmezővásárhelyi Őszi Tárlat nov. 28-ig.

MISKOLC, KOSSUTH MŰVELŐDÉSI HÁZ KIÁLLÍTÓTERME: Angol rajz- és akvarellkiállítás nov. 24-ig.

SZÉKESFEHÉRVÁR, MÚZEUM: Angol rajz- és akvarellkiállítás nov. 17-ig.

Azok a kiállítások, melyeknek nyitvatartását külön nem jeleztük, hétfő kivételével 10—18 óráig látogathatók.

TÁRLATVEZETÉSEK

A MAGYAR NEMZETI MÚZEUMBAN: vasárnap, 7-én, de. ½11-kor: Múzeumi Kóruspódium. A székesfehérvári „Primavera" vegyes kar koncertje.

A SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUMBAN: csütörtökön, 4-én, du. 5-kor: Kompozíció a festészetben. Előadó: Tátrai Vilmos művészettörténész. Vasárnap, 7-én, de. 11-kor: Stílusirányzatok és műfajok. A gótikus szárnyasoltár kialakulásának kérdései. Előadó: Eisler János művészettörténész. Hétfőn, 8-án, du. 6-kor: John Constable (1776—1837). Előadó: Révész Zsuzsa művészeti író.

A MAGYAR NEMZETI GALÉRIÁBAN: pénteken, 5-én, du. ½6-kor: Művészportrék a XX. század magyar művészetéből (XI.). Nagy István. Előadó: Solymár István főigazgatóhelyettes. Szombaton, 6-án, 2—5-ig a „B" épület előadótermében: Szinyei: Majális. Tornyai János. Mednyánszky. Fényes Adolf. Szinyei István. Vaszary János. Vasárnap, 7-én, a Kórusok Országos Tanácsa és a Nemzeti Galéria rendezésében de. 11-kor: A Fővárosi Autótaxi Vállalat Férfikarának hangversenye. Vezényel: Puster János. Kedden, 9-én, 3—5-ig: Középiskolai Filmtárlat. Murnau: Az utolsó ember. (A film elemzése.) Vezető: Szabó Balázs filmesztéta. Szerdán, 10-én, 3—5-ig: Művészettörténeti alapismeretek (VI.). Vezető: Mezei Ottó művészettörténész.

A MEZŐGAZDASÁGI MÚZEUMBAN: vasárnap, 7-én, de. 11-kor: Amit a vitaminokról tudni kell. Előadó: dr. Tuli Györgyné.

100 FORINTOS

VACSORAUTALVÁNYT NYERHET KÉT KERESZTREJTVENY MEGFEJTÉSÉVEL, AMELYEKET A PM SZILVESZTERI KÜLÖNSZÁMÁBAN TALÁL.

A megfejtések beküldési határideje: december 15.

És a cím: 1400 Budapest, Pf. 88.

Halmos Imre

Halmos Imre rajzai

Élet és Irodalom, Bp. 1977. május 21.
XXI. évf. 21. sz. 15. lap.

HORVÁTH PÉTER:

OSEVOLI

NAGY LÁSZLÓ:

KUNSZABÓ FERENC RIPORTJA:

JÁSZFÖLDÖN

Az ajtó a feketelábú ház hosszanti oldalának közepén van, szemben a kelő Nappal. Meg se kell nyitnom, tudom a belső elrendezést. Kétoldalt szoba, az egyik az első, vagy nagyház, a másik a hátsóház vagy hálókamora. Középen a pitar, régi csikólábú spórral, esetleg a negyvenes években vásárolt asztali tűzhellyel, előtte sámli, alatta fásláda piszkavassal, begyújtó papírral, átellenben a viaszosvászonnal letakart konyhaasztal, székekkel, hokedlikkal; hátrább vizeslóca vödörrel, kannával, köztük a literes ivóbögre, a lóca alatt moslékosdézsa, gyűjtőhelye minden ételmaradéknak; a tűzhely mögött a dikó, régi pokrócokkal, viseltes kabátokkal bedobálva, a rövid ebéd utáni szundítások céljaira; a hátsó falnál ászok, rajta kukori-

nem húzta el őket a munkából. Aztán kevesebbet, mert a férj háborúba ment, a második nagy világégésbe. Mikor hat év után hazasegítette az Ég, s fölerősödött gyöngeségeiből, akkor megint többet béreltek, mert a negyvenes évek végén nem lehetett annyit termelni, amennyit az éhes város el ne nyelt volna. Aztán egy darabig semmit, mert nem akartak kuláklistára kerülni; majd ötvenhat után a legtöbbet, mert nőttek a gyerekek, kapavégre lehetett őket állítani.

Ekkor, nekik pontosan ekkor, az ötvenes évek második felében tűnt úgy, hogy elérkezett a jó világ, mikor tavaszonként duzzadterősnek látták a borozdákat, s október végén még azzal a sóhajjal zuhantak esténként ágyba, hogy mi lesz a murokkal meg a

Így volt, régen volt, s mindez talán már igaz sem volt. A gyerekek, az unokák hazajárnak. Hétvégeken, ünnepeken mindig van itt néhánya, különösen ősszel, mikor...

„Amikor van mit segíteni?"

„Úgy igaz!" — vágja rá gyorsan. S nem néz rám.

Értem én, mit hallgatott el: Nem segítenek, talán egy kapavágást se, mert ők már iparosok, irodások, az unokák pedig gimnáziumba „irányulnak", de legalább is szakközépbe. Hanem: ősszel akad a legtöbb vinnivaló! Lassan, másról beszélve elő is kerülnek a mozaikdarabkák. Trabant, lakásbővítés, a nagylány unokának Ibusz-út — innen kerül ki mind. Sőt, most egy színes tévébe „szolgálnak bele" a kisebb

régi anyakönyvekkel bizonyíthatóan." „Én pedig beanyakönyveztem magam! Melyik volt a nehezebb!?" Nevetek: „Huszonkét év alatt nyilván el akarták vinni feljebb, többször is." Elkomolyodik: Akarták, persze, mindjárt az első sikerek után, de ő mindig csak olyan tisztségeket vállalt fel, amiket innen, Berényből el tud látni. Gondolkodik egy pillanatig, s szeme villanásán látom, hogy újra nekilendül: Hanem én miért vágom bele a bicskát ipari témába, mikor — úgy tudja — eddig paraszti, de legalábbis agrárproblémákról írtam?!

Éppen a nagy témaváltás csábított, felelem szelíden, s közben magamban csudára örülök, hogy nem vettem föl a vívóállást, mert most jócskán izzadhatnék, hogy

akarat hozta létre, a helytől független energiák növesztették meg, ennek országos kitekintés kell, sőt, nemzetközi, hogy napról napra állhassa a versenyt...

Hirtelen belémdöbben, hogy a jelképes sisakrostély még mindig lecsapva ugyan, de tulajdonosa már nem vív, hanem magyaráz! Teste nem feszül, hanem elomlik, szavai nem cikkannak, hanem körülményesen koppannak; mint a nénié az imént, a feketelábú ház előtt!... De hát miért, hogyan?

Nem találom a megoldást, időm sincs rá. Beszélgetünk tovább, s arról, amiben kétségek nélkül egyetértünk: Jászberény, a Jászföld nem változott volna így, s főként nem ekkorát, ha negyed százada nem telepszik ide ez a gyár, és húsz évvel ezelőtt nem kezd a hűtőgépekbe, szerencsés kézzel. A városban és vidéken ma már kevés család lehet, amelyiknek nincs valamilyen kapcsolata a vállalattal, ezért kiváló a „terep" arra, hogy a szocialista iparosítás társadalmi hatását vizsgáljam, a változásokat frissiben rögzítsem.

●

Vissza is gyalog megyek. A vonatindulásig még bőven van idő,

1021

A KÉPZŐMŰVÉSZETI VILÁGHÉT KÖZPONTI RENDEZVÉNYEI

BUDAPEST

Textilgrafikai kiállítás a Nemzeti Galériában. (Budavári Palota.) Szept. 24-től.

A Fonyódi Képzőművészeti Alkotóház kiállítása a Fővárosi Tanács VB. Városrendezési és Építési Főosztályának kiállítótermében. (Bp., V., Tanács krt.) Okt. 1-ig.

Lakástextil kiállítás a Magyar Képzőművészek Szövetsége textiltervezőinek munkáiból a Pataky István Művelődési Központban. (Bp., X., Pataky István tér.) Szept. 26—okt. 1-ig.

Improvizációk képben és zenében. A Kemlói Zenei Általános Iskola növendékeinek bemutatója a Józsefvárosi Kiállítóteremben. (Bp., VIII., József krt. 70.) Okt. 17-ig.

A MŰCSARNOK RENDEZÉSÉBEN

Varga Imre szobrászművész, Percz János ötvösművész kiállítása, szept. 26-ig. **Bolgár Képzőművészeti Kiállítás** okt. 3-ig a Műcsarnokban. **Szalay Zoltán fotóművész kiállítása** a Fényes Adolf teremben, okt. 3-ig. **Szervánszky Jenő grafikusművész kiállítása** a Helikon Galériában, okt. 16-ig. **Kelen Imre és Derso (Dezső Alajos) grafikusművészek kiállítása** a KKI kiállítótermében, szept. 26-ig. **Szabó Zoltán festőművész kiállítása** a szegedi Horváth Mihály utcai képtárban, szept. 26-ig. **Magyar művészek a Nemzetközi Kisplasztikai Biennálén** Debrecenben, szept. 26-ig. **Csikszentmihályi Róbert szobrászművész kiállítása** Oroszlányban, szept. 26-ig. **V. Országos Kisplasztikai Biennálé** Pécsett, szept. 22—nov. 15-ig. **VIII. Balatoni Nyári Tárlat** Keszthelyen, szept. 30-ig. **Szobor és kerámiaplasztika** szabadtéri tárlat a BNV területén. (A Műcsarnok és a Hungexpo közös rendezésében.) Szept. 22-től.

KERÜLETI RENDEZVÉNYEK

II. kerület: **„Őszi Tárlat".** Tíz képzőművész kiállítása a Hazafias Népfront II. kerületi Bizottságának kiállítóhelyiségében. Okt. 2-ig.

III. kerület: **Színházi díszlet- és jelmeztervek (Vágó Nelly** jelmeztervező, **Szinte Gábor, Wegenast Róbert** és **Makai Péter** díszlettervező munkáiból.) Szept. 22-től. A Goldberger gyár textiltervezőinek kiállítása a gyár klubkönyvtárában. (Fényes A. u. 19—21.) Szept. 26-ig.

IX. kerület: **Herwerth József festőművész kiállítása** a Ferencvárosi Pincetárlat helyiségében. (Mester u. 5.) Szept. 25-ig. **A Fővárosi Faipari és Kiállítás Kivitelező Vállalat dolgozóinak képzőművészeti kiállítása.** (Gyáli u. 3/b.) Szept. 26-ig.

X. kerület: **„Képzőművészeti irányzatok"** című reprodukciós kiállítás a Népművelési Intézet rendezésében a Pataky István Művelődési Központban. Okt. 1-ig. **„Egy eltűnt életforma" című fotókiállítás Korniss Péter alkotásaiból** az EVIG Művelődési Központban. Szept. 29-ig.

XI. kerület: **A kerületi rajztanárok alkotásainak kiállítása** a József Attila Gimnázium dísztermében. Szept. 26-ig. **Kamarakiállítás és festő—grafikusművész—közönség találkozó** a Kismotor- és Gépgyárban. (Fehérvári út 44.) Szept. 26-ig.

XII. kerület: **Bagi Jenő festőművész kiállítása** a kerületi tanács épületében. Szept. 26-ig.

XIII. kerület: **Fischer Ernő festőművész és Marosits István szobrászművész kiállítása** a József Attila Művelődési Központ I. emeleti termében. Szept. 30-ig. **Bognár István festő-grafikusművész kiállítása** a József Attila Művelődési Központban. Szept. 30-ig. **A Moholy-Nagy Képzőművészeti Kör alkotóinak ötvös, kerámia és kisplasztikai kiállítása** a József Attila Művelődési Központban. Szept. 30-ig.

XVII. kerület: **Kerületi amatőr képzőművészek kiállítása** a Dózsa György Művelődési Házban. (Pesti u. 113.) Szept. 20-tól. **„Vers és képzőművészet"** címmel **Buda Ferenc fafaragásainak kiállítása** a Dózsa György Művelődési Ház Fiatal Írók Klubjában. Szept. 22-től.

XVIII. kerület: **A Fiatal Művészek Klubja képzőművész tagjai képzőművész körének kiállítása** a Pestimrei Művelődési Házban. Szept. 26-ig.

XX. kerület: **„Külváros a képzőművészetben"** címmel állami intézmények képzőmű-

DZSESSZPORTRÉ:

Herbie Hancock

A zongorista Herbie Hancock vitathatatlanul a mai dzsessz rock zene egyik legnépszerűbb alakja. Ő az, akinek a dzsessz történetében először volt akkora sikere, hogy egyik lemezét alig néhány hónap leforgása alatt több mint egymillió példányban adták el.

Hancock 1940-ben született Chicagóban. Szülei négerek, mindketten zenekedvelők és amatőr muzsikusok. A kis Herbie 7 éves korában kezdte ismerkedését a zongorával, s négy évvel később már fellépett a Chicagói Szimfonikus Zenekarral. Később zeneszerzést is tanult, diplomáját 20 éves korában kapta a chicagói főiskolán. Ekkor azonban már egyre inkább a dzsessz érdekelte. Alkalmi fellépéseit követően egyszer váratlan telefonhívást kapott: Donald Byrd, a híres trombitás hívta együttesébe. Több hónapig játszottak együtt, amikor egy még híresebb trombitás jelentkezett: Miles Davis. Hancock elfogadta a megtisztelő ajánlatot, hiszen Davis együttesében játszani már hosszú idő óta a legnagyobb elismerésnek számított. Együttműködésük több esztendeig tartott a hatvanas évek közepén, s olyan lemezek őrzik zenéjüket, mint a „My Funny Valentine", az „E. S. P." vagy a „Miles Smiles", amelyet egyébként a Supraphon is kiadott és Magyarországon is lehetett kapni.

A hatvanas évek vége felé Hancock önállósította magát, saját együttest alapított. Első kísérletei nem jártak különösebb sikerrel. A „Free jazz" korszaka volt ez, amikor a zene egyik alapeleme, a ritmus teljesen háttérbe szorult.

A fordulat 1970 táján következett be. Ez időre tehető az úgynevezett dzsessz rock stílus kialakulása. A dzsessz — mint története során már oly gyakran — ismét bebizonyította, hogy képes a megújulásra, felfrissülésre. Ez alkalommal a világszerte igen népszerű rockzene egészséges elemeit olvasztotta magába, s ez a keveredés igen szerencsésnek bizonyult: lüktető ritmusok, melódia, improvizáció — mindez jelen van az új zenében.

Herbie Hancock elsők között kezdett foglalkozni a dzsessz rock hangzásvilágában rejlő nagy lehetőségekkel. A zongora mellett egyre gyakrabban használta a szintetizátort és az elektromos (Fender) zongorát. Régi együtteséből csak a szaxofonos Bennie Maupint tartotta meg, új erőket vett maga mellé, így készítette el a nevezetes „Head Hunters" (Fejvadászok) című, milliós példányszámban elkelt nagylemezt. Ezt követte a „Thrust" (Döfés), tavaly pedig a „Man-Child" (Férfi-gyerek) című album. (Valamennyi szerepel a Magyar Rádió műsorán is.)

Az utóbbi lemezen a kisegyüttes kibővült néhány rézfúvóssal, de a vezető szerep változatlanul a zongora-, illetve a szintetizátorszólóké, a kitűnően megírt és meghangszerelt témáké és néhány rövid szaxofonszólóé. Az egyik számban meglepetésként Stevie Wonder szájharmónika-szólója is felhangzik. Az egész lemezre a kellemesen lüktető „funky" hangulat jellemző. Mi is az a funky, ez a magyarra nehezen lefordítható kifejezés? Hancock így felelt erre nemrég egy interjúban: „Nem tudom pontosan megmagyarázni. Egyfajta ritmusérzés ez, amely különbözik a hagyományos dzsesszben megszokottól. Eredete a soul-zenébe nyúlik vissza."

Lemezeinek majdnem minden számát maga komponálja. Nem egy melódiája vált rövid idő alatt örökzölddé, gondoljunk csak a híres „Watermelon Man"-re („A görögdinnyeárus"), amely más együttesek műsorán is gyakran szerepel.

Hancock zeneszerzői tevékenysége a film világára is kiterjed. Ő írta Antonioni „Nagyítás" című filmjének zenéjét, amelyet a magyar mozik is nagy sikerrel játszottak.

Deseő Csaba

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

Halmos Imre grafikus

PESTI MŰSOR
1976 SEP 29

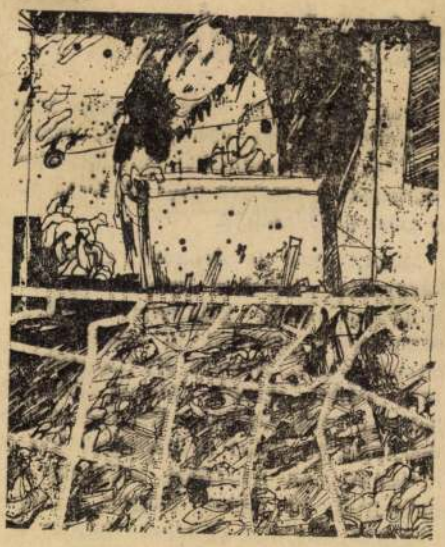

vészeti gyűjteményének bemutatója a Pest-erzsébeti Múzeumban. Szept. 27-ig. **Mendik Lajos festőművész akvarell kiállítása** a CSILI kiállítótermében. Szept. 24—okt. 11-ig. **Ifj. Nemecsek Mihály szobrászművész kiállítása** a CSILI Szocialista Brigádklubjában. Okt. 2-ig.

XXI. kerület: **A Képzőművészeti Alap Kiadóvállalatának művészplakát árusítással egybekötött kiállítása** a Csepel Galériában. (Rákóczi F. u. 142.) Szept. 20-tól. **Szőnyi István rézkarckiállítása** a Rideg Sándor Művelődési és Ifjúsági Házban, a Nemzeti Galéria rendezésében. (Kalmár J. u. 230.) Okt. 2-ig.

VIDÉK

Szombathely: IV. Fal- és Tértextil Biennálé a Savaria Múzeumban. Szept. 26-ig.

Székesfehérvár: Fejér megyei képzőművészek tárlata a Videoton Művelődési Házban. Szept. 30-ig. **„Kortárs művészet a magyar magángyűjteményekben 2."** című kiállítás az IKM-ben. Okt. 31-ig.

Dunaújváros: L. Szabó Erzsébet üvegiparművész kiállítása a Bartók Béla Művelődési Központ előcsarnokában. (November 7. tér 1.) Szept. 24-ig.

Veszprém: Nagy Gyula festőművész emlékkiállítása a Bakos Múzeumban. Szept. 25-től.

Kaposvár: Megyei Képzőművészek tárlata a Tanítóképző Főiskolán. Szept. 26-ig.

Nagykanizsa: Németh János keramikus kiállítása a Thury György Múzeumban. Szept. 25-ig.

Zalaszentgrót: Asszonyi Tamás szobrászművész kiállítása a Járási Művelődési Központban. Szept. 26-ig.

Szentes: Derkovits kiállítás a Magyar Nemzeti Galéria anyagából a Művelődési Központ Kiállítótermében. Szept. 25-től.

Szeged: Szabó Zoltán festőművész kiállítása a Móra Ferenc Múzeumban. Szept. 30-ig. **Jubileumi Grafikai Tárlat** a Móra Ferenc Múzeum Kupolájában. Szept. 30-ig. **Dér István festőművész kiállítása** a Gulácsy-teremben. Szept. 23-tól—okt. 7-ig.

Hajdúszoboszló: Megyei amatőr művészek tárlata az Ifjú Népművészek Stúdiója kiállítótermében. Szept. 25-ig.

Nyíregyháza: A Sóstói Nemzetközi Művésztelep 1976. évi kiállítása a Városi Művelődési Központ kiállítótermében. Szept. 25-től.

Nyírbátor: „Nyíregyháza 100 éve megyeszékhely" címmel pályázati kiállítás az Aurora Cipőgyárban a nyírbátori Művelődési Központ rendezésében. Okt. 20-ig.

Kazincbarcika: A Képzőművészek Szövetsége Borsod-Abaúj-Zemplén megyei csoportjának tárlata az Egressy Béni Művelődési Központ kiállítótermében. Szept. 26-ig.

Ózd: Lenkey Zoltán grafikusművész kiállítása a Kun Béla Művelődési Házban. Szept. 30-ig. „Látás és alkotás" címmel reprodukciós kiállítás a Kazinczy Ferenc Úttörőházban. Szept. 23—okt. 7-ig.

Eger: Mészáros Géza festőművész tárlata a Fegyveres Erők Klubjában. Szept. 23-tól.

Vác: Szuppán Ilén textiltervező kiállítása a Vak Bottyán Múzeumban. (Március 15. tér.) Szept. 25-től.

Nagymaros: „Iparművészeti Főiskola '76." címmel kiállítás a Művelődési Ház kiállítótermében. Szept. 26-ig.

Halmos Imre grafikáiból

Gyakorlati tör

Az emberek általában szeretik a történelmet. Keresik a régi események, mondák színhelyét, a kastélyokat, palotákat, fellegvárakat.

Csehszlovákia délnyugati részét bejárva tobzódhatunk a látnivalókban, valóságos gyakorlati történelemórát vehetünk.

A határt átlépve messziről szemünkbe tűnik *Pozsony* jellegzetes négyszögű, négy tornyú vára. Emberek éltek ezen a területen már a kőkorszakban, aztán a kelták, a rómaiak és a nagymorva fejedelemség harcias szláv törzsei. A honfoglaló magyarok várispánságot alapítottak itt, az államalakulás után az ország nyugati kapuja, védőbástyája lett Pozsony. Mátyás király egyetemet létesített itt, az *Académia Istropolitanát*. A mohácsi vész után 300 évig az ország fővárosa volt. A gótikus *Szent Márton dóm* tetején ragyogó aranyozott magyar korona hirdeti, hogy 1563-tól itt koronázták királyainkat. Sok emléket, érdekességet rejt a város és a várban levő múzeum.

Pozsony peremén, a Duna kapujában áll őrt *Dévény vára*, a morva fejedelmek egykori székhelye. A romjaiban is impozáns, festői környezetben épült vár amfiteátrumában most a csehek és szlovákok barátságát ünneplik meg minden évben.

Útban Prága felé *Znojmón* keresztül, ami szintén csodálatos, eljutunk *Telčbe*. Ide nemcsak a *Rožmberk* (Rosenberg) család főúri kastélya kedvéért jár a turistasereg, hanem az egész műemlék városért. Főterét gazdagon díszített reneszánsz és barokk lábasházak állják körül, az egykorvolt jómódú polgárok otthonai, meg a városháza és a templom. A tér végéről nyílik a XIV. század végéről való kastély.

gazdagodott, amely

is gyönyörködhetünk.

Megint más látnivalóval vonzza a közönséget *Jidrichuv Hradec*. A XIII. században épült kastélyban magyar vonatkozású emléket is találunk. Itt nevelkedett II. Rákóczi Ferenc 1688 és 1690 között (annak idején jezsuita kolostor volt). Emlékére *Rákóczi-szobát* rendeztek be. Ritka gyűjteményt őriz a múzeum. Múlt századbeli betlehemeket gyűjtöttek itt össze. Köztük a legnagyobb (állítólag az egész világon) és legérdekesebb *Tomas Kryz* 1800 darabból álló munkája, amely a háromkirályok imádásán kívül bemutatja az egész korabeli társadalmat. És minden mozog. Aztán lassan „besötétedik" a teremben, a makettházakban kigyullad-

Konopiště vára (a szerző rajza)

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1977 MÁJ 21

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

Halmos Imre

1021

Halmos Imre rajzai

teres ívobogre, a

ÖN

s mindez ta-
volt. A gyere-
zajárnak. Hét-
mindig van
sen ősszel, mi-

t segíteni?"
vágja rá gyor-
m.

hallgatott el:
n egy kapavá-
már iparosok,
k pedig gimná-
", de legalább-
Hanem: ősszel
innivaló! Las-

régi anyakönyvekkel bizonyíthatóan." „Én pedig beanyakönyveztem magam! Melyik volt a nehezebb!?" Nevetek: „Huszonkét év alatt nyilván el akarták vinni feljebb, többször is." Elkomolyodik: Akarták, persze, mindjárt az első sikerek után, de ő mindig csak olyan tisztségeket vállalt fel, amiket innen, Berényből el tud látni. Gondolkodik egy pillanatig, s szeme villanásán látom, hogy újra nekilendül: Hanem én miért vágom bele a bicskát ipari témába, mikor — úgy tudja — eddig paraszti, de legalábbis agrárprob-

akarat hozta létre, a helytől független energiák növesztették meg, ennek országos kitekintés kell, sőt, nemzetközi, hogy napról napra állhassa a versenyt...

Hirtelen belémdöbben, hogy a jelképes sisakrostély még mindig lecsapva ugyan, de tulajdonosa már nem vív, hanem magyaráz! Teste nem feszül, hanem elomlik, szavai nem cikkannak, hanem körülményesen koppannak; mint a nénié az imént, a feketelábú ház előtt!... De hát miért, hogyan?

Nem találom a megoldást, időm sincs rá. Beszélgetünk tovább, s arról, amiben kétségek nélkül egyetértünk: Jászberény, a Jászföld nem változott volna így, s főként nem ekkorát, ha negyed százada nem telepszik ide ez a gyár, és húsz évvel ezelőtt nem kezd a hűtőgépekbe, szerencsés kézzel. A városban és vidéken ma már kevés család lehet, amelyiknek nincs valamilyen kapcsolata a vállalattal, ezért kiváló a „terep" arra, hogy a szocialista iparosítás társadalmi hatását vizsgáljam, a változásokat frissiben rög-

SAJTOFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

1977 JÚL 6

PESTI MÜSOR

Halmos Imre

SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUM
Hétfő kivételével naponta du. 2—5 óra között gyerekfoglalkozást tartanak.

Halmos Imre linóleummetszete

Magyar Építőművészet 1978/4

Fehérvári úti piac, Budapest

Építész: Halmos György (ÁÉTV)

Statikus:	P. Palotás Piroska
Gépészek:	Breiner Mária Győry Éva
Villamos tervező:	Kristóf Lajos
Mélyépítés:	Szilassy Zoltán
Parkosítás:	Zimai János
Energiaellátás:	Csaba Lajos
Kivitelező:	23. ÁÉV
Építésvezető:	Péterhegyi Tamás
Vezető mérnök:	Major Péter
Beruházó:	FÜTI
Építtető:	CSAPI
Tervezés:	1974—1975
Kivitelezés:	1975—1977
Összes szintterület:	7780 m²
Beruházási költség:	75 millió Ft
Fényképek:	Móri András

A piac háromszintes megoldása az igényelt szintterület és a beépíthető terület arányából eredt. Az árufeltöltés fedett-nyitott áthajtón keresztül történik. A süllyesztett szint ezenkívül a nagytömegű zöldség-gyümölcs árusítást szolgálja. A közbenső szint a hús, hal, pékáru, a tejtermék árusítási területe. A felső szinten találhatók a szociális-adminisztratív helyiségek, közönségforgalmú része a nagy hétvégi és ünnep előtti őstermelői felhozatalt fogadja, hétköznapon a palántás virágárusítás folyik itt.

Függőleges teherhordó elemek: kibetonozott acél spirálcső oszlopok acél gombafejekkel. A két irányban teherhordó monolit vasbeton födémlemezek Hünnebeck zsaluzati rendszerrel készültek. A homlokzati mellvéd- és attikaelemek, lépcsőtéri lefedő elemek anyaga bazaltbeton, kefélt felülettel, ill. vörös DIAPOR bevonattal.

Az árudákat és raktárakat átszerelhető falpanelek határolják, főszerkezeti oszlopoktól és gépészeti rendszerektől független 1×1 m-es alaprajzi hálóban. A könnyűszerkezetes panelek acélvázasak, 10 mm azbesztcement lemez, ill. 2 mm acéllemez borítással (utóbbin sárga TIFEKTIN domborzománc). A padlóburkolat általában kemény öntött aszfalt.

A teraszok fehér védőponyvái GRABOPLAST anyagúak.

A nyitott-átszellőzött árudákban elektromos hősugárzók vannak, a fagyra érzékeny vezetékeket fűtőkábelek védik. A zárt adminisztratív helyiségekben távhőellátásról biztosított központi melegvíz-fűtést alkalmaztunk. Az épületgépészeti-villamos rendszerek teljes mértékben szabad szerelésűek.

A piac déli oldalán levő külső virágpiacra az épülettel azonos anyagú árudákat, padokat, hulladékgyűjtőket és kutat terveztünk.

A tervek kidolgozására és kivitelezésére az építtető, a beruházó, a tervező és a kivitelező szerve-

HALMOS GYÖRGY

1

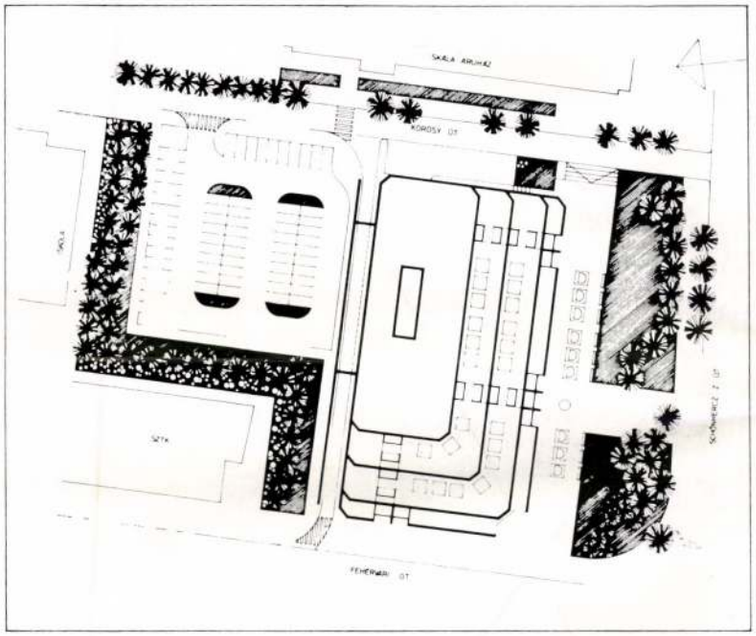

2

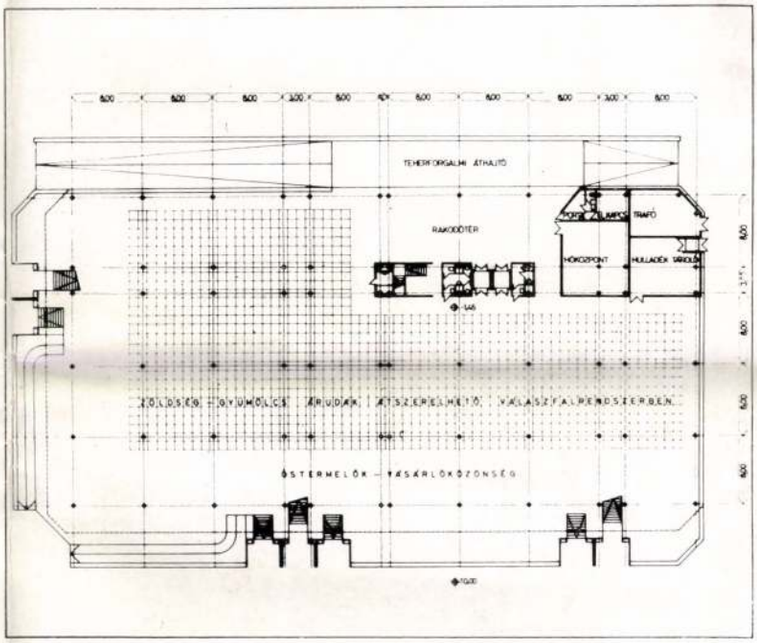

3

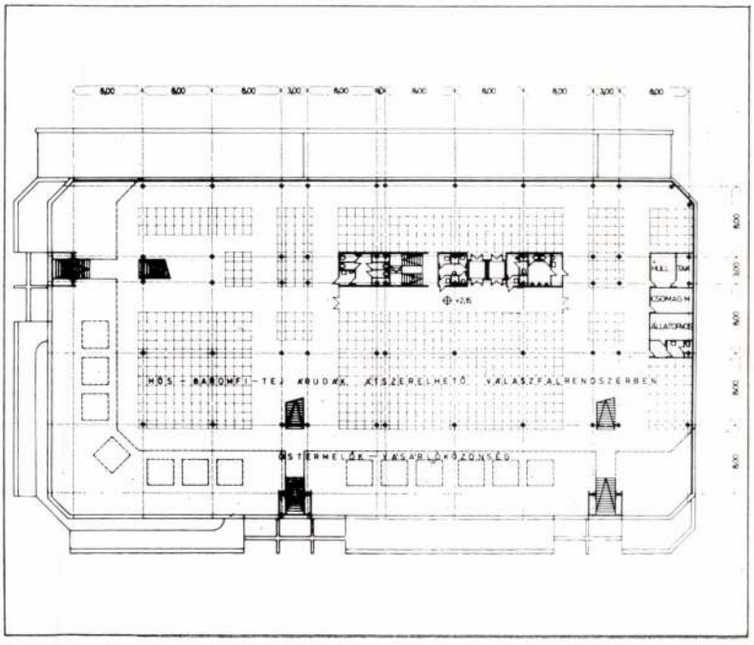

4

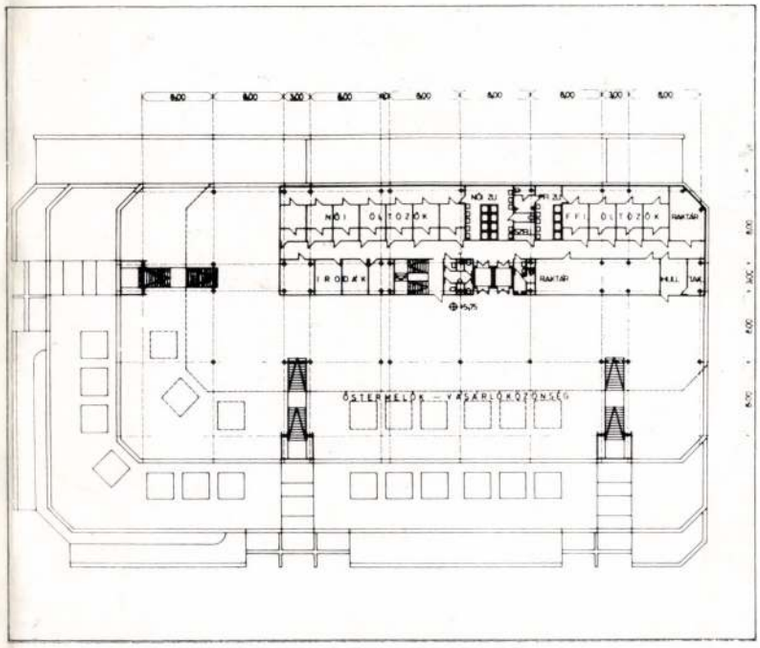

szemlélet alkalmazásától és a tényleges használat igazolta is feltételezéseinket.

Az épület acélvázas, a H-szelvényű hegesztett oszlopokkal és I-szelvényű takarékküreges gerendákkal. Az összes acélszerkezeti csomópont csavarozott. Héjalása részben alumínium, részben elemgyári vasbeton panelekkel történik. Térelhatárolások segédüzemi előregyártású, a vázszerkezetre függesztett segédüzemi előregyártású vasbeton panelekből állnak. A vízvezeték és a csatornaszerelési munkák kialakításának fő szempontjai: a közegészségügyi követelmények és az áruk frissentartásának biztosítása, a biztonságos üzemeltetés és karbantarthatóság, valamint a korszerű kiszolgáló létesítmények létrehozása.

A központi fűtés rendszere gőzfűtés, az eladóterekben sugárzólapos fűtőtestekkel.

Az épületet a nagyfokú előregyártottság jellemzi, a szerkezeti kapcsolatok egyszerű kialakításával, biztonságos és gyors kivitelezés lehetővétételével. Az üzemben előregyártott és előszerelt szerkezetek alkalmazása megfelelt az építésiparosítási törekvéseknek.

R. J.

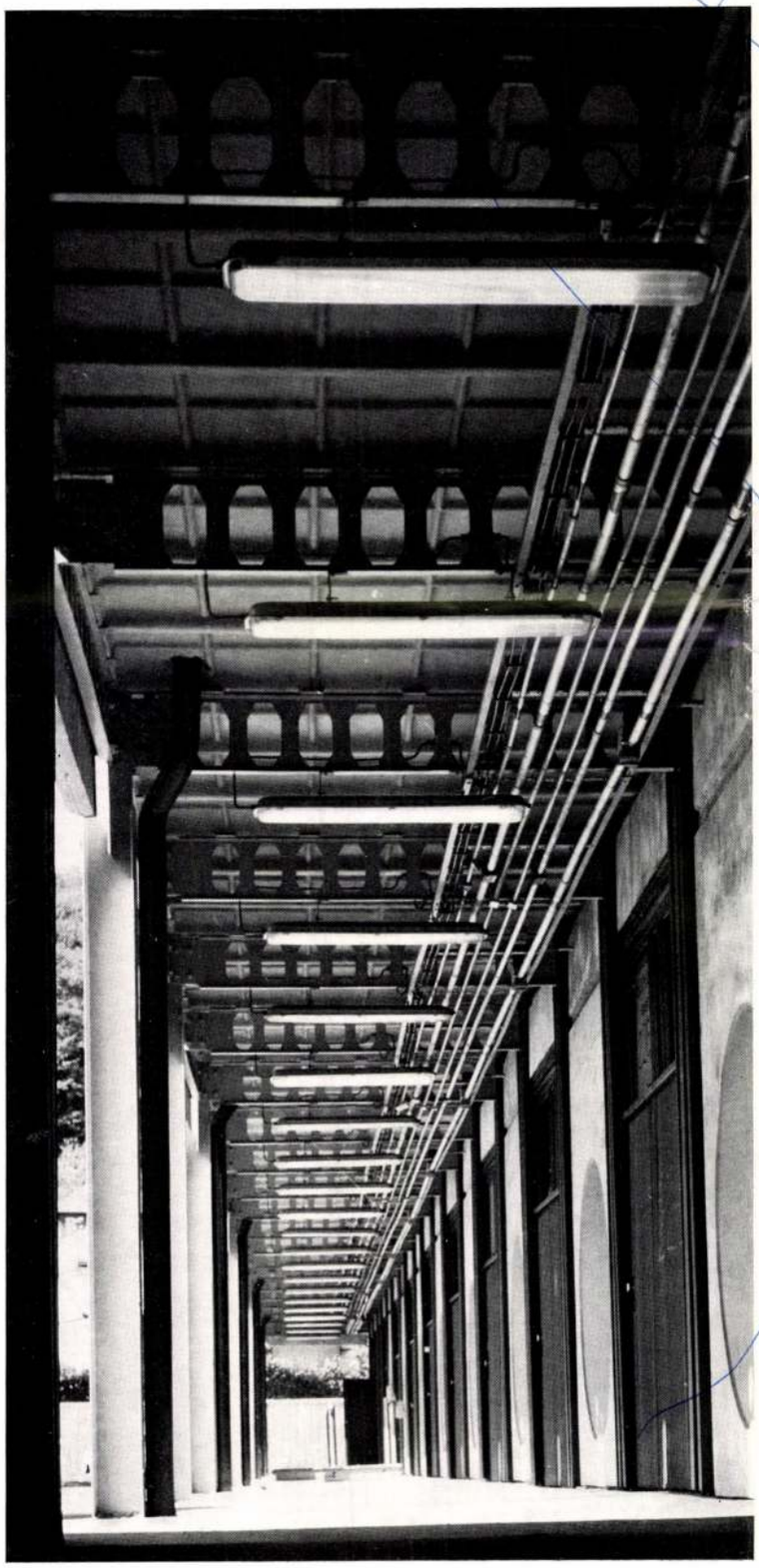

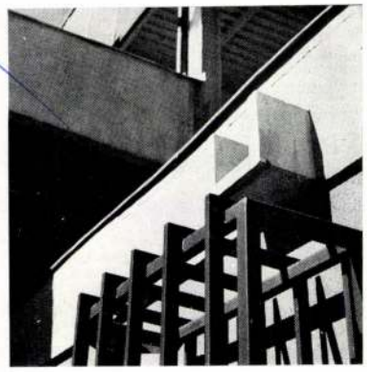

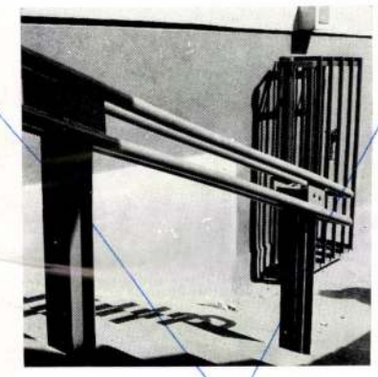

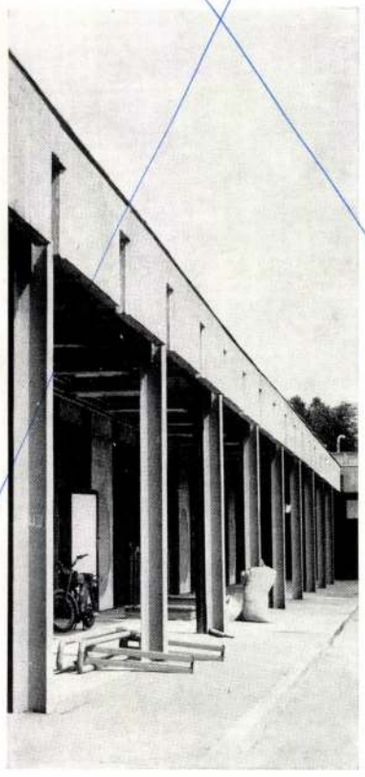

zetek példás együttműködése volt jellemző.

H. Gy.

A városokkal egyidős, ősi funkciót elégít ki a piac. A különböző történelmi korszakokban általában mindig többet jelentett a puszta árucsere helyénél. A mi felgyorsuló életünkben természetesen minden átértékelődött, de számomra szimpatikus, hogy Halmos György épületében a „középület"-re utalást érzem. Hangulatában, ízében a funkciót helyesen érezni. Nehéz városszerkezeti ponton fekszik az épület: olyan derékszögű utcakereszteződésben, melynek 3 sarokpontját 5—6 emeletes zártsorú lakóházak alkotják, közvetlen szomszédjai közül egyik a „szoc. reál" előtti 1948-as korszak egyik legjobb épülete (Szendrői Jenő Lévai Andor Fehérvári úti rendelőintézete), másik szomszédja a zárt kubusú Skála (Kovách István). A játékos tömegű, nem „épület" jellegű piac tömege jól áthidalja ezeket a nehézségeket. Telepítésében egyértelműen egyetérthetünk az épülettel, lejtői, lépcsői, érdekes formái szinte hívják a járókelőket.

Alaprajzi szervezése — a sajtóviták ellenére — értelmes, logikus. A tervezési program nem hagyományos, zárt vásárcsarnokot, hanem piacot határozott meg. Az újszerű megfogalmazást sajnos napi sajtónk félreértette. A gazdasági és vásárló forgalom jól szétválasztott, tisztán működik.

A felhasznált anyagok a nagy tömegforgalomnak megfelelnek. Szép a szürke beton a vörös műanyag festéssel, fehér ponyvákkal. Érezni, hogy a tervező az áruk élénk színét, a vásárlók nyüzsgését is számításba vette a színek meghatározásánál.

Szerencsés egymásra találása volt ez az épület a tervezőknek, a statikus és gépésztervezők pontosan megértették az építész szándékát és minden szakág magas színvonalon csatlakozott hozzá. A kivitel minősége a mai magyar átlag feletti.

Szép és jó épülettel gazdagodott Budapest.

Pázmándi Margit

1. Helyszínrajz, M=1 : 1500
2. Felső szint alaprajza, M=1 : 800
3. Közbenső szint alaprajza, M=1 : 800
4. Süllyesztett szint alaprajza, M=1 : 800

1. Schéma
2. Schéma du niveau supérieur
3. Schéma du niveau intermédiaire
4. Schéma du niveau surbaissé

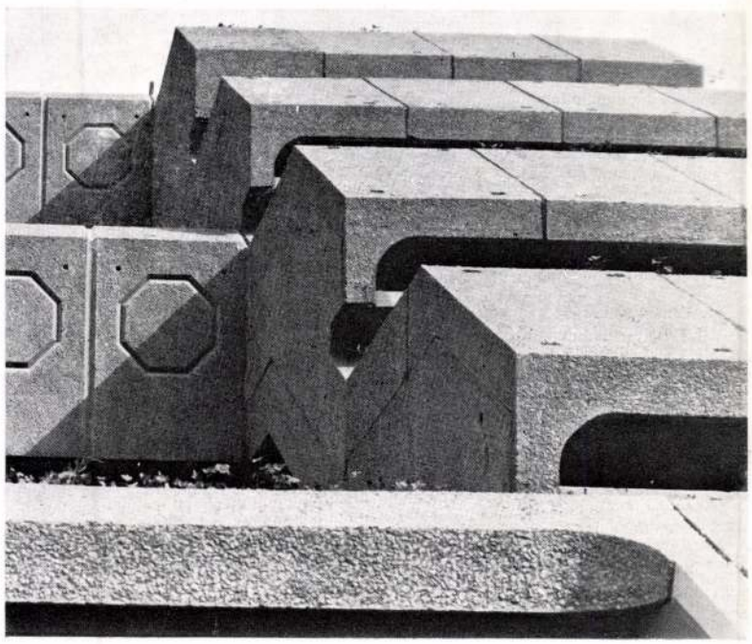

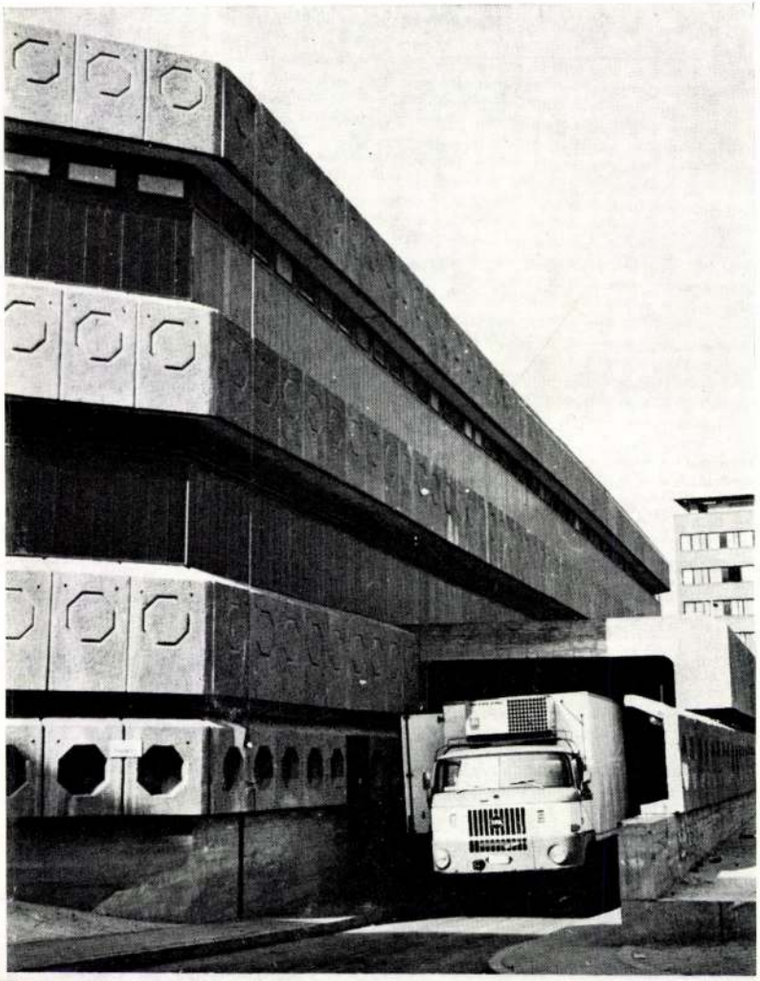

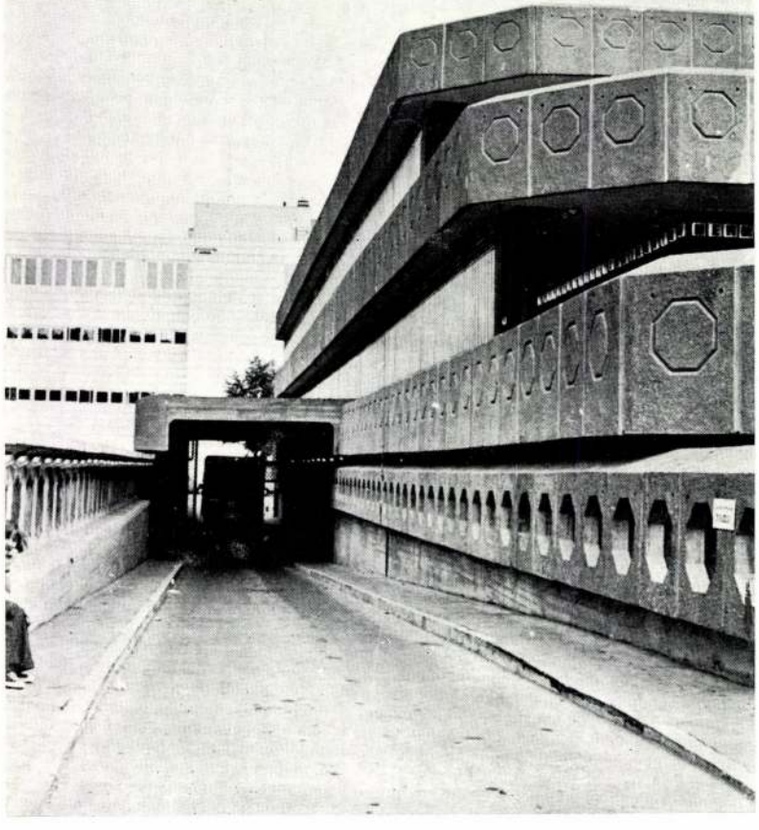

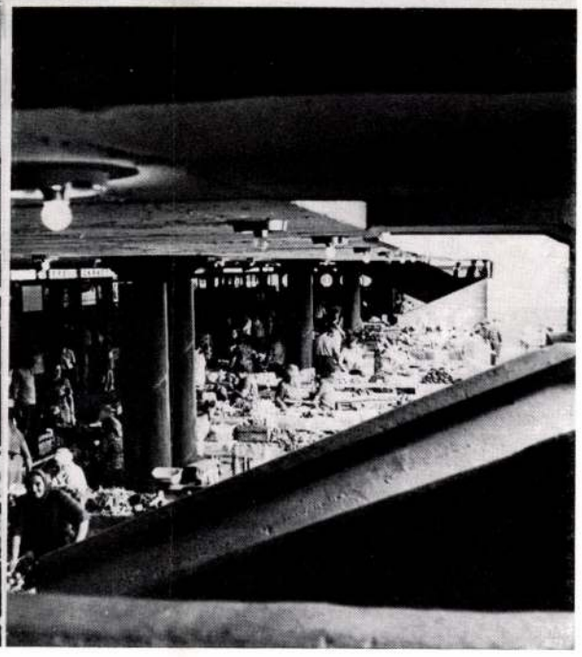

KISZ Ifjúsági Ház, Edelény

Építész-belsőépítész: Bodonyi Csaba (ÉSZAKTERV)

Szerkezet-tervező: Kovács Lehel
Gépész-tervező: Várfalvi Géza
Elektromos tervezők: Cservenyák Imre, Komjáthy Miklós
Mélyépítési tervező: †Hámos József

Speciális klub és szakköri bútor-konténer: Ferencz István
Kivitelező: Borsod megyei Állami Építőipari Vállalat
Építésvezető: Dudás Bertalan
Művezetők: Fazekas Kálmán, Szabó Imre
Beruházó: Edelény, Nagyközségi Tanács és Borsod megyei KISZ-bizottság
Tervezés ideje: 1973
Kivitelezés ideje: 1974—1977
Beépített alapterület: 1190 m² + 400 m² terasz
Bruttó építési költség: 12 millió Ft (épület 9,5 millió Ft)
Fotók: Heltay László, Veres András, Farkas Ida

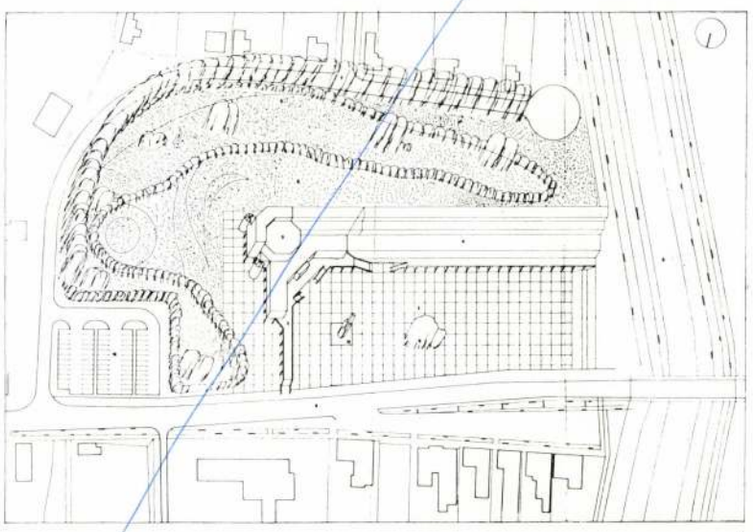

1

2

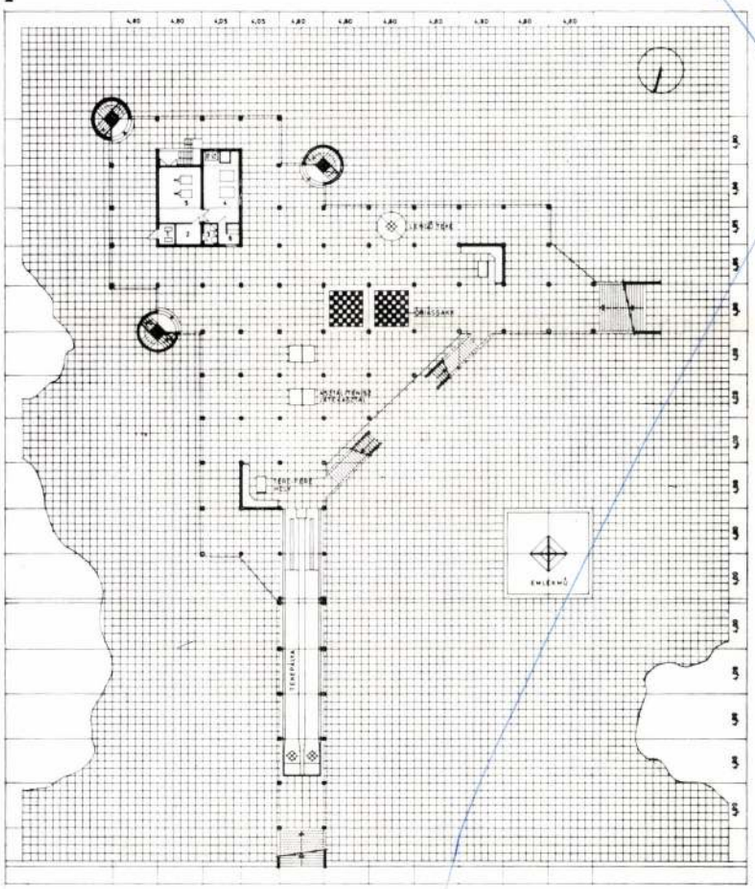

3

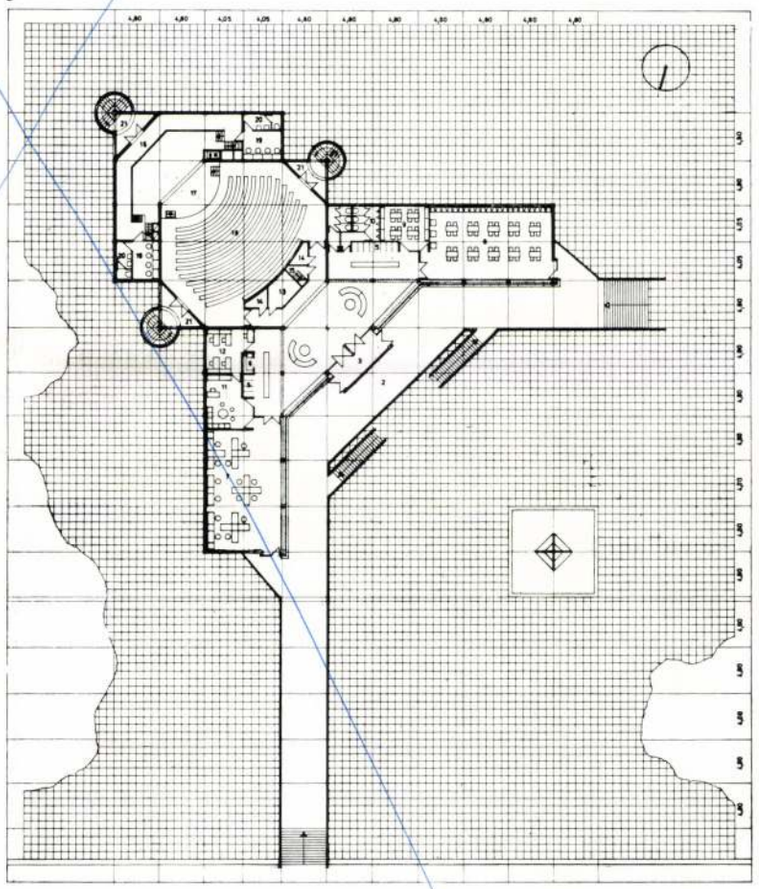

4

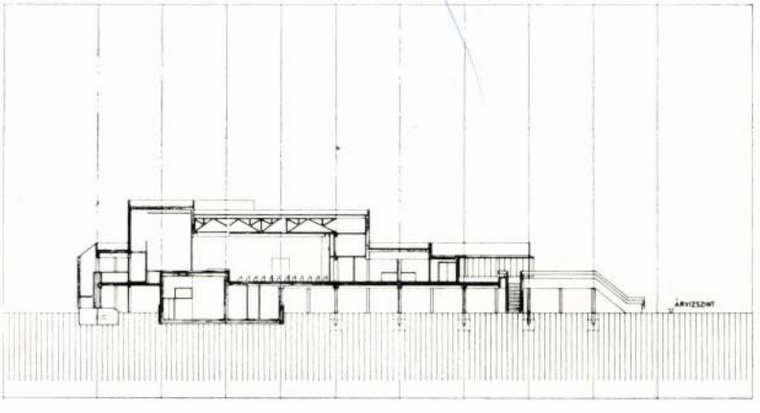

Elkezdődhet a Fehérvári úti piac átépítése

A főváros tulajdonosi bizottsága másfél milliárdos beruházásra adta áldását

Elfogadta a Fehérvári úti piac másfél milliárd forintba kerülő átépítésének tervét tegnapi ülésén a Városháza tulajdonosi bizottsága, annak ellenére, hogy a jelenlegi épület tervezője esztétikai kifogásokat emelt. A BKV informatikai tevékenységének a privatizálására újtendert írnak ki.

Megadta hozzájárulását a Fehérvári úti piac átépítéséhez a Városháza tulajdonosi bizottsága – döntött tegnapi ülésén 6:5 arányban a testület. Az ülésen részt vett *Halmos György,* a piac jelenlegi épületének tervezője, aki az átépítési elképzeléseket esztétikai okokból kifogásolta. Az építész két hete levelet írt a bizottságnak, amelyben azt állította, hogy az átépítés törvénysértő. Az átépítés idén elkezdődhet, és várhatóan decemberben be is fejeződik. A beruházás csaknem másfél milliárd forintba kerül.

A bizottság eredménytelennek nyilvánította azt a közbeszerzési eljárást, amelynek keretében a BKV az informatikai tevékenységét akarta privatizálni. Erről zárt ülésen döntött a tulajdonosi bizottság. A tender azért lett eredménytelen, mert csupán két ajánlat érkezett, és azok közül egyik sem volt előnyös a közlekedési vállalat számára. A testület arról is határozott, hogy a BKV kezdeményezzen úgynevezett hirdetmény közzététele nélküli gyorsított tárgyalásos közbeszerzési eljárást.

A bizottság úgy döntött, javasolja, hogy a főváros az ez évi költségvetésben biztosítson körülbelül 200 millió forintot a Rudas és a Király Fürdő felújítására.

S. G.

A megújuló csarnok látványterve

A tervező jogszerűnek és szakszerűnek ítéli munkáját

A tulajdonosi bizottság által elfogadott tervről néhány nappal ezelőtt Halmos György, a Fehérvári úti piac eredeti tervezője lapunkban azt állította, hogy az törvénysértéssel született, pazarló elképzelés. A kijelentést megdöbbenve olvasta Kertész András építész, a piac átalakításának tervezője. Hangsúlyozta, hogy az ügy valóban rendkívül bonyolult, a terv sok hányattatáson ment keresztül az elmúlt években. Ezek során ő igyekezett mind a tervtanács, mind az építészkamara, mind az eredeti tervező koncepcióját figyelembe venni. Sajnos, az idők során megszakadt a kollégával a kapcsolata. Ugyanakkor mind a kamara, mind a beruházó kompromisszumra törekvő javaslatai közelítettek egymáshoz. Így alakult ki a végső koncepció, ami szerint a lépcsőket ugyan áthelyezik az épületen belül, ám a mellvéd a helyén marad.

Kertész András nem értette, hogy Halmos György kritikájában feltűnt egy olyan terv is, amit korábban a tervtanács 7:0 arányban elutasított, továbbgondolásra alkalmatlannak minősített. Ez a terv nem Kertész András munkája volt – hangsúlyozta az építész.

Végezetül cáfolta, hogy törvénysértés történt és pazarló lenne a beruházás. Meggyőződése szerint az épület funkcionális változtatásához a használónak, vagyis a Csapinak is joga van. Erre azért is szükség volt, mivel igyekeznek a megváltozott vásárlói szokásokhoz igazítani az átalakítást, aminek során egyébként az új tetőszerkezet alatt megmarad az eredeti piac arculata is, tehát Halmos György szerzői jogai sem sérülnek.

Sz. J. L.

Áramszünet és kártérítés

Hétfő este fél hétkor sötétbe borult az V. kerületi Reáltanoda utca környéke. Az áramkimaradást az okozta, hogy egy tíz kilovoltos kábel meghibásodott. A hasonló esetek gyakoriságáról, ezek okairól, az esetleges kártérítésekről kérdeztük Boross Norbertet, a Budapesti Elektromos Művek (Elmű) Rt. szóvivőjét.

– A Reáltanoda utcai áramkimaradást a vezeték megrongálása okozta. Sok esetben csak a kábelrongálás után hetekkel, például egy beázás után keletkezik zárlat illetve üzemszünetet. Ilyenkor a károkozót már lehetetlen azonosítani.

– Tavaly hány üzemszünet volt, és átlagosan milyen hamar sikerült a hibákat kijavítani?

– A középfeszültségű kábelek meghibásodása egyre gyakoribb. A városban számos kábeltelevíziós munkába kezdtek, s ezek során gyakran megsértették a vezetékeinket. Nagyfeszültségű hálózaton hat üzemzavarunk volt. Az elhárítás átlagos ideje harminc perc volt. Középfeszültségű hálózaton 1999-ben ezerszázegy, tavaly 1157 meghibásodás történt, az elhárítás átlagos ideje 2000-ben 1,7 óra volt. Kisfeszültségű hálózaton két éve 46 625, míg 2000-ben 40 525 üzemzavar volt. Ezeket átlagosan 2,3 óra alatt javítottuk meg.

– Fizet-e az áramkimaradás miatt kártérítést az Elmű?

– Csak abban az esetben, ha a károkozás bizonyíthatóan a szolgáltató hibájából történt. Az előre nem tervezhető, tehát a hétfőihez hasonló áramszünet viszont nem ez a kategória. Más eset, ha

Elbocsátások a vízműveknél

Nem a sikerdíj csökkentése az átszervezés oka

E héten kerül nyilvánosságra a Fővárosi Vízművek Rt. munkaterve, amely szerint több száz dolgozót kell elbo-

szeptemberben került a céghez, nem ért egyet azzal a felvetéssel, amely szerint a csökkentett menedzsmentdíj ellensúlyozása miatt indokoltak a változások, köz-

Kiselejtezik az öreg buszokat

Hétfői lapunkban közzétettük a Fővárosi Autóbuszüzemek Szakszervezeti Szövetségét vezető *Gazdag Gyula* nyilatkozatát. A vezető ebben előrevetítette: ha a BKV nem kap rövidesen elég pénzt buszvásárlásra és -felújításra, a leromlott járműpark egy részét egy év múlva nem engedhetik a forgalomba

befejezéssel – összesen 245 Ik 200, illetve Ik 415-ös busz felújítására kötöttek szerződést részben saját kft.-jükkel, részben pedig külső vállalkozókkal. Ez a munka 1,3 milliárd forintba került. A BKV most 78 darab Ik 405-ös midibusz felújításáról [illegible] ság másfél

SZOLGÁLTATÁS
ÜGYFÉLTÁJÉKOZTATÓ • INTERNET

KERÜLETI ÜGYFÉLSZOLGÁLATOK CÍMEI ÉS TELEFONSZÁMAI: I. ker.: 1014 Kapisztrán tér 1. 458-3025, 458-3030; 1013 Krisztina krt. 61/a. 356-9884. • **II. ker.:** 1024 Mechwart liget 1. 212-4511.; 1028 Máriaremetei út 37. 376-5966. • III. ker.: 1033 Harrer Pál u. 2. 437-8537, 437-8538, 487-8539. • **IV. ker.:** 1041 István u. 14. 369-3333. • **V. ker.:** 1051 Erzsébet tér 4. 317-4961. • **VI. ker.:** 1067 Eötvös u. 3. 351-8939. • **VII. ker.:** 1073 Erzsébet krt. 6. 462-3100 • **VIII. ker.:** 1082 Baross u. 63–67. 459-2190. • **IX. ker.:** 1092 Bakáts tér 14. 217-1609 • **X. ker.:** 1102 Szent László tér 2/4. 260-3810. • **XI. ker.:** 1113 Bocskai út 39/41. (80) 372-400 • **XII. ker.:** 1126 Böszörményi út 23–25. 224-5916. • **XIII. ker.:** 1139 Béke tér 1. 452-4100, (80) 200-306.; 1138 Gyöngyösi sétány 4. 239-6060; 1136 Katona József u. 14. 239-5700. • **XIV. ker.:** 1145 Pétervárad u. 2. 467-2352, 467-2345. • **XV. ker.:** 1153 Bocskai u. 1–3. 307-4013. • **XVI. ker.:** 1163 Havashalom u. 43. 401-1400. • **XVII. ker.:** 1173 Pesti út 163. 258-4160. • **XVIII. ker.:** 1184 Üllői út 400. 296-1300 1188 Nemes u. 16. 292-2665. • **XIX. ker.:** 1195 Városház tér 18. 347-4500, 347-4600, (80) 219-219 • **XX. ker.:** 1201 Kossuth Lajos u. 36. 283-1170. • **XXI. ker.:** 1211 Szent Imre tér 10. 276-0100. • **XXII. ker.:** 1221 Városház tér 11. 226-5421. • **XXIII. ker.:** 1237 Újtelep u. 2. 285-7692.

UTAK ÉS UTASOK

❶ A 11-es főút fővárosi szakaszán a Pünkösdfürdő utca és a városhatár között ápolják a fákat, ezért a külső sávot 8.00–15.00 óráig helyenként kosaras gépkocsival és szállítójárművel foglalják el.

❷ A Király utcában, a Vörösmarty utca és az Izabella utca között csatornafelújítás miatt mindkét irányban csak a belső sávban közlekedhetnek. A munkaterületnél tilos megállni.

❸ A Kálvin téri irodaház építése miatt a környék utcái közül a Múzeum utcában a Nemzeti Múzeum mellett tilos parkolni, az Ötpacsirta utcát pedig a Szabó Ervin tér felé egyirányúsították. Később a Szentkirályi utcában is megváltozatják a forgalmi rendet. Az utca kétirányú lesz a Mikszáth Kálmán tér és a Múzeum utca között.

● A Belvárosban három helyen mélygarázst építenek. A munkák miatt: a Roosevelt téren a házak felőli oldalon sáveltolással csak két sávban közlekedhetnek, a Szabadság térre vezető utcák közül a Vécsey utca és a Zoltán utca zsákutca lett. A Nádor utcát a Széchenyi utca és a Báthory utca között kétirányúsították. A terelőút az Október 6. utca–Nádor utca–Szemere utca útvonal. A forgalomkorlátozás miatt a 15-ös autóbuszok is terelőúton járnak, a Szent István téren továbbra is tilos parkolni és tilos az átmenő forgalom. A téren csak a Szent István-bazilika körül lehet közlekedni. A munkák miatt a Sas utca és a Hercegprímás utca Szent István térhez eső szakaszát fél szélességben egyirányúsítják.

Forrás: Fővinform NÉPSZABADSÁG-grafika

Angyal utca között csatornaépítés miatt útszűkületen kell áthajtaniuk. A munkaterület mellett tilos parkolni.

● Az Albertirsai úton, a Kerepesi út után, a Fehér út felé vezető oldal egy szakaszán útszűkületen kell áthajtaniuk, mert csatornát építenek. A munkaterület mellett fenntartják a kétirányú forgalmat, de sebességkorlátozásra és előzési tilalomra számítsanak.

● A Liget utca és az Ónodi utca kereszteződésében közművet építenek, ezért most a Liget utca a Bánya utca felől, az Ónodi utca pedig a Kolozsvári utca irányából zsákutca.

● A Szinyei Merse utcában, a Kmety György utca és az Aradi utca között a járdát és a [illegible] sávot elkerítették a forgalom elől

Készülőben a régió honlapja

A pályázatok és a friss hírek számíthatnak a legnagyobb népszerűségre

Közelebb kerülhet a nagyközönséghez és lakóihoz a Közép-magyarországi Régió új honlapjával. A www.kozpontiregio.hu címen olvasható webkikötő kézzelfoghatóvá teszi az eddig homályos működésű és funkciójú régiós munkát. Bár sok linkje, rovata még nem működik, előbb-utóbb hasznossá válik a térség szereplői, a Budapesten és Pest megyében élők számára.

Egyszerű flashanimációval, azaz mozgóképes rövidfilmmel kezdődik a fővárost és agglomerációját Európában elhelyező oldal, amelynek párhuzamosan működik magyar és angol nyelvű változata. A főlap a régió bemutatásával, néhány szép fotóval és némileg magyartalan szöveggel folytatódik. A rovatok egy része az interneten elhelyezett verziója a kinyomtatott prospektusoknak, ismertetőknek. Ilyen a regionális fejlesztési tanács felépítését, munkáját leíró rész vagy pedig a honlap készítéséért felelős PRO Régió Ügynökség reklámanyaga.

Ezeknél sokkal hasznosabbak a régióban élőket segítő linkek. Ilyen például a statisztika rovat, amely a térség legfontosabb gazdasági, munkaügyi, építkezési és idegenforgalmi mutatóit teszi közzé szövegben, táblázatokban és színes, szemléltető ábrákban. Egyelőre nem működik a pályázati lehetőségek rovat, pedig várhatóan erre kattintgatnak majd a legtöbben. Hasonló népszerűségre számíthat a hírek és információk gomb, ám ezt is hiányolni kénytelen a szörfölő: egyelőre a régiós ügynökség hírlevele igyekszik pótolni ezt. (A hírújságnak ez az első száma, és nyomtatásban is megjelent.) Egyelőre ábrák láthatók a regionális fejlesztési programok gomb alatt, és a kezdeti stádium okán nem sok minden szerepel a „tények, eredmények” címszó alatt. Jók viszont a tematikus térképek, amelyek idegenforgalom, népesség és más szempontok szerint mutatják be a Dunakanyart, Budapestet és a megye más kistérségeit. Webtükör néven pályázati figyelőket, civil oldalakat sorolnak fel, és felhívják a figyelmet arra, ha fizetős az illető oldal.

GYÖNGY KÁLMÁN KARIKATÚRÁJA

M. H. T.

SZÖRFÖLŐ

A gazdaság és a vállalkozások

A Közép-magyarországi Régió honlapján megtaláljuk a térség legfontosabb adatait, tényeket, amelyeken a fejlesztés alapul. A www.kozpontiregio.hu címről másoltuk a gazdasági mutatókat felsoroló szöveget.

A Közép-magyarországi Régió országon belüli gazdasági fejlettségét jól illusztrália, hogy a [illegible] A BKV R[illegible] végbe. A struktúraváltás megőrizte, bizonyos területeken erősítette a Közép-magyarországi Régió centrális jellegét. E folyamatok egyik kísérő jelensége a vállalkozási szféra kiemelkedően erőteljes kiszélesedése.

A jogi személyiséggel rendelkező vállalkozások, illetve a társas vállalkozások több[illegible] lik a létszámcsoportok. Az utóbbi nem gáltató cégek pedig igen nagy számban inkább a nagyváros környékén, annak vonzáskörzetében telepednek meg.

A régió társas mikrovállalkozásai teszik ki az ország összes társas kisvállalkozásának több mint a felét. A régió részesedése kis- (11–50 fős), közép- (51–300 fős) és a 300 fő feletti nagyvál-

MIÉRT KÉSIK A PIAC FELÚJÍTÁSA? HALMOS GYÖRGY

A régi tervező másként látja

Az Újbuda kerületi lap 2001. augusztus 22-i száma cikket közölt a Fehérvári úti piac rekonstrukciójának késedelméről. E cikkből megtévesztő képet kapott a kerület lakossága.

Tizenhárom éve van napirenden a piac rekonstrukciója. E tizenhárom év az üzemeltető folyamatos koncepcióváltásainak története. E történetnek egyik epizódjaként említem, hogy 1998-ban jogerős építési engedéllyel rendelkező tervet vetett el az üzemeltető, másik epizódjaként azt, hogy 2000 júniusában 1 forint honorárium ellenében vállaltam, hogy segítem az új tervező munkáját annak a tervnek a megvalósításában, amelyet a Fővárosi Tervtanács egyhangúlag, az üzemeltető jelenlévő képviselőjének kifogása nélkül támogatott, majd pedig az üzemeltető fél évre leállította a tervezést.

A most napirenden lévő tervben semmi egyebet nem kifogásoltam, mint a lépcsőlefedések és a kapuzatok értelmetlen, értékpusztító bontását, amely bontások szöges ellentétben állnak a cikkben is említett tervpályázat kiírásával és zárójelentésével, továbbá sértik az építési törvény „építészeti jellegzetesség" védelmére vonatkozó kötelezését.

A cikkből az tűnik ki, mintha én mondtam volna azt, hogy az épület „a hetvenes évek magyarországi építészetének egyik legfontosabb lenyomata, s mint ilyen, potenciális műemlék". Ez a mondat részben a Fővárosi Tervtanács, részben az Országos Műemlékvédelmi Hivatal állásfoglalásában olvasható, de hasonló állásfoglalásokat adott a Magyar Tudományos Akadémia Építészettörténeti és Elméleti Bizottsága, a modern építészet kimagasló értékeinek védelmére alakult nemzetközi szervezet (DOCOMOMO) magyar munkacsoportja, a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Építészettörténeti és Műemléki Tanszéke (amelynek tanszékvezetője, *dr. Istvánfi* Gyula Ybl-díjas professzor, XI. kerületi lakos, a piac rendszeres vásárlója), a Magyar Építészek szövetsége és az Építéstudományi Egyesület, továbbá a magyar építészet – szakmai és politikai szemléletükben egymástól nagyon távol álló – kiválóságai: *Makovecz* Imre Kossuth-díjas, a Magyar Művészeti Akadémia elnöke (aki a XI. kerület lakosai közül elsőként kapott Corvin-láncot), *Reimholz* Péter Kossuth-díjas professzor és *dr. Baráth* Etele, az Országgyűlés illetékes bizottságának elnökhelyettese.

Semmi másról nincs szó, minthogy úgy valósuljon meg e valóban sürgető rekonstrukció, hogy közben a legmagasabb szinten elismert építészeti érték ne pusztuljon el értelmetlenül. Ha az üzemeltető nem váltogatta volna folyamatosan koncepcióját, ha annyi, előbb elfogadott, majd elvetett terv után legalább legutóbb megvalósította volna a tervpályázat eredményét megtestesítő, a Fővárosi Tervtanács által is támogatott tervet, ma már a korszerűsített, lefedett, mozgólépcsős piacot használná a kerület lakossága.

Halmos György
Ybl-díjas építész

ÚJBUDA 2001 szept 5.

anuár 1. óta már nem a Csatornázási Mű-
vek, hanem az ILNET Közhasznú Társa-
ság üzemelteti. Az ügyvezető igazgatóval,
Völgyesi László val arról beszélgettünk,
hogy miként próbálnak úrrá lenni az örö-
költ nehézségeken, s milyen terveik van-
nak arra nézvést, hogy Budapesten – így a
XI. kerületben is – megnyugtatóan rende-
ződjön ez a „szükség-állapot".

– Sok lerobbant, sem esztétikai, sem hi-
giéniai szempontból nem megfelelő illem-
helyet vettünk át. Így aztán sokba került
egyik-másik felújítása, renoválása. Például
a XI. kerületi, a Móricz Zsigmond körtéri il-
lemhelyre is nagyon sok pénzt kellett költe-
ni. Természetesen ma is ráfizetésesek ezek
az illemhelyek, több mint 50 millió forint az,
mit a főváros erre a célra ad.

– Önök üzemeltetnek minden illemhelyet?

– Nem. Egy részüket bérbe adjuk. Eb-
ből meghatározott bevétel is keletkezik.
Ezek a legforgalmasabb helyeken – met-
róállomás, nagyobb tereken – üzemelnek.
Vannak saját személyzetünkkel ellátott
WC-k is, na meg a kisebb helyeken auto-
mata üzemelésűek. Az automata WC-nél
egy húszast kell bedobni, a személyzettel
is jelentős összegeket kell költe-
a létesítményeknek a fenntartására.

– Mi a helyzet a „mozgó-vécékkel", azok csak hoznak valami nyereséget?

– Igen. Több tucat – elsősorban építke-
zési vállalatok által igénybevett – mozgat-
ható illemhellyel rendelkezünk, és vannak
speciális konténereink is. Ezek nyereség-
gel üzemelnek. Terveinkben szerepel
egyébként ezeknek a mozgatható illemhe-
lyeknek a további telepítése is, megfelelő
reklámfelülettel ellátva őket. Így csökkent-
hetjük a veszteséget, és lehetőségünk nyí-
lik korszerűsítésre, esetleg a most bezárva
lévő illemhelyek megnyitására.

– Ez vonatkozik a XI. kerületre is?

– Feltétlenül. Remélem, hamarosan új-
ra üzembe helyezhetjük a Kosztolányi és a
Gellért téren is a nyilvános illemhelyet,
sőt a kerület további 4-5 pontján, a forga-
lom figyelembevételével, mobil illemhe-
lyeket is elhelyezünk még az idén, vagy
jövőre. Legkésőbb az Uniós csatlakozás
idejére ezen a kissé prózai területen is fel
kell zárkóznia Budapestnek a nyugat-eu-
rópai szinthez.

Bodó Sándor

LLÉRT TÉR KÖRNYÉKI LAKÓK!

*átékfilmet készít „I Spy" címmel Eddie Murphy főssze-
óber hónapban Budapest területén.
mber 8-tól kezdődik. A forgatás 2001. szeptember 9-től
9., 12., 13-án nappal, a többi napokon éjszaka készítjük
következő területeket érinti: Szabadság híd, Gellért tér,
nhegyi út, Kemenes utca.*

HALMOS GYÖRGY

Ősszel kezdődik a rekonstrukció

A tervek szerint a Fehérvári úti piac területén lesz a metró állomása

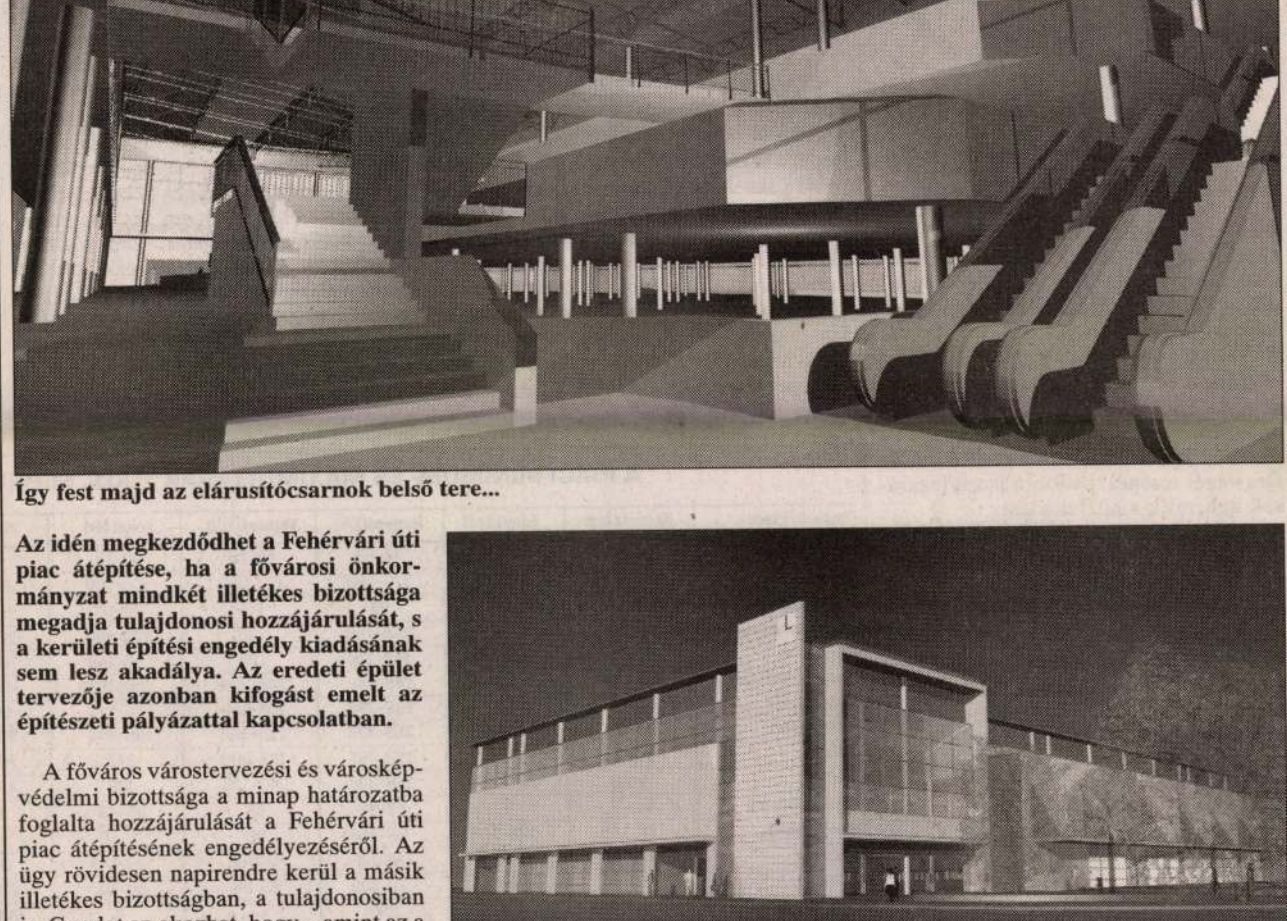

Így fest majd az elárusítócsarnok belső tere...

Az idén megkezdődhet a Fehérvári úti piac átépítése, ha a fővárosi önkormányzat mindkét illetékes bizottsága megadja tulajdonosi hozzájárulását, s a kerületi építési engedély kiadásának sem lesz akadálya. Az eredeti épület tervezője azonban kifogást emelt az építészeti pályázattal kapcsolatban.

...és a homlokzata

A főváros várostervezési és városképvédelmi bizottsága a minap határozatba foglalta hozzájárulását a Fehérvári úti piac átépítésének engedélyezéséről. Az ügy rövidesen napirendre kerül a másik illetékes bizottságban, a tulajdonosiban is. Gondot az okozhat, hogy – amint az a várostervezési bizottság ülésén elhangzott – az eredeti piac tervezője, *Halmos György* levélben kérte *Demszky Gábor* főpolgármestert az átépítésre kiírt pályázat felülvizsgálatára. Az építész szerint a tendert kiíró Csarnok és Piac Igazgatóság (Csapi) hibázott, amikor a kiíráshoz képest módosításokat hajtott végre a pályáztatásban. A bizottság MDF-es tagja, *Horváth László* úgy tudta, hogy nem az új épületet tervező építészek ellen szólalt fel az eredeti piac tervezője, hanem kizárólag a Csapit támadta. Az ügyet az építészkamara több bizottsága vizsgálta, a főpolgármester pedig válaszában közölte, hogy a Csapi mindenben körültekintően járt el – tájékoztatta a fejleményekről képviselőtársait *Eltér István* (SZDSZ). Az időjárás viszontagságainak kitett Fehérvári úti vásárcsarnok befedésére évek óta készülnek. A körülbelül egymilliárd forintos beruházás tervezésére a Kertész Stúdiót kérték fel. Elképzeléseik szerint betonból és üvegből húznának épületet a csarnok gúlája és a külső piac asztalai köré.

Vita alakult ki az emeleti betonmellvédek és a lépcsők lebontásáról. Az építészkamara ajánlásának megfelelően az a kompromisszum született, amely szerint az eredeti mellvéd marad, a lépcsőket azonban lebontják, hogy mozgólépcsőket építsenek a helyükbe. Amint a jogerős építési engedély megérkezik, a Csapi elindítja a közbeszerzési eljárást a kiviteli tervek elkészítésére és a kivitelezésre. Az előkészületek után várhatóan ősszel kezdődik a rekonstrukció, egy évig tart majd, ez idő alatt sem zár be a piac, egy részén folyik tovább az árusítás.

Elképzelhető az is, hogy a 4-es metró megállója a piac épületén belül lesz, és ott tervezik megépíteni az 1-es villamos végállomását is.

E. N.

UTASOK

Forrás: Fővinform NÉPSZABADSÁG-grafika

- A VI. kerületben a Dobó utcát építkezés miatt lezárták, ezért a szomszédos Káldy Gyula utcát az Andrássy úttól a Révay utcáig ideiglenesen egyirányúsították.
- Az Aradi utcába, a Székely Bertalan utca és a Bajza utca közötti szakaszra szintén építkezés miatt nem lehet behajtani.
- A Kerepesi úton és a Fehér úton, az Örs vezér terénél továbbra is sávlezárások nehezítik a közlekedést.
- A X. kerületben, az Albertirsai úton, a Fehér út felé vezető oldalon csatornát építenek. A munkaterület mellett sebességkorlátozásra és előzési tilalomra számítsanak.
- Szintén a X. kerületben, a Liget utca és az Ónodi utca kereszteződésében is közművet építenek, ezért most a Liget utca a Bánya utca felől, az Ónodi utca pedig a Kolozsvári utca irányából zsákutca.
- A folyami kompok általában 16, illetve 17 óráig közlekednek. A Dunán Visegrádnál 17.35-ig, Szobnál 17.40-ig, Vácnál 19 óráig, Dunakeszinél 19.40-ig jár, Fajsznál viszont leállt a komp.

Forrás: Fővinform, Útinform

BUDAPEST LEVEGŐMINŐSÉGE MA

Az Országos Meteorológiai Szolgálat előrejelzése alapján*

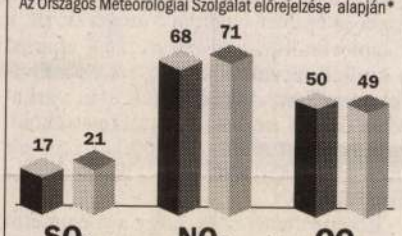

Jelenleg többnyire **mérsékelten** szennyezett a főváros levegője, csupán a nitrogén-dioxid-koncentráció éri el a közepes

Virágerdő szívecs

A piacok kínálatára is rányomta bélyegé

Kivirult a piacok környéke: ha mégoly kevéssé van is hagyománya Magyarországon a Valentin-napnak, a kereskedők mégis megpróbálkoznak ennek ürügyén is lendíteni valamit az üzletmeneten. Rengeteg virág díszlik, és itt is, ott is rikító piros szívecskék figyelmeztetnek az adoptált ünnepi alkalomra.

Bár a hús-hentesáru bolt kirakatához aligha illik egy-egy szívecskés árlista, ezenkívül szinte minden elképzelhető: amint a tévében is láthattunk Valentin-napi macskaeledel-reklámot, a csarnokban is lépten-nyomon találkozunk valamilyen, ez alkalomra kiírt kedvezményes akcióval. A vegyesboltok, bazárok, illatszerüzletek édességet, kozmetikumot, ajándéktárgyat kínálnak tíz-húsz százalékos engedménnyel. (Mintha a manapság kissé anakronisztikusnak tekintett nőnap szerepét vette volna át – a Bálint-napot szinte teljesen kiszorító – Valentin-nap, amikor is a tusfürdőtől a tortabevonó csokiig mindent el lehetett adni ajándéknak.)

Természetesen a virágárusok vannak leginkább elemükben: piros szívecskés celofánba előre csomagolva vagy csak natúr kínálnak számtalan szebbnél szebb virágot. A cserepesek közül a sokszínű primulát kétszázötven-háromszázötven forintért, a miniciklámént négyszázötven forinttól, a nagyobbakat hat-nyolcszáz forintért kínálják, dúsan virágzó azáleát ezeregyszáz forintért láttunk. Új divat színesíti a kínálatot, a cserepekbe ültetett hagymásokkal: hóvirágot kétszáz, sárgalila krókuszt kétszázötven, kis virágú nárciszt kétszázötven-háromszáz forintért lehet kapni. Aki vágott virággal kedveskedne valakinek, az is válogathat a gyönyörű – és persze igencsak drága, több száz forintos – gerberák, rózsák, íriszek vagy akár orchideák között is.

Az ajándéktárgyak között szintén rengeteg piros és rózsaszín szívecske riasztja

A PIACI MINIMUM- ÉS MAXIMUMÁRAK 2001. FEBRU

Termék/Piacok	Vámház téri	Fény utcai	Hunyadi téri	Vörösvári úti	Lehel téri	Na
Burgonya	59-88	78-88	78-88	68-78	50-78	4
Bab, száraz	360-700	480	378-498	398-580	500-700	24
Vöröshagyma	68-138	128-148	98	98	76-140	5
Fokhagyma	298-480	398	398-498	398	300-450	28
Sárgarépa	98-148	128	148-178	128	98-148	6
Petrezselyemgyökér	198-398	298	148-348	240-298	180-198	8
Zellergyökér	198-298	198	198-298	168-198	128-128	8
Paradicsom	298-680	298-368	258-398	198-398	198-398	3
Uborka	440-498	298	368-498	198-298	348	25
Karfiol	260	228-268	168-348	240-248	148	18
Fejes káposzta	48-79	78	58-98	68	38-48	2
Kelkáposzta	78-128	128-148	98-148	98	76-80	5
Karalábé	78-160	98	118-148	98-168	120-148	3
Zöldpaprika	40-140	30-88	70-100	68-98	50-80	63
Spenót (paraj)	298-596	-	398	-	-	30
Alma	45-298	78-148	58-148	68-198	48-128	4
Termesztett gomba	368-398	360-420	198-418	198	280-348	20
Tyúktojás, db	19-26	19-21	18-23	18-19	19-20.8	1

AKII, Piac-információs Szolgálat

CIVIL BUDAPEST

Nagyvárosi fények

Magyar Tibor fotóművész Nagyvárosi fények című fotókiállítása ma délután öt órakor nyílik a Budapesti Városvédő Egyesület Podmaniczky termében (VI., Eötvös utca 10.). A kiállítást Baliga Kornél Európa Nostra-díjas építész nyit-

nézetéből. Az összejövetel helye a Masped Parkolóház Klubja (XIII., Lomb utca 16.).

Finn dallamok

Finn és magyar szerzők műveiből és ismert népdalokból állította össze műsorát

HALÁLOZÁS

Megrendülten tudatjuk, hogy
BÁTORI ÉVA
ápolónő,
életének 64. évében, hosszan tartó, súlyos betegségben elhunyt.
Hamvasztás utáni búcsúztatása engesztelő szentmise keretében 2004. augusztus 27-én 18 órakor lesz az Istenhegyi Szt. László Plébániatemplomban (Budapest XII., Diana u. 15.).
Végakaratának megfelelően hamvait szűk családi körben helyezzük örök nyugalomba.
Gyászolja:
édesanyja, István, Ildikó testvérei, Ingrid sógornője, Sándor sógora, Krisztina, Sophie unokahúgai és Vincent unokaöccse.

A család és az Alsó-Tisza vidéki Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság mély megrendelüléssel tudatja, hogy
TÖRÖK IMRE GYÖRGY
nyugalmazott igazgató
64 éves korában, hosszú betegség után, 2004. augusztus 17-én elhunyt.
Az Alsó-Tisza vidéki Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság saját halottjának tekinti.
Temetése 2004. augusztus 25-én, 15 órakor a Szegedi Alsóvárosi temetőben lesz.

SASS LÁSZLÓ
temetése
2004. augusztus 24-én, kedden 12:45 órakor lesz a Farkasréti temetőben.

TISZTELT HIRDETŐINK!
Halálhír feladásakor minden esetben kérjük a halotti bizonyítvány bemutatását.
Köszönjük.

INGATLAN

☎ **XI., Rátz** László utcában, Kondorosi uszodánál, 70 nm-es, 2+2 félszobás, étkező-konyhás, nagy erkélyes, igényesen felújított IV. emeleti panellakás, gondozott házban, bútorozottan, szárító- és pincehasználattal, 16 millió Ft-ért tulajdonosától eladó. Tel.: 208-2494 (este 8 után), 06 (30) 487-8785, 06 (30) 914-6702. (76440)

☎ **ALKALMI** fizetési könnyítés új építésű lakásoknál. 279-0485, 06 (30) 500-8899, www.realisingatlan.hu (76938)

Andrássy út közelében, a Szív utcában épülő társasházban 37, 43, 51 és 53 nm-es lakások leköthetők. Augusztusban konyhabútor-akció! Tel.: 06 (1) 309-2618, 06 (30) 970-1624. (75924)

☎ **Áron** alul, Monoron, Budapesttől 36 km-re, 142 nm-es családi ház eladó, 29 500 000 Ft-ért. 06 (29) 410-425. (77148)

Balatonszárszón, új építésű, vízparti, társasházi üdülőben exkluzív, 58 nm + teraszos apartman beépített konyhával, strandhasználattal eladó. Ára: 12 millió Ft. 06 (30) 962-3523. (77079)

Bauhaus házban, erkélyes, 2,5 szoba-hallos lakás eladó, magánszemélytől. 06 (20) 446-7711. (77776)

Belvárosi, frissen felújított garzon magánszemélytől eladó. Irányár: 9 900 000 Ft. 06 (70) 554-3788. (77915)

☎ **Benczúr** utcában, 49 nm-es, fiatalos, modern, erkélyes, csendes, parkra néző lakás liftes házban, 19 950 000 Ft-ért eladó. 06 (30) 647-8502. (77770)

☎ **Budai** Skálánál (Baranyai utcában), liftes téglaépületben, IV. emeleti, kétszobás, hallos, erkélyes, igényesen felújított, parkra néző öröklakás 16 700 000 Ft-os irányáron eladó. Olcsóbb budapesti csere érdekel, lehet felújítandó. 06 (30) 933-1301. (77348)

☎ **Budakeszin** eladó 51 nm-es társasházi lakás beépíthető tetőtérrel, zöld környezetben, 15,5 millió Ft-ért. 06 (23) 451-080. (77835)

☎ **Csak** 10 500 000 Ft! 47 nm-es, másfél szobás, felújított öröklakás a Blahál, kamerás utcában eladó. 06 (20) 547-4961. (78269)

☎ **Csak** 119 000 Ft/nm áron eladó Budapesttől 8 km-re, új lakóparkban, 2x142 nm-es, tetőteres, téglaépítésű ikerház. Ára: 16,9 millió Ft. 06 (20) 932-4456. (77626)

☎ **Csendre,** nyugalomra vágyik? Szép környezetben, igényesen felújított, 80 nm-es vadászház halastó közelében, 0,6 hektár telekkel eladó. Irányár: 4 millió Ft. 06 (30) 227-3581. (77892)

☎ **Dohány** és Nagydiófa utca sarkán, 72 nm-es, kétszobás öröklakás megvásárolható. 06 (20) 912-0079. (74634)

☎ **Dunakeszin,** új ikerházban, önálló kerttel, 116 nm-es, amerikai konyhás, nappalis, 1+2 félszobás, két fürdőszobás, erkélyes, teraszos házrész eladó, 25,9 millió Ft-ért. 06 (30) 297-4039. (74852)

Egyedi klímás, örök panorámás, erkélyes, úszómedencés lakások leköthetők **Balatonfüreden** 265 000 – 305 000 Ft/nm-es áron. Tel.: 06 (30) 640-8483,
06 (30) 947-6226 (78201)

☎ **Eladó** fiataloknak alkalmas, 31 nm-es, kétszobás lakás a MOM parknál. Irányár: 16 millió Ft. Érdeklődni este: 06 (70) 530-7260. (75871)

☎ **Eladó** sürgősen, Keszthelyen, kikötőtől 600 m-re, 800 nm-es területen, kétgenerációs, 120+75 nm-es családi ház. 06 (30) 360-0995. (77780)

☎ **Eladó** 1,5 szobás lakás hároméves, csendes társasházban, XIII. kerületben, metróközelben. 47,5 nm, emeleti, erkélyes, beépített konyhával, bútorokkal: 15 200 000 Ft. Gépkocsibeálló: 1 300 000 Ft. 06 (20) 223-4991. (78139)

☎ **Érden,** főútvonalon, 200 n.-öles telken, hatszoba-összkomfortos (200 nm + 94 nm-es szuterén), vállalkozásra és többgenerációs együttélésre is alkalmas családi ház eladó. Irányár: 39 500 000 Ft. 06 (20) 935-3496, 17 órától. (77620)

☎ **Hévízen,** új építésű, 66 nm-es, tetőtéri lakás, igényesen berendezve, eladó. 06 (30) 957-8577. (77605)

I., Lánchíd utcai,Väroldalra néző, 3. emeleti, 87 nm-es, 2 szobás, hallos, erkélyes lakás, felújított Bauhaus házban eladó. Nyugalom a város közepén! 32 millió Ft. 06 (30) 339-5774 (77882)

☎ **Igényes** otthonok csendes, kertvárosi környezetben, Újpesten, augusztusi beköltözéssel. 430-1836, www.megyerlakopark.hu (77589)

II., Alsó zöldmáli úton, 53 nm-es, 1,5 szobás, gyönyörűen felújított lakás eladó. Irányár: 24,9 millió Ft. 06 (30) 625-6014. (76540)

☎ **II., Felső** Svábhegyi úton, 1995-ben épült, 170 nm-es, panorámás lakás, 3 garázzsal, 64,9 millió Ft-ért eladó. 06 (20) 982-6593. (76184)

☎ **II. kerületben,** emeleti, 105 nm-es, erkélyes öröklakás eladó, 41,9 millió Ft-ért. 06 (20) 423-1104. (78204)

☎ **II. kerületi,** rózsadombi, 45 nm-es, kétszobás lakás, felújítva, 20,5 millió Ft-ért eladó. 06 (30) 650-6626, 06 (87) 449-050. (77999)

☎ **II., Pusztaszeri** útnál, zöldre néző, I. emeleti, felújított, másfél szobás, egyedi fűtésű lakás, 19,6 millió Ft-os irányáron sürgősen eladó. 06 (30) 297-1642. (77128)

☎ **II., Törökvész** úton, déli fekvésű, 54 nm-es, 1,5 szoba + étkezős, erkélyes, magasföldszinti lakás, kocsibeállóval, tárolóval, magánszemélytől eladó. Irányár: 17 millió Ft. Érdeklődni napközben, 10–18 óráig: 06 (30) 949-0664-es telefonon. (78219)

III., Pacsirtamező úton, parkra néző, liftes téglaépületben, IV. emeleti, 55 nm-es, kétszobás, távfűtéses, felújított lakás 15 000 000 Ft-ért eladó. 06 (30) 236-2733. (77592)

☎ **III.**, Pók utcában, 67 nm-es luxuslakás, minden igénynek megfelelő, 2,5 szobás, 18,7 millió Ft-ért + garázs eladó. 06 (30) 922-7653, 350-2652. (77128)

☎ **III.**, Viador utcában, nappali, 3 hálós, teraszos, garázsos lakás, 2 éve épült házban, 36,5 millió Ft-ért eladó. 06 (30) 924-1098. (77759)

Ingatlanbefektetésekkel foglalkozó kft. értékhatár nélkül eladó ingatlanokat keres. 06 (1) 219-5920, 06 (20) 481-4482, 06 (30) 907-4808. (77397)

IV., Deák utcában, 71 nm-es szép panellakás eladó. Irányár: 12 000 000 Ft. 06 (20) 313-8033. (78076)

☎ **IV., Pozsonyi** úti, 4. emeleti, 1,5 szobás, világos konyhás, összkomfortos panellakás, liftes házban eladó. Érdeklődni: 06 (30) 952-0897. (78021)

IX., Üllői úton eladó 80 nm-es, kétszobás, III. emeleti (nincs lift), utcai lakás. Irányár: 16 100 000 Ft. 06 (70) 546-9028, 215-8234. (76734)

☎ **Jó befektetés!** Panoráma, biztos értéknövekedés, Svábhegy, 54+3 nm-es, II. emeleti lakás, 25,9 millió Ft-ért eladó. 06 (30) 261-2308. (77779)

☎ **Kétlakásos,** önálló villaház eladó, a III. kerületben, 85 millió Ft-ért. Tel.: 06 (20) 423-1104. (78204)

☎ **Kétgenerációs,** szép panorámás, új családi ház luxus kiegészítőkkel, napozóterasszal, fatárolóval, virágtárolóval, 3 garázzsal, kerttel, Pécsett, a Mecsek oldalában eladó. Irányár: 48 millió Ft. Érdeklődni: 06 (30) 216-2402. (77754)

☎ **Komárom** központjában 59 nm-es, gázfűtéses, vízórás lakás eladó. 06 (30) 300-0510. (77740)

Körösújfalu Község Önkormányzatának Képviselőtestülete értékesíti a tulajdonában lévő Körösújfalu, Kossuth u. 79. alatti ikerlakást, mely egyenként 54,74 nm alapterületű, valamint a Kossuth u. 16. alatti 68,96 nm alapterületű családi házat. Érdeklődni Kincses István polgármesternél és Ilyés Lajos jegyzőnél lehet a 06 (66) 479-096-os telefonszámon, munkaidőben. (78096)

☎ **Óbudán,** Harrer Pál utcában, kétszobás, Duna felé panorámás, igényesen felújított üres panel öröklakás eladó. 06 (70) 385-2243. (77723)

Piliscséven szép családi ház, rendezett telken, eladó 23 millió Ft-ért. 06 (20) 370-4970. (76401)

☎ **Szent** István parki, 81 nm-es, másfél szoba-hallos öröklakás 300 000 Ft/nm áron megvásárolható. 06 (20) 912-0079. (74634)

☎ **Szentendrén,** 206 n.-öles, panorámás telken, új, kétszintes, 80 nm lakóterületű + terasz, pince, cirkofűtéses ház 22,5 millió Ft-ért eladó. 06 (26) 314-729, 06 (30) 933-5729. (77916)

☎ **Tinnyén** háromszoba-nappalis, 80 nm-es családi ház eladó. Irányár: 17 600 000 Ft. 06 (20) 493-6150. (77157)

☎ **Törökbálinton,** szép környezetben, igényes, kétgenerációs családi ház eladó. Irányár: 42 millió Ft. 06 (23) 336-336. (78107)

Új otthonok! www.herminabau.hu, 422-0988. (70281)

☎ **Újlipótváros**, Pannónia utca csendes részén, szép házban, magasföldszinti, utcai, 78 nm-es, 2,5 szoba-hallos, megkímélt lakás eladó. Irányár: 17,2 millió Ft. 06 (30) 364-5909. (77575)

☎ **Újlipótváros**, Pozsonyi út 14., szép ház I. emeletén, 38 nm-es, 1 szoba összkomfortos, Plázsra néző, csendes lakás eladó. Irányár: 13 millió Ft. 06 (30) 364-5909. (77575)

☎ **Újpalotán,** 69 nm-es, 2+2 félszobás öröklakás sürgősen eladó. 12,5 millió Ft. 06 (30) 236-8611. (77923)

☎ **Újpesti** uszodánál VIII. emeleti, 60 nm-es, 2,5 szoba-hallos, erkélyes, világos konyhás panellakás eladó. Azonnal beköltözhető. Irányár: 11,2 millió Ft. Tel.: 06 (27) 360-844, 06 (20) 989-1027. (77897)

☎ **V., Kígyó** utcában, 62 nm-es, kétszoba-összkomfortos, utcai, emeleti öröklakás tulajdonosától eladó 26,5 millió Ft-ért. Irodának, rendelőnek is ideális. 06 (20) 227-9164. (77957)

☎ **Vecsésen,** 150 n.-ölön, 120 nm-es, újszerű, kétszintes ház, 23 millió Ft-ért eladó. 06 (30) 267-9602. (77432)

☎ **Velencefürdőn,** a XII. utcában 35 nm-es, felújított, tégla nyaraló 30 nm-es terasszal, 550 nm-es, rendezett telken, eladó. 06 (30) 486-9634. (77979)

☎ **VII.**, Astória közelében, liftes, III. emeleti, 3,5 szobás, felújítandó polgári lakás eladó 21 500 000 Ft-ért. 06 (20) 354-5151. (77762)

VIII., József körút és József utca sarkán lévő 100 nm-es, gyönyörű, I. emeleti, cirkofűtéses, galériás, irodának is megfelelő lakás reális áron, tulajdonostól eladó. Tel.: 06 (30) 683-3511, 06 (20) 396-0600. (77204)

www.bastyaingatlan.hu, 06 (20) 555-7606. (76497)

☎ **XI., Karinthy** Frigyes úton eladó 150 nm-es, emeleti, felújítandó lakás. 30,5 millió Ft. 06 (70) 263-3965. (77699)

☎ **XI. kerületi,** különálló, 2x60 nm-es bővíthető házrész 50 nm-es dupla garázzsal, kerti gépkocsibeállókkal, jó közlekedéssel, irodának eladó 41 000 000 Ft-ért. 06 (20) 547-4331. (77766)

XI., Lágymányosi utca környékén keresünk eladó kisebb vagy nagyobb öröklakást. 219-0362. (77470)

☎ **XI., Madárhegyen** körpanorámás, tetőtéri, franciaerkélyes, vízórás lakások garázzsal, 1996-os, családi házas lakóparkban, tulajdonostól eladók: kétszintes, nettó 103 nm, öt szoba, irányár: 43 000 000 Ft; nettó 74 nm, három szoba + 28 nm-es szerkezetkész tetőtér, irányár: 38 300 000 Ft. 06 (20) 360-6416. (77166)

☎ **XI., Sas-hegyen,** hatlakásos társasházban, 85 nm-es, erkélyes, napos, emeleti lakás garázzsal, 30,5 millió Ft-ért eladó. 06 (70) 250-3153, 209-0246. (78038)

☎ **XII.**, Kékgolyó utcában 122 nm-es, VI. emeleti, kétszintes, erkélyes öröklakás 285 000 Ft/nm áron eladó. 06 (20) 989-1844. (77910)

XIII., Béke út 115–117. alatt, 39–90 nm-es lakások eladók. Átadás: 2005. III. negyedév. Tel.: 450-2090. (76033)

☎ **XIII.**, Göncöl utcai, földszinti, 40 nm-es, egyszobás, összkomfortos, zöldövezeti lakás eladó. 06 (30) 952-0897. (78021)

☎ **XIII.**, Tatai út 20.-ban, 22 lakásos épületben, egy db I. emeleti, 51 nm-es lakás eladó. Ára: 15,2 millió Ft. Átadás: 2004. szeptember. 06 (30) 948-6789, 200-1429. (77945)

☎ **XIII.**, Újlipótvárosban, Pozsonyi úton, III. emeleti, világos, felújított, háromszobás luxuslakás, igényesnek, 33,8 millió Ft irányáron eladó. 06 (70) 317-3408, 350-2652. (77128)

☎ **XIV.**, Stefániával párhuzamos, csendes utcában, a Városliget közelében, új építésű társasházi lakás eladó. Tetőtér, nappali + 3 háló, 108 nm + 2 erkély, ára: 43,7 millió Ft. 06 (30) 948-6789, 200-1429. (77945)

☎ **XVIII.**, KISZ-lakótelepen, 48 nm-es, másfél szobás, IV. emeleti, gázkonvektoros, erkélyes lakás, 9,6 millió Ft-ért eladó. 06 (30) 267-9602. (77432)

☎ **XXI.**, Csepel központjában, 164 nm-es, igényesen felújított, irodának is alkalmas lakás eladó. 36 millió Ft. 06 (30) 989-7393. (77781)

☎ **Zugló** kertvárosában, háromszobás, egyszintes, kitűnő állapotú családi ház, 150 n.-öles szép kerttel, 44,5 millió Ft-ért eladó. 06 (30) 305-7012. (78289)

ZUGLÓBAN, csendes, zöld környezetben, 50 nm-es, szép, másfél szobás, napos, magasföldszinti saroklakás, remek közlekedésnél, 18 millió Ft-os irányáron eladó. 06 (30) 950-0823. (76660)

ZUGLÓBAN, csendes zöldövezetben, Gödöllői utca 108.-ban gondozott saroktelek, 100 nm-es családi házzal, ötszintes épület jogerős építési engedélyével együtt, 49 millió Ft-ért eladó, elcserélhető! 06 (30) 931-0940. (75985)

ZUGLÓBAN épülő társasházakban, csendes mellékutcákban, a Gyarmat utca 73.-ban, Fischer István utca 118.-ban, Újvilág utca 15.-ben, Telepes utca 13.-ban új lakást vásárolhat. A gépkocsibeállót ajándékba adjuk! Információ: 422-0988. (66805)

ZUGLÓBAN, Kolumbusz utca 30.-ban épülő extra kivitelű társasházban, tetőtéri, 340 nm-es luxusingatlan (saját liftmegállóval, kandallóval, klímával, 4 terasszal) 510 000 euróért megvásárolható, elcserélhető! 422-0988. (66790)

ZUGLÓBAN, Telepes utca környékén, háromszintes sorházi lakás eladó. Nappali, 4 szoba, 2 konyha, 3 fürdő, 4 WC, mosókonyha, központi porszívó, garázs + 3 kocsibeálló, 2 erkély + terasz, saját kertrész. Ár: 49,9 millió Ft. 06 (30) 241-1595, 338-1737. (76677)

ZUGLÓBAN vadonatúj, 83 nm-es, kertre néző még alakítható I. emeleti lakás eladó! Irányár: 24 900 000 Ft. 06 (20) 466-5932. (77919)

☎ **Zuglóban,** 137 nm-es, ötszobás, dupla komfortos, erkélyes lakás eladó. 36 millió Ft, garázs 2 millió Ft. 06 (30) 647-8502. (77770)

LAKÁSCSERE

☎ **Zuglói,** sorházi lakásra cserélem vagy eladom XVII. kerületi, hároméves, kertes házban lévő lakásomat, ráfizetéssel. 256-5236, 06 (70) 213-7727. (74367)

LAKÁSKIADÁS, -BÉRLÉS

☎ **Astoriánál,** 86 nm-es, 2,5 szobás lakás bútorozva, magánszemélytől kiadó 110 000 Ft/hó. 200-6855, 06 (20) 324-5179. (78102)

Belső kerületekben kiadó lakást keresek. 06 (20) 342-7148. (76733)

☎ **Bosnyák** téren másfél szobás, berendezett lakás kiadó. 06 (30) 519-9636. (73356)

Igényeseknek kiadó Kodály Köröndnél, színvonalasan felújított, berendezett, háromszobás lakás hosszú távra. 06 (20) 934-5672. (77890)

☎ **II., Ördögárok** úton kiadó 3,5 szobás újszerű lakás garázzsal. 180 000 Ft/hó. 06 (30) 530-0085. (78123)

☎ **Kálvin** térnél, kétszobás, III. emeleti, felújított lakás kiadó. 70 000 Ft/hó. 06 (30) 289-4002. (78106)

☎ **Külföldi** diák bútorozott lakást bérelne, Pest belvárosában. 269-1005. (78041)

Luxuskörnyezetben szerene élni? Római kertben béreljen lakást! 120 000 Ft. 06 (30) 682-2729. (77597)

☎ **Naphegyen,** Zsolt utcai lakóparkban, 65 nm-es, új, bútorozott lakás garázzsal kiadó. 06 (30) 948-2091. (78225)

☎ **NAPHEGYEN,** 3,5 szobás villalakás gépkocsi-beállóval, 110 000 Ft-ért/hó kiadó. 06 (30) 964-7065. (77760)

Római-parton, új építésű, másfél szobás lakás bútorozatlanul kiadó. 06 (30) 682-2729. (77597)

☎ **Rózsadombi,** 75 nm-es, felújított lakás garázzsal, tulajdonosától, hosszú távra kiadó. Tel.: 06 (20) 964-1732. (77837)

☎ **Rózsadombon,** polgári villában 35 nm-es garzon hosszú távra kiadó. 65 000 Ft/hó. 06 (20) 378-6299. (78137)

☎ **Zuglói** magán bérházban 54 nm-es, tetőtéri lakás kiadó. 06 (30) 931-1711. (77785)

ALBÉRLET

☎ **Egyetemista** fiúknak Belváros központjában szoba kiadó. Tel.: 267-3310. (76149)

☎ **Ferenc** körúti metrómegállótól 5 percre, a Boráros térhez közel lévő albérletbe egyetemista/főiskolás nem dohányzó lakótársnőt keresünk. Ár: 20 000 Ft + rezsi arányos része. Érdeklődni lehet a 06 (30) 300-0724-es telefonszámon. (78174)

☎ **Hősök** teréhez közel albérleti szoba kiadó. 06 (30) 467-3932. (78273)

☎ **IX. kerület,** Közgáz közeli lakásban 1 lány részére szoba kiadó. 06 (30) 572-1366. (78307)

TELEK

Budapest II. kerületben, 1200 nm-es, építési telek egészben vagy felben eladó. T.: 06 (20) 599-0000. (77121)

☎ **Érden,** erdő mellett, örök panorámás, 330 n.-öles telek eladó. Víz, villany, gáz az utcában. Irányár: 16 000 000 Ft. 06 (20) 935-3496, 17 órától. (77620)

Gödön, Duna-parti oldalon, 110 n.-öles telek faházzal eladó. 06 (20) 992-9404. (77173)

☎ **Kehidakustányban,** termálfürdő közelében, építési telek eladó. 06 (30) 474-4393. (78234)

☎ **Pesterzsébeti** Duna-parton 3,3 hektáros telek eladó. 06 (30) 552-0462. (75898)

SZENTENDRÉN, építési engedéllyel, 1561 nm-es, panorámás saroktelek, Berek utcában, áron alul, 15 millió Ft-ért megvásárolható, Zuglói ingatlanra cserélhető. 422-0988, www.herminabau.hu (70279)

☎ **Tahi,** Viola utca 30. szám alatt, 206 n.-öles telek, igényesen rendben tartott, háromszobás faházzal, pincével, gyümölcsfákkal eladó. Érdeklődni: 06 (20) 242-0002. (77685)

330 négyszögöl nagyságú, teljes közműves építési telkek eladók Fótligeten. Tel.: 06 (70) 332-3131. (75196)

ÜDÜLŐK

☎ **Balatonföldváron** üdülő 5 személy részére kiadó. 06 (30) 588-0839. (77861)

Balatonföldváron 23 nm-es és 46 nm-es apartmanok tulajdonjoga eladó. A telken saját úszómedence, szauna, parkolók találhatók. Ár: 4,5 millió Ft-tól + áfa. Hitel- és visszabérlési lehetőség. Tel.: 06 (1) 354-0426, 06 (30) 332-7272, www.neptunapartmanhaz.net (75787)

ÜDÜLÉSI JOG

Agárdon, szeptember 6–19-ig, másfél szobás apartman átadó, illetve az üdülőjog eladó. 388-1320, 06 (30) 853-4499. (77810)

☎ **Bükfürdőn** szeptember 22-től október 5-ig üdülési jog átadó. 383-7364. (77427)

☎ **Bükfürdőn,** 3 személyes apartmanban, üdülési turnus átadó, szeptember 15–28-ig. 345-9690, munkaidőben. (77937)

☎ **Hajdúszoboszlói** üdülőjogomat augusztus 29-től szeptember 5-ig félpanzióval átadom. Ár: 18 500 Ft/fő. 06 (20) 464-0631. (78317)

Hajdúszoboszlón, egyszobás apartmanban 2004. augusztus 28-tól szeptember 10-ig üdülőjog átadó, 33 000 Ft-ért. 06 (29) 342-496. (78075)

Napsugár Üdülőszövetkezet Agárdi Ü-4-es épületében 2x2 hetes, négyszemélyes (már szeptemberben igénybe vehető) üdülőhasználati jog 350 000 Ft-ért eladó. Érdeklődni: 06 (20) 381-9772, este 06 (1) 242-6473. (77533)

ÜZLETEK, IRODÁK

Bosnyák térnél, a Lőcsei utcában, 35 nm-es iroda, szeptemberi átadással, eladó. Telefon: 383-0983, 06 (20) 375-6178, http://www.veritas.hu (76782)

☎ **Budagyöngye** Bevásárlóközpontban frekventált saroküzlet kiadó, vagy piaci ár alatt eladó. 06 (30) 982-0961. (78043)

NYARALÓ KIADÓ

☎ **Harkányban,** gyógyfürdő mellett, új, berendezett apartman kiadó augusztus 30-tól. 1800 Ft/fő/éj. Nyugdíjasoknak kedvezmény. www.gabriella.info.ms, 06 (70) 249-5923. (77335)

ÁLLÁS

ÁLLÁST KERES

☎ **Gyermek-** és ifjúságfelügyelői képesítéssel és gyakorlattal, állást keres Budapesten vagy környékén, férfi munkavállaló. 06 (30) 254-2963, 06 (23) 382-771. (78018)

ÁLLÁST KÍNÁL

ELISMERT, MAGÁN OKTATÁSI INTÉZMÉNY KERES
új szolgáltatási csoport kidolgozására és a tevékenységek irányítására kiváló szervező- és kommunikációs készséggel, vezetői és pedagógiai gyakorlattal rendelkező dinamikus, kreatív munkatársat
RÉSZLEGVEZETŐI
munkakörbe.
Változatos munkát és versenyképes fizetést biztosítunk!
Fényképes önéletrajzát az **info@atalanta.hu** e-mail címen várjuk.

A Partners Hungary Alapítvány tréneri álláslehetőséget kínál. Az állás megpályázásának feltétele a képzésen (2004. szept. 9–11.) való részvétel, melyek ára: 30 000 Ft + áfa. Az új munkatársat a tréning után választjuk ki. Az érdeklődők magyar és angol nyelvű szakmai önéletrajzát a partners@partnershungary.hu címre várjuk szeptember 1-jéig. A képzés résztvevőit a beküldött önéletrajzok és motivációs levelek alapján választjuk ki. (76650)

☎ **Ambícióval** rendelkező munkatársakat keresünk termékmenedzsernek, osztrák-magyar üzlethez. 06 (30) 385-8447, 06 (20) 960-8327, 06 (20) 958-2068. (78245)

☎ **Budai** ingatlaniroda, azonnali kezdéssel, megbízható, talpraesett, elszánt, barátságos értékesítő munkatársat keres. Tel.: 316-3111, e-mail: torok@dunahouse.hu (78226)

Budapesti diplomásokat keresünk pénzügyi ügyfél-kapcsolattartáshoz. Tel.: 06 (20) 942-4945. (77299)

☎ **Diákokat** keresünk (büfés, pénztáros) csepeli moziba 18 év felett. 06 (70) 452-8186. (78305)

☎ **Gipszminta-öntősablon** készítésében jártas munkatársat keresünk. 358-0497, 8–16 óráig. (77458)

Gyógyszer- és vegyipari forgógépek szervizelésének kiépítésére műszerautomatikában jártas mérnököt keresünk. Fax: 387-8155. (77571)

Kereskedői-műszaki munkakörbe keresünk műszaki végzettségű, biztonságtechnikai, építőipari, nyílászáró ipari gyakorlattal, angolnyelv-tudással rendelkező fiatalembert. Nagy Edina, 239-3227. (77846)

☎ **Középiskola** keres villamosmérnök-tanárt elektronika és/-vagy informatika oktatására. Érdeklődni lehet: 463-8222-es telefonszámon. (78093)

☎ **Munka** külföldön! Feltétel: angolnyelv-tudás. 215-2882, www.insideword.hu (78023)

Nemzetközi informatikai iskolahálózat keres fiatal, telefonos tájékoztató munkatársat budapesti telemarketinges irodájába. Munkaidő: minden hétköznap három óra (11–14, 14–17 vagy 17–20 óráig), fix fizetés. Feltételek: legalább középfokú végzettség, jó kommunikációs készség. Személyes beszélgetésre időpontegyeztetés 14–18 óráig a 455-7060-as telefonszámon. (78157)

☎ **Pesterzsébeti** középiskola keres angol szakos és matematika-informatika szakos tanárt egyetemi végzettséggel. 06 (30) 919-0612. (78129)

☎ **Reklámügynökség** azonnali kezdéssel, gépkocsival rendelkező, érettségizett, agilis fiatal munkatársat keres. 06 (30) 488-0877. (77795)

☎ **Részvénytársaságunk** felvételre keres budapesti irodánkba területi és regionális menedzsereket. Fizetés nettó 150–200 ezer Ft/hó (menedzseri beosztáshoz részvényesi tagság szükséges). Dunakanyarban lévő telephelyünkre keresünk hegesztő, villanyszerelő, bádogos szakmunkásokat, segédmunkásokat. Fizetés: nettó 80–120 ezer Ft/hó. Tel.: 06 (30) 378-1017. (77437)

☎ **Stabil** háttér, folyamatos, heti 12 óra munkával. Havi 50 000 Ft (lehet több is). Eladókat keresünk. 06 (20) 951-8684. (78237)

Szakközépiskola felvételt hirdet angolnyelv-tanári állásra. Jelentkezés azonnal: Budapest XX., Török Flóris u. 89. (78146)

TERMELÉSI igazgató-helyettes jelöltet keresünk angolnyelv-tudással Újhartyánba. A vállalat műanyag fóliák hideg alakításával foglalkozik. Jelentkezés angol és magyar nyelvű önéletrajzzal, levélben vagy faxon. Felvilágosítás: Sári Andrei, Nissho Hungary Kft., 2367 Újhartyán, M5 Ipari Park. Tel.: 06 (29) 572-111, fax: 06 (29) 572-112. (77233)

ÜZLETKÖTŐT keresünk felsőfokú végzettséggel, angolnyelv-tudással. A német nyelv ismerete előny. A vállalat Újhartyánban van. Jelentkezés angol és magyar nyelvű önéletrajzzal levélben vagy faxon. Felvilágosítás: Sári Andrej, Nissho Hungary Kft., 2367 Újhartyán, M5 Ipari Park. Tel.: 06 (29) 572-111, fax: 06 (29) 572-112. (77229)

☎ **XV. kerületben,** oktatási intézmény azonnali belépéssel felvételt hirdet mérlegképes könyvelői, valamint pénztárosi munkakörbe. Költségvetési intézményben szerzett gyakorlat előnyt jelent. Érd.: 06 (30) 961-2108, 06 (30) 914-8282. (78292)

☎ **XVIII.** kerületi általános iskola történelem, biológia, rajz tanárt angol szakkal felvesz. 295-4629, 290-7353. (78114)

VÁLLALKOZÁS

Adóssággal terhelt, problémás cégét külföldi ügyfeleink részére kiközvetítjük! Jogi garancia, ingyenes konzultáció. CÉG-ÜGYEK Kft. Tel.: 06 (1) 312-1800, 06 (70) 252-6505. (72198)

Fogorvosi rendelő, teljes felszereléssel (röntgennel, előhívóval), akár darabonként is eladó. 06 (30) 935-0438. (77646)

Vállalkozási problémáinak gyors, szakszerű ügyintézése. Hívja a megoldások irodáját. Tel.: 266-8144, 06 (20) 569-7067. (77236)

SZOLGÁLTATÁS

☎ **Ágytolltisztítás,** paplankészítés. 312-2516. (71863)

CSERÉPKÁLYHÁSMESTER. 258-0311, 06 (30) 962-2998. (75982)

LAKÁSFELÚJÍTÁS: 06 (30) 948-8909. (77878)

PARKETTÁSMUNKÁK: 06 (30) 948-8909. (77888)

PARKETTDOKTOR. 06 (30) 435-1518. (57442)

REDŐNYÖSMUNKÁK. 262-4724. (75272)

☎ **Víz-**, fűtésszerelés: 06 (30) 381-0672. (77768)

OKTATÁS

A Leövey Klára Gimnázium felvételt hirdet esti, levelező osztályaiba. Érdeklődni: 216-0304, www.leovey.hu (77722)

☎ **Beszéd,** fellépés, kommunikáció felsőfokon; előadás-, felvételi, interjútechnikák. Barra Beszéd- és Kommunikáció Iskola: www.barra.hu, 225-1107, 06 (30) 940-1733. (77852)

☎ **Érettségit** szeretne? Jöjjön a Bókay Gimnáziumban! Feltétel: általános iskolai bizonyítvány. Jelentkezés a 313-1674-es telefonon, vagy személyesen: 1086 Budapest, Csobánc u. 1. (78165)

Gyermek és diák színészképzés! Belvárosi, színházi kapcsolatokkal rendelkező, alapfokú művészetoktatási iskola színjáték tanszaka felvételt hirdet 6– 14 éves korig, heti 4 órás képzéssel. Jelentkezni lehet személyesen a 1085 Budapest, József krt. 63. szám alatt (Apáczai Kiadó, hétfőtől csütörtökig 8–16, péntek 8–14 óráig) vagy tel.: 486-0510, fax: 486-0511, e-mail: kimisk@axelero.hu Meghallgatás: 2004. szeptember 3. 18–19 óráig, 1085 Bp., József krt. 63. (78188)

Ingatlanközvetítő értékbecslő, mérlegképes könyvelő, társasházkezelő, számítógép-kezelő OKJ tanfolyamok. 266-3011, www.logo92.hu (75086)

Ingatlanközvetítő-értékbecslő OKJ-s képzés Budapesten, Győrött, Szegeden. 240-4424. (77847)

MÉG LEHET JELENTKEZNI! Az ÉVOSZ a társult főiskolai karokkal közösen ÉPÍTŐMESTER SZAKMÉRNÖKI TANFOLYAMOKAT hirdet 2004. szeptemberi kezdéssel építési vállalkozók, felelős műszaki vezetők és építésvezetők részére négy szemeszter időtartamban. Az ÉPÍTŐMESTER szakmérnöki képzés célja: a résztvevők kiképzése és felkészítése a hazai és nemzetközi piaci viszonyok közötti működésre, különös tekintettel az Európai Uniós követelményekre. Az ÉPÍTŐMESTER szakmérnöki végzettség nevesítetten szerepel az 51/2000. (VIII. 9.) FVM-GM-KöVIM együttes rendeletben a felelős műszaki vezetők legmagasabb kategóriájú besorolásában. Részletes információk: www.evosz.hu, ÉVOSZ, 1013 Budapest, Döbrentei tér 1. Tel.: 06 (1) 201-0333, fax: 06 (1) 201-3840, e-mail: evosz.mm@mail.datanet.hu (77823)

Nem került be főiskolára, egyetemre? Tanuljon a Forrai Magániskolában! Nappali tandíjmentes OKJ szakképzéseink: európai uniós üzleti szakügyintéző, intézményi kommunikátor (felsőfokú szakok, továbbtanulási lehetőséggel), menedzserasszisztens, rendszerinformatikus. Esti OKJ szakképzések szakmával nem rendelkezők számára tandíjmentesen: európai uniós üzleti szakügyintéző, intézményi kommunikátor (felsőfokú szakok, továbbtanulási lehetőséggel), irodavezető, marketing- és reklámügyintéző, programozó, rendszerinformatikus, szoftverüzemeltető. Felsőoktatási partnereink: BGF KKF, Kaposvári Egyetem. Tel.: 350-8326, www.forrai.hu (78231)

☎ **RAJZISKOLA,** művészeti felvételi előkészítő, reklámgrafikus-képzés. www.rajziskola.fw.hu, 06 (70) 250-9789. (77004)

☎ **Szinkronszínész-,** gyerekszínész-, filmszöveg-fordító, műfordító, könyvszerkesztő tanfolyamok. 340-0859. (77918)

☎ **www.nyelvtanfolyamokkulfoldon.hu** (78023)

☎ **www.rendszerinformatikus.hu** (76986)

JÁRMŰ

ARÓT, Daciát, Samarát, Suzukit, Skodát, Ladát vásárolok. 06 (30) 323-2612. (77403)

ASTRÁT, Corsát keresek megvételre. 06 (30) 940-4709. (77851)

ASTRÁT, CORSÁT, ZAFIRÁT VÁSÁROLNÉK. 280-9896. (75143)

ASTRÁT, Daciát vásárolok. 06 (20) 935-1073. (75467)

ASTRÁT, Mégane-t vásárolnék. 06 (30) 530-8570. (76299)

ASTRÁT, Vectrát, Corsát vennék saját részemre készpénzért. 06 (70) 335-7467, 06 (70) 310-0811. (74643)

AUDIT, BMW-T, VOLVÓT, MERCEDEST VÁSÁROLNÉK! 290-2455, 06 (20) 980-5075. (75760)

AUTÓJÁT eladná? Megveszem! Sérültet is. 06 (20) 245-4898. (75504)

AUTÓJÁT megvásárolnám, karambolosan is. 06 (20) 393-1387. (75145)

☎ **AUTÓJÁT** megvásárolnám. 420-2703, 06 (30) 362-0674. (75552)

AUTÓJÁT sérülten megvenném. 06 (70) 207-3072. (72207)

AUTÓJÁT törötten, totálkárosan megvásárolom. 06 (20) 978-8416. (76589)

CITROENT VÁSÁROLNÉK 1996-TÓL. 280-9896. (75147)

DACIÁT, Ladát, Opelt veszek. 06 (70) 332-9743. (77302)

DAEWOOT, FIAT-OT, CITROENT VÁSÁROLNÉK! 290-2455, 06 (20) 980-5075. (75760)

DAEWOOT VÁSÁROLNÉK. 280-9896. (75148)

FORD Focust vásárolnék. 06 (30) 940-4709. (77853)

HONDÁT, MAZDÁT, NISSANT, MITSUBISHIT VÁSÁROLNÉK! 290-2455, 06 (20) 980-5075. (75760)

HONDÁT, MAZDÁT, TOYOTÁT VÁSÁROLNÉK. 06 (20) 325-8838. (75149)

☎ **Komárom** városközpontjában garázs eladó. 06 (30) 300-0510. (77740)

MEGVÁSÁROLNÁM autóját készpénzért. 06 (70) 254-1546. (74649)

OPELT, FORDOT, VOLKSWAGENT VÁSÁROLNÉK! 290-2455, 06 (20) 980-5075. (75760)

☎ **PEUGEOT-T VÁSÁROLNÉK 1996-TÓL.** 280-9896. (75150)

PEUGEOT-T, RENAULT-T, TOYOTÁT VÁSÁROLNÉK! 290-2455, 06 (20) 980-5075. (75760)

RENAULT Mégane-t (Scenic-et is) vásárolnék. 06 (30) 940-4709. (77854)

RENAULT-T VÁSÁROLNÉK 1996-TÓL. 280-9896. (75151)

SUZUKIT keresek. 06 (20) 481-3945. (75506)

☎ **SUZUKIT,** Marutit vásárolnék. 420-2703, 06 (30) 362-0674 (75552)

SUZUKIT, SEATOT, SKODÁT VÁSÁROLNÉK! 290-2455, 06 (20) 980-5075. (75760)

TEREPJÁRÓT, KISBUSZT, EGYTERŰT VÁSÁROLNÉK! 290-2455, 06 (20) 980-5075. (75760)

TÖRÖTT, totálkáros autót vásárolok. 06 (20) 368-7870. (76594)

Törött, totálkáros személyautót vennék 1998. évjárattól. 06 (20) 348-0381. (77877)

VOLKSWAGEN Golf IV-est, Passatot, Polot vásárolnék. 06 (30) 940-4709. (77856)

VOLKSWAGENT VÁSÁROLNÉK 1996-TÓL. 06 (20) 325-8838. (75153)

HASZONGÉPJÁRMŰ

KISTEHERAUTÓT, KISBUSZT, TEHERAUTÓT VÁSÁROLNÉK! 06 (20) 980-5075. (75760)

GÉP, SZERSZÁM

☎ **Szűcsgép** eladó. 06 (1) 277-3143. (77026)

BÚTOR, RÉGISÉG

A BIZTOS PARTNER! DR. KOVÁCS GIZELLA műgyűjtőnő **LEGMAGASABB AUKCIÓS ÁRON ELSŐ VEVŐKÉNT** készpénzért vásárol festményeket (XVI. századtól), bútorokat (felújítandókat is), kastélyberendezéseket, ezüsttárgyakat, porcelántárgyakat, perzsaszőnyegeket, órákat, bronzszobrokat, **TELJES HAGYATÉKOKAT,** mindenféle régiséget. Díjtalan kiszállással, értékbecsléssel hét végén is! 240-1635, 06 (20) 965-1500. (72218)

☎ **Antik** hálószoba-garnitúra eladó. 1 200 000 Ft. 06 (49) 312-894. (78040)

GORKA-, Gádor-, Zsolnay-kerámiákat vásárolok magas áron. 339-8084. (72184)

GYŰJTŐ keres megvételre azonnali készpénzfizetéssel antik bútorokat, régi festményeket, órákat, dísztárgyakat, ezüstöket. VI., Szondi u. 32. 302-5637. (76764)

KASTÉLYBERENDEZÉSHEZ vásárolok antik bútort, festményt, órát, bronzszobrot, porcelánt, ezüstöt, teljes hagyatékot stb. Üzlet: 214-4850, 06 (20) 323-4104. (76499)

ÁLLATOK, NÖVÉNYEK

☎ **Lovak** eladók: egészséges, 11, 13 éves heréltek, jelenleg is versenyző, intelligens lovak, sport és hobby célra. 06 (30) 943-2500. (77818)

☎ **Puli!** Törzskönyvezett kölykök eladók. 06 (30) 400-7965. (69097)

VEGYES

Elbontandó cserépkályhát keresek. 06 (20) 937-3246. (75274)

☎ **Üzleti** hűtőpult, csemege- és hidegkonyhai áruknak (240 cm hosszú) eladó. Zodion Kft., 376-8030, 06 (20) 956-9013. (77422)

BÉLYEG

☎ **BÉLYEGGYŰJTEMÉNYEKET,** 1950 előtti képeslapokat, cserkész emléktárgyakat, levélborítékokat vásárolunk. Bp. VIII., Szentkirályi u. 6. Telefon: 485-5060. (67571)

TÁRSKERESŐ

„ELIT"! Diplomásoknak társkeresés minden korosztályban! 332-8344. (76390)

ÖTVENES diplomások elit társkeresője. 316-9508, Fülöp Katalin, www.rozsadombcontact.hu (77792)

RÓZSADOMB Contact elit társközvetítő, belföldre, külföldre. 316-9508. (77792)

ELTARTÁS, GONDOZÁS

Budapesti idősek otthona élethosszig tartó ápolást vállal, orvosi, éjjel-nappali nővéri és szakápolói felügyelettel, ingyenes gyógyszerellátással. Tel.: 414-3333. (76657)

Európai színvonalú, luxuskivitelű, termálgyógyfürdős Arany Alkony **IDŐSEK OTTHONA** nyílik Zuglóban, Tel.: 814-6420, 814-6421, 06 (30) 255-8542. (71338)

Jómódú, megbízható házaspár életjáradék és eltartási szerződés megkötése céljából idős hölgyek, urak jelentkezését várja. 416-0026, 06 (70) 594-4585. (76005)

☎ **Megnyílt** a Kőbányai Önkormányzat Emelt Szintű Idősek Otthona. Érdeklődni: 434-2150/100, 264-9386. (76563)

UTAZÁSI, ÜDÜLÉSI AJÁNLATOK

AKCIÓ! 8 hely! Velencei gondola felvonulás!
Trieszt, Murano, Burano, IX. 4-6. csak **28 500 Ft;**
Szicília, Róma nagykörút IX. 11-19. 58.000 Ft + komp.
T.: 326-3260 Bp. II., Bécsi út 22. www.anacapritravel.hu

KÖZLEMÉNYEK

ÁRVERÉSI HIRDETMÉNY
Az ORFK Köztársasági Őrezred (1055 Budapest, Honvéd u. 28.) a kincstári vagyon értékesítésére vonatkozó versenyeztetési szabályzat jóváhagyásáról szóló 1048/1997. (V. 13.) kormányhatározat vonatkozó rendelkezései alapján nyilvános **árverés keretében használatból kivont, feleslegessé vált, műszaki, fotó, ruházati, élelmezési, karbantartó, informatikai, irodai bútorok, valamint felújításból származó, bontott anyagokat értékesít.**
2004. szeptember 7-én, 10 órakor
2004. szeptember 8-án, 10 órakor
Bővebb információ a Magyar Közlöny Hivatalos Értesítő 2004. ... számában, valamint az értékesítésre kijelölt eszközeinek listája a ***www.b-m.hu/orezred/arveres.html***

Balatonszepezd Község Önkormányzata 2004. augusztus 27-én pénteken 16 órakor a Bertha Bulcsú Közösségi Házban
ismerteti
BALATONSZEPEZD TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERV-ét és HELYI ÉPÍTÉSI SZABÁLYZAT-át,
melyre meghívja a község lakosságát és az üdülőtulajdonosokat.

TÁJÉKOZTATJUK Tisztelt Ügyfeleinket, hogy a Nagykáta és Vidéke Takarékszövetkezet könyvelési és pénztári szolgálatra kiterjedő **BANKSZÜNNAPOT tart 2004. szeptember 10-én (pénteken).**

Paletta

AZ AMORF ÖRDÖGÖK játszik ma este fél kilenctől a Zöld Pardonban (XI., Petőfi híd budai hídfő). Utána: Olivér.

MINDENTUDÁS EGYETEME előadást tartanak az A38 hajón (Petőfi híd, budai hídfő) 23-án, hat órai kezdettel, melynek témája A látvány biológiája és esztétikája. Beszélgetőpartnerek: *Ragó Anett, Petrányi Zsolt* és *Zemplén Gábor.* Moderátor: *Fábri György.*

U2-EST lesz 24-én este kilenc órától a Gödör Klubban (V., Erzsébet tér).

KONCERT FÁKLYAFÉNYNÉL címmel a Klebelsberg Kunó Művészeti és Kulturális Központban (II., Templom u. 2–10.) 24-én este fél kilenctől a Complesso Vocale régi nápolyi és olasz énekeket ad elő. A koncertet megelőzi az este hét órakor kezdődő ünnepi megnyitó, amin a Sinfonietta Hungarica komolyzenei koncertje hallható.

A BLUES COMPANY koncertezik az Orczy-kertben (VIII., Orczy út 1.) 25-én, este fél nyolctól.

A VODKU V GLODKU klezmerkoncertje hallható 25-én, este nyolckor a Fészek Művészklubban (VII., Kertész u. 36.).

PIROS RÓZSÁK BESZÉLGETNEK címmel magyar nóták csendülnek fel 25-én délután háromtól az Akácos Udvarban (VI., Akácfa u. 61).

OLASZ–FRANCIA BALETTZENÉK hallhatók *Vásáry Tamás* vezényletével a Magyar Rádió Szimfonikus Zenekarának előadásában, 25-én este nyolc órától a Fővárosi Állat- és Növénykertben (XIV., Állatkerti krt. 6–12.).

RÉGIÓK TALÁLKOZÁSA a képzőművészetben című tárlat nyílik 23-án a Magyar Kultúra Alapítvány Székházában (I., Szentháromság tér 6.). Itt látható Magyar nagyasszonyok címmel *Józsa Judit* népművész kiállítása augusztus 31-ig.

Színházműsor augusztus 23–29.

Budai Parkszínpad: P.: Nádas György kabaréshow. **Margit-szigeti Szabadtéri Színpad:** K.: ExperiDance: Ezeregyév történelmi táncshow. Szo.: Fenyő Miklós-koncert. **Nagycirkusz:** Sz.–Szo.: Egész nyáron cirkusz (3, 7, V.: de. fél 11, 3.). **Lézer:** H.: Madonna (fél 8). K.: J. M. Jarre (fél 8). Sz.: Enigma (fél 8). Cs.: Pink Floyd (fél 8). P.: Carmina Burana (fél 8). Szo.: Vangelis (fél 8). **Városmajori Szabadtéri Színpad:** K.: Megasztárok-koncert.

Túlélők a lakatlan szigetről

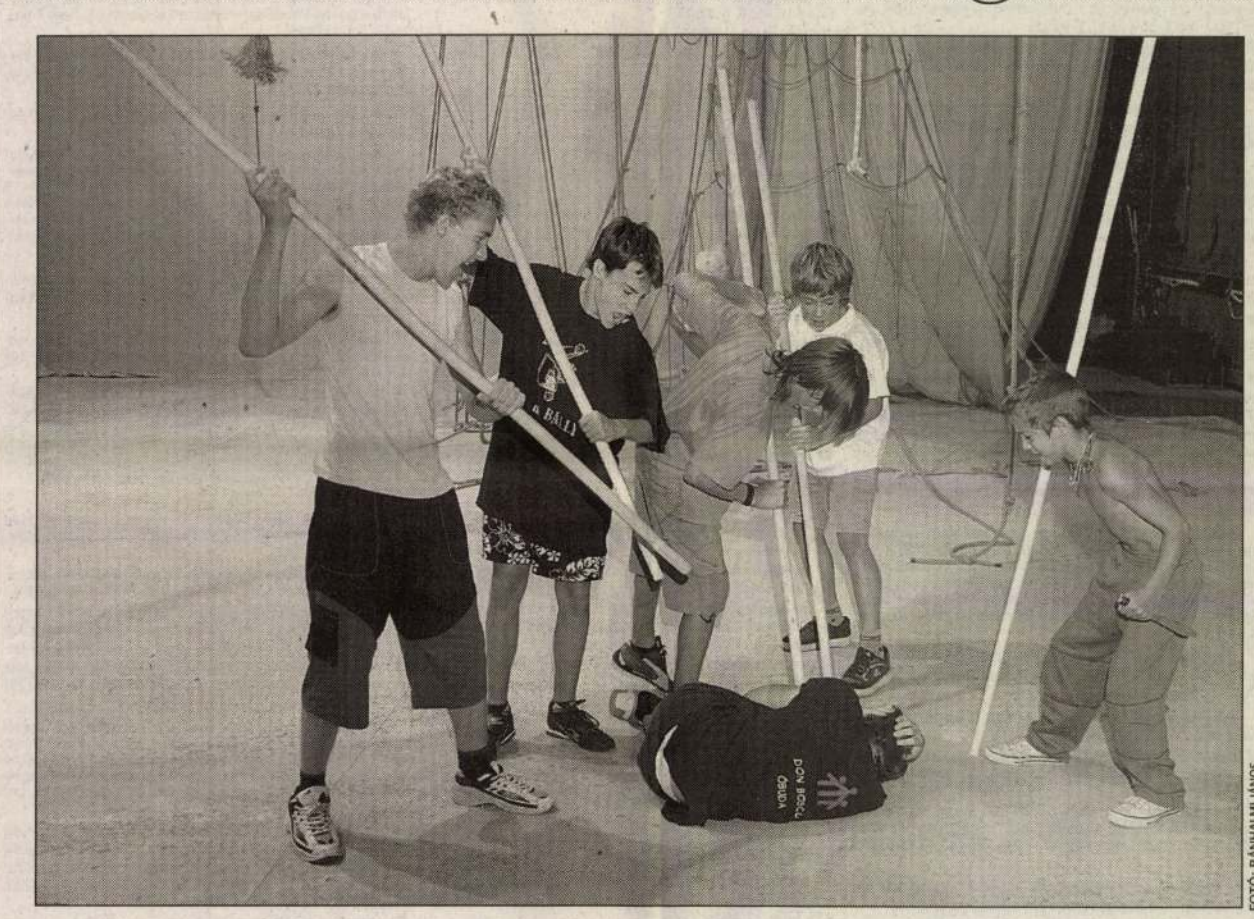

FOTÓ: BÁNHALMI JÁNOS

A próbán a regényből vett helyzetekkel találkoztak

Tizenhárman vannak, mindannyian fiúk. A legkisebbik tizenegy éves. A legnagyobbik tizenhat. Mindössze egyetlen felnőttel egészül ki az a kompánia, amelyik *A legyek ura* szereplőgárdáját alkotja. A Bárka Színház ugyanis bemutatja *William Golding* regényének színi változatát, amelyet *Nigel Williams* készített, *Deres Péter* fordított magyarra.

Éppen félszázada annak, hogy a szóban forgó regény nevet szerzett az angol írónak, aki középiskolai tanár volt akkortájt Salisburyben. Nem véletlen tehát, hogy alig évtizeddel a második világháború után az emberi természet elvadulását gyermekek révén ábrázolta. A lakatlan szigetre vetődött kisfiúkat most „válogatott csapat" eleveníti meg, akik *Vidovszky Györggyel* készültek a premierre. A rendezőnek van gyakorlata, hogyan kell kiskamaszokkal vagy akár nagyobbakkal foglalkozni. Tanít a Vörösmarty Gimnázium drámatagozatán, de foglalkozik a Bárka Színház stúdiónövendékeivel is. Két esztendeje, ugyancsak a Bárka Színház produkciójaként rendezte *A Pál utcai fiúkat,* csakhogy e regényalakok megtestesítői időközben „kinőtték" a szerepüket.

> „Alig évtizeddel a második világháború után William Golding az emberi természet elvadulását gyermekek révén ábrázolta."

A legyek ura korántsem gyerekelőadás. Lévén, hogy mondandójával felnőtteknek sem könnyű megbirkózni, rendkívül gondosan készültek fel. Nem a próbákon kezdődött az ismerkedés egymással és a művel, hanem egy ötnapos táborban, ahol a regényből vett helyzetekkel találkoztak. Csak ezután döntöttek véglegesen a szereposztásról. *Szatyori Dávid* játssza a választott vezért, Ralphot, ellenlábasát, Jacket pedig *Dér Zsolt* alakítja, Simont, akit megölnek, *Mesés Gáspár* formálja meg, a gyermekek képzeletében megjelenő felnőtteket *Horváth Kristóf* kelti életre. Ahogy a Molnár Ferenc-előadás alkalmával, ezúttal is *Gyevi-Bíró Eszter* tanította be a mozgásokat, és *Faragó Béla* szerzett zenét. *Gadus Erika* díszletében, illetve jelmezeiben elevenedik meg – ahogyan ezúttal nevezik – a „túlélőjáték".

A Bárka Színház már meghirdette további műsorát is. Októberben mutatják be új fordításban, *Bérczes László* rendezésében azt a Synge-színművet, amelyet korábban *A nyugati világ bajnoka* címen játszottak. Decemberben lesz a premierje a *Helge élete* című Sibylle Berg-drámának, amelyet *Czajlik József* visz színre, csakúgy, mint *A vakot,* Dürrenmatt művét. Az évad második felében *Mezei Kinga* rendezi a *Phaedrát, Balázs Zoltán* a *Pelléas és Mélisande*-ot, *Csányi János* pedig a *Gyilkosság a székesegyházban* című Eliot-művet.

B. E.

Info

A legyek ura
William Golding regényének színpadi változata
Bárka Színház
Bp., VIII., Üllői út 82.
Nyilvános főpróba: augusztus 27. este órakor.
Bemutató: augusztus 28. este 7 órakor.
További előadások: augusztus 29-én, szeptember 3-án, 4-én, 5-én.

Diákfilmszemle

MUNKATÁRSUNKTÓL

Tizenegyedik alkalommal rendezik meg Budapesten az Országos Diák és Ifjúsági Film- és Videoszemlét. A kedden, augusztus 24-én a Budavári Művelődési Házban (Bem rakpart 6.) kezdődő hatnapos eseményen 138 magyar és 94 külföldi filmet vetítenek.

Habár a seregszemle eredetileg a magyar kis- és középiskolások versengésének indult, idővel egyre több külföldi vendég érkezett a rendezvényre. *Merza Gábor,* a szemle igazgatója azt mondta, keresték a módját, hogy a diákfilmszemlén a határainkon túli kezdő filmesek is bemutatkozhassanak. Hivatalosan először tavaly rendezték meg a verseny alrendezvényeként a Polifest International Under 30 elnevezésű szemlét, ezen 30 év alatti külföldi filmesek alkotásait vetítik. Az idén többek között német, lengyel, norvég és cseh alkotások is láthatóak a szemle műsorán.

A magyar verseny is átalakult, ma már három kategóriában méretnek meg a fiatalok alkotásai: a fiatalok, a középiskolások és az általános iskolások külön-külön versengenek. Merza Gábor azt mondta, a versenyzők a legkülönbözőbb filmes műfajokkal pályáznak, az érdeklődők sci-fit, vígjátékot, dokumentumfilmet, játékfilmet is láthatnak.

A seregszemle augusztus 29-én ér véget az A38-as hajón (Petőfi híd budai lábánál) a díjkiosztó ünnepséggel. Egyébként a hazai és külföldi alkotásokat naponta 10 és 19 óra között vetítik. Este nyolc órától konzultációk lesznek.

Mázak, démonok

MUNKATÁRSUNKTÓL

Mitől olyan egy Zsolnay-kerámia, amilyen? Többek között ennek műhelytitkaiba nyerhet bepillantást, aki az Iparművészeti Múzeumban megnézi *Halmos Ferenc* kamarakiállítását. A vegyészmérnök nemcsak vizsgálja, hanem a maga készítette tárgyakon alkalmazza is a különleges szépségű mázakat. A kiállítás szeptember 19-ig tart nyitva az Üllői úti épületben.

Szeptember végén zárják be az Andrássy úti Hopp Ferenc Kelet-Ázsiai Művészeti Múzeum bemutatóját, amely Démonok és megmentők címmel a tibeti buddhizmus „népi" megjelenésével ismerteti meg a látogatókat.

HIRDETÉS

Dohány utcai Zsinagóga
Augusztus 28., 21 óra – Öröm és bánat Nyitó koncert
Augusztus 29., 19 óra – Haydn: Teremtés oratórium
Augusztus 30., 19 óra – Amadinda ütőegyüttes
Augusztus 31., 20 óra – Varnus Xaver koncert
Szeptember 1.,19 óra – Klezmerkoncert
Szeptember 2., 19 óra – Halévy: A zsidónő koncert
Szeptember 4., 21 óra – Gershwin-est
Szeptember 5., 19 óra – Kántorkoncert
Augusztus 30., 19 óra – Goldmark szonátaest - ÁB-AEGON Biztosító Székháza
Augusztus 31., 19 óra – Lucidarium együttes – Olasz Kultúrintézet
Szeptember 5., 19 óra – Arthur Miller: Alku – Madách Kamara
Szeptember 6., 19 óra – Ékszer- és divatbemutató – Caprice International

Könyvnapok
Augusztus 29. – szeptember 2. – Síp utca

Kiállítások:
Alföldi Róbert kiállítás – Budapesti Zsidó Hitközség Díszterme
„Nekem szülőhazám..." c. kiállítás – Budapest Galéria
Herzl emlékkiállítás – Zsidó Múzeum

Kapcsolódó programok:
Odeon Lloyd Mozi – Latabár filmek, Csoda Krakkóban; Örökmozgó – Herzl filmek; Spinoza Ház – Für Emil és Kaján Tibor kiállítás, Dallamvarázs, Zsidó mesék; Uránia Mozi – Yoshke; Dohány utcai Zsinagóga árkádsor – Óvás! fotókiállítás; Rumbach utcai Zsinagóga – „Elenyészett emlékezet" fotókiállítás; ELTE Könyvtár – „Litteraria Hebraica-Judaica"; Gerbeaud Ház – Valcer- és operettest; MTA Kongresszusi Terem – Ensemble Europe

Vidéki helyszínek:
Debrecen, Hódmezővásárhely, Nagykőrös, Pannonhalma, Szeged, Szombathely, Zalaegerszeg

További információ:
Fesztivál Jegyiroda 1075 Budapest, Síp u. 12.
Tel./Fax: 343-0420, 344-5409, E-mail: zsikk@axelero.hu Honlap: www.jewishfestival.hu
A szervezők a műsorváltoztatás jogát fenntartják!

KÖZLEMÉNY
A MOL Földgázszállító Rt.
2004. augusztus 25-én 8 órától 12 óráig
a gázvezetékrendszerén fáklyázással járó karbantartási munkát végez.
A gáz lefúvatásával, fáklyázással járó karbantartási munkát a lakosság folyamatos gázellátásának érdekében végzi társaságunk **Vecsés csomóponton**, szakemberek felügyelete mellett.
A művelet a lakosságot nem veszélyezteti, azonban erős hang- és fényhatással jár. A környék lakóitól a nyugalmuk megzavarása miatt ezúton is elnézést kérünk. A munkálatokról a helyszínen lévő szakembereink készséggel adnak tájékoztatást.
Megértésüket köszönjük!
MOL Földgázszállító Rt.

NÉPSZABADSÁG | Ringier
Oktatási Központ
1034 Budapest, Bécsi út 122–124. Tel.: 436-4491, tel., fax.: 388-8359
http://nok.nol.hu, e-mail: oktatas@nepszabadsag.hu
A 2004/2005. TANÉVRE FELVÉTELT HIRDET AZ ALÁBBI SZAKOKRA:
SZAKKÉPZÉSEINK:
• Újságíró I. • Újságíró II. • Laptördelő és képszerkesztő
• Korrektor • Fotóriporter • Videoműsor-készítő
• Marketing- és reklámmenedzser
Újságíró-továbbképzések:
• Szeriőz (politikai, társadalmi, gazdasági)
• Szórakoztató, bulvár- • Sport- • Ifjúsági és zenei • On-line ujságírás
Jelentkezés: Tel.: 436-4491; Tel./fax: 388-8359; e-mail: oktatas@nepszabadsag.hu
Bővebb információ: http://nok.nol.hu
OKÉV regisztrációs szám: 07-0692-03

NÉPSZABADSÁG
A Népszabadság **2004. szeptember 11-én** ismét megjelenteti
BNV
mellékletét.
Tervezett témák:
- Támogatás nélkül: mire számíthat az építőipar jövőre?
- Hitelkörkép: lakás- és áruvásárlási hitel és a személyi kölcsön.
- Új építési szokások: hogyan változtatják meg az építési anyagok kínálatát?
- Energiaköltség-csökkentés az új építési anyagok, fűtési, hűtési technikák alkalmazásával
- Mitől lesz az otthon édes otthon?
- Lakberendezési trendek: a fürdőszobától a konyhán át a hálóig
- Milyen tendenciák tapasztalhatók a háztartásigép-piacon?
- Teendők a ház körül, avagy a kertépítés művészete
- Szabad az idő? – az egészséges életmód
- Lehet még kisebb? – a szórakoztató elektronika jövője
- Olcsó ruhának híg a leve? Mi szól a márkás termékek mellett, és mi az, ami mégis máshova viszi a vásárlókat?
- Hogyan maradhatnak talpon a magyar gyártók és forgalmazók a divatiparban, a hazai könnyűipar válságából mi látszik a kínálatban?

Hirdetési ügyekben felvilágosítást ad **Németh Zoltán** a 436-4464-es és a 06 (20) 971-3152-es telefonszámon.

HALMOS FERENC

Ferenc Halmos, ceramic artist
8443 Bánd, Kossuth utca 22.
Telephone: +36 88 361-1120

Born in Pécs, 1956. Self-taught, he has been creating ceramics for 15 years. He received an engineering qualification at the Veszprém University of Chemistry. He taught ceramic technology for three years at the College of Applied Arts. At present he lives and works in the village of Bánd, near Veszprém.

Halmos Ferenc, keramikus
8443 Bánd, Kossuth utca 22.
T: 88-361 120

1956-ban született Pécsett. Autodidaktaként készít 15 éve kerámiákat. Mérnöki diplomáját a Veszprémi Vegyipari Egyetemen szerezte. Az Iparművészeti Főiskolán három évig tanított kerámiatechnológiát, jelenleg Bándon él és dolgozik.

Egyéni kiállítása:
1993. Tapolca, Batsányi János Művelődési Központ

Fontosabb csoportos kiállításai:
1990. Pécs, Kerámia Biennálé
1992. Pécs, Kerámia Biennálé
1994. Pécs, Kerámia Biennálé

Közgyűjteményekben található munkája:
1992. Janus Pannonius Múzeum, Pécs, 3 db porcelánváza

Tagság:
1993. Veszprémi Művész Céh

HALMOS FERENC

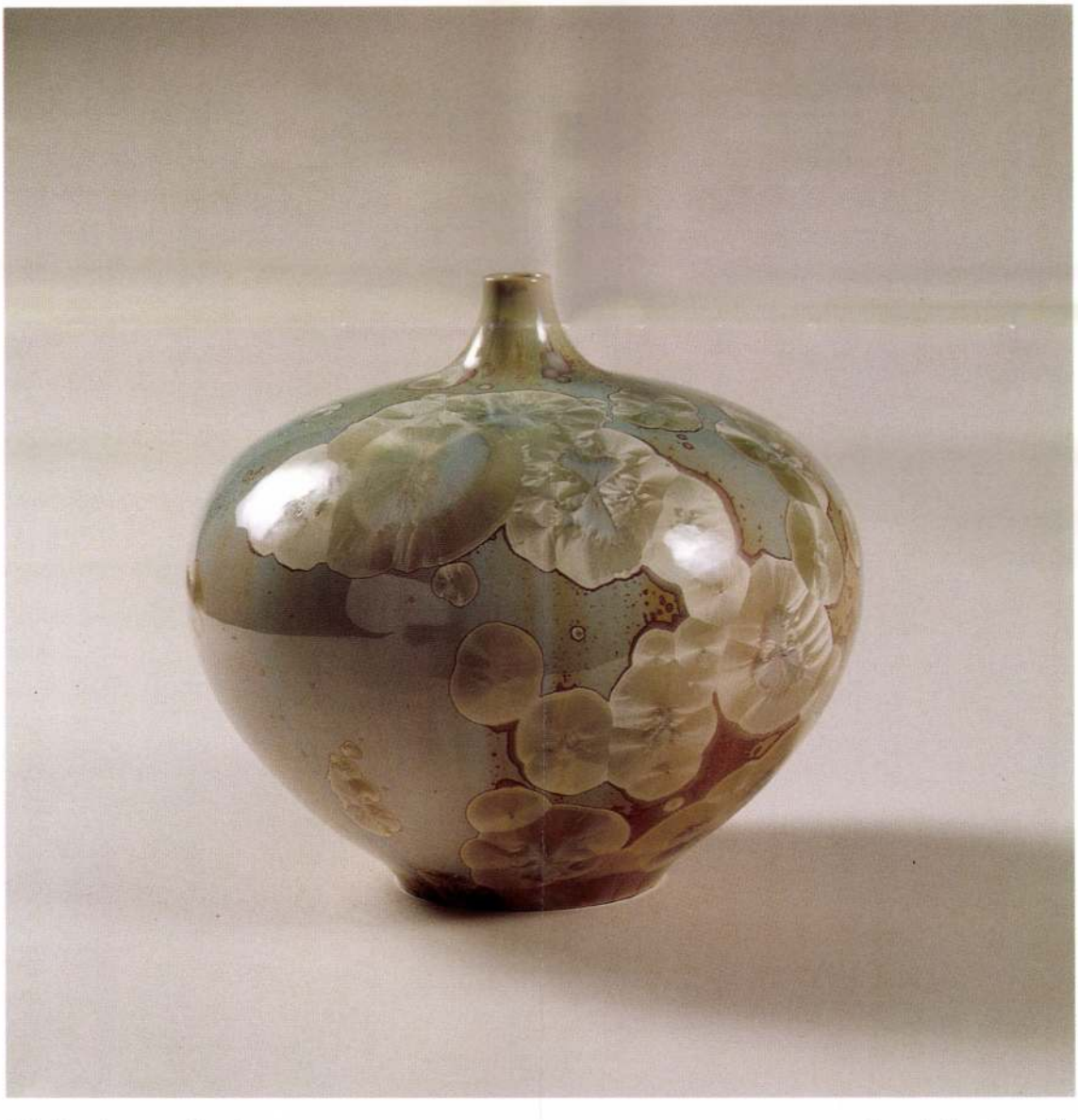

Kristálymázas porcelán váza
1270 °C, 18 cm átmérő, 25 cm, 1989.

Crystal-glazed porcelain
1270 ° C, 18 cm dia. 25 cm, 1989

Halmos Ferenc keramikus

Vesprémi Művész Céh
1994

A közösség vers

Brüsszelbe

A virágzó üzleti vállalkozássá vált hivatásos sport egyre gyakrabban ad munkát a tisztességes piaci verseny szabályainak betartásán őrködő európai uniós hatóságoknak. A versenyjogi szabályok mechanikus alkalmazása azonban már a versenysport szervezeti alapjait is megkérdőjelezi.

Az Európai Bizottság legtöbbet szapult részlege, a versenyjogi testület mostanában hivatalból sportnapokat tart. Az elmúlt hónapokban érezhetően megszaporodtak a sportügyek, amelyekben Karel van Miert biztos csapatának állást kell foglalnia. Willy Hélin, van Miert szóvivője azonban cáfolja, hogy a monopóliumellenes testület érdeklődését csak az utóbbi időben keltette fel a versenysport. A szóvivő felidézi: a bizottság már 1978-ban felhívta az európai futballszövetség, az UEFA figyelmét arra, hogy a pályán nem tehet különbséget EU-állampolgárok között. Az unió „kormánya" csak 1995-ben vasalta be az ígéretet: az Európai Bíróság ebben az évben hagyta jóvá a bizottságnak az úgynevezett Bosman-ügyben hozott döntését, amely azóta alapjaiban változtatta meg a nemzetközi labdarúgóéletet. A versenyjogi hivatal ugyanis előzőleg igazat adott Jean-Marc Bosman belga labdarúgó panaszának, amikor kimondta, hogy a klubok nem kérhetnek pénzt azokért a focistákért, akiknek lejárt a szerződésük. Másrészt a munkaerő szabad áramlásának szellemében a pályán nem lehet korlátozni az EU-tagországok állampolgárainak számító játékosok számát. A rendelkezés következtében a tehetős klubok nagy beszerzésekbe fogtak a külföldi játékospiacon, sztárcsapatok jöttek létre és ezzel párhuzamosan a foci egyre nagyobb üzletté vált.

Kivételezés nélkül

A bizottság éppen a hivatásos sport elüzletiesedésére hivatkozva ártja bele magát mind gyakrabban a nemzetközi sportéletbe. Brüsszel szerint hamisak azok az érvek, amelyek szerint a versenysport teljesen különbözik más üzleti tevékenységektől, tehát más elbírálást is érdemel. A versenyjogi hivatal egyik illetékese szerint a Forma–1 vezetői azzal, hogy tavaly mentességet kértek a testülettől a versenyjogi szabályok alól, maguk is elismerték, hogy a száguldó cirkusz bizony üzleti tevékenység, ahol rengeteg pénz forog. Brüsszelt láthatóan nem hatják meg azok a bírálatok, melyek szerint a Bosman-ítélet súlyos helyzetbe hozta például a fiatal tehetségek felnevelésére szakosodott kicsiny klubokat. Willy Hélin a saját fia példáján tapasztalta, hogy az úgynevezett fiókkluboknál szinte minden költséget a szülők állnak. A bizottságnak másrészt – hangsúlyozza a Magyar Hírlapnak – nincs ellenére, ha az egyesületek alternatív megoldásokat keresnek. A szegényebb klubok érdekeinek figyelembe vétele a televíziós közvetítési jogok újraelosztásánál például ilyen célt szolgálna. „Ha Silvio Berlusconi úgy dönt, hogy felvásárolja a világ 20 legjobb játékosát, hát tegye, a szurkolók járnak a legjobban" – érzékeltetik a bizottságnál, hogy a Bosman-rendelet felülvizsgálatáról szó sem lehet. A versenyjogi hivatal pozícióit a nagy sportszervezetekkel folytatott kötélhúzásban egyébként megerősítette az EU tavaly októberben aláírt amszterdami szerződése is, amely világossá tette, hogy a profi sportra ugyanúgy érvényesek a közösség versenyjogi szabályai, mint más területekre.

Forma–1-es futam a Hung mindenható urának verseg

Ellenható erők

Egyes fővárosok felől azonban mintha ellenszél fújna. A német kormány nemrég állítólag Helmut Kohl kancellár személyes közbenjárására kísérletet tett arra, hogy kivonja a hazai monopóliumellenes törvények hatálya alól a futballmérkőzések közvetítési jogát. Bonn a Német Labdarúgó-szövetségnek adná az NSZK-ban játszott nemzetközi kupamérkőzések közvetítésének értékesítési jogát. Brüsszelben prüszköltek: a jogdíj a klubokat illeti meg – jelezték. Közben híre

Dossziék dzsungele

A kisegítő személyzettel együtt jelenleg 450 fő alkotja az Európai Bizottság versenyjogi hivatalát. A létszám egyre kevésbé elegendő, hiszen a testületet valósággal elhalmozzák a különböző akták. A legtöbb munkát a tagállamokban folyósított támogatások szabályszerűségének ellenőrzése jelenti, de a vállalati fúziók, illetve a versenyjogi szabályok megsértésével összefüggő panaszok kivizsgálása is rengeteg foglalatossággal jár. Az egység vezetője, a belga Karel van Miert úgy próbál kitörni a dossziék dzsungeléből, hogy a tagállamoknak a jövőben csak a 20 millió ECU feletti állami támogatásoknál kell kikérniük a bizottság jóváhagyását. Ez azonban nem jelenti azt, hogy a hivatal bármit is lead a hatásköréből – pontosít Willy Hélin szóvivő. A versenyjogi hatóságok számára technikailag a legnehezebb feladat a kartellek elleni küzdelem. A cégek ugyanis hihetetlenül rafináltak, szervezettek és technikailag jól felkészültek. Ezért a nem megengedett praktikák bizonyítása általában hosszú időt vesz igénybe. A gyakorlat azt mutatja, hogy a hivatal ítéletei nagy többségükben kiállják az Európai Bíróság próbáját. 1983 óta kevesebb mint egy tucat esetben fordult elő, hogy csökkentették vagy eltörölték a bizottság által kirótt büntetést.

A fiatalok lehetnek az integráció nyertesei

Európa-klubok Magyarországon

Országszerte Európa-klubok létrehozását, illetve Magyarország és a kontinens közös múltjáról szóló előadássorozat megrendezését tervezi az Európai Út – Európai Integrációs Egyesület. A három igyekeznek partnerként megnyerni a Történelemtanárok Egyletét is. Már megkezdődtek a megbeszélések a szervezettel – közölte Cseh Ilona. Arra a kérdésre, hogy az egyesület milyen forrásból finan-

Apránként ledo

Portugália továbbra is rag

Az 1995-ben hatalomra került, António Guterres vezette szocialista portugál kormány számára az egyik legnagyobb kihívás, hogy elvezesse az országot az „euroklub"-tagságig. Májusban Portugália bebizonyíthatja érettségét az európai valut

január 1-én bevezető országok között. Az előrejelzések szerint a gazdasági növekedés az elkövetkező években is hasonló ütemben folytatódik.

Portugália sokat ledolgozott az Európai Unión belüli viszonylagos elmaradottságá-

etvédelem

1998. MÁRCIUS 11., SZERDA

Interjú Halmi Nándorral, a Műemlék-felügyeleti Igazgatóság új vezetőjével

Nem fogunk megalkudni

Két hónapja Halmi Nándor személyében új vezetője van a műemlék épületek vonatkozásában országos hatáskörrel elsőfokú építésügyi hatósági feladatokat ellátó Műemlék-felügyeleti Igazgatóságnak. A másfél évtizedes államigazgatási gyakorlattal rendelkező, építészmérnökként területrendezéssel, városépítéssel foglalkozó Halmi folytatni kívánja elődje, Nagy Tiborné konfliktusokat is vállaló irányító munkáját: a szakmai szervezetek bevonásával megalkuvást nem ismerő műemlék-felügyeletet kívánok működtetni – nyilatkozott az MH-nak.

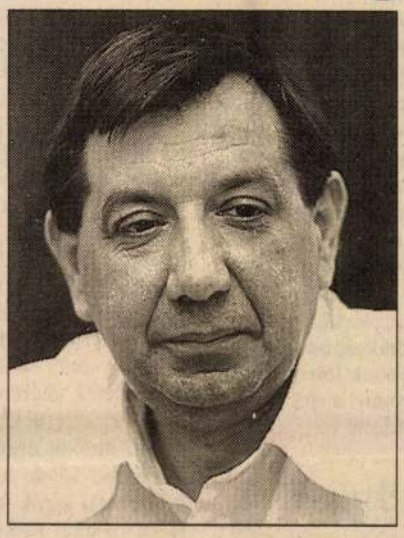

• A műemlékvédelmi törvény januári hatálybalépésével a hatósági szervezetre is nagyobb feladatok hárulnak. Adottak-e ehhez a személyi és tárgyi feltételek?

Eddigi tapasztalataim szerint jól felépített és területileg is megfelelően kiépített hivatalt vettem át. A csaknem száz főt, döntő többségében magasan kvalifikált szakembereket foglalkoztató igazgatóság az ország legnagyobb létszámú, műemlékek vonatkozásában egyedüli hatáskörű és országos illetékességű elsőfokú építésügyi hatósága. Bár az igazgatóság székhelye praktikus okokból – részben anyagi, részben a jó szakemberellátottság miatt – Budapest, minden megyében működnek ügyfélszolgálati irodáink, ahol a területi felügyelők állandó kontaktust tarthatnak az ügyfelekkel. A centralizált szervezet további nagy előnye, hogy Záhonytól Soproning a joggyakorlat mindenütt egységes. Az új törvényi szabályozás ezen a helyzeten annyiban változtatott, hogy az engedélyek elbírálása, a kötelezések kiadása mellett szinte menedzselési, irányító feladatokat is megkíván a hatóságtól.

• Az ingatlankisajátítást, a szabad látogathatóság biztosítását és egyéb, a tulajdonjog korlátozását magában foglaló műemlékvédelmi törvény betartatása során várhatóan számos konfliktust eredményez.

Óvatosan, módjával, csak a valóban szükséges esetekben kívánjuk korlátozó lehetőségeinket érvényesíteni. A felügyelők eddig is nagy érzékenységgel döntöttek ilyen ügyekben, és ezután is így fognak eljárni. Sajnos egyelőre Magyarországon még nem vált általánossá az a Nyugaton már elfogadott szemlélet, hogy a műemlék tulajdonlása értéktöbbletet jelent. Az esetek többségében ma még a tulajdonosok felesleges akadékoskodásnak, életükben való önkényes beleszólásnak tekintik előírásainkat. Ez a helyzet csak akkor fog megváltozni, ha nálunk is kialakul egy olyan öntudatos tulajdonosréteg, amely büszke arra, hogy ingatlana történeti, kulturális, építészeti kvalitásai révén kiemelkedik az átlagból, és megóvásáért hátrányokat, többletköltséget is képes vállalni. Az összképhez hozzátartozik, hogy állami forrásokból támogatást – igaz, nem nagy összegeket – adhatunk különféle felújítási munkálatokhoz.

• Érződik-e az építési fegyelmen, hogy idén már a hatóságnak módjában áll a műemlékvédelmi bírságot vagy a megemelt építésrendészeti bírságot kiszabni?

Még túlságosan kevés idő telt el ahhoz, hogy érdemben tapasztalatokat szerezzünk a szigorítás hatásairól. A maximum 100 ezer forintos, többször kiszabható végrehajtási bírság kivetése műemlékeknél olyan esetekben lehet majd igazán eredményes, ha valaki engedély nélkül átalakítást végez, és arra kötelezzük, hogy állítsa helyre eredeti állapotába tulajdonát.

• A műemlék-felügyelet elődje, Nagy Tiborné vezetése alatt többek között arról volt nevezetes – közismert példa erre a Nyugati pályaudvar mellett lebontatott „vígszínházi sátor" – hogy kemény konfliktusokat is vállalt, ha a szükség úgy hozta. Kiáll-e az igazgatóság ezentúl is ilyen határozottan a műemlékek megóvásáért?

Konfliktusok nyilván a jövőben is lesznek. Arra törekszem, hogy a műemlékvédelmi hatóság továbbra is szigorúan járjon el, de nem kompromisszum-, hanem megalkuvásra képtelen legyen. Ugyanakkor célul tűztem ki magamnak, hogy a gyakorlati munka alakításába bevonjam a szakmai szervezeteket. Szakmai kérdésekben együttműködést kértem az Építész Kamarától, a Főépítészek Kollégiumától, és egy-egy kérdésben más szervezetek véleményét is meg kívánjuk hallgatni.

• Vannak-e jelenleg is olyan épületek, elképzelések, ahol harcok árán, de meg kell védeni a műemléki érdekeket?

Akadnak most is problémák, de nem nevezném ezeket konfliktusnak. Előfordul, hogy egy-egy terven vitatkozunk a beruházóval. Konkrét példát azonban az eljárási törvény értelmében a döntésig nem mondhatok. Általánosságban nagy szakmai viták várhatók azokban a műemléki ügyekben, ahol igen gyors helyreállításra van szükség, mert valamilyen eseményre kell hirtelen sok pénzt beleölve építési engedélyt kiadni. Ilyen esetekben problémát jelenthet, hogy a tervek elkészítésére is rövid idő áll rendelkezésre, és félő, hogy az elképzelések megvitatására, esetleges módosítására sem lesz elég idő.

• Milyen az igazgatóság kapcsolata a fővárosi önkormányzattal? Ezt azért is kérdezem, mert mióta megszűnt az önálló budapesti műemlék-felügyelet, utódszervezetével, a települési és értékvédelmi ügyosztállyal nem volt felhőtlen a viszony.

Reményeim szerint problémamentes együttműködés alakul ki a fővárossal. Egy fontos kérdésben már sikerült közös megoldást találni: a műemléki védettség általunk javasolt megszüntetésével sor kerülhet a Károly körúti földszintes pavilonsor lebontására, és az így megnyitott, a városháza épületei által határolt területen kialakítható lesz a régóta tervezett közpark.

• Magyarországon jelenleg megközelítőleg 10 ezer, zömében épület szerepel a műemléki listán. Ennyi a valóban védelemre érdemes épített érték vagy növelni esetleg csökkenteni volna indokolt a műemlékek számát?

Megítélésem szerint reális ez a szám. A műemléki lista bizonyára a jövőben bővülni fog, hiszen csak most kezdjük el igazán feltérképezni a XX. század megőrzendő építészeti értékeit. Fontolóra vesszük a '20-as-, '30-as-, '40-es években elkészült házak felvételét, de érkezett például javaslat egy, a XIII. kerületi Váci úton álló '50-es években épült irodaház védelmére is.

• Sokan az évtizedek óta kihasználatlanul álló kastélyok, kúriák sorsát tartják a hazai műemlékvédelem legkritikusabb pontjának. Mit lehetne tenni további pusztulásuk megakadályozására?

Magam is naponta szembesülök ezzel a gonddal. Meggyőződésem, hogy csak aprólékos munkával, fokozatosan tudjuk ezt a kérdést rendezni. Nincs egyetlen megoldás: minden egyes épületnek a helyi adottságok figyelembevételével funkciót kell találni, és ezt követően megkeresni a ház rendbehozatalát majd hasznosítását vállaló befektetőket.

• Szilágyi A. János

HOME GALÉRIA

1025 Budapest, Csévi út 7.
Telefon: 200 4306, Fax: 200 8614

Nyitva:
kedd–péntek: 10 – 18[00]
szombat: 10 – 13[00]

A kiállítás megtekinthető:
1999. október 31-ig.

H A L M Y

„Halmy József borongós, expresszionisztikus munkái központosítják a szemet azokra az óriási modern borzalmakra amiktől nem lehet menekülni..."

(Artmagazine, Toronto)

Szeretettel meghívjuk

Halmy József

/ Kanada /

Kiállításának megnyitó
ünnepségére
1999. október 14-én 17^{30} órára

A művész bemutatása után

Somogyi Péter

hegedűművész játszik.

Halmi Nándor építész

énelem pattogatott kukoricával

Beszélgetés Jerry Bruckheimerrel, a Pearl Harbor című film producerével

zel jelezzük, hogy nemcsak a stúdió vállal kockázatot. Csakhogy mire idáig eljutottunk, leváltották a Disney produkciós főnökét, és az új vezetés közölte, hogy 135 milliónál egy centtel sem kerülhet többe a film. Továbbnyesegettük a forgatókönyvet, hitelt kértünk néhány alvállalkozótól, és meggyőztük a színészeket, hogy minimumgázsiért forgassanak. A hawaii Pearl Harbor-öbölben horgonyzó John C. Stennis repülőgép-hordozó belsejében, az alkalmi sajtóközpontnak berendezett vasmacskateremben beszélgetünk. Különös helyszín egy interjúhoz, de része annak a káprázatos – és ötmillió dolláros – marketingcsomagnak, melyért Bruckheimert és a Disneyt alapos hazai sajtókritika érte a „Pearl Harbor" világbemutatóját övező napokban.

– Nem találja különösnek, hogy a filmen garasoskodó Disney ilyen bőkezűen bánt a marketingdollárral?

– Amikor ilyen nagyságrendű beruházással készül el egy film, az a cél, hogy már a bemutató idején világraszólót durranjon. Mindegy, mibe került idehozni az újságírókat, a sztárokat és felépíteni a szabadtéri nézőteret a fedélzeten, mert dollárban tízszer annyi médiafelületet nyertünk cserébe. Az egész világot beteríttettük a hírrel. Legalább 50 millió dollárt vettünk volna ki a stúdió zsebéből, ha nemzetközi reklámhelyeket vásárolunk.

ckheimer

– Azzal is csökkentették a költségvetést, hogy a Pentagon rengeteget segített önöknek. Kért valamit cserébe érte?

– Ha jól tudom, egyetlen hollywoodi produkció sem kapott ilyen mértékű támogatást az amerikai hadseregtől. Ennek elsősorban morális oka van. Egyetértettünk abban, hogy ha nem ismered a történelmet, el fogod követni a történelmi hibákat. Amerika elaludt a kormánynál, így támadhatták meg Pearl Harbort a japánok. Emiatt léptünk be a második világháborúba. A katonai vezetés azért működött együtt velünk mindenben, hogy a történelmet segítsen megismertetni az amerikai fiatalokkal.

FOTÓ: REUTERS

Egyetlen produkció sem kapott ekkora támogatást az amerikai hadseregtől

– Time Magazin szerint azonban ez a film nem igazán arról szól, ami a címe. A kritikus románcba bugyolált történelmi akciópufogtatásnak nevezte, amelyet egy történelmi szemléletet nélkülöző fiatal fogyasztói társadalomnak szántak. Pontatlan, elnagyolt és se nem igazán romantikus, se nem igazán történelmi ez a film.

– Nem titok, a Pearl Harbor szerelmi történet, kitalált hősökkel, valódi helyszíneken és körülmények között. A néző ugyanis szórakozni akar. A Pearl Harbor-i japán légitámadás véresen komoly dolog, de a mozi akkor is mozi. Még így is nagyságrendekkel kevesebb trükkfelvétel van a filmben, mint a Titanicban. Mi nem dokumentumfilmre vállalkoztunk, hanem szórakoztatásra. Ne kérje számon a teljes történelmi hűséget, mert akkor kilencórás filmet kellett volna csinálnunk. Így is háromórás.

– És igaz, hogy Michael Bay két változatban készítette el a filmet: egyet az amerikaiaknak, egyet – részben a japánok miatt is – nemzetközi forgalmazásra?

– A két verzió csak apró részletekben más. A japán verzióban december 7-ét átírtuk 8-ra az időeltolódás miatt. És ami az amerikai verzióban úgy szól, hogy „ezzel elkezdődött a második világháború", azt a nemzetközi változatban úgy módosítottuk, hogy „a második világháború elérte Amerikát".

– Sorolhatnám a filmeket, hogy bizonyítsam, az utóbbi években Hollywood ismét felkarolta témaként a második világháborút. S bár a hősöknek kijár, ami az övék, most már a sokadik bőrt és az érte járó jelentős anyagiakat húzza le Hollywood háborús történetekről.

– Ezzel nem értek egyet. Igenis, tudomásul kell venni, hogy a háborút megélt nemzedék volt a mi nagy generációnk. Ők a hőseink. Gondoljon csak arra, 1942-ig az amerikaiak nap mint nap azt olvasták az újságban, hogy minden fronton egyik csatát veszítjük a másik után. Akkoriban nem lehetett tudni, hogy japán, német vagy orosz lesz a hivatalos nyelvünk, ha véget ér a háború. Az a nemzedék tudott valamit, amit már mi sem tudunk. A gyerekeink pedig még kevésbé tudnak. Kötelességünk megmutatni nekik, hogy ami akkor történt, most is megtörténhet. Másrészt pedig egy producer mindig hősöket keres. A második világháború bőven produkált hősöket a jó és a rossz oldalon.

– Ön és Michael Bay hatalmas kockázatot vállalt azzal, hogy lemondott a gázsiról a haszonrészesedés kedvéért...

– Mielőtt folytatná, hadd pontosítsam. Többféle haszonrészesedés létezik. Kisebb a kockázat, ha a forgalmazás első pillanatától részesül az ember a bruttó bevételből. Mi azonban ennél is nagyobb kockázatot vállaltunk. Csak akkor kezd el ketyegni nekünk a pénz, amikor a stúdió már visszakereste a befektetését.

– Vagyis a 135 millió dollárt.

– Pontosan.

– Mivel önnek hatalmas tapasztalata van, mit jósol? Mennyi idő alatt keresi meg az önköltségét a Pearl Harbor?

– A világbemutatót követően több mint háromezer amerikai mozi vetíti napi három előadásban. Remélem, hogy már az amerikai bevételek meghaladják majd a költségvetést, és az összes többi eladott mozijegy külföldön és itthon tiszta haszon. Nem is szólva a videóról és a további jogokról.

Bruckheimer nem számolt rosszul. A múlt hét végi hosszú ünnepen, a Memorial Dayen, amikor Amerika megemlékezett katonai hőseiről, a Pearl Harbor minden idők évadrekordját megdöntötte. Három nap alatt több mint 75 millió dolláros bevételt ért el románcba bugyolált akciótörténelmével.

S ebbe még bele sem kalkuláltuk a pattogatott kukoricát...

Hollywood, 2001. június

Návai Anikó

ZENE

ihez szól?

yan az minden valószínűsézerint elhangzott 1736-ban nás-templomban, vagy egy lebbi hasonlattal: ahogy Brüggen is lemezre vezée a művet öt évvel ezelőtt. l néhányat a vezető énekeközül: Christoph Prégardiaki úgy szép hangú Evangé, hogy közben nem enged lése drámai erejéből sem, is szerepében Matthias rnét, aki ebben a társaságvalóban kiemelkedő hang-

court azonban inkább az ismerősökből válogat, akikkel tud együtt dolgozni, együtt gondolkodni. Így kerül a szereposztásba a leánya, Elisabeth von Magnus (a héten hallhatjuk őt Budapesten is), és néhány más, önmagában kevéssé jelentős énekes. Nemcsak arról van szó, hogy Harnoncourt nem foglalkozik a lemez eladhatóságával (ennyit, a művészi és piaci szempontok közül az előzőek győzelmét még el szokás várni a karmesterektől), hanem hogy nem érdekli a zene felszíni, édes szépsége, a lágy hangzás, a tetszetősség. És ez az, amitől

Ha le kellene rajzolni
ő zenélésük ritmikus

HIRDETÉS

RTL KLUB

A LEGYEN ÖN IS MILLIOMOS! kétszáztizenharmadik adásában dr. Tallér Anikó a nyolcadik kérdést elrontotta, százezer forintot nyert. Hajdú Ottó a tizenegyediket nem tudta, ő másfél milliót vihetett haza.

NÉPSZABADSÁG
Magyarország legkedveltebb napilapja

Sorsközelben

Dr. Tallér Anikó (27) budapesti jogász a törvényalkotásban dolgozik. Mellette tanul a közgázon, angolul, oroszul és németül beszél. Szabad idejében teniszezik és aerobikozik. Ezenkívül van egy különleges szenvedélye is:

- Egyszerűen nem tudok ellenállni annak, hogy megtudjam az emberek születés-

Kérdések a Népszabadság archívumából: Állítsák sorrendbe északról dél felé az olasz városokat! A) Milánó, B) Nápoly, C) Firenze, D) Róma. A helyes válasz: A, C, D, B.

a papírja a kezembe kerül, akkor biztos, hogy megnézem ezeket az adatokat.

- Mindenkiét tudja is, amit idáig megnézett?

- 98%-ban. Ez kb. háromszáz nevet jelent. Azt is tu- adatok

nek, hogy például milyen ágról származnak. Meg a saját családfám is izgat, hogy milyen nevek fordultak elő a családomban.

- Ezzel is foglalkozott?

- Még nem, mert az tudom, hogy édesapám szülőfalujá-

A felszívódó műemlékvédelem

A műegyetemi menzán találkoztam először a rántott sajttal – otthon nem volt szokásban ilyen rafinált étel. Mindjárt a legkülönlegesebb változatával szembesültem: nem volt benne sajt! Ti. olyan vékony szeletekre vágták, jó spórolósan, hogy felolvadt és teljesen magába szívta a panír. Tartárban úszó fenséges panírokat ropogtattunk, ami az eredeti ötlet minden zamatát sejtette, csak a velejét nem tartalmazta.

Valahogy így vagyok a műemlékvédelem újsütetű alapjogszabályának, a kulturális örökségvédelmi törvénynek a tervezetével is. Igazából nem kifogásolható és nem is védhető, olyan kevés dologról rendelkezik. Ha a bundáját lefejtjük, semmi sem marad: elolvadt maga a védelem, megmaradt és megvastagodott a műemlékvédelmi hivatal. Úgy magába szívta a (tárgyi) kultúrával kapcsolatos valamennyi tevékenységet, hogy immár minden érték csak a hivatal által nyilvánulhat meg. Már nem lehetséges épülettel, műkinccsel, tájjal és településsel foglalkozni a hatóság bevonása nélkül – nincs üdvösség a bürokrácián kívül.

Az igazi műemlékvédelem lehetősége, annak valódi értelme múlik el az új törvénnyel, azé a műemlékvédelemé, ami mindnyájunk feladata, de elsősorban a műemlékek tulajdonosaié és használóié. Ez a műemlékvédelem azon alapszik, hogy a múltból itt maradt, értékes építményeket tulajdonosaik maguk is értékesnek tartják, ezért ragaszkodnak éppen ehhez a tulajdonhoz, s mivel éppen ezekre az értékekre van szükségük, azokat fenntartani, azokra áldozni is hajlandók. A feladat ilyen közfelfogás és állapot kialakulása érdekében munkálkodni, ám az új törvényi koncepció minderről megfeledkezvén, a műemlékvédelmet (vagy most már örökségvédelmet) visszaalakítja állami privilégiummá, ami a legdiadalmasabb hatvanas-nyolcvanas években volt, újra felvirágoztatja e privilégium nagy hatalmú (a régi Országos Műemléki Felügyelőségnél sokkal nagyobb hatalmú) hivatalát.

De azt sem lehet tudni egyelőre, milyen lesz ez a hivatal. A törvénynek az a „trükkje", hogy jóformán semmiről sem rendelkezik, még ott is remekül beválik, ahol mond is valamit: felhatalmazza a kormányt, hogy szerkessze meg az új hivatalt, de semmilyen megkötést nem tesz. Szabad kezet kap mindkettő, de egyik sem árulja el, mit tervez. Csak találgathatunk, mi lesz ebből.

Nézzük a tervezetből kiolvasható konkrétumokat:

1. Az új hivatal hangsúlyozottan és kizárólag hatósági feladatokra alakul. Ez bizonyára azt jelenti, hogy a műemlékvédelem (örökségvédelem) nem államigazgatási jellegű feladatait (a kutatást, tervezést, restaurálást, kivitelezést, vagyongazdálkodást, gondnokolást, oktatást, muzeológiát) más intézménybe szervezik vagy kiküldik a piacra. Nagyon józan gondolat.

2. Pénzügyi feladatokat is ellátna az új hivatal: az állam nevében ingatlanokat vásárolna és kisajátítana, valamint a műemlékekkel kapcsolatos költségek egy részét az állam nevében átvállalná, megítélné és kifizetné. Ez már maszatosabb dolog. Gondoljuk csak meg: a hatóság pénzt oszt az ügyfeleinek és vásárol tőlük! Pereskedik is velük, ha azok – megítélése szerint – nem jó gazdái a műemléknek.

3. Merőben szokatlan feladata egy hatóságnak az illetékességi körébe tartozó javak tanulmányozása és dokumentálása. Még furcsább, ha kötelezheti is ezen javak tulajdonosait, hogy azokat tanulmányozás céljából bocsássák az ő vagy az általa meghatározott kutatók rendelkezésére. Miután „hatósági" kutatást én el nem tudok képzelni, nyilván tudományos kutatásra gondol a jogalkotó. A hivatal jelölné ki a tudóst? A hivatal biztosítaná a múzeumi kiállítások anyagát? Bírságolná az állampolgárokat, ha azok nem adják át értékeiket a közgyűjteményeknek vagy nem engedik be a turistákat a házukba? De hát nem ez a hatóság feladata! A jól működő hatóság olyan, mint a közlekedési lámpa: szabályozza a folyamatokat, de nem vesz bennük részt. Ebből következően hatalma sincs. (Ha egy hatóság hatalmaskodik, az mindig azt jelenti, hogy rosszul működik.) Ez a törvény azonban hatalmat kíván adni az örökségvédelmi hatóságnak, amivel eleve megszűrhet minden nem hivatali kezdeményezést. (Cserébe esetleg némi állami támogatást ígérhet.)

4. Ez a hatalom – immár nem is titkoltan – diktatórikus jellegű: nem jogszabályokra, hanem a hatóság kétségbevonhatatlan szakértelmére alapozott. Odáig azért nem megy el az új törvény, hogy végképp szakértőkre bízza annak megítélését, mi is a műemlék, mert a fogalomnak továbbra is jogi tartalma marad: műemlék az, amit jogszabály védetté nyilvánít. (Praktikus oka is van ennek persze: a földhivatal csak így tudja a védettséget az ingatlan-nyilvántartásba bejegyezni.) Igyekszik azonban a védelmet a hivatal útján „kitágítani". Erre többféle, de kivétel nélkül kifogásolható eszközt kínál:

– A hivatal döntheti el egyedül és megfellebbezhetetlenül, hogy mi tekinthető a törvény szempontjából értékesnek azon ingatlanok és ingóságok közül, amelyeket jogszabály nem véd. (A döntést a kulturális érték szokatlan definíciója is „segíti", amely szerint érték az, ami értékes. És az az értékes, amit a hivatal annak tart. Világos!)

– A nem védett objektumok közül hézagos listát készíthet azokról, amelyekkel a műemlékvédelem foglalkozni szeretne abból a célból, hogy tudomást szerezzen róla, ha az ingatlan tulajdonosa tervez valamit. Ez is elég talányos. Ki szeretne ezekkel az ingatlanokkal foglalkozni? A hatóság? A hatóság csak olyan ingatlanokkal foglalkozik, amelyeken eljárást folytat. Akkor miért veszi őket listára? Hogy valaki más foglalkozhasson velük? De kicsoda? Mire megy vele a hatóság, ha megtudja, hogy át akarja valaki alakítani a kiszemelt, de nem védett épületet? Semmire! Simán átalakítható, le is bontható. Elsiratható. A listára vétel ellen fellebbezni lehet persze, de nem érdemes, hiszen az kerül a listára, ami értékes, arról meg, hogy mi az érték – mint láttuk –, vita nincs.

– Ötletei is lehetnek a hatóságnak az engedélyezési eljárás során. Előírhatja például, hogy az építési tervhez az építtető műemlékvédelmi hatástanulmányt készíttessen. Túl azon, hogy sokféle és különböző hatásvizsgálat képzelhető el, és ezek módszerét is majd ezután kell kitalálni, az építtető a teljes kétségbeesésbe kergethető ezzel az előírással, mivel a terve ilyenkor már kész (hiszen beadta engedélyezésre), most kezdheti újra, ráadásul nem tudja, mit fogad majd el tőle a hatóság tanulmány gyanánt, és mit kell csinálnia a továbbiakban.

– A jelenlegi törvény 1998-tól bevezette az ideiglenes műemléki védelem jogintézményét, ám szigorúan szabályozza az alkalmazhatóságát. Egyebek között kimondja a hatóság kártérítési felelősségét, ha valamiért mégsem lesz végül védett műemlék az ingatlanból. (Igen méltányos rendelkezés: kellő indok nélkül ne lehessen korlátozni a tulajdonosokat épületük és telkük használatában.) Az új törvény hallani sem akar erről – az örökségvédelmi hatóság kedve szerint ráteheti a kezét a nem műemlékekre is. A nem ingatlan jellegű műkincsek esetében maga a hivatal fogja a védelmet kinyilvánítani. (Ezt persze könnyebben megteheti, mert a műkincsek megóvása a tulajdonosok érdekében áll – a műemlékekkel nem egészen ez a helyzet.) Mégis, azért ez erős: a hatóság kvázi jogalkotói hatalmat kap!?

– Ezt bírom benned, Zsolti: van stílusérzéked!

MARABU RAJZA

Látható, minden törekvés arra irányul, hogy a szép nevű örökségvédelmi hivatal olyan tekintély lehessen, hogy a tulajdonosnak eszébe se jusson olyasmi, amit nem a hatóság talál ki.

5. Hogy bármiféle kétely vagy szakmai ellentmondás meg se fogalmazódhassék, a hatósági „retesz" dupla biztosítékra jár: az első és a másodfokú hatóság egyazon hivatalban lenne! A hivatali függőség azonban az első fok és a másodfok között megengedhetetlen, mert közös, és így reménytelenül megfellebbezhetetlen döntésekre vezet. (A jelenlegi műemlékvédelmi törvény legalább a jogszabály szintjén szétválasztja az államigazgatási lépcsőket, amikor az Országos Műemlékvédelmi Hivatalt és annak Műemlék-felügyeleti Igazgatóságát külön-külön jogi személyiségként nevezi meg. Ilyesmi az új koncepció szerint csak akkor volna lehetséges, ha az első fokú hatóságként létrehozandó regionális igazgatóságok is mind önálló jogi személyiségek lennének – erre nem utal semmi, és a szállongó hírek szerint ez eszükbe sem jutott a törvény megfogalmazóinak.)

Bármennyire titkolódzó is a törvény szövege, bármennyire széles körű (az előterjesztés szerint „integrált") szabályozást is ígér, egy hihetetlen méretű és hatalmú állami hivatal képe bontakozik ki belőle, semmi más.

Töröm a fejem, mi oka lehet, hogy ekkora nekibuzdulásból ilyen üres és fogvillogtató tervezet született. Az-e, ami eleve megnehezít mindenfajta jogalkotást, hogy a kultúra nem igazán szabályozható, így az ambiciózus, ám túlméretezett koncepciót csak tilalmakkal és fenyegetésekkel lehetett megtölteni, vagy mindezt egy primitív hivatalnoki hatalomvágy indukálta, amely az értékvédelemben talált fogódzót.

De lehet, nem is a védelemmel van baj, hanem az értékekről vallott felfogásunkkal általában. Ma bura alá igyekszünk tenni, amit értéknek tartunk. Én meg úgy gondolom, nem védeni kell a műemléket, inkább megmutatni belőle, ami értékes. Megmutatni pedig azt jelenti, hogy megtalálni a helyét, vagyis felhasználni. Átmenteni tehát a múltból a jelenbe. (Nem a jövőbe! – azt majd a jövő teszi meg, képességei szerint.) Ehhez nem hivatal kell, hanem okos kultúrpolitika, amely társakat keres az értékek kutatásához, megtartásához és felhasználásához, egy szóval: mecenatúra. Ehelyett lesz egy törvény, ami arról szól, hogyan védje meg az állam a műemlékeket a tulajdonosaiktól.

Megmenthető persze így is jó néhány épület (leginkább azok, amelyeket az állam birtokol). Ezeket majd a hivatal nagy szakértelemmel és gonddal, a kezelőit és vagyonkezelőit fegyelmezve irányítgatja. Éppen csak azok az értékek fognak eltűnni, amelyek kívül esnek az állami körön. Hiába hatalmas és szigorú ugyanis a hatóság, ha a tulajdonosok maguk gyakorlatilag kirekesztődnek a műemlékvédelemből – ha annak csak az üres kérge marad.

Halmi Nándor
építészmérnök

Halmi Nándor, [építész]

Tervező. (Egyőr.)

Grosz István: A lakótelepek 6.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975. febr. 16.

A művészet elmélete és gyakorlata. Tanárok: Galovics Sándor, művi főelőadó
(Kísérleti szekció.) dr. Hann Ferenc, művészettörténész

dr. Hann Ferenc,
művészettörténész

E szekció célja, hogy a tanácsi apparátusban dolgozók művészettörténeti ismereteiket gyarapíthassák, stb.

Szőnyi István Nyári Képzőművészeti Szabadiskola.
Zebegény. 1985. júl. 8–aug. 4.

dr. Flamm Ferenc, művészettörténész

Vaszkó Erzsébet festőművész életműkiállítását dr. Flamm Ferenc rendezte tavasszal a Szentendrei Képtárban. Külön érdeme a rendezőnek, hogy ilyen nagyszámú Vaszkó-képet tudott felkutatni a kiállítás számára.

Budapest
1983. okt. 24-én.

Halmy Miklós festőművész. 3.) Folytatás.

Nemyhárt László: Emberi miliő. Halmy Miklós életmű-kiállítása az Ernst Múzeumban

3. „Csodafüszarvas", olaj, vászon, 105 × 105 cm, 1969. | repr. |

6. „Emberi miliő" (Virágnyelv) II., olaj, farost lemez, 105 × 105 cm, 1971. | repr. |

7. „Ignis VIII" (a nap kötelékei), olaj, farost lemez, 70 × 70 cm, 1972. | repr. |

8. „Emberi miliő" (Mozdulatlan mozgás), olaj, farost lemez, 105 × 105 cm, 1977. | repr. |

11. „Plazma XIV" (Hegyi éjszakák K.Z.-vaku), vegyes technika, farost lemez, 160 × 160 cm, 1982–85. | repr. |

Művészet, 1989., 9., 20-old.: 22-23-25-old.

A MŰCSARNOK
MEGHÍVJA ÖNT

HALMY MIKLÓS

FESTŐMŰVÉSZ

KIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÁSÁRA

MEGNYITJA:

DR. NÉMETH LAJOS

TANSZÉKVEZETŐ EGYETEMI TANÁR

1989. JÚNIUS 9-ÉN, PÉNTEKEN
DÉLUTÁN 5 ÓRAKOR

ERNST MÚZEUM

Budapest VI., Nagymező utca 8.

A kiállítás megtekinthető:
1989. június 9.–július 2.

HALMY MIKLÓS

ARS HUNGARICA
XIX.évf.1.sz. 1991 50,54

TANULMÁNYOK
Hegyi Lóránd: Kalligráfia, absztrakt expresszionizmus, informel Magyarországon 1958–1970 között 3
Keserü Katalin: Pop art Magyarországon 15
Hegyi Lóránd: Struktúraelvű és geometrikus művészet Magyarországon 1968–1980 között 29
Andrási Gábor: A Zuglói Kör (1958–1968) 47
Mezei Ottó: A Szürenon és kisugárzása 65

DOKUMENTUM
Molnár Sándor: A festői elemek analízise (1962) 85
(Sajtó alá rendezte: Andrási Gábor)
Dokumentumok a Szürenon és kisugárzása című tanulmányhoz
(Összeállította: Mezei Ottó) 111

Halmi Miklós festő

munk

mely létrejött egy
u. 62.), másrész

név:

főállásu munkahel

állandó lakcime:

szem.ig.száma:

megbizott között

1. Az elvégzendő

Halmy Miklós, festőművész

A Műcsarnokban rendezték meg az országos tárlatot, melyen szerepelt Halmy Miklós kompozíciója. A művész teljesen saját útját járja, következetes kitartással, a markáns profilú, másokkal összetéveszthetetlen művész. Mostani, barna árnyalatokban tartott, frappáns kompozíciója lendületesen eltér korábbi, olykor merev szimmetriáitól.
(említve).

Wagner István: Élményre várva.
Magyar Hírlap, 1982. máj. 1. 7.-old.

Halmy Miklós

Koncz Béla kiállítása az Ernst Múzeumban

Magyar Nemzet, 1986. VII. 24.

Halmy Miklós festőművész

△ Az Erzsébetvárosi Galériában Halmy Miklós festőművész kiállítását február 3-án 18 órakor Vitányi Iván, a Művelődéskutató Intézet igazgatója nyitja meg.

Népszabadság, 1986. I. 31.

Malmy Miklós festőművész

1 művének elemzése

Szeged 1985 ~~[illegible]~~ biennálé

+ ill.

→ Dienes Gábor

MŰVÉSZET 1985/11-12/

/45
46

Halmi

Egy répszakértő emlékei

Magyar Nemzet 1985. 11. 23.

Halmy Miklós

Mezyhárt László: A kutya ugat, a karaván halad

Művészet, 1983. szeptember

Halmy Miklós

Szuromi Pál: Rezignáltan, kulturáltan

Művészet, 1983. november

Holmy Miklós

it szegedi táblagestészeti biennálé

Magyar Nemzet 1983. IX. 15.

Halmi Miklós

Sarokház a Bárkán

Korunk

974

1074 oldal

Halmy Miklós, festőművész

Kecskeméti V. (a legkisebb királyfi).

olaj, applikáció,

105 x 105 cm, 1970.

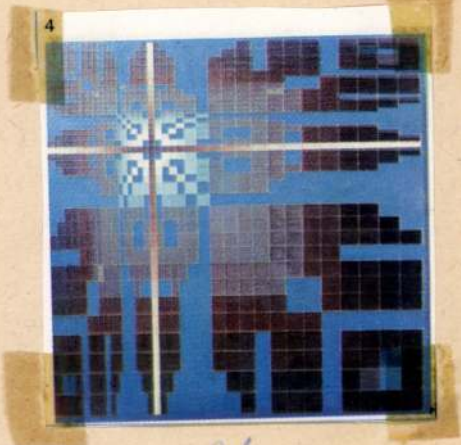

Művészet, Budapest, 1979. Nov. 29. old.

NYILADÉKOK

— Meditáció Halmy Miklós képei előtt —

Mindannyiunk számára ismerős kép (ha máshonnan nem, álmunkból): megyünk-megyünk sűrű erdőben, egyre beljebb keveredünk, s csak fától fáig látva, fokról-fokra veszítjük reményünket, hogy valaha is célhoz érünk. Aztán egyszer csak, váratlanul, rés nyílik a rengetegben, és íme máris látunk, messze, a végtelenségig kitágul a szemhatár, már tudjuk, hol járunk, s ettől az is megvilágosodik, honnan jöttünk, és az is, hogy merre tartunk. És most már bátran vágunk bele a túloldalon a sűrűbe, mert előre látjuk, mi vár ránk, sőt az a reményünk is megvan, hogy majd újabb nyíladékok újabb megvilágosodásokkal szolgálnak. Nagy, nagyon nagy dolog a nyíladék a rengetegben. Pedig miről is van szó? Mindössze arról, hogy a fák — utunkba került tények — egy csoportja villanásra-kettőre **együttállásba került** s ezzel a **közük** szabaddá válván, kilátásunk nyílott a végtelenségre.

Halmy Miklós műveit ilyen **nyíladékoknak** érzem, s ha alkalmam adódik „átnézni rajtuk", mögöttük mindig borzongatóan jelenvalónak érzem a végtelent. Végtelent

térben és időben, végtelent méretben és minőségben. Pedig mi történt? Csupán annyi, hogy egy villanásra **együttállásba került** teremtő keze nyomán a mi — oly sokszor lemosolygott, oly igen megnyírbált — öröklött jelképrendszerünk, annak egynéhány különösen beszédes ábrája (tulipán, csodafiúszarvas, rovásjelek) az egyetemes emberi műveltség ,,lexikon-töltelék" csúcsteljesítményeinek reprezentatív jelhalmazaival (venezuelai ős-indián sírszobor vagy keletázsiai Cam-maszk szörnypofája, Yang-yin együttes, svasztika, óegyiptomi királyi keselyű szárnymetszete),s ettől egyszerre mérhetetlen, szédítő távlatot kapott — melyik?

Mindkettő! És főként: mi magunk. Várhatunk ennél többet a művészettől? Várhatunk ennél **kevesebbet** a művészettől?

PAP GÁBOR

EGY FESTŐ TANÚSÁGTÉTELE

A kolozsvári Balázs Péter ahhoz a művésznemzedékhez tartozik, amelyet az irodalomban a ,,meszesgödörnemzedék" megnevezéssel szoktak jelölni. A Kalotaszeg és Aranyos-mente határán fekvő Magyarfenesről származó, Szolnay és

len, hogy Balázs új képein sorra megjelennek azok, akiktől emberileg és művészileg a legtöbbet kapott. A régebbi Gaál Gábor után az élő örökség melegével, ám nem érzelmes ellágyulással, inkább kemény gondolatisággal festette meg **Szolnay emlékére** című képét, s

Halmy Miklós

Halmy Miklós festményeinek tárlatát február 12-én csütörtökön este hat órakor nyitja meg az Erzsébetvárosi Művelődési Házban Harsányi István.

#

Magyar Nemzet 1981 II. 11.

Halmi Miklós, festő

L. Mátis K.

Goór T. Művészfelep. – 75–89.

Forrás, Kaskemét, 1980. máz. XII/3.

Halmy Miklós, [:]

Megemlítve.

Pomogáts Béla: A munka költője 1043-1045.

Jelenkor, Pécs, 1980. nov. XXIII/11.

Halmy Miklós, [festő]

□ HALMY MIKLÓS festőművész kiállítása szeptember 2—25. között látható a Pataky István Művelődési Központ Kisgalériájában.

2.

–: □ Halmy Miklós

Esti Hírlap, Bp. 1981 aug. 31.

Halmy Miklós

- Aki decemberben „önköltséges" kiállítást rendezett a Fényes Adolf-teremben – filozofikus alkatú, az ősi keleti gondolatrendszerek által inspirált, művészi eszményeit állhatatosan szolgáló, hiányhalan szakmai felkészültségű festő. Jól ismeri a nyugati „izmusokat (két évig élt Párizsban) de nem lett egyiknek sem követője. Független és tiszta szellem, igényes és etikus művész. „A zöld madár látogatása", „Te szabad lehetsz", „Inflexió", „Háromkodás" és „Fonat III. című festményei kiváltképpen érett, emlékezetes munkák.

D.I.: Budapesti kiállítások

Vigilia 1973/2 137 old.

Halmy Miklós

neve említve a 16.
oldalon

„A Művészet című folyóiratról"

Kútila 1972 május

Halmy Miklós
festő

Halmy Miklós képei a Fényes
Adolf Terem ben láthatók XII.
15-31 ig.

— Kiállítási naptár.
Művészet, 1972. december – 48 oldal.

Halmi Miklós

Weöres új utakat keresõ, tehetséges fiatal mûvészeink közé sorolja.

Dévényi János: Weöres Sándor otthonában; Mûgyûjtõ 1972/4.sz. 149.l.

Halmy Miklós

Somogyi hímzés
variáció. 1968

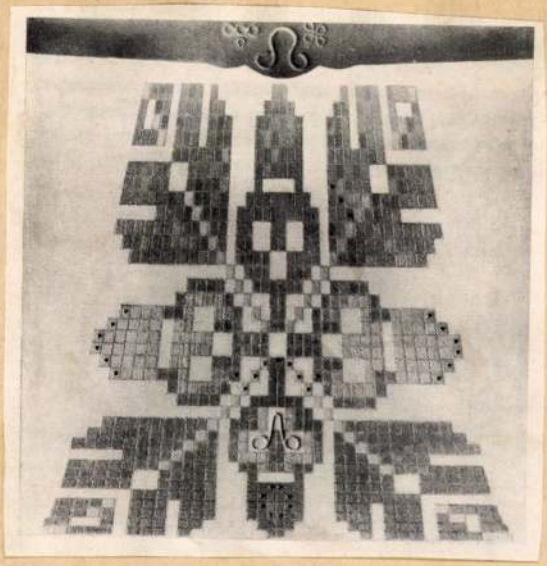

Pap Gábor: Kincsek és emlékmesék...
Művészet, 1975. jún. – 9 oldal.

Halmy Miklós

Forrás 1975/9/91 Pap Gábor

Ivanyi Miklós

Méltatás

Pap Gábor: Kincsek és ékkincsek.....
Művészet, 1975. június - 4 oldal

Szalmy Miklós

Az értelmes képi beszéd alkalmazását képviseli a művész képein.

Pap Gábor: Kincsek és mükincsek.....

Müvészet, 1975. junius - 7 oldal

Halmy Miklós

A Károlyi Mihály alapitvány eddig meghivottjaihoz tartozik Csányi Attila, Halmy Miklós, Széchenyi Lenke, Hara szti István.

Magyar Hirlap 1973-251-6
Láncz:Kiállitásról kiállitásra

Halmy Miklós

Kimaradt a Kipzőművésteti Kislexikonból.

Dévényi Iván cikke

Vigilia 73/11

783.o.

Halmy Miklós

I. 25. (fémdomborítás)

Kaminek, 1973. febr. 32. ef. 2 sz. 207 p.

Halmy Miklós

Hajnali madár (fémdomborítás)

Konvolt, 1973. febr. 32 elf. 2 sz. 198 p.

Halmi Miklós

Kondor (grafika)

Konunk, 1974. okt. 33. elf. 10 m. 1060 p.

Halmi Miklós

Sarokkő a hárkán (grafika)

Konyvk 1974 okt. 33. ef. 10 sz. 1074 p.

Halmy Miklós

Szerkesztő, H.M. faplasztikái
címmel írt cikket Jakab J. Zoltán
a 61. oldalon

Magyar Építőművészet 1974/4

Halmy Miklós

A Rátkai Márton Munkás-Művész Klubban a "Műgyűjtők és műbarátok köre" bemutatja Csiky Tibor, Halmy Miklós, Kovács Béla, Nagy B. István és Urbán György festő- és szobrászművész alkotásait.

Népszava, 1977. január 30.
8. oldal.

727990 - FNyV 11.

Halmy Miklós

MEGHÍVÓ

. . . ott hol a vers igazabb s a
tavasz lassubb vonulásu,
s új évszázadokat kezdhet el
újra szivünk . . .

Hölderlin

FÉNYES ADOLF TEREM BUDAPEST 1972. DECEMBER 15—31.

HALMY MIKLÓS
kiállítása

megnyitja

WEÖRES SÁNDOR

1972. DECEMBER 15-ÉN DU. 6 ÓRAKOR

Háttérzene

dr. Végh László
és Deák László

Nyitva: hétfő és december 25. kivételével minden nap 11-19-ig. Bp., VII., Rákóczi út 30.

Halmy Miklós festőművész
kiállítása a kolozsi pártházban.

Korunk - Magyarország 1972/38 Fald.

HALMY MIKLÓS

„Ignis X"

– grafika

Komm 1977/4 276 old

Halmy Miklós

Halmy Miklós „Geniusző a
selbeszed, igen hosszú távra
szóló üzenet közvetítője. —
1968-ban készült.

Pap Gábor: A meg nem gondolt gondolat.
Műnészet, 1978. december - 22. lap.

Halmy Miklós

„Geninsz"
(repro)

Pap Gábor: A meg nem gondolt gondolatok.
Műrészet, 1978. december – 24. lap.

Halmy Miklós

Részt vett a Népművészet szellemében cimü tárlaton Kecskeméten.

A magát tudatosan „etno-art" alkotónak valló Halmy Miklós reliefszerűen felrakott kinagyított motívumai sem felületben, sem színben nem adnak hozzá semmit a megoldás hideg tökéletességéhez.

Forrás 1977/9-59.

Á. Szabó János: Másodszor a Népművészet szellemében

Halmy Miklós

„Kecsedi V." (repro)

Mengyárt László: Ki támogat kit, ho gyan és mi végre?
Művészet, 1979. november – 26. lap.

Halmy Miklós

Halmy Miklós festőművész
kiállítása Keszthelyen,
a Megyei Művelődési Köz-
pontban november 12-én
nyílt meg.

—: Kiállítási naptár.
Művészet, 1977. november - 48. lap.

Halmy Miklós, festő

~~Lova~~

Az Orvostudományi kapetem Galériájában mutatta be műveit a művész.

Szabó Ernő: Kiállítások, 1977.

Hajdu-Bihari Napló, 1978. jan. 1.

Halmos György, építész

l.: Gilyén Jenő.

– Emlékplakett építőknek 4.

Esti Hírlap, Bp. 1978. máj. 31.

Halmy Miklós

"Jelek" cimmel három tárlatról számol be Vadas József, közöttük a müvészéről is. A Fényes Adolf Teremben rendezett kiállitásáról elmondja, hogy müveit nézve arra gondol a szemlélő, hogy filozófussal áll szemben, akinél a festék csak egyik eleme müvészetének. „Jeleket fogalmaz, tükröt ragaszt, fát fürészel, kötelet hajlit."
Magyar népmüvészeti motivumok, keleti eredetü szimbólumok jelei váltakoznak müvein. Idegen szertartás kultikus jeleit, -mint a kritika megjegyzi,-a nézők nem értik.
Élet és Irodalom, Bp. 1972. dec. 30.
XVI. évf. 53. sz. 12. lap.

2/

Halmy Miklós

Kiállitásán szereplő müveiről a beszámoló feltételezi, hogy az azokat karakterizáló jelzéseket, "jelek"-et a zend-buddhizmus szimbólumaiból meritette."Csupán az ájtatosság légköre és a szinek tropikus muzsikája figyelmeztet arra, hogy isten-tiszteleten járunk, amelyet lelkünk tisztitására tartanak." -mondja a kritikus és végül megállapitja, hogy kalligrafái megfejthetetlenek, s belenyugvó rezignációt rejtenek.

Élet és Irodalom, Bp. 1972. dec. 3o.
XVI. évf. 53. sz. 12. lap.

Halmy Mihály [ ]

Juhász Ferenc műveiben foglalkozik vele.

Pomogáts Béla: Vállat a mindenségnek

357-362.

JELENKOR, Pécs, 1971. június XIV/6.

Halmi Miklós

A legkövetkezetesebb absztrakt irányzatot a szinten pataki százmazásu, de a fővárosban lakó Halmi Miklós képviseli az együttesben. Ő vakolt vászonfelületeken, építész módjára készíti geometrikus, vagy növényi alkotó elemekre emlékeztető kompozicióit, élve a felületbe mélyített, vagy abból kidomborított motívumok különleges hatásu fény- és árnyjátékaival. A Csepel Galériában hét hegyaljai képzőmüvész mutatkozik be.

Berecz József: Hegyaljai tárlat Csepelen.

Észak-Magyarország 1974/12 4 old.

Halmy Miklós

Kompozíció, repr.

Borsody László, Gottl Egon, Halmy Miklós
Schéner Mihály, Széles Judit, B.
Urbán Teréz Miállítása 1973. december

Halmy Miklós festő

A Sárospataki Galériában az új szerzeményanyagból rendezett kiállításon szerepel festménye.

Északmagyarország, 1974. jún. 26.

Halmy Miklós 1.

(Fényes Adolf terem) kiállitásán egyszerre ideges türelmetlenség fogja el az embert. Sennek fő oka az, hogy a plasztikus megmunkálású fábravalók – nevezzük képeknek? – mélységesen mély értelmű ci-meket viselnek, ily ecket: Inflexio, Omega mandala, meg hogy Te szabad lehetsz.

Bojár Iván: Kiállitásról kiállitásra.

Magyar Hirlap 1972/351 6 old.

Halmy Miklós 2

S látok fekete alapon vörösen kanyar-
gó vonalat, meg műanyagmatszába
bemélyitett - egyébként igen artiszlikus-
koncentrikus köröket. Vagy vegyük a
Szerkö-sorozatot. Minden darabja
négyzetes fahasáb, belőlük egyforma
hávolságra kiálló azonos keresztmetsze-
tű pálcikák.

Bojár Iván: Kiállításról kiállításra

Magyar Hírlap 1972/351 6 old.

Halmy Miklós 3

S nezzük a csodálatos „tartalmi" válto-
zásokat e sorozaton belül: ha minden
fekete, akkor az Gürü (in memoriam Kö-
rösi Csoma Sándor), ha meg fekete és csü-
pán az alsó négy sorban váltakoznak
fekete pálcikák fehérekkel, akkor az Rüdi-
mentüm (in memoriam Thelegdi János).
Ugyebár nyilvánvaló?

Bojár Iván: Kiállításról kiállításra.

Magyar Hírlap 1972/351 6 old.

Halmy Miklós 4

De vehetnök példának a Naconxipán III.-at is: ezen fekete alapon két egymásnak fordúló, egyik oldalán nyitott négyszöget láthatunk, amelyek közepén pókhálószerű arabesz hálózik szerteszét, s a két négyszöget oldalvást is „nagy jelentőségű" jelképek határolják.

Bojár Iván: Kiállításról kiállításra

Magyar Hírlap 1972/351 6 old

Halmy Miklós 5

S hozzá szöveg is jár, egy Weöres Sándor idézet: A városban, mit két napig kerülhetsz, arany-szekrényben él, a nagy majom, körötte szétpancsolt vér, kidölt szesz, s heréltek bögnek minden hajnalon".

Bojár Iván: Kiállitásról kiállitásra

Magyar Hirlap 1972/351

6 old.

Halmy Miklós 6.

Weöres elég jó költő ahhoz, hogy sorait egyszerre foghassam fel tényleges helyzetleírásnak, egy szubjektív hangulat objektivált képének, s egyszersmind ön maga fölötti ironizálásnak is, afféle mühorrornak, a Ring-kong filmek keltette kispolgári riadozás perszíflázsának. Ám mit kezdjünk a képekkel?

Bojár Iván: Kicillitásról kicillitásra.

Magyar Hírlap 1972/351 6 old.

Halmy Miklós 7

Maga az írói szöveg is absztrakció, de elemei a valóságból épülnek fel, s ezért – bármily különösek is a kapcsolásaik – megiscsak követhetők, megérthetők. De a kép már ennek az absztrakciónak az ~~az~~ absztrakciója. Nincs támpont, semmi nem vonatkozik semmire, hacsak nem a festő titokban hartott leglensőbb gondolataira.

Bojár Iván: Kiállításról kiállításra.

Magyar Hírlap 1972/351 6 old.

Halmy Miklós 8

Ez viszont édes-kevés ahhoz, hogy megindulhasson a mű és közönség között a kommunikáció. Ha ellenben figyelmen kívül hagyjuk a levezetőben említett ideges bosszúságot, s nem vágyunk hajlandók komolyan venni a festő képeinek „mélységesen mély" értelmét, hanem csupán a megformálását, és a megmunkálást nézzük, akkor azt kell mondanunk, hogy ezek a plasztikusan mutázott képek szépek és dekorativak: bármilyen modern enteriőrben helyet kaphatnának.

Bojár Iván: Kiállításról kiállításra.

Magyar Hírlap 1972/351 6 old.

Halmy Miklós 9.

Igy azonban e kiállitáson a festő valakit becsapott: vagy minket, vagy pedig önmagát. Az. utóbbi a rosszabb.

Bojár Iván: Kiállitásról kiállitásra.

Magyar Hirlap 1972/351 6 old.

Halmy Miklós

a Károlyi palotában rendezett kis tárlaton mutatja be a Károlyi Mihály-alapítvány eddigi megbízottainak és közeli vendégeinek munkáját. Ő is szerepel e tárlaton.

Lauer Sándor: Kiállításról kiállításra.
Magyar Hírlap, 1943. szept. 12.

Halmy Miklós

1

(szül. 1931) Gépészmérnöki diplomát szerzett, de festészettel foglalkozik; Párisban járt. 7 alkotása közül a leglátványosabb a „Visszaterés" c. müve, mely egy tengerparti napfelkeltét ábrázol, különböző színhatásokkal.

-bm-: Modern Art in Youth Art Club.
Daily News, Bpest, 1968.III.12 6 l.

Halmy Miklós

és Schéner Mihály a budapesti Ifjú Művének Klubjában közös kiállítást rendezték.

Hírcsak

Magyar Műhely, Paris, 1968. márc. 15. 62.o.

Halmy Miklós

kijelentése szerint: A festészet nem cél, hanem eszköz, hogy a szemléletet formába öntsük. „Meditáció" c. képének reprodukcióját közli

-bm-: Modern art in Youth Art Club.

Daily News, Budapest, 1968. III. 12 6 l.

Halmy Miklós

Sárospataki művész.

Festménye szerepelt a sárospataki várban rendezett III. kiállitáson.

Képzőművészeti kiállitás Sárospatakon a Nemzeti Galéria anyagából.
Északmagyarország 1962. szept. 4. 4.l.

Halmy Miklós

Rácz György: Halmy Miklós festészete. /Képekkel; fotók: Vidovics István/

Magyar Építőművészet, 1970. 6. sz. 56. l.

Halmy Miklós
festő

"Kompozíció" 1969,
(olaj)

Theisler György: Halmy Miklós festőművész kiállítása
dedikációt, 1970. szeptember – 38 lap.

Halmy Miklós
festő

On elmult öt év termése közül
mutatott be néhányat a Műszaki
Egyetem Stoczek utcai diákotthon
tanszalgójában rendezett kiállításán.

Theisler György: Halmy Miklós festőművész kiállítása.
MŰVÉSZET,1970.szeptember - 38.lap

Halmy Miklós

festő

Valamennyi bemutatott kép, ami a kiállításon szerepel megyzetes vá-
nowza festett, cím nélküli kompo-
zíció.

Theisler György: Halmy Miklós festőmüvész kiállitása.
MÜVÉSZET,1970.szeptember - 38.lap

Halmy Miklós
festő-

Kiállításán bemutatott valamennyi
képe aprólékos gondossággal kidol-
gozott. A képek tartalmi felépítése
problematikus

Theisler György: Halmy Miklós festőmüvész kiállitása.
MÜVÉSZET,1970.szeptember - 38.lap

Halmy Miklós
festő

Kiállításain bemutatott képei
egyrészt egyszerű szemléletes, más-
részt összetett jelképrendszer meg
fejtése ~~[illegible]~~.

Theisler György: Halmy Miklós festőművész kiállítása.
MŰVÉSZET, 1970. szeptember - 38. lap

Halmy Miklós
festő -

"Godafeiszarvas"
"Dinamikus egyensúly" } repro
"Omega mandala"

Rezik gyártó Istvánt: Halmy Miklós képeiről
Művészet, 1971. március - 32 lap

Halmy Miklós
festő

Képeit érzékeny artisztikus megmunkálás, nagyvonalú kompozíciós alakítás és részletek finom kidolgozása jellemzi.

Kerékgyártó István: Halmy Miklós képeiről.
Művészet, 1971. március - 32. lap

Halmy Miklós
festő

Az „Omega mandala" teljes felületét spárgából alkotta és barnáldalt felületre festette.

Kerékgyártó István: Halmy Miklós képeiről.
Művészet, 1971.március - 32.lap

Halmy Miklós festő-

Egy-egy műve pl. a Genius vagy a Csodafuvarozás nemes anyagba, mozaikba, kerámiába kívánkozik.

Kerékgyártó István: Halmy Miklós képeiről.
Művészet, 1971.március - 32.lap

Halmy Miklós
festő

Halmy az olajfesték mellett művem
homokot is használ. Sőt vászondara-
bok rávarrásával, szögfejek, rézdombori-
tások beépítésével is fokozza a hatást.

Kerékgyártó István: Halmy Miklós képeiről.
Müvészet, 1971.március - 32.lap

Halmy Miklós
festő

A „Csodafinszarvas" című kompozícióban artisztikus felületre épült motívumokkal találkozunk.

Kerékgyártó István: Halmy Miklós képeiről.
Müvészet, 1971.március - 32.lap

Halmy Miklós
festő

A „Variációk egy szomogyi tükrösze" cimmel festményen a pásztorfigurák átírása érzékelhető.

Kerékgyártó István: Halmy Miklós képeiről.
Művészet, 1971.március - 32.lap

Halmy Miklós
festő

Az „Omega mandala" a „Meditáció" sorozat negyedik darabja. A mandala az ősi hindu kultúra, meditációs tárgyaira" utal.

Kerékgyártó István: Halmy Miklós képeiről.
Művészet, 1971.március - 32.lap

Halmy Miklós
festő

Az „Omega mandala" és a „Dinamikus egyensúly" geometrikus formák egyik kompozíciója alapszik, de szerepet kapnak a mitológikus-mágikus asszociációk,

Kerékgyártó István: Halmy Miklós képeiről.
Művészet, 1971.március - 32.lap

Halmy Miklós
festő.

Művészetében visszanyúl a magyar
népművészethez, a konfoglalás kori és
az avar ötvösművészet motívum-
kincséhez, de az archaikus népek
művészetét is felhasználja.

Kerékgyártó István: Halmy Miklós képeiről.
Művészet, 1971. március - 32. lap

Halmy Miklós
festő

Halmy Miklós a népművészet ősi motívumait jelképeinek belső tartalmát akarja újrateremteni.

Kerékgyártó István: Halmy Miklós képeiről.
Művészet, 1971. március - 32. lap

Halmy Miklós
festő -

A művész a népművészetben nem
ábrázolási tárgyat lát, hanem tar-
talmi-formai komplexumot. A
nép~~mű~~rajzi tárgy lefestése külsődleges
dolog.

Kerékgyártó István: Halmy Miklós képeiről.
Művészet, 1971.március - 32.lap

Halmy Miklós
festő -

A művész a 60-as évek elején szürrealista munkákkal kísérleteret. Kelevés párizsi tanulmányútján a nonfiguráció különböző lehetőségeit tanulmányozta.

Kerékgyártó István: Halmy Miklós képeiről.
Művészet, 1971.március - 32.lap

Halmy Miklós
festő

Művészetében a népművészet jelképei, motívumai a modern képépítés törvényeinek rendelődnek alá.

Kerékgyártó István: Halmy Miklós képeiről.
Művészet, 1971. március - 32. lap

Halmy Miklós

"Kompozició" c. müvét hozza a lap.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1971.juni. 19.
XV. évf. 25. sz. 4. lap

Révész napsugár

Halmy Miklós

"Motivum" c. képének repr.-ját bemutatja a lap.

Élet és Irodalom, Bp. 1971. juli. 24.
XV. évf. 30. sz. 16. lap

Halmy Miklós festő 1

„Éjféli mise a Notre-Dame-ban" c. tépe emlétve

Érsekmagyarország 1970 oktober 24
4. old

Halmy Miklós.

2

Franciaországba Zérzül,

Károlyi Mihályné meghívására

Érzekmegyarország 1970 október 24

4. old.

Halmi Miklós

A sárospataki kamarakiállítás az
réztvesz

Térplasztikai kiállítás
Érsekhegyszerezség, Miskolc 1969. szept. 3.

Hahn Miklós

Schéner Mihállyal közös kiállítása volt a Fiatal Művészek Klubjában.

Magyar Műhely, 1968. III. 15. 62. l.

HALMY MIKLÓS

kiállítására meghívjuk Önt
az Óbudai Pincegalériába
(III., Fő tér 1. Zichy-kastély)

Megnyitó: 1983. március 4-én 18 órakor
Megtekinthető: 1983. március 27-ig
kedd–péntek 14–18;
szombat–vasárnap 10–18 óra között

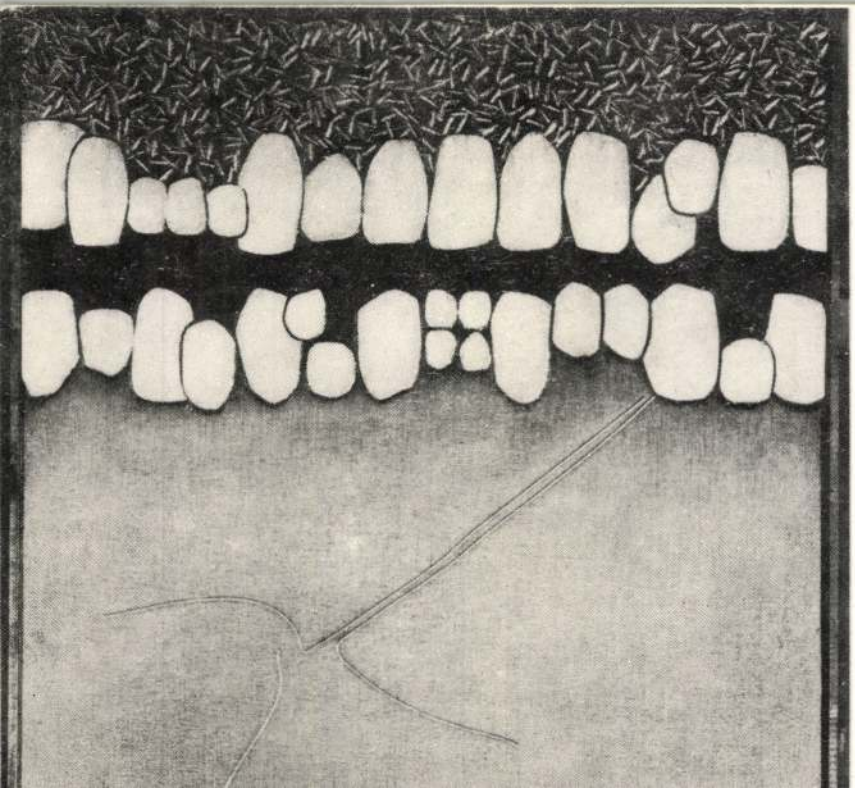

HALMY MIKLÓS

5. 22.p.

Új Művészet 1992

JEGYZETEK

3 [illegible]
Szalay László—Salamon Ferenc: Gr. E
kötet (Pest 1863—1870), *Csapody Csab*
1942), *Péter Katalin:* Esterházy Miklós
Pálról azonban mindmáig csak a ré
rendelkezésünkre: *Bubics Zsigmond*
Esterházy Pál nádor 1635—1713. (Buda
Magyar Országos Levéltár kiadványai I
1976-ban megvédett kandidátusi dissz
házy Pál nádor közigazgatási tevéken

4 A képmás a 15 éves Esterházy
feltehetően kismartoni Esterházy kas
Merényi i. m. olajnyomata után, (a 87.
Esterházy Pál saját feljegyzése a kép k
5 A korszak politikai indíttatású, a
dó magyarországi művészetéről részlet
kardot az pogány ellen. Török háborúk
6 A két metszetet *Hans Rudolf*
Lang metszette. Közli mindkettőt *Gal*
irodalommal együtt.
7 Közölve *Galavics* i. m. 87—88, i
8 Említi *Bubics—Merényi* i. m. 11
9 Az Esterházy család mítosz-ter
sebben *Galavics* i. m. 80—89, s ugya
műalkotások is.
10 A dísztálról (s annak restaurá
szobor kannáról *Héjjné Détári Angéla:*
csata emlékére. Drentwett művek
Az Iparművészeti Múzeum Évkönyve
Galavics i. m. 86—87, s ugyanott
mint Nádasdy Ferenc udvari ötvösről
pelt az 1884-es budapesti és az 1889
Ám 1919-ben, amikor az Esterházy
országra (Fraknó és Kismarton ugy
eltérően a dísztáltól — a lovasszobor-k
ötvösművei között. További sorsa n
üvegnegatív az Iparművészeti Múz
Az Esterházy kincstárról összefogla
A fraknói Esterházy kincstár a tör
Magyarországi reneszánsz és barokk
nyok. Szerk. Galavics Géza 1975, 473
11 *Benjamin Block* egészalakos
Klára: Magyarországi festészet a

Halmy Miklós festő

Művészet és Barátai 1993/3

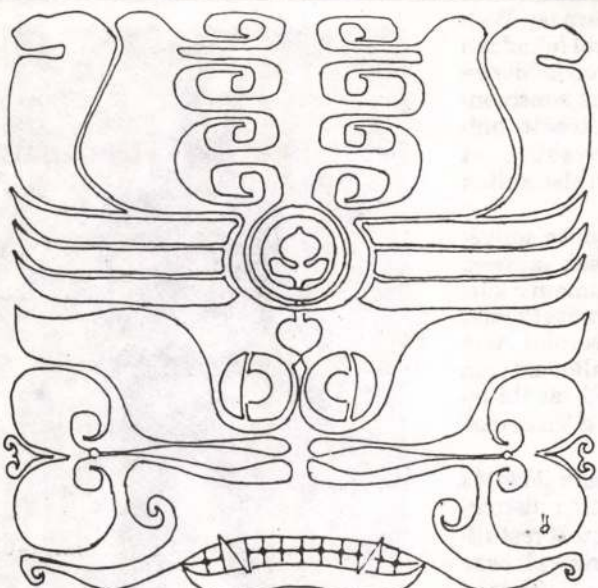

Halmy Miklós rajza

ABSZTRAKCIÓ MAGYAR MÓDRA

Tán sose volt ennyi tárlat Budapesten, mint manapság. Ez mindenesetre a szellem szabadságának jele, más kérdés, hogy e szabadság sokaknál nem több szabadosságnál, így a kiállítások jórésze nem feltétlenül örömünkre szolgál. . . A ritka kivételek közé tartozott a közelmúltban Halmy Miklósnak a Vigadó Galériában felvonult legjava életműve zömmel ugyan tíz-húsz éves alkotások (mert szíve szerinti nagyméretű képek megfestésére most egyszerűen nincs lehetőségel), de remekszép mai grafikák is.

Mi az, ami Halmy kiállítását oly fontossá tette? A legkorszerűbben internacionális (nonfiguratív) festészetének egyértelműen magyar jellege, amely ugyanakkor nem népieskedés. Ezek a keleties motívumok első pillantásra, felületes megítélésre, alig mások, mint a századelejei szecesszió díszítőművészetének megnyilvánulásai. Mi a döntő különbség? Az elmélyültség, kiérleltség, koncentráltság. Az egyszerre személyes és mélységesen mély, ősi nemzeti jelleg egyesítése: hagyomány s nagyonis mai, új rend és szuggesztívás, megannyi meditációs objektum és közösségi

y Madarassy Wal-
és ebből fakadóan
n nagyon boldoggá
nemcsak kontinen-
iértők között, mú-
teményekben az
nagyrabecsültek

ltséged és művé-
nemcsak az érem,
ban, hanem a köz-
megmutatkozik.
et felsorolni nem
kan talán azt sem
nfüredi vasútállo-
zobor, a Vízbelépő

ágod igen jelentős
rombolt műemlé-
an végzett restau-
d. Senkivel ösze
ességgel oldottad
ir kultikus művek,
vonatkozásában.
mnek érzem meg-
ső búcsú órájában
a kollegiális part-
avári szentháro-
álásánál a csodála-
borművek és címe-
végeztél.
nert Rómában fej-
de emberi alapál-
érzelemvilágodból
d jelentős részét a
ása adja, mert e
a száraz szakmai
et. Az egyházmű-
menni a gyökere-
gy alkottál, hitem
alóság számára.
unkásságodon túl

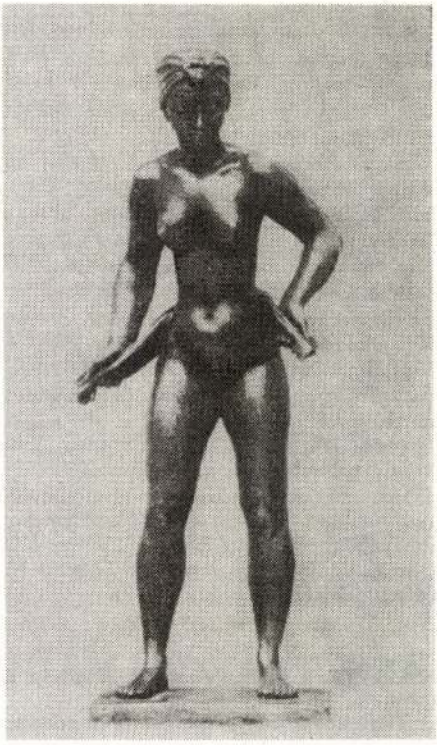

Madarassy Walter: Fürdő után

és Téged tisztelő barátaiddá nőttek. Példaképei a családi és szakmai, megértő együttdolgozásának.

És most, mikor a végső búcsú pillanatában az örök titok kapuja Mögötted bezárul, szívünkben a fájdalom és az emlékezés érzésével, azzal a meggyőződésel köszönünk el Tőled, hogy emléked szeretteidben és műveidben tovább él. Mert Téged a Teremtő Úristen nem csak azért küldött e világra, hogy valahol otthon legyen benne, hanem azért,

Halmosi egyházi emlékek

Régi temploma 1656-

Új temploma az 1860-as években épült

l. Jedlicska I.

302 és kv. l.

os sávban és rétegben tömörülnek.A
ező Krisztus,jobbra és balra próféták
r,a másik oldalon pedig az apostolok,
láthatók.Szorosan Krisztus mellett
nánt látható Mária alakja,aki Krisztus
és hatalmától szinte megfélemlitve huzza
kjamellé.Feljebb a két ivmezőben
nxzenvedésének az eszközei vannak ,melye
jos,játszi,mosolygó angyalai,hanem hatalma
k.Középen az oszlop,melynez a kicsufolt
dalt az elkárhozottak,mintegy folyam null-
dvözültek alakjai,lassan hömpölygéssel vi
t Káron a pokolba vezeti az elkárhozotta-
gyömöszölve ebbe a pokoli csónakba.
stét kigyó fonja át,várja kajánul áldozata
tétele,hiszek a testnek a feltámadásában
yilnak és a halottak feltámadnak.A jók
dig gomolygó tömegekben zuhannak le,s ezek

Halmy Miklós

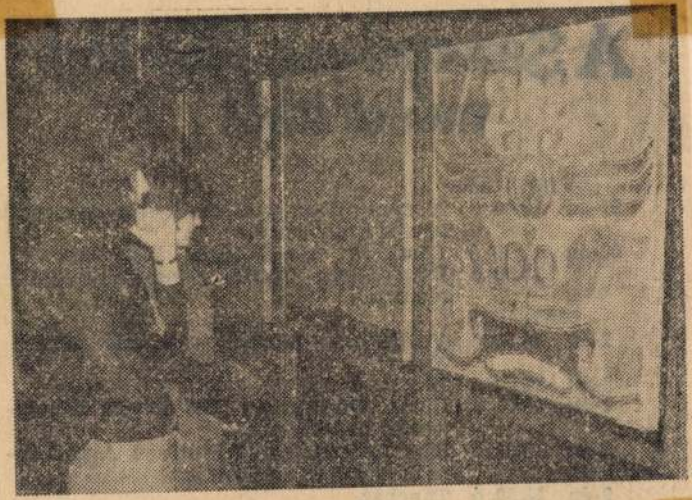

Halmy Miklós olajapplikációit a székely és az indián népművészet ihlette

Orvosegyetem, 1938. febr. 24.

Halmy Miklós

Fo

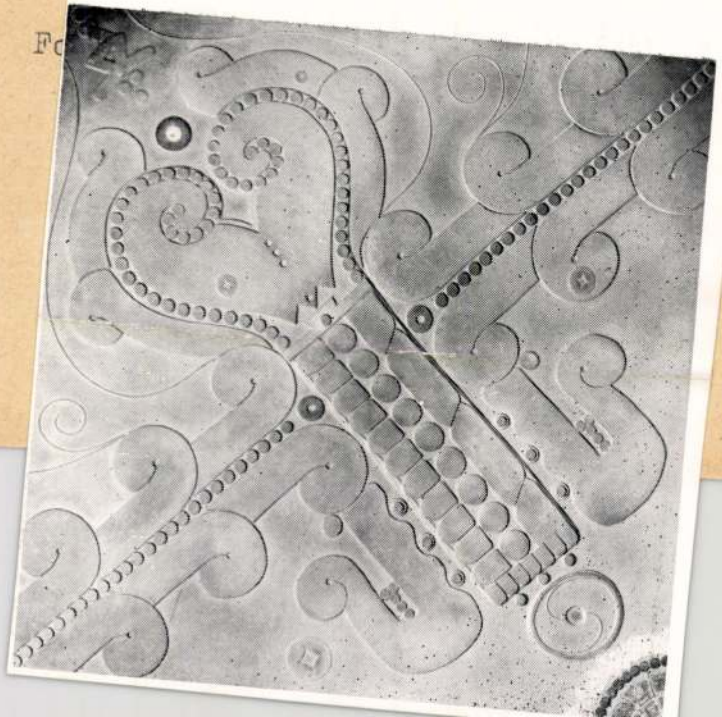

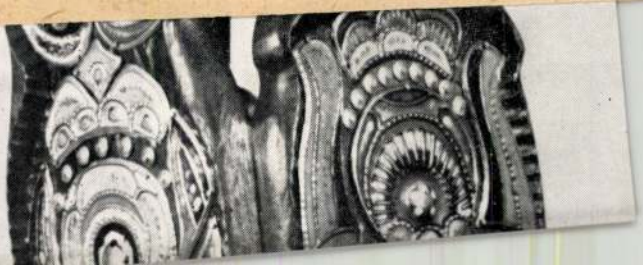

Halmy Miklós, festő-
művész.

43 Halmy Miklós: Géniusz (Kecsedi), olaj, vászon, 1968
(Ifjú Roboz)

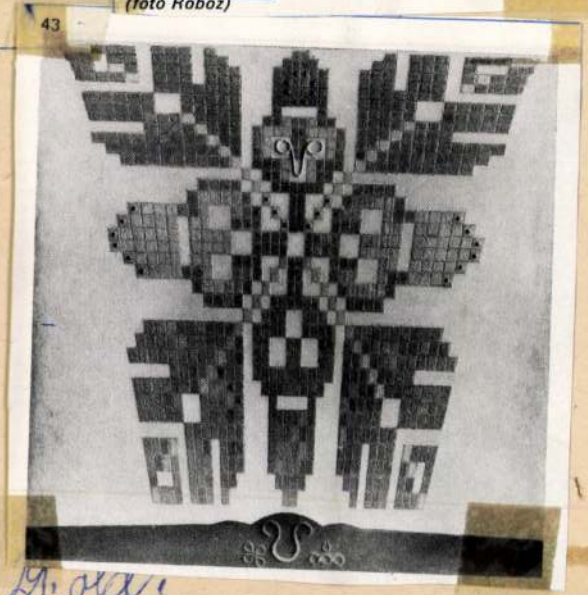

Művészet, 1970. dec. 29. old.

Halmy Miklós

„Génusz"

Papp Gábor: Népi – népiesch – anti – népiesch.
Művészet, 1976. január – 18 oldal

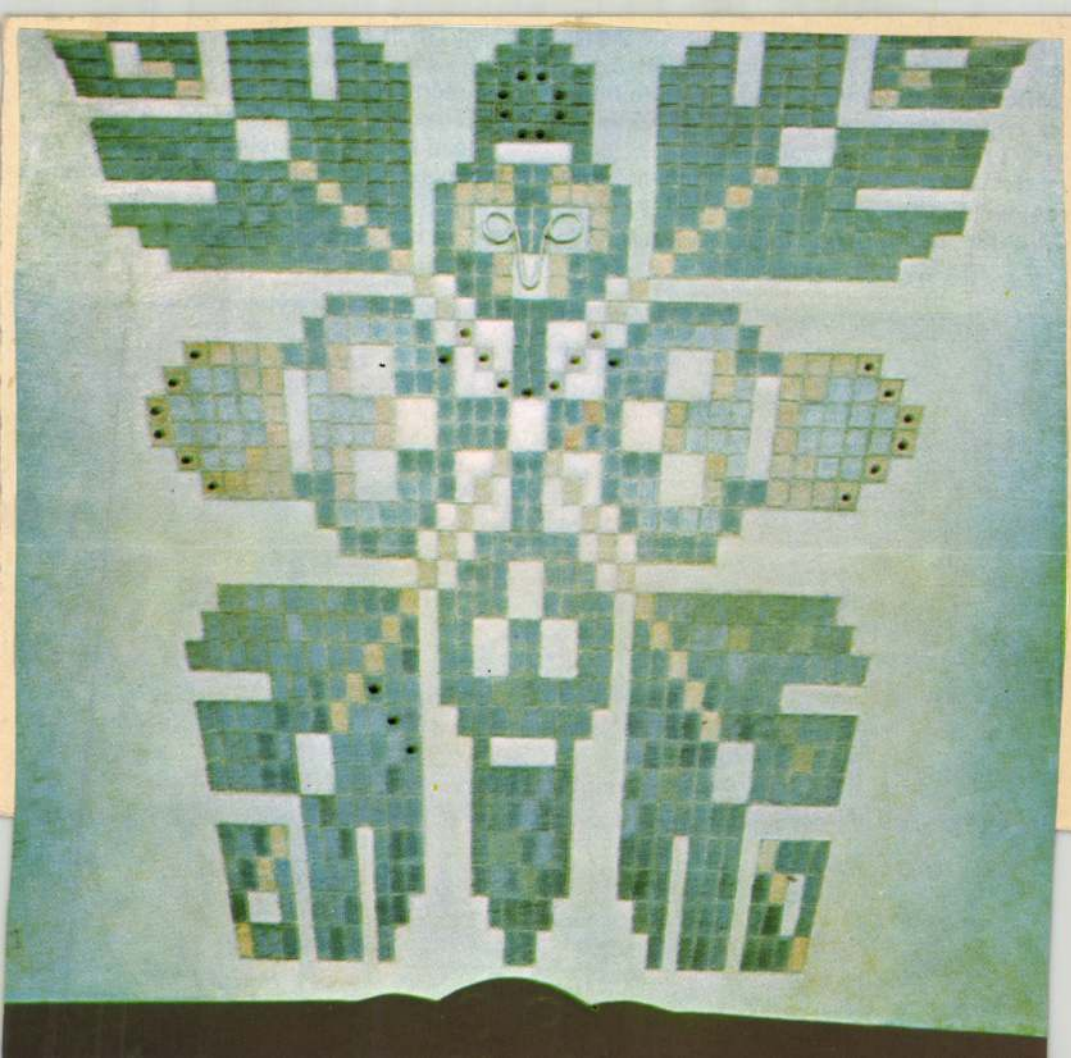

HALMY Miklós

Fo

HALMY MIKLÓS: FONAT IV., 1972. (SZERVÁTIUSZÉKNÁL)

hegyek fölött a saspár
súlyabban mint a vas száll

pont s kör mentén sugárút
leírja kúppalástjuk

alján mértani testnek
szárnyaik növekednek

Hamy Miklós

VIRÁGVASÁRNAP

Egy-egy jelenetsor megszakad
emlékezetemben, épp a közepén.
A fontos tárgyaknak nyomuk veszett.
A lámpa fénye már egész homályos.
— Korbács. Szögek. Számos szúrószerszám és kalapács. —

Ez itt egy idegen város.

Ibrahim Mehlós

Gémusz (Kecsedi)

Pap Gábor: Kincsek és mükincsek . . .
Művészet, 1975. jún. – 9 oldal.

HALMY MIKLÓS: SAROKKŐ A BÁRKÁN, 1970.

Forrás 1975/9/ 91

Balázs Péter valójában megjárta a konok emberré és gondolkodó értelmiségivé érlelő poklokat. Kiérdemelte a ,,meszesgödörnemzedékbe" való besorolást. Persze, abban az értelemben, hogy abból a bizonyos ,,meszesgödörből" — mint néhány szemléletes irodalmi és művészeti példa mutatja — ki is lehetett mászni, s a történelmi és egyéni tévedéseket életbölcsességgé, művészi energiává lehetett alakítani; olyan mozgatóerővé tenni

Kós Károly-arcképébe. A sorozatot megnyitó **Faragott balladák** (Szervátiusz) elsősorban lírai dekorativitással tűnt ki, az újabb kompozíciók azonban már sokkal drámaiabbak.

Jellemző módon ez a drámaiság nemcsak a munkáin ismerhető fel, mint a **Várakozás,** amely a szülőföldhöz-kötődést figurális kompozícióba sűríti, hanem a kiváló **Torony** többszörös, szándékos

HALMY Miklós

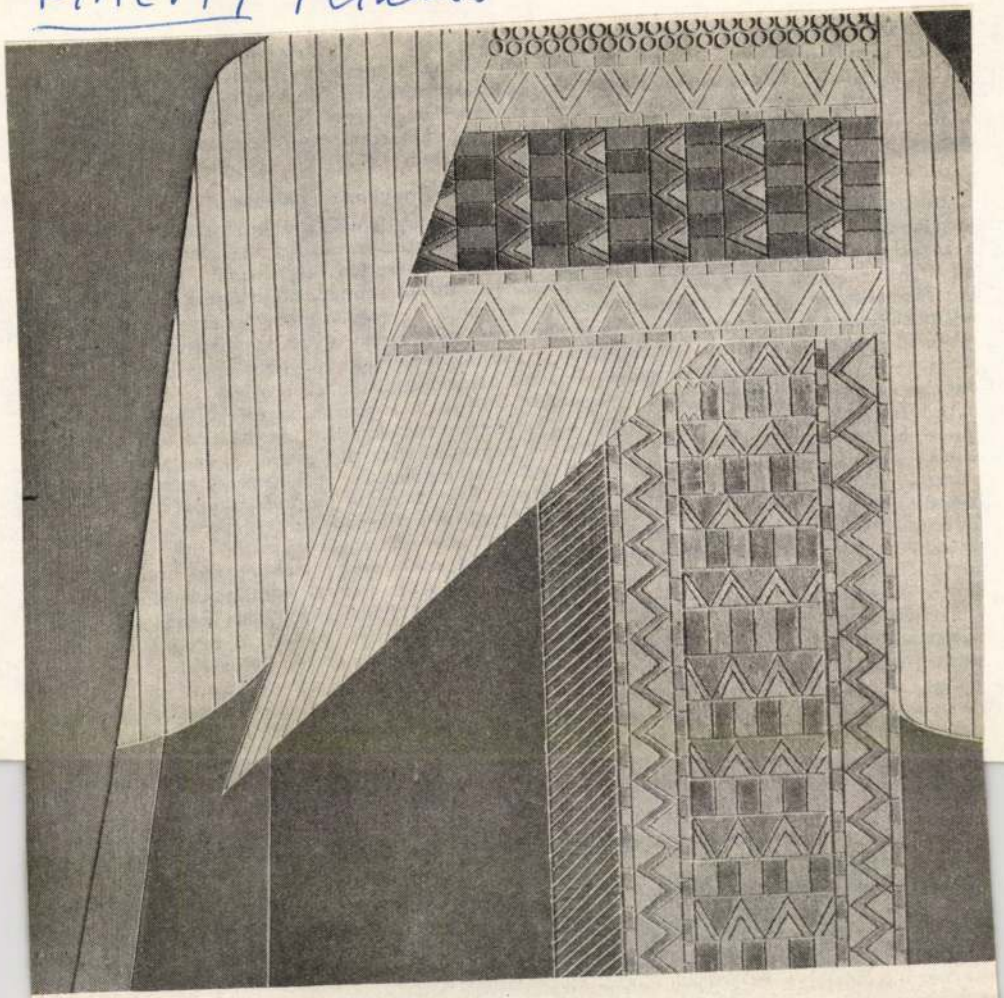

HALMY MIKLÓS: FÜGGŐKERT, 1970.

at, de még csak kételkedni sem kételkedhetik, csak nagy alázatossággal Szent Pál szavait ismételget-
eti: akit szeret az Úr, megdorgálja, megostorozza pedig, kit fiává fogad . . .

Hosszabb szünet után feláll, lassan előrébb jön, majd csendesen, félszeg mosollyal:

Én mindezeket nemcsak tudva tudom, hittel hiszem is, mégis kimondom Teelőtted mindenható
sten, hiszen Te úgyis mindent tudsz, Teelőled semmit eltakarni nem lehet, . . . hogy én már meg-
áltozni nem tudok: továbbra is magán a nagy teljességen tartom szemeimet, és akarom, akarva aka-
om, hogy az én magam építette akármily jelentéktelen világom ama másik világ fölé, elérhetetlen
magasságokig nőjön . . . És próbáld nekem megbocsátani, hogy ez így van és nem másképpen . . . És
a ez megnyugtatásodra szolgálna, nézz le énreám, és szemeddel tapasztald, hogy ez már így sokáig

Halmy Miklós

Hazafias Népfront I. kerületi Bizottsága, Budapest, 1980. XII., Erzsébetváros Művelődési Ház, 1981. II.

Halmy Miklós: Emberi milió III. (Határpont), olaj, applikáció, 105x105 cm, 1977 (fotó Somfai)

Halmy Miklós festőművész

Művészet, Budapest, 1981. márc. 6/1. old.

Halmy Miklós

Emberi milió III.

Mányárt László: Kiállitási panoráma.
MŰVÉSZET, 1981. március - 61. lap.

Kiss Nagy (A Kossuth prize winner and merited artist) and Károly Vasas (awarded by the Munkácsy prize).

By the two interviews we hope to give a picture of actual problems concerning contemporary small and monumental sculpture, art criticism, the relation of the work of art and its public, etc.

Eszter Gábor: Scale and Monumentality (an interview with András Kiss Nagy) *19*
István Antal: Whose Servannt the Sculptor Is? (an interview with Károly Vasas) *26*

WORKSHOP

In December last year was opened at the Műcsarnok the oeuvre-exhibition of Ignác Kokas (Munkácsy prize winner). On this occasion Loránd Bereczky describes the career ot the painter who is—also as a professor at the Academy of Fine Arts—one of the most effective Hungarian artists in our time.

Loránd Bereczky: Asking Is Sometimes More Difficult (a lost chance of an interview) *32*

Halmy Miklós

Halmy Miklós neve és festészete csupán szűk körben ismert, s ez több, mint hiba. Hosszadalmas volna ennek okait elemezgetni, ám nem minden tanulság nélküli, amit előbb-utóbb úgyis meg kell tenni. Tény viszont, hogy a művész idestova két évtized alatt lenyűgözően izgalmas életművet hozott létre, amelyet nem tudomásul venni: felelőtlenség. A kritika és a mecenatúra konzekvens közömbössége ez esetben is arra enged következtetni, hogy súlyos problémák és adósságok lappanganak képző- és iparművészetünk berkeiben. Mert Halmy esete sajnos nem egyedi.

De ne várja ezúttal tőlem senki, hogy néhány sorban letudom az adósságot vele szemben egy klubtermi kiállítás kapcsán. Talán ma már nem kell különösebben magyarázgatni, mennyire irreális volna – ha élne – Tóth Menyhért művészetét, jelentőségét ilyen keretek között népszerűsíteni, értékelni. Pedig – mint tudjuk – neki is nagyon sokáig csak ez jutott osztályrészül. Vagy még ennyi sem.

A két festő együtt való emlegetése már csak azért sem önkényes, mert a művészetük is számos rokon vonást mutat, már ami a színvonalat, az emberközpontúságot, az ízig-vérig hazai gyökerű, egyszersmind egyetemes piktúrát, az ökologikus-ökonomikus képépítést, anyagkezelést, arányrendszert és a komplex jelképzés, -kapcsolás mindenkor organikus voltát illeti.

Halmy képei, reliefjei egyfelől mindenesetre meg is nyugtatnak: van még, aki az egyre kaotikusabb vizuális kultúránkban tisztán csengő, belülről fakadó, értelmes és igen-igen mélyenszántó gondolatokat közlő magyar beszédre képes.

Menyhárt László

Hazafias Népfront I. kerületi Bizottsága, Budapest, 1980. XII., Erzsébetváros Művelődési Ház, 1981. II.

Halmy Miklós: Emberi milió III. (Határpont), olaj, applikáció, 105x105 cm, 1977 (fotó Somfai)

Halmy Miklós

„Hajnali madár"

Pap Gábor: Kincsek és mükincsek . . .
Művészet, 1975. jún. – 9 oldal.

Halmy Miklós

Halmy Miklós festőművész kiállítása az Erzsébetvárosi Galériában

NAGYON HASONLÓ kérdéskörrel foglalkozik *Halmy* Miklós, jelképes módon. Az Erzsébetvárosi Galériában kiállított művei láthatólag a festészet felől a „szisztéma" felé közelítenek. Ennek megfelelően eltűntek a korábbi munkáira jellemző fakturális elemek és érzéki színek festményeiről. Egyenletes, monokrom felületeket látunk, amelyeket az objektivitás kedvéért szórópisztollyal hord fel a felületre, tiszta modelleket jelezvén. *Plazma* című sorozatának minden egyes darabja az egyszerű halmazból indul ki, egy egyszerű gyufahalmazból, amely véletlenszerűen rendeződik el a másfél méterszer-másfél méteres síkokon. A képek centrumában hullámok jelentkeznek vagy geometrikus elemek szerepelnek, amelyek relészerűen befolyásolják a gyufa-pálcika-erőteret. Oly módon, mint a *Plazma (Ég és Föld, Felszabadulás)* jelzetű képén, ahol a horizont alatt a négyzet Föld-jelhez tartozó tartományban a gyufastruktúra elrendeződése kaotikus, míg az Ég-jel körgyűrűje körül rendezett erőteret ábrázol. Vagy *A magány határai* című költői művén, ahol a táblakép közepén függőlegesen végigvonuló fekete sávot átlósan átfedő másik sávval méri ki a kaotikus erőtérben a közös belső tér határait.

Gyetvay Ágnes

Magyar Nemzet 1986. III. 6.

Halmy Miklós festőművész 7.) folytatás.
Mennyhért László: Emberi miliő. Halmy Miklós életmű-kiállítása az Ernst Múzeumban.

10 Halmy Miklós: Axis mundi/*Axis mundi*, olaj, farost lemez, 91 × 91 cm, 1980 (fotó Cservenka Ferenc)

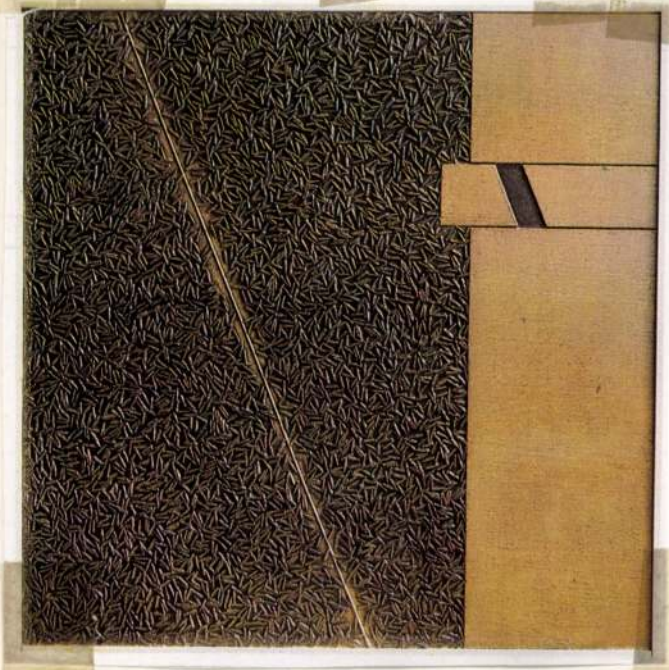

Művészet, 1989., 9., 24-old.

Halmy Miklós festőművész 6.) folytatás.
Menyhárt László: Emberi világ. Halmy Miklós festmény-kiállítása az Ernst Múzeumban.

9 Halmy Miklós: Piktogram I (Kőszál)/*Pictogram I (Rock)*, olaj, farost lemez, 105 × 105 cm, 1977 (fotó: Tahin Gyula)

Művészet, 1989., 9., 24-old.

Halmy Miklós, festőművész 2.) Folytatás.
Menyhárt László. Emberi milió. Halmy Miklós életmű-kiállítása az Ernst Múzeumban.

2. „Holnap" (Pécsi Sándor emlékére), olaj, 91×91 cm, 1967.

2

Művészet, 1989., 9., 20-old.

Halmy Miklós festőművész 4.) Folytatás.
Mengyhárt László: Emberi milió, Halmy Miklós életmű-kiállítása az Ernst Múzeumban.

4 Halmy Miklós: 1970. Heraldika/*1970. Heraldry,* olaj, vászon, 91 × 91 cm, 1968

4

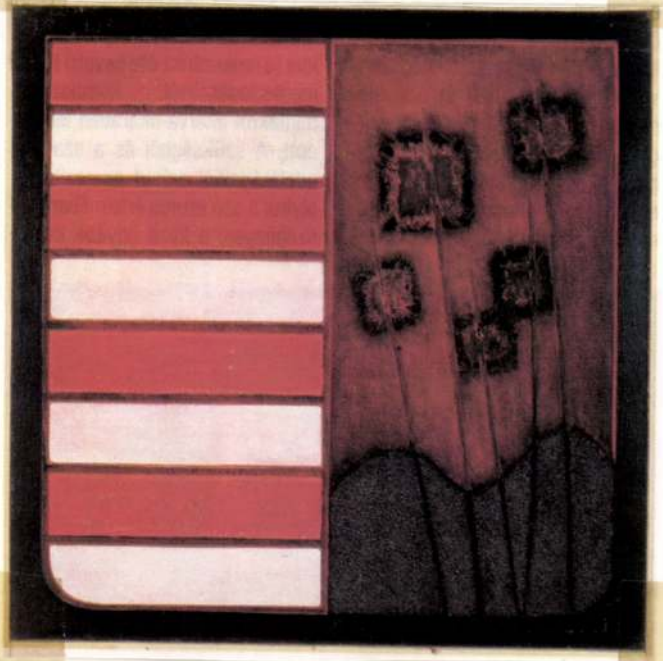

Művészet, 1989., 9., 21-old.

Halmy Miklós, festőművész 5.) Folytatás.

Menyhárt László: Emberi milió, Halmy Miklós életmű-kiállítása az Ernst Múzeumban.

5 Halmy Miklós: Naconxipán III/*Naconxipán III*, olaj, farost lemez, 105 × 105 cm, 1970

5

Művészet, 1989., 9., 21-old.

Halmy Miklós, festőművész
1) Folytatás

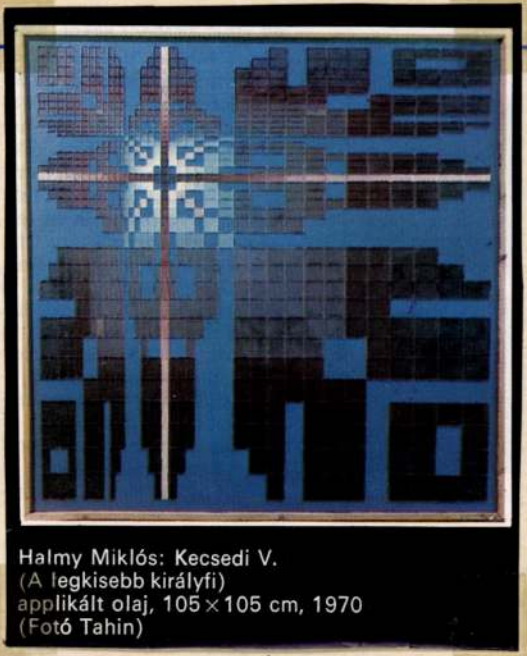

Halmy Miklós: Kecsedi V.
(A legkisebb királyfi)
applikált olaj, 105×105 cm, 1970
(Fotó Tahin)

Művészet, Budapest, 1981. szept.

Halmy Miklós, festőművész 2) Folytatás

„Majális Ortopédiában", olaj, karton, 90 x 70 cm. 1961.
(repr.)

„Fonat IV." (Szervátiuszeknál), applikált olaj,
105 x 105 cm. 1972.
(repr.)

Művészet, Budapest, 1981. szept. 32–33

Halmy Miklós, festőművész 3) Folytatás

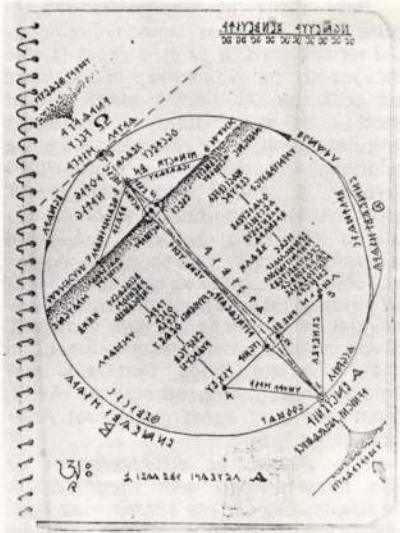

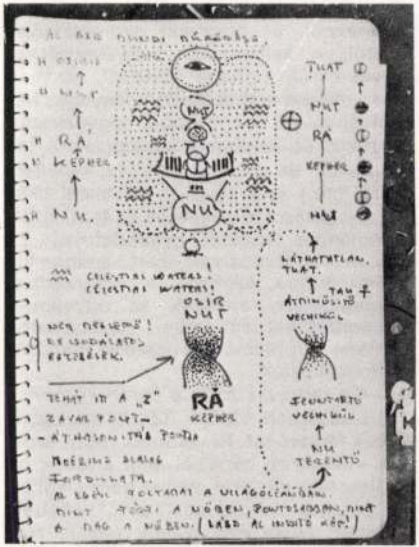

1 Halmy Miklós: Rozetta hermetika (Életprogram), tollrajz, 24x17 cm, 1969
2 Halmy Miklós: Vázlatok, tollrajz, 24x17 cm, 1968
3 Halmy Miklós: Csontváry-mandala, montázs, 23x23 cm, 1980 (fotók Somfai)

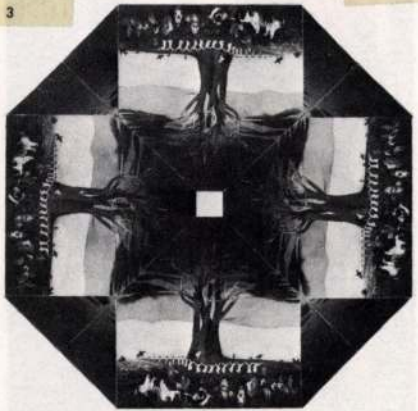

Művészet, 1981. szept. 37. old.

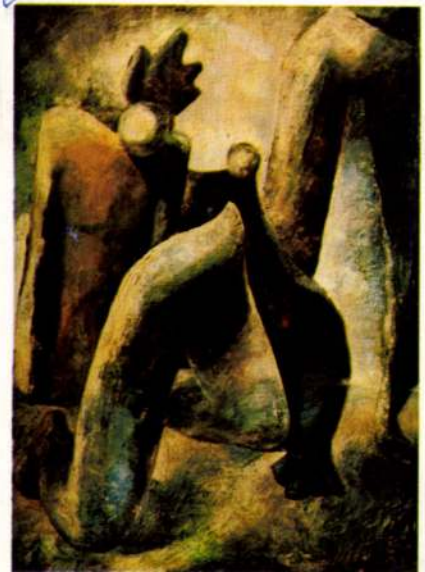

utat. Sokat fordított nekünk például a tasizmusról, az absztrakt expresszionizmusról, a kalligrafikus művészetről, a fauves-okról, a Blaue Reiterről, no meg az egyetemes emberi kultúra lényeges hagyományairól: az európai úgynevezett misztikus és spirituális tendenciákról (az alkímiáról, az asztrológiáról, a kabalisztikáról stb.) és a távol-keleti metafizikáról, szertartásokról, vallásos és természettudományos tanokról, gyakorlatokról. Ez borzasztóan fontos volt, mert nemigen jutottam hozzá azokhoz a könyvekhez, folyóiratokhoz, amelyek az egyetemes szellemtörténet és emberi tapasztalatok izgalmas problémáinak gazdag tárházával foglalkoztak.

– *Kik tartoztak ebbe a baráti körbe?*

– Elsősorban *Molnár Sándor* mozgósította a társaságot. Itt verődtek össze azok, akik különböző okokból nem jutottak be a főiskolára, azokkal, akiket nem elégített ki az, amit a főiskolai mesterektől hallottak, tanultak: *Deim Pál, Nádler István, Bak Imre, Csutoros Sándor, Csiky Tibor, Váczi*

– Petri Galla is teljesen rendhagyó figura volt. Hatalmas lemezgyűjteménnyel rendelkezett, a tv és a rádió is tőle kölcsönzött, ha valamilyen kuriózumra volt szüksége. A lakásán zenei esteket tartott – és mondhatom –, csodálatos hangulatuk volt, mint valamikor a francia szalonoknak, persze nem a sznobizmus jegyében. A zenéről való beszélgetések determinálták az együttlétet, s annak kapcsán a fölmerülő irodalmi, művészeti stb. vonatkozások. Látván nehézségeinket, fölajánlotta, hogy az egyszobás lakásán rendezzünk kiállításokat. Ezzel a lehetőséggel mi éltünk is. Be kell vallanom, én voltam az a provokatív gazember, aki ismét fölvetette, hogy tisztázzuk már végre a minőségi rangsort egymás között. Emiatt persze az egész gyülekezet Antikrisztusként kezelt.

– *Úgy látszik, az értékszempont az ilyen társulásokban sem meghatározó, sőt kifejezetten kényes kérdés – az egymásrautaltság, a sorsközösség ellenére is – ugyanúgy, mint a hivatásos-hivatalos*

Palmy Miklós, festőművész

4) Folytatás

„Magány", olaj, vászon, 92 x 87 cm. 1964.

5

Kecsedi II. (Géniusz) applikált olaj, 105 x 105 cm, 1964.

6

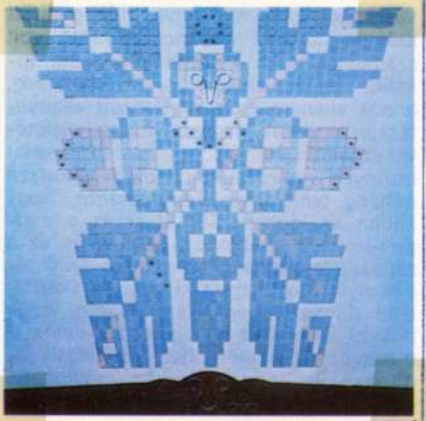

Művészet, Budapest, 1981. szept. 32. old.

Halmy Miklós, festőművész 5) Folytatás

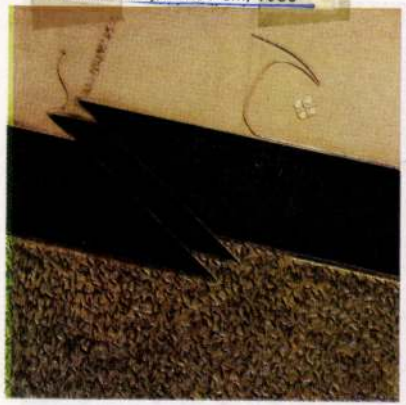

11 Halmy Miklós: Törés, applikált olaj, 91x91 cm, 1980

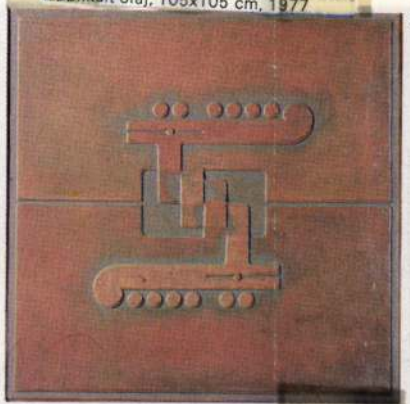

10 Halmy Miklós: Küzdelem (Szkita), applikált olaj, 105x105 cm, 1977

9 Halmy Miklós: Emberi milió IV. (Mozdulatlan mozgás), applikált olaj, 105x105 cm, 1977

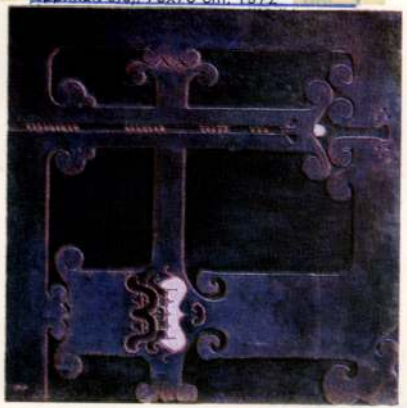

8 Halmy Miklós: A motívum működése, applikált olaj, 70x70 cm, 1972

Művészet, Budapest, 1981. szept. 34. old.

33

JOSIE TOWNLEY
(Anglia)

Sok ember jön hozzánk

Sok ember jön hozzánk, hogy mennyi, meg nem mondanám,
Jönnek kíváncsiságból vagy hogy elüssék az időt talán,
Kérdezgetnek minket mindenféléről, mi pedig válaszolunk,
Aztán elmennek a tudással, és marad velünk minden
bajunk.
Így hát csak kihasználják a cigányt, és utána félrelöknek,
És a segítségre szorulóval bizony, hogy nem törődnek!
Holott egyszerű emberek vagyunk mi, dolgosak és őszinték,
És azt szeretnénk, ha elfogadnának a szomszédaink őszintén.
De ha közéjük megyünk, ők, akik gyakran jönnek hozzánk
tanulni,
Büszkeségünkben megsértenek, és reményünk gyorsan kezd
fakulni.
A tradíciókról kérdenek, mi elmondunk mindent, de hiába,
Nincsen hova mennie, nincs szabad föld a cigánynak.
Nincsenek jogaink, kinéznek, nincs e társadalomban
helyünk,
Istenem, hogy üldöznek azért, ami drága nekünk!
A vándor életért, egy szabad országban, úgy, mint a madár,
Amelyik ágról ágra és fészekről fészekre száll.
A madárnak otthona van, őt nem üldözik el a helyéről,
tudod,
Nekünk, barátom, sajnos nem ilyen sors jutott.

ELI FRANKHAM
(Anglia)

Későre jár

Későre jár, s rövidül már a nap,
A lomb hullatni kezdi levelét.
A nyári táj gyorsan tovaszalad,
Nem hallani pacsirta énekét.

Rozsdás vadgesztenyére borul őszi ég.
Nemrég akár egy csillár, ragyogott,
Magasra tartva sok gyertya-fejét.
Pőrére csupaszítja majd a tél legott.

A lependék földre siklik puhán,
S megül a nyirkosodó avaron.
Egy új születés kezdődik csupán;
Hányszor láttam már, s megint bámulom.

Ámde későre jár, s rövidül életem.
Volt — nincs egy drága nyár, múló csoda,
Egy csupa arany, ezüst kincsterem;
Istenem, ne mondd, hogy nem lesz több soba.

SUSAN PARKER
(Anglia)

Költözés újra

Városról városra, körbe-körbe,
Mint akit valaki keze pörget,
De alig találunk egy helyet,
Ami telepnek jó lebet,
Sokáig úgyse maradhatunk,
Nem szeretik, hogy mások vagyunk,
És már költözünk is innen,
Jön London vagy jön Birmingham.

Ócskázás

Nyolckor kelti kedv, erő,
A füvön hólepedő,
Teherautó, út a gyárba,
Túlsúlyos a rakománya,
Rendőrsziréna, közel,
Le az útról, a fűre fel,
Hol az adópapír, mi a neved,
Neki mindig csak igaza lebet,
Régi nóta, indulás,
Ócska-Yard, lerakodás.

Apa vett egy teherautót

Apa vett egy teherautót,
De már bánja, szidja magát,
Kopott gumik, ócska fékek,
A hangtompítók is tropák.
Ráadásul nem fűt, csak hűt,
Vett egy ilyen teherautót.

Padló benne szinte nincs is,
Leszakítva a kilincs is,
A vizsgán persze nem ment át,
De fizethetjük az adóját,
Jövő pénteken kiróják.

Kántor Péter fordításai

A gyermek születése

Beszélgetés Halmy Miklóssal

— Festő vagy. Ha tartalmaznak is relief szerű megoldásokat a képeid, főként a színeikkel hatnak. Plasztikai munkáid is, a kőkertek sorozat, a Stonehenge kultikus építményeire emlékeztető kompozíciók, távol tartják magukat a közvetlen élményszerűségtől. Ez a sorozat pedig az archaikus megfogalmazás ellenére csupa élmény, csupa közvetlenség.

— 1975 decembere és 1976 eleje táján készültek ezek a kis terrakotta figurák. Tehát nem új sorozatról, nem új artisztikai törekvésről van szó. A fiam születése hívta életre őket. A gyermek születését és beleszerveződését az életbe, az általa okozott örömet, az általa felébresztett gondolati telítettséget próbáltam formába gyúrni. Azért izgatott ez a megjelenítés, mert nem éreztem, hogy valaha is létrehozott volna ilyen elemi, a közvetlen érzéshez ennyire közeli figurákat az európai művészet. A prekolumbiánus művészet ellenben tele van hasonló törekvésekkel. A prekolumbiánus kultúra alatt az egész földrésznyi területet értem a mayáktól, az aztékoktól kezdve le egészen a Titicacatóig. Ezek a kultúrák döbbenetes, mágikus erejű műveket hoztak létre. Természetesen nem csupán az engem kísértő témában, de engem akkor, ha nem is tudatosan, ennek az óriási művészetnek a közvetlensége vonzott. Úgy éreztem a gyermekből sugárzó születésélményt valamilyen formában rögzítenem kell.

A döntő impulzust a gyerek elképesztő hajlékonysága és gömbölydedsége, s annak a kornak a költőisége adta. És mivel mindig is izgatott a prekolumbiánus plasztika világa, talán rájuk vetül annak a visszfénye is. Elképesztő stilizáló készség jellemzi ezt a prekolumbiánus agyagszobrászatot. Egy-egy figura szimbolikus ereje az egész kultúra szellemét képes megjeleníteni. Ez a nagyvonalúság kísértett, ez az egyszerűség, amely nem törődik a görög meg a különféle kánonokkal, arányrendszerekkel. A lábak elenyésztek, a karok összevissza, úgy törik a formát, ahogy akarják, nem erről van szó, nem arról, hogy naturális formákat hozzanak létre, orvosi, anatómiai látletetet, hanem arról, hogyan lehet metafizikai távlatot adni a hétköznapoknak. Régi problémám, vajon kik csinálhatták ezeket a műveket, közönséges keramikusok, közönséges fazekasok?

— Valószínű, egyszerű mesteremberek.

— Igen. De ha egy egyszerű mesterember ennyi mindent tudott, akkor mit tudhatott a beavatott? A szellem, amely akkor az elit művészetet és a hétköznapi mesterségeket áthatotta egy és ugyanaz volt. Azok organikus, egymásra utalt társadalmak voltak, amelyek minden szinten érvényes és koncentrált műveket hoztak létre. Ez az egység, legalábbis itt Európában, a görögök óta kezdett szétporladni. Azóta nem tudjuk gatyába rázni magunkat. A szabad szellemi mozgás, aminek én egyébként híve vagyok, egy ponton túl szabadosságba csap át, és éppen a lényeget bomlasztja fel. Azt a közös forrást szennyezi el, amelyből minden közösség szelleme, öntudata táplálkozhatna. Erre az ősi rendre kellene építenünk a saját individuális elképzeléseinket, de úgy, hogy közben nem lépünk ki belőle. Ha mégis megteszed, művészi formában már nem lehet átadni az élményt. Akkor csak a zűrzavar jön, a teljes szellemi szétesés. Az az érzésem, hogy a rengeteg információ, a kényszeres kutatási vágy hatására se jutott a modern művészet lényegesebb felismerésekhez, mint amilyenekkel a kezdet kezdetén rendelkezett. Természetesen azt a személyes hajlamot, amely az embert oda vezeti egy bizonyos formához, egy bizonyos útra tereli, azt érdemes tudomásul venni. Úgy gondolom, az egyéni gesztusoknak ahhoz, hogy művészi értelemben is életre kelhessenek, találkozniuk kell a művészet, tágabb értelemben talán az egész kultúra eredeti szellemével.

Ezek a kis puttók, ahogy már említettem, nem voltak benne az én programomban. Kitérőt jelentettek, de olyan kitérőt, ami nekem nagy örömet okozott. Az élet hozta ezt az ajándékot, és én elfogadtam. Úgy gondoltam, hogy mintegy három éven át, amíg ez a kölyök alakul és formálódik a különféle szituációkat mind megfogalmazom. Dehát nem sikerült. A sorozat tizennégy figurából áll. Ennyi készült el belőle. Ma is nagyon fontosnak tartom. Azzal együtt tartom fontosnak, amit nem csináltam meg, ami csak a képzeletemben él belőle. Az egész szinte magától született. Együtt agyagoztunk a kölyökkel, és amíg ő gyúrta az agyagot, én ezeket a figurákat formáltam. Lényeges, hogy nem tudatos törekvés vezetett, csupán az, hogy a gyermeki kornak ezt a

harmatos állapotát valahogy megőrizzem legalább a magam számára.

Sajnos, ez a kitérő a vágyottnál rövidebbre sikerült. Más plasztikai művekkel foglalkoztam. Ahogy említetted a kőkerttel például, amelyek a kőkori mágikus viszonylatokra vonatkoznak, hajaznak valamennyire. Aztán vannak nekem két méter magas szobraim, ezek fából vannak, és Lentiben láthatók. Ott csináltam őket a művésztelepen.

A pályán is szobrászként indultam, de szobrásznak nem vettek fel a főiskolára. Igaz, festőnek sem.

— *Így mindkettő lettél.*

— Igen, érdekes módon, lehet, hogy ezért, de mindkettőre számot tartok. A szobrászatot csak azért nem csinálom gyakorlatilag, mert borzasztó körülményes. Indulásom idején, az Asbóth utcában, abban a néhány négyzetméteres műteremben plasztikára gondolni se mertem. Ilyen apróságokat lehetett volna csinálni, de az én elképzeléseim alapvetően a kőszobrászathoz kapcsolódtak. Különben nemcsak a körülmények, a hajlamom is arra ösztönzött, hogy próbáljam meg a plasztikának és a színnek valamiféle amalgámját létrehozni. Így alakultak ki a plasztikus képek.

— *Mi lett a terrakotta sorozat sorsa? Kiállítottad őket valahol?*

— Nem, soha. Valahogy nem kínálkozott rá alkalom. Most is ott vannak a vitrinjeimben. És soha nem is adom ki őket a kezemből. Annyira személyes dolgok. Dehát egy tonnányi képem ugyanúgy ott van a lakásomon.

— *Nincs benned megmutatkozási vágy?*

— Megmutatkozási vágy, érdekes, igazán énbennem sohase volt. Az se érdekelt, modern vagy nem modern amit csinálok. Sokmindennel foglalkoztam, sokmindent megtanultam, sokmindent próbáltam átélni, és ez a magamba szívott, elraktározott élményanyag egy bizonyos alkímia révén átalakult, s különösebb spekuláció nélkül tör elő. Az időtlenség a döntő. Az elemi életet próbálom minél közvetlenebbül megidézni. Ha látok valamilyen tendenciát a művészetben, egy új divatot szárnyrakelni, eszembe se jut, hogy ahhoz kapcsolódjam. Minden munkám közvetlen, egyéni élményen alapul, és nincs kapcsolata magával a művészeti élettel, az áramlatokkal. Talán, mivel mai szemmel látom a világot én is, bizonyos mértékig korszerűek a munkáim, a mai ember is elfogadja őket, ugyanakkor visszafelé is távlatot nyitnak. Dehát ez természetes, hiszen az emberi kultúra szerves egész. Nem lehet mögülünk kitagadni a múltat. Az ősi és változatlan értékeket a mai szellemi szituációban lehet csak értelmezni, a kettő egységét akarom érvényesíteni, valami ötvözetet próbálok létrehozni belőlük.

Oláh János

A szó és a zene hatalma

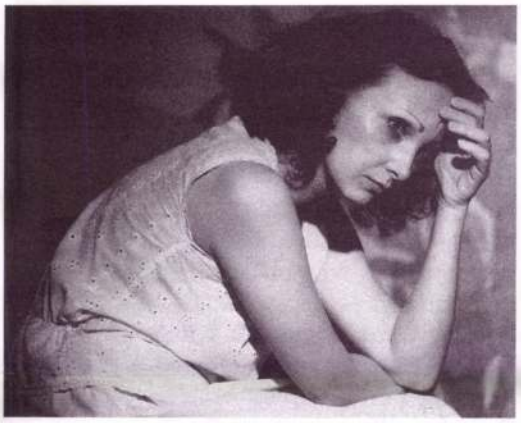

— Pálfy Margit előadóművészt a versszerető közönség Szécsi Margit költészetének értő tolmácsolójaként ismerte meg. Az elmúlt másfél évben Márai Sándor verseivel ötvenhat alkalommal lépett a pódiumra. Hogyan esett a választás Máraira?

— Olvastam regényeit, esszéit, útirajzait. Gondolatai belémivódtak: „Olyan nehéz ez az élet. Szeretem megtartani káprázataimat, ha néha tehetem". Máraiban az fogott meg, hogy élete végéig, tragikus haláláig, magyar maradt. Tudjuk, 1947-ben hagyta el az országot és San Diegóban vetett véget életének 1989-ben. Hazaszeretete sugárzik minden sorából. A hazát számára a magyar nyelv jelentette.

— Hogyan készül egy-egy fellépésre?

— Az esten, mikor a verseit mondom, mindig meghalok egy kicsit. Beledöglöm. Mert verbálisan ugyan érthetőek a versek, de a szavak mögötti valóság kifacsar. Iszonyú, amit előtte átélek. Hasmenésem van, izgulok, rettegek. Már jóval korábban a helyszínen vagyok, nyakamban láncon egy kis kereszt, imádkozás nélkül fel sem megyek a pódiumra. Aztán az előadáson leadok egy vagy másfél kilót. De megéri, mindent megér. Mert utána nagyon sok szeretetet kapok. És gazdagodom, mert úgy érzem, hogy másokat is gazdagíthattam. Nagy felelősség Márait mondani. A két nagy, úgynevezett slágerverset, „A mennyből az angyal"-t és a „Halotti beszéd"-et különösen.

— Milyen a kapcsolat közönség és előadó között?

— Érzem, hogy az emberek velem vannak, nagyon figyelnek. Itt szeretném elmondani, hogy a versmondás — munka. Kálmán György azt írja a művészetről: „A művész a legkeményebb, a legértékesebb termelőmunkát végzi, hiszen embert formál. A munkája hozzájárulhat egy, két vagy több korosztály szellemi életének, etikai érzékének változásához, fejlődéséhez, esztétikai érzékének, tehetségének, érzelmeinek gazdagságához". Sokan úgy vélik, kiállsz a színpadra, csettintenek és fölmondod a leckét. Nem, ez kemény munka, amit, sajnos, sokan semmibe vesznek, nem értékelnek, nem becsülnek. Fizetni nem igazán fizetnek érte. Nagy felelősséget érzek a hallgatóság iránt. Azokat az

embereket, akik ma eljönnek verseket hallgatni, nagyon meg kell becsülni. Márai kiemel mindennapjainkból.

— *Pitti Katalinnal közös a műsoruk, a „Szó és a zene hatalma". Hogyan döntöttek a közös fellépésről?*

— Ő ajánlotta fel, miután kétszer hallotta Márai-műsoromat. Gesztus tőle, hiszen ezzel nekem segít. Nevére sokan bejönnek a színházba, így engem is többen megismerhetnek. Katalint tisztelem, szeretem emberségéért, művészetéért. Az Operába akkor megyek, ha ő énekel. Kemény Géza tanárom szavaival: Nagy dolog Pitti Katalinnal egy templomban misézni.

— *Min dolgozik most, mik a tervei?*

— Vidéken sokfelé jártam a Márai-műsorral, többek között Veszprémben, Debrecenben, Mosonmagyaróváron, Celldömölkön. Legközelebb Szentendrén a zeneiskolában lépek fel november 9-én és Békéscsabán november 21-én. Rendszeresen és szívesen vállalok rendhagyó irodalomórákat középiskolákban. Igény van rá, ezért felújítottam Hervay Gizella—Szilágyi Domokos „Ez a nyár" című estemet. Bohár György stúdiójában 40 perces TV-felvételt készítünk Szécsi Margit verseiből „Ember-énekű Ember" címmel... Szécsi Margittal indult a pályám, ha őt nem ismerem meg, lehet, hogy soha nem mondok verset. Az ő költészetében ismertem magamra. Három önálló estet állítottam össze verseiből. '79 nyarán hónapokon át együtt dolgoztam vele a „Madár-e az Denevér" című műsoromon. Tervezünk egy Szécsi Margit költészetét bemutató kazettát. Egyelőre nincs, aki szponzorálja. Együtt dolgozom Bucz Hunorral, a Tér Színház rendezőjével is, akivel Erzsébet királyné verseiből állítunk össze műsort.

— *Mikor láthatjuk a fővárosban legközelebb a Márai-estet?*

— November 7-én este a Korona Pódiumon Pitti Katalinnal megismételjük szeptember 27-i fellépésünket. Szeretném megérni a Márai-esttel a századik fellépést is.

Rosonczy Ildikó

MÁRAI SÁNDOR

Emlék

Valakinek még tartozom vele
S hiába fáj
Nem vagyok már ő többé s nincs neve

Ő volt a jobb, a szebb, a tiszta, bátor,
Húszéves volt. Egy reggelen megöltem.
Már nem tudom, hol? Talán Pesten, vagy Kölnben.

Néha, csukott szobában, ünnepeltem
Az emlékét. S betömtem a kilincset,
Senki nem ismerte, csak én —

Nem maradt utána vers, vagy regény —
Sokszor gyűlöltem. Sokszor megtagadtam.
De hittem igazát minden alakban
Szenvedtem érte. A ruhám eladtam.

Hogy őt etessem. Álmodjon. Nevessen.
Legyen gyerek. Szenvedjen tiszta kínban —
Ha álmodott, úgy vigyáztam az álmát
Mint félvad szolga lesi mesterét
Ő volt a jobb. Fiatal volt és szelid.

Aztán megöltem, mert igaza volt.
Milyen messze mennek el a halottak —
Cyranoja voltam. Minden mosoly
Feléhajolt s én súgtam, míg szavalt

És sírtam, míg szavalt. Nem én, csak ő
Szedett sikert, zabált csókot, tanyázott
Friss testeken, míg én gebedve jártam

Homályos utakon. Kanálisokban.
Leplezem most: ő volt tiszta. Adják
Tovább a hírt s amíg én siratom
Intsenek össze s nevessenek titokban.

1927. április 8.

Márai Sándort prózaírónak tartja a közvélemény és a „szakma", ami életművének műfajterjedelmi arányai alapján érthető is. Azt azonban kevesen tudják, hogy vaskos kötetet lehetne összeállítani lappangó, eddig kötetben ki nem adott verseiből. S mégpedig milyen remekművekből! Hiszen a népszerű „Halotti beszéd" és 1956 legszebb magyar verse, a „Mennyből az angyal" mellett gyönyörű sorokban vallott a pesti polgár magányosságáról, keserű szerelmeiről, halálfélelmeiről.

U. L.

VIGADÓ GALÉRIA

Magyar Alkotóművészeti Alapítvány

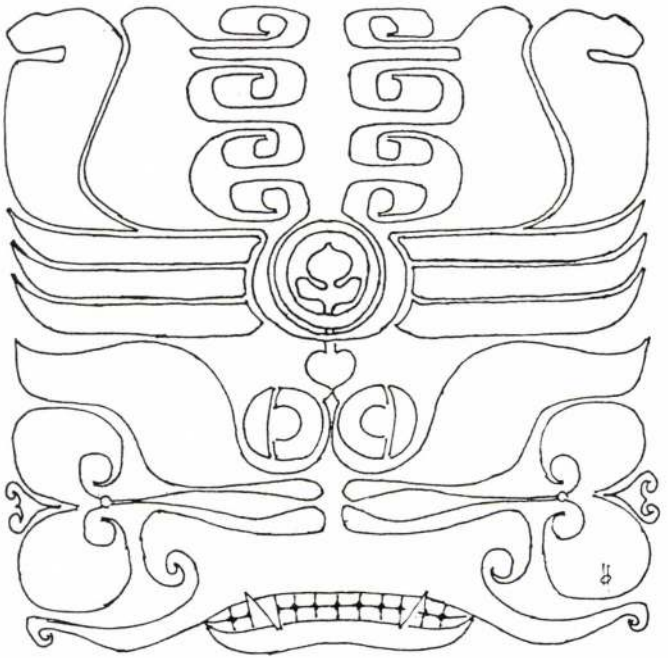

HALMY MIKLÓS

"Nem annyira egy-egy témát vagy gondolatot akarok feltárni vagy kifejezni, inkább a téma vagy gondolat atmoszférájába akarlak téged bevezetni, hogy ott folytasd röptödet"

W.WHITMAN

Tisztelettel meghívjuk Önt

HALMY MIKLÓS

festőművész

kiállításának megnyitójára
1994.február 25-én 17 órára a
VIGADÓ GALÉRIÁBA
(Budapest V.,Vigadó tér 2.)

A megnyitón közreműködnek:

SCHÉNER MIHÁLY
festőművész
és
VITAI ANDRÁS
színművész

A kiállítás megtekinthető február 25-től március 20-ig,
hétfő kivételével naponta 10-től 18 óráig

HALMY Miklós

Nádl. Vigadó 6. 1994

bm. Kovács Albert = Beriló 1994. máj. 10. 44.

A Zuglói Kör elnevezés a hetvenes évek végén bukkant fel a modern magyar művészettel foglalkozó szakirodalomban. Egy többé-kevésbé állandó "mag" köré csoportosuló, szabad-nyitott módon szervezödö,és 1962-65 között leginkább aktiv képzömüvész-társaságot jelöl, melynek tagjai nem kevesebbre vállalkoztak, mint hogy megtörjék azt a nyomasztó információs és szellemi zárlatot,mely a hatvanas évek hazai közállapotát jellemezte. Megismerni az egyetemes modern müvészet történetét,az avantgard klasszikusait és az aktuális törekvéseket; megvitatni egymás munkáit, ellátogatni a teljes elszigeteltségben dolgozó, tiltott magyar mesterek mütermébe, tájékozódni a szellemi hagyományok és a társmüvészetek terén; "visszazökkenni" az idöbe,helyreállitani a hazai progresszív müvészet megszakadt folytonosságát -ezek voltak azok a feladatok,melyeknek halaszthatatlansága (pontosabban a halaszthatatlanság közös felismerése) összetartotta az egyes konkrét kérdésekben gyakorta eltérö álláspontot képviselö müvészeket. Az egykori találkozások hangulata, a szellemi energiákat mozgósitó,inspirativ beszélgetések és a szenvedélyes viták légköre rendre visszatér a résztvevök emlékezéseiben. Voltak,akiknek csupán múló epizódot jelentettek a zuglói összejövetelek és voltak,akik életreszóló útravalót gyüjtöttek akkor; voltak,akiknek müveiben csak egészen áttételesen érhetök tetten a közös elemzések eredményei és voltak, akiknek életmüvében világosan elkülönülö, remekmüveket is termö periódussá terebélyesedtek a körben szerzett tapasztalatok. Nem hiszem,hogy ez a kiállitás a kedélyes-giccses "hatvanas-évek-nosztalgia" utóhullámaihoz illeszkednék. Az elszaladt évek során kinött tüskék miatt nosztalgiát talán csak az együttgondolkodás véglegesen szertefoszlott modusa iránt lehet érezni. Persze "höskor" volt ez,bizonyosan az; az illegalitás veszélyével és kitüntetettségével, Petri Gallával, betiltott kiállitásokkal, "csámpás-konok" világgal, küszködéssel "ál-urság" és "gaz birság" ellenében,de mégis, leginkább is fiatalsággal , Tüzzel,"határtalan Élet"-tel.

András Gábor

Nyitva:		Geöffnet:		Open:	
Kedd-péntek:	11-17-ig	Di-Fr:	11.00 - 17.00	Tue-Fri:	11am-5pm
Szombaton:	10-13 -ig	Sa:	10.00 - 13.00	Sat:	10am-1 pm

GALÉRIA

GALLERY

Budapest, V.,
Apáczai Csere János utca 5.
Telefon: (361) 117-05-41

A HOTEL INTERCONTINENTAL MÖGÖTT, AZ UDVARBAN BALRA
BEHIND HOTEL INTERCONTINENTAL, LEFT IN THE COURTYARD
HINTER DEM HOTEL INTERCONTINENTAL, IM HOF NACH LINKS

" ZUGLÓI KÖR "

/ 1958 - 1968 /

... egy sosemvolt kiállitás rekonstrukciója

ATTALAI GÁBOR
BAK IMRE
CSIKY TIBOR
CSUTOROS SÁNDOR
DEÁK KLÁRA
DEIM PÁL
HALMY MIKLÓS
HENCZE TAMÁS
HORTOBÁGYI ENDRE
MOLNÁR LÁSZLÓ
MOLNÁR SÁNDOR
NÁDLER ISTVÁN
PIKLER ISTVÁN

Megnyitó: 1993.március 12-én,pénteken 4 órakor
Megnyitja: Andrási Gábor müvészettörténész

Halmy Miklós

Meglepő műformák

Szegény ország avantgárdja

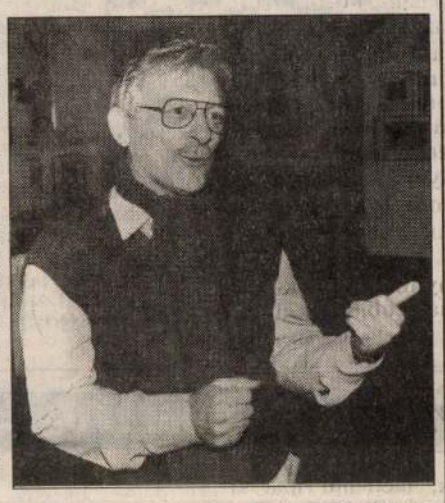

Nagy Pál író, költő, képzőművész és tipográfus, aki idén tölti be 60. évét, az 1962-ben Párizsban alapított Magyar Műhely című irodalmi folyóirat szerkesztője. — Civilben elődnyugdíjas mesternyomdász. A könyveiről és kiállításairól Európaszerte ismert alkotó, az avantgárd művészet egyik legrangosabb orgánumát tartja fenn immár Párizs, Bécs és Budapest háromszögében. Ő, aki a legmodernebb kifejezési eszközök kikísérletezője és elméleti megalapozója most Budapesten tanít.

Féléves szemináriumot tart a modern irodalomról *A posztmodern eklektikától az elektrovizuális képszövegig* címmel az ELTE Bölcsészkara irodalomtörténeti intézetének meghívására.

— Megkérdezhetem, mit jelent ez?

— A két nagy elektrovizuális műfajról, a videóról és a számítógéppel készült alkotásokról szól az előadássorozat, vagyis az új irodalmi műformákkal szeretném megismertetni a hallgatókat. A hangverssel, a lézerrel, illetve hologrammal készült alkotásokkal, performanszokkal, a kommunikációs művészettel, a telefaxon, telefonon, videón akár városok, országok között is létrejött eszmecserékkel. A sorozatnak volt két bevezetője, a posztmodern és modern egymáshoz való viszonyáról, majd ezt követően négy előadás foglalkozott ennek az új művészeti ágnak az ars poeticájával.

Műszerek, gépek az alkotáshoz

— Óráit csak egyetemisták látogathatják, vagy nyitottak minden érdeklődő számára?

Mintegy harminc hallgatóm van, de az előadások nyitottak az irodalmat magas fokon művelők, tehát fiatal írók, művészek, kutatók számára is. Szerdánként 4—6-ig a Bölcsészettudományi Kar épületében a X/A teremben szeretettel várok mindenkit.

— Akik ezeket a műfajokat művelik, esetleg publikációs lehetőséget is kapnak a Magyar Műhelyben?

— Hogyne, ez már most is így van. Néhány alkotó egyben rendszeres szerzője is a lapnak.

— Volna egy kevéssé emelkedett kérdésem. Magyarország szegény ország, s e művészeti ág gyakorlásához viszonylag komoly anyagi befektetés szükséges, amire különösen a fiatalok nemigen képesek...

— Fontos dologra tapintott rá, de azért itt is egyre több a számítógép, s a már meglévő lehetőségeket jobban fel kellene használni. A tanárképző főiskolán például van egy számítógépes-videós műhely, ahol jól lehet dolgozni, de tudomásom szerint a bölcsészkarnak is van egy informatikai osztálya, amely a nyugati technikai szintet figyelembe véve is rendkívül komoly és korszerű gépparkkal rendelkezik. Talán meg lehetne szervezni, hogy hozzáértő szakember vezetésével ott is lehessen alkotni.

— Ön a Magyar Műhely főszerkesztője. Távolléte alatt hogyan születik meg a lap?

— Nem a távollétemben készül, hiszen februártól májusig levelezés útján szerkesztünk. *Papp Tibor* Párizsban van, *Bujdosó Alpár* Bécsben, én itt, Budapesten. Megküldjük egymásnak a kéziratokat. Budapest egyébként az egyetlen biztos pont, mert itt nyomják a lapot. Még könyvek szerkesztésére is marad időm; most fog megjelenni például Bakucz József posztumusz kötete, összegyűjtött versei. Bakucz 56-ban távozott, és Amerikában Pilinszky, illetve Nemes Nagy Ágnes léptékű költővé érett. A kötet kiadását még a Szépirodalmi Kiadó kezdeményezte, s most mi fogjuk megvalósítani. Sajnálatos, hogy ő ezt nem élhette meg. Fiatalon hunyt el 1990-ben Amerikában. Dolgozom továbbá a világhírű nyelvészprofesszor, *Petőfi S. János* szövegelméleti tanulmánykötetén.

Hűséges Párizshoz, Pesthez

— Saját munkája nem készül?

— De igen. Ennek a hathónapos előadás-sorozatnak egyik alapja a „Posztmodern háromszögelési pontok: Lyotard, Habermas, Derrida" című kötetem volt, s úgy tervezem, a fél év végére kialakul egy újabb könyvem is.

— Hol érzi igazán otthon magát, Párizsban vagy Budapesten?

— Életemben egyetlen „nőhöz" voltam hűséges, Párizshoz. Kétlaki életet élek, mert Budapesttől se tudok hosszú időre elszakadni. Ha újra hívnak, újra jövök.

Nádra Valéria

Schindler listája

„Senki sem tehet semmit, hogy helyrehozza a múltat — az már megtörtént. Egy olyan film, mint ez, azonban hatást gyakorolhat ránk, és figyelmeztet bennünket, hogy ne engedjük ezt újra megtörténni" — vallja minden idők legsikeresebb rendezője, *Steven Spielberg* legújabb filmjéről, a *Schindler listájáról*. E monumentális, drámai erejű alkotás az emberiség egyik legszégyenteljesebb korszakába vezeti a nézőt, amikor egy esztelen, torz, embertelen ideológia ürügyén szervezett népirtás folyt, amikor emberek tízezrei váltak e hamis ideológia követőivé, kivetkőzve emberi mivoltukból, amikor emberek millióit pusztultak el a legkegyetlenebb szenvedések és körülmények között. *Thomas Keneally* regényében Spielberg egy olyan különleges és igaz történetre lelt több mint tíz esztendeje, amely lehetőséget kínált számára, hogy részben családi indíttatásból is, kendőzetlenül őszintén mutassa be e kort. Egy olyan, valóságban is létezett személyt a középpontba állítva, akinek ellentmondásos jelleme külön fejezet e tragikus sorsú század történelmében.

Oskar Schindler karrierista német kereskedő, majd gyáros, akinek célja, hogy minél gazdagabban élvezze az életet. A történelem, a második világháború a kezére játszik, s a náci párt tagjaként az elfoglalt Lengyelországban, a zavarosban halászva, el is éri célját. Egy idő után azonban felismeri: gazdagsága egy tragédiákba torkolló elállatiasodott, kegyetlen politika következménye, melyhez megannyi borzalom és vér tapad. Tisztában van azzal, hogy nyíltan nem szállhat szembe látszólagos barátaival, cimboráival, hazája politikájával, így a maga módján kezdi meg sajátos harcát a kisemmizett, gyakorlatilag halálra ítélt munkásai életéért.

Spielberg filmjének egyik nagyszerűsége, hogy a vészkorszakot nem elnagyoltan, hanem emberi sorsokon keresztül ábrázolja. Így a változó jellemű Schindler mellett az emberi mivoltából kivetkőző plaszowi koncentrációs tábor parancsnokát csakúgy, mint a zsidó rendőrséghez beállt fiatalembert, aki kénytelen társai és népe ellen fordulni, csak hogy saját bőrét mentse. Spielberg drámai képekkel, egyedi emberi tragédiák bemutatásával érzékelteti a varsói gettó kialakítását, az ott zajló, emberhez méltatlan életet, majd annak iszonyatos felszámolását, a koncentrációs táborok mindennapi életét és tragikus eseményeit. E műben talán kevesebb gyilkosságot látunk, mint egy ma divatos hollywoodi akciófilmben, mégis itt minden egyes halálesetnek külön története, jelentősége van. S sajnos tudjuk, hogy e filmben minden halott százezrek, milliók halálának állít emléket. A film valósághűségét csak erősíti, hogy a rendező filmjét fekete-fehérben forgatta, s a jelenetek több mint harmadát kézikamerával rögzítette. A néző így szinte az események középpontjában érezheti magát. *„Minden, amit a Holocaustról láttam, fekete-fehérben volt"* — érvel Spielberg, s hozzáteszi, az utókor is többségében fekete-fehér felvételeket láthatott e korszakról. Színesben azoknak van joga visszaemlékezni — magyarázza —, akik ezt a fekete kort valóban színesben élték át.

A filmet és alkotógárdáját az amerikai filmakadémia tagjai tizenkét Oscarra jelölték. Jelölést kapott a film rendezője és operatőre mellett többek között a Schindlert elsőrangúan megformáló *Liam Neeson*, s a Goetz táborparancsnokot alakító *Ralph Fiennes* is. Kiválóan játszik a már Oscar-díjas *Ben Kingsley* is, Schindler könyvelőjeként.

„Szeretném, ha a jövő nemzedékei emlékeznének, és megkísérelnék megérteni a történelemnek ezt a tragikus szakaszát" — fogalmaz a rendező, aki a jelen- és az utókornak történelemkönyveket kiegészítő, maradandó művet alkotott. *(UIP-Duna Film)*

Falus Tamás

Tárlatunk

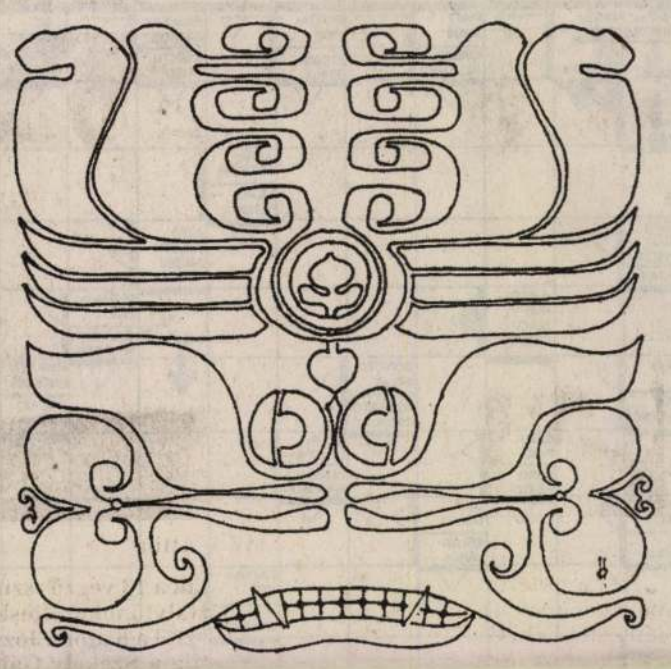

Halmy Miklós: Motívum

Mitológiák

A Vigadó Galériában Halmy Miklós festőművész tárlata március 20-ig, Krajcsovics Éva festőművész kiállítása március 27-ig tekinthető meg.

Ahány festő, annyi megközelítés, annyi út, annyi képi fogalmazás. Hogy helyes-e az irány, hogy távlattal kecsegtet-e, az eredmény szinte kizárólagosan a minőségtől függ. *Halmy Miklós* az álmok és a valóság határmezsgyéjén halad föltámasztott képzeletének fegyelmezett mértani rendjével. Hírt ad „A zöld madár látogatásáról", közli hipotéziseit a magyar mitológiáról, bepillant a rejtelmes idő eltűnt és színesnek maradt, színesnek épített régióiba. Halmy Miklós oly perfekt a figyelmességben és a műgondban, hogy álmai megfejthetőek a néző és befogadó egyéni képzeletének szintjén, hisz az ő művészete is a mitológia ösvényén keletkezett színes hipotézis. Fölfedező eszköze a fantázia; világa titkokkal átszőtt képi rendszer.

Krajcsovics Éva legfőbb erénye, hogy halvány tónusokkal éri el a színrendet, művészetének ez az egyénisége. Finomság az ereje, szűkszavú témái jelentik mélységét, a szobára és műteremre hangolt ajtók, ablakok, fénysugarak a gazdagságát. Mestere Kling György volt, folytatja meghitt, érett színeinek éterikus, ám mégis sűrű líraiságát. Esztergomban, Vásárhelyen, Nagykanizsán, Budapesten, Hollandiában is bemutatkozott. Csaknem tucatnyi díjat kapott Szegeden, Kaposvárott, Salgótarjánban, Debrecenben, megérdemelt siker kíséri mostani bemutatkozását is a Vigadó Galériában.

Losonci Miklós

A betű titkai

Lakner László és Emmett Williams közös kiállítása március 15-ig tekinthető meg hétköznaponként 10 és 18 óra között a Goethe Intézetben (VI., Andrássy út 24.).

Lakner László képzőművészetünk egyik karakteres egyénisége, komoly hatással van egész korosztályokra, függetlenül attól, hogy 1974-től Berlinben él. Budapesten született, Budapesten végezte el 1960-ban a Képzőművészeti Főiskolát. Világhírét koncept munkái és a betűkkel érvelő vizuális költészete okozta. Emlékezetes nagy és maradandó műve a „Halotti beszéd", első nyelvemlékünk izgalmas képi műfordítása.

Lakner László ezúttal esztétikával foglalkozó könyveket köt be spárgával, így talál képi megjelenést e kiadványoknak. Továbbá Petőfi „Anyám tyúkja" című versét értelmezi fehér műanyagra álmodott fekete betűkkel.

Hasonló fogalmazás, de eltérő lelkület jellemzi a precíz Emmett Williams lapjait. Ő a Fluxus mozgalom egyik alapítója, Kölnben Lakner Lászlóval közösen mutatta be műveit.

L. M.

Hivatásuk is belejátszik

Portré a boncasztalon

Állatorvosok ecsettel, vésővel, fotóobjektívvel

Amikor megkaptam a meghívót, gondoltam, tisztes hobbifestők, hobbiszobrászok termékeit láthatom majd együtt. A meghívó ugyanis az állatorvos képzőművészek vándorkiállításának Pest megyei megnyitójára szólt. Uramisten, állatorvosok vésővel, ecsettel!

Nagyot csalódtam. Kellemesen. Olyannyira, hogy amikor e sorokat írom, nem is tudom, melyik a helyesebb kifejezés: állatorvos képzőművészek vagy képzőművész állatorvosok. Az aszódi Podmaniczky-kastély dísztermében ugyanis, ha nem is minden esetben remekművel, de igen magas színvonalú, technikájú és látásmódú, egyéni felfogású képekkel, szobrokkal, grafikával, fényképpel találtam szembe magamat. Persze jobban meg kellett volna nézzem előre a névsort, mivel a kiállítók egyikének-másikának a neve több országos tárlatról, katalógusokból is jól ismerten cseng. Valami megragadó erő vezetheti ezeket a kitűnő embereket, hogy valamilyen eredendő érzékenységgel, talán genetikusan determinált készséggel képesek a körülöttünk lévő objektív valóságot, egyes jelenségeit a művészet eszköztárának mesteri alkalmazásával elénk varázsolni, túllépve az orvosi hivatásukra jellemző egzakt, valósághű, sokszor száraz szemléletmódon.

Ez utóbbiak egyébként dr. Nagy Attilának a tárlatmegnyitó gondolataiból valók, melyeket az állatorvos-feleség Moór Marianna színművésznőnek a helyhez illő, szellemet szárnyaltató versmondása után fejtett ki. Különben maga is korábban gyakorló állatorvosként (jelenleg az FM állat-egészségügyi és élelmiszer-ellenőrzési főosztályának vezetője) szinte mindőjükkel baráti kapcsolatba került. Elbeszélte például, hogy dr. Bándy Müller Pállal kórboncnokként dolgozott együtt a kaposvári Állat-egészségügyi Intézetben, s miközben boncolt, addig kollégája megszólalásig híven lerajzolta professzoraik képmását a boncasztalra. Azóta festményei számos kiállításon váltottak ki elismerést egyedi képalkotásukkal, bensőséges kifejezésmódjukkal.

Persze legtöbbjük nem ilyen bizarr szituációkhoz kapcsolódik, de kenyérkereső hivatásuk valamiképpen mégiscsak belejátszik művészetükbe. Tizenkét évig volt például állatkórházi sebész Bertalan Gábor, akit állítása szerint ez a plasztikai tevékenység vezetett el a szobrászathoz, és művei számos kiállításon kerültek közönség elé. Czinkotai Frigyes képzőművészetialap-tag, s az orvoslás mellett 1966 óta állít ki rendszeresen, a kaposvári Dóka Pál csendéletei, portréi országos kiállítások darabjai, Simon József pedig fordított pályát futott be: először Szőnyi-tanítványként a festészettel kezdte, aztán váltott, és négy évtizedig állatorvoskodott. Most nyugdíjban, újból előkerült nála az ecset... A kiskőrösi, majd kelebiai körzeti állatorvos Ispánovity János derűs figuráival, ellesett kerámia életdarabjaival gyakorta találkozunk képzőművészeti boltokban is. Kisplasztikái örömet, békét sugároznak minden otthonban...

Kár, hogy e helyen nincs módunk sorolni valamennyi alkotót, mint ahogyan a lelkes Nagy Attila tette, ki joggal véli úgy, hogy a közvéleményben nem mindig helyes megítélést elfoglaló állatorvosok — úgymond — kari tekintélyét, megbecsülését is segítenek fényesebbre csiszolni ezek az alkotó kollégák. Ha most nem is méltathatjuk mindannyiójukat, de biztos vagyok benne, hogy egy-egy újabb egyéni bemutatkozásuk alkalmával úgyis megjelennek majd e hasábokon. Nemcsak a festők és szobrászok, hanem olyan nemzetközi fotóművész is, mint Mészáros László, aki remekül ábrázolja objektívje szemszögén át nemcsak a tájat, hanem az állatok mozgását egy adott pillanatban. Az ám, az állatok! Csak ez az egy maradt rejtély előttem, hogy vajon az állatorvos festők képein, szobraiban miért látunk oly keve-set belőlük. De hát ennek is meglehet a maga jó oka, s ez semmit sem von le értékes tevékenységükből.

S hogy ha a teljes névsor híján is, de idesoroljam: az országból hat festőművész, egy grafikus, három szobrász, illetve kisplasztikás, egy gobelin- és három fotóművész alkotásait szemlélhetjük az ódon kastély termében, köszönve annak a készséges szervezőmunkának is, melyet nemcsak a helyi önkormányzat tanúsított, hanem elsősorban Pálfalvi Aladár főállatorvos, vállalva az ország minden részéből érkezett alkotók és kollegiális érdeklődők házigazdai fogadását, dr. Tóth Péter megyei igazgató főállatorvossal egyetemben. Még arra is volt gondjuk, hogy megemlékezést rendezzenek ez alkalomból Aszód szülöttének, a 25 éve elhunyt dr. Kómár Gyula állatorvos professzor emléktáblájánál 90. születésnapjára, és tiszteljenek az állatorvosi kar kiemelkedő, nemzetközi jelentőségű személyiségének, az állatsebészet és -szemészet nagyhírű művelőjének munkássága előtt.

(lőkös)

Hírlik, repül a Sas

Gyönyörű nők veszik körül, mint mindig, és mosolyog Sas József. Pedig úgy hírlik, repül. A Mikroszkóp teljes társulatával együtt. Igaz ez?

— Mint minden hír Budapesten. Csakhogy nem a színházból, hanem a nyáron Olaszországba, Görögországba és a szlovén tengerpartra repül el társulatunk minden tagja egy-egy hétre. Igaz, jócskán van anyagi gondunk, de kötöttünk egy jó reklámszerződést a Tan-Túra Utazási Irodával. Végre pihenhetünk.

— Tehát most már csak ezt tervezik, csak erre készülnek?

— Sajnos még messze a nyár, vagy jó, hogy messze van. Így tavaszszal Andorai Péter és Csongrádi Kata felléptével bemutathatunk egy nagyon zenés vidám színdarabot, a Téves kapcsolást. Tele lesz slágerrel.

— Aztán repülnek?

— Választások idején? Kemény kampányküzdelembe fogunk, hogy a nézők bennünket válasszanak. Csinálunk egy Markos György-estet, egy Éles István-estet. Folklórkabaré lesz a javából. Láttak már ilyet? Városi és falusi humor együtt, népies meg urbánus. A szerzők: Selmeczi, Trunkó, Peterdy, Vezda és még mások, akik fel is lépnek: Heller, a Defekt duó, Forgács, Böröczki, Perlaki. Ott lesz az egész társulat. Az urbánusok és a népiek mind.

— De akkor már biztosan repülniük kell!

— Biztosan — mondta Sas József —, ha addig ki nem találunk még valamit.

Játék a Bácshússal • Félsertéssel is díjaznak

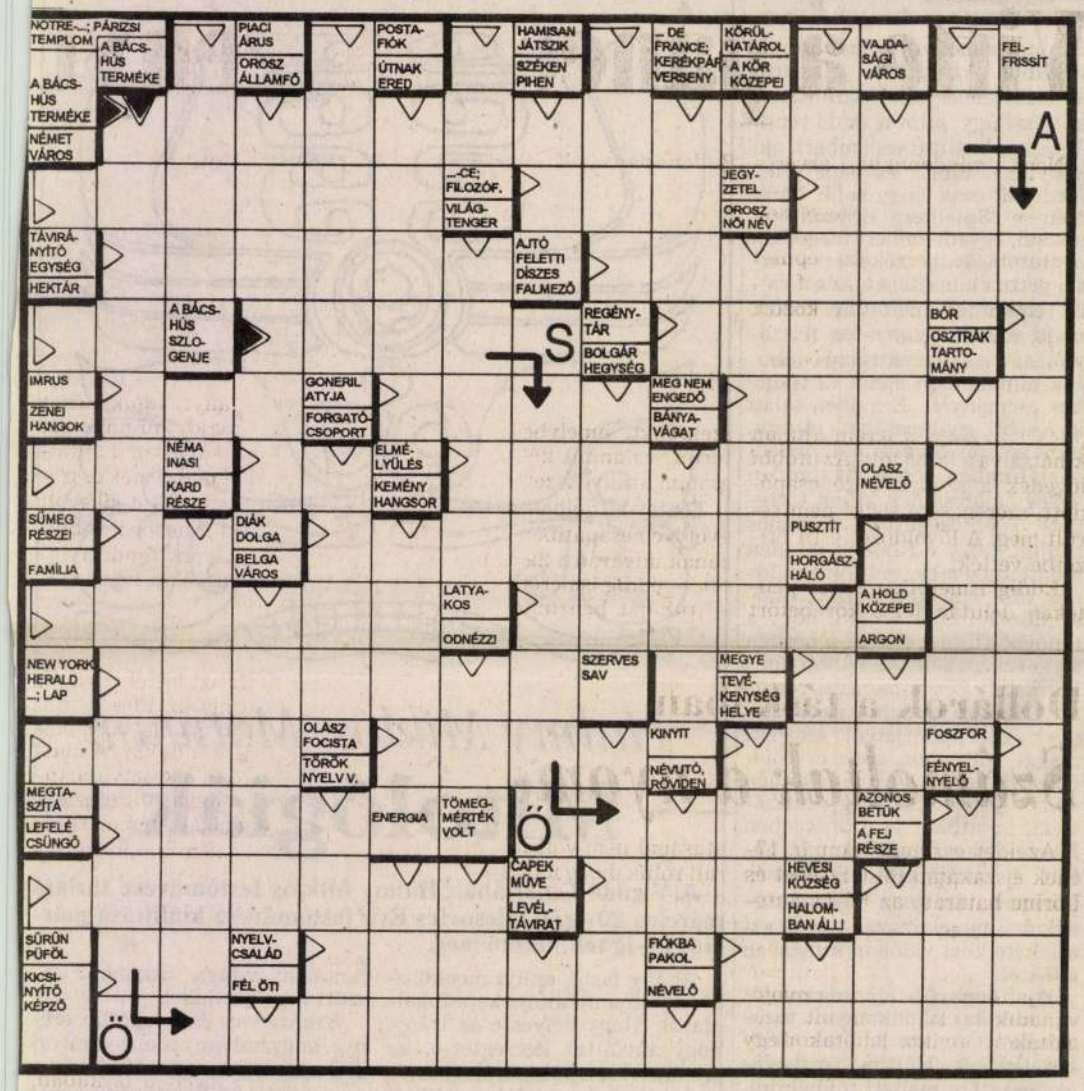

Az előző heti rejtvény megfejtése: Senki sem lehet igazán erkölcsös ember okosság nélkül. A helyes megfejtésért könyvcsomagot és a Rejtvényfejtő miniszótár két-két kötetét nyerte: Csanádi István (Budapest XI.), Németh Zsuzsanna (Szolnok), Szőke Ferenc (Kazincbarcika).

BÁCSHÚS RT. BAJA

Sonkát keresünk

Húsvétig tartó játéksorozatra csábítjuk ezúttal olvasóinkat. Partnerünk ebben Bácska jól ismert húsos fellegvára, a Bácshús Rt., amelyet az ünnepek közeledtével *sonkabirodalomnak* is nevezhetünk. Így témánkhoz, azaz játékunk lényegéhez el is érkeztünk.

Három hétig az Önök dolga csupán annyi lesz, hogy minden alkalommal megfejtik a soros keresztrejtvényt. Hogy ne feledjék az alaptémát — a finom húsvéti sonkát —, az úgynevezett fősorok is hozzákapcsolódnak. A Bácshús jóvoltából pedig *hetente tíz darab húsvéti kötözött sonkát sorsolunk ki a megfejtők között*. A szerencsések a bajai cégtől postán kapják meg az ünnepi asztal nélkülözhetetlen ételét. Így összesen harminc Vasárnapi Hírek-olvasó falatozhat majd Bácshús készítette sonkát húsvétkor.

A játék azonban annál izgalmasabb, minél nagyobb a tétje. Ezért ajánlott fel a részvénytársaság *három különdíjat* is. Ezeket a sorozat befejezése után, *március 25-én sorsoljuk ki* olyan játékosok között, akik mindhárom rejtvényünket megfejtették. Csábítóak a tétek: *fődíjként* egy *feldolgozott félsertést* ajándékoz a nyertesnek a Bácshús, míg a *második* helyezett *hatezer, a harmadik* pedig *négyezer forintot* érő *ünnepi húsos csomagot* vehet át.

Vágjunk tehát neki a sonkakeresésnek! E heti rejtvényünk megfejtésének beküldési határideje: március 11. Címünk: Budapest 8. Pf. 14. 1979. Az első nyertesek nevét a március 13-án megjelenő számunkban közöljük.

Sakk

Pattfalak

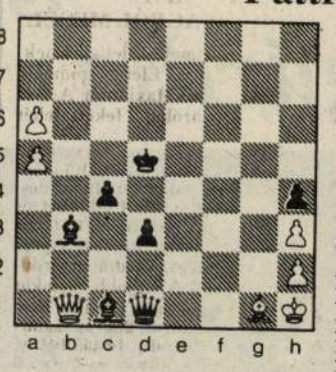

Világos lép és döntetlen

Világos egylépéses mattra áll, tehát *1. Kg2*, majd Vd2† is nyilvánvaló. Még *2. Ff2* sem boszorkányság, sőt, a következő néhány léps sem. Nincs jobb, mint *Kc6 3. a7 Kb7 4. a6† Ka8*. Logikus *5. Va1* és erre *Fb2!* is. Most hatásos vezérlépés kell. A nyolcadik lépésben a mattot hárító pattfal lenyűgöző hatású.

A február 27-i számunkban megjelent feladat megoldása:

Világos — Kb8, Fc7, Bg4, gy.: e6, f5. Sötét — Kf6, Ff3, Bc1, gy.: c6, g6. (Világos lép és nyer.)

1. Fd8† (1. Fe5†? KXe5 2. e7 Bb1† 3. Kc7 KXf5 4. e8V FXg4 sötétre kedvező.) *1. — KXf5 2. e7 Bb1†!* (2. — Be1?-re 3. Bg5† Kf4 4. Be5!! nyerne.) 3. Ka7 (3. Kc8? Be1 4. Bg5† Kf4! 5. Be5 Fg4†! 6. Kb7 BXe5 7. Fc7 Fd7 csak döntetlen.) *3. — Ba1† 4. Kb6! Bb1† 5. Ka6 Be1* (5. — Ba1†-ra 6. Fa5!) *6. Bg5† Kf4 7. Be5! BXe5 8. Fc7!* és világos nyert. (V. Nestorescu, 1992.)

Ozsváth

Rádió, tévé — ma

KOSSUTH RÁDIÓ 8.24: Édes anyanyelvünk. 8.30: Magyar daloskert. 9.05: Világóra. 10.05: Római katolikus szentmise. 11.05: Gondolat — jel. 12.20: Harminc perc alatt a Föld körül. 12.50: Vasárnapi gondolatok. 13.05: Énekeljünk együtt! 13.15: A szülőföld muzsikája. 14.05: Szonda. 14.35: Onczay Csaba gordonkázik. 15.05: „Magyarországról jövök..." 16.10: Művészlemezek. 17.05: Kilátó. 18.20: Örökzöld operettdallamok. 19.40: Magyar dallam. 20.05: Egy rádiós naplójából. 21.05: A magyar irodalom története 1945—1991. 22.20: Komolyzene. 23.40: Operaáriák.

PETŐFI RÁDIÓ 6.03: Holnap hétfő... 8.10: A kisfiú meg az oroszlánok. Lázár Ervin mesejátéka. 9.03: Középeurópai magazin. 10.00: Embermesék. 11.08: Vasárnapi koktél. 12.00: Jó ebédhez szól a nóta. 13.10: Élet-só. 14.00: Táskarádió. 15.03: Szalonzene. 16.00: Poptarisznya. 20.00: Apáról fiúra. 21.10: A Rádió Dalszínháza.

BARTÓK RÁDIÓ 6.03: Népszerű muzsika — koránkelőknek! 8.05: Lione Rogg orgonál. 9.05: Az opera csillagai. 10.05: Új Zenei Újság. 10.50: Népzenei felvételek. 11.05: Európa hangversenytermeiből. 11.59: Rimbaud versei. 12.37: Szokolay Sándor—Balássy László: A tavaszhozó kisleány. 13.00: Hangok és visszhangok. 13.10: Komolyzenei újdonságainkból. 14.05: Jubilate Deo. 15.00: Ön hogyan tanítaná? 15.40: Régi fúvós kamarazene. 16.05: Társalgó. 16.55: Gordiusz plusz. 17.00: Donizetti operáiból. 18.05: Zenetörténeti érdekességek. 18.42: Régi fúvószene. 19.00: Szemle. 19.35: Simonelli: Mise Buda felmentésére. 20.08: Így láttam Kodályt. 20.30: Hangverseny-különlegességek. 22.05: Rádiószínház. 23.26: Zenei panoráma. 0.05: Világhírű zenekarok felvételeiből.

TV 1 6.45: Falutévé magazin. 7.30: Mosómacik. Amerikai rajzfilmsorozat. 7.55: A Biblia üzenete. 8.03: Holmi? 8.30: „Halló, vasárnap!" 11.00: Szűts Bernát: A tücsök hegedűje. Báb-tévéjáték. 12.00: Déli harangszó. 12.02: Képújság. 12.05: Tévémagiszter. 13.40: Solti Károly nótafelvételeiből. 14.00: Gérard Philipe szerepeiből. Az ördög szépsége. Francia film. 15.31: Telexpo '96. (ism.). 16.05: Örömhír. 16.30: Walt Disney bemutatja. 17.35: Dallas. Amerikai filmsorozat. 167. (ism.). 18.30: Szerencsekerék. 19.00: A HÉT. 20.00: Krapatchouk. Spanyol—francia—belga film. 21.55: Telesport. 22.55: Mini klip-mix. 23.07: „Mindig magamnak festettem". Portréfilm Németh Józsefről. 23.47: Képújság.

TV 2 7.32: Vendégváró. (ism.) 8.02: Juli-suli. 8.35: Videák. 9.05: Taneszköz és játékmaazin. 9.15: Alfréd, a kacsa. Belga rajzfilmsorozat. 9.38: Kelly. Ausztrál filmsorozat. 10.01: Az élet megpróbáltatásai. Angol ismeretterjesztő filmsorozat. 10.50: 12 hónap az erdőn. 11.17: Lumen 2000. 11.47: Ameddig a harang szól. 12:00: SOrSok. 12.40: Gazdaképző. 13.15: Petrocelli. Amerikai bűnügyi tévéfilmsorozat. 14.05: Stan és pan. Amerikai rajzfilmsorozat. 14.10: Monda és történelem. 14.50: Delta. 15.15: A hónap művésze Id. Markó Károly. 15.30: Baywatch. Amerikai tévéfilmsorozat. 16.25: A hatalom határai. 17.10: Kárpótlás és privatizáció. 17.30: Korkép. 18.00: A körzeti televíziók műsora. 18.30 „Költő, felelj!" 18.40: Gyerekeknek. Kicsinyek képeskönyve. 19.00: Szilveszteri ismétlés. A tavalyi jobb volt. Szilveszteri kabarénosztalgiák. 20.00: Barátok, amíg élünk. 21.00: Jött éve csodáknak. 22.10: Gorilla. Francia—NSZK film. 23.40: Sporthíradó.

TV 4 8.00—12.00 (a csütörtöki adás ismétlése) 8.00: Műsorismertetés. 8.05: Aerobic. 8.20: Sláger és horoszkóp. Szikora Róbert és Laár András mű-sora. 8.40: Puiforcat — Evőeszközök ezüstből. Francia film. 8.50: Egy nap a porszívóügynök életéből. Doszpod Béla filmje. 9.15. Trans World International. Sírás és nevetés. 9.30: Mint egy buldog. Mozgó célpont, Amerikai film. Főszereplő: Bud Spencer. 11.00: Arcok és ál-arcok. Fodor Gáborral beszélget Orosz József. 11.45: Áramvonal — Divat. 12.00: Műsorzárás. 20.00—24.00 óráig (a pénteki adás ismétlése) 20.00: Műsorismertetés. 20.05: DRÓT. Háttérműsor. Szerkesztő: Baló György. 21.05: Prospera. Irodalmi műsor. Szerkesztő: Nagy Attila Kristóf. 21.50: A javíthatatlan. Francia filmvígjáték. Szereplők: Jean-Paul Belmondo, Geneviève Bujold. 23.30: Nap-nap magazin. 24.00 Műsorzárás. Felelős szerkesztő: Born Ádám. Vico produkció.

Vasárnaptól vasárnapig

Kimmerling Marion okl. asztrológus

Csillagsugallatok

KOS (III. 21.—IV. 20.)

Szerelem: Jobb ha nem dicsekszik azzal, kikkel és hánnyal volt kapcsolata eddig, különben azt a valakit is elriasztja, aki őszinte érzelmekkel közeledne. *Hivatás:* Ne kezdjen üzletelési manőverekbe, mert mások előbb húzzák csőbe, mint gondolná. Egyedül többre megy.

OROSZLÁN (VII. 23.—VIII. 23.)

Szerelem: Nem szerencsés megoldás, hogy ön a szeretőjét hazacipeli, miközben oldalbordája az otthontól távol tartózkodik. Kiadós veszekedés várható. *Hivatás:* Ha változást akar, a hét elején még megkeresheti főnökét kérésével. Később már kevésbé ér rá önnel foglalkozni.

NYILAS (XI. 23.—XII. 21.)

Szerelem: Sokat mereng régi emlékeken, pedig partnere igazán szeretne a kedvében járni. Zárja le a múltat, jelenlegi kapcsolatát frissítse fel. *Hivatás:* Távlati terveiből sikerül a héten néhányat megvalósítani, így lelki békéje visszatér. Külföldi kiküldetés is lehetséges.

BIKA (IV. 21.—V. 20.)

Szerelem: Sokat vitázik házastársával főként a jövőjét, hivatását érintő dolgok miatt. Hóbortos ötleteit párja nem bírja követni. *Hivatás:* Ellenségei még próbálkoznak a betartással, de ez az állapot is hamarosan lecseng. Támogatóinak száma sem elenyésző, bízzon bennük.

SZŰZ (VIII. 24.—IX. 23.)

Szerelem: Derűs optimizmussal, megértéssel mesébe illő házasságot teremthet kettőjük számára. De el kell hagynia kritikus megnyilvánulásait. *Hivatás:* Nehezen tud másokkal kijönni, pedig közösségi munkával kell a kenyerét megkeresni. Egyedül nem sokra megy.

BAK (XII. 22.—I. 19.)

Szerelem: Házasságát azonnal helyreállítaná, ha egy-két új ötlettel gazdagítaná a repertoárját. Új kalandoknak nem kedvez ez az időszak. *Hivatás:* Felettesével lesznek problémái az elkövetkező hetekben, mivel a megengedettnél több időt óhajt otthon tartózkodni.

IKREK (V. 21.—VI. 21.)

Szerelem: Ha partnerkapcsolata túlélte a megpróbáltatások heteit, mostantól le sem tudja rázni kedvesét. Minden kívánságát lesi az illető. *Hivatás:* Sodró lendületét, pályája felfelé ívelését, beosztottai nem nézik jó szemmel. A hét elején számíthat kellemetlenkedésekre.

MÉRLEG (IX. 24.—X. 23.)

Szerelem: Nehezen vallja be önmagának, de ismét úrrá lett lelkében a féltékenység. Nem árt visszaemlékezni arra az időre, mikor ön játszadozott mások érzelmeivel. *Hivatás:* Jobban halad a munkában, ha társasági légkört tud kialakítani. Vidámsága kollégáira is átragad.

VÍZÖNTŐ (I. 20.—II. 20.)

Szerelem: Házassága kiállta az idők viharait, társa minden elismerést megérdemel. A győzelmi lobogó felhúzása után ne feledkezzenek meg a koccintásról. *Hivatás:* Bár odafenn egyengetik az útját, ezt az őrült csörtetést nem tudják mire vélni. Nyugisabb tempót vegyen fel.

RÁK (VI. 22.—VII. 22.)

Szerelem: Nem kell ábrándozásokba menekülnie, az a boldogság, amit eddig elérhetetlennek gondolt, valóság lett. Csak okosan kezelje az ügyet! *Hivatás:* Akár megmarad a rutinfeladatok mellett, akár komolyabb feladatokat vállal, így is, úgy is jól dönt, és jól jár.

SKORPIÓ (X. 24.—XI. 22.)

Szerelem: Ideje lenne a csatározásokat befejezni. Senki nem éli le az életét szívesen olyan személlyel, aki folytonos feszültségben tartja. *Hivatás:* Érdemes vállalkoznia, anyagilag nem megvetendő ez a lépés. Felettese is segíti, de munkatársaira, barátaira kevésbé számíthat.

HALAK (II. 21.—III. 20.)

Szerelem: Gátlásai miatt nehezen tudott felszabadulni eddigi kapcsolataiban. Most a sors tálcán kínálja a boldogságot, és azt a partnert, aki előtt nem kell szégyenkeznie. *Hivatás:* Üzletet szeretne kötni, de ön könnyen befolyásolható, hallgassa meg szakember véleményét.

VÁSÁRNAPTÁR

Március 7.: Dunaújváros, Körmend, Putnok, Szécsény, Szikszó, Veresegyháza — **oák. Március 8.:** Pétervására, Szombathely, Zalaegerszeg — **oák. Március 9.:** Csorna, Mezőcsát, Tiszakarád — **oák,** Heves — **oá. Március 10.:** Cece, Hajdúdorog — **oák,** Orosháza — **oá. Március 11.:** Pusztamérges, Sásd, Szigetvár — **oák,** Szombathely — **ok. Március 12.:** Apc, Csákvár, Jászberény, Karancskeszi, Ózd, Polgárdi, Szegvár, Tószeg, Vecsés — **oák,** Csákányodoroszló, Hajdúszoboszló, Pécs — **ok. Március 13.:** Battonya, Dabas, Dunavecse, Gödöllő, Kisújszállás, Mesztegnyő, Pásztó, Pécs, Sülysáp, Tápiószentmárton, Tázlár, Tompa, Törtel, Újszilvás — **oák,** Hajdúszoboszló — **ok,** Szentes — **oá,** Vaja, Békéscsaba, Békésszentandrás, Debrecen, Hatvan, Heves, Hódmezővásárhely, Jászárokszállás, Kunhegyes, Miskolc, Mosonmagyaróvár, Nagykőrös, Pécs, Szombathely, Tiszafüred, Zalaegerszeg — **av. Március 14.:** Körmend, Siklós — **oák,** Békés — **oá + mgv. Március 15.:** Felsőnyárád, Mihályi — **oák.**

Őrült világ

Nem szeretnék fűnyírógép lenni. Strapás életforma, különösen nyáron. Még kevésbé szeretnék fűnyírógép lenni Németországban, ott ráadásul nyelvi nehézségeim is volnának. Legkevésbé szeretnék fűnyírógép lenni Berlinben, egy bizonyos Martina Fichte asszony tulajdonában. Frau Fichtének ugyanis az az eredeti ötlete támadt, hogy fűnyírógépen utazva eljut egészen Marokkóba, s ezzel bekerül a Guinness Rekordok Könyvébe. (A fűnyírógépe pedig az ottani MÉH-be.)

E bolondos utazási szándékról egyébként a VH számolt be, ám mindössze hat rövid sorban, tehát igen szűkszavúan. Egy sor kérdés így kérdés maradt számomra, s csak találgathatok, hogy tisztábban láthassak az ügyben.

Kíváncsi volnék például arra, hogy vajon miért akar a jó Martina éppen Marokkóba utazni. Pihenni, kikapcsolódni szeretne? Rokonlátogatásra? Netán van ott valami üzleti érdekeltsége? Vagy egyszerűen csak csukott szemmel rábökött a térképre?

Ha tehetném, azt is megkérdezném tőle, miért pont ezt a furcsa közlekedési eszközt választotta. Jó, tudom, be akar kerülni a rekorderek közé, de erre még számos más lehetősége volna. Utazhatna porszívón, padlókefélő gépen, esetleg, kicsit régimódian, seprűnyélen.

Nem, ő ragaszkodik a fűnyírógéphez. Miért? Ugyan miért? Meglehet, elégedetlen a masinájával. Vagy éppenhogy nagyon is elégedett. Jól nyírja a kertben a füvet, a modora kifogástalan, ezért jutalomutazással díjazza. Szegény fűnyíró! Szép kis jutalom!

Az sem kizárt persze, hogy Fichte asszony egyszerűen technikai antitalentum, s legközelebb a BMW-jével próbálja a pázsit fazonját kiigazítani. Őrült világban élünk. Lassan már csak a fűnyírók normálisak...

(münz)

Vasárnapi LOTTÓ

Az nyer, aki mer!

Ha nem lesz telitalálatos...

Lapzártakor még sem az ötös, sem a hatos lottón nem volt telitalálatos. Olvasóink vasárnap reggel tájékozódhatnak: gazdára találtak-e a forintmilliók? Az ötös lottón az elmúlt héten már 190 millió forint, a hatos lottón pedig 42 millió forint volt a tét. A szóló 5+1-es értéke is elérte a 10 millió forintot, amire eddig — nyilvántartásunk szerint nem volt példa. A Joker nyereményalapja immár ennek kétszeresére — 20 millió forintra — duzzadt.

Ha netalán a 9. játékhéten sem lesznek telitalálatos szelvények, a halmozódás természetesen folytatódik, s feltehetően a fogadások száma sem csökken. Legutóbb mintegy félmillióval emelkedett a szelvényszám egyetlen hét leforgása alatt a két játékkategóriában!

Meddig folytatódhat még a halmozódás az ötös és hatos lottón?

Fölrobbantja-e végre valaki a Joker 20 millió forinttal rendelkező bankját? Ha hetente csak húszezerrel nő a Jokerszámra tippelők száma, meglehet, erre az eseményre még várni kell egy ideig... Rovatunk értesülései szerint tucatnyi, illetve sok száz háromezer és harmincezer forint értékű jokernyeremény vész kárba hetente csupán azért, mert a fogadók nem kockáztattak 50 forintot...

*

Már hírt adtunk arról, hogy márciusban újabb akciót indított a Szerencsejáték Részvénytársaság az ötös lottón játszók számára. Több olvasónk kérdezte: hogyan tehet eleget a bonyolultnak tűnő feltételeknek? Ugyanis csak olyan ötöslottó-szelvénnyel lehet majd benevezni a pályázatra, melynek nyomdai sorszámában az utolsó két szám megegyezik a március 26-i számsorsoláson kihúzott utolsó (húzási sorrendben utolsó!) nyertes számmal.

A választ K. Elemér gyöngyösi olvasónk fogalmazta meg, aki azt javasolja — márciusban legalább száz hagyományos lottószelvényt vásároljunk, mégpedig úgy, hogy négy héten át a szelvények sorszáma folyamatos legyen. Persze előfordulhat, hogy éppen azon a szelvényen lesz érvényes találatunk, amelyikkel később benevezhetnénk a „Nyeretlennel nyerjen!" akcióra. Ha telitalálatosról van szó, akkor nem búsulhatunk...

Meglehet az is, hogy Fortuna nem a biztosra menő pályázókat részesíti előnyben. Éppen ezért azoknak a lottózóknak is érdemes összegyűjteni az ötös lottó márciusi nyeretlen szelvényeit, akik csak öt-tíz szelvényt küldenek játékba hetenként, vagy még ennél is kevesebbet.

A pályázat feltételeit egy hete már ismertettük. Ezúttal a nyereményekről tájékoztatjuk rovatunk olvasóit:

15 darab Suzuki személygépkocsit, nyolc kétszemélyes amerikai körutazást és 50 darab 100 000 forint értékű értékpapírt sorsolnak ki április 7-én a pályázók között!

A nyeretlen, megfelelő sorszámú ötös lottó szelvényeket április 5-ig kell eljuttatni a

Nyeretlennel nyerjen!
LUTRI
1373 Budapest, Pf. 496
címre.

*

Olvasóink közül sokan próbálnak szerencsét a totózás vadászterületén is. Jó hír számukra, hogy a Szerencsejáték Rt. gondozásában a napokban megjelent egy új kiadvány, melynek címe: „Tájékoztató és index a totójátékokhoz." A zöld színű könyvecske a gépi rendszerű totózás nélkülözhetetlen segédeszköze. Tartalmazza a szelvények kitöltésével kapcsolatos tudnivalókat, sőt eligazít a nyereményfelvételt illetően is. **(x)**

Mindentudó mandalák

HALMY MIKLÓS SZEGEDI BEMUTATÓJA

Néha el kell mennünk más tájakra, más országokba, hogy hitelesen magunkra ismerhessünk. Így történt ez *Halmy Miklós* festőművésszel is, akinek fiatal fejjel sikerült kijutnia Párizsba (1965–67). Itt aztán tüzetesen szétnézett. Ám hamarosan rájött, hogy az általa képviselt sajátos, görbült terű szürrealizmus már korántsem érdekes a kortárs festészet viszonylatában. Ráadásul az újszerű törekvések egyikével sem tudott maradéktalanul azonosulni. Más kérdés, hogy az ókori magas kultúrák gazdag leletanyaga kimondottan lenyűgözte (pl.: egyiptomi, sumér, hindu, kínai vagy prekolumbián műegyüttesek). Akárcsak a Néprajzi Múzeumban látott magyar összeállítás. Most döbbent rá igazán: az ő művészetének e rokon szellemű, emblematikus és kozmikus létszemléleteket kellene alapul vennie, majd egyéni módon, fokozatosan feldolgoznia.

Halmy Miklós szegedi kiállítása lényegében e több évtizedes festői küzdelem eredményeit reprezentálja. Persze szó sincs itt valami átfogó, szisztematikus felvonulásról: mindössze negyven táblaképet láthatunk.

Ezek a művek mindenesetre találóan lettek kiválogatva.

A művész főként arra törekedett, hogy valamennyi fontosabb sorozata legalább négy, öt jellegzetes, rangos munkával képviselve legyen. Közben arra is volt gondja, hogy egyéb, rendhagyó kísérleteiből is ízelítőt nyújtson. Innen adódik, hogy egészében ugyancsak változatos, igényes és tanulságos kollekció került a közönség elé.

Annyi bizonyos: már a kiállítás címe is támpontot kínált az érdeklődőknek (*Nap háza, hold háza*). Kiderült belőle: ebben a közegben mindenekelőtt a távlatos képzetű, univerzális jellegű formatartalmak dominálnak. Nem csoda így, ha a néző egyre-másra különös, szuggesztív létdiagramokkal szembesül. Amelyek nem kisebb gondolati, jelentéstani kapcsolatokra hivatkoznak, mint rész és egész, élet és halál vagy centrum és periféria. Ne gondoljuk azonban, hogy itt amolyan száraz, szenvtelen nonfiguratív alkotásokat kapunk. Szó sincs erről. Halmy Miklós egyik legfontosabb érdeme pontosan abban rejlik, hogy elvont, sokrétű jelrendszerét minduntalan meg tudja tölteni elevenen ható formai, szerkezeti energiákkal. Ami annyit tesz: ezúttal egy fegyelmezett, meditatív alkotó és egy szenvedélyes, dinamikus egyéniség szerencsés ötvözetével találkozunk.

Látható például: a művész egyszerre szereti, mégis sorra-rendre megzabolázza az elevenebb színeket. Mintha egyenesen tartana a látványosabb, tetszetősebb hangzatoktól. Ennélfogva éppoly lakonikusan, rendszerszerűen kezeli tónusértékeit, akárcsak jelképes motívumait. És lépten-nyomon visszatér a biztonságot adó barnás, vöröses felületekhez. Más szóval: a materiális, földi és férfias képzetekhez. Ennek ellenére Halmy visszafogott képeiről a misztikusan csillogó, belső fények sem hiányoznak. Mi több: kiemelt szerepet kapnak. Ez azonban közel sem csak a világos színek sugárzásának köszönhető. Elvégre a művek kollázsos, plasztikus felületkezelése ugyancsak beleszól a fénytani effektusok kiaknázásába. Miként az is szembetűnő, hogy ezeken az alkotásokon a mértanias vagy kalligrafikus vonalak egészen szuverén, grafikusi önállóságú megjelenést kapnak.

Szó, ami szó: Halmy Miklós festészetében egy szintetikus eszköztárú képzőművészt fedezhetünk fel.

Mi sem természetesebb, mint hogy e jelszerű piktúrában igen gyakran felbukkannak a különféle körszerű, négyzetes és háromszögű alakzatok. Különösen így van ez a hatvanas esztendők második felében, amikor az alkotó szemlátomást a fenti alapformák kifejezési alternatíváit keresi. Jól példázzák ezt az *Omega Mandala* sorozat darabjai, ahol mindenekelőtt a folytonos mozgást sugalló körmotívumok a főszereplők. Igaz, a művész gondoskodik róla, hogy e mindenséget átható, kozmikus lendület ne hulljon bele a vak világba. Ezért

Halmy Miklós: A csodafiúszarv, 1969, vászon, vegyes technika, 104×104 cm

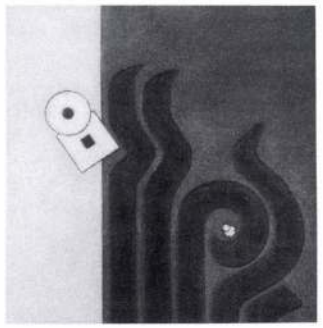

Halmy Miklós: A távozó, 1981, vászon, vegyes technika, 91×91 cm

aztán egyre-másra hangsúlyozza a centrumokat, a parányi középpontokat. Amikkel érzékletesen jelzi: a legkisebb és legnagyobb dolgok között valójában nincs igazi ellentét. Inkább rokonok. A keretet adó barnás, töredezett színtömegekkel viszont egy átfogó kontraszt is belép a képbe. Itt már a földi és égi, az anyagi és szellemi zónák totális rendszerében vagyunk.

Érdekes, megkapó látomásokat kínál a hazai népművészet motívumkészletéből építkező *Kecsedi*-sorozat is. Ezeknél a munkáknál már a négyzetes raszterekből kibomló mitikus élőlények kerülnek előtérbe, nem is szólva a zöldes, világos színritmusokról. Halmy mindenesetre úgy tudja vágni, sűríteni szikár és mértanias alakzatait, hogy közben a képelemek többrétegű jelentéstartománya sértetlenül megmarad. Nála e monumentális hatású, központi formációk ugyanúgy magukba sűrítik a növény- és állatvilág sajátos jegyeit, akárcsak az antropomorf ismérveket. S hovatovább az alkotó odáig elmegy, hogy egy-egy képén szinkrónba hozza a történelmi gyökerű kozmikus létszemléletet a korszerű világ globalizációs jelenségeivel. Mert a *Kecsedi VII.* bravúros kompozícióján a mechanikus jellegű, lyukkártya elemek is kiemelt térzónákat kapnak.

Egy rövid dolgozat aligha elegendő e szövevényes, gazdag művészet érdemi bemutatására. Így csak tömören jelezném, hogy Halmy Miklóst a hetvenes években leginkább az *Emberi miliő* témaköre foglalkoztatja. Most a lágy, organikus és átfogó tartalmú növényi motívumokra hagyatkozik, közben előszeretettel alkalmazza az átlós, monumentális komponálást. A nyolcvanas esztendőkben azután a vaskosabb, mértaniasabb, barnás művek következnek (pl. *Törés*). Ahol egyebek közt kiderül: az univerzális gondolkodásban nemcsak a lenti és fenti szférák kézenfekvőek, hanem ezzel együtt a jobb és bal oldali térhelyzetek is (pl. férfi, nő). A jelenlegi évtizedben pedig amolyan átszellemült, aszimmetrikus fehér képek kerülnek ki az alkotó műhelyéből (pl. *Mohendjo Daro*). Mintha egyenesen a mindenható, parázna fénysugarakat akarná megzabolázni.

Persze teljesség nincs. Csak analógiák, közelítések léteznek. E tekintetben viszont Halmy Miklósnak sajátságos helye van a kortárs hazai festészetben. Alig tudunk róla, miközben egy következetesen végigvitt, jelentős életmű áll a háta mögött. Igaz, nálunk többen is akadnak, akik hosszabb távon is magukénak érzik e kollektív szellemű, kozmikus művészi szemléletet (pl. *Földi Péter, Kalmárné Horóczi Margit, Porkoláb Sándor, Kürthy Sándor*). Halmynak mégsincs érdemleges szellemi rokona. Ő szikárabb, dinamikusabb és mélyebb a többieknél. Nem elégszik meg a szintetikus jelek kombinatív, plasztikus megidézésével, hanem ennél is tovább megy. El egészen az anyagi létezés mikroszkopikus, analitikus felmutatásáig. Ennek köszönhető: itt a makro- és mikrokozmosz távlatos párbeszéde érzékileg is igencsak közel kerül hozzánk.

(Szegedi Horváth Mihály Utcai Képtár, 1999. március 26-tól május 9-ig)

• *SZUROMI PÁL*

Breznay négyszer

BRENZAY ANDRÁS KÉPEI

Kvalitásos és egyéni a ,,fiatalabb középgeneráció'' egyik festőművésze – *Breznay András*. Mestere a művészkurzuson a Képzőművészeti Főiskolán *Gerzson Pál* volt. Műveit négy helyen láthattuk a közelmúltban: Ferencvárosi Pincegaléria – február, Vian Kávéház – március, a Játékszín előcsarnoka – április-május, és az Orgován Galéria – május-június, váltott anyaggal, a műveket cserélve. A ,,joix de vivre'', az életöröm jellemzi újabb grafikáinak nagy részét. A legdepresszióbb hatású akvarellek az újpesti ,,hajótemetőben'' készültek. A monokróm szürke hajók, mint partra vetett döglött bálnák állnak egymás mellett. A madártávlat helyett a békaperspektíva jellemző ezekre a vízfestményekre. A másik véglet amit alkalmaz egyéni stílusában a spleen-t képviselő, elmosódott a kiüresedést, életidegenséget képviselő alakok.

Számos hazai és külföldi egyéni kiállítása, kollektív tárlata is jól ismertté teszi őt a hazai művészeti életben. Mellesleg a Siófoki Művésztelep létrehozása is az ő érdeme. (Többek közt *Várady Róbert, Kelecsényi Csilla* és *Szurcsik János* neve fémjelzi a Művésztelep színvonalát.)

A spleenes alakok elmosódott kontúrjai szinte a lavírozás technikájához állnak közel. (Pl. *Olasz gimnazisták, Művész-kávéház, Fodrásznál*). Ikonológiailag (barokk ruhák, velencei karneváli maszkok) viszont *Gulácsy Náconxipán*-sorozatához állnak közel. A világosan felismerhető ceruzakontúrokat muníciózusan tölti ki a vízfestés klasszikus technikájával (pld. *Salzburg, Sisteron*).

A fordított perspektíva, a felülnézet egyfajta nosztalgiát tükröz. Fent van az ideális világ, lent pedig a nyüzsgő staffázs-figurák, mint a hangyák serénykednek. A festészet utáni festőiség, neoexpreszionista kivetítődése a fordított perspektíva – eszünkbe juthatnak *Trauner Sándor*nak a *Doktor Caligari*hoz készített díszletei *Eizenstein Egy nagyváros élete*, vagy *Moholy-Nagy Berlini* filmje. *Perlott-Csaba Vilmos* párizsi látképei éppen közvetett előképei lehetnének Breznay párizsi vedutáinak.

Breznay András: Salzburg, olaj, vászon, 40×60 cm

Az életörömöt, a megnyugvást és kiegyensúlyozottságot tükrözik, nyugat-európai, illetve mediterrán körutazásai (Provence-ban, Dauphine-ban) hozták meg a művész számára.

Kicsinyített retrospektív tárlat volt a ferencvárosi, ahol a művek – nagyvonalúan – nem voltak datálva. Az *Utcai zenészek* (*Los Incas*) minden groteszksége mellett horrorisztikus elemeket is hordozott *James Ensor* maszkjaihoz hasonlóan. A képek ,,szűkebb pátriája'' Józsefváros (*Troli a Kálvária téren*). Mindegyik madártávlatból készült. A téglavörös, égetett sziéna, okkersárga életet visznek a képekbe. A látvány arányai felbomlanak: a fordított perspektíva az állandóan felfelé törekvő motívumokat irracionális térbe helyezi, amely egyben elidegenítően hat. Ez két magyarázatot tesz lehetővé. Önismétlésre is utalhat, de ez ellen szólnak a legújabb, tájakat ábrázoló új művészi korszak példái. A másik lehetőség: az egyhúrú festő sorsa (*Kassák* mondta *Kmetty* művészetéről 1915-ben, hogy ,,Kmetty múlthoz való csökönyösödése nem segíti elő további művészi fejlődését''). A MA expresszívebb stílusáról a merev, rigorózus, geometrikus absztrakció felé ekkor váltott Kassák. Később visszavonta ezt a doktriner véleményét is, és elfogadta Kmetty posztkubizmusát.)

Furcsa kettősség jellemzi Breznay András legújabb képeit: a joix de vivre-i életöröm és a melankólia majdnem depressziós, ,,spleenes'' világa. Az előbbit *provence*-i és *dauphin*-i veduták (akvarellek), az utóbbik és az itthon – itteni tájról készült látképeket is – egyaránt jellemzi.

Itt állunk kétlelkűen, s nem tudjuk még, hogy az életműben az életkedv vagy a dekadencia dominál-e majd, esetleg egymást kiegészítő motívumrendszerként jelen lesz az életmű végéig.

A fordított perspektíva mint eszköz, a transzcendenciát és a művész teljes autonómiáját hivatott szimbolizálni. Ily módon a magasabb rendűség imázsát kölcsönzi a műveknek. Alkalmazása elidegenítő, de egyszer s mind mesébe illő (mint *Lesznai Anna* képein).

Breznay képein a fák és a növények ,,emberekké'' válnak, antropomorfizálódnak (zöld fáklyaként lángolnak a ciprusok).

• *RÁTH ZSOLT*

Tárgynyomok és nyomatok

KÉRI BÁLINT BENCE KIÁLLÍTÁSA

Fiatal grafikus, festő, a Budapesten élő *Kéri Bálint Bence* minimalos nyomataival és direkt képobjektjeivel találkozhattunk júniusban Kassán a Mészáros utcában, a Márai Sándor szülőházától nem messze lévő, jó fél éve üzemelő Magyar Házban.

Kéri Bence néhány esztendeje, 1995-ben fejezte be tanulmányait a Képzőművészeti Főiskolán *Nagy Gábor* osztályában. 1998-ban a Ferencvárosi Pincetárlaton volt egyéni kiállítása. Képobjekteket és grafikákat egyaránt készít, mégis inkább grafikusként ismeri a szakma, hiszen a kilencvenes évek eleje óta vesz részt különböző grafikai bemutatókon: az Országos Színesnyomat Grafikai Kiállításon, az Országos Akvarell Biennálén, a *Vallomások a vonalról* és a *Hidegtű* című tárlatokon, de emellett festőként is aktív.

A magyar grafikában a 80-as éveket szinte teljesen felölelő transzavantgárd után a következő évtized elején a nagyméretű kompozíciókat, a gesztusjellegű munkákat felváltotta a szárazabb, szerkezetre-felületre, szegmensekre építő szikárabb kifejezésmód. Ennek a lírai minimal stílusnak olyan jelentős képviselői vannak – akik zömmel

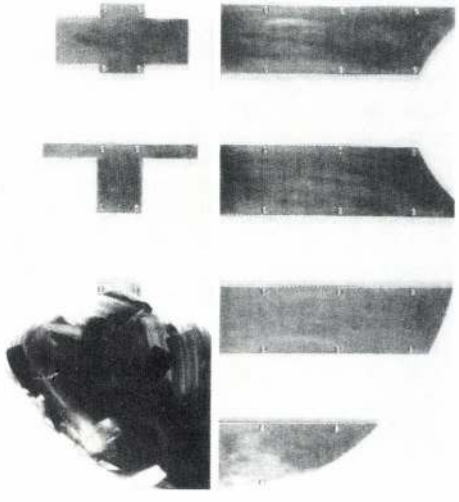

Kéri Bálint Bence: Címer, 1996, vegyes technika, 147,5×65×65 cm

A Móra Ferenc Múzeum

tisztelettel meghívja Önt és barátait

a képtárba (Szeged, Horváth M. u. 5.)

Halmy Miklós

festőművész

kiállításának megnyitására

a tárlatot 1999. március 26-án,

pénteken du. 1/2 5 órakor

Szakolczay Lajos

József Attila-díjas műkritikus

nyitja meg.

A megnyitón közreműködik

a Gárdián csellóegyüttes

A KIÁLLÍTÁS MEGTEKINTHETŐ:

1999. MÁRCIUS 26. – MÁJUS 9.

NAPONTA 10–17 ÓRÁIG

(KEDDEN 10–18 ÓRÁIG, HÉTFŐ SZÜNNAP)

FELELŐS: DR. VÖRÖS GABRIELLA

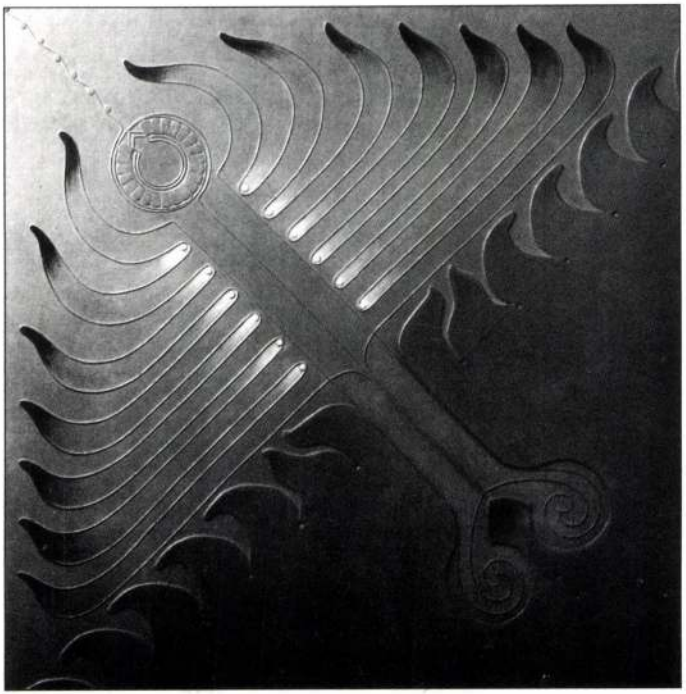

ARCHÍVÓ

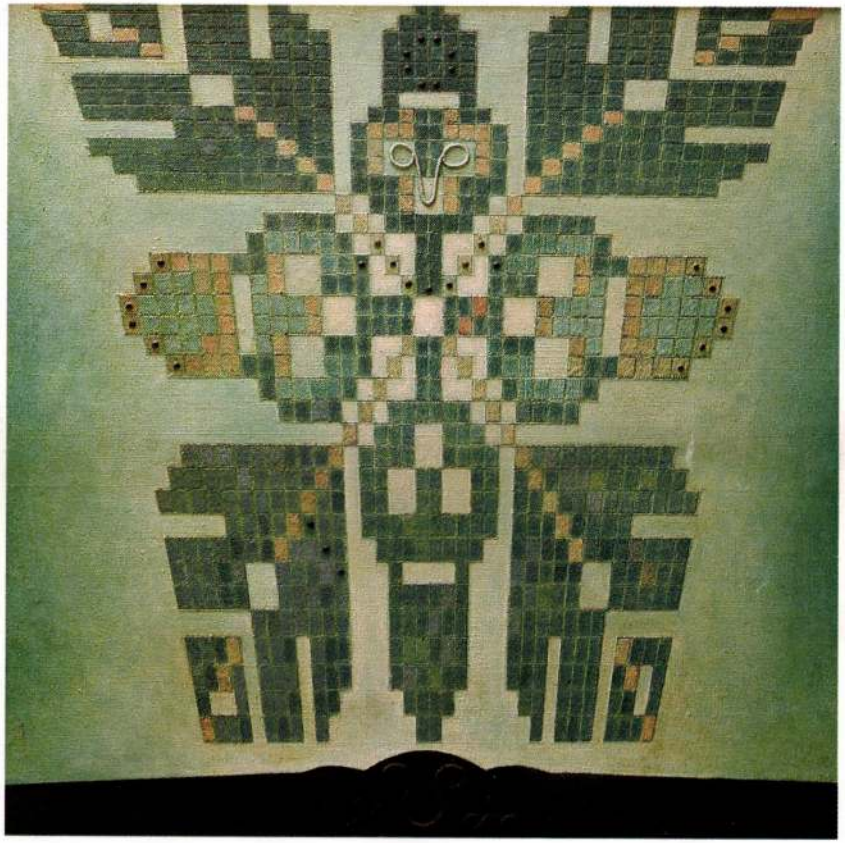

HALMY MIKLÓS

FESTŐMŰVÉSZ KIÁLLÍTÁSA

BUDAPEST * 1989 * ERNST MÚZEUM

Első borító: Kecsedi II. (Géniusz)

Hátsó borító: Te szabad lehetsz

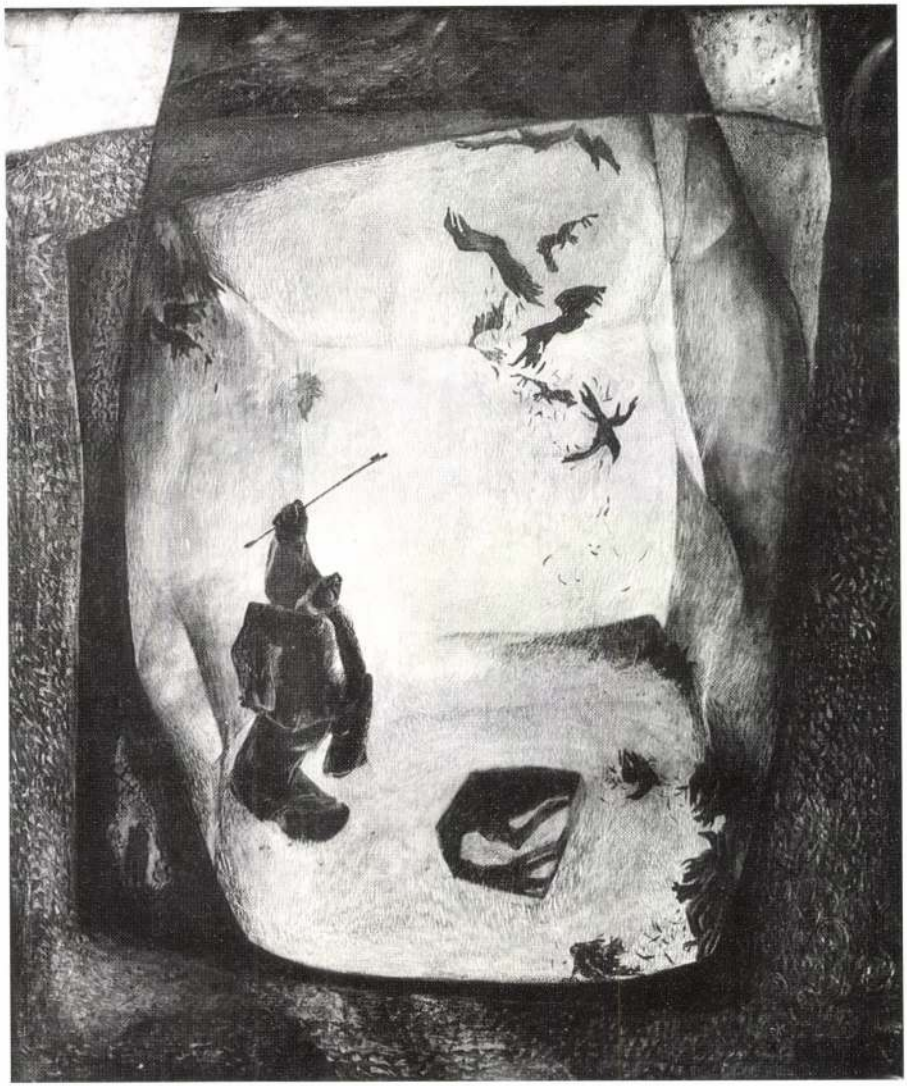

Vörös szoba I.

HALMY MIKLÓS

FESTŐMŰVÉSZ KIÁLLÍTÁSA

ERNST MÚZEUM

Budapest VI., Nagymező utca 8.

1989. JÚNIUS 9. — JÚLIUS 2.

A kiállítást rendezte:

SÁROSDY JUDIT

Aligha túlzunk, ha azt állítjuk, hogy az elmúlt évtizedek konvencionális gondolkozásmódját a tudományba és a technikába vetett hit jellemezte, és nemcsak az átlagember helyezte értékítéleteiben a külső világ meghódításában oly nagy sikereket elkönyvelő tudósokat igen magas piedesztálra, de a kulturált értelmiség nagy többsége is osztotta ezeket a nézeteket.

Nem lenne az ilyesfajta nézetekkel semmi baj, ha nem bizonyultak volna túlságosan is egyoldalúaknak, ha az ember belső világának megismerését célzó igényeink együtt haladtak volna a külső természet megváltoztatására irányuló törekvésekkel. Ha — a különféle pszichológiai irányzatok tetszetős térhódítása ellenére — jobban tudtuk, mertük és tán akartuk volna elvállalni a túlságosan is eluralkodó értelmi-racionális szférák mellett az érzelmieket, ha az olyannyira sterillé vált logikai-művi struktúráink mellett, melyek divatos csúcsait napjainkban a komputer-gólemek mesterséges nyelvei ,,fém"-jelzik, rádöbbentünk volna, mily kevéssé ismerjük a belső tartalmakat rejtő, s ősidők óta hordozó szimbólumok világát. Egy olyan világ nyelvezete bizonyul rejtélyesnek és titkosnak a számunkra, melynek megértését — Fromm szerint — éppúgy tanítani kellene az egyetemeken, mint az idegen nyelveket.

Ennek a világnak igazi megismerésétől, megélésétől azonban meglehetősen távol vagyunk még; a keveseknek azonban, akiknek megadatott a képesség, hogy ráérezzenek a dolgok megcserélésének és a komplementaritásoknak a valódi jelentőségére és akiknek készségük van arra, hogy a paradoxonokkal intim kapcsolatba lépjenek, és egyoldalú illúzióként fedjék fel — akárcsak pillanatosan is — az iménti szépségesnek tűnő csúcsokban a káprázatot, és fordítva: virtuálisnak vélt szimbólumokban a magasabb rendű realitást — nos, úgy vélem — azoknak nem okoz gondot, hogy Halmy Miklós képeivel kapcsolatot teremtsenek.

Halmy Miklós ezidáig létrehozott művei is — óriási távolságokat áthidalva — mintegy összekapcsolják a teret és időt; a világ számos ma élő népének formakincséből merítve úgy mutatnak egy sajátos egyidejűségre, hogy diakron (történeti) karakterük sem válik elhanyagolhatóvá, hiszen a körök, spirálok, fonatok vissza-visszatérő ábrázolásai amolyan őscsíraként minden egyes nép képzőművészeti kultúrájának kezdeteire is utalnak.

Halmy Miklós alkotói magatartásának egyik fő jellemzője, hogy az ősi, univerzális formakészletet — személyiségének szűrőjén át — nemcsak szintetizálja, hanem meg is újítja, így ősi-új reminiszcenciák varázsával válik magasrendű tolmácsolójává olyan transzcendenciáknak, melyek együttes áramkörbe kapcsolják műveit és az azokat befogadó szemlélőt.

A plasztikus rétegekkel felépített kompozíciók egyszerre ötvöziik magukba a szobrászat és festészet diszkrét erényeit a prehisztorikus idők óta gyakorolt módszerekkel, különösen kiemelt hangsúlyt adva így egy abszolút értéknek: a Fénynek. E szerkezetek valójában állapotábrák s erejük főleg tektonikájukban rejlik.

A színek láthatóan szándékosan visszafogottak, talán finomságukkal is a távolságokat, a szellemi távlatokat sugallják, melyek lehetséges egységét, a valamikori s jelen megegyezések lehetőségeit kísérlik meg felvillantani, a szüntelennek tűnő mozgásban mintegy az állandó értékek jelenlétét s érvényességét hangsúlyozva, éppen architektonikus szilárdságukkal, keménységükkel is érzékeltetve azokat. Korunkban az elvadult színektől s roncsolt formáktól burjánzó képzőművészetben, — hangsúlyozni kell, már a 60-as évektől — aszkétikusan e szellemi értékekre apellálnak elsősorban s anélkül, hogy erőszakot vennének a szemlélő adott állapotán, a térben és időben felszabadult szellemi kaland meglehetősen sokrétű lehetőségeit tárják fel, egyben annak felismerésére is ösztönöznek, hogy az oeuvre-ben a sumer egyiptomi, prekolumbiánus indián vagy kínai formaelemek nem véletlenül kapcsolódnak a magyar népművészeti hagyomány motívumaihoz, tartalmaihoz.

Az ilyenfajta ,,analízisnek" azonban a képek megtekintése után vagy éppenséggel egy következő megtekintése előtt van jogosultsága, célszerűsége. Ez egyben késztetést is jelent mindannyiunk számára, hogy a magunk szakmai ismereteinek tükrében gondolkodjunk el Halmy Miklós négyzetalakú mandaláinak részletfinomságain, a régmúlt s jelen alaphelyzeteinek analógiáin. A találkozások időtlen pillanataiban létrejövő kontaktust az ilyen felismerések fokozzák, kiteljesítik.

Ezekben a ritka pillanatokban, melyek emberi létünk mélységeiből bukkannak felszínre, az eltemetettségből újra meg újra él a vágy, hogy oldjuk földi vendégségünk kétségeit, hogy a ránk kiszabott időben tapintsuk az időtlent, rációval fel nem foghatót.

Halmy Miklós képei ilyesmit jelképeznek, e tágasabb világ bejárására biztatnak és hívnak.

VIDOR FERENC

HALMY MIKLÓS

Budapest, Damjanich utca 38. H-1071

1931-ben született Erdőbényén
1956-ban a budapesti Műszaki Egyetemen hajómérnöki abszolutoriumot nyert
1959-ben reklámgrafikai és kirakatrendezői oklevelet szerzett
1962-től tagja a Fiatal Képzőművészek Stúdiójának
1965—67 Párizsban az École des Beaux-Artsban folytat művészeti tanulmányokat
1966 Károlyi-alapítvány, Vence
1972 óta tagja a Magyar Népköztársaság Művészeti Alapjának,
1982 óta a Magyar Képző- és Iparművészek Szövetségének tagja

TANULMÁNYUTAK:

1973 London, Párizs, Bern; Erdély
1976 Lengyelország, Csehszlovákia (Felvidék)
1983 Bulgária
1985 Párizs

EGYÉNI KIÁLLÍTÁSAI:

1963 Fiatal Művészek Klubja, Budapest
1964 Petri-Galla Stúdió, Budapest
1970 Műszaki Egyetem, Martos Flóra Kollégium, Budapest
1971 I. ker. Hazafias Népfront, Budapest
VII. ker. Tanács Művelődési Háza, Budapest
1972 Rákóczi-vár, Sárospatak
ZMK, Tokaj
Kossuth Lajos Művelődési Ház, Sátoraljaújhely
Fényes Adolf Terem, Budapest
1977 Dózsa György Művelődési Ház, Budapest
DOTE Galéria, Debrecen
Megyei Művelődési Központ, Kecskemét
1978 Építész Tervező Iroda, Kaposvár
1980 I. ker Hazafias Népfront Székháza, Budapest

1981 Semmelweis Orvostudományi Egyetem, Budapest
Erzsébetvárosi Művelődési Ház, Budapest
Pataky Galéria, Budapest
1983 Párizs—Zsámbék, Óbudai Pincegaléria, Budapest
1986 Plazmák, Erzsébetvárosi Művelődési Ház, Budapest
Plazmák és kőkertek, DOTE Galéria, Debrecen

CSOPORTOS KIÁLLÍTÁSOKON RÉSZT VETT:

1957—59 Hegyaljai tájak, hegyaljai emberek, Sárospatak
1962 Gutenberg Terem, Sárospatak
1968 Károlyi-alapítvány, Vence
Fiatal Művészek Klubja, Budapest
1971 Kápolna-tárlat, Balatonboglár
1973 Csepel Galéria, Budapest
Erkel Ferenc Művelődési Ház, Gyula
Copernicus Emlékkiállítás, Lengyel Kultúra, Budapest
Vencei festők, Károlyi Mihályné rendezésében, Budapest
Művelődési Ház, Makó
1975 Művelődési Központ, Kecskemét
1976 Művészet a művészetben, Művelődési Ház, Siófok
Művészet a művészetben, Miskolc
Művelődési Központ, Kecskemét
Tér és forma, Vegyipari Egyetem, Veszprém
Népművészet, kortárs művészet, Jókai Klub, Budapest
1977 A népművészet szellemében biennále, Kecskemét
Művelődési Ház, Nagymaros
1978 Népművészet, kortársművészet, SOTE, Budapest
1983 Táblaképfestészeti Biennále, Szeged
1984 Országos Képzőművészeti Kiállítás, Műcsarnok, Budapest
1985 Táblaképfestészeti Biennále, Szeged
1987 A Dunáért, Urbanisztikai Társaság, Budapest
Táblaképfestészeti Biennále, Szeged
1988 A Magyar Képzőművészek és Iparművészek Szövetségének Tavaszi Tárlata, Műcsarnok, Budapest
Pécsi Modern Képtár kiállítása, Szekszárd

Májális Orthopédiában

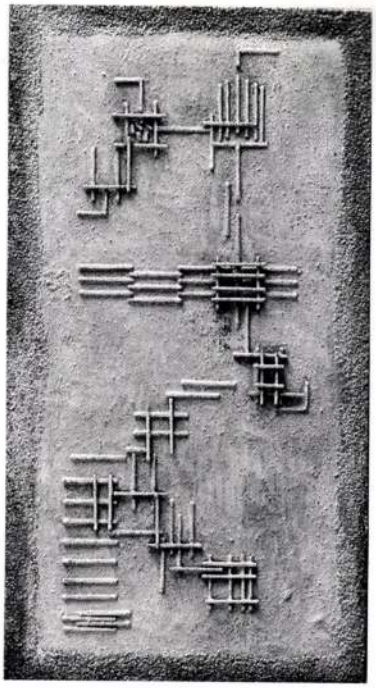

Emelkedés

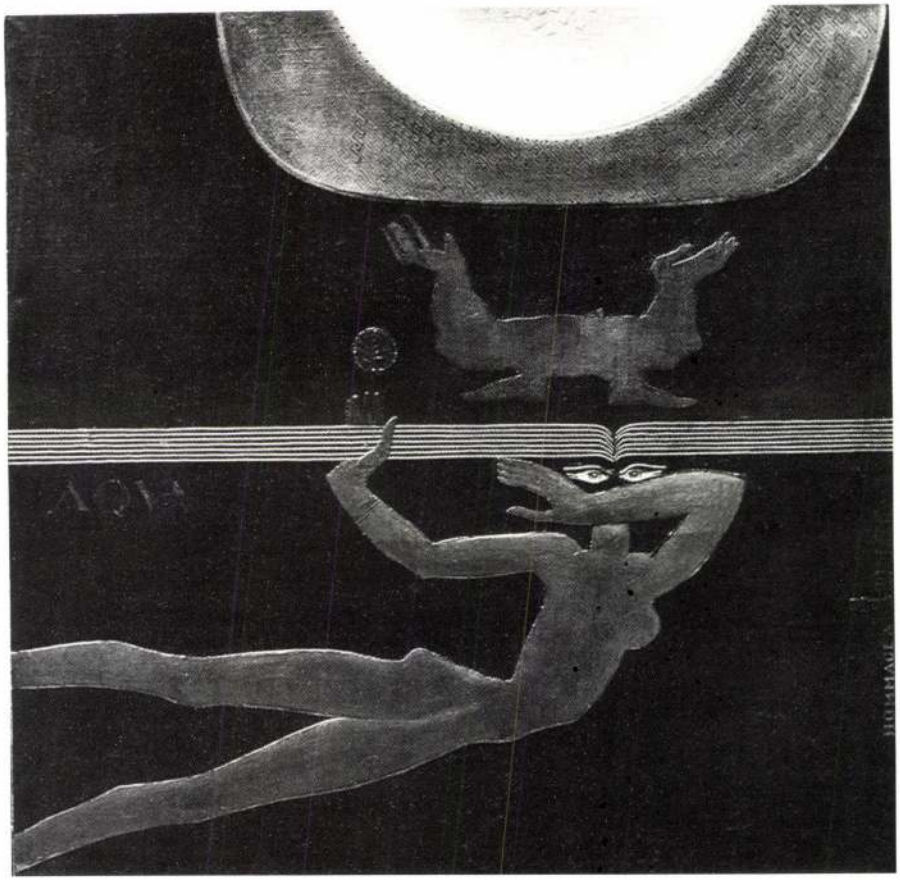

Aqua (Hommage à I.)

KATALÓGUS

Kiállításra tervezett anyag

KEZDETEK:				
Sötét felhők alatt	1960	olaj, karton	75x50 cm	Sárospatak
Majális Orthopédiában	1961	olaj, karton	90x64 cm	Budapest
Aggodalmas madár	1962	olaj, farost	41x46 cm	Budapest
INSTRUMENTUMOK sorozatból:				
Yang-Yin transzformáció	1862	olaj, farost	50x25 cm	Budapest
Emelkedés	1962	olaj, farost	55x30 cm	Budapest
Érintők	1963	olaj, farost	80x30 cm	Budapest
SZFÉRIKUSOK sorozatból:				
Éjjeli szántás	1962	olaj, vászon	97x89 cm	Budapest
Gyógyíthatatlan seb	1962	olaj, farost	116x84 cm	Budapest
Arany mezőkön jártam	1963	olaj, vászon	100x90 cm	Budapest
A vörös szoba	1963	olaj, vászon	100x86 cm	Budapest
Tiszta tereket	1963	olaj, vászon	98x86 cm	Budapest
A vén tehenész (Falusi idill)	1964	olaj, vászon	120x90 cm	Budapest

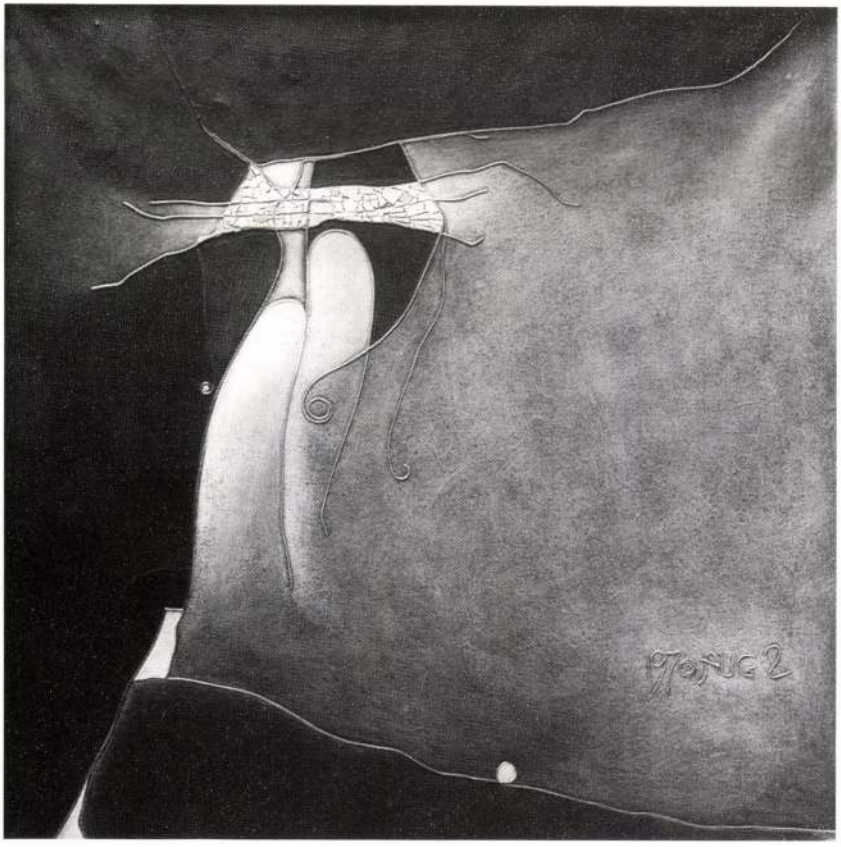

A zöld madár látogatása

PÁRIZSI sorozatból:				
Hajnali harangszó	1965	olaj, farost	50x50 cm	Párizs
Párizsi triptichon	1965	olaj, farost	50x50 cm	Párizs
A híd alatt	1965	olaj, farost	50x50 cm	Párizs
Az égitest másik oldala	1965	olaj, farost	50x50 cm	Párizs
Bach-emlék (Chaconne)	1966	olaj, farost	50x50 cm	Párizs
KIS YANG-YIN sorozatból				
I-II-III-IV-V-VI-VII.	1965—67	olajpasztell	21x21 cm	Párizs—Budapest
IMMANENCIA sorozatból:				
I-II-III-IV-V-VI-VII.	1965—67	tus, toll, papír	21x21 cm	Párizs—Budapest
ÁTMENETEK				
A nagy igyekezet	1967	olaj, vászon	91x91 cm	Budapest
Aqua (Hommage à I.)	1967	olaj, vászon	91x91 cm	Budapest
A jelenség	1967	olaj, farost	91x91 cm	Budapest
Saturnus gyermekévei	1967	olaj, farost	91x91 cm	Budapest
Belső meglepetés	1967	olaj, farost	91x91 cm	Budapest

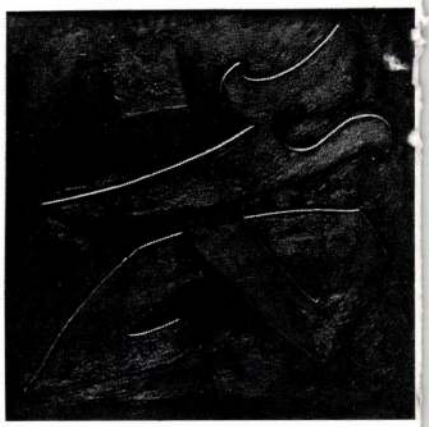

az ember-élet út-
jának felén, előttem há-
rom lehetőség nyílott a
megvalósulásra;
a) a magyar kortárs képzőművészet szelle-
mében és eszközeiben lehatárolódott, igaz
és lényeges átélések nélküli útja. (tisztelet a ki-
vételnek).
b) a Világ túlfeszített izgalmából kisarjadt külföldi
képzőművészet szellemének és módszereinek
(moyen plastique) gyermeteg és lényegében kilátástalan
utánérzése, számítva a magyar közönség képzőművé-
szeti kulturálatlanságára.
c) végül a Magyarság történelmi helyzetét ismerve, megterem-
teni az identikus és immanens képzőművészeti nyelvezetet a le-
hető legáltalánosabb szellemi szinten s a legáhítatosabb minőség-
ben, annak a gondolati és formai kultúrának kiapadhatatlan elemeiből,
melyet a magyar nép több évezrede szellemében és élete minden meg-
nyilvánulásában magán és magával hordott.
...én minden belső, külső kényszer miatt ezt a rendkívül problematikus és ne-
héz utat választottam teljes hittel, s meggyőződésem, hogy ha a Magyar Képző-
művészet valami lényegest akar adni még a Világnak, egyebet nem választhat,
mint ezt az utat. Katalógus- szöveg 1972.

ORBIS PICTUS sorozatból:
Comenius Ámos János emlékének

Az Együttállás (Hommage á Csontváry)	1967	olaj, vászon	91x91 cm	Budapest
A vörös szoba II.	1967	olaj, vászon	91x91 cm	Budapest
Anubisz kertje	1967	olaj, vászon	91x91 cm	Budapest
A nagy Yang-Yin	1967	olaj, vászon	91x91 cm	Budapest
A nagy ANCH	1967	olaj, vászon	91x91 cm	Budapest
1970. Heraldika	1968	olaj, vászon	91x91 cm	Budapest
Szoláris kardiogram	1980	olaj, farost	91x91 cm	Budapest
KÜNDÜ háza	1980	olaj, farost	91x91 cm	Budapest

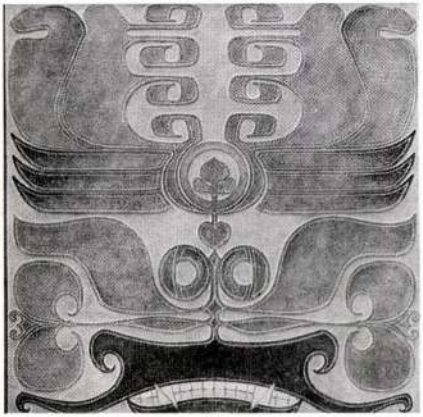

Csodafiúszarvas

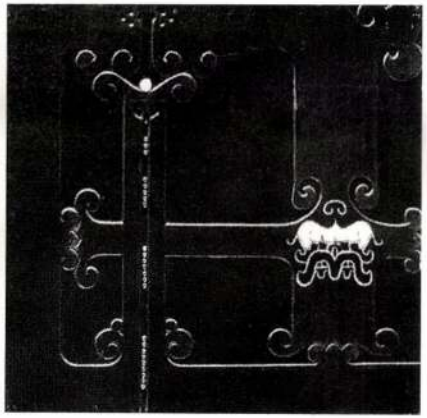

Napfogyatkozás

A motívum működése

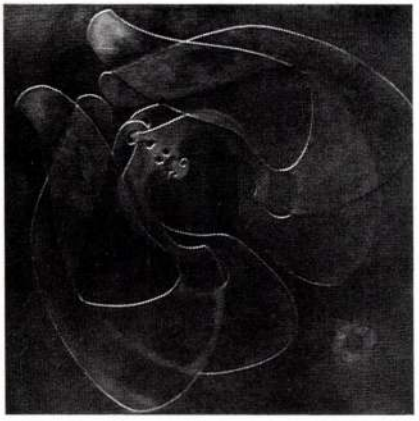

Fonat I. (Káromkodás)

Fonat IV. (Szervátiuszéknál)

Tantra

NAP HÁZA

Kecsedi II. (Géniusz)	1968	olaj, vászon	105x105 cm	Budapest
Kecsedi III. (Az Üveghegyeken túl)	1969	olaj, vászon	105x105 cm	Budapest
Kecsedi V. (A legkisebb királyfi)	1970	olaj, vászon	105x105 cm	Sárospatak
Kecsedi VI. (Fájdalom titokban)	1971	olaj, vászon	105x105 cm	Budapest
Kecsedi VII. (Jelenlét. Kodály Zoltán emlékére)	1981	olaj, farost	105x105 cm	Zsámbék
Omega Mandala I. (Őstej)	1967	olaj, vászon	91x91 cm	Budapest
Omega Mandala II. (Táltosdob)	1969	akril, vászon	105x105 cm	Budapest
Kék seb (Nővéreimnek)	1971	olaj, farost	105x105 cm	Budapest
Csodafiúszarvas	1969	olaj, vászon	105x105 cm	Budapest
Sarokkő a bárkán	1970	olaj, vászon	105x105 cm	Budapest
A homok virágai (Szenna)	1971	olaj, farost	105x105 cm	Budapest
Présben	1971	olaj, farost	105x105 cm	Budapest
Emberi milió I. (Hajnali madár)	1971	olaj, farost	105x105 cm	Budapest
Emberi milió II. (Virágnyelv)	1971	olaj, farost	105x105 cm	Sárospatak
Emberi milió III. (Határponton)	1977	olaj, farost	105x105 cm	Kecskemét
Emberi milió IV. (Mozdulatlan mozgás)	1977	olaj, farost	105x105 cm	Kecskemét
Emberi milió V. (Opálos úr)	1977	olaj, farost	105x105 cm	Budapest
Vigyázó (Eridu)	1969	olaj, vászon	105x105 cm	Budapest
Nap-Ir-Asszony függőkertje (Susa)	1970	olaj, farost	105x105 cm	Budapest
Kondor (Tenochtitlan)	1970	akril, farost	105x105 cm	Budapest
Karórágók (Eperjes)	1971	olaj, vászon	105x105 cm	Budapest
Fonat I. (Káromkodás)	1971	olaj, farost	105x105 cm	Budapest
Fonat II. (Szervátiuszéknál)	1972	olaj, farost	105x105 cm	Budapest
Naconxipan III.	1970	olaj, farost	105x105 cm	Budapest
Ignis VII. (Királytükör)	1971	olaj, farost	105x105 cm	Budapest
Küzdelem I. (Szkita)	1977	olaj, farost	105x105 cm	Kecskemét
Piktogram I. (Kőszál)	1977	olaj, farost	105x105 cm	Kecskemét
A Mont Blanc csúcsán (Vajda János emlékére)	1981	olaj, farost	105x105 cm	Zsámbék
Turanida (Apám emlékének)	1981	olaj, farost	210x105 cm	Zsámbék

Küzdelem (Szkita)

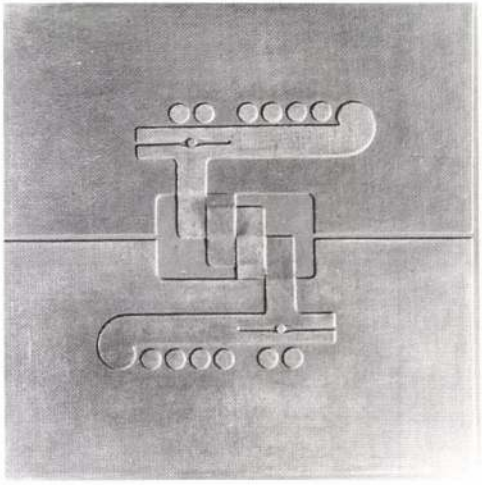

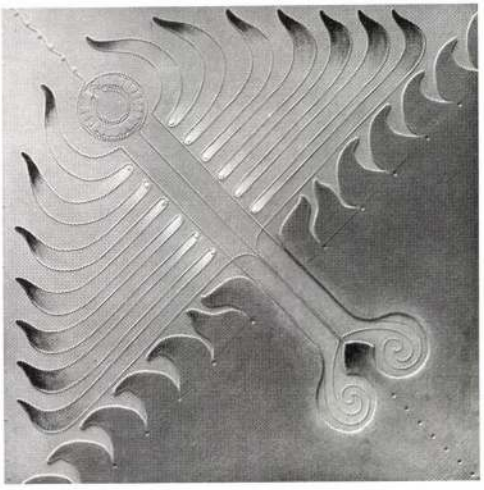

Emberi milió (Hajnali madár)

HOLD HÁZA

Ékes I. (Párizsi rigófütty)	1967	olaj, vászon	70x70 cm	Budapest
Ékes II. (Skorpiótábla)	1969	olaj, vászon	70x70 cm	Budapest
Ékes III. (Gudea üzen)	1970	olaj, vászon	70x70 cm	Sárospatak
Confessio ad Lumen (K. Gy.-nek)	1967	olaj, vászon	70x70 cm	Budapest
Confessio ad Cor (V. I.-nek)	1967	olaj, vászon	70x70 cm	Budapest
Confessio ad Amorem (L. É.-nek)	1967	homok, vászon	70x70 cm	Budapest
Te szabad lehetsz	1967	olaj, vászon	70x70 cm	Budapest
Napfogyatkozás	1968	olaj, vászon	70x70 cm	Budapest
Süllyedő sziget	1967	olaj, vászon	70x70 cm	Budapest
Hasadás	1967	olaj, vászon	70x70 cm	Budapest
Magház	1968	olaj, vászon	70x70 cm	Budapest
Halk kopogtatások	1968	olaj, vászon	70x70 cm	Budapest
A forrás tükre (Yang-Yin)	1970	olaj, farost	70x70 cm	Sárospatak
A zöld madár látogatása	1970	olaj, vászon	70x70 cm	Sárospatak
Látogatás a zöld madárnál	1970	olaj, vászon	70x70 cm	Sárospatak
Virágzás föld alatt	1970	olaj, vászon	70x70 cm	Budapest
Ignis VIII. (A Nap kötelékei)	1972	olaj, farost	70x70 cm	Budapest
Variáció egy somogyi tükrösre	1968	olaj, vászon	70x70 cm	Budapest
Táltoségetés	1972	olaj, farost	70x70 cm	Budapest
A motívum működése	1972	olaj, farost	70x70 cm	Budapest
Tantra	1972	olaj, farost	70x70 cm	Budapest
Szupremáció III.	1988	olaj, farost	70x70 cm	Kecskemét
Piktogram II.	1988	olaj, farost	70x70 cm	Kecskemét
Kudurru I.	1988	olaj, farost	70x70 cm	Kecskemét
Gyermekhangra II. (Gügyögés)	1988	olaj, farost	70x70 cm	Kecskemét

Kündü-háza

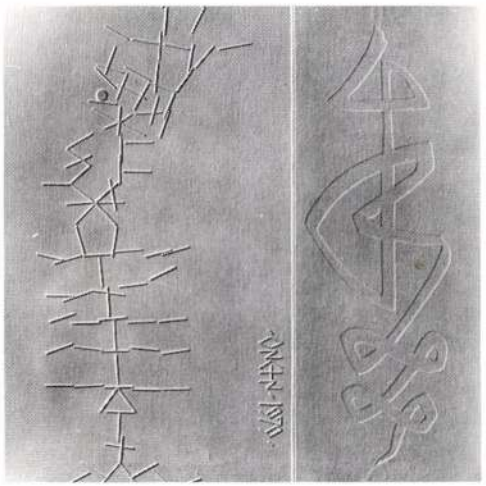

Anubisz kertje

SÖTÉT KORSZAK sorozat

Axis mundi	1980	olaj, farost	91x91 cm	Budapest
A Nap éjszakája I.	1980	olaj, farost	91x91 cm	Budapest
Törés	1980	olaj, farost	91x91 cm	Budapest
Csavarás (két idézettel)	1980	olaj, farost	91x91 cm	Budapest
A vízszintes	1980	olaj, farost	91x91 cm	Budapest
Jégkorszak	1981	olaj, farost	91x91 cm	Zsámbék
A távozó	1981	olaj, farost	91x91 cm	Zsámbék

Törés

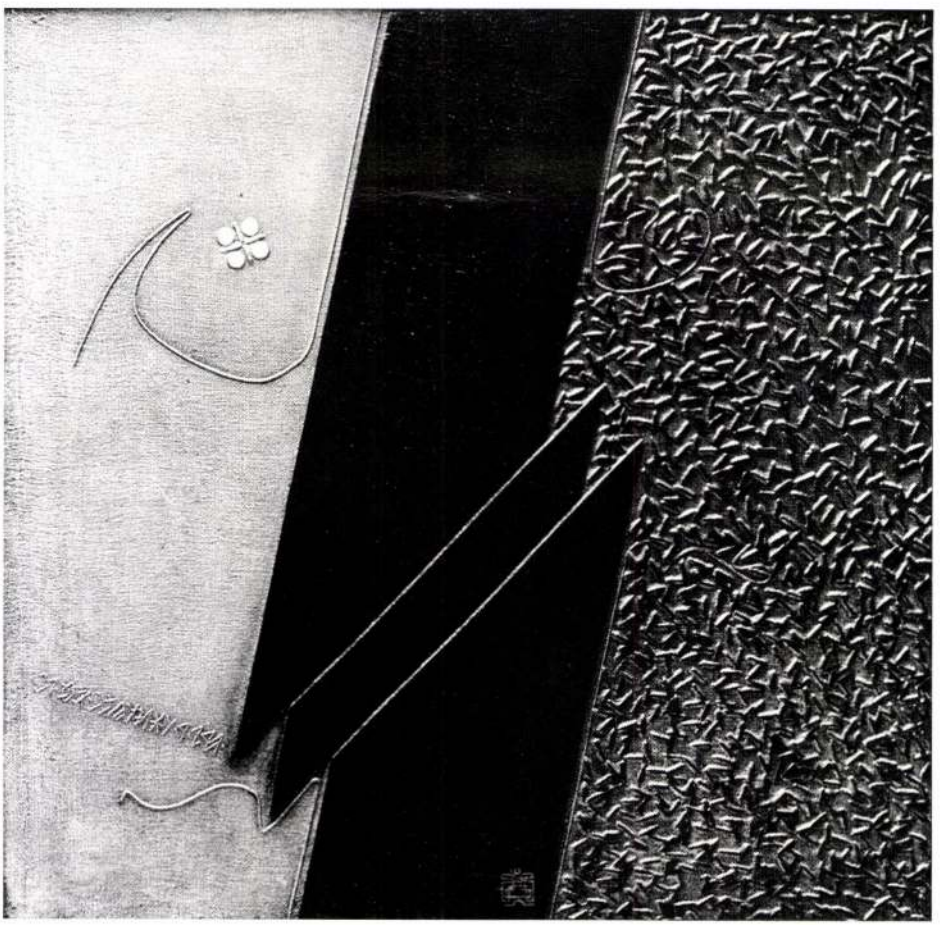

A vízszintes

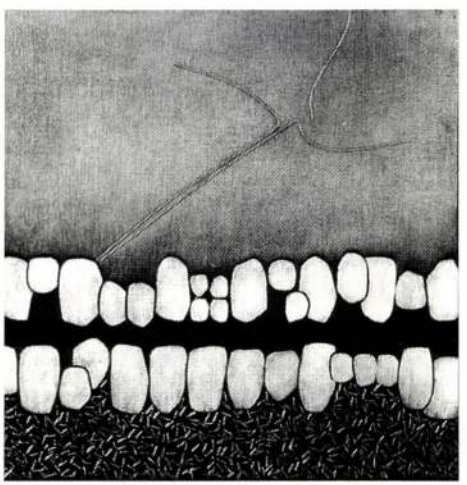

PLAZMA sorozat

Plazma I. (Heves átváltozás)	1967	vegyes, farost	70x70 cm	Budapest
Plazma II. (Apartheid no here!)	1976	vegyes, farost	91x91 cm	Budapest
Plazma IV. (A Sarkkörön túl)	1976—81	vegyes, farost	91x91 cm	Budapest—Zsámbék
Plazma V. (Határkapu)	1984	vegyes, farost	170x170 cm	Budapest
Plazma VI. (Oxigénhiány)	1984	vegyes, farost	170x170 cm	Budapest
Plazma VII. (Oxigén)	1984	vegyes, farost	170x170 cm	Budapest
Plazma VIII. (A Fény fészke)	1984	vegyes, farost	170x170 cm	Budapest
Plazma IX. (Szoros mozgás)	1984—85	vegyes, farost	160x160 cm	Kecskemét
Plazma X. (Yoni Yantra)	1985	vegyes, farost	160x160 cm	Kecskemét
Plazma XI. (Ég és Föld. Felszabadulás)	1985	vegyes, farost	160x160 cm	Kecskemét

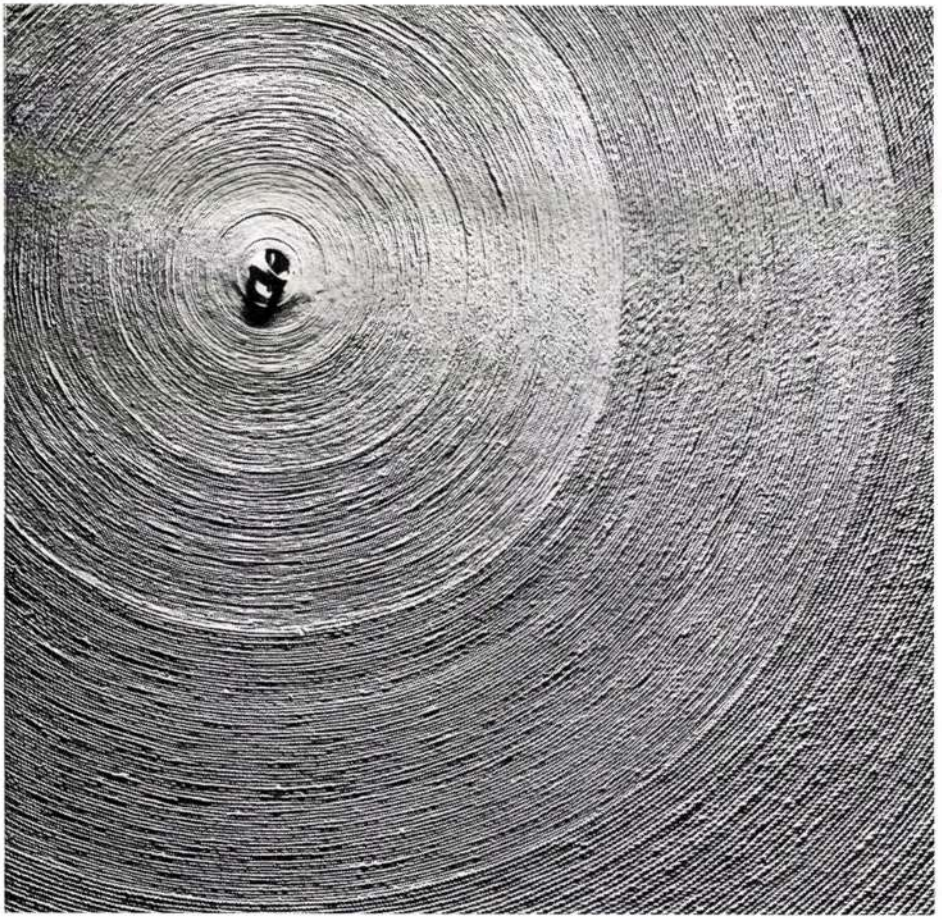

Omega Mandala II. (Táltosdob)

Plazma XII. (A Nap éjszakája II.)	1980—85	vegyes, farost	160x160 cm	Kecskemét
Plazma XIII. (Magány)	1980—85	vegyes, farost	160x160 cm	Kecskemét
Plazma XIV. (Hegyi éjszakák K.Z.-nak)	1982—85	vegyes, farost	160x160 cm	Kecskemét
Plazma XV. (Gudea Fonat)	1985	vegyes, farost	110x110 cm	Kecskemét
Plazma XVIII. (Az oroszlánért!)	1985	vegyes, farost	115x110 cm	Kecskemét
Plazma XIX. (Életfa. Jegyzetlap)	1985	vegyes, farost	110x110 cm	Kecskemét
Plazma XXI. (Arányból feketébe)	1989	vegyes, farost	160x160 cm	Kecskemét
Plazma XXII. (A nagy négyszög parazitái)	1989	vegyes, farost	160x160 cm	Kecskemét
Plazma XXIII. (Agyrémek tornya, Légvár)	1989	vegyes, farost	160x160 cm	Kecskemét

KŐKERTEK sorozat

Kőkert I-től XV-ig	1986—87	festett kő, farost	30x30x15 cm	Kecskemét

Plazma XIV. (Hegyi éjszakák K. Z.-nak)

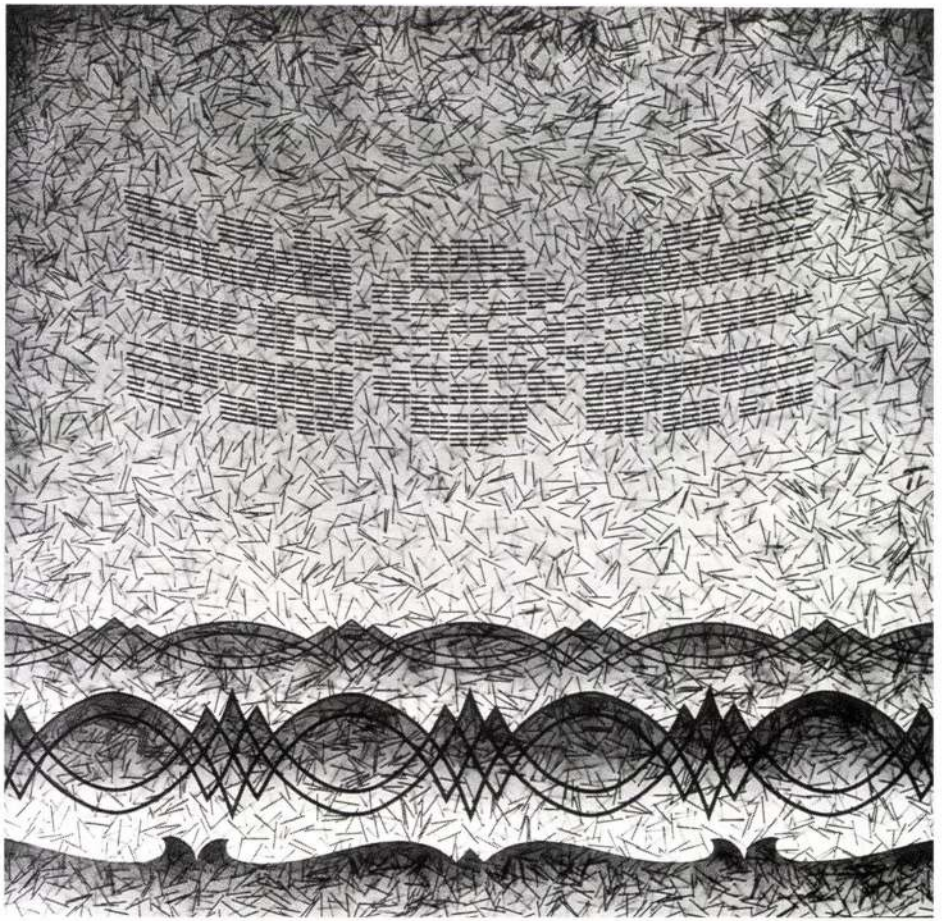

Plazma XV. (Gudea fonat)

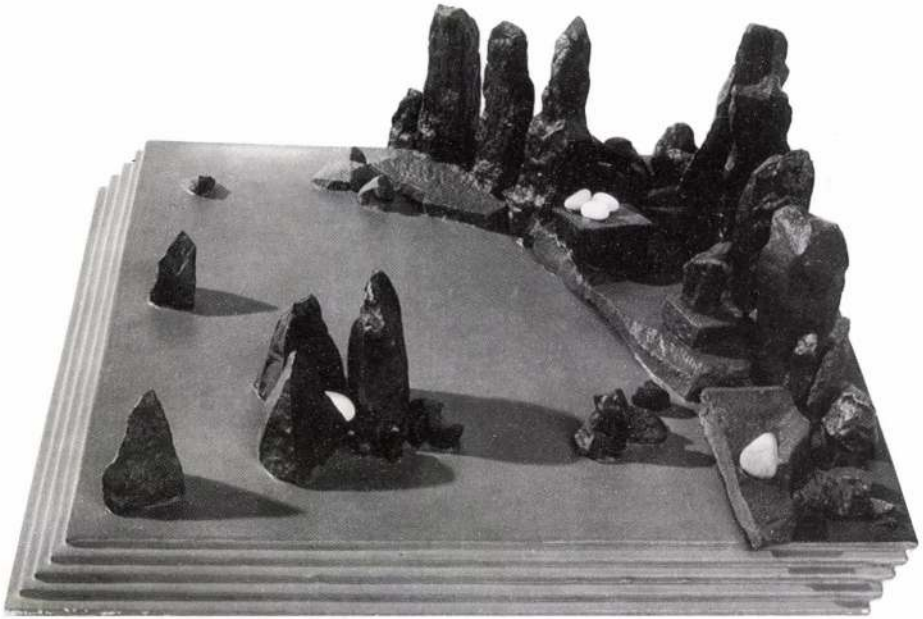

Kőkert VII.

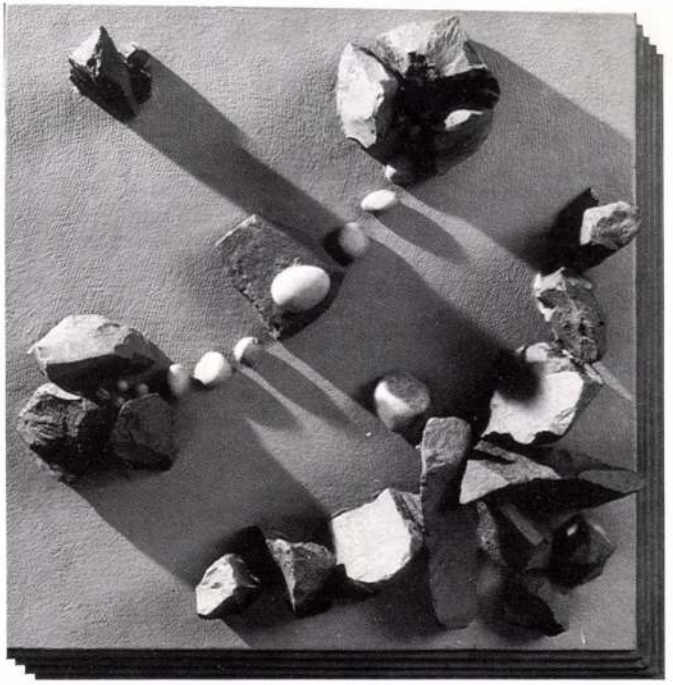

Kőkert V.

Ára: 40 Ft

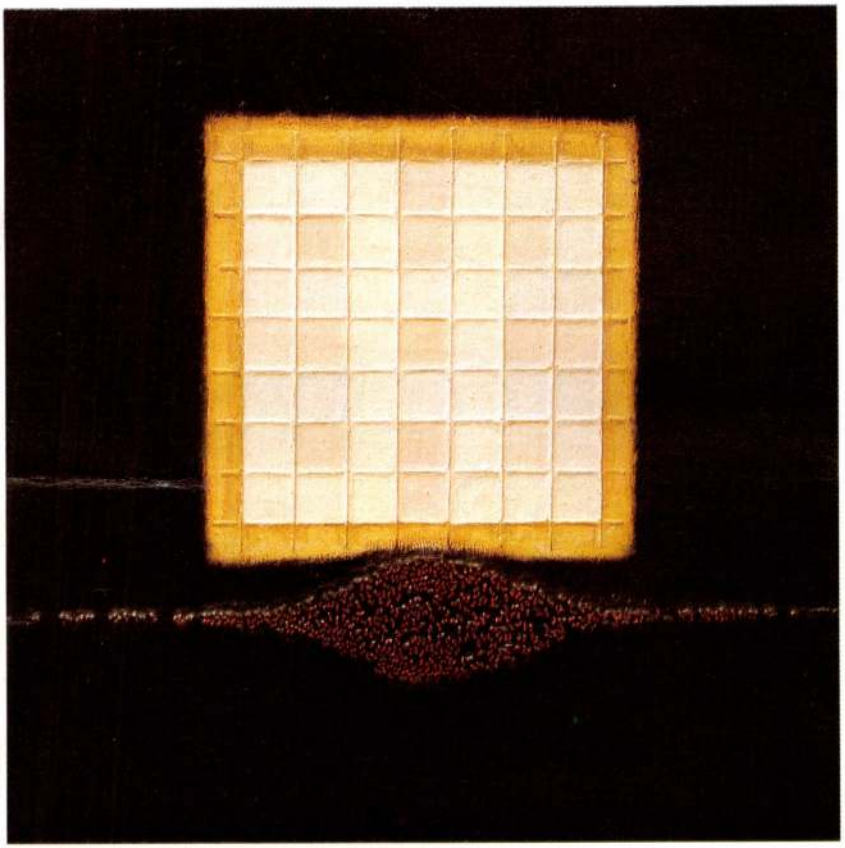

Felelős kiadó: Néray Katalin (Műcsarnok), Rubovszky Éva (Széchenyi KFT) • Fotók: Petrás István, Bakos Margit, Cservenka Ferenc •Egri Nyomda, Felelős vezető: Kopka László • 89 1223 1200
ISBN 963—7402—63—2

HÁLMY MIKLÓS

1982/2

TUDOMÁNY

A játék

*A könyv alcíme – „Természeti törvények irányítják a véletlent" – mutatja, hogy a szerzők – Manfred Eigen és Ruthild Winkler – a játékot a lét egészére vonatkoztatják. A játék a természet megnyilatkozásának módja. A tudatos emberi játék azonban csak ennek távoli, kicsinyített vetülete. A szerzők nemcsak leírást adnak erről az átfogó jelenségről, hanem tudományosan elemzik, ezért mondanivalójuk nem könnyű olvasmány, s megfelelő matematikai, fizikai, biológiai és filozófiai jártasság nélkül nem lehet megérteni. Azt viszont bárki könnyen felfoghatja olvastán, hogy az a tapasztalati valóság, amit világunknak nevezünk, mennyire gazdag és kifürkészhetetlen. A világképnek a játék oldaláról való bemutatása újnak látszik, pedig nem az. A Bibliának egyik ószövetségi része több, mint kétezer évvel ezelőtt már megfogalmazta, hogy a teremtő isteni bölcsesség „játszik a földkerekségen, és örömmel időz az emberek között" (*Péld *8,31).*

Ha visszatekintünk a világrend evolúciójára, az a benyomásunk támad, hogy „a játék természeti jelenség, amely kezdettől fogva irányította a világ folyását: az anyag kialakulását, élő struktúrákká szerveződését, valamint az ember társadalmi magatartását" (21. o.). A könyv azt a célt tűzte ki, hogy a játékot „a maga metamorfózisában és szimbolikus mivoltában" ábrázolja, s a játék különböző szempontjai szerint tükrözze világképünket. A különböző szempontokon azt érti, hogy ez a kétségbevonhatatlan játék-jelenség nem magyarázható csupán a véletlennel. A játék természeti jelenség, amelynek véletlenből és szükségszerűségből eredő kétarcúsága van. Objektív módon csak a játék szabályait ismerhetjük meg, de maga a játék nem azonos sem szabályainak összességével, sem pedig a véletleneknek azzal a láncolatával, amely egy-egy játszma lefolyását egyedivé teszi. A játék a szabály és a véletlen kombinációja.

Mindehhez természetesen ki kell fejteni, mit értünk szabályon, véletlenen és valószínűségen. A véletlen fogalma az atomfizika révén került a természettudományos érdeklődés homlokterébe. A Heisenberg-féle határozatlansági reláció és az elemi részecskék, valamint az atomok és molekulák viselkedése azt mutatja, hogy a véletlen forrása a mikrokozmosz elemi eseményeinek bizonytalanságában kereshető. Nem lehet kiszámítani, hogy egy elemi részecske pontosan hol van és milyen gyorsan mozog, de a makrokozmosz formáit mégis ezek határozzák meg. Sokszorozódásukban, ismétlődésükben tapasztalható valamelyes statisztikai állandóság, s így kifelé, a makrofizikában határozott formát képeznek, sőt determinizmusra utalnak. A véletlen lehetőségeivel szemben a természet egyensúlyra törekszik, s itt jelentkezik az a szabály, amely a határozott alakzatokat létrehozza. Ezért nem értenek egyet a szerzők például Monod nézetével, aki szerintük túlértékeli a véletlen szerepét, sőt bizonyos animisztikus szerepet juttat neki.

Tapasztalatunk szerint a valóság megjelenési formája erősen struktúrált. De amíg eljutott végső szerkezetéhez, addig belülről a konzervatív és a disszipatív erők működtek, illetve keresték egyensúlyukat. A véletlen a belső lehetségességen nyugszik. Há arra gondolunk, hogy egyetlen hókristály egymilliárdszor egymilliárd vízmolekulából áll, és a molekulák kapcsolódásának lehetősége megszámlálhatatlan, akkor ebből a formák változatainak, a félbemaradt formáknak végtelensége következik. De azt is megkérdezhetjük, hogy hol és mikor lépnek fel az egyensúlyt biztosító szabályok és erők? A természetben állandó „kockajáték" folyik: megvan a lehetőség az új kezdeményezésre, és megvan a törekvés a termodinamikai vagy biológiai egyensúlyra. A lehetségesség azonban szélesebb körű, ezért a megvalósulás mindig a véletlen benyomását is kelti.

Az élők evolúciójában nagy szerepet játszott a kiválasztás, a szerkezet, az alak megvalósulása, de a lehetőségekből csak azok születtek meg, amelyek az anyag meghatározott kölcsönhatásai és kapcsolódásai alapján „önreprodukáló struktúrákat" hoztak létre. S itt a természet olyan számokkal dolgozik, hogy az élet komplexitásáról igazában nem tudunk képet alkotni. Mégis, a mai tudomány azt állítja, hogy az élőlények tervrajza a génekbe van szorítva, az egész szervezet a megtermékenyített petesejt osztódásának eredménye. De milyen információrendszer irányítja azt az osztódást, amelynek végén a legkülönfélébb szervek és funkciók alakulnak ki? Milyen információrendszer teszi lehetővé, hogy a hidra levágott fejének sejtjei pótolják a testet, a test sejtjei pedig újra kialakítsák a fejet? Nem csoda, ha a sejtek és főleg a gének ismeretében ma már önreprodukáló automatákról kezdünk gondolkodni, amelyekbe ezt a belső információrendszert is táplálni lehetne. Az élet a nagyszerű játék képét mutatja azzal, hogy a beláthatatlan lehetőségek mellett is a megvalósult lények valójában csak „nyerőszámok".

A játék folytatódik az emberben is. A bennünk levő lehetőségekre némi fényt vethet az, hogy agyunk tízmilliárd sejtből álló hálózat, s minden szomszédos sejtet tizezertől százezerig terjedő kapcsolódás köt össze. Az ember viselkedése is a véletlen és a szabály keveréke. Chomsky figyelmeztetett arra, hogy az emberi nyelvek, nagy változatosságuk ellenére, mélystruktúráikban közös sajátosságokat árulnak el, s magukon hordozzák az agy szerkezetének tör-

vényszerűségeit. Mások úgy látják, hogy az emlékezés hasonlít az élők evolúciójában való visszatekintéshez – az élet tehát ilyen szimmetriákat is produkál. De a természet játékszabályait fel lehet ismerni a művészetben és a többi emberi tevékenységben is. Ma különös jelentősége van annak, hogy az egyensúlyra törekvést a szaporodásban és az ipari termelésben is észrevegyük. A jövő biztosítása ettől függ. A könyv szerzői ezen a téren súlyos megállapítást tesznek, amikor arra hivatkoznak, hogy az evolúció tanúsága szerint az ember nem a természet tévedése, ám ugyanakkor a természet rendeltetése sem az, hogy automatikusan gondoskodjék az ember fenntartásáról. Az ember egy nagy játék résztvevője, amelynek kimenetele az ő számára is nyitott. Képességeit ki kell bontakoztatnia ahhoz, hogy valóban játékos legyen, ne pedig a véletlen játékszere (18. o.).

A könyv a világképet a játék sokféle színében és változatában tárja elénk, de meg akar maradni a természettudományos módszer keretei között. A világképből nem akar világnézetet csinálni. A játékról azonban nem lehet úgy írni, hogy az olvasóban fel ne ötlenék a kérdés: Ki játszik ebben a világegyetemben? Honnan ez a szabály és ez a képesség? A szerzők a természettudomány vértezetében vallják, hogy „a természettudományok amilyen kevés bizonyítékot szolgáltatnak Isten létére, éppoly kevéssé tételezik fel azt, hogy az embernek nincs szüksége istenhitre" (209. o.). A természettudomány azonban – és az ilyen „játékelmélet" is – meggyőz bennünket arról, hogy ebben az univerzumban sok a csodálnivaló. Filozófiailag pedig megalapozható az a gondolat, hogy ha az egész természetet áthatja a véletlen és a szabály csodálatos játéka, megtalálhatjuk mögötte azt a teremtő szellemet, aki talán abszolút szabadságának vetületét alkotta meg ebben a dinamikus anyagvilágban.

Manfred Eigen–Ruthild Winkler: A játék. Fordította Koch Sándor. Gondolat Kiadó, 1981.

Gál Ferenc

KÉPZŐMŰVÉSZET

Három kiállítás

TÉNY-KÉP címmel rendezték meg a budapesti Műcsarnokban a magyar fényképezés történetét 1840-től napjainkig áttekintő kiállítást. Érdekes volt, szép, olykor izgalmas is; visszagondolva a látottakra mégis zavarban vagyunk, s úgy véljük, e zavarért a rendezők a felelősek.

A „Tény-kép" alcímében a „magyar fotográfia" történetét ígéri, óvatosan és alighanem tudatosan is megkerülve a *fotóművészet* fogalmát. Tudatosan, mert a rendezők láthatólag többet akartak nyújtani; áttekintést a fényképezés hazai történetéről, sokszor az esztétikai értéktől függetlenül. A szándék helyes, a megfogalmazás azonban hiányos, mert sem a rendezés, sem pedig a katalógus előszavának írója, *Szilágyi Gábor* nem tett kísérletet az esztétikai értékelésre, egy már régen szükséges állásfoglalásra. De ez nem is elsősorban a kiállítás hibája. Az viszont már igen, hogy az állásfoglalás óvatos kerülése végeredményben lehetetlenné tette azt is, hogy a szerkesztők, rendezők következetesen végigjárhassák a fotografálás funkcióváltásainak történetét, kezdve attól a pillanattól, amikor a technika csodájaként a világra jött, addig, amikor egyszerre segédeszköze lett a tudomány és a technika szinte minden ágának, dokumentálója történelmünknek, mindennapi életünknek, és egyike lett a művészet ágainak is. (És akkor még mindig nem beszéltünk magukról a fotósokról, érdeklődésük, szándékaik sokrétűségéről, a mesteremberekről és az amatőrökről, s persze ismét a művészetről!) Így pedig a kiállítás valójában nem nyújtott többet egy többé-kevésbé következetesen időrendbe állított tetszetős képsornál, amely a válogatást, az értékelést és a rendszerezést is a nézőre bízta.

Mindez talán megbocsátható, ha a Műcsarnok kiállítása az első kísérlet lenne a magyar fotótörténet emlékeinek összegyűjtésére. De nem az volt. Korábbi kísérletekről nem is szólva, hadd emlékeztessünk az 1978-as székesfehérvári kiállításra, amely egyrészt a most látottnál sokkal szélesebb anyagra támaszkodva dolgozta fel a magyar fényképezés kezdeteit, másrészt egy érdekes magángyűjtemény bemutatásával képet adott a századfordulótól mind tömegesebbé váló amatőr fotózás zavarba ejtő dilettantizmusáról is. Ugyancsak 1978-ban rendezték a Miskolci Múzeum *Képzőművészet és fotográfia* című kiállítását, amely határozott szempont szerint tekintette át az emlékanyagot a kezdetektől a múlt század végéig. De ebbe a sorba tartozik a Nemzeti Galéria múlt évben rendezett kitűnő kiállítása is, amely az 1830 és 1870 közti kor művészetének bemutatásakor nem feledkezett meg a fotóról sem. Végül, de nem utolsósorban meg kell említenünk az 1981. november elején megjelent *Magyar művészet 1890–1919* című kötetet is, amelyben *Beke László* tanulmánya tárgyalja és elemzi a kor fotóművészetét, s mutat be jó válogatást a keletkezett képekből. (Sajnálatos, hogy a

Tény-kép szép kiállítású katalógusában nem találtak helyet a korábbi irodalom, a különböző kutatások és az összefoglaló tárlatok megemlítésére.)

Voltak másféle hiányai is a kiállításnak. Nem láttuk például Petőfi dagerrotípiáját és *Gola Ádám* felvételeit Ferenczy István szoborművéről; nyilván technikai okokból. Sajnálatos viszont, hogy nem jelezték sem a kiállításon, sem a katalógusban. Ez körülbelül olyan hiány, mintha a magyar forradalmak történetéről írva nem szólnánk 1848-ról... A műtárgyfotózás is hiányzott a kiállításról; Gola munkáin kívül nem láttunk egyetlen felvételt a műfaj korai mesterétől, az esztergomi kincstár tárgyainak első fényképészétől, *Beszédes Sándor*tól sem; de ugyanígy megfeledkeztek a rendezők a ma is tevékeny és a műfajban utolérhetetlen *Petrás István*ról. Ugyanígy meglepő a fotomontázs csaknem teljes mellőzése. *Trauner Sándor, Bálint Endre, Ország Lili* hiánya azért is érthetetlen, mert a rendezők különben szokatlan megértést mutattak az avantgarde egészen új kísérletei iránt is. (Igaz, a fiatalon nemrég elhunyt *Hajas Tibor* már csak a katalógusban fért el, kompozíciói szintén hiányoztak a kiállításról.)

Még mindig a következetlenségeknél maradva: szerepeltek a kiállításon *Veress Ferenc* korai színes munkái, s itt-ott mások színes felvételei is fölbukkantak. A színes fotózás problémái, fejlődése azonban teljesen kimaradt. Ebben bizonyára szerepe volt a helyhiánynak, de része volt a rendezés esetlegességének is.

A kritikus panaszkodik, holott azzal kezdte írását, hogy érdekes és szép kiállítást látott, sőt olykor meglepetések is érték. A „régiekkel" való közvetlen találkozás mindig megrendítő. *Tiedge János* Vörösmarty-portréja, *Simonyi Antal* képe az öreg, szomorú Arany Jánosról, vagy *Plohn József* vén honvédje azonban nemcsak a múltat idézik, hanem igazán szuggesztív erővel azt az egyedi drámát is, amely az ábrázolt személyekben zajlott. Ugyanígy több mulatságos emléknél, vagy technika-történeti dokumentumnál *Esterházy Mihály* „Kinsky Nusi"-ja, amely immár évszázada őrzi egy megragadott pillanat torokszorító izgalmát. Mint mindig, most is lenyűgözték a nézőt *Klösz György* képei, amelyek a kort és látványát a valóság intenzitásával őrzik. Nem kisebb erővel hatnak *Székely Aladár, Rónai Dénes és Landau Erzsébet* művészportréi, valamint *Pécsi József* korai önarcképei. Most is, itt is élvezetes *André Kertész* látványainak fanyar derűje; jó volt találkozni *Moholy Nagy László* fotogrammjaival, amelyek a fényérzékeny anyag szuverén képzőművészeti alkalmazásának első példái világszerte; csak dicsérhettük a „szociofotó"-kat, mindenekelőtt *Kálmán Kata* képeit. Érdekes, ha korántsem hiánytalan a koncept-fotók válogatása. *Attalai Gábor* sorozata, a „Kopaszítás" a kiállítás legmegrendítőbb művei közé tartozott, s éppen a fotózás szenvtelen, gépies technikája tette azzá.

SZENT ERZSÉBETRE, Európa legismertebb Árpádházi szentjére emlékeztünk az elmúlt esztendőben, halálának 750. évfordulóján. Az ünnepi események egyik színfoltja volt az esztergomi Keresztény Képtár kiállítása.

Erzsébetet 1235-ben avatták szentté. Ebben az esztendőben készült remekművű ereklyetartója, melyet a leningrádi Ermitázsban őriznek, s amelynek fotóját az esztergomi kiállításon is láthattuk. Felsorolásszerűen is nehéz lenne számba venni az azóta eltelt háromnegyed évezredben született művészi emlékeket, amelyek Erzsébet személyéhez, alakjához fűződnek. Erre a Keresztény Képtár munkatársai sem vállalkozhattak, ehelyett apró jelzésekkel igyekeztek az idevonatkozó emlékanyag gazdagságát és Szent Erzsébet szellemének máig élő nészerűségét érzékeltetni.

Az egyetlen szobában megrendezett kiállítás valójában csak érdeklődést felkeltő tárlat lehetett: a látogatóban önkéntelenül is felmerült egy reprezentatív album kiadásának gondolata, amely összegyűjtené a Szent Erzsébet-ikonográfia anyagát. Egy ilyen kötet nemcsak nálunk lenne kelendő, hanem mindenütt, ahol tisztelettel emlékeznek a nagy középkori szentre, mindenütt, ahol művészetszerető emberek élnek.

KOVÁCS PÉTER

●

HALMY MIKLÓS KÉPEI. A múlt év őszén, Kőbányán, a Pataky Galériában állította ki életműve javát – negyven festményét – *Halmy Miklós*. A tárlat katalógusszövegének szerzője, *Horváth Magda* keserű költői kérdésekkel indította gondolatmenetét. Joggal panaszolta a „szakma" közönyét, a művész két évtizedes munkásságának mindmáig hiányzó értékelését. Tény azonban, hogy Halmy Miklós alkotásait meglehetősen nehéz a jól bevált terminológiával érdemben megközelíteni. Sajátos művészetről van szó, mely az olyan munkadarabhoz hasonlatos, aminek megmunkálásához először új szerszámot kell készíteni. Mindenesetre kockázatos vállalkozás – s különösen azoknak, akiknek a kezébe olyan jól illik a régi eszköz, hogy nem is kívánnak tudni másikról.

Halmy Miklós művészetének megítélésekor kiindulópont lehet alkotásainak ornamentális jellege – abban az értelemben, ahogyan e fogalmat *Kállai Ernő* alkalmazta. Egyféle ősi, természetes egységet tükröző, a világ érzékelését átfogó, egyszerű formai szimbólumokban megnyilvánuló kifejezési mód ez: az *ornamentális vízió* típusa. Képei nem a

művész egykori és elvesztett közösség utáni sóvárgását jelenítik meg, inkább azt a meggyőződését sugározzák, miszerint „az alapvető emberi problémák évezredek óta sem változtak lényegesen". Motívumkincse nem véletlenül emlékezteti a nézőt a népi kultúrából ismert formaegyüttesekre. Mindez nem a folklór manapság uralkodó – s nem minden üzleti szellemet nélkülöző – feltámasztásának ironikus kritikája, hanem a „népművészet" előtti idők nosztalgia nélküli megidézése. Halmy Miklós munkái mindenekelőtt a kellemes érzéki benyomás erejével hatnak. Kiérlelt és egységes szín- és felületkezelése különös patina-érzetet kelt. Egyéni síkplasztikai megoldásai – a vászonra tárgyakkal applikált festékréteg néhány milliméteres domborműszerű felvitele a lényege ennek az eljárásnak – a míves festőiség hagyományainak sajátos folytatásaként is felfoghatók. Képeinek felépítése, szerkezete gyakorta szimmetrikus, koncentrikus *(Omega mandala I)*; a képmezőben ható formai erők konstruktív egyensúlyba szervezettek *(A motívum működése)*. A látványt felépítő elemek hol nyilvánvaló tárgyi utalások *(Küzdelem [Szkíta])*, hol ennél elvontabb figurális alakzatok *(Csodafiúszarvas)*, vagy a kalligráfia és a képírás formáját öltik. Gondolatiságuk a szó szoros értelmében vett formai problémák megfogalmazásában és festői megoldásában jut felszínre: minden elbeszélő jelleg nélkül utalnak szavakkal nehezen kifejezhető érzésekre és mondandókra.

A. G.

ZENE

Luciano Berio szerzői estje a Zeneakadémián

Mi is volna egy recenzió valódi feladata? Egyrészt az, hogy visszajelzésül szolgáljon a szerzőnek és az előadóknak: mi az amit jól oldottak meg, és hol fedezhetők fel esetleg hiányosságok – a kritikus egyéni véleménye szerint. Másrészt viszont – és ez egyenrangúan fontos oldala a kérdésnek – fel kell hívnia a közönség, a hallgatóság figyelmét egy műre, egy művészre vagy eseményre. Esetünkben azonban furcsa dolog történhet az olvasóval, vagy a hangversenylátogatóval. (Feltéve, hogy az est vagy annak visszhangja valóban *felébreszti érdeklődését Luciano Berio iránt.) Mert ha megtetszettek neki a művek, amelyeket 1981. október 26-án hallhatott a Zeneakadémia Nagytermében, akkor nyilván arra törekszik majd, hogy jobban megismerje azokat, és további Berio-műveket hallgasson meg, sőt ha zeneértő, akkor átnézze a partitúrákat is... Az olvasó bizonyára sejti, hová lyukadunk ki: Magyarországon nem lehet Berio-hanglemezeket kapni, zenei könyvtárainkból hiányzanak legfontosabb partitúrái, és a Korunk Zenéje hangversenyeit sem rögzítik lemezre úgy, mint lengyel barátaink a Varsói Ősz koncertjeit. Mit tehet hát az érdeklődő hallgató? S mit tehet a recenzens?! Ilyen körülmények között mi a távolabbi célja és értelme egy-egy hasonló szerzői est megrendezésének? Hogy a már amúgy is beavatott pár száz ember egy élménnyel gazdagabb legyen? Legyen a zene mindenkié?! Hogyan? Egy est meddő kérdésözöne.*

De mégsem ilyen egyszerű. Luciano Berióra ugyanis Magyarországon is (talán jobban, mint másutt) szükség van, éppúgy, mint tavaly Xenakisra és talán jövőre – mondjuk – Stockhausenra. A jeget valahol meg kell törni. Az említett negatívumok ellentételképp azonban nem csupán a szerzői est tényét vehetjük számba, hanem a Zeneműkiadó által a hangversennyel egyidejűleg megjelentetett könyvecskét is, melynek címe: Beszélgetések Luciano Berióval, *a beszélgetőpartner pedig* Varga Bálint András. *És itt meg kell állnunk egy percre. Mint tudjuk, a zeneművészet társadalmi létezésének sokféle összetevője létezik. Nem mindig elég meghallgatni egy-egy zeneművet ahhoz, hogy megérthessük. Igen hasznos, ha megfelelő, szakavatott tájékoztatást is kap a hallgató. Elgondolásában és megvalósulásában egyaránt kitűnő, már hagyománynak mondható vállalkozása a Zeneműkiadónak, hogy az őszi Korunk Zenéje talán legjelentősebb szerzői estjére portré-könyvet jelentet meg korunk kiemelkedő nemzetközi komponistáiról. (Csak sajnálhatjuk, hogy a lemez- és kottakiadás nem tud hasonló rugalmassággal cselekedni.) Ezekből a sorozattá gyarapodó könyvekből azután nagyon sok olyan tanulság derül ki, amit pusztán a zene meghallgatásával nem fedezhetnénk fel magunknak.*

Bár kisebb Berio-darabokat itt-ott már hallhatott a budapesti publikum, most került nálunk igazán reflektorfénybe a kiváló olasz zeneszerző. Ahhoz a poszt-weberni generációhoz tartozik, mely a második világháború után eszmélt Nyugat-Európában, s ez egy bizonyos viszonyt feltételez a zeneszerzés módszerbeli és elvi-esztétikai kérdéseihez. A szerializmus és a mögötte rejlő szellemi légkör vállalását és meghaladni igyekvését is jelenti. Webern halála óta sok minden történt Európában – értve ezen a szellemi Európát; Berio munkássága is e korszak fontos részévé vált. A nyugat-európai művészet talán töretlenebbül fejlődhetett a háború után, de éppen ezért nem is hordoz magában annyi energiát elnyo-

mó és felszabadító, megoldást kereső és kikényszerítő konfliktust, mint kelet-európai „társa". Lehet, hogy technikailag, a művészi eszközök felkutatásában és felhasználásában, kifinomultságában és romlottságában „fejlettebb" a mai nyugat-európai művészet, de nem tartom kizártnak, hogy a jövő embere korunk zenéjének legmélyebb tartalmú alkotásait elsősorban a kelet-európai (kultúrájában valójában a Nyugathoz kapcsolódó) zeneszerzők műveiben fedezi majd fel.

Berio szerzői estjén mindössze két mű hangzott el: az Il ritorno degli snovidenia *és a* Coro. *Az előbbi darab voltaképp gordonkaverseny egyetlen tételben. A gordonkaszólamot* Perényi Miklós *játszotta, a Magyar Állami Hangversenyzenekart* Eötvös Péter *vezényelte. A darab legfőbb erényének az tűnt, hogy mindenféle külsőségtől, hivalkodástól és hatásvadászattól mentes* zenei *alkotás. Muzsika a szó nemes értelmében. Olyannyira, hogy forte hangzás, „grandiózus tutti", vagy „nagy kulminációs pont" szinte nincs is benne. Könnyed, áttetsző, plasztikus. Egy megállapítás azonban a mű kapcsán ide kívánkozik. Az 1978-as Korunk Zenéje fesztiválon is a kiváló Perényi Miklós volt – a szerző vezénylete mellett – Lutoslawski* Csellóverseny*-ének szólistája. Akkor és ott a hangversenyteremben – ritka pillanat – „megállt a levegő". Ezzel a fura szóképpel szoktuk érzékeltetni azt a hatást, amely kézzel ugyan megfoghatatlanul, de mégis nyilvánvalóan kifejezi a zene közönségre gyakorolt démonikus erejét. Hogy mindez csak szubjektív érzékelés lenne? Nem hiszem. Mert most, 1981-ben nem állt meg a levegő a Nagyteremben.*

Az est másik művét a zenekar negyven hangszeresének kíséretével az igazán csodálatra méltó Südfunk-Chor énekegyüttes (karigazgató Ewald Liska*), valamint ütőhangszerek, elektronikus orgona és zongora (*Szücs Lóránt*) szólaltatták meg. A* Coro *felépítésében és apparátusában egyaránt egyedülálló mű: az énekesek – negyven szólista – szokatlan módon elvegyültek a hangszeresek között, és ez rendkívül eredeti hangzásokat tett lehetővé. (Talán különös, de a* Coro *szerkezete és stílusa legjobban James Joyce irodalmi munkásságához hasonlítható.) A két mű közül az utóbbit érzem jelentékenyebbnek. Hasznunkra vált volna, ha a Korunk Zenéje műsorfüzete nem csupán azt közli, milyen népi szövegek és Nerudà-idézetek dolgoztattak fel a darabban, hanem azokat olvasmányként közre is adja.*

VÁCZI TAMÁS

KÖNYVJELZŐ

ILLYÉS GYULA A MAGYAR IRODALOMBAN

Lapunkban több ízben méltattuk már a Ságvári Endre Nyomdaipari Szakközépiskola tanulóinak példamutató munkáját, melynek során az irodalomtörténész tanár, *Téglás János* vezetésével a hajdani Vajthó-sorozatot folytatják, s az intézmény egykori tanárának, Babits Mihálynak tiszteletére és emlékezetére egyre-másra jelentetik meg műveit s a vele foglalkozó írásokat.

A sajnálatosan hiányzó Babits kritikai kiadás legfontosabb előmunkálatait képezik e szép kötetek, melyek most Illyés Gyula Babits Mihályt idéző verseinek gyűjteményével (**Babits visszhangjaként** címmel szerkesztette Téglás János) és a **Három öreg** önálló kiadásával bővültek (az utóbbi előszavaként Babits *Nyugat*ban megjelent tanulmánya olvasható). Csak dicsérni lehet a szerkesztő ízlését és bölcsességét: egymás mellé állította a mestert és a tanítványt, aki méltán lépett a halott költő örökébe, s vitte tovább annak legfontosabb eszméit a Nyugat folytatásának szánt *Magyar Csillag*ban. A *Három öreg* lirai fordulópont is, benne találta meg legmagasabb rendű kifejezését és összefoglalását az az új népies irányzat, melyet Erdélyi József kezdeményezett, de amelyet Illyés állított európai távlatba. S ha Babitsra is hatott az új irányzat, az nyilvánvalóan Illyés Gyula ösztönzésének, a vele való tanár–tanítványi kapcsolatnak köszönhető. Így a Babits-kiadások sorát nem véletlenül gyarapították Illyés Gyula két művével az irodalomtörténeti vonatkozásban is fontos és áldozatos munkát végző szakközépiskolások.

A békéscsabai Megyei Könyvtár kiadásában ezúttal nem új verseskönyv jelent meg a bibliofil kiadványokat gyűjtők örömére, hanem **DOMOKOS MÁTYÁS A rabszolga-óriás** című, három Illyés-tanulmányt tartalmazó kötete. A szerző Illyés Gyula életművének egyik legkitűnőbb ismerője; joggal szerzett nagy népszerűséget azzal, hogy mindenfajta elméletieskedéssel szembefordulva, erősen műcentrikus elemzései révén, finom, ironikus stílusával az igazi irodalomértés és -szeretet irányába kalauzolja olvasóit. A három tanulmány közül a kötet címadó írásában Illyés Gyula lírájának új korszakával foglalkozik, arra keresi a választ (s nemcsak keresi, meg is találja!), hogyan lett e költészet a modern világlíra egyik nagy teljesítménye, hiteles emberi dokumentuma. A *Költői feladvány* a „Különös testamentum" című Illyés-kötet analízisét végzi el, *A magánélet lázai – a kor izgalmai* pedig a „Beatrice apródjai" példamutató feltérképezése.

Az irodalomértő és -kedvelő olvasó némi szomorúsággal nyugtázhatja, hogy korunk legnagyobb jelentőségű hazai költőjéről mind ez ideig nem készült itthon összefoglaló mű, könyv, monográfia, még kismonográfia sem. Az első könyvet Illyésről az a Gara László írta, aki Párizsban élt, s ott vállalta a magyar költészet nagykövetének nem mindig hálás szerepét. Domokos Mátyás kötetté foglalt három kitűnő tanulmánya azt a reményt keltheti, hogy irodalomtörténetírásunk hamarosan törleszti majd a fájó s aligha magyarázható adósságát. Bízunk abban, hogy e könyvet is Domokos Mátyás írja majd meg, a tőle megszokott elfogulatlan nyitottsággal, bölcsességgel és derűvel.

1982
ANNÉE XLVII.

VIGILIA

MAI–MAI
MAY–MAGGIO

Revue mensuelle – Monatsschrift – Rédacteur en chef – Chefredakteur: BÉLA HEGYI
1053 Budapest, Kossuth Lajos u. 1. – Abbonnements pour un an – Abbonnement für das Jahr: 16,50 US dollar

RÉSUMÉ

En tête de notre numéro, éditorial consacré à la Conférence des religions mondiales pour la paix, réunie à Moscou du 10 au 14 mai pour traiter d'une question d'actualité brûlante, à savoir l'action commune des chefs religieux pour sauver la vie d'une catastrophe nucléaire. L'éditorial évalue l'intérêt de cette Conférence et souligne l'importance de la réunion des forces religieuses de l'humanité. – Dans son étude liminaire ayant pour titre *Dialogue avec le monde*, Mgr. József CSERHÁTI, éveque de Pécs, rappelle que l'Eglise conciliaire, après s 'être identifiée à elle-même, a tenu à mettre à jour ses relations avec le monde moderne – comme en témoigne la constitution «*Gaudium et Spes*». Aussi l'Eglise a-t-elle amorcé un dialogue avec le monde pour le rejoindre, au sens concret de ce terme, au stade de développement où il se trouve. Mgr. CSERHÁTI insiste sur le fait que les interrogations majeures avec lesquelles le monde est aux prises à l'heure présente, appellent un dépassement du dialogue entrepris et le font centrer sur les trois questions suivantes : 1° la question existentielle de la survie de l'humanité, l'alternative de la guerre ou de la paix, de la vie ou de l'anéantissement ; 2° les questions d'ordre éthique de la justice sociale, des rapports de la personne et de la société, du déséquilibre produit entre les requêtes de l'individu et les conditions de la vie collective ; 3° la question de la responsabilité et de l'espérance en l'avenir.

Depuis de longues années, notre rédaction a pour principe de ne pas se limiter à informer sur les événements de la vie religieuse, à tenir au courant des nouveautés en matière de théologie, de belles-lettres et d'arts, mais aussi d'élargir son tour d'horizon en présentant tel ou tel secteur de la société hongroise, considéré et jugé de ce point de vue chrétien qui lui est propre. C'est ce principe qui nous a amenés à inaugurer par notre numéro de Mai une nouvelle série. Nous nous rendrons tour à tour dans tel ou tel département du pays pour brosser le tableau de la vie religieuse, sociale et culturelle de la région envisagée, nous en présenterons les gens dans leur vie quotidienne, nous chercherons à répondre aux questions ouvertes. Pour commencer notre tour de la Hongrie, nous avons choisi le département de Szabolcs-Szatmár, département le plus arriéré qui fût dans le pays pendant de longs siècles. (Ce département est situé au Nord-Est de la Grande Plaine Hongroise.)

En guise d'entrée en matière, Imre GYŰRÓ, vice-président du Conseil départemental, fait connaître la situation économique, sociale et culturelle du département de Szabolcs-Szatmár, soulignant que dans ces deux derniers domaines, il attache une grande importance à la coopération des croyants avec les non-croyants, au concours des pasteurs appartenant aux différentes confessions religieuses. Le curé László KASSA, nous fait part des soucis des prêtres de campagne, signale aussi la baisse lente du nombre des croyants, tout en démontrant l'enchaînement des circonstances auquel elle se ramène. – Dans leurs écrits, les abbés Gyula HOLCZER et Ferenc CSÉPÁNYI envisagent les possibilités qui s'offrent dans ce département pour le mouvement de la paix. – L'abbé HOLCZER rend compte des voyages que les prêtres du département de Szabolcs font régulièrement en France où ils effectuent des stages dans divers centres de mission. Rentrant en Hongrie enrichis d'expériences, ils ne manquent pas de les mettre largement à contribution dans leur service pastoral local.

Dans sa série Entretiens de VIGILIA, András B. BÁLINT a interviewé József RATKÓ, poète lauréat du Prix József Attila, né à Budapest en 1936, auteur de plusieurs recueils de poésies, actuellement établi dans une commune du département de Szabolcs où il travaille comme bibliothécaire. Dans son entrevue, il expose les motifs qui l'ont amené à quitter la capitale pour s'établir dans ce département, il se prononce sur le mode de vie des intellectuels de province, de leurs tâtonnements en matière de foi, des connexions entre foi et morale. Devant l'infiltration du matérialisme dans les esprits, devant son foisonnement envahissant auquel on assiste un peu partout, il tient les propos suivants: «On a évacué Dieu de l'âme humaine sans donner en compensation quelque chose d'équivalent. Certes, le nouvel ordre légal et la nouvelle éthique impliquent aussi des préceptes moraux, mais ceux-ci se trouvent dénués du fondement dans lequel les commandements de la foi religieuse plongent leurs racines, ce fondement dernier étant Dieu. La nouvelle morale n'était pas à même de proposer des exemples susceptibles de l'accréditer, de suppléer à l'ancienne. Le sol a glissé sous les pieds de l'homme et celui-ci, désemparé, ne savait plus où donner de la tête – c'est pour cela qu'on a réussi à lui en faire accroire le culte de la personnalité.»

(Margit NÉMETH)

the problem of righteousness, the relation between man and society, the settling of the contradictions between the individual and the collectivity; 3. in the end the question of responsibility and hope of the future.

The Vigilia embarks on a pioneering enterprise in May. It has been the basic principle of the editorship for many years to inform not only about the events of the religious life and the theological, literary and artistic news, but together with all these to elucidate the different fields of the Hungarian social conditions by the help of its own Christian point of view and critics. Now we start a series in which from time to time we make excursions to different counties, make a survey of the social-political, religious, social and cultural life of the region in question, try to find an answer to the open questions and present the everyday life of the people living there. First we visit the Eastern part of Hungary, Szabolcs-Szatmár, which was the most backward county of Hungary for centuries.

In the introduction Imre GYÚRÓ, the deputychairman of the County Council tells about the economical, social and cultural conditions of Szabolcs, emphasizing that on these two latter fields he attaches great importance to the co-operation of believers and non-believers and to the help of the priests belonging to different Churches. László KASSA, parson, tells about the problems of parish priests and points out which circumstances are the causes of the fact that the number of the faithful people is slowly diminishing. The studies by Gyula HOLCZER and Ferenc CSÉPÁNYI examine the local chances of the Hungarian clerical peace movement. Holczer analyzes the relations of the priests in Szabolcs with France; the priests of the county have regularly been visiting France for years and have been taking part in the work of the different missionary centres. They make good use of their experiences in their work in Hungary.

(Katalin BERÉNYI)

SOMMARIO

In maggio ha luogo a Mosca la conferenza delle Chiese del mondo, il cui tema centrale è il problema della pace, cioè di cosa potrebbero fare i credenti per sventare il pericolo di una guerra nucleare. Anche l'articolo introduttivo del presente numero si occupa della pace, apprezzando l'importanza del congresso e della cooperazione ecumenica. Nel saggio intitolato «Dialogo col mondo» il vescovo di Pécs József CSERHÁTI accentua che è ormai giunto il momento di sorpassare i limiti odierni dell'ecumenismo. Ciò è senza dubbio reale, dato che la Chiesa si è avvicinata al mondo, come enunciato nella costituzione del Concilio «Gaudium et spes». La Chiesa non è soltanto simile a sè stessa, ma anche alle altre Chiese. Oggi essa mantiene un dialogo con tutto il mondo e in ciò la guidano i seguenti criteri: 1. La questione esistenziale che pone all'umanità il dilemma della sopravvivenza, di guerra o pace come alternativa di vita. 2. La questione etica che solleva la problematica della giustizia, del rapporto dell'uomo con la società, delle contraddizioni tra individuo e comunità. 3. Infine la questione della responsabilità e della speranza per l'avvenire.

Col numero di maggio Vigilia prende un'iniziativa d'avanguardia: già da molti anni la redazione segue il concetto fondamentale di non dar notizia soltanto dei problemi religiosi e delle novità nel campo teologico, letterario o artistico, ma, assieme e quasi a completamento di queste, di presentare le condizioni sociali delle varie regioni dell'Ungheria, viste e criticate con occhio cristiano. Iniziamo dunque una serie in cui passeremo in rivista una regione alla volta, osservandone la vita sociale, religiosa, politica e culturale, cercando risposta alle questioni aperte e presentando gli abitanti nella loro vita quotidiana. Per prima visiteremo la regione più arretrata per molti secoli: Szabolcs-Szatmár, nell'Ungheria orientale.

Come introduzione il vicepresidente del Consiglio Regionale Imre GYÚRÓ ne espone la situazione economica, sociale e culturale accentuando che, specialmente negli ultimi due campi, egli considera di grande importanza la collaborazione di credenti e non credenti, nonché l'aiuto dei pastori delle varie Chiese. Il parroco László KASSA riferisce i problemi dei sacerdoti nei villaggi e le ragioni per cui, anche se lentamente, diminuisce sempre più il numero dei credenti. Gyula HOLCZER e Ferenc CSÉPÁNYI studiano nei loro saggi le possibilità locali del clero ungherese nel movimento per la pace. Holczer analizza il rapporto dei preti della regione con la Francia, dove essi partecipano da anni ai lavori delle varie missioni francesi, per poi fare ampiamente fruttare le esperienze acquisite nella loro attività pastorale in patria.

Il poeta József RATKÓ, bibliotecario in un villaggio della regione di Szabolcs, ha pubblicato finora cinque libri e ottenuto dieci anni fa il premio letterario «József Attila». Nella rubrica *Dialoghi di Vigilia* egli confessa a András B. BÁLINT le ragioni per cui si è stabilito in quella regione, parla della vita degli intellettuali di provincia, della loro ricerca della fede e del rapporto tra fede e moralità.

(Brita FRANCHI)

INHALT

Im Monat Mai wird in Moskau eine Konferenz der Kirchen der Welt abgehalten. Im Mittelpunkt der Besprechungen wird die Frage des Friedens gestellt: was die Gläubigen für die Abwehr der Gefahr eines nuklearen Krieges tun können. Auf diese Problematik bezieht sich teilweise auch der einleitende Essay unserer Nummer, geschrieben vom Bischof József CSERHÁTI unter dem Titel: *Der Dialog der Kirche mit der Welt*. Der Autor betont, dass die Zeit gekommen ist die heutigen Grenzen des Ökumenismus zu überschreiten. Diese Bestrebung hat ihre Realität, es sei denn, dass die Kirche sich der Welt annäherte wie dies auch in der konziliaren Konstitution Gaudium et spes konzipiert wurde; die Kirche ist nicht nur mit sich selbst identisch, sondern sie ist auch eine Kirche für die anderen Menschen. Die Kirche führt heute einen Dialog mit der ganzen Welt, wobei sie von den folgenden Erkenntnissen geführt wird: 1. Die existenzielle Frage die das Dilemma des Überlebens vor die Menschheit projeziert, die Frage des Krieges und des Friedens, die Alternative des Lebens. 2. Die Frage der Ethik die die Problematik der Gerechtigkeit aufwirft, das Verhältnis zwischen Mensch und Gesellschaft, die Lösung der Widersprüche zwischen Individuum und Gemeinschaft. 3. Und am Ende die Frage der Verantwortung und der Hoffnung bezüglich der Zukunft.

Die Vigilia beginnt in dieser Mai-Nummer ein neues Unternehmen. Bei der Redigierung der Zeitschrift war schon immer ein Grundprinzip nicht nur von Geschehnissen des religiösen Lebens, von den Neuigkeiten in der Theologie, der Literatur und Kunst zu berichten, sondern – zusammen mit den Genannten, und sie sozusagen ergänzend – auch je ein Gebiet der gesellschaftlichen Verhältnisse in Ungarn mit ihrer christlichen Sichtweise und Kritik zu beleuchten. Wir fangen jetzt mit einer Serie an in der wir zeitweise in ein Komitat einen Ausflug machen wo wir das gesellschaftspolitische, religiöse, soziale und kulturelle Leben der gegebenen Region erfassen, auf offenen Fragen eine Antwort suchen und auch das Alltagsleben der dortigen Menschen schildern. Zunächst besuchten wir in Ostungarn das seit Jahrhunderten rückständigste Komitat des Landes, Szabolcs-Szatmár.

Unsere Zusammenstellung wird von Imre GYÚRÓ, Stellvertretender Präsident des Komitatsrates, eingeleitet. Er berichtet über die wirtschaftliche, soziale und kulturelle Situation von Szabolcs, hervorhebend, dass er auf den zwei letzteren Gebieten der Zusammenarbeit der Gläubigen und Nicht-Gläubigen und der Hilfe der Geistlichen der verschiedenen Kirchen eine grosse Bedeutung beimisst. Der Pfarrer László KASSA berichtet über die Sorgen der Dorf-Seelsorger und schildert die Umstände die dazu führen, dass – wenn auch langsam – die Anzahl der religiösen Menschen abnimmt. Die Studien von Gyula HOLCZER und Ferenc CSÉPÁNYI erforschen die örtlichen Möglichkeiten der Friedensbewegung der ungarischen Priester. Holczer schildert die französischen Kontakte der Priester von Szabolcs; die Seelsorger des Komitats reisen nämlich regelmässig nach Frankreich und nehmen dort an der Arbeit von verschiedenen Missionszentren teil. Die dort gesammelten Erfahrungen können sie dann in ihrer Arbeit zu Hause nützlich verwerten.

Der Dichter József RATKÓ lebt in einer Gemeinde des Komitats Szabolcs, wo er als Bibliothekar arbeitet. Fünf Bände sind bisher von ihm erschienen, vor zehn Jahren erhielt er den József Attila Preis. Im Rahmen eines *Vigilia-Gesprächs*, geführt von András B. BÁLINT, spricht er über die Gründe seiner Übersiedlung in die Provinz, über die Lebensweise der am Land lebenden Intelligenz, über das Suchen derselben in Fragen des Glaubens und über die Zusammenhänge zwischen Glauben und Moral.

(Károly DOROMBY)

CONTENTS

The conference of the Churches of the world will take place in Moscow in May. The question of peace is in the centre of the talks; i.e. what the believers can do to avert the danger of a nuclear war. The leading article of our present issue also deals with the cause of peace, appreciating the significance of the conference and the importance of the oecumenic collaboration. In his study titled *A Dialogue with the World* József CSERHÁTI Bishop of Pécs emphasizes that it's time to overstep the present bounds of oecumenism. It has got its actuality for the Church has drawn near to the world and, as it was expressed in the constitution of the Gaudium et spes Council, the Church is not only identical with itself but is a Church for other people as well. The Church is holding a dialogue with the whole world and in doing so it is guided by the following perceptions: 1. the question of existence which lays the dilemma of survival, the question of war and peace and the alternative to life before mankind; 2. the question of ethics which raises

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

ÉLET ÉS TUDOMÁNY
Budapest

1971 JUL 24

Halmy Mikiós

1021

Halmy Mikiós: Motívum

neurotikus?

ütt vagyok neuro-

désre? Pontosab-
gát, hogy neurózisa

sokkal inkább ak-
nak az úgynevezett
ani ckok.
mit az okokról?
nban azt hittem, az

nak, akik nem élnek

egy meglehetősen
nyről beszél.

ék, megtagadná?

kérdést. Amikor azt
az emberség csupán
bizonyosság, akkor
ölt. Igaz?
arc közben szerzett

táni időszak ez?

azt fogja mondani,
szichotikus állapotai-
os eszmei torzulás, az
sta zűrzavara, amely
válságot okozott az
azoknak, akik har-
nért. Kitaláltam?
pszichét nem ad ilyen

kik megőrizték az

híztak, körülmagya-

rtozik közéjük.
is magyarázkodtam.

dom az igent. Szán-
t védtem, és most is

— Vitatkozhatnék, de a lényeg igaz. Legalábbis engem illetően.

— Mi a kifogása?

— Amit mondtam, csupán a kifeszített érzékek játéka, bele is lehet szokni. Csakhogy a játék néha nagyon is összerázza az embert. Aztán a vér...

— Miféle vér?

— Egyszer, 1944-ben láttam egy ismeretlen embert meghalni. Egy hatalmas bombarepesz kettészelte. Derékban. Rögtön meghalt, de mit jelent az, hogy rögtön? Agonizálás közben leszakított lábát szorongatta, mintha vissza akarná illeszteni. És vödörszámra ömlött a vére... Sok halált láttam, de csak ez az egy szokott visszajárni.

— Álmában?

— Nem. Ébren. Elidőzöm a halál részleteinél, mintha kötelességem volna.

— Uram, ez valóságos kényszerképzet.

— Nemzedékem jobb emlékezetű tagjainál gyakoriak az ilyen kényszerképzetek.

— Ön szeret túlozni.

— Mit szólna, ha egy barátja, akit félénknek, sőt gyávának ismer, egyszer csak valami szokatlan vakmerőségre ragadtatná magát. Vagy fordítva: bátor volt, és gyáva lett. Mit szólna?

— Csodálkoznék.

— Emlékszik ilyen esetre?

— Hogyne. Például egy íróra, akiből áradt a vitalitás, egyszer csak öngyilkos lett. Senki se várta. Megdöbbentő volt.

— Na igen. Elváltozott.

— Alaposan elváltozott. Bocsánat!

— Nem kell okvetlenül tragédiára gondolni. Sokszor kicsúszik a szánkon: a fickóra nem lehet ráismerni.

— Gyakran csodálkozunk, nem vitás.

— Azt hisszük, partnerünk azonos önmagával, egyszer csak megszólal, és valahogy idegenné lett, nem azonos.

— És senki se gondol betegségre. Ez is neurózis?

— Persze.

— Uram, egyik ámulatból a másikba zuhanok

— Miért?

— Itt egy elég durva személyiségváltozást rajzolt nekem.

— Mindennapos. Bemegy egy hivatalba egy nagyon egyszerű kéréssel. Papír, aláírás, semmiség. És a hivatalnok fáradtan félrenéz, végül kijelenti, az ügyintézés előtt roppant akadály áll, majd később, uram, holnap, vagy holnapután...

[redacted] egy neurotikus számára.

— Milyen megható gyöngédség! Épp Lenin példájától fog behorpadni a lelkük. Ugye?

— Ön állította, hogy nagyon horpadékonyak.

— Ezért legjobb, ha le is mondunk róluk. Szemétbe a használhatatlanokkal!

— No-no, ezt nem állítottam.

— Ez a legalávalóbb önvigasztalás!

— Milyen ingerült! Azt hinnéd, akinek ilyen remek *szisztémája* van, az sosem veszti el az egyensúlyt. Lám, a kőfejektől sem esik kétségbe. Egy litániaparafrázis, és kész!

— Hasztalanul beszéltem.

— Mogorva lett, uram, és meglehetősen udvariatlan. Nagyon sajnálja magát?

— Nem. Igen.

— Pengethetünk lágyabb húrokat is! Milyen szívre hatóan dramatizálta a tüneteit!

— Az ön szívére nem hatott. Egy betegség, amelynek egyetlen hiteles tanúja van, maga a beteg, ez nem látszik tragédiának, sőt.

— Hát bizony, ilyesmit mondva is lehet csinálni.

— Pokoli bizalmatlansága épp abból a közönyből származik, amitől rettegnünk kell.

— Úgy gondolja, hogy már nem is tudjuk, mikor vagyunk közönyösek?

— Úgy gondolom.

— Szerencsére itt van ön, hivatása parancsai szerint, ugyebár elmondja, miről lehet fölismerni.

— Fölösleges! Evidenciákról esett szó.

— De hisz vélekedésünk cseppet se hasonlít! És ön nincs abban a helyzetben, hogy ideiktasson valami diadalmas poént.

— A poén csakis a cselekvés.

— Cselekvés! Nem feszélyezi ez a közhely?

— De igen. Ezért utoljára, ha megengedne egy distinkciót: például a közöny csak addig közhely, amíg elfogadjuk, mint az ember végzetét.

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

1971 JUN 19.

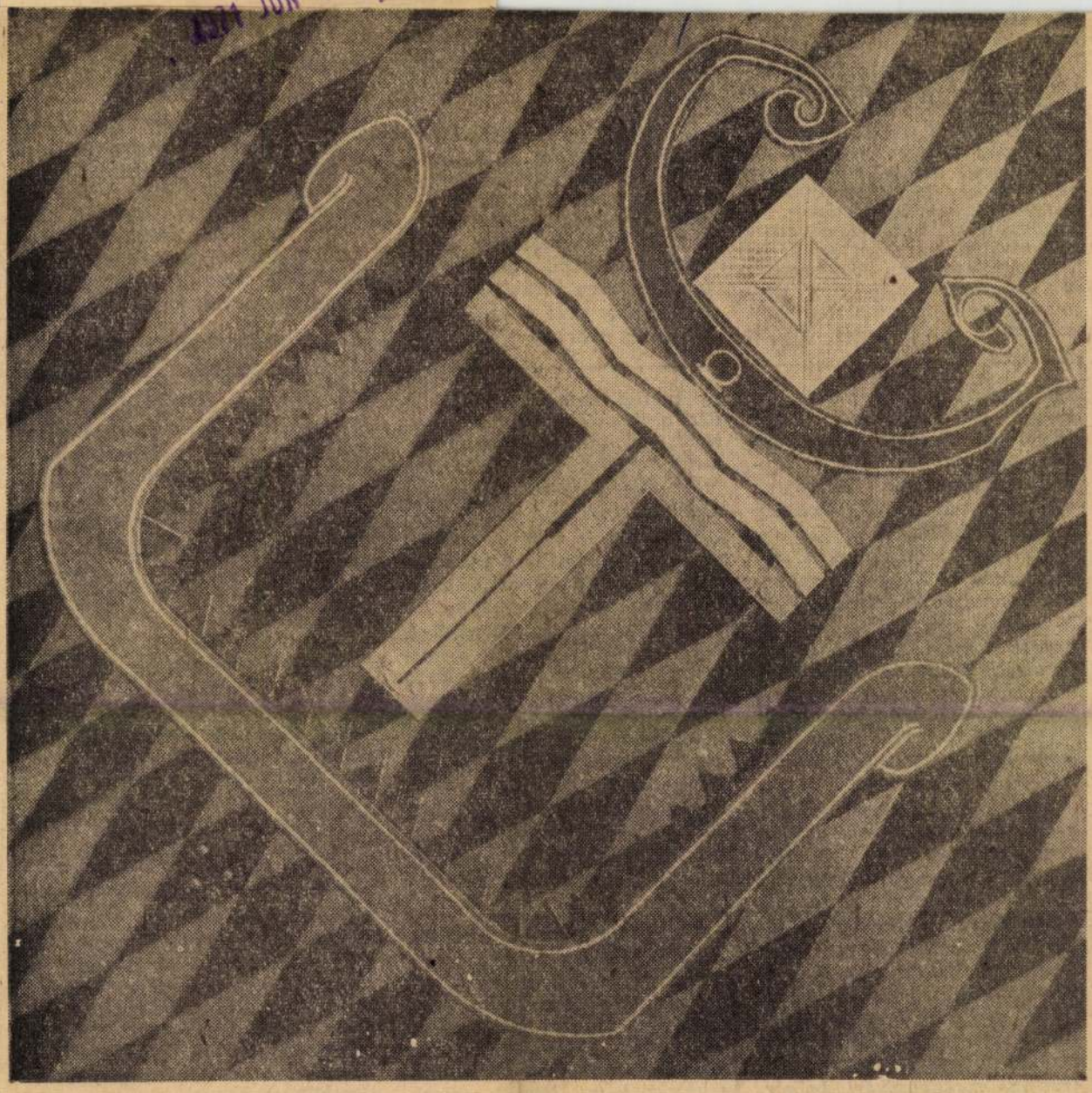

Halmy Miklós: Kompozíció

háromszorozva két-három irányban).

A megoldhatatlan tehát megoldhatatlannak látszik, szigorúnak és megközelíthetetlennek. És mert az emberi fejlődés eddigi folyamatában, óriási pocsékolás közben és árán ugyan, de megoldható volt, kényelmesen legyinthetnénk is: ahogy eddig mindig, ezután is. A fatalista felfogás azonban az energiák további pazarlását segíti. Az „úgy még nem volt, hogy sehogyse lett volna"-magatartás egyre veszélyesebb. „A tehetség úgyis felszínre kerül" ezer példán

[illegible] Marpedi
nálandó adatanyag az
sek *durva vulgarizá*
nem csökkenthető, s
növelni kell.

A vizsgakényszer je
májában a diákot az
chanikus felvételére
egyetlen útra, amelye
után *nem* haladhat t
lyett, hogy vagy szak
désre, vagy mind magasabb szintű általánosításra sarkallná. Ezért a legokosabb, amit a diák tehet — ma pedig már „sikk" —, hogy a

[illegible] kezdeményezésein. A pedagógiai gyakorlat megváltoztatását csak szé-

(Folytatás a 4. oldalon)

Mihajlovszkoje nyíresein, a Volga ember-vontatta hajói fölé; egy lélegzet Carszkoje Szélo liceumában, egy a Kazbek kolostorának lépcsőjén; egy pillantás az Admiralitás villogó aranytűjére, egy Nagy Péter lovas bronzszobrára; egy szippantás a Néva nyersuborka- s dinnyeszagú hullámai fölé hajolva, egy a pétervári téli hajnal haváéból, emlékezvén valamely fehér női nyak illatára, s már testében a gyilkos golyó, már halálbc görnyedve kívánkozik vissza! vissza Atlantis-Mihajlovszkoje földjébe.

★

Évek óta indulnak költők, versmondó zarándokok, stációzni emlékei fölött, születésnapján érkezve szülőfalujába, Mihajlovszkojéba; nagyrét hessenti szét a fákat, a rét fölött tutaj úszik: erősre ácsolt emelvény, hátán egy kenyai istennő, aki verset ir, olasz, chilei, argentin, libanoni, szlovák, lengyel, Haiti-szigeti, wales-i, magyar, szerb, román, francia, madagaszkári, bolgár, venezuelai, mongol, s más költők, akik otthon vannak e tutajon; úszik a tuta; orosz, grúz, tatár, ukrán, kalmük, kazah fejek fölött, úszik e lángperzses fűtengeren. A költők Óra emlékeznek. A fejek, lenn, a rét hullámaiban, Óra emlékeznek. Golyóütötte kabát, hallgatag üveg alatt. Hallgatag divány, ahol a feje lehanyatlott. Lépcsők fehér fogsora a liceumban. Tatjána hajkoronája egy kézirat margóján. Voltaire, az Ó ujjlenyomatával. Zsukovszkij és Karamzin metszete a falon. Áthúzódott sorok az Anyeginban. Dajkája szamovarja, ott feledve az asztalon. Hátha belép Sándor, szomjasan, messzi útról, százötven év után, s lesz, aki teát főz neki.

★

Óérte találkoznak a költők. Guillevic Poszeidon-feje visszaveri a napot. A libanoni költőnek csak keresztneve van: Adonisz. Az olasznck is: Don Giovanni. A lengyelnek is: Artur. A románnak is: Ion. A szlováknak is: Jan. A walesinak is: Mike. A nadagaszkári lánynak is: Luala. Csak Andronnyikov szólítja teljes néven, nacionáléja kizengetésével mikrofon elé mindegyiket. Az árnyékban, a fák valóságos és képletes árnyékában Ivan Szalimon áll, csöndesen: ő ácsoltatta a tutajt s hívta vendégül a fenn lebegőket.

★

Öreg parasztasszony, nagyanyám testvére a ház előtt, hasas zöld üvegből kínál vízzel, miután egy kortyot földre loccsint, s letegez. Scsipacsov azt kérdi: „Jobban van-e Devecseri?" Gennagyij azt mutatja, hogyan tudott Zelk tavaly könyékre hasalva aludni a fűben. Guillevic azt kérdi, mikor nyit a Hungária? Egy nyolcéves, szalmahajú kislány azt mondja, hogy Magyarország túl van Kijeven. Kenya is túl van Kijeven, Haiti is, Wales is. Azt is tudja, mért találkoztunk Mihajlovszkojéban. Az ő Sándoruk szent nevében találkoztunk. A mi Sándorunkéban is találkozhatnánk.

HALMY MIKLÓS: HOLNAP (IMPROVIZÁCIÓ), 1973.

becézünk marokba,
hogy ölelhessük

a hóhérnélküli történelem
széttéphetetlen lobogóját.

MAGÁNY

Ravatalfény emelkedik.
Jaj tajtékoz a szívemig!
Rózsák közt a magány öble.
Rózsákkal ki szállhat pörbe?!

Virrasztásom, zokogásom,
Istent rontó lázadásom

MAGYAR HÍRLAP SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-724

Halmy Miklós

ÉSZAKMAGYARORSZÁG
Miskolc

1972 MAJ 24

Hagyomány és absztrakt ábrázolás

Halmy Miklós kiállítása Sárospatakon

A SÁROSPATAKI Rákóczi Vármúzeum reprezentatív kiállításokat fogadó Erdélyi János-termében most egy hónapig Halmy Miklós festőművész képeivel ismerkedhet a nagyközönség. A *kép* meghatározás erősen kitágított értelmében érvényes az itt látható műalkotásokra. Halmy Miklós ugyanis következetesen absztrakt festő, aki sajátos jelképrendszerrel közli művészi mondanivalóját — s kifejezési eszközként nem csupán a festéket használja, hanem kompozícióiba szervesen beépít különféle anyagú tárgyakat is. Szándékosan jellemezzük az *épít* igével művészi alkotásmódját. Mérnöki igényességgel és pontossággal tervezi meg, s viszi vászonra a leglíraibb vallomásait is. Bár kiállítása katalógusában téves útkeresésnek minősíti, hogy a Budapesti Műszaki Egyetemen abszolvált — s bonyolult kerülővel jutott el a képzőművészethez — festészete is nyert a mérnöki alapozással.

Az, hogy Halmy absztrakt művész nála nem jelent öncélúságot. Elkötelezettnek vallja magát, művészete „annak a gondolati és formai kultúrának kiapadhatatlan elemeiből" táplálkozik, „melyet a magyar nép élete minden megnyilvánulásában magán és magával hordott". Jellemző szemléletére, hogy párizsi évei alatt — amikor az ottani művészeti főiskolán, az École des Beaux-Arts-ban tanult — is a világhírű néprajzi múzeum, a Musée de l'Homme magyar anyaga erősítette meggyőződését a népművészet értékeinek megbecsülésében.

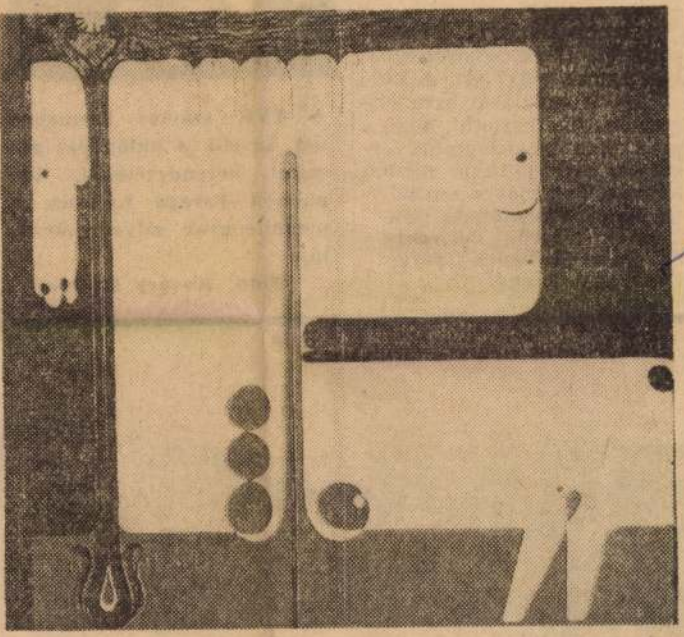

Emlékezés egy vidám huszárra — Foto: Janó Ákos

Igen gazdag színvilágú képein a magyar népművészeti motívumokat, vagy a legősibb mezopotámiai ékírás jeleit egyaránt az emberi érzések folyamatosságának igazolására alkalmazza.

HALMY MIKLÓS kiállításával a szülőhelyéhez, s szellemi bölcsőjéhez való ragaszkodásáról is hitet tesz. A hegyaljai Erdőbényén született, a pataki gimnázium diákja volt. Tizenegy előző kiállítása után Sárospatakon ad összegezést eddigi művészi eredményeiről. A kiállítása iránt megnyilvánuló nagy érdeklődés arra vall, hogy egyre többen értik meg a tárlatlátogatók közül képzőművészetünk igényes új irányzatait.

Berecz József

dok patronálják a megyaszói gyermeknevelő intézetet. Az egyik patronált ma már cukrászsegéd az üzemben. Nagy vívmányuknak tartják, hogy január 1-től megszüntették a nők szombat éjszakai műszakját.

*

A szocialista brigádvezetők sajtóházi találkozójáról szóló sorozatunk véget ért. A küldöttek felszólalásai arra engednek következtetni, hogy a szocialista brigádvezetők országos tanácskozásán méltón képviselik a megye szocialista brigádmozgalmát.

Csorba Barnabás
Foto: Szabados György
(Vége)

A TVK számos üzemében nők kezelik a különböző gépeket, berendezéseket. Képünkön Faragó Lajosné, a polietilénqyár szivattyúkezelője

Foto: Kovács Endréné

1970-ben 39 holdon telepítettek szőlőt. Ebben az évben esegoldással végezték el. Ezzel a módszerrel háromszor gyorsabibe, mint a hagyományos módszerrel. Képünkön: szőlőkaró-

— forrásai és felvevői is az információknak, s ez utóbbiak megfelelő áramlása döntő módon hat arra, hogy az egyéni, a csoport- és a társadalmi érdekek egymáshoz közelebb kerüljenek, vagy éppen egybeessenek. Az elvi séma tehát áttekinthetőnek látszik: vezetők és beosztottak közös érdeke az információáramlás, a feldolgozás, s az erre támaszkodó döntés, az azt követő intézkedés, majd a végrehajtás visszajelzése, azaz a szüntelen mozgás.

Út, cél nélkül

Ha most a gyakorlati tapasztalatokat összevetjük, az elvi sémával, nemcsak eltéréseket találunk — ami természetes —, hanem torzulásokat is. Rendkívül fontos — de hátrányos — jellemző például, hogy nincs összhang a vállalat nagysága, információs rendszere és irányítási módszere között. Így kialakul az üresjáratok és zsákutcák szövevénye; például előfordul, hogy a 800 főt foglalkoztató vállalatnál több szemből áll az irányítási és információs lánc, mint a 23 ezer ember tevékenységét összefogó mam-

1021

Halmi Miklós

1972. XII. 15. 19.00. Ka. /11/

Esti krónika I.

- Tárlat látogatáson Győrfi Miklóssal, két fővárosi kiállitá son.

- Őszvéren menekülő, népviseletbe öltözött parasztok, riadt, bárányfalkát terelő pásztor, menekültek sátrai és sebesülte ket szállitó mentőautó. Mindez egyetlen négyzetméternyi vász non és a látványnak még csak a töredékét soroltam fel. Iverto de la Nuez, kubai festő: Elemi csapás Peruban. cimü képét igyekeztem bemutatni. A mü a Szépmüvészeti Múzeumban a kubai primitiv festők tárlatán látható. Manapság divat a primitiv festészet. Ezen a kiállitáson fél tucatnyi müvész mu tatja be munkáit. Található közöttük valóban naiv költészet tel teli alkotás. Ilyen Francisco Simon Valdez: Nyugtalanitó látomás cimü képe is, de érdekes módon alig, vagy igen keve set meritenek a népmüvészetből a kubai primitiv festők.

1972. XII. 15. 19.00. Ka.

Esti krónika I.

- A másik tárlat Halmi Miklós kiállitása a Fényes Adolf te remben, az imént emlitetteknek éppen az ellekezőjére példa. Nagyon is profi müvészre valló, nagy mügonddal készitett al- kotások, a népmüvészetre, a keleti mitológiára éülnek. Eddig gondosan kerültem mind a müvésznél, mind a müveknél a pontos megjelölést, a müfajt. Okom van rá, hiszen láttam négyzet alaku rézplaketteket, amelyek inkább táblaképeknek hatottak

1021

Hadmin iniciál

És festményeket, amelyek plasztikusak voltak.
Sőt, fából készült plasztikákat is, ilyen volt a Körösi Csoma Sándor emlékének tisztelgő kisplasztika is.
Halmi mesterien szintetizálja egységbe a spárgát, cipászszeget, a festéket és kitünően komponál. A domboru-homorú, fényes-matt felületek váltakozása és szimetrikus elrendező se a szó nemes értelmében dekorativ. Mégis igen mély tartal mu alkotásokat eredményez.
A december végéig nyitvatartó kiállitás a modern művészet valamennyi kedvelőjének, feltétlenül megnézésre ajánlom.

HALMY kiállító

KIÁLLÍTÓTEREMBEN

Sejtések és bizonyosságok

A VÍZIVÁROSI GALÉRIÁBAN *Halmy* Miklós kiállítása kapcsán verbális kelepcét emleget, amelyből képtelenek kitörni az „ítészek", s amellyel beskatulyázzák a művészeket. Nem véletlenül alakult ki ez a véleménye: bronzplakettjei láttán máris hallani véljük a megjegyzéseket, amelyeknek alapján Halmy művészetét besorolják a „népi" feliratú rubrikába, oda, ahová az organikus építészetet vagy a hagyományokból építkező és merítő egyéb művészetek képviselőit zárták. Halmy vállalja mindezt. Azt tartja, „a feladat: az alapkultúrák – úgymint az egyiptomi, sumér, kínai, sztyeppei lovas, prekolumbiánus indián kultúrák – a magyar népművészet s a modern képalkotó módszerek szellemében a vitathatatlanul fellelhető stiláris, gondolati s lételméleti analógiák segítségével megkísérelni a magyar időt és teret eredeti s a jövőben elérhető határaihoz közelíteni, tágítani – éppen ebben az arcát veszteni hagyó világban". Halmyt érdekli, honnan jöttünk és kik vagyunk, mint ahogy tudni szeretné más népekkel kapcsolatban is, mi a közös, ami összefonja sorsunkat, és hogyan tükröződik mindez a művészetekben. Fejtegetésével maga is szavakhoz folyamodik. Műveihez bonyolult és rejtélyes címeket választ, amelyek ősi városok nevét vagy hovatartozást sejtetnek, régmúlt kultúrákra utalnak. Szavakkal akarja magyarázni munkáit, azt, ami nem szorul magyarázatra. Ha kedvtelve nyúl a népművészet motívumaihoz, miért ne tehetné? Halmy hozzásegít ahhoz, hogy ne feledjük el őket. Ezt a gondolatsort sugallják azok a reliefek, amelyeket kiállított, és ezt tükrözik nagyméretű festményei. „Magok" tűnnek elő a sima anyagból, mint a valamikor volt élet elfeledett, eltaposott vagy homokkal befútt felszín alól kibukkanó jelei. Puha összevisszaságuk mögött titkos rendszer rejlik. Az egysejtű élet lüktet és kavarog így egy csepp vízben. Így bukkannak elő a cserépedény töredékei is a csupasznak hitt földből, így villan elő az elfelejtett múlt.

AZ ÉLMÉNYT többféle anyagban és többféle műfajban megörökítette. Festményén a félig fedett és félig előtűnő festékréteg alól bukkan elő ez a nyüzsgő plazmavilág s a szövevényből, mint messziről jött dallam egy ismerős motívum, egy népművészeti forma bontakozik ki.

Fareliefjein aprólékos gonddal faragja meg ugyanezt. Bronzplakettjein a legkonkrétabb, itt a jelek felismerhető népművészeti formát öltenek. Mindezt Halmy igen áttételesen és emelkedetten foglalja művészetébe, és olyan – sokszor az anyagszerűség határát is átlépő – mívességgel, hogy a fadombormű már-már kerámiának hat, festményei pedig fotótechnikai eljárást sejtetnek. A visszautalás azonban sohasem erőszakolt. Halmy tömören és tisztán fogalmaz. Úgy szólalnak meg művei, ahogy egy Kodály-feldolgozásban a népzenéből kölcsön vett ismerős, de átköltött dallamok.

VISSZATÉRŐ MOTÍVUMOK jellemzik *Varga Amár* László festményeit is a Godot Galériában. Mint aki nem tud és nem is akar elszakadni múltjától, újra és újra megfesti az egyszer már megtalált figurákat és formákat. Úgy gondolja, ha már megfestette, sajátjának érzi, tiszteletben kell tartani és megbecsülni őket, akárcsak az édesanyjától átvett Amár nevet. Csak azt teszi a vászonra, amit már többszörösen átformált, és magáénak tart. Olykor az érlelési folyamat tíz–tizenöt évig is eltart, addig dolgozik egy-egy képen, amíg belső elégedetlensége sarkallja.

Egy félig háttal álló férfi, aki egymagában tűnődik az üres térben: jelenléte tökéletes jelen nem levés. Bizonytalan ottlét, amit csak érezni lehet, de szavakkal kifejezni nemigen. Révedezés a jelen és a múlt határán. A múlt emlékei közül női figurák bukkannak föl, az emlékezés mítoszt teremt körénk, ettől felragyognak, lebegnek a képzelet és a valóság határán. Csak az a biztos, ami bizonytalan, mert érzéseink is ilyenek.

Nem árt néha újra elővenni és átvizsgálni emlékeinket, mi az, ami elhullott belőlük, mint az arcvonások, amelyeknek már nincs jelentőségük, hiszen nem ezekhez ragaszkodunk, hanem csak az élményt őrizzük tovább, amelyet bennünk keltettek. Néha az emlékkép tárgyi formát ölt: a szarkofág mértani formája mögül árnyékként mozdul a kardját kivont figura. Szűkszavú vallomások, tőmondatos utalások Varga Amár László képei. De nagyon emberiek, és mindig őszinték.

(Halmy Miklós tárlata a Víziváros Galériában március 2-ig tekinthető meg, Varga Amár László képei a Godot Galériában március 10-ig láthatók.)

Fekete Judit

M. Nemzet, 2000 II 18.

járultak hozzá a nehéz körülmények között élők támogatá- lakók kérnek segítséget, táv- fűtési kompenzációt pedig a gen megszűnik.

Szilágyi Béla

BUDAPESTI ÉRTÉKTŐZSDE (február 17.)

	Nyitó	Átlag	Záró	Darabszám	Forgalom, forint
2. Deviza Factory	–	–	–	–	–
Agrimpex n.	–	–	–	–	–
Antenna Hungária	7000	7333	7450	18027	132194425
Arago	525	542	595	2766	1498035
Aranypók	–	–	–	–	–
BÁV	950	914	900	882	806560
BorsodChem	11450	11373	11500	13687	155663220
BIF	612	597	610	1200	716940
Brau Union Hungaria	5125	5099	5000	126	642500
Cofinec	–	–	–	–	–
Csopak	935	932	930	200	186450
CUG	–	–	–	–	–
Danubius	6000	5994	5900	64707	387833125
Dédász	8900	8921	8900	495	4416000
Démász	21400	21255	21000	5110	108614500
Domus	480	480	480	100	48000
Dunaholding	–	–	–	–	–
ÉDÁSZ	17800	17833	17900	24	428000
Egis	12795	12706	12700	39651	503807885
EHEP	–	–	–	–	–
Elmű	18000	18083	18200	2097	37919850
ÉMÁSZ	5910	5876	5995	250	1468950
Éptek	–	–	–	–	–
Eravis	3800	3800	3800	2	7600
Eravis elsőbbségi	–	–	–	–	–
Fevitab	–	–	–	–	–
Fevitan	–	–	–	–	–
Fotex	154	151	152	448294	67619908
Fűzfői Papír	–	–	–	–	–
Gardénia	360	354	360	2226	787900
Garagent-Excel	–	–	–	–	–
Globus	2400	2485	2500	31913	79309730
Graboplast	2725	2812	2815	218368	613973725
HBW	–	–	–	–	–
Human	2320	2334	2330	8378	19558250
Humet	120	117	119	499627	58503307
Hungagent	–	–	–	–	–
IBUSZ	595	595	595	1	595
Inter-Európa Bank	12000	12701	13300	5541	70374900
Kékkúti Ásványvíz	2320	2311	2305	24889	57506724
Konzumbank	–	–	–	–	–
Konzum	130	129	150	1005	129750
Kartonpack	–	–	–	–	–
Matáv	2420	2338	2355	3138206	7339111977
Mezőgép	1940	1942	1945	34526	67051055
MiZo	450	450	450	1040	468000
Mol	5155	5137	5145	625218	3211839210
Nabi	5695	5645	5695	4441	25067820
Novotrade	–	–	–	–	–
OTP	16180	16026	15975	234249	3754133180
OTP elsőbbségi	7180	7006	6980	5463	38272670
Pannonflax	800	781	770	3376	2636765
Phylaxia	145	143	143	11523	1650271
Pick	11605	11480	11495	15707	180308730
Pannonplast	6580	6554	6505	15175	99452325
Prímagáz	2920	2863	2850	3906	11181620
Pannon Váltó	695	695	695	90	62550
Quaestor	–	–	–	–	–
Rába	2395	2425	2415	146450	355115040
Richter	19100	18731	18900	132056	2473571150
Rizikó Factory	–	–	–	–	–
Skála-Coop T	–	–	–	–	–
Styl	–	–	–	–	–
Synergon	3395	3441	3500	42362	145747465
Titász	7780	7801	7800	602	4695940
TVK	5380	5182	5195	176831	916381425
Virginia	–	–	–	–	–
Zalakerámia	2520	2555	2540	218124	557248220
Zwack	8850	8789	8800	758	6662410
Kárpótlási jegy	506	502	500	20039	10062924

(Forrás: Fornax Monitor)

Erős fori

Jó néhány napja rászolgált a forint egyfajta beavatkozásra. Erősödése visszavezethető a magyar és az európai kamatszint közötti különbségre, a sáv felső határára gyakorolt nyomás miatt pedig okkal lehetett várni a jegybanki intézkedést. Mivel az inflációs tendenciákat eddig semmi nem törte meg, s a bérkiáramlás szolid voltát még a két héten át tartó vasutassztrájk sem veszélyeztette közvetlen és közvetett hatásával, a januári nagyobb mérvű kamatcsökkentést most újabb követhette. A Nemzeti Bank bejelentette, hogy csütörtökön 0,5 százalékkal mérsékelte az irányadó repó-, s a kéthetes futamidejű betéti kamatot. A döntésről kiadott indoklásban ugyancsak megtalálni az infláció kedvező alakulását, illetve azt, hogy felerősödött a rövid lejáratú tőkebeáramlás és a konverzió.

Bejelentésekből, adott esetben a magyar inflációs viszonyokra is hatást gyakorló változások közzétételéből máshol sem volt hiány. A benzinár magyarországi újabb emelése mindenesetre ezen szempontokból is fi-

VALUTAÁRFOI

	Angol font		Francia frank		N
	Vétel	Eladás	Vétel	Eladás	Vé
Postabank	406,51	427,36	38,04	39,99	127
K & H Rt.	406,01	427,69	37,83	40,17	126
Budapest Bank	404,32	429,32	37,85	40,19	126
OTP	406,61	427,46	37,86	40,20	127
ABN-Amro Bank Rt.	407,07	426,31	38,07	39,95	128

VÍZIVÁROSI GALÉRIA

NYITVATARTÁS: keddtől-péntekig 13-18 óráig; szombaton 10-14 óráig

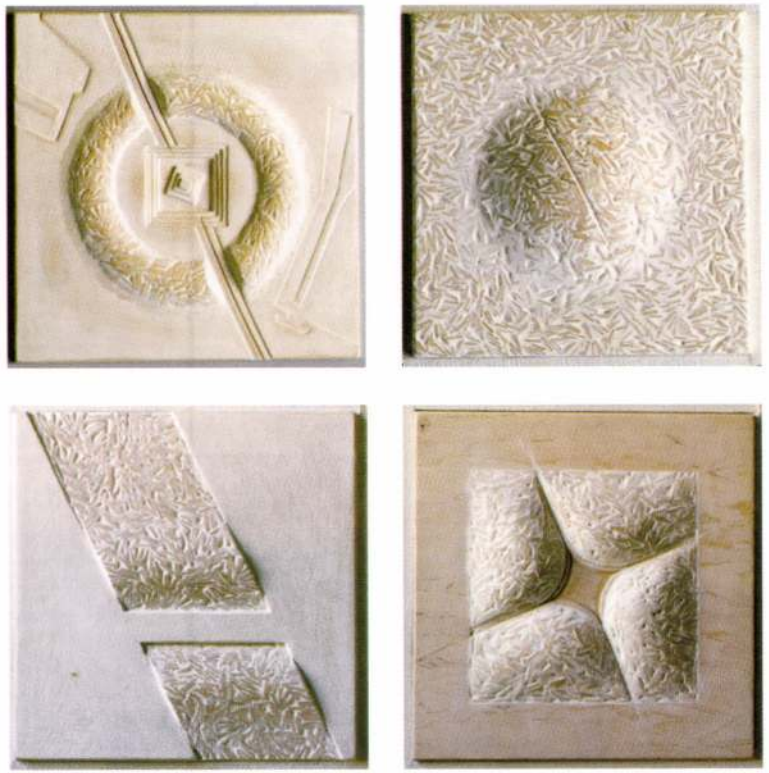

Halmy Miklós – Tentamentumok; 1997–1998; Relief (vésett fa); 21x21 cm

1. Magházkő, 2. Eridu
3. Pazyrik 4. Erősd

A Vízivárosi Galéria támogatói:
Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma,
Nemzeti Kulturális Alapprogram,
Fővárosi Közgyűlés Kulturális Bizottsága,
II. kerületi Önkormányzat Kulturális Bizottsága

VÍZIVÁROSI GALÉRIA

VÍZIVÁROSI GALÉRIA 1027 Budapest II. Kapás utca 55. Telefon: 201 6925

HALMY MIKLÓS **2000. febr. 10. – márc 2.**

Tentamentumok, Hungárium, Plazmák és Kőkertek – festmények, reliefek

Megnyitó: 2000. február 10-én, csütörtökön 18 órakor
Megnyitja: Wehner Tibor művészettörténész

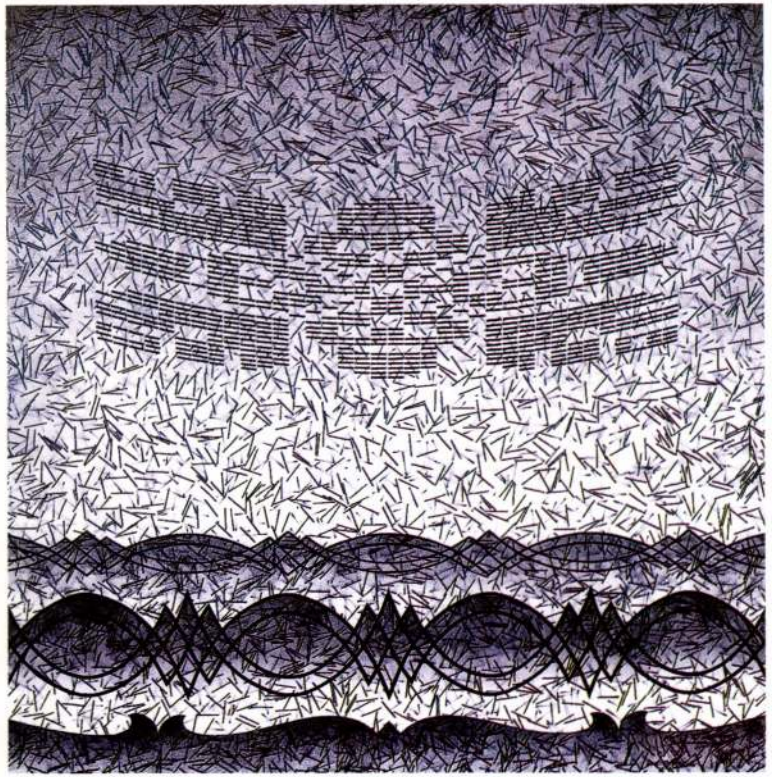

Halmy Miklós – Hegyi éjszakák (Kodály Zoltánnak);
Plazma-sorozat XIV.; 1982–1985; olaj, farost; 160x160 cm

Halmy Miklós

NYITVATARTÁS: keddtől-péntekig 13-18 óráig; szombaton 10-14 óráig

A szellem szférája

Halmy Miklós festményeiről

Halmy Miklós immár négy évtizedes pályáján sok mindennel – kevés elismeréssel s ennél jóval több értetlenséggel – találta magát szemben, hiszen a magyar festészet megújítására tett kísérlete álláspontokat ütköztetett. A kérdés kimondhatatlanul is mindmáig él: a magyar népművészet jegyeit viselő piktúra beoltható-e a távoli földrészek kultúrájának – sokszor az ókorra visszautaló – formakincsével? A keleti bölcselethez, mi több, az ezoterikus dolgokhoz vonzódó művész arca karakteresebb lesz-e azáltal, hogy a modern mágus tekintetével a láthatón túlit, a láthatatlant keresi? A holt árokban nemcsak elsüllyedt kultúrák értékeire nyitva rá a szemét, ám a nemegyszer baljós (egyetemes és magyar) történelemre is? Hiszen ez a filozófiailag ugyancsak megalapozott kutatás, szinte tudományos jelleggel, az ősokra irányult. A világot mozgató szerkezet megismerésére. A fókuszra való irányultság nem más, mint a lényeget kereső közelítés. Ez az attitűd a Halmynak is nemiképp mesterül szolgáló Hamvas Bélától kapott erősítést, aki a fejlődést a centrum felé való haladásban vélte megjelölni…

Halmy Miklós organikus, egyszerre nyitott és zárt terei kiválóan mutatják a képszerkezetet feszítő, még a díszítőmotívumokon is átsejlő drámát. Persze az ősiségben megmerült avantgárd művész jól tudja, hogy a felületi, akár plaszticitásában frappáns játék: a kézmívesi mesterséggel már-már érzékivé csiszolt-hullámoztatott anyag villódzása csupán járulékos, noha elengedhetetlen része a képnek. A kompozíció – legalábbis első látásra – ettől lesz izgalmas: a szépre törekvő pontosságtól mint összhatástól. A képelemek rendezettsége – sokszor a szárnyalást szimbolizáló diagonális mentén – bizonyos tisztaságélményt közvetít: a tartalmi-formai gondolkodás esszenciáját…

Halmy technikailag is leleményes, hiszen évezredeket összekötő motívumai – a mezopotámiai szárnyas napmotívum, a magyar népművészet tulipánja és keresztöltéses hímzése, a prekolumbiánus maszk stb. – alig élnének, ha értékszimbólumokkal teremtő tagozódásuk nélkülözné a mesterségbeli tudást. Amely elsőbben az anyagszeretet játszik szerepet. A vászonra, fára fölvitt festék, a ráfúvott (rászitált) homok, a felületet elevenné, plasztikailag hullámzóvá tevő – applikált – fém-, fa-, bőr- és szövetdarabok, a színrétegeket egymástól ha csak leheletnyi módon is elkülönítő spárga és zsinór mind-mind képalkotó elem. Általuk lesz egy kép az, ami: érzéki kiteljesítése, szinte fogható-tapintható formában, a festőművész artisztikus megjelenésű gondolatainak…

A képek láttán előttünk-e Halmy Miklós életöröme? Aki egy Buddha mindentudásával ül műveltségtrónján, árkusok százait írja-jegyzi tele filozófusok, misztikusok, írók, zeneszerzők, etnográfusok, költők, víg és borús kedélyű bölcselők aforisztikus mondásaival. Hogy megerősítse képhívó módszerét, hogy egyszerűen csak gyönyörűséget szerezzen magának? Sokkal inkább azért, mert az így nyert boldogságállapot az alkotás nélkülözhetetlen eleme.

Szakolczay Lajos: A Szellem szférája – Halmy Miklós festményeiről
(részletek, Kortárs, 1999, XI. 1-3. o.)

VÍZIVÁROSI GALÉRIA

VÍZIVÁROSI GALÉRIA 1027 Budapest II. Kapás utca 55. Telefon: 201 6925

Nagyra becsülik a Taót, hát könyveket írnak róla. A könyvek azonban csak szavak. A szavaknak is megvan a maguk értéke: ami értékessé teszi őket, az a gondolat. A gondolat maga következmény, és azt, aminek következménye, nem lehet szavakkal elmondani.

Csuang-ce

Újabbkori képzőművészetünkben Halmy Miklós Munkácsy-díjas festőművész a hatvanas évek elejétől díszkrét, sőt hátráltatott, de állandó jelenlétével a megújuló neoavantgárd törekvések markáns alakja. Saját hajlamai, a magyar szellemi s történelmi múlt, Kodály Zoltán, Hamvas Béla, Párizs (2 év) és a népművészet ösztönzésére 1967-ben belefogott két (képzetes) Piramis „építésébe", táblaképekből komponálva. A feladat: az alapkultúrák – úgymint az egyiptomi-sumér-kínai-sztyeppei lovas-prekolumbiánus indián kultúrák – a magyar népművészet s a modern képalkotó módszerek szellemében, a vitathatatlanul fellelhető stiláris, gondolati s lételméleti analógiák segítségével megkísérelni a magyar időt és teret eredeti s a jövőben elérhető határaihoz közelíteni, tágítani – éppen ebben az arcát veszteni hagyó világban!

Jelen kiállítás anyaga – bár távolabb állóknak nem tisztán felismerhetően – szervesen kapcsolódik a piramis-építő program keretébe – annak leágazása, egy eredendő műben (Omega Mandala, 1967) rejtett gondolat, élmény továbbvitele. Az Életfa szerteágazó ágai egyikének szerény letapogatása, miközben a dús lombú Fa teljességét érzi s tudja a szív.

A csábító gyümölcsök kísértésének nehéz ellenállni, még akkor is, ha szigorú kritériumok szabják ki az alkotói utat, s különösen akkor ha nagyszabású munkák kivitelére nincs adva lehetőség.

Az Élet-Természet, s benne az Emberiség útja – múltja, jelene, s jövendő elképzelt sorsa (+,–) burjánzó lehetőségekkel terhes. (Teljes!). Olyan, mint egy hegytető csúcsán ülő golyó, mely parányi erő hatására s szándékának függvényében, bármely irányba elindulhat. Az embernek ezekből a lehetőségekből kell választania. Az egyedi emberi életnek fájdalmasan (mégis elégségesen) kimért ideje viszont ránk szabja a felelősséget a választásban. Hisz megfellebbezhetetlen határai vannak tévelygésekkel, tisztulással, fájdalmakkal s örömökkel gazdag életünknek. Az értelmes Élet jót akar – az alkotó erre az akarásra hallgat s ha szépet, jót s igazat alkot, (mialatt nem feledkezik el a szörnyetegekről!) nem mond ellent az egyetemes (kozmikus) vágynak.

A nagy Kaland kapuja a „hagyomány és leleményben" birodalmában mindenki számára nyitva áll!

A művek ilyen, vagy olyan skatulyázását pedig nyugodtan hagyjuk rá a verbális kelepcéből kitörni képtelen ítészekre.

Egy hosszabb, több évtizedes megküzdött munkálkodás újabb eredményeit; a „Plazma", a „Tentámentumok" s a „Hungárium" (bronz) sorozatok jelen darabjait ezzel a röpke vallomással, meggyőződéssel s tisztelettel bocsátja az alkotó a jóakaratú érdeklődők elé.

Halmy Miklós

Sorozatok:

HUNGÁRIUM, 1998–1999, Bronz plakettek
TENTAMENTUMOK, 1997–1998, Fareliefek
PLAZMÁK, 1985, Vegyes technikával készült festmények
KŐKERTEK, 1986, Festett kövek

Halmy Miklós

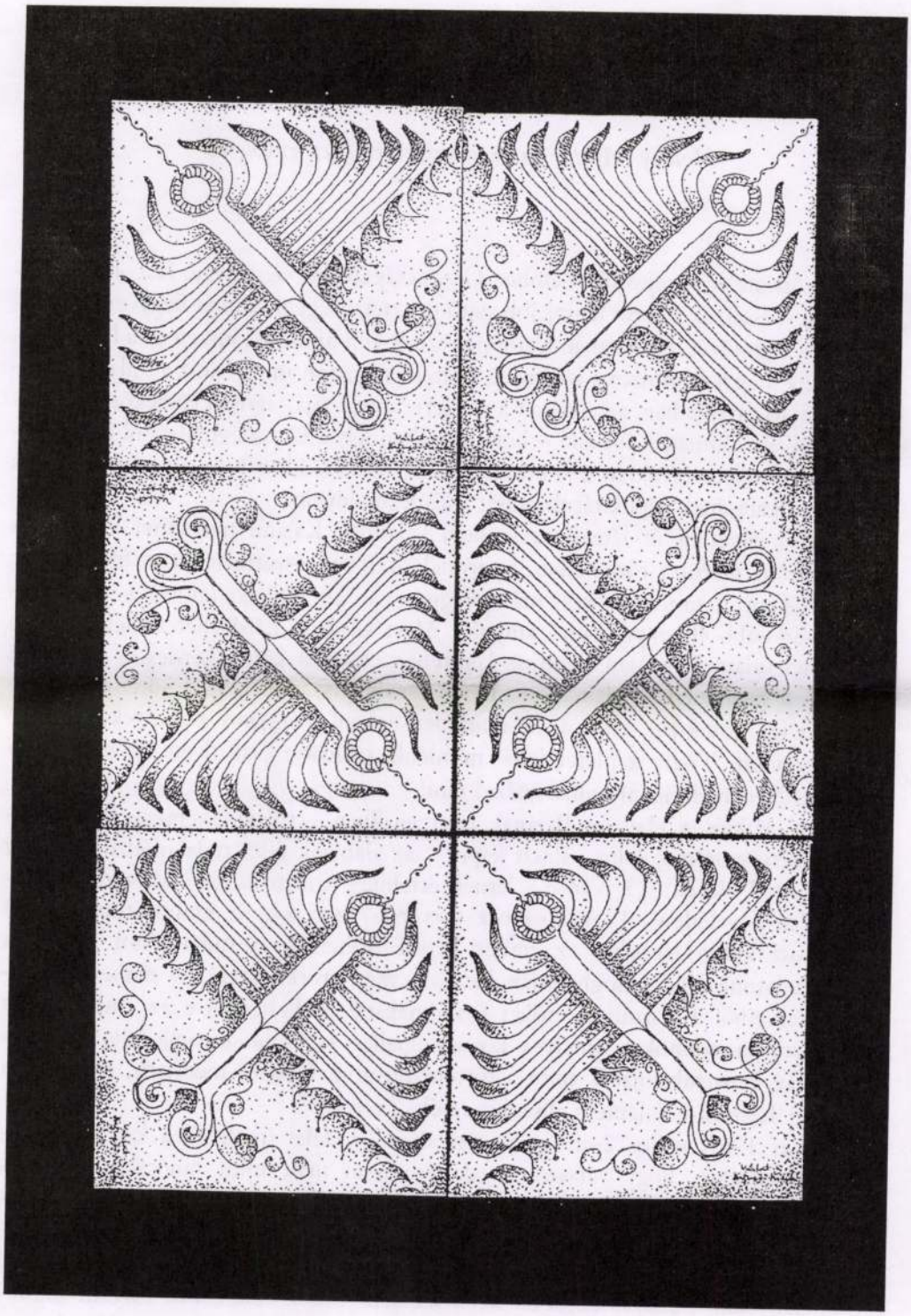

SZAKOLCZAY LAJOS

Ég és Föld között

Halmy Miklós motívumvariációi az erkölcsre

Él közöttünk egy megszállott ember. Gazdagságában is szegényen. Dacolva az idővel, a sorssal, az alkotót leginkább sújtó pénztelenséggel, immár negyven éve építi-építgeti életművét. Elsősorban festőművésznek kell hinnünk, hiszen ez a látható világa jelenik meg legtöbbször a közönség előtt, de ugyanolyan jól bánik a tollal is. Versés filozofikus futamaiban, az ősiséget a modern korral sajátságosan összekötő – a Napút tengelyébe önmagát álmodó – bölcselmeiben ugyanúgy megnyilvánul kutató lénye, mint rejtélyes (gyakran a számmisztikából induló, ám a Leo-cére figyelő bölcs hangos hallgatásának képi kitárulkozását adó) festményein.

Számára egyetlen út létezik: a szellem kalandja. Kaland megannyi kalandozás által. Ezért is merül a történelem, az irodalom, a művészettörténet, a filozófia, az alkotáslélektan, a mitológia stb. mélyrétegeibe, az ábrándozás (álom) a valóságosnál valóságosabb élményt nyújtó kútjaiba. Mert kérdései kérdezhetetlenek – szinte mindannyi valamely profán himnusz keretében előadott költői kérdés –, sorra töri be velük a Szellem Házának ablakait. Ez a robbanás eloszlatja a sötétséget (legalábbis ő így gondolja), előzi a „világmindenségben" – agyunk rossz rekeszében – lakozó gonoszt. Tiszta képletet kínál mindenki számára: csak ilyen nyíltsággal lehet, csak ilyen nyíltsággal volna szabad élni!

Halmy Miklós a Hamvas Bélának írott levélben – tulajdonképpen 3x7, vagyis 21 kérdésére szeretett volna választ kapni – az alábbiak felől tudakolódzik (csak az első ciklusból idézek): „3. Van-e a létnek értelme? Konstrukciója? Hierarchia létezik-e? Van-e véletlen? 4. A kozmosz törvénye azonos-e az ember törvényével? A kozmosz külön létezik-e az emberi léttől? Létezik-e a tudatunktól független vagy a tudatunk által felfoghatatlan hatalom vagy erőrendszer? Az ember kihagyhatja-e terveiből a kozmikus erőket (hatalmakat)? 5. Felfedhet-e az ember olyan lényegi argumentumokat, amelyek kozmológiailag teljesebb bizonyosságot nyújtanak a világ konstrukciójáról, mint a történelmi múlt intuitív, meditatív, tapasztalati igazságai? Létezik-e valamely abszolút érték? Igazság?"

Hamvas 1967. május 2-án írott válaszában így felel (melyből a kérdező igencsak megsejthette, hogy válaszolni valamire nem más, mint bújócska): „Kedves Miklós – ezen a földön minden megkezdődik, de semmi sem fejeződik be. Ezt mondja Dosztojevszkij, és minél jobban előrehaladok a korban, annál inkább belátom igazát. [...] Óvakodjék a tudománytól! A primitív egyéni gondolat is jobb a tudománynál. – Szóval egyetlen kérdésre sem tudok válaszolni. Engem mestereim nagy és széles átélésre tanítottak, semmiféle megoldásra. A megoldások nincsenek a mi kezünkben. Ez nem tudás kérdése. Amit hetven év alatt leszűrtem, az

ez: egyetemes tájékozottság. Univerzális orientáció. Ha ezt jól megérti, nincsen szüksége másra. Tájékozódni kell anélkül, hogy bármiféle hasznot, eredményt kívánna. Ha ezt megtenné, nagy gazdagságot szerezne, oly Lao-ce-i gazdagságot, amely nem való semmire, de ami minden egyébnek alapja."

Halmy, főképp ha a Hamvas-levél instrukcióját vesszük, megszerezte azt a nagy gazdagságot. Ám ez az univerzális tájékozottság szinte semmi se volna – ne feledkezzünk meg róla, ő elsősorban festőművész és nem filozófus –, ha fogható-látható nyomai nem lennének ott táblaképein, reliefjein. Ezeken a gazdag, az időutazás összes örömét és keservét anyagban megvalósító sorsképleteken. Amelyek elsősorban a szín, a formavilág, a faktúra különleges szépségével hatnak, ám aki eme magánmitológia bűvkertjébe is be tud pillantani – ahol Csokonai és Bartók instrumentumai valamely sumér költővel, Lao-ce-vel és Comeniusszal karöltve szolgáltatják a zenét –, az érezheti csak igazán a Halmy-mű (a minden ízében kozmoszigényű ikon) valódi összetettségét: filozófián s mitológián inneni és túli gazdagságát. Ebben az artisztikus lebegésben (némelykori megfeszítettségben?) éli világát, az önmagában és a világban rendet rakni igyekvő boldog reménytelenség mozgatja: „Néhány évtized alatt / be kellett látnom: / az én igazságom / nem igazság... / mások igazsága / nem igaz. // Az Univerzummal / békében élek, / köztetek nem lelem / békességem! // Egy szálon függök / Ég és Föld között..." (*Konklúzió*, 1983).

Ebben az egy szálon való függésben kétségkívül ott van az alkotó megmagyarázhatatlan, de a „senki földje" bizonytalanságai ellenére is a teremtést valamiféle létélménynek tudó aktivitása. Minthogy a mérnöki munka pontosságához igazodva képeivel rendszer(eke)t hoz létre – a valahai hajómérnök azt is tudja, hogy milyen bonyolult a lét héjszerkezete –, különösen nagy súlyt fektet a tervvázlatok kidolgozására. Invenciós rajzait, köztük még a legegyszerűbb skiccet is, szinte mindig „magyarázószöveggel" látja el, hogy forgatókönyvként szolgálhassanak majdan egy-egy festmény, szobor („kisbronz" mint relief) kivitelezésében.

Sorozatai ettől elevenek: az alaposan átgondolt megszerkesztettségtől. Nincs az a piramisépítő – az ókorban rabszolgák hada végezte nemzedékeken át ezt a hálátlan munkát –, aki ne tudná: a minél magasabbra való töréssel a vágyott cél csak megközelíthető, de sosem érhető el. Az égiek mégis hihetetlenül vonzzák a nagyratörőket. Halmy léglökéses utazásának – ebben különbözik a fáraóktól – nem a rangkórság a motorja, hanem a képíró tanúságtétele, a magyar szellem szolgálata. „Hiszem, hogy szükség van Piramisokra! Komoly képtelenségekre! A nemzet vitalitását bizonyító, alkotó képzeletét serkentő, s természetes önérzetét éltető teljesítményekre!" – írja a *Curriculum vitae II.*-ben (1994).

Párizsban, ahol 1965-től 1967-ig élt, érintette meg a „toronyépítés" szele. Innentől datálódik a föltehetően élethossziglani Program, hiszen a Musée de l'Homme magyar népművészeti gyűjteménye tette rá a legnagyobb hatást: „Az ottani s az itthoni ösztönzések kapcsán el kellett határoznom, hogy a magyar népművészeti hagyományokra építő, abból eredő, abból indító: elveiből, szemléletéből, világmagyarázatából s költői látomásaiból létre kell hozni az autochton

magyar képzőművészetet a »grand art« szintjén, lehetőleg egyetemes igényű jelentéstartalommal, immanens jelrendszerrel, spirituális szintre emelt aktualitásokkal." Akárcsak Illyést, Halmy Miklóst is Párizs késztette „meghátrálásra": az otthon élményét, hagyományát világ-avantgárddá fejleszteni, ez az igazi, a művész teremtő képzeletét ugyancsak megpróbáló feladat.

A magyar lélek, csak a magyarságra jellemző értékjavak (formakincs, motívumláncolat stb.) vászonra való átemelése sok honi festőt megkísértett. Munkácsy Mihálytól Tóth Menyhértig és Csontváry Kosztka Tivadartól Korniss Dezsőig vagy a nagybányai hagyományt egészen különös lángolássá tevő Pirk Jánosig hosszú azon festőművészek sora, akiknek piktúrája – természetesen más-más módon – a couleur locale-t megpróbálta (gyakran sikerrel!) egyetemes szintre emelni. Tudatosságával Halmy közülük is kiemelkedik. Ha vallomások tucatjaival nem bizonyította volna ez irányú elkötelezettségét – nem fedte volna föl az ecsetjét, tollát és ceruzáját mozgató benső irányultságot –, csak a legérzékenyebbek vennék észre a figuralitástól az absztrakcióig nyújtózó világában a hagyomány ilyesfajta, mély érzelmi rétegeket megbolygató átélését. Legújabb képeire (*Instrumentumok* – 2003) – később lesz róla szó – talán nem is illik a fönti meghatározottság. Mégis, mindezek ellenére a modernség bármely fokán álljon is művészete, az absztrakció révén kerüljön is akár a legavantgárdabb világhálóra (világfolyamatba), képein észlelni, hogy művészete legkivált a hazai földben gyökerezik.

Ezt a szélben sokszor eliramló homokot akarja megkötni Piramisával. Súly, megmozdíthatatlan súly lenne azon a tájon – és képletesen a szellem „lezserebb" köreiben –, ahol csupán a majmolt külföldi számít igazi értéknek. Mert az általa megálmodott Piramis nemcsak egy építészeti forma, valamely karakteres gúlaszerkezet megvalósítása, hanem az őt belülről feszítő (díszítő?) – festménysorozatok által megjelenített – szellem, érzés és gondolatvilág hatásos megtestesítője is. Egy, a világ legmodernebb áramlataival azonosan lélegző fix Pont, amely monumentum-voltában megkerülhetetlen. (Az alkotó elképzelése szerint 184 db olajfestmény kerülne belső falaira.) Az olajképeket hét éven át – 1966-tól 1973-ig – „következetesen csinálta". „Tulajdonképpen az első perctől a festői megvalósulást két egységben képzeltem el az ősi princípiumok alapján (yang-yin): az egyik, a nagyobb egység intellektuális-yang élmények együttese, összesen 100 db 105x105 cm-es táblával, a másik inkább érzelmi-yin erők együttese lenne, összesen 84 db olajjal. A nagy építmény neve: a Herceg Piramisa, avagy a Nap Háza... A kis építmény neve: a Hercegnő Piramisa, avagy a Hold Háza. Számomra ez a Nagy Művelet, az Opera magna!"

Hihetetlen álmodókészség, de mindez anyagiak nélkül! Hogy mi valósult meg a tervből, azt ugyancsak a *Curriculum vitae, II.* rögzíti: „A legsúlyosabb okok és összjátékok folytán ezekből az építőelemekből mindössze 45-50 darabot tekinthetek teljesültnek, a további 140 darab a hallgatás kazamatáiban rejtőzik, megvalósulásra várva." Az életmű természetesen az évtizedek alatt fölöttébb gyarapodott, jóllehet az elkészült művek (festmények, grafikák, szobrok, reliefek) nem tartoznak a Piramis-programba. Megszállottság nélkül – mert a művész valódi műterem és támogatás hiányában a családjával évtizedek óta „teveganéjon él" – Halmy semmi-

re se jutott volna. És nem más csillagzat alatt akarta-akarja megvalósítani tervét, hanem itt, az őt fölnevelő, szárnyra bocsátó közegben. Ezért az éppen két évtized előtti vers *(Konklúzió II.)* befejezése ma is érvényes: „Ó! Hol találom fel végre / Hazám-Otthonom?!?"

Hol? – ismételjük meg keserves kérdését –: a művekben! Abban a pontról pontra meghatározott akcióprogramban, amelyben a mesternek is kötelező a kísérletezés, amelyben a lélek forrongása nem csupán panaszként hangzik föl, ám remekművekben is megtestesül. (Elég legyen most a Nap Háza-sorozatból csak a *Fájdalom titokban – Kecsed VI.* [1971] című festményt megemlíteni.) Halmy a *Sötét felhők alatt* (1960) című, még a figuralitást hordozó, nem túl izgalmas olaj-kartontól jutott idáig: a minden ízében modern, a fény valóságos térképző szerepét fölnagyító, s azt metafizikai tartalommal telítő, a szerkezetnek – saját szavaival: az „organikus konstruktivizmusnak" – határozottan kiemelt szerepet szánó, a mitológiával szintén érintkező, megannyi szimbólum által eleven festményekig. Realistának mondja magát (méghozzá olyannak, akinek műveibe „a leggyötrelmesebb anyagiságtól a Mindenséget betöltő metafizikai valóságokig – tértől, időtől függetlenül – minden belefér"), holott sokkal jobban illenék rá – létfilozófiája is az ilyesféle képegész megalkotására sarkallja – egy másik megnevezés: a valóságot motívumról motívumra absztraháló, az anyagot minduntalan átszellemítő látnok. Ez a megjelölés természetesen nem valaminő hóbortosságot takar, sokkal inkább az ihletnek amaz állapotát, amelyben a látomás (a szakralizálódó anyag) különleges jelentőséggel bír.

Számára „a piktúra – miként a *Támpontok*ból tudható – eszköz, egy nagyon hatásos meditációs módszer – a Mandala közepébe – a lényegi Egyszerűségekbe való jutáshoz! Ahol az élőlényeket rettentő sötétség eltűnik, s a szelíd szabadság birtoklásának békéje uralkodik!" Ugyanitt, ugyanolyan költészetként olvasható hitvallása is: „Egyre erősebb meggyőződésem, hogy a Magyarság – mint tartalom! – egy kozmikus minta. Elsüllyedése az Időben az emberiség egyetemes drámáját jelentené – így megőrzése Egyetemes feladat!

Ezt a kozmikus mintát szolgálja akkor is, amikor figyelmeztet az ősi alapkultúrák (a sumér, az egyiptomi, az Indus menti, a kínai, a sztyeppei lovasok [turáni!]) éltető jelenlétének a szükségességére. S evvel együtt a legmodernebb fizikai felismerések is izgatják, hiszen „már-már metafizikus tartalmai azok a szellemi alapok (s még sok más), melyek egy új, tisztább erkölcsi bázisra épülő világ lehetőségeinek létkereteit adják, egy újabb Világkorszak, a Vízöntő kor lábainál". Erről van szó, a tisztább erkölcsi bázisra épülő világról! Ezt szolgálja művészetében minden: a szerkezet, a szín, a forma, a motívumokon és szimbólumokon átsejlő ethosz. Halmy művészete valójában megannyi motívumvariáció az erkölcsre. A napi dolgok (például a politika) ritkán foglalkoztatják, mindig és mindenkor „a szellemi s érzéki Szépség időtlenségét" tartja szem előtt. Ezért elképzelésében nincs aktuálisabb, mint az időtlenség!

S ha képeinek színvilágát, anyagszerűségét, izgató – mert plasztikusságában lenyűgöző – faktúráját nézzük, rögtön látni az anyagba, a munkafolyamatokba szerelmes

mester egy másik jellemző tulajdonságát is: a kézmívesnek csak a kódexmásolókéhoz hasonlítható türelmét. A kép felületébe applikált anyag: a zsinór, vászon, homok, faszög, fapálcika, kavics, fémgomb stb., bár szervesen épül bele a szerkezetbe, mindig valaminő izgalmat kelt, s alakíthatóságával új és új érzelem vagy épp gondolati kitárulkozás letéteményese. Ha a festmények ezekkel a „kiegészítő" elemekkel gazdagabbá váltak – nem csupán faktúrájuk lett összetettebb-bonyolultabb, de értelmezési körük is –, hogyne mutatná az anyagban való tobzódás fegyelmezett sokszínűségét, ezt a mérhetetlen gazdagságot a szobrok: a kő és fa kisplasztikák, az ugyanezen anyagokat és a bronzot fölhasználó reliefek meg a különböző objectek serege. Akinek volt már szerencséje elmerülni a *Tentámentum I–XXI.* című festett farelief-sorozat homorulatainak-domborulatainak s a fehér mésszel „csiszolt" anyag motívumokat bújtató és kiemelő szépségében, az bizton tudja, hogy a holt anyagba lelket lehelő művész számára mit jelent az a szó: biztonság. S ugyanezt a derűs plasztikai nyugalmat érezheti a mára talán nyolcvan darabot is elért kisbronzok: a zöld deszkaalapra ragasztott, aránylag kis méretű (9x9 cm) reliefek fényes és matt felületeinek a motívumokat szinte érzéki módon megjelenítő játékában is (*A visszatérő turul, Kecsedi mandala, Ordosi párduc, Őrlőkő* – mind 1998).

Mert Halmy Miklós, bár életének vannak keserű percei és néha órái is, évtizedek óta alakítva életművének mitológiáját – játszik. Önfeledten, egy-egy példaértékű mű fölmutatása kapcsán elgondolkodtatóan, s legkivált a szépre éhes szemet új kalandba víve-tanítva. Ilyen öndokumentációs játéknak készült a mindössze egypéldányos (egyedi) periodika, a *Szerkő* négy – egyenként száz xeroxoldalt magában foglaló – száma is (2000). Ami itt szellemiekben – rajzban, fotóban, önéletrajzi vázlatokban, versekben, jegyzetekben, kritikarészletekben, filozófiai eszmefuttatásokban – megnyilvánul, arra nyugodt szívvel lehet mondani, hogy pazar bőség. De ebben nincsen semmi különös, hiszen a „folyóirat" (bizonyos időközökben megjelenő antológia?) alcíme határozottan árulkodik a képzőművész-filozófus-költő sokirányú érdeklődési köréről, megannyi vonzalmáról.

Műhelytitkok: tradíciók – történetek – elmélkedések – gondolatok – transzfigurációk – tervek – kísérletek – taogrammok – konklúziók – művek – játékok – álmok. „Mindössze" ennyi Halmy képes dokumentációjának, szellemi önéletrajzának összetevője. Sok?, kevés?, éppen elegendő? – itt is, mint minden alkotásban, az időtlenség dominál. Tapasztalatai-meditációi korhoz való kötöttségükben is szabadok. Segíthetnek egy új életforma – egy berendezettségében is új világ – létrehozásában vagy elfogadásában, de hogy az erkölcstelenséget, a züllést stb. megtorolják, arra nincsen hatalmuk.

Halmy Miklós tehát, jóllehet törékenységében ott az erő, nem ítélkezik jó és rossz fölött, csupán példát mutat. Sok minden egyéb mellett a megújulásra is. Két, pár év előtti kiállítását – a győrit és a szegedit – gondozván, illetve bevezetvén, alaposan megismerhettem műtárgyban és szemléletben egyként koherens világát, mi több, a személyiség lényegjegyeit is. Sose gondoltam volna, hogy ez az esztétikailag kikezdhetetlen, megállapodott életmű –, mert az alkotó bölcsessége látszólag így alakította végérvényessé a határokat – újabb meglepetéssel szolgálhat.

Tévedtem. A művész, legalábbis ami a képtábla új formáját illeti, továbblépett. Két- és háromrétegű kazettákat („ládákat") gondolt ki magának, hogy az egymás mögött elhelyezkedő – gyakran bizonyos fokig fedett – síkok több dimenzióban jelenítsék meg a festői-plasztikai élményt.

A képek, képtáblák, egy-egy korábbi motívumot másfajta megvilágításba helyező objectek az *Instrumentumok I–VI.* (2003) címet kapták. Halmy evvel a gesztussal – akár a latin szó első jelentését vesszük (eszköz, szerszám), akár a másodikat (zeneszerszám) – valamennyire a muzsika vagy egy fizikai erővel és érzelmi töltettel megszólaltatható szerszám bűvkörébe lépett. Amin mesterien játszik, az látszólag holt anyag. Ám a tükrözés *(Paralellák – A nagy illúzió)*, a raszterhálóba megjelenő gömbök (csak a középső nincs takarva) mint energiagócok eltünedező-földerülő játékával *(A sárkány szeme – Rezonanciák)* s nemkülönben a kalligrafikus (pollocki) mezőbe süllyesztett fekete lyuk (belül zsinórból font spirál) vibrálóan vonzó jelenlétével *(Zárvány)* olyan ízig-vérig modern, még Pessoát is emlékezetünkbe hozó, egymást bújtató, részben vagy egészben elfedő „arcokat" – emlékezésrétegeket, holdbéli-sivatagi tájra épülő s azt rácsszerkezettel védő érzelmi toposzokat – tud elénk varázsolni, hogy csak bámulunk.

A háromrétegű kazetta környílásában megjelenő kobaltkék golyók *(A hallgatás)* a fehérrel áttört okker felületen úgy mutatnak, mint valaminő mélyből előbukkanó ikonok. A lavírozott angolvörösből szemünk elé pattanó öt fehér húr – ez a *Világbőgő*, valódi világszám! – azt sugallja, hogy az instrumentum megszólaltatható. Még ha ez nincs is így, az elemi erejű szépség elmaradásáért bőven kárpótol a legmélyebb (harmadik) síkra rézgombokból applikált kottaimitáció. A figyelmes néző a húrok alá pillantva könnyedén fölfedezi, hogy emez esztétikailag is hatásos, a feketét bearanyozó hangjegyeknek pontos – olvasható – üzenete van. Minthogy a dallam szöveget is involvál, íme: „Repülj, madár, repülj, / Menaságra repülj, / az én galambomnak / gyenge vállára ülj!" ✠

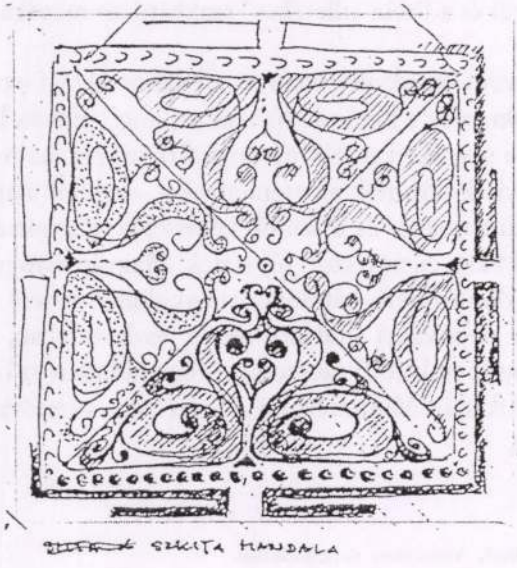

SZIKRA JÁNOS

„Teremtsünk embert...”?

Pár mondat a magyar pedagógiáról

II. rész

JÁSZLADÁNY

Mi történt Jászladányban? Sem a pedagógia, sem a magyar neveléstan csődjét nem akarom, nem lehet a cigányság nyakába varrni. Jászladányban évek óta kolonc volt az általános iskolán a kezelhetetlen diákok hada. Mint a történtek kapcsán az egyik független, fővárosi pedagógus szakember kifejtette: egy tanulócsoportban csak nagyjából azonos értelmi-érzelmi szinten lévő nebulókat lehet sikersen oktatni, nevelni, kezelni. Jászladányban évek óta nem sikerült egységes tanulócsoportokat létrehozni, ezért a szülők elégedetlenek voltak. A magyar oktatásügy a felsőoktatás felé űzi versenyszerű hajszában a diákokat, aki lemarad: nem jut olyan középiskolába Jászladányból sem (ott már régen bezárták az egyetlen középiskolát is), ahol fölkészítenék a sikeres főiskolai-egyetemi fölvételire. Az ok: a cigányság alacsonyabb szintje, az oktatást, a tanórát zavaró gyerekek.

Ezért a szülők alapítványi iskolát hoztak létre, amely azokat a gyerekeket engedte volna csoportjaiba, akik nagyjából azonos szinten vannak, bőrszínre való tekintet nélkül. Ezt a döntést központi figyelmeztetésre (hála az éberség liberális istenének!) megtámadta a helyi cigány önkormányzat; mondván: hátrányos megkülönböztetés érte a cigányokat. De nem csak őket, hiszen az új iskola fölvette az alkalmas cigánygyerekeket, és elutasította az alkalmatlan „magyarokat”. Röviden: az Oktatási Minisztérium támogatásával a megyei és a többi „illetékes” szakhatóság megakadályozta az alapítványi iskola létrejöttét.

A jászladányiak egyet akartak: eredményes általános iskolai oktatást. Nem az érdekelte őket, hogy kit oktatnak a tanárok, hanem az, hogy milyen körülmények között, és sikeresen oktatják-e gyerekeiket. Ki más joga firtatni ezt, ha nem a szülőé?!

Meddő televíziós viták követték az eseményeket, ezekből majdnem minden kiderült, az iskola fölkészült vezetői és a szülők képviselője viszont egyetlen alkalommal sem ejtették (ejthették) ki a cigány szót. Jól tették, Magyarországon ez rasszizmus! Az iskolát sújtó korábbi döntés nem hátrányos megkülönböztetés? A bíróság tél elején döntött: működhet az alapítványi általános iskola Jászladányban. A tanévek szerkezetét ismerve azonban majd csak 2003 szeptemberében indulhat az oktatás – ha nem akadályozza meg újra az Oktatási Minisztérium, a helyi roma vezetés vagy más (mit mondhatnánk?) kerékkötők.

Készült a TANÍ-TANI Műhely Alapítvány támogatásával.

VÄNDPUNKT 33

A BUDAPEST GALÉRIA

tisztelettel meghívja Önt

HALMY MIKLÓS

Munkácsy-díjas festőművész

VÁNDORÚT 33.

című kiállításának megnyitójára,

A BUDAPEST KIÁLLÍTÓTEREMBE

(1056 Budapest, Szabad sajtó út 5.)

2006. december 14-én, csütörtökön 17 órára.

A kiállítást megnyitja

Tábori László

író, keletkutató.

A kiállítás megtekinthető 2007. január 14-ig,

hétfő kivételével naponta 10-18 óráig.

nka

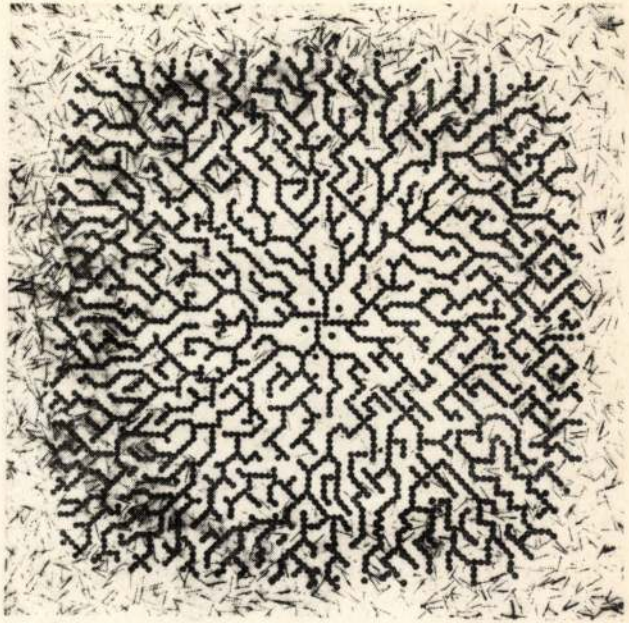

HALMY MIKLÓS

Felelős kiadó: Kardos Gábor igazgató

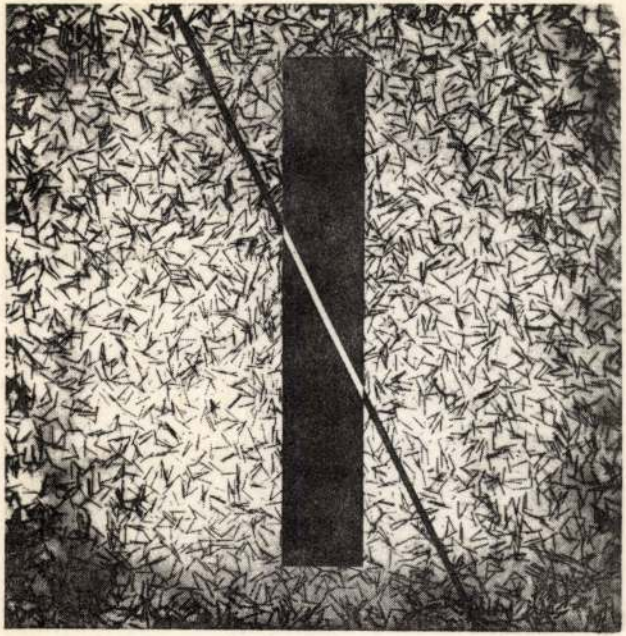

HALMY MIKLÓS

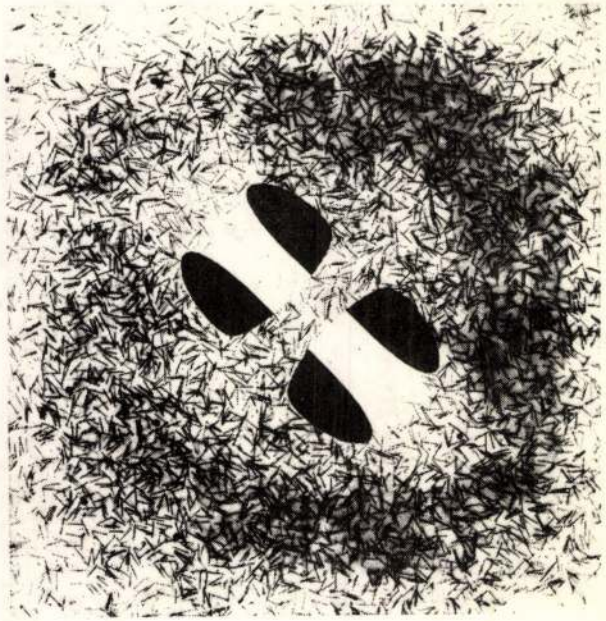

Az Erzsébetvárosi Galéria
(Budapest VII., Dembinszky u. 26.)
tisztelettel meghívja
HALMY MIKLÓS
festőművész
kiállításának megnyitójára
1986. február 3-án hétfőn este 6 órára
A kiállítást megnyitja:
DR. VITÁNYI IVÁN
Művelődéskutató Intézet igazgatója
Nyitva: február 22--ig, hétfőtől péntekig
délután 2 órától este 6 óráig

Fény és árnyék,	49x49,	1962,	Budapest
Heves átváltozás,	70x70,	1963,	Budapest
Apartheid no. I.,	60x60,	1968,	Budapest
Apartheid no. II.,	60x60,	1968,	Budapest
Plazma IV. (A Sarkkörön Túl. HP-HP-nek)	170-170,	1976-81,	Zsámbék
Plazma V. (A magány határa)	170x170,	1984,	Budapest
Plazma VI. (Oxigénhiány)	170x170,	1984,	Budapest
Plazma VII. (Oxigén)	170x170,	1984,	Budapest
Plazma VIII. (A fény fészke)	170x170,	1966-84,	Vence–Budapest
Plazma IX. (Szoros mozgás)	160x160,	1984-85,	Budapest–Kecskemét
Plazma X. (Ad infinitum. Yoni Yantra)	160x160,	1985,	Kecskemét
Plazma XI. (Ég és Föld. Felszabadulás)	160x160,	1984-85,	Kecskemét
Plazma XII. (A Nap Éjszakája II.)	160x160,	1980-85,	Kecskemét
Plazma XIII. (Magány)	160x160,	1980-85,	Kecskemét
Plazma XIV. (Hegyi éjszakák. KZ-nak)	160x160,	1982-85,	Zsámbék–Kecskemét
Plazma XV. (Gudea fonat)	110x110,	1985,	Kecskemét
Plazma XVI. (Chuang Ce pillangója)	110x110,	1985,	Kecskemét
Plazma XVII. (Lao-Ce hullám)	160x80,	1980-85,	Kecskemét
Plazma XVIII. (Még rács mögött is)	115x110,	1985,	Kecskemét
Plazma XIX. (Jegyzetlap. Életfa)	110x110,	1985,	Kecskemét
Plazma XX. (Nocturno)	110x110,	1985,	Kecskemét

A képek vegyes technikával készültek.

A BUDAPEST GALÉRIA

tisztelettel meghívja Önt

HALMY MIKLÓS

Munkácsy-díjas festőművész

VÁNDORÚT 33.

című kiállításának megnyitójára,

A BUDAPEST KIÁLLÍTÓTEREMBE

(1056 Budapest, Szabad sajtó út 5.)

2006. december 14-én, csütörtökön 17 órára.

A kiállítást megnyitja

Tábori László
író, keletkutató.

A kiállítás megtekinthető 2007. január 14-ig,
hétfő kivételével naponta 10-18 óráig.

nka
Nemzeti Kulturális Alapprogram

VÁNDORUT 3 3 .

FERIHEGYI
LÉGIFORGALMI ÉS REPÜLŐTÉRI IGAZGATÓSÁG
GALÉRIA

A Légiforgalmi és Repülőtéri Igazgatóság,
és a Ferihegyi Galéria tisztelettel meghívja

Halmy Miklós
Munkácsy- díjas festőművész
kiállításának megnyitójára

Megnyitja - **Hoppál Mihály**
az Európai Folklor Központ igazgatója

Helye - **Ferihegyi Galéria** *(Budapest-Ferihegy 1 terminál)*

Megnyitó - 1998. július 16., 15^{00} óra

A kiállítás július 30-án 9 óráig tekinthető meg.

HALMY MIKLÓS

ALMÁSI TIBOR

A PATKÓ IMRE GYŰJTEMÉNY

Magyar Tudományos Akadémia
Művészettörténeti Kutatóintézet
Könyvtár
Budapest
26 757

XÁNTUS JÁNOS MÚZEUM
GYŐR, 2000

HALMY MIKLÓS
1931 -

Festőművész, Munkácsy-díjas. A budapesti Műszaki Egyetem Hajómérnöki szakán végzett 1956-ban. Két sikertelen felvételi után a Képzőművészeti Főiskolára, 1959-ben reklámgrafikai és kirakatrendezői képesítést szerzett. 1962-ben tagja lett a Fiatal Képzőművészek Stúdiójának. 1957-től kiállító művész. 1965-től 1967-ig Párizsban élt. 1966 nyárvégén a provence-i Vence-ban, Károlyi Mihályné nemzetközi művésztelepén dolgozott. A párizsi Musée de l'Homme magyar anyagának s az ókori kultúrák szellemének és alkotói módszereinek ösztönzésére, itt fogalmazódtak meg benne azok a felismerések és feladatok, amelyek a magyar népművészet szellemiségére épülő, jellegzetes képi világú kompozícióit eredményezték. Nagyszabású művészeti programjának - két képzetes piramis, a Nap Háza és a Hold Háza, 184 táblaképből álló ciklus - megvalósításához 1967-ben fogott hozzá. Nagy, gyűjteményes kiállítását az Ernst Múzeum rendezte meg 1989-ben. Művei eddig több mint 80 önálló és közös tárlaton szerepeltek.

BOGLÁRI TÜNEMÉNY, 1971
farost, olaj, 49x49 cm.
j.n.
Ltsz.: K.85.49.1.

SZERKŐ, 1971
farost, korund, homok, 49x49 cm.
j.n.
Ltsz.: K.85.50.1.

RELIEF
fa, réteges olaj, 35x35 cm.
j.n.
Ltsz.: K.85.138.1.

"Az emberélet útjának felén, előttem három lehetőség nyílott a megvalósulásra:
a. a magyar kortárs képzőművészet szellemében és eszközeiben lehatárolódott, igaz és lényeges átélések nélküli útja
b. a Világ túlfeszített izgalmából kisarjadt külföldi képzőművészet szellemének és módszerének (moyen plastique) gyermeteg és lényegében kilátástalan utánérzése, számítva a magyar közönség képzőművészeti kultúrálatlanságára
c. végül a magyarság történelmi helyzetét ismerve, megteremteni az identikus és immanens képzőművészeti nyelvezetet a lehető legáltalánosabb szellemi szinten, s a legáhítatosabb minőségben, annak a gondolati és formai kultúrának kiapadhatatlan elemeiből, melyet a magyar nép több évezrede szellemében és élete minden megnyilvánulásában magán és magával hordott.

Én a belső, külső kényszer miatt ezt a rendkívül problematikus és nehéz utat választottam teljes hittel, s meggyőződésem, hogy ha a magyar képzőművészet

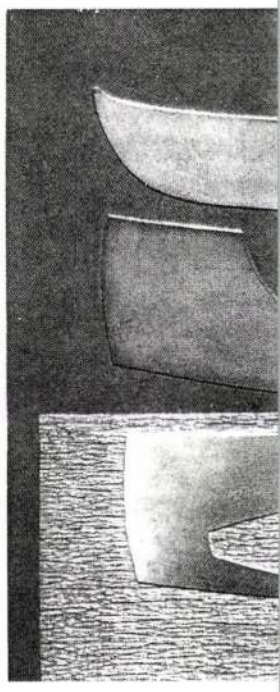

Boglár

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1972 DEC 20
Magyar Hírlap
Halmy Miklós

Kiállításról kiállításra

1021

Jel-képek és képtelenségek

Az e heti kiállítások véletlenül úgy sorakoztak egymás mellé, hogy más-más módon ugyan, de szinte mindegyikük egyazon kérdésre válaszol: miben áll a képzőművészet jelképisége, s miképpen értelmezheti a jeleket a közönség. Gondolatmenetünk megkívánta, hogy az egyes kállítások ne érdemi súlyuk szerint, mintegy rangsorban, hanem a gondolat logikájának megfelelő sorrendben kapjanak helyet.

HALMY MIKLÓS (Fényes Adolf-terem) kiállításán egyszerre ideges türelmetlenség fogja el az embert. S ennek fő oka az, hogy a plasztikus megmunkálású falravalók — nevezzük képeknek? — mélységesen mély értelmű címeket viselnek, ilyeneket: *Inflexió, Omega mandala*, meg hogy *Te szabad lehetsz*. S látok fekete alapon vörösen kanyargó vonalat, meg műanyagmasszába bemélyített — egyébként igen artisztikus — koncentrikus köröket. Vagy vegyük a *Szerkő*-sorozatot. Minden darabja négyzetes fahasáb, belőlük egyforma távolságra kiálló azonos keresztmetszetű pálcikák. S nézzük a csodálatos „tartalmi" változásokat e sorozaton belül: ha minden fekete, akkor az *Guru (in memoriam Kőrösi Csoma Sándor)*, ha meg fekete és csupán az alsó négy sorban váltakoznak fekete pálcikák fehérekkel, akkor az *Rudimentum (in memoriam Thelegdi János)*. Ugyebár nyilvánvaló?

De vehetnők példának a *Naconxipan III*-at is: ezen fekete alapon két egymásnak forduló, egyik oldalán nyitott négyszöget láthatunk, amelyek közepén pókhálószerű arabeszk hálózik szerteszét, s a két négyszöget oldalvást is „nagy jelentőségű" jelképek határolják. S hozzá szöveg is jár, egy Weöres Sándor-idézet: *„A városban, mit két napig kerülhetsz, aranyszekrényben él a nagy majom, körötte szétpancsolt vér, kidőlt szesz, s heréltek bőgnek minden hajnalon"*. Weöres elég jó költő ahhoz, hogy sorait egyszerre foghassam fel tényleges helyzetleírásnak, egy szubjektív hangulat objektivált képének, s egyszersmind önmaga fölötti ironizálásnak is, afféle műhorrornak, a King-kong-filmek keltette kispolgári riadozás persziflázsának. Ám mit kezdjünk a képekkel? Maga az írói szöveg is absztrakció, de elemei a valóságból épülnek fel, s ezért — bármily különösek is a kapcsolásaik — mégiscsak követhetők, megérthetők. De a kép már ennek az absztrakciónak az absztrakciója. Nincs támpont, semmi nem vonatkozik semmire, hacsak nem a festő titokban tartott legbensőbb gondolataira. Ez viszont édeskevés ahhoz, hogy megindulhasson a mű és közönség között a kommunikáció.

Ha ellenben figyelmen kívül hagyjuk a bevezetőben említett ideges bosszúságot, s nem vagyunk hajlandók komolyan venni a festő képeinek „mélységesen mély" értelmét, hanem csupán a megformálást és a megmunkálást nézzük, akkor azt kell mondanunk, hogy ezek a plasztikusan mintázott képek szépek és dekoratívak: bármilyen modern enteriőrben helyet kaphatnának. Így azonban e kiállításon a festő valakit becsapott: vagy minket, vagy pedig önmagát. Az utóbbi a rosszabb.

SZÁNTÓ PIROSKA (Helikon Galéria), miközben kacérkodik a halállal, tudja azt is, hogy a halál nem szereti a kacérkodást és elkerüli azt, aki felkínálja magát neki. Száradt mákgubók, régészeti ásatásoknál föltárt csontvázak, száradó levelek képében idézi fel a művész az elmúlás jelképeit, hol fekete alapon fekete festékkel, hol meg fekete alapon a fehér festék mágiájával. Jelképek ezek is. Félig komoly, félig fintorgó jelek. De mind követhető, mivel e jelképek alapja, a természeti látvány: közkincs. S ebből a közkincsből merítve minden néző kiolvashatja a maga értelmezését, s egyúttal e köznyelv segítségével behatolhat a mások sajátos értelmezésébe is.

CZINNER ERZSÉBET (Fészek Klub) ugyancsak a természeti látványt értelmezi, s ennek az értelmezésnek a segítségével emeli a természet részletformáit a maguk egyediségéből az egyetemes érvényűség síkjára. Fákat fényképez. S a természetet vizsgáló felvevőlencse előtt a fák átváltoznak élő, nyújtózó és esdeklő nőalakokká, fenyegető torz állatfejekké, bibircsókos meselényekké, vagy történelem előtti idők mondabeli hőseinek szobraivá. S a közelről fényképezett fakéreg: hajzuhatag, vízzuhatag, — egyszerre idézi Csontvári Tarpatakját meg a bibliabeli Énekek énekét, de öreg parasztarcok barázdáit és munkástenyerek kérges felületét is. Ezek a fényképek végtelen egyszerűségükben is bonyolultak, sokrétűek.

A KUBAI PIMITÍV FESTŐK (Szépművészeti Múzeum) kétféle úton járnak: egyesek a látványt próbálják rögzíteni-értelmezni, mások ugyancsak a valóság egyszerre megjelenített és egymásra vonatkoztatott elemeiből teremtenek szimbolikus erejű művészetet. *Mario Bermudez* képei plakáthatásúak, dekorativitásukkal hívják fel magukra a figyelmet. *Francisco Simon Valdes* a rikító spanyol-amerikai vurstlicégérek látványvilágát vetíti rá a valóságra. *Armando de Armas* megpróbál atmoszférát is teremteni tájképein, *Ruperto Jay Matamoros* ellenben az európai naivak megszokott szemléletmódjával rokon képeket állít ki, akárcsak *Alessandro Saurina*, aki talán Paizs Goebel Jenő világához áll közel, míg *Silvio Iniguez* képeit inkább a francia Rousseau képeivel hasonlíthatnánk össze. *Benjamin Duarte* olyanfajta távol-keleties, s egyszersmind szecessziós világot teremt, amely nálunk az első világháború végén és a húszas évek elején volt divatban.

Gilberto de la Nuez képei a spanyol korszakbeli indián képírású kódexek lapjaira emlékeztetnek. Az ő látása komplex, a valóság elemei *egyszerre, szimultán módon* jelennek meg festményein, s úgy másolódnak egymásra, mint Vajda Lajos grafikáin. Ezek az egyszerre megjelenő képelemek egymásra vonatkoznak, egymást erősítik: a kép térbeli síkjába sűrítik az illanó idő egymás utáni elemeit.

Benito Ortez Borell éppen ellentétes eljárást alkalmaz. Képein az elemek *szukcesszíven* sorakoznak egymás mellett — formailag ugyancsak az indián képes krónikákra emlékeztetően; ami a térben valójában egymás mögött foglal helyet, az nála a képsíkon egymás fölött, vagy egymás mellett sorakozik.

Az utóbb említett két festő munkája a legmegragadóbb, nemcsak formai leleményük és a részletek sajátos megmintázása miatt, hanem azért is, mert komplex ábrázolásmódjukat bonyolult tartalom, politikai mondanivaló szolgálatába állítják: a mai Kuba küzdelmes, országépítő napjairól hoznak hírt.

KIÁLLÍTÁS '72 címen (Kulturális Kapcsolatok Intézete) grafikusaink egy 1963-ban alakult — és évente kiállító — csoportja mutatta be legújabb munkáit Budapest centenáriumának „tiszteletére". Az idézőjel helyénvaló, hiszen a kiállított grafikák java része bevallottan, nyíltan tiszteletlenkedik: karikaturisztikus és groteszk ötletekkel parádézik. *Finta József* „Pest-Buda és a tanácsi bürokrácia egyesítésének 100 éves évfordulójára" összekötözött stemplikét tesz plakátja főszereplőivé, *Zelenák Crescencia* négyes osztású címert tervez Budapestnek: az egyikben Kresz-táblák, a másikban autótömeg, a harmadikban füst és smog, s csupán a negyedikbe jut virág. A „legvadabb" ötlet *Kemény Györgyé:* uszkárból tervez hídmodellt, mondván, hogy ez a kutya is függőleges tartópillérekre épülő vízszintes irányú szerkezet. Eljátszik a gondolattal, a kutyamodellt elhelyezi különböző fényképeken, és veszi a fáradságot, hogy a kutyahídhoz teljes komolysággal belső szerkezetrajzot is mellékeljen. Ennek a játékos, fanyar ötletnek az értelme, követése megint csak nem okoz semmi nehézséget a nézőnek, hiszen a kép plasztikus, mindenki számára követhető. — Jelenlegi gondolatmenetünkbe nem illenek bele, de méltánytalan lenne, ha nem említenénk a többi kiállító nevét is, ezek: *Balogh István, Darvas Árpád, Ernyei Sándor, Görög Lajos, Hegedűs István, Heinzelmann Emma, Máté András, Papp Gábor, Schmal Károly és Sinka Mátyás.*

Bojár Iván

agresszió fejleményei

tóberi megállapodás keretében *már megegyezés jött létre* a nemzetközi ellenőrző bizottság s a katonai vegyes bizottságok összetételéről, hatásköréről és munkamódszereiről. A VDK delegációjának vezetője kijelentette: a vietnami fél nagyon fontosnak tartja a bizottságok működését, de az amerikai fél olyan módosító javaslatokat terjesztett elő, amelyek megsértik az októberi megállapodásban lefektetett elveket e bizottságok működésével kapcsolatban.

Xuan Thuy ezután hangsúlyozta: ha az amerikai fél valóban békésen akarja rendezni a vietnami kérdést, *alá kell írnia további kötörfalazás nélkül az októberi megállapodást.* Ha viszont Washington tovább folytatja a háborút és a „vietnamizálás" politikáját, akkor a vietnami nép, amelyet félmillió amerikai katona és több mint tízmillió tonna bomba sem volt képes térdre kényszeríteni, *folytatja igazságos harcát az agresszió ellen, a végső győzelemig.*

Ünnepi filmbemutató

A Dél-vietnami Nemzeti Felszabadítási Front megalakulásának 12. évfordulója alkalmából Budapest Főváros Tanácsa és a Kulturális Kapcsolatok Intézete rendezésében kedden ünnepi filmbemutató volt a Puskin-filmszínházban.

Huynh Van Than, a Dél-vietnami Köztársaság budapesti nagykövetségének ideiglenes ügyvivője üdvözölte a bemutató közönségét. Beszéde után levetítették a „Győzelem a 9. számú országúton" című dokumentumfilmet.

A bemutatón megjelent *Ilku Pál* művelődésügyi miniszter, *Katona Imre*, a budapesti pártbizottság titkára, *Hantos János*, Budapest Főváros Tanács elnökhelyettese, *dr. Pesta László*, a KKI elnökhelyettese és *Barity Miklós*, a Külügyminisztérium csoportfőnöke. Ott volt *Hoang Cuong*, a VDK budapest nagykövete, valamint a hazánkban akkreditált diplomáciai testületek képviselői.

Bolgár—román közlemény

Magyar vezetők távirata a DNFF évfordulója alkalmából

DR. NGUYEN HUU THO úrnak,
a Dél-vietnami Nemzeti Felszabadítási Front
Központi Bizottsága Elnöksége elnökének

A Dél-vietnami Nemzeti Felszabadítási Front megalakulásának 12. évfordulója alkalmából a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottsága, a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa, a Hazafias Népfront Országos Tanácsa, és a dolgozó magyar nép nevében testvéri üdvözletünket, őszinte jókívánságainkat küldjük Önnek, s Önön keresztül a Dél-vietnami Nemzeti Felszabadítási Front Központi Bizottságának, és a hős vietnami népnek.

A Dél-vietnami Nemzeti Felszabadítási Front megalakulása óta szervezi és irányítja a dél-vietnami népnek a szabadságért, függetlenségért, az amerikai imperializmus és helyi csatlósai ellen vívott katonai, politikai és diplomáciai harcát, amely napjainkra megérlelte a béke feltételeit. A vietnami nép képviselőinek — köztük a Dél-vietnami Felszabadítási Front és a dél-vietnami ideiglenes forradalmi kormány vezetőinek — igazságos javaslatai alapján lehetőség nyílt arra, hogy a kegyetlen, embert, természetet és nemzeti értékeket pusztító háború befejeződjön.

A Magyar Népköztársaság, a dolgozó magyar nép szilárdan áll a vietnami nép mellett. Továbbra is szolidaritásáról és teljes támogatásáról biztosítja a függetlenségéért, szabadságáért, társadalmi haladásáért, az imperialista erők befolyásának teljes felszámolásáért Dél-Vietnamban folytatott harcát, melyről szilárd meggyőződése, hogy győzelemmel ér véget.

A magyar nép a világ haladó erőivel együtt mélységesen elítéli az Egyesült Államok taktikázását, amellyel csaknem két hónapja kitér a párizsi megbeszéléseken létrejött megállapodás aláírása elől. Határozottan követeli, hogy az Egyesült Államok haladéktalanul írja alá a megállapodást, és tartsa be vállalt kötelezettségeit.

Tiszta szívből kívánjuk, hogy Vietnam népének hő vágya beteljesedjen, és helyreálljon a béke, megvalósuljon Dél-Vietnamban az összefogás és a nemzeti egyetértés. A Dél-vietnami Nemzeti Felszabadítási Frontnak és minden vezetőjének további eredményes munkát kívánunk nemes célkitűzéseik megvalósításához, amelyek hozzá fognak járulni egész Indokína békéjéhez, és a térség népeinek társadalmi haladásához.

Budapest, 1972. december 20.

KÁDÁR JÁNOS,
a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának első titkára

LOSONCZI PÁL,
a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsának elnöke

KÁLLAI GYULA,
a Hazafias Népfront Országos Tanácsának elnöke

*

A SZOT elnöksége, a KISZ központi bizottsága, az Országos Béketanács, a Magyar Szolidaritási Bizottság, a partizánszövetség és a Magyar Nők Országos Tanácsa szintén táviratban üdvözölte a DNFF Központi Bizottságát.

Folyamatosan érkeznek a szovjet fővárosba a testvérpártok küldöttei

(Folytatás az 1. oldalról)

Központi Bizottságának első titkárával, a minisztertanács elnökével;

a Koreai Népi Demokratikus Köztársaság párt- és kormányküldöttsége, amelynek vezetője *Coj Jen Gen*, a Koreai Munkapárt Politikai Bizottsága elnökségének tagja, a Központi Bizottság titkára, a KNDK legfelsőbb népi gyűlése elnökségének elnöke.

A román párt- és állami küldöttség, élén *Nicolae Ceausescuval*, a Román Kommunista Párt főtitkárával, az államtanács elnökével kedden Bukarestből elutazott Moszkvába.

Ugyancsak tegnap érkezett a szovjet fővárosba egyebek között az *NSZK, Izrael, az Egyesült Államok, Szíria, Guinea, Jemen* és *Chile* kommunista pártjainak küldöttsége.

A küldöttségeket fogadták: *Fjodor Kulakov*, az SZKP Politikai Bizottságának tagja, a Központi Bizottság titkára, *Arvid Pelse*, az SZKP Politikai Bizottságának tagja, az SZKP Központi Bizottsága pártellenőrző bizottságának elnöke. *Alekszandr Szelepin*, az SZKP Politikai Bizott-

Mint hivatalosan közölték, december 21-én, moszkvai idő szerint 10 órakor (magyar idő szerint 8 órakor) a Kreml kongresszusi palotájában megnyílik a Szovjetunió Kommunista Pártja Központi Bizottságának, a Szovjetunió és az Oroszországi Föderáció Legfelsőbb Tanácsának együttes ünnepi ülése

Megemlékezések külföldön

A Szovjetunió jubileuma tiszteletére kedden este ünnepi gyűlést tartottak a Varsói Nagyszínházban. Az ünnepségen jelen voltak a lengyel párt- és állami vezetők, élükön *Edward Gierek*, a LEMP KB első titkára, *Henryk Jablonski*, az államtanács elnöke és *Piotr Jaroszewicz* miniszterelnök, továbbá a Szovjetunió küldöttsége, *Viktor Grisinnek*, az SZKP PB tagjának, a moszkvai pártbizottság első titkárának vezetésével. Az ünnepségen Jaroszewicz és Grisin mondott beszédet.

Ünnepi megemlékezést tartott a Csehszlovák—Szovjet Baráti Társaság központi bizottsága. Az ünnepi ülés résztvevői üzenetet küldtek a CSKP Központi Bizottságának, és Moszkvába a Szovjet—Csehszlovák Baráti Társaságnak.

Hasszán Al-Bakr, iraki állam- és kormányfő táviratban üdvözölte *Nyikolaj*

HALMY Miklós

Kortárs 1999/11 95

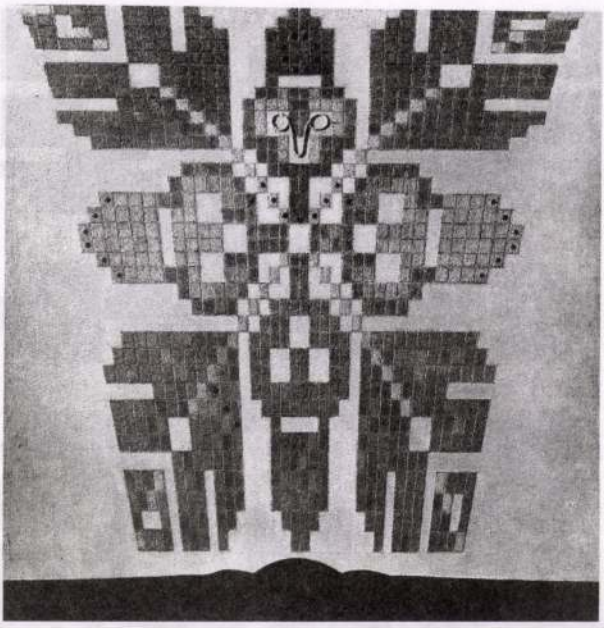

Kecsedi II. – Géniusz (1968)

Sarokkő a bárkán (1970)

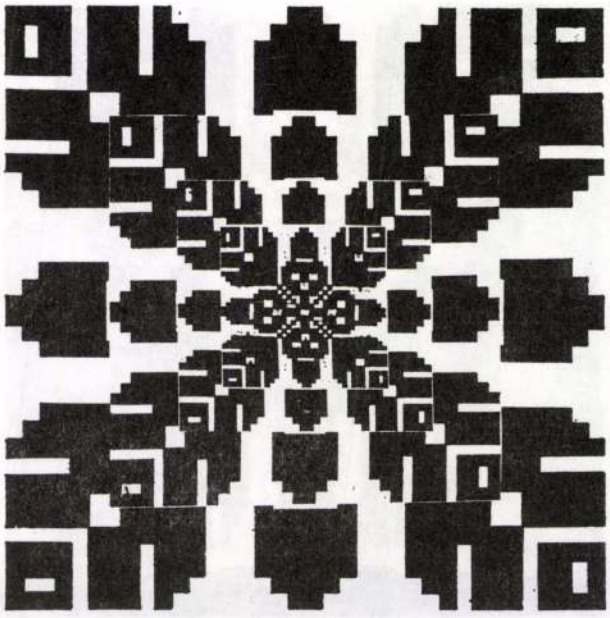

Kecsedi színjáték II. (1983)

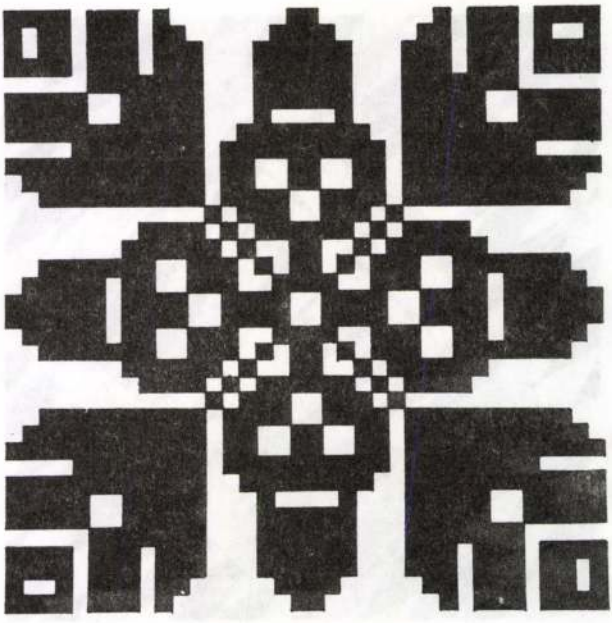

Kecsedi színjáték I. (1983)

SZAKOLCZAY LAJOS

A szellem szférája

HALMY MIKLÓS FESTMÉNYEIRŐL

Halmy Miklós immár négy évtizedes pályáján sok mindennel – kevés elismeréssel s ennél jóval több értetlenséggel – találta magát szemben, hiszen a magyar festészet megújítására tett kísérlete álláspontokat ütköztetett. A kérdés kimondatlanul is mindmáig él: a magyar népművészet jegyeit viselő piktúra beoltható-e a távoli földrészek kultúrájának – sokszor az ókorra visszautaló – formakincsével? A keleti bölcselethez, mi több, az ezoterikus dolgokhoz vonzódó művész arca karakteresebb lesz-e azáltal, hogy a *modern mágus* tekintetével a láthatón túlit, a láthatatlant keresi? A *holt árok*ban nemcsak elsüllyedt kultúrák értékeire nyitva rá a szemét, ám a nemegyszer baljós (egyetemes és magyar) történelemre is? Hiszen ez a filozófiailag ugyancsak megalapozott *kutatás*, szinte tudományos jelleggel, az *ősokra* irányult. A világot mozgató *szerkezet* megismerésére. A fókuszra való irányultság nem más, mint a lényeget kereső közelítés. Ez az attitűd a Halmynak is némiképp mesterül szolgáló Hamvas Bélától kapott erősítést, aki a fejlődést a centrum felé való haladásban vélte megjelölni.

A festőművész gondolkodását megpezsdítő alkotók közül – Lao-cetől Blake-ig és Csontvárytól Kodály Zoltánig terjed a hosszú sor – talán Fáy Aladárt érdemes idézni: „... ha őseredeti, történelem előtti hagyományai nem is volnának egy nép művészetének, még akkor is őseredeti jellemet tükröztetne, s a nemzeti ízlés kialakításához akkor is a legközvetlenebb alapot szolgáltatná. Ezt az alapot azonban csak akkor láthatjuk meg, ha behatolunk az általános népi jellemvonások felszíne alá, s ott megkeressük azokat a sajátos képzeletbeli és ízlésbeli megnyilvánulásokat, melyek nemcsak népi sajátosságok, hanem egyetemes emberi tekintetből is örök értékek."

Többé-kevésbé ezt az utat járta a Halmy előtti nemzedék nem egy alkotója: a népművészet ősmotívumától (tulipán) és meghatározó vörös-fekete (szűr) színvilágától egészen a „dísztelen" kalligráfiáig eljutó Korniss Dezső s a képi világát tekintve vele szöges ellentétben álló Tóth Menyhért, aki föld–ember–állat mitikus együvé tartozását szimbolizálva is a Napút magányosa volt. Ha föllelhető, és van egyáltalán magyar karakter, az ő modern piktúrájuk – természetesen más-más módon – meggyőző erővel hirdette-hirdeti a formajegyek s nem utolsósorban a gondolkodás és sajátos világlátás eredetiségét.

Halmy Miklós organikus, egyszerre *nyitott* és *zárt* terei kiválóan mutatják a képszerkezetet feszítő, még a díszítőmotívumokon is átsejlő drámát. Persze az ősiségben megmerült avantgárd művész jól tudja, hogy a felületi, akár plaszticitásában frappáns játék: a kézmívesi mesterséggel már-már *érzékivé* csiszolt-hullámoztatott anyag villódzása csupán járulékos, noha elengedhetetlen része a képnek. A kompozíció – legalábbis első látásra – ettől lesz izgalmas: a szépre törekvő pontosságtól mint összhatástól. A képelemek rendezettsége – sokszor a szárnyalást szimbolizáló diagonális mentén – bizonyos tisztaságélményt közvetít: a tartalmi-formai gondolkodás esszenciáját.

Ám az így, evvel az erős szuggesztivitással elénk tárt dráma mélyebben van. A képszervező erő – ihlet, isteni sugallat – mögöttesében. Egy absztrakt – *A zöld madár látogatása* (1970)

– és egy motívumai révén csaknem figurálisnak is nevezhető festmény – *Fonat IV. (Szervátiuszéknál)*, 1972 – tüzetesebb szemléje meggyőz erről. Az első vászon némi szürrealitásra utaló „meséje", a szerelmet mint testiséget egyidejűleg megszenvedve és legendává oldva, az elszakadás drámáját hordozza. A kolozsvári szobrászművészek, apa és fia megnyomorítottságát mesteri módon megjelenítő *Szervátiuszéknál* pedig – a térdre kényszerített szarvast még a hatalom átkánál is jobban kínzó, garmadával ráhulló (rászórt!) krampácsszögekkel – a különös sorshelyzetben – kisebbségben – élő művészek tragédiáját mutatja fel. Ez utóbbi festményen nemcsak az átlós szerkezet motívumainak „vesszősuhintása" jelenti a drámát, hanem az is, hogy Halmy a képszerkezetet feszítő motívumokban visszautal Szervátiusz Jenő fareliefjének, a *Cantata profana*nak agancs-erdő jelképezte szabadságszimbólumára.

Csaknem negyven festmény tanúsítja – ebből a szempontból az 1969-es születésű *Omega mandala (Táltos dob)* és az 1998-ban készült *Mohendjo Daro* között szinte nincs is különbség –, hogy akár egy jól megválasztott, a művész műveltségélményét képszervező (képhívó) erővé emelő motívum, akár valamely rejtjelet (rovásírással jegyzett mondatot) plasztikai megdolgozottságú felületté avató festő-szobrász jelenlét alkalmas arra, hogy a visszafogott színvilágú, mitikus köreiben a múltra, az emberiség aranykorára és egy sohasem volt, a megérzékítés – átszellemítés – folytán világunkat a szellem szférájába kalauzoló jelenre emlékeztető *kép* egész kultúrákat, érzelem- és gondolkodásmódokat reprezentáljon.

Halmy technikailag is leleményes, hiszen évezredeket összekötő motívumai – a mezopotámiai szárnyasnap-motívum, a magyar népművészet tulipánja és keresztöltéses hímzése, a prekolumbiánus maszk stb. – alig élnének, ha értékszimbólumokkal teremtő tagozódásuk nélkülözné a mesterségbeli tudást. Amelyben elsőbben az anyagszeretet játszik szerepet. A vászonra, fára fölvitt festék, a ráfúvott (rászitált) homok, a felületet elevenné, plasztikailag hullámzóvá tevő – applikált – fém-, fa-, bőr- és szövetdarabok, a színrétegeket egymástól, ha csak leheletnyi módon is, elkülönítő spárga és zsinór mind-mind képalkotó elem. Általuk lesz egy kép az, ami: *érzéki kiteljesítése,* szinte fogható-tapintható formában, a festőművész artisztikus megjelenésű gondolatainak.

Sokszínű, összetett ez a világ, hiszen a meditáció révén a hindu, a szkíta stb. kultúra éppúgy megidéztetik, mint a magyar népművészet. Ez utóbbi – induló élményként épp a kecsedi keresztöltéses hímzésre, vagyis egy párnahaj írására támaszkodva – attól remekmű, hogy *szétrobbantott* voltában is erősen utal a varrottas nemes egyszerűségére. A *Kecsedi VI. (Fájdalom titokban)* [1971] kékesszürke alapon kiemelkedő barnás homokvonulatai megrendszabályozódtak az őket terelő – vászonra ragasztott – spárga által; és mégis annyi széttartásukban, az *összetört maszkban* a bűbáj, hogy csak ámulunk a többször is megidézett motívumkincs ilyesfajta képi villódzásán. Az 1971-es *Fonat I. (Káromkodás)* vérbő – vaskosan is libegő – humorát meg a plasztikailag kiemelkedő sötétbarna-fekete vonulat *kacskaringója* adja.

A képek láttán előttünk-e Halmy Miklós életöröme? Aki egy Buddha mindentudásával ül *műveltségtrónján,* árkusok százait írja-jegyzi tele filozófusok, misztikusok, írók, zeneszerzők, etnográfusok, költők, víg és borús kedélyű bölcselők aforisztikus mondásaival. Hogy megerősítse képhívó módszerét, hogy egyszerűen csak gyönyörűséget szerezzen magának? Sokkal inkább azért, mert az így nyert *boldogságállapot* az alkotás nélkülözhetetlen eleme. Hogyan is mondta Kuo Zso-hszü, az 1020 körül született nagy kínai festő, Kuo Hszi fia, mikor apja emlékének áldozva ekképp írt a festészetről:

„Kortársaim csak annyit tudnak, hogy egy festményt ecsettel készítünk, de azt már nem tudják, hogy festeni éppenséggel nem könnyű dolog. (...)

Az embernek addig kell nevelnie önmagát, míg szíve szabad és vidám, elméje boldog és elégedett nem lesz, s ha feltámasztotta magában azt a végtelenül simulékony magatartást, amelyről azt mondhatnánk, hogy engedelmes egyenességet és gyermekien alázatos őszintesé-

get jelent, akkor az emberek nevetésben és sírásban kitörő érzelmi állapotai, valamint a külvilág tárgyainak hegyességében és tompaságában megnyilvánuló hajladozásai mind a természet rendje szerint foglalják el helyüket szívében, s anélkül, hogy észrevenné, ugyanez a rend teremtődik újjá ecsetje alatt."

Halmy Miklós az őskorba magát visszaálmodó képzelet révén bizonyára fogta ezeket a jeleket. Ha nem így volna, szegényebb lenne a modern magyar festőművészet egy jellegzetes, csúcsaiban a legnagyobbakéval vetekedő életművel.

Kecsedi VI. – Fájdalom titokban (1971)

ELEK TIBOR

Mi volt a Forrás a kárpátaljai magyar irodalomban?

EZ VOLT A FORRÁS!

Nehéz megrendülés nélkül szemlélni a kárpátaljai magyar irodalom múltját és jelenét. Négy évtizeddel ezelőtt Kárpátalján még nem nagyon volt irodalom, manapság pedig már azt olvashatjuk: „Kárpátalján nem nagyon van irodalom",[1] „ma újra nem létező kárpátaljai magyar irodalom".[2]

Az irodalom léte és nemléte ott régebben és ma is szoros összefüggésben volt és van a Trianon óta tragikus sorsú nemzetrész gazdasági, társadalmi, politikai, kulturális, mentális állapotával, a kilencvenes évek számos kárpátaljai kiadványa, illetve önálló tanulmánya szembesített már ezzel bennünket, legutóbb például Balla D. Károly kíméletlen látlelete a Magyar Naplóban.[3]

A Kárpátaljáról származó, mégis illetéktelenségét hangsúlyozó Lator László teszi fel a kérdést a Kárpátaljai Minerva *Ez volt a Forrás!* című különszámában: „Egyáltalán: lehet-e itt, az anyaországban bárki írástudó, aki beleszólhat a kárpátaljai magyar irodalom ügyeibe?" *(Illetéktelenségem tudatában)* Illetéktelenül beleszólni mások ügyeibe, természetesen, nem illik, magam sem szeretnék. Azonban – irodalomról lévén szó – vajon létezik-e egyáltalán az illetéktelenség, arról nem is beszélve, hogy az irodalmi művek, az irodalmi kiadványok létrehozói vajon nem igénylik-e a kritikusi visszajelzéseket, határon túli magyar irodalmak esetében a fokozott, tárgyilagos (mert a helyi ügyekben nem érintett és érdekelt) magyarországi figyelem vajon nem segíthetné-e elő azok jobb önismeretét és valódi integrációját? Szeretném remélni, hogy alább kifejtett szerény véleményem nem vált majd ki az érintettek részéről afféle „beleszólást" elutasító indulatot.

A Kárpátaljai Minerva című kiadványsorozat „a humán tudományosság fóruma"-ként határozza meg magát, első kötetének két füzete 1998-ban jelent meg 1997-es dátummal, az 1998-as dátummal 1999-ben megjelent *Ez volt a Forrás!* című „különszám" a II. kötet 1–2. füzet megjelölést kapta. A füzetek szerkesztőbizottságát Lator László, Soós Kálmán, S. Benedek András, Udvari István, Vári Fábián László alkotja, felelős kiadó S. Benedek András. Kárpátalján nagy hagyományunk van az almanachoknak, évkönyveknek, antológiáknak. Az erők összefogásának, a fórumteremtésnek, az értékek demonstrálásának ez a módja a kultúra-, illetve irodalomalapítás mellett összefüggésben lehetett a kortárs magyar kultúrától, irodalomtól évtizedekig elzárt, intézményrendszerében csonka, például folyóirat nélküli kisebbségi nemzetközösség speciális viszonyaival. A nyolcvanas–kilencvenes években megélénkült kiadói tevékenység, az örvendetesen megszaporodó egyéni kötetek megjelenése, a Hatodik Síp, majd a Pánsíp fo-

[1] *A Véletlen Bevezető.* Véletlen Balett, 1999. 1. 4.

[2] S. Benedek András: *Teremtő mítoszok.* Kárpátaljai Minerva II. kötet, 1–2. füzet, *Ez volt a Forrás!* (különszám). Budapest–Beregszász, 1998.

[3] Balla D. Károly: *Kisebbségi áramszünet a schengeni fal tövében avagy a kárpátaljai magyarság létesélyei az ezredforduló küszöbén.* Magyar Napló, 1999. 9. 47–55.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

Forrás

/1021 Halmy Miklós

1975 SEP

HALMY MIKLÓS: HOLNAP (IMPROVIZÁCIÓ), 1973.

GALAMBOSI LÁSZLÓ

MEMENTÓ

Rongyaikat testükre
csavarták a nyomorultak
s bögrék mélyéből
kanalazták a holdat.
A gyilkosok fejszéjén
haldokló repült.
Fekete tolla
boronálta a földet.
Fölszálló kardok közt
merültek sírba
az ártatlanok.
Lábukon
vastüske lengett.
Templomok
nyakukban haranggal
hamuban ültek,
bűnbánatot tartó,
sisaknélküli
fejedelmek.
Fölsuhanva a füstből
megindulunk a Tetőre.
Megmaradt magot
becézünk marokba,
hogy ölelhessük
a kalászokat,
a kenyeret.
Falakat emelni repülnek
országépítő téglák,
hófehér cserepek.
Madarakkal hullámzó fák
nőnek vállunkra borulva.
Bárányok legelőket hoznak
játékos fogukba.
Szelídített vadállatok
hátukon ringatják
asszonyainkat.
Jönnek
a megerősödött csikók.
Sörénysátraikat
rázza a szél.
Lángokból kilépő bikák
és tehenek fölött
bogár-szőnyegek
ragyognak.
Égig nőnek a rózsák!
Szövik
a hóhérnélküli történelem
széttéphetetlen lobogóját.

MAGÁNY

Ravatalfény emelkedik.
Jaj tajtékoz a szívemig!
Rózsák közt a magány öble.
Rózsákkal ki szállhat pörbe?!

Virrasztásom, zokogásom,
Istent rontó lázadásom
pengét suhint magam ellen.
Megtöretett pajzs a mellem.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

Forrás

Halmy Miklós

1021 1975 SEP 9

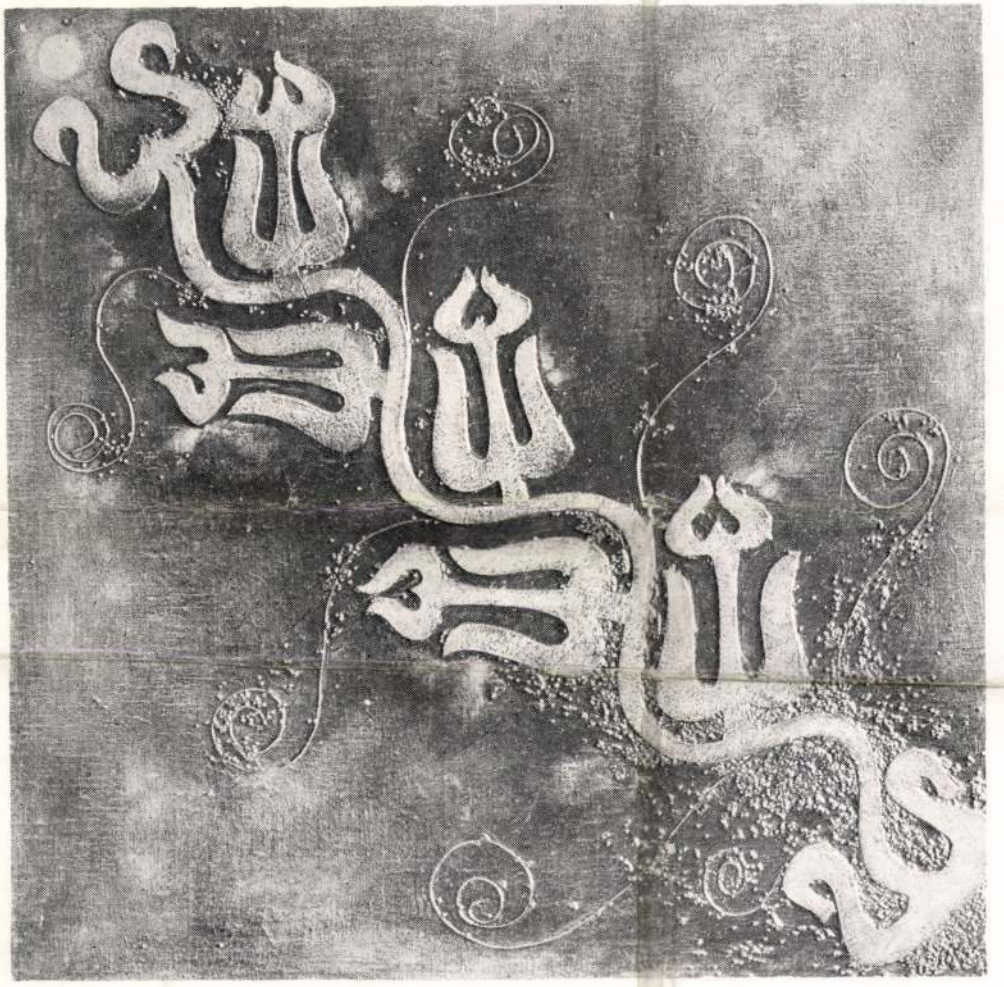

HALMY MIKLÓS: SÁMÁNÉGETÉS I. (CSIKDELNEI KAPUZÁBÉ MINTA), 1972.

SZÉPIRODALOM, SZOCIOG

forrás

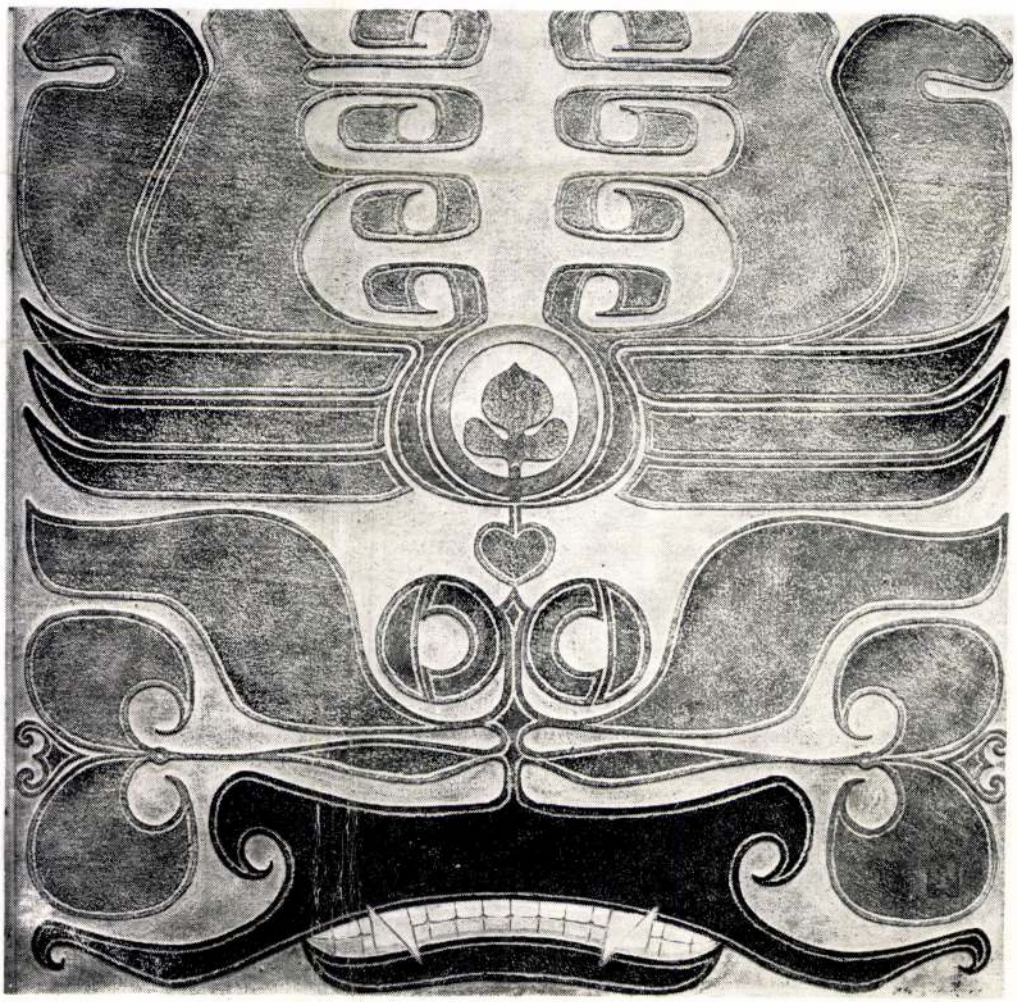

VII. ÉVFOLYAM, 1975. SZEPTEMBER 9

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

Forrás

Halmy Miklós
1021 1975 SEP 9

MŰVÉSZET

NYILADÉKOK

— Meditáció Halmy Miklós képei előtt —

Mindannyiunk számára ismerős kép (ha máshonnan nem, álmunkból): megyünk-megyünk sűrű erdőben, egyre beljebb keveredünk, s csak fától fáig látva, fokról-fokra veszítjük reményünket, hogy valaha is célhoz érünk. Aztán egyszer csak, váratlanul, rés nyílik a rengetegben, és íme máris látunk, messze, a végtelenségig kitágul a szemhatár, már tudjuk, hol járunk, s ettől az is megvilágosodik, honnan jöttünk, és az is, hogy merre tartunk. És most már bátran vágunk bele a túloldalon a sűrűbe, mert előre látjuk, mi vár ránk, sőt az a reményünk is megvan, hogy majd újabb nyíladékok újabb megvilágosodásokkal szolgálnak. Nagy, nagyon nagy dolog a nyíladék a rengetegben. Pedig miről is van szó? Mindössze arról, hogy a fák — utunkba került tények — egy csoportja villanásra-kettőre **együttállásba került** s ezzel a **közük** szabaddá válván, kilátásunk nyílott a végtelenségre.

Halmy Miklós műveit ilyen **nyíladékoknak** érzem, s ha alkalmam adódik „átnézni rajtuk", mögöttük mindig borzongatóan jelenvalónak érzem a végtelent. Végtelent

HALMY MIKLÓS: SAROKKŐ A BÁRKÁN, 1970.

térben és időben, végtelent méretben és minőség
hogy egy villanásra **együttállásba került** teren
lemosolygott, oly igen megnyírbált — öröklött
különösen beszédes ábrája (tulipán, csodafiúszar
műveltség ,,lexikon-töltelék" csúcsteljesítményeinek reprezentatív
nezuelai ős-indián sírszobor vagy keletázsiai Cam-maszk szörnypofája, Yang-yin együttes, svasztika, óegyiptomi királyi keselyű szárnymetszete),s ettől egyszerre mérhetetlen, szédítő távlatot kapott — melyik?

Mindkettő! És főként: mi magunk. Várhatunk ennél többet a művészettől? Várhatunk ennél **kevesebbet** a művészettől?

PAP GÁBOR

EGY FESTŐ TANÚSÁGTÉTELE

A kolozsvári Balázs Péter ahhoz a művésznemzedékhez tartozik, amelyet az irodalomban a ,,meszesgödörnemzedék" megnevezéssel szoktak jelölni. A Kalotaszeg és Aranyos-mente határán fekvő Magyarfenesről származó, Szolnay és Szervátiusz Jenő iskolájában induló, majd a nagybányai művésztelepen festővé érett Balázs Péter valójában megjárta a konok emberré és gondolkodó értelmiségivé érlelő poklokat. Kiérdemelte a ,,meszesgödörnemzedékbe" való besorolást. Persze, abban az értelemben, hogy abból a bizonyos ,,meszesgödörből" — mint néhány szemléletes irodalmi és művészeti példa mutatja — ki is lehetett mászni, s a történelmi és egyéni tévedéseket életbölcsességgé, művészi energiává lehetett alakítani: olyan mozgatóerővé tenni, amely a kérészéletű igazságok s a felületes ítéletek szakaszának lezárása után az alkotót a társadalmi, emberi mélységek állandó kutatására ösztönzi, szüntelen szembesítésekre készteti.

Balázs Péter azok közé tartozik, akik igazi művészeknek bizonyultak, s a gyors előrehaladást biztosító konjunktúra múltával a ,,dekonjunktúra" szerencsés túlélése után visszatalálnak ahhoz a hanghoz, amelyet indulásukkor már valamiképpen megütöttek, s ahhoz a hagyományhoz, amelyet mestereiktől örököltek. Balázs Péter mestere nyilvánvalóan — Szolnay Sándor volt. S az egykori tanítvány 1975-ben éppúgy büszke lehet mesterére, ahogyan a mester a tanítványra. Nem véletlen, hogy Balázs új képein sorra megjelennek azok, akiktől emberileg és művészileg a legtöbbet kapott. A régebbi Gaál Gábor után az élő örökség melegével, ám nem érzelmes ellágyulással, inkább kemény gondolatisággal festette meg **Szolnay emlékére** című képét, s a helytállás példáját komponálta erőteljes Kós Károly-arcképébe. A sorozatot megnyitó **Faragott balladák** (Szervátiusz) elsősorban lírai dekorativitással tűnt ki, az újabb kompozíciók azonban már sokkal drámaiabbak.

Jellemző módon ez a drámaiság nemcsak a munkáin ismerhető fel, mint a **Várakozás,** amely a szülőföldhöz-kötődést figurális kompozícióba sűríti, hanem a kiváló **Torony** többszörös, szándékos síktöréseiben is. Ha lehet egyetlen évszámhoz és egyetlen képhez kötni egy művész megújulását, én a kolozsvári Szent Mihály templom 1969-ben megfestett gótikus tornyával jelölném az új szakasz kezdetét Balázs Péter festői pályáján. Természetesen alakulóban levő, korántsem lezárt szakaszról van szó, amelyben a kalotaszegi népművészet élő hagyománya az erdélyi műemlékek, a romániai magyar kultúra nagy figurái s a jelenkori élmények kavarognak, vagy rendeződnek nyugalmasabb, nyugtalanítóbb struktúrákba. Festményeinek időszerűségét, hiszem, nem kontrázhatja semmilyen (a maga mód ján nem kevésbé korjelző) formabontás elmélete és gyakorlata sem.

KÁNTOR LAJOS

Halmy Miklós

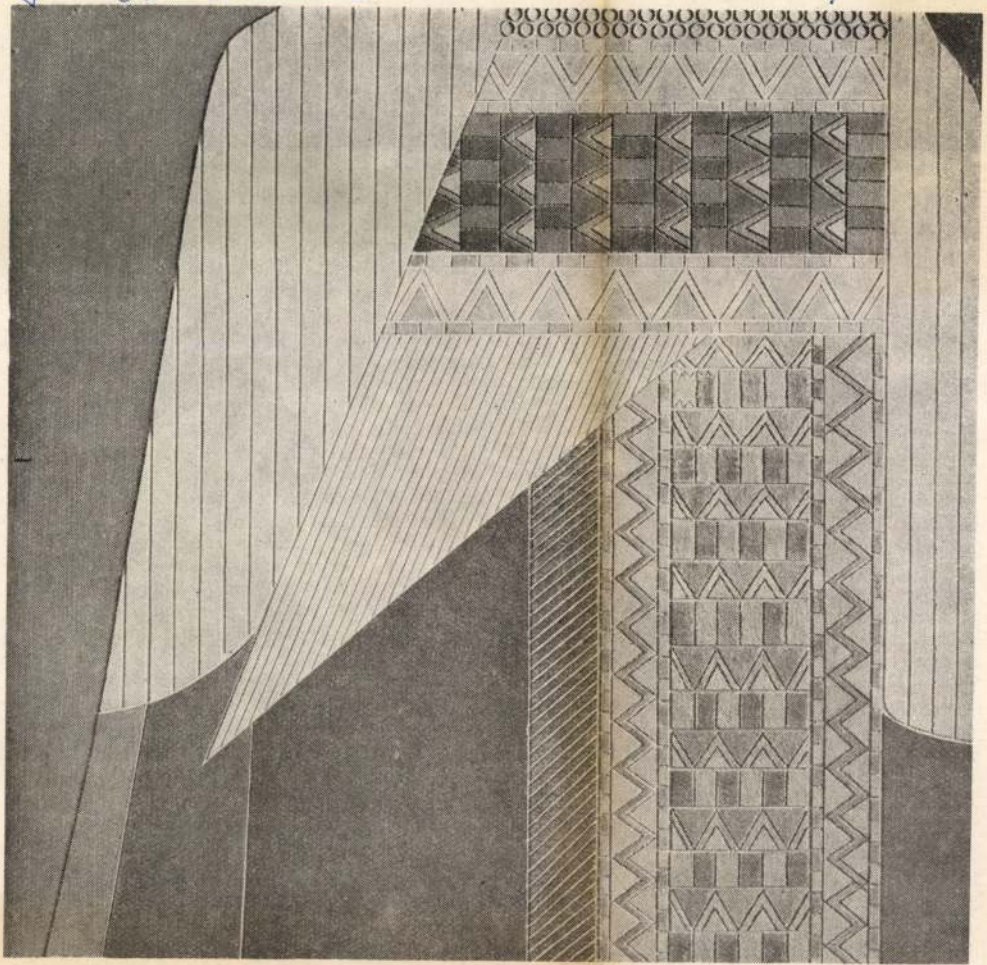

HALMY MIKLÓS: FÜGGŐKERT, 1970.

élek vele! . . . Ki építvén neked templomokat, rá nem tudtalak venni, hogy ellenségeim ellen fordulj, most pusztítani fogok! Ítélek és ítéletemet végre hajtom, ahogyan Te szoktad: egyenrangúak leszünk, míg itt a lángok fogják járni pusztító táncukat az én akaratom szerint! **(Felragad egy gyertyát)** Elég a függönyöknek alátartani, s már csapdosni fog a pusztító láng! Minden hamuvá lészen, de a magam akaratja szerént! . . . Nincs szükségem semmire, csak az akaratomra! . . . Nem vízre, nem kenyérre, nem levegőre van nekem szükségem, csak az akaratomra! Az én annyiszor megtaposott akaratom diadalára! **(Fáradtan elhallgat, hosszú ideig tehetetlenül bámulja a gyertya lángját, majd elfújja; hosszabb szünet, majd görcsösen felsír)** Nem . . ., úgy döntöttem, hogy mégsem, . . . úgy döntöttem, hogy ezt azért mégsem, úgy döntöttem, hogy nem élek a felkínált lehetőséggel, . . . úgy döntöttem, úgy döntöttem, úgy döntöttem . . .

Leül, hosszú ideig ül mozdulatlanul, majd nagyon csendesen:

Kelepcében vergődő oktalan jószághoz hasonlatos az akaratja után síránkozó ember . . . Az ember, ki semmibe belé nem tekinthet, a Te nagy teremtő és pusztító munkádon által nem láthat, . . . mit is kezdhetne az akaratával, ha vakon ténfereg a Te nagy, ismeretlen világodban . . . Kinek teremtésre nem lehet akaratja, ne legyen annak pusztításra se. **(Rövid szünet, majd egészen más hangon, furcsán lelkesen, szinte líraian)** Teremteni vágytam? . . . Hogy az ember az értelme által méltóvá válhassék álmaihoz, oskolákat építtettem, könyveket gyűjtöttem egybe, kinyomattam pusztulni hagyott könyveket, taníttattam félszáz diákot . . . Nehéz betegségek annyiszor apasztották el erőmet, de meggyógyítottam sok száz reményét vesztett beteget tudásomnak erejével . . . Elvártam volna, hogy szeretetem melegében a fáknál magasabbra nőjenek az emberek, az acélnál keményebbé váljanak, önzetlenek legyenek, mint Krisztus . . . Építtettem templomokat, de nemcsak az hitnek erősítésére, hanem hogy Istent nehéz harcaimban a magam pártjára állíthassam . . . Foggal és körömmel ragaszkodtam az igaz hithez, erősítettem az igaz hitet másokban, . . . de nemcsak Isten dicsőségéért, nemcsak szeretett egyháza erősítéséért, s nemcsak a mi bűneink megbocsáttatásáért: a mi evilági idvezülésünkért elsőbben . . . Mert nemcsak a magunkénak elfogadott hit töretett volna meg, ha mi félreállunk, mikor tűzzel-vassal pusztítani akarták, hanem vele együtt töretett volna semmivé a mi szabad lelkünk is. **(Rövid szünet után harag nélkül, csendesen)** Isten e parányi csalásokat is el nem tudta nézni énnekem, s megvonta támogatását még az én csendes építő munkámtól is . . . Mily erőtlen is az én magam alkotta világom . . . **(Határozottan)** Mindazonáltal Isten méltán sújt engemet az ő ítéletével, mert reám letekintvén mindannyiszor tapasztalhatta, hogy az ő teremtő és pusztító munkáját nem csendes szívvel figyeltem, hanem azt felülvizsgálni mertem. **(Hosszabb szünet után nagyon csendes, nyugodt hangon)** Megnyugszom én immár a Te akaratodban Istenem: . . . sújtson vagy felemeljen a Te kezed engemet . . . És mondom én is fennszókkal minden engedelmes teremtményeddel: Istennek bölcsessége mélységes, ítéletei értelmét emberi elme fel nem foghatja; Isten cselekedeteit csak csudálhatja, ki embernek teremtetett, kérdést az ő teremtőjének fel nem tehet, s ha mégoly nagynak és szépnek hitt emberi tervei sorra meghiúsulnak is, nemcsak hogy nem lázadozhat, de még csak kételkedni sem kételkedhetik, csak nagy alázatossággal Szent Pál szavait ismételgetheti: akit szeret az Úr, megdorgálja, megostorozza pedig, kit fiává fogad . . .

Hosszabb szünet után feláll, lassan előrébb jön, majd csendesen, félszeg mosollyal:

Én mindezeket nemcsak tudva tudom, hittel hiszem is, mégis kimondom Teelőtted mindenható Isten, hiszen Te úgyis mindent tudsz, Teelőled semmit eltakarni nem lehet, . . . hogy én már megváltozni nem tudok: továbbra is magán a nagy teljességen tartom szemeimet, és akarom, akarva akarom, hogy az én magam építette akármily jelentéktelen világom ama másik világ fölé, elérhetetlen magasságokig nőjön . . . És próbáld nekem megbocsátani, hogy ez így van és nem másképpen . . . És ha ez megnyugtatásodra szolgálna, nézz le énreám, és szemeddel tapasztald, hogy ez már így sokáig

Halmy Miklós

Szerkövek
Halmy Miklós faplasztikái

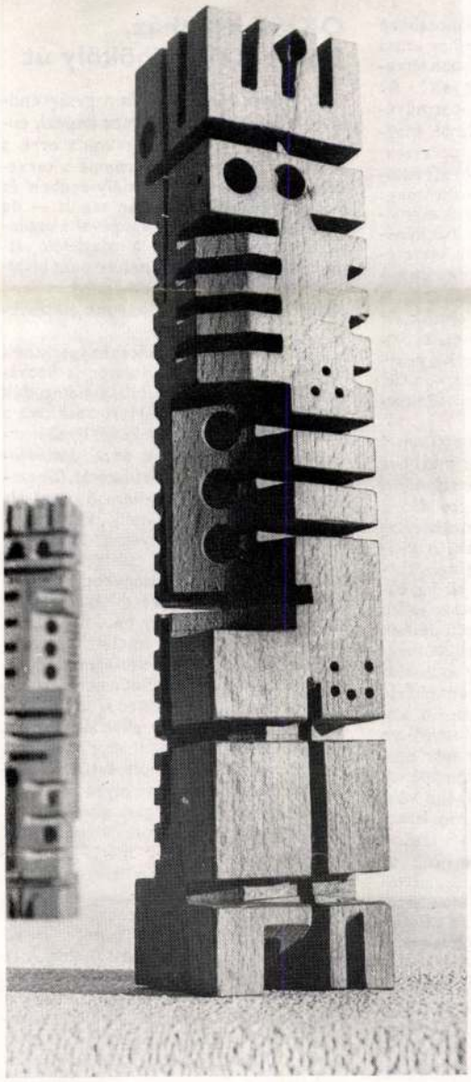

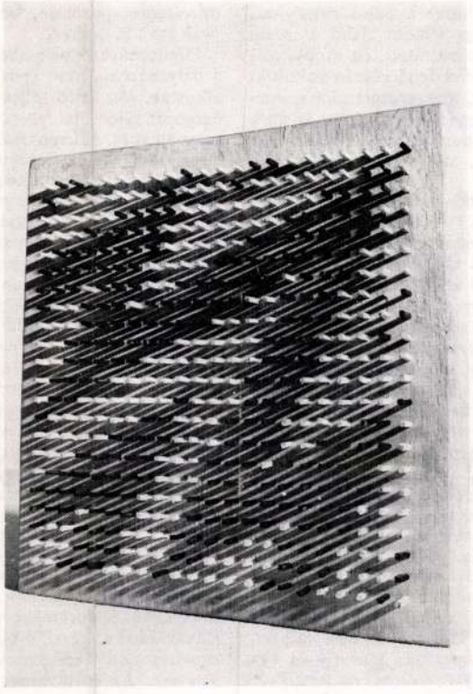

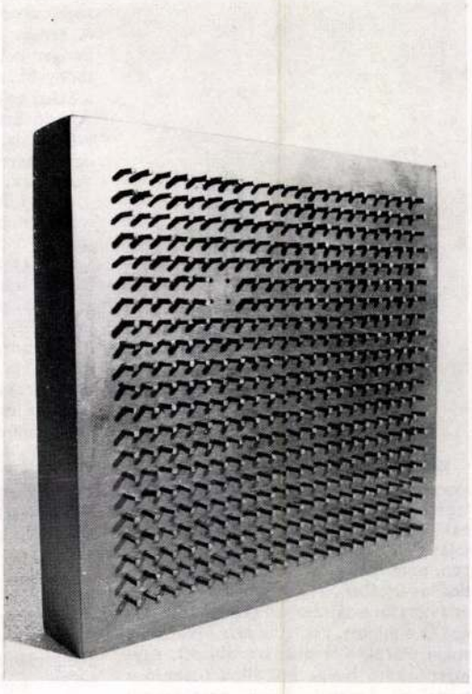

Lázas bolyongás Párizsban és csendes szemlélődés a sárospataki hegyek oldalán. Halmyban párizsi tartózkodásakor ébred fel a magyar művészet iránti rajongás. Hangjának egyszerűsége és ereje számára lenyűgöző volt. Majd egy teljesen más világ üzenete talált visszhangra benne: az őskultúrák világa. Ott bolyongott a számára életre kelt monumentális kővilág mezopotámiai emberalakjai között.

A párizsi lüktető élet után oldódás következik a nagy múltú Sárospatakon. A hegyoldalról látható természet szabályos és szép. Gabonatáblák és szőlőültetvények geometriáját izgalmasan ellenpontozzák mozgásukkal, munkás csoportjaikkal a szikár zempléni parasztok, fejkendős asszonyok. Egyszerűek és erősek ők is. Az egyforma tájban ők a remegés, a mozgás, az élet. Ők még harmóniában élnek a természettel.

Élmények sora, melyek hangja Halmy lantján vibráló dallammá nemesült. Az élmények ereje és sokfélesége után a rendszerezés következik. Halmy belső érzelmi állapotából fakadó rend elsődleges jelentősége lassan átalakul és már majdnem építészeti renddé válik.

Halmy Miklós festőművész bemutatott faplasztikáival mégis szobrászként mutatkozik be úgy, hogy látásmódja az építészettel rokon. A kompozíció „egyszerűbb" eleme olyan világos, tiszta rendszer, mint egy modern épülethomlokzat. Gondolati gyökerei mégis mások: a Bükk hegység eróziók következtében tüskésre koptatott sziklacsúcsai csakúgy, mint a magyar népmesék mágikus tűzszerszámai a SZERKÖVEK. Geometrikus rendszerbe gyúrva egy gondolati absztrakciót is kifejeznek: meditációs objektumok, melyek régi, keleti gondolkodási rendszerekhez vezetnek el, mint a DHARMA, a YANG-YIN és a GURU című szerkő. Azután egyéni tiszteletadás is a szerkő a magyar kultúrtörténet nagy alakjai előtt. Halmy nemcsak kapcsolja ezeket Körösi Csoma, Bólyai, Madách, Misztótfalusi, Varga Zsigmond emlékéhez, hanem sorozatot tervez, amelyben szerkövekkel is emléket állít a magyar múlt nagy alakjainak. Különös kapcsolatteremtés az ősökkel és szellemi kapcsolatkeresés az őskultúrákkal.

„A szerkő-sorozatot imaginárius plasztikának is nevezem" — mondja Halmy. A tárgy különböző szögből való szemlélése során különös vizuális tapasztalat áll elő. Ebből az aspektusból az op-art törekvésekkel rokon. Voltaképpen kísérlet is, egy alaprend, egy primordiális térszervezési program, amely a körünkben elburjánzó érzelemcsapongást az alapállásra redukálja. Ebben a redukált egyszerűségben találkozik az őskultúrák néhány építészeti elgondolásával, főleg a prekolumbiánus tér- és tömegszervezésekkel csakúgy, mint a magyar paraszti szerszámkultúrával.

A kompozíció tagoltabb, „emberibb" figuráiban zárt, plasztikai erő duzzad. Kis léptékben a figurák nagyon szép ornamentikus elemek. Nagy léptékben ezek az elemek architektúrává nőhetnek és kombinálva a szerkövekkel, már építészeti gondolat hordozói. Szobrászi plasztikájuk mögött ugyanolyan bravúros térkompozíció is elképzelhető. A figurák geometrikus tömörsége a térelemekből összerakott építészeti előregyártás lehetőségét hordozza magában. A szerkövek imaginárius plasztikájával szemben ezek a humán figurák valós plasztikák. Akár a kopjafák, totemek, kapubálványok, akár a prekolumbiánus tulai atlantoidok szavát halljuk ezekből a plasztikákból, mindenképpen konkrétabb kapcsolatteremtés az ősökkel és ismét kapcsolatkeresés az őskultúrákkal. Követek ők — ahogy Halmy nevezi őket. Tér és idő követei *a ma emberéhez*.

Különös álmot szeretne Halmy megvalósítani. Egy várost kér el valahol az Alföldön, egy Tisza-kanyarban. Ezt a várost, az értékes hagyományok és szüntelen megújulások városát — amit ő Azuralpár-nak nevezett el — az ország ifjú állampolgárai építenék fel, melyben csak alkotó munka folyna, ahol megkapná minden országrész a maga kijelölt helyét és programját.

Egy ilyen komplexumban pl. a szerkövek is szerepet kaphatnának, sőt a „követek"-kel kombinált szerkővariációk további gazdag programot nyújthatnak egy modern város szobrászi jellegű kialakításához. Érdekes az a gondolati ív, amely elindult az őskultúrák és a régi keleti bölcseleti rendszerek tiszteletétől és létrehozott egy végtelen egyszerű építészeti rendet a 25 × 25 cm-es szerkövek mikrovilágával, amely mellé állítva a 8 cm-es követ-figurákat, már kis léptékben építészeti kompozíciót teremtett az építészet egyszerű, ősi formaelemeinek nyelvén, de ugyanakkor magában hordozza az alkotott makrovilág a városépítészet kompozíciós csíráit is. Ebben is kísért a múlt és a kör bezárul: érezhető a prekolumbiánus és sumir városkompozíciók hatása.

Ezek a kompozíciók egyszerűségre figyelmeztetnek és arra, hogy kimeríthetetlen kútforrás a múlt. Rohanó és egyre gyorsuló világunknak emberséget adó forrása. „Az etnológia szerénységre int bennünket...

... az etnológusok által tanulmányozott társadalmaktól tanult leckék azért is megszívlelendők, mert ezeknek a társadalmaknak sikerült az ember és természeti környezete között kialakítaniuk azt az egyensúlyt, amelynek titkát, értelmét mi már elveszítettük." (C. Lévi-Strauss.)

Halmyt szerénysége és a mű iránti alázata elvezette a forráshoz, ahol kapott annyi erőt, mely egy életre szóló gondolati modellre futotta, s amely kimeríthetetlen felületi és plasztikai program kivitelezésére ösztönzi.

Az építész pedig hámozza ki ebből az építészeti látású szobrászatból a benne rejlő lehetőségeket.

Fényképek: Kovács Ferenc *Jakab J. Zoltán*

1974
MAGYAR ÉPÍTŐMŰVÉSZET
SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-720

Látogatás Konsztantyin Sztyepanovics Melnyikovnál

Konsztantyin Sztyepanovics Melnyikov a szovjet avantgarde építészet egyik legérdekesebb alakja és a nagy korszaknak talán utolsó élő képviselője. Ma saját tervezésű házában lakik Moszkvában, nem messze az Arbattól, egy csöndes kis utcában. A magas deszkakerítés és a kert fái csak részben teszik láthatóvá ezt az épületet. Pedig az már kívülről is sokat elárul. Két alapjára állított, egymást átható hengerből áll, s hasonló a moszkvai Lesznaja utcai munkásklub részére készült 1927-es tervéhez, amely egyébként öt hengert foglal magában. Az utcára néző hengert hatalmas ablak osztja tovább. A külső képből rögtön érezzük, hogy az épületbelső szép térkapcsolódásokat ígér.

Először egy keskeny lépcsőn a dolgozószobába vezettek, ahol a már említett nagy ablak majdnem teljesen szabadtéri világosságot nyújt. Itt beszélgettem Konsztantyin Sztyepanovicscsal. Az idős építész (1890-ben született) ma már lassan beszél, lassan fűzi a gondolatokat. De annál érdekesebb az, amit mond, s fokozatosan föltárul egy nagy ember küzdelme, nemcsak a művészettel, hanem gyakran a nehéz körülményekkel is. Furcsa riport alakult ki. Először ő kérdezett. Mely műveit ismerem, s honnan ismerem: tervrajzból, fényképről vagy eredetiből? Eleinte nem tudtam, hogy mire megy ki a „játék". Később kiderült, hogy terveinek csak nagyon kis része épült föl, s ebből több elpusztult, vagy átépítették. A tervező építészt a zeneszerzőhöz hasonlította. Hiába születik jó zenemű, ha nincs zenekar, mely azt előadja, miképpen a jó tervrajz sem adhat teljesen művészi élményt, ha nincs kivitelezője. Az építészetet „boldogtalan művészetnek" nevezte. Hosszan beszélt az anyag megválasztásának fontosságáról, főképp pedig a fény jelentőségéről. E két tényező mindig is központi helyet foglalt el alkotásaiban. Ezután festő fia vette át a szót. Nagy szeretettel ismertette apja munkáit, melyeknek nagyméretű fényképei díszítik a lakást. Közben átjutottunk a másik hengerbe (még ugyanazon a szinten maradtunk), ahol a festő-műterem van. Régebben itt volt a mérnöki rajzterem. Itt lehet igazán megérteni, hogy Konsztantyin Sztyepanovics milyen mesterien kezelte a fényhatásokat. E terem falán, tehát a hengerpaláston, szabályos hatszög alakú ablakok helyezkednek el több sorban, s szinte minden oldalról biztosítják a fényt. Bár ezek az ablakok pontosan egyformák, mégsem unalmasak, mert a legkülönfélébb rövidülésben láthatók, ha pedig helyünkről elmozdulunk, e hatszögek hol „zsugorodnak", hol pedig „megnyúlnak", valósággal „harmonikázni' kezdenek. E sajátos térben mozgásunkkal együtt teljes a hatás. Létraszerű lépcső vezet a belső erkélyhez. A terem alapja félhold alakú a másik henger behatolása miatt. Ez utóbbi alacsonyabb, s ennek felső részén alakult ki a belső erkély. Itt szeretett ülni Konsztantyin Sztyepanovics, ahol ma is áll a rajzasztala. Innen jól áttekinthette az egész termet, melyben a tanítványai dolgoztak.

A régi berendezésből bizony nem sok maradt meg. A rajzterem alatt helyezkedett el a hálószoba, ahol három tömbszerű ágy állt. Úgy festettek, mintha a földből nőttek volna ki. Az egész szoba az ágyakkal együtt arany burkolatot kapott. Más bútor nem volt a szobában. E nyugodt, egységes teret semmi sem zavarhatta meg, még a gardrób-szekrény is másutt volt, s átöltözve, új emberként lehetett csak belépni a hálószobába, a nyugalom és a pihenés szentélyébe.

A nagy építész fia megható rajongással sokat beszélt még apjáról, munkájáról s azután fényképek és tervrajzok nézegetése következett.

Számos alkotása közül kiemelkedik a munka palotája, Moszkva, 1922—1923; az első össz-orosz mezőgazdasági kiállítás „Mahorka" pavilonja 1923; Lenin második, ideiglenes mauzoleumának tervpályázati terve, 1924; ezer férőhelyes párizsi garázs terve, 1925; a moszkvai Ruszakov-klub, 1927; a moszkvai Arbat tér rekonstrukciójának terve, 1931, hogy csak találomra egynéhányat említsünk.

Nézzük meg most kissé alap
egy kivitelezésre került, de saj
lebontott épületetét, pontosab
jöttének érdekes körülmén
1925-ös párizsi nemzetközi
szeti kiállítás szovjet pavilonj
tervezésére tervpályázatot
A kiállítási bizottság többek között a következő kívánalmakat határozta meg: „... a pavilonnak a Szovjetunió eszméjét kell kifejeznie. A pavilon külső képének sajátosnak kell lennie és természeténél fogva kell elkülönülnie a szokásos európai építészettől." A kiállítási tárgyakat, melyek számára a pavilon készült, öt csoportba osztották: 1. építészet, 2. belsőépítészet, használati tárgyak, 3. a gyermek világa: játékok, bábszínház, 4. a tűz művészete: porcelán, kerámia, fémtárgyak stb., 5. grafika.

Mindezeket figyelembe kellett venni a pályázóknak, akik igen erős mezőnyt alkottak. Az első díjat Konsztantyin Sztyepanovics Melnyikovnak ítélték, a másodikat N. A. Ladovszkijnak, a harmadikat pedig M. Ja. Ginzburgnak. A kiállítási bizottság Melnyikov végleges tervét 1925. január 6-án fogadta el. Egyébként a kiállítási bizottság munkájában V. V. Majakovszkij is részt vett, akinek többek között a katalógust kellett megterveznie. A pavilonban egy munkásklub is helyet kapott, melynek enteriőrje A. M. Rodcsenko vázlatai alapján készült. A felépült pavilon nagy elismerésre talált, s Melnyikov, aki ekkor már elismert, jónevű építész volt, Európának egyik vezető építész egyéniségévé vált. E kiállítási épületével sokat foglalkozott mind a szovjet, mind pedig a francia sajtó. A „Pecsaty i revoljucija", az „Iszkussztvo trudjascsihszja", a „Sztroityelnaja promüslennoszty", ill. az „Humanité" a „France et Russie", a „Bulletin de la vie artistique" és számos más kiadvány méltatja új művét.

Itt közöljük a pavilon egyik kevéssé ismert, 1924. december végén és 1925. január elején készült tervrajzát, mely Konsztantyin Sztyepanovics tulajdonában van. Az alkalmazott anyag főképp üveg és fa volt.

Ruzsa György

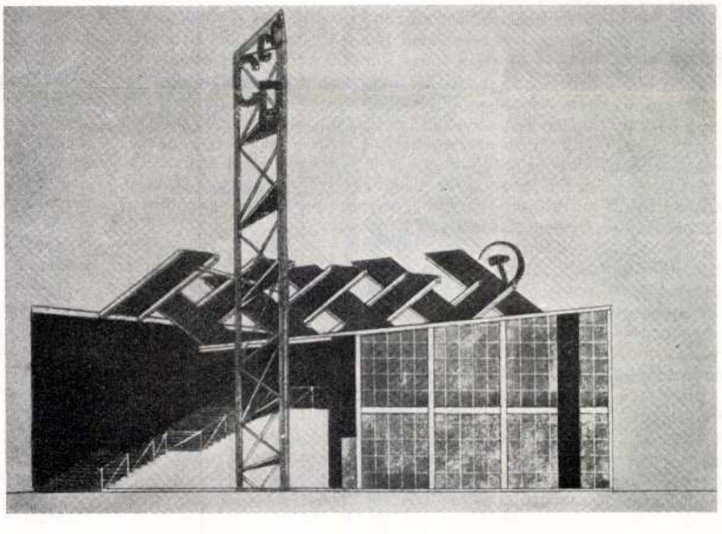

A párizsi nemzetközi iparművészeti kiállítás szovjet pavilonja, 1925

zőnek, meg
magasságában változat
egységes felületű — tömegével a sz
szédok eklektikájához a megfelelő átmenetet jól találta el, épülete nem hivalkodóan, hanem harmonikusan képviseli ebben a környezetben korunk építészetét.

S ehhez a kor-képviselethez szeretnék rögtön egy másik gondolatot is hozzáfűzni. Ezt az épületet fiatalabb nemzedék alkotásaihoz, sorolom. Mert szakított a funkcionalizmussal. Erre kevés ilyen markáns példát találhatunk hazai építészetünkben. Az épület plaszticitását, főhomlokzati arculatának jellemző vonásait éppen azok a széles és mély „közbenső" teraszok képezik, amelyek a kiugró műkőelemek által képzett tulajdonképpeni falsík és a belső helyiségeket határoló üvegezett falsíkok között képződtek, s gyakorlatilag éppen úgy nem használhatók semmire, mint az emeleti teraszok. Mégsem állítom, hogy feleslegesek. A tetőterasz alig drágább, mint a nem járható lapos tető, s a lapos tetőre is sok reprezentatív helyiségből rá lehet látni, tehát megfelelően rendbe kell szedni. A látható lapos tető az elmúlt évtizedekben túl sok helyen képezett olyan fonákot, mintha a légudvar vigasztalan falát is leplezetlenül bemutattuk volna. Ezzel tehát a terasz egyszer máris indokolható. Ami a bel-etázs említett teraszsorát illeti, annak jogosultságát az épület külső megjelenése érvelheti, amellyel szemben tudomásul kell venni a belső tér bizonyos leárnyékolását. (Igaz, ez a nagy tárgyalóterem esetében nyáron éppen kedvező.) De térjünk vissza a funkcionalizmushoz: az épület külső rápillantásra vajmi keveset árul el a benne lüktető életről: elnöki irodakomplexum, tanácskozó, irodahelyiség, folyosó-bütü mind egybeolvadnak az egységes ablakosztás mögött, a különböző funkciókra a külső felület csakúgy nem utal, mint az épület tömege. Mindezt megint csak nem hibának rovom fel, ellenkezően. Csodálom egy fiatal nemzedék kezdeményezőkészségét, amely a rendelkezésre álló eszközökkel is fel meri áldozni a „funkcionalizmus szent tehenét", hogy helyébe a józan mérséklet kereteibe még beleillő, játékosan formált külsőt helyezzen. S mindezt egyénieskedés nélkül. A belső rendszerhez kötött külső vetületek, a belső rendszerből kibontakozó tömegtagozódás, a funkcionalizmus jellemző ismérvei ebben a tömegjátékban elmerültek. Bevallom, nagyon tetszik nekem az épületnek ez a megjelenése, mégha szigorú elvek alapján — mint láttuk — több tekintetben el kellene ítélnem.

Az OKISZ székháznak nincs általános emeleti alaprajza, igaz, a két legfelső hasonlít egymáshoz. A forma játékossága tehát „megkeverte" a belső elrendezést is. Nem tisztasága, csak egyszerűsége veszett el. A két legfelső szint középfolyosós rendszerű alaprajzot képez, melynek oldalmenetébe érkezik a háromkarú főlépcső. Lejjebb, a második emelet átmenetet képez, itt már két középfolyosó van, egyúttal ez a szint „terasz részére tartja a hátát" — a felette levőnek. Az első emelet, a vezérszint, az elnöki helyiségek, a tanácsterem, a kultúrterem, a kiszolgáló előcsarnok, a ruhatár, a büfé stb. a mellékhelyiségekkel jól illeszkedik a további

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

1975 SEP 9

Forrás

Halmy Miklós

1021

HALMY MIKLÓS: FONAT IV., 1972. (SZERVÁTIUSZÉKNÁL)

NEM LEH
MÁR

lebegtél négy fal között
agyad fölforrósodott
agyad meghűvösödött
bőröd kirojtosodott
inged megbüdösödött

lebegtél négy fal között
vakablak az ablakod
lelked falba költözött
hogy lehetnél bölcs halott
vagy ujjongó újszülött

SASPÁR

hegyek fölött a saspár
súlyabban mint a vas száll

pont s kör mentén sugárút
leírja kúppalástjuk

alján mértani testnek
szárnyaik növekednek

HALMY MIKLÓS
Forrás 1975/9

HALMY MIKLÓS: SÁMÁNÉGETÉS I. (CSIKDELNEI KAPUZÁBÉ MINTA), 1972.

IRODALOM, SZOCIOGRÁFIA, MŰVÉSZET

forrás

ÉVFOLYAM, 1975. SZEPTEMBER 9

HALMY MIKLÓS

Axis mundi

Beszélgetés Halmy Miklóssal

– Milyen irányból, milyen tervekkel és ambíciókkal közelítettél a festőművészi pályára? Egyáltalán, hogyan sikerült ide betörnöd, hiszen bizonyos értelemben autodidakta vagy?

– Apám tanító volt egy kis faluban, érzékeny képességekkel a vizualitás iránt, mint ahogyan annak idején egy tanítótól ezt el is várták. Nagyon korán – miként minden gyermek – rajzolgattam, s emlékszem, már a szülőfalumban, Erdőbényén és a környező zempléni hegyekben, erdőkben igen sok olyan élmény ért, amit megpróbáltam papírra vetni.

A sárospataki gimnáziumban nemigen ösztönöztek, s nem úgy nyúltak az emberhez, mint egy különös hajlamú egyénhez. Az osztálytársaimnak általában én rajzoltam a föladatokat, de akkor még nem tulajdonítottam ennek különösebb jelentőséget. Nem gondoltam, hogy nekem a művészi pálya lenne kiszabva. A gimnáziumból a nagy országos tervezések alapján a Műszaki Egyetemre kerültem, mert úgy könyveltek el, mint akit a természettudományok érdekelnek. Az egyetemen már az első félév után rájöttem: semmi közöm az egészhez. Nem bírtam idegileg ezt a számomra sivár, pragmatikus állapotot. Idegösszeroppanást mímeltem, s hazamentem. A szüleimnek katasztrófa volt, hogy otthagytam az egyetemet, úgyhogy jelentkeztem a Képzőművészeti Főiskola szobrász szakára, de nem vettek föl. Erre visszamentem a Műegyetemre, s elvégeztem. Csepelre kerültem segédmunkásnak, onnan egy tervezőirodába mentem, majd egy másikba, ám 56 őszén innen is kiléptem, mert semmiféle belső kapcsolatom nem volt ezzel a pályával. Elsivárosodást éreztem magamban, olyannyira, hogy egyik barátommal elhatároztuk, külföldre távozunk, de félúton meggondoltuk magunkat, és visszafordultunk.

Világossá vált, hogy amit addig csináltam, nem folytathatom, gyökeres változtatásra van szükség. 57 őszén jelentkeztem az Iparművészeti Főiskola díszítőszobrász szakára, ahol találkoztam *Borsos Miklóssal*. Ő azt tanácsolta, hogy azokat a plasztikákat, amiket bevittem, dobjam a Dunába, mint ahogyan egy tanár javaslatára annak idején ő is bedobta Olaszországban az Arnóba a képeit. Nagyon sértett akkor az a nyílt és világos beszéd, nem is hallgattam rá. A későbbiekben aztán rá kellett döbbennem, egyértelműen gyermekded, dilettáns dolgok voltak a szobraim, amiktől tényleg jobb, ha idejében megszabadul az ember. A főiskolára persze most sem vettek föl. Nagyon zavarba jöttem, mert hát tulajdonképpen

mit lehet kezdeni akkor, amikor egy bizonyos szakma birtokában az ember lehetetlenné válik, ugyanakkor a hajlamai szerinti lehetőségek el vannak zárva előle. Véletlenül találkoztam egy leánnyal a Bodrogparton, aki elmondta: ő a kirakatrendező iskolába jár, s próbáljam meg azt én is. Hogy őszinte legyek, általában komoly averzióim voltak az ilyen természetű dolgokkal szemben, de úgy látszik, bizonyos praktikus érzék mégis fölülkerekedett bennem. Sikerült a fölvételi, s két évig a kirakatrendezőknél inaskodtam. Itt egy nagyszerű rajztanárral, *Marczell Györggyel* találkoztam, aki emberileg-művészileg igen nagy hatással volt rám, sokat köszönhetek neki. 59-ben azonban ismét előjött az a probléma, hogy be kell lépnem ebbe a szakmába, amit egyáltalán nem tekintettem élethivatásomnak.

– Ismét a véletlen oldotta meg a dilemmádat?

– Egy képzőművészkörben találkoztam egy fiúval, akivel nagy ábrándokat szövögettünk a festői jönvendőnkről, ám egyikünknek sem volt műterme. Kiszimatoltuk, hogy a városban adódnak bizonyos lehetőségek elhagyott padlásterek, mosókonyhák stb. műtermekké való átalakítására, bérlésére. Az Asbóth utca 24. számú ház tetején, a padlás tövében találtunk egy kis zugot, ami azóta is sorsom meghatározó helyszíne. Hogy a tanácstól kiigényelhessem, ahhoz minisztériumi vagy valamilyen szervezeti ajánlás kellett. Szerencsére a kirakatrendező iskola adott ilyent, és fél éves huzavona után kiutalták ezt a műteremnek nevezhető zugot, ahol – így szoktam mondani – tulajdonképp mint művész megszülettem, és ahol 1960-ban nekikezdtem festői terveim megvalósításának. Teljesen lemondtam arról, hogy a megszokott kereteken belül érvényesüljek. Úgy éreztem, azt a szenvedélyt, belső érettséget meg belső késztetést, amit összegyűjtöttem, kamatoztatni tudom, de csak akkor, ha minden erőmmel és időmmel erre állok rá. Nyomorúságos helyzetben éltem, teljesen facéran, egyedül maradtam ebben a térben. Számomra viszont rendkívül ösztönző is volt ez a szabadság.

– Mégis, miből éltél?

– Pénzhez jutni, anyagokat szerezni a munkáimhoz valóban elementáris probléma volt. Miből éltem? Ma már szinte nem is tudom. Az önellátásra, a táplálkozásra minimális összeget fordítottam; nem voltak – és ma sincsenek – különösebb igényeim. A 60-as évek elején kb. havi 4–500 forintból fönn tudtam tartani magamat.

– És ezt az összeget miből teremtetted elő?

Művészet 1981/9

Halmy Miklós: Kecsedi V.
(A legkisebb királyfi)
applikált olaj, 105×105 cm, 1970
(Fotó Tahin)

Deim Pál: Bábu I.,
(részlet a triptichonból)
olaj, vászon, 180×200 cm, 1971
(fotó Somfai)

Két évtized

1

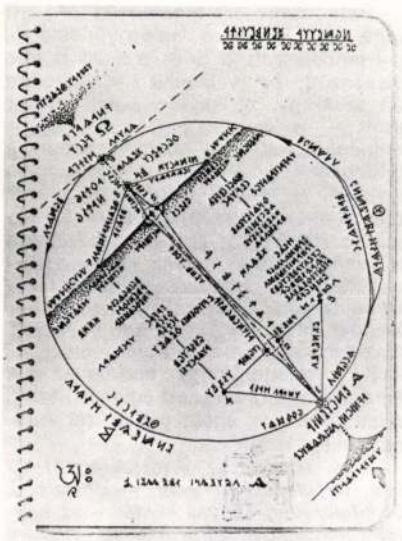

2

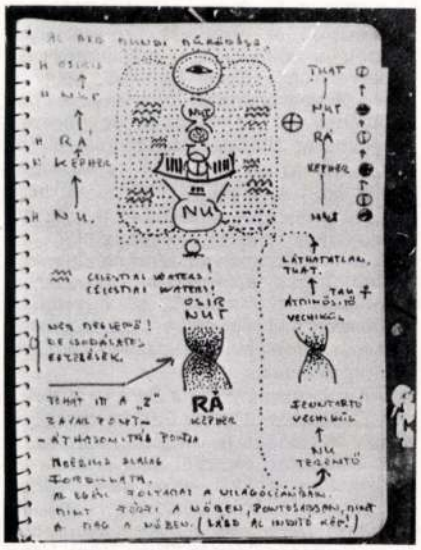

3

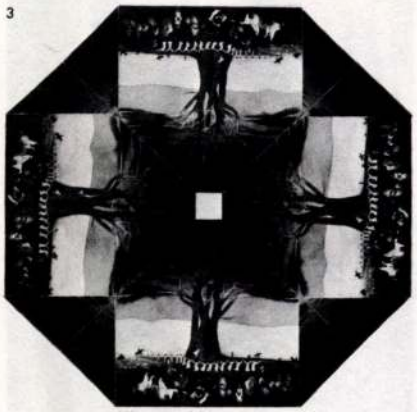

– Összejöttem emberekkel, akik alkalomszerűen dekorációs megbízásokat adtak, s így hozzájutottam olyan anyagokhoz is, amelyekkel dolgozhattam. Voltak ismerőseim, barátaim, akikhez eljártam ebédre, vacsorára. Vagy eljöttek hozzám látogatóba, és észrevétlenül letettek egy százast az asztalra. Sokkal lényegesebbnek tartom azonban, hogy senki sem határozta meg, mit, mikor és miként kell tennem.

– Milyen jellegű képeket festettél ekkor?

– Akkor kezdtem el azokat a figurális képeket, amiknek alapján 62-ben a Fiatal Képzőművészek Stúdiójába is bejutottam. Megismertem azt az emberanyagot, amely akkor indult: *Urbán Györgyöt, Berényi Ferencet, Sváby Lajost, Melocco Miklóst* – nekik köszönhetem, hogy bekerültem a Stúdióba, ők voltak akkor ott az atyamesterek, ők zsüriztek... A Stúdió-tagság nagyon fontos volt számomra, mert legalább valahogy rendezte az állampolgári státusomat. Előtte sok rendőrségi incidensem akadt, mert hát közveszélyes munkakerülő voltam éveken át. Csak egy probléma maradt: az én bogaram tökéletesen más volt, mint az akkori általános kurzus, s ezért a Stúdióban sem jutottam különösebben semmire. Nem kaptam ösztöndíjat, nem vehettem részt művésztelepeken stb. Még azt sem tudtam elérni, hogy útlevelet kapjak.

– A műveiddel nyilvánosan szerepeltél valahol?

– Ez idő alatt létrehoztam egy szürrealisztikusnak nevezhető anyagot, amit 63-ban az Ifjú Művészek Klubjában mutathattam be. A tárlat ideje alatt rendeztek egy ankétot, amelyen tüzes vita alakult ki arról, hogy így nem szabad festeni, ez nem az a magatartás, ami célravezető. *Patay László* és *Kucs Béla* – mint hangadók – például kategorikusan kijelentették: a szocialista realizmushoz ennek semmi köze, tehát ez nem olyan törekvés, amelyet bármilyen formában támogatni lehetne. Ez a rendhagyó kiállítás szintén döntő eseménynek bizonyult az életemben, s talán – nem akarok nagyzolni – a képzőművészeti berkekben is jelentett valamit.

– Miért és mennyiben tartod rendhagyónak ezt a bemutatkozást?

– Az 1960 óta festett, mintegy 30 képemet állítottam ki. Az ifjúság emócióitól eltelve akkor úgy éreztem, mindenekelőtt önmagam belső problémáit kell kifejeznem, a belső tereimet kell kitapogatnom, azzal a szerény felhanggal, hogy ezek a szubjektív, önéletrajzszerű megnyilatkozások esetleg bizonyos közös szenvedélyeket, élményeket, gondolatokat és – főleg – érzelmeket is kifejeznek. Az ennek megfelelő képalkotói módszert – érdekes módon – egy sajátos geometriai szemléletben találtam meg: olyan görbült térben, amiben minden mindennel összefügg, mint ahogyan ez a valóságban is van. A naturális felszínen túli asszociációs terek is bevonultak a kép felületére, montázsszerű vágások alakjában, de mégsem úgy, mint a klasszikus szürrealisták esetében. A főtéma mellett mindig tudatosan törekedtem arra, hogy a melléktémákat is valamiképp érzékeltessem. A felületre tudniillik föl lehet ragasztani teljesen idegen elemeket, anyagokat (lásd például Schwitters műveit), s ezek aztán működnek is úgy-ahogy, de az alkotó ekkor végső soron magára hagyja a művet, rábízza a szemlélőre, hogy mit tud belőle kihámozni. Én viszont nem a „befogadó" felelősségére és érzékenységére bazíroztam, hanem az önkifejezésre. Nem tudtam saját magam becsapni. Úgy gondoltam, a jelenségek valamiféle gömbszerű szituációban zajlanak le, és ennek a gömbnek az összetartozó elemei akként úsznak a felületen, ahogyan például a földfelület rétegei elmozdulnak a folyékony belső magon. A szegmenseket organikusan igyekeztem a főtémához kapcsolni-illeszteni, azon az alapon, hogy az elcsúsztatásokkal természetesebb és logikusabb összefüggések tárulnak föl, mintha egyszerűen a síkot síknak tekintve rámontíroztam volna ezeket a jeleneteket, motívumokat.

– Az egyetemen tanult felsőfokú geometria és matematika is föltehetőleg befolyásolta térszemléletedet.

– Az euklidészi geometria erre nem adott módot, mert az lineáris vagy síkszerű. Annál inkább a riemanni, amely szerintem közelebb áll a valósághoz. (Egyenes vonal két pont között csak egyetlenegy húzható, míg görbe vonal végtelen sok.) Az igazság az: szerencsére olyan szinten nem ismerem a matematikát, hogy annyira precíz legyek, hogy a jelenségek életszerűségét matematikai képletekké merevítsem. Arról nem is beszélve, hogy mint művész ilyen értelmű egzaktságra nem vágytam, azóta meg pláne nem.

– A Stúdión kívül milyen társadalmi kapcsolataid voltak?

– 1962-ben találkoztam azzal a művészkörrel, amelyet *Hamvas Béla* gyűjtött szárnyai alá. Ez ugyancsak döntő volt számomra, nem képzőművészetileg, inkább lételméletileg, kultúrtörténetileg, annak ellenére, hogy határozott ellenvetéseim is voltak Hamvas világszemléletével szemben. Nem fogadtam el szó szerint bizonyos elképzeléseit, mint ahogyan néhány tanítványa. Tény viszont, hogy abban az időben elég sivár és primitív szellemi élet uralkodott nálunk, és ez a zártság, lefojtottság számunkra az ő révén nyílt meg, tágult ki, nem is akármilyen dimenziókban. Nem állítom, hogy hosszú évek alatt nem jutottam volna el bizonyos fölismerésekhez, de óriási segítség volt, hogy ő jócskán lerövidítette ezt az ismeretlen területeket bekalandozó

1 Halmy Miklós: Rozetta hermetika (Életprogram), tollrajz, 24x17 cm, 1969
2 Halmy Miklós: Vázlatok, tollrajz, 24x17 cm, 1968
3 Halmy Miklós: Csontváry-mandala, montázs, 23x23 cm, 1980 (fotók Somfai)

4

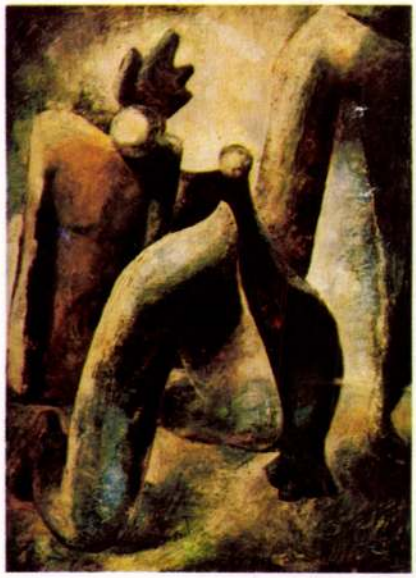

5

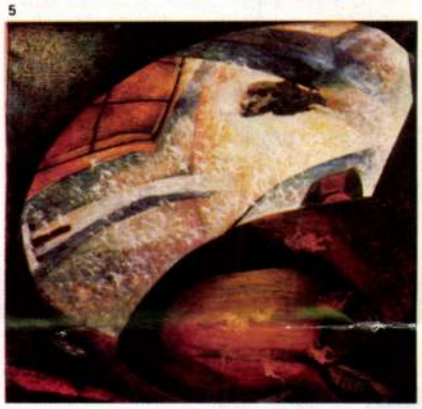

6

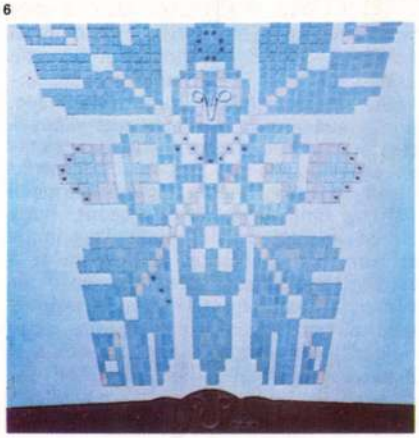

utat. Sokat fordított nekünk például a tasizmusról, az absztrakt expresszionizmusról, a kalligrafikus művészetről, a fauves-okról, a Blaue Reiterről, no meg az egyetemes emberi kultúra lényeges hagyományairól: az európai úgynevezett misztikus és spirituális tendenciákról (az alkímiáról, az asztrológiáról, a kabalisztikáról stb.) és a távol-keleti metafizikáról, szertartásokról, vallásos és természettudományos tanokról, gyakorlatokról. Ez borzasztóan fontos volt, mert nemigen jutottam hozzá azokhoz a könyvekhez, folyóiratokhoz, amelyek az egyetemes szellemtörténet és emberi tapasztalatok izgalmas problémáinak gazdag tárházával foglalkoztak.

– *Kik tartoztak ebbe a baráti körbe?*

– Elsősorban *Molnár Sándor* mozgósította a társaságot. Itt verődtek össze azok, akik különböző okokból nem jutottak be a főiskolára, azokkal, akiket nem elégített ki az, amit a főiskolai mesterektől hallottak, tanultak: *Deim Pál, Nádler István, Bak Imre, Csutoros Sándor, Csiky Tibor, Váczi László, Hortobágyi Endre*... A többiekre már nem emlékszem, kb. 15-en lehettünk. Elkezdtünk többek között egy kurzust annak földerítésére, hogy mire is vagyunk képesek. Végigjártuk egymás műtermeit, elbeszélgettünk s megkritizáltuk egymás munkáit. Ez kb. egy évig tartott. Annak ellenére, hogy viszonylag természetes úton jöttünk össze, most hogy nagyjából megismertük egymás munkáit, s különkülön így megmérettünk, nyomban előjöttek azok a személyes és prekoncepcionális problémák, amik végül is megakadályozták, hogy egységes művészcsoport legyünk, s amik miatt ez a társaság rövidesen szét is porlott. Fiatalemberek voltunk tele különféle szenvedélyekkel, becsvágyakkal és szellemi törekvésekkel. Nem rajtunk múlt, hogy nem voltak nyilvános aktivitási lehetőségeink; nem vonulhattunk föl, mint az antivilágban, annak idején, amikor összejött öt ember, kibérelt egy galériát vagy tárgyalt egy galériással, rendezett egy kiállítást, és ott lemérettek a közönség és a kritika előtt. Ennek hiányában személyes támadásnak hatott, ha valaki közülünk bíráló kritikát mondott a másikról, aki arra gondolhatott, hogy irigységből, hiúságból vagy kisebbrendűségi érzésből támadja, s nem azért, mert valóban minőségi igényei vannak.

– *Ennek a belterjes, vegetatív állapotnak nyilván szükségszerűen az lett a következménye, hogy ki-ki megkereste a maga lecsapódási területeit, sokszor hatékonyabbakat és előnyösebbeket, mint amilyeneket a hivatalos intézményrendszer egyáltalán föl tudott volna kínálni. Különböző csatornákon nevet, rangot és bizonyos kiváltságos előjogokat szereztek éppen a kívülállóságra apellálva, amelyeket ugyanezen intézmények különböző megfontolásokból ma már akarva-arakatlan kénytelenek tudomásul venni. Nem véletlen, hogy a* Petri Galla Pál *köréből – aki abban az időben magánklubszerűen gyűjtött maga köré fiatal művészeket – kirajzott néhány művész is időközben meghatározó tényezőjévé vált a hazai úgynevezett avantgarde-nak.*

– Petri Galla is teljesen rendhagyó figura volt. Hatalmas lemezgyűjteménnyel rendelkezett, a tv és a rádió is tőle kölcsönzött, ha valamilyen kuriózumra volt szüksége. A lakásán zenei esteket tartott – és mondhatom –, csodálatos hangulatuk volt, mint valamikor a francia szalonoknak, persze nem a sznobizmus jegyében. A zenéről való beszélgetések determinálták az együttlétet, s annak kapcsán a fölmerülő irodalmi, művészeti stb. vonatkozások. Látván nehézségeinket, fölajánlotta, hogy az egyszobás lakásán rendezzünk kiállításokat. Ezzel a lehetőséggel mi éltünk is. Be kell vallanom, én voltam az a provokatív gazember, aki ismét fölvetette, hogy tisztázzuk már végre a minőségi rangsort egymás között. Emiatt persze az egész gyülekezet Antikrisztusként kezelt.

– *Úgy látszik, az értékszempont az ilyen társulásokban sem meghatározó, sőt kifejezetten kényes kérdés – az egymásrautaltság, a sorsközösség ellenére is –, ugyanúgy, mint a hivatásos-hivatalos művészek között, akiknél paradox módon gyakran szintén a közös érdekek teszik lehetetlenné a természetes szelekciót.*

– Ez a magyarázata annak, hogy semmiféle csoportosulásban nem szívesen veszek részt. Visszatérve az előbbiekhez, útjaink véglegesen szétváltak. Az én pályafutásomban pedig akkor következett be alapvető fordulat, amikor 1965-ben kimentem Párizsba, ahol rádöbbentem: nyugaton azok a problémák, amik addig engem izgattak, már nem kardinális kérdések. A kint eltöltött két év alatt sem találkoztam azonban olyan irányzattal, amely számomra revelatív lett volna, vagy amelyhez jó szívvel csatlakozhattam volna. Úgyhogy elkezdtem csinálni a magam dolgait, noha elég nehezen éltem, ugyanúgy clochard-kodtam, mint Pesten; vízvezeték- és villanyszereléseket vállaltam házaknál, 66-ban pedig egy urbanisztikai kutatóintézetben műszaki rajzolással és különféle könyvészeti dolgokkal foglalkoztam. Nagyon érdekes volt látni, hogy ők miként tervezték a „modern" város szerkezetét, ami egyébként éppúgy ábránd volt, mint nálunk, mert ott sem úgy jöttek létre a külvárosi beépítések, mint ahogyan elképzelték. Én jelenítettem meg vizuálisan a terveket. Ezután *Károlyi Mihályné* Vance-i nemzetközi művésztelepére (Provance) kerültem, ahol csodálatos három hónapot töltöttem. (Vele még Petri Gallánál ismerkedtem meg.) Lényeges fölismerések birtokába jutottam ott, abban a magányos zárt világban, ami igen emlékeztetett a remeteéletre. Ott kezdtem el valami olyasfélét csinálni, ami aztán az Asbóth utcában teljesedett ki.

67-ben a provance-i kék ég alól jöttem haza, Budapest meglehetősen piszkos, kormos környezetébe, ami szinte a bénulásig megdermesztett. Lehangoló helyzetbe kerültem. Ismét rám szakadt a további munkálkodásom kilátástalansága. Lassan mégis belefeledkeztem a festésbe, intenzíven dolgoztam. Akkor festettem kb. 150 képet, amiknek az eredményei, úgy látszik, mostanában kezdenek beérni. Innen kezdődik az az újabb korszakom, ami a

magas kultúrák, kiváltképp a magyar nép szellemi hagyományaira épül. Párizs múzeumaiban ugyanis szemtől-szembe találkoztam azokkal a művekkel, monumentális létfelfogásokkal, amit az egyiptomiak, a sumérok, a kínaiak vagy a prekolumbián kultúrák képviseltek. Emellett megismertem a kurrens művészeti törekvéseket is, de ezek nem képviseltek számomra olyan értéket, mint a magas kultúrák, amelyekben egyfajta metafizikai fluidumot fedeztem föl, ami már nagyon rég kiveszett az európai művészetből.

– Mivel magyarázod, hogy Párizsban figyeltél föl a a múltra, olyan kultúrákra, amelyek szellemiségét sokan avíttnak és használhatatlannak tartják a mai viszonyok között?

– A párizsi Néprajzi Múzeumban láttam a magyar népművészeti anyagot is. Népművészeti tárgyakkal itthon is találkoztam, de természetes közelségükben nem hatottak olyan lenyűgözően, mint ott, a sok elpolgáriasodott nyugati népművészeti tárgy között. Ilyen intenzív élmény itthon nem ért, mert megtettek mindent, hogy az ember ne találkozzon ezzel a sokoldalú műveltséggel, nemzeti identitástudattal sem az iskolában, sem a múzeumokban ... Ott fogalmazódott meg bennem, hogy ezzel az örökséggel – amit az a pár vitrin képviselt – nekem föltétlenül kell valamit

4 Halmy Miklós: Majális Ortopédiában, olaj, karton, 90x70 cm, 1961 (fotó Somfai)
5 Halmy Miklós: Magány, olaj, vászon, 92x87 cm, 1964 (fotó Somfai)
6 Halmy Miklós: Kecsedi II. (Géniusz), applikált olaj, 105x105 cm, 1964 (fotó Tahin)
7 Halmy Miklós: Fonat IV. (Szervátiuszéknál), applikált olaj, 105x105 cm, 1972 (fotó Tahin)

7

8

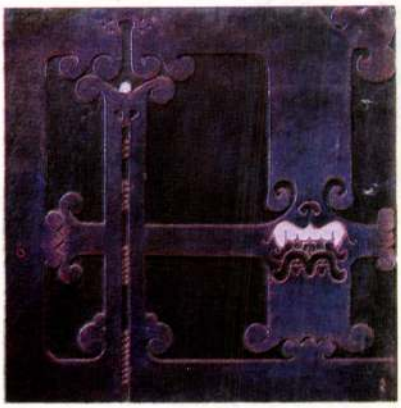

9

10

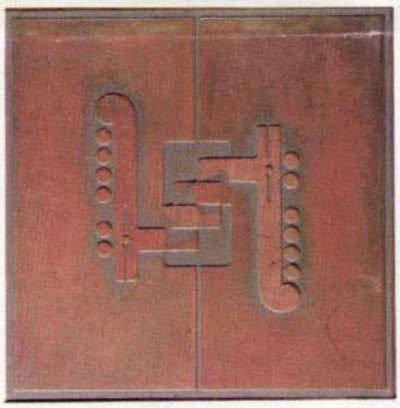

11

kezdenem, mert olyan mély és emberi tartalmakat sugalltak, amik engem is foglalkoztattak. Egy egész létszemlélet, közösségi viselkedési forma, tehát egy organikus kultúra jelent meg számomra, még ha töredékeiben is. Mivel nem volt professzionista mesterem – talán szerencsémre –, így nem tájolódtam el, viszont a saját képességeim révén sokkal bonyolultabb utat kellett volna bejárnom, ha nincs ez a találkozás.

Még Párizsban festettem egy képet, amelyet elvittek Amerikába. Elhatároztam, hogy újból megfestem, négyszer akkora méretben, *Hommage à Csontváry* címmel. Amikor ezt csinálgattam, villanásszerűen rádöbbentem, hogy voltaképpen egy sámándobstruktúrát hoztam létre. Elkezdtem gondolkozni azon, mi közöm nekem a magyar hagyományokhoz, illetve miként tudom tudatosan megközelíteni, ha már ilyen ösztönösen kijött belőlem. Foglalkozni kezdtem hát a magyar szellemiség gyökereivel, s szükségszerűen eljutottam a keleti vidékekre. Olyan tágabb világ alakult ki bennem, amiben a különböző tér- és időintervallumokban virágzó kultúrák, entnikumok több szálon is összekapcsolódnak. Fölfedeztem, hogy a magas kultúrák elementáris megnyilatkozásai a magyar népművészetben teljes fegyverzetben megvannak. Minden olyan kultúra, közösség, amely elsősorban a természet törvényszerűségeire figyel, ezeknek a törvényeknek a működését mint misztériumot szeretné megragadni, vizuálisan leképezni, megszemélyesíteni. Mégpedig azért, hogy sorsát, létezését harmonikusan beleágyazza a kozmikus jelenségek sorába. Ezek a törvények ma is időszerűek, mert meggyőződésem, hogy az alapvető emberi problémák évezredek óta sem változtak lényegesen. Noha nem hiszek a teljes és végleges megoldásban, de a tendenciák megtalálásában, az azokra való ráhangolódásban igen, mert így nem tévedhetünk olyan végzetesen, mint ha csupán a korlátolt és merkantil civil életből próbálunk kipréselni valami ad hoc „művészi" élményt, és azt erőszakoljuk rá a közönségre.

– Hogyan lehet ezt a meglehetősen tág és nagy horderejű programot belegyömöszölni egy táblakép keretébe – amely műforma kiváltképp nem jellemezte ezeket a kultúrákat –, hiszen te is ezen belül dolgozol?

– Egyrészt olyan diszkrét plasztikát hozok létre a festmény felületén, amely biztosítja a fény jelenlétét és funkcióját, másrészt soha nem egy-egy táblaképben gondolkozom, hanem képek összefüggő sorozatában. Jól tudom, ez a program nemhogy egy ember által, de nemzedékeken át sem oldható meg végérvényesen, mint ahogyan a népművészet is évszázadokon át csiszolódott. Ezért is vagyok sokkal alázatosabb, mint sokan mások, mert tisztában vagyok azzal, hogy mik a határaim és lehetőségeim. Démonaim kényszerítő hatása alatt önéletrajzot írok a képeimmel, érzelmeim-gondolataim különböző vetületeit, ha úgy tetszik, a tapétáit, mandaláit hozom létre. A jelenségek végtelen sokrétűségében igyekszem megragadni a kulminációs pontokat, s ezekkel burkolom be létem kupoláját. Piramist szeretnék építeni a képeimből, amelyben – mint komplex rendszerben – minden egyes műnek megvan a maga különleges jelentése, funkciója. Az én rendszeremben így elég kevés a véletlenszerűség, mellébeszélés. Ezért már elég sokszor meg is róttak, mondván: kemények, ridegek, hidegek a műveim. Fontosnak tartom, hogy a világban elharapódzó szentimentalizmus és affekciók tömkelegében határozott jeleket, archetipikus gondolatgyököket tegyek le – mintegy a férfias magatartás megnyilatkozásaként –, mert a lét tengelyére (axis mundi) fölfűzött fix pontok, meditációs objektumok nélkül az ember képtelen konstruktívan és hosszú távon létezni. Talán ez is az oka, hogy a hazai műkereskedelemben és az állami támogatási rendszerben eddig számomra nem sok babér termett.

– Ahhoz, hogy műveid üzenete maradéktalanul eljusson máshoz is, az illetőnek legalább olyan elmélyült szellemi fölkészültséggel és érzékenységgel kell rendelkeznie, mint neked, nem szólva arról, hogy a művel való találkozásakor egyáltalán nem biztos, hogy fogékony arra a szubjektív, meditatív létállapotra, amelyben te a művet megalkottad. (Ráadásul egy-egy képfelület tartalmi-formai kivitelezését olykor alapos előtanulmányok, alapkutatások és vázlatok egész sora előzi meg.) Végső soron tehát műveid formai-tartalmi hitelét a személyed hitelesíti, ez az egyetlen garancia. A probléma létezése persze nem egészen a te hibád, hanem a pillanatnyi általános műveltséggel, a mű és közönség ma még meglehetősen szervetlen kapcsolatával és a bevett műformákkal függ össze.

– Ez az a probléma, amivel általában találkozom, és hát elég nehéz is rá válaszolnom. Meggyőződésem, hogy minden alkotó szubjektív, minden ellenkező kijelentése ellenére. Én ezt vállalom is. Egy nagyon lényeges mozzanat ment föl azonban engem ebben az ellentmondásos attitűdben: olyan egyetemes struktúrában, vizuális rendszerben igyekszem gondolkozni, amelyben évezredek óta mások is meg tudták valósítani az önkifejezést, s amely a közösség számára is univerzális, nemzetközi, egyszersmind érthető értékeket, kollektív minőséget hozott létre, amelyben a személy totálisan képes azonosulni egy szerves világképpel, ami már korántsem szubjektív: ez az „anima mundi". Ebből különféle szegmenseket lehet kivágni, amik erre az anima vagy axis mundira föltétlenül jellemzőek, de jellemzőek arra is, aki kivágta őket a teljességből.

– Tehát egyfajta közvetítő szerepről van szó?

– Felelősségteljes szolgálatról, amiben az alkotó a médium szerepét vállalja. Persze döntő, hogy etikailag miként oldja meg ezt a föladatot: az általa megélt teljességélményből, fölszabadult szellemi kalandból mit hogyan és mi végre közvetít, miközben a részletekről maga is tudja, hogy ezek csak sejtetik a teljességet, valahogy úgy, mint egy letört korallág. A tel-

Halmy Miklós, festőművész

Művészet, Budapest, 1981. szept. 35. old.

6 folytatás

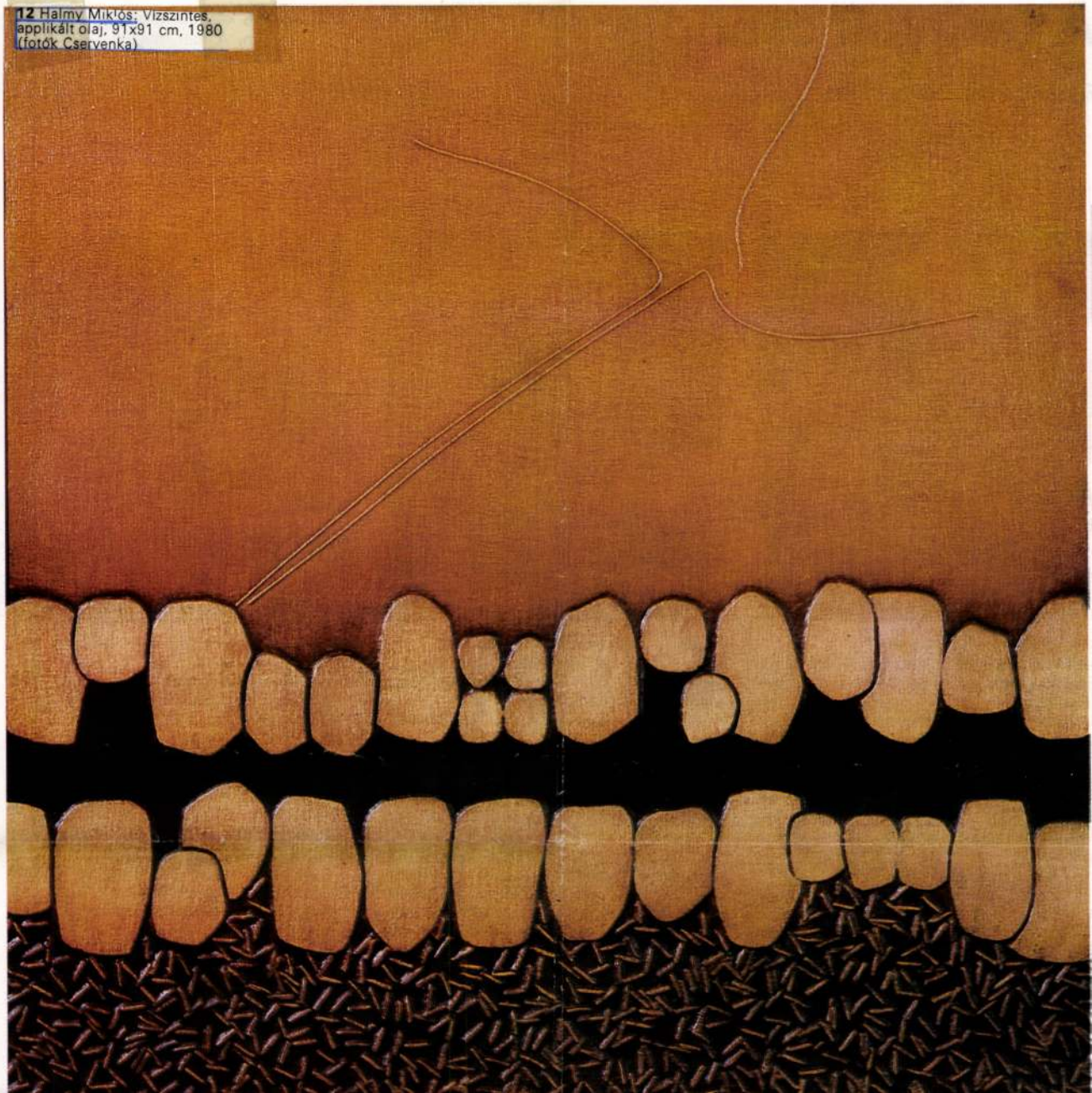

12 Halmy Miklós: Vízszintes, applikált olaj, 91x91 cm, 1980 (fotók Cservenka)

A tárgyak csendje

Beszélgetés Deim Pállal

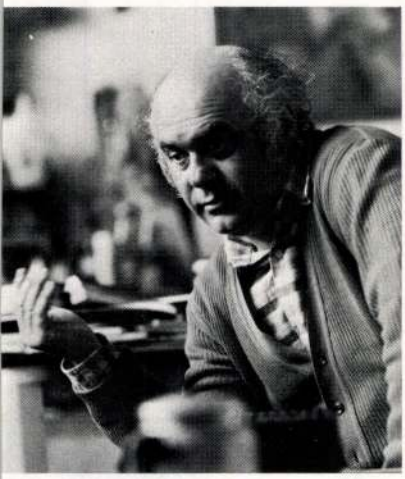

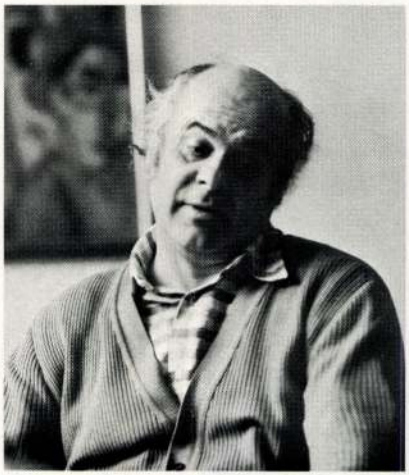

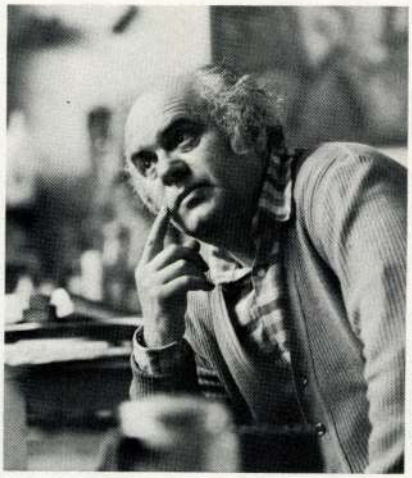

(fotók Somfai)

– Hogyan indult a pályád?

– Elég szokványosan. Az iskolában Bánáti Sverák József – a szentendrei művésztelep egyik alapító tagja – volt a művészettörténet tanárom. Ő figyelt fel kézügyességemre, rajzaimra. Rábeszélésére jelentkeztem – első alkalommal érettségi után, 1950-ben – a Képzőművészeti Főiskolára. De csak nyolc év múlva kerültem be, miközben még háromszor próbálkoztam. Mindig kihagytam egy-egy évet, így jön ki a nyolc.

– Mivel utasítottak el?

– Rossz volt a káderlapom. Abban a mozgalmi időben egy befelé forduló típus mindig gyanús volt. Végül 1958-ban kerültem be a főiskolára, a korábbi megkülönböztető szempontok addigra már feledésbe merültek.

– Az 1956-os események után egyfajta demokratizálódás indult meg a közéletben, így a képzőművészetben is. Mit tanultatok, mivel foglalkoztatok? Hogyan zajlott a főiskolán az élet?

háttér a szentendrei művésztelep volt. Közelebbről is megismertem Barcsay Jenőt. Az ő személye, életműve erősen meghatározta pályakezdésemet.

A főiskolán Bernáth Aurél, Domanovszky Endre, Ék Sándor, Hincz Gyula, Szentiványi Lajos és Barcsay Jenő oktattak.

– Tanáraidhoz hogyan viszonyultál?

– Engem Pap Gyula tanított az első három és Ék Sándor az utolsó két esztendőben. Nem tudtam velük kapcsolatot teremteni. Különösen hadilábon álltam Pap Gyulával. Nem volt következetes. Az egyes művészeti irányzatokhoz, munkákhoz fűzött megjegyzéseivel, kisebb előadásaival többnyire nem értettünk egyet, ezek nekünk támpontot nem nyújtottak, nem irányítottak, a tájékozódásban nem segítettek. Ék meg nem nagyon foglalkozott velünk. Néha-néha tartott egy-egy kultúrpolitikai előadást, például Hruscsovnak a művészetről írt kis füzetéről, amit még a főiskolán is elhallgattak, annyira

Rendeztünk a klubban egy kiállítást, ami teljesen váratlanul érte a tanári kart. Domanovszky is csak este, otthon értesült róla. Valaki telefonált neki. Másnap berohant, és látta, hogy mindenféle szürrealista, absztrakt meg félabsztrakt képek vannak kirakva, amit a növendékek otthon maguknak már festegettek. Persze azonnal becsukták a kis rendezvényünket. A mi évfolyamunk volt az első, akik közül ötödév után senki nem kapott jutalomévet. Elég rossz priusszal indultunk.

– A kirajzásotok után hogyan alakult az életed? Beléptetek a stúdióba. Az 1964-es kiállítást ma is jelentős eseményként emlegetik.

– Én nem nagyon vettem részt a stúdiómozgalmakban. Hébe-hóba bejártam egy-egy gyűlésre. Az őrségváltásról csak utólag értesültem. Bencsik volt a stúdióelnök, amikor Keserű Ilona, Molnár Sándor és Bak Imre olyan képekkel jelentkezett, amelyeket egyesek tűrhetetlennek minősítettek. A vezetőség egy része vállalta

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAPTÓ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068. 337-748. 340-726

ÉSZAKMAGYARORSZÁG

1970 OKT 24

1021

HALMY MIKLÓS

Károlyi Mihályné művésztelepének vendége

a sárospataki öregdiák

A CIRÓKA VÖLGYÉBE bújva frissen meszelt kicsi présház. Előtte nagy kert. Közepén hatalmas berkenyefa. Lombja az őszi napfényben szinte lángol. Alatta festőállvány. Ide menekül dolgozni a főváros zajából Halmy Miklós festőművész. Most azért él már hetek óta a hegyen, mert sok tennivalója van, még mielőtt hosszú útra kelne.

Franciaországba készül ismét. Károlyi Mihályné hívta meg őszre, a birtokán létesített művésztelepre, amikor megvásárolta tőle, a Montmartre-on is nagy feltűnést keltő „Éjféli mise a Notre-Dame-ban" című festményét. Sok képe közül csak ettől az egytől vált meg. Örül a külföldi útnak, mert Károlyiné művésztelepén Európa, Afrika, Amerika neves művészeivel találkozik majd, s együtt dolgozhat velük.

A présház, a parányi műterem olyan zsúfolt, jóformán mozdulni sem lehet benne. A falon festmény festmény mellett, a mennyezetről csüngő tartóléceken képek, a földön egymásra rakva szintén.

Műterme, illetve présháza előtt festőállványa a berkenyefa. A csendes Cirókavölgyben dolgozik sokat.

— A munkám, az életem ez a kis présház, az én igazi otthonom — mutatott körbe a fiatal festőművész, amikor nála jártunk. Kijelentése elgondolkoztatott, s szavaiból a festészetért rajongó, örömökről, szórakozásokról lemondani tudó fiatal művész képe rajzolódott ki előttem.

— **AZT SZERETNÉM**, ha együtt maradnának a képeim — mondotta. — Legalább is egy időre. Ezek az én gyermekeim, nehezen válnék meg tőlük. Nem csupán a festő önzése ez. Minden képben igyekszem kapcsolatot találni modern formában elsősorban a magyar népművészettel, aztán a feledésbe merülő ősi kultúrák — Mezopotámia, a sumirok — színes világával. Ha eladok belőlük, olyan lenne, mintha egy gyöngysorból hiányoznának az összekötő szemek. Egy-egy képcsoport együttesen alkotja azt az egységet, amit szeretnék évek során megörökíteni.

— Miért nem másolja le azt a képet, amelyiktől meg kellene válnia?

— Sok a munka, és most nincs időm másolásra. Amikor legutóbbi franciaországi tartózkodásom alkalmával részt vettem egy biennálén Párizsban, megdöbbentett a dél-amerikai festők tárlata. A képek művészi erejüket az ősi kultúrából merítették. Alig vártam, hogy hazaérjek, hiszen a mi népművészetünk szinte páratlan gazdagsága minden művész számára óriási lehetőséget nyújt. Sokfelé jártam az országban. Annyi feledésbe menő anyagot gyűjtöttem össze, főleg a Bodrogközben, a Háromhuta völgyében, hogy ezeket felhasználni, megfesteni évek, évtizedek kellenének.

Nem tartozik a divatos művészek táborába, sokat dolgozik és végtelen egyszerűségben él, pedig jól kereső mérnök lehetne a szakmájában. Ám, kicsi kora óta a festészet iránt érdeklődött. Amikor felnőtt, és sorsa alakulását maga határozhatta meg, a pikturát választotta. Jó pár éve szolgálja már, nagy odaadással. Az elismerés nem tette elbizakodottá sohasem. Többször volt már kiállítása, most is nagy gonddal készül tárlatára, amelyet a tél elején rendeznek meg alkotásaiból. S egy percig sem gondol arra — hiába vannak olykor komoly anyagi gondjai —, hogy a siker pénzzel is párosulhat majd, képeit féltve őrzi, nem bocsátja áruba.

Az állványon és körülötte félig kész képek. Szeretné befejezni valamennyit, mielőtt Franciaországba indulna. A palettán pasztellszínű festékek sokasága, dobozokban mustármag, gyöngy, bőr, homok, mák, spárga, szögek, különleges gonddal kockára vagdalt vászondarabok. A kialakuló kompozíció motívumainak alkotóelemei lesznek.

ERÉNYE ÉS EGYBEN ereje is Halmy Miklós alkotásainak, hogy kialakított egyéni stílusával gazdagítja a festészetet. Képeit látva, és azok mondanivalóját ismerve megértjük: puritán egyszerűségű élete ritka, művészi gazdagsággal párosul. Képeinek nagy részével a Sárospataki Galériát kívánja gazdagítani.

András Ida

meghaladja majd a 60 százalékot a tervidőszak végén. A kötszövő ipar, amely jelenleg az ágazaton belül a legkorszerűbb gépekkel rendelkezik, 500 régi gép helyett kap majd moderneket. Ezenkívül épül egy teljesen új kötöttárugyár is. A legkorszerűbb berendezések kerülnek a kikészítőkbe: megkétszereződik a nemes kikészítésű áruk mennyisége. Az él-, forma- és színtartó, gyűrhetetlen, mosható, de vasalni nem kell, nedvszívó anyagok az eddiginél lényegesen nagyobb mennyiségben lesznek majd találhatók a boltokban.

A mintegy 15 milliárdos rekonstrukció során általában is kedvezőbbé válnak a munkakörülmények a textil- és a ruházati gyárakban, s ez önmagában is lényeges változás. Ebben az ágazatban dolgozik a legtöbb nő (női ipar, s ezek az intézkedések konkrét lépéseknek számítanak sok ezer fiatal lány, családos asszony helyzetének javításában). A több, s szebb, olcsóbb textiltermék a bol-

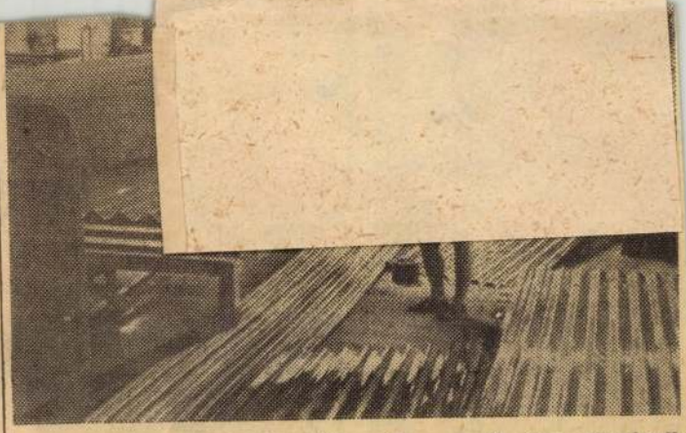

A Székesfehérvári Könnyűfémműben évről évre növekszik az alumínium készárugyártás. Nagy sorozatokban készítenek tetőborító lemezt, KRESZ-táblákat, silókat, öntözőcsöveket és -rendszereket, hullámlemezeket, olajkályhafedőket. Képünkön: egyszerű eszközökkel préselik az alumínium hullámlemezt.

Tanácskozások az öntözésről

Az Északmagyarországi Vízügyi Igazgatóság, az illetékes tanácsi szervekkel, valamint az MTESZ-szel karöltve

a közelmúltban öt helyen rendezett hasznos tanácskozást

a mezőgazdasági vízgazdálkodás, elsősorban az öntözés időszerű kérdéseiről.

E héten a vizsolyi és a kenézlői tsz volt ilyen megbeszélés, vita színhelye. A mezőgazdasági üzemek vezetői

gazdálkodás Prügyön

vel. A szép eredmény többek között annak is tulajdonítható, hogy a tsz vezetősége *külön agronómust szerződtetett*, aki csakis a háztáji gazdálkodás irányításával foglalkozik.

Örvendetes jelenség a járás területén, hogy a tsz-tagok minden községben szebbnél szebb, új lakásokat építenek, vagy a régieket modernizálják, korszerűsítik. És, bár a házhelyek nagysága alkalmas volna arra, hogy *az állattartás céljára melléképületeket is emeljenek*, ilyen törekvéssel azonban csak kevés községben találkozhatunk. Elsősorban a Taktaköz tsz-gazdái mutatnak erre jó példát: Taktakenézen, Taktabájon és Prügyön.

Különösen a *prügyiek háztáji gazdálkodását* dicsérik a járási szakemberek. Ez főképp az állattartás eredményességében nyilvánul meg. A kiöregedett, vagy gyengén tejelő teheneiket jobbára már mind értékesítették, és a kiesést a vemhesülő-akció során pótolták. Maguk is évről évre *egyre több tenyész- és húsállatot nevelnek* sertésből és szarvasmarhából egyaránt. Ezeket az Állatforgalmi Vállalat szerencsi kirendeltsége útján értékesítik. Természetesen kifizetődik nekik a korszerű állattartás, hiszen szép jövedelmet látnak belőle.

Így aztán érthető, hogy a prügyi gazdák portáikon *új istállókat építettek vagy éppen építenek*. A szakemberek szerint olykor talán kissé túlméretezettek is ezek az épületek. Ugyanis láthatunk Prügyön, egyik-másik tsz-tag udvarán 20 darab sertés hizlalására, 3 anyakoca fiaztatására, 4—6 szarvasmarha tartására szolgáló istállókat is. A kivitelezésük szilárd alapzatú, a falazatuk általában előregyártott blokkokból készül, a berendezések között pedig *önetetők és önitatók is találhatók*, ami kétségkívül a korszerű, okos háztáji gazdálkodásra való törekvésnek a bizonysága.

(h. j.)

Halmi Miklós

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1967 AUG

BP Rundschau

1021

Frauenporträt
Grafik von Miklós Halmi

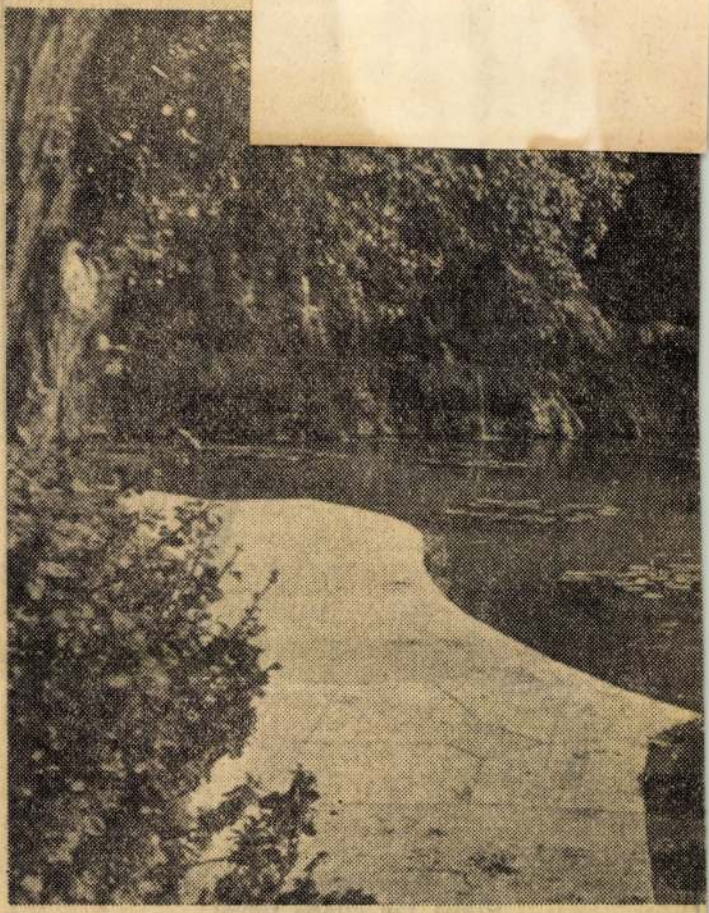

Lauschige Plätzchen, nic

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

...Rundschau
Halmy Miklós
1967 JUL 7

1021

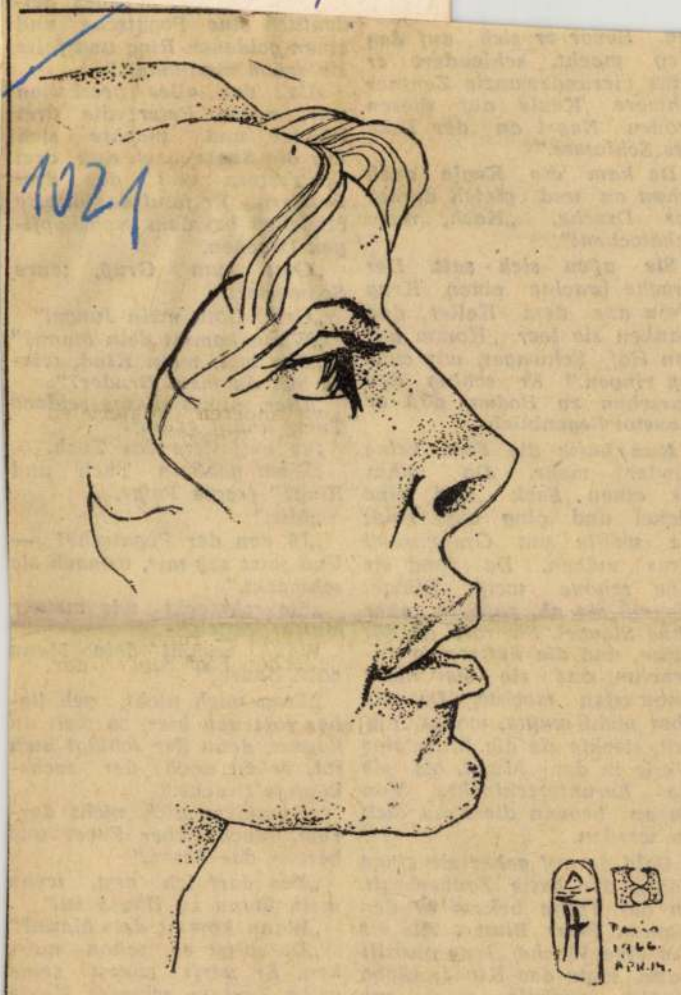

Frauenprofil
Grafik von Miklós Halmy

ren. Bevor er sich
Weg macht, schleud
seine vierundzwanzig
schwere Keule auf
großen Nagel an d
des Schlosses."

Da kam die Keul
schon an und gleich
der Drache. „Koch, mein
Schätzchen!"

Sie aßen sich satt. Der Drache brachte einen Krug Wein aus dem Keller; den tranken sie leer. „Komm auf den Hof Schwager, wir wollen ringen." Er schlug den Burschen zu Boden, daß er maustot liegenblieb.

Nun hatte die Frau keine Kinder mehr. Da nahm sie einen Sack und eine Sichel und ging aufs Feld; sie wollte am Grabenrand Gras mähen. Da fand sie eine schöne weiße Blume; die riß sie ab, zufällig aber ohne Stengel. Sie roch an der Blüte, und die duftete so angenehm, daß sie sie nicht wegwerfen mochte. Da sie aber nicht wußte, wohin damit, steckte sie die Blüte eine Weile in den Mund, bis sie sie herunterschluckte. Von da an begann die Frau dick zu werden.

Bald darauf gebar sie einen Sohn; der hatte Zauberkraft. In der Taufe bekam er den Namen Peter Blume. Als sie ihn eine Woche lang gestillt hatte, sagte das Kind: „Liebe Mutter, wickele mich aus den Windeln."

Die Mutter tat so und Peter Blume ging auf den Hof

Mädchen bei dem sechsköpfigen Drachen.

„Gott zum Gruß, teure Schwester!"

„Grüß Gott, mein Junge!"

„Wann kommt dein Mann?"

„Sag mal, mein Kind, wieso bist du mein Bruder?"

„Hier, nimm dieses seidene Tuch, knüpf es auf!"

Sie entfaltete das Tuch.

„Wem gehören Tuch und Ring?" fragte Peter.

„Mir."

„Iß von der Pogatsche! — Und jetzt sag mir, wonach sie schmeckt."

„Sie schmeckt wie meiner Mutter Milch."

Wann kommt dein Mann nach Hause?"

„Frag mich nicht, geh lieber fort von hier, so weit du kannst, denn der schlägt dich tot, er ist doch der sechsköpfige Drache."

„Kümmere dich nicht darum. Mach lieber Feuer und bereite das Essen."

„Das darf ich erst, wenn mein Mann zu Hause ist."

„Wann kommt dein Mann?"

„Du wirst es schon merken. Er wirft zuerst seine sechs Zentner schwere Keule her."

Peter Blume ging auf den Hof hinaus. Da kam die

SZERKŐ sorozat: imaginárius plasztika.

OP. 141.	Rudimentum. IN. M. Thelegdi János	1972.	25×25	diófa	Makó
OP. 142.	Yang-Yin. IN. M. LAO-CE.	1972.	25×25	kőris	Makó
OP. 143.	a-M-u. IN. M. Tagpo Lhadje	1972.	25×25	kőris	Makó
OP. 153.	Guru. IN. M. Kőrösi Csoma Sándor	1972.	25×25	diófa	Budapest
OP. 155.	Dharma	1972.	25×25	dió-kőris	Budapest
OP. 154.	Színea. (A meg-nem-születettekért)	1972.	25×25	dió-kőris	Budapest
OP. 157.	Tenzor	1972.	25×25	kőris	Budapest

BRONZOK:

OP. 090.	Ignis IV. Andromeda	1971.	21×21	bronz	Budapest
OP. 091.	Ignis V. Királytükör	1971.	21×21	bronz	Budapest
OP. 092.	Ignis VI. Sarjadás	1971.	21×21	bronz	Budapest
OP. 146.	Fonat II. Káromkodás	1972.	21×21	bronz	Budapest
OP. 147.	Axióma	1972.	21×21	bronz	Budapest
OP. 148.	Szimbólum	1972.	21×21	bronz	Budapest
OP. 149.	Adapa. (Totem)	1972.	21×21	bronz	Budapest
OP. 150.	Ignis IX. A szent bogár	1972.	21×21	bronz	Budapest

KIÁLLÍTÁSOK:

1957—58.	SÁROSPATAK:	közös
1962.	SÁROSPATAK:	Váczi Lászlóval
1963.	BUDAPEST:	Ifj. Műv. Klub. egyéni
1963.	BUDAPEST:	Studió PGP. egyéni
1967—70.	NESZMÉLY:	Bapt. kápolna terv. kivitel
1968.	BUDAPEST:	ifj. Műv. Klub. Schéner M.-al
1970.	BUDAPEST:	Műszaki Egyetem, egyéni
1971.	BUDAPEST:	I. k. Hazafias N. egyéni
1971.	BALATONBOGLÁR:	közös
1971.	BUDAPEST:	VII. k. Tanács rend. egyéni
1972.	TOKAJ:	Z. M. K. egyéni
1972.	SÁROSPATAK:	Rákóczi vár, egyéni
1972.	SÁTORALJAÚJHELY	Műv. Ház. egyéni

Cím: Budapest, VII., Asbóth u. 24.

A kiállítást rendezi: MORVAI ALIZ és KERÉKGYÁRTÓ ISTVÁN

FÉNYES ADOLF TEREM, BUDAPEST, VII., RÁKÓCZI ÚT 30.

727991 FNYV 11. T

Halmy Miklós

...a föld szilárdsága
múlhatatlanul megüti
az első gyermeket,
mikor járni tanul.
Mindamellett ugyanaz
a szilárdság üti meg,
amely járását lehetővé
teszi...

R. Tagore

Tisztelt Barátnő!
Szeretettel
Halmy

M. HALMY M.

BUDAPEST, 1972

FÉNYES ADOLF TEREM, BUDAPEST 1972

a kiállítást megnyitja:

WEÖRES SÁNDOR

Halmy Miklós
a maga útját járja. Csodákat sejt; ismeretlen egyszerű létezőket. A formákat szerinte sem a véletlen szülte, folytonos metamorfózisuk közben törvényszerűek, éppen mert tartalmak edényei. Nem tiltó vagy parancsoló, hanem létező törvény után kutat. Az ilyen törvény sokfelé van elrejtve ott lappang a távoli múlt üzeneteiben, jelen van megmásultan a népi kultúra archaikus tapasztalatai, jelei között, — és mivel nem semmiből lettünk, bennünk, mai emberekben félig ismerős ritmusokat pendít. A megismerés igénye sem véletlen, hiszen a jövő ajtaja kulcsokra vágyik.

Halmy Miklós
nem értekezésekben, vagy képletekben foga közreadni felfedező útjának eredményeit, hanem képekben adja máris. Képei tágítják képzeletünk lélegzését. Értelmezésükben nem követhetjük mindjárt szerzőjüket kiránduló társaságként, de a formaérzék örömén felüli élménnyel lepnek meg. Tanúi és részesei lehetünk vállalkozásának, mely eltökélt hivatással megismerésre törekszik, nem ismerős ismétléseket kínál.

SOLYMÁR ISTVÁN

MŰVEK JEGYZÉKE

kiállításra tervezett anyag

OP. 030.	Géniusz (kecsedi)	1968	105×105	apl. olaj	Budapest
OP. 043.	Az üveghegyeken túl	1969	105×105	apl. olaj	Budapest
OP. 045.	Sámándob (omega mandala)	1968.	105×105	apl. olaj	Budapest
OP. 046.	Csodafiúszarvas	1969.	105×105	apl. olaj	Budapest
OP. 053.	Nap-Ir-Asszony függőkertje	1970.	105×105	apl. olaj	Budapest
OP. 054.	Kondor	1970.	105×105	apl. olaj	Budapest
OP. 056.	Naconxipán III.	1970.	105×105	apl. olaj	Budapest
OP. 071.	Naconxipán XIII.	1971.	105×105	apl. olaj	Sárospatak
OP. 073.	Kék seb (Nővéreimnek)	1971.	105×105	apl. olaj	Budapest
OP. 076.	Fonat 1. Káromkodás	1971.	105×105	apl. olaj	Budapest
OP. 077.	Hajnali madár	1971.	105×105	apl. olaj	Budapest
OP. 100.	Ignis VII. Királytükör	1971.	105×105	apl. olaj	Budapest
OP. 140.	Emberi milieu	1972.	105×105	apl. olaj	Sárospatak
OP. 152.	Fonat III. Szervátuszéknál	1972.	105×105	apl. olaj	Budapest
OP. 156.	Holnap. Pécsi Sándor emlékének	1972.	91×91	olaj	Budapest
OP. 007.	Te szabad lehetsz	1967.	70×70	apl. olaj	Budapest
OP. 023.	Hasadás	1967.	70×70	apl. olaj	Budapest
OP. 038.	Napfogyatkozás	1968.	70×70	apl. olaj	Budapest
OP. 039.	Magház	1968.	70×70	apl. olaj	Budapest
OP. 126.	Sámánégetés	1982.	70×70	apl. olaj	Budapest
OP. 128.	Tantra	1972.	70×70	apl. olaj	Budapest
OP. 134.	Ellentétes. (Hölgyeim jó lesz ez így?)	1972.	70×70	apl. olaj	Sárospatak
OP. 137.	A motívum működése	1972.	70×70	apl. olaj	Sárospatak
OP. 138.	Ignis VIII. (A NAP kötelékei)	1972.	70×70	apl. olaj	Sárospatak
OP. 074.	Szerkő	1971.	49×49	homok	Budapest
OP. 089.	Ignis III. Királytükör	1971.	49×49	apl. olaj	Budapest
OP. 095.	Etana	1971.	49×49	olaj	Budapest
OP. 115.	Urgida sztélé	1971.	49×49	apl. olaj	Budapest
OP. 123.	Inflexió	1971.	49×49	apl. olaj	Budapest
OP. 130.	Fegyver	1972.	49×49	pigment	Sárospatak
OP. 132.	Ösvény	1972.	49×49	kevert	Sárospatak
OP. 144.	Aranyos középszer	1972.	49×49	homok	Makó
E. R.	Város (Párizs)	1965.	49×49	apl. olaj	Párizs
É. R.	Labdajáték (A motívum működése)	1972.	52×52	olaj	Sárospatak

új fOrrás

Épületek a múltnak?

Az almásneszmélyi baptista kápolna

Rév Ilona a közelmúltban megjelent *Templomépítészetünk ma* című könyvében állapítja meg, hogy „... korunkban a templomépítészet — hosszú tetszhalál után — visszatért az eleven művészet áramkörébe, és a templom ismét az építészet esztétikai lehetőségei megvalósulásának egyik kristályosodási pontja" lett. Miként az ezen különleges épületeket ismertető tanulmányokban, Rév Ilona könyvében sem olvashatunk arról a kis babtista kápolnáról, amely — *Halmy Miklós* festőművész tervezői közreműködésével — 1970-ben épült fel Almásneszmélyen.

A Duna-menti települést átszelő főútról nyíló kis utcácskában, az egyik családi ház hátsó frontjához illesztett földszintes, nyeregtetős, téglalap alaprajzra emelt épület megjelenése szerény, tartózkodó; architektonikus hangsúlyt csak az oldalhomlokzaton futó keskeny, függőleges sávokba rendezett ablaksor, a masszív terméskő lábazat és az ugyanezen anyagból kialakított, bástyaszerű bejárat teremt. Nemesen egyszerű, mértéktartó, változatos díszítőelemeket hordozó, egységessé komponált tér belső sugárzása ejti rabul a kápolnába lépőt. A fakorong padlózatú terem merevségét kis kiszögellések, falívek bontják meg, a hajó síkmennyezetének egyhangúságát egy fémszögekből szerkesztett dombormű kompozíciója oldja, avatja vibrálóvá, s a szentély fölötti részben csonka gúlát körvonalazó, középpontjában szabálytalan osztású rozettával koronázott tágas, magas tér bontakozik ki. Ez a színes üveglapjaival a fényt sejtelmessé szűrő ablak megjelenik az épület bejárat melletti, hátsó falán is. A fénysugarak beszűrődése, a tér szervezése, a díszítőelemek alkalmazása a befogadói — hívői — figyelmet a szentélyre irányítják: a szószék rusztikus, megtört kőtömbjére, a puritán feszületre, az ékírásmotívumokat idéző, függőlegesen elhelyezkedő faláttörés-díszítményre, a mélyített keresztelőmedencebarlang íves lezárású kivágására, a kozmikus jelképet megragadó, magasan elhelyezett márványdomborműre. Minden felhasznált anyag — terméskő, fa, üveg, fém, márvány —, minden — elvont nyelvezetű — képi ábrázolás jelentéssel telített. Minden elem — és szín, forma, tömeg — helye meghatározott, az összetevők egymáshoz kapcsolódása, összefüggése a babtista felekezet hitvilágának rendszere, liturgikus rendje által determinált. Az építészeti-művészeti együttes hatása a laikus számára is eleven: emberi lépték, józan arányrendszer, finom összhangzattan, meditációra ösztönző hangulat jellemzi ezt az épületet.

A titkokkal átszőtt atmoszférát árasztó almásneszmélyi kápolna már csaknem két évtizede áll. Itt az ideje, hogy felfedezzük, megismerjük; hogy értékeink között tartsuk számon.

WEHNER TIBOR

Kiáltás és kiáltás című, e korszak legjobb regényéhez méri a többi Hernádi-művet, s elemzése a kemény kritikai hanggal is korrekt marad.

Takács Géza a Száraz György-jelenség ambivalenciáját kísérli megfogalmazni. Írásának első részében egzaktabb módon, általában exponálja a problémát, a második részben azonban a Száraz-művek immanenciájának a vizsgálata helyett inkább csapongó gondolatisággal, igen erős szubjektivitással cikázik. Így kevésbé érvényesül az a szuggesztív s ugyanakkor gondolati gazdagság, mely valódi esszévé szervezné (s részleteiben szervezi is) a tanulmányát.

Keresztury Tibor Az új költői szenzibilitás változatai címmel kísérelt meg átfogó képet adni a *Madárúton* antalógia költőiből kirajzó nemzedékről. Hallatlan energiával vállalt óriási föladatot, amit elsőként talán nem is neki, hanem az akkori szerkesztőnek, Vasy Gézának kellett volna megtennie. Keresztury írása több vitatható állítást, ellentmondást is tartalmaz, ezért (is) inkább kihívásnak tekinthető az írása. Megállapítja, hogy egységes irányzatról nem lehet beszélni, ezért az antológia (s nem a korszak pályakezdő) költőit egyenként vizsgálja. Ezzel a deduktív móddal kissé maga is elarctalanította a nemzedéket. Azonban így is kirajzolódnak a meghatározó áramvonalak — az experimentalizmustól el egészen a politikus, direktebb közéletiségig. E nemzedék költészetének a vizsgálata a szokásos irodalmi érdeklődésen túl azért is fontos, mert az össztársadalmi illúzióvesztés az ő színrelépésükkor derült ki látványosan, s ezt radikálisan elsőként ők fogalmazták meg.

Mészáros Sándor Ottlik Géza *Iskola a határon* című regényét, *Dobos István* Mészöly Miklós novelláit vizsgálja. Mindketten biztos, elmélyült tudás birtokában vannak, a filológusi pontosság és a befogadói érzékenység egyként jellemző rájuk. Dobos a tudósabb, az objektívebb, a tárgyilagos mértéktartó — inkább a Béládi-iskola követője. Az egyoldalú, statikus Mészöly-interpretációkat nem fogadja el, hiszen a látszólag statikus esztétikai rendszeren belül is van fejlődés, változás, s egy dinamikus modellvariáció alapján írja le a novellákat, határozza meg helyi értéküket is. Mészáros Sándor — részben Balassa Péter nyomán — az „emberi létezés egyetemes drámájaként" értelmezi az Ottlik-regényt. Mészáros olvasata és írásmódja az esszéisztikusság felé hajlik. Belülről értelmez (Dobos kívülről-jével szemben), fölfejtve a regény idősíkjait, jelentésrétegeit a konkréttól a jelképesig. Intuitív, empatikus készsége révén azonban nem a tudományosság veszt, hanem az értelmezés nyer.

Egyetlen próza szerepel az antológiában. *Bálint Péteré*. Egyetértek Vasy Géza *Alföld*beli (87/2.) megjegyzésével, hogy két különböző minőség szervetlen egymásutániságáról van szó a kisregény(?)ben, esszéisztikus rövidprózá(?)-ban: egy Proust-, Joyce-módszerű elbeszélés és egy — véleményem szerint — grendeli esszészerűség egybefűzéséről. Azonban mindkét minőségbeli rész hibátlan a maga törvénye szerint — Bálint birtokolja mesterségét, már csak el kell szakadnia a megtanulttól, s a maga szuverén világát kell megfogalmaznia.

Az antológiában szereplő négy költő közül időközben *Dusa Lajos* önálló kötete időközben megjelent — *Április ez még!* címmel. Dusa versei kiérleltek, érvényesek és hitelesek. Szuverén világú költészete nemcsak e kötetből emelkedik ki. *Fucskó Miklós* az önálló hang, az útkeresés stádiumában mutatja magát. Igen erős asszociatív készség jellemzi, ám a rendező elv még nem tisztult le. Kun Ágota és G. Nagy Ilián verseskönyve megjelenés előtt áll. *Kun Ágota* a kötet legfiatalabb szerzője ('63-as születésű). Itt közreadott versei változó színvonalúak. Legkiforrottabb darabjai az ún. képeslapjai: természeti és kultúrélmények hívják elő az objektív, tárgyias-leíró verskezdetet, a konkrét élmény azonban a létezés törvényének a megfogalmazását indukálja.

G. Nagy Ilián költészetének egésze tűnik problematikusnak. A közösségi morál, a magyarság ügyének az elkötelezettje. Elsődlegesen etikus tartással kell ellenállni az időnek, a romlásnak, hiszen a környező világ manipulált, hazug, perspektívátlan, de a költészetnek még van teremtő ereje, hatalma. A rendkívül rokonszenves emberi indulat, felelős szemlélet, melyet G. Nagy képvisel, költői megfogalmazásában már erőtlen. Egy fényesebb szellőjű korszak valóságos jelképei megfelelő átértékelés, felülvizsgálat hiányában merő ornamensekké válhatnak, válnak. De G. Nagy Ilián érzékenysége az önmegújítás készségét is magában hordja, s ha megvalósítja, moralitása révén a versei hangsúlyos költészetté válhatnak. *(Debrecen)*

PÉCSI GYÖRGYI

Az almásneszmélyi baptista imaház

Ára: 14,— Ft

A KULTÚRA ÖKOLÓGIÁJA

TANULMÁNYOK

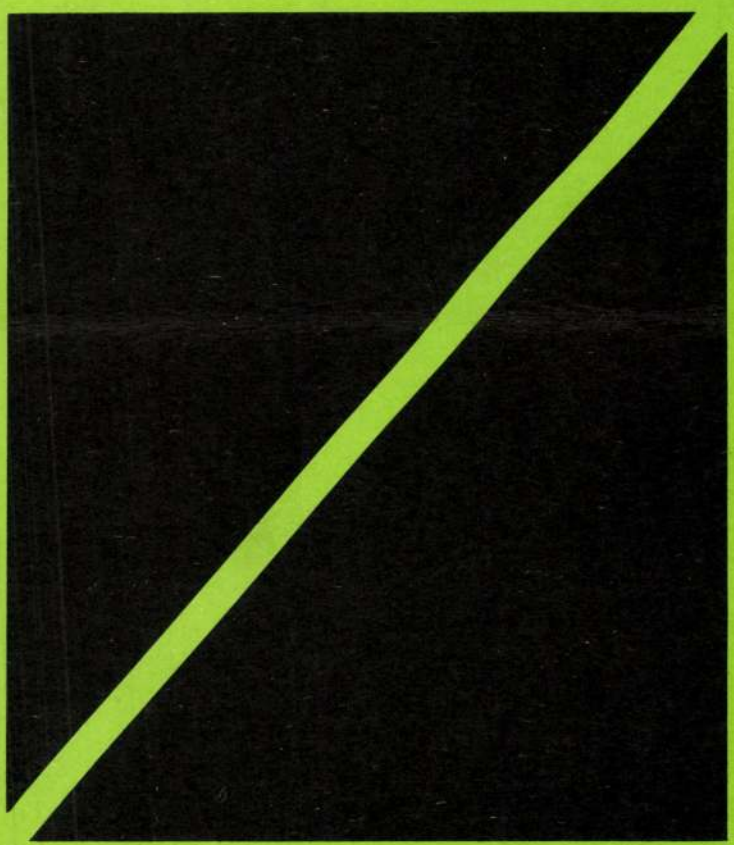

ÚJ FORRÁS FÜZETEK 3

Halmy Miklós festőművész 1.) Folytatás.

Menyhárt László: Emberi milió. Halmy Miklós életmű-kiállítása az Ernst Múzeumban.

1. Részlet a kiállításból.

Művészet, 1989. 9., 19-old.

1 Részlet a kiállításból

2 Halmy Miklós: Holnap (Pécsi Sándor emlékére)/*Tomarrow (In memory of Sándor Pécsi)*, olaj, 91 × 91 cm, 1967 (fotó Tahin Gyula)

3 Halmy Miklós: Csodafiúszarvas/*Wander boy-stag*, olaj, vászon, 105 × 105 cm, 1969 (fotó Cservenka Ferenc)

nyos századunknak, úgy látszik, van egy kellemes-kellemetlen sajátossága: mindenki igen rövid időn belül, nemritkán még az életében megmérettetik, a méltó helyére tétetik. (A kivétel erősíti a szabályt.) Kivételes érzésekkel mentem az Ernst Múzeumba megtekinteni a számomra egyébként jól ismert anyagot. Előtte a Műcsarnokban volt dolgom, amelynek főbejáratán szorgalmasan dolgoztak a gyalázatosan kivégzett magyar miniszterelnök, *Nagy Imre* és több száz sorstársa 31 évig késleltetett gyászszertartásának „díszletein". Az időpontbeli egybeesést jelképértékűnek tartottam. A művekkel társalogva fogalmazódott meg bennem ismételten és nyomatékosan az a gondolatsor, hogy miként halaszthatatlanul fontos a valóságos történelmünk maradéktalan ismerete, ugyanúgy életbevágó elrendeznünk és tudatosítanunk eredendő nemzeti kultúránk-műveltségünk, lelki-szellemi azonosságunk mibenlétét és viszonyát önmagunkhoz és a külvilághoz. Jellegzetes népi művészetünk, tetszhalott vagy élő népművészetünk fölismerése és megismerése, befogadása mindenféle szabadságunk, ígéretes kibontakozásunk elengedhetetlen föltétele. De nem azért, hogy múltba merengően visszasírjunk egy egykor volt természeti-társadalmi viszonyokhoz igazodó, ám azokkal szükségképpen eltűnt tudatállapo-

értelmet adni. A népművészet és a történelmet elindító magas kultúrák szinte beláthatatlanul gazdag öröksége, összetett kifejezéskészlete, a múltunkból öntudatlanul is magunkkal hordozott szerves ismerettárolási és -továbbítási rendszerek tanulságai tudniillik szerfölött sokféle és egymással elvben egyenértékű megközelítésben hasznosíthatók a jelen és a jövő technikai-biológiai civilizációjának „fejlettebb" fokán is.

Halmy számára indulásakor – csakúgy, mint kortársainak – háromféle választás kínálkozott:

1. a hazai jelenkori művészet szellemében és eszközeiben korlátozott (helyi érdekű), lényeges és hiteles átéléseket rendszerint nélkülöző, lagymatag alapállása;

2. az éppen időszerű, manipulált nemzetközi műkereskedelmi és eszmei irányzatok gyermeteg, értelmetlen, félreértett és szolgai átvétele – kihasználva a hazai közönség, kritika és kultúrpolitika vizuális műveletlenségét, egyéni érdekeit és hátsó szándékait;

3. létrehozni a több szólamú, folyékony és tiszta magyar képi nyelvezetet a lehető legmagasabb minőségi és a legáltalánosabb érvényű szellemi szinten, abból a kiapadhatatlan forrásból, amely a népet, az egyetemes magyarságot jóban-rosszban mindig is táplálta. Halmy – a Napút-festő Csontváry nyomán is – ezt a hallatlanul nehéz

Halomegyházai r.k. (templom

rom

(Pest vm)

említi

Chobotvác

317. l.

Tekintetes

Müemlékek Országos Bizottságának

Budapest

Iparmüvészeti Muzeum

Üllői ut

Halouzière, E.A.D.

Kartogr. 1789

nem magar
nem itt kolgozott
l.

Eperjesy 1929

87. l.

HALPER ANNA, asztalosmester

Halper János orgonaépitő anyja. Az özvegy asszony Lődösdösről Kőszegre költözött.Műhelyea 442.sz.házban volt /1839-40-es összeirások szerint/.az Institutgasseban fiával,Halper Jánossal együtt.Halper négy hónapot dolgozott anyja műhelyében Kőszegen. 310.old. 17.jegyz

SZIGETI KILIÁN: Halper János /1817-1888/ orgonaépitőmester élete és működése 307.old

SOPRONI SZEMLE, Helytörténeti Folyóirat, XXVI.évf. 1972. 4.szám

HALPER ISTVAN, mérőmester

Halper János orgonaépitőlegény vándorkönyvében találkozunk nevével 1840-ben, amikr Halpernek anyja asztalos műhelyében, Kőszegen eltöltött idejét igazoltak Lődösön A céhmestr Hochwarter Egyed volt, Halper Istvan Mérőmester/Lotschreiber/ volt. 310.old. 17.jegyz

SZIGETI KIULIA: Halper János /1817-1888/ orgonaépitőmester élete és működése 307.old

SOPRONI SZEMLE, Helytörténeti Folyóirat, XXVI.évf. 1972. 4.szám

HALPER /Halbert / JÁNOS, orgonaépitő

Ismerjük még Halpernek egy nagyszerü ,négy változatos kis barokk-jellegü orgonajat Salköveskuton, amelyhez később két manuál-és két pedálváltozatot épitettek.
590.old. 444.jegyz

SZIGETI KILIÁN: Orgonák és orgonaépitők Szombathelyen
585.old

VASI SZEMLE, Helytörténeti évkönyv, XVIII.évf. 1964.
IV.szám. --- Szombathely, 1964

HALPER JÁNOS, orgonaépítő

Peppert Nándor szombathelvi mester alakitotta át 1895-ben a somlószőllősi ev. templomnak az ezernyolcszázas évek elején egy kőszegi mestertől épitett orgonáját. Ez a kőszegi mester a Kliegel-család egyik tagja, vagy Halper János lehetett. 589.old

SZIGETI KÁLMÁN, Orgonák és orgonaépitők Szombathelyen 585.old

VASI SZEMLE, Helytörténeti Évkönyv, XVIII.évf. 1964 IV.szám. --- Szombathely, 1964

HALPER JÁNOS, orgonaépitő, /1817-1888/

A Vándorkönyv Rendeletei és rendtartása szerint a vándorut /külon engedély nélkul/nem terjedhetett a Habsburg birodalom határain tul.Időtartama legalább három év volt.Halper ennél jóval többet töltött tapasztalat szerző körúton. 308.old.

SZIGETI KULIÁN: Halper János /1817-1888/ orgonaépitőmester élete és működése 307.old

SOPRONI SZEMLE. Helytörténeti Folyóirat, XXVI.évf. 1972. 4.szám

HALPER JÁNOS, orgonaépitő, /1817-1888/

1837-ben meghalt édesapja Halper Márton asztalosmester a 20 éves H.János nem vehette at apja üzemét,mert még a kötelező vándorut előtt állt.1838-ben tehat megindult hogy a fontosabb dunantuli műhelyekben orgonaépitő tudását megszerezze,illetve azt kibővitse. 307.old

SZIGETI KILIÁN: Halper János /1817-1888/ orgonaépitőmester élete és működése 307.old

SOPRONI SZEMLE, Helytörténeti Folyóirat, XXVI.évf. 1972. 4.szám

HALPER JÁNOS, orgonaépitőmester, /1817-1888/

Holper, Halbert családnak szerteágazó rokonsága volt Vas megye nyugati részén, Kőszeg és Szombathely között. Nagyszülei földmívesek voltak a Strém folyó völgyében Lődösben. -Apja Halper Márton /1791-1837/ asztalos volt Lődösön. 307. old

SZIGETI KILIÁN: Halper János /1817-1888/ orgonaépitőmester élete és működése 307. old

SOPRONI SZEMLE, Helytörténeti Folyóirat, XXVI. évf. 1972. 4. szám

HALPER JÁNOS, orgonaépitő, /1817-1888/

VÁSZOLY, 1862.-Rájött, hogy a 18 billentyün alkalmasabba is elrendezhető a 12 pedalsip. Az első oktavban kiépiti a teljes 12 hangu kromatikus skalat, majd ugyan ezen sipok ujraegszólaltatasaval folytathatja a masodik oktavot P.ig.-Igy készitette vászolyi, balaton csicsói és szentgali orgonajat. ~~319~~.old 320. old

SZIGETI KILIÁN: Halper János /1817-1888/ orgonaépitő mester élete és müködése 307.old

SOPRONI SZEMLE. Helytörténeti Folyóirat, XXVI.évf. 1972. 4.szám

HALPER JANOS, orgonaépitő, /1817-1888/

SZENTGAL,1887.-Rájött,hogy a 18 billentyün alaklmasabb ban is elrendezhető a 12 pedálsip.Az első oktávban kiépiti a teljes 12 hangú kromatikus skalat,majd ugyanezen sipok újramegszólaltatásával folytathatja a masodik oktavot F-ig.-Igy készitette vaszolyi,balatoncsicsói és szentgali orgonajat. 320.old

SZIGETI KILIÁN: Halper János /1817-1888/ orgonaépitő. mester élete és működése 307.old

SOPRONI SZEMLE. Helytörténeti Folyóirat, XXVI.évf. 1972. 4.szám

HALPER JÁNOS, orgonaépito, /1817-1888/

BALATONCSICSÓ,1874.-Rájött,hogy a 18 billentyún alaklmasabban is elrendezhető a 12 pedalsip.Az első oktavban kiépiti a teljes 12 hangu kromatikus skalat,majd ugyanezen sipok ujramegszólaltatásaval folytathatja a masodik oktavot f-ig.-Igy készitette vaszolyi,balatoncsicsói és szentgali orgonajat. 320.old

SZIGETI KILIÁN: Halper János /1817-1888/ orgonaépitőmester élete és müködése 307.old

SOPRONI SZEMLE, Helytörténeti Folyóirat, XXVI.évf. 1972. 4.szám

HALPER JÁNOS, orgonaépitő, /1817-1888/

NAGYALÁSONY, 1861.-A pedálon a 12 hangból előbb a rövid vid oktav sorrendjében szólalt meg a 8 hang,azutan ugyane sipokkal ujra kezdodött a masodik oktav,de az már kromatikusan.A-C-D-E-F-G-A sipja tehát két helyen volt megszólaltatható a klaviaturan.Ilyen nagyalásonyi orgonája.- 319.old

SZIGETI KILIÁN: Halper János /1817-1888/ orgonaépitő-mester élete és működése 307.old

SOPRONI SZEMLE, Helytörténeti Folyóirat, XXVI.évf. 1972. 4.szám

HALPER JÁNOS, orgonaépitő, /1817-1888/

KEMENESSOMJÉN.- Első orgonajat még a Klügel József mellett töltött kőszegi vandorévek idején 1844-ben épi tette Kemenessömjénben.Az orgona 1950-ig állott,sajnálatos módon lebontották.Szétszedve a templom padlásán van.Szekrényén:"Halper János orgonamüvész csinalta 1844-ben Küszögön." 312.old. 26.jegyz

SZIGETI KÁLMÁN: Halper János /1817-1888/ orgonaépitő mester élete és működése 307.old

SOPRONI SZEMLE, Helytörténeti Folyóirat, XXVI.évf. 1972. 4.szám

HALPER JANOS, orgonaépitö, /1817-1888/

---

veszprémben 1839.márc.8-tól jun.16-ig dolgozott. Akkor Pestre ment, de ott nem vállalt munkat, majd Pozsonyba utazott. Jul.14-én már ott volt. De ott sem érezte jól magát és a pozsonyi magisztratus engedélyével Sopronba ment, ahol a varosi hatóság jul.17-én lattamozta vandor könyvét. 309.old. 13.jegyz

SZIGETI KILIÁN: Halper János /1817-1888/ orgonaépitő-mester élete és működése 307.old

SOPRONI SZEMLE, Helytörténeti Folyóirat, XXVI.évf. 1972. 4.szám

HALPER JANOS, orgonaépito, /1817-1888/

ALSÓDORGICSE,1885.-Halper pozitiv orgonajának hangképe:

Copple	8'	Halper egyes orgonakon más elne-
Fuvola	4'	vezéseket is használ. 314.old
Principál	4'	
Oktáv	2'	
Quint	11/3'	

SZIGETI KILIÁN: HalperJános /1817-1888/ orgonaépitő-mester élete és müködése 307.old

SOPRONI SZEMLE, Helytörténeti Folyóirat, XXVI.évf. 1972. 4.szám

HALPER JÁNOS, orgonaépitő, /1817-1888/

Három pozitivjának hangképét ismerjük.-A"pozitiv"orgona a latin ponere-ből származik.Oly kis térfogatu pedal nél küli orgona,melyet lehet hordozni/portare/de játszaskor le kell helyezni/ponere/.Ezzel szemben a "portativ"orgo nan hordozás/portare/közben is játszhat az orgonista kis térfogatua és könnyu sulya miatt. 313.old. 37.jegyz

SZIGETI KILIÁN: HalperJános /1817-1888/ orgonaépitő-mester élete és müködése 307.old

SOPRONI SZEMLE, Helytörténeti Folyóirat, XXVI.évf. 1972. 4.szám

HALPER JANOS, orgonaépitő, /1817-1888/

Minden bizonnyal utolsó orgonáját épitette 1886-ban.
SZENTGAL.-1886.nov.27-én aláirt szerződéskor 70 éves volt.Az egyhazközség bizalmatlan volt.Az előlegből ~~300~~ forintból csak 50-et fizettek ki.ria,Ferenc vállalt kezességet érte.Ha nem készül el az orgona,ő fizeti vissza az összeget.1887-ben elkészült. 313.ol

SZIGETI KILIÁN: HalperJános /1817-1888/ orgonaépitő-mester élete és müködése 307.old

SOPRONI SZEMLE, Helytörténeti Folyóirat, XXVI.évf. 1972. 4.szám

HALPER JÁNOS, orgonaépitő, /1817-1888/

FELSŐISZKÁZ, /1868 után/. - Sajátos orgonatipusa. Klügelnek kb. a 3-4 ábrán látható terveit valósitja meg. Ez Klügel eredeti tervezése vagy máshol látott rá minta? De Klügel vépi és a bécsből 1860 körül bejött Moser Lajos kiskomaromi orgonaján kivül ily szekrény csak Halpernál van. 313. old. 32. jegyz

SZIGETI KILIÁN: Halper János /1817-1888/ orgonaépitőmester élete és működése 307. old

SOPRONI SZEMLE, Helytörténeti Folyóirat, XXVI. évf. 1972. 4. szám

HALPER JÁNOS, orgonaépitő, /1817-1888/

BALATONCSICSÓ,1868 után.-Sajátos orgonatipusa.Klügelnek kb.3-4.ábrán látható terveit valósitja meg.Ez Klügel eredeti tervezése,vagy máshol látott ra mintat?-De Klügel vépi és a bécsből 1860 körül bejött Moser Lajos kiskomaromi orgonaján kivül ily szekrény csak Halpernál van. 313.old. 32.jegyz

SZIGETI KILIÁN: Halper János /1817-1888/ orgonaépitőmester élete és müködése 307.old

SOPRONI SZEMLE, Helytörténeti Folyóirat, XXVI.évf. 1972. 4.szám

HALPER JANOS, orgonaépitő, /1817-1888/

Halper 1850-ben Szombathelyen először a 163.számu/a mai Mária utca 2.sz./alatti házban,majd 1853-56 körül az 56.szamu/mai Kossuth Lajos utca 21.sz./és végül öreg napjaiban a Kamoni út 28-as/mai Alkotmany utca 34.sz./ házban lakott. 312.old. 23.jegyz.

SZIGETI KILIÁN: Halper János /1817-1888/ orgonaépitő-mester élete és müködése 307.old

SOPRONI SZEMLE, Helytörténeti Folyóirat, XXVI.évf. 1972. 4.szám

HALPER JANOS, orgonaépitő, /1817-1888/

ZALAHALAP,1874./9.ábra.-Sajátos orgonatipusa.Klügelnek kb.3-4.ábrán látható terveit valósitja meg.Ez Klügel eredeti tervezése vagy máshol látott rá mintát?-De Klügel vépi és a bécsből 1860 körül bejött Moser Lajo kiskomaromi orgonáján kivül csak Halpernal van ilyen szekrény. 313.old. 32.jegyz

SZIGETI KILIÁN: Halper János /1817-1888/ orgonaépitő-mester élete és müködése 307.old

SOPRONI SZEMLE, Helytörténeti Folyóirat, XXVI.évf. 1972. 4.szám

HALPER JÁNOS, orgonaépitő, /1817-1888/

Klügel József 1850.aug.12-i elbocsátó irásával Kőszegen Halper befejezte vándoréveit.A kőszegi városkapitanyság 1850.aug.14-én keltezett távozási engedélyével Halper a szombathelyi városi tanacshoz folyamodott letelepedési engedélyért.A tanácsi jegyzőkönyvben aug.17-én engedélyezve. 311.old. 21.jegyz

SZIGETI KILIÁN: Halper János /1817-1888/ orgonaépitőmester élete és müködése 307.old

SOPRONI SZEMLE, Helytörténeti Folyóirat, XXVI.évf. 1972. 4.szám

HALPER JÁNOS, orgonaépitő,/ 1817-1888/

1847-ben jött vissza Bécsből és ujra Klügel József műhelyében dolgozott1847.máj.9-től 1850.aug.11-ig tartó három év éshárom hó amit megint Klügelnél töltött.Lezajlott a szabadságharz,a császári csapatoknak kőszegre való bevonulasa is.Akkor elérkezettnek latta az időt, hogy önálló műhelyt nyisson [redacted]. 311.old

SZIGETI KILIÁN: Halper János /1817-1888/ orgonaépitőmester élete és működése 307.old

SOPRONI SZEMLE, Helytörténeti Folyóirat, XXVI.évf. 1972. 4.szám

HALPER JÁNOS, orgonaépitő, /1817-1888/

Halper Sopronban SEIDELMANN KÁROLY műhelyében dolgozott. Amikor Halper hozzá szegődött, Seidelmannak még nem volt polgárjoga a városban. -Halper vsak három hónapot töltött Seidelmann műhelyében Sopronban. 309.old., 14.jegyz

SZIGETI KILIÁN: Halper János /1817-1888/ orgonaépitő mester élete és működése 307.old

SOPRONI SZEMLE, Helytörténeti Folyóirat, XXVI.évf. 1972. 4.szám

HALPER JÁNOS, orgonaépitő, /1817-1888/

mielőtt Keszthelyről tobább utazott volna, Bándy Péter keszthelyi városi jegyző 1839. marc. 4-én keltezve kiállitotta számara a vándorkönyvet. A könyvecske ezzel lett igazában hivatalos igazolvannyaHalper pedig ekkor vált jogszerüen orgonaépitő vándorló legénnyé. 309.old.11.je

SZIGETI KILIÁN: Halper János /1817-1888/ orgonaépitőmester élete és müködése 307.old

SOPRONI SZEMLE, Helytörténeti Folyóirat, XXVI.évf. 1972. 4.szám

HALPER JÁNOS, orgonaépitő, /1817-1888/

Keszthelyről Veszprémben köszöntött be WILDE/Vilde/ JÓZSEF orgonaműhelyébe. WILDE/1805-75/mint káptalani zenész és orgonaépitő működött veszprémben. Halpernek Wildénél töltött idő igazolása a vandorkönyvben a 13.lapon talalható. 309.old. 12.jegyz

SZIGETI KILIÁN: Halper János /1817-1888/ orgonaépitő-mester élete és működése 307.old

SOPRONI SZEMLE, Helytörténeti Folyóirat, XXVI.évf. 1972. 4.szám

HALPER JÁNOS, orgonaépitő, /1817-1888/

Vándorlásának első állomása Felsőőr volt. Itt négy hetet töltött Golfuss azatlaosnál.-Innen Keszthelyre ment s ott Tischler István orgona-és zongorakészitőnél állt munkába. Nála töltötte az egész telet. Hét hónap után, 1839. március 3-án távozott tőle. 308.old.

SZIGETI KILIÁN: Halper János /1817-1888/ orgonaépitőmester élete és működése 307.old

SOPRONI SZEMLE. Helytörténeti Folyóirat, XXVI.évf. 1972. 4.szám

HALPER JÁNOS, orgonaépitő, /1817-1888/

SALKOVESKUT, 1862 után.-A pzitiv orgonákon a manual klaviatura mindig beépült a szekrény hatsó falaba.Igy látjuk ezt a szétszedett első két pozitivjanSalkoveskuton és Alsódorgicsén,viszont később önalló jatszasztalt épitettek az eredeti kalviatura helyett. Az első két pozitiv alsó billentyüi a barokk szokas szerint feketék,a felsők fehérek. 320.old

SZIGETI KILIÁN: Halper János /1817-1888/ orgonaépitőmester élete és müködése 307.old

SOPRONI SZEMLE, Helytörténeti Folyóirat, XXVI.évf. 1972. 4.szám

HALPER JÁNOS, orgonaépitő, /1817-1888/

Klügel József irta vandorkönyvébe Kőszegen 1845-ben:
"Én,alulirott ezennel tanusitom,hogy ezen vándorkönyv tu
lajdonosa Halper János orgonaépitő segéd öt és fél éven
át nálam volt munkában. Ez idő alatt mind szorgalom mind
és jó munka terén,mind egész magatartásában kitünt a leg
nagyobb megelégedésre. Mivel kifejezte kivánságát,hogy me
terségének tökéletesitésére másfelé is körülnézzen,sajat
kérésére elengedtem. Mindenkinek a legmelegebben ajánlom
310.old. 19.jegyz

SZIGETI KILIÁN: Halper János /1817-1888/ orgonaépitő-
mester élete és működése 307.old

SOPRONI SZEMLE, Helytörténeti Folyóirat, XXVI.évf.
1972. 4.szám

HALPER JÁNOS, orgonaépitő, /1817-1888/

Szombathely, tanacsi jegyzőkönyv, 1850. aug. 17. "Halper j. 33 éves r.kath. Lődös vasmegyei helységbeli orgona készitő az iránt folyamodik, hogy néki é varosbani letelepülhetés és orgona készitnetési engedély adassék... A folyamodó ezen kérése, minthogy felmutatott bizonyitvány aé vándor könyve által erkölcsös viseletét igazolta, értékének kimutatasa által felvételeztetik." 311.old. 21.jegyz

SZIGETI KILIÁN: Halper János /1817-1888/ orgonaépitő. mesterx mester élete és müködése 307.

SOPRONI SZEMLE, Helytörténeti Folyóirat, XXVI.évf. 1972. 4.szám

HALPER JÁNOS, orgonaépitő, /1817-1888/

ASZÓFŐ. 1868.-pedálos, um. nagyorgonának "tipusát az asz
aszófői orgonaban találjuk meg. Ezt a minden részletében klasszikusan barokk regiszterösszeállitast, dispozíciót igazában már id. Klügel kikisérletezte és mint tapasztalatot adta at utódainak. Devmegkezdte már Kőszegen a korai vonósvaltozatok beékelését a barokk orgonaképbe. 314.old

SZIGETI KILIÁN: Halper János /1817-1888/ orgonaépitő
munkássága mester élete és működése 307.

SOPRONI SZEMLE, Helytörténeti Folyóirat, XXVI.évf.
1972. 4.szám

HALPER JÁNOS, orgonaépitő, /1817-1888/

BALATONCSICSÓ,1874.-Egy lépéssel tovább ment a romantika irányában ezen az orgonán.Ez lehnagyobb műve volt a mesternek.Ezek a kőszegi orgonaépitésben még ismeretlenek Pl.a Fugara valtozat.Joseph Loyp Bécsben gyakran ,de a Vértestolnan 1858-ban épitett orgonajan is alkalmazott Fugara 4'regisztet. Ezt megtalaljuk a balatoncsicsói Halper-orgonan is. 316.old

SZIGETI KILIÁN: Halper János /1817-1888/ orgonaépitőmester élete és működése 307.old

SOPRONI SZEMLE, Helytörténeti Folyóirat, XXVI. évf. 1972. 4.szám

HALPER JANOS, orgonaépitő, /1817-1888/

Aszófő, Felsőiszkáz és Vaszolyi 10 változatu orgonáin tovább megy a romantika irányában. Itt már feladta az ~~xxxxx~~ alapvető barokk elvet.-Ezekre a kőszegi orgona épitészetben nem találunk Halper előtt példát. De gyakran szerepelnek a bécsi Loyp orgonáin. Kétségtelen, hogy Halper ezeket Loyp mellett töltött vandoréveinismerte meg. 316.old. 38.jegyz

SZIGETI KILIÁN: Halper János /1817-1888/ orgonaépitőmester élete és működése 307.old

SOPRONI SZEMLE, Helytörténeti Folyóirat, XXVI. évf. 1972. 4.szám

HALPER JANOS, orgonaépitő, /1817-1888/

BALATONCSICSÓ.1874.-E legnagyobb müvéna romantika irányában megy tovább.feladja az alapvető barokk elvet, mely a principálkart a főmüvön 8'-tól szokta kezdeni s helyette más 3 változatot vesz fel alapnak/8'-ast/.ezek a hagyományos Coppel,mellette két vonós felé hajló regiszter:a Pordunt v.Portunalt,ami a Dulcian rokona és a Travessflöte,vagyia a szük menzuraju fuvola. 316.old

SZIGETI KILIÁN: Halper János /1817-1888/ orgonaépitőmester élete és müködése 307.old

SOPRONI SZEMLE, Helytörténeti Folyóirat, XXVI. évf. 1972. 4.szám

HALPER JÁNOS, orgonaépitő, /1817-1888/

Aszófő, Felsőiszkáz, Vászoly, nagyorgonái. Mindharom 10 változatu. Ami hangképükben különbözik, az csupán a principál-karon kivüli manualregiszterek között talalható, s ezek a korai vonós hangszinek. A vonósok azonban ekkor még korantsem voltak annyira szélsőségesen szük menzurajuak, mint később a java romantika korában. A barokk hang hatást tehát még alig módositottak. 314.old

SZIGETI KILIÁN: Halper János /1817-1888/ orgonaépitő-mester élete és müködése 307.old

SOPRONI SZEMLE, Helytörténeti Folyóirat, XXVI. évf. 1972. 4.szám

HALPER JÁNOS, orgonaépitő, /1817-1888/

Id.Klügel József megkezdte már Kőszegen a korai vonósváltozatok beékelését a barokk orgonaképbe.1790-es pinkafői orgonajan megjelenik a Gamba 8'változat,az 1794-es kertesi kegytemplomi orgonajan pegig a Salicional 8' regiszter.Mindezeket megtalaljuk Halper orgonain is, amellett,hogy a principal-kar teljes barokk kiépitése továbbra is megmarad. 314.old

SZIGETI KILIÁN: Halper János /1817-1888/ orgonaépitőmester élete és müködése 307.old

SOPRONI SZEMLE, Helytörténeti Folyóirat, XXVI. évf. 1972. 4.szám

HALPER JANOS, orgonaépito, /1817-1888/

SZENTGAL,1887.-A romantika felé haladás mutatkozik utol orgonajan,Szentgálon.Hangvázlata:

Manual:	1. Fuvola	8'	5. Salicional	4'	
	2. Doppel	8'	6. Octav	2'	
	3. Principal	4'	7. Quint	11/3'	
	4. Fuvola	4'			
Pedal:	8. Octavbass	8'			

316.old

SZIGETI KILIÁN: Halper János /1817-1888/ orgonaépitő-mester élete és müködése 307.old

SOPRONI SZEMLE, Helytörténeti Folyóirat, XXVI.évf. 1972. 4.szám

HALPER JÁNOS, orgonaépitő, /1817-1888/

"Vándorkönyvéből" megismerhetjük személyének külső adatait:Vezeték neve:Hollper,Keresztneve:János,Születési helye:Ledes.Ideje:21 eszt.Nazas v.notlen:Notlen,Vallása: Catholicus.Termete:Kicsiny,Haja:Gesztenyeszin,Szeme: fekete.Orra:hosszu.Különös jelei:--Maga alá irása: Halper János. 308.old.

SZIGETI KILIÁN: Halper János /1817-1888/ orgonaépitőmester élete és működése 307.old

SOPRONI SZEMLE, Helytörténeti Folyóirat, XXVI.évf. 1972. 4.szám

HALPER JÁNOS, orgonaépitő,/1817-1888/

Az orgonaépités elsajátitása régente az asztalosmesterséggel kezdődött.Halper ezt apja/Márton/ műhelyében Lődösön tanulta meg.Devapja tudomasunk szerint nem épitett orgonat,igy ennek alapismereteit más mester műhelyében kellett megszereznie.Első mestere valószinüleg Szombathelyen Dorner Gaspar Albert volt. 307.old.5.jegyz

SZIGETI KILIÁN: Halper János /1817-1888/ orgonaépitőmester élete és működése 307.old

SOPRONI SZEMLE, Helytörténeti Folyóirat, XXVI.évf. 1972. 4.szám

HALPER JANOS, orgonaépitő, /1817-1888/

ALSÓDORGICSE, 1885.-A pozitiv orgonakon a manual klaviatura mondig beépült a szekrény hatsó falaba. Igy latjuk ezt a szétszedett első két pozitivjan, Salköveskuton és Alsódörgicsén. Viszont később önalló játszóasztalt épitettek az eredeti klaviatura helyett. Az első két pozitiv alsó billentyui a barokk szokas szerint feketék, a felsők fehérek. 320.old

SZIGETI KILIÁN: Halper János /1817-1888/ orgonaépitőmester élete és müködése 307.old

SOPRONI SZEMLE, Helytörténeti Folyóirat, XXVI.évf. 1972. 4.szám

HALPER JÁNOS, orgonaépitő, /1817-1888/

KOLONTÁR.- Halpernak bizonyara nagyszámu orgonajavitási munkái közül csak a kislódiról /1858/ és a kolontárról,/1875/ maradtak fenn levéltári adataink. 313. old. 36.jegyz

SZIGETI KILIÁN: Halper János /1817-1888/ orgonaépitőmester élete és működése 307.old

SOPRONI SZEMLE, Helytörténeti Folyóirat, XXVI.évf. 1972. 4.szám

HALPER JÁNOS, orgonaépitő, /1817-1888/

KISLŐD.- Halpernak bizonyára nagyszámu orgonajavitasi munkai közöül a kislődiről, /1859/ és a Kolon táriról, /1875/ maradtak fenn levéltari ada-xmkx taink. 313. old. 36.jegyz

SZIGETI KILIÁN: Halper János /1817-1888/ orgonaépitőmester élete és müködése 307.old

SOPRONI SZEMLE, Helytörténeti Folyóirat, XXVI.évf. 1972. 4.szám

HALPER JÁNOS, orgonaépitő, /1817-1888/

8.kép.-Halper János orgonája ASZÓFŐN.-Halpernak sajátos orgonatipusát képviseli.-Fekete repr. 1868
319.old

SZIGETI KILIÁN: Halper János /1817-1888/ orgonaépitő-mester élete és müködése 307.old

SOPRONI SZEMLE, Helytörténeti Folyóirat, XXVI.évf.
1972. 4.szám

HALPER JÁNOS, orgonaépitő, /1817-1888/

9.kép.-Halper János orgonaja ZALAHALÁPON.1874.-Halpernak sajátos orgonatipusát képviseli.-Feketre repr. 319.old

SZIGETI KILIÁN: Halper János /1817-1888/ orgonaépitőmester élete és működése 307.old

SOPRONI SZEMLE, Helytörténeti Folyóirat, XXVI.évf. 1972. 4.szám

HALPER JANOS, orgonaépitö,/1817-1888/

Szombathelyi mester volt.-Jelenleg tizenkét orgonaját ismerjük,s tudunk ezenkivül több orgonajavitasi munkájáról is. 312.old. 25.jegyz

SZIGETI KILIÁN: Halper János /1817-1888/ orgonaépitőmester élete és működése 307.old

SOPRONI SZEMLE, Helytörténeti Folyóirat, XXVI.évf. 1972. 4.szám

HALPER JÁNOS, orgonakészitő, /1817-1888/

Halper Márton asztalosmesternek és Halper Annának gyermeke, Lődösön született 1817-ben. 307.old. 3.jegyz

SZIGETI KILIÁN: Halper János /1817-1888/ orgonaépitő-mester élete és működése 307.old

SOPRONI SZEMLE, Helytörténeti Folyóirat, XXVI.évf. 1972. 4.szám

HALPER JANOS, orgonaépitö, /1817-1888/

7.kép.- Halper Janos orgonaja Salköveskuton.-rekete repr. 318.old

SZIGETI KILIÁN: Halper János /1817-1888/ orgonaépitő

Halper János /1817-1888/orgonaépitőmester élete és működése 307.old

SOPRONI SZEMLE, Helytörténeti Folyóirat, XXVI.évf. 1972. 4.szám

HALPER JÁNOS, orgonaépitő, /1817-1888/

6.kép.-Halper János orgonaja a nagyalasonyi evangelikus templomban. rekete repr. 318.old

SZIGETI KILIÁN Halper János /1817-1888/ orgonaépitő

Halper János /1817-1888/ orgonaépitő

Halper János /1817-1888/ orgonaépitő

Halper János /1817-1888/orgonaépitőmester élete és működése 307.old

SOPRONI SZEMLE, Helytörténeti Folyóirat, XXVI.évf. 1972. 4.szám

HALPER JANOS, orgonaépitő, /1817-1888/

38 éves működése alatt sok más,ma már nem létező vagy általunk nem ismert orgonát épitett.Ezek azonban alig hatértek el az ismert hangszerektől,hisz rajtuk keresztül halper egész működésének keresztmetszetét látjuk első orgonajától az utolsóig. 320.old

SZIGETI KILIÁN: Halper János /1817-1888/ orgonaépitő mester élete és működése. 307.old

Soproni Szemle,Helytörténeti Folyóirat.XXVI.évf. 1972. 4.szám

HALPER JÁNOS, orgonaépitő, /1817-1888/

5.kép.-Halper János orgonája Kemenesmihályfán a lebontás előtt. 317.old. Fekete repr.

SZIGETI KILIÁN: Halper János /1817-1888/ orgonaépitőmester élete és működése 307.old

SOPRONI SZEMLE, Helytörténeti Folyóirat, XXVI.évf. 1972. 4.szám

HALPER JANOS, orgonaépitő, /1817-1888/

VÁSZOLY,1862.-Nagyorgona klasszikus barokk regiszter összeállitás,de már vonósvaltozatokkal.

Principál ?	8'	Födött	8'	de a principál-kar
Oktáv	4'	Fuvola	8'	teljes barokk kiép
superoktav	2'	Salicional	8'	pitése tobabbra is
Quint	11/3'	Subbaszus	16'	megmaradt.
Mixtura	7'	Apertabasszus	8'	314.old

10 változatú

SZIGETI KILIÁN: Halper János /1817-1888/ orgonaépitőmester élete és működése 307.old

SOPRONI SZEMLE, Helytörténeti Folyóirat, XXVI.évf. 1972. Ø 4.szám

HALPER JANOS, orgonaépitő, /1817-1888/

FELSŐISZKÁZ, 1868 után.-Nagyorgona, klasszikus barokk regiszter összeállitás, de már vonósváltozatokkal

Principál	8'	Födött	8'	de a principál-
Oktáv	4'	Gamba	8'	kar teljes barokk
Superoktáv	2'	Fuvola	4'	kiépitése tovabbr
Quint	11/3'	subbasszus	16'	ra is megmaradt
Mixtura	7'	Apertabasszus	8'	314.old

10 változatos

SZIGETI KILIÁN: Halper János /1817-1888/ orgonaépitőmester élete és működése 307.old

SOPRONI SZEMLE, Helytörténeti Folyóirat, XXVI.évf. 1972. 4.szám

HALPER JANOS, orgonaépitő, /1817-1888/

ASZÓFŐ.1868.- Nagyorgona,klasszikus barokk regiszteross; szeállitás,de már vonósvaltozatokkal.

Principal	8'		
Oktáv	4'	Subbasszus	16'
Superoktáv	2'	Apertabasszus	8'
Quint	11/3'	de a principál-kar teljes barokk	
Mixtura 2 sor	1'	kiépitése továbbra is megmaradt	
Födött	8'	314.old	
Fuvola	8'	10 változatú	
Fuvola 4	4'		

SZIGETI KILIÁN: Halper János /1817-1888/ orgonaépitő-mester élete és müködése 307.old

SOPRONI SZEMLE, Helytörténeti Folyóirat, XXVI.évf. 1972. 4.szám

HALPER JÁNOS, orgonaépitő, /1817-1888/

BALATONCSICSÓI, 1874.-orgonájának dispoziciója:

Manual:	1. Pordun	8'	6. Fugara	4'	
	2. Coppel	8'	7. Octav	2'	
	3. Traver	8'	8. Quint	11/3'	
	4. Principál	4'	9. Mixtur	2 sor	11/2'
	5 Flötten	4'			
Pedál:	10. Subbass	16'	11. Octavbass	8'	
	12. Cornetbass	3 sor	51/3'		

316.ole

SZIGETI KILIÁN: Halper János /1817-1888/ orgonaépitőmester élete és működése 307.olé

SOPRONI SZEMLE, Helytörténeti Folyóirat, XXVI.évf. 1972. 4.szám

HALPER JÁNOS, orgonaépitő, 5181?-1888/

Aszófő, felsőiszkáz, Vászoly, mindnarom orgona 10 változat
A felsőiszkázin ma Mixtura helyett ugyan csak egy 1'-as
sipsor van, a vászolyin pedig egy 2'-as, de ze minden bi-
zonnyal későbbi. Biztos, hogy Vaszolyban a mai Gamba helyé
8, helyén Principal 8'volt. Az Oktav 4'elnevezés új, felté
telezi, hogy Principal 8'van az orgonan. Az pedig a vászol
körülmények között csak a Gamba 8'helyén állhatott.
315.old

SZIGETI KILIÁN: Halper János /1817-1888/ orgonaépitő-
mester élete és működése 307.old

SOPRONI SZEMLE, Helytörténeti Folyóirat, XXVI.évf.
1972. 4.szám

HALPER JANOS, orgonaépitő, /1817-1888/

ASZÓFŐ.-1868.8.ábra.-Sajátos orgonatipusát képviseli. Szekrénye kisebb-nagyobb módositással Klügelnek a 3-4.ábrán látható tervrajzait valósitja meg.Nem tujuk,hogy ez Klügelnek eredeti tervezése-e,vagy máshol látott rá mintat,de Klügelnek vépi,és a Bécsből 1860 körül Magyarországra költözött Kozer Lajos kikomaromi orgonáján kivül ily szekrény csak Halpernál van. 316. old. 32.jegyz

SZIGETI KILIÁN: Halper János /1817-1888/ orgonaépitőmester élete és müködése 307.old

SOPRONI SZEMLE, Helytörténeti Folyóirat, XXVI.évf. 1972. 4.szám

HALPER JÁNOS, orgonaépitő, /1817-1888/

Szombathelyi letelepedése utan megnősült.Felsége:Kecs kemény Julianna.Harom fia született.Lajos 1851.Hamar meg meghalt.-masodik Xavér Ferenc5185?/.Magy.Államvasutak nál helyezkedett el.Halmagyira magyarositott.Harmadik gyermek,Karoly volt,/1856/.Zomgoratanitasból élt.24 éves koraban meghalt.-1880 utan felesége is meghalt és Halper 71 éves koraban halt meg gégesorvadasban,1888 marc.17-én. 312.old. 24.jegyz

SZIGETI KILIÁN: Halper János /1817-1888/ orgonaépitő-mester élete és müködése 307.old

SOPRONI SZEMLE, Helytörténeti Folyóirat, XXVI.évf. 1972. 4.szám

HALPER JÁNOS, orgonaépitő, /1817-1888/

Ennek a vándorkönyvnek felmutatója,Halper János az édes anyja,alulirott Halper Anna asztalosmesterné mellett 1839 1899.okt.14-től,1840.febr.12-ig mindenkinek megelégedésé sére hüsége en és szorgalmasan dolgozott/Kőszegen/.- Lődös mezővaros,1840.febr.12.-Hochwarter Egyed cehmes- ter,Halper István mérőmester./Lotschreiber/.Vandorkönyv 16.lap. 310.old. 17.jegyz

SZIGETI KILIÁN: Halper János /1817-1888/ orgonaépitő. mester élete és működése 307.old

SOPRONI SZEMLE, Helytörténeti Folyóirat, XXVI.évf. 1972. 4.szám

HALPER JÁNOS, orgonaépitő, /1817-1888/

KEMENESMIHALYFA. Nem magasabb szinvonalu, mint az első orgona Kemenessömjénben. Pozitiv. Szét van bontva a templompadlason. A fénykép fogalmat ad a két orgona külső alakjáról és egyszerü kivitelezéséről /5. ábra/ A sipanyagból itélve, négy változata megegyezhetett a kemenessömjéni pozitiv regisztereivel. 312.old. 27. jegyz

SZIGETI KÁLMÁN: Halper János /1817-1888/ orgonaépitőmester élete és működése 307.old

SOPRONI SZEMLE, Helytörténeti Folyóirat, XXVI.évf. 1972. 4.szám

HALPER JANOS, orgonaépitö, /1817-1888/

KEMENESSÖMJÉN. Első orgonája 1844.-Kőszegen készitette A kezdetleges és szegényes kiallitas,a gyarló fara gásu ,aranyozas helyett csak sárgara festett diszek elaruljak,hogy szerény műhelyben,talan anyjanak asztalosmühelyében készült.4 regiszter,pedal nélküli hag gyomanyos barokk pozitiv,hátul elhelyezett fekete bil lentyüs klaviaturával. 312.old. 26.jegyz

SZIGETI KILIÁN: Halper János /1817-1888/ orgonaépitőmester élete és működése 307.old

SOPRONI SZEMLE. Helytörténeti Folyóirat, XXVI.évf. 1972. 4.szám

HALPER JÁNOS, orgonaépitő, /1817-1888/

Lődösi erkölcsi bizonyitvanyanak szovege forditasban:
A tek.Vas vármegyében fekvő és a tek.vörösvari urasaghoz tartozó Lődös község birói hivatala ezennel igaznak tanusitja,hogy a fent nevezett vandor n.J.valóban itt a községben született,és hogy mindenkor becsületesen és mindenkinek megelégedésére viselte magat.Ennek hitelességét alairassal és tanuval erositjük meg. 308.old 8.je

SZIGETI KILIÁN: Halper János /1817-1888/ orgonaépitőmester élete és müködése 307.old

SOPRONI SZEMLE, Helytörténeti Folyóirat, XXVI.évf. 1972. 4.szám

HALPER JÁNOS, orgonaépitő, /1817-1888/

Mielőtt útra kelt 1838.jun.9-én erkölcsi bizonyitvanyt kért Lődös birói hivatalaban.Lődös a vörösvari Erdody uraság alá tartozott,meg kellett jelennie az uraságI hivatalnal is,hogy vandorkönyvébe az erkölcsibizonyit vany alapjan bejegyezzék az engedélyt a vandorutra.Ez jún.10-én meg is történt.Bar Sopronba adtak ki,más irányba vette útjat. 308.old 8.jegyz

SZIGETI KILIÁN: Halper János /1817-1888/ orgonaépitő-mester élete és müködése 307.old

SOPRONI SZEMLE, Helytörténeti Folyóirat, XXVI.évf. 1972. 4.szám

HALPER JÁNOS, orgonaépitő, /1817-1888/

SZENTGAL.- A 8 változatu szentgali orgona ténylegesen elkészült.1887.május havaban egy hónap késéssel a szerződésben vallalt időpont utan maga Halper János allitotta fel a templomban.Tiz hónap mulva a mestermar halott volt. 313.old. 35.jegyz

SZIGETI KILIÁN: Halper János /1817-1888/ orgonaépitőmester élete és működése 307.old

SOPRONI SZEMLE, Helytörténeti Folyóirat, XXVi.évf. 1972. 4.szám

HALPER JÁNOS, orgonaépitő, /1817-1888/

Utolsó életévekből még két orgonáját ismerjük:
ALSÓDORGICSÉN, 1885-ben épitett 5 változatu pozitivet. Az eredetileg natúl elhelyezett klaviatúra helyett később osmeretlen mester önálló játszóasztalt készitett a szekrény elé. 513.old.33.jegyz

SZIGETI KILIÁN: Halper János /1817-1888/ orgonaépitőmester élete és müködése 307.old

SOPRONI SZEMLE, Helytörténeti Folyóirat, XXVi.évf. 1972. 4.szám

HALPER JANOS, orgonaépitő, /1817-1888/

A romantika felé haladás mutatkozik utolsó szentgáli orgonajan.1887.-A romantika felé tolódast nemcsak a Salicional valtozat jelzi,hanem a Mixtura és egyaltalan az 11/3'-nál magasabb sipsorok teljes hianya.Ez 8 valtozatu orgonanal a barokk korban alig képzelhető el. 316.old

SZIGETI KILIÁN: Halper Janos /1817-1888/ orgonaépitőmester élete és müködése 307.old

SOPRONI SZEMLE, Helytörténeti Folyóirat, XXVI.évf. 1972. 4.szám

HALPER JANOS, orgonaépitő, /1817-1888/

Egyetlen orgonajan sem találunk nyelvváltozatot. A nyelveknek takarékos alkalmazása jellemző a közép-európai /délnémet, cseh, osztrák, magyar/ orgonavidékre, főleg az egyszerű falusi orgonákra, aminthogy Halper összes ismert orgonai ilyenek. 516.old

SZIGETI KILIÁN: Halper Janos /1817-1888/ orgonaépitő-mester élete és müködése 307.old

SOPRONI SZEMLE, Helytörténeti Folyóirat, XXVI.évf. 1972. 4.szám

HALPER JÁNOS, orgonaépitő, /1817-1888/

FELSŐISZKÁZ, 1874.- Az aszófői és felsőiszkázi orgonák pedaljait még két hanggal megtoldotta és a második oktavot G-ig vitte.Igy ezeken az orgonakon 20 billentyüs pedal klaviatura talalható,de ez is csak 12 sipnak ismétléséből adódik. 320.old

SZIGETI KILIÁN: Halper János /1817-1888/ orgonaépitőmester élete és működése 307.old

SOPRONI SZEMLE, Helytörténeti Folyóirat, XXVI.évf. 1972. 4.szám

HALPER JANOS, orgonaépitö, /1817-1888/

ASZÓFŐ, 1868.- Az aszófői és felsőiszkazi orgonak pedáljat még két hanggal megtoldotta és a masodik oktávot G-ig vitte. Igy ezeken az orgonakon 20 billentyüs pedál klaviatura található, de ez is csak 12 sipnak ismétléséből adódik ki. 320.old

SZIGETI KILIÁN: Halper Janos /1817-1888/ orgonaépitőmester élete és müködése 307.old

SOPRONI SZEMLE, Helytörténeti Folyóirat, XXVI.évf. 1972. 4.szám

HALPER JÁNOS, orgonakészitő, /1817-1888/

Valószinüleg Szombathelyen Dorner Gáspár Albertnél tanulta ki az orgonaépités mesterségét, mivel későbbi vándorutjan elkerülte a közeli Szombathelyt, mig kétszer is hosszabb időt töltött Kőszegen. 307.old

SZIGETI KILIÁN: Halper János /1817-1888/orgonaépitőmester élete és működése 307.old

SOPRONI SZEMLE, Helytörténeti Folyóirat, XXVI.évf. 1972. 4.szám

HALPER JANOS, orgonaépitö, /1817-1888/

Vándorutjan elöször a közeli felsöörött szerződött le négy hétre Golfuss János asztalosmesternél..Az igazolast Golfuss 1838.július 30-an allitotta ki./Vandorkonyv 11.lap./- 308.old. 9.jegyz

SZIGETI KILIÁN: Halper János /1817-1888/orgonaépitömester élte és müködése 307.old

SOPRONI SZEMLE, Helytörténeti Folyóirat, XXVI.évf. 1972. 4.szám

HALPER JANOS, orgonaépitö, /1817-1888/

GÉRCE.- Szombathelyi mester volt Halper.-Gércén az evangelikus templomban 1857-ben elkészült orgonajat időközben ujjal cserélték fel,s igy csa csak leirasból ismerjük. 313. old. 31.~~xxx~~ jegyz

SZIGETI KILIÁN: Halper János /1817-1888/ orgonaépitő-mester élete és müködése 307.old

SOPRONI SZEMLE, Helytörténeti Folyóirat, XXVI.évf. 1972. 4.szám

HALPER JÁNOS, orgonaépitő, /1817-1888/

VÁSZOLY. Halper szombathelyi mester volt.-1862-ben a Balaton-felvidék kis fekvésü falucskajában készült el 10 változatu ujabb orgonaja. 313.old . 29.jegyz

SZIGETI KILIÁN: Halper János /1817-1888/orgonaépitőmester élte és működése 307.old

SOPRONI SZEMLE, Helytörténeti Folyóirat, XXVI.évf. 1972. 4.szám

HALPER JÁNOS, orgonaépito, /1817-1888/

Özv.édesanyja Kőszegre költözött,Halper ekkor az ő kőszegi asztalos műhelyébe szegodött.Az itt töltött négy hónapot a lődösi cén igazolta,,mivel Halperné jogilag lődösi lakos volt még,s nem kőszegi polgár. 310.old.17.jeg

SZIGETI KILIÁN: Halper János /1817-1888/orgonaépítőmester élte és működése 307.old

SOPRONI SZEMLE, Helytörténeti Folyóirat, XXVI.évf. 1972. 4.szám

HALPER JÁNOS, orgonaépitő, /1817-1888/

A legfontosabb és Halper János későbbi munkájára leg inkább hatással lévő mester KLUGEL JÓZSEF volt Kőszeg en. két részletben közel kilenc évet dolgozott vele. 310.old

SZIGETI KILIÁN: Halper János /1817-1888/ orgonaépitő mester élete és működése 307.old

SOPRONI SZEMLE, Helytörténeti Folyóirat, XXVI.évf. 1972. 4.szám

HALPER JÁNOS, orgonaépitő, /1817-1888/

VÁSZOLY, 1862.- A romantika felé hajló vászolyi és balatoncsicsói orgonajan C-d/3-ig növeli a hang - terjedelmet, ami 61 hangot és billentyűt jelent. 317.old

SZIGETI KILIÁN: Halper János /1817-1888/ orgonaépitő-mester élete és müködése 307.old

SOPRONI SZEMLE, Helytörténeti Folyóirat, XXVI.évf. 1972. 4.szám

HALPER JÁNOS, orgonaépitő, /1817-1888/

BALATONCSICSÓ, 1874.-A romantika felé hajló vászolyi és balatoncsicsói orgonajan C-d/3-ig növeli a hangterjedelmet,ami 51 hangot és billentyüt jelent. 317.old

SZIGETI KILIÁN: Halper János /1817-1888/ orgonaépitőmester élete és müködése 307.old

SOPRONI SZEMLE, Helytörténeti Folyóirat, XXVI.évf. 1972. 4.szám

HALPER JÁNOS, orgonaépitő, /1817-1888/

ALSÓDÖRGICSE.-A barokk pozitívok Közép-Európában általában principál és fődött változatokkal épültek. Az alsódörgicsei hangképvázlat a XVIII-XIX.század pozitívjaira egyaránt jellemző. 314.old

SZIGETI HILIÁN: Halper János /1817-1888/ orgonaépítőmester élete és működése 307.old

SOPRONI SZEMLE, Helytörténeti Folyóirat, XXVI.évf. 1972. 4.szám

HALPER JÁNOS, orgonaépitő,/1817-1888/

Halper orgonái között az első csoportot alkotják a pozitiv orgonák.három pozitivjának hangképvazlatát ismerjük.Ezek:Kemenessömjén,Salköveskut,Alsódörgicse. 313.old. 36.jegyz

SZIGETI KILIÁN: Halper János /1817-1888/ orgonaépitőmester élete és működése 307.old

SOPRONI SZEMLE, Helytörténeti Folyóirat, XXVI.évf. 1972. 4.szám

HALPER JÁNOS, orgonaépitő, /1817-1888/

SALKOVESKUT.-Halper szombathelyi mester volt.-1862 után
Vasmegyében.Izléses klasszicista szekrényben
4 változatu pozitivja./7.abra/.Többször átépi
tették,önálló játszoasztallal,pedallal látták el
Ma 7 változata van. 313.old. 30.jegyz

SZIGETI KILIÁN: Halper János /1817-1888/ orgonaépitő-
mester élete és müködése 307.old

SOPRONI SZEMLE, Helytörténeti Folyóirat, XXVI.évf.
1972. 4.szám

HALPER JÁNOS, orgonaépíto, /1817-1888/

NAGYALASONY.-A Kemenessömjéni és kemenesmihályfai orgonáihoz hasonló szekrényu,de lényegesen tökéletesebb 8 valtozatu pedalos ez az orgonaja 1861-ből,az evangélikus templom szamara./6.abra/.Diszitésén népies romantika hatása érződik. 312.old. 28.jegyz

SZIGETI KILIÁN: Halper János /1817-1888/ orgonaépítőmester élete és működése 307.old

SOPRONI SZEMLE. Helytörténeti Folyóirat, XXVI.évf. 1972. 4.szám

HALPER JÁNOS, orgonaépitő, /1817-1888/

Helpernek sajátos orgonatipusait képviselik ASZÓFŐ, /8.ábra/, Felsőiszkáz, Balatoncsicsó, és Zalahalap orgonái. /9.ábra/. -Ezeknek szekrénye kisebb-nagyobb módositással Klügelnek a 3-4 ábrán bemutatott tervrajzait valósitja meg. 513. old. Felsőiszkáz.

SZIGETI KILIÁN: Halper János /1817-1888/ orgonaépitőmester élete és működése 307.old

SOPRONI SZEMLE, Helytörténeti Folyóirta, XXVI.évf. 1872. 4.szám

HALPER / Halbert /JÁNOS, orgonaépitő

A kemensesömjéni /1950-ben sajnos lebontott/orgonán ez a felirat állott:"Halper János orgonamüvész csinálta 1844-ben Kőszegen."Majd ugyanazon orgonán:"Halper János orgonamüvész Szombathely 1862,meghangolta,megtisztitott oktober 6.dik". 589.old.43.jegyz

SZIGETI KILIÁN, Orgonák és orgonaépitők Szombathelyen 583.old

VASI SZEMLE, Helyismereti Évkönyv, XVIII.évf. 1964 IV.szám. --- Szombathely, 1964

HALPET /Halbert/ János, orgonaépitő

---- ---

Fiint Halbert István és Királyi Judit gyermeke 1790.VII
VIII.14-én született Sében.A XIX.század elején Kőszegen
volt műhelye,majd 1850.VIII.17-től Szombathelyen folyt-
tatta mesterségét. 589.old

SZIGETI KILIÁN: Orgonák és orgonaépitők Szombathelyen
585.old

VASI SZEMLE, Helyismereti Évkönyv, XVIII.évf. 1964.
IV.szám. --- Szombathely, 1964

HALPER JANOS, orgonaépitő

Szombathelyen dolgozott. Falusi orgonaépitő volt. Orgonai: Kemenessömjénben, Salköveskuton, és a nagyalasonyi ev. templomban. 4. Alsódörgicsén, 5. Szentgalon, 8, Aszófőn, Felsőiszakon, Vaszolyban, 10-10, Balatoncsicsón, 12. valtozatu orgonaja maradt fenn. 297. old. 36. jegyz.

SZIGETI KILIAN: Dorner Gáspár Albert/1780-1858/szombathelyi orgonaépitőmester élete és munkássága 288. old

VASI SZEMLE, XXIII. évf. 1969. 2. szám, Szombathely

HALPER JANOS, orgonaépitö

1850.aug.17-én Szombathelyen müködési engedélyt kért és aug.24-én meg is kapta azt a 33 éves Halper Janos Lödösi ,vas-megye,születésü falusi orgonakészitö. 297.old. 35.jegyz

SZIGETI KILIÁN: Dorner Gáspár Albert/1780-1858/szombathelyi orgonaépitőmester élete és munkássága 288.old

VASI SZEMLE, XXIII.évf. 1969. 2.szám, Szombathely

HALPER JANOS, orgonaépitö

1950-ben telepedett le Szombathelyen. Falusi orgonaépitő volt. 1817.febr.17-én született Lődösön, Vas megyében. Nem azonos a Sében 1790-ben született Halper Janossal. 297.old.35.jegyz

SZIGETI KILIAN: Dorner Gaspar Albert/1780-1858/szombathelyi orgonaépitomester élete és munkassaga 288.old

VASI SZEMLE, XXIII.évf. 1969. 2.szam, Szombathely

HALPER JANOS, orgonaépito, /1817-1888/

Mivel az északdunamtuli orgonaműhelyeket már végigjarta, igy csak Ausztria jönetett szóba.meg is kapta 1845.aug. 31-én a kiutazasi engedélyt.Bécsben JOSEPH LOYP zongora,orgona,és "verli" készitőhöz szegődöttLoyp koranak legtevékenyebb bécsi orgonaépitője volt. 310.old

SZIGETI KILIÁN: Halper János /1817-1888/ orgonaépitőmeter élete és müködése 307.old

SOPRONI SZEMLE, Helytörténeti Folyóirta, XXVI.évf. 1872. 4.szám

HALPER JANOS, orgonaépitő, /1817-1888/

Szombathely városi tanácsi jegyzőkönyvből 1850. aug. 24-én: "Holper Janos Orgona készitő, miután a folyó évi aug 17-én tartott 409. számu végzés következtébenvagyonbeli állapotát bemutatta, csupán, mint orgonakészitő e város banletelepülhetésre feljogosittatik." 312.old. 22.jegyz

SZIGETI KILIÁN: Halper János /1817-1888/ orgonaépitőmester élete és működése 307.old

SOPRONI SZEMLE, Helytörténeti Folyóirta, XXVI.évf. 1872. 4.szám

HALPER JÁNOS, orgonyépitő, /1817-1888/

Kőszegen ifj.Klügel József János műhelyében dolgozott Klügelnek megépült orgonái mellett 11 orgona tervrajza maradt fenn.Ezeke a Kőszegi Múzeumban vannak. Halper orgonái javarészban ezeket a rajzokat mintázzák. Klügel rajzai: 3-4.ábra. 310.old

SZIGETI KÁLMÁN: Halper János /1817-1888/ orgonaépitőmester élete és működése 307.old

SOPRONI SZEMLE, Helytörténeti Folyóirat, XXVI.évf. 1972. 4.szám

HALPER JANOS, orgonaépitő

Halper először 1840.február 12-től 1845.augusztus 30-ig dolgozott Klügel műhelyében Kőszegen,nem is annyira mint vándorlegény,hanem mint segitsége,segédje.Az emlitett idő után Klügel nagyon meleg hangu igazolást adott a nála töltött évekről. 310.old. 19.jegyz

SZIGETI KILIÁN: Halper János /1817-1888/ orgonaépitőmeter élete és müködése 307.old

SOPRONI SZEMLE, Helytörténeti Folyóirta, XXVI.évf. 1872. 4.szám

HALPER JÁNOS, orgonaépitő, /1817-1888/

SALKOVESKUT.-A barokk pozitivok Közép-Európában alta-
lában principal és fodött változatokkal épültek.Sa
Salkövesküton a principál-kar adja a 4'változatot.
A salkövesküti orgona a java barokk kort idézi.
314.old

SZIGETI KILIÁN: Halper János /1817-1888/ orgonaépitő-
mester élete és működése 307.old

SOPRONI SZEMLE, Helytörténeti Folyóirat, XXVI.évf.
1972. 4.szám

HALPER JÁNOS, orgonaépitő, /1817-1888/

KEMENESSOMJÉN.-A barokk pozitivok K-Európában általában principál és födött változatokkal épültek. Kemenes somjénben a födött regiszter-család adja a 4, változatot. A kemenessomjéni orgona inkább a kora barokot idézi. 314.old

SZIGETI KILIÁN: Halper János /1817-1888/ orgonaépitő-mester élete és működése 307.old

SOPRONI SZEMLE, Helytörténeti Folyóirat, XXVI.évf. 1972. 4.szám

HALPER JÁNOS, orgonaépitő, /1817-1888/

A barokk pozitivok A-Európában principal és födött változatokkal épültek. Kemenessomjénben a födött-regiszter-család, Salkövesku ton a principal-kar adja a 4'változatot, Alsódörgicsén mindkettoben megtalaljuk azt.
314.old.

SZIGETI KILIÁN: Halper János /1817-1888/ orgonaépitőmester élete és müködése 307.old

SOPRONI SZEMLE, Helytörténeti Folyóirat, XXVI.évf. 1972. 4.szám

HALPER JÁNOS, orgonaépitő, /1817-1888/

SALKÖVESKUT, 1862 után.-Positiv orgonajának hangképe:

Coppel	8'	Halper egyes orgonakon más elnev-
Pricipal	4'	zéseket is használt. 316. old
Oktav	2'	
Quint	11/3'	

SZIGETI KILIÁN: Halper János /1817-1888/ orgonaépitő-mester élete és müködése 307.old

SOPRONI SZEMLE, Helytörténeti Folyóirat, XXVI.évf. 1972. 4.szám

HALPER JÁNOS, orgonaépítő /1817-1888/

KEMENESSOMJÉN.-/1844/.-Pozitiv orgonájának hangképe:
Coppel 8'
Fuvola 4'
PRINCIPÁL 2'
Quint 11/3'

Halper egyes orgonákon nas elneve zést is használt. 314.old.

SZIGETI KILIÁN: Halper János /1817-1888/ orgonaépítőmester élete és működése 307.old

SOPRONI SZEMLE, Helytörténeti Folyóirat, XXVI.évf. 1972. 4.szám

HOLPER,Halbert,Halper orgonaépitő

Lásd: Halper János orgonaépitő neve alatt 307.old

SZIGETI KILIÁN: Halper János /1817-1888/ orgonaépitő
Halper János /1817-1888/ orgonaépitő
Halper János /1817-1888/orgonaépitőmester élete és müködése 307.old

SOPRONI SZEMLE, Helytörténeti Folyóirat, XXVI.évf. 1972. 4.szám

HALPER JÁNOS, orgonaépitő, /1817-1888/

Első két orgonájaának hangterjedelme C-c/3-ig 45 hang. mert az első oktav rövid./Kemenessömjén,Kemenesmihályfa A további orgonák manuálterjedelme altalaban C-c/3-ig 49 hang,teljes kromatikus mélyoktavval.A romantika felé hajló vaszolyi és balatoncsicsói orgonajan viszont C-d/3-ig növeli a hangterjedelmet,ami 51 hangot és billentyűt jelent. 317.old

SZIGETI KILIÁN: Halper János /1817-1888/ orgonaépitőmester élete és működése 307.old

SOPRONI SZEMLE, Helytörténeti Folyóirat, XXVI.évf. 1972. 4.szám

HALPER JÁNOS, orgonaépitő, /1817-1888/

Hamarosan meglátták Halper és más orgonaépitők is,hogy a 18 billentyün alkalmasabban is elrendezhető a 12 pedál.Ugy hogy az elsőoktávban kiépitik a teljes 12 hangu kromatikus skálat,majd ugyanezen sipok ujramegszólaltatasával folytathatják a masodik oktávot F-ig.A hangok sorrendje ily esetben a következő: C Cisz D DISZ, É F Fis G GISZ A B H C CISZ D DISZ É F. 319.old

SZIGETI KILIÁN: Halper János /1817-1888/ orgonaépitő mester élete és működése 307.old

SOPRONI SZEMLE, Helytörténeti Folyóirat, XXVI.évf. 1972. 4.szám

HALPER JANOS, orgonaépitő, /1817-1888/

KEMENESMIHALYFA, 1844 után.-és Kemenessömjén, első két pozitivján, amelyeket még Koszegen épitett, rövid mélyoktávval kezdi a billentyüzetet. Bécsben azonban Loyp műhelyében megismerkedett a tejes kromatikus mélyoktavval kezdődő klaviaturakkal és további orgonáin kivétel nélkül igy készíti a manualbillentyüket. 317.old

SZIGETI KILIÁN: Halper János /1817-1888/ orgonaépitő mester élete és működése 307.old

SOPRONI SZEMLE, Helytörténeti Folyóirat, XXVI.évf. 1972. 4.szám

HALPER JÁNOS, orgonaépito, /1817-1888/

KEMENESSOMJÉN, 1844.-és Kemenesmihályfa, első két pozitiv jan amelyeket még Kőszegen épitett, rövid mélyoktavval kezdm a billentyüzetet. Bécsben azonban Loyp mühelyében megismerkedett a teljes kromatikus mélyoktavval kezdo do klaviaturákkal és további orgonain kivétel nélkül igy készíti a manualbillentyüzetet. 317.old

SZIGETI KILIÁN: Halper János /1817-1888/ orgonaépitőmester élete és müködése 307.old

SOPRONI SZEMLE. Helytörténeti Folyóirat, XXVI.évf. 1972. 4.szám

HALPER JÁNOS, orgonaépito,/1817-1888/

Mukodédének ideje fontos idoszak az orgonaépitészet történetében. Ekkor megy végbe az átmenet a késo barokk ból a romantikus izlés felé. A magy. orgonaépitészet a közé európai irányhoz csatlakozott. Halper korában nagy vonalban lépést tartott nyugati szomszédaival. A vándorutak elvitték oket a szomszéd országokba, viszont azok orgonaépitoi is sokszor dolgoztak hazánkban, Többen le is telepedtek itt. 320.old

SZIGETI KILIÁN: Halper János /1817-1888/ orgonaépito mester élete és mukodése. 307.old

Soproni Szemle, Helytörténeti Folyóirat. XXVI. évf. 1972. 4. szám

HALBERT, Holper, Halper, orgonaépitő

Lasd: Halper János orgonaépitő neve alatt 307.old

SZICETI KILIÁN: Halper élete és /1817-1888/ orgonaépitő
Halper élete /1817-1888/ orgonaépitő
Halper János /1817-1888/ orgonaépitőmester élete és mü-
ködése 307.old

SOPRONI SZEMLE, Helytörténeti Folyóirat, XXVI.évf.
1972. 4.szám

HALPER MÁRTON, asztalosmester, /1791-1837/

A vasmegyei Lödösön dolgozott. Felesége Halper Anna volt. Fia Halper János orgonakészitő volt. 307.old

SZIGETI KILIÁN: Halper János /1817-1888/ orgonaépitő-mester élete és működése 307.old

SOPRONI SZEMLE, Helytörténeti Folyóirat, XXVI.évf. 1972. 4.szám

Stalper Mihály

1796 XI – 1997 X-ig tanított rajzot a győri rajzisk olában.

Kabolcsi Hedvig: Magyarországi bútormüvészet a 18-19 század fordulóján. Budapest, 1972

731

Halper Mihály

1814 után, Verner Chrisostom János távozásával a győri rajziskola rajz. oktatója.

Szabolcsi Hedvig: Magyarországi bútormüvészet a 18-19 század fordulóján, Budapest, 1972

491

Halper Mihály

tonitványa majd utóda a győri rajz-
iskolában Révai Miklósnak.

Szabolcsi Hedvig: Magyarországi bútor-
művészet a 18-19 század fordulóján,
Budapest, 1972

421

Halvay Ilona

NEMZETKÖZI KLUB — CLUB INTERNATIONAL

BUDAPEST, V., DEÁK FERENC-UTCA 2. II.–III. EM.

TELEFON: 18-22-77.

Nagymélt.
Méltóságos
Nagyságos

..... úrnőnek.
úrnak.

Nagy Vince, Rottenbiller-u. 34.

NEMZETKÖZI KLUB — CLUB INTERNATIONAL

BUDAPEST, V., DEÁK FERENC-UTCA 2. II.-III. EM.

TELEFON 18-22-77.

MEGHIVÓ.

Dr. vitéz JÓZSEF FERENC Főherceg

Ő Királyi Fensége

elnöksége alatt álló

BALATONI TÁRSASÁG A NEMZETKÖZI CLUBBAL

együttesen tisztelettel meghivja

1937. NOVEMBER HÓ 30-ÁN DÉLUTÁN 6 ÓRAKOR

a Nemzetközi Club összes helyiségeiben megnyiló

HALVAX GYULA

balatoni és jugoszláviai műveiből összeállitott képkiállitására.

A kiállitást ünnepélyes keretek között

TASNÁDY-NAGY ANDRÁS

kultuszminiszteri államtitkár nyitja meg.

A kiállitás díjtalanul megtekinthető december hó 8-ig, naponta reggel 9-től délután 5-ig.

LA SOCIÉTÉ DU BALATON

placée sous la Présidence d'honneur de

S. A. R. L'ARCHIDUC JOSEPH FRANCOIS

ET

LE CLUB INTERNATIONAL

vous prient d'honorer de votre présence

LE MARDI 30 NOVEMBRE 1937 à 18 HEURES

LE

VERNISSAGE DE L'EXPOSITION

des tableaux du lac Balaton et de la Yougoslavie par le peintre

Mr. JULES HALVAX

Qui aura lieu en présence de

MONSIEUR ANDRÉ DE TASNÁDY-NAGY

conseiller d'état au Ministère de l'Instruction Publique au

CLUB INTERNATIONAL.

Exposition du 30 Novembre au 8 Décembre 1937. de 9 à 17 heures. Entrée gratuite.

Halper Mihály

rajztanító.

l.

LykaMagymű1800-50

163. l.

Révai Miklós tanítványa volt

9

Halper Mihály rajztanító. Az 1870-es években Győrött működött. (Lyka K., A táblabíró-világ művészete. Bp 1922 II. 21. l.)

Szívű bronzból VI. 17.

Halper Mihály

Ltáb II. 21

Halper Mihály, rajztanió

Győri Szemle, 1930. I. 13-25.

Bedy Vince: A győri Nemzeti Rajziskola története.

M .D.K.

HALPERN Ernő
és Barolosné
A körúti Pöltex nagy sarokkirakta
(Majakovszkij utcatól nem messze)

Teknős Péter: Karácsonyi kiraktok
Magyar Nemzet 1961. december 14. 3.1.

HALS FRANS (FERENC)

A világnagyságok körül az egyetlen aki Jasusch Antal, az én elődeim – moji predchodcovia" c. képét üdvözléssel fogadja.

Tomáš Štrauss: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 86. l.

M. HALTENBERGER ANNA (Kassa)

23 Forrásnál,. vízf.
24. Tél, vízf.
25. Kútnál, tus
26. Tavasz, színes kréta
27. Kukoricafosztás, vízf.
28. Húsvéti szentelés, vízf.

Nemzeti Szalon
Felvidéki kiáll.
1940. március

M. Haltenberger Anna

grafikus

l.

Ruttkassaimüvekkel

Szépmüvèszet

1942. 239 l.

képpel

Zweiganstalt Klausenburg

Depeschen : Hermannstaedter

Fernruf : 27—44

T.

Europa Film Könyv Lapterjesztö és Könyvkiadó r.t

Budapest

Rothermere u.12 III.2

M. Haltenberger

Anna

l.

Szépmüvészet
1943. 69. l

Haltenberger Anna

festő

lásd

Mészáros né Hal-

tenberger A.

alatt

HALTENBERGER-MÉSZÁROS ANNA

Festő és kerámikus. Rövid életrajnában közli, hogy 1937-ben Prágában a Szlovákia Kiállítása c. kiállításon vett részt

Ladislav Saučin. Výtvarne umenie na východnom Slovensku 1918-1938. Košice 1964. 44.

HALTENBERGER-MÉSZÁROS ANNA

1938-ban részt vett Kassán a Kelet-
szlovákia Képzőművészete c. kiállításon.

Ladislav Saučin. Výtvarne umenie na východnom Slovensku 1918-1938. Košice 1964. 44.

MDK

M HALTENBERGER ANNA

felvidéki festő

V. Nemz. Képzőm. kiáll. 1939. Kassa 29 l.

MD K

Haltenberger Anna, festőm.

vízfestményei leniületesek és kedvesek.

B.P.L.-né: Felvidéki Művészek a Nemzeti Szalonban.
Nemz. Ujs. 1940. márc. 10.

MDK

Haltenberger Anna, graf.

biztos érzékéről győz meg.

Kukoricafosztás.
Husvéti szentelés. c vizfestményei a meglátás frisseségéről tanuskodnak.

Felvidéki kiállitás.
Magyar Kulturszemle. 1940. 4.sz. 98-100.l.

Ø < Haltenberger Mihály >

~~[illegible]~~ épitész? cikke

< > Nagy Budapest
falvai. Városi
Szemle. 1947
425-448. l.

Budapest Székesfőváros Polgár

34.860/1935.-II.pm.sz.

Méltóságos Dr. P a s

az egyetemi könyv

Válaszolva a f. évi máju

egyetemi rektori számu megker

Könyvtár homlokzata előtt le

ra egy oly földalatti illemhe

amelynek mindkét lejárója a k

ház elé kerül.

A vonatkozó munkálatokat

meginditani s augusztus hó fo

Kérem e közlésem szives

Fogadja Mélt óságod kivál

Haltner (Pfaltner)
építész

1.

Tölgyes Pozsony
22. l.

m. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztertől.

.552/1939. **szám.**

III.ü.o.

A Műemlékek Országos Bizottsága tek. Elnökségének.

Budapest.

IX.Hőgyes Endre-utca 10.sz.

Hivatalból.
zszolgálati ügyben.
Díj átalányozva.

Haltner (Pfaltner)

bécsi épitész

l.

Tölgyeny Pozsony

58. l.

Csontváz, emberi VII. 37

Haltrich Johannes

lakatos, 1762-ben Kendilónón a Teleki kastélyban végez lakatosmunkót

B. Nagy Margit: Renepánsz és barokk Erdélyben, Bukarest, 1970.

302 f.

Haltrich János

kolozsvári lakatos

1762

l.

Bürógernyeszegi

21. l

getet szelő Via Carlottán egy kissé
eledik a kezeiben lévő könyvből ol-
napsugarak törnek át. Jobbra pedig
ik. Az égbolt derült. Jelzése alól
.

cm.
ulat téli tárlatán az 1902: XII. 20-
n. (907/902).

MDK

Haltrich Márton , lakatos

1776 öreg céhmester

működéséről a kolozsvári lakatos céh levéltárában találunk adatot.

15.o. (V.ö. U.o.17.jegyz.)

Balogh Jolán: Kolozsvári renesszánsz láda 1776-ból.

KelemenEml. 9-23.o.

Haltrig János

született ácsm.

1796

l.

Bürgermeyeri

36. l.

Martinovics I. J.

Balra látjuk az egyenes
ző fát, a melyen az összeesküvés
tüntető medaillonok nyertek elhe
nyugvó emlék tojásdad medaillonb
nak balra fordultan és arczélber
a talapzat elején:

Gen

Der durch
Ignatz Jos
im May 179
gründeten

Aquarell, mér. a vk. 32:

Sz. n
25

Haltrig János

Kászrégeni ácsm.

1796.

l. Bürgermeszteri

56. l.

58. l.

Halusica

Tren

~~r.k.~~ templom rom kerítésfál

Könyöki 1882

1) Alapraj: 3 cm = 10 m és nézet. –

Trencsén m.

11.

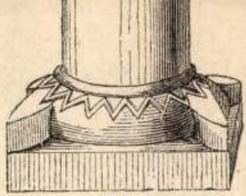
12.

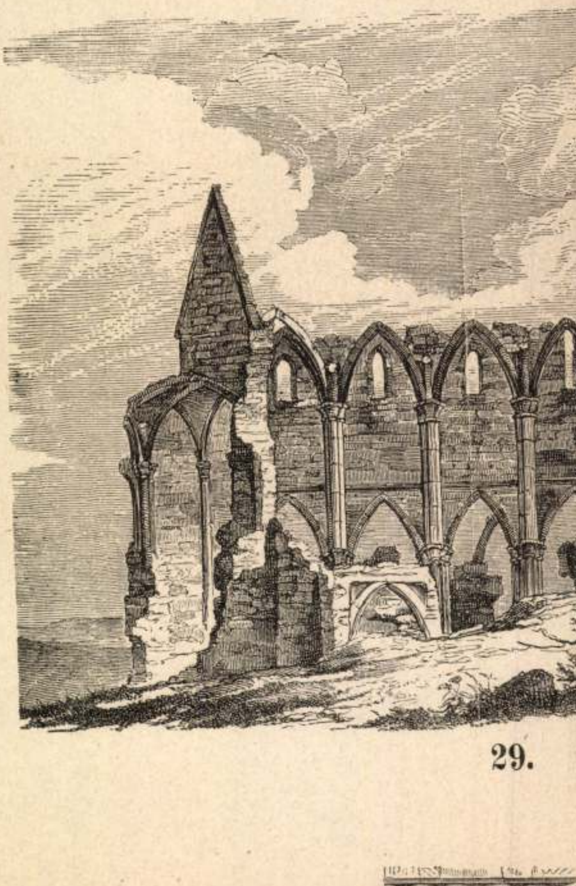
29.

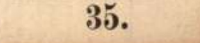
35.

Itáliai architectus

működött olasz fundátor,

dolgozott a váradi vár építésén (1577, 1580),

és a kolozsvári jezsuita kollégiumot is ő

fundálta.

Magyarországi reneszánsz és barokk
Akadémiai Kiadó Bp. 1975. 112. old.

Haluska Ferenc

tanítóképzőintézeti rajztanári oklevelet nyert.

Képzőm. Fönk. Ek

1915-16. 49. l.

~~miniszteri tanácsos.~~

er rendeletéből: Dr. Tihamér Lajos s.k.

ivatalos másolat hiteléül:

min.iroda s.tiszt.

Halinska Ferenc

1911/12 - 1915/16

Fork'pzomfoiskèvk

89, l,

pompás készítményei, köztük a magyar szent korona és Konstantinos Monomachos császár (1042—54) Nyitra-Ivánkán talált koronája voltak azok, amelyek a Nyugatot utánzásra ösztönözték és a beágyazott zománc technikájára vezettek.

Irodalom: *Bayet*, L'art byzantin (új kiad. Párizs 1904). *Diehl*, Manuel d'art byzantin (u. o., 1910, 1., 2. kiad. 1925), *Wulff*, Altchristliche u. byzantinische Kunst (Berlin, é. n); u. a. Die Koimesis-Kirche in Nicäa (Strassburg, 1910). *Dalton*, Byzantine art and archeology (Oxford, 1911). *Bréhiér*, L'art byzantin (Párizs, 1924). *Hayford-Royall*, Byzantine Art (London, 1926). *Muratoff*, La peinture byzantine (Párizs, 1928). *Choisy*, L'art de bâtir chez les Byzantins (Párizs, 1882). *Salzenberg*, Altchristliche Baudenkmäler von Konstantinopel (Berlin, 1854). *Pulgher*, Les églises byzantines de Constantinople (Bécs, 1880). *Strzygowsky*, Byzantische Denkmäler I—III. (Bécs, 1891—1903). *Kondakoff*, Geschichte u. Denkmäler des byzantinischen Emails (Frankfurt, 1892).

BIZÁNCI SELYEMSZÖVETEK, írott kútfők szerint már a IV. sz.-ban készültek, de ezek alighanem keletázsiai áruk voltak, melyeknek a középtengeri kikötőkben csak piaca volt, mert csak a VI. sz. közepén telepítette át Justinianus császár szerzetesek által a selyemhernyót és az eperfát. A pompaszerető császár nagyban pártolta a szövőipart, állami szövőiskolát állított fel és nemsokára pompás B. hagyták el a szövőműhelyeket, amilyenek a görög városokban Athénben és Korinthosban is keletkeztek. A kialakult stílus legszebben és legtisztábban a XII. sz.-ig marad meg és azokban az országokban gyökerezik, ahonnan eleinte a selyemszöveteket, később az

Haluska Ferenc

1915.

Ki tud róla?

A Rajztanarok
Egyesülete.

70.831-1922. szám.

III/a.

A m. kir. népjóléti
közszolgálati alkalmazottak é
fürdőztetése, valamint üdülte
alatt kiadott és a Budapesti
közzétett rendeletével kapcso
zottak sürgős kiértesítése vé
jóléti és munkaügyi miniszter
séges "hivatalos igazolvány"
a vezetésem alatt álló minisz
ban állanak rendelkezésre.

Budapest, 1922. jun[illegible]

Haluska János szobrász

Müvelt Nép, 1951 II.éf.4.sz.31.

Vasutas képzőmüvészeti kiáll.

Halmszka János
Hebrew

Szabad Művészet

1957. 423. l.

E l l e n n y u g

30 P. azaz harminc pengőről, mely
sága kiadásában megjelent Magyarorszá
vételára fejében a Lantos könyvkiadó

Halaska János.

A Vasutas Képzőművészeti Szabadiskola kiállításán vasutas-portréjával szerepelt. (említve.)

Művelt Nép, 1951. Ápr.

Halaszka János

Szabad Művészet

1957. 220. l.

r. kath. templom ügyében 978/1912.,
alatt kelt felterjesztéseire való
zám alatt kelt leiratomban foglaltak
got, hogy a Szőts Imre épitésznek
etésére vonatkozó irásbeli intézke-
kintés végett velem közölni szivesked-

. november hó 9.
endeletéből:

MDK

Haluszka János

Vasutas fej, gipsz

I. Orsz. Vasutas Képzőmüv. kiáll. 1951. aug. 6. l.

MDK

Haluszki János szorb.

n.t: Az első orsz. Vasutas Képzőm. Kiáll.
Kis Ujs. 1951. aug. 26. 4.l.

Haluska Szilveszter, tanuló

1974-ben a magyar zsüri Haluska Szilveszter, Mezey Erzsébet, Mahay Károly műveit küldtek el Indiába, a nemzetközi gyermekrajz versenyre

Czakó Sándor: Hőgyész-Új-Delhi.
Népújság, /Tolna/, 1978. júl. 9.

Ø Haluskay Sándor
épitész
l. 1920-as évek
Dornyay Salgótarján
25. l
27. l. (Kesner)
34. l.

Haluskay Sándor

Haluskay Sándor okl. mérnök,
épitőmester lakása, III. Zaránd-u. 39.
162-458

Budaiv. 1940. szept.

GYETEMI NYOMDA
ZEUM-KÖRÚT 6.

szagos

BUDAPEST
s Endre-u. 2.

Halmványi A.

a müncheni Képzőművészeti Akadémia magyar növendéke;

beiratkozás éve 1923.

Jászai Géza: München und die Kunst Ungarns 1800 bis 1945. Ungarn-Jahrbuch, Mainz, 1970 10 1, 149 1

Haluzici románkóri

templom

l.

Szabóárpép

347. l

Malvasier Trauben

Beerlese

1. Weinlese

2. 474

Halvax Géza.

Nemzeti Szalonban rendezett csoportos kiállításon részt vett.

PN.931.T.18.

HALVAX GYULA

53. Tihany, olajf.

Nemzeti Szalon

Magyar Lájak

1939. dec.

Halvax Gula f.

1906 ápr 1. kaposvár

kép Fořisk

Halvax Gyula

okl. tanár, festő-
művész

I. Karácsonyi u. 9.

Tel. 157-006

Bptávb 1942. jan

apest, év nélkül,/1932/

roly: Soproni képeskönyv. Npszerü kia-
78 K, 86 L, Budapest, év nélkül/1932./

roly: Sopron müemlékei. 1.Belváros.
, 181 L, Sopron, 1939.

alin: Hegedüs László. 8 o, 16 K, 86 L
1940.

Johann, Nep.: Das Raitzenbad in Ofen.
40 L, Lipcse, 1873.

ton: Budapest als Kunststadt. 8 o,
L, Küzsnacht, év nélkül./1933./

al: A magyar müvészet története. 8 o,
L, Budapest, év nélkül, /1934./

al: A magyarországi barokk szobrászat
lyzete. 8 o, 17 K, 24 L, Bpest, 1935.

on: Ungarische Kunstgeschichte. 8 o,
L, Berlin, 1937.

ifj.: A csempeszkopácsi róm. katt.
ny. Vasi Szemle./ 8 o, 9 K, 14 L, Szom-

Halvax Gyula

1929

Ki tud róla?

Vasst

Budapest, 1922. május hó 10.

t hiteléül:

Busch

.

KT. M. KIR. MINISZT. SZÁMVEVŐSÉG
TÁLYA.

l.

Bellal

Halvax Gyula

festő

Műcs. kiáll. 1937 tól
Pipics 113. C.

Sopron
Városterog

242

HALVAX GYULA
63. Utrakészen, pasztell 600.-

Nemzeti Szalon

1944. jan.-febr.
téli tárl.

ent György keresztel.

staurálta Nikássy Lajos, 1935.
mester teljesen hasonló kompozíciója a rich-ɔndi Cook-gyüjteményben.

Z.: Az esztergomi érseki képtár leírása. Új Magyar Sion, XVI., 1885., 761. l. — Maszlaghy II., 106. szám. — Gerevich: Az Újság, 1916. júl. 20, 3. l. — Gerevich: A prímási képtár olasz mesterei. Vasárnapi Újság, 1916., 825. l. (Képe 826. l.) — Gerevich PA, 236. ,. (Képe 237. l.) — Décsei: Könyvismertetés. MM, V., 1929., 173. l. — Berti Toesca 959. l. (Képe 959. l.) Rónay, Maria: Die Schätze des Christlichen Museums in Esztergom. A műgyüjtő, V., 1931., 6. l. — Berenson 229. l.

GIMIGNANI, GIACINTO (pistoiai festő, 1611—1681)

Scipio a legyőzött kartágóiakat fogadja

Halvax Gyula f. és graf

Kaposvárott születtem 1906-ban, itt szereztem meg gimnáziumi érettségimet is, miközben Rippl Rónai Józseftől, kiszomszédunk és jóbaratunk volt, kaptam a művész kifejlődéséhez szükséges első irányításokat. Majd Kecskemétre kerültem Révész mesterhez. Utána Rudnay Gyula vezetése alá jutottam a főiskolán. A rajztanári oklevél megszerzés után tanulmányutra mentem Romába, megfordultam Velencében és Firenzében is, hogy a nagy mesterek alkotásait tanulmányozhassam. Célom ezután Páris, annak absolut művészete 1931. január Koll. kiáll. a Nemzeti Kalonban. Pasztell arcképek, fig. kompozíciók. Elettrik - Naturalista.

HALVAX GYULA:

100.	Holdsarló, olajf.	1500.—
101.	Fonyódi kikötő, olajf.	450.—
102.	Villám a víz fölött, olajf.	450.—
103.	Kilátás Badacsonyból, olajf.	420.—
104.	Aranyhíd, olajf.	400.—
105.	Szigliget, olajf.	380.—
106.	Ősz a Balatonon, olajf.	380.—
107.	Lelátás Gulácsról, olajf.	400.—
108.	Vihar előtt, olajf.	380.—
109.	Esős őszi reggel, olajf.	420.—
110.	Esti csend, olajf.	420.—

Nemzeti Szalon 1941 márc

93. csop. kiáll.

E képeket múnt balatoni ösztöndíjas festette.

1941 ben

A 93. CSOPORTKIÁLLITÁS

KATALOGUSA

RÉSZTVEVŐK:

Cserepes István
Egry József
Mágori Vargha Béla
Medveczky Jenő
Miklós József

Halvax Gyula

Halvax Gyula: Somogyi Bogyó

Az Magyarság Vasárnapja.
1936 febr. 9.

Halvax Gyula: Dunántuli táj

Halvax Gyula

— A nemzetközi klub (Vigadó) helyiségeiben nyilt meg a fiatal festőgárda értékes tagjának, *Halvax* Gyulának gyüjteményes kiállítása. Balatoni és délszláviai műveit állította ki, amelyek komoly meglepetést jelentenek: színekben sokat gazdagodott Halvax Gyula és ez a színgazdagság még közvetlenebbé varázsolja nagyszerű, egyéni tehnikáját. —

Ujmagyarság

1937. dec. 5.

Halvax Gyula

Ujság 1939 febr. 19

— **Halvax Gyula festményei.** A Nemzetközi Club vigadói helyiségében jelentkezik uj munkáival az idén is Halvax Gyula. Ujra a Balaton mellől hozott tájképeket, finom levegő- és szintanulmányokat, amilyenekkel már legutóbbi kiállitásán is olyan szép sikere volt. Most is azok a legszebb képei, a nagy horizontu vizitájak, amelyeken semmi egyéb sincsen, mint viz és ég s az égen olykor felhők. Halvax nagy fogékonysággal keresi a balatoni ég és viz szinjátékának titkait és sokszor szerencsésen érez rájuk. „Vihar támad", „Nyári délelőtt", „Felhősödik a Balaton fölött", „Opálos viz" cimü munkái szebbnél-szebb festmények. Legutóbbi kiállitása óta Olaszországot is megjárta Halvax. Eljutott egészen Sziciliáig és ecsetjét odakünn sem pihentette. Olaszországi képei azonban nekünk kevésbé tetszenek, mint a balatoniak. Lehet, hogy a nem annyira festői, inkább formai megjelenésü olasz tájék megkötötte a müvész képzeletét, különösen azt, ami benne szinekben megoldódásra kivánkozó. Olasz képei nem eléggé szinesek ott sem, ahol sokféle szin keresi rajtok az egybehangzást. *(e. a.)*

ÉSZI
R

ŰVÉSZETI MUZEUM
RSULAT KÖZLÖNYE

IAGYAR KIR. MINISTERIUM

Halvax Gyula

illusztrátor

Takáts Gyula: Kůt c.
verses könyve. Ka-
posvár 1935.

Fenti három illusz-
tracióval.

Könyvism. dr
Pavel Ágostonból
Vasi Szemle
1935. 285. l.

Gypsy.

Rheinprovinz

Die Kunstdenkmäler des —

I. Kunstdenkmäler alter

Halvax Gyula
olaff.
Vkminki áll. 1943

Kilátás Budacsony-
ról, olaff.

MEGHIVÓ

a MAGYAR-OLASZ TÁRSASÁG

f. évi április 27-én,
szombaton délután 6 órakor
az Iparművészeti Múzeum (IX., Üllői-út 33—37.) díszteremében

és

f. évi április 29-én,
hétfőn délután 6 órakor
a TESz (V., Falk Miksa-utca 1.) díszteremében tartandó

NYILVÁNOS ÜLÉSEIRE,

amelyeken

P. FACCHINETTI VITTORINO
a milánói Szent Szív egyetem tanára

tart előadást

szombaton:

„DUE FULGIDE GLORIE DELLA SANTITÀ ITALIANA"

címmel (vetített képekkel),

hétfőn: **„LA RADIO IN VOLO"** címmel.

AZ ELNÖKSÉG

Vendégeket a Társaság szívesen lát.

Koll.: 1931 (Nt.) 1937 (B. Tár) 1939 Nth Club

1943 Kaposvár

1937 [illegible] Tvette kis kápolna a hegyeremen. of

1941 " " kilátás Badacsonyból

Illusztr. 1935. Takáts Ej: Kút

1947 - Kultusz Tavite (galatoni) Rippl. Róna mávtelep Tervmer kidolg

Halvax Gyula

kiáll.

Nemzeti halon

1941. marc.

Föv. képt

Halvax Gyula

l.

Szépm. Mür. Ék

IX. 273. 1

Halvax Gyula

festő

A balatoni osztöndijasok kiállitásan (Nemzeti Szalon) a vall. és közokt. minisztér megvette Kilátás Badacsonyból c. olajf-t.

Szepszinvesiet 1941. 13. i. l.

MEGHIVÓ

a MAGYAR-OLASZ TÁRSASÁG

f. évi április 27-én,
szombaton délután 6 órakor
az Iparművészeti Múzeum (IX., Üllői-út 33—37.) díszermében
és
f. évi április 29-én,
hétfőn délután 6 órakor
a TESz (V., Falk Miksa-utca 1.) díszermében tartandó

NYILVÁNOS ÜLÉSEIRE,

amelyeken

P. FACCHINETTI VITTORINO
a milánói Szent Szív egyetem tanára

tart előadást

szombaton:

„DUE FULGIDE GLORIE DELLA SANTITÀ ITALIANA"

címmel (vetített képekkel),

hétfőn: **„LA RADIO IN VOLO"** címmel.

AZ ELNÖKSÉG

Vendégeket a Társaság szívesen lát.

Halvax Gyula

festő

l.

Szabad Művészet

1947. 12 g. l.

(Kaposvári hír)

GYŐR

A pannonhalmi főapát kastélya

Győr város. VI 1856, 223 l.

Halvax Gyula festő

„FIGYELŐ"
UJSÁGSZELVÉNY VÁLLALAT
Budapest, XIV., Nürnberg-u. 42.
Telefon: 299—632.

Somogyi Ujság, Kaposvár

Lap: .....

1943 OKT. 5

Megjelent: .....

Halvax képkiállítás lesz csütörtökön a Turulban

Kaposvár és Somogyvármegye közönsége évek óta eljár és szívesen vásárolja a somogyi művésztehetségek egyik kiváló tagjának, *Halvax* Gyulának képkiállítás keretében bemutatott képeit. Halvax Gyula a magyar festőgeneráció egyik legkiválóbb egyénisége, aki az idén október 7-én, csütörtökön 6 órai kezdettel nyitja meg a Turul szálló nagytermében balatoni képkiállítását. A kiállítást október 10-én, vasárnap este zárják be. A belépés díjtalan és az megtekinthető délelőtt 9-től este 6 óráig.

11	4.—	83	45.—	133	60.—	244	120.—	299	15.—
12	30.—	84	60.—	134	25.—	245	60.—	301	120.—
13	120.—	85	40.—	135	45.—	248	180.—	302	100.—
16	50.—	88	36.—	136	50.—	250	150.—	303	35.—
17	18.—	89	32.	138	280.—	251	40.—	304	40.—
18	25.—	91	80.—	140	50.—	252	25.—	305	30.—
19	18.—	99	120. -	141	80.—	253	20.—	306	120.—
21	25.—	100	18.—	167	35.	259	45.—	310	45.—
22	25.	101	20.—	168	120.—	260	35.—	311	50.—
23	65.—	102	15.—	169	110.—	261	5.—	312	30.—
24	38.—	103	20 —	170	110.—	262	36.—	313	60.—
25	18.—	104	18.—	171	150.—	263	10.—	314	25.—
26	20.—	108	1400.	173	40.—	265	40.—	315	60.—
31	35.—	109	120.—	219	280.—	266	60.—	316	22.
32	40.—	110	410. -	220	130.—	268	40.—	318	25.—
36	2.—	111	140. —	221	100.	269	70.—	327	35.—
37	5.—	112	410.—	222	110.—	273	100.—	338	8.
38	4.—	115	300 —	223	70.—	274	130.—	339	15.—
54	38.—	120	30.—	224	160.—	275	90.—	350	3.—
55	60.—	121	35 —	225	80.—	276	90. -	354	15.—
56	30.—	123	18.—	226	160.—	281	250.—	368	50.—
57	60.—	124	25.—	227	15.—	282	110.—	369	50.—

Halwax Gyula

A *Nemzetközi Klubban* a somogyi és balatoni tájak festőpoétája, *Halwax Gyula* mutatja be ujabb munkáit. Rögtön feltünik kiállitásán, hogy a művész, legutóbbi kiállitása óta, megjárta Itáliát, ahol szinei elmélyültek, természetlátása nagyobb távlatokat kapott és egész festőisége gazdagabbá vált. Különösen sziciliai tájain érezzük ezt, római részletein csak ott, ahol nincs architektura, mert a viznek, égnek, felhőknek, tájaknak ez a finomkezü festője még ma is kissé bizonytalan az erőt és szervességet követelő rajzban. Most is láthatjuk néhány igazán szép és finom balatoni tájat, amelyek közül különösen a vihar előtt gyöngyházszinekben borzongó Balaton képe emelkedik ki festői szépségeivel.

Pesti Hirlap

1929 febr. 21.

Budapest, III., Bécsi-ut 32. sz.

Halvax Gyula

MŰVÉSZET

* **Állami képvásárlás.** *Halvax* Gyula festőművésznek, a Nemzetközi Klub termeiben rendezett kiállításán a kiváló festő *Kis kápolna a heggyerincen* című festményét az állam megvásárolta.

Magyarság

1937. dec. 12

echni-

nini

Leegy-

jnek a

egértés-

egész

ratere-

lja a

en vett

zobrászat

dja ol-

kitünő

csendes,

elki

meggyő-

el, akkor

nt Ferenc

Halvax Gyula

r. r.

* **Halvax Gyula balatoni, budai és délszláviai képei.** A *Balatoni Társaság* a nemzetközi klub vigadóbeli helyiségeiben rendezett kiállitást *Halvax* Gyula képeiből. Halvax festőművészete már eddig is sok barátot nyert meg a Balaton szépségeinek, innen van az érthető barátság a művész és a Balatoni Társaság között. A most kiállitott gyüjtemény legtöbb képe szintén balatoni tárgyu, de többi tájai is ugyanazt a művészt, a hangulattól áthatott lelket és finom ecsetet éreztetik. Halk, világos tónusok, szürkék és halványkékek az alapszinek, amelyekre sejtelmes derengéssel rajzolódik a párás levegőn vagy ködön átszürt fény. Érzékeny, visszavonuló léleknek csöndjei, bensőséges szinbeszédei. Egy külön teremben sorakoznak délszláviai s egy másikban a még megmaradott Budáról festett képei. *r. r.*

Magyarság

1937. dec. 5.

Halvax György

festő

Rippl-Rónai Művésztelepet állítanak fel a Balaton mellett. A közoktatásügyi miniszter a terv részletes kidolgozásával *Halvax György* festőművészt bízta meg.

Magyar Nemzet 1947. márc. 7

BOLO[illegible]HALY
C[illegible]ONGRÁD
Könyvnyomda, könyvkereskedés.

Halvax Gyula

Magyar Nemzet

1939 febr. 23.

Halvax Gyula kiállítása

Halvax Gyula, a fiatal festőnemzedék tehetséges tagja olaszországi és balatoni műveiből képkiállítást rendezett a Nemzetközi Klub helyiségeiben. A kiállított 30 kép a művész komoly fejlődéséről és elmélyüléséről tesz tanuságot. Néhány olaszországi képe — Monreale-i kapu, Hid a Tiberisen, Isola Tiberina, Taormina — megkap nagyszerű térbeállításával és színei-

vel, balatoni képei pedig — Szeptember végén, Nyári délelőtt, Kilátás a Merchlich-pincétől — szép ígéret arra, hogy hamarosan legjobb balatoni festőink közé fog emelkedni.

mint a művészet és műipar egyéb ágaiban is, merült technikai modorok s ezekkel kapcsolatban zánsz formák feleleventésére célzó törekvések. sére eddig szolgált épületek az új század fordulója ár e nyáron lebontatnak, a két Szalont ez idén a osztályát vázlatos vonásokban ösmertetvén, ennek ak behatóbban, melynek reprodukciója a szöveg

e, Henri-Emile Alluard párisi szobrász, az Institut önyvkereskedő volt, s csak akkor lett professzio- si Szalonban, részese lett összes kitüntetéseinek. umaiban őrzik; számos emlékszerű szobrot is ttebb mestereknek. Mégis ráér arra, hogy apró annak költészettel, fölülmulhatatlan bájjal, s a mi ismódot illeti, a technika dolgában is kitűnőek. lapzata bronzból készült, ugyanebből az edény A kékes-fekete márvány vázát díszítő japán nő képész erre állítván be gépét, az alak az edényhez körülbelül másfélszer terjedelmesebb eredeti mű nikus alkotás, a különböző anyagok színei diskrét aranyhal után kapkodó fiatal leány mozdulata kifejző. Valóságos remekmű e kicsi dísztárgy, s gasabb színvonalon áll mint sok modern s nem nstruózus emlékszobor.

Divald Kornél.

Halvax Gyula

4 /

MAGYAR MUVESZET

1931. 59.
1932. 388.

TARTALOMJEGYZÉK.

I. Iskolánk multja 3
II. Dr. Orel Géza: A lausennei felső kereskedelmi szakiskola 4
III. Dr. Orel Géza: Kell-e az árusítást tanitani? 10
IV. Iskolánk az 1928/29. tanévben 13
V. A felettes hatóságok és a tanári kar névsora 16

Hlaluax Gyula

l.

Lykafaut 1896 - 1914

109 l.

Hálva x Gyula

Koll. Eiall. az
International Clubban.

Korunk Szava

1937 márc. 16

TÉZ LUKÓŸ EMIL
ÉPITŐMESTER
BUDAPEST

KÉPJEGYZÉK!

1.,	REGGEL	P.	150.-
2.,	KILÁTÁS A MERCHICH PINCÉTŐL.....	"	200.-
3.,	ROZSDASZINÜ FÁK A FONYÓDI HEGYEN...	"	180.-
4.,	SZIGLIGETI ÖBÖL.....	"	300.-
5.,	ŐSZ.....	"	200.-
6.,	RIANÁS A BALATONON.....	"	200.-
7.,	VIHAR TÁMAD.....	"	250.-
8.,	SZEPTEMBER VÉGÉN.....	"	250.-
9.,	NYÁRI DÉLELŐTT.....	"	180.-
10.,	TAORMINA	"	180.-
11.,	MONREALE -I UTCARÉSZLET.....	"	250.-
12.,	TIVOLI	"	200.-
13.,	CAMPO DEL FIORI.....	"	250.-
14.,	HID A TIBERISEN	"	280.-
15.,	MONREALE-I KAPU	"	500.-
16.,	ISOLA TIBERINA.....	"	280.-
17.,	HÁZCSOPORT A CSÁSZÁROK KORÁBÓL.....	"	250.-
18.,	ROCCA DI PAPA.....	"	350.-
19.,	RÓMAI TÉR.....	"	250.-
20.,	AZ ÖRÖK VÁROS.....	"	180.-
21.,	KECSKELÁBAK A VIZBEN.....	"	200.-
22.,	BALATONI TÉL.....	"	150.-
23.,	FELHŐSÖDIK BADACSONY FÜLÖTT.....	"	200.-
24.,	OPÁLOS VIZ.....	"	200.-
25.,	TIHANYI FÉLSZIGET.....	"	200.-
26.,	SYRACUSA.....	"	250.-
27.,	A GIANICOLO.....	"	250.-
28.,	TAORMINA A GÖRÖG SZINHÁZTÓL.....	"	400.-
29.,	MESSINA.....	"	300.-
30.,	FORUM ROMANUM.....	"	250.-

BUDAPEST, 1939. FEBRUÁR HÓ 15-20.

HALVAX GYULA

BALATONI ÉS OLASZORSZÁGI MÜVEINEK KIÁLLITÁSA.

Halvax Gyula

Jessö.

Halvax Gyula

58. Havas Tihany
59. Balatonlellei kiállitás
60. Aranyban tündöklő viz
61. Hegyes völgyes Zala
62. Kisfaludi ház szeptember végén
63. Parti berek virágzásban

Balatoni Képkiállitás, 1948. Nemzeti Szalon
Művészeti Egyesület, 1948. május, katalogusa

Halvax Gyula

Ponte Vestio, pasztel
Leithner Ödönné, pasztel
vitéz Guilleaume Árpádné arcképe,
A csipkekendős, pasztel
kibédi Madaras Gábonné arcképe
Kilátás a lévai romról, pasztel
Castel san Angelo

IXIX.Csoportkiállitás Katalogusa, Nemzeti Szalon, 1931.

Halvax Gyula

Elefántnyakláncos lány, pasztel

Római tabán a Borgó aljában

Teverepart azAccademia d'Ungheriánál, pasztel

Kép Róma külvárosából, pasztel

Sugár Károly, pasztel

Feketekabátos leány, pasztel

Nővérem piros vázával, pasztel

LXIX.Csoportkiállitás Katalogusa, Nemzeti Szalon, 1931.

Halvax Gyula

Ravardy György alezredes neje, pasztel

Mária, pasztel

A nagy kupola őrködik a Borgók környékén, paszt.

Baby jövőjén ábrándozik, pasztel

RippléRónay József utolsó képmása,

A pápák miseoltára, pasztel

Üvegfestmény, pasztel

LXIX. Csoportkiállítás Katalogusa, Nemzeti Szalon, 1931.

Halvax Gyula

Kaposváron született 1906-ban, Rippl Rónai József tanitotta, majd Kecskeméten Révész mester. Utána Rudnay a főiskolán. Rajztanári oklevél megszerzés után Róma, Velence, Firenze, majd Párisi tanulmányut.

Laguna, pasztell

Zene, "

LXIX. Csoportkiállitás Katalogusa, Nemzeti Szalon, 1931.

Halvax Gyula

Rálátás a zalai partról, olaj

Somogymegyei Képzőművészek Szakszervezete, Kaposvár, 1947. Vaszary János emlékkiállitás katalogusa.

Halvax Gyula

Képkiállitása a Nemzetk. Clubban.

N.U. 934. XII. 16.

Halvax Gyula

1925/26 – 1929/30.

Ferk^pzomfoiskèvk

89. l.

jai. Ekkor a B. ismét közvetlen befolyást gyakorol a Nyugatra és a velencei S. Marco óriási mozaiksorozata, Velence közvetlen közelében a torcellói mozaikok, a XII. sz.-ban

Halvax Gyula

Berzsenyi-Társaság ezüstérmet nyerte.

PH-932.V.10.

Halvax Gyula
Napnyugta a Balatonon, pasztel
Trastevere düledező házcsoportjai
Akt, pasztel
Csend a Balatonon
Albrecht kir.herceg, pasztel

LXIX.Csoportkiállitás Katalogusa, Nemzeti Szalon, 1931.

Halvax Gyula

52, Közelgő tél
53, Csillogó habok
54, Csipkés partok
55. Bélatelep deres fái
56, Kőrőshegyi dombok
57. Sudár jegenyék Bélatelep alatt

Balatoni Képkiállitás, 1948. Nemzeti Szalon Müvészeti Egyesület, 1948. május, katalogusa

Halvax Gyula

45. Eső borul Szigligetre
46. Napfény játéka a vizen
47. Présházak Badacsony oldalán
48. Esti szinjáték
49. Bélatelepi ut
5o. Ősz a Balaton partján
51. Hálóhuzás napnyugtakor

Balatoni Képkiállitás, 1948. Nemzeti Szalon Művészeti Egyesület, 1948. május, katalogusa

Halvax Gyula

1906-ban született Kaposvárott. Rippl Rónai volt rá hatással. Képzőművészeti Főiskolát végzett Rudnay és Olgyai tanitvány volt. Somogy és a Balaton tájait festi.

42. Esti halászat

43, Hullámzó Balaton

44. Nyugvó nap

Balatoni Képkiállitás, 1948. Nemzeti Szalon Művészeti Egyesület, 1948. május, katalogusa

Halvax Gyula

Tankovics János országgyülési képviselő, pasztel
Lyka Károly képmása, pasztel
Gombaszögi Ella arcképe, ~~pasztel~~ pasztel
San Pietro a campagnáról, pasztel
Rügyfakadás a Caracalla termánál, pasztel
Zsákfoltozók, pasztel
Monte Sacró, pasztel

LXIX. Csoportkiállitás Katalogusa, Nemzeti Szalon, 1931.

MDK

Halvax Gyula

A hét kiállitásai. Világ, 1948. máj. 16. 4 l.

Halvax Gyula

Képzőművészet. 1931, 37. sz. 48 l.

Heremcsény /Tombor/ 1
Balassagyarmati járás.

Története: 1322-ben már sze
tiltakozik Terencheni jobbág
család a földesura. 1598-ban
a váci nahije községei között
ben 17, 1720-ban 18 magyar h
XIX. században a Ráday-csal

Pusztái közé tartozik
középkori helység nyomai var
letmaradványok a XIX. századc
Alsó és Felsőliszkó puszta,
szerepelt.

R.kat.templom. /Szt.Mihály
Története: Középkori történ
a "vizigotok"-nak tulajdoni
~~ból. Eszerint~~ a templom fal
való, nincs rendesen boritv
hajó fölé van elhelyezve. A

Halvax Gyula

1928/29. középiskolai rajztanári oklevelet kapott.

Képzőm. főisk. évk. 1928/29. 22 l.

Halvax Gyula

Lakása a Nemzeti Klub helyiségében (V. Deák Ferenc u. 2.)

Említve
Képzőművészet
1934. 79. sz. 252. l.

1853. Hirlapilleték. —

2 kr.
sárgászöld

2 kr.
barna

4 kr.
barna

Halvax Gyula

Albrecht főherceget ábrázoló arcképének vége.

Képzőművészet

1931. május. hó

2

~~Halász Rózsi~~

~~Müvészet 1904~~

~~130~~

MDK

Halvax Gyula, festö

Zalai táj. Olajf.

Mücsarnok. IV. Képzömüv. kiáll. "A Magyar Müvészetért".
1943 máj. 16-30. Kat. 18.1.

Halvax.

A Műcsarnokban, a Képzőművészeti Főiskola növendékeinek kiállításán grafikai munkái szerepelnek.

Pesti Napló, 1928. Máj. 20.

Halvax Gyula.

Olgyai Viktor tanítványa.

A Képzőművészeti Főiskola növendékeinek kiállításán grafikái szerepelnek.

Ujság, 1924. Máj. 20.

Halvax Gyula.
Rudnay Gyula tanítványa

Rajzai szerepelnek a Képzőművészeti Főiskola növendékeinek kiállításán.

Ujság, 1928. május 20.

Halvax Gyula MDK

Balatöngyörök ősszel, olf.

Kilátás Halápról, olf.

Mücsarnok 1940 A magyar müvészetért c.kiáll.

MNK

Halvax Gyula MDK

Tavasz Budán

Műcsarnok 1937 IV. Nemzeti Képzőm. Kiáll.

MDK

Halvax Gyula

Balatongyörök ősszel, of.

KMTárs. M. Müv.ért. 1940-41

15.1.

MDK

Halvax Gyula

kaposvári festőművész

kiállitása.

Uj Dunántul. 1947. márc 21.

M.Heil Olga-Kiss Dezső-Török Lajos: 1945 utáni művészélétre vonatkozó adatok.

Művészettörténeti tanulmányok. Bp. 1960. 221-250.l.
239.l.

MDE

Halvax Gyula

Kaposvári hir. Szabad Művészet, 1947. 6-7.sz.
129. l.

MDK

Debreceni reprezent. kiáll. 1937.

MDK

Halvax Gyula

Zalai táj, of.

Magy. Müvészetért kiáll. r. Mücs. 1940. febr.

16. l.

MDK

Halvax Gyula

Kilátás Haláról, of.

KMTárs. M. Mív.ért. 1940-41

15.1.

Halvax Gyula festő

"Fekete kabátos leány" /pasztell/

"Róma. Tiberishid"c/pasztell/

Árverési Közlöny 4.sz. 1939. december.

32.1.

Halvax Gyula

Kiállít

Mo. 1942. II. 5.

K é r d ő

Név: . . . . . .

Volt-e önálló kiállitása 1954-óta: . .

. . . . . .

Milyen pályázatokon vett részt 1954 u

. . . . . .

. . . . . .

Milyen megbizásokat kapott: . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

1954 után készült fontosabb művei: .

Halvax Gyula

MDK

Téli világ a Balatonon

Műcsarnok 1938. Szent István kiáll.

Halvax Gyula MDK

Téli világ a Balatonon

Mücsarnok 1938 Szent István kiállitás

Halvax Gyula.

Képe szerepel a képzőművészeti Főiskola kiállításán.

Magyarság. 1928. Máj. 20.

Halvax Gyula MDK

festő

Csánky Dénes: A balatoni tájképfestészet.
A festői Balaton. Bp. 1942.

Halvax Gyula, festő MDK

Balatoni kiállitás a Müteremben.
Pesti Napló 1937. jún. 12.

Halvax Gyula

Festőművészek művei-
ből rendezett kiállítás
Katalógusa

Kaposvár, 1931
feb. – márc.
(Fränkel)

Tevere partja Róma-
ban, pasztell
Virpartja, pasztell

3.

4.

Halvax Gyula

Bemutatott műve:

159. sz. „Napnyugta a Balatonon," olaj.

A Nemzeti Sportbizottság és a Magyar Képzőművészek Szabadszakszervezetének kiállítása, Budapest, 1945.

Halvax Gyula

Bemutatott műve:
178. sz. „Nádas," olaj.

A Nemzeti Sportbizottság és a Magyar Képzőművészek Szabadszakszervezetének kiótlítása, Budapest, 1945.

Halmos Gyula festőművész
Hamvasztás utáno búcsustatás
1984. XI. 8.

Magyar Nemzet 1984. XI. 4.

Halva x Gyula

vród
z

Dunántúli Nép-
szava. 1947
márc. 22. (Il.
balatoni képei a
MSZMT kiállító-
helyiségében.)

HALVAX *Gyula*, festő. * Kaposvár 1906. Itt Rippl-Rónai Józseftől, a kecskeméti művésztelepen és a bpesti képzőműv. főiskolán Rudnay Gyulától tanult festeni, azután Olaszországban volt tanulmányúton. Pasztell arcképeket és figurális kompozíciókat fest. 1931. gyüjt. kiállítása volt a Nemzeti Szalónban.

K. gy. I. 439 l.

~~látható~~, áll és szem ~~közt~~ be néz. Jobb kezét lecreszt-
nőjére tette. Kalpagját forgós toll diszíti; prémes
ük nadrágja piros és zsinórzata ezüst; magas
ája sarkantyus. Párduczbőr kaczagányának
ardja ~~kissé~~ görbe, derekát szolgálati jelvény szo-
sé fel van huzva. Felirata a kép alatt:
ugarische adeliche Garde.

méretei a vonalkeretnek 16·2 : 10·8 cm.

1933.

MDK

Halvax Gyula festőmüv. sz. Kaposvár, 1906.

Esti halászat
Hullámzó Balaton
Nyugvó nap
Eső borul Szigligetre
Napfény játéka a vizen
Présházak Badacsony oldalán

Balatoni képkiáll. N. Szal. 1948. máj. 7 l.

MDK

Halvax Gyula festőművész. Kaposvár, 1906.

Aranyban tündöklő víz
Hegyes-völgyes Zala
Kisfaludy-ház szeptember végén
Parti berek virágzásban

Balatoni képkiáll. N. Szal. 1948. máj. 7 l.

Halvax Gyula MDK

Balatoni csend, olf.

Mücsarnok 1942 A magyar müvészetért c.kiáll.

Halvax Gyula

A Nemzeti Szalon csoportkiállitásán szerepelt.

M.O.931.I.18.

Halvax Gyula

A Nemzeti Szalon LXIX. csoportkiállitásán szerepelt.

P.H. 931. I.

Halvax Gyula

MDK

Köröshegy, olf.

Műcsarnok 1942 A magyar művészetért c.kiáll.

Halvax Gyula festő.

Nemzeti Szalon csoportkiállításán részt vett, tájképpel, portréval.

MH.931.T.18

Halvax Gyula festő

Nemzeti Szalon csoportkiállításán részt vett.

Ujság 9.31.T.18.

Halvax Gyula

Nemzeti Szalon LXIX. csoport-
kiállításán részvett.

NU.931.T.20.

Halvax Gyula festőművész

Nemzeti Szalonban levő kiállításon részvett.

M. 931. T. 23

Halvax Gyula.

1931 I 20 MAGYA

* **A csoportkiállítás megnyitása a Nemzeti Szalonban.** *Halvax* Gyula, *Páris* Ila, *Lőte* Éva, *Bokor* Vilmos, *Bűky* Béla és *László* László képzőművészek alkotásaiból álló csoportkiállítást vasárnap délelőtt nyitotta meg *Kertész* K. Róbert államtitkár, a művészeti osztály főnöke, nagy és előkelő közönség jelenlétében. Budapest székesfőváros törvényhatóságának képviseletében *Liber* Endre dr. tanácsnok jelent meg. Az első látogatók között volt: *Andrássy* Gyula gróf, *Lukács* György dr., *Kratochwill* Károly és *Guyon* alábornagyok, *Popovics* Sándor dr., *Lichtenstein* János herceg, *Nékám* Lajos dr., *Rónay* Zoltán, *Rákosi* Szidi, *Gerevich* Zoltán dr., *Pacher* Béla dr., *Gerevich* Tibor dr., *Battenberg* Lajos és mások. A kiállítás iránti érdeklődés mindjárt a megnyitás napján jelentős művásárlásban is megnyilatkozott. A kiállítás naponként reggel 9-től délután 4 óráig látható.

M.1931.I.20.

Halvax Gyula

* **Magdolna főhercegnő a Nemzeti Szalonban.** *Magdolna* főhercegnő vasárnap délelőtt megjelent a Nemzeti Szalonban *Atems* Mária udvarhölgy kíséretében, hogy megtekintse a Nemzeti Szalonban *Halvax* Gyula, *Páris* Ila, *Büky* Béla, *Bokor* Vilmos, *Lőle* Éva és *László* László kiállítását. Ugyanezen időben jelentek meg a Nemzeti Szalonban *Petri* Pál dr. kultuszminiszteri államtitkár és felesége is. Az előkelő vendégeket *Déry* Béla, a Nemzeti Szalon vezetősége és a kiállító művészek fogadták.

M 931 T 27

M.931.T.27.

Halvax Gyula festőművész.

A Nemzeti Szalon csoportkiállításán részt vesz.

BH.931.T.11.

Halvax Gyula MDK

Zalai táj, olf.

Műcsarnok 1943 A magyar művészetért c.kiáll.

M.N.K.

Halvax Gyula festő

1945. jul. 7. ujabb kérvény a balatoni müvésztelep létesitése ügyében.

Képz müvészeti élet a felszabadulás után 85.1.
A Művészettörténeti dok. Közp. Forráskiadványai II.
Bp. 1969.

Halvax Gyula

résztvett a Kaposvári kiállitáson. Mű-
vészeti hírek. Szabad művészet. 1947.
6-7 sz. 129 l.

Fiola Pál: Vaszary János biográfia és
bibliográfia, Kaposvár, 1970.

75 l

Halvax Gyula festő

M.D.K.

Memorandumot intéz a VKM-hez egy balatoni müvésztelep létesitése ügyében , 1945. jun. lo.
Főiskolai tanári kinevezését kéri, ua.
Baltoni témáju képei kiállitva a Nemzeti Szalonban, Mücsrnokba, Müteremba, Nemzetközi Klub helyiségében.

Képzőművészeti élet a felszabadulás után 81.1.
A MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOK.KÖZPONT FORRÁSTANULMÁNYAI XI
Bp,1965.

Halwax Gyula

Miskolcon a Korona kiállítási teremben 1948. ápr. 18.-án nyílt meg kiállítása. Kaposvári festő. Fő témája a Balaton

Északmagyarország 1948. ápr. 16. 2. l.

Halvax Gyula

*** Krizantém- és képkiállítás a Gellért-szállóban.** A Népszövetség magyar osztálya *Chilston* angol nagykövetnek és feleségének, valamint *Berzeviczy* Albertnek és feleségének tiszteletbeli elnöksége, továbbá *Lukács* dr. v. miniszter elnöksége alatt november 6-án, pénteken délután a Gellért-szálló télikertjében krizantémkiállítást rendez. Ezzel kapcsolatban rendezi meg a társaság *Halvax* Gyulának, a fiatal és tehetséges festőművésznek gyüjteményes kiállitását is ugyancsak a szálló télikertjében. Mindkét kiállitást *Károlyi* Gyuláné grófné, a miniszterelnök felesége nyitja meg pénteken délután négy órakor. Belépődij 50 fillér. A kiállitás nyitva lesz szombaton és vasárnap is délelőtt 10 órától este hét óráig.

M. 931. XI. 4.

Halvax Gyula festőm.

Gyűjteményes kiállitása egyidejűleg a Krizantém kiállitással.

Fiatalsága Menére is szinkulturája nagy és mély.

„Esti tükrözés"
„Vitorlasok a mólóban" c. képe szinte varit.
„Szétfoszló felhők"
„Játék után"
„Campo di Fiori"

(d.s.) Krizantém-kiállitás a Gellért-szálloban

M. 031. XI. 7.

M.D.K.

Halvax Gyula, festőművész

Kaposvári művész, Pécsett volt kiállitása. 299.o

Sarkadiné Hárs Éva: A pécsi képzőművészeti élet 20 éve/1944-1963/.

A Janus Pannonius Múz. Évkönyve, 1963. Pécs, 1964

Halvax Gyula

Kaposváron a dunántuli tavaszi képzőművészeti tárlaton díjat nyert.

NM. 932. V. 10.

Halvax Gyula festőművész.

A Nemzeti Szalon csoportkiállításán vesz részt.

M.931.T.11.

Halvax Gyula festőművész

A Nemzeti Szalon LXIX. csoport-
kiállításán vesz részt.

N.U.931.T.11.

Kalocsa Gyula festő

Nemzeti Szalonban rendezett
kiállításon részvett.

Magyarország, 931. T. 18.

Halvax Gyula

Nemzeti Szalon csoportkiállításán készített arcképeivel, olasz, balatoni tájképeivel.

M.931.T.18.

Halvax Gyula.

Nemzeti Szalonban rendezett kiállításon részt vett pasztelljeivel.

Az Est 931. T. 18

Halvax Gyula festő.

Nemzeti Szalonban rendezett
kiállításon részvett.

Új Nemzedék 1931. T. 18.

Halvax Gyula -

Nemzeti Szalonban rendezett
69. csoportkiállításon részvett.

NM. 931. T. 25.

Kalvax Gyula festő

A Nemzeti Szalonban rendezett kiállításon részvett

NM.931.T.18

Halvax Gyula. festőművész

Nemzeti Szalonban rendezett kiállításon résztvett olasz táj-képeivel és portréfejeivel.

8.ó u. 931. T. 18.

Halvax Gyula. festő

Nemzeti Szalonban rendezett csoportkiállításon részt vett sok "fejjel", melyek közt legszebbek a fiatal lánykák képmásai.

PH. 931. T. 18.

Halvax Gyula.

Nemzeti Szalonban rendezett csoportkiállításon részt vett.

EK. 931.T.20.

Halvax Gyula

Szerepel a „hűtetem" Balaton-
Liáhításán

Nagyarság 1937 VI. 13

Halwax Gyula

Csoportkiállításon szerepelt a Nemzeti Szalonban.

EK. 1932. XI. 24.

Halvax Gyula

Csoportkiállításon szerepelt a Nemzeti Szalonban.

VII. 1932. XI. 25.

Halvax Gyula

* **Kiállitás a Nemzeti Szalonban.** Tónusban és összeállitásban talán eddig, ebben a szezonban a legjobb csoportkiállitása a *Nemzeti Szalonnak*. Két fiatal tagja a mai festőgenerációnak, *Halvax* Gyula és *Kern* Andor, a háborus generáció közül pedig *Radnay* József és *Bardócz* Lajos. Szinte azt lehet mondani, hogy erőben, kifejezésben és lélekben is párhuzamba lehet őket állitani. *Halvax* Gyula a maga nagy szingazdagságával eleven, mély lelkiségével mindnyájuk között a legkifejezőbb, a legegyénibb. Van benne valami ködösség, mely az elvont világok felé mutat és ugyanakkor szineinek életével, melegségével és lágyságával, a testnek, a vérnek minden lüktetését mutatja be. Komoly studiumu, igazán nagy jövőre jogositó művész, akinek ez a kiállitása komoly eseményszámba megy. Mellette *Radnay* József az, aki naturalisztikus törekvéseivel igazán megérdemli a figyelmet. Van benne valami *Paál* László felséges komorságából, hiszen az erdőkben ő ugyanazokat a mélységeket látja, mint ahogy látta a fák birodalmát az emlitett nagy magyar művész. A zöld és a barna szineknek komor összeegyeztetése és a falusi élet napfényes sugárzása *Radnay* József naturalisztikus művészetét egészen közel hozza a mai világhoz. *Kern* Andort, aki talán mindnyájuk között a legfiatalabb, Páris mai nemzedékéhez lehetne számitani. Mint mondják, a *Grande Palais* kiállitásain is résztvett és amit onnan hozott magával, az talán részben meglepetésként fog hatni. Egyetlen hibája az, hogy kevés benne a szív és a melegség. Tul sematikus, szinte azt lehet mondani, hogy rideg és az egyszerüsége a plakátfestészeté. *Bardócz* Lajos aránylag nem ad sok ujat, szinei hidegek és nyersek, témái pedig egyszerüek. Talán ha több lendületet, elevenséget, forrongást vinne a képeibe, akkor közelebb kerülne hozzánk és közelebb kerülne a magasabbfoku pikturához is. A kiállitást mintegy kiegészitésképpen *Veres* Pál fényképész munkái és *Rajky* József szobrai gazdagitják. *Rajky* József az egyszerüségre törekvő szobrászat egyik pregnáns egyénisége. Görnyedten üldögélő *Parasztlánya* komoly, szép és igazán müvészi munka. *(D. A.)*

84·50
20
12·5
80·–
67·85
93·20
56·80
477·35

M. 932 XI/25

magasztalt győzelem és [illegible]
ményeit: az egész emberiség tönkretételét. A hasznot és dicsőséget, ami Trianonból háramlott a szorgalmas és józan francia kispolgárra, munkásra, az egész régi megelégedett francia életre.

Mi, akik itt mérhetetlen távolságba és mélységbe vetve, feléjük fordítjuk arcunkat, elseje voltunk ezeknek a mind rongyosabb és mind türelmetlenebb éhségmarsoknak. Mi tudjuk, hova kell megérkezniök kikerülhetetlenül: a trianoni palotába, ahova mi is bizonyosan beérkezünk majd velük.

— **Kereskedők! Iparosok!** Legolcsóbb és leghatásosabb **reklám** a jó kirakatvilágitás olcsó **elektromos árammal.** Különleges kedvezményes egységár. Felvilágositást ad az **Elektromos Müvek** V., Váci-ut 74. szám. Telefon: 90-4-00.

D Halveh, Adriano

Anna:

Derékig, kissé jobbra fordult, talapzatra helyezett tojásdad medaillonban. Jobb kezében rózsát tart. Hajának göndör fürtjei vállaira omlanak, nyakéke gyöngyfüzér, fülbevalói hosszukás gyöngyszemek, a haj- s a melltűje ékköves. Kivágott ruhájának ujjai hasítottak. Fölül szalagok, a keretenés a talapzaton babérlevélfüzérek képeznek diszt. A talapzaton levő külön keretben felhőket szétoszlató nap ragyog. Feliratai a talapzat elején három sorban:

„ANNA AB ETRVRIA
COSMI. II. MAGNI DVCIS ETRVRIÆ FIL:
FERDINANDI CAR: ARCHID: AVSTRIÆ VXOR"

a fűzér szalagján: IN-FRA IP-SVM CO-RONÆ"

s alól jobbra: „Adriano Halvech sculp:"

Rézmetszet, méretei a keretnek 34.2 × 24.9 cm.

9116.

140/95 N° 13.

Halvax Gyula festőm.

egyéni kiállítása a Gellért-szálló
folikertjében a krizantém-kiállításával
egyidőben.

Krizantém- és képkiáll a Gellért-szállóban
M. 931. XI. 14.

Halvax Gyula

M. 931. XI. 7

* **Krizantém-kiállitás a Gellért-szállóban.** Az *All Peoples Association* magyar osztálya pénteken délután nyitotta meg a Gellért-szálló pálmatermében a *MEFHOSz* javára rendezett igen szép krizantém-kiállitását, melyen nagyszámu és előkelő közönség jelent meg. A kiállitást *Károlyi* Gyuláné grófné, a miniszterelnök felesége, nyitotta meg s rajta kivül ott voltak még *Auguszta* főhercegasszony, *Magdolna* főhercegnő, *Guilleaume* tábornokné, ki a kiállitás szervező lelke volt, *Esterházy* Móriczné grófné, *Zay* báróné, *Orosdy* Fülöpné báróné, *Doblhoff* báróné, Mario *Arlotta* olasz, *Davignon* Jakab gróf belga, *Behidj* török és Pallier *Vaclav* cseh követek feleségei, *Bayer-Krucsay* svéd főkonzul felesége, Miss *Smith*, *Forster* Aurél báró, ifj. *Rupprecht* Olivér dr., a *Magyarság* vezérigazgatója, *Guilleaume* tábornok, *Holbes* Aladár, a József-szanatórium igazgatója, *Barna* László, *Szkolla* László, a MEFHOSz elnöke és alelnöke és még sokan mások. A virágok árusitását *Hutyra* Magda, *Gundel* Margit, *Kleissl* Anna, *Milosz* Mária, *Mikuletzky* Anna, *Posch* Livia és Klára, *Petri* Éva, *Petrovich* Éva, *Röck* Erzsébet, *Eölbey-Thyll* Margit és *Tömöry* Erzsébet vállalták. A virágkiállitással kapcsolatosan rendezte meg ugyancsak a pálmateremben *Halvax* Gyula festőművész gyüjteményes kiállitását is. Mintegy ötven képpel szerepel most ez a fiatal festőművész s már első pillanatra meg kell állapitanunk, hogy született festő, ösztönös tehetség. Fiatalsága ellenére is szinkultura nagy és mély. *Esti tükrözés* és *Vitorlások a mólóban* cimü képe szinte vakit a naplemente ragyogásában. A *Szétfoszló felhők* a művész erejének egyik legszebb bizonyitéka. A *Játék után* friss és üde kompozició, a *Campo di Fiori* a szinek egész özönét fogja biztos kézzel harmonikusan össze. *(d. s.)*

maguk nem kevésbé kockázatos önfeláldozásával közvetitették a lenyalt bélyegeket. De hát mért oly szerény és önmegtagadó a délutáni liberális lap, hogy emezek nevétől megtagadja a hirnév koszoruját és csak amaz egyetlen bélyegnyalót emliti? A délutáni liberális is nyilván le akarta nyalni róluk ama letagadhatatlan bélyeget, amelyet pedig még igy is mindnyájan ott látunk ezen a másik

Halvax Gyula

Csoportkiállításon szerepelt a Nemzeti Szalonban.

M.H. 1932. XI. 22.

Halvax Gyula

Csoportkiállításon szerepelt a Nemzeti Szalonban.

Ext 1932. XI. 2V.

Halvax Gyula

Csoportkiállításom szerepelt a Nemzeti Szalonban.

M. H. 1932. XI. 25.

— **Halvax Gyula balatoni képei.** Halvax Gyula fiatal festő, akinek munkáival már több kiállításán találkoztunk. Ezuttal a Nemzetközi Klub vigadóbeli helyiségében állitja ki tekintélyes gyüjteményét, egy hiján hatvan festményt. Legtöbbjük a Balatonról készült és a csodató kimerithetetlen változatosságu szinjátékát, vizének, egének, levegőjének szineződéseit igyekszik megrögziteni. Legutóbbi kiállitásai óta Halvax müvészete szépen fejlődött. Nagy elmélyedéssel merül a balatoni természet tanulmányozásába s onnan is, ahol sok kitünő müvészünk megfordult már, vonzót és érdekeset tud elhozni. Sokszinü képeinél jobban tetszik nekünk finom szürkékből összeszürt két balatoni képe. A balatonkörnyéki tájéknak is ihletett ábrázolója és szerencsés érzékkel talál az adódó motivumok között a legmegragadóbbakra. Gyönyörü táji motivum például a „Nyári dél Csobáncz alatt" cimü képé és ujszerü, talán még soha meg nem festett balatoni részlet a „Földvári dombtetőkről" cimü rálátás. *(e. a.)*

Nyugat 1937 XII. 10

Halwax Gyula

P. H. 1937. II. 14.

— **Halwax Gyula balatoni képei.** A Balaton lelkét, ezerféle arcát sok festőnk figyeli áhitatos, izgalmas érdeklődéssel, de kevés van közöttük, aki igazán hiven képbe tudná irni. Ehhez talán az szükséges legelsősorban, hogy a Balaton festője szinte szerves, testi-lelki kapcsolatban álljon ezzel a titokzatos vizzel és a körülötte elterülő tájjal. *Halwax Gyula*, ez a fiatal festő, akinek évről-évre uj és uj balatoni képeit láthatjuk, idei kiállitásán, a Deák Ferenc-utcai *International Club* termeiben, már olyan fokát mutatja a tájlélekbe való elmerülésének, hogy bátran mondhatjuk: a Balaton festői között az első helyek egyikét érdemli meg. Legtöbb festőnk fény- és levegőproblémát lát csupán a Balatonban, másokat viszont csak a táj festőisége érdekel. Halwax Gyula képeiben az a legszembetünőbb, hogy a fény és levegő problémái ugyanolyan teljes megoldásban tükröződnek rajtuk, mint a festői hatások finomságai. Ebben az esztendőben különösen az ezüstösen párás balatoni levegő érdekelhette a művészt, mert legszebb képei a Balatonnak ezt az egészen sajátos fényjátékát varázsolják elénk, virtuóz technikával és elegáns könnyedséggel. Szépek azonban nagytávlatu parti képei is, amelyeken a balatoni magyar tájnak szinte lélekzetvételét érzi az ember. Halwax Gyula ma már mindent tud, amit tájfestő, elsősorban pedig a Balaton festője tudhat, most már csak mondanivalóiban várnánk tőle további elmélyedést, több változatosságot és rajzában, de szineiben is, tömörebb, férfiasabb erőteljességet. *(f. j.)*

Pesti Hirlap

Halwax Gyula

festőművész

Gyűjteményes kiállítás – Nemzetközi Klub helyiségeiben – képeivel szerepel. Tavalyi kiállítása óta jelentős lépést tett a természetábrázolás nagyvonalusága és a természetélmény elmélyülése felé. Balatoni képein a vízfelület feinyjátékának vibráló, csillámló elevensége meglepő, de amúl sokkal múlyabb balatonparti és somogyi tájainak magyar lelki tartalma; az a halkan lélegző végtelen nyugalom, amelyet levés festő érez és érezteti annyi átéléssel, mint Halwax Gyula. Technikája is érdekes; az vlajfesték szárez, pasztellre vagy temperára emlékeztető

Pesti Hirlap

1935 XI 20.

Elzelése amelyel igen friss levegőhatásokat ér el.

Halvax Gyula festő

M.D.K.

A VKM 25427/1945.VII.ü.o. sz. rendelétével megbizta , hogy a Balaton Somogyi partján müvésztelepet létesitsen.

Képzőművészeti élet a felszabadulás után 87.1.

A MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOK.KÖZPONT FORRÁSTANULMÁNYAI II.
Bp.1965.

Halvax Gyula

Festőművész

Gyűjteményes kiállítás – Nemzetközi klub helyiségében. – Képével szerepel. – A hangulatok mestere, lelkének rezdülései kompozicióhká válnak keze alatt és bizonyos egyéni, kitűnően eldekorált impressionizmussal ad ízt, melegséget munkáinak. Sémái változatosak és ez egyik legnagyobb érdeme: lehetőleg mindig mást adni, ujat, eredetit, anélkül, hogy kicsne egységes, önmaga előtt oly

Mi Magyarság

1935 XI. 24

ugyszen kijelölt vonalvezetéséből. –

Halvax Gyula

festőművész

Nemzeti Szalon Klub kiállítása - képével szerepl.

Pesti Hirlap

1935 XI. 24

Halvax Gyula

festőművész

Csoportos kiállítás – nemzetközi Klubban – képével szerepel. – Képei egyelőre kiegyensúlyozatlanok. Invenciójának gazdagsága és változatos Langulat hullámzása szép ígéret tehetségének a kibontakozása felé.

Nemzeti ujság

1935 XI. 19

Halvax Gyula festőművész

A balatoni tájképfestészet.
A festői Balaton.
Budapest, 1942. 79.l.

Cránky:

művészeti Lap, I., 1880., 371. l. — Martinov: Le trésor de Gran. Revue de l'Art Chrétien. XV., 1881., 348. l. — Czobor: Egyházi emlékek a történelmi kiállításon. Bp. 1898. 77. l. — Gerevich PA, 199. l. — Csernyán szky 51—54. l. (Képe 52. l.) — Horvá Henrik: Zsigmond király és kora. Bp. 19? 176. l. (Képe XXXI. táblán.) — Lepol Lippay 42. l. — Lepold Katalógus 15?

MISERUHA, (289. kép)

szövetje egyszínű lila bársony, 1450 k Erősen renovált plasztikus keresztjén koze Krisztus a kereszten, gyöngyös töviskoszorúval ágyékkendővel, oldalszárakban Szent Péter Szent András, fent Szent Pál, alul csoportb Mária, Szent János ev. és Bűnbánó Magdol Legalul angyalos konzolka.
Mag. 129 cm.
Magyar munka, 1490 körül.
Csernyánszky 67—68. l. — Lepold Ka 220. sz.

MISERUHA,

alapszövete lila, mintás bársony. Keres domború hímzés. Középen Krisztus a keres felette Ecce homo, balról Ostorozás, jo Keresztvitel, kereszt alatt a három Mária, a Krisztus az Olajfák hegyén. Csak hátoldala
Mag. 108 cm.
Magyar munka, 1490 körül.
A Szepességről származik. Lepold Antal ajánd 1936.
Lepold Katalógus 155. sz.

MŰVÉSZET

* **Halvax Gyula balatoni képei.** A Nemzetközi Klub vigadóbeli másodikemeleti helyiségeiben Halvax Gyula két hétre kiállitotta balatoni tárgyu képeit. Nem csupán balatoni tárgyuak ezek az aránylag csupa nagyméretü képek, hanem elsősorban balatoni lelkűek. Az egész terem érezteti, hogy a balatonnak őszinte és rajongó szerelmese festette. Tárgyai balatoni viz és párás levegő fényeinek muzsikái. Nem a viharos hullámveréseké, mert a Balaton egyénisége inkább a szelidség, a bölcs derü, a merengő emlékezés. Szüzies, menyasszony-arcu hamvasságu párák, alkonyi felhőkből alápermetező bucsuzó napfények, a vizfelületen huzódó szellő-uszályok titokzatos, belülről eredőnek látszó halk borongásai, a partok mélázó jegenyéi és nyárfái, Szigliget, Badacsony és a fonyódi part kilátóinak mélázásai, ezek a hangulat témái. Átfutó hangulatok, amelyeket rendkivül gyors és könnyed ecsettel fejez ki, ugy látszik, hogy az ecset alig cirógatja hig olajával a vásznat, az anyagszerüség elveszni látszik a feldolgozásban. Bár egyébként Halvax a naturalizmus és az impresszionizmus elért értékeit használta fel szinbeszédének kialakitásában. A Balatonnak egyre nagyobb számu szerelmesei között bizonyosan eleven visszhangokat fognak ébreszteni ezek a szinmelódiák, a kiállitásnak bizonyosan jelentékeny kassza-sikere is lesz. Sajnáljuk, hogy valamelyik Balaton-kultuszt ápoló egyesületünk nem gondoskodott e szinvonalas és tetszetős tárlat számára méginkább kedvező helyiségekről. Ezek a képek igazán megérik a sürü látogató közönséget.

Halvax Gyula

Magyarság 1937. II. 16.

Halva x Gyula

szül. Kaposvár 1906.
Önéletrajz és graf.
munkáinak felsorolása:

Varga Vándor Sajós

Adattár a magyar
művészi grafikához.
Rézkarcolók. 1900–
1936. Bpest, 1937.
365–369 l.

Halwax Gyula

— **Kiállítás a Nemzetközi Klubban.** A Nemzetközi Klub (Vigadó-épület) helyiségeiben egy tehetséges fiatal festőművész, *Halwax Gyula* első nagyobbszabású bemutatkozó kiállítása nyílt meg. Különböző kiállításokról már ismertük a művész nevét és egy-egy munkáját, de így, önálló kiállítás keretében, szinte kiteljesedik ennek a fiatal festőnek egyénisége és mondanivalója. A Balatonnak uj festőpoétája támadt Halwax Gyulában, aki egészen uj szín, fény és levegőhatásokkal közelíti meg a magyar tájképfestésnek e legnagyobb problémáját: a Balatont. Fel kell ismernünk és jegyeznünk, hogy alig közelítette meg festő ezt a problémát több költészettel, mint Halwax Gyula. Pasztelljein és olajfestményein a festőiség bizonyos stilizáltságán tul is, a Balaton igazi lelkével, ezerszinü levegőjével, kifogyhatatlan hangulatskálájával találkozunk. „Szemben a Badacsonnyal", azután a „Napfelkelte", majd az „Utolsó piros foltok", a „Felvonuló felhők", a „Kigyulnak a badacsonyi pincék lámpásai", a „Halászok" cimü festményei szinben, levegőben, hangulatban a legjobbak közé tartoznak, amit festőink a Balatonról elmondtak, de ugyanilyen líra és hangulatköltészet él a fiatal művész néhány havas budai táján is. Arcképeket is látunk tőle, kissé Rippl-Rónaira emlékeztető megoldásban, de épp ezért finom szinhatásokkal. — A kiállitás első termében gróf *Károlyi Viktorné* állitja ki néhány találó arcképét és jószándéku tájképét, csendéletét. *(—y.)*

P. H. 934. XII. 5

Halvax Gyula

testőművész

Képzőművészek kiállítása – Nemzetközi Klubban – képeivel szerepel. – Balatoni tájképein a nyár derűs, örömre érzik. Ugyszerű, merész megoldású, egyszínű képei a kutató fiatalok tehetségeschbjei közé sorozzák. Szemszi Bogyóról készített képe Rippl-Rónai hatását sugározza. Különösen szép vörösfónusu idealizált portréja. –

Magyarság

1935 XI. 20

Halvax Gyula

Kiállit a Nemzetközi Klubban.

M.934.XII.6.

MDK

Halvax Gyula, festö-graf.

Olgyai Viktor graf. oszt.-nak kiváló tagja.

(e.a.):

A Képzömüv. Föisk. növ. kiáll. -Mücs.
Ujság. 1928. máj.2o. 22.1.

MDK

Halvax Gyula, festö-graf.

Rudnay Gyula, tanitványa. Rajzával szerepel.

(e.a.):

A Képzömüv. Föisk. növ. kiáll. -Mücs.
Ujság. 1928 máj. 2o. 22.1.

MDK

Halvax Gyula

Dunántuli tav. tárlat. Képzőművészet, 1932. 51.sz.
136 l.

MDK

Halvax Gyula, festö

Tavasz Budán.

OMKT.-Mücsarnok. IV.Nemzeti Képzömüv. Kiáll.
Bp.1937.ápr.29.-jun.2o. Kat. 17.1.

Halvax Gyula festő.

M.D.P.

„Balatoni képek" című kiállítás nyílik az
„MSzMT helyiségeiben.

„Kép kiállítás szombaton este 7 órakor..."
„Dunántúli Néplap. 1947. III. évf. márc. 21. 3."

Halvax Gyula festő MDK.

32 egységből álló gyűjteménye a Balaton szépségeit közli postimpressionista látásban.

„Halvax Gyula balatoni képeit a MSzMT kiállítóhelységében".

Dunántúli Népszava 1947. III évf. márc 22. 3. 1.

MDK

Halvax Gyula

Badacsony felett foszló köd, of.

Szigligeti öböl, of.

Balatoni kiáll. Müterem, 1937. jun.

MDK

Halvax Gyula

Ezüst hid a Balatonon, of.

Este, of.

Balatoni kiáll. Müterem, 1937. jun.

Halvax Gyula festő

MDk

Kaposvári festőművész.

„Művészet"
Új Dunántúl. 1942. IV. évf. márc. 21.
4. l.

MOK

Halvax Gyula, festő.

159. Napnyugta a Balatonon, Of.

178. Nádas, "

Mův. és Keresked. Int. (o. Ernst Nur.) - Neuer Sportbür. és a Képzőm. Szabadszerv. kiáll. - 1945 III. 11-26. - Kat.

Halvan Gyula.

8 órai Ujság.
1931. I. 18., 10.
(:Kritika.:)

Halvax Gyula.

Meg v. Nemet.
1948. v. 11. 5. old.
(: Bezámolé :)

MDK

Halvax Gyula, festő

4o8. Balatoni csend. Olf.

6o2. Köröshegy. 23.1. "

Bp.Műcs.- "A Magyar Művészetért." Képzőm.Kiáll. 1942. jun.6.-22. Kat.17.l. és 23.1.

Halvax Gyula.

A Nemzeti Szalon kiállitotta müveit 1932-

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története, kézirat.

Halvax Gyula

A Nemzeti Szalon kiállitotta müveit 1931-ban.

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története, kézirat.

Halvax Gyula.

A NemzetimSzalon kiállitotta müveit 1940-ben

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története,kézirat.

MDK

Halvax Gyula

Balatongyörök ősszel, o.f.

"A Magyar Művészetért" Képzőm.Kiall.Kat.
Műcsarnok, 1940 Dec. 15 - 1941 Jan.12. 15.1.

M.D.K.

Halvax Gyula

"Elefántcsontnyakláncos leány" c. művének repr.-ját bemutatja a lap a Nemzeti Szalon csoportkiállitásáról.

Szinházi Élet. Bp. 1931. febr. 8-14. XXI. évf. 7. sz. 39. lap

MDK

Halvax Gyula, festőm.

Holdsarló.	Olf.
Fonyódi kikötő.	"
Villám a víz fölött.	"
Kilátás Badacsonyból.	"
Reggeli napsütés.	Pasztell.
Szőlő.	"
Alkonyat felé.	"

Nemz. Szalon.- A 93. Csop.kiáll.1941.III.16.-30. Kat.
Kat.

MDK

Halvax Gyula

Olajfestményei.

Csánky Dénes: A balatoni tájképfestészet.
A festői Balaton. Bp. 1942. 79.lap

Halvax Gyula

Művével szerepelt a somogyi művészek reprezentatív kiállításán.

Cikk: Somogyi ...

Képzőművészet, 1934. 78.sz. 229.lap

M.D.K.

Halvax Gyula

"Kilátás az Avalára" c.festményének repr.-ját hozza a lap a Nemzetközi Club kiállitásáról.

Szinházi Élet. Bp. 1938. márc. 12. XXVIII. évf. 12. sz. 64. lap

.

Halvay Gyula festőművész

Nemzeti Szalon 69-ik csoportki-
állításán neve szerepelt.

NM. 930. XII. 4.

MDK

Halvax Gyula festőmüv.

Kép- és szoborkiáll. Budapesti Hirlap, 1935. nov. 21.

MDK

MDK

Halvax Gyula

Csop.kiáll. N.Szal. 1931. jan.

MDK

Halvax Gyula festőmüv.

Nemzetközi Klub Bors Károly ... kiáll.
1935. nov.

Halvax Gyula

Nádas (olaj)

Nemz Sportbiz, MKépzö
Kiáll Katalógus 1945 aug

Halmax Gyula

Napnyugta a Balatonon (Olaj)

Nemz. Sportbiz. MKénz.
Kiáll. Katalógus 1945 aug

MDK

Halvax Gyula festőművész. Kaposvár, 1906.

Csipkés partok
Bélatelep deres fái
Kőröshegyi dombok
Sudár jegenyék Bélatelep alatt
Havas Tihany
Balatonlellei kilátás

Balatoni képkiáll. N. Szal. 1948. máj. 7 l.

MDK

Halvax Gyula festőművész. sz. Kaposvár, 1906.

Esti szinjáték
Bélatelepi ut
Ősz a Balaton partján
Hálóhuzás napnyugtakor
Közelgő tél
Csillogó habok

7 l.

Balatoni képkiáll. N. Szal. 1948. máj.

Halvax Gyula

Koll. kiáll. 1939.

— **Halvax Gyula festményei.** A Nemzetközi Club vigadói helyiségében jelentkezik uj munkáival az idén is Halvax Gyula. Ujra a Balaton mellől hozott tájképeket, finom levegő- és szintanulmányokat, amilyenekkel már legutóbbi kiállitásán is olyan szép sikere volt. Most is azok a legszebb képei, a nagy horizontu vizitájak, amelyeken semmi egyéb sincsen, mint viz és ég s az égen olykor felhők. Halvax nagy fogékonysággal keresi a balatoni ég és viz szinjátékának titkait és sokszor szerencsésen érez rájuk. „Vihar támad", „Nyári délelőtt", „Felhősödik a Balaton fölött", „Opálos viz" cimü munkái szebbnél-szebb festmények. Legutóbbi kiállitása óta Olaszországot is megjárta Halvax. Eljutott egészen Sziciliáig és ecsetjét odakünn sem pihentette. Olaszországi képei azonban nekünk kevésbé tetszenek, mint a balatoniak. Lehet, hogy a nem annyira festői, inkább formai megjelenésü olasz tájék megkötötte a müvész képzeletét, különösen azt, ami benne szinekben megoldódásra kivánkozó. Olasz képei nem eléggé szinesek ott sem, ahol sokféle szin keresi rajtok az egybehangzást. *(e. a.)* 1939. feb. 19.

Ujság

1939. febr. 19.

-1040

1035. Ismeretlen festő:
A XVIII. századból.

II. Ferdinand.

Egész alak, kissé jobbrá
Leeresztett jobb kezével hermel
fogja, kinyujtott baljával pedi
ha beszélne. Vértje felett az a
seli nyakláncon. Öltözete: rét
jú piros kabát, csipkés kézelő,
sávokkal és magas szárú fehér c
csatolt sarkantyúval. Derekát s
dalán egyenes kard lóg. Mögött
mig jobbról babérfűzérrel diszi
ra helyezett párnán, a német-ró
ti le figyelmünket.

visszahajtott

Vászon, méretei 220:118.
1957 eln. sz. belügyminiszteri
április 22-én (253-907).

Haja és szemöldöke fekete,

Halvax Gyula

Kol. kiáll. 1937

Ujság

1937. dec. 10.

— **Halvax Gyula balatoni képei.** Halvax Gyula fiatal festő, akinek munkáival már több kiállitásán találkoztunk. Ezuttal a Nemzetközi Klub vigadóbeli helyiségében állitja ki tekintélyes gyüjteményét, egy hiján hatvan festményt. Legtöbbjük a Balatonról készült és a csodató kimerithetetlen változatosságu szinjátékát, vizének, egének, levegőjének szineződéseit igyekszik megrögziteni. Legutóbbi kiállitásai óta Halvax müvészete szépen fejlődött. Nagy elmélyedéssel merül a balatoni természet tanulmányozásába s onnan is, ahol sok kitünő müvészünk megfordult már, vonzót és érdekeset tud elhozni. Sokszinü képeinél jobban tetszik nekünk finom szürkékből összeszürt két balatoni képe. A balatonkörnyéki tájéknak is ihletett ábrázolója és szerencsés érzékkel talál az adódó motivumok között a legmegragadóbbakra. Gyönyörü táji motivum például a „Nyári dél Csobáncz alatt" cimü képé és ujszerü, talán még soha meg nem festett balatoni részlet a „Földvári dombtetőkről" cimü rálátás. *(c. a.)*

vész.

van ábrázolva.

1905.

érmen
~~melynek előlapján a király~~
ra fordul ~~[illegible] medaillon~~ Há-
ullámos ~~[illegible]~~ haja vállaira om-
eberetvált. Brokát köntösének ál-
zegélyezi, nyakéke ~~nagyszemü~~
ástja felett pedig lánczot hord.
IRI·POLONIAE·REG: FILIVS·HVNG: ET·
~~ja sima.~~
l. 4:11.4 cm.
0-án Nuber Károlytól 20 K-án.

V. 15-én 508 sz.a.
itatott 1905:XI.30-án a 21515 szvsz.

96

1409

Halwax Gyula
festő

— **Halwax Gyula balatoni képei.** A Balaton lelkét, ezerféle arcát sok festőnk figyeli áhitatos, izgalmas érdeklődéssel, de kevés van közöttük, aki igazán hiven képbe tudná irni. Ehhez talán az szükséges legelsősorban, hogy a Balaton festője szinte szerves, testilelki kapcsolatban álljon ezzel a titokzatos vizzel és a körülötte elterülő tájjal. *Halwax Gyula*, ez a fiatal festő, akinek évről-évre uj és uj balatoni képeit láthatjuk, idei kiállitásán, a Deák Ferenc-utcai *International Club* termeiben, már olyan fokát mutatja a tájlélekbe való elmerülésének, hogy bátran mondhatjuk: a Balaton festői között az első helyek egyikét érdemli meg. Legtöbb festőnk fény- és levegőproblémát lát csupán a Balatonban, másokat viszont csak a táj festőisége érdekel. Halwax Gyula képeiben az a legszembetünőbb, hogy a fény és levegő problémái ugyanolyan teljes megoldásban tükröződnek rajtuk, mint a festői hatások finomságai. Ebben az esztendőben különösen az ezüstösen párás balatoni levegő érdekelhette a művészt, mert legszebb képei a Balatonnak ezt az egészen sajátos fényjátékát varázsolják elénk, virtuóz technikával és elegáns könnyedséggel. Szépek azonban nagytávlatu parti képei is, amelyeken a balatoni magyar tájnak szinte lélekzetvételét érzi az ember. Halwax Gyula ma már mindent tud, amit tájfestő, elsősorban pedig a Balaton festője tudhat, most már csak mondanivalóiban várnánk tőle további elmélyedést, több változatosságot és rajzában, de szineiben is, tömörebb, férfiasabb erőteljességet. *(f. j.)*

Pesti Hirlap Nikor?
1937 dec. 10.

Kiállitásunkat a Nemzeti Szalonban f. hó 21.-én, /:sz o m b a t o n :/, d.u. 6 órakor S z e n d y Károly polgármester ur nyitja meg. Pénteken, f. hó 20.-án d.e. 10 órától a kiállitás a sajtó rendelkezésére áll. Kérem Szerkesztő Urat, legyen szives a kiállitást megtekinteni, vagy a szerkesztőség egy tagját oda kiküldeni.

Fogadja Szerkesztő Ur igaz nagyrabecsülésem kifejezését.

Alcsuth

Halvax Gyula

Budapesti Hirlap

1937. datum

Jun. 13. levágva -

* (Halvax Gyula balatoni festményei.) A Nemzetközi Klub Deák Ferenc-utca 2. szám alatti helyiségeiben Halvax Gyula festőművész mutatja be temperával és olajban készült ujabb balatoni képeit. Halvax Gyula a finom tónusok kedvelője, halvány, párás tájakat fest, melyeken a nagy víz szinte észrevétlenül megy át a felhős ég levegőtengerébe. A túlsó part hegyei csak alig bukkannak föl a ködfátyol mögött. Máskor viszont magasból tekint alá a Balatonra, a távlatot az előtérbe helyezett, a képbe bekandikáló lombokkal erősíti, mint ahogyan a fényképeknél is szokás. Általában párás impressziói ellenére is van valami személytelen, túltárgyilagos, szinte mechanikus festményeiben. Egyes képein a szinek függetlenek a fekete-fehér látománytól, úgy tünnek föl, mintha később lennének a már befejezett képre fölrakva. Kizárólag szinekben elgondolt festményei között delikát alkotásokat is találunk.

(Y. E.)

Halvax Gyula

rajztanár

1-

Erődi-Bodnár

153. 1-

Halvax Jenő MDK

kisplasztikus 1893-97. Lásd Ujváry /Halvax/ Jenő alatt.

M.D.K.

Halweisz József, kőműves

Egerben 1845-ben szerepel a városi adóösszeírásban.

Heves megye müemlékei I= irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: ercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 336. old.

Halykó Mihály

kassai ácsm

1841.

l

Mihalik Miklós bőrt

35. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

MDK

Ham kismarti szobrász

Vita Aggházy Mária a Barokk Szobrászat Magyarországon c. kandidátusi értekezéséről. Garas Klára opponensi véleménye Müvért 1957.VI.évf.4.sz.314.l.

Hám Antal

Ékitmenjes rajzból
dicsérő okm.
Éimisk 1916/17. 32. l.

ró Pászthory.

ai ismeretlenek.

oalrafordultan van ábrázolva.
l, melynek üvegei csontba fog-
ldöke barna, szeme kék, ba-
vegyült. Öltözete : lehajtott
t nyakkendő, kissé kivágott
fekete kelméből.

4 cm. — Lelt. sz. 1258. — Véte-
ılat szerint gróf Kreith Bélától
ttetett 1909 julius 31-én. — El-
o-án (1359–909). — Az elszámo-
us 11-iki 11526–910 szvsz. határ-

Hám Antal

busosterverő

1916 — 18.

Éjmisk. 1930. 84-l.

8649.

brázolt pandur kapitány balra
aszkodik, baljával pedig fel-
es háttérben jobbról házak lát-

ANDOURES

le Rouge des grands Augustins
panier fleuri A.P.D.R. 1742.

rl. 27.5:18.6 cm.

05
22

Hám, Antonín

kül. 1899. Körmöc-
bányán
Medailleur.
Prágaban tanult
A cseh megszállás
alatt a körmöcbányai
pénzverdében dolgozott.

Toman

178. l.

MDK

Hány Antal festő
„Gyümölcsárus pór leány" c. képét KT zúri elfogadja

MDK-A-1-1/761.

K. D. K

HAM, Georg szobrász

1791. Pozsonyban meghalt gyermeke

Aggházy: Barokk szobrászat ... Bp. 1959.

I. 205. l.

HAM Georg, pozsonyi szobrász

G. H. Bildhauer, 4 éves fia meghalt. (1791, 405 l)

—

G. Hamm, Bildhauer, +52 éves korában, Pozsony, 1800 május 6. (1800, 471 l)
(vegyházy I. 205 l, csak részben)

Pressburger Zeitung
(Gesithon)

Pozsony. Ham György, szobrász,
1791.

Pressburger Zeitung
1791, 42. sz.

Ham György! szobrász,

1791. Pozsony.

Pressburger Zeitung

1791, 42. sz.

Ham Jakob szobrán

Magyar Művészet, 1927

293-298.o.

Csatkai Endre: Magyar festők művei a kismartoni művészettörténeti kiállításon.

Ham Jakab rokokoszobrász. 1780. †

M. Művészet. 1938. XIV. 150. l.

R. D. V.

HAM (HAMB), Jacob szobrász

Ausztriai származású, 1744-ben lett Kismartonban polgár és ott között házasságot

1747, 1749, 1753. Kismarton, plébániatemplom, főoltárok, orgonakarzat és mellékoltárok dolgozott

1760 - 1770. Kismarton, Jeruzsálemi Kálvária Csoport

Agghásy: Barokk szobrászat ... Bp. 1953.
I. 205. l.

./.

 M. D. L.

HAM (HAMB), Jacob szobrász

1760–1770. Kismarton, Ágoston rendi apácák három mellékoltára, egyenként 175,– forintért

1764–1765. Kismarton, Szentháromság, javítási munkák 35,– forint

1775. Kismarton, Kálvária templomnak munka 85,– forint

1776. Kismarton, ferenceseknél 21,– forintos nyugtája

Aggházy. Barokk szobrászat ... Bp. 1959. I. 205. l

./.

 M. D. K.

HAM (HAMB), Jacob

1777. Kismarton, plébaniatemplom, főoltárán dolgozott ismét, Jakab és Fülöp apostol szobrokat készítve

Loretton, szervitáknál Tádé-oltár, képkeret, 2 angyal, 1 feszület

Agghazy: Barokk szobrászat ... Bp. 1959.
I. 205-206. l.
II. 90., 139., 140., 141., 162 l.

MDK

Ham/Hamb,Häm/Hakaljköfaragó

/felvétele polgárnak 1744-ben/

a kismartoni tanács-jegyzökönyvek kutak s más kisebbrangu munkákkal kapcsolatban említik.

Wolf Sándor adta ki testes kötetben a névsorral szemben a müvészi sirköveknek hosszu sorát, a zsidó temetövel kapcsolatban, H.J.-t említi, ki nagyobbszabásu müvel szerepel. Ez a bécsi születésü szobrász faragta a számadás könyvek szerint a föoltárt szegélyezö két szentet fából . Ezek a szobrok 1921-ben eladásra kerültek,nyomuk veszett.

Dr.Csatkai Endre:
Magyar festök müvei a kismartoni müvészettörténeti kiállitáson.
MM 1927. 293.l.

MDK

Ham Jakab, kőfaragó-mester

a hires kálvárián is restaurálgatott 1776-ban.
/Szerződése és nyugtái az Orsz.levéltárban./

Dr.Csatkai Endre:

Magyar festök müvei a Nemmartoni müvészettörténeti Kiállitáson.
MM.1927. 293.l.

Jakob Stom

(1759 k.) készítette az Eisenstadt-i plébánia templom reliefjeit.

Georg Dehio: Handbuch der deutschen Kunstdenkmäler, Burgenland, Wien 1935

635-676 l.

641 l.

Jakob Ham

1773-75 között az Eisenstadt-i Szt. Márton templom szobrait faragta:

Dagobert Frey: Das Burgenland, Wien, 1929 I-XXXI. l

V l

HAM János kályhásmester. Az ecsédi paplak javitásainál --+ Szvoboda épitőmesterrel együtt emlitik 1856-57-ig.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit

M.D.K.

Ham János, kalyhásmester

nevét az ecsédi paplak javításánál említi 1856-57-ig, Szvoboda építőmesterrel együtt.

Heves megye müemlékei I- irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: ercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 336. old.

Ham Jakab 1744-től kismartoni polgár

tr. 1721 Bécs

lásd † 1780-ban

59 éves korában

Csatkai Endre dr =

Ham Jakab kismartoni rokokószobrász

Magyar Művészet

1938. 150 — 153 l.

képekkel

Ham, Jakob

Hobráin

l.

Csat-Frey Öst. Kunstt.

XXIV. k.

XII, 11, 13—17, 23, 51,

102, 103, l.

MŰEMLÉKEK ORSZ. BIZOTTSÁGA
VEGYES MŰVEK.
325

Gozzadini, G. De quelques mors de cheval Italiques.
Bologne, 1875.

+.

id.

Ilam Jakab

Hobrázt

a kismartoni plébánia templom zenekorusának relictjei

1759? – köt

főoltárt tragikerő

2 szent fatrobra

(1921 patj. mű hatta

ivod

Dohio-Ginhart

1861.

ingó-mak beszett

Kálváriát rest.

1776

~~Nouwermann Philipp~~

2921

270

34. N. Schiavoni.

(Sz. Chioggiában 1777. április 25-én. † Veneziában 1858. április 16-án.)

Rafael és Fornarina.

A szőnyeggel bevont teremben, kerek fehér márvány-asztalnál, halovány-kék selyemmel bevont karos székben balra fordultan ül Rafael. Jobb kezében ecsetet, baljában palettát és pálczát tart. Előtte festő-állványon, félig kész kép van. Mellette Fornarina ~~látjuk~~, ki jobb kezét csipőjére és balját a művész vállára tette. ~~Fösse előre hajtik~~ és nézi a róla készült festményt, melynél a polczon öt ecset, egy kés, olajtartó és kendő fekszik. Rafael, arczélben ~~van ábrázolva~~, bő újju korczos inget, bársony köntöst, bőr övet, fehér tricót és kivágott czipőt visel; a szőke Fornarina pedig, kinek fejét levél-koszoru disziti, mélyen kivágott kék selyem-ruhát, ~~hord. Fodros~~ ingvállának ~~ujjai bővek, vállaira~~ fehér fátyolt ~~vetett~~ és derekán csokorra kötött kendő-öv ~~szoritja~~. Az asztalhoz, melyre piros mappa és széncsiptető ~~köti le figyelmünket~~, keretes ~~tett~~ alaprajz van támasztva a háttérben egy kép részlete látszik.

Lelőrehajolkan

áll

látható

bő újjú fodros

hord.

Ham - szobrászcsalád

a Kisznartoni kastély szobrászmundrám dolgozott.

Fleischer Gyula:

Szaradok. 1935. 95. l.

Budapest, 1941. III. 7.

üemlékek
szágos
zottsága tekintetes Igazgatósága,
Budapest
) megvételre felajánlani a következőket:

		Pengő	
Pest	1863.	8.–	mindegy félbő kötésben
a Buda	1845	12.–	
város tört. Bpest	1894.	12.	
Magyarös	1861.	7.–	
Kecskemét	1846.		
k. Pest	1858.	18.–	
th. v. Kecskemét	1899		
1/2 bőrkötésben		4.–	
1/2 bőrkötésben		6.–	
1/2 bőrkötésben		3.50	
ogar bőrkötésben		10.–	

ne szíves nyugtázásuket és maradtam
teljes tisztelettel
Marvassa

MARVAS
könyvkere
Budapest,

Ham Jakob

Kismartoni Hebräer

1773–1775

l.

Frey Burgl 1929

IX. l.

…gos Birottsága

…tű Elnökségének
tiktelettel.

…megkereséséhez hiven
…zel leféryképeztettem
…n két régiségét: a
…ány renaissance kerek-
…ynxes renaissance friz-
…k. várbelr palotának
…kettőből két két példányt
…ökség becses nimére pos-
…em kivesen tetkik fogad
…ek Birottsága gyüjte-
…

Ham Jacob

nobrász

a kiszmartoni ágos-
sonrendi apácák
temploma nobrászati
díszítésének egy vésve

1760–80.

Jul

~~Filarszky Nándor VIII. 70.~~

Ham Jakob

wobrain

wód

w

Kap Ung Jahrb

49. l.

Baumeister: Denkmäler des
Klass. Alterthums. München,
1889. I. 200

Ham (Hamb) Jakab

x obrisz

Kismarton 1744—

4 1

MAGYAR MUVESZET
1927.545

Franczia forradalom V. 208.

Hám Jakab

MAGYAR MUVESZET

1927. 293, 545

1931. 22

(Hamb. Häme)

Ham Jakab

nobrák, oltárépítő

l. XVIII. n.

Thierfelsödmánkul

186. l.

1780
- 59
1721

Pilarik István, ág. hitv. ev. lelkén

és esperesarczk. II. 219

Jakob Ham /b/

szobrász az Eisenstadt-i plébánia-templom főoltárán dolgozott.

Allgemeine Landestopographie des Burgenlandes, Eisenstadt, 1963.

II /a kötet

414 l

M. D. K

HAM János szobrász
(1758 - 1828.)
Jacob Ham szobrász fia

1772-ben iratkozott be a bécsi akadémiára

Aggházy: Barokk szobrászat... Bp. 1955.
I. 206. l.

Ham János

szül. Kismartonban
1758 ban † 1828 u.o.
Il. Jakab fia
1784-ben a szent Ferenc
nevéről elnevezett testvé-
rület szamár eg Mária
szobrot favit. Később
asztalosmunkákkal kapcso-
latban említik.

Csatkai Endre: Ham
Jakab kismartoni szkoló-
szobrász. Magyar Művé-
szet. 1938. 153. l.

Ham János György

szobrász, szobrász fia, szül. 1754-ben Kismartonban, 1772-ben iratkozott be.

Ham János György, szobrász és szobrász fia, szül. 1754-ben Kismartonban, 1772 okt. 5-én iratkozott be.

Lásd Fleischer Béla 48. l.

Ham, Johannes

~~Hobrait~~

l.

Csas-Frey Öst.-Kunstl.

~~XXIV~~ K.

XII, 14. l

MŰEMLÉKEK ORSZ. BIZOTTSÁGA
VEGYES MŰVEK.
120

Gozzadini, Jean. La nécropole de Villa-
nova.
Bologne, 1870.

Füz. 1 drb

Halvax Gyula

festőművész

— **Kiállítás a Nemzetközi Klubban.** Három ismert képzőművész állította ki műveit a Nemzetközi Klub helyiségeiben. *Halvax* Gyula, a fiatal tehetséges festő sokat fejlődött. Derűs balatoni tájképei, újszerű egyszínű képei és ügyes portréi dicséretet érdemelnek. *Soproni Bors* Károlynak színekben gazdag tájképeit és szép portréit láttuk. A harmadik kiállító Ilyefalvi *Lőte* Éva szobrásznő, akinek sok szép alkotása a tehetséges művésznő erőteljes fejlődéséről tanuskodik.

Nemzeti Ujság

1935 XI. 28

H A L V A X G Y U L A m ü v e i.

1. Nyárfa a Balaton mellett P.1200.-
2. Reggeli köd szétfoszlása után ,Buda . . . . . " 150.-
3. A tihanyi sziklákról a Balaton , / Magántulajdon/
4. Esti árnyak . . . . . " 300.-
5. Kilátás a Rózsadombra,Dallos Sándortól . . . . " 200.-
6, Opálszinek . . . . . " 200.-
7. Hó a budai hegyekben . . . . . " 180.-
8. Halászat az esti csendben . . . . . " 300.-
9. Gondolkozó leány piros sállal . . . . . " 250.-
10. Kaposvári hetivásár . . . . . " 180.-
111. A tihanyi tavák . . . . . " 200.-
12. Fény ~~zsuik~~ ceszín a Mátyástemplom felett . . . . . " 160.-
13. Somogygeszt . . . . . " 100.-
14. Kilátás a Szentgyörgy hegyről . . . . . " 180.-
15. Felhők és hullámok játéka . . . . . " 200.-
16. Somogyi Bogyó, Miklós Jenő darabjában ./magántulajdon / -
17. Aranyhid a zöld vizen . . . . . " 180.-
18. Kilátás a zalai hegyek felett . . . . . " 160.-
19. Bábas sátraknál . . . . . " 150.-
20. Lelátás a kőkereszttől . . . . . " 250.-
21. A megsebzett Badacsony . . . . . " 200.-
22. Hullámjáték . . . . . " 160.-
23. Leány buzsáki mintát varr. . . . . " 250.-
24. Somogyország . . . . . , , , , "120.-
25. Szigliget . . . . . " 200.-
26. Somogyi nagyberek . . . . . " 150.-
27. Budán kigyulnak az esti lámpák . . . . . " 180.-
28. Tihany Aszófőről . . . . . " 250.-
29. Alkonyat Budán . . . . . " 400.-
30. Fényszikrák a hullámzó vizen . . . . . " 150.-
31. Zselckislak . . . . . "140.-
32. Badacsony Bélatelepről . . . . . " 220.-
33. Havastáj . . . . . " 150.-
34. Reggel Balatonfenyvesen . . . . . " 130.-

az utóbbi két helyen római villa nyomaira bukkantunk. Eddén római út töltését figyeltük meg, melynek folytatását Edde és Somogyjád között találtuk meg. Munkánkkal párhuzamosan az őskori halmokat is regisztráltuk, így Balatonszabadi környékén, Zalán, Mosdós-Sárkánytópusztán.

Mosdóson 12, Somogyaszalón 68, Eddén 27 és Somogyjádon 176 síros temető geodéziai felmérését végeztük el (a halmok magasságának és átmérőjének pontos mérése, valamint temtőtérkép készítése). Eddigi munkánkról a 3. római kori halomsíros konferencián (Feldbach, 1994. november 19–21.) számoltunk be. Több esetben már csak a temetők pusztulását tudtuk megállapítani (Juta, Böhönye), ezeknél a temetőknek a római korba való sorolása csak közvetett bizonyítékok alapján történt meg. A korábbi ásatásból származó leletek alapján római kori orci temető is elpusztult.

A felmérések befejezése után a temetők korának ellenőrzése következett, néhány halom feltárásával kívánunk megbizonyosodni arról, hogy valóban a római korba tartoznak a temetők. Ebben az évben Somogyaszalón két halmot tártunk fel. Az átlagosan 10 méter átmérőjű és 60 cm magas halmok közepén található a sírgödör, melyeknél a halott elhamvasztásának maradványait is megtaláltuk. A hamvasztást minden bizonnyal a temető területén lévő hamvasztóhelyen végezték el. Az 1. sír mellékleteit edények és állatcsontok jelentették, az edények (fazekak, pohár) töredékesen kerültek elő. A 2. halomból tál, pohár, festett edény és töredékes bronzfibula került elő. A leletek alapján a temetkezésre az i. sz. 2. században kerülhetett sor.

Mivel a halomsírok mindig az utak mellett helyezkednek el, ezért Pannónia útviszonyairól is pontosabb képet tudunk kialakítani.

A Somogy megyei halmok kutatásáról előadást tartottunk a IV. nemzetközi halomsíros konferencián (Veszprém, 1996. szeptember 10–15.). A tudományos konferencia résztvevői megtekintették a somogyaszalói ásatást, valamint a mosdósi halomsíros temetőt és a balatonboglári régészeti kiállítást.

NÉMETH PÉTER GERGELY
régész

90 ÉVE SZÜLETETT HALVAX GYULA FESTŐMŰVÉSZ (1906–1984)

A kaposvári műkedvelők emlékezetében úgy élnek Halvax Gyula képei, mintha kizárólagosan csak a fonyódi Balaton-part lett volna festészetének tárgya. Jellegzetes ezüstszürke színekben jelennek meg a déli vízpart keskeny partjának fövenye, nyárfái, a víz alig fodrozódó tükre, rajta egy vagy két vitorlással. Valljuk be, már unalmassá váltak és teljesen megszürkültek e kevés fantáziával variált festmények. Nehezen értettük, hol van a nyoma annak az életrajzi vonatkozásnak, hogy Rippl-Rónai tanítványa volt egykor. Bizonyosnak látszott, hogy a festő Halvax Gyula nem sokat adott arra a szegről-végről való rokonságra, amely a Rippl családhoz kötötte. A festőpályán való elindulástól eltekintve könnyű utat választott magának később. Az utókor azonban nemcsak szigorával, hanem áldásos következményeivel is befolyásolja egy már-már feledésbe merülő művész életművének megítélését. Három évvel ezelőtt két hagyatékból is előbukkant egy-egy Halvax festmény (a Csukly-féle és a Kádár Ferenc-féle hagyatékból), amelyek láttán igazán érdemes lenne végigkövetni az életútját, hátha tartogat meglepetéseket. Történt egy rablás is, a festő egykori fonyódi villájából ellopták a képeket. Ismét emlegetni kezdték a nevét. A budapesti Nagyházi Galéria 1994. decemberében egy ragyogó tisztaságú „Tengerparti város" című elég nagy képét árverezte sikerrel. 45 000 Ft kikiáltási árról indítva 80 000 Ft-nál ütött le a kalapács. Éppen egy évvel korábban 1993-ban a Blitz Galéria árverezett egy monokróm kékben festett „Éjszakai halászat" című képet a korábbi megszokott 15–25 000 Ft-os árfolyamhoz képest magasabban 36 000 forintért. A lexikonok nem túl dicsérően azt mondták Halvaxról, hogy a Balaton tájait és Somogy megye vidékeit festi naturalisztikus stílusban. Lássuk, tartható-e még ez a besorolás?

Kaposváron született 1906. április 1-én. Már gimnazistaként eljárt Rippl-Rónaihoz tanulgatni. Úgy hírlik, a Róma-hegyen még szőlőszomszédok is voltak. Rippl-Rónai hatására pasztellfestészetbe kezdett. Egy festőállványt kapott ajándékba a Mestertől. Néhány fennmaradt pasztell arcképe határozott tehetségről vall. A kaposvári rokonainál található és a Csukly Józsefné hagyatékából a múzeumba került képek között van egy-két gyöngyszem, mint a Csukly Józsefné arcképe, amely a Rippl-Rónai Múzeum várostörténeti kiállításának szobaenteriörjében van kiállítva.

Halvax második művészi iskolája a kecskeméti művésztelep volt, ahol Révész Imre tanította. Ezután került a Képzőművészeti Főiskolára, ahol Rudnay Gyula

növendéke lett. 1929-ben rajztanári oklevelet szerzett. 1931-ben a Nemzeti Szalonban kollektív kiállítása volt.

1931-ben egy nagyhatású Aba-Novák Vilmos kiállítás volt az Ernst Múzeumban. A jelek szerint Halvax igen erősen a hatása alá került. Ő is Olaszországba ment és az Aba-Nováktól látott festői eljárást követve ő is festette az olasz városok utcáit, vízparti házsorait. A kutatás eddigi megállapítása szerint a harmincas években festette a legjobb képeit.

A Rippl-Rónai Múzeumban látható „Római utca éjjel" 1936. sok tekintetben alátámasztja azt az állítást, hogy Aba-Novák hatott rá. Az álló formátumú nagyméretű kompozíció sikátorszerű szűk utcán át magas házakkal beszorított kis térre enged belátást. A színek barnára hangoltsága, a falak síkját itt-ott megvilágító lámpák hangulatos térhatást kölcsönöznek a műnek. Sokkal szabadabb a festői előadása a már említett „Tengerparti város" című képnek. Panorámaszerű kép. Biztosan fölment egy magas toronyba, hogy kedvező kilátással foglalja egybe a tengerparti öböl szélén álló házakat, a köztük nyíló csatorna torkolatát, és a házak mögött emelkedő hegylánc részletét. A színek tévedhetetlenül megragadják a Földközi tenger jellegzetes kékségét, amelyben tükröződnek a szikrázó fehérségű házfalak a lapos, piros tetőkkel. Olaszország után párizsi tanulmányutat tett. Ennek művészi hozadékát még nem ismerjük, de az tény, hogy a harmincas évek posztimpresszionista stílusából a negyvenes évekre visszaesett a naturalizmusba.

Nem hagyhatjuk említés nélkül, hogy a harmincas években jó grafikákat is készített. A családi, azaz Szerecz-féle hagyatékban szép rézkarcok maradtak fenn. Külön érdekességként felhívjuk a figyelmet egy verskötet illusztrációra: Takáts Gyula 1935-ben Kaposváron megjelent KÚT című verseskötetébe Halvax három tusrajzot rajzolt. Formaalkotó tulajdonságaik alapján Rudnaynak, a főiskolai tanárának hatása látszik. A táji motívumok, emberalakok, építmények ellenfényében, tehát sötét sziluettben jelennek meg. Ezért bár kicsinyek a rajzok, felfokozott drámai hatást keltenek.

Halvax életútjának második felében a Fonyódnál látható Balaton szolgáltatta a festői témát. Miután már tudjuk, hogy a külföldi utazásai milyen jótékony szerepet játszottak művészetében, azt kell mondanunk, hogy Halvax számára a balatoni téma a beszűkülést jelentette. Emellett jól tudjuk, hogy az 50-es évek politikája megszüntette, korlátozta a külföldi utazásokat, ami a művészet számára az elsorvasztással volt egyenlő.

Halvax Gyula 1984. október 12-én halt meg Kaposváron.

HORVÁTH JÁNOS
művészettörténész

HALUAX Gyula festő

KAPOSVÁR A MILLENNIUM IDEJÉN

Millenni Táj. (Kaposvár)
1996/3-4

I. rész

Szellemes „tárcza" jelent meg a millennium évében a Somogy című folyóirat 1896. januári első számában. Az „A te csókos ajkad, a te hab termeted" kezdetű érzelmes versike alatt (írta Máthé Miklós) egy hasábon szerénykedő címével szinte csak véletlenszerűen ragadja meg a korabeli sajtóanyagot lapozgató kutató tekintetét. A lakonikus cím így hangzik: *Kaposvár száz év múlva.*

A névtelen szerző – aki valószínűleg nem más, mint a lapszerkesztő, Roboz István – nem kevésbé kevesebbre vállalkozik, mint merész jóslásra, bátor időutazásra, melynek végső állomása éppen napjaink időszaka. Köszöntjük szerzőnket a jelenkor Kaposvárján. Lássuk csak, mit vél rólunk tudni.

A szatirikus írás alapötlete pusztán azon alapszik, hogy a szerző jelenkorának legjellemzőbb tendenciái (mint amilyen a technikai haladás, az urbanizáció mértéke, a helyi közélet visszásságai) száz év folytán hatványozott túlzásaikkal jelentkeznek majd, másfelől bizonyos dolgok a koncepciótlanság, a Pató Pálság miatt lassan haladnak, s talán még ekkorra sem oldódnak meg. (Közművesítés, szegényügy, közrend, köztisztaság stb.)

A szerző látomásában az emberi civilizáció fejlődése immár gigantikus méreteket ölt, s a szó szoros értelmében az eget ostromolja, de legalábbis a Holdat és a Marsot. (Az előbbit lehozzák majd a párizsi világkiállításra, az utóbbin meg legalábbis kézfogókat fognak tartani.) Hogyisne ragadtatná magát efféle gondolatokra, mikor mint szellemesen megjegyzi, „már a 19-ik század végén ott vagyunk, hogy Edison áthajtja a gondolatot és a szavakat az óceánon, elteszi az élő emberek beszédét a rézskatulyába, mint a gazdasszonyok a cseresznyét a dunsztba, hogy el ne romoljék..."

Mi az, ami e szédítő ütemű fejlődésből Kaposvárnak is kijut majd? A szerző víziójában a somogyi megyeszékhely nagyvárosként tűnik fel, amennyiben a lakosság számát a korabeli benépesedés ütemére alapozva 200 ezerre teszi és feltételezi továbbá olyan kis települések beolvasztását, mint Kaposfüred, Toponár, Kaposszentjakab (amelyek idővel valóban városrészeivé váltak Kaposvárnak), sőt továbbiakat is felsorol.

Ráérez a tömegközlekedés távlataira. Ő e tekintetben még a metróépítkezésben látott fantáziát, melyhez az ihletet nyilvánvalóan a budapesti millenniumi földalatti építkezései adták.

BALATONI TÁRSASÁG - NEMZETKÖZI KLUB

BUDAPEST, V., DEÁK FERENC-U. 2./III.

V I G A D Ó

TELEFON: 18-22-77

1937 nov-dec

H A L V A X G Y U L A

FESTŐMŰVÉSZ

BALATONI, BUDAI ÉS JUGOSZLÁVIAI KÉPEINEK

KATALÓGUSA.

A BALATONI TÁRSASÁG ÉS A NEMZETKÖZI KLUB, HALVAX GYULA FESTMÉNYEINEK KIÁLLITÁSÁVAL, NEMCSAK A BALATON ÉS BUDA KULTURÁJÁNAK TOVÁBBI FEJLESZTÉSÉT KIVÁNJÁK ELŐMOZDITANI, DE ISMERTETNI AKARJÁK AZ ITT-TARTÓZKODÓ KÜLFÖLDIEKKEL A BALATON TÁJSZÉPSÉGEIT IS.

A MÜVÉSZ JUGOSZLÁVIA TÁJAIRÓL KÉSZÜLT FESTMÉNYEI IS NAGY ÉRDEKLŐDÉSRE TARTHATNAK SZÁMOT.-

BUDAPEST, 1937. NOVEMBER HÓ 30.

J E G Y Z E T.

I. TEREM,

B A L A T O N:

1.	SZ.	CSILLOGÁS.....	P. 200.-	OLAJF.
2.	"	VIZBENÉZŐ FÁK.....	" 250.-	"
3.	"	PÁRATÜNÉS.....	" 800.-	"
4.	"	KÁPOLNA A BADACSONY OLDALÁN.....	" 250.-	"
5.	"	CSONKA FA A BÉLATELEPI DOMBOLDALON, KRÉN M. URNŐ TL.		
6.	"	MEGY LE A NAP KESZTHELY FELÉ.....	P. 200.-	OLAJF.
7.	"	SZELLŐ TÁMAD.....	" 300.-	"
8.	"	SZINPOMPA.. OSSKÓ ALFRÉD SZDS. TULAJDONA		"
9.	"	MESZESÉG.. OSSKÓ ALFRÉDNÉ URNŐ		"
10.	"	BORZONG AZ ESTI VIZ.. OSCSODÁL ELLI TLJ.		"
11.	"	REGGEL KISÓRS FELETT.....	P. 260.-	"
12.	"	ARANYTENGER.....	" 300.-	"
13.	"	FELHŐJÁTÉK, VIZJÁTÉK.....	" 200.-	"
14.	"	TIHANYI NAPNYUGTA. DR. KISS MIKLÓS UR TLJ.		"
15.	"	NOVEMBERI NÉMASÁG.....	P. 250.-	"
16.	"	DÖRÖG A BALATON.....	" 250.-	"

II. TEREM,

B U D A :

17.	SZ.	A HID TÉLEN.. DR. SAUTER MIHÁLY UR TLJ.		OLAJF.
18.	"	MAGÁNYOS UT A GUGGERHEGYEN.....	P. 280.-	"
19.	"	FEBRUÁR BUDÁN, DR. BIHARY LÁSZLÓ UR TLJ.		"
20.	"	OLVADÁS.....	P. 150.-	"
21.	"	BATTAI UT MÁJUSBAN.....	" 250.-	"
22.	"	ALMAFAVIRÁGZÁS.....	" 200.-	"
23.	"	VIRÁGBAN A MANDULAFAK.....	" 280.-	"

./.

III. TEREM,

JUGOSZLÁVIA:

24.sz.	Eső után a Fruska-Gora.....	P.	240.-	OLAJF.
25. "	Nyirfák a Dunaparton.....	"	200.-	"
26. "	Pocsolya a városvégen.....	"	300.-	"
27. "	Kilátás az Avalára.....	"	350.-	"
28. "	Virágzás a Fruska-Gorai szőlőkben	"	380.-	"
29. "	Belgrád.....	"	400.-	"
30. "	Árviz Kalimegdán alatt.....	"	350.-	"
31. "	A Duna Kamenicánál.....	"	250.-	"

IV. TEREM,

BALATON ÉS KÖRNYÉKE:

32.sz.	Ősszel a rózsakőnél.....	P.	450.-	OLAJF.
33. "	Szemben Tihannyal.....		1.000.-	"
34. "	Ferdén süt az októberi nap.....	"	350.-	"
35. "	Nyári dél Csobáncz alatt.....	"	250.-	"
36. "	A szőládi szőlőhegyek között.....	"	240.-	"
37. "	Tihanyi háztetők.....	"	350.-	"
38. "	Csend a zalai partokon.....	"	240.-	"
39. "	Hüvös verőfény.....	"	240.-	"
40. "	Száll fel a köd.....	"	300.-	"
41. "	Ut Merschichék felé.....	"	260.-	"
42. "	Badacsonytomaj.....	"	250.-	"
43. "	Esti szeszély.....	"	280.-	"
44. "	Felhőrajzok a vizen.....	"	300.-	"
45. "	Tajték.....	"	250.-	"
46. "	Kis kápolna a hegynyeregben.....	"	300.-	"
47. "	Smaragdszinü viz.....	"	350.-	"
48. "	Eső lesz Szigligeten.....	"	180.-	"
49. "	Tihanyi apátság alatt.....	"	150.-	"
50. "	Locsog a viz.....	"	300.-	"
51. "	Öreg fák Badacsonyon.....	"	300.-	"
52. "	Ég és viz.....	"	350.-	"
53. "	Aranyos ősz.....	"	400.-	"
54. "	Parti hullámok.....	"	350.-	"
55. "	A földvári dombtetőkről.....	"	250.-	"
56. "	Vörösfenyők Badacsonnyal szemben.	"	300.-	"
57. "	Mint a tükör.....	"	350.-	"
58. "	Hálóhuzók.....	"	380.-	"
59. "	Zalai táj, Somogyi Bogyó müvészno	tlj.		"

--ooOoo--

~~Halvar Gyula~~

Jesko

Halvax Gyula festő

„FIGYELŐ"
UJSÁGSZELVÉNY VÁLLALAT
Budapest. XIV., Nürnberg-u. 42.
Telefon: 299—632.

Somogyi Ujság, Kaposvár

Lap: .....

1943 OKT. 7

Megjelent: .....

Ma délután 6 órakor nyitják meg Halvax Gyula képkiállítását a Turulban

A Turul-szálló nagytermében pár napon át ismét a művészet szárnyal és uralkodik, abban a 41 képben, amely közül két lehelletfinom kidolgozású portré és két ódon, düledező budai utcarészleten kívül 37 kép hirdeti előttünk a Balaton szépségét, a magyar festészet eldorádójának ezer és egyszínű arcát. Nem először írjuk le lapunk hasábjain, hogy az oly korán elköltözött pastell-művész Wagner után a magyar festők között elsőként könyveljük el *Halvax* Gyulát, aki *a legjobb meglátója és művelője a picturában annak, amit Balatonnak neveznek.* Érdekes összehasonlítani, helyesebben megállapítani, hogy amig a költészetben az ugyancsak kaposvári születésű Takáts Gyula hinda-

ti meg időnként a versnek zengő szavával Balatonunknak szépségét, addig *Halvax* Gyula a paletta kincsestárából vetíti a világ elé azt az eleven életet, égnek és földnek csodálatos harmoniáját, mondjuk úgy, azt a merészen dobogó szívet, amit mindenki előtt, aki egyszer megnézte, de nemcsak nézte, hanem meg is látta, a Balaton jelent.

A Turul-szálló nagytermében kiállított 37 balatoni kép művészi szemmel akként lett elrendezve, hogy az első áttekintésre fény és árnyék, hab és napfény, ború és derű csodálatos összhangja tárul elénk. Van itt három kép, amelynek sorszáma a katalogus szerint: 21, 19 és 17. Az elsőnek a művész adta címe: „Kezdődő hullámverés", a másodiknak: „Márványos Balaton és a harmadik: „Vihar". A szépségnek valóságos fokozása ez a három kép, amely a viharban teljesedik ki tökéletesen. Nagyon tetszik még a „Nádas" és a *Halvax* Gyulánál oly kiválóan érvényesülő „Aranyhíd". Egyszóval a 37 kép hű tükre a magyar tenger viharának, napfényének, borújának és derűjének egyaránt. Őszinte meggyőződéssel merjük minden műértőnek és szépséget kereső műbarátnak *Halvax* Gyula kiállítását ajánlani, amely vasárnap estig marad nyítva.

1111.

1112.

nazában is benn levő sok ellenségünk közt

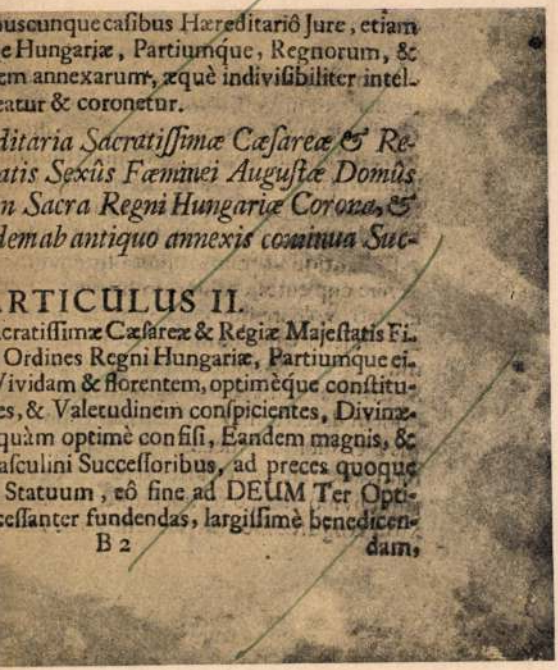

uscunque casibus Hæreditariô Jure, etiam
e Hungariæ, Partiumque, Regnorum, &
em annexarum, æquè indivisibiliter intel-
catur & coronetur.

ditaria Sacratissimæ Cæsareæ & Re-
atis Sexûs Fœminei Augustæ Domûs
n Sacra Regni Hungariæ Coronæ, &
dem ab antiquo annexis continua Suc-

RTICULUS II.

cratissimæ Cæsareæ & Regiæ Majestatis Fi-
Ordines Regni Hungariæ, Partiumque ei-
Vividam & florentem, optimèque constitu-
es, & Valetudinem conspicientes, Divinæ-
quàm optimè confisi, Eandem magnis, &
asculini Successoribus, ad preces quoque
Statuum, eô fine ad DEUM Ter Opti-
cessanter fundendas, largissimè benedicen-
B 2 dam,

ragmatica sanctio (1722—2.). Az orsz. levéltárban.

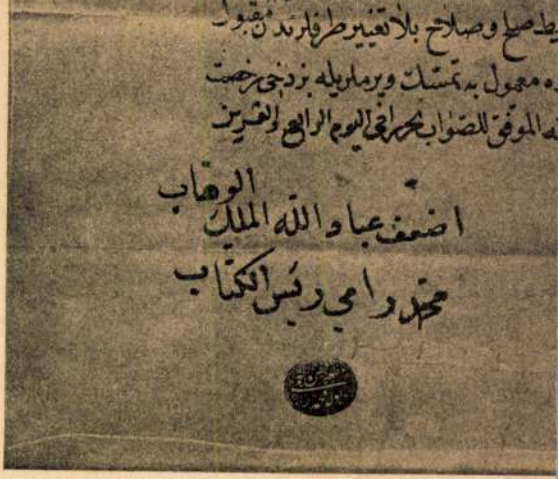

306. ábra. A karloviczi béke

nevezett karloviczi béke diplomája, szin
is közöljük. Emez 1699 január 26-án Karlo
is annyira rettegett és győzhetetlennek tart
Horvátországban levő birtokaikat elvesztették
Törökország régi ellenfelei: Lengyelország,
azonban a porta hagyományos régi fényes

Hollenberg Anna
Rádióélet
1939. március 31.

Csekély néhány ezer évvel ezelőtt még az volt a szokás, hogy ősanyáink ahányszor csak szerét tehették, le nem vették szemüket az őspapa szemeiről. Nem azt keresték bennük, hogy ezek a férfiszemek hűséget, szeretetet, szerelmet fejeznek-e ki, hanem saját maguk után kutattak. A nőnek ebben az időben meg kellett elégednie ezzel a »primitív« tükörrel.

Lázár Mária

kezdve végre érdemes volt élnie. Eddig ugyanis csak az eget, a földet, a férjét és az állatokat (a sorrend nem biztos. Lehet, hogy a férj volt az utolsó) láthatta, de hiányzott ebből a körből a legfontosabb: ő. Az ősmama ha nem volt található saját különbejáratú, a kőkorszak minden vív-

Honthy Hanna

rakosgatta szép sorjában a szentelni valót. Elindultak a templomba. A kosarat Jura vitte. A kis Háfit Márika vette karjára, hogy gyorsabban mehessenek. A templom már tele volt hívőkkel, ők már nem is fértek be, künn várnak a többivel a templomkertben. Benn a templomban lassú fenséggel folyik a szertartás, míg végre fölhangzik a harangok zúgása s az örömteli ének: Chrisztosz voszkresze! Krisztus feltámadt!

A templom körül szabályos sorokba rendezik a kaláccsal telt kosarakat. A kalácsokba gyertyák vannak dugva, ezeket meggyujtják. A kalácsnak a húsvéti szertartásban szimbólikus jelentősége van. Jelenti az egyiptomi kovásztalan kenyeret, magát Krisztust, a feltámadást. Mindezt a díszítés s a Chrisztosz Voszkresze! felírás szimbolizálja. A templomkert és a temető, ahol a szertartás végbemegy, a halálra s a feltámadásra emlékeztet. Mikor a nép kitódul a templomból, kijön a pap is és sorra járva megszenteli a ruszin »pászchát«. Ősrégi ószláv melódiák és harangzúgás kísérik az orosz pászcha ünnepélyes megszentelését.

A falu népe a templom köré gyűl húsvét vasárnapján, hogy az ünnepet az évszázadok hosszú során át megőrzött szokásaival méltóképpen megünnepelje. Gyermekek, ifjak és lányok, öregek és fiatalok tarka csoportjaival lesz tele a »cvintár«, azaz a templomkert mely temető is egyúttal. Társaságok verődnek össze, ismerősök, akik messze a hegyekben laknak s ritkán látják egymást. Találkozik a rokonság, komaság, örülnek a viszontlátásnak. Majd megindul a játék. A fiatalok állanak fel előbb körbefogódzva. Külön vannak a lányok, külön a legények, csak később kezdődnek a társasjátékok. Énekszó, régi évről-évre visszatérő melódiák, vígság, nevetés mindenütt, tréfák. Másnap folytatódik a játék, locsolódás is van. A legény kiválasztja párját, párosával mennek a közeli patakhoz, ahol a lányok kezét meglocsolják. Verset is mondanak hozzá a legények, bókokat, jókívánságokat. Harmadnap alkonyodik már, mire végeszakad a játékoknak. Összefogódzva, hosszú sorban járják be a falut. De a húsvéti hangulatnak nincs ezzel vége. Krisztus Feltámadt!... Valóban feltámadt!... Igy köszöntik egymást Verchovinán húsvéttól pünkösdig a ruszinok.

Régi hagyományokat őriz hűségesen Kárpátalja népe. Nyelvét, népviseletét, szokásait, dalait, táncait megcsodáljuk s olthatatlan szomjjal isszuk az üdítő forrás tiszta vizét. Aki csak egyszer is látta a húsvétot a ruszinoknál, nem felejti el soha.

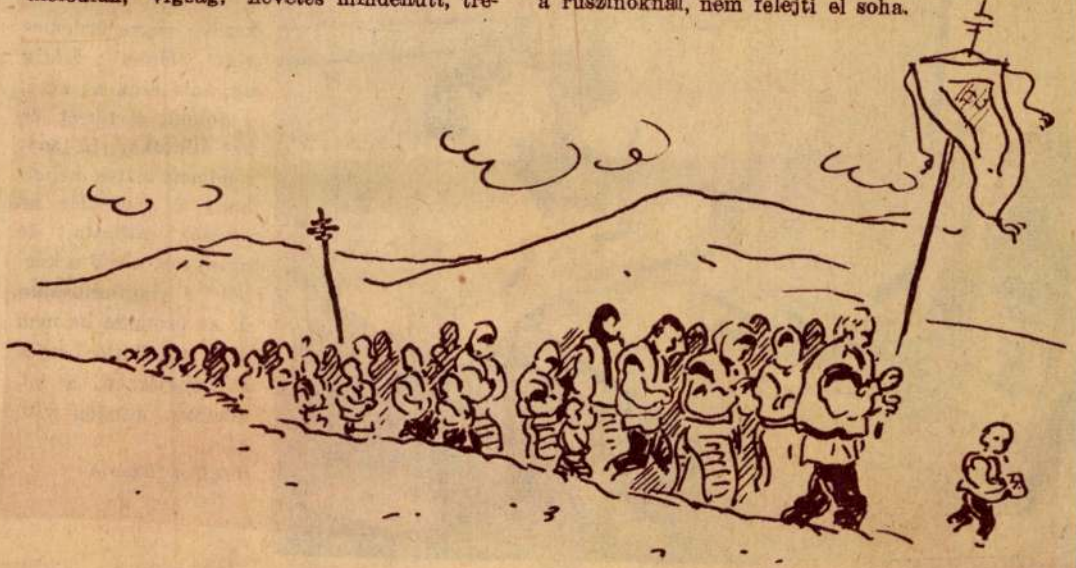

FIATALABB LESZ MINDEN NAP!

MA ESTE: Használjuk a rózsaszínű, bőrtápláló Tokalon krémet, amelynek fontos alkatrésze a Biocel, a Bécsi Egyetem nagynevű professzorának, dr. Stejskalnak a csodálatos találmánya. A sejtek eme éltető elemét gondosan kiválasztott fiatal állatokból nyerik. Számos tudós szerint ennek a természetes tápanyagnak a hiánya okozza a ráncokat. A bőrtápláló Tokalon krémben foglalt Biocel megifjítja a bőrt álmunk idején és visszaadja neki szilárd, fiatal és bársonyos voltát.

HOLNAP REGGEL: Már az első használat után megállapítható, hogy a bőr mennyivel frissebb és bársonyosabb lesz. Csakhamar megkezdődik a ráncok eltünése. Néhány hét mulva meglepően fiatalabbnak fog látszani. Reggel fehér, nem zsíros Tokalon krémet kell használni. Az eredmény a mitesszerek eltünése, a bőr üde, bársonyos és fehér volta. Még 50 éves asszonyok is olyan varázslatosan szép arcbőrt nyerhetnek, amelyre minden fiatal lány büszke lehetne. Visszakapja pénzét, ha az utasítás szerinti használat nem hozná meg a joggal várható eredményt.

E lap minden olvasójának készséggel szolgálunk egy-egy próbatubus fehér és rózsaszínű Tokalon-krémet, valamint néhány próbaadag Tokalon-púdert tartalmazó ízléses kivitelű mintadobozzal, ha a töltési, csomagolási és szállítási költségek fedezetéül 60 fillért levélbélyegekben beküld a következő címre: Panacea Gyógyszervegyészeti Rt. 16/B. Oszt., Budapest, XIII., Lehel-u. 68.

HÚSVÉT A RUSZINFÖLDÖN

Irta és rajzolta: M. Haltenberger Anna

— Ne já bju, sutka bje...

— Nem én verlek, a barka üt; mához egy hétre húsvét van — ezekkel a szavakkal hajtja ki a ruszin Virágvasárnap reggelén a jószágot az istállóból. Egy hét még s itt a húsvét, az év legnagyobb ünnepe. Minden, ami él, pompával ünnepli a feltámadást és a tavaszt a ruszin Verchovinán...

*

Éjfél múlt el csak s a Tiszavölgy népe már talpon van. A hegyoldalak kis viskói ablakaiból fény szűrődik át a ködön. A völgyben megélénkül az éjszaka, beszélgetés, ajtócsapdosás, lépések zaja visszhangzik mindenünnen.

Az öregasszony a legtürelmetlenebb. Ő már készen is van. Ünneplőbe öltözött húsvét vasárnapjára. Mindjárt indulnak a feltámadásra.

— Ole, — szólítja menyecske-lányát — miért nem költöd már az uradat? Elkésünk!

Jura nagyokat nyujtózkodik, ledobja magáról a gyapjútakarót, a lyizsniket. Nézegeti az asztalt. Szereti ilyenkor, ünnep reggelén a házat. A tiszta padlót, a megsúrolt padokat, asztalt, székeket, az ablakon a függönyt. A fehér terítővel letakart asztalon ott áll elkészítve a szentelni való: kalács, sonka, kolbász, túró, vaj, a sok hímes tojás, zöld fokhagyma, torma, gyertya. Nagyon szépek ezek a kalácsok. Mintha nem is az asszonyok csinálták volna. Jura elmosolyodik, amint visszagondol a tegnapi és azelőtti napokra. Az asszonynép nagy szakértelemmel és még nagyobb izgalommal fogott hozzá a sütéshez. Még a gyerekeket is kiküldték a házból, hogy ne lábatlankodjanak idebenn. Kell is ám ide tudás! A húsvéti kalács nem olyan ám, mint a karácsonyi. Díszes, stilizálva van madár-, virág- és más motívumokkal. Nem is kalács ez külső látszatra, hanem valami dísztárgy, ékszer. A húsvéti tojások is gyönyörűek — finom ízléssel készülnek, a színek diszkrét összeválogatásával, gyakran figurális motívumokkal.

Iván, a borzasfejű gyerek is talpon volt már Gyidával, a nagyapával. Ők fenn aludtak a kemence tetején, ahol igen jó meleg volt. Márika is fönn volt már s az utolsó simításokat végezte zápászkáján, a csíkos kék kötényén. Új bárányborkabátja, rövid kozsuhja van, mint a többieknek, az ünnepekre. A szép hímzéses kapcsurát, a rövid gyapjúharisnyát maga kötötte, bocskort is kapott a kis Háfival együtt. Milyen szép is ez az ünnep, a feltámadás, a böjt utáni lakoma, a húsvéti játékok a templom körül, ahol három napon át játszik a falu aprajanagyja. Három napig tartó nagyszerű élmény...

Míg a többiek készülődtek, Olena szép hímzett terítővel bélelte ki a kosarat s bele-

Halmi Nándor emlék

egális vállalkozások

ikaforgalmazásban

éligyümölcsökkel), mert ebben az esetben a 25 százalékos fa helyet 12 százalékot kellene zetni, ám ezt nem sikerült elrni. Emiatt jelenleg a hazai iacon nincs esélyegyenlőség s versenysemlegesség – állítja terméktanács elnöke. A kialanak, így e tevékenység ismét népszerűvé vált.

Magyarországon az elmúlt években összesen kilenc-tízezer tonna paprikát termeltek, ebben az évben viszont emelkedésre lehet számítani. A várhatóan 10–12 ezer tonna mennyiségből a hazai piacon az idén is mintegy ötezer tonna fűszerpaprikát lehet majd értékesíteni. A maradék öt-hétezer tonna külföldön talál majd vevőre. Jelenleg a világpiacon három dollárért lehet eladni a paprika kilóját, ugyanannyiért, mint az 1994-es hamisítási botrány előtt. Négy év keményen munkájával sikerült a magyar paprika hírnevét visszaszerezni és az árat erre a szintre ismét feltornászni – állítja Lakatos Lajos. A legnagyobb hazai feldolgozók a termelésük egyharmadát belföldön, kétharmadát külföldön értékesítik. Az exportáru zömét az Európai Unió tagországaiba viszik. A legnagyobb vásárló Németország, amely az összexport felét vásárolja meg, de a magyar paprika a világ összes földrészére, mintegy 15–20 országba jut el.

Halász Csilla

eredmény

múltban 41 fűszerpaprika-termékmintát az indokolta, hogy paprikahamisításról a felügyelőség szakemberei találtak ki-a utaló anyagokat nem fedeztek fel. Két egengedettnél, de a vizsgálat eredménye ból kerülhetett abba. A Fogyasztóvédeln mutat arra, hogy a három-négy évvel

ult helyzet arra kényszeríti a paprikafeldolgozó üzemeket, ogy az itthoni piacon el nem adható termékeket külföldre vigyék, ami kevésbé jövedelmező, mint a hazai értékesítés.

Hazánkban évek óta mintegy ötezer tonna fűszerpaprika fogy el. Ebből a zárjegy bevezetése előtt 2–2,5 ezer tonnát értékesítettek feketén. Az 1994-től alkalmazott új szabályozásnak köszönhetően a feketén piacra vitt mennyiség csökkent. Január 1-jétől ismét mérséklődött a kockázata a feketeforgalmazás-

-előállítás folytatódik

gyar Opel-gyártás

ne nálunk Vectra, ám ezzel kapcsolatban is nagy a bizonytalanság. Először is még egyáltalán nem eldöntött tény, hogy Kínát érdekelné az Opel ezen ajánlata, hiszen eddig mindössze hivatalosnak nem tekinthető szándék-

a pr-vezető. Az évi 420 ezer darabos kapacitású motorgyártás hosszú távon megmarad, sőt, a program immár az 1,8 literes, 16 szelepes modellel is kibővült.

Ugyanígy évente 250 ezer

RÖVIDEN

AZ ENERGIAFOGYASZTÁS csökkent az év első két hónapjában az Energia Információs Ügynökség adatai szerint. Január–februárban 201 petajoule hőértékű energia fogyott az országban, ami 9,7 százalékkal marad el a múlt év azonos időszakához képest.

ÚJ KUTATÓHELYEK létrehozására hirdet pályázatot az Országos Műszaki Fejlesztési Bizottság. A kiírás olyan kutatási-fejlesztési tevékenységet szolgáló beruházásokat részesít előnyben, amelyekkel biztosítható a legmodernebb technológiák hazai fejlesztése és bevezetése.

EGY SZÁZALÉKKAL nőtt februárban a működő vállalkozások száma. A KSH adatai szerint a hónap végén 784 ezer gazdasági szervezet működött, amelyeknek 91 százaléka vállalkozás, hét százaléka nonprofit, két százaléka költségvetési szervezet volt. A mintegy ötezer új társas vállalkozás elsősorban az ingatlanügyletek, gazdasági szolgáltatás területén jött létre. Az egyéni vállalkozások száma közel kétezer-háromszázzal növekedett.

Kilábalhat a MÁV az adósságból

Már nem kell tartani az állami vasúttársaság eladósodásától. Tavaly jelentősen javult a cég versenyképessége – jelentette ki *Sipos* István, a *MÁV Rt.* első embere a tavalyi évet értékelő igazgatósági ülés után. A vezérigazgató az *MTI* szerint kiemelte: a vasúti exportszállítás 34 százalékkal, a tranzitfuvarozás pedig 22 százalékkal emelkedett. A társaság tavaly a tervezett tizenkétmilliárd forint rövid lejáratú hitel helyett hétmilliárdot vett fel. Közép- és hosszú

Nem csak a szakemberek feladat

Új vezetők a műemlékhivatal élén

A műemlékek a nemzeti kultúra pótolhatatlan kincsei, a védelmük sem hárulhat tehát egyetlen hivatalra vagy csak a védelemmel foglalkozó szakemberekre. A januárban érvénybe lépett törvény egyik legnagyobb érdeme, hogy megpróbálja tisztázni, mekkora feladat hárul a hatóságokra, és mi az önkormányzatok, az állampolgárok dolga. Ugyanakkor a törvény egy sor új feladattal látta el az Országos Műemlékvédelmi Hivatalt (OMVH). A baj csak az, szögezik le az OMVH szakemberei, hogy egyelőre még nem sikerült a szükséges pénzt megkapni a többletfeladatokra.

– Itt van például a kényszerkisajátítás, amely elsősorban hatósági feladat – hozza a példát *Balázsi* István, a hivatal új gazdasági igazgatója. – Ha a műemlékvédelmi hatóság olyan határozatot hoz, ami miatt a tulajdonos nem tudja megfelelően használni az ingatlant, jogában áll kérnie a kényszerkisajátítást. Csakhogy a hivatalnak nincs pénze rá. Azt is előírja a műemléki törvény, hogy azokat a leszakadt díszítményeket, szobrokat, amelyeket nem lehet visszahelyezni, be kell gyűjteni. De ezt regisztrálni kell, vagyis pénz kell hozzá. Ez sem jelenik meg a költségvetésben.

A sort folytathatjuk. Ha a kötelezően előírt kényszerhelyreállíttatást a tulajdonos nem tudja végrehajtani, akkor az is az Országos Műemlékvédelmi Hivatalra hárul. Ennek már van becsült összege: 45 millió, de senki sem tudja, elegendő lesz-e. A műemlékek szempontjából fontos az a támogatás is, amelyet a hivatal állapít meg egy-egy ingatlanra, jóllehet az ingatlan nem az állam, hanem esetleg magánszemély vagy az egyház tulajdonában áll. A pénz is megvan rá, csak éppen rossz helyen: a dologi kiadások között. A kifizetést hetente várják, naponta sürgetik, a gazdasági igazgató kezét viszont megköti a „rossz címke", vagyis az, hogy a pénz nem dologi kiadásra, hanem támogatásra kell.

A törvény előírja, hogy kötelező nyilvántartásba venni a műemlékeket. Pénzt emellé sem biztosítottak. Ez viszont már a Műemlék-felügyeleti Igazgatóság új vezetőjének, *Halmi* Nándornak okoz gondot.

– *Mire jó a nyilvántartás?*

– Az új nyilvántartás kifejezetten hatósági jellegű, szemben az eddigi, a tudományos adattárral – magyarázza Halmi Nándor, a Műemlék-felügyeleti Igazgatóság vezetője. – Bárki rákérdezhet és hivatalos adatszolgáltatást kérhet valamely műemléki ingatlanról. Tartalmazza a tulajdonos és az ingatlan kezelőjének a nevét, a legfontosabb tudományos adatokat, majd hatósági adatsor következik, amelyből megtudhatjuk, milyen engedélyeket adtunk ki és mikor. Érvényben van-e, vagy már lejárt? Milyen bírságokat, támogatásokat vetettünk ki, és mikor? Ha valaki műemléki ingatlant akar vásárolni, vagy tulajdonában van, megkaphatja ezt az adatsort, amely bizonyító erejű bíróságnál, hitelfelvételkor egyaránt.

– *Azon túl, hogy az ingatlan „keresztlevelét" megkaphatja valaki, segíti-e valamilyen formában a műemlékek életét?*

– Közvetlenül nem, csupán pillanatnyi állapotáról tájékoztat.

– *Több mint tízezer műemlék esetében óriási adathalmazt kell begyűjteni, raktározni és naprakészen tartani.*

– És felül kell vizsgálnunk az eddigi adatainkat, műemléki jegyzékeinket. Már januártól működtetnünk kellene a nyilvántartást. A tudományos főosztályon már elkezdődött az adatok pontosítása. Nem elég ugyanis csak az adatokat összegyűjteni, felül is kell vizsgálni, még az épület, ha igen, m állapotban van. Ehhez hely rajzokat, térképeket kell rolnunk. Úgy vélem, egy é vés lesz arra, hogy teljesen szüljünk vele.

– *Segít-e a műemléke delmében az új törvény?*

– Le kell számolnunk az illúzióval, hogy a műer védelem csupán az állam adata. A törvény kimo hogy az önkormányzatokna egyháznak, a különböző t dalmi és gazdasági szervez nek, sőt az állampolgárokn részt kell vállalniuk ebben.

– *Csupa olyan intézm nek, amelynek amúgy is kev pénze.*

– Éppen ezért ki kell gozni azokat a módozato amellyel ki-ki segíthet eb például helyi adókedvezm nyel, bankhitellel, akár a ciális anyagok behozatal vámkedvezménnyel. És el jelentős kedvezményt jel hogy az új törvény a mű lékvédelmet, a helyreállítás restaurálást a tizenkét száza kos áfával terhelt szolgáltatás közé sorolja. Nagyon sokf módja lehet, a törvény lehe séget nyújt mindehhez. A tö vényt aprópénzre kell váltar Persze, az államnak is szere van abban, hogy mindez meg valósuljon. Az önkormányzato lokálpatrióták, és nekik is bel kell építeni intézkedéseik rend szerébe ezeket a lehetőségeket, hiszen mind a városkép szempontjából, mind turisztikai szempontból érdeke megvédeni a hatáskörébe tartozó műemlékeket.

– *Ha most vásárol valaki egy műemléki ingatlant, és szeretné az új előnyöket, lehetőségeket élvezni, mikorra várhatja?*

– A törvény megnyitja ezeket a lehetőségeket.

Fekete Judit

Hamar Edina

Magyar Iparművészet az
ezredfordulón 2003
209.l.

1465		**IGH** Johannes Georgius Hambacher, M 1753, †1792. (B : IV,19. Gy : 127.)
	—	*a)* Kehely gömbnódusszal. — *Kelch m. Kugelnodus.* Ev. egyház, Rozsonda — *Ev. Kirche, Roseln. Roth : 151, Tafel 129, 4.*
	„13“	*b)* Patena. — *Patene.* Ev. egyház, Nagyekemező — *Ev. Kirche, Grossprobstdorf. Roth : 244.*
	Nr. 1284	*c)* Cápás pohár, félgömbalakú. — *Becher, geperlt, halbkugelförmig.* Gróf Dessewffy Miklósné, Bp.

1743-ban)

a fordul, de visszanéz. Jobb kezében,
ugtat, ecsetet tart és baljával a szal-
ek szélét fogja. Háromszögletű ka-
egéssel, haja és szemöldöke fekete, szeme
szakálla nincs. Hasitott ujjú kabátja szét-
térdig ér, harisnyája fehér és köténye
ára piros kendőt vetett.

nra, méretei 92:73 c/m.
m. Ára 358 ft 80 kr. = 717 Kª 60 f.

8.

17

Hambacher Johan Georg

ötvös 1753

laid

Gyárfás Nagyszeben

Arch. Ért. 1910 416

ujdonságszámba, de ez is hozzátartozott ahhoz, hogy a bérházammal jóba lettem. Magam men-

Bérház az Attila-uteában, háttérben a Hamburger-fivérek tervezte bérház (v. ö. 324—325. old.)

Tér és Forma
1932. 314.

Fenyves és Fried: Két bérház a Káplár-utcában
Kivitelező: Szüts Jenő okl. mérnök. Műtravertin munkák Rákos szobrász műterméből

Bánó foto

A BÉRHÁZKÉRDÉSHEZ

A Tér és Forma utóbbi számaiban ismételten foglalkoztunk a bérházkérdéssel, nevezetesen annak budapesti vonatkozásaival. Álláspontunk a tények ismeretében a viszonyok áttekintésére alapozva, inkább elutasító volt. Épp ezért szívesen közöljük: egy olvasónknak más szempontú hozzászólását e kérdéshez és örömmel adjuk közre a bérház mellett felhozott érveit.

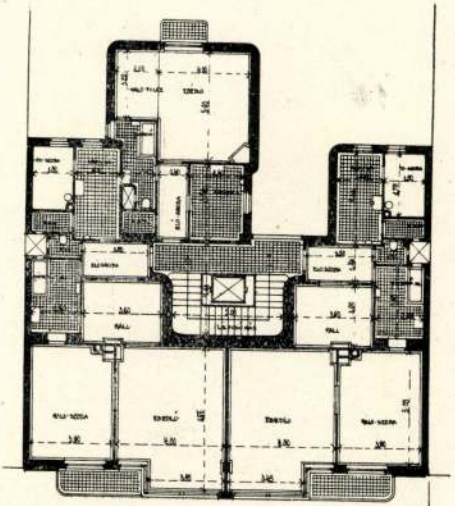

A két ház lényegében azonos alaprajz szerint épült meg

Hamel

óbudai órás.

Lay Bpesti [illegible] kiáll

232.

232. **KIS ÁLLÓÓRA**, fehérfém, négy gömblábon nyugvó hosszúkás talapzaton két oszlop tartja a dobalakú óratokot. Jelezve: HAMEL ALT-OFEN.
M. 25·5 cm. XIX. sz. e. f.
Kiállítja: a Fővárosi Múzeum.
Illusztrálva a XI. táblán.

47

China.

ne, schwarzer Ton. Etruskisch

ajta arany, vörös és barna szinben harcosok csoportja.
ätsuma Steingut mit Kriegerfiguren in Gold-Rot-Braun.

, XIX. sz. — Prunkschüssel, Gegenstück zu Nr. 810.

boru és kék akantuszleveles diszitéssel. Regéc, 1837. —
n Accanthusblätterdekor. Regéc, 1837.

barna folyatott mázzal. Modern. — Flaschenförmige
Modern.

kék alapon férfi és nő medaillonnal. Olasz, XIX. sz. —
nkelblauem Fond Medaillon mit Bildnissen. Italienisch,

groteszk disszel. Német, XIX. sz. — Prunkschüssel,
X. Jh.

ycserép, kék alapon frizalakban fehér domboru ala-
rmige Vasen, Steingut, auf blauem Fond Figuren in

K.D.K.

HAM József szobrász

HAM Jakab szobrász fia

Szül. 1750.

1774-ben iratkozott be a bécsi Akadémiára

1779. Kismarton, Szt. Ferenc-társulatnak tömeskészítés

Irodalom: Barokk szobrászat... Bp. 1959.

I. 206.l.

Ham József

szobrász

szül 1750. Kismartonban?

H. Jakab fia

1779-ben Kismartonban

a szent Ferenc nevéről

elnevezett testvérület

számára egy trónust ké-

szit.

Csatkai Endre dr.

Ham Jakab kismartoni

rokokószobrász.

Magyar Művészet

1938. 153. l.

~~Székes~~

Mélt

müszaki

~~lászló~~

székesf

valamin

lo.ooo

legezni

kedjék.

szükség

pár hét

is a k

közpénz

ványitásá

Ham, Josef

nobrán

l.

Csat-Frey Öst. Kunstt

XXIV. k.

XII, 14. l.

MŰEMLÉKEK ORSZ. BIZOTTSÁGA
VEGYES MŰVEK.
117

Gooss, Carl. Chronik der archäologischen Funde Siebenbürgens. Hermannstadt, 1876.

Cfüz. (drb.

Ham József

szobrász, szobrász fia
Kismartonból, 1774-ben
iratkozott be.

Ham József, szobrász és szobrász fia, Kismartonból, 1774-ben iratkozott be.

48

Lásd Fleischer Béla 18. l.

In dem neuen Stilleben hingegen sind alle Hauptformen organisch gerundet. Fast scheint hier die gerade Haltung des senk- und wagrecht errichteten Bildgerüstes nur den Sinn zu haben, die gewölbte Fülle der Gegenstände und die Geschwungenheit ihrer Umrisse möglichst eindringlich zu betonen. Der Krug, der Korb, die Serviette, die Stuhllehne lassen durch ihre Formen lauter kraftvolle Bogen sehen, die mit einander rhythmisch verflochten sind. Auch hier gibt es sehr bestimmte farbige Ausklänge, doch tritt durch diese Gipfelungen der Farbe jedesmal ein Gegenstand mit der ganzen Fülle und Schwere seiner Form plastisch in Erscheinung. Andererseits ist zu beobachten, wie diese hervortretenden Hauptfarben in feineren gedämpfteren Tönungen und komplizierten Mischungen überall im Bilde gewissermassen atmosphärisch zugegen sind. Durch ihre Ableitung und Vermittlung werden die farbigen Schwerpunkte erst richtig atmend lebendig. In dem „Grau" der Tischdecke z. B. treiben allerlei bunte Blinkzeichen ihr heimliches Spiel. Leuchtende Farbwerte, die in den Gegenständen des Stillebens ihre dichteste Sammlung erleben.

In dem neuen Stil Kmettys ist der einstige Zwiespalt der konstruktiven und darstellenden Bildfunktionen aufgehoben. Die Gegenstände sind in ihrer organischen Gestalt auf eine Weise geordnet, dass hierbei auch das Grundgerüst der Komposition sichtbar wird. Infolge dieser Zu-

M. O. K.

HAM Szaniszló szobrász

Ham Jakab szobrász fia

1782-ben Kismartonban egy verekedé-
séről van adat

Aggházy: Barokk szobrászat... Bp. 1959.
I. 206. l.

Ham Szaniszló

H. Jakab fia
Kismartonban minkö-
dött a XVIII. sz. második
felében

Csatkai Endre dr.

Ham Jakab kismar-
toni rokokoszobrász

Magyar Univerzet

1938. 153 l.

Tek.

Műemlékek Országos Bizottsága

Budapest

IX. Högyes Endre u

Ham, Stanislaus

nobrán

l.

Csat-Frey Öst. Kunstt.

XXIV. k.

XII. l.

MŰEMLÉKEK ORSZ. BIZOTTSÁGA
VEGYES MÜVEK.
Gr. 24.

Gozzadini, G. Intorno agli scavi archeologici fatti dal sig. A. Arnoaldo Veli.
Bologna, 1877.

füz. 1 drb.

Hamágyi István

Anya gyermekkel szobra a miskolci MÁV szakorvosi rendelő előtt került felállításra.

Észak-Magyarország 1965. aug. 19.

HAMALESCU Alexandria

M.D.A.

1925-ben Nagybányán a szabadiskola tagja

Réti: Nagybánya.. 337.l.

HÁMÁN GYÖRGY, csizmadia

A Székesfehérvári Városi Levéltárban két irat a város XVIII.sz.-i mestereiről. Az egyik 1784-ből, a másik pár évvel későbbi. 64 mesterség, 519 név. Az arab számok a két listát, a rómaiak az öt csoportot jelzik. 263.old
/ 1,2./ V. csizmadia. 265.old

UJVARGA MARIANNA: Mesteremberek Székesfehérvárott a XVIII.században 263.old

ALBA REGIA. István Király Múzeum Évkönyve. VIII.-IX. 1967-68. Székesfehérvár

Haman Kristóf

és Veranes Mátyás építette Budán
a Bathyány téren az Anno-
templomot.

Artner Tivadar: Évezredek művészete. Bp. 1965.
Gondolat k., 605 l., ill.

342. l.

Illyefalvi: Pesti és budai polgárok 1686-1848. II 117 I.

Név: Haman Christoph

Foglalkozás: Kőműves (Maurer)

Szárm. hely: ____

Hitfelekezet: ____ Csal. állapot: ____

A polgárjog megszerzésének időpontja: 1733 IV 13.

A polgárjogért fizetett összeg forintban: ____

Haman Kristóf

könnves paller

1702-ben hára van

ujlakon

Vass Budaneniet

110.l.

Tárgy

Kelet

hó nap

Folyó szám

Másolat

	Bevétel		Kiadás	
	korona	fill.	korona	fill.
ár rázére megszerzendő külföldi				
01. évi május 30. án 11344. szám				
rona 98 fillér vételár				
olása.				
szám alatt	34398			
k (1/. nyuata)			208	84
(2/. ")			34	36
(3/. ")			34	36
(4/. ")			13	22
(5/. ")			13	22
(6/. ")			13	22
Bevétel	34398		317	22

Rigler J. E. r.-t. 1904. VII. m. sz. 02793.

~~Hallwa Sándor~~

Hammang József

puskaminvesek

l. Ladanyi M.

A m. ipar almanachja. Bp. 1930

208,212. l.

1157

Gyüjte

A hely neve	A tárgy megnevezése
Eperjes,	gör. kath. tplom. főbejárata

Hamer

Kartogr. 1775

Нем. шарап

l. Eperjesy 1929

94. l.

Nagy-

Dr. Jen

eg

A

BUDAPEST 4.

M. D. K.

Hamar Antal.

Kalocsa (Conv.)

Rajz: Diadalkapu terve, ötnyílásos jóarányú, díszes, mintakönyvből.

Pesti piarista leveltár.

Mojzer Miklós: Architectura civilis.

Művért. 1957. VI. é. f. 2-3. sz.

117. l.

ANTONIUS HAMAR, keztyüsmester

A Székesfehérvári Városi Levéltárban két irat a város XVIII.sz.-i mestereiről. Az egyik 1784-ből, a másik pár évvel későbbi. 64 mesterség, 519 név. Az arab számok a két listát, a rómaiak az öt osztályba való besorolást jelzik. 263.old

/ 1,2./ IV. keztyüs. 265.old

U.VARGA MARIANNA: Mesteremberek Székesfehérvárott a XVIII.században 263.old

ALBA REGIA. István Király Múzeum Évkönyve. VIII.-IX. 1967-68. Székesfehérvár

Hamar Imre

A győri képzőművészek az év utolsó tárlatának katalógusát készítette három művésszel közösen.

Rácz K.: Őszi tárlat 1971.

Kisalföld, Győr, 1971. dec. 5.

Somar Irene pobr. festő

magyar származású művész, 125
East 81 St., New York City /N.Y./ USA

International Directory of Arts Berlin I
1965/66 közlése alapján

Hamar, Irene

125 East 81 St., New York City (N.Y.)/USA.
Szobrász, festő. 26 one man showing-ja volt D.-Amerikában, Európában és USA-ban. Képviselve 12 múzeumban és magángyűjteményben (D-Amerika, Európa, USA).

International Directory of Arts. 8th Ed. 1965/1966. I. /Ed.: H. Rauschenbusch/, Berlin, é.n. Deutsche Zentraldruckerei AG. 1004 l., ill. 667.l.

MDK.

Hamar István

Kritika

Müvészet 1965 junius. lap 41 .

Hamar Sándor festőművész

művei szerepelnek a

szentendrei Művelődési Ház

kiállításán

Pestmegyei Hírlap 1970 október 20

4. old.

HAMAR János asztalos

VARGA Gyula: Adatok a debreceni asztalos céh és a népi butor történetéhez.=A Debreceni Déri Muzeum Évkönyve 1988 (1990) 134.

Hamar János

A (nagy) röczei r. k. templom fá-
ból készült szárnyoltárának
~~hátán~~ (faragványokkal) hátán
több kivágott évszám és betű
van. Ig 1569, 1578; más
pesen: IOANNES-HAMAR.
HEBRAD.

?

Eperjessy Kálmán. Régé-
szeti tárgyak Nagy-Röczén.
Arch. Ert. 1882. Ujf. II K.
5 il

Hamar Johannes (?)

jelzes

Kárnyasoltárok

1569 és 1578. nagy-

röcei (Gömör m.) rk.

templom

Jml

A Magyarországi

PROHÁSZKA KÖRÖK

alakuló ülése 1935. október 2-án, (szerdán) délután 1/2 5 órakor a SZENT ISTVÁN-TÁRSULAT díszter-mében. (Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28. szám.)

Felelős kiadó: Kézai Béla.

Stephaneum r. t. Budapest.

Hamar János

alkotásai

Az „id. Kapoli Antal népművészeti pályázat" kiállítása a balatonlellei művelődési házban.

Népművelés 1972/10 borító 48 old.

Hamar János

Papp György- és Steffler Ildikóval együttesen képzőművészeti kiállítása volt Pomázon, mely ma délután zárul.

Pest Megyei Hírlap, 1971. dec. 30.

Hamer János

puskaágycsináló

1643

o Kemo

272. l.

A NEMZETI SZALON VEZETŐSÉGE:

ELNÖK:

Gróf ANDRÁSSY GYULA v. b. t. t.

ALELNÖKÖK:

Gellért Jenő

Horvai János

IGAZGATÓ:

Déry Béla

ÜGYÉSZ:

Dr. Képessy József

MŰTÁROS:

Kató Kálmán

PÉNZTÁRNOK:

Eckstein M. Miklós

TITKÁR:

Bende János

TISZTELETBELI TAGOK:

† Benczúr Gyula

† Munkácsy Mihály

† Szinnyei Merse Pál

Eugen svéd királyi herceg

SOCIETAIREK:

Baditz Ottó

dr. Képessy József

M.D.K

Hamar István

grafikus

Aszfaltkrétta rajzokat mutat be a tárlaton ezek Kruidy Gyula, Ady Endre, Gózi Sándor műveihez illusztrációk. A „Pletyka", a „Tokajai táj" c. művei is szerepélnek a tárlaton.

Kovács Gyula: A VI. Szabolcs-Szatmár megyei kiállítás
Művészet, 1965. junius – 40 lap.

M. D. K.

HAMAR K építész

Buda, Batthyány tér, Szt. Anna templom (1746 - 1762)

Gerő László: Építészeti stílusok

Bp. 1957. 90. l.

mdk

Hamar Lelel

Képein „Tompán lebegő árnyalatok derengenek". VI. M. Képzőm. Kiállítás

Pogány G. Gábor: Képzőművészeti Kulturaink Helyzetéről

Népművelés, 1956 1. sz 32-34. l

Hamar Lehel [illegible]

K. Gy.: Kiállítások

Művelt Nép 1955 dec. 25, 4 ért. 52. n. 4 l.

Hamar Lehe.

Fischer E.: A Képzm.Körök ki-
állitása. SZABAD MÜVÉSZET,
1956. 1-2.sz. 83.l. Képpel

HAMAR Leó

GÁT Eszter: Pest-budai zongorakészitők. = Tanulmányok Budapest Multjából XXIII. Bp., 1990 172 p.

Tisztelettel meghívjuk 1989. december 12-én
este 6 órára
a Fészek Művészklub Herman Termébe

„SZELETEK A MAGYAR FOTOGRÁFIA KÖRÉBŐL"
III.
a 150. évforduló alkalmából rendezett

HAMARITS ZSOLT

A KASTÉLY
című kiállítása

Megnyitja:
NYIRFALVY KÁROLY
költő

Megtekinthető december 17-ig
naponta 14 és 20 óra között, szombat—vasárnap kivételével

A sorozat további kiállításai:
Bakos Miklós—Tordy György – december 19—26.
Tamás Katalin december 28. – január 5.

A sorozat szervezője:
SZERENCSÉS JÁNOS

Művészeti Szakszervezetek Szövetsége
FÉSZEK MŰVÉSZKLUB
Budapest VII., Kertész utca 36.
Postacím: Budapest
Postafiók 8.
1400

DÍJELŐLEGES

Bardoli István
MTA Művészettört. Kut. I.
Bp
Uri u. 62.

1014

F.k.: Galambos Tibor — Szövorg Ny.

Hamarits Zsolt fotó kiállítása megtekinthető
1993. február 16-án 18 órától február 28-ig
a Fészek Klubban

A kiállítást megnyitja:
Szerencsés János

Hamatscher Emil

épitész

IX. Ráday u. 95 74/1

hrsz. 4 emeletes ház

Vállalkozók Köre

1905. okt. 25.

(Magánépítési engedélyek Budapesten)

Cumont, Fr., genti egyetemi tanár

VI. 204.

M. D. K.

HAHB, Balthasar kőfaragó

1697. Máriavölgyhe kőszállításáért

175,– forintot kapott

Agghaisy: Barokk szobrászat ... Bp. 1959.

I. 206. l.

II. 170. l.

HAMB, Jacob szoszobrász

VALKÓ Arisztid: Késő barokk szobrászrajzok az Esterházy-levéltárban. = Művészettörténeti Értesitő, 1990. 3-4. 221-226.p. és ill.

tervei a templom berendezéséhez, Schwarzenbach plébániatemplom, 1773

meg tőle, van-e kedve a pápai templom kifestéséhez (→ Kracker, akinek a munkát eredetileg szánta, 1779 decemberében meghalt!), mikor kezdené el a munkát, igenlő válasz esetén aug. 8-ra küldje Pápára további megbeszélés céljából. (EÁL ÉrsGazd L Raksz. 1949. Eszterházy levélfogalmazványai.) Maulbertsch → Huszár Ferenc egri festővel együtt elkészítette Szt Magdolna képének kis formáját 1792-ben a felsőtárkányi templom számára. (Rel. ann. 1792. lib. 121/8.)

MAURER Ferenc (Sándor) egri rézmetsző. Bécsben 1829—31 között rézmetszést tanul az Akadémián. (Fleischer 67. old., Pataky, A magyar rézmetszés története. Bp. 1951. 56. old.)

MAURER János stukaturás. Pétervására 1817-ben készíti a r. k. templom prédikálószékét. (OL Keglevich cs. egreskátai L. I. szakasz. II. fiók, VI. cso.)

MAYERHOFER József kőművesmester. 1774-ben készíti el a boconádi plébániaház tervét (EÁL ÉrsGazd L tvj. 268.). Hogy a boconádi kastély építésénél is közreműködött-e, kérdéses, [Mojzer, MÉ (1956) 144. old. 24. jegyz.] ugyanis a Szeleczky kastély építését — amelyet 1748 körül emeltek — Mojzer → Mayerhofer Andrásnak tulajdonítja. Feltehető azonban, hogy a boconádi plébániaház építésénél Mayerhofer József budai kőművesmesterről van szó, aki a pesti Mayerhoferekkel nem volt rokonságban. (Révhelyi Elemér szíves közlése.) A boconádi kastély építészét → Quadri gyöngyösi mesterben látjuk. Mayerhofer József mint budai kőművesmester szerepel 1774-ben, amikor Wuxbaum budai százados mérnök előtt szerződést köt az egri rác templom építésére. Az építkezéshez csatolt költségvetésben → Reischl János Gáspár budai

Hambacher János György nagyszebeni ötvös

Érdekes ritkaságok... Függetlenség, 1941.nov.30. 11.l.

Flamburger Julius

?

Geb. in Pressburg

22 J. alt.

1850-57.

Bécsi akadémia

Kladova h. n. II. 206.

Hamburger Gula

Flsto"

lásd

LykaMagymúI300-50

409. l

lásd

Thieme-Becker

8

9

Hamburger Gyula festő.

l.

Lykanomziomantika

120. l.

MDK

J.G. Hambacher

Fedeles cukortartó, ezüst

Árv. Közl. 1941. márc. 2.rksz. 97. szk.

61 l.

MDK

Hambacher János György nagyszebeni ötvös
+1792.

Árv. Közl. 1941. márc. 2.rksz. 97. auk.
14 l.

Glambacher János György ötvös. A nagyszebeni ötvös-
céh 1753. avatta mesterré. (Gyalás T., Arch. Ért. 1910 416. l.)

~~Ekszer csontból V. 171~~

— ~~Kőből V. 171.~~

Hambacher Janos

György

ötv.

l.

Kőmagyötvi.

1465. 27.

FRANZ HAMBECK, textilfestőmester

HAUPT LADEN BUCH.-Eines Ehrsamen Handwerks Deren Kais: Königl: PRIVILEGIRT Bürgerlichen Schön und Schwartzfärbern in der Königlichen Stadt Pressburg.
Név.: 65- Herr Frantz Hambeck
Felvétel napja: 1779. 6. Septm.
Hová vették fel: Dotis,/Tata/. 155.old

DOMONKOS OTTÓ: Magyarországi festőcéhek I. A textilfestés első nyomai 101.old

ARRABONA, A Xantus János Múz. Évkönyve, 16. Győr, 1974

Hambeisz József M.D.K.

Diplomaterv: Turista szálló Visegrádra

Gárdonyi Jenő: Milyennek álmodják az uj Budapestet a szigorló épitészmérnökök
Magyar Nemzet 1966. julius 31. 4.l.

Flamber Lőrinc

fazekas

Sopron

1654. dec. 4.

polgárerőn

Házi

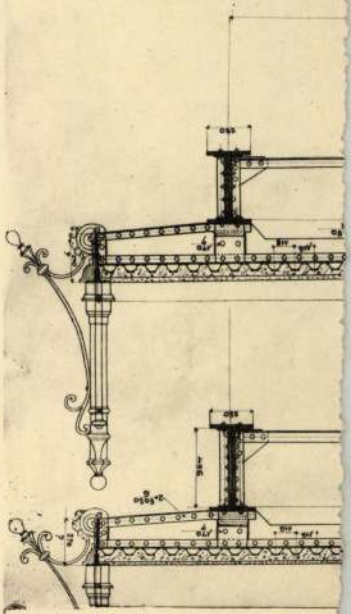

Hamber Sebestyén

farekas

Sopron

1625. máj. 7.

polgármester

Hári

[illegible]

Baumgarten [illegible]

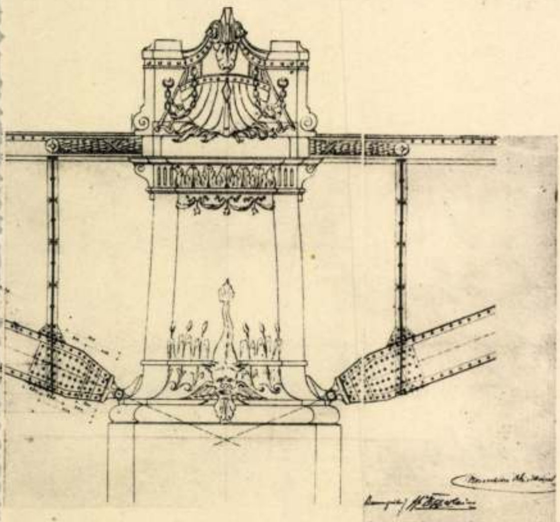

Hambergné Kálmán Edit:

Harmónikus tájképein (Esztergomi táj, Falurége) és virágcsendéletén a francia mesterekre emlékeztető vagyogó kolorit a legjellemzőbb képalakító tényező.

Dr. Domonkos Imre.
A XVI. k. Képzőművészeti és Művészetpedagógiai kiállításról

Rajztanítás 1971/4

32. old

Hambergué

Kubisztikus tájképeivel szerepelt a XVI. ker. Tanács által rendezett Kanus Művelődési Házban tartott kiállításon.

ML: A XVI. ker.-i Pedagógus Képzőművészek kiállítása

Rajztanítás 1971/2 31. old

Hamberger, Martin

„Kisfiú Zéprmása" o.v. 24X19

S.l.j.: Hamberger 840 Védett

Zitiáltási ár: 3000 ft

BÁV 42.Képaukció Budapest,1977.május

Hamburger, Martin

(született: 1825-tól)

„Kislány képmása" o.v. 73x19 cm

J.l.j.: Hamburger 940. Vételi ár: 3000 Ft.

BÁV 42.Képaukció Budapest,1977.május

Hamberger Janos

Farekas

l.

Közlezrkiáll

1395. l.

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 485418

Hamberger Janos

tarekas

Ujvidek

l.

Ezredéves kiáll

XIII csop. 18. l.

Tilinkó X. 136.

MDK

Hamberger, hegedükészitő

Polgár G.: A hegedü. Vas.Ujs. 1914.11.sz. 2o9.1.

Hamberger II. József

tiszadülészitő Pozsonyban.

H. I. fia und diesem in der Arbeit ähnlich. Meghalt 1891-ben.

Lützendorff

260. l.

Hamberger Josef III.

Sohn von Jos. Hamberger in Pressburg. Schüler von Hofmann. Er ist k. k. Hof-Geigenmacher und Lieferant der Hofoper. Eine Geige von ihm ist im Besitze des Pressburger Dom-Chors. Beiden unbekannt.

Lützendorff

Leo. L.

Hamberger I. József

tiegedükeszítő Porsonyban

~~[illegible]~~ † 1864 v. 1868-ban

Ein sehr tüchtiger Meister, der Wiener Schule nahe-stehend

Lütgendorff

260. l.

Hamberger J.

hangszerkészítő

Pozsonyban

huroshangszerek

Pozsony és Környéke

Pozsony, 1865. 158. l

megállapodás. –

ad 261 tr. 3 pont. A járásbíróság: hely

az elcserélés, a szerző

4 pont ezen helyiségek azelőt

voltak de a helyszállítás

abdakai ajtai és kely hé

kevés költséggel végiekkel pótol

5 pont. A munkálatokat

sűrítettem be.

Hogy a 4 ik pontban érint

megítélni, hogy ba

mikségesek az bíróng

MDK

Hamberth Márton kőmives

résztvett Buda ujjáépitésében 1686 után

Schoen Arnold:Buda épitőmestereiről töredékek, vázlatok I.Kik épitették ujjá Budát az 1686.évi romokból? Művért 1957.VI.évf.4.sz.299.l.

MDK

Hämbl Lőrinc kőmives inas, kőmives legény

résztvett Buda ujjáépitésében 1686 után

Schoen Arnold:Buda épitőmestereiről töredékek, vázlatok I.Kik épitették ujjá Budát az 1686.évi romokból? Müvért 1957.VI.évf.4.sz.299.l.

Hamborgi rk.

plib. templom

(Sáros vm)

Régi rentetekkel

l.

Emlkassaicgylmi

I. 441 és kv.

M.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Hámbori templom

harangjai

(Sáros vm)

l.

Arch. Ért

1920-22.

113. l.

Polnehézy Ferenc-tér 10.

MŐK

Hamburger István és Andor épitészek

S.J: Bérház a budai Várhegyen. Tér és Forma, 1932. 10.sz. 324-325 l.

MEK

Hamburger Andor és István épitészek

S.J: Bérház a budai Várhegyen. Tér és Forma, 1932. 10.sz. 324-325 l.

D Flamburger Ármin

a Pesti izr. hitközségtől
266/1866.

Értesítik 1906/7. 17. l.

Hamburger Béla, festő; szül. 1871 december 13-án Pesten.

Hamburger Béla
festő

Hamburger Béla festő * 1871 Pesten. A Szépm. Múzeum régi képtárában 1914. Cerero: Az üdvözítő és Dom. Zampieri: Dávid c. képeit másolta.

~~Pannonia II.~~ 226.

Hamburger és Birkholz M.D.K.

könyvmdászok

mük. az 1880 as években

1) Gundel „István főhercegnálloda" számlafejléce.

Gerni, A magy. körajz. 1960 149

mDK

Hamburger és Birkholz

nyomda

„jól megrajzolt litografált rézvénjekkel zere-
pel a mil. kiállításra

Tichy Ákos: A sokszorosító iparágak kiállítási
pavillonja.

Grafikai Szemle 1896 évf 7 z. 108 l.

Hamburger [illegible]

mDK

Naptár.
Nőalakkal, Gutenberger Senefeld plakettjeivel
díjtett litografált naptár. Fép kivitel.

Vegyesek: Kalendáriumok stb.
Grafikai Szemle 1908. 17. 12 o.

MDK

Hamburger Gyula, Pozsony.

1847. Akadémia kisegitő pénztárának dija.

Bécsi Képzőm. Akad. magyar ösztöndijasainak névs.
Fleischer, Bécs. 106.l.

loc.1.

Hamburger Gyula, Pozsony, MDK

Az akad. kisegitő pénztárának dija 1847

Hév
Bécsi képzőm. akadémia magy. ösztönd. névsora
Fleischer Bécs. 1o6. l.

Halwa Sándor

puskaműves

élete.

A m. ipar alma-
nachja Bp. 1929
208. l.

ernst konrad?

Hallwa Sándor

puskaműves

l.

A m. ipar almanachja. 1930

212. l.

Halwa Sándor

pusztaminves

l.

Ár. Közl

1939. 89. sz

81-l.

1925. KELETI SZŐNYEG, piros t
rozetták. Kaukázus, XIX. sz.
300—165 cm.

1926. TERITŐ, piros selyem alapon
XVIII. sz. m. f.
163—180 cm.

1927. DAMASZTSZÖVET, barna al
H. 700 cm.

1928. MUSTRÁS BÁRSONY, ezüst
145—120 cm.

1929. PLUVIALE, virágos, piros al

1930. KASMIRKENDŐ, nagy palm
320—160 cm.

1931. KULA-IMASZŐNYEG, barna
145—120 cm.

1932. MISERUHA, sárgás damaszt

1933. IMASZŐNYEG, szines selyem
tében csipkésszélü levelek. An
200—130 cm.

1934. FUTÓSZŐNYEG, tükrében, f
90—410 cm.

1935. KAZAK-SZŐNYEG (futó), sz
295—108 cm.

himzés, ülő nőalakot ábrázol. Aranyozott fakeretben. XIX.

zöld boltmező, rozettás keret. Anatolia.

virágos rajzu empire arany himzéssel. Francia, XIX. sz. e.

okkal. XIX. sz. e. f.

s himzéssel, aranyozott bronz verettel. Magyar, 1850 k.

arany csipkeszegéllyel. Olasz, XVIII. sz.

apu arany brokát. XIX. sz.

vet. XVIII. sz. rajzzal.

anyhimzésü brokátból. XVIII. sz.

anyhimzésü brokátból. XVIII. sz.

krében dülényes médaillon leveles sarkokkal. Keretében átlós

selyem és gyapjuszálból. Nőalak papagállyal. Brüsszel, XVII.

alakjával, Jordaens-modorában. Szines selyem és gyapjuból.

Hallwa Sándor

puskamúves
ezüstkoszoms

l.

Ladányi II

212-l.

Német gyakorló füzet

1939-41 tanév

Hamburger István

Bytaób, 1940. szept.

Hamburger István okl. építészmérnök, lásd Hámor István.

1936 új lágymázosi vez Tegl
(Novák Edével)

1954. 3. dig az Epit
Tanács magas szinvonala / városi kazak
pely
(Wonke Péter)

Hamburger István

építész

lásd

Hámor (Hamburger)

István alatt is.

Kendeles

MDK

Hamburger István, ép.
Szül. Győr, 1895-ben

Oklevél kelte: 1922
" száma: 6643

A m.kir. József Müegyetemen okl.-t, absolut.-t vagy okl honositást nyert épitészek névjegyzéke. 1873-1928-ig.
BI-EM 17.old. 1931 jan.15.

Hamburger István

építész.

Szül. Győr 1895.

Oklevelet nyert 1920.

Műegyetem 8. l.

Győr, 1933. június hó.

nk felhívni tisztelt vevőközönségünk
elkészülő pipere és mosószappan
ágainkra.
ggyőzni tisztelt ismerőt gyártmánya-
bátrak vagyunk a napokban
mintát bemutatni.
gyjenek megbízottunkat szíveskedjen fo-
obb megrendelést tenni meggyőző-
ről.

Hámor István

azonos Hamburger

Istvánnal

Hámor István okl. építészmérnök.
VI. Lendvay-u. 10. 115-674

Budapest - 1940. szept.

Hamburger Istvan

l. Györgyi ujmagyépitőm I.

74. l.

1419. TERITŐ, szines selyem és ara
kereteléssel. Magyar, XVII. sz.
Plüsch umsäumt. Ungarisch, X

1420. MISERUHA, barna selyemalap
brauner Seide Blumenstickerei.

1421. DALMATIKA, sárga selyem é
Dalmatika, auf gelber und br

1422. DALMATIKA, sárga selyem é
Dalmatika, auf gelber und br

1423. PLUVIALE, sárga és barna
auf gelbem und braunem Se

1424. KENDŐ, fehér selyem, szines
fond farbige Schmetterlinge.

1425. TERITŐ, borpiros selyembr
Französisch, E. XVIII. Jh.

1426. FEJKÖTŐ, szürkés bársony,
grauer Samt mit Silberspitz

1427. FEJKÖTŐ, arany csipke. M

1428. FEJKÖTŐ, arany brokát.

el. XIX. sz. — Anatolischer Gebetteppich, mit roter

égyzetes kék medaillon. XIX. sz. — Schirasteppich,
laillon. XIX. Jh. 260—118 cm.

zürkés szinezésü. XIX. sz. — Grosser Smyrna Salon-

árom medaillon. XIX. sz. — Anatolischer Teppich,
) cm.

krében herati rajz. XIX. sz. — Persischer Lauftep-
—90 cm.

gyzetes medaillonnal. — Sultanteppich, auf rotem
.

zésű. XIX. sz. — Bocchara Gebetteppich, in Rot·

. — Smyrnateppich, mit ziegelrotem Spiegel. 420—

s medaillon. XIX. sz. — Persischerteppich, im
. 95—150 cm.

Hámor-Hamburger

István

Bérházaka Bakáts-út-
ában és a Pozsonyi úton
fenti terverte
Repr.

Győriújmagyép II.

56. l.

Hamburger Johann

építész –

l.:

Képzőművészet

I. p. 33. 153. l.

készitett közcső és összekötőcső

ától:

sszekötőcső	összesen
08.126.63	171.833.84
14.736.18	2o2.214.o5
71.918.78	3o1.4o5.51
88.292.84	3o3.o18.88
39.599.31	264.324.64

Előirányzat	Zárószámadás szerint
8o.ooo.- P	3o9.o18.o3 P

felmerült jövedelmet jelentett

hagyott uj vizszolgáltatási sza-

Hamburger Istvan

tervezte: Bérvilla az Ermelléki utcan

ired

Kozma Lajos: A ház, mint használati tárgy.

Tér és Forma 1933.

VI. évf. 12. sz. 378–379 l. képekkel.

B. Sz. K. R. T. 4000 m² területű kisp
Zeiss-Dywidag *vasbeton tetőszer*

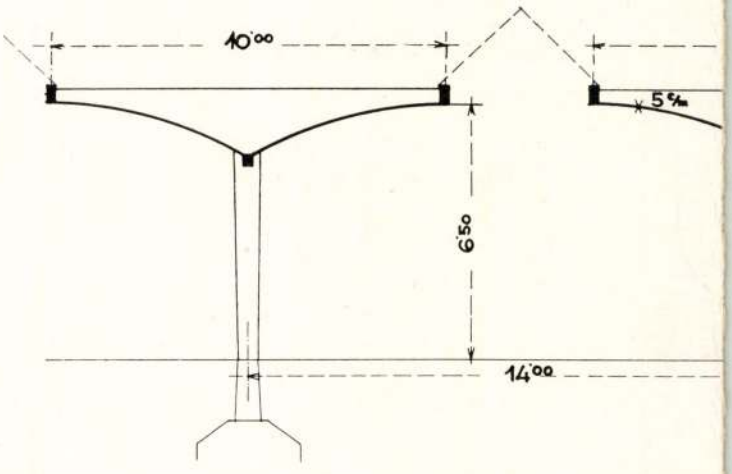

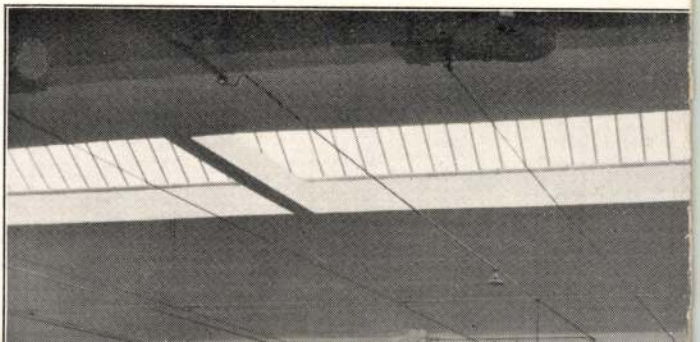

Flamburger István

irod.

Perspektíva. 1935.
márc. sz. 14. l. (Családi
ház a Pasaréti-úton,
képpel.)

ARCHITECTU
ZEITSCHRIFT
RIVISTA DI AR
REVUE D'ARC

A VÁLLALKOZÁS ÉPI

I. ÉVFOLYAM · 1935

Flamberger István

Békár Budapesten

Repr.

Tér és Forma

1932. 69. l.

VESZPRÉM

Püspöki palota

Zombory Gusztáv: Veszprém
VV 1859, 389 l.

Hamburger István

épitész

Tér és Forma

1932. 356, 357. l.

(Családi ház,

képekkel és alapraj-

zokkal.)

, eine bärtige, römische Kriegerfigur mit Helm. Deutsch,

ıkjával. Fekete fakeretben. Német. — Beinrelief, zwei

gságban. Fekete fakeretben. Német. — Beinrelief, ein

ÉNY, diófa, gyöngyházberakással. XVIII. sz. — Kleiner mutterintarsia. XVIII. Jh.

ványon. XIX. sz. e. f. — Erdkugel, auf Holzgestell. E.

barokk alak ónberakással. Osztrák, XVIII. sz. — Kleine mit Bleieinlagen. Österreich, XVIII. Jh.

om mellszobor, talapzattal. Olasz, XIX. sz. — Mutter ch, XIX. Jh.

vány és aranyozott bronz. Jelezve: *Berthoud*. Francia, und vergoldete Bronze. Französisch, XIX. Jh.

szloppal. Magyar, XIX. sz. e. — Stutzuhr, vergoldetes Anf. XIX. Jh.

Hamburger István

épitész

l.

Tér és Forma

1936. 171. l

180 l.

Hámor (Hamburger) János
építész

Tér és Forma
1937. 200. l.
(Béthán a Mária-
téren, képpel és
alaprajzzal.)

Terverte fenti:

Hámor István

építész

Tér és Forma 1943.

178. l. (Bérház Budapesten a Pozsonyi-úton, képjel és alaprajzzal.)

— u. o. 179. l. (Bérvilla Budapesten a Fillér-utcában, képjel és alaprajzzal, képjel és alaprajzzal.

Terrestre fenti

Hámor István

építész

Tér és Forma

1944. 32, 33. l.,

(Művész házaspár villája a Rózsadombon,

képekkel és alaprajzokkal)

Terveste fenti.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Hamburger István

épitész

Kislakásos bérház a

Kende u. 11. sz. alatt

Kislakásos bérház a Horthy

Miklós út 78. sz. alatt

fenti terverte -

Perspektiva

1935. juniusi sz.

89, 90. l.

ARCHITECTUR
ZEITSCHRIFT F
RIVISTA DI AR
REVUE D'ARC
VÁLLALKOZÁS ÉPI

ÉVFOLYAM · 1935

Hamburger István

és Andor

építészmérnökök

tervezték az alábbi

épületet.

Tér és Forma.

1932. 324, 325. l.

(S. J.: Bérház a budai várhegyen [a Logodi-utcában]; képekkel, alaprajzokkal és metszettel.)

8

Hámor István

cső

= Tér és Forma

1942. 5. l.

(Bérház a Korona-őr-
utcában, képekkel.

Terverte feni.

U. o. 1942. 7. l.

(Bérház a Hollán-
utca 28. sz. alatt,
képekkel.)

Terverte feni

Szalay Gyula, főgimn. tanár.

IX. 66.

Hamer,Nicklaz,asztaloslegény

Győrben 1674-1699 között megfordúlt asztaloslegé-
nyek jegyzéke:"Hamer,Nicklaz,Brocken,Würtenberg,1688".
116.old, 1[illegible].jegyz

Batári Ferenc: Asztaloslegények Győrött a XVII.szá-
zadban - Adatok Győr város asztalosmüvességének
Történetéhez 93.old

Arrabona,9. - Kantus János Múz.Győr,1967
A Győri Múz. Évkönyve

Hamburger Andor épitén

Tér és Forma, 1932.

V. évf. 324-325.

S. F. Bérháza budai Várhegyen.

MDK

Hamburger József hangszerkészitő

Pozsonyi kiáll. kat. 1865. 1o l.

M.N.K.

Hamekhe Philip, lakatosm.

Budán dolgozott. Budán polgárjogot nyert. 1728. VI. 25.
249 .o.

Temesváry Ferenc: Lakatosipari érdekességek a Magyar Nemzeti Múzeum gyüjteményében. 237.o.

Folia Archaeologica. XVII. 1965. Bpest. Múzeumi Ismeretterjesztő Központ. Bp.

MDK

Hamek Károly szobrász

Kállai M: Gárdonyi Géza szoborpályázat. Képzőművészet, 1932. 53. sz. 188. l.

Hamel

óbudai órás

Fehérfein állóóra

Bieder-
meier

Pritz

IX. tábla
41. r.

41

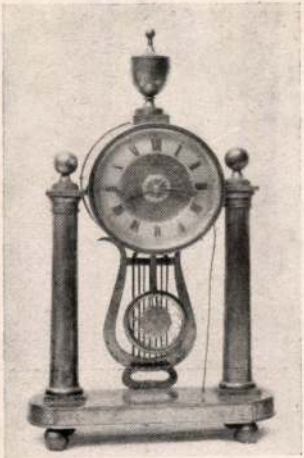

17, 18, 19. Szekrényórák. XVIII. századu.

20. Alabástrom szekrényóra. Zoller F. soproni mestertől, 1780 körül.

21. Szekrényóra festménnyel, 1780 körül.

22. Népies zenélő faóra. XVIII. század közepe.

23. Faragott és aranyozott fali óra. XVIII. század vége.

24. Zenélő faragott és aranyozott óra Louis XVI. stílben.

25. és 26. Bleyer András budai mester zopf-stílű órái. XVIII. század vége.

27. Köstler János kismartoni mester Louis XVI. órája.

28. Weber Antal budai mester zopf-stílű órája. XVIII. század vége.

29. Wenneck Károly soproni mester zopf-stílű órája. XIX. század eleje.

30. Comlosy A. bécsi magyar mester órája. XIX. század eleje.

31. Forstner pesti mester empire márványórája. XIX. század eleje.

32. Kracher Pál eszéki mester ezüst empire órája. XIX. század eleje.

33. Egetett díszü empire óra. Hoffmann József pesti mester müve, 1806-ból.

34. Fellner pesti mester órája. 1830 körül.

35. Késöempire óra. Klenner József soproni mestertől.

36. Kracher Tádé nagykárolyi mester órája.

37. Falióra Bleyer András budai mühelyéből. (Empire.)

38. Empire falióra, jelzés nélkül.

39. Nagy József sárosberki mechanikus órája, 1810 körül.

Hamel

órás Óbuda

Pritz. 45. l.

54. l.

Hamel

órás, Óbuda XIX.
n. eleje

lásd

Lay Bpest iparnűvkiáll

47. l.

16

Hámel

órás

Der Ungar 1842. szept. 6.
(G...: Die erste ungarische Gewerbsausstellung)

Kalmár

Hamel

óráś Óbuda

lásd

Pritz 44,45-l

Hamel

órás Óbuda

XIX. n. első fele

vrod

z

Pritz

54. l.

TK·256·

II
591

256. *Pálffy János.* Mellig, kissé jobbra fordult, tojásdad medaillonban. Rövid haja, szemöldöke, bajusza és körszakálla fekete, szeme barna. Atillája és prémes mentéje téglaveres. Az előbbin öt, az utóbbin pedig két nagy gomb van. Felirata alól egy csillagot és egy gyermeket ábrázoló jel közt: »*Hunc reffer principium et finem*« és a kép körül: »*C: Joann: Palffy ab Erdőd C: Comar: Sup: C. Eques: Aur: S. C. Rq(ue) M. Cons: Camer: Cubic: R: in H: M: necnn S. Coronae H: Conserv: 1644*«.

Vászon, méretei 18·7 : 14·6 cm. — Át. Képt. 148 (16). — Gróf Csáky László ajándéka 1824.

Hamel

órás

Óbuda

l.

Prítz

45. l.

54

kálatok költségeit fedezi.

t, 1939. évi január hó 4-én.

niszter h e l y e t t :

államtitkár.

tság a

E l n ö k s é g é n e k,

B u d a p e s t .

IX. Hőgyes Endre-u.10.

Ⓓ Hamel Dersö

A városi kerté-
szet vezetője 1932.
Szegeden

Szeged 1932.

22. l.

Hamel Franz

l.

Haberlandt

76. l.

FRIEDLÄNDER LAJOS

BUTOR RAKTÁRA

BUDAPEST, I., BUDA, DÖBRENTEI-UTCA 6.

2 K.

Febr. 16.

Friedländer Lajos

Baul hamel,asztaloslegény

A győri asztalos és puskaagykészitő céh legénykönyvéből,1675-től: "Baul hamel von rab schüfftor gesel". 103.old

Batári Ferenc: Asztaloslegények Győrött a XVII.században Adatok Győr város asztalosmüvességének történetéhez 93.old

Arrabona,9.-Xantus János Múz.Győr,1967.-A Győri Múz.Évkönyve

Illyefalvi: Pesti és budai polgárok 1686-1848 II 117 l.

Név: Hamer Ernst Philipp

Foglalkozás: Sárgarézműves/Gürtler

Szárm. hely: _____

Hitfelekezet: _____ Csal. állapot: _____

A polgárjog megszerzésének időpontja: 17 17 VIII 30

A polgárjogért fizetett összeg forintban: _____

MDK

Hamburger István, ép. terve után
épitette ~~Dénes és Erös mérnök~~ és ép.mester

Bérház a Horthy Miklós uton.

Kép és alaprajz.

Magyar Iparmüvészet.? 135.1.

Hamburger István

A Pónty utcai bérház, repr.

Tér és Forma 1933. 8.sz. 245-246.o.

Hamburger István MDK

A Ponty utcai bérház alaprajza, repr.

Tér és Forma 1933.8.sz.245-246.o.

Hamburger István MDK

x Ponty utcai bérház, Előtér, repr.

Tér és Forma 1933.8.sz.245-246.o.

MDK

Hamburger István

Plakátpályázatot... Magy. Iparmüvészet, 1926. 197.o.

Hámor-Hamburger István

Hámor-Hamburger István
a szerényebb igényű laká-
sok alaprajzáit csiszolta
mind tökéletesebbre.

Gábor Eszlez: A „Római iskola" építészete.
Művészet, 1977. december – 11 lap.

M. D. K.

HAMBURGER István évélész

Bp. lágymányosi vízi templom

Novák Edével (1936.)

Rest.

Grünwald Fülöp – Namenyi Ernő.

Budapesti Ksinagógák Bp. 1949. 30. l.

Hamburger István építén

Tér és Forma, 1932.

V. évf. 249-370.o.

Orbán Ferenc: kertes házak.

Hamburger István

Bp.Ponty u.ház terve

Tér és Forma, 1933 VI. 236

Hamburger Istvánról épületén

Tér és Forma, 1932

V. évf. 65-87. o.
Dr. Bierbauer Virgil: A lakóház-forma, alacsony, közepes magas, vagy magas lakóházak.

Hamburger István épitén

Tér és Forma, 1932.

V. évf. 324-325. o.

S.F.: Bérház a budai Várhegyen.

M.D.K.

Hamburger [később Hámor]
István, építész

Kisdiófa-utcában épült bérházát ismerteti a lap egy fényképpel.

Vállalkozók Lapja. Bp. 1936. LVII. évf.
dec. 23. sz. 8. old.

Építészet – világi

Bérház (Bp. Várhegy) – Hamburger István és andor

Tér és Forma, 1932.

V. évf. 324-325. c.
S. F.: Bérház a budai Várhegyen.

HAMBURGER István építész

Borsbai úti zsinagóga 1936

ORBÁN Ferenc: Magyarország zsidó emlékei, nevezetességei. Bp. : Panoráma, 1991 69.

M.D.K.

Hamburger [kesőbb Hámor] István
építek

tervei szerint a Mária-
téren felépült bérházat
ismerteti a lap egy fény
képpel.

Vállalkozók Lapja. Bp. 1937. LVIII. évf.

máj. 5. sz. 8. old.

M.D.K.

Hamburger István

és Novák Ede terv-
vei szerint épült fel a
Lauka-uti templom- és
iskola.

Vállalkozók Lapja. Bp. 1935. LVI. évf.
dec. 29. sz. 6. old.

MDK

Hamburger István, Bp.-i épitész

A budai izr.hitközség kelenföld-lágymányosi templ.körzete részére templom, iskola és paplak tervezésére pályázatot hirdetett./A telket a főv. adományozta.

A II. dijat H.I. nyerte el.

Templom tervpályázat eredménye.

vállalkozók Lapja. 1933.jun.14. 5.1.

mDK

Novák Ede és Hamburger István, építészek

Tyroler József, ép.mérnök.

A lágyányosi izr.templomot Novák és Hamburger tervezték, kivitelezte Tyroler építészmérnök. Festői monumentalitást eredményez az alátámasztás nélküli lebegő hatalmas női karzat.

Az uj Lágymányosi templom.
Tér és Forma. 1936. 12.sz. 353. 354.l. 3 kép.

Hamburger István MDK

A budai hitközség Lenke uti uj temploma.
Főbejárat, repr.

Mult·és Jövő 1936.304,306,307,323.o.

Hamburger István

MDK

A Lenki uti uj templom. Oltár és szószék;repr.

Mult és Jövő 1936. nov. 304,306,307,323.o.

MDK

Hamburger István

A Lenke uti uj templom szines ablakai. repr.

Kult és Jövő 1936. nov. 304,306,307,323.o.

Hamburger István MDK

A budai hitközség Lenki uti uj temploma.
Főbejárat, repr.

Mult és Jövő 1936.304,306,307,323.o.

Hamburger István MDK

épitész

A Lenke uti uj zsidó templom.

Mult és Jövő 1936.304,306,307,323.o.

Hamburger István MDK

müépitész

Uj templom Budán

Mult és Jövő 1936. okt. 291.o.

Hamburger István MDK

épitész

/ Az uj lágymányosi /zsidó/ templom; képekkel/
Tér és Forma 1936. 12.sz.

Hamerl

kapott jutalmat az Országház felépítésére vonatkozó terv pályazatával.

Berza László, Bernát György, Erdei Ferenc stb.: Budapest Sexikon, Budapest 1973. 1335

8.911

Hámerly György épitész M.D.K.

VÁROSTERV.

Kiállitási telep megvásárolt terve /nemzetközi tervpályázaton/
Munkatárs: Bukowsk Jan lengyel származásu évek óta Magyarországon élő épitész.

Ma gyar épitészek tervét vásárolta meg egy francia válllat.
Magyar Nemzet 1963. február 12. 6.1.

H ammerli György M.D.K.

10 000 Ft-al jutalmazva a pályázaton

Társtervező: anáki István

ldőlt a Miskolc- Tapolca üdülőhely tervpá -
kyázat

agyar emzet 1964. december 18. 3.1

M.D.N.

Hamerli György, építész

Egy hónap Mexikóban címmel előadást tart a TIT Term.tud. Stúdiójában.

— : Tájékoztató 2157.

Élet és Tudomány, Gy. 1972. XI. 10. XXVI/45

HAMERLI JÁNOS, keztyüslegény

A hires pécsi Hamerli-féle keztyügyár megalapitója. Mestervizsgát, tett, mesterremeket készitett és miután az árvaszéktől nagykoruságot nyert, 1861-ben folyamodott iparengedélyért a pécsi városi tanácshoz. 167.old 3.jegyz

KOPASZ GÁBOR: Régi pécsi kézmüves mesterségek 167.old

A Janus Pannonius Múz. Évkönyve, XVI. 1971.
Pécs, 1972

Hammell H./Hanz/,asztaloslegény

Győrben 1674-1699 között megfordúlt asztaloslegények jegyzéke származási hely szerint:"Krems,Ausztria:Hammell H." 122.old

Batári Ferenc: Asztaloslegények Győrött a XVII. században - Adatok Győr város asztalosmüvességének történetéhez 93.old

Arrabona,9.- Kantus János Máz.Győr,1967.- A Győri Máz.Évkönyve

Hamer N./Nicklass/, asztaloslegény

Győrben 1674-1699 között megfordult asztalosleg-
nyek jegyzéke származási hely szerint: "Brocken: Hamer
N." 121.old

Batári Ferenc: Asztalosleg-nyek Győrött a XVII.
században - Adatok Győr város asztalosmüvességé-
nek történetéhez 93.old

Hamerani Alberto

római éremvező
1620–1677

ha kell. lásd

Numizmat. közlöny

1943. 46. l. – 40–41. l.

magyar tárgyú
kegyérmek

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Hamerani Giovanni

romai éremvéső

1677 - 1705.

ha kell lásd.

Numizmat. Közl.

1943. 46 l.

Balassagyarmat

Hamcranus

ziemveto

laid

Numizmat. Kögl-

1911. 126 l.

XI. Ince paja emlékeme

Buda 1686. évi

vmzavételse

fenntart

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhely

Miután keresményemnek 191..... év

tésénél .....

jelenhetek, keresményemnek átvételére .....

nevü munkástársamat szóbelileg megbiztan

Kelt ....., 191..... é

.....

tanu.

.....

Hamerani, Giovanni

~~cremonivex~~

Odescalchi Livius Herczeg

herceg érme.

Rassay 9. l 10. l.

11. l.

Belgrád
Temesvár } vmzavételére
Párkány } készült
Buda érmei
Kegyérmek.

Hamerani Giovanni

Odescalchi Livius és
Johanna és mc.
1677

Rassay 76. l.

U. az. de más válto-
zatban.

u. o 77. l.

U. az 1689. köt.
u. o. 77 – 78. l.

Hamerani Giovanni

1) Odescalchi Livius érme

85. l.

Rassay 86 l

2) Párkányi csata (XI. Ince pápa) érme – 1684.

u.o. 87, 88. l.

3) Buda vissza foglalására készült érem XI. Ince pápa képével –

u.o. 90, 91. l.

4. XI. Ince pápa érme a török elleni háborukkal kapcsolatban

u.o. 92. l.

Hamerani, Giovanni

vésnök és éremművész

Szül. Róma 1649 † u.o.

1705. A pápai pénzverdé-

szolgálatában követte atyját

X. Kelemen, XI. Ince, VIII.

Sándor, XII. Ince és XI. Ke-

lemen pápák számára dol-

gozott.

Rassay 116 d

Hamerani, Giovanni Martino olasz éremvésző

* 1646. Rómában, † 1705. u. o. 1681-től a pápai udvar éremvésője volt. Magyar vonatk. műve: XI. Ince pápa emlékérme Buda 1686. évi visszavételére. (Thieme – Becker, Allg. Lex. d. bild. Kstler. 15. k., Numizmatikai Közl. 1911 126. l.)

Hamerani, Giovani

Martino

éremvéső

fordít

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

SZERSZÁMGÉPIPAR

Hamar János

1907 DEC 6.

1021

Az életem: *véletlenek sorozata*

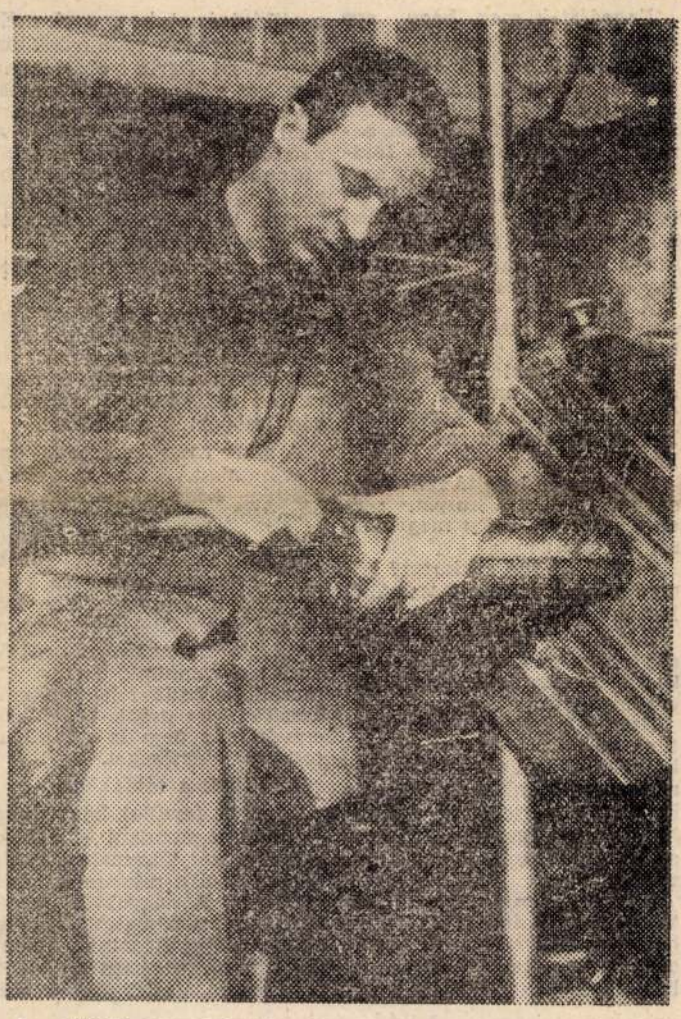

A VASUTAS KÉPZŐMŰVÉSZ KÖR kiállításán találkoztam először Hamar János nevével és műveivel. Egy barátja hívta fel rá a figyelmet, és mindjárt megmondta, hogy ha beszélni akarok vele, a Budapesti Köszörűgépgyár forgácsolóüzemében megtalálhatom.

Így kezdődött

Az „A" műhely horizontálgépe mellett indul a társalgás. A késő őszi nap játékosan csillog a gép tárcsáján. A műhely ebben a világításban szokatlanul barátságos.

— Ahogy visszaemlékszem, az általános iskolában a rajzórákat szerettem a legjobban. Már akkor kiállításon szerepeltek rajzaim és sokszor nyertem díjakat. Ennek ellenére, nem mondhatom, hogy túlságosan nagy ambíció fűtött. Néha hónapok is elteltek anélkül, hogy egy vonalat húztam volna. Az általános iskola elvégzése után ipari tanuló lettem, de nem abban a szakmában, amiben szerettem volna. Talán, hogy ezért kárpótoljam magam, bejártam a fiatal képzőművészek körébe. Mindez Jászberényben történt, ahol gyermekkoromban éltem. A kör vezetője, Bokros László egyszer azt mondta: neked nagyon jó a térérzéked, próbálkozz szobrászattal. Addig ugyanis csak rajzolgattam.

— A szakma elvégzése után az Aprítógépgyárba kerültem. Egy ideig ott dolgoztam, aztán feljöttem Pestre. Itt is mindjárt kapcsolatot kerestem képzőművészekkel. Barátaim ajánlására jutottam a vasutas képzőművészkör iskolájára, ahol már mint szobrász kezdtem a működést Kirschmajer Károly vezetése mellett.

Az első sikerek

— Az első év nagyon jól kezdődött. Az országos vasutasnap alkalmából rendezett kiállításon egy bölényt ábrázoló vörösmárvány szobrom első díjat nyert. Ez a szobor jelenleg az NDK-ban szerepel. Egy kulturális egyezmény alapján cserekiállításokat rendeztünk német amatőr művészekkel. Két, filctollal készült, balatoni témájú rajzomat a MÁV megvásárolta. Több kiállításon sikerrel szerepelt a „Barátom" című néger portré, ugyancsak vörösmárványból vésve.

— Témáim kevés kivétellel állatábrázolások. Nagyon szeretem az állatokat, szabad időm nagy részét az állatkertben töltöm. Itt vázlatokat készítek és ennek alapján kezdem a formázást. Most egy fókán dolgozom, ami szintén márványból készül, de nagyon szeretem a fafaragást is. Egy fiúaktot készítettem nemrég körtefából. A fa megmunkálása egészen más technikát, egészen más szerszámokat kíván. A szerszámokat, vésőket, kalapácsokat magam készítem. Talán ez vonzott, tudat alatt, valamikor a szerszámkészítő szakmához. Sajnos, ez nem sikerült, így lettem esztergályos.

Nehéz körülmények

— A pályaválasztás sikertelensége sokáig nyomot hagyott bennem. Nehezen tudtam beleilleszkedni más munkakörbe, mint amit elképzeltem magamnak. Eleinte itt, a gyárban sem ment minden simán. Ma már kezdjük megérteni egymást a vezetőimmel, de ez nem volt mindig így. Akadtak nézeteltérések is, ezek azonban az utóbbi időben egyre ritkábbak. A kölcsönös megértés átsegített a nehézségeken. De azért most sem minden „fenékig tejfel" az életemben. Albérletben lakom, nagyon rossz körülmények között.

Beszéde fonalát most először szakítom meg közbeszólással:

— Tud-e valaki itt, az üzemben nehéz lakáshelyzetéről, beadott-e kérvényt a tanácshoz?

— Én itt senkinek sem szóltam, mert nem szeretek panaszkodni, a tanácshoz nem adtam be kérvényt, mert teljesen reménytelennek látom. Családos emberek évek, évtizedek óta várnak lakásra, hiába...

— Ha segíteni akarnak valamiben — teszi hozzá mosolyogva —, akkor tegyék lehetővé, hogy két másik művésszel közös kiállítást rendezhessünk itt, a gyárban. Bizonyára lenne iránta érdeklődés.

Mivel azóta nem találkoztunk, ezúton közlöm Hamar Jánossal, hogy *Csányi János* KISZ-titkár örömmel fogadta a kiállítás tervét, minden segítséget megadnak, hogy sikerüljön létrehozni a tárlatot.

(Gyuris)

Rejtvény verseny

Babérlevél

Engedjétek meg, hogy egy régi viccel kezdjem:

Hajótörött vetődik egy magányos sziklaszigetre. A szigeten világítótorony áll. Hősünk felbotorkál a csigalépcsőn, benyit a toronyszobába, és földbe gyökerezik a lába. Az asztal mellett ugyanis ott ül az öreg toronyőr, vele szemben a kutyája, és — sakkoznak! A kutya éppen akkor tol odébb egy bástyát a mancsával.

A hajótörött — elfelejtkezvén minden bajáról — felkiált:

— De ember! Maga itt él eltemetkezve, amikor ezzel a jószággal milliókat kereshetne. Hiszen ez csodakutya! Ez sakkozni tud!

A toronyőr lesújtó pillantással méri végig a kutyát, sercint egyet, és mély megvetéssel így szól:

— Ez? Ez tud sakkozni? Hiszen minden három játszmából kettőt elveszít!

Eddig a vicc. S mi a tanulság? Nem az a fontos, ki sakkozik, hanem az, hogy milyen eredménnyel.

Ezen felbátorodva, neveztünk be mi is a városi csapatbajnokságba. Volt ugyan már némi rémhírünk a múltból, de ily tisztes versenyben, szemben komoly, igazolt (!) játékosokkal, még nem léptünk porondra.

Mi is igazoltatással kezdtünk tehát, hogy emelt fővel jelenhessünk meg ellenfeleink színe előtt. Az igazolványképeket házi fotósunk készítette azzal a célkitűzéssel, hogy azok méltóak legyenek rémhírünkhöz. Lettek is! Egyik erősségünk úgy fest a képen, mintha most szalajtották volna valahonnan, ahol párnázottak a falak. A másikra tíz évet sóznának látatlanban az igazságosztó közegek. Jómagam meg például zavart, idegbajos nézéssel meredek a semmibe.

No, ezzel megvoltunk, jöhetett a harc!

Felvonultunk hát döngő léptekkel első ellenfelünkhöz. Felmutattuk igazolványunkat (a hatás nem maradt el), és megrettent áldozatainkat úgyszólván lesöpörtük a tábláról.

A siker megsokszorozta önbizalmunkat. Akkor még nem tudtuk, hogy a mezőny leggyengébb csapatával szemben volt szerencsénk kimutatni oroszlánkörmeinket. A következő összecsapáson már lenyűgöző fölénnyel jelentünk meg. Rossz előjel volt ugyan, hogy igazolványainkat nem sikerült elővennünk, és így elmaradt a kellő lélektani előkészítés, de erőnk tudatában ennek már nem is tulajdonítottunk jelentőséget.

Leültünk a táblákhoz.

Gyertya, feszület, kánoni pap — akarom mondani — bábok, sakkóra, két játszmalap, s már készen is állt minden a mészárlásra. A nagyoktól látott könnyed mozdulattal löktem előre középgyalogomat. Gondoltam, tőrbe ejtem az ipsét. Ha beveszi, tisztet nyerek, s a

— *Bácsi kérem, beadhatom a mattot?*

Rejtvényverseny, I.

E heti számunkban indul az Állami Biztosító és a Szerszámgépipar szerkesztősége öt fordulós keresztrejtvény pályázata.

A DÍJAK:

1 db I. díj 500 forint,
7 db II. díj 200—200 forint,
1 db III. díj 100 forint.

A díjak vásárlási utalványok formájában kerülnek kisorsolásra az öt forduló helyes megfejtői között.

Első heti feladványunk: a rejtvényábra vízsz. 1., 5., függ. 17. és 35. soraiban az Állami Biztosító egyik jelmondatát rejtettük el, ezt kérjük beküldeni.

VÍZSZINTES: 10. Sivatagi, hegyvidéki utazók csoportja. 12. Arra a személyre. 13. Biztos egyensúlyú. 15. Has betűi keverve. 16. Fűnemű növény. 17. Gyakori családnév. 21. Esemény. 22. Istálló — németül. 24. 1910-ig hatalmon lévő koreai dinasztia. 25. Francia női név — fonet. 27. Római történetíró, a „Caesarok életé"-nek szerzője. 28. Elhunyt elődök lelkeinek, a családi tűzhelyek védelmezőinek istene a római mitológiában. (fonet.) 30. Fehér, 200 C fokon olvadó kristályos anyag (ék. csere). 31. Olasz helyeslés. 33. Esetleg. 34. Azonos mássalhangzók. 35. Bacilusfajta. 36. Vajon képes? 38. Bő. 39. Kázus. 40. Részben rávilágít. 41. XVI. század legjelentősebb magyar énekmondója. 43. Barokk egyik késői fejleménye, építészeti, művészeti stílus. 45. Görög betű. 46. Nyugvó víz felülete. 48. Hegy a Mátrában. 49. Lazábbá tesz. 50. Angol kisnemes, az 1549-es parasztfelkelés vezetője. 52. Igényt tart rá. 53. Nemzetközi jelzés a szovjet autókon. 55. Becézett férfinév. 56. Bírósági ügyek. 58. Fél kettő! 59. Villanykörte (—'). 61. JOY. 62. Rövid női kabátkák. 64. Kimondott mássalhangzók. 65. Állóvízi. 67. Felveszik.

FÜGGŐLEGES: 1. Kas betűi keverve. 2. Angol női név becézve. 3. Foglaltass írásba. 4. Francia forradalmár, utópista szocialista (1760—1797). 5. Valahol alszik. 6. Dátumrag. 7. Amiből a törzs kisarjad. 8. ...longa, vita brevis. 9. Régi spanyol ezüstpénz. 11. Túlnyomórészt már lecsapolt mocsár a Kisalföldön (névelővel). 14. Ellenállási mozgalom mártírja, 1944. december 24-én a németekkel vívott tűzharcban esett el. 15. Növelős trópusi futónövény. 18. Voznyeszenszk, OSZSZSZK-beli város mai neve. 19. Kenyéresücsök. 20. Becézett női név (—'). 22. Állam — németül. 23. LUV. 26. TSÉ. 29. Irodalomtörténész, a mo-

mellesleg költo), oklevéles kutyakiképző szerint szinte mindig a gazda hibás az eb rossz viselkedésében. Kerényi Kata tapasztalatai megrendítőek, egy hajléktalan számára a kutya életmentő, az egyik hontalan elmesélte, mióta kutyája van, nem iszik. Megtudhatjuk a Tanárnő januári számából: Kaján Tibor, akinek rajzai a Magyar Hírlapban jelennek meg, az iskolában határozta el, hogy karikaturista lesz. Az a véleménye, hogy a gúnyrajz sokat segítene a gyerekeknek az oktatásban, a bonyolult történelmi szituációk megértésében.

A víz és a jég fogságában

(MH) A váci Madách Imre Művelődési Központban január 15-én nyílik meg Balázs József fotóművész A víz és a jég fogságában című kiállítása. A művész nem csak a fotózásban jártas, hanem formatervezéssel is foglalkozik, a gödöllői városháza építésze. A formatervezés és a fotózás mellett festészettel is foglalkozott, munkáival részt vett a Maros megyei festészeti és grafikai tárlatokon. A sokoldalú művész tárlata február 14-éig tekinthető meg.

Hangverseny a Magyarok Házában

(MH) Pénteken este a Magyarok Világszövetsége hangversenyén, a Semmelweis utcai székházban Tátrai Vilmos vezetésével játszik a Magyar Kamarazenekar. Mozart és Bach műveit adja elő az együttes, valamint Bársony Péter, Czetner Zsolt, Környei Zsófia, Kurucz Orsolya és Marót Bálint.

mondta, hogy a régóta felújításra szoruló műemlék, az 1931 óta könyvtárként működő

irányítását, a kivitelezők pályáztatását a gazdasági igazgató vezetésével végzik. Ezzel 60

tézmény belső munkatársainak áldozatvállalásával jelentősen csökkenthetőek az építés költségei, mert nem ékelődik egy szakmai szempontból teljesen érdektelen partner a főváros és a könyvtár közé. Szerencsés, hogy szoros bizalmi viszony alakul ki a tervező, az építész és az építtető között. Másként nem tudnák fenntartani a könyvtár folyamatos működtetését sem. Hisz amíg az építkezés tart, az állomány 250 ezer kötetét bérelt raktárakba és az első ütemben (a 2000. esztendőben) elkészülő új épületrészbe kell költöztetni. A FSZEK vezetése igyekszik megoldani, hogy a kötetek nagy része a rekonstrukció idején is bizonyos korlátozásokkal elérhető, kölcsönözhető legyen.

Hegedűs Péter, a MATESZ tervező iroda vezetője,

Változik a nyitvatartási rend

A könyvtár az építkezés és a rekonstrukció szinte teljes ideje alatt nyitva marad. Tekintettel a vizsgaidőszakra, az intézmény március elejéig teljes kapacitással működik, csak az éppen költöztetett állományrész nem hozzáférhető. Március 4–10-éig a könyvtár zárva lesz, ekkor fogja állományának mintegy negyedét áthelyezni, részben külső raktárba szállítani. Március 11-étől ismét biztosítja a helybenolvasást olvasótermeiben a kézikönyvtári anyagból, tehát igénybe vehető lesz a Budapest Gyűjtemény, a szociológiai olvasóterem, a jogi olvasóterem, a folyóirat-olvasó és valamennyi általános olvasóterem, s természetesen az azokhoz kapcsolódó összes információs szolgáltatás.

Az ideiglenesen működő külső raktárak hozzáférhető anyagából előzetes igénylés alapján lehet műveket helybenolvasásra behozni. A kölcsönözni kívánóknak a könyvtár 1999 óta beszerzett könyvei állnak szabadpolcos rendszerrel rendelkezésre.

A könyvtár új működési rendjéről információ a 318-5919 és a 267 6767 telefonszámon.
E-mail: titkar@fszek.hu

Párizsi nagydíjas Budapesten

Az Operaház Vörös Szalonja hívogató, de technikai szempontból igazán nem ideális kiállítóhely. Mégis népszerű, előadások előtt és közben, a szünetekben sok százan néznek be a terembe. Itt látható még másfél hétig Ürményi Hamar Lehel párizsi magyar festő első önálló budapesti kiállítása.

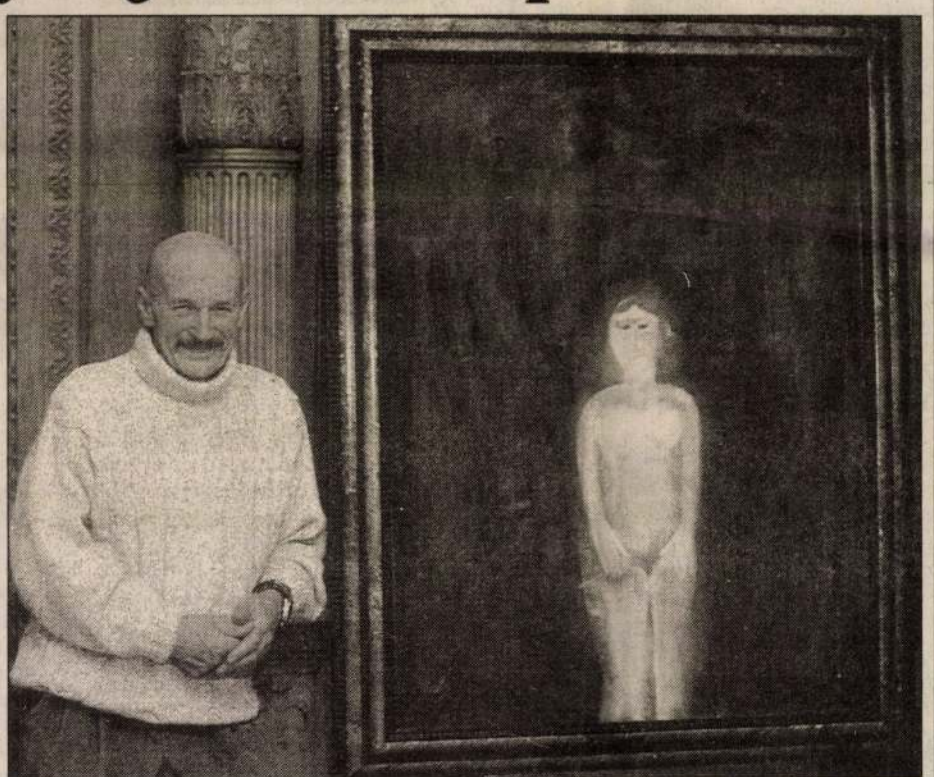

Hamar Lehel FOTÓ: PÉLYI NÓRA

Az aranykeretes tükrök, és a bíborszínű kárpitok között láthatóan jól érzik magukat Hamar Lehel szuggesztív alkotásai. Nem véletlenül, hiszen a festő egész életében a színház és a film vonzásában élt. Kiállítása megnyitójára eljöttek a régi barátok, Melis György, sőt még Márk Tivadar is, a jelmeztervezők doyenje. 1956 után húsz évig nem találkozhattak. Később is csak Párizsban jöttek össze, ahol Hamar Lehelt jóformán mindig megtalálták a Moulin Rouge-ban, Michel Gyarmathynál, akinek jó néhány díszletet tervezett. (A legfranciább revüt alapjában véve a balassagyarmati Gyarmathy találta ki.)

Hamar Lehel moziplakátokat festett '56-ig. Ez szórakoztatta, a Körhinta plakátján Törőcsik Mari arcára ő pöttyintett apró könnycseppet. Virtuóz módon kezelte az ecsetet, itthon egyik mestere azt mondta: tessék most már bal kézzel festeni – így próbálta óvni a rutintól. Budapesten nem vették föl a főiskolára, Párizsban azonnal. A vándorláshoz, a beilleszkedéshez gyerekkorában hozzászokott, családját a Felvidékről telepítették ki, így került a dunántúli Mórra, onnan Budapestre, aztán Franciaországba. „Nem világot látni mentem, fájó szívvel hagytam el az országot, de a személyes szabadságom forgott veszélyben" – meséli. „Tanulmányaim közben rájöttem, milyen nagy szerencse, hogy idekerültem, mennyi csodás dolgot ismerhetek meg. A párizsi mestereim arra neveltek, szabaduljak föl, keressem a magam útját."

Az út kanyargós. Ezen a kamaratárlaton a festő korszakai jól fölismerhetők, a két érzékletes portré jelzi a fekete periódust (a legvilágosabb szín a szürke), itt van az 1992-s párizsi Téli Tárlat nagydíjas képe, a monumentális, ragyogó tengerkék-ezüst vászon, amelyen a nonfiguratív irányzat és a plaszticizmus fantasztikus elegye jelenik meg. A török korszak meleg tónusai fülledt, fűszeres hangulatot árasztanak. „Nincs egyféle alkotói módszerem. Néha kigondolok egy képet, eljutok valameddig és félreteszem, aztán elővesem, és valami más lesz belőle… Máskor kimegyek az erdőbe vagy a vízpartra, és körülveszem magam sok-sok papírlappal, mindegyikre festek valamit, aztán a műteremben kiválogatom, és egyetlen nagy képpé komponálom a darabokat. A félszáz fecniből álló Tenger így készült." Ritkán festett megrendelésre, selyemkendők készítéséből élt inkább, és folytatta a plakátfestést, amíg ismert lett. A moszkvai francia követség könyvtárának mennyezetére 250 négyzetméteres freskót tett, aranyérmes lett Rómában, kétszer is nagydíjas Monte Carlóban. „Komoly summát csak olyan munkáért kaptam, amit a magam kedvére csináltam." Nincs iskolája, nem tud követőkről, tanácsot azonban bárkinek szívesen ad, noha az a véleménye, hogy jobb mindenkit hagyni, lelje csak meg magát.

Ha visszatér Párizsba, folytatja új műteremlakása építését. Isten tudja hányadik „loft"-ja épül egy ócska lakatosüzemből Vincennes-ben. Most Franciaországban, Amerikában is nagy divat, hogy elhagyott műhelyeket, raktárakat vesznek meg és építenek át rafináltan berendezett luxuslakássá. „Nem tudom, vajon francia lettem-e, de megállom köztük a helyemet, s rengeteg barátot szereztem. Ez nem volt könnyű." Lélekben készül az ezredfordulóra „olyan távolinak tűnt, de most már, úgy látszik, megérjük… A festő a multimédia korban sem lesz fölösleges. Hiszen, hogy fölmegy az élő művészet – színház, zene, festészet – értéke. Hiszen az a valódi, nem?"

• Albert Mária

...zország nyugat felőli elszigetelését."

helyzeten külső
ıl aligha lehet úrrá
forrásokra pedig
országon kívül se-
zámíthat. Onnan is
rt a moszkvai poli-
ős csoportjai vélik
Belorussziával kö-
mind gazdasági,
ikai értelemben
rországnak. Gazda-
nert az államkö-
oszkva felügyelet
árazföldi szállítá-
er Európa felé.
folyosó nélkül
z energiaszállítá-
lennének szolgál-
ak. A geopoliti-
ások pedig azért
kvát Minszkhez,
elit említett cso-
épp az orosz–be-
özösség létrejötte
a meg a leghaté-
roszország nyugat
lését.
r mindez komoly
lehetőséget is ad
k, aki építhet ezek-
szükségletekre és
ót, alighanem, nem
len épít rájuk, de
pulál is velük. Ne-
i attól az érzéstől,
enkói magatartás
rszág egyesítésére,
esítés imitációjára
n. És teszi mindezt
érje: Moszkva Fe-
g iránti pénzügyi
ga prolongálódjék.

hogy változnék ez a helyzet. Lukasenko államközösséggel kapcsolatos elnöki ambícióinak emlegetése arra viszont mindenképpen jó, hogy „vészhelyzetben" a közeledés ellenfelei érvként használhassák a folyamat fékezésére. Lényegében ez történt '97 tavaszán, amikor a belorusz elnök megpróbált ismét lendületet adni a közeledési folyamatnak. Az aláírásra előkészített újabb dokumentum Minszk és Moszkva politikai unióját kívánta létrehozni. Az államszövetség működését lefektető „alapszabályzat" azonban nem talált általános egyetértésre Moszkvában. Az elit nyugatos csoportjait ugyanis aggodalommal töltötték el a terv várható költségei és az egyébként is problematikus oroszországi demokratikus konszolidációt veszélyeztető hatásai. Az eredeti formájú unió külpolitikai következményei sem tűntek szerencsésnek, kiváltképp ha arra gondolunk, hogy a NATO-bővítés körüli Oroszországgal folyó tárgyalássorozat épp ekkor ért végső szakaszához. Az elit nyugatos csoportjai által felügyelt tárgyalásokon Moszkva célja ugyanis nem a szembenállás konzerválása volt.

Ebben a helyzetben indított támadást szinte az utolsó pillanatban a politikai befolyása csúcsán lévő Anatolij Csubajsz az „alapszabályzat" aláírásának elhalasztásáért. Az akkor első mi-

legalábbis az unió ellenfelei számára nem, mert hogy időt nyertek. Az eredeti szöveghez képest látszólag keveset módosult a végül május 23-án aláírt államszövetségi alapszabályzat, de azok a változások épp elégségesek voltak ahhoz, hogy a Lukasenkóval szemben bizalmatlan moszkvai politikai csoportok biztosítékot lássanak a belorusz elnök hatalmi ambícióival szemben. És ami még ennél is fontosabb: a dokumentum májusi változata megnyugtatta a belorusz gazdaság „szanálásában" nem érdekelt oroszországi új tulajdonosi csoportokat is: a két gazdaság továbbra is önálló pályán halad.

Ezzel azonban nem ért véget a hányatott sorsú egyesülés története. Láthatóan a sorozatos kudarcok sem szegik kedvét Lukasenkónak, aki ráadásul folyamatosan számíthat a moszkvai elit bizonyos csoportjainak támogatására is. Így történhetett, hogy a múlt év végén új fejezetéhez ért az államegyesítési huzavona. A sebtében aláírt újabb közös nyilatkozat az év közepére ígéri az egyesülési szerződés szövegének kidolgozását. Ezúttal arról is megállapodtak, hogy az államszövetség már működő parlamentjén túl közös szövetségi szerveket is fölállítanak. A tervek közt szerepel még, hogy közös költségvetést is készítenek, valamint, hogy a kül- és biztonságpolitika alapelveit is közösen dolgozzák ki. Ismét elhatározták a már '96-ban elfogadott tervet: egyesítik a két ország pénzügyi rendszerét, és közös valutát vezetnek be. Mindebből csak egy dolog látszik világosan: az augusztusi orosz államcsőd után nem akadt a moszkvai politikai elit körében egyetlen valamelyest is befolyásos csoport sem, amelyik végiggondolta volna e tervek költségeit, megoldhatóságukat és azok várható következményeit. Így ezúttal ellenállás nélkül történhetett meg az újabb egyesülési dokumentum elnöki aláírása. Ebből azonban még nem következik, hogy a nyilatkozatbeli tervek meg is valósulnának. A jelek megint csak arra mutatnak, hogy nem annyira a tényleges egyesülés, mint amennyire annak demonstrálása volt ezúttal is a fontos. Ne feledjük: a '98-as esztendő már nemcsak Belorussziának volt rossz éve, de Oroszországnak is. Ebben a helyzetben kárpótlásul valamit mégis csak fel kellett mutatni. Hogy épp az orosz–belorusz államegyesítés ismételt elővételére esett a választás csak egyet bizonyít: Moszkva augusztus óta tartó tanácstalanságát.

Kisebb parlament

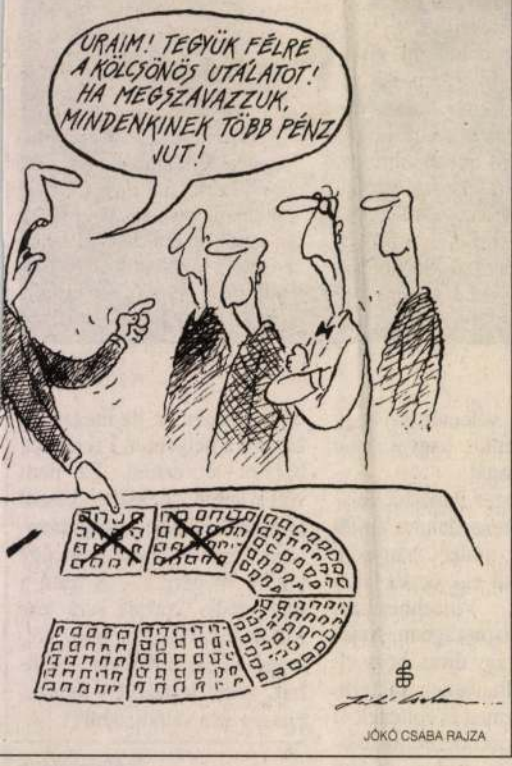

JÓKÓ CSABA RAJZA

le a folyamatos pénzromlásba – hiszen a nagy 1979-es élelmiszeráremeléssel kezdődött. Vagy még előbb, a '76-os áremeléssel? A 3,60-as kenyér nimbusza odalett, amikor a kádári rendszer a meg-meg bomló külpiaci egyensúlyt a fogyasztás korlátozásával billengette helyre. S jött 1988, az adóreform (amikor bevezették nálunk az áfát és az szja-t), s máris tizenöt százalék fölé szökött a drágulás; majd jött a szovjet külkereskedelem összeomlása, a rubelelszámolás felszámolása a Németh-kabinet és a fogyasztói ártámogatások leépítése az Antall-kormány idején, s a drágulás már 1990 nyarán 30 százalék fölé szökött (egészen 1991 végig). Ahogy nézem ezeket a régi számsorokat, fölmerül bennem a kérdés, vajon nem járult-e hozzá az infláció is a taxisblokádhoz? Az infláció, az általános áremelkedés nem ugyanaz, mint egy konkrét benzináremelés; az infláció bizonytalanságérzetet teremt, ezt azonban akkor az emberek még politikai elégedetlenséggé tudták átfordítani. De dühük hamar elpárolgott, s annál makacsabbnak bizonyult a válság, amit a jó szovjet piacok összeomlása okozott; maradt a nyugatra bérmunkázás a döglődő, részegységenként eladogatott állami vállalatok romjain. Az átalakulás, a transzformáció válsága ez, amikor a korábban szerzett vagyonok, jövedelmek elértéktelenednek; sőt, a jelenben megszerzettek értéke is kétséges. Az átalakulás terheit a lakosságnak kellett megfizetnie, miközben meg kellett tanulniuk megtakarítani is – vagyis az árak távolról sem az emberek fogyaszthatnékja miatt szöktek az égig.

Az átalakulást furcsamód elő is segítette az infláció, hiszen ez volt a jövedelemátrendezések, a kártyák megkeverésének terepe: aki tudja, ár- vagy béremeléssel javítja pozícióját, s mivel mások is ezt teszik, fokozódnak az inflációs várakozások – legalábbis ez jellemezte a keserves átalakulást. Az első szabadon választott kormány azonban idő előtt ítélte meg úgy, hogy vége a válságnak, s kamatpolitikájával mesterséges inflációleszorításba fogott. De ezzel csak átmeneti, tünékeny eredményt értek el (az 1994. február–márciusra 17 százalék alá nyomott drágulás már a következő hónapban gyorsulni kezdett), viszont nagyban hozzájárult ahhoz a fizetésimérleg-deficithez, amely 1995 márciusában a Bokros-csomagba torkollott.

Bokrosék inflációs sokkal állították helyre a hazai termelés és felhasználás egyensúlyát (a drágulás május–júliusban ismét a négy évvel korábbi szintre, harminc százalék fölé szökött). A felgerjesztett infláció ugyanakkor radikálisan átrendezte a jövedelmeket: a bérből, fizetésből élők, nyugdíjasok fizették meg – és nem jószántukból – a stabilizáció terheit, miközben megugrott az összjövedelmen belül a profitok aránya, ami persze alapot teremtett a befektetések, beruházások azóta is tapasztalható növekedéséhez. Egyúttal bevezették a csúszóleértékelést, de ez már az inflációs mellékhatás gyógyítására szolgált, hiszen kiszámítható átjárást, átszámíthatóságot teremtett az itthoni és a külföldi infláció között, és előre beprogramozta a magyar gazdaságba a pénzromlás fékezését. Később azonban állandósulni látszottak az inflációs várakozások: mintha még mindig sok lett volna a gazdasági pozíciókban, a megszerezhető jövedelmekben az átrendeznivaló. Vagy csak lassanként gyökeresedett meg a bizalom abban, hogy a gazdaság valóban stabilizálódik?

Mindenesetre 1997 második felében, a „választási költségvetés" hangulatában sehogy sem akart mérséklődni az áremelkedés, a piac valószínűleg a fogyasztói kereslet túlfeszített növekedését várta. Ezután, 1998-ban csakugyan jelentősen bővült a fogyasztás, az árak azonban láthatóan fittyet hánytak erre, mivel az infláció hirtelen fékeződni kezdett. Orbán nem is mulasztotta el megjegyezni, hogy a polgári kormány megfékezte az inflációt. Persze ez így túl egyszerű: hosszú utat hagytunk magunk mögött, ami alatt az egy számjegyű inflációnak be kellett érnie. Mintha most lenne vége az átmenetnek, s ezzel az átrendeződéseknek is, amit a gazdaság szereplői az áremeléstől vártak. Most mintha elhinnék, hogy a növekedés valóban megalapozott, s nem fenyeget megint egy újabb kiigazítás veszélye. Nem mellékes körülmény az sem, hogy az infláció nagymértékű fékeződését a világpiaci árcsökkenések indították meg.

Most, hogy az inflációban tíz százaléknál tartunk, jön a következő kérdés: hogyan léphetünk tovább: nyolcra, ötre?

Bocsánat

Tegnapi számunk hetedik oldalán R. Székely Julianna tárcájának egyik mondatrészlete így hangzik: „...Prőhle államtitkár szerint egy népszabadságos újságíró bolsevik mamája kurblizott a háttérből..." Az államtitkár úr azonban a „bolsevik" jelzőt nem használta. Elnézését kérjük.

Disputa

STEFAN HAMESEDER 1980-2011

Parthenón - fríz Terem

A Magyar Képzőművészeti Egyetem meghívja Önt

STEFAN HAMESEDER 1980-2011

kiállításának megnyitójára
2011. május 3-án 18 órára
a Parthenón-fríz Terembe

A kiállítást megnyitja:
SZÁSZ GYÖRGY
szobrászművész

megtekinthető: 2011. május 14-ig
hétköznap 10 -18 óráig, szombaton 10 -13 óráig
cím: 1063 Budapest, Kmety György utca 26-28., Epreskert
támogató: nka

Hamburger Gyula

festő

ünr. Pozsonyból 1846-ban
18 éves

h. 1828

1847-ből az
Alcsd kiszs. pénztr.
dijában részesült

are-és állatképek

lásd
Fleischer Bécs ~~78~~ 49. l.

106

A Szépművészeti Kiállítások programmja:

November 28.	Iványi-Grünwald Béla.
December 19.	Csók István.
Január 9.	Basch Andor.
Január 30.	Vass Elemér.
Február 20.	Halápy János.
Március 13.	Szobotka Imre.

Böhm Viktor (Miskolc): Családi ház Tapolcafürdőn

Arch. V. Böhm: Sommerhaus in Bad-Tapolca

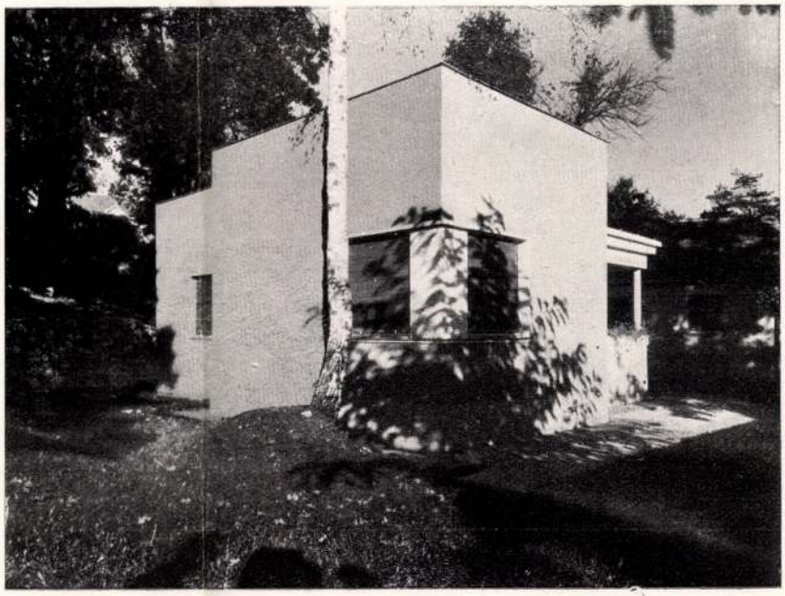

Gondolatok az építészi hivatásról

Goethe mondotta, hogy éppen a legmagátólértődőbb dolgokat kell mindig újra és újra kimondani.

Ma és nálunk különösen nagy az a tehetetlenségi erő, amely, ha eszmei céljainkat nem vonultatjuk el ismét és újból szemeink előtt, ellanyhít bennünket s hajlamossá tesz arra, hogy az élet sokféleségével szemben lehetséges állásfoglalások közül a kényelmeset válasszuk. Kényelmes álláspont alatt értjük például a passzív megnyugvást abban, amit talán sokan éreznek, hogy az egyes, véletlenül adódó feladatoknak esetleg még oly tökéletes művészi és technikai megoldása sem elégít ki egészen: az elszigetelt problémák megoldása a nagy összefüggések távlatában elveszti jelentőségét.

Nem a részletmunka fontosságát akarjuk ezzel lebecsülni, de szeretnénk éleszteni és sok építész lelkébe beleoltani azt a „szent nyugtalanságot", amely nem elégszik meg a társadalom által megbízás formájában individuálisan feladott problémák iskolai leckeszerű steril laboratóriumi megoldásával, hanem kezdeményező invenció, egy aktív és alakító hivatás csiráját hordja magában, átérzi a maga nagy organizátori hivatását s felelősségét, nemcsak az egyes alkotás értékéért, használhatóságáért, hanem bizonyos mértékben korunk egész kulturális entelechiájáért. Mert az építész — legyünk ezzel tisztában — nemcsak művész, még kevésbbé csak technikus, — végső fokon organizátor: művészi és műszaki, társadalmi és gazdasági erők organizátora s mint ilyen, munkáján keresztül a legközvetlenebb befolyást gyakorolja mindezen relációkban kora életformáira, annak kulturális és szociális összképére s ezért a befolyásért épúgy, vagy még inkább felelős, mint alkotásainak egyéni részletkvalitásaiért.

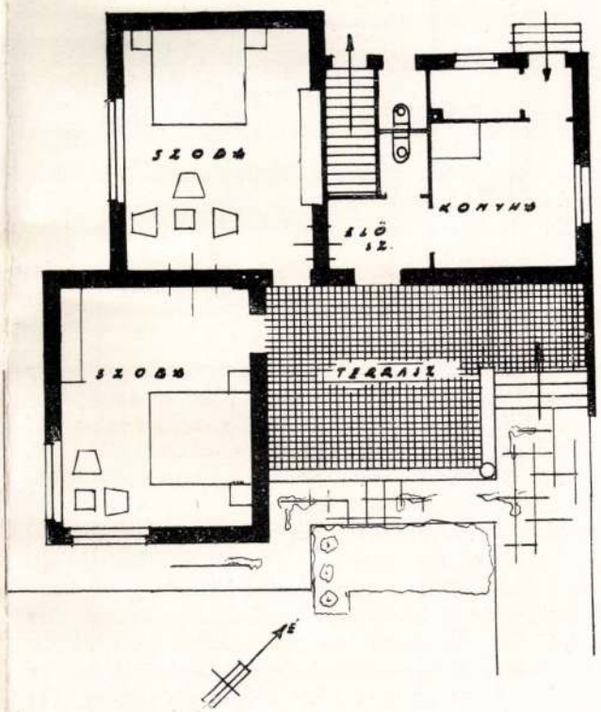

Böhm Viktor: Családi ház alaprajza

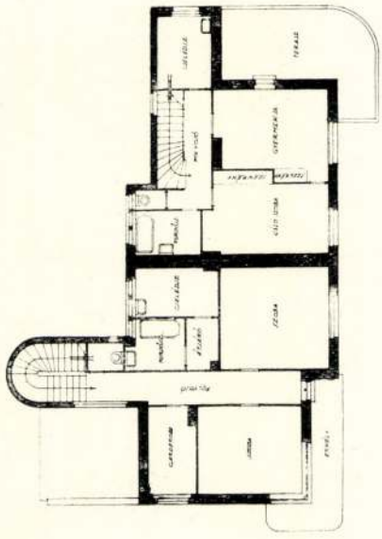

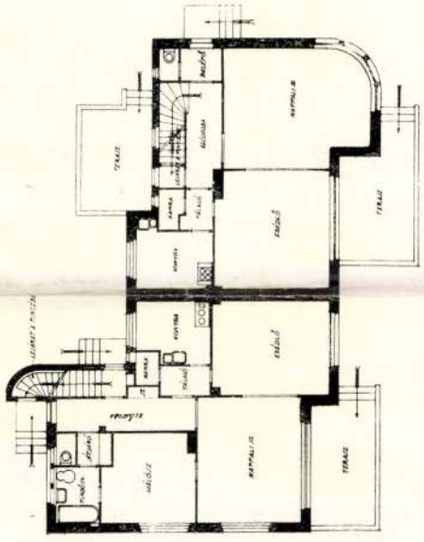

Hamburger István: Négylakásos ikerház a Pasaréti-úton
Kivitelezte: Kemény László és Imre
Arch. Stefan Hamburger: Doppelwohnhaus mit vier Wohnungen
Fotók: Seidner

Amennyire szükséges, hogy az építész ezt a szociális felelősséget átérezze, époly fontos az is, hogy tudatában legyen felelősségének a fejlődés, a jövő, a történelem előtt. Nem felel meg a magasabb szempontoknak az az alkotás, amely az összes vele szemben támasztott követelményeknek megfelel ugyan, de eszközeiben az átvett konvenciókon egy lépéssel sem megy túl. Ezek az eszközök a jelen követelményeit talán még éppen kielégítik; szerintünk azonban az is hozzátartozik minden építészgeneráció hivatásához (s éppen erre gondolunk, amikor az építész történelmi felelősségtudatának szükségességéről beszélünk), hogy az eszközöket a jövő változandó követelményei számára előkészítse.

Aki nem tud letérni a sokszor kipróbált kényelmes utakról, aki a csak-jelen minimális követelményeivel megalkuszik, elfordul a jövőtől és lemond arról az óriási szellemi (művészi) és etikai kvalitásról, amit alkotásában ez a jövőmomentum jelentene.
Ezt a hivatást és ezt a felelősséget azonban valóban csak az érti, érezheti át, aki az építészetben nemcsak kenyérkereső foglalkozást lát, esetleg „biztos nyugdíjas állás" lehetőségét. Mert ez nem nyárspolgári foglalkozás; harcos szellemet kíván: harcot az önmagunkban működő lefékező erőkkel, a külső ellenállásokkal, a közönnyel, az eszközök elégtelenségével; harcot a helytelenül értelmezett tradíciókkal, külsőséges divatokkal.

Tér és Forma
1934. 2. sz. 44. l
képek

A N T A L D E Z S Ő :
Családi ház a Hóvirág-utcában — Homlokzatok

1. R e n d e l t e t é s : Háromtagú polgári család otthona. 2. F e k v é s é s a l a p r a j z : A ház a farkasréti temető feletti dűlőben 45%-os lejtésű telken épült. A nap és a kilátás felé eső lejtést kihasználva a lakószobák szerencsés elrendezését tette lehetővé: a szobák délkelet és délnyugat felé nyílnak s valamennyinek más a panorámája. A mellékhelyiségek északnyugat és északkelet felől védik a lakószobákat és a nyitott teraszt is. — 3. A h o m l o k z a t : A lábazat sárgásvörös kő, a homlokzat falsíkjai fehér kőporos vakolat. A fakonzolos párkány sötétre pácolt, a metsződéseknél sárga és zöld színezéssel. — 5. A z é p í t é s i k ö l t s é g : Elsőrendű berendezési tárgyakkal: 18.000 P.

Hamburger István
épitész

HAMBURGER ISTVÁN

Led

CSALÁDI HÁZ
A PASARÉTI-ÚTON

1. Belépő
2. Előszoba
3. Tálaló
4. Konyha
5. Kamra
6. Ebédlő
7. Nappali
8. Terasz
9. Hálószoba
10. Átjáró
11. Fürdőszoba
12. Folyosó
13. Fürdő
14. Cselédszoba
15. Szoba
16. Hálószoba
17. Gyermekszoba
18. Ruhatár
19. Terasz
20. Átjáró

FÖLDSZINT

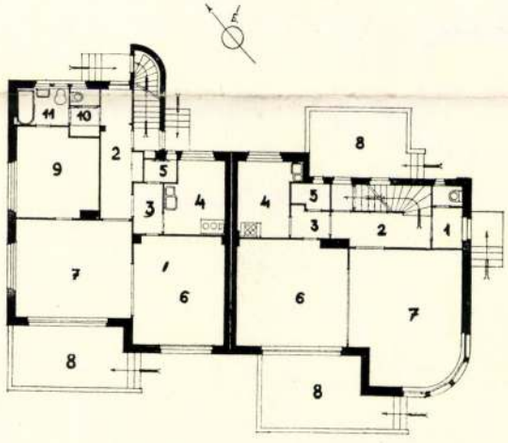

EMELET

M = 1:300

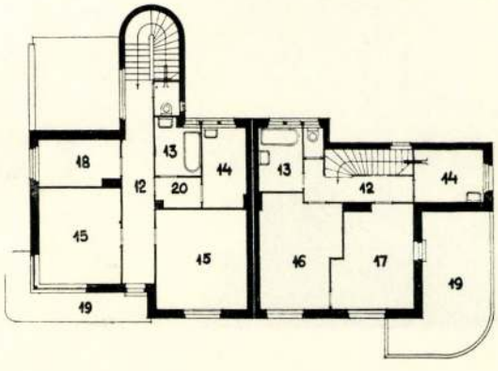

1. A rendeltetés. Fiatal tisztviselőházaspár otthona az egyik lakás. A másikat idősebb házaspár lakja egy felnőtt fiúval. Az ikerházhoz tartozó telek két külön birtokot képez. A háromszobás lakás alsó részét a tulajdonos lakja. A felső részt úgy kellett megoldani, hogy az kívülről külön is megközelíthető legyen, mivel azt penziószerűen kiadják. — 2. Anyag és színezés: a homlokzat házilag készített nemes vakolat. Az asztalosmunkák mázolása belül fehér, kívül zöld színű.

Tár F
De kérdés? 14. l.

Árverési Közlöny
1940. dec. 7. rk. 2.
96. aukció
Arvábbitának

ELŐSZÓ.

Az Árverési Csarnok egészévi munkájának betetőzése a karácsonyi aukció. Az anyag várakozáson felül jó. A vezetőséget lepte meg leginkább, hogy akkora és olyan minőségű anyag gyült össze, amely élénken emlékeztet az elmúlt jó aukciós évekre, amikor özönlöttek a szebbnél-szebb műtárgyak az Árverési Csarnokba.

Talán nem vagyunk túlönérzetesek, ha a jó eredményben a szerencsés véletlen mellett az Árverési Csarnok iránt minden oldalról megnyilvánuló bizalom jelét látjuk. A bizalomét, amelyet hosszú évek türelmes és odaadó munkája teremtett meg s amelynek jóleső tudatában igyekszünk közönségünk óhajait, igényeit teljes mértékben kielégíteni.

Mielőtt részletesebben szólnánk a katalógusban felsorakozó tárgyakról, állapítsuk meg, hogy anyagunk ez alkalommal teljesen kiegyensúlyozott. Ami azt jelenti, hogy *mindenik csoportunk* tartalmaz bőségesen jó és előkelő darabokat, tehát nemcsak jutányos karácsonyi ajándékokat kereső vevőink számíthatnak gazdag választékra, hanem a kifínomult ízlés és a kritikus szemmel vizsgálódó szakértelem is megtalálja a figyelmére méltó komoly műtárgyakat.

Célkitűzéseink sorában mindenkor nagy szerepe van a humanitásnak. Épp az ünnepi alkalom kívánja meg, hogy ne csupán a vásárlók, hanem ugyanolyan mértékben az eladók se csalatkozzanak meg várakozásukban. Azok, akik aukciónkon művészi hajlandóságaiknak, a szép iránti érzéküknek vagy kedvtelésüknek áldoznak, nem is sejtik, hogy vásárlásukkal egy-egy embertársuknak teszik lehetővé a legszebb keresztény ünnep nélkülözésmentes megülését. Ez az évenként egyszer előforduló alkalom az, amikor még a mai időkben is kötelező a bőkezűség azokra, akiknek életútjait a sors kedvező kegyelme símábbá tette.

Karácsony örömére képanyagunk olyan kitűnő, mint már nagyon régen nem volt. Egyformán gyönyörködhetik benne mindenki, akár régi, akár új, akár hazai, akár külföldi műveket kíván látni vagy megszerezni. A régi külföldi képek közül rendkívül tetszetős és kiváló színvonalú *Jan van Neck* amsterdami festőnek „Diana a fürdőben" című, a művész teljes nevével jelzett műve, melynek igazi tárgya a kis Ámor megfenyítése. A szűz nimfák a kis tolakodót megfogták és alaposan elnáspángolják. Ez a mulatságos téma elég gyakori már a XVI. században az olaszoknál is. Neck kedvelte ezeket a tárgyakat s egyéb képei

mellett sokszor festett fürdő nimfákat, abban a klasszicizáló, síma modorban, amely Amsterdamban a XVII. század második felében még Rembrandttal egyidejűleg terjedt el és a XVIII. század elejéig tartotta magát.

S ha mitológiai kedvességeknél tartunk, említsük meg mindjárt *Franz Schrotzberg* fínom képét, melyet 1837-ben festett Bécsben. A kép azt a jelenetet ábrázolja, mikor Jupiter Diana alakját öltve magára, megejti Callistot. Mint tudjuk, Diana utóbb Callisto bukását leleplezte és nagyon kegyetlenül és igazságtalanul büntette meg érte. Hogy a szemlélő félre ne értse a jelenetet, Schrotzberg igen elmésen fehér, áttetsző anyagból Diana profilja mellé Jupiter szakállas profilját festette, de a még nagyobb biztonság kedvéért a felső bal sarokba odafestette Jupiter sasát is. Jupiter egy másik kalandját Lédával is megfestette a művész, s az a műve a bécsi képtárt díszíti.

1871-ből *Nicolaus Mathes* müncheni művésztől való egy nagyméretű festmény Hamupipőkéről, a bálba induló gonosz mostoháról és leányairól; hogy a megnyugtató vég is biztosítva legyen, megjelent már a segítség, a kis galamb is. A kép jellemző darabja a Pilotytól irányított müncheni historizmusnak és a művésznek is egyik legjobb alkotása.

A magyar XIX. századközepének, mely mindíg oly bőségesen van képviselve kiállításainkon, ezúttal legérdekesebb darabja *Rombauer János* Férfiarcképe 1835-ből. Rombauer szinte humorral festette meg az arc gömbölyű formáit s a még gömbölyűbb, sütővassal fodorított hajfürtöket. Szelíd arcot idéz a multból *Gyurkovits Károlynak* 1854-ben festett Férfiarcképe, melynek lágy kifejezését a kék-nyakkendő nyájas színével még fokozni igyekezett a művész. Ehhez a biedermeier együtteshez *Schäffer Adalbert* 1850-ben egy ízléses Gyümölcsecsendélettel járult hozzá. Pár évvel később, 1859-ben, Mikén festette *Szemlér Mihály* „Jankó barát" című képét. Szemlér, kinek művészete később meglehetősen elanyhult, itt még fiatalos becsvággyal nyúlt tárgyához s kitünő megfigyelőképességnek adta tanujelét. Ez a munkája valóban becsületére válik művészetének.

Pállik Bélától ritka tárgy tünik szemünkbe: egy libacsalád. A kis libák puha sárga tollai, okos kis barna szemük, kedves csőrük szinte simogató szeretettel, melegséggel vannak megfestve. A kép a jelzés szerint a művész fiatalabb korában, Münchenben készült, még mielőtt magát csaknem kizárólagosan a birkák festésére adta. De aki a birkát jobban szereti, annak is tudunk szolgálni egy nagy lendülettel festett, kitünő Birkafejjel. A Münchenben tanultak közül *Szinyey Merse Páltól* való egy Vázlatkönyv lapja, több érdekes kompoziciótanulmánnyal, s *Mészöly Gézától* egy nagyon szép, Patakparti tájat ábrázoló festmény.

A víg katonaélet köréből veszi tárgyát *Greguss Imre* „Táborozás" című nagy képe. Egyike azoknak a műveinek, melyek oly nagy népszerűséget szereztek neki. Katonaruhák, szép menyecskék, vídámság és virtus az elemei rokonszenves művészetének. *Kelety Gusztáv* „Szökevény" című képében sok kedély van s színben is szép: a szökevény ugyanis egy ragyogó színű zöld papagály. A festmény emlékeztet a művész híres és hangulatos képére, a „Számüzött parkjára". A termékeny *Bruck Lajos* egy Rózsaszínruhás nő megnyerő képével szerepel, *Mednyánszky László* szebbnél-szebb kisméretű tájképpel.

Az újabb nemzedékből *Kandó László* Ruhafogasa, *Szőnyi István* Virágzó hegyoldal című vízfestménye külön említésre érdemesek.

Szobor mindig kevesebb van anyagunkban, mint festmény, de ezek között is akad fontos és érdekes darab, például *Lányi Dezső* „Pihenő a kútnál" című bronza. Naturalizmusában van valami nem éppen szobrászi, de üdén játékos vonás: a gémeskutat fel-le lehet huzogatni s a veder tényleg eltünik a kút kávája mögött.

A plasztika csoportjához csatlakozó *érmek* között a gyüjtők ritka Árpád-kori denárokat és a velencei dózsék érmeinek pompás sorozatát találják.

Keletázsiai anyagunkban a rengeteg szokványos arita-porcellán után előkerült egy nagyon gondosan készült példány. Díszítése igen gazdag és ez nem vall különösen magas korra, de azért mégis történelmi értéknek lehet minősíteni. Egy díszes kékfehér japáni porcellán (süteményтartó) még újabb, de a maga nemében elsőrendű készítmény. Egy harmadik szintén különösen említésre méltó kerámia, egy nagy perzsa fajánsz-váza, foltos sötétkék mázzal. Korát nem lehet pontosan megállapítani, de kétségtelen, hogy az iráni fazekasművészet jó idejéből származik még ez a tárgy.

A fémtárgyak közül figyelmet érdemel egy hengeres indiai fedeles rézdoboz, vésett dísszel, ezek közt alakokkal is, mégpedig olyanokkal, amilveneket a XVIII. században szoktak a távol Keleten európai minták után másolni. Ugyancsak európai hatásra vall egy trébelt ezüst Kasmír-serleg, amely egyébként egyike a kasmiri ötvösség legjobb készítményeinek.

Egy kolomp a szokásos török minta szerint készült, oldalát azonban ékes, maratott, kaligrafikus dísz élénkíti. Kínai bronztárgyaink közül megemlítünk egy füstölőt, a szokásos bivaly alakjában, hátán a furulyázó pásztorgyermekkel. Egy fából faragott tubákos flakont, részben korállal és türkisszel kirakott ezüstlemez borít. Az ékes kis tárgyon Kína és Tibet ízlése találkozik. Nagyon jellemző kínai lakkmunka egy sakkdoboz; a bennelevő figurák európai készítmények.

Ékszereink legnagyobb része ajándéknak való modern készítmény, megfelelő mérsékelt árakon. De azért a tárgyak között akadnak régiek is. Ilyen például egy újbarokk karlánc, három csínos kameával, fínom aranyból, ízléses kivitelben, ahogy azt a XIX. század ötvöseitől többnyire látni szoktuk. Valószínüleg bécsi munka egy eredeti tokba zárt ékszerkészlet (nyakék, melltű, fülbevalók), halványszínű aranyból, zománccal díszítve, a mult század második harmadából. Pompás kiegészítője valamely előkelő öltözetnek, s méltó kerete egy szép női arcnak. A régiségek barátja még néhány csinos aranyórát is találhat a sorozatban.

Az *ezüstnemüek* közül említsük fel először a régi magyar darabokat. *Buda* hitelesítőjegyét két sótartón találjuk meg a jóhírű *Gretschl József* névbetűivel, 1843-ból. A csinos edénykék felsőrésze csiszolt színes üveg, csak a talpak készültek ezüstből. *Óbuda* bélyege 1820. évszámmal van egy filigráns dobozkába beütve. A mester jegyét: *A B*, Kőszeghy, az ötvösjegyek kitűnő ismerője sem tudta megfejteni szakkönyvében, bár a bélyeg nem volt előtte ismeretlen. *Pest* hitelesítésével több érdekes ezüsttárgyat mutatunk be. 1818-ban készült *Krieck János* tojásalakú tejszínkannája. Sima, szépenformált, ízléses darab. 1819-ből való *Müller József* két sótartója (kerek talp, hengeres szár, pálmalevelek fölé helyezett edényke, lelógó karikákkal), 1820-ból *Goszmann György* másik sótartója (kerek talpon, ezüst foglalatban, csiszolt üvegedény, kígyóalakú fülek); 1823—1835-ből a nagynevű *Szent-Pétéry* hat evőkanala, a merítő hátán kagylódísszel, majdnem teljesen új állapotban. *Giergl Alajos* nevét s az 1831. évszámot talál-

juk egy nagy ovális tálcán és *Laky Károlyét* 1839-ből egy áttört gombolyagtartón.

A vidéket csupán két biztos darab képviseli, mindkettő megszállott területről való. Az egyik síma mosdótál, a Felvidék híres mesterének, az *eperjesi Rombauer Mátyásnak* műhelyéből. Készült a XIX. század első harmadában. A másik Magyarország ellenkező végéről, *Nagyszebenből* származó cukortartó a XVIII. század végéről, *Hambacher János György* (†1792) munkája. Ovális alakú s gerezdesen van alakítva.

Hitelesítőjegy híján nem állapítható meg pontosabban, de minden valószínűség szerint hazai, egy filigrános talpas kosárka a XIX. század elejéről, fínomságjelző számmal és *I K* bélyeggel, valamint egy ezüsttalpra állított, s ezüsttel bélelt kókuszdió-cukortartó, amelyen a délvidéki származást a talpba vésett cirill-betűs név mutatja.

A *bécsi ezüstök* gazdag sorozata igen változatos. Legrégibb közöttük egy pár gyertyatartó, csavartan bordázott talppal, baluszterszárral, a XVIII. század első feléből. Erősen rongált, de a gondos kijavítást megérdemlő darabok. Korban követi ezeket hat pár evőeszköz (kés és villa), hajlott bunkósvégű nyelekkel s azokon rokokó-dísszel 1785-ből. Igen érdekes egy alacsony, kevéssé nyomottformájú tejszínkanna vésett csíkozással s nyakán levélkoszorúval díszítve. Igen jó XVI. Lajos-ízlésű darab 1796-ból. Egy pár négyszögű sótartó, patás és kosfőben végződő lábakon, 1805-ben készült. 1810-ből való egy kis hengeres, alacsonytalpú pohár, 1814-ből egy magasszárú serlegecske, vésett császárkori díszítéssel, 1816-ból kés, villa és kanál, ezüst pengékkel s tetszetős agát-nyelekkel, egykorú tokba zárva. 1818-ból következik egy ovális sótartó, négy karcsú lábon, amelyek palmettás záródással kapcsolódnak az edényhéhez. Tíz évvel fiatalabb egy kerek sótartó-pár magas talppal. Ennél kis putto tartja az apró medencét. 1829-ből két hengerszárú egyszerű gyertyatartót, 1831-ből elmés alakítású tűtartót látunk, amelynél a párnácska fölé áttörtszárnyú pillangót helyeztek. 1834-ben készült egy bordástestű tejszínlábas, fekete fanyéllel, 1839-ben egy kellemes hatású ovális, füles kosárka, magas talpon, amelynek filigrános áttört oldalát ügyesen beillesztett gránátszemek élénkítik. Ugyanezen évből két talpas sótartónk van, sajtolt dísszel. Figyelemreméltó egy 1840-ben készült cukorszelence, behajló oldalakkal, amelyeket mintából sajtolt, mitológiai jelenetes plakettek (jelezve: *B. ROSNER*) díszítenek. Ez évből van még egy baluszterszárú gyertyatartó és két kagylóalakú sótartó sorozatunkban. 1845-ben hitelesítettek egy nagy füszerállványt, stílusa rusztikus neobarok; ezt messze felülmúlja a vele egykorú kávés- és tejszínkanna, ugyanazon ízlésben, de igen fínom kivitelben. Ebből az időből való egy síma cukordoboz. 1847-ből egy hatalmas kávéskanna, gerezdesen alakítva, újbarokk virágdísszel. 1851-ből hólyagostestű alacsony sótartó, 1853-ból behajló oldalú cukorszelence és egy nagy pipere- és mosdókészlet, 32 darabbal. Az utóbbi egyszerű, de szép alakítású: előkelő voltát a belevésett hercegi koronás névbetűk is bizonyítják.

A bécsi ezüstök ezzel a felsorolással nincsenek kimerítve; ha teljességre törekednénk, sok kisebb tárgyat kellene felsorolnunk, köztük például egy sorozat vésett burnótszelencét.

A távolabbi külföld ezüstkészítményei közül nem mehetünk el szó nélkül három *augsburgi* pohár mellett. Az első a XVII. század végére keltezhető, hengeres forma, gazdag s ízléses vésett díszítéssel (nagylombú növénydísz, madarak és két közrefogott képecske); mestere COT betűkkel jelezte nevét. A másik

Hambacher János
Krieck János

Árverési Közlöny
1940. dec. 7-ik-ig
96. aukció

IV. ARANY-, EZÜST-, ÉKSZERTÁRGYAK.

(1019-től 1378-ig.)

		Kikiáltási ár pengőben
1019.	TALPAS SÓTARTÓ. Ezüst. 208 gr. Pest, Miller József, 1819. 2 darab . . . . . *(Illusztrálva a XV. táblán.)*	85.—
1020.	POHÁR. Aranyozott ezüst, finoman vésett diszítéssel. 163 gr. Augsburg, XVII. század vége *(Illusztrálva a XV. táblán.)*	165.—
1021.	TALPAS SÓTARTÓ. Ezüst, alakos diszítéssel. Egy pár. 213 gr. Bécs, 1828 . . . . . *(Illusztrálva a XV. táblán.)*	85.—
1022.	TALPAS FÜLESKOSÁR. Ezüst, áttört díszítéssel, gránátokkal kirakva. 260 gr. Bécs, 1839 *(Illusztrálva a XVI. táblán.)*	90.—
1023.	NÉGY LÁBON ÁLLÓ SÓTARTÓ. Ezüst, áttört díszítéssel. 2 darab. 275 gr. 1879 . . . . . *(Illusztrálva a XV. táblán.)*	135.—
1024.	FEDELES CUKORTARTÓ. Ezüst, fedelén és oldalán domborított mythologiai jelenetekkel. 440 gr. Bécs, 1840 . . . . . *(Illusztrálva a XVI. táblán.)*	150.—
1025.	SÓTARTÓ. Ezüst, csiszolt üvegbetéttel. Pest, Goszmann György, 1820 . . . . . *(Illusztrálva a XV. táblán.)*	40.—
1026.	POHÁR. Aranyozott ezüst, hullámosan rovátkolt díszítéssel. 170 gr. Augsburg, XVIII. század *(Illusztrálva a XVI. táblán.)*	170.—
1027.	KANNÁCSKA. Ezüst, trébelt diszítéssel. 223 gr. Bécs, 1845 . . . . . *(Illusztrálva a XVI. táblán.)*	110.—
1028.	SÓTARTÓ. Ezüst, kosfejben végződő lábakkal. Egy pár. 190 gr. Bécs, 1809	80.—
1029.	TALPAS POHÁR. Aranyozott ezüst, domborított barokk diszítéssel. 82 gr. Augsburg, 1772—17733 . . . . . *(Illusztrálva a XV. táblán.)*	85.—

Kikiáltási ár pengőben

1030. TEJSZÍNKANNÁCSKA. Ezüst, trébelt díszítéssel. 120 gr. Bécs, 1845 . . . . . 60.—
(Illusztrálva a XVI. táblán.)

1031. SÓTARTÓ. Ezüst, kosfejben végződő lábakkal. Egy pár. 170 gr. Lemberg, 1810 . . . . . 75.—
(Illusztrálva a XV. táblán.)

1032. FEKETEKÁVÉKANNA. Ezüst, vert díszítéssel. 670 gr. Bécs, 1847 . . . . . 260.—
(Illusztrálva a XVI. táblán.)

1033. BURNÓTSZELENCE. Tulaezüst. Szentpétervár, 1871 . . . . . 21.—

1034. EGYSZEMÉLYES EVŐESZKÖZ. Ezüst, agát nyelekkel. Bécs, 1816. Eredeti tokban . . . 25.—

1035. BURNÓTSZELENCE. Teknőc, ezüst berakással és foglalattal. XVIII. század vége . . . . 25.—

1036. GYŰRŰ. Arany, egy brilliánssal . . . . . 110.—

1037. GYERTYATARTÓ. Ezüst, bordásan verve XVIII. század első fele. Egy pár. 640 gr. A belejük illesztett betétek újabbak. (Hibás.) . . . 150.—

1038. EREKLYETARTÓ, TALPAS MONSTRATORIUM ALAKBAN. Ezüst, vert díszítéssel, részben aranyozva. 407 gr. Pozsony, 1777 . . 250.—

1039. KIS ÁLLVÁNY TALPA. Ezüst, XIX. század közepe . . . . . 8.—

1040. GYERTYATARTÓ. Ezüst, vésett díszítéssel. Egy pár. 705 gr. Kassa, 1810 . . . . . 144.—

1041. MÁRTÁSCSÉSZE. Ezüst, domború peremdíszszel. 740 gr . . . . . 100.—

1042. MELLTŰ. Arany, gyémántokkal és opálokkal. 6.9 gr . . . . . 64.—

1043. FÜGGELÉK. Mária a gyermekkel. Ezüst . . 1.—

1044 NYAKKENDŐTŰ. Arany, ametiszttel . . . 20.—

1046. FÜLBEVALÓ. Arany, gyémánttal és gyöngygyel. Egy pár . . . . . 16.—

1047. CUKORTARTÓ. Ezüst, áttört- és domborított díszítéssel, kék üveg betéttel. 322 gr. XIX. század első fele. (?) . . . . . 55.—

1048. PECSÉTGYŰRŰ. Arany. 12 gr . . . . . 45.—

1049. GYÜMÖLCSÁLLVÁNY. Üveg, köszörült díszítéssel. Ezüst talpon . . . . . 50.—

1050. DÍSZMAGYAR ÉKSZER KARDDAL. Gazdagon domborított réz és ezüst, kagylógyöngyökkel és almandin kövekkel díszítve. Tokban. (53 gomb. A kardról egy lemez leválva.) . . . 800.—

1051. NYAKLÁNC. Rózsaszín korall, arany csattal . 16.—

1052. GYŰRŰ. Fehérarany, valódi rubinnal és 12 brilliánssal . . . . . 298.—

		Kikiáltási ár pengőben
1053.	CIGARETTADOBOZ. Ezüst, áttört díszítéssel .	25.—
1054.	NŐI KARÓRA. Platina, gyémántokkal díszítve	72.—
1055.	TEJESKANNA. Ezüst, domború díszítéssel. 358 gr	54.—
1056.	GYŰRŰ. Arany, rekonstruált rubinnal és briliánsokkal	114.—
1057.	ASZTALI CSENGŐ. Zöld üveg, ezüst fogantyúval	18.—
1058.	NYAKLÁNC. Korall, arany csattal	30.—
1059.	KORSÓ. Ezüst, hordó alakban, alakos füllel. 445 gr. Bécs, 1860 körül	95.—
1060.	HOSSZÚKÁS KEKSZTARTÓ. Ezüst, áttört díszítéssel. 145 gr	18.—
1061.	LEVESKANÁL. Ezüst. 6 darab. 448 gr. Készítette Szentpéteri, Pest, 1823 és 1835	130.—
1062.	FEDELES KANCSÓ. Ezüst, trébelt díszítéssel. 950 gr	200.—
1063.	GYŰRŰ. Arany, egy brilliánssal és gyémántokkal	120.—
1064.	DÍSZKORSÓ. Ezüst, vert- és vésett díszítéssel. 832 gr. Angol	250.—
1065.	TEAPOHÁR. Csiszolt üveg, ezüst füles állványban	7.—
1066.	SÓTARTÓ. Ezüst talppal, színes üvegedénnyel. 2 darab. Buda, 1843, Gretschl József	40.—
1067.	BURNÓTSZELENCE. Ezüst, vésett díszítéssel, hullámos előrésszel. 77 gr. Bécs, 1861. . . .	26.—
1068.	GYÖNGYSOR. Aranycsatján két brilliáns és egy rubin	400.—
1069.	BURNÓTSZELENCE. Ezüst, barokk stílus, véset díszítéssel. Fedelén bevésve: Joh. Schubert	30.—
1070.	GYŰRŰ. Fehérarany, brilliánsokkal és egy gyönggyel	80.—
1071.	CIGARETTASZELENCE. Ezüst, zománcozott sávokkal. 116 gr.	18.—
1072.	ÁLLÓ VILLANYLÁMPA. Ezüst, selyemernyővel	60.—
1073.	VÁZA. Kékkel színezett üveg, kiköszörült díszítéssel, ezüst talppal	45.—
1074.	BURNÓTSZELENCE. Ezüst, vésett díszítéssel. 54 gr. Bécs, 1850 körül	14.—
1075.	KANNA. Ezüst. 280 gr. Pest, Kriegk János, 1818.	115.—
1076.	MELLTŰ. Arany, onixxal, gyöngyökkel és briliánsokkal	147.—
1077.	KÉZITÁSKA. Ezüst 111 gr.	18.—
1078.	MELLTŰ. Platina, gyémántokkal, smaragdokkal és briliánsokkal. 7 gr.	254.—

		Kikiáltási ár pengőben
1079.	OVÁLIS TÁLCA. Ezüst, trébelt peremmel. 820 gr.	130.—
1080.	CIGARETTADOBOZ. Ezüst. 265 gr. Bécs, 1860.	63.—
1081.	KIS ÁLLÓÓRA. Ezüst, zománcminiatűrökkel .	40.—
1082.	GOMBOLYAGTARTÓ. Ezüst, áttört alakos díszítéssel. XIX. század közepe	12.—
1083.	KIS ÁLLÓÓRA. Ezüst, zománcozott díszítéssel, tetején öngyujtó. Angol	30.—
1084.	SÓTARTÓ. Ezüst, alakos díszítésel. 2 darab. 182 gr. Bécs, 1840.	50.—
1085.	NŐI CIGARETTASZELENCE. Ezüst. 66 gr. .	18.—
1087.	CIGARETTASZELENCE Ezüst. 154 gr. . .	31.—
1089.	DOBOZALAKÚ CIGARETTASZELENCE. Ezüst, áttört díszítéssel. 117 gr.	23.—
1090.	HÁROMLÁBÚ SÓTARTÓ. Ezüst, domborított peremmel. 72 gr. Bécs, 1813	30.—
1091.	RIZSPORTARTÓ. Ezüst	18.—
1093.	CIGARETTASZELENCE. Ezüst. 122 gr . .	35.—
1095.	CIGARETTASZELENCE. Ezüst. 148 gr . .	30.—
1097.	NŐI KARÓRA. Arany	25.—
1098.	FÜLBEVALÓ. Fehérarany, zafirral és brilliánsokkal. Egy pár. Tokban	1500.—
1100.	FÜLBEVALÓ. Fehérarany, brilliánsokkal. Egy pár	1000.—
1102.	GYŰRŰ. Fehérarany, egy brilliánssal . . .	300.—
1103.	GYÜMÖLCSÁLLVÁNY. Ezüst, áttört peremmel. 850 gr	108.—
1104.	MELLKERESZT. Fehérarany, brilliánsokkal .	180.—
1105.	MENYASSZONYI POHÁR. Ezüst, domború dísszel. 109 gr	23.—
1106.	GYŰRŰ. Fehérarany, két brilliánssal . . .	300.—
1107.	KOSÁRKA. Ezüst, áttört dísszel. 106 gr . .	21.—
1108.	KEREK DOBOZ FEDŐVEL. Ezüst, trébelt keleties díszítéssel. 115 gr	23.—
1109.	GYÜMÖLCSÁLLVÁNY. Ezüst, domborított díszítéssel, csiszolt üvegtállal. 470 gr	90 —
1110.	KIS HAMUTÁLCA. Ezüst, domború díszítéssel. 76 gr	10.—
1111.	GYŰRŰ. Arany, három gyémánttal . . .	120.—
1112.	SÓTARTÓ. Ezüst, üvegbetéttel. 2 darab. (Hibás.)	6.—
1113.	KÁVÉSKANNA, TEJSZINKANNA ÉS CUKORTARTÓ. Ezüst, szegsoros díszítéssel. 650 gr	97.—

		Kikiáltási ár pengőben
1114.	HATSZEMÉLYES LIKÖRKÉSZLET. Ezüst. 480 gr. (Tálca és 6 pohár, üvegbetétekkel. Egy betét idegen.)	70.—
1115.	ADAGOLÓKÉSZLET. Ezüst, domború és vésett díszítéssel. 4 darab. 127 gr	16.—
1116.	GYŰRŰ. Arany, brilliánsokkal	50.—
1117.	TINTATARTÓ. Ezüst. 1072 gr. Barokk stílus	144.—
1118.	KANCSÓ. Csiszolt üveg, ezüst kupakkal . .	30.—
1119.	CSÜMÖLCSÁLLVÁNY. Ezüst, áttört peremmel	99.—
1120.	ORSÓS ZSEBÓRA. Arany, hátlapján idillikus zománcozott jelenet. Készítette: Jn. Le Roy, Paris. (Zománc hibás.)	200.—
1121.	DÍSZVILLA. Aranyozott ezüst, nyelén Napoleon alakja. 135 gr.	20.—
1122.	FEDELES CUKORTARTÓ. Szívalakú üveg, ezüst foglalatban	20.—
1123.	ASZTALI CSENGŐ. Ezüst. 90 gr. Bécs, 1807. (Fogója hiányzik.)	12.—
1124.	CUKORTARTÓ Kókuszdió, ezüst talpon, belül aranyozott ezüst. Talpán bevésve: Dimitri Nikolajevics Duraszov. XIX. század eleje . . .	50.—
1125.	KEREK SZELENCE. Ezüst. XIX. század I. fele	8.—
1126.	KOSÁR. Ezüst, áttört díszítéssel. 173 gr. . .	20.—
1127.	ASZTALI CSENGŐ. Zölddel átvont üveg, ezüsttel díszített lapis-lazuli fogantyúval	16.—
1128.	KULCSTARTÓ. Ezüst, Mária Terézia tallérral. 74 gr.	10.—
1129.	TALPASPOHÁR. Ezüst, vésett díszítéssel. 149 gr.	27.—
1130.	OSTYATÁNYÉR. Ezüst. 134 gr. Bécs, 1850. .	20.—
1131.	CSÉSZE ALJJAL. Ezüst, vert gerezdekkel és vésett díszítéssel. 203 gr. XIX. század második fele	70.—
1132.	MELLKERESZT. Fehérarany, brilliánsokkal .	95.—
1133.	MÁRIA-ÉREM, gyémántokkal díszítve. Arany	35.—
1134.	CUKORTARTÓ. Ezüst, sajtolt díszítéssel. 185 gr. Bécs, 1851.	48.—
1135.	MELLKERESZT. Ezüst, brilliánsokkal és gyémánttal	45.—
1136.	CSÉSZE ALJJAL. Ezüst. 252 gr. Bécs, 1829. .	80.—
1137.	GYŰRŰ. Fehérarany, egy brilliánssal . .	230.—

		Kikiáltási ár pengőben
1138.	TALPAS CUKORTARTÓÁLLVÁNYKA. Ezüst, vert gerezdekkel. 153 gr. Bécs, 1854. . . .	50.—
1139.	MELLTŰ Arany, gyémántokkal. 6.8 gr. Tokban	65.—
1140.	CSÉSZE ALJJAL. Ezüst. 242 gr. Bécs, 1847, alja 1855	80.—
1141.	FÜGGELÉK. Mária Terézia talléron zománcozott Mária a kis Jézussal. Ezüst	5.—
1142.	SERLEG. Ezüst, csiszolt üveg felsőrésszel. Talpa XIX. század közepe	20.—
1143.	CIGARETTASZIPKA. Ezüst, borostyán szopókával. Albán	17.—
1144.	KÉZÁPOLÓKÉSZLET. Ezüst. Tokban . . .	22.—
1145.	DÍSZVILLA ÉS KANÁL. Ezüst. 1158 gr. Hollandi, XIX. század	29.—
1146.	NYAKÉK, MELLTŰ ÉS EGY PÁR FÜLBEVALÓ. Arany, türkizzel és zománcozott díszítéssel. XIX. század első fele. 64½ gr. Eredeti tokban	800.—
1147.	NYAKLÁNC. Gránátokból, arany csattal . .	12.—
1148.	HAT CSÉSZE ALJJAL, 6 KANÁL ÉS 1 PORCUKORKANÁL. Ezüst, 1203 gr. Orosz, 1875. .	185.—
1149.	SARKANTYÚ. Ezüst. Egy pár. XIX. század első fele	6.50
1150.	KULCSOS ZSEBÓRA. Arany. XIX. század eleje	80.—
1151.	GYÜMÖLCSTÁL. Ezüst, domború díszítéssel, csiszolt üvegbetéttel. 693 gr.	96.—
1152.	KIS BONBONTARTÓ. Arany. 12.8 gr. . . .	95.—
1153.	SZELENCE UTOLSÓ KENETNEK. Ezüst. XVIII. század vége	6.50
1154.	CIGARETTASZELENCE. Ezüst, áttört díszítéssel, fedelén miniatür 126 gr.	28.—
1155.	KALPAGFOGÓ. Ezüst, domború dísszel . .	6.50
1156.	POHÁR. Ezüst, sajtolt díszítéssel. 120 gr. Bécs, 1857.	20.—
1157.	CSERKESZKARD. Ezüst markolattal. Ezüstveretes bőrhüvelyben. Orosz	32.—
1158.	HAMUTÁL. Fajánsz, ezüst foglalatban. Doulton	12.—
1159.	NAGY HAMUTÁLCA. Ezüst, áttört díszű peremmel, 413 gr. Csiszolt üvegbetéttel . . .	63.—
1160.	SZIVARKADOBOZ. Ezüst. 193 gr.	25.—
1161.	CIGARETTASZELENCE. Ezüst. 104 gr. . .	16.—
1162.	FEDELES CUKORTARTÓ. Ezüst. 422 gr. . .	60.—

		Kikiáltási ár pengőben
1163.	GYÜMÖLCSÁLLVÁNY. Ezüst, csiszolt üvegtállal. 502 gr.	67.—
1164.	CUKORFOGÓ. Ezüst, sajtolt barokk díszítéssel. Bécs, 1850 körül	8.—
1165.	CIGARETASZELENCE. Ezüst, vésett díszítéssel	12.—
1166.	CUKORFOGÓ ÉS 6 MOKKAKANÁL. Aranyozott ezüst. Tokban	18.—
1167.	ORSÓS ZSEBÓRA. 18 karátos arany, hátlapján áttört díszítés, zománcozott női miniatürrel. Készítette: Lépine à Paris	130.—
1168.	KEREK-TÁLCA. Ezüst, díszes peremmel. 600 gramm	95.—
1169.	KEREK-TÁLCA. Ezüst, díszes peremmel. 614 gramm	97.—
1170.	TALPAS SÓTARTÓ. Ezüst. 2 darab. 148 gr. Bécs, 1851	38.—
1171.	CIGARETTASZELENCE. Ezüst, domború és vésett díszítéssel. 96 gramm	20.—
1172.	GYERTYATARTÓ. Ezüst. Egy pár, 430 gr. Bécs, 1829	120.—
1173.	TEJSZÍNLÁBAS. Ezüst, bordás dísszel. 424 gramm. Bécs, 1834	100.—
1174.	FEDELES POHÁR. Ezüst, trébelt díszítéssel, a XVII. század ízlésében, a millenium korából. 423 gramm	150.—
1175.	GOMBOLYAGTARTÓ. Ezüst. Pest, Laky Károly, 1839	20.—
1176.	ÉKSZERTÁLACSKA. Ezüst, trébelt gyümölcsdísszel. A XVII. század ízlésében	50.—
1177.	SZOBAILLATOSÍTÓ. Ezüst. Salzburg, 1821	30.—
1178.	ÁLDOZÓKEHELY. Ezüst, talpa trébelt díszítéssel. 364 gr. Bécs, 1864	130.—
1179.	TEATARTÓDOBOZ. Üveg, ezüstfedővel	50.—
1180.	KULCSOS ZSEBÓRA, ütőszerkezettel. 18 karátos arany. XIX. század első fele	200.—
1181.	MELLKERESZT. Ezüst, gyémántokkal. XIX. század	65.—
1182.	ÉKSZERDOBOZ. Ezüst	22.—
1183.	FEDELES CUKORTARTÓ. Ezüst, 540 gr. XIX. század eleje	100.—
1184.	FEDELES CUKORTARTÓ. Ezüst, 295 gr. Bécs, 1840	60.—
1185.	BOROSPALACK. Csiszolt üveg, ezüst karimával	20.—
1186.	BOROSPALACK. Csiszolt üveg, ezüst karimával	20.—
1187.	TEJSZÍNKANNA. Ezüst, vésett díszítéssel. 455 gr. Bécs, 1796	190.—

		Kikiáltási ár pengőben
1188.	ÁLDOZÓKEHELY. Ezüst, sajtolt és vésett díszítéssel. 420 gr	80.—
1189.	SERLEG FEDŐVEL. Ezüst, sajtolt díszítéssel. 370 gr. 1860 körül. (Kis hibákkal.)	80.—
1190.	CUKORFOGÓ. Ezüst, domború és áttört díszítéssel	10.—
1191.	NYELES SZEMÜVEG. Ezüst	5.—
1192.	ÖVCSATT. Aranyozott ezüst, ékkövekkel díszítve	8.—
1193.	RIZSPORTARTÓDOBOZ. Ezüst, vésett díszítéssel	10.—
1194.	ERNYŐNYÉL. Ezüst, zománccal borítva	5.—
1195.	MOKKAKANÁL. Ezüst, 6 darab, 86 gr	12.—
1196.	HATSZEMÉLYES LIKŐRKÉSZLET. Ezüst. (Tálca és pohár.) Mérhető súlya 358 gr	65.—
1197.	KÉZELŐGOMB. Arany, gyöngyházzal. Egy pár. 11 gr	40.—
1198.	CSEMEGEKÉS. Díszes ezüst nyelekkel. 6 darab. Tokban	10.—
1199.	RUMOSPALACK. Csiszolt üveg, ezüst kupakkal és füllel. Barokk stílus	20.—
1200.	TALPASKOSÁR. Ezüstfiligrán. 235 gr. XIX. század első fele. Magyar (?) (Hibás)	60.—
1201.	SÉTABOT. Elefántcsont, arany karikával	150.—
1202.	ASZTALI CSENGŐ. Piros üveg, kiköszörült díszítéssel, ezüst fogantyúval	20.—
1203.	ASZTALI CSENGŐ. Fehérrel átvont rózsaszín üveg, ezüst fogantyúval	20.—
1204.	KARLÁNC. Platina és arany, brilliánsokkal és 2 kis smaragddal. 15 gr	320.—
1205.	VÁZA. Ezüst, áttört díszítéssel. 535 gr	70.—
1206.	TALPAS CUKORTARTÓ. Ezüst, domború és áttört díszítéssel. 170 gr. Csiszolt üvegbetéttel	24.—
1207.	MELLTŰ. Arany, brilliánsokkal és smaragdokkal. 12 gr	1300.—
1208.	KARLÁNC. Arany, kameával. 29 gr. 1830—40 körül	280.—
1209.	MELLTŰ. 18 karátos arany, brilliánsokkal és rubinokkal. 5 gr	110.—
1210.	CIGARETTASZELENCE. Ezüst, 134 gr.	20.—
1211.	HATSZEMÉLYES ÉTKÉSZLET. Ezüst, 54 darab. Súlya a késnyelekkel együtt: 2210 gr	320.—
1212.	BURNOTSZELENCE. Ezüst, vésett díszítéssel. 70 gr. Bécs, 1830 körül	35.—
1213.	CIGARETTASZELENCE. Ezüst, vésett díszítéssel. 90 gr. Bécs, 1846	35.—
1214.	BURNOTSZELENCE. Ezüst, vésett díszítéssel. 80 gr. Bécs, 1858	35.—

		Kikiáltási ár pengőben
1215.	FEDELES CUKORTARTÓ. Ezüst, 380 gr. Bécs, 1853	100.—
1216.	TEÁSKÉSZLET. Ezüst, bordás dísszel. 2680 gr. (4 kanna, cukortartó és tálca. Az egyik kannának a füle törött.)	410.—
1217.	KANCSÓ. Üveg, kiköszörült díszítéssel, ezüst kupakkal és füllel	30.—
1218.	BEFŐTTES TÁL. Ezüst, áttört- és dobmorú dísszel, üvegbetéttel. 169 gr.	25.—
1219.	KOMPÓT-TÁL. Ezüst, domború és áttört dísszel, üvegbetéttel. 170 gr	25.—
1220.	NŐI CIGARETTASZELENCE. Ezüst, vésett díszítéssel. 75 gr	15.—
1223.	FOGVÁJÓTARTÓ. Üveg, ezüst kupakkal . .	10.—
1224.	FOGVÁJÓTARTÓ. Üveg, ezüst kupakkal . .	10.—
1225.	SZENT ISTVÁN SZOBRA. Ezüst, ékkövekkel kirakva. 760 gr. A XVII. század ízlésében . .	250.—
1226.	SERLEG. Ezüst, vésett díszítéssel. 295 gr. Bécs, 1814	140.—
1227.	POHÁRKA. Ezüst, érmekkel díszítve. 77 gr. Lemberg, 1819	35.—
1228.	GYŰRŰ. Arany, egy brilliánssal, két zafirral. 5 gr	165.—
1229.	TÁLACSKA. Ezüst, vert bordákkal, fenekén Mária Terézia tallér. 107 gr.	45.—
1230.	TÁLACSKA. Ezüst, vert bordákkal, fenekén Mária Terézia tallér. 107 gr.	45.—
1231.	TÁLACSKA. Ezüst, vert bordákkal, fenekén Mária Terézia tallér. 107 gr.	45.—
1232.	TALPAS SÓTARTÓ. Ezüst, peremdíszítéssel. 71 gr. Brünn, 1831	30.—
1233.	POHÁR. Ezüst, vésett címerrel. 120 gr. Nürnberg, XIX. század eleje	55.—
1234.	SERLEG FEDŐVEL. Ezüst, vert díszítéssel. 270 gr	200.—
1235.	TALPAS SÓTARTÓ. Ezüst, 58 gr. XIX. század közepe	28.—
1236.	LÁBAS SÓTARTÓ. Ezüst, cizelált peremmel. 63 gr. Bécs, 1818	40.—
1237.	TORTALAPÁT. Ezüst, sajtolt díszítéssel. XIX. század első fele	25.—
1238.	POHÁR. Ezüst, 128 gr. Bécs, 1810	55.—
1239.	KARPEREC. 250-es, gyémántokkal	18.—

		Kikiáltási ár pengőben
1240.	HATSZEMÉLYES ÉTKÉSZLET. Ezüst. 75 darab. 2800 gr. Tokban	450.—
1241.	GYÖNGYSOR. Brilliánssal ékített aranycsattal	110.—
1242.	SÓTARTÓ. Ezüst, kagylóalakban sajtolva . .	6.—
1243.	GYŰRŰ. Fehérarany zafirral és brilliánsokkal	280.—
1244.	KOSÁR. Ezüstfiligrán. XIX. század első fele .	12.—
1245.	GYŰRŰ. Fehérarany, három brilliánssal . .	330.—
1246.	TEATARTÓ PALACK. Üveg, ezüstfoglalatban	55.—
1247.	MELLKERESZT. Fehérarany, brilliánsokkal .	130.—
1248.	FEKETEKÁVÉKANNA. Ezüst, 358 gr . . .	55.—
1249.	TINTATARTÓ. Ezüst. Mérhető súly 341 gr .	70.—
1250.	VAJTARTÓ. Ezüst, szegsoros peremmel, áttört díszítéssel. 205 gr. Bécs, 1864	30.—
1251.	FÜLBEVALÓ. Fehérarany, brilliánsokkal. Egy pár. Tokban	270.—
1252.	MAGAS DÍSZÁLLVÁNY. Ezüst, domború és felrakott díszítéssel. 1890 gr. Bécs, 1824 bélyeggel	400.—
1253.	GYŰRŰ. Fehérarany, brilliánsokkal	380.—
1254.	ASZTALI TÜKÖR. Ezüst, szegsoros keretben. 882 gr	200.—
1255.	NYAKLÁNC. Arany. 3.5 gr	20.—
1256.	DÍSZÁLLVÁNY. Ezüst, kívül-belül zománcozva. 740 gr	200.—
1257.	GYŰRŰ. Arany, valódi rubinnal és brilliánsokkal	420.—
1258.	KÁVÉSKANÁL. Ezüst. 6 darab. Prága, 1840 .	20.—
1259.	NYAKLÁNC ÉS ZOMÁNCOZOTT FÜGGELÉK. 18 karátos arany. 19 gr	170.—
1260.	HÁROMSZÖGLETŰ TÁLCA. Ezüst. 390 gr. (Hibás.)	50.—
1261.	GYŰRŰ. Fehérarany, öt brilliánssal	380.—
1262.	TALPASPOHÁR. Ezüst, domború díszítéssel. (Dedikált.)	20.—
1263.	MELLKERESZT. Fehérarany, brilliánsokkal .	65.—
1264.	CSÉSZE ALJJAL. Ezüst, díszes peremmel. 6 darab. 780 gr	150.—
1265.	GYŰRŰ. Fehérarany, egy brilliánssal . . .	480.—
1266.	ÉKSZERTARTÓDOBOZKA. Ezüstfiligrán. Ó-Buda, 1820	28.—
1267.	KARPEREC. Arany, brilliánsokkal. Tokban. (Hozzá egy biztosítótű.)	4000.—
1268.	PIPEREKÉSZLET. Ezüst. 32 darab. Mérhető súly: 6000 gr. Bécs, 1853. Két tokban	1700.—
1269.	GYŰRŰ. Arany, gyémántokkal. 4.5 gr . . .	50.—
1270.	KÉZITÁSKA. Teknőc, gyémánttal és zafirral ékített csattal. (Két kő hiányzik.)	40.—
1271.	KÉS ÉS VILLA. Ezüst nyéllel. 6—6 darab. Bécs, 1785	130.—

		Kikiáltási ár pengőben
1272.	MELLTŰ. Arany, egy igazgyönggyel és brilliánsokkal	460.—
1273.	DÍSZKANÁL. Ezüst, alakos díszítéssel. 91 gr	24.—
1274.	FÜLBEVALÓ. Arany, brilliánsokkal. Egy pár	650.—
1275.	TEÁSKÉSZLET. Ezüst, 1489 gr. (2 kanna, cukortartó és tálca.)	280.—
1276.	MELLKERESZT. Fehérarany, brilliánsokkal .	160.—
1277.	SÓTARTÓ. Ezüst, vitorlás alakban	20.—
1278.	GYŰRŰ. Fehérarany, zafirral és brilliánsokkal	350.—
1279.	TESTŐR. Bronz, ezüstözve és részben tűzaranyozva, ezüst állványon. Az állvány Bécs, 1859	40.—
1280.	FÜLBEVALÓ. Fehérarany, smaragddal és brilliánsokkal. Egy pár	680.—
1281.	ECET-OLAJTARTÓ. Ezüst, áttört díszítéssel, szegsoros peremmel. 400 gr. XIX. század közepe	60.—
1282.	GYŰRŰ. Fehérarany, hat brilliánssal . . .	360.—
1283.	BONBONTARTÓDOBOZ FEDŐVEL. Ezüst, halványkék zománccal borítva. 580 gr . . .	120.—
1284.	KARLÁNC. Ezüst, gyöngyökkel és álékkövekkel diszítva. Antik utánzat	60.—
1285.	ÉTKÉSZLET. Ezüst. 208 darab. 11290 gr . .	1600.—
1286.	KARLÁNC. Aranyozott ezüst, gyöngyökkel és álékkövekkel diszítva. Antik utánzat. (Hibás.)	60.—
1287.	FEDELES CUKORTARTÓ, bordázott oldalakkal. Ezüst. 585 gr	95.—
1288.	GYŰRŰ. Aranyozott ezüst, gyöngyökkel és álékkövekkel diszítve. Antik utánzat	10.—
1289.	ECET-OLAJTARTÓ. Ezüst, csiszolt üvegekkel 420 gr.	50.—
1290.	GYŰRŰ. Aranyozott ezüst, gyöngyökkel és álékkövekkel díszítve. Antik utánzat	10.—
1291.	GYÜMÖLCSÁLLVÁNY. Ezüst, áttört díszítéssel. 240 gr.	40.—
1292.	KÉZELŐGOMB EGY PÁR ÉS KÉT MELLGOMB. Arany, gyöngyházzal. 11 gr. . . .	70.—
1293.	GYÜMÖLCSÁLLVÁNY. Ezüst, áttört díszítéssel. 240 gr.	40.—
1294.	GYŰRŰ. Platina, brilliánsokkal	550.—
1295.	FÜLES TÁL. Ezüst, barokk stílusú peremmel. 545 gr.	90.—
1296.	KARLÁNC. Arany, brilliánsokkal. 10 gr. . .	380.—
1297.	SÓTARTÓ. Ezüst. 2 darab. 110 gr. Bécs, 1839. (Javítva.)	18.—
1298.	MELLKERESZT. Fehérarany, brilliánsokkal .	250.—
1299.	POHÁR. Ezüst. 98 gr. Bécs, 1850 körül . . .	20.—
1300	FÜLBEVALÓ. Arany, brilliánsokkal. Egy pár .	350.—

		Kikiáltási ár pengőben
1301.	OVÁLIS TÁLCÁCSKA. Ezüst, trébelt díszítéssel. 95 gr. A XVII. század ízlésében	25.—
1302.	ZSEBÓRA. Arany. Schaffhausen	270.—
1303.	NYELES TÁLACSKA. Ezüst, gerezdes dísszel. 125 gr.	18.—
1304.	KANNÁCSKA. Ezüst, domború barokk ízlésű díszítéssel. 70 gr.	12.—
1305.	FÜGGELÉK. Arany, zománcozott díszítéssel, gyémántokkal kirakva. 28 gr. (Hibás.) . . .	240.—
1306.	TEASZŰRŐ. Ezüst, domború díszítéssel. 100 gr.	15.—
1307.	KIS FEDELES DOBOZ. Ezüst, domború dísszel. 70 gr.	14.—
1308.	KOSÁRKA. Ezüst, áttört díszítéssel. 33 gr. . .	5.—
1309.	POHÁRKA. Ezüst	3.—
1310.	CSÖRGŐ. Ezüst, domború díszítéssel. (Nyele hiányzik.)	5.—
1311.	TÁLACSKA. Ezüst, domború peremmel . . .	3.—
1312.	CUKORFOGÓ. Ezüst, gólya alakban. 58 gr. .	9.
1313.	RUMOSÜVEG. Szögletesen csiszolt üveg, ezüst kupakkal és füllel. Neobarokk	20.—
1314.	GYÜMÖLCSÁLLVÁNY. Ezüst, csiszolt üvegtállal	20.—
1315.	GYÜMÖLCSÁLLVÁNY. Ezüst, csiszolt üvegtállal	20.—
1316.	VÁZÁCSKA. Zománcozott réz, ezüst foglalatban	15.—
1317.	KOSÁR. Ezüst, domború és áttört díszítéssel. 233 gr. Louis, XVI. stílus	40.—
1318.	GYÜMÖLCSÁLLVÁNY. Ezüst, sajtolt és alakos díszítéssel. 330 gr. Bécs, 1854.	100.—
1319.	KÉT KANNA ÉS CUKORTARTÓ. Ezüst, díszes peremmel. 2050 gr. Louis, XVI. modorban . .	800.—
1320.	OVÁLIS DOBOZ FEDŐVEL. Ezüst, domborított díszítéssel. 255 gr.	65.—
1321.	SERLEG. Ezüst, sajtolt díszítéssel. 125 gr. 1860 körül	30.—
1322.	TALPAS KOSÁR. Ezüst, domború sarokkal és áttört díszítéssel. 475 gr. Orosz, 1837. . . .	150.—
1323.	BEFŐTTES TÁL. Ezüst, sajtolt díszítéssel, csiszolt üvegbetéttel. 233 gr.	40.—
1324.	CSÉSZE ALJJAL. Ezüst, alakos díszű füllel, belül aranyozva. 267 gr. München, 1819. Wollenweber	80.—
1325.	TÜPÁRNA. Ezüst, lepke alakban. 82 gr. Bécs, 1831.	30.—
1326.	OVÁLIS FÜLES TÁLCA. Ezüst, áttört peremmel. Súlya fabetéttel együtt 1880 gr. Pest, Giergl Alajos, 1831	500.—

		Kikiáltási ár pengőben
1327.	BOROSKÉSZLET. Ezüst, barokk ízlésű díszítéssel. Mérhető súlya 873 gr. (Palack, 6 pohár és ovális tálca.)	180.—
1328.	ZSEBÓRA. Arany, kétfedelü	150.—
1329.	GYÜMÖLCSÁLLVÁNY. Ezüst, áttört díszítéssel, csiszolt üvegtállal. 510 gr.	70.—
1330.	CSEMEGELAPÁT. Ezüst. Angol	8.—
1331.	TOJÁSTARTÓPOHÁRKA KANÁLLAL. Ezüst, domború díszítéssel. Tokban	16.—
1332.	TISZTI LÁNC. Arany 13 gr.	75.—
1333.	VIRÁGTARTÓ terített asztalra. Ezüst, áttört díszítéssel. 282 gr. Kék üvegbetéttel. Angol	36.—
1334.	OVÁLIS GYÜMÖLCSTÁL. Ezüst, áttört díszítéssel. 294 gr. Angol	32.—
1335.	ZSEBÓRA. Arany. Schaffhausen	280.—
1336.	ECET-OLAJTARTÓ ÁLLVÁNY. Ezüst, vésett- és domború díszítéssel, hat csiszolt üvegbetéttel. 1850 körül	80.—
1337.	CSÉSZE ALJJAL ÉS KANÁLLAL. Aranyozott ezüst, sajtolt díszítéssel	35.—
1338.	ZSEBÓRA. Ezüst. Naptár és stopper szerkezettel	25.—
1339.	NAGY GYÜMÖLCSTÁL. Ezüst, 840 gr. Eperjes, Rombauer, XIX. század első harmada	290.—
1340.	OVÁLIS TÁLACSKA, négy gomblábon álló. Ezüst, áttört díszítéssel. 245 gr. Bécs, 1826.	120.—
1341.	STOPPER-ÓRA. Acéltokban	15.—
1342.	MUSTÁRTARTÓ. Ezüst, trébelt díszítéssel. 120 gr. Porcellán betéttel. Angol. (Kanálka hiányzik.)	60.—
1343.	BORSSZÓRÓ. Ezüst, trébelt díszítéssel	24.—
1344.	BORSSZÓRÓ. Ezüst, trébelt díszítéssel	24.—
1345.	MELLTŰ. Gránátokból. Biedermeier	60.—
1346.	KONFEKTTÁL. Ezüst, trébelt díszítéssel. 280 gr. XVII. század modorában	150.—
1347.	SÓTARTÓ. Ezüst, domború díszítéssel. 1850 körül	15.—
1348.	FEDELES DOBOZKA. Ezüst, öntött díszítéssel. Barokk	70.—
1349.	CIGARETTASZELENCE. Ezüst. 150 gr. (Belül dedikálva.)	22.—
1350.	ECET-OLAJTARTÓ ÁLLVÁNY. Ezüst, trébelt díszítéssel. 555 gr. Bécs, 1845. (Üvegek nélkül.)	160.—
1351.	DÍSZÁLLVÁNYKA. Ezüst, zománcozott díszítéssel, karneol betéttel. Bársony tokban.	15.—
1352.	GYŰRŰ. Arany, gyémántokkal	70.—
1353.	POHÁRKA. Ezüst, zománcozott díszítéssel	6.—

		Kikiáltási ár pengőben
1354.	GYERTYATARTÓ. Ezüst, sajtolt bordákkal. 271 gr. Bécs, 1840.	45.—
1355.	KIS FEDELES DOBOZ. Ezüst, sajtolt díszítéssel. XIX. század	10.—
1356.	TEAKÉSZLET. Ezüst, domború barokk díszítéssel. 1151 gr. (2 kanna, cukortartó és ezüstveretű fatálca.)	240.—
1357.	MELLTŰ. Arany, koráll függelékkel . . .	25.—
1358.	SERLEG. Ezüst, kék üvegbetéttel. Angol . .	20.—
1359.	TÁLCA. Ezüst, zománcozott betéttel	80.—
1360.	VÁZA. Réteges üveg, ezüstfoglalattal . . .	30.—
1361.	VÁZA. Zöldmázú fajánsz, aranyozott ezüst díszítéssel. Sevres. Egy pár	50.—
1362.	VÁZA. Réteges üveg, ezüstfoglalatban. Galle .	40.—
1363.	SERLEG. Ezüst, trébelt díszítéssel. 210 gr. 1840 körül	65.—
1364.	KOSÁR. Ezüst, trébelt és áttört díszítéssel. 550 gr.	110.—
1365.	UTI VARRÓKÉSZLET. Ezüst, sajtolt díszítéssel, bőrrel burkolt könyvalakú, egykorú tokban. XIX. század közepe. (Hibás, 1 darab hiányzik.)	20.—
1366.	VÁZA. Ezüst, 412 gr. (Üvegbetét hiányzik.) .	60.—
1367.	URNAALAKÚ VÁZA. Ezüst, domború díszítéssel. 1212 gr.	180.—
1368.	MINIATŰR. Ékkövekkel díszített ezüstkeretben. XIX. század	15.—
1369.	MELLTŰ. Kamea, aranyfoglalatban . . .	15.—
1370.	MELLTŰ. Onix, aranyfoglalatban, apró gyöngyökkel díszítve	15.—
1371.	MELLTŰ. Arany, gyémántokkal díszítve, női képmás miniatürrel	80.—
1372.	MELLTŰ. Arany, gyémántokkal és ékkövekkel díszítve	45.—
1373.	DÍSZSERLEG FEDŐVEL. Ezüst, sajtolt tölgyfalombbal díszítve. 893 gr. 1874. Király Pál számára készült. (Hibás.)	120.—
1374.	TALPASKOSÁR. Ezüst, áttört díszítéssel 338 gr.	50.—
1375.	FÜGGELÉK LÁNCCAL. Arany, gyémántokkal, igaz gyöngyökkel és rubinnal ékítve. 6 gr. . .	60.—
1376.	NYAKKENDŐTŰ. Arany, apró gyémántokkal díszítve. XIX. század	24.—
1377.	GYŰRŰ. Arany, smaragddal és két rubinnal. XIX. század	15.—
1378.	CIGARETTASZELENCE. Ezüst, vésett díszítéssel. Bécs, 1856.	20.—

Hanik Tóbiás

MAGYAR MUVESZET

1928. 539

21. FEHÉR FAL

Hammerle Gyula

épitett

l.

MÉ. 1916. 11-12.

sz. 26, 27, 28.

29. 30. l.

Könyvtáramban

F. sz. *Lf. Nr.*	Próba *Beschau*	Mesterjegy *Meisterzeichen*	Mester — tárgy — tulajdonos — irodalom *Meister — Gegenstand — Eigentümer — Literatur*
94			**Jonas Hammermann**, e. 1602.
	Nr. 51		*a)* Ciborium vésett Illésházy—Széchy-címerekkel. — *Zibo-rium mit grav. Illésházy—Széchy-Wappen.* R. k. pléb. templom — *R. K. Pfarrkirche*, Eperjes. Arch. Ért., 1896, 337. (Mihalik J.); 1900, 211. (Jurkovich E.).
	Nr. 51		*b)* ~~Két~~ kiszkanál. — ~~Zwei~~ *Prunklöffel.* Auctio Ernst-Museum, Bp., 1929 (Csányi).

a — *Deckelkanne.* Ca 1680	1958 *b*
eingefäß. 1687	689 *b*
Scherzbecher. Ca 1700	1184 *b*
714	1961
rinkschale. Ca 1720	1454 *e*
feszület — *Deckelbecher und*	
	263 *a*
. 1763	1189 *dd*
onstranz. 1767	1189 *ii*
Kehely — *Kelch.* 1769	338 *b*
lch. 1760	472
upa — *Elfenbeinkanne.* 1765	480 *a*
Weinkanne. 1779	1005 *f*
ncsó — *Leviten-Kanne.* 1795	491 *d*
t — *Kaffeeservice.* 1823	505 *e*
— *Relief.* 1830	508 *a*
affeeservice. 1826	515 *f*
Zunftdenkmäler	—

Hammerschlag Miksa, ~~[illegible]~~ festő; szül. 1896 nov. 24-én Bécsben. 1910 óta mint magántisztviselő Budapesten él. Leginkább tájképeket fest.

Szóbeli Közlése.

Flamon Mihály

könnyes

1793-tól választott polgár Budán

Schmall

II. 269. l.

M. KIR. BELÜGYMINISZTERIUM
ÁLLAMI RENDŐRSÉGI OSZTÁLY.

Hamerani Ottone
(Amerani Otto)

romai (?) éremvérő
XVIII. sz.

Lásd

Berk Temérmei 1908
114. l. (22. sz)

MOB kr. 4052.

Hamerani Ottone

olasz (vesnök és) Éremművész

III Károly Belgrádés
Temesvár vinsafegl.
vert érem

Rassay 100, 101. l.

Giovanni Hamerani fia
szül. 1694. Róma † u. o. 1768
1734-1768 közt a római
pénzverdét vezette.

u. o. 116-l.

Hamerani, Ottone

olasz éremvéső
vül. 1694 nov. 7. Romában
+ 1761. márc. 3. u. o

Belgrád elfoglalását
ábrázoló emlékérme –
Egyébként okr. lásd

Thieme – Becker

15. k. 549. l –

~~exp: 1893 martius 17.~~

MICHAEL HAMERL
murarius

MDK

szül. 1670 körül,
megh. Pest, 1724.márc.3.

Belv.Lib.Def.

Homerl

az uj Országház felépítésére benyujtott terve jutalmat kapott

Tóth Endréné: Budapest Enciklopédia, Budapest, 1970.

2311

Hamerle Frigyes,keramikus

Trieszti volt.A kassai gy kerámiagyárnak ügyes,de könnye
elmü alkalmazottja volt. 285.o.

Mihalik Sándor: A kassai második kerámiagyár. 285.o.

Folia Archaeologica.XII.1960.Bpest.
Képzőmüv.Alap Kiadóváll.Bp.

Hamerle Frigyes, keramikus

1805-ben a kassai kőedénygyárból az egyik munkás, Hamerle megszökik. Nem sejtik, hogy hat év múlva ebből a gyárra súlyos bajok nehezednek. 182.old.59.jegyz

Mihalik Sándor: A kassai kőedénygyár 163.old

Folia Archaeologica. XX. 1969. Népmüv. Propaganda Iroda Bpest

Ma

Hamerle Frigyes,keramikus

A kassai kőedénygyárból kilépve,Mandován Ferenccel pipakészitők lettek.1809-ben polgárjogot nyert Kassán. "Hamerle Ferenc róm.k.nős pipakészitő,Triesztből/Tergeste/ származik..." 286.o.

Mihalik Sándor: A kassai második kerámiagyár. 285.o.

Folia Archaeologica.XII.1960.Bpest.
Képzőmüv.Alap Kiadóváll.Bp.

Hamerle Frigyes, keramikus

1810-ben Mandovnnal és Gloseval együtt egy új kőedény-gyár épitésére kértek engedélyt Kassa városától. Ezt meg is kapták. 287.o.

Mihalik Sándor: A kassai második Kerámiagyár. 285.o.

Folia Archaeologica. XII. 1960. Bpest. Képzőmüv. Alap. Kiadóváll. Bp.

Hamerle Frigyes, keramikus

A létesitendő második kassai kőedénygyár feloszlása után Bakos Jakab, gombkötő és Hirlender Mátyás viaszöntő tőkéjével kezdte meg a munkát. 296.o.

Mihalik Sándor: A kassai második kerámiagyár. 285.o.

Folia Archaeologica. XII. 1960. Bpest. Képzőmüv. Alap Kiadóváll. Bp.

Hammerle,J./Joseph/,asztaloslegény

Győrben 1674-1699 között megfordúlt asztaloslegények jegyzéke származás szerint:"ADLERBERG;TIROL;Hammerle J.". 121.old.

Batári Ferenc: Asztaloslegények Győrött a XVII.században - Adatok Győr város asztalosmüvességének történetéhez 93.old

Arrabona,9 - Xantus János Múz.Győr,1967, - A Győri Múz. Évkönyve

Hamerli Mária festő. MDR.

Dunántúli Népszava 1945. I. évf. szept. 30.
„Vasárnap nyílik meg a Gebauer festőiskola kiállítása" 6. l.

Hamerlitz Antal

puskamüves Szegeden

1834-ben szabadítja

fel inasát, Kováts La-

jost, a szegedi lakatos,

órás és puskamüves céh

Hilf. 87. l.

Fenti 1828-ban céh-

mester volt.

u. o. 88. l

Ø Hamilton
festō

l.

Csatkaisoprommuneml

III. 98. l.

(* 1863). Francia államférfi, több ízben pénzügyminiszter. Családi ügyeinek szellőztetése miatt felesége Calmettet szenkesztőt (Figaro) 1914 márc. agyonlőtte, kit a hírség előtt férje védelmezett, említi lemondván a miniszterelnökségről is. Sokan hiszik, hogy C. békeszerelmetlen megakadályozta volna a világháború kitörését, melynek folyamán őt Clémenceau vad alá helyeztette a németekkel való állítólagos összeköttetése miatt.

Caillavet (kajavé), *Gaston Armand de* (1869—1915). Francia vígjátékíró. Flers dolgozótársa. (l. *Flers.*)

Caine (kén), *Sir Thomas Henry Hall* (* 1853). Angol regény- és drámaíró.

Ça ira (szza ira) = majd menni fog. Francia forradalmi dal («Kompawassa az arisztokratákkal») kezdő szavai.

Caisson (= kesszon), l. *Alapozás.*

Caissonbetegség. Ha magas légnyomás alatti dolgozó munkások (víz alatti, mélységekben) a sülyesztő szekrényből (caisson) gyorsan, átmenet nélkül kerülnek normális légnyomás alá, a vér által elnyelt nitrogén gázbólyagok alakjában felszabadul s ezek a finom véredényeket elzárják. Hányás, eszméletlenség, halál lehet ennek súlyos esetekben a következménye, vagy a gerincagyi véredények elzáródása miatt gerincvelő gyuladáshoz hasonló tünetek fejlődhetnek ki.

Cakes (ang. kéksz.), süteménv, piskóta.

Cake-walk (kékwók). Néger tánc.

Calabria. Így nevezték a régiek a 2 délitáliai félsziget körül a keletit, Kr. u. 700 óta a név átment a nyugatira. A mai C. sokat szenvedett földrengésektől. (1908.)

Calais (Kalé). Francia kikötő, átkelőhely Az élet álom (1633). 1635-től kezdve IV. Fülöp hivatalos udvari költője s a madridi királyi színház igazgatója. Nevezetes fordulópontot jelent életében az 1651-ben megjelent, melyben A zalameai bíró nemek lélekrajzával népszerűségének tetőpontját érte el s melyben, hátat fordítva a világi hiúságnak, de nem a drámaírásnak, az egyház kötelékébe lépett. Utolsó művét, egész estét betöltő verses világi drámának számyolcadikát már mint nyolcvan esztendős aggastyán írta meg. *Anthiomek*, mélyértelmű vallásos drámai játékainak száma 73. Ezeknek C. volt feltámadhatatlan mestere. Romantikus drámái közül legkiválóbbak Az állhatatos fejedelem, A csodatevő mágus és A kenesztt áltatta. Hármon drámai művét rímtelen jambusokban *Györy* Vilmos fordította magyarra. Ezek közül Az élet álom című *Hlavsámgi* Kálmán a gazdag eredeti versformák megtartásával 1924-ben újra lefordította s azóta a Nemz. Szín. ezt a fordítást tartja iskaszikus műsorán.

Caldiero (kall-). Falu Olaszországban, a weneua—vicenzai útiól délre. 1796 nov. 12. Bonaparte sikertelen támadást intézett itt az osztrákok állása ellen. 1805 okt. 30—31. csata Masséna és Károly főherceg között, mely az előbbinek visszavonulásával végződött.

Calembourg (kalámbúr). Szójáték, amelynek alapja a szó kétértelmű v. kétféleképem értelmezhető volta. (Pl. Pincér, egy sajtot, de ne legyen kásai, mert magyon ideges waggyok, minden kicsiség felingat.)

Calendae, l. *Kalendae).*

Calepinus, *Ambrosius* (1435—1511). Olasz

bam állami, illetőleg ön
sok fedezésére, hanem h
vartalmak meg.

Celebes. A Nagy-Szund
landi birt., 197.500 km². F
vulk. Tiroposi égh. Kávé
rizs stb.

Celebáció (lat. celebro = ü
misét mond, ünnepélyesle

Celesta. Mustel Augu
1886 óta készített hangsz
acélharangsikaik adják a
billentyűzethez hasonló
meg.

Celesztin pápák. *I.* (
Dalgalliában a semipelag
ham a pelagianizmus elle
nómai zsinaton elítélte Ne
— *III. C.* (1191—98). A
sarja. A hatalmas és en
csász. hűtlenkedésével szem
de II. Fülöp francia kir
ellenszállott nejének, a dán
fogadásával. Lipót osztrá
letlte a keresztesháborúra
Oroszlánszívű Richard fogva
sítésétlne meg a német hova
C. (†1296), korábban *Pi*
rone. Egyszerű és szemlélő
közel két és féléves szék
foltiak meg pápának.
miatt csalhamar a pápa
alá jutott. Maga is érez
alig félévi kormányzás u
mondott a pápaságról s v
gorú életmódjához.

Célpánk. A lövedegy

Hamilton és Meytens

nincs
ét
2

l.

Világj: Magy. Nemzet
tört VIII. 238. l

Hamilton, Johann Georg

MDK

" Medvék és kutyák harca"

o.v.

33.o.

/Czobor-Bodnár/: Az egri képtár. Bp. 1960.

MDK

Hamilton, Johann Georg

Sz. Brüsszel 1672. megh. Bécs 1735.

"Kutyákkal küzdő bika"

o.v.

32.o.

/Czobor-Bednár/: Az egri képtár. Bp. 1960.

MDK

Hamilton, Johann Georg

"Bikahajsza"
"Medvehajsza"

12.o.

/Czobor-Bodnár/: Az egri képtár. Bp. 1960.

MDK

Hamk Tóbiás **szobrász** soproni

1726. felszabadul

1775. meghalt

Csatkai E: Soproni szobrászat. Magyar Művészet,
1928. 7.sz. 539 l.

HAMLER, Georg, nürnbergi óratokkészítő mester

G. H. Uhrgehäusmacher, 5 éves lánya meghalt.
(1806, 925 l)

Preußische Zeitung
(Genthon)

HAMM Georg s. HAM

HAMM, Joseph voltaire

An 1998. 242.

1791 Passy

80
sz. 342

ılkép részlete a hajó északi

2

ronás női szentek, 16. század eleje.

181

s északkeleti falán, 15. századi

99
MvH ltsz. 97772

Hamman E.

Művészet 1915. 248

Székely Miko - Kollejum, sepsi -
szentgyörgy VIII. 175.

M.C.K.

Eduard Hamman belga festő

A párizsban élő kiváló belga festő Zichy baráti köréhez tartozik. Egyik főművében az inkvizició érzékeltetése céljából megfestette Andreas Vezalius hires brüsszeli orvost, amint hullát boncol titokban.

/Magyar Művészet Lexikona/

Berkovits Ilona: Zichy Mihály és a belga festészet. Müv. Ert. 1960. 4. sz. 289. old.

So.

HAMMARL Ferenc építőmester

ref. fiúiskola 1858

Szomorú Ilván: A cegléd. ref. templomok táténeté. Cegléd, 2001. 78.

-ása megjelent a *Leipziger -kunde, Mathematik und* vfolyamában és a *Nyelv-* évfolyamában (a géppel elméletekkel és az addigi -jával). Beszédutánzó gé- k számára írógépet szerk. őzgépet, megalkotta az emberi beszéd szerkeze- a jelentős állomás a mo- kulásában. Színműveket *mache,* dráma; *Das Zau-* .) és verseket is írt. Rézozott. – **F. m.:** Mechanishen Sprache nebst der ier sprechenden Maschiciául is; magyarul: ford. . Tarnóczy Tamás. Bp., lyse the automaton chess 21). – **Irod.:** K. G. v. r den Schachspieler des ny, 1783); Lindner Ernő:

tönbe vitték, de Szeged város közbenj: másfél hónap múlva szabadon enge 1861. okt. 26-án érkezett Pestre. 1861– a *Hon* c. lap r. belső munkatársa volt betegség következtében halt meg. A *M. asszonyok Hetilapjá*nak főmunkatársa 65). A *Népszínházi Évk. 1863-ra* szerk nai [Bethlen] Miklóssal; Buda, 1862). – Útmutatás a hangoztatás útjáni olvas táshoz (Szeged, 1857; 2. kiad. 1858); nyelvtani gyakorlókönyv (Szeged, 1 átd., jav. kiad. 1859); Magyar helyesír (Pest, 1859); Magyar önkéntesek (reg gedi Híradó, 1859. 18–70. sz.); A Ka ünnep Magyarországon 1859-ben (S 1860); A magyar nyelv gyakorlati ta ma, I–IV. (Szeged, 1860–62); Nép oktatástan… (Szeged, 1860); 7 hét Jos ban (Szeged, 1861); A szerelem mind sága (vígjáték; 1861); Szép Mara (néps bem. Budai Népszínház, 1861); A fu tót legény és a nótás leány (népszínm

HAMMEL, Franz, pozsonyi üvegcsiszoló

F. H., bürgerl. Glasermeister, 29 éves feleége meghalt. (1805, 753.l)

—

F. H., bürgerl. Glasermeister, †79 éves korában, Pozsony, 1833 március 7. (1833, 307.l)

—

Preßburger Zeitung
(Genthon)

MDK

Hammel George, Zágráb

Elismerő-oklevelet kapott a párisi világkiallitáson. /Művészi bronz- és vasöntvények oszt./

Cikk: Kitüntetések a párisi világkiallitáson.

Magyar Iparművészet 1900. 357.l.

Hammel Gy. lakatos cég

Ipermürèret 1896-ban 198

Hanns Hammell, asztaloslegény

A győri asztalos és puskaagykészitő céh legénykönyvéből: "Hanns Hammell Von Kremmbs aus Osterreich". 10?.old 1675-től

Batári Ferenc: Asztaloslegények Győrött a XVII.században Adatok Győr vásos asztalosművességének történetéhez 93.old

Arrabona, 9.-Szentus János Múz. Győr, 196?.-A Győri Múz. Evkönyve

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Hammel,? Hanz,asztalosległny

Győrben 1674-1699 között megfordult asztalosległnyek jegyzéke:"Hammel,? Hanz,Krems,Ausztria. 1677 v. 88". 116.old. 13.jegyz.

Batári Ferend: Asztalosległnyek Győrött a XVII.században - Adatok Győr város asztalosművességének Történetéhez 93.old

Arrabona,9. - Xantus János Múz.Győr,1967
A Győri Múz. Évkönyve

Hammel Lajos, szabómester

1872-ben a soproni naptárban szerepel a sztrajk idején. 34.old

László Ernő: A soproni szabólegények sztrajkja 1872-ben. 29.old

Soproni Szemle, Helytört. Folyóirat. XIII. 1959. Sopron

HAMMER ÁDÁM, keramikus

A városlődi kőedénygyárban, minden bizonnyal, mint szakmunkás keramikus dolgozók névsora 1851-1950
HAMMER ÁDÁM, gyári munkás 1898
Függelék 298.old

MOLNÁR [illegible]: A városlődi kőedénygyár/1866-1950/
275.old

A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei, 20. 1971
Veszprém, 1971

Hammer Antal, Textilművész

L. Pauli Anna

Torday Aliz : Textil a lakásban 2.

Esti Hirlap, Bp. 1979 aug. 30.

Hommer Johannes

Kő"faragó. 1720-ban Schwalbach-
ból jött Kolozsvárra. XVIII. század el-
ső" felé, Kolozsvár a Szent Miklós temp-
lom tornyához kő"faragó munkát végez.

B. Nagy Margit: Reneszánsz és barokk
Erdélyben, Bukarest, 1969. 302 l.

Hommer Johannes

1747. Kendilóna, a „sörfőző" lépcsőit faragja.

Bz. Nagy Margit: Reneszánsz és barokk Erdélyben. Bukarest, 1976.

302 l.

HAMMER Dávid

OMIK 1909-1944 234

Hammer Dávid

1930/31

Ferképzőmfoiskèvk

89. l.

M.D.K.

Hammer Ferenc. asztalos-mester

nevét Császka János kőműves mesterrel kapcsolatban említik

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső,
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó,

318. old.

HAMMER Ferenc gyöngyösi asztalos. 1787-ben kéri Pestről való letelepülési engedélyét és Gyöngyösön müködési engedélyt a városi tanácstól. A markazi templom --+ Császka János által 1798-ban készitett templom tervének költségvetésénél szerepel, majd ugyanitt hasonló célból 1816-ban megismételt költségvetés és tervnél szintén ő ajánlkozik az asztalosmunkák végzésére.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit

M.D.K.

HAMMER, Johannes kőfaragó
a németországi Schwalbachból
1717 - 1744 között. Kolozsvárott szerepel
1747. Kendilóna, Teleki-kastélynál dolgo-
zott

Hegyhalmy: Barokk szobrászat... Bp. 1959.
I. 206. l.
II. 134. l.

Hammer Janos (Joannes)

Schwalbachól jött Kolozsvárra, alighanem Konrád fivére. A belső magyar-utcában lakott. Kath., nős, ~~egy~~ három gyermeke van. Lapicida. 1720-ban jött Kolozsvárra. 1740 körül az alábbi kemplom tornyán dolgozik.

Bírókolozsvári szlúhály Lefl. Barok mulatói

17, 18. l. 1934

Hammer János

Kőfaragó

1747

l.

Bürgermeregi

21. l

88

1938

ombos vidék előterében a mezőt nagy
te el, középütt egy magánosan álló
háttérben pedig facsoportok látszanak.

39 cm.
ulat téli tárlatán az 1902: XII. 20-
(907/902).

Hammer János

kőfaragó

1747

l.

Birógernyeszegi

88. l.

Hammer János

rabrás

1.

Biró Erdmüv

120. l.

1941

XXXIX

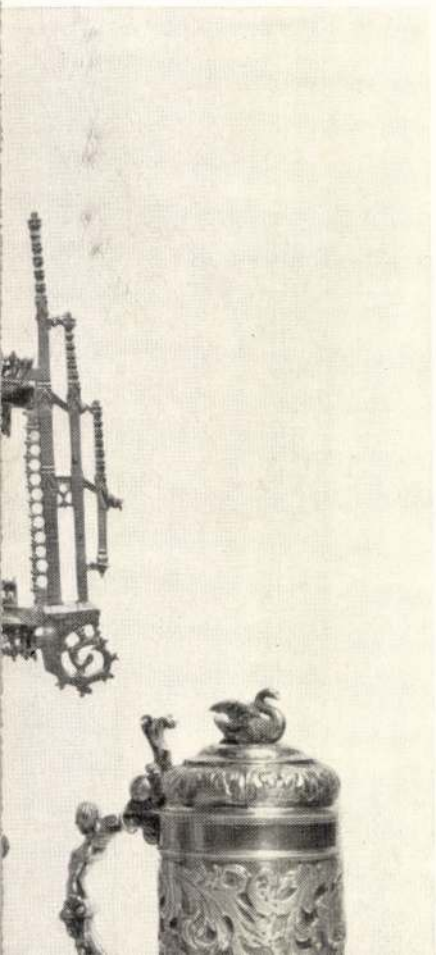

Hammer János

Kolozsvári

kőfárago

1747

l.

Biró Edokast

56 l.

1943 158 l.

Hammer Ignos

Kőfaragó

Schwalbachból kosattak Kolozsvárra a jezsuiták, hol 1727 ban az idegenek öszeirásában szerepel.

Jakab Elek. Kolozsvár tö-
ténete. Bjest. 1888. III. 958 l

Hammer János kőfaragó (mester) Schwalbachból a jezsuiták hívására ment Kolozsvárra, hol 1727. az idegenek összeírásában szerepel. — Konrád kőfaragó 1719. Schwalbachból a városi tanács hívta meg Kolozsvárra, hol a város megerősítésén dolgozott. 1727. még élt Kolozsvárt, ahol lára is volt. (Jakab E., Kolozsvár tört. Bp. 1888 III. 958. l.)

1 mester.

~~Udvarhely megye~~ V. 302.

MDK

Hammer János műépítész

tervét 900 pengővel megvételre javasolták

Döntés az OTI Attila utcai bérházépítkezésének tervpályázatáról. Pesti Napló 1938. okt.8.

M.D.K.

Hammer János, építész

terve 500 p-ös pályázatban győzedelmeskedett az OTI Attila-utcai bérházpályázatán.

Vállalkozók Lapja. Bp. 1938. LIX. évf. 21. 6. sz. 5. old.

M.D.K.

Hammer János, építész

terve 500 p-ös meg-
vételben részesült az OTI
Attila-utcai bérház-
pályázatán.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1938. LXIX. évf.

okt. 6. sz. 9. old.

Hammer Josef

Kőfaragó: Hammer Johannes fia. 1726. okt. 29-én keresztelik. Az 1770-es összeírásban szerepel neve.

B. Nagy Margit: Reneszánsz és barokk Erdélyben, Bukarest, 1970.

303.

Hammer Konrad

(+1748) kőműves. Schwalbachból jött Kolozsvárra. 1718-20 Kolozsvár jezsuíta, akadémiai templom építése. 1728-48 Marosvásárhely, plébániatemplom építése

B. Nagy Margit: Reneszánsz és barokk Erdélyben, Bukarest, 1970.

3031

Hammer Konrad

1728, 1734-45: Kolozsvár, ferences templom újraboltozása és tornyának felépítése. 1734. uo. a Magyar és Torda utcai bástyák reparációja.

B. Nagy Margit: Renesánsz és barokk Erdélyben, Bukarest, 1970.

3031

Hammer Konrad

Szomszédvár térképe 1750-ből (200 pz)
fekete-fehér reprodukció.

D. Nagy Margit: Renaszánsz és barokk
Erdélyben, Bukarest, 1970.

224 l.

Stamper Konrad

építette Marosvásárhelyen a jézsuita templomot, Kolozsvárott a ferences és a Szent Miklós templom tornyát.

Dr. Nagy Margit: Reneszánsz és Barokk Erdélyben, Bukarest, 1970.

2421.

Hammer Konrad

1742-1744, Kolozsvárott, a Szent Mihóly templom tornyán dolgozik.

Dj. Nagy Margit: Renezánsz és barokk Erdélyben, Bukarest, 1970.

303 l.

Hammer, Konrad

novét és erdélyi munkásságát említi

Entz Géza recenziója D.Nagy Margit: Renesszánsz és barokk Erdélyben c.könyvéről.
MÉVtÉrt.Ért.1971.3.sz.258-259.1.

HAMMER Konrád építőmester (Kolozsvár)

Marosvásárhely, ref. tpl. tervezője

1728–1764

Kerekes Gyula: Marosvásárhely
régi épületei. Hmh, 1998 27.

Illud, u aeternum sit et indelebile pignus

Conjugis eximui dulcis amoris opus

Inclycta mausoli conjuux quo pectori quondam

Ossa sui Domini devenerata fuit

Hanc quicuusquve fidem ganerosaea heroidos o

Sic quod filla sui sit tibi nupa thori.

A hajó bal oldali falában:

Síremlék sárgás márványból, magas dombo

hosszú szakállas pánczélos férfi alakjával, feje

czímer, kiterjesztett szárnyú sas és mac

czímerképpel, kezében kard, balja alatt a sasc

alakú sisakdísszel; jobb lába mellett tollbokrét

keretén morva nyelű felirat:

Mrozeny Pan Pan Raphael Podmaniczky z Poc

Gehoz Dusoy Pan buoh milostivo racil beity. S

MDK

Hammer Klára, festö

Edvi-Illés Aladár tanitványa.

(e.a.)

A Képzömüv. Föisk. növ. kiáll. - Mücs.
Ujság. 1928 máj. 2o. 22.1.

Hammer Klára.

kari Illés Aladár tanítványa.

A Képzőművészeti Főiskola
növendékeinek kiállításán
akvarelljei szerepelnek.

Ujság, 1928. Máj. 20.

Hammer Klára
leányközépiskolai rajztanári oklevelet kapott
Képzőm.Főisk.Evk. 1927. 28. 22. lap

21b lap: (Ad Completorium) *C* iniciálé (23×26 mm) ecsetarany alapon festett fehér betű, belül zöld virágbimbóval.

33b lap után két levél kivágva.

51a lap: S iniciálé (34×34 mm) ecsetarany alapon fehérrel árnyékolt betű. A betű belsejében *Könyvettartó férfi* mellképe látható, camaïeu festéssel.

61a lap: E iniciálé (22×25 mm) ecsetarany alapon fehérrel díszített szürke betű.

74b lap: „In commemoratione beate Aldegundis."

75a lap: „Aldegundis virgo egregia cui servit nostra familia."

77a lap: I iniciálé (22×23 mm) ecsetarany alapon rózsaszín-fehér betű.

83b lap: „. . . Laus deo. Anno 1536."

84a lap: „Pour soy bien disposer . . ." *A* iniciálé (26×23 mm) ecsetarany alapon fehérrel díszített szürke betű.

94b lap: Alul bejegyzés: „Ex libris Generosi Domini Martini Hainal die 7 Aprilis. Anno 1698."

ZTRÁK EMLÉKEK

(Kloster Marienthal bei Zittau) és a zwickaui

költségvetés terhére kért 100.000 K
elvben szintén engedélyezem.

Budapest, 1922. május hó 18.

Vass

kép számolja el. Budapest, 1922.

t hiteléül:

Hammer Klára

1924/25 - 1928/29

Ferképzőmfoiskola

89. l.

dag faragott dísszel, túlnyomó számmal azonban egyházi rendeltetésű ily faragványok, di- és triptychonok, hordozható oltárkák. Ilyenek azután — már könnyű szállíthatásuk miatt is — tömegesen kerültek Nyugat országaiba, ahol a középkori plasztika megindulásának rendkívül fontosságú eszközei voltak, mintákul szolgáltak és pl. a francia építészet nagyszerű fellendülésével összefüggő nagyméretű plasztika alkotásain is nem egyszer felismerhető, hogy azok bizánci elefántcsontfaragványokra mennek vissza. A művészet világtörténete szempontjából ez az óriási jelentősége a B.-nek. Ez a szinte megállapodott művészet, amely egyrészt az antik művészet örökéből, másrészt megújult keleti forrásokból táplálkozott és hosszú életén át külső befolyásoktól ment maradt, hosszú tradícióira visszamenő kiváló készségeknek volt letéteményese, oly tudásnak, ügyességeknek birtokosa, amelyeket a Nyugatnak a művészet terén fellépő új népei csak tőle tanulhattak el. A Kelet lett a Nyugat tanítómestere. Konstantinápoly évszázadokig azt a szerepet játszotta, mint Alexandria a hellenizmus korában. Párizs a XVIII. sz.-tól napjainkig. Minden, ami szép és finom volt, onnan került elő. Így az elefántcsontfaragás mellett kivált a miniatűrfestés volt az, amelynek ragyogó technikájú termékei (a különböző korokból származó kiváló emlékek, főleg a párizsi Bibliothèque Nationale-ban) mindenüvé eljutottak, azonkívül a császári selyemszövő műhelyek pompás készítményei (l. Selyemszövés), amelyekre támaszkodott az egész nyugati textilis művészet.

Hammer Konrád MDK

épitomester

a kolozsvári barokká átépített ferences tpl. tornyát Rézúti 1739-45.

(repr, 17)

Ugyanő építi a szt Mihály tpl barokk tornyát.

Bíró József: Kolozsvár Lépekben Pzp 1941 p.o.

Hammer Konrád

1744 körül Bíró János plébános megbízásából barokk stílusban átépítette a Kolozsvári Szent Mihály templom tornyát.

Balogh Kolozsvár

33. l.

Hamer (Hammer) Konrád

Murariorum Magister Schwalbachból (Wiesbaden?) jött Kolozsvárra 1717-ben, a tanács hivására, Kolozsvár falainak megerősítése végett. Kathnös, ~~[illegible]~~ öt gyermeke van. Saját háza van Kolozsvárt (Monostoron), adóját pontosan fizeti. 1740-ben mint pallér működik az alábbi templom tornyának építésénél.

1934

Birókolozsvárisz Mihály

17. l. 18. l. 19. l.

Hammer Konrádnak a jezsuita (most piarista) templom felépítésében is döntő szerepe volt — véli Biró. A gyönyörű barok templom építése (1718–1724) Konrád mester munkálkodásának java idejére esik. 1728-ban történik az óvári ferences templom barok stilusfordítás

ban való újraboltozása, tornyának alapkövét 1734. teszik le s 1745-ig épül. Hammer Konrádnak a jezsuita és ferences templom építésében való szerepét, levéltári adatok hiányában forrásilag bizonyítani nem tudjuk, kutatásaink azonban minden lehetséges kolozsvári barok mestert felderítettek s így már csak más hiányában is Hammer Konrádban kell látnunk a XVIII. század első fele baroképítészetének vezető mesterét.

KÖZSÉGI BÉRMENTESÍTVE CLE BUDAPEST 924 NOV 15

Nagyságos
dr. Szentiványi
úrnak.
Budapest.
VI. Szondy u. 97 b.

Hammer Konrád

1742-től (1744-ig) Biró János plébános megbízásából végezte a Kolozsvári Szent Mihály templom tornyának, mely 1697-ben leégett, ~~restaurálását~~ helyreállítását testvérével Hammer Jánossal együtt.

Az építkezés költségei 13.385 magy. forint és 48½ denárra rugtak. Ezt a tornyot 1763-ban a villámcsapás és egy földrengés igen megrongálta, 1765-ben a beomlással fenyegető barokk tornyot lerombolták.

Birókolozsvári szlbitály 41, 42. 43. l.

SCHILLER

BUDAPEST

VII., Erzsébet-körút 42.

Telefon: 45-3-51.

Női vagy **férfi kézzel** vagy **géppel varrott**

BŐRKEZTYŰK 4.90

az összes különleges divat fazonokban.

Minden pár keztyűért teljes szavatosságot vállalunk.

Hammer Konrád

Kolozsvár épitész

1728

l.

Bürógernyszegi

25. l.

1938

többszöri

T. 2297.

megerősitett vár és város foglalja
zik. Felirata fölül középütt:

1. Innere Statt és befejezése: 5.

3 : 8.6 cm.

-73.

Hammer Konrád

épitész

lásd

Bíró József

Kolozsvári képeslömp.

Bp. 1940. 16. l. 30. l.

17. t. Officina.

zent György keresztel.

estaurálta Nikássy Lajos, 1935.
mester teljesen hasonló kompozíciója a rich-
ondi Cook-gyüjteményben.

Z.: Az esztergomi érseki képtár leírása. Új Magyar Sion, XVI., 1885., 761. l. — Maszlaghy II., 106. szám. — Gerevich: Az Újság, 1916. júl. 20, 3. l. — Gerevich: A prímási képtár olasz mesterei. Vasárnapi Újság, 1916., 825. l. (Képe 826. l.) — Gerevich PA, 236. ,. (Képe 237. l.) — Décsei: Könyvismertetés. MM, V., 1929., 173. l. — Berti Toesca 959. l. (Képe 959. l.) Rónay, Maria: Die Schätze des Christlichen Museums in Esztergom. A műgyüjtő, V., 1931., 6. l. — Berenson 229. l.

GIMIGNANI, GIACINTO (pistoiai festő, 1611—1681)

Scipio a legyőzött kartágóiakat fogadja

Hammer Konrád

épitész

l.

Biró Erdmüv

117, 118. l.

1941

Hammer Konrád

építész

1742-ben festi a kolozsvári Szent Miklós templom mellé barokk tornyot emelt, amit 1763-ban a villámcsapás annyira tönkretett, hogy teljesen le kellett bontani.

Szépmüvészet
1942. 110. l.

Csabai István:
Egy tér életrajza.

Hammer Konrád

kolozsvári épitész

épitette 1740-ben
az alábbi templom-
torunyát, A ~~zárdát~~
és templomot 1728-
ban alakitottak barok
épülettés az 1724-
töl a ferencesek bir-
tokában volt.

Fenyvessy Jeromos dr

O. P. A kolozsvári
ösz Domonkos-zárda
Bp. 1948. 6-l

I.) I. – XIII. + 1. – 258. ll., 1 tabl. ——— Lyon
Pitrat
1875.

II.) Gisements de l'âge du bronze.
1. – 321. ll., 1 tabl. ——— Paris
J. Baudry
1875-76.

III.) Statistique. I. – VIII. + 1. – 245. ll. ——— n. o.,
1875-76

Hammer Konrád

épitesz

17.44 körül Kolozsvár

lásd

Grandpierre Edit

A kolozsvári hent

Mihály templom.

Bpest. 1936. 9. l.

Hammer Konrád

Kőfaragó mester

1719. ben Schwalbachtol a tanacs hivására jött Kolozsvárra a város megerősítése végett, háza van, sfillő Ercsete 1727 ben mégett Kolozsvárott.

Jakab Elek. Kolozsvár tortá neta. Bpest. 1888. III. 958. l

Hammer Konrád

Kolozsvári építész
építette a marosvá-
sárhelyi rk. plébá-
nia ⚲ templomot
1728-64. i.g. Scher-
zer Bálint jezsuita
páter tervei szerint

KiP - 41. l.

⚲ eredetileg
jezsuita

Jahrgang

Hammer Konrád

Magyar Művészet
1934. 369. l.

A garamszentbenedeki oltár középképe 1427-ből az esztergomi Keresztény Múzeumban. Festette Kolozsvári Tamás, ill állíttatta Péter fia Miklós győri énekeskanonok, a királyi kápolna kántora, ki a kép valvarkáján térdel. A jobboldalon, lovon ülő szárados arcvonásai Zsigmond király képét őrizték meg.

(13)

Mátyás király ifjúkori, idealizált arcképe a milanoi Museo Archeologicoban.

(14)

Tájánsz-tál Mátyás és Beatrix címerével a londoni Victoria and Albert Museumban. ~~A~~ A készlet, melynek korábbi darabjai is ismeretesek, olasz, perzsa munka.

Hammer Konrád

építőmester

l.

Mak Vásár Kolozsvár

73. l.

ELEK JÓZSEF
KÖNYVKERESKEDÉSE — ANTIQUARIUM
BUDAPEST IV, EGYETEM-U. 11.
TELEFON: 181-132.

187-400

április
P

Műemlékek Országos

S ives megtekintésre:

1 Denis:Histoire de L'Art Religi

1 Huyche:Les Contemporains

1 Kowalczyk:Dekorative Skulptur

Hammer Konrád MDK

épitőmester

Grandpierre Edit: A kolozsvári Szent Mihály templom. Kolozsvár, 1936. 9.o.

MDK

Hammer Konrád épitész

A marosvásárhelyi rk. plebania templomot épitet-
te. Scherzer Bálint jezsuita páter tervezte.
A templom alapkövét 1728-ban tették le,
1750-ben szentelték fel, 1764-ben fejezték be.
1933-35-ben rastauráltak utoljara.

M. Kiss Pál: Marosvásárhely művelödés tört.
Marosvásárhely, 1943. 24.l.

Ø Hammer Regina

Aextil

1911–13

Einnisk 1930.83.l –

Hammer Viktor festőművész
Gróf Pálffy százados arcképe
Boog vezérőrnagy " " C.T.
Szalender alezredes
Dragonyos főhadnagy
Lohawek őrmester
József fhrg arcképe, olajf.
Konschegg ezredes, " "
Eccher " " "
Arckép, rajz
Sajtóhadiszállás második mükiállitása
Nemzeti Szalon, 1917 február

115. kép. *Santacr*

Hammer Viktor

Eisner-Rubna Vilmos vezérkari ezredes, olaj

Lukacich vezérőrnagy arcképe, olaj

Cs.Kir. sajtóhadiszállás kiáll. 1918. máj. O.H.K.T.

15 l.

Hammer Viktor MDK

Eisner-Bubna Vilmos vezérkari ezredes, olf.

Lukacich vezérőrnagy arcképe, olf.

Műcsarnok 1918.Sajtóhadiszállás

Hammer Zoltán

keramikus

1924

Éinisk 1930. 83. l.

1949

Ismeretlen olasz mester a XVIII. századból.

Francesco Mazzuoli festő képmása. Rm.

K. 1.—

100 m, 67 sz.

Hammerné Günther Mária

1924. máj. MKE

kiáll Nemzeti Szalonban

Alkás kosár, vírf.
Sidek bácsi, vírf.
Csendélet, vírf.
Falusi hangulat, vírf.

Árp. ádkor. hajkarika VIII. 185.

Hammerné

Günther Maria

Neuzeti halm

1924 maj

Tpolyság V. 164.

Hammerné G. M.

1924/25

Ferkèpzomfoiskòvk

89.0.

a B. kijegecesedett tökéletessége az az alap, amelyről a nyugati népek monumentális festészetre irányuló akarása elindul. A mozaikok e roppant seregében helyi és időbeli eltérések felfedezhetők ugyan, de valamennyinek közös vonása e művészet erős megkötöttsége, az egyéni iniciatíva hiánya. Nemcsak az egyes ábrázolások ismétlik híven a kialakult ikonográfiai típusokat, nemcsak az emberi alak ábrázolása marad meg a szigorúan egy síkhoz ragaszkodó, az arányokat szinte kísértetiesen megnyujtó eljárás mellett, hanem a képeknek a templom egyes részeiben való elosztása is a liturgiával összefüggő szoros rendet követ és az uralkodó aranyos háttér, a szereplők szertartásos mozgása, a tér ábrázolásának majdnem teljes kiküszöbölése kizárja a valóság hívebb tolmácsolására irányuló törekvésnek még gondolatát is, amely csak igen későn (valószínüleg nyugati hatás alatt) pl. a XIV. sz. elején a konstantinápolyi Kahrié dzsámi mozaikjaiban jelentkezik. Az egész képes dísznek a középpontja az Üdvözítő vagy — még gyakrabban — Szűz Mária alakja, melynek a nyugati művészetben bekövetkezett differenciált ábrázolása Bizáncból indul ki.

A festészet e monumentális ágának íly hosszú virágzása mellett a szobrászat semmi hasonlót sem mutathat fel, sőt az a B.-ből majdnem teljesen hiányzik. Egyházi okokon kívül, hogy ugyanis a bálványimádásnak még látszatát is kerüljék, még mélyebben fekvő okai is lehetnek a szobrászat elhanyagolásának: a művészeti érzésnek oly iránya, melytől távol áll a plasztikai szépség és amely az egy síkban való ábrázolás absztrakt és ornamentális lehetőségével beéri. A szobrászatnak Bizáncban művelt egyetlen ága a kisplasztika, nevezetesen a

Hammerl

MDK

Hollósy Simon levelei"ből.

MMM Évkönyve 1951, 180l

M. D. R.

HAMMERL Károly építész

Cegléd. Szabadság-tér 4. Ref. központi fiúiskola. 1858-60

Magyar építészet. Bp. 1954. 104. l.

Hammerl Vilmos

ötvös

sül. 1884. Esti tanf.

Altlechner Karolyi

vésnökiel.

Értimisk. 1900/1901.

39. l.

Piringer, Johann VIII. 36.

Hammerl Vilmos

szül. 1884. Esti tanf.
ötösség
Altlechner Károly
vésnöknél.

Értimisk. 1901/2. 45 l.

1904. IX. 15.

Keszthely.

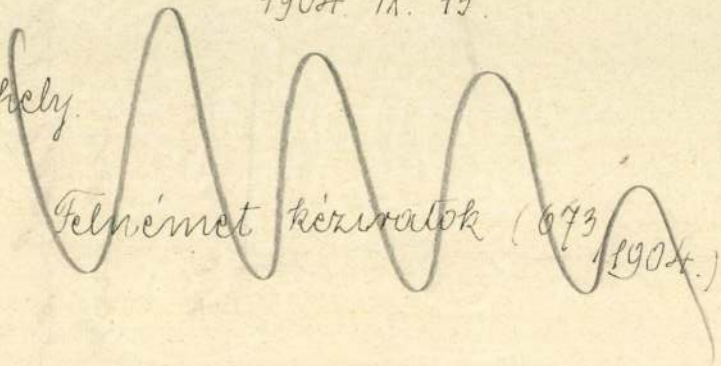

Felnémet kéziratok (673 1904.)

Hammerl Vilmos

vésnöksegéd

Hul. 1884.

Esti tanf.

Ötvösség

Értimisk 1902/3

68. l.

Joseph Hammerle, asztaloslegény

A győri asztalos és puskaagykészitő céh legénykönyvéből, Anno 1695 den 31 Julius: "Ist fremd gesessen Joseph Hammerle von Thurrenirn im Vier Herschafft vom Adlerberg aus Thierrohlen Tieschler gesell". 110. old

Batári Ferenc: Asztaloslegények Győrött a XVII. században - Adatok Győr város asztalosmüvességének történetéhez 93. old

Arrabona, 9.- Antus János Múz, Győr, 1967.- A Győri Múz. Évkönyve

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Hammerle, Joseph, asztaloslegény

Győrben 1674-1699 között megfordúlt asztaloslegények jegyzéke: "Hammerle, Joseph, Adlerberg, ~~xxxxtrix~~ Tirol, 1695. VII. 31.". 116. old. 13. jegyz.

Estári Ferenc: Asztaloslegények Győrött a XVII. században - Adatok Győr város asztalosmüvességének történetéhez 93. old

Arrabona, 9. - Kantus János Múz. Győr, 1967
A Győri Múz. Évkönyve

MDK

Hammermann Jónás, ötvös
/Jonas Hammerman, Hauermann/. 16o2.

Minthogy neve a céhkönyvben az elhalt mesterek sorá
a 9.-ik, következik, hogy a XVI.sz.végén is már mü-
ködött Besztercebányán.
16o2-ben Hauermann aurifaber a város ajándékakép
nászpoharat készit a Radvánszky-család valamelyik
tagjának. /lo frtért./ Jurkovich E.: a b.b.-i pléb.
templ. egykori kincstáráról. Arch.Ert. 19oo.211.l./

Mihalik Sándor: Besztercebányai ötvösök, a XV.-XIX.sz
Muz.-Kvt. 1918. 41-53.l.

MDK

Hammermann Jónás besztercebányai ötvös, első említése 1602.

Árverési Közl. 1941, márc. 1.rk.sz.
8 1.

Hammermann Jónás

ötv.

l.

Kőmagyötvj.

94.17.

Hammermann Jónás

beszterczebányai ötvös

l.

Magyar Múzeum

1945. 32. l.

33. l.

ult ágaskodó lovon. Fején turbán van
bajuszt és szakált hord. Jobb kezével lovának
ja brokáttól való, s rövid kardja ékkövekkel
keresztény és lovas csata folyik. Felirata a

vester Commendant in Ofen."

etnek 35.7:29.6 s a rézlapnak 38:30 cm.

603.

Hammerman Jónás

Ötv.

Besztercebánya

l. Mihalett S:

Betelb. i Jónás

a 15-19.

Mur. Kat. Est. tr. be

1918 43. l.

Pozsony Mária Terézia-út 1. sz.
alatti ú. n. „Láncros-ház"
fényképe IX. 88.

Hammermann János

ötvös XVII. sz.

Besztercebánya

892. Kanál, ezüst

P 15.—

Almásy-Teleki X. 1942

Hammerman (Hauermann) Jónás ötvös a 16. sz. végén és a 17. sz. elején Besztercebányán (kol) 1602. Braun a város ajándékaképen a Radvánszky-család egyik tagjának nászpoharat készített. (Mikalik S., Múz. Kot. Évk. 1918 43. l.)

~~Gyapnekcsontváz, diluviális~~ V. 167

D

Hammermüller Ferenc

építész.

Szül. Székesfehérvár 1903.

Oklevelet nyert 1927.

Nincs egyéb műegyetem s. l.

MDK

Hammermüller F.,ép.
Szül.Székesfehérvár, 1903-ban

Oklevél kelte: 1927
" száma: 9647

A m.kir.József Műegyetemen okl.-t, abszolut.-t vagy okl honositást nyert épitészek névjegyzéke. 1873-1928-ig.
KI-M 17.old. 1931 jan.15.

MDK

Hammersberg Elemér, illusztr.

Inoue Tetsujiro: Ösz-rózsa. Japán éposz három énekben. Ford. Nyeviczkey Zoltán. Bp. 1907.

Dr. Szemlér Lörinc gyüjteményének aukciója. Bp. 1936.
Könyvdiszek - Könyvilluztrációk.
Árv. Közl. 1936. 5. rr. sz. 7o. l.

Hammerschlag Miksa festő * 1896 Bécsben. 1910 óta mint magántisztviselő Budapesten él. Tájképeket fest.

Hammerschlag M.

~~Pósta Béla dr.~~ U. 224, 225, 226, 227, 228,

ANTON JOSEF HAMMERSCHMIDT, pénzverőmester

Mesterjegyek a konvenciós pénzláb érmein:
Gyulafehérváron vert pénzeken:
H. vagy A.H. =ANTON Josef Hammerschmidt
Münzmeister 1765-1780. 138.old.

SZIGETI ISTVÁN: Mesterjegyek a konvenciós pénzláb érmein 138.old.

AZ ÉRME, Közlemények az éremgyűjtés köréből.
XX. 1964. 27-28.sz. Bp.

ANTON JOSEF HAMMERSCHMID, vésnök

Hjkőri vénzeink verdejegyeinek feloldása:
H S -/1777-1780/=Anton Josef Hammerschmid-Gottfried Schickmayer v.Steindelbach/Gyulafehérvárott/ 64.old./Lásd még: 138.old./.

DR. HUSZÁR LAJOS: Ujkori pénzeink verdejegyeinek feloldása 63.old.

AZ ÉREM, Közlemények az éremgyüjtés köréből. ------- XIX. 1963. 25.sz. Bp.

ANTON JOSEF HAMMERSCHMID, vésnök

Ujkori kénzeink verdejegyeinek feloldása:
H-G- /1765-1777/.-Anton Josef Hammerschmid-Alexander de Gagia./gyulafehérvárott./.- 64.old./lásd még:138.old./.

DR. HUSZÁR LAJOS: Ujkori pénzeink verdejegyeinek feloldása 63.old.

AZ ÉREM, Közlemények az éremgyüjtés köréből.
------- XIX. 1963. 25.sz. Bp.

JOSEPH HAMMERSCHMIDT, verőmester

Erdély pénzein a verdejegyek csak 1765-től jelennek meg. De ezek nem közvetlenül a verdékre vonatkoztak, hanem a verde vezető hivatalnokainak kötelező jegyei. Pl. a gyulafehérvári pénzverdében:
HS = Joseph Hammerschlag verőmester és Gottfried Schickmayer von Steidlbach pénzbecsór/Wardein/. 14.old.

RADÓCZY GYULA: Mária Terézia magyar pénzverése 10.old.

Az Érem, Az Éremtani Szakoszt. folyóirata. XXV. évf.
--------- 1969. 49-50. szám. Bp.

JOSEPH HAMMERSCHMIDT, verőmester

Az erdélyi

JOSEPH HAMMERSCHMIDT, verőmeseter

Erdáéy pénzein a verdejegyek csak 1765-től jelennek meg. De ezek nem közvetlenül a verdékre vonatkoznak, hanem a verde vezető hivatalnokainak kötelező jegyei. Pl. a gyulafehérvári pénzverőben:
HG = Joseph Hammerschmidt verőmester és Alexander Gogia pénzbecsőr. 14.old.

RADÓCZY GYULA: Mária Terézia magyar pénzverése 10.old.

AZ ÉRME, Az Éremgyüjtők Egyesületének Hiv.Lapja. ------ 1969. 49-50.sz. Bp.

ANTON JOS.HAMMERSCHMID, éremvésnök

A magyar veretü konvenciós huszasokon Gyulafehérváron 1777-1780-ig H.-S.-mesterjegy.-Anton Jos.Hammerschmid és Gottfried Schikmayer v.Steindlbach, éremvésnökök. Levéldisz, recézés, vagy peremirat. 20.old.

BAKONYI: Magyar veretü konvenciós huszasok és tizesek 19.old.

AZ ÉREM, VII.évf. BP. 1934. Jan-dec.

ANTON JOS.HAMMERSCHMID,éremvésnök

A magyar veretü konvenciós huszasokon Gyulafehérvárón 1765-1777-ig H.-G.-mesterjegyek.Anton Jos.Hammerschmid és Alex.de Gagia,éremvésnökök.Levéldisz,recézés,vagy peremirat. 20.old.

BAKONYI:Magyar veretü konvenciós huszasok és tizesek 19.old

AZ ÉREM, VII. évf. BP. 1934. jan-dec

JOS. HAMMERSCHMID, verőmester

Erdélyi pénzeken H -G mesterjegyek.-Jos. Hammerschmid verőmester és Alexander de Gagia becsüs. 11.old.

SZENTGÁLI KÁROLY: Erdély pénzei 1.old.

AZ ÉRME, VII.évf. 1934. jan-dec.

JOSäHAMMERSCHMID, verőmester

Erdélyi pénzeken H -S mesterjegyek..-Jos.Hammerschmid verőmester és Gottfried Schickmeyer von Steindlbach becsüs. 11.old.

SZENTGÁLI KÁROLY: Erdély pénzei 1.old.

AZ ÉREM, VII.évf. 1934. jan-dec.

M.D.K.

J.C.A.Hammerschmied,grafikus

Könyvében Szigetvárról készitett rajza Johann Sibmacher 1602-ben megjelent rézkarcára megy vissza. Magyarázó szövege,a kép betüjelzései is megegyeznek azzal.2111.o.39 és 41.jegyz.

Kovács Valéria: Sziget várának kutatástörténetéhez 207.o.

A Janus Pannonius Múz.Évkönyve. 1966. 10cs. 1967 Somogymegyei Nyomdaipari Váll. Kaposvár

M.D.K.

J.C.A.Hammerschmied,grafikus

Szövege és rajza együtt hitelesnek látszik,mivel azt a mai Szigetvár területére vetitve a terepen,úthálózaton keresztül körülhatárolható az 1566 előtti Szigetvár térsége. 211.o. 39.jegyz.

Kováts Valéria: Sziget várának kutatástörténetéhez 207.o.

A Janus Pannonius Múz.Évkönyve. 1966. -6cs. 1967
Somogymegyei Nyomdaipari Váll. Nagyvár

M.D.K.

J.C.A.Hammerschmied, grafikus

Szigetvárról készült szines rajzán a C."Die Alte Statt";a mai város központi része;a legdélibb vár,a D."Die Neue Statt",a mai város déli része;A török hadállásokat keleten a mocsárhoz,Az uj városnál,a belső várral szemben északnyugaton rajzolta meg. 211.o. 339.jegyz.

Kovács Valéria: Sziget várának kutatástörténetéhez 207.o.

A Janus Pannonius Múz.Évkönyve. 1966. évfo. 1967 Somogymegyei Nyomdaipari Váll. Nagy vár

M.D.K.

Johannis Casparis Antonii Hammerschmied, grafikus

Reisz-und Lebensbesogreibung...mit Bilbern und Plänen.1691-1716. Szigetvár ostromáról ir és egy általa készitett rajzot is közöl.Szines rajz.A vár kelet felől,madártávlatból.211.o.39.jegyz.

Kovács Valéria: Sziget várának kutatástörténetéhez 207.o.

A Janus Pannonius Múz.Évkönyve. 1966. Pécs. 1967

Somogymegyei Nyomdaipari Váll. Kaposvár

M.D.K.

J.C.A.Hammerschmied, grafikus

Szigetvárról készült szines rajza szerint az A. a "Die Vestung Zigeth", a B. az "Das Inner Schloss" ezek együttesen alkotják a mai vár területét. A mai vá vár ény.-ti térségére helyezhető a belső vár, a mai nag; ész ny.-ti bástya is. 211.o. 39, jegyz.

Kováts Valéria: Sziget várának kutatástörténetéhez 207.o.

A Janus Pannonius Múz. Évkönyve. 1966. Pécs. 1967
Somogymegyei Nyomdaipari Váll. Kaposvár

M.D.K.

J.C.A.Hammerschmied,grafikus

~~1691~~Könyvébe Szigetvárról szines rajza.[illegible].várból áll. Sarkokon bástyák,vizzel van körülvéva.Madártávlati rajz.Sematikusan feltünteti a török sereg hadállásait. 211.o. 39.jegyz.

Kováts Valéria: Sziget várának kutatástörténetéhez 207.o.

A Janus Pannonius Múz.Évkönyve. 1966. Pécs. 1967 Somogymegyei Nyomdaipari Váll. Kaposvár

M.D.K.

J.C.A.Hammerschmied,gaafikus

Bár több rajz forgott közkézen Szigetvárról,ő mégis J.Sibmacher rajzát használt a fel,mivel ezt tekintette a leghitelesebbnek.Sibmacher rajza széles körben el volt terjedve. 211.o.

Kovács Valéria: Sziget várának kutatástörténetéhez 207.o.

A Janus Pannonius Múz.Évkönyve. 1966. Pécs. 1967
Somogymegyei Nyomdaipari Váll. Kaposvár

M.D.K.

Johannis Casparis Antonii Hammerschmied, grafikus

Szigetvárról készült rajza is Dillichre megy vissza. Az ő rajza is egyike azoknak, amelyek közkézen forogtak és fel lettek használva a szigetvári kutatásoknál. - 245.o.129.jegyz.

Kováts Valéria: Sziget várának kutatástörténetéhez 207.o.

A Janus Pannonius Múz. Évkönyve. 1966. Pécs. 1967
Somogymegyei Gyondaipari Váll. Kaposvár

M.D.K.

J.C.A.Hammerschmied, grafikus

Szigetvárnak Schels által rekonstruált helyszinrajzán feltüntetett külső vár, valamint a z ő rajza s az Anguissola térkép eg mádsal azonos területét a ma is álló szigeti vár déli és keleti térségére vonatkoztatjuk, akkor mindez fedi egymást. 212.o.

Kováts Valéria: Sziget várának kutatástörténetéhez 207.o.

A Janos Pannonius Múz.Évkönyve. 1966. Pécs. 1967
Somogymegyei Nyomdaipari Váll. Kaposvár

J.C.A.Hammerschmied, grafi

M.D.K.

J.C.A.Hammerschmied,grafikus
--- --

Szigetvárról készült rajzánnem szerpel a a belső és a külső várat elválasztó vizesárok,a kirohanás hidjával együtt.Dillich,Sibmachernál is hiányzik,de a XVI.sz.-i metszeteken még meg van,a várkapú is máshol van.Ez Dillich 1600-ban ké zült rajzán szerepel igy először, ezt vette át a többi. x 211.o.

Kováts Valéria: Sziget várának kutatástörténetéhez 207.o.

A Janus Pannonius Múz.Évkönyve. 1966. Pécs. 1967
Somogymegyei Nyomdaipari Váll. Kaposvár

HAMMERSCHMIDT FERENC, pénzverőmester

Emlitve:.-56.-1804.V.5....Franciscus, r.kath.Locus orig:ex Bohemia, monetae magister.Receptus:1804.5 Maj. 68.old.

SZÁSZ KÁROLY: Adatok a nagybányai pénzverőház alkalmazottairól /1666-1828/ 61.old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY, LX-LXI.évf. 1961-1962. Akad.Kiadó, Bpest. 1962

MDK

Hammershut János

Az 1714-1715 épült kassai Rozália kápolna torony-gombját és keresztjét készíti.

35. o.

Kampis Antal:Egy építészről
Müterem 1958 I. évf. 4. sz. 35-37 o.

MDK

Hammershut János

/1714/ toronykereszt és gombját készitette
a kápolnának

Wick B: A kassai szt.Rozália-kápolna története.
Kosice, 1935. 10. l.

Hammershut János

Kassai laratos

XVIII. n

l.

Wica Rozália

10. l.

alapítása óta 85
Remeték a Rozálián 86
Városi hatóság Kassán 1715-ben 87
A szt. Rozália temető 91
A szt. Rozália temetőben nyugvók névsora . . 95

HAMMERZKI JÓZSEF

kőedénygyári munkás, hermányi kőedénygyár, 1818

Folia Archaeologica XIV. 1962. 193 1

Hamo, Johannes

1602 Pozsonyban öntött harangját, mely ismeretlen templom számára kérült 1918. a bécsi arzenálban a hadi rolgáltatás alól mentesítették

MOB 872/1918 sz. akta.

I DEO GLORIA SZÖVETSÉGE
25.I. Telefon 862-98

r ü n k !

dvezményes utazásra szóló vasuti igazolványt,
tette. Ugyszintén a konferencia résztvéte-
i jegyet mindenki saját nevére tölti ki.
n irja rá a nevét és a várost, [illegible]
evő római szám a bibliaköri csoport számát

erra kérjük, hozzanak magukkal lepedőt,
dukálni tudjuk. Aki lepedőt nem hoz magá-
be kerül. - A csoportos elszállásolás ez-
a fővárosi diákszállókban lesz. Peggeli-
csora a Protestánd Diákmenza helyiségeiben
t mindenki a szállás felügyelőtől fogja

ben megérkezésük idejét jelezték, karszal-
llomásokon. Megérkezéskor mindenki keresse
állásukra is elvezetik őket. - Ha valaki
ön a Központba, ahol a további informá-

déki résztvevő [illegible] a konferencia első nap-
központi titkárságnál, ahol állandó per-

MDK

Hamon János épitőmester +1796

Schoen Arnold:Buda épitőmestereiről töredékek, vázlatok II.A budai épitészet mesterei Mária Terézia uralkodásától a Szépitési Bizottság megalakulásáig 1740-1808 Művért 1957.VI.évf.4.sz.301.l.

MDK

H amon János Mihály / 1729-96/

A Szt Anna templom kupoláján, mely 1762-re készült el, mostohaapjával Nepauer Máté mesterrel együtt dolgozott.

Zakariás G. Sándor : A budai Batthyány tér
B p. 1958. 22.o.

MDK

Hamon kömüvesmester

1765-ben a budai Szent Anna templomon dolgozott.

Schoen Arnold: A budai Szent Anna templom. 209.

MDK

Hamon kömüvesmester,

1765-ben No.35. vita tárgyát képezö kömüves munkák és napszámok fenti számu számlával kifizetye.
Számlát fizettek H.-nak 1766. No. 42. szerint 1769. No.24. 12 db heti cédula fizetve.
177o. is fizették.

Schoen Arnold:A budai szent Anna-templom. 2o9.-21o.l.
?

MDK

Hamon

Schoen A: A budai Szt.Anna-tepl. Bp.1936.

211 l.

Madách Pál

Hamon János
építőmester

Budapest régiségei, a tört. muzeum évkönyve
XVII. 1956 .évf 308 l.

Hamonn János

budai Szt Anna Templom

184.o.

Székely László /szerk/ Budapesti zsebkalauz.

Bp. 1969.

Hamon János Mihály

budai építész ~~XVIII. sz.~~
XVIII – XIX. sz.

„Prospekt des kay. König Schloss und Residentz in der Haupt und Vestung Offen. Joh. Mich. Hamon" feliratu, 32 x 76 cm nagyságu tervrajza az alabbi muzeumban.

Kat-Bratislavy

61, 289. l.

Hamon János Mihály

építőmester

(Hamon Mihály)

l.

Müller Flórián kápolna

27. l 37. l.

Hamon Mihály

a budai szent Anna
templom építőmestere
vád 1762.

Nemethy Lajos - Kögl
Ádám. Uj Magyar Sion
1878. 23. l.

7780.

M. KIR. ERDŐIGAZGATÓSÁG MISKOLC

Tekintetes Müen

utána IX ker

Rákos ute

Rosetten. 160×85 cm.

1348. SELYEM ANATOLSZŐNYEG, kél
XIX. sz. — Seiden Anatolteppich, im
XIX. Jh. 170×110 cm.

1349. SZAMARKANDSZŐNYEG, vörös t
teppich, mit drei blaue Medaillons.

1350. KIRMANSZŐNYEG, középmedaillon

1351. TEBRISZ-SZŐNYEG, kék tükrében
Medaillon. 400×300 cm.

1352. MOSZULSZŐNYEG, kék tükrében h
Medaillons. 180×120 cm.

1353. AFSALSZŐNYEG, kék tükrében m
165×136 cm.

1354. PERZSASZŐNYEG, ciprusdisszel. –

1355. SIRÁSZSZŐNYEG, három medaillo

1356. FERAHANSZŐNYEG, fehér tükréb
Spiegel herater Muster. XIX. Jh. 125

1357. KIRMANSZŐNYEG, nagy medaillon
XIX. Jh. 190×170 cm.

s tükörrel. — Tebristeppich, im Spiegel Medaillons.

ionnal. — Tebristeppich, mit grünem Medaillon. 290×210 cm.

ben virágzó fák. XIX. sz. — Tebristeppich, im gelben Spiegel 250 cm.

ében állatalakokkal. — Seidenteppich, mit Tierfiguren in

rében nagy medaillon. — Joraganteppich, im roten Spiegel

piros alapon csucsos medaillonokkal. XIX. sz. — Jomud-Medaillons. XIX. Jh. 155×225 cm.

Hamon Janos Mihály

épitom. XVIII-n

vrád

Pig Müvel

534 l.

1946	FEBRUÁR–			
Óra	HÉTFŐ **25** Géza vt.	KEDD **26** K. sz. Margit	SZERDA **27** Gábor passz.	CS
8–9				
9–10				
10–11				
11–12				
12–1				
1–2				
2–3				
3–4				
4–5				
5–6				
6–7				

Jegyzetek

Hamon János
Mihály

Lásd

Réh 87, 88 l

Száma		A mű szerzője, czím, anyaga stb.
sor szerint	leltár szerint	

Hamon Tanós Mihály

1729–1796.

budai pulcetési és már ismert építőmestercsaládnak tagja. Kezdetben atyjánál, majd mostoha atyjánál Nepauer Mátyásnál tanult, akivel együtt szerepelt a Szt Anna templom befejezésé-ről is.

Réh, 88.l

Hamon Mihály

körmöcs

1793 választott pol-
gár Budain -
Schmall L. Adalékok
Bp 1899 II 269. l.

~~Altati csont VI. 261~~

Hamon János Mihály

könnyes mester

1760–1796.

Budán

Sbudai kö 189.

Tehát sem János, sem Mihály külön nincs, hanem a fenti. Eszerint gávítandó a Ezz Ezirátu.

Horváth Géza dr. I. 226

Érkezett 1904. szeptember 1.

653/1904. sz. (Budapest, 1904. augusztus 27-én 18000. sz.a.)

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. Minisztérium Számvevősége

Kremer József orsz. felügyelő temesvári és nagybányai és Schönherr Gyula előadó-titkár poprád-felkai és kassai utiszámláját érvényesíti (A pénz felvétele végett közöltetett az érdekeltekkel, 1904. IX. 1.)

Hamon J. Mihály 43, 74, 159, 160, 161—162, 175, 210, 211, 231

Schoenvisnia templ.

Kisfaludi-Strobl Zsigmond

kozták, mint Van Gogh. Egyikük sem vonta le a végső következtetéseket, melyek azután a világháború szellemi megfelelőjeként az absztrakt irányokban vagy az izmusokban, a futurizmusban, kubizmusban és expresszionizmusban öltöttek testet, e brutális mozgalmakban, melyek az elmélet kedvéért csontig lefaragták a húst a művészet testéről.

A stílustörekvéseknek tulajdonítható az az óriási ellentét, mely a művészt és a közönséget manapság elválasztja egymástól. A kiállítások látogatóinak zöme azóta nézi a képeket fejcsóválva, fogcsikorgatva vagy mosolyogva. Nem tételezhető fel, hogy szerte a világban valamennyi új festő a patológia birodalmába tartoznék, de éppúgy az sem, hogy a közönség értelmi színvonala mélypontig süllyedt volna. A szakadás oka az, hogy az új művészet nem imitatív jellegű s nem áll a tárgyias képzetek alapján. A helyzet csak az izmusok kiégése óta javult némiképpen, a magánügyből ismét kezd közügy válni, de a harmónia még tá-

Flamon. János Mihály

Kőművesmester Budán

Meghalt 1796 ápr. 17.

Mesterkönyv.

Építészeti Múzeum

1088 leltári sz.

Heller J. pesti festőképész VII. 35.

MDK

Hamon János Mihály, épitőmester
1750-ben szabadult legénnyé
1760-ban lett mester
+1796

Scoen Arnold: Budai épitőmesterekről töredékek, vázlatok.
Müv.Ért.1957, VI.évf. 4.sz. ~~297~~-301 l.

Illyefalvi: Pesti és budai polgárok 1686-1848.....I. II.117

Név: Hannon Johann Michael

Foglalkozás: Kömüves mester (Maurermeister)

Szárm.hely: _____

Hitfelekezet: _____ Csal.állapot: _____

A polgárjog megszerzésének időpontja: 1760 XII 19

A polgárjogért fizetett összeg forintban: _____

MDK

Hamon József kőmives legény XVIII.sz.

Schoen Arnold:Buda építőmestereiről töredékek, vázlatok II.A budai épitészet mesterei Mária Terézia uralkodásától a Szépitési Bizottság megalakulásáig 1740-1808 Művért 1957.VI.évf.4.sz.301.l.

Hamon Mihály János
építőmester

MDK

1778-82-ben az Anna templom plébániaház keleti szárnyát iskola céljára bővitette.

Zakariás G. Sándor : A budai Batthyány tér
Bp. 1958. 31.o.

MDK

Hamon Kristof, épitőmester
1693-1748, cseh pogratizi eredetü

Schoen Arnold: Buda épitőmestereiről töredékek vázlatok.
Müv.Ért.1957, VI.évf. 4.sz. ~~297~~-301 l.

MDK

Hamon Kristóf cseh eredetü épitőmester 1693-1748

Schoen Arnold:Buda épitőmestereiről töredékek, vázlatok II.A budai épitészet mesterei Mária Terézia uralkodásától a Szépitési Bizottság megalakulásáig 1740-1808 Müvért 1957.VI.évf.4.sz.301.l.

Hlaman Kristóf
építén

és Nepauer Máté munkái a zárci cisz-
ter templom és a budai St. Anna templom.

A magyarországi műv. tört. I. 289.
Corvina 1970.

Hamon Kristóf építőmester.

A buda-vizivárosi Anna-templom és a buda-újlaki plébániatemplom alkotója. Külföldi születésű, de Budán telepedett le, budai polgárjogot kapott, fia folytatta mesterségét.

Kampis Antal: A magyar képzőművészet története.

Népszava, 1942. jan. 15.

HAMON, Cristoph Történagi

XVIII. n. Buda

Építészet 1998 115.

Mária-szobor
Rákóczi út
Ráchegy u. sarkán
hrsz: 2163/4
barokk
18. század második fele

Kovácsoltvas kerítéssel (1900 k
területen álló lépcsős emelvény
emelkedik hangsúlyos lábazatta
Fölötte magas oszlopon az ered
szobor másolata. Az emlékoszlo
harangláb áll.

Kisasszonytemető
Kisasszony u.

Temetőkápolna.....
hrsz: 2885
barokk
1724

A temető DK-i végében sza
egyhajós, homlokzati torny
egyeneszárodású, a hajónál
szentéllyel, a szentély egyik
sekrestyével, a másikon rav
(Pirner Mihály kőművesme

Hamon Kristóf

épitette a budai Szent Anna templomot.

16. sz. reprodukció.

Voit Pál: A barokk Magyarországon,

Budapest, 1970.

951

Hamon Kristóf

Buda első jelentős építőmestere, a csehországi Pograliz-ben született s 1740-ben nyújtotta be a Szent Anna templom költségvetési tervét.

Voit Pál: A barokk Magyarországon, Budapest, 1970.

541

Hamon Kristóf

munkáját Nöpauer Mátyás 1748-ban vette át a munkát, folytatta a budavári templom építését is.

Voit Pál: A barokk Magyarországon, Budapest, 1970.

54 p

Hámon Kristóf
építész

~ — Nepauer Máté: Szt. Anna templom.
Bp. (1740-58)

Repr.

Rados Jenő: Magyar építészettört. 237. nép.
Műszaki Kiadó 1971.

Hámon Kristóf
építén

~és Nepauer Máté műve a Batthyány
téri Szt. Anna templom.

Raós lenő: Magyar építészettört. 190.
Műszaki kiadó 1971.

MDK

Hamon Kristóf kőmives mester

résztvett Buda ujjáépitésében 1686 után

Schoen Arnold:Buda épitőmestereiről töredékek, vázlatok I.Kik épitették ujjá Budát az 1686.évi romokból? Müvért 1957.VI.évf.4.sz.299.l.

HAMON Kristóf építőmester XVIII. szd első fele MDK.

Tóth András – Pálóczi Nóra: A mérnöki szervezet kialakulásának előzményei Budán és Pesten. Tanulmányok Bp. múltjából. 1956. XI. köt. 80. l.

Hamonn Kristóf

MK

Budai Szt Anna templom.

- 184.o.

Székely László /szerk/ Budapesti zsebkalauz.

Bp. 1969.

K. D. K.

HAMON Kristóf építész

Bp. Újlaki vk. templom, Nepauer Mátéval 1746-59.

Magyar építészet, Bp. 1954. 66. l.

Hamon Kristóf /1693-1748./

MDK

épitész

A budai Szt Anna templom Hamon K és
Nepauer Mátyás budai mesterek alkotása.

Magy.Müv. Tört. I. /szerk. Dercsényi/ 390.o.

alaprajz repr.: 374.o. 288. kép.

MDK

Hamon K ristof /1693-1748/
budai épitőmester

A Szt Anna templom

Zakariás G. Sándor : A budai B atthyány tér
Bp. 1958. 21.o.

Repr.: Az Anna templom eredeti terve 1740
U.o. 20.o. 12. kép.
A Szt A nna templom főhomlokzata 1930-ba
U.o. 23.o. 14. kép.

Hamon csak a szentélyt fejezte be 1746ban
és a ~~lótr~~ lorettoi kápolnát elkezdte 1747-ben
Utóda Nepauer Máté módositotta a bejárati
szakasz és a főhomlokzat terveit.
U.o. 22.o.

M.D.K.

Hamonn Kristóf és fiai
építőmester

A Batthyány-téri Szent Anna templomot Hepauer
Mátyással építették olasz mesterek tervei alapján.

Dr. Lechner Jenő: Budapest műemlékei, Bp. 1924.
Kertész K. Róbert: A barok stíluskorszak műemlékei. 1281

M. D. K.

HAMON Kristóf kőművesmester

A mai újlaki plébánia templom
építése tervei alapján 1746-ban
indult.

1748-ban bekövetkezett halála
után Wagner Mátyás folytatta a
munkát

Budapest műemlékei II. kp. 1962. 160. l.

Hámon Kristóf

és Nepauer Miklós építette a
Batthyány téri Szt. Anna templomot.
Budai mesterek.

Artner Tivadar: A barokk művészete. Bp. 1968.
Móra k., 129 l., képes.

123. l.

Hamon János Mihály, kőművesmester, szül. Buda-Újlakon 1729. (keresztelték dec. 14.), megh. 1796 ápr. 14. Budán. Fl. Kristóf kőművesmester fia. Atyjánál és Nepauer Mátyásnál tanult. 1755-től mint legény, majd pallér Budán dolgozott. 1760. a budai kőművescéh felvette a mesterek sorába s még ez évben polgárjogot is nyert. 1761. és 1766-68. aldéchmester volt. A vízivárosi sz. Anna-templom építését Nepauerrel együtt fl. fejezte be. 1772-85. Budavárost ismételten fogalkozatta.

Schoen Arnold: A budai szent Anna-templom. Bpest, 1930. 161. l.

Hamon János Mihály kőművesmester; született Buda-Újlakon, ahol 1729 december 14-én kereszteltetett; szülei Hamon Kristóf kőműves és neje, Klára (1). Édesatyjánál, majd mostohaatyja, Nepauer Mátyás kőművesmester mellett tanulta az építés mesterségét és valószínűleg az akkori szokás szerint külföldön is vándorolt mesterségét tanulva. 1755-ben a budai kőművescéhnél céhlegény lett.

Kőművespallér létére 1759 február 25-én feleségül vette Raisch Erzsébet hajadont (2). Házasságából a Vízivárosban a következő gyermekei születtek, illetőleg kereszteltettek: 1759 december 7-én xaveri Ferenc Károly († 1760 jan. 13.), Katalin 1761 január 11-én († 1767 dec. 31.), 1762 december 1-én borromei Károly, 1764 október 20-án solanoi Ferenc, 1766 január 2-án Antal, 1767 szeptember 26-án Mihály, 1770 április 6-án ferrarai Vince († 1771 márc. 24.), 1771 június 13-án Anna Mária († 1772 máj. 12.), 1775 január 9-én József, 1777 október 8-án Mária Terézia. 1759 augusztusában kérelmezte mesterré s polgárrá való választását, azonban a céh három kőművesmestere Schaden, Orashek és Viola minden törvényes kényszereszközzel igyekeztek megakadályozni mesterré való elismertetését azzal indokolva álláspontjukat, hogy az építési, illetőleg kőművesi szakmában rendkívül nehéz megélhetési viszonyok uralkodnak; a városi tanács helyt adván a kőművesmesterek véleményének, csak 1760 december 19-én veszi fel polgárrá a céh által már kőművesmesternek elismert Hamont. A céhben aztán csakhamar többízben is viselt tisztséget, így 1761, 1766, 1767, 1768-ban alcéhmester volt (3). 1764 júliusában Böhm János ácslegénnyel támadt pöre. Nagyszámú családjával gyakran élhetett sanyarú anyagi viszonyok között; erre enged következtetni az a körülmény, hogy 1785-ben Sauttermeisterné 600 forinttal terhelteti meg Hamon és felesége vagyonát (4). Meghalt 1796 április 14-én tüdőgyulladásban. Felesége Erzsébet pedig meghalt 1810 március 19-én 73 éves korban (5).

Munkásságáról elenyészően keveset tudunk. Az atyja által kezdett, mostohaatyja, Nepauer Mátyás kőművesmester által folytatott vízivárosi szent Anna-templom építését Nepauerrel együtt fejezte be, azonban Hamon János Mihály a köztudatban úgy élt, mint a templom befejezője (6) (Lásd a szöveget és a Levéltári anyag idevonatkozó részét). 1772-ben építette az Ország-úti városi mérlegházat (7). 1776-ban kőhidat, 1777—1778-ban különböző városi épületet, 1784-ben a várbeli volt kármelitakolostor mellett víztornyot, 1785-ben pedig ököristállót épített a város számára (8).

Jegyzetek: 1. Buda-újlaki plébánia matrikulája. — 2. Budavári Boldogasszony-plébánia matrikulája. — 3. Prothocoll Eines Ehrsammen Steinmez und Maurer Handwercks... kézirat a Budapest Székesfővárosi Levéltárban. — 4. Budai városi tanácsi jegyzőkönyv 1759. aug. 3., aug. 31., szept. 3. — 1760. dec. 19. — 1764. júl. 9. — 1785. okt. 3. — 5. Buda-vízivárosi szent Anna-plébánia matrikulái. — 6. Özvegye halálakor is így jegyeztetett be: »Elisabetha Hamonia, Murarii Magistri, qui nostram Ecclesiam consumavit relicta vidua.« — 7. Budapest Székesfővárosi Levéltárban. Pénztári számadások 16. doboz. — 8. Budai városi tanácsi jegyzőkönyv, 1776. nov. 23. — 1777. — 1778. — 1784. dec. — 1785. okt. 22.

relicta vidua.« — 7. Budapest Székesfővárosi Levéltárban. Pénztári számadások 16. doboz. — 8. Budai városi tanácsi jegyzőkönyv, 1776. nov. 23. — 1777. — 1778. — 1784. dec. — 1785. okt. 22.

Hörger Antal szobrász; született 1776-ban Kismartonban és Ferenc András névre kereszteltetett (1); szülei Hörger András iskolamester, majd városbíró és neje, Anna Margit. Éva Mária nevű nőtestvérét 1695 február 8-án feleségül vette *Ungleich Fülöp* szobrász, akinek segédtársaként tűnik fel 1712-ben a várbeli második Szentháromság-szobor emelésével kapcsolatban Budán, ahol a várban megtelepedve, műhelyt nyitva, házat és szőllőt szerezve élete végéig maradt. 1713 július 21-én polgárrá választatott. 1713 augusztus 13-án házasságra lépett özvegy Tettenwolf Erzsébettel; egyik tanujuk Hölbling János kőművesmester volt (2). 1714-ben a budai városi külső tanács tagja lett. Szőllejével, majd kőbányájával többször volt baja a hatóság előtt; így 1730 április 28-án Vogl Konrád kőfaragómester a gellérthegyi saját szőlleje és Hörgernek a vele szomszédos kőbányája határának megállapítása végett a városi tanácstól bizottság kiküldését kéri. 1731 április 19-én keresztvíz alá tartja *Weibl Tamás* szobrász fiát, Antalt. 1736-ban városi hatvanas. 1736 április 15-én keresztapja Weibl Tamás szobrász Mária Anna nevű leányának. 1737-ben pedig budai városi tanácsossá lőn. 1738 június 2-án Kaillné házasságtörési pörében tanuként szerepel (3). 1741 szeptember 19-én a városi tanács téglaégetésre ad neki engedélyt (4). 1755-ben a budavári háztulajdonosk lajstromában özvegyként szerepel. 1757 novemberében eladja buda-újlaki téglaégetőjét. 1763-ban a háztulajdonosok jegyzékében már házas, felesége Teréz. 1763 október 27-én utoljára fordul meg a városi tanács ülésén. És 1765 február 6-án halt meg szélhűdés következkében a halotti anyakönyv bejegyzése szerint nyolcvanéves korában (5). Két házassága, úgylátszik, gyermektelen volt. Hátrahagyott özvegye pedig 1772 december elsejétől közismert nyomora miatt a polgári kórházba került.

Dacára hosszúra nyúlt életének budai tartózkodása előtt való időből munkásságáról semmi adatunk; budai szobrászi tevékenységéről is fogyatékosak adataink. Hogy eleinte elég munkája lehetett, bizonyítja az a körülmény, hogy nagyobb szobrászműhelyt tartott, amelyben segédekkel, tanítványokkal dolgozott. Az ő műhelyében tanult a nagyszebeni származású *Schedler J. Kristof* is, aki hatévi tanulás után 1729-ben szabadult fel kőfaragólegénnyé nála.

anyakönyvei. — 3. Budai városi tanácsülési jegyzőkönyvek: 1732., 1733., 1737. Schmall Lajos: Adalékok Budapest székesfőváros történetéhez. 2. kötet. 1899. 269. old. — 4. Budapest Székesfővárosi Levéltár; Budai Levéltár, Pénztári számadások 7. és 8. doboz. Budai városi tanácsülési jegyzőkönyv 1745 május 24. — 5. Dr. Szokolay Antal szerk: A budapest-újlaki róm kath. egyház évkönyvei. I. 1926. 36. old.: »Ki kell egészetenem ezen adatokat az 1756-iki canonica visitatióból azzal, hogy a templom tervezője, s az épités megindítója *Haman Kristóf* épitész volt . . .« — 6. Buda-vízivárosi plébánia halotti anyakönyve.

Hamon János Mihály kőművesmester; született Buda-Újlakon, ahol

Mozgásba lendült Parafarm

A Kolozsvári Magyar Színház hatalmas, kerek kupolája alatt eget verő ünnepléseket lehet rendezni. Jobb napokon (ha a belógó pénztelen diákokat is odaszámítjuk) ezer ember is összejöhet tapsolni, örülni, ünnepelni. A napokban, amikor az erdélyi színjátszás születésének 200. évfordulójára kiírt színipályázat eredményét hirdették ki, ilyen látványos ünnep nem volt, de hát ki hozsannázik manapság kamaraoperáknak?

A Kolozsvári Magyar Színház viszont két évszázad alatt sem jutott el odáig, hogy legyen saját stúdiószínpada, kisterme.Talán nem volna annyira érzékelhető ez a hiány, ha a pályadíjnyertes opera nem lenne *kamaradarab*. Márpedig *Demény Attila* és *Visky András* első helyezett műve, a Parafarm az. Nemcsak a méretei – 40 perc, kis zenekar, kevés szereplő stb. – teszik azzá, hanem a hangvétele is. A Parafarm, bár bevallottan Orwell Állatfarmjától indul el, nem egy zanzásított, megzenésített „tündérmese" (ez az eredetinek az alcíme), hanem egy szürrealista látomás. A budapesti vendégrendező, *Kerényi Miklós Gábor* a zeneszerző látomását kitűnő látványossággal és mozgalmassággal vitte színpadra.

S bár az előadás közben rendőrök hemzsegtek mindenütt, az ünnepség biztonsága mégsem volt tökéletes: az erődemonstráció ellenére a Continental Szálló előtt *fényes nappal* kiszúrták a magyar nagykövetség diplomatarendszámú kocsijának mind a négy gumiját.

Horka István

MOZAIK

☛ A Berzsenyi Dániel Irodalmi és Művészeti Társaság december 17-i ünnepi összejövetelén adja át a Berzsenyi-díjakat. Az 1988-ban alapított díjak idei jutamazottjai: *Csokits János, Csoóri Sándor* költő, *Várady Béla* történész és *Várdy Huszár Ágnes* irodalomtörténész.

☛ A Közlekedési Múzeumban holnap délelőtt nyílik meg *Hemmert László* grafikus karikatúrakiállítása, valamint a nemzetközi műanyag repülőgépmakettek kiállítása is.

☛ Ünnepi oratóriumesteket rendeznek a Zeneakadémián a Magyar Állami Hangversenyzenekar és a Magyar Állami Énekkar közreműködésével. Az első koncertet december 28-án tartják, *Rossini* művét adják elő *Győriványi-Ráth György* vezényletével.

☛ Sopronban próbálták, és ott is mutatkoztak be októberben *Kander–Ebb* Görkorcsolyapálya című musicaljének szereplői. A zenés darabot *Mikó István* rendezte, a főbb szerepeket *Voith Ági, Bede-Fazekas Annamária, Incze József, Benkő Péter* és *Forgács Péter* játssza. Az első budapesti előadás napja: január 23., helyszíne pedig az Arizona Színház.

Népszerű művészek a színpadon és a zsűriben

Sztárparádé a fesztiválon

Gyülekezik a versenyzők serege a februári, a rádió és a televízió által is közvetített popfesztiválra. Eddig több mint kétszáz nevezés érkezett a Rákóczi Kiadó címére. A határidő ez év utolsó napja, így ez a szám még változhat.

Tulajdonképpen nem is ez a meglepő, hanem inkább az, hogy mennyi ismert zenekar és előadó nyújtott be dalt, a játékon túl azt is remélve, hogy övék lehet az egymillió forintos fődíj.

Már a fellépők között van a *Manhattan*, a *Pa-Dö-Dö*, az *AD Studio, Delhusa Gjon, Szűcs Judith, Vincze Lilla, Pierrot*, a *Ladánybene 27* és a korábbi győztes *Kortársak* együttes. S ezek csak a nagylemezesek. Rajtuk kívül számos fiatal, eddig ismeretlen pesti és vidéki, sőt határainkon túl működő zenekar jelezte résztvételi szándékát.

Lesz tehát küzdelem, s ismerve a szakmát, sértődés.

Versenybe áll a két pa-dö-dős lány

Szerencsére a nagy generáció tagjai által fémjelzett zsűri szavazatai mindenképpen hitelesítik a vélhetően sok vitát kavaró versenyt. Ami pedig talán a legfontosabb: húsz éve nem volt arra példa, hogy egy fesztiválra ennyi ismert arc összegyűljön. Arról nem is beszélve, hogy *Bródyt* és *Pressert* látni a zsűriben, az sem lesz akármilyen látvány...

gréczy

(Varga László felvétele)

Végszóra érkezett az ifjú pár

Virágcsokor a színészektől

A Vígszínházban *Goldoni* Két úr szolgája című darabjának legutóbbi előadását egy furcsa eset emelte ünnepivé. Olyasmi történt, amihez hasonlóra a társulat művészei nem emlékeznek. A Pantalonét játszó színész, *Méhes László* éppen szerepének ehhez a mondatához ért: „Ezt a házasságot tényleg az ég akarta", amikor azt vették észre a színpadon lévők, hogy az első sor középső két székéhez tart egy fehér menyaszonyi ruhába öltözött lány és egy sötét ruhás fiú. Nem lehetett őket nem észrevenni, hiszen az előadás megkezdése után engedték be a jegyszedők a két nézőt, de mint a színészek később megtudták, sehol nem volt szabad hely, nekik pedig a jegyük az első sorba szólt, és éppen a házasságkötő teremből érkeztek. Senkinek nem volt szíve megtiltani, hogy leüljenek. Az pedig már a véletlen játéka, hogy éppen a végszóra érkeztek, azaz Méhes szerep szerinti mondatára.

De ha már így esett a dolog, emellett a színészek sem akartak szó nélkül elmenni. Gyorsan összeadtak egy nagy csokor virágra valót, kerítettek egy Két úr szolgáját hirdető plakátot, amelyet mindenki aláírt. Az előadás végén a két urat szolgáló Truffaldinót alakító *Szarvas József* átnyújtotta az ifjú aszszonynak a virágot, *Kútvölgyi Erzsébet* pedig a férjnek a szalaggal átkötött dedikált plakátot, s így kívántak hosszú, boldog életet. Amikor a fiatal pár kilépett a színház kapuján, dudaszóval köszöntötte őket a kocsikban várakozó násznép, tőlük kapták ajándékba a színházjegyet.

(sebes)

Temesvári Napok a Várszínházban

Ablonczy nem mond le

A Nemzeti Színházban terjedt el a hír, hogy *Ablonczy László* lemondott igazgatói posztjáról. Erről kérdeztük a legilletékesebbet:

– Nem igaz. A valótlan hír terjesztőinek szíves türelmét kérem: másfél év múlva kinevezésem lejár. Most egészen más dolgokkal vagyok elfoglalva. Éppen most érkeztünk haza Kolozsvárról.

– *Hogyan fogadták a Nemzeti Színház negyvenhat tagú társulatának vendégjátékát?*

– A 200 éves kolozsvári színjátszás tiszteletére rendezett ünnepségsorozaton *Örkény István* Tóték című darabját játszottuk. Szívmelengető szeretettel fogadták együttesünket. S nemcsak a zsúfolt nézőtér éltető tapsait hoztuk magunkkal, hanem a kolozsvári társulat nagy egyéniségeinek: *Vitályos Ildikó, Senkánszky Endre* és mások baráti ölelését is.

– *A Várszínházban holnap kezdődnek a Temesvári Napok. Milyen darabokkal érkeznek a vendégművészek?*

– A Román Nemzeti Színház kezdi az előadás-sorozatot szerdán este Örkény Macskajátékának bemutatásával. *Csurka István* Nagytakarítását a Csiky Gergely Színház adja elő 17-én, másnap este pedig *Göncz Árpád* Magyar Médea című monodrámáját a Német Színház kitűnősége: *Ida Jarcsek Gaza* eleveníti meg. Erre az előadásra várjuk *Tőkés Lászlót* is, aki a temesvári ünnepeket követően érkezik hozzánk.

(s. e.)

Agyonkozmet

Szöveg:
Bús Ella

Fotó:
Molnár Péter

Csalódtak és félnek. Ezért azt kérik, nevüket ne hozzuk nyilvánosságra. Mert bár becsapták őket, szeretnének munkahelyükön maradni. Ők azok a kistulajdonosok, akik elhitték, nekik is lehet szavuk ezután. A budai Bella fodrászat hét éve kapott új igazgatót, *dr. Polgár Annát,* aki a tanári katedrát hagyta ott, mert az ipargazdasági tanszéknél izgalmasabbnak találta a való életet. Hogy jól tette, azt a jelen bizonyítja: csinos vagyon birtokosa lett. De ennek előzménye van: az utóbbi időben botrány botrányt követett a cégnél.

– Itt ma már fű nem terem azoknak, akik ringbe szálltak, és elhitték, hogy tulajdonosok lehetnek – állítják a privatizáció kárvallottjai. Huszonnyolc fodrásznő és kozmetikus fektette volna pénzét a boltba, ha hagyják.

– Itt minden forgatókönyv szerint történt – mondja az egyik fodrásznő. – Előre kitervelték, hogyan játsszanak ki bennünket. Lassan két éve húzódik az ügy. A dolgozók többségi tulajdont szerettek volna vásárolni, de nem engedték. Nagy volt a suskus, titokban tartották az információkat, csak kullogtunk az események után. Minden sejtelmes volt körülöttünk, homályosan készítették elő, hogy kisemmizzék a dolgozókat. És ugye, közismert, hogy akié a tudás, azé a hatalom.

Kié is ez a hatalom? A Bellánál természetesen az igazgatóé és a főkönyvelő asszonyé. Ők ketten vásárolták meg az állami tulajdonból a legnagyobb üzletrészt, és most kettejüké a döntő szó.

Nem volt törvénytelenség

Az elegáns Polgár Anna igazgatói irodájában fogad, és derűsen közli

Kisemmizett alkalmazottak ✂ Feljelentett az ügyvédjüket ✂ Tovább élő káderkapc

velem, hogy bizony nagyon nehéz lesz ráfogni bármit is.

– Minden előírásszerűen történt, senkit nem játszottunk ki. A lányok – fodrásznők, kozmetikusok – gyártottak maguknak egy elméletet, ellenségként kezelnek, és most telekürtölik a várost, hogy kijátszottam őket. Minden lehetséges helyen bepanaszoltak, pedig itt igazán dolgozócentrikus volt a privatizáció. Nyilvános pályázaton hirdettük meg az eladást, semmi törvénytelent nem tettünk. Hogy ők későn ébredtek, az az ő bajuk. Összefogtak ellenem, a hátam mögött szervezkedtek, mert ki akarnak innen túrni. Csakhogy ez nem sikerül, mert enyém a többség, és én akkor megyek el, amikor akarok.

– A dolgozók szerint a vagyonértékelés körül furcsa dolgok történtek. Előbb 22 millióra tartották az üzletet, majd mikor egy külföldi megvásárolta volna, ön visszalépett. Ezután pedig levitték az árat 8,6 millióra, és ekkor már ön és a főkönyvelő is bejelentette vételi szándékát.

– Soha nem volt 22 millió, én nem tudom, miről beszélnek a lányok. Azzal a külföldi vevővel, az osztrák féllel azért hiúsult meg az üzlet, mert őt a fodrászat nem érdekelte, csak a kozmetikai laboratóriumot és a természetgyógyász üzletágat tartotta volna meg. Az igaz, hogy én valóban ezután jegyeztem vagyonrészt, miután nem jött létre a vegyes üzlet. Hogy többmilliónyit, na és aztán! Ők miért nem voltak bátrak?

– Nemcsak huszonnyolcan, de

Hammerl Béla

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
~~Hame~~
NÉPSZAVA

1962 NOV 1

1021

Őszi készülődés a Gellérthegyen

Százezer társadalmi munkaóra a Jubileumi Parkban
Tündérkert készül a hegyoldalon

Őszi mozdulatlanság, élettelen csend fogadja a Citadella tövében a kora délelőtti látogatót. Ám két perc múlva már munkaruhába öltözött fiatalok csoportja bukkan elő vidám zsivajjal. Társadalmi munkások — a *Vörös Csillag Traktorgyár* dolgozói. Reggel hét óta három órát dolgoztak már a Jubileumi Park földmunkáin. Kissé távolabb likőrgyáriak csákányozzák, talicskázzák a sziklás földet, az irodában pedig *Hammerl Béla* építésvezető, a társadalmi munka irányítója összegezi, hogyan haladt az idén a leendő park huszonegyholdas területének egyengetése.

Íme, a »nyersmérleg«: április 8-tól mostanáig *25 000 köbméter földet mozgatott meg az a negyvenezer ember, aki a szakszervezetek felhívására összesen százezer órát dolgozott itt*, és a tervezett egymillió helyett, *egymillió kétszázezer forint értékű munkát végzett.*

— Novemberben már csak a FŐTEFU dolgozói maradnak »külső munkatársaink« — mondja Hammerl Béla. — Vállalták, hogy a *parkosításhoz szükséges termőföld hiányzó felét, ötezer köbmétert, szombat-vasárnaponként felszállítják Szigetszentmiklósról.* Szépen haladnak, november végéig teljesítik tervüket. A mi dolgozóink azonban télen is folytatják a földmunkát, továbbá megkezdik a több ezer négyzetméternyi sétány burkolásához szükséges műkőlapok előkészítését.

A hegyoldal *teraszosan kiképzett területsávjai egyenletesek, közöttük töltések kanyarognak.* Ebbe a megváltozott tájba már könnyű beleképzelni a tervrajz jelzéseit: *a sziklakerteket, rózsaligeteket* (negyvenezer különleges rózsából!), *a négy játszóteret, a beépített autóparkolókat, művészi szobrokkal díszített támfalakat, színes pavilonokat...* Még a négyezer köbméteres víztárolót is, amelybe a Gellért-fürdő elhasznált vízét nyomja fel majd egy szivattyú — *a Jubileumi Park öntözésére.* 1965. augusztus 20-ra ez a tündérkert éppúgy valósággá válik, mint ahogyan azzá lett az idén a szomszédos *Roham-lejtő* üdezöld pázsitjával, sárgakavicsos sétaútjaival, piros-fehér padjaival.

Fenn, a Citadella tetején, *Szabó Károly* szocialista építőbrigádjának tagjai, régi »Citadella-specialisták«, erős szagú, sárga folyadékkal locsolják a túristaszálló feletti rész talaját. Az erős gyökerek ugyanis belenőttek a falakba, s ha nem tisztítják ki őket, még a betont is tönkreteszik. De ez a szer *a brazíliai őserdőkben is bevált...*

— Az itteni munka összefügg a túristaszálló bővítésével — kapcsolódik a beszélgetésbe *Sámuel János*, a Fővárosi Idegenforgalmi Hivatal citadellai kirendeltségének vezetője. — Most kezdjük az *átalakítást.* A hajdani erőd belsejében *újabb helyiségeket kapcsolunk a szállóhoz,* a nagy termekből *kisebb szobákat képezünk ki. Májusban már nyolc szoba helyett huszonhárommal várjuk vendégeinket.* A bástyafal legszebb pontján *üvegezett társalgót* létesítünk.

A szálló-portán telefonüzenet várja a vezetőt. A Fővárosi Autóbusz Üzem közli, hogy — miután az előzetes feltételek megvalósultak — *november negyedikétől a 27-es autóbusz végállomását a Citadella bejáratához helyezi.*

Még könnyebb lesz tehát eljutni a népszerű étterembe és borozóba, amelynek dolgozói azt üzenik a közönségnek: *a turistaszálló átépítése alatt is zavartalanul ellátják jó étellel és itókával a látogatókat!*

(m. d.)

FELVESZÜNK

Férfiaknak munkásszállást biztosítunk. Vidékieknek tanácsi engedély szükséges!

Jelentkezni lehet: IX., Vioła u. 43. sz. alatt a munkaügyi osztályon.

KÁLYHÁS, PARKETTÁS, ÜVEGES, FESTŐ-MÁZOLÓ

szakmunkásokat, építőipari könnyűgépkezelőket, 8—10 fős kubikosbrigádot, valamint épí őipari segédmunkásokat. Dolgozóink részére munkásszállást, havi egyszeri hazautazási költséget biztosítunk. (Vidéki munkavállalónál tanácsi igazolás szükséges.)

Jelentkezés (saját költségen): **Épületkarbantartó Vállalat** Budapest, V., Guszev utca 16. Naponta 8—14 óra között, szombat kivételével.

Önálló

kereskedelmi levelezőt

keres azonnalra

Fa- és Vászon-

Gyár

VB. házkezelési Igazgatóság azonnali belépéssel alkalmas üveges, tetőfedő, tetőbádogos, kályhás szakmunkásokat, valamint szállító és rakodó munkásokat. A szállító és rakodó munkások bérezése teljesítménybérben történik. Ugyanakkor azonnali belépéssel alkalmazunk normás vissgával rendelkező teljesítményelszámolókat. Jelentkezés: naponta 8-tól 13 óráig a VII. ker., Dob u. 63. I. em. munkaügyi osztályon.

Felvételre keresünk MEÓ-s mérnököt, — üzemi technológust — horizontálos, köszörűs, finomfúrós, harántgyalus, és maros szakmunkásokat, valamint többéves gyakorlattal rendelkező gyors- és gépírókat. Jelentkezni lehet

műt, tollat, hagkot, hálószobát, binálat, felosz háztartást, ruhan ágytollat, lim veszek. Hívásra 142—173.

Bútorvétel! —82.

HANGSZE

Eladnám »Riedl« gyártmányú, kereszthúros rövid zongorámat. Bérces, Nagykovácsi, Rákóczi utca 52

Rádióját, televízióját, lakásán javítja Dósa rádiószerviz. 131—166.

Eladó új AM—155. magnetofon adapter. Este 7 után 358—638.

Kifogástalan szovjet magnetofon 1500 Ftért eladó, vagy rádióért elcserélem. 150-102.

VÁSÁROL

B TENOR SZAXOFONT ES ALTÓ SZAXOFONT, FELES, NEGYEDES HEGEDŰT, GITÁRT, MANDOLINT

HANGSZERBOLT

VII., Rákóczi út 60

VI., Majakovszkij utca 66.

Gebrling páncéltőkés planínó jó állapotban, privátnak eladó. Megtekinthető bármikor, XII., Csipke út 8. — Tóth.

Televízió javítán helyszínen, azonnal, garanciával. — Jantsek, Batthyány 50. Telefon 158—539.

Televízió javítás lakásán, azonnal, garanciával. Sándor, 118—865.

RUHÁZAT

Eskövői ruhák kölcsönzése, menyasszonyi, koszorúslányi ruhák, keppek, szmokingok, vidékre is. — Bp. V., Bástya utca 27. Kálvin térnél. — Tel.: 135—132

szabadulás téri hirdetőbe.

Keresek azonnalra különbejáratú bútorozott szobát, fiatal műszaki gyermektelen házaspár részére. »Átmeneti időre 32873« jeligére a Felszabadulás téri hirdetőbe.

Elcserélném tököll 2 szoba, konyhás új lakásomat, budapesti 1 szoba hall, vagy 2 szoba komfortosért. — »Kerthasználat lehetséges 15779« jeligére a Felszabadulás téri hirdetőbe.

Elcserélném lágymányosi új lakótelepen levő távfűtéses garzon lakásomat, 2 szobás, kösp. fűtésesre, megegyezéssel. Gyöngyösiné, 8—16 óráig 423—527.

Otthont keres dolgozó nő, külön bútorozott szobával, fűtéssel. — Tel. 187—134.

Pécsi 2 szobás gyönyörű Rákóczi úti lakást cserélnék budapestire. 227—113 vagy 224—928.

INGATLAN

Eladó Dunaharasztin 400 n.-öl telken 1x1 szoba, konyha, melléképületekkel, és 2x2 szoba, konyha, kamra, ebből az egyik beköltözhető. Érdeklődni Dunaharaszti, Ender, Kossuth Lajos utca 52

Telek eladó Rákoscsabán 13 000-ért. Érdekl. Bp. IX., Markusovszky 5/A.

Budafokon fél házrészt telekkel eladó, egy különbejáratú szoba beköltözhető. Érdekl.: Bp. V., Petőfi S. u. 7. IV. 1. Rokobauerné

Keresek belterületen, vagy ahhoz közel egy garzont, vagy egyszoba komfortos lakást, kp. + OTP átvállalással. »Pylokrates — 29559« jeligére a Felszabadulás téri hirdetőbe.

Budakeszin, a Széll utcában 2x350 n.-öl háztelek ólakótól eladó. Budakeszi, Vöröshadsereg útja 172.

Budakalászon, HÉV megállónál 430 n.-öl gyümölcsös olcsón eladó. Este: 298—066.

VÁLLALJUK

rövid határidőre textil- és tafefilctek

LÁNG-MENTESÍTÉSÉT

Tűzoltókészülék Karbantartó és Javító Kisz.

VIII., Szigetvári utca 10. Tel.: 138—819

Bőrkabát festés, javítás garanciával Taschner Ferenc szabómester, Bpest, IX., Soroksári út 28.

Ázytollat, dunyhát, párnát, használt férfi, női ruhaneműt magas áron veszek. Hívásra jövök. 49—47—59.

CSILLÁROK,

ötíl, modern, KOVÁCSOLTVAS, tervek szerint is. Javítások. Asztalos József bronzműves, IX., Üllői út kilenc. Tel.: 180—522.

Havi 1000 óra forgácsolási kapacitást keresünk transzformátor alkatrészek rendszeres gyártására. A gyártandó alkatrészek felsimaságát legfeljebb kétkés kivitelben kérjük. Csepeli Transzformátorgyár, Csepel.

Hammer Konrád
építő

Lipsay
1935. VIII. 31.

Erdély barok művészeti emlékei

A magyarországi barok művészet emlékeit némi rendszerességgel csak a háboru óta kezdik itthon kutatni és feldolgozni fiatal művészettörténészeink. Erdélyre nézve ugyanezt a munkát egymaga vállalta és végzi egy szintén fiatal művészettörténeti kutató: *Biró* József dr. Felkészültségénél csak a szorgalma és álhatatossága nagyobb. Nem nagy időközökben három publikációja is megjelent. A legterjedelmesebbik kisebb könyv: egyetlen templomnak, a kolozsvári Szent Mihály-templom barok emlékeinek szentelt monografia. Biró nem a könnyebbik végét keresi a feladatnak, hanem a fáradságosabb részére, a levéltári kutatásra veti magát. Szorgalmának már eddig is számos ismeretlen adatot köszön művészetünk történetirása. Ebben a könyvében is egész sornyi olyan művésznevet fedez fel, amelyről semmit sem tudtunk, pedig viselői értékes épitészek, szobrászok és festők voltak. A kolozsvári Szent Mihály-templom középkori gótikus alkotás, de az 1697-i tüzvész egész belső berendezését elpusztitotta. A tizennyolcadik századra maradt a feladat, hogy uj oltárokkal diszitse fel a kietlenné lett templomhajókat. Egykoru egyházi feljegyzések, plébániai naplók és számadási könyvek adataiból rekonstruálja Biró József a templom uj belső diszének történetét.

A kor két fontos kolozsvári épitésze volt Hammer Konrád és Grimmer Péter, akiknek nevét most Biró József kaparja ki az ismeretlenségből. Két jelentős erdélyi szobrásszal való ismeretségünket is Biró kutatásainak köszönhetjük: Nachtigall János és Schuchhauer Antal voltak a kolozsvári barokmüvészet legkiválóbb szobrászai. A kincses város számos épülete őrzi művészetük emlékét. A Szent Mihály-templom diszes barok oltárainak is ők voltak a művészei. Dolgoztak persze egyebütt is, nemcsak Kolozsvárott. Biró okiratokból meritett adatok segitségével rajzolja körül müködésük területét. Gazdag adatbánya Birónak ez a könyve. Tulságosan is gazdag ahhoz, semhogy élvezetes lehetne az olvasása. Az adatokkal is módjával kell bánni tudni. Belé kell olvasztani őket az elbeszélés menetébe, vagy ha abból kiütköznek, függelékben kell csoportositani őket.

Ami jót Birónak erre a képére elmondtunk, megismételhetjük két kisebb dolgozatáról is. Az egyik a bonchidai Bánffy-kastély történetét irja meg (az Erdélyi Tudományos Füzetek sorozatában jelent meg), az épitéstörténeti adatok földeritésével és magának az épületnek lefrásával. Nagy kár, hogy a tanulmányok képanyaga egyrészt hiányos, másrészt gyarló kivitelü. Különösen érezhető az előbbi a bonchidai kastélyról szóló dolgozatban. Hiába kerestük benne a kastély alaprajzát, amely különböző nézetekből az egész épületet megmutatná. Biró erről persze nem tehet. Az ilyenféle tanulmányok kiadása Erdélyben ugy is elég nagy feladat lehet, s mecénások bőkezüsége nélkül el sem volna képzelhető. A bonchidai kastélyról szóló füzet kiadása Bánffy Miklós gróf, a Szent Mihály-templom monografiájának kiadását Hirschler József dr. kolozsvári plébános, az irodalom és a müvészet nagylelkü barátja tette lehetővé.

Biró harmadik dolgozata mint az *Archeológiai Értesitő* különnyomata jelent meg. „Két kolozsvári főuri palota" a dolgozat cime és benne Biró a kolozsvári Teleki-ház, meg a Tholdalagi-Korda-ház történetét irja meg. Itt is két ismeretlen müvésznévvel teszi teljesebbé müvészetünk történetét. A Teleki-palota tervezője és épitője Leder József volt, a Tholdalagi-Korda-palotáé pedig az olasz származásu Carlo Justi.

Biró munkássága eddig jobbára anyaggyüjtés. A feldolgozáshoz is megvan azonban minden szükséges képessége. A technikai és a stilustörténeti kérdésekben igen tájékozott s ami fő: irni tudó kutató. Ez a ritka tehetsége megérdemelné, hogy gondosan ápolja és fejlessze .

(c. a.)

Magyarország részvéte

Vitéz nagybányai *Horthy* Miklós kormányzó meleghangu részvéttáviratot intézett a belga királyhoz a királyné tragikus elhunyta alkalmából.

Vitéz nagybányai *Horthy* Miklós kormányzó megbizásából vitéz *Keresztes-Fischer* Lajos tábornok, a katonai iroda főnöke pénteken megjelent a belga követségen, ahol a kormányzó legőszintébb részvétét tolmácsolta *Comte de Lalaing* belga követ előtt a királyné elhunyta alkalmából.

Vitéz nagybányai *Horthy* Miklós kormányzó megbizta *Woraczicky* Olivér brüsszeli magyar ügyvivőt, hogy őt Astrid királyné temetésén rendkivüli követi minőségben képviselje.

Sztranyavszky Sándor, a képviselőház elnöke az alábbi részvéttáviratot intézte a belga kamara elnökéhez:

„Jules Poncelet urnak, a belga kamara elnökének, Brüsszel. A magyar országgyülés képvi-

---

drága volt.

— No, majd én megmondom Annának, hogy adja vissza.

— Csak te ne avatkozz az én dolgomba. Van nekem szám, ha szólni kell. Azért még nem félek tőletek. Hála Istennek, nincs mitől és kitől félnem. Én még birom az életet ugy, mint ti. Dolgozni is tudok ugy. Ha nem jobban. Még látok is, hallok is. Nézd meg ezt a horgolást.

Feláll, szinte felugrik s odatoppan a szekrényhez, a fiókból kézimunkát szed elő.

— Egy huszéves sem horgol szebben.

Kiteriti, lengeti, mutatja a készülő abroszt. A fazékról már elfeledkezett, el Annáról, a többi gonosz lányról. Ugy dicsekszik a jelenlevő legfiatalabb lánya előtt, mintha irigységet akarna benne kelteni.

A leánya azonban, bár ezt maga sem tudja, csak örül a hirtelen változásnak. És mint aki dolgát most már jól elintézte, feláll, bucsuzik. Siet, mert a legidősebb testvéréhez Annához is fel akar még nézni.

Anna nem messze lakik. Siet arrafelé. Az utcán találkoznak:

— Miért nem jöttél fel anyukához? Te is

Hammer Edit
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296 188-307

JÖVŐ MÉRNÖKE

1021

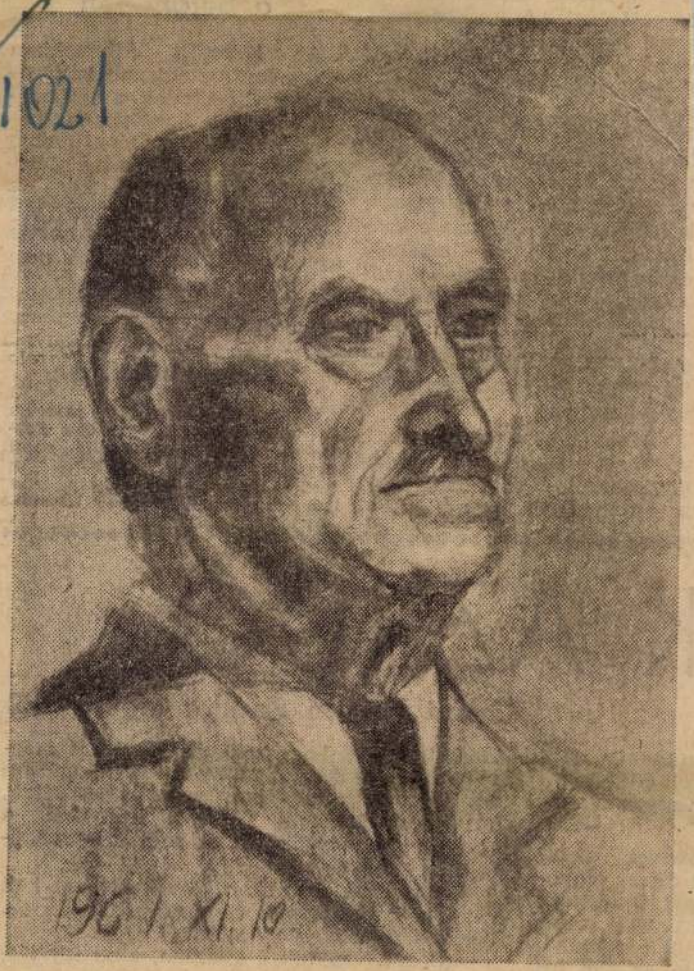

Hammer Edit rajzai

nök a Kapos és Sárv
csapolásával és szabá
sával foglalkozott. De
vett a Rába, a Körö
Felső-Tisza szabályozás
kálataiban is. Kortárs
Vásárhelyi Pál. Vás
igen nagy elméleti ké
gű és kiváló gyakorlati ér
zékű férfiú volt: a Tisza-sza
bályozás, az Alduna-szabá
lyozás, a Fertőt lecsapoló
csatornaterv, a Száva sza
bályozásának nagy munká
latai fűződnek nevéhez. A
nagy építő, *Széchenyi István*
méltó munkatársát kapott
Vásárhelyi Pálban tervei meg
valósításához.

Újabb tárló előtt állunk...
A József Ipartanoda emlé
keit nézzük. 1846-ban volt
az ünnepélyes megnyitása.

készüléket építettek. 19
rádiótulajdonos a bőrönd szál
lítása közben is hallgathatja
az adásokat, s a készülék nem
gátolja a mozgásban.

Helyreigazítás

A Jövő Mérnöke 1963 március 11-i számában Orosz fürdők Pesten — 100 évvel ezelőtt című anyagba sajtóhiba csúszott. Az első „orosz-fürdő" Pesten nem 1940-ben, hanem 1840-ben létesült.

K AZ IDŐ

Részlet Román Sándor regényéből

ettünk Cs. elv
beli ifikhez.
vagyok a ma

Gizivel ráesz
az összes elnyo
igazságtalanság
s éreztük saját
éltünk bíztunk.
óta az élet, új
forradalom.
máson találkoz
előttem pöfög,
gében fújná a
– kevés a szén.
aki, de azok is
a ketten marad

t esztergapadja

a meglepetés!
vogva, még meg
yt miért nem
megnősültél? —

— szóltam za

jönni a gyárba?
ilmi?

ajd elmondja, mi

neg az ebédszü

satupad mellé
ühely — köztük
rtosultak. Állva
s csuprokból ka
nesen hallgatták

ztatok. — mond

t sok volt a ta
munkásoknak
sátották és még
s már hadiszál

ra olvastad a
bályzatát, mi a

jól!
lekhez kötik a

tanácstagságot, hogy csak azokat lehet megválasztani, akiket a pártvezetőség akar. Pedig a munkástanácsokat azért létesítettük, hogy ellenőrizzék és ha kell, irányítsák a pártvezetőség politikai intézkedéseit — mondta Cs.

— Igen ám, de akkor következetesen kell vinni az osztályharcot és éppen ettől fáznak. Féltik a miniszteri tárcákat.

— Sokan vagytak a gyárban, akik így látják?

— Vagyunk egypáran.

— Nos, ezekkel kell beszélned R. elvtárs, és a többinek is megmagyarázni ezt. Minden pártszervezetben meg kell alakítani a baloldali ellenzéket. Ez lesz a kommunista párt bázisa.

— K. J. beszélt már nekem erről.

— Ismered?

— Hogyne, ezerkilencszáztizenhétben bevont egy antimilitarista akcióba. Sándor barátunkat is be akartam szervezni, de mire kiszaggoltam, fogta magát és elment a gyárból.

— No, most azért jött, hogy veled dolgozzon. Itt van az ifimunkás-mozgalom. Ezzel is úgy vagyunk, hogy a pártvezetőség diktál, s ugyanakkor sem anyagilag, sem másképp nem támogatja. Az ifjúmunkás-mozgalmat függetleníteni kell a szociáldemokrata párttól. Ez nagyon fontos és sürgős feladat, mert nemsokára megalakul az ifjúmunkások országos szövetsége.

— Szóval mégsem volt igaza B. elvtársnak! — lépett közelebb a körülöttünk állók közül egy kopaszra nyírt, komolyképű, rövid kis emberke. Emlékszem rá, akkor volt elsőéves inas.

Cs. elvtárs kíváncsian fordult feléje.

— Miért, mit mondott?

— Azt mondta, hogy mi, szociáldemokrata ifjúmunkások vagyunk, fegyelmezetten és türelemmel kell várnunk, amíg a pártvezetőség a mi dolgainkat elrendezi. Előbb a fontos állami ügyeket kell elintézni.

— Hol mondta ezt maguknak és mikor?

— A hónap elején kint volt nálunk a tanoncotthonban. Ott hívott össze bennünket. A fiúk kiabáltak: „... Mi nem várunk! Éhezünk!... Nincs szabad időnk!... Ütnek-vernek bennünket..." Ő felemelte kezét és mindenkit túlkiabált:

— „... Türelem, türelem és még egyszer

Dr. Dési Géza

Dr. Eulenberg Salamon

báró Kohner Adolf dr.

Sándor Pál

Fejek az Országos Konferenciáról

Hammer Dávid rajzai

Az Országos Konferencia

Ha nem is bontakozhatott ki olyan arányokban, ahogyan kívánatos lett volna, mindenesetre jelentős és dicséretreméltó kezdetnek mondható. És remélhető, hogy *Kohner* Adolf báró és *dr. Eulenberg* Salamon és munkatársaik nem fognak megállani a félúton, hanem befejezik a sok buzgalommal megkezdett akciót, a különböző bizottságoknak kiosztott munkálatok pedig nem lesznek a „nonum prematur in annum" sorsára itélve, hanem valóban az ügyek komolyságához méltó eredményt igyekeznek majd felmutatni. *„A 60 éves multra visszatekintő kongresszusi szervezet hiányainak pótlására és a megváltozott viszonyoknak megfelelő alkotmány létesítésére"* amint Kohner báró az egész problémát felölelő elnöki megnyitójában méltón kiemelte, égető szükség van és az elodázás nagy kárt jelentene az egész felekezet presztizse szempontjából. *„A vagyonváltsági földjuttatás kérdése, a hitoktatás elmélyítése, a vidéki törpe hitközségek megmentése, a rabbik és hitközségi tisztviselők nyugdijbiztosítása, a közalap felujítása, a rabbi és tanítóképző internátusának létesítése"* olyan problémák, melyek sürgős megoldásra várnak. És valóban sajnálatos, hogy az oly rövidre szabott idő miatt a legfontosabb kérdések alig kerültek megvitatásra, *Eppler* Sándor nagyszabású előterjesztése a nyugdíjügyről még a referátum előadásáig sem jutott, a Közalap felujítása pedig dr. *Mezey* Sándor alapos elaborátumán és báró *Kohner* Adolf 10.000 pengős adományának bejelentésén kivül szintén nem talált arra a méltánylásra, amelyet a nagyfontosságú restauráció kérdése megérdemelt volna. De így hiányossága mellett is szép munkát végzett az előkészítő konferencia. *Petri* Pál államtitkár mintegy az államhatalom nevében jelentette be, hogy *„mindent el fogok követni, hogy az országos konferencia programmpontjai a lehetőségekhez képest megvalósuljanak"*. Ez a program azonban még nem kristályosodhatott ki. Dr. *Gábor* Gyula és dr. *Endrei* S. Henrik, dr. *Krón* Ferenc és a többiek sok érdemes eszmét vetettek fel és tanulságos a kép, melyet dr. *Winkler* a vidék szomorú helyzetéről festett. Lélekemelő jelenetekben sem volt hiány. Dr. *Hevesi* Simon bevezető és dr. *Kiss* Arnold záró imája méltó keretet adtak a konferenciának. Örömet keltett, mikor a kormány képviselője hangsúlyozottan kiemelte a *vallásos zsidóság* értékét és mikor *Gerlóczy* miniszteri tanácsos kijelentette, hogy *„Az első akarok lenni az önök törvényes érdekeinek védelmezésében és jogaik érvényrejuttatásában"*. És megható volt a tisztelet és szeretet, mellyel a felekezet képviselői *Kohner* Adolf báró elnököt körülrajongták, aki viszont nagystílű, főúri vendéglátással tisztelte meg a konferencia több száz résztvevőjét.

Dr. Hevesi Simon

Dr. Kiss Arnold

Dr. Löw Immánuel

Fejek az Országos Konferenciáról *Hammer Dávid rajzai*

Hammer Dávid

Múlt és Jövő 1929. XII. ápr.

Uri Cvi-Grinberg (Tel-Aviv) verseiből

Patai József fordításai

ÉBREDÉS.

S én akarom, hogy belőlem törjön fel mély hangja meggyalázott zsidóim vérének, mely kiált az ősi föld felé: Anya, Anyánk!
Nélküled, Föld Anyánk, lebegnénk a csillagokon és ragyognánk, mint ők és lehullanánk, mint lehullanak ők.
Minden kuszáltságból, kigyózásból, vonalak töréséből élesen vág ki, mint penge éle az egyes vonal: Z s i d ó f ö l d!
Hömpölygő küszöbe a Nilus és kijárata a Libánon . . .
A Földközi-tengert nem nézem én, mint poéta testvéreim, hajnali fényében és alkonyának fenségében.
Ha kimegyek is a partra, mikor kizengenek a sugarak és mikor elrejtőznek,
Gondolkodásra késztet gondolatom: Bér szárazföld terülne itt e hatalmas vizek helyén — és kitágulnának héberségem határai.
Mennyi város iparra, mennyi falu aratásra, kenyérre!
S ha már tenger van itt s nincs választás, — mit nézzem a napkelte fényét? Mit nézzem napszállta fényét?
Most nézni kell nap-nap után Jaffa kikötőjéből a vizekre: Számlálni a hajók árbócait, mennyi jön, mennyien jöttek a számüzetésből.
(Európa beteg és kihányja nékem megalázott zsidóimat.)
Sivatagjaim csucsáról és elperzselt síkságaimról sóhajok jönnek csontjaimba és ezer éjszakával sötétítenek,
Ha gondolok a tájra a Holt-tenger és Jerichó közt.
És sokszor éjjel fekvőhelyemen ugy fáj a testem: Sajgó bordám, mit levágtak rólam, túl a Jordánomon . . .
S halálra búsit, ha elvonulnak előttem én földem tájai, életemnek látomásai . . .
Ezek a Tóra-pergamentek, mik fölé ugy görnyedtem: Szent tóraíró, kezemben kalamussal . . .
Lábam alatt a Holt-tenger: A feddés fejezete és az Ébál hegye az én púpom.
És szám előtt — Jeruzsálem szétzuzott koponyájával.
És mi az én életem e Tóratekercs nélkül a Világ Anyjának ölén? . . .
Itt az idő, ledönteni a ponyvasátrat, mit kiki terített magának, hogy üljön és szőjje vágyait, mint a selymet.
Ideje fölkelteni a vért, mint háboru napján, királyi parancsra.
Ideje megremegtetni a szivet, mint földrengéskor.
Ideje fölmérni minden cseppvért, harmatot és verejtéket minden szüz sziklán és izzó homokon, nagy szomjuságunk mérőköveivel . . .
Ideje imádkozni Istenhez, — és akarom, hogy belőlem hasadjon ki a népek közt szétszórt millióknak imája:
Terits felhőket e költői kékségre, hadd takarják el, legyen eső országunkban, mint mindenütt a világon.
(Vigyél izzó nyarunk fölöslegéből Szibériába, — Isten, elég nekünk!)
Ideje tudni, minden pillanatban, mint égő húsba hasadjon bele minden ajkbiggyesztés, midőn zsenge ifjak és leányok
Lehajtják zengő életüket a földre és figyelik halkan, mozdul-e itt a rozsda . . .
Mióta visszatértek a földhöz, közelebb értek az Éghez!

SZÁLLJ, LÁZADÁS DALA . . .

Kelj, lázadás dala, kelj Izrael országáért, miként beléhasit az ágyu a hegybe a holtak várával szemközt.
Izrael Istene nincs a vékony csöndben. A mi Istenünk a vérben mi zúg, mi fellobog a tűzben.
Midőn megrendülnek az ember fundamentumai, miként a földnek rengésekor.
Gyülölni tanultuk a csendet, mert az evett meg minket, mert az parancsolta ránk a hallgatást, ha belénk sürüsödött az undor,
Míg a csend a félelem sziklája lett marannus életünkben, míg a gyalázat ki nem gyujtotta nagy csillagait . . .
Mi, amint vagyunk, ős lázadók lelkének hordozói, ébresztők csapata a huszadik században,
Kimentünk a sivatagba, hogy fölkeltsük a koldus királyt . . .
Hogy fölemeljük az elsülyedtet, hogy mennydörögtessük az elhallgatottat e hazának földjén,
Melyben, mint csiszolt üvegnek, mélyén látjuk
A királyságot, mely beléjerejtve, Dávid pajzsával és karddal a szivében,
És kiduzzadó ereit a vad örök héberségnek.
Arcunkon jelei a viharnak és a héber harag. Szemükben a fény tegnapi tüzek pirjából,
A Messiás látomása a szivben, mint nemes érc a tűzben.
És ki a puhaszivű, ki még tanitaná nékünk a csönd tanát?
És ki az ember, ki kalmár serpenyőjén mérlegelné lobogásunk sulyát? . . .
Ahogy beléhasit a villám a fába, ugy hasitott rejtekbe napjaink hajnala, mely fölkelt oroszlánok ordításával.
Egyptom folyójától Sziriáig megesküdtünk: hogy meggyalázzuk szent csöndjét e történeti sivatagnak,
Hogy fütyülő vonatokat vezetünk Jerichó völgyéig!

1021

Tisztelet

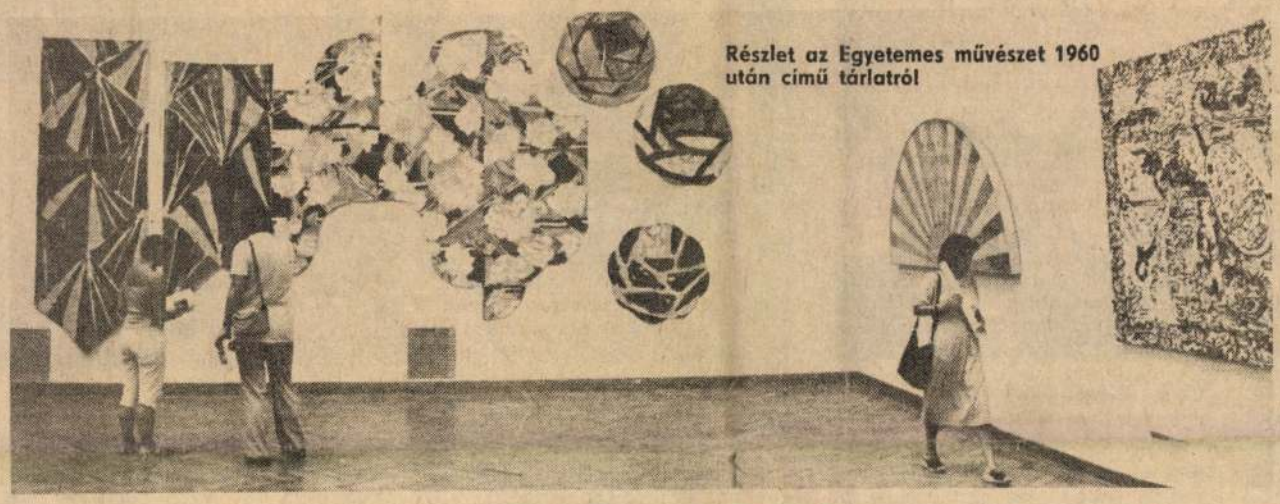

Részlet az Egyetemes művészet 1960 után című tárlatról

a gyűjtőknek!

Jean Tinguely: Félbarokk

Két évvel ezelőtt, amikor a Magyar Nemzeti Galériában imponálóan gazdag anyaggal mutatták be a mai magyar műgyűjteményeket, a katalógus előszava ezzel a mondattal kezdődött: A mai múzeumlátogatók közül kevesen gondolnak arra, hogy a nagy múltú múzeumok mindenütt a világon magángyűjteményekből alakultak ki. Noha a tény sokak előtt nem volt ismeretlen, ez a mondat — ahogyan természetesen a katalógus és még inkább a kiállítás egésze — revelatív erővel hatott a közönségre. Évtizedekig alig esett szó ugyanis az egyénről, mint mecénásról, a magángyűjtők, magángyűjtemények a tudott, de inkább a tűrt, mintsem a támogatott dolgok világába tartoztak.

Nyilvánvalóan kapcsolatban volt ez a művészet feladatairól, a művészet és közönség kapcsolatáról, az alkotómunka támogatásáról vallott korábbi elvekkel. Elsősorban azzal a felfogással, hogy a művészet támogatása állami feladat — mert a művészet feladata is az, hogy össztársadalmi eszményeket fejezzen ki. Ennek megfelelően még az ötvenes években kialakultak nálunk azok az intézmények, amelyek a mecénálás feladatait végezték, amelyek azonban folyamatos szervezeti változások, differenciálódás híján egyre kevésbé voltak képesek igazodni azokhoz a változásokhoz, ahhoz a gazdagodáshoz, amelyek egyrészt a mai magyar művészetben, másrészt a közízlésben, a művészet iránti igényekben bekövetkeztek.

A születő új értékek összegyűjtésére ezek az intézmények egyre kevésbé voltak képesek, még kevésbé arra, hogy ösztönözzenek az új értékek létrehozására. Az is kiderült, hogy az elmúlt korok értékei közül sem képesek mindent összegyűjteni, s az is, hogy nem feltétlenül válik a közműveltség részévé valami, ha a múzeumi raktárak mélyére kerül.

Márpedig, ha nem akarjuk, hogy művészetünk provinciálissá váljon, szükség van az új értékek iránt fogékony közönségre, e folyamat kézzelfogható, anyagi támogatására, az elkészült műveknek otthon teremtésére, s ha nem akarjuk, hogy egy-két vagy több évszázados műkincseink külföldre vándoroljanak, vagy kallódjanak, ezeknek is értő kezekbe kell kerülniük. Egyre nyilvánvalóbbá vált a magángyűjtők szerepe — azzal az alapelvvel együtt persze, hogy a legfontosabb műveknek továbbra is az egész társadalom számára elérhetőeknek kell lenniük.

*

A fentiek alapján úgy tűnhet, hogy a műgyűjtés valamiféle misszionáriusi tevékenység. Ez is természetesen — de ennél sokkal több: *a műgyűjtés szenvedély és hidegen átgondolt vállalkozás, esztétikai élvezet és ítélkezés az értékek felett, önművelés és ismeretterjesztés, egyéni kaland és közösségi ügy.* Kevés olyan gyűjtő van — s talán nem is igazi gyűjtők ezek —, aki csak a maga számára gyűjt, s ne szeretné, hogy gyűjteményének darabjai időről időre vagy éppen állandóan nyilvánosságot kapjanak. Az a megállapítás, hogy a múzeumok magángyűjteményekből jöttek létre, ma is érvényes. A Nagyvilág júliusi számában Amerikai kirakó című írásában *Szabó György*, miután ilyen, magángyűjteményből lett múzeumokat említ, megjegyzi: „láttam néhány amerikai otthont is, amelyben kisebb-nagyobb méretű, de értékben — s legtöbbször művészi értékben is — jelentős műkincsek halmozódtak fel, amelyek előbb-utóbb közgyűjteménnyé válnak; gyűjtőjük, sikeres üzletember, ingatlanügynök vagy orvos, már eleve azzal gyűjti, hogy a városra, államra vagy más közületre hagyja őket: közörömre, önmaga örömére."

Az elmúlt két hónapban egy

John de Andrea: Fekvő nő ágyon

Tisztelet a gyűjtőknek!

ugyancsak sikeres amerikai üzletember, *dr. Armand Hammer* gyűjteményének legszebb darabjait láthattuk a budapesti Szépművészeti Múzeumban. Pontosabban: Hammer úr egyik gyűjteményét mutatták be az Öt évszázad mesterművei című kiállításon. Több olyan gyűjteményt hozott létre ugyanis élete során, amelyet részben eladott, részben közcélokra adományozott. A gyűjtést több mint ötven évvel ezelőtt kezdte a Szovjetunióban, ahová frissen végzett orvosként — de már milliomosként — azért érkezett 1921-ben, hogy a tífusz, majd az éhínség ellen harcoljon. Oly eredményesen tette ezt, hogy *Lenin* is meg kívánt ismerkedni vele, majd koncessziókat adott neki. Armand Hammer kilenc évet töltött a Szovjetunióban, művészettörténész öccsével ekkor hozta létre első gyűjteményét.

Címszavakban is nehéz lenne összefoglalni a hosszú, gazdag élet történetét, a sikeres üzleti vállalkozásokat. Az első, eladott gyűjtemény után az ötvenes években létrehozta második gyűjteményét, amely főleg régi mesterek műveiből állt, s amelyet 1965-ben az University of Southern Californiának adományozott. Közben már megteremtette a harmadik gyűjtemény alapjait, amely főleg a francia impresszionisták, posztimpresszionisták munkáiból áll, amely azonban *Dürertől, Picassoig, Rembrandttól* a napjainkban is dolgozó *Andrew Wyeth-ig, Michelangelotól Chagallig* valóban öt évszázad igen jelentős mestereit, műveit mutatja be.

Ez a gyűjtemény nem Armand Hammer otthonában kapott állandó helyet, hanem valódi nyilvánosságot adó múzeumban, s igen gyakran vándoroltatják a világ különböző országaiban. A művek Amerika nagyvárosai mellett bejárták Nyugat-Európát, a Szovjetuniót, Japánt, bemutatták őket Pekingben is. Olyan szolgálatot tesznek tehát, amely mással aligha lenne pótolható. „Egy Rembradt-rajz vagy Van Gogh festménye — mondja Armand Hammer — nem holland nyelven közöl valamit, hanem angolul, franciául, spanyolul, oroszul, japánul beszél, mindazoknak a nyelvén, akik nézik. Azt vallja, hogy azt az örökséget, amelyet a kiállításon látható művek alkotói hagytak ránk, meg kell őriznünk, de meg is kell osztanunk egymással. „Ezt a gyűjteményt — írja a katalógusban — meghatottan és átlelkesülten nézték az emberek, bárhol került is bemutatásra. S ez megerősít abban a hitemben, hogy a világ népeinek közös a reménye, közös az álma, s ez erősebb, mint az őket elválasztó ellentétek."

Chuck Close: Önarckép

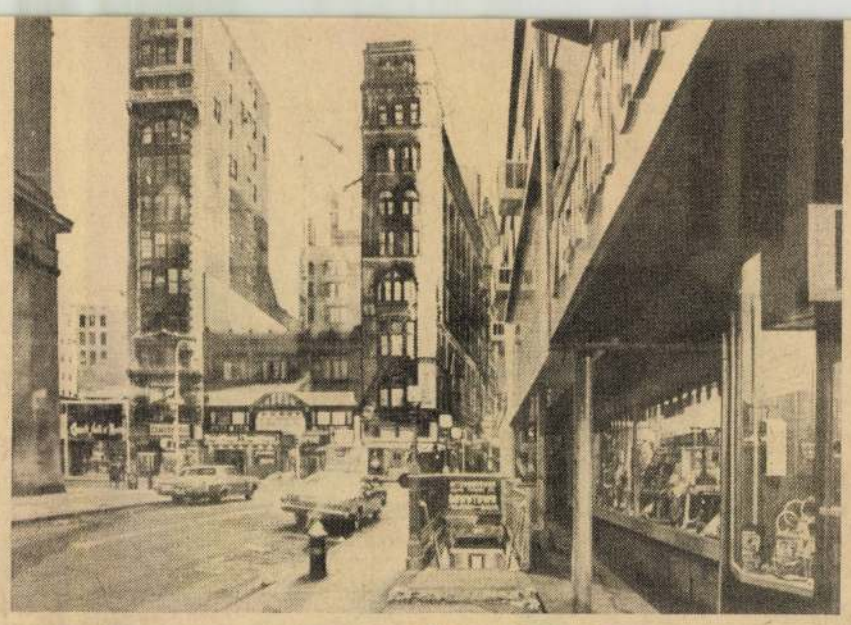

Richard Estes: Belváros

A meghatottság és az átlelkesültség nem hiányzott a budapestiekből sem. És nem hiányzott a valóban tömegméretű érdeklődés: hétvégeken ötven-hatvan méter hosszú sor kígyózott a gyűjteménynek helyet adó terem bejárata előtt. Hogy melyik mű keltette a legnagyobb érdeklődést, azt nehéz lenne eldönteni. Talán a két Rembrandt-festmény, az 1662—65 körül készült Junó, s a Fekete kalapot tartó férfi 1637 körül készült portréja? A *Rubens*-, vagy a *Goya*-kép, a Dürer-, Michelangelo-grafikák, vagy éppen *Gauguin* vázlatfüzetének lapjai? A legnagyobb élményt talán az a szinte teljesnek mondható kép adta, amelyet a kiállítás a francia impresszionisták (Manet, Monet, Degas, Renoir) és posztimpresszionisták művészetéről adott. A világszerte ismert *Toulouse-Lautrec, Cezanne, Van Gogh*, Gauguin művei mellett olyan mesterek alkotásai szerepeltek itt, reprezentálva a párizsi századforduló, századelő művészetét, mint *Pierre Bonnard, Edouard Vuillard, André Derain*, majd *Chaim Soutine, Georges Rouault, Marie Laurencin.*

A Hammer-kiállítás anyagának egy része a XIX. századi, XX. század eleji amerikai művészetet mutatta be. Ezek közül még a legújabb, *Andrew Wyeth* 1940-ben készült akvarellje sem sejteti, hogy néhány év múlva az Egyesült Államok válik a modern művészet központjává, hogy olyan irányzatok születnek meg, amelyek az öreg kontinens művészetét is alapjában befolyásolják. Éppen 1940 körül hajózott át az Újvilágba — a nácizmus elől — igen sok olyan művész, aki a következő generációkkal a modern művészet újabb nagy, az 1960—75 közötti évekre tehető korszakát készítette elő. Ez az az időszak, amelyben tovább virágzott az absztrakt expresszionizmus, ellenhatásaként azonban megszületett a pop art, az európai fotorealizmus, virágkorát élte az op art, a kinetikus művészet, az elemi struktúrákat kutató minimal art, majd a konceptuális, a tárgy helyébe az eszmét, elgondolást helyező művészet, a műveit a táj elemeiből, azok átformálásából megalkotó land art.

A Ludwig-alapítvány és a bécsi Modern Művészet Múzeuma Egyetemes művészet 1960 után című, a budapesti Műcsarnokban július elején megnyitott kiállítása sorban felvillantja ezen időszak néhány fő irányzatának jellegzetes vonásait, de azt is megmutatja, hogy a címkék, elnevezések keveset mondhatnak el annak a művészetnek a gazdagságáról, sokrétűségéről, amely ebben az időszakban megszületett. A Műcsarnok három középső termében bemutatott mintegy negyven mű rendkívül egységes összhatást ad noha a legkülönbözőbb egyéni törekvésekkel szembesülünk. Az alkotások nem tagadják egymást, hanem arról beszélnek: korunk művésze a határtalan szabadság érzetével nyúlhat a legkülönbö-

Edgar Degas: Fehérneműt vivő mosónő

César: Összepréselt mobil

1983 JUL 2 9

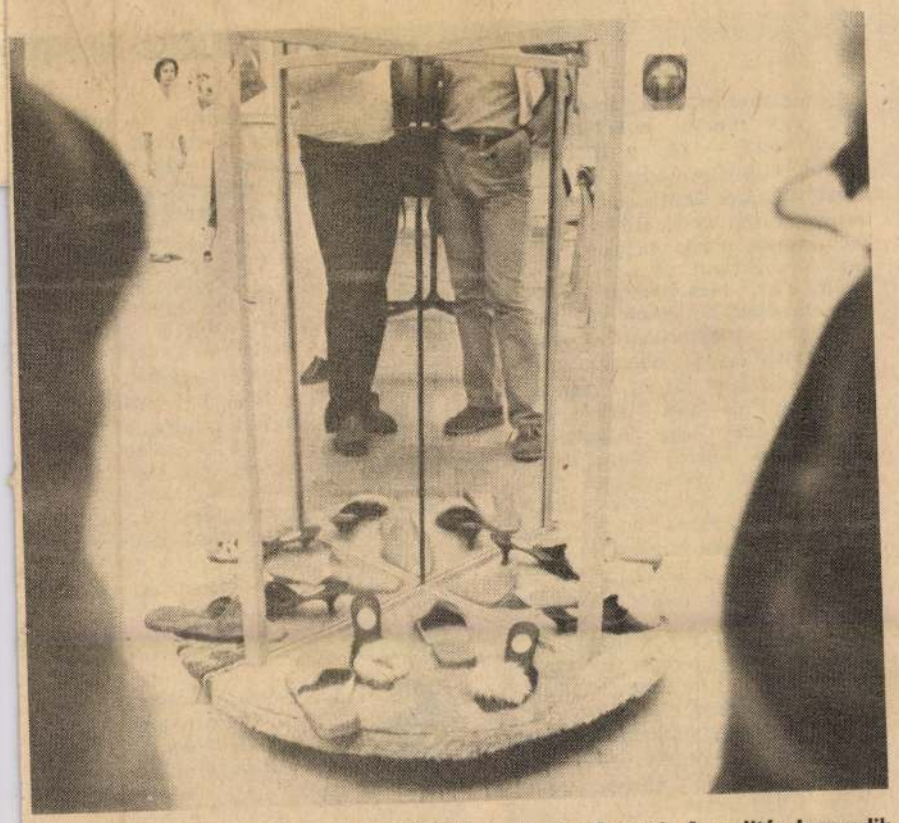

Daniel Spoerri: A realitás keveredik a fikcióval

Ralph Goings: Légáram

zőbb anyagokhoz, technikához, hogy mondanivalóját kifejezze.

A bécsi Modern Művészet Múzeuma legnagyobb mecénásai, a magángyűjteményük jelentős értékeit állandó letétként a múzeumnak adó *Irene* és *Peter Ludwig* portréját megfestő *Jean Olivier Hucleux* festménye például a fotográfia tökéletes illúzióját kelti; nem csupán a legapróbb részletek megmunkálásával, hanem a fotószerű beállítással, képkivágással, felületkezeléssel is. Néhány méterrel arrébb viszont olyan művet látunk (Robert Kushner alkotása), amely elvont formáinak dekorativitásával, a falon variálhatóan elhelyezett textíliák szépségével hat. *David Hockney* mágikus térbe helyezi saját portréját, míg *Chuck Close* önarcképe éppen attól válik misztikus hatásúvá, hogy az égvilágon semmi irreális nincs benne — csak éppen két méter magas, másfél méter széles felületen jelenik meg.

Reveláló erővel hat a nézőre a pop art, az új realizmus néhány mesterének munkája: *Andy Warhol Mick Jagger*-sorozata, *Robert Rauschenberg* háromdimenziós műve, *Cesar* összepréselt fémlemeze, *John de Andrea* ágyon fekvő nője, *Daniel Spoeri*

ri A realitas keveredik a fikcióval című, tükör, fa, cipők, bolyhos szőnyeg felhasználásával készített plasztikája. Az alkotórészek közé tartozik a néző is: akármilyen szögből nézzük ugyanis ezt az alkotást, saját lábunkat is tükröződni látjuk, mozgásunkkal a mű is megváltozik. Ez a munka mintegy a címével is összeköti azt a két nagy vonulatot, amely bemutatására a kiállítást rendező *Dieter Ronte*, a bécsi Modern Művészet Múzeuma igazgatója vállalkozott: a tárgyközpontú, a tárgyi kultúrából közvetlenül is merítő és az elvont — az utóbbi években, a neoavantgard hullámveréseinek elcsitulásával újra egyre inkább a középpontba kerülő — törekvéseket. A határ azonban sok esetben nem húzható meg élesen — és semmiképpen nem ez a határ a lényeges. Egy másik határ a fontos: a minőségé. A művészetben ugyanúgy érvényes *Pascalnak* az a gondolata, amelyet Dieter Ronte idéz a katalógusban, mint a tudományban: *„tudásunk körhöz hasonlít. Minél nagyobb a sugara, annál több pontja érintkezik az ismeretlennel. Éppen az érintőknek ebben a szférájában kell alkotniuk a művészeknek, ha érdemit akarnak létrehozni. Ők ismereteink érintőleges szférájának specialistái."*

Kondor Béla: Triptichon (Katalin-oltár)

Éppen az érintőleges szféra, az új értékek meghódítására irányuló törekvés következménye, hogy a nézőkkel időnként oly nehéz elfogadtatni a modern művészetet. Az 1979-ben alapított bécsi Modern Művészet Múzeuma azonban, amely öt gyűjteményt kezel, ma már évente 200 ezer látogatót fogad. Elfogadtatta tehát azt az alapelvet, amelyet *dr. Hertha Firnberg*, az Ausztriai Művészeti és Tudományos Ludwig-alapítvány elnöke így foglal össze a katalógusban: „A kortárs művészet múzeumának eredendő sajátsága, hogy kényelmetlen, mert gyűjteménye arra késztet, hogy a társadalmi és esztétikai problémákat újra és újra átgondoljuk. A mai művész feladata, hogy kényelmetlen legyen."

A magyarországi művészetnek sajnos nincs ilyen „kényelmetlen" múzeuma. Több gyűjteményben vannak kortárs művek, ha azonban időszaki kiállítást rendeznek valahol, hogy az utóbbi évtizedek jelentős művészeit, új törekvéseit bemutassák, a hiányok gyakran árulkodóak, pótlásuk sok esetben csak a magángyűjtők segítségével történhet. Az egyik magyar gyűjtő, akinek tárgyai gyakran szerepelnek egy-egy komoly életmű-kiállításon, hazai, reprezentatív külföldi bemutatón, néhány évvel ezelőtt hunyt el. *Dévényi Iványról* (1922—1977) van szó, akinek gyűjteményét özvegye jóvoltából most az esztergomi Balassi Bálint Múzeum mutatja be — sajnos meglehetősen csendben, szinte titokban. Pedig megérdemlik a figyelmet ezek a művek, ahogyan megérdemli az ember, a művészeti író, a műgyűjtő is. Ha a gyűjtőket tipizálnánk, Dévényit bizonyára egészen máshová kellene sorolnunk, mint világszerte ismert külföldi társait. Ő ugyanis szinte a semmiből teremtette gyűjteményét. Magyar—történelem szakos középiskolai tanárként dolgozott Esztergomban, meglehetősen korlátozott anyagi lehetőségei voltak tehát kollekciója gyarapítására. Megvoltak azonban benne azok a tulajdonságok, amelyek külföldi kollégáiban: fogékonyság az új értékek iránt, a vágy, hogy a formálódó gyűjteménnyel egyre határozottabb vonásokkal rajzolja meg saját arcképét, s hogy ezt a képet másokkal is megismertetni kívánja.

„Gyűjteménye — írja róla a katalógusban a kiállítást rendező *Mucsi András* művészettörténész — nemcsak barátai, hanem minden komoly érdeklődő előtt minden időben nyitva állt. Gyűjteményéről s a gyűjtemény egyes darabjairól, vagy a gyűjteményben képviselt egyes mesterekről tudományos értékelő, elemző cikket írt, a képzőművészet újabb irányait népszerűsítő előadásokat tartott." A kollekció igen nagy értéke, hogy egy-egy vagy néhány művel a század jó néhány jeles alkotójának a munkásságából ízelítőt ad (például Csontváry, Derkovits, Nagy Balogh János, Egry József), de még nagyobb értéke, hogy valóban sajátos karaktert rajzol. Olyan gyűjtőt mutat meg, aki néhány művész munkáiban — főleg az Európai Iskolához, a szentendreiekhez tartozókéban — saját világát megtalálván, ezt a világot igyekezett tágítani, árnyaltabban bemutatni. *Czóbel Béla* munkásságát például mintegy negyven, a legkülönbözőbb pályaszakaszokban keletkezett mű képviseli a kiállításon, ugyancsak átfogó a *Barcsay Jenő* művészetét reprezentáló, tucatnyi műből álló anyag. *Kassák Lajos, Bálint Endre, Borsos Miklós, Kondor Béla, Korniss Dezső, Anna Margit* — ezek a művészek azok, akiknek kiemelkedő szerep jutott gyűjteményében. Ma már mind a modern magyar művészet meghatározó jelentőségű alakjai.

De — s ezért még inkább tiszteletet érdemlő vállalkozás Dévényi Iváné — nem mindig voltak azok. Szilenciumra ítélt művészek munkáit fedezte fel a maga számára; az ötvenes évek végén sem jelentett jó pontot a művészetpolitika szemében, ha valaki Kassák Lajos vagy Bálint Endre művészetéről elismerően írt, beszélt. Dévényi még ekkoriban, vagy korábban kötött barátságot velük, igyekezett másokkal is megismertetni, népszerűsíteni munkásságukat. Tisztelet a gyűjtőknek tehát. Tisztelet azoknak, akik, mint Armand Hammer fogalmazott, azt vallják: „...a képekben van valami, ami több, mint a gyűjtés. Az ember olyasvalamivel szembesül, ami túlélte az évszázadokat. Az utókornak ment át valamit az ember."

P. Szabó Ernő

MAGYAR IFJÚSÁG
SAJTÓFIGYELŐ MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

Tökéletes balett-tudását – szándéka szerint – tekintsük szakmai minimumnak. Érthető óhaj: a madár sem büszke arra, hogy röpülni képes, az ember sem, hogy érti anyanyelvét. A rutinos szakmai ábécéírástól–olvasástól, a hibátlan szárnycsapástól már amúgy is fényévnyire jutott. Megküzd a térrel úgy, hogy észre sem veszed: most éppen szakít a gravitációval. Nem pózok, pozíciók, lépések, ugrások, forgások szárnyaló összhangját adja csupán – lelki, szellemi valóját pörgeti, röpteti, sugározza a táncnak. A balett romantikus, hófehér hercegeként suhog, ám neve mégsem oktalanul utal a tűztrónra, izzáskoronára. Spartacus bíbor fájdalmával ég, zöld lángnyelv a színi Walpurgis éjben. Társát, ellenfelét megperzseli...

1. *A kérdező nagy szabad térségekre, vagy éppenséggel mozgásgátló lakásketrecbe képzeli a táncos gyermekkorát. Milyen volt valójában ez a környezet?*

— Sem ilyen, sem olyan. S nem is feltétlenül a lakóhelyemet érzem alapvető meghatározónak. Első helyen inkább azt, hogy a tánc már otthonos volt a családban. Édesanyám huga, a neves balett-táncos, már korai önkéntelen táncmozdulataimat szakértő tekintettel kísérte... Máskülönben igen átlagos budapestinek születtem. Egy Rózsa Ferenc utcai ütött-kopott, háborús sérült házban laktunk. De volt körfolyosó, és volt — ugyancsak játék- és mozgáslehetőséget adó — belső udvar. Az udvaron a velem egykorú gyerekekkel összeverődtünk, s színházat játszottunk. Egy asztal elég volt bábszínpadnak, azt megtoldottuk — képzeletünkkel. Az életünkből vett igaz történeteket adtunk elő, nem kis lármával, viharos sikerrel. Ritkán a közeli Hunyadi térre is eljutottunk, ott meg — a hintázás, mászás mellett — a felnőttek színpada volt számomra különösen érdekes. Abban az időben ugyanis szinte minden efféle helyen felállítottak egy-egy szabadtéri színpadnak elnevezett agitációs dobogót. A mi terünkön is részint beszédek hangzottak el, részint előadásokat tartottak. Nekem természetesen főként a népi táncosok fergeteges lendülete és színessége tetszett. Mégsem lényegtelen mozzanat tehát az életemben, hogy hatodik kerületi vagyok. Sajátos, kevés szabad térséget megőrzött negyed ez, melyben a magamféle gyerek megörülhetett a legkisebb futkosó helynek. Később azt is megtudtam, hogy ez a színházak kerülete.

2. *Köztudomású: a majdani balett-táncos igen hamar elhagyni kényszerül a „normális" gyermek-életet, s aztán már csak a balettintézet aszketikus rendje s az egyéni becsvágy diktál. Mit hoztál mégis otthonról? Hogyan kezdted?*

— Édesanyám adta otthonunk nyugalmát, békéjét. Háztartásbeli volt, vagyis odahaza elvégzett mindent, s hármunkat — nővéremet, öcsémet s engem — fölnevelt. Sokan keveslik ezt manapság, de én tudom, ilyen örökké biztonságos „háttér" nélkül semmire sem juthattam volna... Apám a Posta alkalmazottjaként, műszaki ellenőrként dolgozott. Ráérő idejében rádiókat reparált. Amint lehetett, iparengedélyt is kiváltott: volt egy kis kócerája, ott bíbelődött a beteg készülékekkel. Nem éltünk jómódban (igaz, abban az időben talán nem is létezett jómód), pedig láttam, hogy apám másoknál szorgalmasabb volt, többet munkálkodott. Mégsem lettünk elégedetlenek: a nincset tudomásul vettük, s nagyon tudtunk örülni a kevésnek is... Ami a tánckezdetet illeti: úgynevezett zeneszekrényünk „adta meg a hangot". Ez a rádiót, lemezjátszót egybefoglaló monstrum még akkora volt hozzám képest, hogy az alját is alig értem el, amikor már billegni kezdtem. Később sokszor elmondták: gyakran előfordult, hogy szólt a zene, s bármily parányi voltam is, már — a magam módján — táncokat improvizáltam... Természetes lett tehát számomra, hogy 1950-ben, 4000 jelentkező közül, én is bekerültem a 20 fiú közé, akit fölvettek az akkor indult Állami Balett Intézetbe.

3. *Akik nem jártak ilyen, kiválasztottakat oktató-nevelő intézménybe, inkább csak közhelyeket tudnak efféle műhelyekről. Sok munka, önmegtartóztatás — ehhez hasonlók jutnak az ember eszébe. Milyen e kilenc év annak, aki a bőrén, az ízületeiben, csontjaiban érzi a „kiválasztatást"?*

— Izom-, ín, ízület- és csontpróbáló folytonos munka. A klasszikus balett nyelvezete ugyanis igen természetellenes. Csupa kifordításból, a lábfő kifelé csavarásából, eredeti testtartásunk „kitekeréséből" áll. Húzódik, recseg-ropog az embernek mindene — míg meg nem szokja. Ám a megszokáshoz sokéves gyakorlás, milliónyi ismétlés, centiméterről centiméterre való továbbaraszolás kell... Amikor belefogtam, csak annyit éreztem: iskolát váltottam. Néhány hónap múlva döbbentem csupán rá arra, hogy mibe is kezdtem voltaképpen. De addigra már megszerettem ezt a — munkát; mert művészetnek persze, még nem érezhettem. Csak azt tudtam: mindennap egy kicsit — „mérhetően", láthatóan — túl kell haladnom tegnapi magamat, naponta egy kicsit több lehetek. Már a balettnövendékek tükör előtt dolgoznak, így folytonosan ellenőrizhettem, legyőztem- aki egy nappal korábban tam. Mert — bár a felad a balettmester adta meg, továbbhaladásban ő irányított — a sokszoros kontrollban, kezdettől fogva, csak magunkra hagyatkozhattunk. S nem volt értelme az öncsalásnak, mert a gyengeséget az efféle iskola kegyetlenül megtorolja: a lazsáló pótolhatatlanul, behozhatatlanul elmarad. Így korán megismerkedtünk az élet törvényeivel: megértettük, hogy kiválasztottnak lenni főként soha el nem mulasztható kötelességet jelent. De mindezt feledtető többlete volt az intézetnek, hogy — úgyszólván tízéves koromtól — tudhattam, mi a célom. Értelmét láttam tehát a lemondásnak, áldozatvállalásnak, értelmét majdani életemnek... Kemény, kérlelhetetlen napirend szabályozta egyébként mindennapjainkat. Reggel nyolckor elkezdtünk dolgozni, tizenegy-tizenkét óráig tartottak a szakmai órák, aztán az operai próbák részesei lehettünk, ebédszünet után oktatták — este hatig — a közismereti tárgyakat; este majd mindennap elmentünk az Operába... Nemigen volt tehát időnk, alkalmunk a hagyományos tanulásra. És mégis elvégeztük az általános iskola és a gimnázium teljes tananyagát is. Persze, kivételes tanárok segítségével, akik tudomásul vették, hogy tanítványaik valami olyasmit végeznek, amibe nem fér bele a hagyományos iskolásdi. Már az órákon megtanították tehát a tudnivalókat...

4. *Eszmélésed kezdetétől (vagy talán még korábban) célszerű életet éltél; treniroztak akár egy — elnézést a nyers hasonlatért — csikót, amelyik versenylónak készül. Nem csorbult-e ennek következtében visszavonhatatlanul a gyermekkorod?*

— A hasonlat valóban nyers, és félrevezető is, hisz engem nem kellett betörni (csak a testemet, mozdulataimat), szerettem, amit választottam. A grund, a foci, a szabad, fékezetlen játék csakugyan elmaradt, nem jártam bandába, csavarogni sem volt időm. De mindezért kárpótolt az, amit a tánctól, illetve eleinte sokáig csak a mozgásmesterségtől kaptam. És játék is volt ez a nagyon szigorú-komoly munka, amelyben ugyanúgy fel tudtunk oldódni, mint — mondjuk — a fogócskában a korunkbeliek. Hamar megéreztük annak örömét is, hogy roppant erőfeszítéseink eredményeképp a fizikai és lelki megpróbáltatásokat összehasonlíthatatlanul jobban álltuk, mint másra készülő barátaink. Később is tapasztaltam, mindmáig tapasztalom ezt: a nehézség, a leküzdhetetlennek tetsző akadály nem csüggeszt, sőt, ösztönöz, cselekvésre sarkall. Minden különösebb megrázkódtatás nélkül túljutottam — amint a próba, felkészülés közben oly gyakori holtponton — a legkülönfélébb testi-lelki kríziseken. (Nem csoda, hiszen folytonosan elérkezünk ahhoz az állapothoz, amikor föl kívánnánk adni. És mégis folytatjuk tovább... Pe- ... példát elmondanom. A háború alatt, a katasztrofális élelmiszerhiány idején ugyanabba a legmagasabb ellátási kategóriába sorolták a táncost, mint a bányászokat...) Hogy elvesztettünk-e, elmulasztottunk-e valamit, hiányos volt-e a gyermekkorunk? Nem hiszem. Csak éppen máshogy, sűrítetten éltünk. S egy kicsit felnőtt módra: egy-egy dícsérettel szinte „fizetésemelést" kapva, egy-egy sikerült gyakorlattal magasabb „kategóriába" előrelépve, már-már egzisztenciális kérdésekkel szembekerülve (hiszen, aki nem felelt meg, egykönnyen kirostálódott). Más szóval: fölkészültünk a gyorsított létre, tiszavirág-életű pályánkra.

5. *Küzdelem, „kenyérharc", kiválasztódás — ez életszerűen, de meglehetősen kíméletlenül hangzik. Azt jelentené, hogy meglehetősen illúziótlanul kezdted a pályát?*

— Hadd kérdezzek vissza: aki tudja, hogy van nála jobb és rosszabb, tehát ismer valamiféle természetes értékrendet, annak már nem is lehetnek illúziói?... Mi a Lőrinc György igazgatta intézetben megtanultuk elhelyezni magunkat világunkban. Megtanultuk az alaplépéseket, aztán fokozatosan továbbépítkeztünk, míg tökéletesen el nem sajátítottuk a balett nyelvezetét, azt az absztrakt mozgásnyelvet, mely — ha már a birtokába jutottunk — bármit ki tud fejezni. És megtudtuk azt is, ki képes ennél is többre: ki birtokolja a megtanulhatatlant. Megtanultuk, hogy a balett a látvány zenéje, s testünk a hangszer. Viruló ifjúságunkkal nagy hódításokra, nagy szerepekre készültünk, s néhányunkban volt elég vitalitás és erő, hogy joggal bizakodhassunk ebben... Arra azonban nem számíthattunk, és magam kivált nem számítottam, hogy megjelenésünk mások ellenére lehet. Igen nagy szerencsével kezdtem: már 17 évesen Albert szerepét táncolhattam a Giselle-ben; vizsgakoncertemen három jelentős figurát alakítottam; s ahogy bekerültem a színházba, 18. évem betöltése előtt főszerepet kaptam a Bihari nótájában. Későbbi feleségemmel, Szumrák Verával akkor léptem fel először együtt: ő volt Vénus, én pedig Páris. De hiába debütáltam sikerrel, életemben először szembe kellett néznem a gáncsoskodással, sőt, a rosszindulattal is. A régiek, bizony, nem jó szemmel nézték az újonnan jövőt. A táncért, színházért rajongó, naivan nyílt művészpalánta, aki voltam, tüstént keserű leckét kapott. A munkára megedződtem, de ez a fogadtatás mellbe vágóan meglepett. Csakhamar rájöttem azonban arra, hogy az efféle ellen a legjobb teljesítménnyel védekezni. Így aztán tudomásul vettem, hogy ezen a pályán a dzsungel törvényei is érvényesek. Az erőtlen csügged, az erős megállja — e mondás igazát meg kellett ta-

A romantikus hősöket sz

Hamon (Hamonn, Haman) János építőmester a 18. sz. első felében Budán. Egyébként l. H. Kristóf élete. — Kristóf építőmester Budán, hol 1737-től a hatvanas tanács tagja volt. (Schmall L., Adalékok. Bp 1899 II. 269. l.; Lechner J., Bpest műemlékei. 1924 128. l.) — Mihály kőművesmester. 1793 óta választott polgár Budán. (Schmall L., Adalékok. Bp 1899 II. 269. l.)

Hámor Ilona

P.N.931.IV.5.
Ujság,031.IV.5.
N.U.931.IV.5.
M.931.IV.5.

— **Tavaszi Szalón.** A Szinyei Társaság *Tava*
Szalón-ja a Nemzeti Szalónban most érdekes és rok
szenves seregszemléjét adja a legfiatalabbak művé
küzdelmeinek. Hetven új festő és szobrász mutatko
be ezen a kiállításon. Természetesen nyomát találjuk
az utóbbi évtizedek minden markáns irányzatán
Nagybányától a Neue Sachlichkeitig, Csók István
Kádár Béláig és Rippl-Rónaitól Bortnyik Sándor
Ez azonban szükségszerű és érthető is — és ami a l
fontosabb: a határokon túl látunk már sok friss, öná
erőkifejtést, egyéniségek bátor és harcos kibontako
sát. Sok értékes, igazi tehetség mutatkozik be ezen
kiállításon, mint például *Hámor* Ilona, akinek »Lo
tájképe« kiforrott, nagyvonalúan és pregnánsan k
struktív eredményt jelent. Ez a fiatal festőnő valami
klasszicizmus felé törekszik, éppen úgy, mint — n
utakon — a nagyon tehetséges *Borbereki-Kovács*, a
nek pályaudvarkompozíciója és akttanulmányában n
rész víziós erő forr össze hűvös és fölényes dekorat
séggel. Érdekesek, ötletesek, bár kissé plakátszerű
Faragó Endre Neue Sachlichtkeit-stílű csendéletei. I
állította egy sajátosan magyaros-primitív képét a m
beérkezett és önálló kiállításairól is ismert *Pekáry* I
ván is. Finom és elmélyült *Szabó* Vladimir férfiportré
kész és imponálóan kiegyensúlyozott alkotás *Holl*
Mattoni Eszter két szép olajfestménye. Vonzóak *F*
Lóránt aktjai; impresszionista emlékeket idéz föl *Fele*
György uccarészlete, mint ahogyan általában meglepő
sok fiatal művész ragaszkodik még az impresszionizm
és posztimpresszionizmus jól ismert látásmódjához
formanyelvéhez. Önállóbb és korszerűbb utakon hala
nak *Beck* Judit, *Csóka* István, *Fehér* József, *Kán*
Andor Misa, *Kupferstein* Imre, *Sándorné Gross* Má
és még néhányan. A szobrok közül *B. Barnabás* Im
»Szenvedés« című feje tűnik ki őszinte lírájával, va
mint *Gárdos Miklós* »Bokszoló«-ja, *Zádory* Oszkár e
teljes »S. O. S.«-e, *Csúcs* Ferenc »Bünhődés«-e és *Met*
Ödön »Éva«-ja. Általában szép és biztató ez a kiállít
és az igéreteken kívül sűrün találunk már itt komo
eredményeket is.

B. (

ámú rende...
erjesztését ismét engedélyezte.
rsjegy. Igen sokan gondolnak
reményére, azonban a sorsjegy
lelését elhalasztják. Már több-
ult sorsjáték alkalmával tör-
ök A. és Társa bankház rt.
tér 3.) a húzások megkezdése
nem tudta kiszolgálni, mert a
elfogyott s az ily késlekedők
a nagy nyerési lehetőségtől.
húzásai április hó 17-én ismét
ház erre irányuló értesítése a
rnapi számunkhoz színes kar-
kelve volt. T. olvasóinknak
lethez fűzött megrendelési la-
postafordulattal megküldjék,
it ismét nagyon keresik. Itt
olyó évi március hó 19-én be-
legnagyob főnyereményét.

Hámor Ilona

8 O.U.931.VI.7.
N.U.931.VI.1.
B.H.931.VI.7.
Est,931.Jun.7.

KÉPZŐMŰVÉSZET

Alkotó Művésznők Egyesülete

Ezzel a kissé pretenziózusan hangzó címmel új művészi testületként mutatkozik be a Nemzeti Szalón holnap megnyiló kiállításán a legfrissebb művészi alakulat. Női festőink újabb gárdájának tagjai álltak itt össze és hangsulyozzák a maguk külön szerepét. A kiállítás, ha nem is hoz meglepő értékeket, javarészt olyan, amelyek komolyabb művészi és stiláris problémák komoly mondanivalóit keresi. Van köztük néhány régebben ismert és régebben szereplő név, mint például a nagyon tehetséges *Hámor* Ilonáé, akinek egyik-másik képét az itt kiállítottak közül már láttuk. *Fejérváry* Erzsié, aki két szép biblikus kompozicion kívül egy nagyon finom csendélettel szerepel, *Feszty* Masáé, aki ismert aktján kívül egy friss tájképet hozott. *Bánd* Viktóriáé, akinek két szines figurális studiuma a legjobb. A legújabb utakat járja *Delyné Bacher* Rózsi, akinek négyfigurás kompoziciója nagyon érdekes. *Berend* Ilona három különböző studiuma jó bemutatkozás. *Wellis* Margit dr. gitáros nője, *Csabai Rott* Margit két párisi képe, *Hevesi* Margit olasz tájfelvételei, *Lukács* Stefi ötletes akvarelljei, *Páris* Ila erőteljes és jó fejlődés utján járó tájképei és önarcképe, *Porter* Paula svábhegyi felvétele, *Réthy* Zsuzska öt különböző studiuma, *Szivessy* Barbara elegáns portréi, *Vadász* Ilona virágkompoziciója, *Hadzsi* Olga kettős portréja, *Hacker* Mária karakteres koldusfigurái mellett előkelő vendégként szerepel *Magdolna* főhercegnő néhány hangulatos olaj- és pasztelltájképével. Uj név itt őrgróf *Pallavicini* Györgyné, aki különböző területeken nagyon nobilis pikturakulturáról és invencióról ad bizonyságot. Rajtuk kívül *Bendéné, Honti Páris* Elza, *Ilosvay* Katalin, *Lukács* Irén, *Bakonyi* Kató, *Grósz* Mária egy-egy képe és *Endrő* Margit kerámiai munkái díszítik a kiállítást.

A szobrászok kollekcióját *Fémes Beck* Mária néhány egyszerű és nemesen stilizált plakettje vezeti be, *Kövesházy* Elza kollekciójának kis sárgarézszobra különleges érték. Rajtuk kívül G. *Lázár* Ilona már ismert fafigurái, *Lukács* Irén egy feje, *Kósa* Margit néhány elmélyült formastudiuma és *Lőte* Éva lovaskompoziciója hoznak jó kvalitásokat.

gy. t.

Fodor László vígjátéka, az „*Eszterházy a Váci-utcában*“ kerül színre; azután egy hétig csönd lesz a lipótkörúti színpadon, míg a rákövetkező hét pénteken, június 19-ikén kezdi meg vendégjátékát Elisabeth *Bergner* és folytatja 20-ikán és 21-ikén. Az új szezont augusztus utolsó hetében, vagy szeptember elején kezdik. Első ujdonság *Birabeau* új vígjátéka, a „*Les dessous de la Robe*“ lesz, *Stella* Adorján fordításában. A Vígszínház jövő szezonját azonban, csakúgy, mint az ideit, jórészt magyar darabok teszik ki.

Három magyar színész sikere Bécsben

Bécsi tudósítónk jelenti, hogy a *Theater an der Wien* pénteken este nagy sikerrel mutatta be nyári ujdonságát, *Herczeg* Géza, *Farkas* Károly és *Katscher* Róbert *Traumexpress* című operettjét. A szerzők első operettje, a „Csodabár“ tudvalevőleg nagy sikerrel járta be a világ operettszínpadjait és ez a mostani különleges szerkezetű darab is hivatva van arra, hogy világsikert arasson. Itt is az ötlet győz. A „Csodabár“-t egy bárban játszották, a *Traumexpress* egy vasuti pályaudvarról indul és a váróteremből beszállásra invitálja a publikumot, hogy aztán a vonat egyes állomásain nézze és élvezze a játékot, amelynek maga is részese. Az átalakított színház és a nagyszerű előadás jókedvre

Hámor Ilona festőművész

Pesti Napló 1931.IX.20

— Két kiállítás. Az *Ernst-Múzeum* évadnyitó csoportkiállítása *Hámor* Ilona, *Miháltz* Pál, *Nagy* Imre, *Pólya* Iván, *Várkonyi-Ferenczy* László képeit, *Finta* Gergely szobrait s egy tragikus körülmények közt elhúnyt fiatal iparművész, *Kéz-Kornis* József ötvösmunkáit mutatja be. Kellemes és változatos anyag, amelyből különösen *Nagy* Imre kollekciója válik ki erőteljességével. Ez a fiatal festő kitünően komponál, leegyszerüsített, kifejező formákba kötve kissé nyers színeit. Szőnyi régebbi korszakának eredményei nyilvánvalóan hatottak rá, de markáns egyénisége már egész sereg vásznán diadalmasan érvényesül. *Hámor* Ilona expresszionizmusában Egry, Bernáth, Kádár és Molnár C. Pál dekoratívsége ad egymásnak találkozót, a különös keveredésből azonban olykor meglepően finom, hangulatos változatok alakulnak ki. *Pólya* Iván könnyed, rajzos formáit derüs színskála kíséri s teszi elegánssá. *Miháltz* Pálnak főképp grafikái tanuskodnak jó irányban haladó fejlődésről, míg vásznai inkább az expresszió külsőségeinek csillogtatását hajszolják. *Várkonyi-Ferenczy* akvarelljei elég frissek, Szőnyire emlékeztetők, *Kéz-Kornis* ötvösmunkái finom stílusérzékről tanuskodnak. *Finta* Gergely szobrai viszont alig mondanak valami újat. A kiállítás képzőművészeti részét egy Kazinczy-ereklyékből összeállított kollekció egészíti ki, az író halálának centenáriuma alkalmából. —

Magyar királyi államvasutak

Utalvány-szám ..... /Bi ..... ngyosztály.

Fizetési

.....

a magyar királyi államvasutak főpénztár

.....

Pengő [redacted]

azaz [redacted]

[redacted]

A ..... Pengő ..... fillérről kiállítandó ...

.....

.....

Budapesten, 192...

Utalványozza «.....» főosztály:

.....

A könyv lap-száma	Számlázás

Hamon Kristóf

épitőm.

l. Életrajz

Bierbjerniták

31. l.

32. l.

Hamon Kristof

Grifen
1693-1748.
Budai Szent Anna
templom

Budinis
118.l

HAMON *Kristóf*, építőmester, * Pogratiz (Csehország) 1693 körül, † Budán 1748 febr. 3. 1737-től a budai hatvanas tanács tagja s 1745-től Buda város hivatalos kőművesmestere volt. Az 1740-es években valószínűleg tervezte és *H. Jánossal* († Budán 1796 ápr. 17), valamint *Nepauer Mátyással* együtt építette a budai (vizivárosi) Sz. Anna-templomot és a mellette levő eredetileg jezsuita zárdát. H. tervezte a budaújlaki plébániatemplomot is s annak építését 1745-től szintén ő vezette.

L. G. I. 440. l.

nár.

askodó lovon ~~egy huszár~~ ülő tiszt~~et látunk~~, ki
taljával lovának kantárszárát fogja. Öltözete:
enzővel s zsinórzattal; prémes mente, atilla s szűk
rozva; magasszárú csizma sarkantyúval. Dere-
ldalán görbe kard lóg bojttal és tarsolylyal. Ki
t a lótakarón „F 1" a koronás monogramm ~~van koronával~~.

t, méretei a papírosnak 45 : 42·4 cm.

4932

Hamon Kristóf

l.

Fallenbüchl Ágostr.

98-l.

WÄLDER GYULA
ÉPITÉSZ, MIN. TANÁCSOS
MŰEGYETEMI NYILV. R. TANÁR
I. HIMFY-U. 9.-I. MŰEGYETEM. K. I. 37.

Hamon Kristóf

épitéz

l

Gent Bpest mino

55, 57. l.

Mulha ár mint
1932

Hamon Kristof

épiletz XVIII. st.,

ind Buda

Nyches-holle

~~[illegible]~~

Genth. Budapesti 151 l.

lépésben ~~[illegible]~~

1933

Német

(dült von

Szentiványi

I a'

Hamon Kristóf

írod

Hekler Budapest als

63, 64. l. két sheet

1933

Hamon Kristóf

építész

Szentmárton

8. 31. l.

1951

630/1904 sz. ésk. november hó 10-én

Hamon Kristóf

epitett

XVIII. sz.

irod
2

A m. nyelv Tört

Hekler M.M. Tört

143. l.

1934

Voskanika VII. 240.

Hamon Kristóf

Szent Anna templom

Szód

z

Hekler Ung kitgeur

104. l. 1937

Jegyzék.

		Fizetendő Budapesten	
		Korona	Fillér
	Madách Ember Irod.	32.	
		32	

Hamon Kristof

l.

Hor Bp [illegible] 1938

46.82.l. 85.t.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Hamon Kristof

épitéz

Ivod

z

La Rosée

23. C.

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 135418

Hamon Kristóf

építész

vród

Lechner 1940

184. l.

Hamon Kristóf

építőm.

cród

Les Pbreg

74. l. (sajtóhibából

Hanusz)

IRODALOM

JEGYZET

Hamon Kristóf

építőmester

XVIII. ker.

l.

Müller Florian-Lajosné

25. l. - 27. l. - 28.,
29. l. - 31. l. - 34. l. - 35. l.
39. l.

1274. HOSSZUKÁS TERITŐ, brokát, h
dem Vorigen.

1275. MISERUHA, sárga selyemalapon,
Messgewand, auf gelbem Seidengru

1276. PLUVIALE, zöld damaszt, kék ala
Pluviale, grüner Damast, die Capp

1277. LAMBREQUIN, szines grospoint é
farbige grospoint und Perlstickerei.

1278. NAGY TERITŐ, hat mezejében
Grosse Decke, in sechs Felder Kre

1279. KÉT FÜGGÖNYSZÁRNY, Bidern
Zwei Vorhangflügeln, mit Biederm

1280. TERITŐ, keresztszemes himzéssel,
Biedermeyer.

1281. SKUTARI BÁRSONY, szöllőfürtö

1282. SKUTARI BÁRSONY, kék-vörös
Muster. XVIII. Jh.

1283. SKUTARI BÁRSONY, kék-vörös

pich, mit Blumendekor. Französisch, Louis Philippe.

körrel, virágdisszel. Francia, Louis Philippe. — Aubusson-
lekor. Französisch, Louis Philippe. 520×430 cm.

ével. XVIII. sz. — Ladikteppich, mit roter Gebetnische.

zel. XIX. sz. — Schirasteppich, mit Cypressenmuster. XIX.

t medaillonokkal. — Beschirteppich, mit rote längliche

na alapon erdélyi rajz. XIX. sz. e. — Anatolischer Teppich,
Muster. Anf. XIX. Jh. 175×132 cm.

tükörrel. XIX. sz. — Persischer Laufteppich, mit gelbem

ral. — Persischer Teppich, mit herater Muster. 200×305 cm.

n kék medaillonokkal. — Chinesischer Teppich, im braunem
cm.

virágok. — Chinesischer Teppich, im roten Spiegel Blumen-

Hamon Kristóf
épitom.
Itt Hamann.

l.

Péter II
43. l.

1.

Hamon Kristóf

épitőm.

XVIII. r.

Wód

Pig Müvel

534 cl.

1946	JANUÁR—			
Óra	HÉTFŐ **28** N. Károly hv.	KEDD **29** Szal. Ferenc	SZERDA **30** Martina sz.	CS
8—9				
9—10				
10—11				
11—12				
12—1				
1—2				
2—3				
3—4				
4—5				
5—6				
6—7				

Jegyzetek

Hamon Kristóf

laid Réh

64, 67, 83, 84 l.

Száma		A mű szerzője, czím, anyaga stb.
sor szerint	leltár	

Hamon Kristof

1693–1748.

Bul. Pogratizban (Csehország)
1728-ban már Ujlakon palléros-
kodott, 1733-ban szerzte meg
a polgár és mesterjogot.

A budai Szt Anna templom
tervének eredetében nem
ért egyet Schoen Arnolddal.

Réh Hamon önálló mű-
vének tartja (egy az alapraja, mint
homlokzat tervét. Előképe
pedig nem olasz és morva
templom, hanem a pesti
pálos (egyetemi) templom volt.
Különösen érdekes a templom bel-
sejének elliptikus térhatása

Réh. 64–66. l. → fordítás

I mint ilyen megoldás
fővárosunkban az egyetlen.

Haman Kristóf

könnives

1737 sól hatvanas
polgár Budán

Schmall

II. 269. l

Bpest, 1929 VIII/10.

Mihaladay
r. főtanácsos

Hamon, Kristóf

Könnibesmester

1731 – 1748. Budán

Sbudaikö 188. l

~~Hrustin h. m. I. 89~~

Érkezett 1905 ápr. 20.

323/1905 sz. (Bpest, 1905 ápr. 10. 31448 sz. a.)

A vall. és közokt. miniszter leküldi a Müeml. Orsz. Bizottságának a bártfai városháza átalakításánál mutatkozó költségtöbblet fedezése tárgyában tett sürgős felterjesztését.

(felterjesztés VI. 20. e. i. 295/905)

Hamon Kristóf 4, 6, 40, 41, 57, 58, 61, 64, 70, 80, 82, 84 85, 159—161, 175, 196, 200, 204, 231, 239

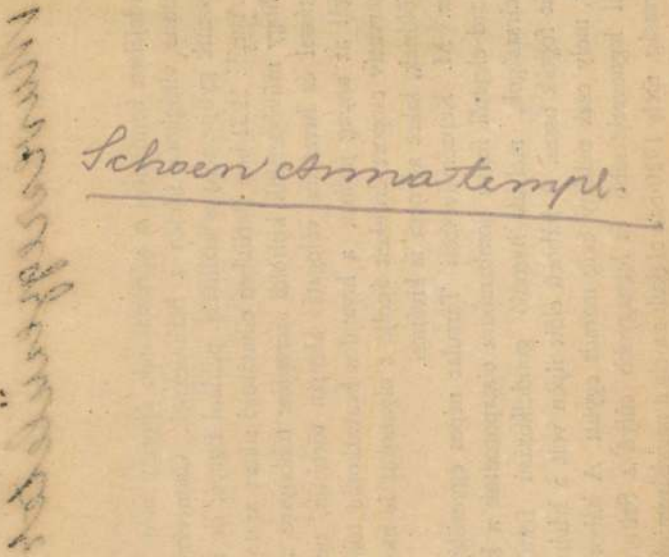

Művészregzenületek

művészetét idejében bemutatni a párizsiaknak, éppúgy mint az expresszionizmus virágkora idején a berlinieknek Csontváryt. Egyes művészeink gyüjteményes kiállítása, például Egryé, de főleg Bernáth Aurélé 1931-ben Berlinben elhatározó sikert aratott. Az a tény, hogy művészetünk külföldi szereplése többnyire állami támogatással és hivatalos válogatás alapján történik, nem mindig szolgál az anyag javára, a hivatalos beavatkozás többnyire a konzervatív csoport érdekeit ápolja s olyanokat is megmutat a külföldnek, kikre az nem is kíváncsi.

Az Orsz. M. Képzőművészeti Társulat népes egyesülése mellett a század elejétől fogva gombamódra elszaporodtak a kisebb művésztársaságok, melyek hasonló gondolkozású festők zárt csoportját fogták össze. A háború előtt ilyen volt a Miénk és a Nyolcak, mely csak néhány évig maradt együtt. A háború utániak közül legnevezetesebb és legnagyobb súlyú a Szinyei Merse Pál társaság, mely 1920-ban alakult s mely a nagybányaiaktól máig legkiválóbb művészeinket foglalja magában. Mellette

Hamon Kristóf

kőművesmester

erőd

Schoen Arnold dr.

Ismeretlen egyházi emlékek Budapesten. A buda-újlaki örökmécses. Budapesti Rk. Egyházkörségek Tudositója. 1935. 3. sz. 13. l.

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni.
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 435418

Hamon Kristóf

XVIII. 4.

ivod

=

Schoenhogyan idége mint

17. l. – 18. l.

1925

ÁGOSTON **SZERDA**

SZEREZHETŐ BE AZ

Újhold — K. SZT. JÁN., ERNESZT. **CSÜTÖRTÖK**

EGYETEMI NYOMDA

RÓZA **PÉNTEK**

KÖNYVESBOLTJÁBAN

RAJMUND, ERIKA **SZOMBAT**

KOSSUTH LAJOS-U. 18.

Hamon Kristóf

l.

Schoen Buda és Óbuda

3, 8. l. 9. l

18. n. i
Lepli
1937

Budapest V. 305.

Hamon Kristóf

Kőmüves mester

Meghalt Budán 1748
febr. 5-én

Mesterkönyv Székesfőv-
Múzeum 1088 lt. sz.

Flimzés, répies VII. 140.

Schoen Arnold: A budai szent Anna-templom.
Bpest, 1930. 159–160. l. — Szokolay Antal dr:
A budapest-újlaki róm. kath. egyház évkönyvei.
I. 1926. 36. l.

Hamon Kristof

Épitéz

d.

A: AB -)

Szokolay ujlaki

rk egrác 36 - l -

čokoljoci

I. 1926

Hamon Kristof

könnives mester

pogratizi származási,

meghalt 1748 febr. 3

Saját terve szerint s kezdte

építeni az budai-ujlaki pléba-

niatemplomot amelyet

halála utan a bécsi

származási Nepauer

– Nöpauer Máté folytatott

Schoen Arnold dr

Ismeretlen egyházi em-

lékek Budapesten

Budapesti Rk. Egyház-

községek Tudósítója

1935. 3-sz. 13. l.

Hámon Kristof

budai szent Anna
templom

zvod
i
Jajmegszent
57. l.

+1748

ozv. fel. Nepauerhér Julius

Vignola
torva átdolg.
[illegible]
[illegible]

(61)

1728 Uplakon pallér
1733. polgár és mester
Terv. (Rék) tit. Anna
tepl. -+, [illegible] tepl
[illegible] alatt

Hamon Kristóf

épitész

l. Budinis 118. l

Hlaman Kristóf

Kőnüves

1737. Budán a hat-
vanas tanács Tagja.

Schmall L., Adalékok
Bp. 1899. II. 269

~~Állati csont, öskori VII. 155.~~

Hamon Kristóf

építész

l. † 1748

Schoen Buda és Óbuda

3. l.

Hamon Kristóf, építőmester F
~~Budai, hol~~ 1737-től a hatvanas
tanács tagja volt. H. Jánossal
és Nepauer Mátyással az 1740-es
években olasz eredetű tervek alapján
építette a barokk stílű budai
(vízivárosi) sz. Anna templomot
és a mellette lévő eredetileg jezsuo-
ita ~~k~~ zárdát.

F szül a XVII. sz. végén, megh.
1748 II. 5. Budán, hol

Flamon (Amon, Flaman, Flämon, Flemman, Floman, Flomonn) Kristóf, kőművesmester, szül. 1693 k. Pograticzban (Csehország), megh. Budán 1748. (Eltemették febr. 5. a vízivárosi sz. Anna-templom kriptájába.) 1729. Buda-újlakon feleségül vette Kriechhamer Sebestyén kőművesmester leányát, Klárát. 1732. nyert mesterjogot, 1733. vették fel a budai polgárok közé, 1737. a városi hatvanas tanács tagjává választották, valószínűleg 1745-től Budavárosának hivatalos kőművesmestere volt. Fl. tervezte valószínűleg a buda-vízivárosi sz. Anna-templomot s annak építését 1740-től haláláig ő vezette. 1742. restaurálta a budai városházát s tervezte a buda-újlaki plébániatemplomot s annak építését 1745-től ugyancsak ő irányította.

M.D.K.

Hamon Kristóf, építőmester

a csehországi Pogratizban sz. és 1740 körül nyújtoka be a centrális terű budai Szt. Anna templom költségvetését. Később, 1748-ban Nöpauer Mátyás veszi át tőle ert a munkát

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki tppográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó,

164. old.

Hamon Kristóf

1733-ban nerezte meg a pesti polgárjogot és céhtagságot, miután előzőleg a budai, újlaki templom építésénél foglalkoztatták. Csehországi műletésű. Az ö alkotása a tzt. Anno-templom.

Kampis Antal: A magyar művészet a XIX. századig. Bp. 1968. 167 l., képes. /M.norva zsebkönyvek/

117.1.

Hamon Kristóf MDK

kőművesmester

Schoen A.: Anna templom. 39-40.o.

Homor Kristóf

Tervei szerint épült a budai Batthyány
téri Anna templom mellett kórzat
1740-52-ben.

Tóth Endréné: Budapest Enciklopédia,
Budapest, 1970. 463l

271

Homon K.

és Nepauer M. tervei alapján épült fel a budai újlaki templom 1746-66.

Tóth Endréné: Budapest Enciklopédia, Budapest, 1970. 4631

26 l.

Hamon Kristóf MDK

kőművesmester, 57.o.

Schoen:Szt.Anna templom.

MDK

Hamon Kristóf, Nepauer Mátyás építészek

munkája a budai szt. Anna-templom 1741-61 között.

A magyarországi művészet története I. 436.1.
Bpest, 1961. II. kiadás.

Hamon Kristóf MDK

Ujlaki r.k. Plébániatemplom. Bécsi ut.
A templomot régebbi helyén 1746-ban H a m o n Kristóf kezdte épiteni, 1748-ban N e p a u e r Máté folytatta és fejezte be/1759/. Toronysisak 1877 Y b l Miklóstól.
Oszlopos barokk főoltár H i c k i s c h Kristóf és Held Frigyes müve 1799. Rajta Cranach Madonnaképének másolata Falconer Ferenc müve.

Repr: Bécsi uti r.k. templom.
128. kép.

Zakariás G. Sándor: Budapest. Bp. 1961.
66.1.

Hámon Kristóf építész

Uj Ember.1950.III.19.3.old.

Szt.Anna templom restaurálása.

Hamon Kristóf építőmester, XVIII. szd., Budán.

Archaeologiai Értesítő

XLV., 1931., 283.

Réh Elemér könyvismertetése.

M.D.K.

HAMON Kristóf építész

Bp. Szt. Anna-templom (1740-58)
Nepauer Mátéval Rept.

Rados Jenő: Magyar épitészettörténet Bp. 1961.

183, 187, 190, e.

Hamon Kristóf MDK

olaszos alaprajzterv alapján kezdte építeni

a Szt Anna templom /Batthyány tér/ tot. Alapkő 1740.

a szentély 1741-ben készült el. 1748-tól Nepauer a mester.

Zakariás G. Sándor: Budapest. Bp. 1961. 12.1.

MDK

Hamon Kristóf

Repr:

Batthyán tér. Anna templom

7.kép.

Zakariás G. Sándor: Budapest. Bp. 1961.

M. D. K.

HAMON Kristóf építész

újlaki plibániatemplom

1746-ban fogott az építkezéshez,

kis évvel később bekövetkezett

halála után Wopauer máté folytatta

Budapest müemlékei I[1]. Bp. 1962. 138. l.

M.D.K.

Hamon Kristóf, épitész, XVIII.sz.

Csehországban szül. Budán 1733-ban nyert mesterjogot. 1740-ben kezdte épiteni a Szt.Anna-templomot. Nöpauer Mátyás fejezte be. Önálló müve a Fő utcai Szt.Florián templom. E tipus Sziléziában alakult ki. Osztrák közvetitéssel jött hozzánk. 438.o.

Kampis Antal: A képzőművészetek

A Kultúra Világa. III.köt. A képzőművészetek, a zene, a szinház és a film. Minerva. 1980. Bpest

Christoph Hamon, cseh származású építőmester

1733-ban kapta meg a pesti polgárjogot, és felvételét az építők céhébe. Az ő nevéhez fűződik a Buda-Ujlaki templom és a budai Szt. Anna templom építtetése.

Antal Kampis: Kunst in Ungarn
Bp. 1966. Corvina

151. old.

Hámon Kristóf

A Batthyány téri Szt Anna templomot olasz mester tervezte , a kivitelezést, Hámon Kristóf majd Nepauer Mátyás vezette.

222.o.

Repr: A t mplom alaprajza.
224.o. 225. kép.
A templ m homlokzata
224.o. 224. kép.
A templ m kupolás belsõ tere.
~~Borsos - Sódor - 225.o.:228.kép. Bp. 1959.~~
225.o228. kép.

Borsos-SódoréZádor:Budapest. Bp. 1959.

M.D.U.

Hamon Kristóf

(építén)

Csehországban született. Budán 1733-ban mesterjogot nyert. 1740 ben kezdte meg a ut. Anna tplom építését, melyet haláláig vezetett.

Kampis, hag. mův. Bp. 1960 438.

Hamon Kristóf
építész

a Szent Anna templomot /ma Batthyányi tér/ 1740/46 - 46 Hamon Kristóf tervei alapján között épitették, majd Nepauer Máté és Hamon János Mihály fejezte be. /224.225 és 226 kép/.

71.o.

Borsos - Soós - Zádor : Budapest. Bp. 1959.

Hamon Kristóf

MDK

budai épitész

A Buda ujjáéptésén /1690- / dolgozo olasz mestereket a vezetésben német származásu mesterek váltották fel. /Kayr, Hamon, Nepauer/.

66.o.

Borsos - Sódor - Zádor: Budapest. Bp. 1959.

Hamon Kristóf, építész Z.D.K.

alakította kivitelre az olasz eredetű terv szerint 1740-61 között épült budai Szt. Anna templon Vignola rendszerű alaprajzát, s annak homlokzati terorajza is tőle származik. Ezt a Hamon-féle főhomlokzatot Neppner Mályás módosította mai arculatára.

Dr. Agghány Mária: Centrális barokk templomok a Dunántúlon.

A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye,

1940. 74. kót. 91-92. old. 10. á.

Hamon Kristóf épitész M.D.K.

cseherszági szüle tésü.

1733-ban szerzett ~~xttxpal~~ Magyarországon polgár

jogot.

Buda, Szt. Anna templom.

Buda ujlaki templom épitésénél dolgozott

Kampis Antal: A képzőművészetek története 645.1.

A Kultura Világa Ap. 1963.

MDK

Hamon Kristóf kőmivesmester

Az újlaki plébánia-templomot a pogratizi származású Hamon Kristóf kőmivesmester kezdte épiteni saját terveí szerint 1746-ban.

Dr. Schoen Arnold: Ismeretlen egyházi emlékek Budapesten.

Budapesti Rk. Egyházközségek Tudósitója, 1935. 3.sz. 13-14.l.

MDK

Hamon Kristóf kőm[u]vesmester

Hamon Kristóf kőművesmester halála után ennek özvegyénél pallérként szerepel Nepauer Mátyás.

Schoen Annatempl. 175.lap

MDK

Hamon Kristóf, kőművesmester

Vignola -tipusu tervet figyelembevéve tervezte a vizivárosi Szt.Anna-plébánia templom egyhajós csarnoktemplom belsejét/1740-1746/, 1753-58 és a kupola 1762-ben fejeződött be,de ezt Nepauer Mátyás vezette.

Schoen :Anna Templom. - ? Egy alaprajz, egy hosszmetsz
és a templom belseje /illuszt

MDK

Hamon Kristóf

Medvey 34.1.

HÁMON · K

Épitész

a budapesti Szent Anna t mplom tervezője

Pogány Frigyes: Belső terek müvészete. Budapest, 1955
Müszaki kiadó 296 lapon

NDK

Hamon Kristóf,

a viziárosi Szent-Anna templom a jezsuiták irányitása mellett az ő /később Nepauer Mátyás/ felfogása szerint kapta épitészeti alakját.

Eckhardt Sándor: Pest-Budai Barokk. -Magyar Szemle 1931 XI.k. 2.sz. 205-206.old.

MDK

Hamon Kristof, csehszármazásu
épitőmester.

1693-ban szül.Pogratizban. 35 éves korában 1728-bqn Budaujlakon tünik fel.Kriehammer Sebestyén kömüvesmester szolgálatában áll. U.ez évben meghal a mester, s árván maradt leányát H.K.feleségül veszi. Csak elsőszülött fia a tiz gyermek közül, szerez magána k nevet. Hámon János Mihály.

Mplér Flórián K ápolna. c/el. 1936. 4o.sz.dolg. 4-84.l. Müvtört. és Kerreg. Int.

MDK

Hamon Kristóf, ép.mester

a székesfővárosi jezsuiták a budai jezsuita renddel egy időben fognak templomuk építésébe. Őt bízzák meg a tervek elkészitésével, ki 1749-ben meghal, Nöpauer módositásával a homlokzat el készült.

Müller Flórián Kápolna. c/el. 1936. 4o. sz. dok. 4-84.l. Művtör. és Kerrég. Int.

Hamon Kristóf, építömester

a XVIII.sz.első felének vezető építömestere.1748-ban [illegible] febr.6.-án meghal.

Müller Flórián Kápolna. c/el. -1936. 4o.sz. Müvtört. és herrég.Int. dolgozat. 4-84.l.

MDK

Hamon Kristóf, épitész

a Batthyány-téri Szent-Anna -templomot Vignola-tipusu alaprajz nyomán ö kezdte épiteni.
Monografusa nevezi:"a késöbarokk alkonyfénye átszöve a klasszicizmus halvány erezetével."
Müvét Nepauer Mátyás fejezte be. Buda XVIII.sz.-i legrokonszenvesebb egyházi épülete.

GentBpestmüv.
A Szent Anna-templom. 55.l.

M. D. K

HAMON Kristóf építész

Ujlaki plébániatemplom – befejezi Nepauer (1745–1756.)

Szent Anna Templom – befejezi Nepauer (1740–1761)

Preisich Gábor: Bp. városépítésének története .... Bp. 1960. 24., 28., 29., l.

Hamon Kristóf

csehországi származási építész

Az 1740-es években két jelentős megbízást

Lepott: a vízivárosi Szent Anna-plébániatpl.

és az Újlaki plébániatpl. építését

Budapest története III.Akad.kiadó 1975 Bp.

226.old.

Hamon Kristóf

kőművesmester, 1745 körül Buda város kőművesmestere; tervezte a vízivárosi Szt. Anna templomot. Fia, Mihály.

Bierza László, Bernát György, Erdei Ferenc stb.: Budapest lexikon, Budapest 1973 1335 l

4221

HAMON Kristóf ejtész

Bp. Szt. Anna-templom

ld. Farbaky, Művtört. Ért. 1990. 173. + ill

Hampel József régész

667. nov. 21. Régiségtári őrnek Dr Hampel József ajánlatik

1877

102 r

M. Ért 1991. 1-2

Hamon Mihály

Kristóf fia, (mostohaapja Nepauer Mihály,) templomok építője

Beiza László, Bernát György, Erdei Ferenc stb.: Budapest Lexikon, Budapest 1973. 13351

4228

Slomon M.

és Nepauer M. tervei alapján épült fel a budai Szent Anna templom. (1740-58).

Tóth Endréné: Budapest Enciklopédia, Budapest, 1970. 463 l

261

MDK

Hamon Mihály

Schoen Annotempl. 43.l.

MDK

Hamon Mihály köművesmester

1769, 1770-ben dolgozott a budai Szent Anna templomon.

Schoen Arnold: A budai Szent Anna templom. 210.

MDK

Hamon Michael

Schoen A: A budai Szt.Anna-tpl. Bp. 1936. 211

tés, a neoklasszicista
szinvilág jellemzi.

Macskássy Gyula /Bp.
demes művész, § János
Bortnyik Sándor volta
Két bors ökröcske c. f
festiválon I. díjat ny
filmje 1960-ban készül
diplomát nyert és küli

Macskássy János /Bp.
Gyula testvére. Mester
Gyula volt. Grafikus p
tal kezdte /Diadal cig
kiállitáson vett részt
tiz év óta.

Hamon Mihály

MDK

Repr:

Batthyán tér. Anna templom

7.kép.

Zakariás G. Sándor: Budapest. Bp. 1961.

MDK

Hamon Lőrinc kőmives legény XVIII.sz.

Schoen Arnold:Buda épitőmestereiről töredékek, vázlatok II.A budai épitészet mesterei Mária Terézia uralkodásától a Szépitési Bizottság megalakulásáig 1740-1808 Müvért 1957.VI.évf.4.sz.301.l.

Hamon Mihály

MDK

Szt Anna templom /Batthyány tér/ épitését Nepauer máté 1762-ben fejezte be Hamon Mihálylyal.

Zakariás G. Sándor: Budapest. Bp. 1961. 12.1.

Hamon Mihály János MDK

Batthyány tér 7. plébániaházat 1778 és 1782-ben iskola céljára átalakitotta.

ZAKARIÁS G. SÁNDOR: BUDAPEST. Bp. 1961.

13. 1.

Hamon János Mihály

építész

a Szent Anna templomot /ma Batthyányi tér/ Hó Hamon Kristóf tervei alapján 1740/46 - 46 között épitették, majd Nepauer Máté és Hamon János Mihály fejezte be. /224.225 és 226 kép/.

71.o.

Borsos - Séder - Zádor : Budapest. Bp. 1959.

MDK

Hámon Mihály, H. Kristóf kőmíves fia.

már Buda-Ujlakon született- atyja Csehországból vetődött ide. Hámon Kristóf kőmívesmester után Nepauer Mátyás és fia, Hámon M. fejezték be a vízivárosi plébánia épületét. XVIII. sz./1760-ban lett kész./

Ekhardt Sándor: Pest-Budai Barokk. -Magyar Szemle, 1931 XI. k. 2.sz. 205-6.old.

MDK

Hámon János Mihály, építőmester

H.Kristóf fia . Később mostohaapjával Nöpauer Mátéval közös vállalkozásokat bonyolit le a sz. második felében.

MplérFlórián K ápolna. c/el. 1936. 4o.sz.dolg. 4-84.l. Művtört. és Kerrég. Int.

MDK

Hamon János Mihály kőművesmester

1748 tavaszán Nepauer Mátyas kőművesmester átvette Hamon Kristóf szerepét a buda-vizivarosi szent Anna-templom épitésénél és begégezvén azt Hamon János Mihaly kőművesmesterrel egyutt.

SchoenAnnatempl. 175.lap

Hamon Mihály tános (1729-1796)

1778-ban és 1782-ben a Nepauer Máté által végzett bővítést – a vízivárosi plébániát keleti végén D-felé nyúló rövid sarokszár-nyaklal bővítette Nepauer – elemi iskola céljára folytatta.

Régi Házak Pest-Budán. Főszerkesztő: Perehézy Károly Műszaki Kiadó Bp. 1976.

56. old

MDK

Hamon Tamás kőmives legény XVIII.sz.

Schoen Arnold:Buda épitőmestereiről töredékek, vázlatok II.A budai épitészet mesterei Mária Terézia uralkodásától a Szépitési Bizottság megalakulásáig 1740-1808 Művért 1957.VI.évf.4.sz.301.l.

Hámor András

Hámor András okl. mérnök,
építészmérnök, a biztosítótársaságok szakértője, V. Szemere-u. 8.
112-524

Budapest 1940. szept

M.D.K.

Hámor András épitész

A 60 férőhelyes ~~xxxxx~~ bölcsőde, 100 férőhelyes ovóda tervpályázaton dijazva

II. dij / 15ooo Ft /

Társtervező: Szabó Z. Máté

Magyar Épitőmüvészet 1966/1, 2-6.1.

Hámor Ilona

"Új Szalon" első kiállításán a Kossuth L. utcában képével szerepelt.

Ujság 934. IV. 15.

Sz. Hámor Ilona

Határőrök (Rajz)

Nemz Sportbiz, MKépző
Kiáll Katalógus 1945a

MPK

Hámor Ilona

Modell

Ernst Múz. 130. kiáll. Munkácsy Cóh V. kiáll.
1933. márc. 14 l.

MDK

Hámor Ilona
Itatás

Ernst Muz. 138. kiáll. Munkácsy Céh V. kiáll.
1933. márc. 9 l.

MDK

Hámor Ilona
Profil

Ernst Muz. 138. kiáll. Munkácsy Céh V. kiáll.
1933. márc. 14 l.

Hámor Ilona
Pihenés

Ernst-Muzeum CXXXI. /Jubiláris/ kiállitása. 1932. május, 19 1.

1710 körül: Kuruc csatajelenet.

nt Fára húzott vászon, tempera, 150×73 cm.
Restaurálta Nikássy Lajos 1934-ben.

MAGYAR (?) FESTŐ, 1520 körül

1. *Szent István vértanú megkövezése*

2. *Szent Lőrinc vértanúsága*

3. *Ker. Szent János lefejezése*
Fa, tempera, egyenként 79×60 cm.
A budapesti műkereskedelemből, 1941

MAGYAR FESTŐ, 1650 körül
Kapisztranói Szent János Nándorfehérvárnál
(54. kép)
Réz, ovális, olaj, 40×31 cm.
Restaurálta Nikássy Lajos 1933.

MDK

Hámor Ilona

Itatás

Munkácsy céh 5.kiáll. Ernst Muz. 138.kiáll.
1933. márc. 9 l.

MDK

Hámor Ilona

Pirosruhás nő, olaj

Fésülködő leány, "

Hát akt, olaj

Tavaszi Szalon katalógusa, 1929. máj. 11 l.

, 1+2+1 tengelyes, boltíves szobák-

MDK

Hámor Ilona

Modellek

Munkácsy céh 5.kiáll. Ernst Múz. 138. kiáll. 1933. márc. 14 l.

MDK

Hámor Ilona

Profil

Munkácsy Céh 5.kiáll. Ernst Muz. 138.kiáll.
1933. márc. 14 l.

MDK

Hámor Ilona

kitüntető elismerésben részesült

XII. Tavaszi Szal. F.Szal. 1937. máj.
4 l.

Hámor Ilona
Lányok

Ernst-Muzeum CXXXI. /jubiláris/ kiállisáa.
1932. május, 16 l.

160. kép. *Waldn*

SCHLEICHER, C (osztrák festő, XIX. sz.)

Koldúsasszony

Fa, olaj, 34×28 cm.
Jelezve lent jobbra: Schleicher 1853.
Maszlaghy II., 557. szám.

SCHMIDT, JOHANN MARTIN (osztrák fe
1718—1801)

Krisztus az Olajfák hegyén

Vászon, olaj, 21·5×16 cm.
A hátoldalon „Kremserschmidt" felírás.
Maszlaghy II., 292. szám. — Gerevich:
Újság 1916. júl. 20., 4 .lap. — Lepol
Homor 97. l., — Gerevich PA, 220. l.
Décsei: Könyismertetés MM, V., 1929., 17
— Lepold—Lippay 56. l.

Jelenet Páduai Szent Antal legendájából

Vászon, olaj, 73×60 cm.
Maszlaghy II., 291. szám. — Gerevich:
Újság 1916. júl. 20., 4. lap. — Lepol
Homor 97. l. — Gerevich PA, 220. lap.

Hámor Ilus
Napnyugta, olaj

O.M.Kir. Képzőműv. Főisk. kiáll. 1924. 19 l.

Hámor Ilus
Zöld fazék, vizf.

O.M.Kir. Képzőmüv. Főisk. kiáll. 1924. 12 l.

Hámor Ilona

Vilma, paszt.vázl.
Testvérek, olaj
Csendélet, "
Toilette, "

AME I.kiáll. N.Szal. 1931. jun. 6 1.

MDK

Sz.Hámor Ilona

Csendélet, paszt.

M. Képzőműv. Szab. Szerv. tan. tárlat, 1947. máj.
§ 1.

Hamor Ilona

festö

Hul Bpest

Lásd

Boz Magyarslex

415 h.

~~Császka György kelyhe, aranyozott ezüst, románedűszel. A Lippert-terverte kisebbik Simor-kehely utánzata.~~

Hámor Ilona

festő

élet.

l.

Karczagmagyállam

533, 534 h.

Hámori Ilona

1924/25 - 1926/27

Ferképzőmfoiskèvk

90. l.

Hámor Ilona

MAGYAR MŰVÉSZET

1930. 240
1931. 492
1929. 225 300

Hámor Ilona

festő

lásd

160 (162)

RátStr (590. l

képeszél

vagy Halápy János

ismerőjéhez

216

351. **Kerek díszpaizs,** kovácsolt vas, maratott dí alakjával. Német, XVII. század stílusa.

352. **Kerek paizs,** kovácsolt vas, sugaras bordázatt

353. **Kerek díszpajzs,** kovácsolt vas, maratott dí század.

354. **Csúcsos paizs,** kovácsolt vas, maratott díszít század stílusa.

355. **Csúcsos paizs,** kovácsolt vas, maratott ornam

356. **Kartusidomú pajzs,** maratott indás díszítéssel

357. **Kerek paizs,** kovácsolt vas, maratott arabeszk

358. **Kis kerek paizs,** kovácsolt vas, vésett díszítés

359. **Mellvéd,** kovácsolt vas, maratott indás díszít

360. **Mellvéd,** kovácsolt vas, maratott groteszk dí

361. **Mellvéd,** kovácsolt vas, bordás felülettel. XV

362. **Sisak,** kovácsolt vas, körteidomú, maratott d

Hainor Ilona

festő

A francia Marie Laurencin hatása lát-
ná képein. Ernst Múzeum
koll. kiáll-
ítod

Ybl Ervin: Két
kiállítás. Budapesti
Hírlap. 1931. szept. 20.

sága tek.Elnökségének,

B u d a p e s t
IX.Rákos-u. 10.

h. 1904 k.

HÁMOR *Ilona*, festő Budapesten, hol tanulmányait is végezte. A Szinyei-Társaság tavaszi szalónjában kitüntető elismerésben részesült. 1931. koll. kiállítása volt a Nemzeti Szalónban. Szekrény előtt és Olvasó leány c. képeit a főváros szerezte meg.

2 X

E. G. I. 440. l.

gekleideter Lautenspieler. — 1869, 1886, 1891, 1896: VIII. 19. *A. Schon-Jans:* Feketébe öltözött ősz lantos.

b) Az Orsz. Képtárban. 1871: VIII. 19. *A. Schon-Jans:* Feketébe öltözött ősz lantos. — 1873: VIII. 19. *A. Schon-Jans:* Ein alter, schwarz gekleideter Lautenspieler. — 1876, 1878, 1879: XII. 415. *A. Schon-Jans:* Egy öreg, feketébe öltözött hárfás. — 1881: 391. *A. Schon-Jans:* Férfi-arczkép. — 1888: XXI. 724. *A. Schoonjans:* Lantot verő férfi képe. — 1896, 1897: XXI. 724. *A. Schon-Jans:* Lantot verő férfi. — 1897: XXI. 724. *A. Schon-Jans:* Ein Mann, welcher die Laute spielt. — 1898: XXI. 724. *A. Schon-Jans:* Le musicien. — 1901, 1904: XXI. 724. *A. Schon-Jans:* Lantot verő férfi.

Hámor Ilona

festő

szül. Bpest

lásd 1905.

Velencei Biennale

1932. 296. l.

Javítás. 1950. VI. 2.

Мольнар

Hámor Ilona

Ernst Muz. kiállításai

CXXXI. 1932

145, 189,

Új falon

1934 ápr

aer keszítéssel,

Hivizgőzki Sopok

Pilsenei

Hámor Ilona festő

Baross-utca 77. Műcsarnok.

1934. nemz. képzőm. kiáll. 273.

Parasztmenyasszony

of

Edeinytöredék, öskori VIII-158.

Hámor Ilona

Olvasó leány.

Olajfi

Tm. Bp. 1932.

II. Ferdinand:

Család-fája (Allegoria

A fa~~[illegible]~~törzsén babe
„Ecce sic benedicetur l
„Psalmo 20.“ (vers 8.) ~~[illegible]~~
tizenkét feliratos level
társa (már a földön f
áll mondatszalagokka
figyel S. Philippus é
a feszületet fogja, a m
„mit diesem Scepter k
lebeg kreiben (feliratos lobogókk
dalt két angyalka röpköd
talapzatán Jeremiae
3 és Esaiae Cap. 45.
s az oszlopokra csavarodó
2 ℓ ET TOTA DOMVS
AMEN AMEN. 2 Esdr
fölül két sorban:
Osstereichischer be
des andern so Von
bestigen Werden d

9774

Jés e jelszavak vannak:
Discite Justitiam moni-
ti, et non temnite Divos.

Hainor Ilona

Kekrény előtt. Dapf

T. m. Bp. 1932

, arczélben és sima karimájú
olva. Hullámos orrának alapja
ı és körszakálla hosszú. Tollal
ánczélját a vállon oroszlánfej
szik. A hátlapon Buda vára
rnya egyikén félholddal. Fel-
VX HVNNORVM« és a hátlapon :

4·7 : 4·6 cm. — Lelt. sz. 1051. —
sch) Emil ajándéka 1907 április
t az 1909 november 24-iki 5395
-iki 656 (351–910) és a 3211–910
910 január 10-iki (2095–909) és
–910) sz. jegyzékek alapján. —
n (41–908).

Hámor Ilona

Tavaszi Szalonban kitüntitő elismerés

Anglia visszafizeti valutatartozását

Élénk feltünést váltott ki a *„Daily Herald"* legutóbbi ...radása, mely szerint az angol bank a javarészt Indiából ...rkezett mintegy 40 millió angol font értékű arany igénybe...vételével az augusztusban esedékessé váló 80 millió angol ...ontos francia—amerikai valutakölcsön visszafizetését szol...gáló devizakészletét oly mérvben szaporította, mely körül...ménv már most tette lehetővé, hogy a francia kölcsön tör...lesztésére idő előtt 20 millió fontot visszafizethetett. A vá...rlások a legnagyobb titokban folytak s ennek tudható be, ...ogy a bankkamatláb mérséklését csak most eszközölték.

A BUDAPEST SZÉKESFŐVÁROSI KÖZSÉGI TAKARÉKPÉNZTÁR ZÁRSZÁMADÁSA

A *Budapest Székesfőváros Községi Takarékpénztár* most közétett mérlege a súlyos gazdasági viszonyok dacára is, az intézet megerősítését és fejlődését mutatja. Mobilitás szempontjából jellemző, hogy betéteinél jóval nagyobb összegű készpénz és abszolut mobil követelése áll rendelkezésére. A mérleg erős latens tartalékokat sejtet az angol font értékű záloglevelek árfolyamcsökkenésének elszámolásánál, mert egészen valószínű, hogy a font talpraállása rövidesen bekövetkezik. Kellemesen meglepő, hogy a székesfővárosi intézményeknek nyújtott hitelek erősen apadtak és nemcsak a betevők száma növekedett meg, hanem a betétek is emelkedtek és pedig a mult évi 47.9 millió pengőről 52.4 millió pengőre.

A hosszúlejáratú törlesztéses kölcsönök állománya a mult évi 18.1 millió pengővel szemben 23.9 millió pengős összegben szerepel a mérlegben. Ez az emelkedés az év első felében folytatott tevékenység eredménye; az év második felében a viszonyok útját állták annak, hogy a takarékpénztár ezirányú hitelezési tevékenységét továbbra is folytassa. Ugyancsak az év első felében új „C" sorozatú 35 éves

Hámor Ilona

Harateréś c. Lépe
repr.

Rátstr. 160. l.

AK + Hamulmány
Repr.

u. o. 162. l.

Hámor Ilona

festő

lánd

Szeiller né Hámor I.

alatt

MKSz 1947

HAMOR ILONA

88	Pirosruhás nő, olajf.	400.-
89	Fésülködő lány, olajf.	500.-
90	Hát akt, olajf.	400.-

Nemzeti Szalon
1929. május
Tavaszi Salon

Vészi-nyomda. Tel. 108—03.

15–29.

1 terem Vörös

5. Vaclár
6. Kelemen

2. Vörös
3. Domanovszky
4. Madcsky

II. Szegvinász 5

Grafikus

Pekáry István
Margitkörút 48
Th. 21

Nagyterem

Willos

HÁMOR ILONA

63	Lovas tájkép	olajf.	350.—
64	Polyásbaba	olajf.	250.—
65	Fekete keztyüs nő	olajf.	300.—
66	Lányok	olajf.	400.—

Nemzeti Szalon

Tavaszi Szalon

1931

Az intézet növendékei az első akadémiai osztálytól kezdve a tanév végén a zeneművészeti főiskolán vizsgáznak. Mérsékelt tandíjak.

Nagy választék művészi és modern képkeretekben.

Keretezést legjutányosabban vállalok

SOLYMÁRI

CRÉM SAJT

ÉLET

EGÉSZSÉG

ERŐ

MINDEN JOBB CSEMEGEÜZLETBEN KAPHATÓ

Hámor Ilona

l.

Nemzeti Szalon

Tavaszi Szalon

~~1930~~

AME, 1931 jun. I. hiáll (N.L.)

Vilma, partvirlet

Testvérek
Csélet
Toilette

of

Zámpis

~~Hadjárat 1848.~~

6729 könnyü hadtest.

A balra forduló és arczélben látható leány tarisznyával és puskával van ábrázolva. Felirata: »LEICHTES CORPS« jobbra félmagasságban: »AZ« alól balra: »Ausschl. Eigenthum d. Producenten«, jobbra: »Gedr. bei J. Höfelich«

Vny. magassága 30.5 cm. — Dep. régi 95 e) és új 42 e). — Ly (lelt sz. 730 e)

Hámor Ilona

Olvasó lány

1932 fův új szorzem kiáll Mücsarnok

Vasárnap

1

Hetvened vas.

○ Holdtölte 10 ó, 12 p.

Hétfő

2

Gyertyaszentelő B. A.

Kedd

3

Balázs pk.

Szerda

4

Protestáns naptár

Február

V	1	Ignác
H	2	Karol.
K	3	Balázs
S	4	Ráchel
C	5	Ágota
P	6	Doro.
S	7	Tódor

ó görög naptár

Január

V	19	Hetv.
H	20	Eutim
K	21	Maxim
S	22	Anaszt
C	23	Kelem.
P	24	Babil.
S	25	N. Ge.

Izraelita

Hámor Ilona

festő

Műcs. kiáll. 1934 tól

Pipics 113. l.

Sopron, történet

242, 243,

Hámor Ilona

d.

Ernst Mur. Bl. Kiáll

145, 189. n.

Ghirlandajo, olasz festő IV. 44.

kép-Füst
1921-27
Deák Ebner
Benkhardt
a Mish. Müvtelt

Hárfor Ilona

festő

a Miskolczi Művészek

társaságának alapító

rendes tagja

ennek 1928. első kiállítása

több olaj

Sorbonne, párisi, magyar

Könyvtára X. 201.

Hámor Hona

festőművész

Munkácsy-cén kiállítása - Ernst Museumban - képével szerepel.

8 Órai Újság
1938.III.19.

Hámor Ilona

"Új Szalon" kiállításain a Kossuth L. utcában szerepelt.

PH.934.IV.17-

Hámor Ilona

"Új Szalon" kiállításán a Kossuth L. utcában szerepelt.

BH. 934.IV.15.

Hámor Ilona

Munkácsy-céh II. kiállításán az Ernst Múzeumban "Anya gyermekével" c. vászonnal szerepelt.

PH. 929. X. 20.

Hámor Ilona

Munkácsy-céh II. kiállításán az Ernst Múzeumban szerepelt.

Ujság 929. X. 20.

Hámor Ilona

Munkácsy-céh II. kiállításán az Ernst Múzeumban szerepelt.

MH. 929. X. 20.

MDK

Hámor Ilona, festö

Parasztmenyasszony. Olf.

Bp.Mücs.-OMKT. Nemz. Képzömüv. Kiáll. 1934.ápr. 29.-
Kat. 13.1. jun.17.

MDK

Hámor Ilona

Az Alkotó Művésznők Egyesületének első kiáll.
Képzőművészet 1931. 42. sz. 162.l.

MDK

Hámor Ilona

1931/32. iparostanonciskolai rajztanitói oklevelet kapta.

Képzőm.főisk.évk. 1931/32. 126.l.

MDK

Hámor Ilona Festő

N.Szal. tárlatai. /Szinyei Társ/ Képzőművészet, 1930, 31.sz. 144. l.

MDK

Hámor Ilona

Művével szerepelt a Szinyei-Társaság kiáll.-án.

Képzőművészet, 1930.IV.évf. 31.sz. 144.lap

Hámor Ilona.

Az Ernst muzeom 1931-ben kiállitotta müveit.

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története,kézirat.

Hámor Ilona.

Benkhardt - növendék.

A Műcsarnokban a Képzőművé-
szeti Főiskola növendékeinek
kiállításán szerepel munkája.

Pesti Napló, 1928. Máj. 20.

Flámor Ilona
Benkhard Ágoston tanítványa.

A Képzőművészeti Főiskola növendékeinek kiállításán munkája szerepel.

Ujvidék, 1928. május 20.

Hámor Ilona

A Tavaszi Szalonban, kitüntető elismerést nyert.

N.U.931.IV.15.

Инв. № подл. | Подп. и дата | Взам. инв. №

Hámor Ilona

festőművész

Szinyei-Merse Társaság Tavaszi Szalon kiállitásán - a Nemzeti Szalonban - képével szerepel.

Ugyancsak szépen megfestette a: Szekrény előtt rendezkedő házi nőt és a Patience kártyával játszót. Morphyum cimmel orr nélküli félaktot fest, hogy modernebb legyen.

Pesti Hirlap
1930.V.11.

Hámor Ilona

Festőművész

Szinyei Társaság Tavaszi Szalon kiállitása - a Nemzeti Szalonban - képével szerepel.
A kiállitás egyik meglepetése, fénnyal átitatott szinei szépek, finom tónusuak, komponáló tehetsége erős.

Nemzeti Ujság
1930.V.11.

Hámor Ilona

festőművész

Szinyei Társaság Tavaszi Szalon kiállitása - a Nemzeti Szalonban - képével szerepel.
Képei artisztikusak.

U j s á g
1930.V.11.

Hámor Ilona

festőművész

Szinyei Társaság Tavaszi Szalon kiállítása – a Nemzeti Szalonban – képével szerepel.

Az ezüstös tónusu szinfoltokat sokszor elmosódó lágy körvonakallal kapcsolja össze.

Budapesti Hirlap
1930.V.1.

Hámor Ilus

festőművész

A Szinyei Társaság Tavaszi Szalon kiállitása - a Nemzeti Szalonban - képével szerepel.
Finom meglátásai tünnek ki

Est.
1930.V.11.

Hámor Ilona

festőművész

Munkácsy - cím kiállításon - az Ernst Múzeumban - képével szerepel.

Ujság
1930.XI.9.

Hámor Ilona
festőművész

Munkácsy-céh kiállitása - Ernst Muzeumban - képével szerepel.

Magyar Hirlap
1930.XI.9.

Hámor Ilona

festőművésznő

Munkácsy-ősh kiállitása- Ernst Múzeumban - képével szerepel.

Nemzeti Ujság
1930.XI.12.

Hámor Ilona
festőművész

A Szinyei Merse Pál Társaság dicsérő elismerésben részesítette.
Szekrény előtt c.olajfestményért.

Pesti Napló
1930.V.18.

Hámor Ilona
festőművész

A Szinyei Társulat zsűrije dicséretben részesitette

Est
1930.V.18.

Hámor Ilona

festőművész

A Szinyei Merse Pál Társaság dicsérő elismerésben részesitette:

Szekrény előtt c.
oljafestménye-ért

Nemzeti Ujság
1930.V.18.

Hámor Ilona

— **A veneziai magyar kiállitás sikere.** A veneziai nagy nemzetközi művészeti kiállitás magyar pavillonját az elmult héten látogatta meg a piemonti herceg Margit hercegnővel, akiket *Cocon* főkonzul és *Sartori Silvio* konzul fogadtak és kalauzoltak a kiállitáson. Az előkelő vendégek több művet jelöltek ki megvételre, de egyébkint is ugy az olasz, mint a Velenciát látogató idegenek jelentős vásárlásokkal tüntették ki a magyar kiállitást. Az ujabb vásárlások között szerepelnek: *Aba-Novák, Udvary Pál, Michalovits Miklós, Hámor Ilona, vitéz Darvassy István* és *bilkei Vaszkó Ödön* képei. Ugyancsak szép sikere volt a most bezárult padovai egyházmüvészeti kiállitás magyar osztályának, ahol a zsüri több magyar kiállitó művészt részesitett kitüntetésben és pénzdijakban.

P.H.932.IX.18.
N.U.932.IX.18.

Hámor Ilona

Művét megvásárolták a velencei magy.kiáll.-on.

B.H.932.IX.18.

Hámor Ilona

festőművész

A Szinyei Merse Pál Társaság dicsérő xxxxxxxx elismerésben részesítette:
Szekrény előtt c.oljafestménye-ért

Pesti Hirlap
1930.V.18.

Hámor Ilona

festőművész

dicsérő
A Szinyei Merse Pál Társaság xxxxxxxxx elismerésében
részesítette:

Szekrény előtt c.olajfestményéért.

Magyar Hirlap
1930.V.18.

Hámor Ilona

Alkotása, a szfőv. műgyűjteményének kiáll.-án
a Műcsarnokban.

N.U.932.VI.17.

Ηάσαν Ίζονα

Αίλοτέαν, ε εαΐν. πόχνιτεκτγένεκ κέαίι.-ан
ε Μδοεαπποίδαν.

Β.Ν.ΘΣΣ.VI.17.

Hámor Ilona

Alkotása, a Munkácsy-Céh kiáll.-án az Ernst Múzeumban.

M.H.932.IV.3.

Mémor Ilona

Allotéka, a Bundácky-Oák Kiadó.-ön ez könyv
elmondhan.

B.N.932.IV.3.

Hámor, Ilus.
futőművész

Karácsonyi kép-és szobrokiállítása nyílt meg Váci út 35. alatt, melyen műve szerepel.

Magyarság, 1927. dec. 22

Hámor Ilona.

Benkhardt Ágoston tanítványa.

Munkája szerepel a Képzőművészeti Főiskola növendékeinek kiállításán, a Műcsarnokban.

Pesti Hírlap, 1928. máj. 13.

Hámor Ilus.

Berkhardt Ágoston növendéke.

Képe szerepel a Képzőművészeti Főiskola kiállításán, a Műcsarnokban.

Nemzeti Ujság, 1928. Máj. 20.

Hámor Ilona.

a Miskolci Művészek Társaságának tagja lett,

Budapesti Hírlap, 1924. Okt. 24.

Hámor Ilona festőmüvész

Ernst-Museum csoportb. ácl. fása-képével szerepel. Képei világosak, tarkák, tehetséget és temperamentumot mutatnak

Ujság 1931.IX.20.

Bi/.....

.....

A főpénztárkönyvbe bejegyezte:

192.....

Könyveltetett a folyószámla-könyvben:

192.....

Könyveltetett.....a könyvben:

192.....

Hámor Ilona festőművész

Ernst-muzeum uj csoportkiállitása - képeivel vesz részt "Koncert" "Pólyásbaba",női akt/

Budapesti Hirlap 1931.IX.20-

Hámor Ilona festőművész

Ernst-muzeum évadnyitó kiállitása - képveivel vesz részt

Pesti Hirlap 1931.IX.18.

Hámor Ilona festőművész

Ernst-Muzeum csoportkiállitása - képével vesz részt
Derüs,élénk szinü,finom rajzu képei igen tetszetősek.

Nemzeti Ujság 1931.IX.20.

Hámor Ilona festőművész

Ernst-Muzeum csoportkiállitása - képével vesz részt
Szinárnyalatai finoman egybefogottak.

Magyarság 1931.IX.20.

Hámori Ilona festőművész

Ernst-Múzeum kiállitása - képével vesz részt.

Az Est 1931.IX.20.

Hámor Ilona festőművész

Magyarország 1931.IX.20.

— (Két kiállítás.) Az *Ernst-múzeum* szezónnyitásán Kaziczy emlékének szentelik az első termet. Kaziczy leveleit és néhány arcképét mutatják be. A kiállító festők közül *Hámor* Ilona és *Pólya* Iván munkája a legfigyelemreméltóbb, előbbinek halk finom színei árulnak el komoly kultúrát, utóbbi rajzának tisztasága megnyugtató. *Mihálty* Pál mestere nyomából nem tud kitérni sokféle próbálkozásain.

Várkonyi Ferenczy László fiatal akvarelista, még nem a maga hangján beszél. *Nagy* Imre fametszetein mutatja stílusosabban erejét, képei közül két tájképe válik ki. *Finta* Gergely szobrait nagyrészt láttuk már régebben, mint *Zádory* Oszkár műveit. Csontfaragásainak romantikus története akkor nagy érdeklődést keltett, azóta az idő nagyot fordult, ő nem változott. *Kéz-Kornis* József ötvösmunkái egészítik ki a kiállítást.

A *Nemzeti Szalónban* tömegkiállítás nyílik holnap. A negyedfélszáz kiállított műtárgy között akad néhány figyelemreméltó.

Hámor Ilona festőművész

Ernst-Muzeum évadnyitó kiállitása - képxeivel vesz részt

Magyarság 1931.IX.18.

Hámor Ilona festőművész

Ernst-muzeum kiállitása - képével vesz részt

Nemzeti Ujság 1931.IX.18.

Hámor Ilona festőművész

— **Az Ernst-muzeum csoport-kiállitása.** Az Ernst-muzeum nagysikerü kiállitása, melyen a fiatal művészek, nevezetesen: Hámor Ilona, Mihályfy Pál, Nagy Imre, Pólya Iván, Várkonyi Ferenczy László festő. Kéz. Korniss József ötvös és Finta Gergely szobrász vesznek részt, még a jövő héten is nyitva lesz. És a vásárlások máris örvendetesen megindultak.

Pesti Hirlap 1931.IX.27

Magyar királyi államvasutak. Ügyir

Utalvány-szám...../Bi.....ügyosztály.

Fizetési

.....

a magyar királyi államvasutak főpénztár

.....

Pengő [redacted]

azaz [redacted]

[redacted]

A.....Pengő.....fillérről kiállítandó.....

.....

.....

Budapesten, 192.....

Utalványozza «.....» főosztály:

.....

A könyv

MDK

Hámor Ilona

Molón.

Az Ernst-Múzeum Kiáll.A Munkácsy-céh
III.reprezentatív kiáll.Pest.1930.nov.hó
Kat. 17.1.

MDK

Hámor Ilona

Balatoni táj.

Az Ernst-Múzeum Kiáll.CXV.A Munkácsy-céh
III.reprezentatív kiáll.Bpest.1930.Nov.hó
Kat.14.1.

MDK

Hámor Ilona

Anya gyermekével.
Anyaság.

Az Ernst-Múzeum Kiáll.CVI.A Munkácsy-céh
II.Reprezentativ Kiáll.Bpest.1929.Okt.hó
Kat. 20.1.

MDK

Hámor Ilona

Művével résztvett a Munkácsy céh kiállításon.

Művész-Élet, 1933.II.5-6.sz. 9.l.

MDK

Hámor Ilona, festőm.

Lovas tájkép.	Olf.
Pólyásbaba.	"
Fekete kesztyüs nö.	"
Lányok.	"

Nemz.Szal.-VI.Tavaszi Szalon. 1931. ápr. Kat.

MDK

Sz. Hámor Ilona, festő

152. Hazafelé, of.

Mův. és Tkresk. Int. (v. Ernst Mur.) - Nemz. Sportbiz. és a M. Tépzőm. Szabadszerv. kiáll. - 1945 III/11-26 Kat.

MDK

Hámor Ilona

kitüntető elismerés

N.Szal. Tav.Szal. kiáll. 1934.

MDK

HAMOR ILONA

kitüntető elism.

17. Tav.Szal. dijnyert. névsora. N.Szal. 1942. jun.

Sz. Hámor Ilona

Bemutatott műve:

152. sz. „Hazafelé", olaj.

A Nemzeti Sportbizottság és a Magyar Képzőművészek Szabadszakszervezetének kiállítása, Budapest, 1945

MDK

Hámor Ilus

Zöld fazék, vf.

Képzőm.Főisk. ifjusági kiáll. Ernst Muz. 1924.

12. l.

MDK

Hámor Ilus

Napnyugta, of.

Képzőm.Főisk.ifjusági kiáll. Ernst Muz. 1924.

19. 1.

MDK

Hámor Ilona, festö

Denkhard Ágoston tanítványa.

(e.a.):

A Képzőmüv. Főisk. növ. kiáll. -Müsc.
Ujság. 1928. máj. 2c. 22.1.

Hámor Ilona, festö

100.	"Akt,kecskékkel".	Olf.
101.	"Kévizgyörki leányok.	"
102.	"Pihenés"	"

Uj Szalon. Megnyitó Kiáll. Bp.1934. ápr. Kat.

MDK

Hámor Ilona festő

Tárlatok. Képzőművészet, 1933. 59.sz. 88 l.

MDK

Hámor Ilona, festö

Tájkép.
Csendélet.

Of.
Pasztell.

Albetás Müvészház XXXVI.kiáll. Öszi tárlat.1947 szept.
Kat.

Hámor Ilona MDK

Parasztmenyasszony, olf.

Mücsarnok 1934 Nemzeti Képzőművészeti Kiállitás

MDK

Hámor Ilona

kitüntető elismerés

N.Szal. Tavaszi szalon 1937.

Hámor Ilona MDK

Szekrény előtt, olf.

Mücsarnok 1932.Budapest közönségének gyüjteményéből rendezett kiállitás

Hámor Ilona

MDK

Olvasó leány, olf.

Műcsarnok 1932.Budapest Községének képzőművészeti gyüjteményéből rendezett kiállitás

Hámor István és Wonka Péter, MDK

a III. díjat kaptak tervükkel.

G.J.: Változatos utcakép, kényelmes lakások a városi lakóházak tervpályázatán. -MN.1954. nov.21. ZBXXX 5.1.

Hámor István

Sorház terve 2 db 3 szobás, kétszintes lakással. Rövid leírása. (Jele: lakóterv „H")

Családi ház tervek. 1959. Szerk.: Bene László, Kárpáti Andorné. Rajzokat készítette: Balogh István, Finta József, stb. Bp. 1959. Sztl. 1. képes.

V. 2. dz. lapokon.

Hámor István, építész MDK

műve:

A tapizálás és annak érvényesítése a tervezésben. /Mérnöktovább képző 1952./

Gyárfás Iván: A tömeges lakásépitás városépitési vonatkozásai.

Bp. 1954. 41. l

Hámor István építész

Tér és Forma 1942. 3-10.

Bérházak

Hainer Artzen [illegible]

Ter & Tom 1912 3-10.

[illegible]

MDK

Hámor István és Wonka Péter

a III. díjat kapták tervükkel.

G.J.: Változatos utcakép, kényelmes lakások a városi lakóházak tervpályázatán. -MN.1954. nov.21. XXXXX 5.1.

MDK

Hámor István és Wonka Péter

a III. díjat kapták tervükkel.

MDK

Hámor épitész

Z ápor-utcai lakóház

Perczel Károly:Épitészetünk értékelése és fejlődésének iránya Magyar Epitőművészet, 1956.V.évf. 2.1.

MDK

Hámor István épitész

Lakásegység, tervpályázat repr.

Csordás Tibor:A töm eges lakásépités tervezési kérdései Magyar Épitőművészet 1955.IV.évf.9-10.sz.263.l.

Hámor István MDK

építész

Bp. Zápor utcai lakóházak egyik tervezője.

repr.

(Országh Bélával)

MagyÉp 1945-55

M. D. K.

HÁHOR István építész

Háromemeletes 24 lakásos építkezéstervek

MNOT 151/3-56 Balogh Istvánnal

MNOT 152/3-56

MNOT 153/3-56

MNOT katalógusa 1958. 41., 42., 43. l.

K. D. K.

HÁMOR István építész

Kétemeletes, négyfogatú vég-szekció - terv MNOT 209-56. II. em. Lt. ~~Lt.~~

Háromemeletes, négyfogatú vég-szekció terv MNOT 209-56. III. em. Lt.

Háromemeletes, 48 lakásos építmény - terv MNOT 209/3 - 56

Balogh Istvánnal

MNOT katalógusa 1958. 78., 79., 80. l.

MDK

H ámor István épitész

Függőfolyosós lakóház a Zápor-utcában repr.

Hámor István: A lakástervezés tiz éve Magyar Épitőművészet 1955.IV.évf.3-4.sz. 105.l.

(Vlámor István)

építész (?) cikke

l. Hamburger I

( ) A tervezés időszerű problémái.
Építés – Építészet.
1950. 8. sz. 526–530. l

Instructus

Ingatlan és Árutorgalmi r.t.

Méltóságos
Nagyságos ....dr.

Igazolom, hogy

relt IV.... em...4.... számu lakás

P.....azaz

összeget felvettem. 585

Hámor István

építész

szül. 1895. márc. 29. Győr.

Egyetemi műegyetem

Szabó Ernő jegyz.

Hámor István, építész

MDK

Meghalt 75 éves korában.

— Halálozás

11.

Népszabadság, Bp. 1970. máj. 20.

Hámor Sarolta

A fővárosi tanács iparművészeti pályázatán jutalommal tüntette ki és megvásárolta szerleg-tervét

Nemzeti Ujság, 1928. Júl. 27.

MDK

Hámor Sarolta

ötvösség, ékszerek

O. Iparm. és Héziipari kiáll. Magyar Iparmüvészet, 1929. 134 l.

HÁMOR SÁRI

Domboritott ezüst cukortartók.

Magyar Iparmüvészet, 1929 148.l.

MDK

Hámor Sarolta

Képzőművészet 1928. II.évf. 12.sz.
173.l.

M.D.K.

Hámos Sarolta, iparmuvész

sezleg-tervét megvásároltár a főváros iparmuvészeti tárgyakra kiírt pályázatán.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1928. XLIX. évf.

Jul. 25. sz. 6. old.

MDK

Hámor Sári

Domboritott ezüst tányérok stb.,repr.

Magyar Iparművészet 1929.
148.1.

MDK

Hámor Sári, ötvös-ip.müv.

ötvöstárgyakkal vett részt az 1932.év folyamán az I.pályázaton / "Butorok és iparmüvészeti tárgyak"/ s a nyertesek közé került.

Pályázatok: Az 1932. év folyamán. I.pályázat . . .
Ip.müv.Társulat.
MIP.1933. 79.1.

M.D.K.

Hámor Sári

Domboritott ezüst cukortatók. Repr.

Az Orsz. M. Iparm. Társ., a Baross Szövets...iparm. és háziipari kiállitás emlékalbuma. Bp. 1929. Szerk.: Györgyi Kálmán. 34. l.

M.D.K.

Hámor Zója

Ruhatervét hozza a lap.
Rajz. Repr.

Szinházi Magazin, Bp. 1941. jan. 19. IV. évf.
4. sz. 6. lap.

M.D.K.

Hámori

Szines plakátrajza "EXOTIC Puder - Rouge - Krém" cimmel.

Szinházi Magazin, Bp. 1941. szept. 1o-16. IV. évf. 38. sz. cimlap belső felém.

M.D.K.

Hámori

"Remekmüvek a müvészetről" c. könyv-cimlapokról készitett müvét bemutatja a lap hátsó, külső boritólapján.

Szinház, Bp. 1947. dec. 16-31. III. évf. 51-52. sz.

M.D.K.

Hámori

Rabinovszky Máriusz: "Itália festészete" c.
müvének fedőlapját tervezte.
A lap bemutatja a hátsó,külső boritólapján.

Szinház, Bp. 1947. dec. 9-15. III. évf.
5o. sz.

M.D.K.

Hámori

Molnár Antal: "Az uj muzsika szelleme" c. könyvének cimlapját tervezte, amelyet be mutat a lap hátsó külső boritólapján.

Szinház, Bp. 1948. junius 1-7. IV. évf. 23. sz.

M.D.K.

Hámori

Plakátrajza "Tavasszal Baeder Caola" cimmel.

Szinházi Magazin, Bp. 1942. május 27-juni 2.
V.évf. 23. sz. cimlap belső felén.

M.D.K.

Hámori

Reklámrajza "EXOTIC Pøuder Rouge Krém" cimmel.

Szinházi Magazin, Bp. 1941. ápr. 23-29. IV. évf. 18. sz. boritó cimlap belső felén.

M.D.K.

Hámori

Reklámrajz "Télen Baeder CAOLA" cimmel.

Szinházi Magazin, Bp. 1941. jan. 5. IV. évf. 2. sz. cimlap belső oldalán.

Hámori András épitész

Az Orvostovábbképző Intézet, Sebészeti Tömb tervpályázaton 2000o Ft-os kiemelt megvétel

Társtervezők: Oláh Péter- Péterhegyi ~~András~~ Tamás- Simó Kálmánné- Szathmári Pál

Magyar Epitőművészet 1966/3. 2-3.l.

Hámori András épitész M.D.K.

Dijazva a pályázaton / 10ooo Ft /

Társtervező: Szabó Z. Máté

Három dijat nyert egy épitészkollektiva a debreceni pályázaton

Magyar Nemzet 1966. nov. 9. 7.l.

Hámori András épitész M.D.K.
Debreceni T. V.

Dijazva a pályzator / 15000 Ft /

Társtervező: Szabó Z. Máté - Nagy Imre

Építészetileg igényes, korszerü és gazdaságos tervek érkeztek az óvoda-bölcsőde pályázatra

Magyar Nemzet 1965. dec. 9. 9. 1.

Mélyen tisztelt Uram!

Tisztelettel: Szabó Z. Máté - Nagy Imre

M.D.K.

~~Mádai Andro~~ épitész

Hámori András épitész

Résztvett a pályáz to , I. dij, 50000 Ft

Társtervező: Domonkos J enő, Fehérvári Sándro, Má

Mádai Andro, Máté Endre

Sikeres volt a turistaszálló te vpályázat
Magyar Nemzte 1965. nov. 7. 3.1.

M.D.K.

Hámori András épitész

Résztvett a pályázaton II. díj [illegible] Ft

Társtervező: Domonkos Jenő, Perczel Dénes
Mádai Andro, Máté Endre

Sikeres volt a turistaszálló tervpályázata

Magyar Nemzet 1965. nov. 7. 3.l.

Rörplasztika. „Kubikos" (Hámoriné Sárga Anna)

Szabad Művészet. 1950. IV. 5-6-7 sz. 211-213

V. L.: Ifjusági Képző- és Iparművészeti Kiállítás

Hámori Béla

oltárépítő

építette a pápai ferences templom rokokó főoltárát 1921-ben

Horváth Pápa

107. l

Hámori Béla

Hámori Béla: Fővárosi Temetkezési Intézet központi üzeme, Budapest, XIV.

/Rövid életrajz + tervismertetés. Vezető építész: Tokár György/

Magy.Ép.Műv. 1972.4.sz. 29.1.
/Fiatal Építészek Köre-szám/

Hámori Béla

as alábbi pályázaton részt vett - díjat nem nyert - magyar tervezőcsoportok egyikének, Tokár György csoportjának egyik tagja. (építész-munkatárs)

A belgrádi Operaház nemzetközi tervpályázata, 1971. Magy.Ép.műv.1972.5.sz.2-11.l.

Hámori Béla, építész

Egyik tervező.

↓

Egyszerre épül

(Rakoh): kakóház, iskola, üzlet és mozi

3.

ESTI HIRLAP, Bp. 1974. jún. 15.

Hámori Béla

Helyesbítés. A Magy.Ép.miv. 1972.4.száma29.lapon Hámor Béla tervét közölte. Nevezett a szövegben említett MÁ tervező Iroda után a Könnyüipari tervező Irodánál dolgozott. Sikeres tervpályázatának /szombathelyi Tejipari Kombinát/ társszerzői Janáky György, Kiss András és Mihalik Györgyné voltak.

Magy.Ép.miv.1972. 6.sz. 64.l.

Hámori Béla, építész 1) Folytatás

1975-ben a BKV kezdeményezésére három építész, Tokár György, Vadász György és Hámori Béla meglízást kaptak arra, hogy szökőkutakat tervezzenek a város három közlekedési csomópontjára. – Tokár Györgyre a Moszkva tér, Vadász Györgyre a Fogas végállomása, Hámori Bélára a földalatti Mexikói úti végállomása jutott. – 1979-ben, a három meglízásból egy megvalósult. Öt év hosszú idő és mégis az építésznek mindössze 3 hónap állt rendelkezésére, hogy koncepcióját kialakítsa, felmérje az adott tér lehetőségeit és beletanuljon ennek az „új műfajnak" minden velejáróját. Első elképzelése kizárólag a vízre korlátozódott, plasztikai elemként fogta fel, gyúrta, alakította, mint egy szobrot.

Jerger Krisztina: Szökőkút a Millenniumi Földalatti Vasút végállomásánál.

Magyar Építőművészet, 1980. 1. 56. old.-on.
Budapest.

Hámori Béla, építész 2) Folytatás.

A második elképzelése már valóságos szoborelemeket tartalmazott, krómacél fémineket, Bohus Zoltán szobrászművésszel közösen kialakított elképzeléseiket. A választás nem volt esetleges. Az önálló plasztikai elemkint felfogott víz kiegészült a, fénylő fémfelülettel és a kéken csillogó üveggel, Bohus Zoltán műveinek főszereplőivel, (repr. emlitve). Az 5 méter magas parabolikus ívek az elejük helyezett és a krómacéllemezek vonalát követő üvegtömbökkel önmagukban is, de a pontosan irányított vizsugarakkal együtt monumentális, nagyon tiszta szerkezetet eredményeztek. Ezt a vibráló víz és fénjátékot fény effektusok egészítik ki, egyelőre még csak a képzeletünkben. A szökőkút közvetlen környezete elég sivár.

Jorger Krisztina: Szökőkút a Millenium Földalatti Vasút végállomásánál.

Magyar Építőművészet, Budapest, 1980. 1. 56. old

Hámori Béla

Budapesten a Mexikói úti
Földalatti - végállomásnál
van Hámori Béla és Bohuskol-
tán szökőkútja.

— : Közteri munkák
Művészet, 1980. augusztus - 47. lap.

Hámori Béla, építén

L. Tokai György

T. Gy. Lakóház, Bp. II. Vihorlát út

38.

Magyar Építőmű Lezet Bp. 1983

83/3

Hámori Béla, épitén

L. Farkasdy 2.

– követségi hírek

Magyar 6.

Építőművészet Bp. 1983 83/3

Hámori Ferenc

Margithid, vizf.

Magyarország a képzőművészetben. II. kiáll. Nemzeti Szalon, 1940. január, 8 l.

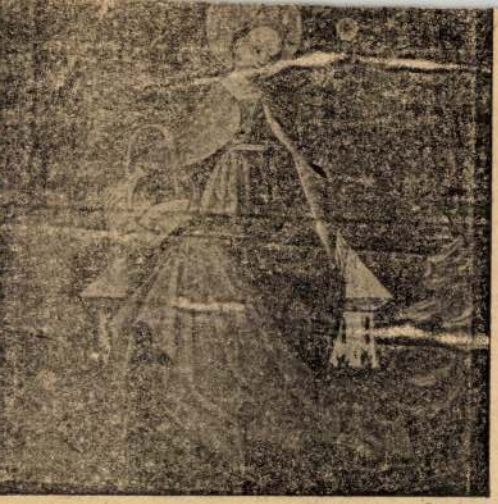

kép. *Magyar (?) festő, 1430 körül: Szt. Katalin és Dorottya.*

Die Deutsche Kunst in Siebenbürgen. Berlin, 1934., 34—35. l., 124—125. l. (1., 4., 8. képek 129—134. l.) — Hekler: A magyar művészet története. Bp. 1934., 93—96. l. (1. kép = 93. l., 6. és 8. kép = 95. l.) — Mihalik Sándor: Könyvismertetés. Századok, LXVIII., 1934., 242. l. — Oroszlán Zoltán: Könyvismertetés. MM, X., 1934., 315. l. — Baldass, Ludwig: Eine südbömische Malerwerkstatt um 1420. Zeitschrift für Kunstgeschichte,

Hámori Ferenc
Falusi leány, temp.

Magyarország a képzőművészetben. III. kiáll. Nemzeti Szalon, 1940. február, 9 l.

képet 1934-ben, 2.-at 1933-ban restaurálta
likássy Lajos. A donátoros kép felirata: hoc
pus fieri fecit dominus Joannes abas ad sanctum
enedictum anno domini 1510. A donátor III.
ános apát, Mátyás király kedvelt embere.
A passiojelenetek Ulrich Pinder Speculum pas-
ionis domini nostri Jhesu Christi (Nürnberg
507) Schäuffelein, Balduug és W. Traut által
észített metszetek után. (B. 34.)

Jordánszky Elek: Magyarországban s az ahhoz tartozó részekben lévő boldogságos Szűz Mária kegyelem képeinek rövid leírása. Pozsony, 1836., 27—28. l. (Az első két kép rézmetszetével.) — Maszlaghy: Az esztergomi érseki képtár. Új Magyar Sion, VII., 1876., 32. l. — -ó: Az esztergomi hercegprímási képtár. Magyar Korona, III., 1879., 19. szám. — Rényi 18—19. l. — Z.: Az esztergomi érseki képtár leírása. Új Magyar Sion, XVI., 1885., 524. l. — Körösy László: Esztergom. Esztergom 1887., 237. l. — Knauz Nándor: A Garam melletti szentbenedeki apátság. I. kötet. Bp. 1890., 44—45. l. (1. kép, 13. tábla.) — Maszlaghy II., 30., 41., 23., 24., 25., 26. szám. — Tört. Főcsoport, 1525—26. szám. (Első kettő.) — Divald Kornél: Csúcsíveskori szárnyasoltáraink Bars és Túrócz vármegyében. A M. Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye XLV., 1911., 539. l. — Divald: Magyarország csúcsíveskori szárnyasoltárai. II. füzet. Bp. 1911., 40. l. — Haiczl Kálmán: A garamszentbenedeki apátság története. Bp. 1913., 20., 23. és 144. l. (Az első kettő

Hámori Ferenc
Tóparton, vizf.
Kisvárosi utca, vizf.

A magyar akvarell- és pasztellfestők egyesülete kiáll.
Nemzeti Szalon, 1946. november, 11 l.

Dr. Hámori Ferenc, Budapest

39. Szentendre, vízf.
40. Istállóban, vízf.
41. Jutka, vízf.
42. Halászkunyhók, vízf.

A Lyceum Képzőművészeti és Iparművészeti Társulat 1943. évi téli tárlatának katalógusa.

HÁMORI FERENC

115. Tóparton, vízf.

116. Kisvárosi utca, vízf.

Nemzeti Szalon

1940. nov.-dec.

MAPE 25. kiáll.

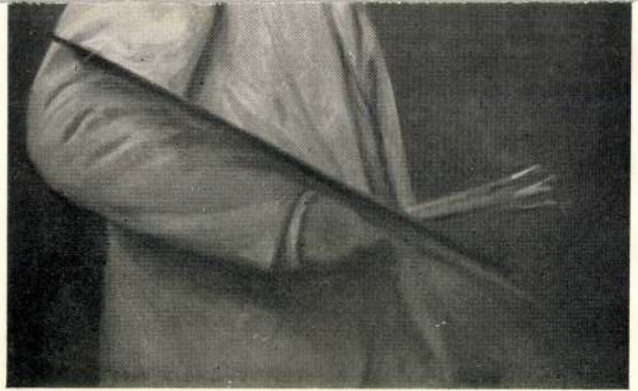

2. BALLÓ EDE: Önarckép

HÁMORI FERENC
46/b Falusi leány, temp.

Nemzeti Szalon
Magyar nép
1940 febr - márc

SCHIFFER ÁRMIN

KÉPKERETGYÁRÁBAN KAPHATÓK

Budapest, Király-utca 79

Telefon : 144-485

Ábrahám és Sugár, Bagó M. és Fia Utóda. Kiadó: Lehel Béla

HÁMORI FERENC
53. Margithíd, vízf.

Nemzeti Szalon

Magyar városok
1940. jan.

HÁMORI FERENC

59. Dömösi szoros, vízf.
60. Dunakanyar, vízf.

Nemzeti Szalon

Magyar tájak
1939. dec.

Hámory Ferenc

festő

l.

Bpvirfpály 1941

Hámori Ferenc

Györi kiáll. 1940

RADOSZAVLYEVITS VLADIMIR - ODESSA

Europa film könyvtár

Budapest V.

Visegrádi utca 36

Hámori F. dr

l.

Győr kiáll. 1941/dec

B

B

MDK

Hamori Ferenc, festö

Vitorlások. Vizf.

Nemzeti Szalon.-MAPA XXIII.kiáll. 1938.nov.20.-dec.4.
Kat.

MDK

Hámori Ferenc

Vitorlások,vizf.

A Magy.Akvarell- és Pasztellfestők Egyesülete
XXIII.kiáll.kat.1938.nov.20-tól dec.4-ig.

MDK

Hámori Ferenc

Tóparton, vizf.
Kisvárosi utca, vizf.

A Magyar Akvarell- és Pasztell-festők Egyesülete kiáll. katalogusa.1940. Nov.24.-Dec.8.
11.lap

MDK

Hámori Ferenc

v.Szabados B.: A győri képzőm. kiáll. Képzőművészeti Közlöny 1939. jul. 7.l.

MDK

Hámori Ferenc festő

Kiáll. Hartán. Pesti Napló, 1936.aug.25. 11.l.

MDK

Hámori Ferenc

V. Nemz. Képzőm. kiáll. 1939. Kassa 26 l.

Hámori Gizella

Részt vett a Borsod-Miskolci Képzőművészek Szabadszervezetének kiállitásán, amely 1945 jun. 17-én nyilt meg Miskolcon.

Megnyilt a Képzőművészek Szabadszervezetének kiállitása
Szabad Magyarország 1945. jun. 20. 2l.

MDK

Hámori Gizella

polg.isk. rajztanár

Rajzoktatás, 1943. 72 l.

Hámori György, grafikus

Ausztráliában élő művész
az ENSZ 13 centes légipostai
bélyegét tervezte.

bélyeggyűjtés
– : ENSZ

10.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1974. jún. 15.

Hámori György, grafikus

„A bélyegeket a magyar származású, s Ausztráliában élő Hámori György tervezte és finnországban nyomták."

bélyeggyűjtés

— : A szívbajok ellen 10.

Népszabadság, Bp. 1972. márc. 18.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

ÚJ EMBER

1973 JAN 28

Hámori György grafikusművész.

1921

Vatikáni megrendelés

Hustonöt évi távollét után hazalátogatott az ausztráliai Sydneyben élő *Hámori György* magyar származású grafikusművész, aki egymás után tíz ENSZ-nagydíjat nyert el bélyegrajzaival. A világ minden részére, többek között a Vatikán számára is tervezett ünnepi bélyegsorozatokat. Az Új Életnek, a magyar izraeliták lapjának munkatársa beszélgetést folytatott vele, érdemesnek tartjuk idézni ebből az alábbiakat:

„Elmondja Hámori György, hogy legérdekesebb megbízása a Vatikán állam részére készített bélyeg és arany emlékplakett rajza volt. 1970-ben Ausztrália kétszáz éves fennállásának jubileumára a pápa Sydneybe érkezett és erre az alkalomra emlékbélyeget és aranyplakettet adott ki a Vatikán állam. Ausztrália bíborosa felhívta telefonon és felkérte a rajzok elkészítésére. Hámori, aki hithű zsidó, erre azt felelte, hogy az az érzése, valami tévedés lesz e megbízatás körül, mire a bíboros azt válaszolta, *bennünket nem érdekel, hogy a művész úrnak mi a vallása.* Így kapta meg a megbízatást a vatikáni bélyeg és emlékplakett tervezésére."

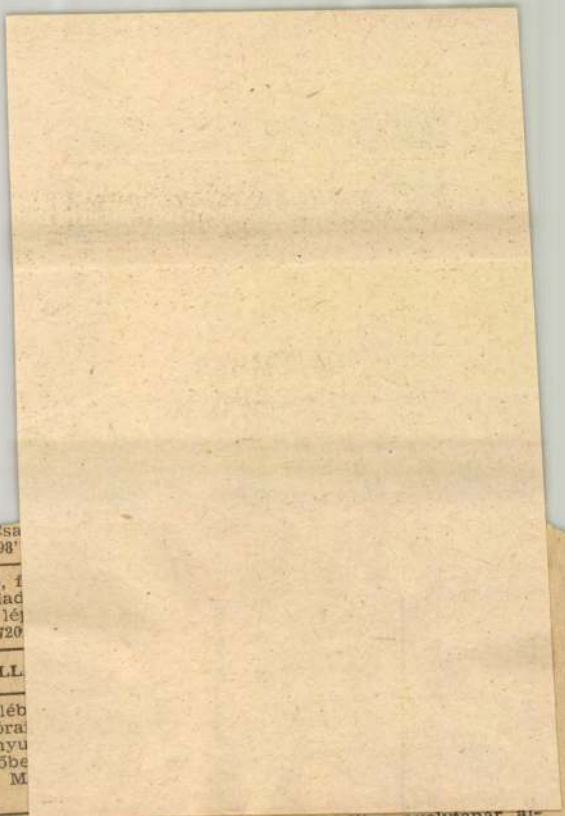

relem, Nyíró, Csa
adó. „Amber 0198"

7 darabból álló, 1
dolgozószoba elad
pest, Zólyomi lé
István. T: 261—720

ÁLL

Belvárosi Főpléb
keres, napi 4 óra
Lehet nő is és nyu
zés hivatalos időbe
dában. Bp. V. M
fsz.

Szeged-Rókusi egyházközség a megüresedett kántori állásra pályázatot hirdet. Érdeklődőknek személyesen, vagy levélben felvilágosítással szolgálunk. Levél cím 6724. Szeged, Kossuth L. sugárút 47.

Vallásos középkorú nő takarítást vagy idős személyek gondozását vállalja bentlakással. „Megbízható 0193" jeligére.

... takarítani házak-

Nőtlen nyugdíjas nyelvtanár albérleti szobát keres, gyermekek tanítását vállalja, lakásért is fizetne. „Nyugdíjas 0188" jeligére.

Dolgozó nyugdíjas nő kis szobát keres vallásos családnál. „Békesség 0194" jeligére.

VEGYES

Tartalmas életre vágyó, vidám,

Hámori György

grafikus

M.D.K.

A Budapesti Dési Huber Kör Képzőművészeti Szabadiskolájának hallgatója, 1948.

Képzőművészeti élet a felszabadulás után 131.l.

A MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOK. KÖZPONT FORRÁSTANULMÁNYAI II.

Bp. 1965.

Ø

Hámori Hybl
József

l.
A Pelladách

Ø Hámori Gizella

rajztanár

Galántáról Debre-
coube helyezték át

Rajzoktatás

1943. IV. cif. 9. r.
72. l.

zata a veszprémi és győri falképek lemásolása tárgyában.

M.D.K.

Hámori Ilona

A Rákospalotai Mumká s Képzőművészeti Szabadiskola haladó tanfoly mának hallgatója az 1948/49 tanévben

festő

Képzőművészeti Élet a felszabadulá s után 357.l.
A MÜVÉSZETTÖR TÉNETI DOK. KÖZPONT FORRÁSKIADVÁNY AI Ii
Bp.1965.

Hámori Imre MDK

Öreg cigányasszony

Csendélet

Női akt-kép

Mücsarnok 1937 Képzőm. Főisk. Kiáll.

Hémoré Imre MDK

Örég elégkvasznonq

Oaendéjlet

Nói szerkép

Miscellanok 1957 Képrém. Nóiak. KIADJ.

MDK

Hámori Imre, 1921--

Köztársaság

1885-1960. M. plakáttört. kiáll. 1960. Mücs.

Hámori Gizella MDK

a veszprémmegyei müvészeknek a Bakonyi Muzeumban rendezett kiállitásán szerepelt.

Dr. Vajkai Aurél: A veszprémi képzőművészeti kiállitás és a Képzőművészeti Alap.
KÖZÉPDUNÁNTULI NAPLÓ 1958. Nov. 30.

Hámori Imre

MDK

Köztársaság, 1946

Mücsarnok 196o. Magyar plakát-történeti kiáll.

MDK

Hámori Imre /1921-/

Köztársaság. 1946., 84x60 MH

Magyar Plakát-Történeti Kiallitás.1960.
Műcsarnok. Kat. 24.l.

Hámori Imre /1921 - /

"Köztársaság" 1946

Magyar Plakát-Történeti Kiállitás. Bp. 1960.
24.l.

Hámori Imre

Beszkhardt tanítványa

Lezepel a Képzőmüv. Főiskola

kiállításán a Műszaknak ban

Nemzeti Ujság 1937 II. 20.

Hámori Imre

festő

VIII. Magdolna u. 34

MKSz 1947

Hámori Imre

VII. évés hallg.

Ferk. pzomfoisk.vk

1936/37. 77 l.

Botfej (?), öntött bronz, oroszlánfejes. Mag
13 cm. Románstílű.

Schnütgen – Sámor 1884.
Keresztény Múzeum Esztergomban. Egyházi
művészeti Lap V – 1884, 362 l

Hámori Imre

VII. évés, 150 P. áll.

tanulmányi segély

Képzőm. Försk. Évk

1936/37 54 l.

77

20558

BUDAPEST
937 NOV 11
FY 4 1/64

Kiss KÁROLY és TÁRSA BANK R.T.
BUDAPEST. IV.
KOSSUTH LAJOS-U.6.

002
FILLÉR

Nyp

Ifj Szentiványi Gyula úr

H

XI Lágymányos u 1

Hámori Imre

VI. c.

műveri szak

Ferkèpzomfoiskèvk

1935-36. 74. l.

PESTI NAPLÓ — MEGJELENIK REGGEL

AZ ESTI — MEGJELENIK DÉLBEN

KIADÓHIVATALI ÜZLETHELYISÉG: VII., ER
KIADÓHIVATAL ÉS SZERKESZTŐSÉG: VII.,

5819 sz. 3 P — f, azaz .....

Előfizetési jegy a _____

T. c. .....

.....

.....

.....

Előfizetés ..... -tól .....

Budapest, 193 ..... hó.

.....
a kia

Szíveskedjék az előfizetési jegyet gondosan megőrizni, mert különböző

Szóbeli megállapodások érvényte

maradt másolatnak egyeznie kell az

78382 ATHENAEUM

Hámori Imre VI. é-
a Tapasztalati lát-
szattan című tárgynál
tanúszegedi tecendek-
kel megb. Osztöndíjas
hallgató

Ferk'pzomfoisk'vk

1935-36. 63. l.

74

ár ak,

B u d a p e s t.

Hámori Imre

IV. é.

tanári nak

Ferkèpzomfoiskèvk

1933-34. 46. l.

WIEN, 1929-10-8.

Országos Bizottsága.

B u d a p e s t.

ság !

E g y e s ü l e t nevében tiszte-
nkben megszervezendö, hazánk szép-
táró fénykép sorozat részére nagy-
éldányt nekünk is átengedni mél-

Hámori Imre

tanársegédi teendőkkel megbízott ösztöndíjas hallgató a Tapasztalati lélektanból c. tárgyból -

Képzőm. Főisk. Eötv.

1933-34. 39. l.

46

si sorrend.

ékszerek	39-160	51-190	91-220	21-250	51-280	81-310	11-340	41-370	71-425	—
Porcellán- és üvegtárgyak	1426-1480	1481-1530	1531-1580	1581-1630	1631-1680	1681-1730	1731-1780	1781-1830	1831-1880	1881-1930	1981-1976
Textilliák	1977-2000	2001-2020	2021-2060	2061-2080	2081-2100	2101-2120	2121-2160	2161-2192	—	—	—
Vegyesek	2651-2670	2671-2700	2701-2720	2721-2750	2751-2770	2771-2800	2801-2820	2821-2850	2851-2870	2871-2900	2901-2922
Szőnyegek	—	—	—	—	—	2193-2230	2231-2262	—	—	—	—
Hangszerek, látcsövek, fegyverek	—	—	—	—	—	—	—	2263-2323	—	—	—
Bútorok	2324-2390	2391-2460	2461-2520	2521-2590	2591-2649	—	—	—	3001-3330	—	—
Könyvek a II. em. Baross Gábor eremben	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Hámori Imre

1930/31 – 1932/33

Ferképzomfoiskèvk

9.l.

fat állítja. B. a felsoroltakon kívül is rendkívül tevékeny építészeti és szobrászati munkásságot fejt ki. 1627. a Propaganda Fide-palota főhomlokzatát, a S. Agostino főoltárát, 1629-től

Hámori Imre

Képrőm. fotsk. kiáll. 1937

71. Hámori Imre . . . . . Öreg cigányasszony,
72. Hámori Imre . . . . . Csendélet
73. Hámori Imre . . . . . Női arckép

olaff.

Tanár: Benkhard

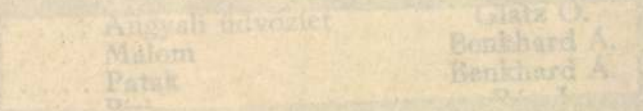
Angyali üdvözlet
Glatz O.
Málom
Benkhard A.
Patak
Benkhard A.

Dr. Hámori József

Hámori József iparművész,
kirakatrendező, VIII. Thék Endre-
u. 42/b

Budapest, 1940. szept.

ifj Hámori hátyás

II. díjat kapott az IKER-KI kiállításon a mosonszentmiklósi klubban

q.b.: IKER-KI díjátadás

Kisalföld 1970 XII. 10

ifj. Flámori Mátyás

Képzőművészeti a Társadalmi
pályázat tükrében

Miskolc 1985/12

dr. Hámori Ottóné

Események, hírek.

Pro Urbe Budapest '87. 3/2 Deksényi Dezső, dr. Hámori Ottóné, Mikus Mihály, Simándi József, Szalai Dezső, dr. Szépvölgyi Zoltán kitüntetése.

Budapest folyóirat, 1988., 2., 41-old.

MDK

Hámoriné Sárga Anna,
Békéscsaba

"Kubikus" c. szobrát kell kiemelnünk.

A kiáll. megrendezésének célja, h. a rejtett tehetségek előtörjenek és képzőművészetünk fejlődését biztosítsuk.

Vágvári Lajos: Ifjusági képző- és iparmüv. kiáll. Kemz. Szalon. A népmüv. miniszt.által rend.kiáll. Magyar Nemzet. 1956 jun.1o.

MDK

Hámoriné Sárga Anna, Békéscsaba

Kubikus, gipsz

Ifjusági Képzőm. és Iparm. kiáll. N.Szal. 1950. jun.

Hámori Judit

Szabó Éva: Három holnapi arc. /Hámori Judit, Flamm György belsőépit., Tóth Béla szobrász./ - Szocialista Müvészetért, 1966. máj.

Az 1966. évi magyar Művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Ért. 1969.3.sz. 243-284.l./

259. l.

Hámori Judit, [belső építén] MDK

Az Iparművészeti Főiskolára a harmadik felvételi vizsga után sikerült bejutnia belső építésnek.

K. Gy.: Felvételi a Főiskolán 2.

Sp. 1962. jú[illegible]

ESTI HIRLAP

Hámori Judit, [– épílén?] MDL

Díjat nyert a főv. Kerténeti V. pályázatán.

– : Hír 10.

NÉPSZABADSÁG, bp. 1964. nov. 26.

Hámori Judit, ápítész

Tervét megvették.

MDG

– : Új üdülőközpont Budapesten 3

ESTI HIRLAP, Bp. 1967. nov. 29.

M.D.K.

Hámori Judit

A Paskál-fürdő tervpályázaton 20ooo Ft-os kiemelt megvétel

Társtervező: Maros Tamás

Munkatárs: Gosztonyi András, Ercsényi Sándor, Hajdu József, Mécs Eteleka

Magyar Építőművészet 1968/2. 2-3.l.

Hámori Judit

Sedlmayr János: Megyei Múzeum tanulmányterve, Eger, Széchenyi utca. Épitész: Jánossy György, belsőépitész: Hámori Judit.

Magyar Építőművészet, 1969.3.sz. 6-8.l.

HÁMORY JUDIT

A MAGY. IP. MŰV. AZ EZREDFORDULÓN

45.o.

1585

Hámory Judit, belsőépítész 2.) Folytatás.

Technika Háza bővítése, Esztergom, 1986.

Stúdió-tetőterasz alaprajz, a Szt. Tamás-hegy felőli bejárati híddal. |repr.|

Tetőtéri alaprajz – vendégszobák, stúdió |repr.|

Emeleti –"– – irodák, előadók, klubhelyiségek. |repr.|

Földszinti –"– – kiállítótér, előcsarnok, büfé, étterem, laboratóriumok |repr.|

Főbejárati homlokzat |repr.|

Magyar Építőművészet, 1989., 1–2 szám, 25-old.

Hámory Judit, belsőépítész 1. Folytatás.

Technika Háza bővítése, Esztergom, 1986.

A belvárosban, a Szt. Tamás hegy lábánál álló zsinagógát 1960-ban alakították át Technika Házává, majd 1978-ban nyerte el mai formáját. (tervezők: Hámory-Maros.) Alkalmazkodva a Szt. Tamás-hegy beépítéséhez, a Belváros közelséséhez, rendkívül sűrű két-három szint magasságban váltakozó beépítést terveztünk.

Munkaközi vázlat az éttermi épület sarkáról (repr.) Légifotó a tervezési területről. A kép alsó sarkában a város főutcája. (repr.)

Hámory Judit, Karácsony Tamás, Maros Tamás.

Magyar Építőművészet, 1989., 1-2. szám, 24-old.

(51 old)

Hámory Judit

belsőéjítén

1985 ápr. 30. án mitotta meg Pozsgay Imre
Zalaszentlánkón a Falukázat.
A bevendezés Hámory Judit munkája

Szvitek Erzsébet
cikke

Művészet
89/5

MDK

Hámori László, VII.o.tan.

Rákosszentmihály,Csömöri uti iskola.

193. Május 1.
2o3. Arató

Magy. Ifj. Képzömüv. Kiáll. /VIT/. Gyermekrajzok.
Föv. Képtár. 1949 aug.16. - szept. 1o. Kat.

Flámori Katalin,

8

vasárnap

TIT tárlatvezetés
9.30 Magyar középkori művészet
Vezető: Flámori Katalin

Magyar Nemzeti Galéria rendezvénynaptár
1992. augusztus

Hámori Judit, belsőépítész

Perbálon, a lakotelep előtti felvonulási épület egy galériát rejt magában, melynek neve: falusi galéria. – Hámori Judit tervezte a lakotelep belső tereit, ő segített a galéria tér-kiképzésében is. A bútorokat is ő tervezte. Ezeket a bútorokat egy pályázatra készítette, néhány darabot itt is bemutat.

Családi tükör

1984. V. 12. Kossuth 8.30 / Bennné /.

Hámory Judit

— **Falusi Galéria nyílik meg** augusztus 15-én, hétfőn este 7 órakor Perbálon, a lakótelepen. Kiállító művészek: Hámory Judit, Melocco Miklós, Pátzay Mária, Osvald Bálint, Sándor Antal, Sarkadi Lilla, Szalontai Éva, Székely Orsolya, Szikszay Károly és Virágvölgyi Péter. A kiállítás szombat-vasárnap 10-től 18-ig tart nyitva.

Magyar Nemzet 1983. VIII. 14.

Hárnószy Judet

TV IV. Stúdiója

Varnóssy Ferenc: Az újabb nemzedék.
Művészet, 1975. december - 38. oldal.

Szamóry Judit.

Több pályázaton vesz részt eredménnyel Szamóry Judit ilyen a: Pascal Gyógyfürdő, a Rácz Gyógyfürdő és a Velence tavi rendezési terv. Ezekben férjével ~~[illegible]~~ Maros Tamással dolgozott.

Vámossy Ferenc: Az ujabb nemzedék

Művészet, 1975.december - 38.oldal

Harmos Judit

Harmos Judit a LAKÓTERV-ben
Törőcsik Sándorral az Óbudai Szol-
gáltatóházban a Postát tervezi

Vámossy Ferenc: Az ujabb nemzedék
Müvészet, 1975.december - 38.oldal

Hamvas Judit

1971-1974 között gyermekgondozási szabadságot vett igénybe Hamvas Judit, az alkotó munkája szüneteltet.

Vámossy Ferenc: Az ujabb nemzedék
Művészet, 1975.december - 38.oldal

Hámory Judit

1974-ről a kalótszó-ben dolgozik Hámory Judit. Stt Virág Gabával a Visegrádi Múzeum tervét készíti el

Vámossy Ferenc: Az ujabb nemzedék
Müvészet, 1975.december - 38.oldal

Hamvay Judit

1970-1971-ben Hamvay Judittal
IPARTERV-nél dolgozott Virág Csaba
munkatársaként, a TV IV.-es Stúdió
terein.

Vámossy Ferenc: Az ujabb nemzedék
Művészet, 1975. december - 38. oldal

1

Hamory Judit

Kékessi László munkatársa volt Hamory Judit a Kaposvári Növenyvédő Allomás, a Budáörsi Növenyvédő Allomás és a Pálvölgyi Turistaház terverisében

Vámossy Ferenc: Az ujabb nemzedék
Müvészet, 1975. december - 38. oldal

Hlavinay Judit

Hlavinay Judit 1966-ban szerzett
belső építész diplomát. 1966-1970
között a KÓZTI-ben dolgozott.

Vámossy Ferenc: Az ujabb nemzedék
Művészet, 1975. december - 38. oldal

Harmos Judit

Harmos Judit a KÖZTI-ben
Vámossy György munkatársaként
vett részt a Szolnoki Gyermekotthon
és Egri Múzeum és a Fehérvári Mú-
zeum tervezésében

Vámossy Ferenc: Az ujabb nemzedék
Művészet, 1975. december - 38. oldal

Hanisy Judit

Hanisy Judit belsőépítész annak az elmúlt tizenhét évben végzett nemzedéknek a jellemző képviselői akiknek a munkáját, mint fiatalát lebecsülik.

Vámossy Ferenc: Az újabb nemzedék.
Művészet, 1976. december - 38. oldal.

Hámory Judit

Hámory Judit szakmai fejlődésének irányítói tolbek között Szrogh György, Németh István, Vámossy György voltak és Vas Antal.

Vámossy Ferenc: Az ujabb nemzedék
Müvészet, 1975.december - 38.oldal

Kraniosy Judit

TV IV. Stúdiója

Vaniossy Ferenc: Az újabb neumedék.
Művészet, 1975. december - 38 oldal.

Hámori Judit, belsőépítész

Első ízben dolgozik Zalaegerszegen a belsőépítésznűvész alkotógárdája. — Hámori Judit munkái: különböző térelemek és térrendszereknek a játékával ezek térelválasztó, játszótéri elemként működnek.
(említve).

Művészeti Magazin.

1978. aug. 15. Televízió 20.55 M

Hámory Judit, belsőépítész 2.) Folytatás.

Söröző, Teázó Esztergom 1985-86. Széchenyi Tér, Építész: Hámory Judit, Karácsony Tamás, Kund Ferenc, Maros Tamás.

Tervezés: 1985-86. Kivitelező: E.K.V., Dorog. Kivitelezés: 1986-87.

A söröző alaprajza (repr.)

A söröző ezúttal Nyuvév-stílusban készült, figyelembe véve-természetesen-mindkét üzlet kultúrtörténetét. Ostmodern beütés: elmaradt a kerámiaszobor (Kungl György lakásán található, fáklyás alak üllőn). A cégér (ugyanott sörözkorsó Esztergom látképével), a bútorok díszítőfestése (székek háttámláján, diszkréten obszcén piktogramok), valamint szelíd geometria a falburkolatokról szintén elmaradt. Az ipar által gyártott és az esztétikát szolgáló tárgyakat (képek) pedig mi akasztottuk le, hogy fotózhassuk a teret.

Magyar Építőművészet, 1989., 1-2 szám, 111-old.

...alángos tervek...

...ÉSZETI SZÖVETSÉG tagsága a ...tt közgyűlésén újjáválasztotta az ...yszólván teljesen egyhangú sza... ...ghagyta tisztségükben a testület ...en pedig nyolc új taggal egészí... ...get. Ebből az alkalomból az el... ...el, valamint néhány új tagjával ...ukról beszélgettünk.

..., a Vígszínház Kosuth-díjas, ki... ...új tagja az elnökségnek, tevé... ...is segítette a testület munkáját ...éseképpen most őt választották ...lnökének. Sulyok Mária a követ...

...re szolgál, hogy a szövetség el... ...ában, irányításában részt vehe... ...ány hét telt el a választás óta, ...amarkodott lenne, ha most rész... ...bocsátkoznék. Az elnökség első ...ívül jó hangulatban, a részt ve... ...sa mellett zajlott le. Mindenki ...reá háruló feladatokat és ez re... ...hogy az egyes szekciók munkája ...ánt mederben fog haladni. Úgy ...egyhangú bizalom, amellyel meg... ...höveli kötelezettségeimet. Tudom, ...nművészeti szövetségek története... ...e l s ő női elnök, és ez még külön ...ent számomra. Szeretném mun... ...színvonalasan végezni, mint ki... ...a s d y Kálmán, aki mint tiszte... ...etet tett, hogy tanácsaival to... ...ség rendelkezésére áll. Ez vala... ...te örömmel tölt el.

...a Déryné Színház érdemes mű... ...tozásában a következőket mon...

...ogy beválasztásom az elnökségbe ...elismerése mellett azt is kife... ...ységemmel mindenkor a szocia... ...esztését igyekeztem szolgálni. A ...l napról napra, előadásról elő... ...hogy ez mit jelent. Talán ellent... ...k, ha azt mondom, hogy nekünk ...megtanítanunk közönségünket és ...okú oktatást is kell nyújtanunk. ...a t e l e v í z i ó már a legkisebb ...t, teljesítményünket összemérik ...takkal és előadásainkat csak ak... ...ha közvetlen kapcsolat intenzi... ...eg is értékeset tudunk nyújtani. ...egtiszteltetés ért, hogy beválasz... ...gbe, arra gondolok, jó lenne el... ...agyobb megbecsülését a szakmai ...ről is. Jó lenne, ha gyakrabban ...gy előadásunkat megtekinteni —, ...s bemutathatnánk egyik jólsike... ...t valamelyik f ő v á r o s i szín... ...együttesek fesztiválján. Emellett ...ként r e n d e z ő i v i t á k o n is ...lamelyik figyelemreméltó előadá... ...el három éve nem volt alkal... ...a szakma véleményét ilyen for... ...ról.

...egítséget tudnék nyújtani színhá... ...e t i t a n á c s á n a k. Ezzel a ...den színházra vonatkozóan érde... ...ökségen belül is alaposan foglal... ...ő lenne például, hogy a színhá... ...ácsainak munkája felett az elnök... ...mintegy v é d n ö k s é g e t vál... ...ival, észrevételeivel segítsen kiala... ...ő helyes munkamódszereket. Eb... ...magam is szívesen részt vennék. ...érdemes művész, a Vidám Szín... ...m műfaj problémáiról beszélt: ...en én képviselem a vidám, úgy... ...n y ú'' kabaré műfajt, amelynek ...int ismeretes — korántsem olyan ...ahogyan ezt a műfaj jellegéből ...k. A politikai kabaré és általában ...műsortípusok a közönség körében ...űek, a szakmai közvélemény azon... ...és keveset foglalkozik tevékenysé... ...még mindig egy kicsit a terület ...élnénk. Szeretném elérni, hogy ..., a rendezők, dramaturgok, a szí... ...ezők, időnként felvehetnék prog... ...produkcióink megbeszélését. Re... ...szövetség közelmúltban megindult ...n is jut hely műfajunknak. ...a József Attila Színház érdemes ...tség folyóiratának jövőjéről be...

...az elnökségen belül a szövetség ...,,S z í n h á z m ű v é s z e t''-...ottsági tagságával megtiszteltek. ...az orgánum rövid idő alatt a ...ény jelentős fórumává válna. ...tos témát kellene mielőbb vita... ...napirendre tűzni. Az egyik álta... ...i színházak helyzete, gondjai, ...ékesfehérvári színház problémája. ...dern színház sokmillió forintjába ...k, és úgy gondolom, hogy szer... ...okokból egyaránt már nem so... ...az a kiváltságos állapot, hogy ...színházak látják el előadásaik... ...ségét. A második probléma: az ...ások helyzete. Szerintem a je... ...ekintetben nem kielégítő, a szín... ...on levő darabjaikat mutatják be ...Az ifjúság z e n e i nevelésé... ...l ő r e gondosan megtervezett, ...empontok alapján összeállított ...z ifjúság színházi nevelését biz... ...ok elébevágni a hozzászólások... ...idesen alkalmunk lesz mind a ...olyóirat hasábjain megvitatni. ..., a Madách Színház rendezője ...titkára a rendezői tagozatnak. ...ábbi munkaprogramjáról beszél...

...i tagozat munkáját, vitáit a fo... ...é g jegyében kívánjuk tovább ...nerik „Így látták a rendezők" ...t, vagy időnként eljöttek meg... ...asztalhatták, hogy őszinteségben ...l eddig sem volt hiány. ...ok megvitatása csak egyik te... ...k. Emellett a múltban is sort ...hány általános színházi a l a p... ...r megbeszélésére, elemzésére. ...t-vita és a színházi együttesek ...atott tanácskozás. Ezt a soro... ...vánjuk fejleszteni. A közeljövő... ...meg kívánjuk hallgatni Laurence ...-produkcióját, és az ennek kap... ...vitában az é r z e l m i, a szen... ...sról, valamint ennek létjogosult... ...színházban — fogunk beszélgetni. ...ezekben a hónapokban nálunk ...eljövőre várt olasz, lengyel, fran... ...adásainak megvitatását. Eddig is ...hogy a vitákban lehetőleg min... ...en fontos produkció sorra kerül... ...annak mulasztásaink. Különösen ...ajt, a kabarét és egyes vidéki ...goltunk el. Ezeket igyekezni fo... ...ben sorra venni. Továbbra is ...eretnénk a rendezői viták anya... ...ünk, hogy az eddiginél frisseb... ...juttassuk el a jegyzőkönyvek ...itaanyagot az érdeklődőkhöz.

BARTA ANDRAS

Nagy sikerrel szerepelt hazánkban a világhírű amerikai jazz-kvartett, a Golden Gate (Jánosi felv.)

A II. BÉKÉSCSABAI BÁBJÁTÉKOS NAPOK

Másodszor rendeztek Békéscsabán bábjátékos napokat. A tavalyi nagy érdeklődés, a sikeres szereplések, a tanulságos viták még nagyobb számban vonzották a bábjátékosokat és a bábjáték rajongóit Békéscsabára. Idén nemcsak magyar bábjátékosok özönlöttek, hanem öt külföldi csoport és jónéhány külföldi szakember is érkezett.

A bábjátékosok talán sohasem öregszenek meg, hiszen e szép művészethez örökifjú lélek kell. Hát még milyen fiatal az a bábjátékos, aki valóban is húszéves! A részt vevőknek fele meg még fiatalabb is volt, és ez a fiatal, vidám ifjú sereg szinte megfiatalította az egész várost. Sajátos kultúra nélkül nem lehet város igazán város, és itt a várossá növéshez jelentős és sajátos oszlop a békéscsabai bábjáték. Az a békéscsabai bábjáték, melyet már Európa-szerte ismernek és elismernek.

Békéscsabának nincsen nagy történelmi múltja, nincsenek régi szép műemlékei. Nincsen ami vonzza a turistákat Békéscsabára. A híres csabai kolbászért nem érdemes odautazni, mert azt a posta házhoz hozza. Békéscsabának nincsen múltja, de van jelene és van jövője.

— Mi nem azzal dicsekszünk, amit őseink építettek, mi magunk építünk. Reméljük, hogy okot adunk utódainknak a dicsekvésre. — Ezt mondta egy csabai kislány, amikor arra kérték, hogy mutassa meg a város nevezetességeit, és hozzátette — tessék megnézni a Napsugár Bábegyüttes előadását. —

Igen. Az, hogy Békéscsaba bábjátékos napokat rendezhetett, az mindenekelőtt a már szép múltra visszatekintő Napsugár Bábegyüttes ismertségének és elismertségének köszönhető. Tizenöt éve dolgozik a Napsugár. Az MNDSZ keretében indult és 1955 óta a KPVDSZ a gazdája, és valljuk be: jó gazdája. Szerencsésen találkozik itt a segítés és az akarás. A Napsugár sose leste a sültgalambot. Az együttes munkájára már régen felfigyeltek a szakemberek, nemcsak itthon, hanem külföldön is, hiszen már két nagy nemzetközi fesztiválon aratott nagy sikert a Napsugár: 1963-ban Karlovy Varyban és 1964-ben Agrigentoban (Szicília) a folklór fesztiválon. Mindenütt feltűnt az együttes jellegzetesen magyar stílusa. Műsorait jellemzi, hogy képzőművészetében is, zenéjében is mindig a magyar népművészeti elemekből merít. E nemzeti jellege egyik oka annak, hogy ma nemzetközileg ismert. Ez az, amiért már érdemes Békéscsabára utazni.

És hogy érdemes, azt igazolják mindazok, akik most április 7—10-ig Békéscsabán voltak. Szép, rangos felvonulását láthatták a működvelő bábjátékosoknak. Példás együttműködésben dolgozott a szervezőbizottság: a városi tanács, a megyei tanács, a KPVDSZ, a KISZ és nem utolsó sorban a Napsugár. A védnökséget az UNIMA (Union Internationale des Marionettes — Bábjátékosok Nemzetközi Szövetsége) Magyar Tagozata látta el.

Tizenhét magyar és öt külföldi együttes vett részt a találkozón. A külföldiek versenyen kívül, csak bemutatót tartottak. A magyar csoportok között nemes hangulatú volt a verseny. Egy-egy sikeres előadás, vagy akárcsak egy úgynevezett jó gegg is kirobbanó tapsot váltott ki a nézőtéren. Nem lehetett érezni semmiféle ellendrukkolást.

Az előadások átlagos színvonala sajnos nem érte el a tavalyit. Most a szervező bizottság a kiszélesítésre törekedett, és nem volt semmiféle előzetes válogatás. Kicsit túlságosan bíztak abban, hogy a csoportok szereplése egyre jobb lesz. Örömmel láttuk viszont, hogy egy-két csoport a tavalyi szép szereplését is tudta még fokozni.

A vándorserleg védője a budapesti XIII. ker. József Attila Művelődési Ház bábcsoportja idén másodszor vitte haza a serleget. Idén is magyar népi játékot dolgoztak fel, immár egy egészen sajátos stílust kialakítva. Hasonló szép, főleg tervezésében egységesen megoldott előadást játszott a debreceni Ludas Matyi Bábegyüttes úttörő csoportja. Debrecen egyébként kétszeresen is kitett magáért, mert a Postás Szakszervezet „Vidám" Bábegyüttese is kitűnően szerepelt. Ők régi bábhagyományt elevenítettek fel. Igaz, hogy nem magyart, hanem francia guignol-játékot, de stílusos, szép játékuk méltó elismerést kapott. Ugyancsak érdekes, egyéni színt keres a kecskeméti művelődési ház bábcsoportja. Chartres című előadásuk rendkívül izgalmas volt, bár inkább irodalmi illusztráció, mint színházi előadás. Hat csoport díjat és négy egyéni díjat kaptak a részt vevők, tizennégyezer forint összegben. Egészen új kezdeményezést is üdvözölhettünk, a Munkácsy Múzeumban rendezett Nemzetközi Bábfotó Kiállításban. Azok a bábjátékosok, akik nem tudtak eljönni, legalább fotókkal mutatták meg munkájukat.

Dr. Jan M a l i k professzor, az UNIMA főtitkára felszólalásában örömmel üdvözölte Békéscsabát, hogy felzárkózott az európai hírű, fesztiválokat rendező csehszlovák és lengyel városok közé.

Dr. S z i l á g y i Dezső, az Állami Bábszínház igazgatója, az UNIMA Magyar Tagozatának elnöke megköszönte a város vendégszeretetét és a rendező bizottságnak átadta az UNIMA külön diplomáját.

U h l j á r Mihály, a Békéscsabai Városi Tanács vb-elnöke a vendégszerető házigazda szavaival búcsúzott el: „A szép bábjátékos napoknak vége, de sok igazi barátságnak kezdete ez a nap. Viszontlátásra Békéscsabán!"

OHIDY LEHEL

SZAKISKOLÁK ELSŐ KAMARAZENE FESZTIVÁLJA

E seregszemle ötletét az immár hagyományos zeneiskolai kamarazenefesztiválok rendszeressé válása adta, nem csak egyszerűen folytatása a zeneiskolai fesztiváloknak, hiszen a szakiskolákban folyó sajátos zenei szakképzés sok új oldalát világíthatja meg. Az új s gyakran különböző szempontok puszta megjelenésükkel alkalmat adhatnak vitás kérdések tisztázására.

A fesztivál ünnepélyes megnyitóján — melyre a Zeneművészeti Főiskola nagytermében április 5-én este került sor — **Fasang Árpád**, a budapesti szakiskola igazgatója üdvözölte a résztvevőket. Külön a **szófiai** zeneművészeti szakiskola tanárait és növendékeit, akik a szakiskola vendégeként tartózkodtak Budapesten, s a megnyitó díszhangverseny műsorát színvonalas programmal színesítették.

A szakiskolák műsorai a **Miskolci** Bartók Béla Zeneművészeti Szakiskola együtteseinek bemutatóival vették kezdetüket, s a seregszemlére általában jellemző magas színvonalú programból hadd említsük meg külön azt a három fuvolás Telemann triót, mely bővérű, jó kedvű, alaposan felkészült muzsikálásával megadta az egész fesztivál kellemes alaptónusát. A **Győri** Tinódi Lantos Sebestyén Zeneművészeti Szakiskola növendékei szintén jelentősen hozzájárultak a seregszemle magas színvonalának kialakításához. Úgy éreztük: Poulenc fuvola-zongora szonátájának előadása kiemelkedően érett, felszabadult művészileg magasrendű produkció volt. A **Debreceni** Kodály Zoltán Zeneművészeti Szakiskola impozáns műsorából Beethoven g-moll gordonka-zongora szonátájának előadását emelnénk ki. A **Pécsi** Erkel Ferenc Zeneművészeti Szakiskola növendékei közül — akik a műsor második felében szerepeltek, magas színvonalú produkciókkal — a Haydn—Keszler A-dur fúvósötös előadói érdemelnek külön dicséretet. A fesztivál befejező programját a **szegedi** zeneművészeti szakiskola kamaraegyüttesei adták. A műsorból itt is két fúvós produkció emelkedett ki.

A fesztivált követő értékelésen **Sándor Frigyes** főiskolai tanár foglalta össze a zsűri véleményét, tapasztalatait és észrevételeit. A legszembetűnőbb, örvendetes tapasztalat: a **fúvósok** zenei, technikai és együttmuzsikálási fejlettsége. Ez a seregszemle is bizonyította azt a hatalmas előrelépést, mely fúvóskultúránk fejlődésében az utóbbi években hazánkban végbement. **SZATMÁRI LÁSZLÓ**

1021

KÖZELEDIK AZ ÉV VÉGE

Három holnapi arc

Mind a hárman fiatalok. **Hámori Judit** és **Flamm György** belsőépítészek most végzik az iparművészeti főiskolát, **Tóth Béla** szobrász a képzőművészeti főiskolán készül tanulmányainak befejezésére. Ha eddigi életükről kérdezném őket, hasonlítana, amit mondanának.

— Mi belsőépítészek nem állunk rosszul, még nem telített a szakma. **Mindenkinek helye lesz,** aki komolyan dolgozni akar. Az idén **tizenhárman** végzünk ezen a szakon, de volt már olyan évfolyam is, amelyen közel harmincan kaptak diplomát, végül is mindenki megtalálta a maga helyét — mondja **Hámori Judit.**

— Talán nem is ez okozza a legtöbb gondot — veszi át a szót **Flamm György** —, hanem az, hogy azon a helyen, ahol dolgozni fog az ember, milyenek lesznek a lehetőségei. Nem önteltség, de **a mi korosztályunk jó felkészültségű.** Igényeket hoz magával, meg akar felelni a maga és a kor szabta normáknak.

Diplomamunkájukon dolgoznak mind a ketten. Ehhez a munkához már „védtelenül" kezdtek hozzá, kicsit az önállóság próbájaként. **Mi lesz Hámori Judit** diplomaterve?

— Egy **épületkomplexumot** tervezek a Mátyás templom melletti telekre. Nem tudom pontosan nevén nevezni, én kaleidoszkópnak mondanám. Funkcióját tekintve egy olyan szórakozó-kombinát, amely egy helyen sokféle igényt elégít ki, a hazai és idegenforgalmi követelményekkel egyaránt számolva. Lesz benne szálloda, bár, borozópince, étterem, játékszoba (gyerekeknek és felnőtteknek). Azután egy olyan bazársor, mely a régi Buda hangulatát idézi a volt kézművesek — ötvösök, gyertyaöntők stb. — kis műhelyeinek újrateremtett másaival.

— Külön izgalom számomra a bútortervezés. Itt az értelmes, jó térkihasználásból indulok ki. Mozgatható, átalakítható terekkel dolgozom. A bútorok részben az építészeti elemekhez kapcsolódnak, részben önálló plasztikai hatásokat érvényesítenek. A nem véglegesen lezárt, szűkíthető és bővíthető térrel kettős igényt akarok kifejezni: **A mi korunk emberének** nyugalomvágyát, ugyanakkor állandó kapcsolatát a körülötte mozgó világgal.

És Flamm György mire készül?

— Az én munkám teljesen más, csöppet sem költői feladat. Még azt is megkérdőjelezném, hogy hagyományos értelemben vett iparművészet-e. Az **Európai Szén- és Acélközösség** által kiírt nemzetközi pályázaton veszek részt vele Luxemburgban. Feladatom egy előregyártott acélelemekből készülő ház komplett tervét elkészíteni. Nincs hazai gyakorlat, ismeretlen a technológia, és bár szabadon mozoghat a képzelet, **nagy kötöttséget jelent az újszerűség.** Ennél a tervnél nagyon fontos a funkció és az anyagadta lehetőségek végiggondolása az esztétikum oldaláról is. Az előregyártott elemekre alapozott építkezés konstrukcióban, nagy egységekben gondolkodik, de elhanyagolja a részletek esztétikailag is gazdag megjelenését. Pedig a benne, közötte élő ember számára nagyon fontos.

Tóth Béla nevével már találkoztunk a Vásárhelyi Őszi Tárlaton. Azok előtt, akik a lovassportot kedvelik, mint számos hazai és külföldi verseny győztese sem ismeretlen. De most a szobrászt kérdezzük, mik egy induló képzőművész tervei, milyenek a „start-lehetőségek"?

— Azzal kellene kezdeni, hogy egy fiatal művésznek **műterem** kell, ahol dolgozhat, munka, amiből megélhet. És én mégsem ezzel kezdeném, mert **úgy látom, hogy mindenkinek lesz műterme is, munkája is idővel.** Számomra mindenekelőtt az a fontos, hogy tisztázzam a világgal, az emberekkel való kapcsolatomat. Meg kell keresnem azt, amit én lényegesnek érzek. Azoknak van igazuk, akik azt vallják, hogy az esztétikum és az igazság a valóságban van. A szobrász szoborban gondolkozik, de csak arról beszélhet, amihez személyes köze van. Nekem szükségem van az élményre, a látvány személyes átéltségére. Talán egy példán világosabb: Egy sarlós lányt mintáztam. A térben megjelenő forma születésének sok tudatos fázisán túl egy **vásárhelyi** élmény kényszerítette szoborrá. Láttam egy tyúkokat etető asszonyt, amint szoknyáját kicsit felemelve állt az országút mellett. Tisztán, monumentálisan íródott ez a mozdulat a szép világítású alkonyati égre. Az egyszeri látvány valami istennőivé nemesedő gondolattá nőtt, szoborban kellett kimondanom. **A természet erejét, termékenységét, az élet értelmes szépségét mondja nekem, velem és általam.** Mindehhez még azt tenném hozzá, hogy nem elég a természet, az ember által nyújtott élmény ösztönző nyugtalansága, egy fiatal művésznek ki kell alakítania **a maga sajátos formanyelvét,** hogy meg is fogalmazhassa. Ezt keresem.

Kicsit mindig egy nemzedékre jellemző, hogy mire és hogyan készülnek legjobbjai. Ha hármójuk komolysága, igényessége valóban egy nemzedéket jellemez, sokat várhatunk tőlük.

SZABÓ ÉVA

Iskola a kabátzsebben

— ÉV VÉGI BESZÉLGETÉS A PÉCSI MŰVÉSZETI GIMNÁZIUMBAN —

A Sétatér alsó csücskében, Pátzay Pál szobrával, az egymásra hajló bájos Nővérekkel szemben van Pécs legkisebb iskolája. Egyik szomszédja egy mammut-iskola, a másik a Nevelők Háza. Kétméteres kőfal zárja el a tér forgalmától. Valaha az apácák iskolájához tartozott az épület. A többszöri renoválás azonban alig hagyott meg valamit a múltból. Egy-egy faragott barokk ajtó, ablakrács s a teknősen kikoptatott lépcsők emlékeztetik ra a látogatót.

E falak között kapott otthont a *pécsi művészeti gimnázium.*

Az alig másfél évtizedes múlt felidézéséhez már irattári adatokat, okmányokat kell keresni. A nyomok 1952-ig vezetnek vissza. Akkor alakult meg ugyanis a szomszédos Leöwey Klára gimnáziumban az első zenei tagozatos osztály. 1957-ben a tagozat *önálló zenegimnáziummá* fejlődött. 1960-ban *képzőművészeti* ággal gazdagodott az iskola, s fölvette a *művészeti gimnázium* nevet. A legújabb változás a közelmúltban zajlott le: a képzőművészeti tagozat *iparművészeti* jellegűvé alakult.

— Így az elnevezés: művészeti gimnázium, kissé megtévesztő — mondom szíves kalauzomnak, *dr. Molnár Péter* igazgatónak.

— Van benne valami. Az idei jelentkezők között is akadt például olyan, aki verseit küldte el, mert, úgymond, ő írófféle szeretne lenni. S olyan is volt, aki azt kérdezte levélben, hogy színészeket képeznek-e itt?

— Mi az iskola célja tulajdonképpen?

— Előbb negatíven fogalmazom meg: *nem zseni-palántákat ápolunk, nem művészeket nevelünk.* Pozitíven és röviden: *szakemberképzés, művészeti középkáder-képzés a feladatunk. Hasznossági célt szolgálunk.*

— Mégis, mire képesít az iskola?

— Minden évfolyamon két szakcsoport működik: *egy zenei és egy iparművészeti osztály.* A zenei tagozat hallgatóinak szakmai oktatása az *Erkel Ferenc Zeneművészeti Szakiskolában* történik. Ezeknek a tanulóknak tehát két igazgatója is van — nevet dr. Molnár Péter. — Az iparművészeti osztályok viszont öt-öt kisebb ágazatra oszlanak: *ötvös, díszműkovács, kerámia, díszítőfestő és szövő csoportra.*

— A létszám?

— 184 beiratkozott tanulója van iskolánknak; nagyrészt lányok, egynegyede fiú. Tessék kiszámítani: ez évfolyamonként 40—50 tanulót jelent, két-két osztályban megosztva. Az iparművészeti csoportokban tehát 5—6 tanulóval tud foglalkozni az oktató. Milyen *alapos* képzést lehet így adni! Milyen személyes és közvetlen munkatársi kapcsolat alakulhat tanuló és tanár között!

— És a négy év elteltével mi történik a tanulókkal?

— A tanulók érettségi vizsgát tesznek. Tehát elvben minden egyetemi, főiskolai stb. továbbtanulási lehetőség nyitva áll előttük. Az iparművészeti tagozat tanulói az érettségin kívül a tanult szakmában (ötvös, díszműkovács stb.) az iparhatóság előtt *szakmunkásvizsgát* is tesznek.

— Az elmúlt évek tapasztalata mit mutat?

A beszélgetésbe most *Dulánszky Sarolta* tanár, az iskola szakszervezeti titkára is bekapcsolódik:

— A zenei tagozat hallgatói többnyire zenei (például színházi zenekar), vagy ének-zene tanári pályán helyezkednek el. A képzőművészeti tagozaton végzett tanulók még nagyobb megoszlást mutatnak. Több volt tanítványunk készül művészettörténésznek, de vannak hallgatóink a pécsi tanárképző főiskolán, a pesti építészmérnöki karon, akad közöttük orvos, jogász, sőt tévé-szerelő is.

— Általában a várakozásnak megfelelően állnak helyt hajdani tanítványaink — teszi hozzá az igazgató a „gazda" szerénységével. — Ha a tanuló tisztában van azzal, hogy iskolánknak nem a művészképzés a célja, akkor nem éri végzetes meglepetésként, ha történetesen mégsem veszik fel a képzőművészeti főiskolára. A sikertelen fölvételi vizsga után a szakmunkásoklevél már ott van a kezében.

Az idén végző tanulók pályaválasztásáról *Weidinger Vilmos* osztályfőnök és *Mezőfi Mária* iskolai KISZ-titkár tájékoztat. Meglep, hogy a tanulók óhaja és az iskolabizottság véleménye mennyire egybeesett.

— Talán egyetlen eset kivételével... Ott nem éreztük, hogy a jelentkezésnek reális alapja van — mondja az osztályfőnök.

— Sokat beszélnek velünk a tanárok a pályaválasztásról, a hivatástudatról — mondja a KISZ-titkár. — A szakvezető tanárok is alaposan megismerhetnek bennünket a négy év alatt...

Az iparművészeti tagozaton végző 18 tanuló *pályaválasztása* így fest: hatan jelentkeztek képzőművészeti főiskolára, hatan az iparművészetire, egy-egy tanuló építész, ill. tanár szeretne lenni. Négyen nem adtak be továbbtanulási kérelmet.

A zenei tagozat 28 negyedéves tanulója így választott: tízen jelentkeztek zenetanár-képzőre, hatan tanárképző főiskolára, egy tanuló orvosi egyetemre, egy pedig szakrajzot tanul. Néhányan a zenei szakiskolában folytatják még tanulmányaikat, s ötenhatan azonnal el akarnak helyezkedni.

— És kik lépnek a végzős hallgatók helyére? Milyen az első osztályokba jelentkezett tanulók összetétele?

— Az idén szoros volt a mezőny — mondja Molnár Péter igazgató. — A *százegyven* jelentkező közül nehezen tudtuk kiválasztani a felvehető *hatvan* tanulót. Sok mindenre kellett tekinteni. Bár az ország legtávolabbi részéből is jöttek jelentkezők, *kevés a kollégiumi helyünk.* A heti negyvenkét órás tanrend sem kis fizikai megterhelést jelent.

Távozóban még benyitunk néhány terembe. A szövőállványon bolyhozott, befejezésre váró szőnyegek. A kerámia-műhelyben a kemencéből frissen kivett, mázas edények. A fémműveseknél forrasztópisztoly surrogása hallatszik, s amikor az oktató az egyik szekrény ajtaját kinyitja, valóságos fejedelmi kincstárba pillantunk.

— Egy-egy *kiállításon* bemutatjuk a tanulók munkáját, aztán vége mindennek. *Az elkészült munkák értékesítése még mindig nem megoldott.* Valami tanácsi rendelet kellene. Igaz, az anyagot, a szerszámokat a tanulók az iskolától kapják, de *készítményeiket még maguk sem vehetik meg, nem vihetik haza.* Pedig itt olyan dolgok születnek, amelyek boltokba, eladásra kívánkoznak.

A tértől elválasztó kétméteres kőfal kicsit jelképes. Erről a szinte egyedülálló iskoláról — és még néhány társáról az országban — többet kellene tudni és többet beszélni.

Tüskés Tibor

Fotó: Maros Máté

Hámory Judit: Római katolikus templom, Szabadkígyós / Judit Hámory: Roman Catholic Church, Szabadkígyós
1999, építész: Bánffy Zsolt, corpus: Túri Endre

– A belsőépítész súlyos, nehéz anyagokkal dolgozik. A fény és a szín viszont majdnem megfoghatatlan minőség, mégis belépve a térbe meghatározza közérzetünket. A fény által létrehozott architektúra ugyanolyan fontos, mint az, amit az anyagokkal alkotunk. A fényforrások ritmikus elhelyezése, az alsó vagy felső megvilágítás ugyanazt a dolgot ezerféleképpen tudja elváltoztatni, áthangolni.

– *Milyen tendenciát mutat pályája?*

– Egyre inkább a rendteremtés felé halad a gondolkodásom. A sokból inkább a kevesebb felé, a káoszból a rend felé. Fiatalon az ember túlburjánzott, erőltette az önkifejezést, egyetlen tárgyban is meg akarta magát valósítani, pedig egy térbe sem fér bele az egész gondolatvilágunk. Hierarchia, kiemelés, alá-, fölérendeltség, úgy érzem, ezt kell igazán megragadni.

N. Z.

Az illusztrációkat a művész bocsátotta rendelkezésünkre.

– Ahogy múlnak az évek, egyre szélesebb összefüggésbe igyekszem beilleszteni, a rokon területek, az építészet és a formatervezés közé, de az emberi vonatkozásokat is legalább olyan fontosnak tartom. Ismerni a szokásokat és az emberi lelket. *Cocteau* szép mondása szerint: „*Az enteriőr a lélek ruhája*". Rengeteg időt töltünk el környezetünkben, s ennek energiafeltöltő hatásúnak kellene lenni.

– *Vannak-e stílusvonzódásai?*

– A funkciónak megfelelő alakítást keresem, de a magunkkal hozott formakincs, a belső világ állandóan előretolakszik. Talán az olaszos stílus vonz leginkább. Szeretem a játékosságot, a megformáltságot, a különleges anyagpárosításokat, az érdekes faktúrát.

– *Mi a szerepe a fénynek az enteriőrben?*

Hámory Judit: Faluház könyvtára, Zalaszentlászló / Judit Hámory: Library of the community centre in Zalaszentlászló
1986, építész: Makovecz Imre

Hámory Judit belsőépítész

Beszélgetés a művésszel

Hámory Judit *1958-ban érettségizett a* Képző- és Iparművészeti Gimnáziumban, *ahol festészetet tanult. 1961-ben vették fel az* Iparművészeti Főiskolára *belsőépítész szakra. Nagy tervezővállalatoknál kezdte pályáját:* KÖZTI, Iparterv, Lakóterv. *Jelenleg magántervezőként dolgozik.*

– Festőtanulóként a formaérzékem jóval erősebb volt, mint a színvilágom, talán ez vezetett és a véletlen a belsőépítészethez. Nagyszerű tanárokhoz kerültem: *Jánossy György, Szrogh György* építészekhez, *Németh István* belsőépítészhez. Olyan szoros emberi-szakmai kapcsolatban álltunk velük, mint amilyen a régi mester-tanítvány viszony lehetett, s állítom ennél jobb módja ma sincs a tudás átadásának. Az építészeti gondolkodást ezerszer jobban megtanultuk, mint azok, akik a *Műegyetem*re jártak.

– *Milyen volt a pályakezdet?*

– A KÖZTI-ben dolgoztam Jánossy Györgynél, utána pedig az Ipartervbe kerültem *Virág Csaba*hoz. Részt vettem a televízió 4-es stúdiójának tervezésében. Fordulatot jelentett pályámon, hogy férjem, *Maros Tamás* építész elgondolásai szerint megépült Perbálon a töki téesz 60 lakásos telepe, s odaköltöztünk. Tizennyolc év telt el ott falusi környezetben, ahol a helybeliekből és a Pestről kitelepülő értelmiségiekből működő közösség alakult ki. Egy darabig még bejártam, meg hazavittem a munkát, de két kisgyermek mellett ez nem volt fenntartható. A közelebb lévő Esztergom építészeivel kezdtünk el együtt dolgozni, *Karácsony Tamás*sal, *Kund Ferenc*cel. Ékszerüzlet, posta, fodrászat, teázó egyaránt volt a feladatok közt, de a legjelentősebb a zsinagógából átalakított MTESZ-székház.

– *Mit jelent az ön számára a belsőépítészet?*

– Mindig tiltakoztam a beskatulyázás ellen, hogy csak belsőépítész az ember. Gyakran kerültem olyan szerencsés helyzetbe, hogy a munka kezdetétől részt vehettem a teljes tervezői folyamatban, s érdemleges észrevételeimet sikerült belevinni a végső tervbe. Így találom egészségesnek, nem pedig azt, hogy a pallértervet megkapva az építészeti hibák eltakarására korlátozódjék a munkám, burkolatok és egyéb eszközök kényszerű alkalmazásával. Különböző szakmai korszakokat éltem meg és terveztem végig. A rendszerelvű tervezés, a raszterek uralma után, ahol a belsőépítészet is alrendszerét képezte a nagy egésznek, unalomig sorolódó bútorokkal, a posztmodern szellemében visszalendült az inga, egyénivé, térben különállóvá vált a bútor is. Ma viszont visszatért a modernista építészet, a „nemes sivárság", az anyagok dominálnak, nincs igény egyedi bútorokra, helyüket a katalógusokból összeválogatott, rendkívül színvonalas külföldi késztermékek foglalják el.

– *Az ön alkatának melyik felelt meg?*

– Mindegyikben találtam nekem való lehetőségeket, de a formálást, a kitalálást, a konstruálást élveztem leginkább. Izgattak a nehéz feladatok, a csiki-csuki, kihúzható, összetolható megoldások. Nagyon kedvelem a lámpatervezést, de a prototípus elkészítéséhez és a sorozatgyártáshoz szponzorokra és az új elgondolások iránt fogékony vállalkozókra lenne szükség.

– *Miként közelít a szakmájához?*

Hámory Judit: Piarista Gimnázium aulája, Szeged /
Judit Hámory: Assembly hall of the Piarist Grammar School, Szeged
1999, építész: Golda János, Maros Tamás

Fotó: Maros Máté

Hámory Judit, belsőépítész 1.) Folytatás.

SÖRÖZŐ, TEÁZÓ ESZTERGOM 1985–86

SZÉCHENYI TÉR

Építészek: Hámory Judit, Karácsony Tamás, Kund Ferenc, Maros Tamás.

Magyar Építőművészet, 1989, 1-2 szám, 110-old.

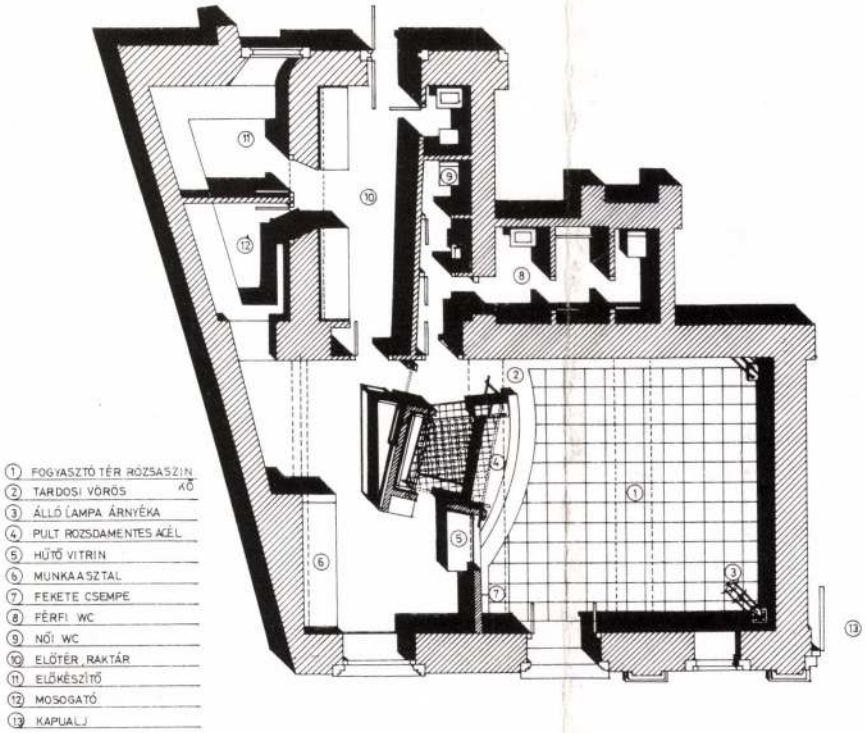

A Teázó alaprajza
Plan of the Tea-house

Tervezés: 1985–86; Kivitelező: ÉKV. Dorog; Kivitelezés: 1986–87

A teázó nádbútorzatát a falak és a boltozat pompeji vöröse, a padló rózsaszín márványburkolata és — a pultnál — fekete csempe falburkolat keretezi.

A „söröző", a „teázó" felirat a homlokzaton avantgarde gothic medium, tömör rozsdamentes acéllemez hátlap, előtte ugyanez színesben, perforálva, távtartással.

Tervezett beépítés
New layout plan

E két eltérő formájú és funkciójú tér egymáshoz kapcsolódása Cegléd ritka sajátossága. Az új főtér építésének lendülete azonban nem volt akkora, hogy valamennyi határoló telekre kiterjedjen, így az utókor számára izgalmas feladat maradt újbóli végiggondolásának lehetősége. Míg a református és evangélikus templomok által meghatározott térfalak elnyerték az eredeti koncepciónak megfelelő formájukat, addig a másik két oldal foghíjasan ideiglenes jellegű maradt.

A tervezett reprezentatív középületek, — megfelelve a tér sajátos jellegének — homlokzataikkal egységes térfalat alkotnak, változatos, a külsőhöz szorosan kapcsolódó tereikkel pedig a városlakók életterét bővitik.

S. S. K., B. M.

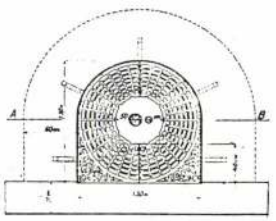

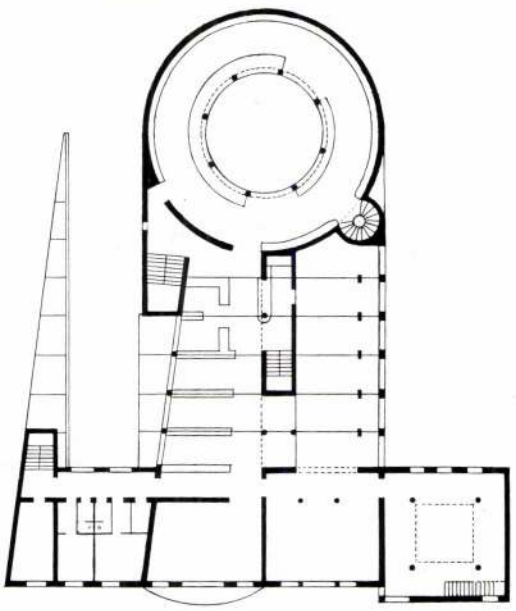

Könyvtár, emeleti alaprajz
Library, second floor plan

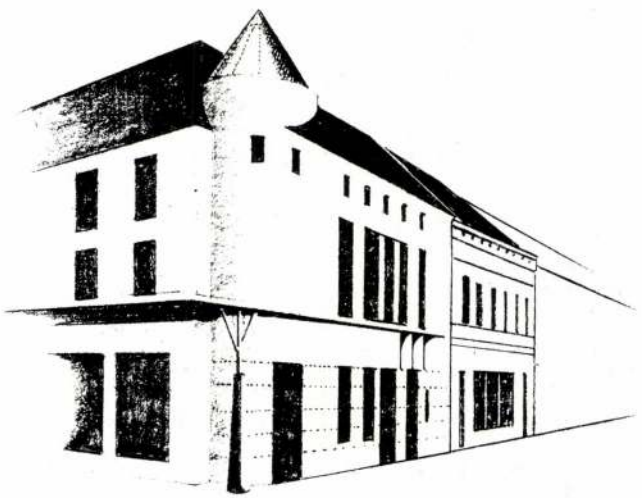

Perspectiva
Perspective

Utcakép, nyugati térfal
Street view, west wall

Hámori Judit
belsőépítész

1976. I. 25. 20.45. Kossuth
Láttuk, hallottuk

- A Művészet decemberi számában Vámosi Ferenc két fiatal belső építész munkáját ismerteti. Irásából közlünk részleteket.

- Hámori Judit és Somogyi Pál belsőépítész annak az elmúlt ti-

zenhét évben végzett nemzedékek a jellemző képviselője, amely nemzedék munkáit a régi alkotásközpontos gondolkodásmód képviselői sokszor lebecsülik, nem érzékelve, hogy korunk új feladatai, új tásmódok, mélyrehatoló és széles áttekintést, egyetemesebb értékű, és nemcsupán esztétizáló aékotó módszert követelnek. Ez a fiatal generáció hittel valja feladatának területének, hivatásának a téralakitást, a tárgytervezést. Csak másképp. A tartalmi, társadalmi kérdéseket előtérbe állitva talán egyetemesebb nézőpontból. Az ujgeneráció szemléletet nem értők gyakran fáradoznak azon, hogy ékeket verjenek közéjük, és az előző alkotónemzedék közé. Másfélszáz fiatal alkotó munkáinak többnyire nagyon is kemény, egzakt munkaszeretetől áthatott tervezőmunkájának együttes elvetése, leértékelése azonban aligha igazolható, s nyilvánvalóan csak káros és egyoldalú előfeltevésen alapulhat. Ez az új nemzedék sokkal nehezebb körülmények között mutat fel némi eredményt, mint az előző. A megsokszorozódó tervezőirodai feladatok terhéről már eddig is olvashattunk. Ez a generáció nincs abban az előnyös helyzetben, hogy néhányad magával birtokoljon egy egész szakterületet. És igy jelentős munkák tömegéhez jusson érdemmel, érdemtelenül. Abban a körben, amelyben az előző nemzedék már régen túl volt, jelentős, megépült alkotásokon - hiszen alig néhányan müvelve a területet szükségszerüen gyorsaj jutottak ilyenekhez. Ez az új derékhad még szerkesztői feladatok tömegét végzi. Nem képességek hiányában, hanem a legjobb képességekkel és eléggé érlelődő áttekintéssel, vállalva az apró munka örlő robotját, a szakma, a hivatás iránti szeretetből, a mai társadalmi feladat jellegének mély megértésével és a részmunka-feladat vállalásával. Ugy hiszem az ad erre erőt, hogy széles az látókörük és érzik hivatásuk lényegét, igy tudnak egy szerény és kevésbé egocentrikus magatartásmódot vállalva a sajátosan közösségi munka, alkotói munka részeseivé lenni..... Hámori Judit 1966-ban szerzett belső építészdiplomát. Megszerzése után 1966 és 7o között a KÖZTIben dolgozott. A televizió e Hámori és Világ Csaba által terv-
vezett négyes stúdiója különösen nehéz feladat volt. A meglévő régi épület bizonyos határokat szabott a funkcionáris elrendezés számára. A tervezők mégis megteremtették az adott lehetőségek között a megfelelő funkcionálás feltételeit. Az üzemeltető egyes megtervezett részeket kénytelen volt mégis elhagyni, majd maga tervezett át néhány megoldást. Igy teljes összhang nem jöhetett létre. A tervezési munka fő érdekessége, a technikai felszerelések túlsúlya volt a berendezéssel szemben. Ez természetesen a tárgyalakitásra determináló hatást gyakorolt. De ugyugy döntő jelentőségü a nagy tömegforgalom és igénybevétel, amely az anyagválasztást befolyásolta. Fajanszpultok a szinészöltözökben, hajlitott fémlemez pihenőszékek, satöbbi. A pihenőteremben az itt folyó intenziv szellemi munka ellensúlyozására nagyvonalú egyszerüség biztosit

Hámory Judit TV IV. Stúdió

Vámossy Ferenc: Az újabb nemzedék.
Művészet, 1975. december – 38 oldal.

ENTERIŐR

HÁMORI Judit
Magyar Építőművészet, 1990.1.

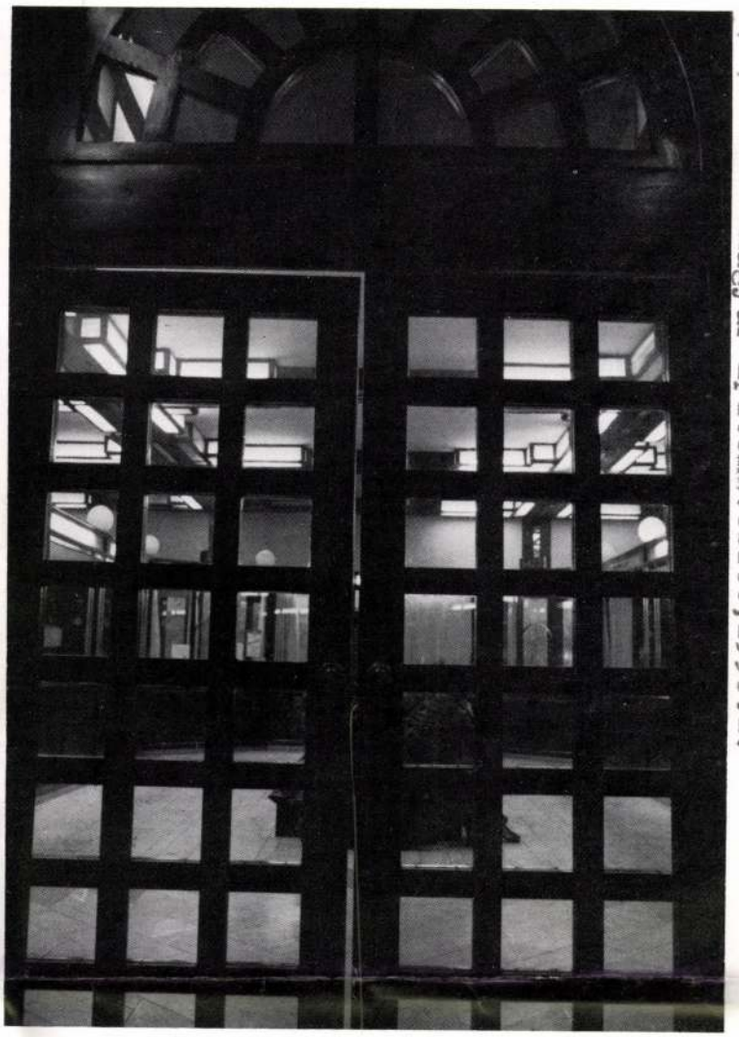

Amióta hivatásos enteri-őr vagyok, a dolgok alaposan megváltoztak. Megszűnt az építészet egyeduralma, a belsőépítészeti tervezés felértékelődött.

A modernizmus tagadta az önálló enteriőrt, abból az életérzésből következően, amit az üresség imádatának nevezhetnék. A tervezés raszterben folyt, de ha a megbízó ugyanezt tette, kockás papírra rajzolta elképzeléseit, kinevették. A raszter rátelepedett a bútorokra is, a rendszer részévé vált, sorolhatóvá, folytathatóvá, végtelen unalmat keltve.

Bútor, ha egyáltalán megjelenhetett a térben — így nevezték az enteriőrt (egyébként hibásan, mert csak alaprajz volt, magasság nélkül) — csak lebeghetett a padló felett, vagy meghúzódhatott egy erre a célra kiképzett falhasítékban.

Az építészet dominált, az őszinte nyersbeton. A jelmondat: legyen minden alacsony és üres, a külső pedig egyesüljön a belsővel egy nagy üvegfalon keresztül. Azért mindig jutott hely a társművészeti alkotásnak, padlóvázának, faliképnek, mely rendszerint kerámiából készült, merő absztrakció volt, de nagyon organikus (mintha életfa lenne). Mintha ironikusan írnám ezeket a sorokat, pedig mi akkor a modernizmus dogmáit nagyon komolyan vettük. Gondolkozni időnk sem volt, okunk sem volt, hiszen a dolgok simán mentek. Sokkal simábban, mint ma. Hatalmas épületek tervei készültek el hónapok alatt, melyeket mindenki elfogadott. A társadalom, de különösen a közigazgatás ette a modernet, hiszen neki lett kitalálva. Ma, amikor Szentendre zsűrije — egy kirakat kapcsán — kijelenti, hogy a városban dőlt betűt, neont, homlokzati világítást, íves vonalat és zöld színt nem szabad használni, elgondolkodhatom a valamikor volt tervezési szabadságon, de a dogmák továbbélésén is.

Előbb-utóbb rá kellett jönnünk, hogy a modernizmus logikája átlátszó, hogy igazságai mellett más igazságok is léteznek. Hogy a modernizmust a materializmus béklyói kötik meg, és emellett fontosabb dolgok is léteznek és hatnak nagy erővel a világban.

Fel kellett fedeznünk a lelki enteriőrt. Ez szabja meg tárgyi világunk milyenségét, rendezettségét vagy szétesettségét. Az analóg gondolkozást. Ezzel kapcsolatban azt, hogy az európai kultúra nem az egyetlen a világon.

A hely szellemét, mely nem latin közhely, de létező, ható erő. A kollektív emlékeket. Az emlékezet felébresztését. Hogy ez lehetséges, a tervezés eszközeivel is. Egy enteriőrnek, egy bútornak magának is emlékezetesnek kell lennie, hogy tájékozódási pont legyen. A bútoroknak ehhez „individualizálódniuk" kellett. És az egész tervezési folyamatnak is. A szuperstruktúrák, bennük a szuperterek megjelenése — hacsak nem a Superman számára készültek — nagy kihívást jelentett az enteriőrtervezőknek.

Ezekben a hatalmas alapterületű, jelentős belmagasságú terekben meg kellett oldani a benntartózkodók komfortját. A vásárlásnak, fogyasztásnak, utazásnak örömforrássá kellett válni, nem napi gyötrelemnek, és ehhez a környezetnek is hozzá kellett járulnia.

A design mellett az építészeti struktúra másodlagossá vált: kit érdekel, hogy egy bevásárlóközpont — vagy akár az angol Nemzeti Színház — milyen kívülről?

A design kora látásmódjának, lelkiállapotának, röviden: a korszellemnek a kifejezője. Úgy is mondhatnám, hogy a társadalom olyan formavilágban él, amit megérdemel. Ha ez az összkép zavaros, a hibát nem feltétlenül a formatervezésben kell keresni. A bírálatok, miszerint a design kiszolgálja a fogyasztói társadalmat, stílust akar teremteni, eklektikus, nem a népi gyökerekből táplálkozik stb., akár igazak is lehetnek, de természetesen a progresszív tendenciákat én erősebbnek érzem.

A progresszív designnek elsődleges feladata a tárgyi környezet humanizálása. Az emberi kapcsolatok, azok alakulásának segítése. Szociális problémák megoldása. Környezetkímélés, takarékosság az anyaggal, de főleg az emberi munkaerővel, mind a gyártásban, mind a használatban.

Az enteriőrtervezésnek — ezen belül — kritikai feladata van. Más területeken tervezett, gyártott, fejlesztett termékek kiválasztása, szintetizálása. Nem tartom helyesnek, hogy egy enteriőr számára minden darab egyedi legyen. A világítástechnikában ez egyenesen nem kívánatos, aligha képzelhető el, hogy egy belsőépítész rövid határidőre jobb lámpát tud tervezni, mint amit az Osram hosszú évek alatt kifejlesztett.

Ha egy olasz belsőépítész tervet megnézünk, meglepődve tapasztaljuk, mennyi típuselemet tartalmaz. A terv ettől még egyedi, mással össze nem cserélhető.

Mi, magyarok, hol tartunk?

Ami a high-tech-et illeti: sehol.

Ami az ipari hátteret, anyagválasztékot: sehol.

Mindent megvásárolhatnánk külföldön, de nincs rá pénzünk.

Mindent megtervezhetnénk, de nincs, aki tisztességesen megcsinálja.

Kipróbálhatnánk a nyugati design ellenpéldáját, a Szegényházy Design-t. Dróton lógó villanykörte, a fogyasztói társadalom hulladékai. S mert nálunk a nyomorúságot cifrázni szokták, hozzá néhány pityke. Top-Rongy.

Közhely, de az enteriőrtervezést magunkon kell kezdenünk. A műalkotást belülről.

A magyar értelmiség rengeteg tudást, információt gyűjtött magába, ezek az értékek benne szorultak: nem nyilvánulnak meg cselekvésben. Mi, értelmiségiek frusztráltak vagyunk, gátoltak, sarokbaszorítottak, neurotikusak. A gátakat fel kell szakítani, hogy a szellemiség hatni tudjon, gondolatokban, tárgyakban és enteriőrökben megnyilvánulhasson.

Hámory Judit

OTP MEGYEI KÖZPONT, SZOLNOK

BELSŐÉPÍTÉSZ: HÁMORY JUDIT

Ahol a kultúra általában véve folyamatos, a pénzintézetek fejlődése is az. A gránithomlokzat mögé húzódó míves enteriőrök sugározták a biztonságot, állandóságot, eleganciát. Mindezt ma is tudják az új pénzintézetek Nyugat-Európában, új anyagokkal, századvégi (huszadik századvégi) értelmes formákkal, divatos színekkel, sőt még többet is. Az elektronika kiszorította a rubrikakitöltést, és egy pénzváltóautomata egyenesen lenyűgöző, gyönyörű. A felszabadult energiát az emberi kapcsolatokra fordítják, itt az ügyfél: partner.

Jó alapokról indultunk, az épület a háború előtt is pénzintézet volt, az OTP ugyan kinőtte, de az adminisztráció az újonnan épült Centrum Sarokba kerülhetett.

Számomra a feladat lényege a padló és a mennyezet megtervezése volt, beleértve a színeket és fényeket. A padló kőburkolata feketefehér színű, geometrikus mintázatú, az ügyféltér formáját követi.

A teljes álmennyezettől mindig igedenkedtem, pár szál cső miatt igazán kár a belmagasságot nagy ráfordítással lenyomni. Dobozokból készítettem plasztikus mintát a gerendák köré, vagy a folyosón az ajtók közé. A dobozok üvegezése lefelé, a direkt fény irányában opál, az oldalfelületeken pedig színes üveg (lett volna, ha a színes üveget be tudják szerezni). Mindezt keskeny tükörcsíkok egészítik ki — tükrözik a fényt —, melyek az oldalfalakon is lefutnak.

A bejárat az átépítés során, az árkádok alá került, hangsúlyosabbá vált. Az üvegkapura kötelező rácsot rozsdamentes acéllemezzel helyettesítettem.

1

2

3

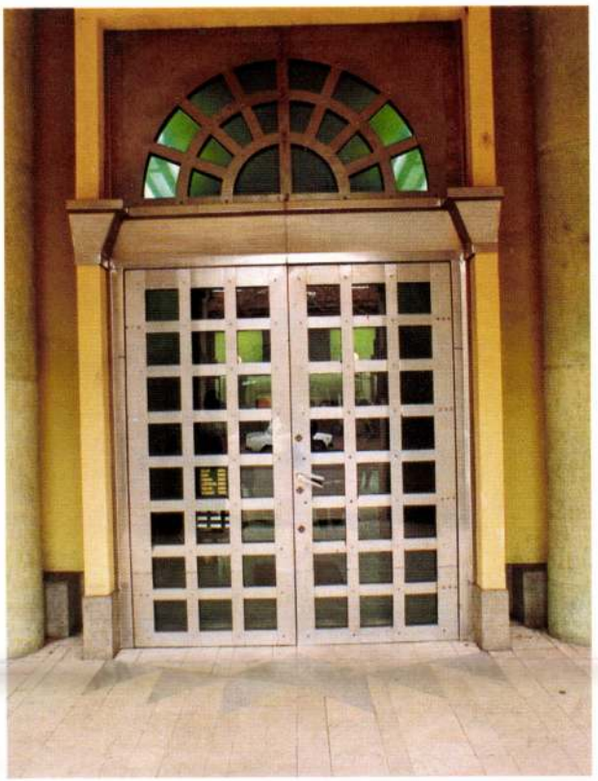

4

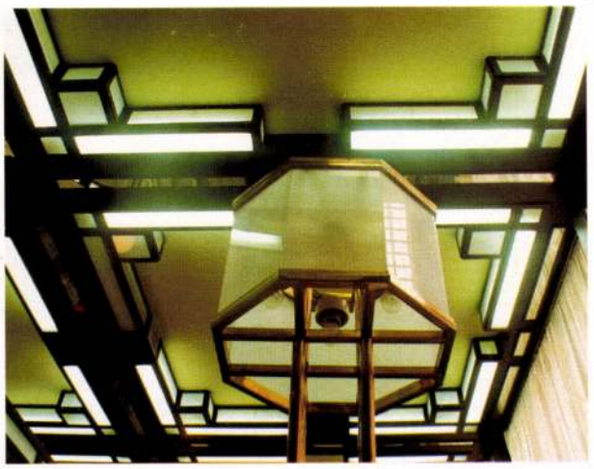

5

1—2. Pénztárterem
3. Folyosó
4. Bejárat
5. Asztali és mennyezeti világítótest alulnézetben

1—2. Counter hall
3. Corridor
4. Entrance
5. Bottom view of the lighting fittings on the desk and on the ceiling

2

1

1. Felülnézeti axonometria
2. Irodarészlet

1. Axonometrie from the top
2. Detail of the office

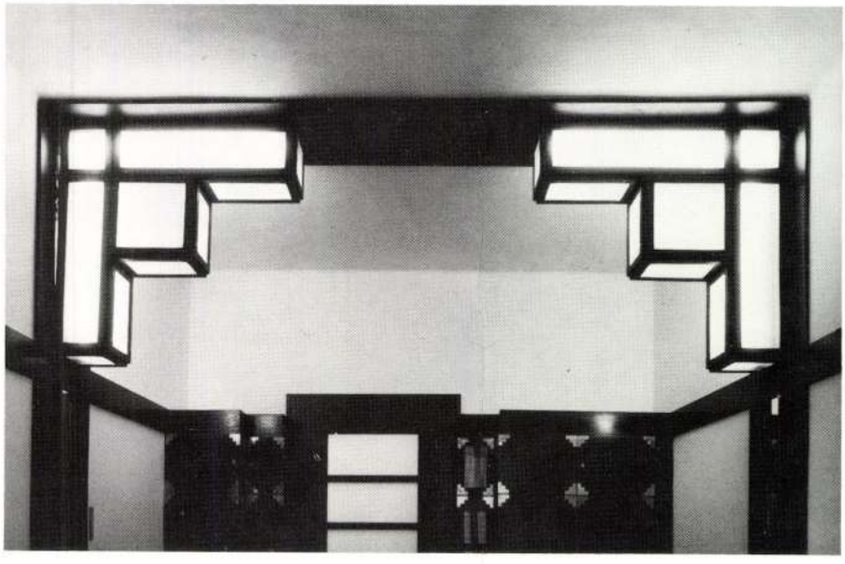

Az együttműködés kellemes volt az építészekkel: Deák Lászlóval, Kiss Klárával, Mészáros Jánossal. Úgyszintén az OTP-vel, mint építtetővel és a Sasad-dal, mint kivitelezővel. (A tervezés éve: 1984.)

H. J.

HA'MORY Judit épiton

Ferkai András

Szigor és érzékenység II.

Megjegyzések a mai magyar építészet egy vonulatához

A tanulmány első felében említett építészek a modern építészet redukcionizmusát egyrészt tudatos sokrétűséggel, másrészt a spontán építészetre emlékeztető „megkomponálatlansággal" igyekeztek meghaladni.

Néhányan úgy vélik, és ebben a posztmodern szertelensége csak megerősíti őket, hogy a mai helyzetben realizmusra, racionális építészetre van szükségünk. Jürgen Habermasszal egybehangzóan állítják: „a Modern – beteljesületlen terv", vagyis a modern építészetben kiaknázatlan tartalékok rejlenek. Csak a dogmákat és a be nem vált megoldásokat kell elvetni. Következetes, etikus magatartás jellemzi *Mónus János* (1944) munkáit. Fontosnak tartja, hogy házaink ne akarjanak többet mutatni, mint amire lehetőségünk van. Szikáran szerkesztett, ökonomikus épületeit a tér kezelése, az arányok és a ritmus teszi kvalitásossá (de hiszen mi más lenne az *architektúra* lényege?), a gondosan formált részletek pedig humánussá. Jó példa az építtető pénzének okos felhasználására az újgazdag környezetbe tervezett Miller-ház, egy átriumházszerű puritán villa nyers téglából és betonból, tágas, otthonos belső terekkel, egyedi tervezésű mahagóni ajtókkal-ablakokkal.

Hasonló realizmus jellemzi *Ferencz Istvánt* (1944) is, aki csalódva a napra szóló korszerűségeszményben, diktált divatban és designban egyaránt, olyan tárgyakban-épületekben hisz, melyeknek utóélete van. Bármilyen kommersz szerkezetből, készen kapott termékből képes szokatlan módon házat, bútort összerakni. Eredeti építő logikája és játékos szelleme megóvja attól, hogy munkái olcsóságuk miatt szegényesnek tűnjenek. A hajdani Miskolci Építész Műhely tagjaként érzékenyen figyel épületei környezetére, de a kontinuitás számára nem nosztalgikus formákat, hanem a régi és új közötti feszültséget, értő továbbépítést jelent.

Tomay Tamás (1948) ugyancsak szikár, racionális alkat, de esztétizálóbb természetű. Miként a budafoki menedzserképző portaépülete mutatja, olykor hajlandó a funkcionális és szerkezeti logikát a vágyott kompozíciónak alárendelni. Épületeinek szigorú geometriáját poétikus elemek, szokatlan arányok és a gyakran alkalmazott burkolótégla oldja. Érdekes módon próbálja föleleveníteni a harmincas és hatvanas évek modernizmusának köznyelvivé vált fordulatait, idiomáit (Torockó utcai ikerház, Tölgyfa utcai áruház és irodaház).

Turányi Gábor (1948) első munkája, a Munkásőrség badacsonytomaji üdülője, nóvumként robbant a szakmába: sokrétűsége és esetlegessége nemcsak a heroikus és analitikus szemléletet kérdőjelezte meg, hanem általában minden következetes mű normarendszerét. Turányi egyformán érzékeny a világból és a közvetlen környezetéből érkező hatásokra (helyekre, hangulatokra), és zavarba ejtő frissességgel, eredetiséggel ötvözi a különböző hatásokat. Más és más eszközökkel él megbízásainál, ami valamennyiben közös: a környezet tisztelete, az elmélyült műgond, legyen szó lakóházról, plébániáról vagy lovardáról. Hol visszafogottságot, szemérmes érzelmeket tükröznek, hol pedig valami darabos egyszerűség sugárzik belőlük, a szó jó értelmében, az életközeliség, természetesség szinonimájaként.

Hűvös elegancia jellemzi Nagy Tamás (1951) munkáit. Téglaburkolatú foghíjbeépítései a premodern korszak szigorúságát idézik: akkor is, ma is absztrakt funkcionalizmus és szélsőséges individualizmus között kellett egyensúlyozni. Ahogyan akkor többen döntöttek úgy, inkább lesznek tartózkodóak, szűkszavúak, semmint hogy olyat használjanak, ami nem bizonyul tartósnak, ma is vannak, akik hasonlóképp gondolkodnak. Törekvésük egybecseng az olasz racionalizmus klasszicizáló, típusalkotó szándékával. Nagy Tamás tiszta formákhoz, téglához fűződő eredendő vonzalmát, finom ízlését az Amerikában töltött két év, majd Makovecz Imre közelsége sem változtatta meg alapvetően, legföljebb árnyalta, elmélyítette.

A pályáját Miskolcon, majd Janáky mellett kezdő *Dobai János* (1953) esetében érhető tetten legjobban a szigorúság motívuma. A hazai valóság indított el benne egy olyan önkorlátozó folyamatot, mely az öntörvényű formálástól a minden prekoncepció nélküli hétköznapiság felé vezetett. A tiszta szerkesztés legjobb IPARTERV-es hagyományát egyesíti a korábban elképzelhetetlen természetességgel: egy épületen többféle anyagot, burkolatot használ, a homlokzatok megkomponálatlannak tűnnek, mert a nyílások helye, mérete a helyiségekhez igazodik, mert spontánnak ható bővítmények, toldalékok tagolják. (fehérvári Glória CD-gyár; Chinoin üzemi épület terve) A végcél: anyagi és erkölcsi értelemben időtálló és hiteles épületeket alkotni.

A Mesteriskola VIII. ciklusa (1984–85) kiemelten foglalkozott az *archetipikus* fogalmával, vagyis az időtlen, az otthonos építészet mibenlétével. A hallgatók többsége természetesnek tartotta, hogy a kisvárosi-vidéki környezet léptékének, hagyományos beépítésmódjának megfelelő, egyszerű épületeket és együtteseket tervez, melyek meghitt hétköznapiságukkal, finom klasszicizálásukkal vagy laza spontaneitásukkal képesek újraszőni a felhasított városi szövetet, szétzilált helyi társadalmat, elillant hangulatot. E harmincas „fiatalok" (Balázs Mihály, Karácsony Tamás, Janesch Péter, U. Nagy Gábor, Sugár Péter) szemlélete többnyire még csak pályázati tervekből, fiókban maradt rajzokból olvasható ki. Azok helyzete előnyösebb, akik – mint Karácsony Tamás – serkentő szellemi közegbe és a több munkát ígérő vidékre került. Az esztergomi *É–11 Tervező Szövetkezet* (Kund Ferenc, Maros Tamás, Hámory Judit) méretét, összetételét tekintve ideális a környéken adódó változatos feladatok ellátására. A hasonló szemléletű két generáció egymásra hatásából izgalmas helyi építészet bontakozott ki.

art MAGYARORSZÁG

Hámory Judit

A Zalaegerszegi Belsőépítész-művésztelepen készített makettek (1978)

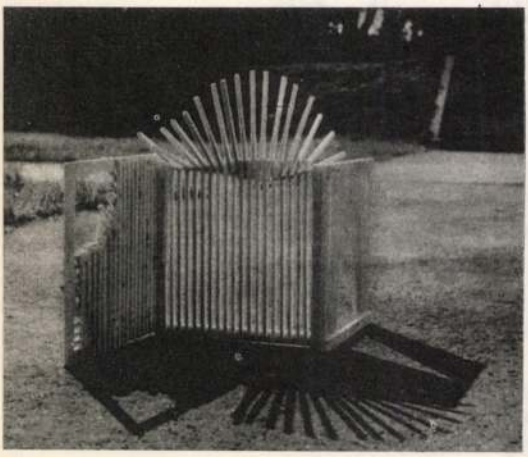

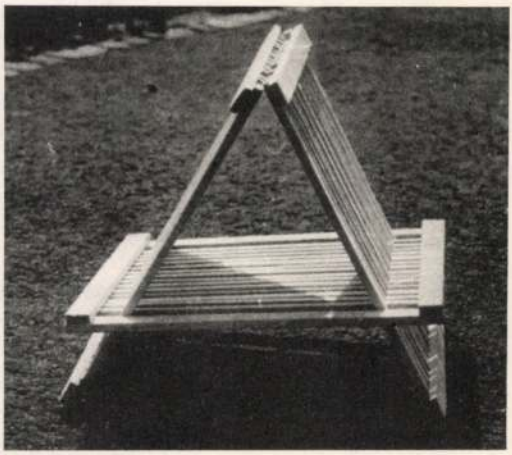

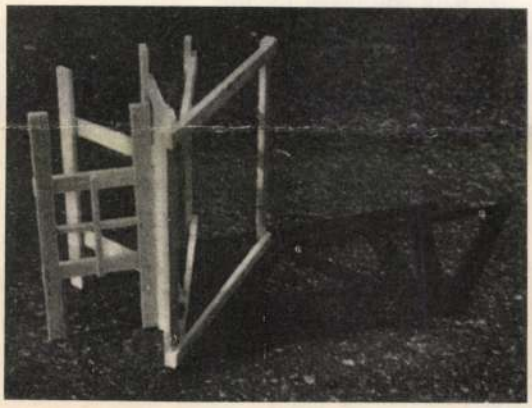

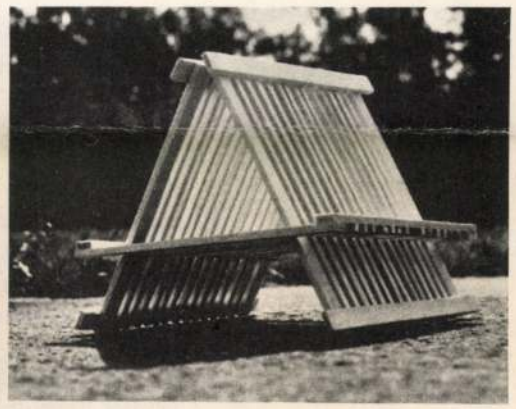

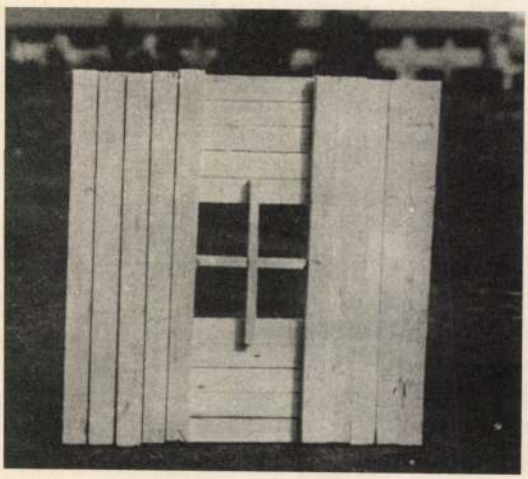

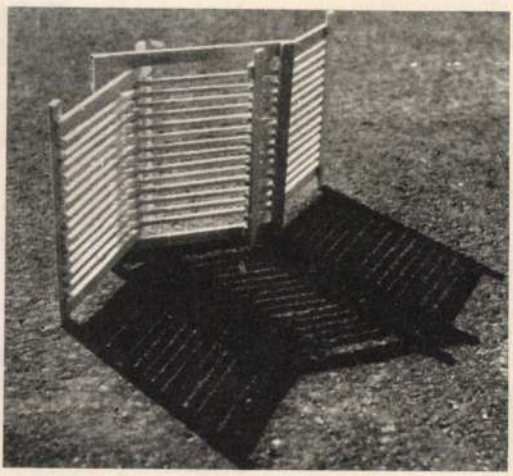

Mozgó Világ 1979. augusztus

Harmadik történet

szagára az egymásradobált ágyneműkre
a fogorvosi műszerekre a sterilizáló
edényekre a porra
mely a fényképekről
ránktekintő női ajkakra szállt

S melyek most félelmesen szólongatják
a hozzájuk tartozót
Igen az üvegképek
a néma roncsolt padlójú szoba falán
mint egy démoni harangütés
könyörtelen szaggatott megújuló hívás
vissza a föld középpontjába
vissza az anyai ölbe

Cseresznyevirág kalapom van
fűszálakkal kötözték
fejemre
És lassú mozdulatokkal követem a fény útját
az égi járműt bennem
Áthatolok a fákon
leveleik zöldjében fürdöm
a valóság éber vadállati tekintetében.
Istenem Istenem
hallom a fohászt.
Sárkányszáját rámnyitja a gyertyatartó
porcelánüregei végeznek velem.
Egy csésze kávé
vagy inkább tea
Talán segítene.
A vörösesbarna buborékok délre úsznak
hirtelen korondi kék vágja ketté szobám
Kialszik
Majd pokolkék hasit szivembe
Nincs magyarázat
Mennyi döglött madár ömlik ki éjjel a falból
hajnalra csontrelikviák
Végül a
napfénytől életrekel az I GING
A Változások Könyvének harmadik
szent jele

L I ——————
—— ——
—————— Az egyesülés, vagy

válás a fácán a szem a tűz a villám
a nap az utókor a katonák fegyvere a
teknősbékapáncél a nyáron szárán függő
gyümölcs a következmény az előreugró
has a kígyók.

Rács

„. . . .az utcákat és tereket olyan tárgyakkal kellene lakhatóvá tenni, melyek nemcsak egy primitív funkció ellátására alkalmasak. Kis lakások kiegészítői lennének, egyben információt hordoznának, rendszereket alkotnának és ellensúlyoznák a monoton háztömbök uralmát. Elősegítenék az emberi kapcsolatok létrejöttét, melynek hiánya olyannyira érezhető!"

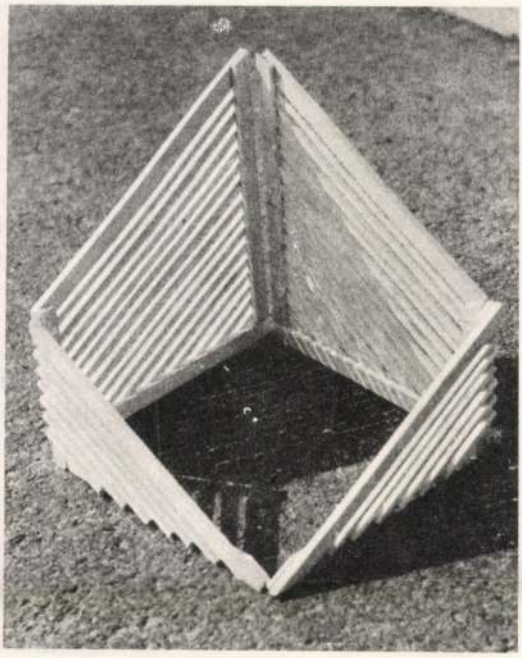

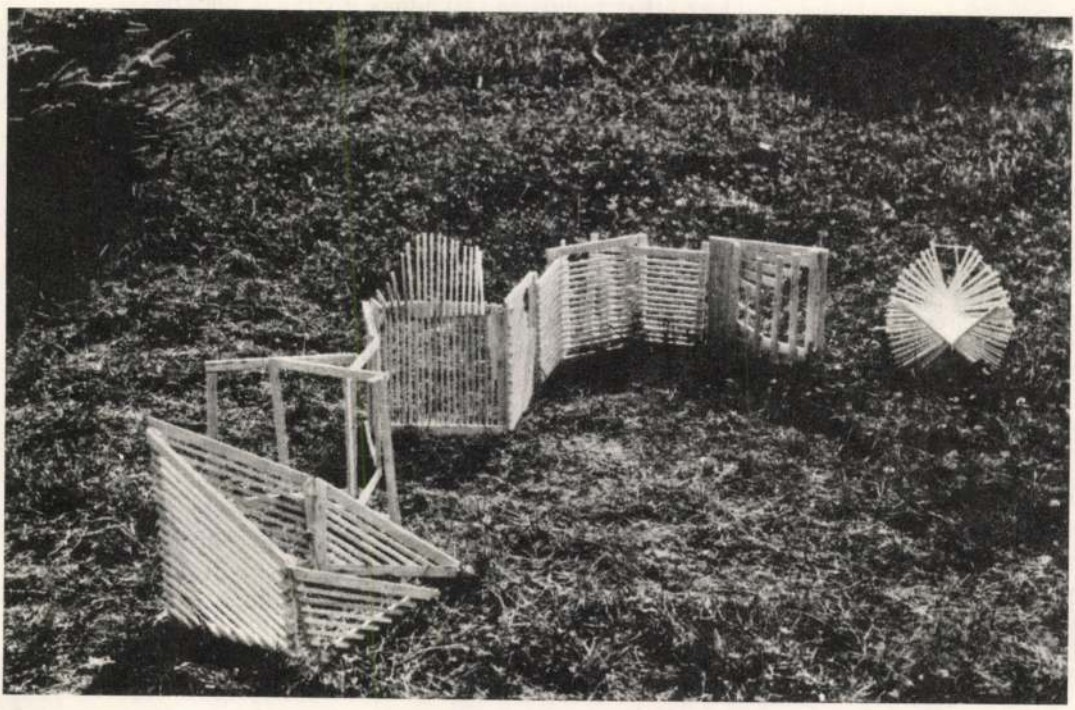

Báthori Csaba

Vagyunk és voltunk

Megrezzent a fű talpam alatt és szorongva szóltam
tétova nép ült köröttem: csak egy ember Nikodémus
húnyt szemmel faggatott, gyöngy-kenetesen; ostoba volt?
válasz tette okossá; nézd az anyag csak tolvaj-erény
mely van de nem lesz mely beborítja megfeddi a
rongyos bizonyosságot Mondom: Kell, nézd a szelet, mely
süvít a szelek atomjaiban s gyötör éjjel az érzékek éjszakáján
hömpölygeti a nem-voltat és kikotorja a Nincsnek
sebes tüzéből és a Lélek int hogy gyere már: aki
mindig csak magához hív sose máshoz Bizony így van
többé sose mondom: légy hírmondó tán nép nélkül
hisz nép nincs csak Szándékaid rendje a nép, s a
szavam: Szükséges újra megint ismét mi sose volt
vagy csak az emlék gyöngy panoptikumában de ami Lesz
ím hát vedd és vidd nem neked mondom csupán
de mindnek aki hallja és aki akarja mert
a jövendő csodája nem testedzik soha másból csak
a Mostból a szavaimból: Szükséges újra születnetek

A tárgyak jeremiádjai

[Sorok az egyedülvalóság megosztottságáról]

Ott fekszem a falak nedves repedéseiben
s az átkaim olykor ágaskodnak a virágok illatában
s elhervad ágyam alatt egy virágszál egy egérlyuk
gyöngéd egyetlen ősz hajamban megőszül a múltam
didereg gyertya szívemben őszi eső
a sarokban ezt akarom szelíd gyertya álljon
a lélek tudatlan ima a tagjaimhoz: fonnyadnak
ha volt öröm nem lesz öröm csak ami nem volt
az lehet: egy ősi rettenet fészkelődik, túl az időn
keserűség mely becsicsereg bűzhödő kéjes szakadékot
a lelkemet redős homlokomat lelkem szép barométerét
én magam mérleg vagyok: váltig súlyozódom
míg töltöm agyam már gyöngülök s marnak a
pondrók alul csupasz gyökereimnél és egyedül csupaszon
nincs menekvés a nincs elől kapaszkodom csüngök
a szavakon melyek nem nekem mormoltatnak
az utcán a tömegben tétova tekintetek katedrálisain
melyeknek tornyai föltárják karjaikat az egekig
s én ott kuporgok tövükben a földön egyedülvalóan
de csak idelent – egy kortyot esedezvén az örökkévalóság
elsuhamló elcikkanó s mégis ezőszi borából

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Hámori Judit

ESTI HÍRLAP
1962 JUL 11

1021

FELVÉTELI A FŐISKOLÁN

45 helyre 376 jelentkező • Igen, nem • Harmadik negyedik kis

Alakrajz, fejrajz, csendélet

A szép jövendő ifjú mesterei vívják második hete ostromukat a főiskola kapujának bevételéért. Akik majd ruháinkat tervezik vagy nyakkendőink selymét, a vázát az íróasztalra, a fotelt olvasólámpánk alá, avagy azt a meghitt cukrászdát rendezik be, ahol majd egyszer, találkozunk egy lánnyal... *A jövő iparművészeit, formatervezőit most veszik fel a főiskolára.*

Az első rosta után

Az idén *376-an jelentkeztek és 45 hallgatónak van helye.* Ötvennel több a jelentkező, mint tavaly. S még a negyvenöt hely sem teljesen szabad: *18 ifjú tehetségnek már előfelvételije van:* tavalyi ígéret, tavaly sikeresen megállták helyüket a próbákon. Hát akkor hogyan választják ki a 376-ból — nem a szerencséseket —: *a legméltóbbakat?*

Kéthetes felvételi vizsgasorozattal. Az első hét munkájának eredményére a bizottság csak *igent* vagy *nemet* mond. A nem: *kiesett,* nem jut tovább. A mostani rosta után, az első hét után már *230-an kiestek. Százhetvenhatan küzdenek tovább.*

Mindennap más feladat, más akadály: *alakrajz, fejrajz, ruhás modell, aktrajz;* ez mindenkinek kötelező. A textilszakra jelentkezőknél külön: *anyagmintaterv, csendélet;* az ipari tervezőknél: *kockológia, fejmintázás;* a belső építészeknél: *egy szoba alaprajzának berendezése.*

Gyári gyakorlat

A felvételi vizsgákat az idén *teljesen új rendszer szerint végzik.* A tanár kiadja a feladatokat és búcsút vesz a tanteremtől. A munkákon nem név, csak egy szám szerepel. *A bíráló tanárok még azt sem tudják: fiú vagy leány munkája van-e előttük.*

— Szükség is van erre a pártatlan, tárgyilagos bírálatra — mondja a tanulmányi osztály vezetője —, mert főleg a művészeti iskolákról visszautasítottak szülei járják később a minisztériumokat, hivatalokat vélt panaszukkal, gyakran *még feljelentésekkel is.*

Több jelentkező már *másodszor, harmadszor, sőt, negyedszer is eljött felvételezni. Minden esztendőben.* Egyedül a művészeti főiskoláknál kötelező még a tanulmányok előtt az üzemi gyakorlat. Akiket felvesznek, *már valamennyien eltöltöttek az üzemben egy esztendőt.* Az egyik elsőéves hallgató, *Hámori Judit* például *a harmadik* felvételi vizsga után került csak a főiskolára belső építésznek. A sikertelen vizsgák közben litografus ipari tanuló volt, a Plakát és Címke Nyomdában felszabadult, majd a Vízgazdálkodási Kutató Intézetben műszaki rajzoló volt. *Két mesterség után, igen jó előképzettséggel vették csak fel.*

Rokonszakma

Legtöbben *textilszakra,* azon belül is igen egészségtelenül: *ruhatervezőnek* jelentkeznek. És éppen itt van a legnagyobb szórás. Ugyanis a legkisebb képzettség, *szinte tehetség nélkül a legtöbb lány ezt a pályát választja.* Igen hamis elképzeléseik vannak a lányoknak, de a szülőknek is, a divattervezésről. — Gyakran cseng a telefon — meséljük — és az édesanya kérdezi: *tizéves kislányom van, hogyan képeztessem, hogy felvegyék divattervezőnek?* Gyakran hoznak *14 éves kislányokat* a főiskolára: vegyék fel divattervezőnek.

Textiltervezőnek az idén körülbelül *tizenkét* növendéket vesznek fel és a szakosítás során — az állami ipar ennyit vár — *négyből lesz divattervező.*

Titkosak, név nélküliek a munkák, hát nézzük a belsőépítész-jelentkezők közül, mondjuk a 6-os számú rajzok tulajdonosát.

Szőke leány, egy kis diákszoba fölé hajol — *diákszobaberendezés a feladata* —, 2,5x4 méteres alaprajzot bútoroz be. *Detre Villő* szülei — édesanyja, s édesapja is — *csillagász.* Ő középületek belső tervezésével szeretne foglalkozni. Már *másodszor áll a bizottság előtt.* Tavaly, érettségi után is átment a rostán, mégsem vették fel. Elment a Budapesti Bútorgyárba dolgozni.

— A rajzterembe?

— *Segédmunkás voltam, 4 forintos órabérrel. A bútortervező anyagával dolgoztam. Deszkát hordtam.*

Aztán a 36-osat keressük meg. *Ősz Ilona* textilszakra jelentkezett. Aktot rajzol most — tavaly is eljutott idáig. A Képzőművészeti Gimnáziumban érettségizett, édesapja Ősz Dénes, a festőművész — *mégse vették fel tavaly. Elment üzembe, rézkarcnyomdába egy esztendeig dolgozni.* A csillagprést hajtotta.

Tavaly az eredményhirdetés-

re nem mert bejö
várt a kapuban: *a fi*
be, nézze meg, a fek
melyik oldalára van
neve. A felvettek va
utasítottak között.
félt.

— És az idén?

— Az idén már
Szembenézek a tábláv

1962. júli

érlet

nni. Kint
út küldte
ete tábla
kírva a
y az el-
Annyira

pejövök.
al.
. Gy.

irlap

NAPILAP

RESSZUSON

vitatja
és
blémáit

ett a küldöttekre

egyetemi tanárt. A magyar küldöttség tagjai ugyancsak részt vesznek a szakmai, illetve érdeklődési csoportok munkájában.

PILLANATKÉP A MOSZ
RESSZUSRÓL: RAKHUPATA
LEGÁCIÓ TAGJA, EGY M
MAG

Moszkvai jegyzet

A dohányosok és a

Moszkv

A tegnapi Hruscsov-besz rakozás előzte meg a k remben. Itt-ott találgatások vajon nem tesz-e valamil bejelentést? Collins kanono gol atomellenes mozgalom órával előbb felszólította szerelje le egyoldalúan ato *bármily jószándékból faka szurd óhaj már jelezte azo szabad a békét egyetlen g* Sokkal nehezebb és bonyo van szó. Hruscsov felszóla válaszolt: *a Szovjetunió ne oldalúan leszerelni, de kö nap is.*

Hruscsov sok mindenre v dig a kongresszuson felszí eredeti kérés hozzá az volt se a szovjet kormány állás relésről. *Szemben más — mányfőkkel, szívesen meg* hogy — Bertrand Russell e az első két nap felszólal volna, *részben nekik felelt, zolta a tényleges nemzetk*

Tegnapelőtt egy amerika tette a kérdést: vajon csak dolható-e mindig hibákkal? gyon részletesen bebizonyító *szerelést a Nyugat akadályo* jet, hanem amerikai tábor fenyegető kijelentéseket, pusztítani a kommunizmus óriási hadiipari monopólium amerikai hadügyminiszter solta, hogy a Kelet és a N nek meg: egy háborúban n nagyvárosokat, csak a fron *amerikai kormány azon tör tehetné „elfogadhatóbbá”*

A Városi művészeti Múzeum
tisztelettel, szeretettel meghívja Önt,
Családját és Barátait

HÁMORI TAMÁS

zeneművész, karmester

Kollázsok

című kiállításának megnyitására
és a

A MŰVÉSSZEL VALÓ BESZÉLGETÉSRE

1999. június 9- én, 18 órára

a **VÁCZY PÉTER- GYŰJTEMÉNYBE**
(Győr, Nefelejcs köz 3., Magyar Ispita).

A művészt bemutatja és beszélgetőpartner:

KONOK TAMÁS
Kossuth- díjas festőművész

A kiállítás megtekinthető:

1999. július 12- ig,
hétfő kivételével naponta 10- től 18 óráig.

Hámori Ottó

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

KISALFÖLD
Győr
1989 2 0

zsa csapata lett.

Kiss György

Bélyegsarok 1021

MÉGYEI HÍREK

MABEOSZ területi értekezlet. Vasárnap, december 21-én de. 10 órakor a Vasas Kultúrotthonban Győr-Sopron megye bélyeggyűjtő köreinek vezetői tanácskozást tartanak. Roboz Miklós, a MABEOSZ Területi Iroda vezetője beszámol az elmúlt év munkájáról. A Területi Társadalmi Szakbizottság titkára pedig a jövő évi munkatervet ismerteti.

Megalakult Pannonhalmán a felnőtt bélyeggyűjtő kör. Ugyanis eddig csak ifjúsági körök működtek Pannonhalmán.

FILATELISTA ÉRDEKESSÉGEK

A Szojuz kisívek négy változata.

A Szojuz—4 és Szojuz—5. elnevezésű bélyegsorozatot 4—4 sort tartalmazó kisívekben hozta forgalomba a Magyar Posta. Az űrrakéta motívum gyűjtők táborában nagy izgalmat keltett az a közlemény, hogy a bélyeggyűjtő körök útján kiadott kisívek négyféle — bár azonos méretű — fogazással fordulnak elő.

Az első variáció, amelynek a fogazása mind a négy oldalon egészen a lap széléig tart, vagyis az ívszéleket teljesen átmetszi. A második olyan, amelyen a fogazás csak az ív felső és bal oldalán metszi teljesen az ívszéleket, az alsó részen csak egy, a jobb oldalon pedig három fogazattal ér be az ívszélbe. A szélén nem halad át teljesen a harmadiknál csak az ív alsó ívfogazás, míg a másik három oldal a lap széléig fogazva van. A negyedik variációnak csak a kisív jobb oldalán nem metszi az ívszélt teljes egészében a fogazás, a többi lapszéléig fogazott.

AUSZTRÁL BÉLYEGSOR MAGYAR TERVEZŐJE

Most megjelent ausztrál — juhokat ábrázoló — bélyegsorozat tervezője Hámori Ottó, Sydneyben élő magyar grafikusművész.

70 ÉVE JELENT MEG AZ ELSŐ FILATELISTA ÚJSÁG

Arány Mór szerkesztésében 1899-ben jelent meg az első filatelista lap „Világposta" címmel.

MAGYAR SZÁRMAZÁSÚ MŰVÉSZ NYUGAT-BERLINI BÉLYEGEN

A 100 éves berlini zenei főiskola jubileumára bélyeget adott ki a nyugat-berlini postaigazgatás. A bélyegen a főiskola első igazgatójának, Jóachim Józsefnek arcképét találjuk, mely Menczel Adolf festőművész munkája.

Cs—r.

...ényeket.

Ezekben a napokban egyébként az önkéntes áttelepülésre vonatkozó felhívás is megérkezett a győri főispánhoz. A Hadműveleti Kormánybiztosság a leiratban — egyebek közt — az alábbiakat emelte ki:

„A rendkívüli háborús események következtében az ország lakosságának jelentős része a nyugati vármegyékbe menekült, minek folytán túlzsúfoltság állott elő, amely megnehezíti az itt folyó hadműveleti intézkedéseket és megbénítja a helyi közigazgatási hatóságok felelősségteljes munkáját. — Így felette kívánatos, hogy a Német Birodalom területére történő, ideiglenes áttelepülés — önkéntes úton — mielőbb lebonyolítást nyerjen."

A részletes tájékoztató arra is kitért, hogy a jelent-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

KISALFÖLD
Győr
1971 MÁJ 1

1021

Hámori Mátyás: **FALU**

Hámori Mátyás

JELENTKEZÉSI:

írásban, részletes önéletrajzzal
„FÉRFI MUNKAERŐ" jeligére
Győr, Tanácsköztársaság u. 3.

Húsipari szakmunk
konyhai (női) segéderőt,
portást, férfi és női
segédmunkást

FELVESZ
A GYŐR-SOPRON MEGYEI ÁLLATFORGALMI
ÉS HÚSIPARI VÁLLALAT GYŐRI GYÁREGYSÉGE.

[redacted]

JELENTKEZÉS:
GYŐR, Szeszgyár u. 1. szám, a munkaügyi
csoportvezetőnél.

PEPSI-C

Kérjük a fogyas
üvegeket vigy

PEPSI-CO

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

KÖZNEVELÉS
Budapest

1977
-8

Hámori Mátyás rajza

1021

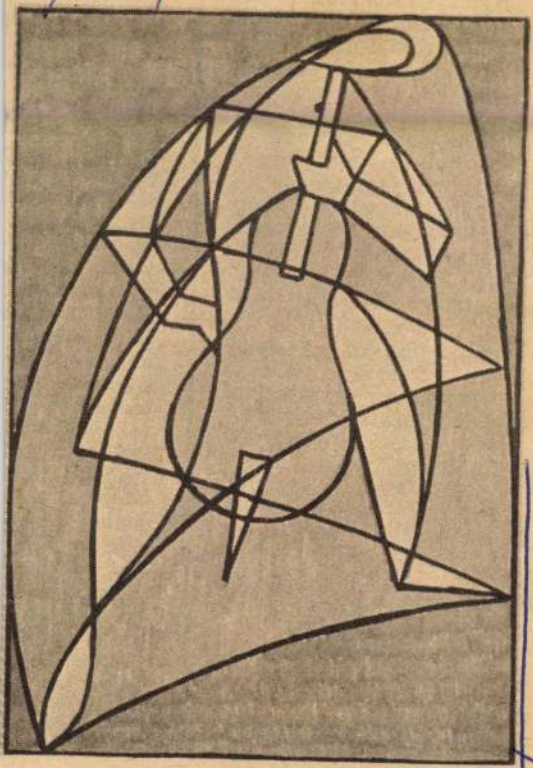

Hámori Mátyás

és aki egyszer beleveti ebbe az atlaszba foglalt irodalomba, ebbe a föltérképezett szó-országba, nehezen tudja abbahagyni a lapozgatást, tanulmányozgatást. Azért mondok *lapozgatást*, mert én magam, nem lévén szakember, csak lapozgatni-ízlelgetni mertem ezt a szigorúan tudományos, de élvezetesen mindennapi, ezt az impozánsan nagyvonalú és hatalmas, de részleteiben oly könnyen megközelíthető művet, mely persze maga is részlet, egy hat kötetre tervezett dokumentáló-fölmérő vállalkozás második lépcsője. (Szerkesztette: *Deme László* és *Imre Samu.*)

Nem hiszem, hogy ez

akikhez az i
nárok köz
egy-egy szakk
kozáson vag
tanmenetbe f
eljuthat az a
az atlasznak
egy lapja —
szem, hogy az
pozgatás *gyö*
nél többre vi
talán nem is
kezőleg. Tan
talataim és
vasói hétköz
nulsága szeri
nyörűség az
túl igen jele
dagógiai tény
mény is lehe
nos nagyon
ányzik az isk
re nincs idő,
észrevétlen

Pedig éppe
lomnak lenn
adata és le
élő, eleven
nyelvtan és
csában tet

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

KÖZNEVELÉS
Budapest

1971 FEB

Hámori Mátyás rajza

1021

Hámori Mátyás

— Ismerem csapatom történetét.

— Felkeresünk néhány olyan elvtársat, akik csapatom tagjai voltak. Őrsi naplónkban rögzítjük visszaemlékezéseiket. Megismerünk néhány olyan dalt és játékot, amelyet ők is énekeltek, játszottak. Ellátogatunk csapatunk volt tagjának munkahelyére, megismerjük azt a munkakört, amelyet jelenleg betöltenek. Tanácsot kérünk a pályaválasztáshoz.

— Csapatunk szervezésében részt veszek az „Ajándék a hazának" akcióban. Ennek célja, hogy minden csapat a jubileumi év kapcsán vállaljon társadalmi munkát iskolája, községe, városa fejlesztése, szépítése érdekében. Kívánatos, hogy az akció kapcsán olyan létesítmények készüljenek, amelyek közvetlenül a gyermekek érdekeit szolgálják. (Pl. csapatotthonok, sportpályák, játszóterek építése stb.)

0971 SEP 17

MAGYAR HÍRDETŐ SAJTÓFIGYELŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

KÖZNEVELÉS
Budapest

Hámori Mátyás rajza

1021

Hámori Mátyás

Mit és h

Szükséges — és má
az említett hibákat
módszert használjunk
résére. Szakközépisko
és az osztályfőnöki m
zett olyan mérési mutatókat kidolgozni, amelyek alapjául szolgálhatnánk a pontosabb elbírálásnak. A következő elgondolások vezettek:

— Az osztályfőnöki tevékenység igen szerteágazó, bonyolult pedagógiai munka. Ezért *mérésének is szerteágazónak, sokoldalúnak kell lennie.*

— A szubjektivizmus és a pontatlanság elkerülésére a legjobb *konkrét mérési mutatókat meghatározni.* Tekintve, hogy a mutatók konkrétsége szűkíti a mérés körét, szükséges, hogy több mutatót alkalmazzunk egyszerre. Ügyelnünk kell mutatóink összeválogatásakor arra, hogy együttesen képet adjanak az osztályfőnöki munka egészéről.

— *„Erőfeszítést" vagy „eredményeket" mérjünk?* Ez az egyik legfontosabb kérdés. A nevelői erőfeszítést feltétlenül méltányolni kell, de ugyanakkor azt sem lehet figyelmen kívül hagyni, hogy sikerrel járnak-e ezek az erőfeszítések. Az eredményt az osztály fejlettségi szintjének egyes jellemző vonásai jelzik. (Tehát az osztály eredményei közvetve tanúsítják az osztályfőnök erőfeszítéseit.)

— Az osztályfőnöki munka elbírálását elsősorban *az igazgató és az osztályfőnöki munkaközösség vezetője végzi.* Emellett azonban szót kell adni a kollektíva egyes tagjainak (felelőseinek) vagy egészének is.

terve? Mily
formák? (A
zösség vezet
tember 15

2. *Az oszt*
elvégzése. A
ség végreha
programot (
tály az oszt
(Az osztályfő

3. *Az oszt*
eső mulaszto
száma. (A fé

4. *Az oszt*
Megfigyelési
vitakészség
munkaközöss
óralátogatást

5. *A fizik*
(A félévi st
beszámolója

6. Az oszt
rolás. (L. ké

7. *A csalá*
hány szülőv
ládlátogatás
alapján, dec

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

KÖZNEVELÉS
Budapest

1971 FEB 5.

Hámori Mátyás rajza

1021

lágossá válik

1. Az emli
tikai problém
osztályból és s
ből kikerülő
kori mennyisé
sorsa és hatás
ságú kérdés, s
és nemcsak ad
alapvető osztály
lyának megfelelő arányt érünk
el" a főiskolai és egyetemi beis-
kolázásoknál, de elsősorban na-
gyobb, történelmi távlatban.

2. Mindez nem csupán „segít-
ségnyújtás" kérdése, hanem a szo-
cialista fejlődés *lényegi* mozza-
nata: *a két alapvető osztályban*
és gyermekeiben rejlő szellemi
potenciák maximális kibontakoz-
tatásának és kiművelésének, min-
denek előtt az ehhez szükséges
anyagi, szociális és pedagógiai
feltételek kérdése.

3. A feladat semmiképpen sem
oldható meg felvilágosító ösztön-

szellemi lehetőségeinek az
miségi rétegek gyermekeiéhe
sonló kibontakoztatásáig ju
el, nem csupán egyes kivé
esetekben, hanem társadalmi
retekben.

6. Olyan lehetőséget kell
remtenünk a munkás- és para
szülők, fizikai dolgozók tová
tanulni vágyó és arra alkal
gyermekei számára, hogy ne
pán a követelmények szint
szerepeljenek a főiskolai és eg
temi felvételi vizsgákon, de *h*
monikusan és *versenyképesen*
gezzék tanulmányaikat, m
megfelelő gyakorlat birtokában
társadalmi élet legfontosabb
rületein *társadalmi méretű hat*
erőként meghatározó szerep
játsszanak a közösségi kultúra k
alakításában, a két alapvető os
tály, s az ország előrelendítés

Nemzetközi segítséggel épül a népi akadémia

Értelmiségi sziget

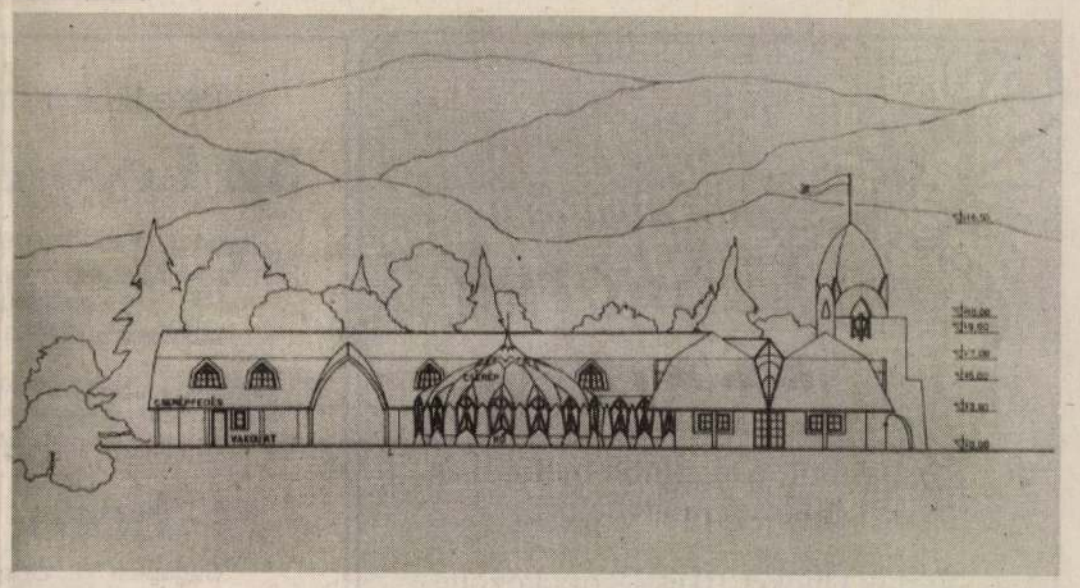

Cser István felvételei

Alpesi tájban kanyarog az út a Rák-patak völgyében Görbehalom felé. A szurdok hirtelen tisztássá tágul, és elénk tárul a 2,8 hektárnyi területen fekvő hajdani határőrörs épületegyüttese, amelyen öt ország mintegy száz népfőiskolása szorgoskodik. A június 16–25-ig tartó táborban előkészítik a terepet a Németh László Közép-Európai Népi Akadémia új otthonának nagyszabású építkezéseire.

A tizen- és huszonéves fiatalok hét törzsre osztva irtják a gazt, birkóznak a mindent elborító szeméttel, bontják a fölösleges építményeket és készítik a tisztást övező patakon azt a fahidat, amelyen tábla örökíti meg majd az úttörő munkálatokban részt vevők neveit. Persze, a rendezők nem felejtkeztek el a népfőiskolákon hagyományos programok szervezéséről sem. A munka előtt és a szünetekben meghívott előadókkal – köztük *Andrásfalvy Bertalan* művelődési és közoktatási miniszterrel vagy *T. P. Svennevig* norvég nagykövettel – gondokról és tervekről, a népfőiskola hagyományairól, a cigánykérdésről, a szomszédos országok helyzetéről folytatnak eszmecserét. A rendezők kérésére a vendégek nap nap után énekkel köszöntik egymást. Üdítő színfoltként a *Berecz András* gyűjtő és népdalénekes vezette magyar csapat ősi népi dallamokat szólaltat meg. A fiatalok országunkkal is ismerkednek. Megnézik Sopront, ellátogatnak a Fertő-tóhoz, majd a Káli-medence festői falujában, Balatonhenyén búcsúznak Magyarországtól.

Szavakkal nem lehet kifejezni

A fiatalok faggatózásomra elmondják, hogy a népfőiskoláinkkal hosszú évek óta szoros kapcsolatot tartó *Rónay Judit*, az akadémiává alakult hajdani népfőiskola vezetőjének hívására jöttek segíteni az otthonteremtésben. Sok a visszajáró dán fiatal, míg másokat barátaik lelkes beszámolói vonzottak ide. A norvég népfőiskolások kurzuson ismerkedtek hazánkkal, és most tanáruk, *Gante Gunleiksrud* és a Norvég Népfőiskolai Szövetség elnöke, *Aried Mikkelsen* vezetésével jöttek hozzánk. Az angoloknak sűrűn idelátogató professzoruk, *Keith Jackson* mesélt az országról és a népfőiskoláról. Mindannyian nevetve vallották be, hogy – várakozásukkal ellentétben – vonzó és érdekes országba érkeztek, ahol, bizony, van mit tanulniuk. S hogy mit is kaptak saját népfőiskoláikon? Érzik, de szavakkal nem tudják kifejezni – mondják. Más emberként kerültek ki onnan. Önbecsülést és nemzeti azonosságtudatot szereztek. És amit a legfontosabbnak tartanak: megtanulták türelemmel elfogadni a másságot, mi több, tőlük különböző mentalitású vagy gondolkodású embertársaikkal fenntartások nélkül képesek a kapcsolatteremtésre.

A táborban két cseh fiatal is dolgozik. Dán barátaiktól hallottak először a mozgalomról, és a hazai megvalósítás reményében Dániában gyűjtöttek tapasztalatokat. Ottani barátaik küldték őket a nagy múltú magyar népfőiskolai mozgalom szellemiségében működő Németh László Akadémiára. Miért is mennének távoli országokba – mondták –, ha a szomszédban ilyen kiváló iskola működik.

A környezet nevel

Körbejárom a parkot. Elszórt tiszti házak, némelyikét most bontják a fiatalok. Hátul 900 négyzetméter alapterületű, lehangolóan elhanyagolt kétszintes laktanya. Mindezek mára az akadémia tulajdonában vannak. Majd ámulva nézem a terveket, amelyet a régi barát, *Makovecz Imre* irányításával a stúdió két munkatársa, *Kravár Ágnes* és *Szentesi Anikó* álmodott a tájba. Kőből, fából, üvegből készülő, kör alakú, vagy faornamentikával díszített épületeket látok. Az épületeket észak–déli hosszantengelyre fűzték fel, a legészakibb pontra tornyot, meghosszabbításában egy 600 négyzetméteres alapterületű, kétszintes, kör alakú színházat és könyvtárat, az ellenpólusra vízimalmot terveztek. A keresztirányú tengely keleti pontján 250 négyzetméter alapterületű zenepavilon emelkedik, a nyugati ellenponton látható az újjáépített laktanya, amelyben a tantermek és a lakószobák lesznek. Műhelyek, juták, lugasok, istállók láthatók még a terven, s valamennyi épület egy agora funkciójú területet zár körbe. Nagy területet hagytak szabadon biokertészkedésre és szabadidős foglalkozásokra. S mindehhez olyan példa értékű műszaki megoldásokat alkalmaztak – mondja *Hámori György*, a tervek készítője és az építkezés vezetője –, amelyek alternatív energiafelhasználásra és az akadémia környezetkímélő működtetésére tesznek alkalmassá.

Az önbecsülés iskolája

– Az akadémián, melyet 1993-ban szeretnénk megnyitni, tanulmányaik közben egy évet töltenek az egyetemisták és a főiskolások. Közösségünkben mindarra akarunk nevelni, amire a szakoktatásra összpontosító felsőoktatási intézmények nem képesek – mondja Rónay Judit. – Történelmünk, kultúránk értékeire hívjuk fel a figyelmet. Népi mesterségeket űzünk, a gyakorlatban ismerkedünk a korszerű gazdálkodással, a környezetkímélő életmóddal. Angolt és a szomszédos népek nyelvét tanítjuk. Mindezekkel ön- és nemzetbecsülésre, valamint hagyománytiszteletre tanítunk. Maga a bentlakásos népfőiskola – a közösség, a közösen végzett munka, az eszmecserék állandó lehetősége – is segít tanítványainkba oltani az értelmiséggé válás alapvető követelményét: hogy a szakmát a közösséggel élő kapcsolatban, s a köz szolgálatában kell gyakorolni.

S hogy a monumentális építkezésekhez, az akadémia üzemeltetéséhez honnan szerzik a szükséges anyagiakat? A hazai intézmények további támogatására számítanak, és pénzt remélnek pályázatokból, valamint norvég, svéd, osztrák, dán és holland népfőiskoláktól és szövetségektől. De leginkább az ügy szolgálatára összefogók erejében bíznak. Akik nélkül a hajdani népfőiskola, a mostani akadémia munkája elképzelhetetlen lett volna.

D. Veszelszky Sára

Mit ér a vasút, ha bontják?

Nemrég írtunk *dr. Palotás Zoltán* Trianon-könyvéről. A tudós kutató a békeparancs vasúti vonatkozásait tárta fel. Jó három évtizede a hazai közlekedésfejlesztés problémáival foglalkozott, és részt vett a kis forgalmú vasutak felszámolását előkészítő kutatásokban. A közvélemény és a sajtó sokat támadta már az ötletet is.

– Hol folytak az elemző vizsgálatok?

– A vasúti és autóközlekedési intézetekben. Jómagam következtetéseimet *A korszerű közlekedési munkamegoszlás alapjai* című könyvemben foglaltam össze. Summázatom az volt, hogy a magyar vasúthálózat még *az autó megjelenése előtt* jött létre, és *nem egy ilyen kis ország számára építették*, tehát túlméretezett.

Ugyanakkor az ország közúti hálózata és gépparkja *rendkívüli módon elmaradott*, éppen a sokféle szállítási feladat, érdek stb. miatt. Emellett a vasút, főként azokon a területeken, ahol kicsi volt a forgalom, *túlzottan drágának* bizonyult.

Az ötvenes éveket írtuk akkor. Elemeznünk kellett: *mikor kifizetődő* a vasúti, és mikor indokolt a közúti szállítás. Valódi (ön)költségszámítás még *nem létezett* – előbb meg kellett állapítani, mi „mennyibe kerül" (nemzetgazdasági szinten), hol indokolt *fejleszteni* és hol érdemes ehelyett *visszafejleszteni* vagy egyenesen leépíteni – ezáltal *korszerűsíteni* – a vasutat.

– Miért tekintették túl drágának a vasutat?

– A vasút óriási üzem. Csak akkor gazdaságos, ha a nagy kapacitását *ki is tudják használni*. A kis forgalmú vasútvonalakon az önköltség az *átlagönköltségnek sokszorosára* is nőhet. Ezeket *felújítani sem érdemes*, hiszen talán soha nem térül meg. Ezzel szemben *az autó kisüzemnek minősül:* háztól házig szállít, akkor is kifizetődik, ha esetleg nagyobb az önköltsége.

– Mikor tett javaslatot egyes vasútszakaszok felülvizsgálására?

– 1959-ben. De akkor még a vasút – a MÁV – állam volt az államban. A régi szakembergárdát már egy évtizeddel korábban „megtizedelték", leváltották. Egyszóval „káderesítették" a MÁV-ot. A MÁV felett is ott volt a szovjet hadsereg budapesti szállításvezetősége, amely *kizárólagosan a szovjet közlekedési-szállítási* érdekeket tartotta szem előtt, és megkövetelte az egész vasúthálózat fenntartását.

Síndilemma: felszedni, vagy felújítani? Karff István felvétele

A hálózat csonkítását már eleve, előre szovjetellenes cselekedetnek minősítették. Legalábbis ez derült ki a különböző „üzeneteikből". Tíz évnek kellett eltelnie, mire következtetéseink alapján a KPM Közlekedéspolitikai Főosztálya ez irányú javaslatait a miniszter a parlament elé terjesztette.

– Az érintett területek lakossága is visszás érzésekkel fogadta a vasútmegszüntetéseket. Hiszen falvak, kistelepülések ezután csak az időjárás viszontagságainak jobban kitett autó-, illetve buszközlekedéssel tarthatják a kapcsolatot a külvilággal.

– A falu és a vidéki élet is vonzóbb lesz, ha az úthálózat jobban kiépül. A közlekedés, a motorizáció fejlődése nálunk is ígér a falvaknak olyan perspektívát, mint Németországban vagy Ausztriában.

– Nincs-e itt az ideje néhány vasútszakasz visszaállításának?

– Azt hiszem, nincs. Tőlünk *nyugatabbra is* leállítják az úgynevezett „vonatcsonkokat". Ilyesmit tapasztalunk a *Várvidéken*, vagy ahogy jobban ismerik, *Burgenlandban*. Az óriásivá duzzadt, környezetszennyező kamionforgalmat is vasúti fővonalak fejlesztésével lehet meggyorsítani. Ilyen lehet – megépülése esetén – a bécsi „szupervasút".

– A vasutak lebontásában nem játszottak-e szerepet bizonyos – eredendően faluellenes – politikai szempontok?

– Az hiszem, *kizárólag a gazdaságosság* jutott szóhoz. Könyörtelen realitásai vannak a közlekedésnek. Ahol túlzottan költségesnek bizonyult a vasúti szállítás, a fejlesztés vagy a fenntartás, ott *vállalni kellett* a lebontás korántsem népszerű feladatát – ami végeredményben *fejlesztés* volt. Megítélésem szerint ma sem cselekednénk – nem is cselekedhetnénk – másként.

Krajczár Imre

Férfi- és női divatáru a „Skorpió” üzletben

Kínálatunk: a legújabb belföldi és külföldi modellek.

Várjuk Önöket 10 és 18 óra között, szombaton 10 és 14 óra között a Budapest VII., Rákóczi út 40. sz. alatt.

(A Corvinnal szemben, a sarki fodrászüzlet szomszédságában.)

Rendkívüli árengedmény

az Ecco Itáliában!

Olcsón is szebbé varázsolhatja fürdőszobáját. Fürdőszoba-berendezések, csaptelepek, csempék és padlóburkoló lapok

50%-os árengedménnyel

Ezenkívül kisbútorok, kiegészítő felszerelések, térelválasztók, szennyesruhatartók, világítótestek nagy választékban.

Ecco Italia

Budapest VI., Dessewffy u. 38. 1066
Telefon: 111-8084
Nyitva tartás: hétfőtől péntekig 10-től 18 óráig, szombaton 10-től 14 óráig.

Valóra váltja álmait az Ecco Italia!

Régiségek

1945 előtti, hibátlan használati és dísztárgyakat

vásárolok

Telefon: 156-7830

SZAUNA

Eredeti finn
kabinok
97 900 Ft-tól + áfa.
Szaunakályhák
34 800 Ft-tól + áfa.
Szauna-tartozékok
nagy választékban, kedvező áron megrendelhetők vagy a helyszínen megvásárolhatók.

POLICOOP Kft.
Budapest,
József u. 52. 1084
Tel./fax: 113-5832
Tel.: 133-7999

autoPRONTO :mazda

Külkereskedelmi Kft.
Budapest,
Attila u. 31. 1039
Telefon:
188-9055, 160-8147
Tel./fax: 160-8147

Márkaszerviz
Szentendre,
Dózsa György út 26.
2000
Telefon:
(26)-12-333/17
Fax: (26)-10-805

Vétel, eladás, kölcsönzés, lízing.
Alkatrészek árusítása, javítás, szerviz.
Biztosítási ügyintézés, vizsgáztatás.

BUDAI INGATLAN-KÖZVETÍTŐ

GLOB INVEST KFT

- Ingatlanközvetítés
- Ingatlanbecslés
- Szakvélemény készítése
- Társasházszervezés
- Földmérés - kitűzés
- Bérbeadás

Balatoni, velencei, Pest környéki ingatlanok értékbecslését és közvetítését is vállaljuk.

Budapest II., Török u. 3.
Telefon/fax: 135-2646

Nyitva tartás:
hétfőn, szerdán és pénteken 10-től 15 óráig,
kedden és csütörtökön 14-től 19 óráig,
szombaton 10-től 13 óráig.

SZÉKELY MÁRIA

Paróka, póthaj árusítás
Gépi hajdiagnosztika
Arckarakter meghatározás
Fejbőr ápolás
Családi hajápolás
Gyermekfodrászat
4 hónapos kortól

Cím:
Budapest, Egressy út 108/a
Telefon: 184-2593

Referenciákkal bíró, középületek kivitelezésében is jártas

betéti társaságunk vállalja:

- épületgépészeti munkálatok tervezését, kivitelezését
- víz, csatorna, gáz, központi fűtés, klímatechnika szerelését, új technológiák alkalmazásával.

Várjuk megrendeléseiket!

HŐSZOLG
Épületgépészeti Tervező és Kivitelező Fővállalkozó BT.
Címünk: Budapest, Szív u. 36. 1063. Tel.: 131-9533. Fax: 131-8706

HALLOTTA MÁR?

- Több mint 50 millió forintnyi árukészlet
- több mint tízezer féle alkatrész
- passzív és aktív alkatrészek, szerelési anyagok, kábelek, dobozok, akkumulátorok
- mennyiségtől függő, verhetetlen árak
- teljes körű kiszolgálás, műszaki információ, anyagkészletezés

Budapest első híradástechnikai nagykereskedelmi raktáráruházában

Az értékesítés termelői áron történik.
Nem bánja meg, kérjen katalógust és higgyen a szemének!

Emitter Kft.
Budapest, Frangepán u. 79. 1135
Tel./fax: 120-3047
Emitter Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.

Vízvezeték-szerelés:

- **teljes családi ház**
- **mosdó, mosogató csaptelepének cseréje**
- **kád, bojler cseréje**
- **WC-tartály javítása, cseréje**
- **WC-tartály átalakítása nyomógombosra.**

Burkolómunkák:

- **csempézés**
- **padlóburkolás**
- **márványozás**
- **szőnyegpadló-, PVC-leragasztás**
- **festő-, tapétázómunkák.**

Rövid határidő, garancia.
Megrendelhető a 178-1681-es telefonon.

HÍVJON, ÉRDEMES!

Csani sportszalon
Budapest XIII.,
Csanády u. 11.
Telefon: 120-0274

Csak nőknek!

Kondicionáló torna,
800 Ft/10 alkalom
Zenés gimnasztika,
950 Ft/10 alkalom
Szolárium,
880 Ft/10 alkalom
Helárium,
1150 Ft/10 alkalom
Elektromos helyi fogyasztás,
1000 Ft/10 alkalom
Dzsesszbalett

Higiénikus ágytollmosás, párna- és dunyhatöltés, paplankészítés

Budapest XII., Városmajor u. 23.
Telefon: 155-1916

A Déli pályaudvartól gyalog 5 perc, a Moszkva tértől a Csaba utcán keresztül közelíthető meg.

Nyitva tartás:
hétfőtől csütörtökig
10-től 18 óráig,
pénteken 10-től 14 óráig.

ÚJ

Soha nem volt OLCSÓ árakon!

AKKUMULÁTOR vásár 1992. június 1–13 között

SZEMÉLY- ÉS TEHERAUTÓKBA 11-FÉLE AKKUMULÁTORT

a SZÁSZAKKU-tól

pl. 44 AH 2520 Ft 66 AH 3308 Ft
pl. 55 AH 2861 Ft 88 AH 4226 Ft
teherautókhoz
114-204 AH-ig 4463-8781 Ft-ig

A töltött, üzemkész akkumulátorok árai az áfá-t is tartalmazzák!

Cím: Bp. X., Hungária krt. 5–7. (Salgótarjáni út sarok)
(Szolgáltatóház) Telefon: 131-7833.
Nyivatartás: h. 10–17, k., cs., p. 9–17, sz. 10–19, szo. 8–12.
Cím: Bp. XVII., (Rákoskeresztúr) Bujáki Ida u.8.
Nyitvatartás: h.–p. 8–16., sz. 8–12.

Klasszikus Görögország

14 napos nyaralás a görög szigeteken

★ Kreta 27.785 Ft.-tól
★ Naxos 25.175 Ft.-tól
★ Mykonos 22.950 Ft.-tól
★ Santorini 25.750 Ft.-tól
★ Mytilini 20.510 Ft.-tól

COSMORAMA Utazási Irodaház
1055 BUDAPEST, V., NAGYMEZŐ UTCA 6
tel. 1 223 012

Hámori Béla építész

HANGVERSENYEK

BARTÓK BÉLA EMLÉKHÁZ (II., Csalán út 29.) 25-én 18 órakor Balogh Ferenc (hegedű), Fejérvári János (mélyhegedű), Zsoldos János (cselló), Eckhardt Gábor (zongora) hangversenye. Műsoron: H. Gál: Variációk egy bécsi dallamra. Janácek: Ködben. Mahler: Zongoranégyes. R. Volkmann: b-moll zongoratrió.

FÉSZEK MŰVÉSZKLUB (VII., Kertész u. 36.) 27-én 19.30-kor Király Csaba zongoraestje. Műsoron: Lutoslawski: Etüd, no. 1. Jenei Zoltán: Transcription automatiqe. Lutoslawski: Etüd, no. 2. Brahms: Tizenhat keringő, op. 39. Gershwin: Rhapsody in Blue.

ÓBUDAI TÁRSASKÖR (III., Kiskorona u. 7.) 25-én 19 órakor a Budapest Ragtime Band koncertje, vendég: a Szárnyak Színháza. 28-án 19 órakor Az Operaház csillagai – Szilfai Márta. Zongorán kísér: Oberfrank Péter. Beszélgetőpartner: Koltay Katalin és Clementis Tamás.

ZENEAKADÉMIA (VI., Liszt Ferenc tér 8.) 25-én 19.30-kor az Intermoduláció kamaraegyüttes koncertje. Vezényel: Tihanyi László. Századelő a Századvégen 1. Műsoron: Ravel: Bevezetés és allegro. Debussy: Két tánc. Debussy–Tihanyi: Kis Szvit. Webern: Szimfónia, op. 21. Schönberg: Szvit, op. 29., Kamaraszimfónia, op. 9. 27-én 19.30-kor La Petite Bande hangversenye. Vezényel: Sigiswald Kuijken. Howard Crook (tenor). Francia barokk udvari muzsika. Műsoron: Lully: Armide – nyitány, Acis et Galantée – Acis áriája., Armide – Passacaille. Charpentier: Médée – Jason áriája. Rebel: La Fantaisie. Delalande: L'Amour fléchi par la Constance – Tirsis áriája. Rebel: Les Plaisirs champétres. Rameau: Daphnis et Aeglé – nyitány – Rondeau tender (ária) – Sarabande, Gavottes, Passepieds, La Guirlande – Ariette vive, Daphnis et Aeglé – Entrée, Gigue, Gavotte, Musette – Ariette vive – Pantomime, Menuets, Les Fétes d'Hébée – Ariette vive, Daphnis et Aeglé – Tambourins – Contredanse.

PÓDIUM

AFTER EIGHT IRODALMI KÁVÉZÓ (Virányosi Közösségi Ház, XII., Szarvas Gábor u. 8.) 26-án 20 órakor A társadalomkritika és a szabadság határai és ellentmondásai – Balassa Péterrel beszélget Németh Marcell kritikus.

NOAH GORDON

SÁMÁN

EURÓPA

Egyre több könyvkiadó mutatja be karácsonyra szánt kínálatát. Az Európa Kiadó a héten ismertette meg a sajtóval szépirodalmi könyveit.

BUDAPEST SZÉKESFŐVÁROS KÖNYVESHÁZA KÁVÉHÁZA (VI., Király u. 50.) 26-án 17 órakor: Ötórai tea – Psota Irénnel. Részletek a Roncsderbyből, utána Gellért Ágnes, az Operett Színház volt tagja bemutatja a partnerrel és a partner nélkül táncolható free dance-et. . . .

BULI VAN

ALMÁSSY TÉRI SZABADIDŐKÖZPONT (VII., Almássy tér 6.) 25-én Bihari–Sork táncos klub, 26-án Cadillac rock and roll klub, 27-én Szandi és Viki klub (fellép a Mollini bűvészklub), Izraeli táncház, Sirtos – görög táncház, 28-án Rece-fice táncház.

BANÁN KLUB (III., Mátyás király út 13–15.) 25–27-ig Föld! Föld! Fesztivál: Kimnowak, Hobo, László Attila Band, Terebessy László.

BENCZÚR-KLUB (a Postás MK-ban, VI., Benczúr u. 27.) 25-én Rock klub: Omega Fun Club.

BMK – MŰVÉSZ KLUB (XI., Etele út 55.) Vokális jazz: Two Jazzers, Die Karosch-Sanger, Holéczy vokál, Kapitány Anna, Fényes Kató.

CRAZY CAFE (VI., Jókai u. 30.) 25-én, 28-án és 30-án karaoke, 26-án Gerendás Péter és zenekara, 29-én Leslie and Roy.

E-KLUB (X., Népliget) 25-én Scandal, Wellington-koncert.

FIATAL MŰVÉSZEK KLUBJA (VI., Andrássy út 112.) 25-én Memphis Train koncert (post D modell), 26-án Korai Öröm koncert + Acid Rave Party.

GUILLOTINE LIVE MUSIC CLUB (IX., Üllői út 45–47.) 25-én Nyers, 26-án Korom és Angyalszív, 27-én Zeus – görög est, 28-án Rock and Disco, 29-én Hevesi Tamás és az Abo Abo, 30-án One Time Band.

JÓKAI KLUB (XII., Hollós u. 5.) 26-án Egy csepp Írország.

JÓZSEFVÁROSI KLUB (VIII., Somogyi B. u. 13.) 27-én Méta táncház.

KOSZTOLÁNYI MH (IX., Török Pál u. 3.) 25-én Tara – ír zenei klub.

KÖZGÁZ DC (IX., Fővám tér 8.) 25-én Sipos F. Tamás, 26-án Közgáz gólyabál.

KÖZGÁZ „JAZZ" KLUB (IX., Kinizsi u. 2–6.) 25-én Dresch Mihály és együttese.

RINCON LATINO – LATIN KOCSMA (VIII., Kiss József u. 12.) Mindennap latin-amerikai ízek, koktélok, zene. Szerdán, pénteken és szombaton 21 órától tánczene.

MADE INN MUSIC CLUB (VI., Andrássy út 112.) 25-én Géniusz, 26-án Rock-disco, 27-én „Görög tűz".

MIX-ODU (XII., Hollós u. 5.) 25-én közönségtalálkozó: Zorán, Koncertek: E

TÁRLATOLGATÓ

ADY EMLÉKMÚZEUM (V., Veres Pálné u. 4–6.) Ady Endre otthona.

ARANY SAS PATIKAMÚZEUM (I., Tárnok u. 18.) A patika története. Gyógyszerészet a reneszánsz és a barokk korában.

ARTPOOL GALÉRIA (VI., Liszt Ferenc tér 10.) Robert Adrian kortárs művész kiállítása.

BAJOR GIZI SZÍNÉSZMÚZEUM (XII., Stromfeld Aurél u. 16.) Jászai Mari-emlékszoba, Márkus Emília-emlékszoba, Bajor Gizi-emlékszoba, a Nemzeti Színház emlékszobái, Madách Színház-emlékszoba, Ibolyás folyosó.

BARTÓK BÉLA-EMLÉKHÁZ (II., Csalán út 29.) Bartók Béla emlékszobái. Bartók Béla életútja. A Magyar Posta bélyegei Bartók Béláról. Bartók a képzőművészetben.

BÉLYEGMÚZEUM (VII., Hársfa u. 47.) A világ postabélyegei.

BIBLIAMÚZEUM (IX., Ráday u. 28.) A régészet és a Biblia. A Biblia írás- és szövegtörténete. A magyar nyelvű Biblia története. A Biblia a világ nyelvein.

BOCSKAI GALÉRIA (XI., Bocskai u. 47.) Esterházy Károly Tanárképző Főiskola rajz–vizuális kommunikáció szak hallgatóinak kiállítása.

BOD ÉVA KIÁLLÍTÓTERME (II., Bimbó út 72.) Kerámiaszobrok, mozaikasztalok, vázák.

BUDAPESTI TÖRTÉNETI MÚZEUM – VÁRMÚZEUM (I., Szent György tér 2.) Gótikus szobrok a budai királyi palotából. Buda középkori királyi várpalotája. Régészeti ásatások Budapesten. Budapest a középkorban. Holocaust Magyarországon. Emlékezz! – Sós László és Kemény Éva plakátkiállítása.

BUDATÉTÉNYI GALÉRIA (XXII., Nagytétényi út 35.) Macskássy Izolda festőművész és Almási Anikó keramikus kiállítása.

BUDAVÁRI LABIRINTUS – PANOPTIKUM (I., Úri u. 9.) Magyar történelem bábfigurás képekben: a honfoglalástól Mátyás király koráig. Panoptikum.

CONTRA AQUINCUM (V., Március 15. tér). A Pannonia-limes védelmére épített Aquincum ellenerődje, a Duna ősi átkelőhelye mellett.

COPY GENERAL (V., Alkotmány u. 18.) A holnap emlékei – Kiss Ilona kiállítása.

CSEPEL GALÉRIA · ÉS HELYTÖRTÉNETI GYŰJTEMÉNY (XXI., Szent Imre tér 3.) Légrády Viktor festőművész kiállítása.

CSÓK ISTVÁN GALÉRIA (V., Váci u. 25.) Reményi Katalin ötvösművész kirakattárlata.

CSONTVÁRY GALÉRIA (V., Vörösmarty tér 1.) Válogatás mai kortárs képzőművészek alkotásaiból.

DOROTTYA GALÉRIA (V., Dorottya u. 8.) Kint-bent – Széchy Beáta (USA) kiállítása.

DOVIN GALÉRIA (V., Haris köz 1.) Barabás Márton kiállítása.

DUNA GALÉRIA (XIII., Pannónia u. 95.) Szirányi István fotóművész kiállítása.

EL KALÁSZI GALÉRIA (III., Dereglye u. 1.) Cservenkai Mariann festőművész kiállítása.

ERDŐS RENÉE-HÁZ – KIÁLLÍTÓTEREM (XVII., Rákoshegy, Báthory u. 31.) Helytörténeti gyűjtemény. Epress-gyűjtemény. Néprajzi szoba. Merzse-mocsár dioráma. Erdős Renée-emlékszoba. Gyergyószentmiklósi képzőművészeti és néprajzi kiállítás.

ÉRI GALÉRIA (V., Ferenciek tere 5.) Magyar és külföldi kortárs művek.

ERNST MÚZEUM (VI., Nagymező u. 8.) Frey Krisztián retrospektív kiállítása.

EVANGÉLIKUS ORSZÁGOS MÚZEUM (V., Deák tér 4.) Evangélikusság a magyar kultúrában. Kossuth Lajos emlékezete.

FERENCVÁROSI PINCETÁRLAT (IX., Mester u. 5.) Tavaszi Noémi képzőművész kiállítása.

FIATAL MŰVÉSZEK KLUBJA (VI., Andrássy út 112.) Ábrahám Ráfael és Joláthy Attila kiállítása.

FORTUNA 11 GALÉRIA (I., Fortuna u. 11.) Képzőművészeti alkotások, herendi, majolika bemutatása.

FRANCIA INTÉZET – KLUBGALÉRIA (I., Fő u. 17.) Koncz András festőművész kiállítása. Benczúr Emese, Brunet Andrea, Nádler László, Nemes Nikolett, Rády Andrea és Veres Andor kiállítása.

GOETHE INTÉZET (VI., Andrássy út 24.) Dobd-El-Kultúra – Környezetbíráló művészet.

HADTÖRTÉNETI MÚZEUM (I., Tóth Árpád sétány 40.) A kézifegyverek története. A hadak története Magyarországon, 896–1648. A Magyar Királyi Honvédség, 1922–1943. Díszudvar – a XIII. századi városfal maradványai. Katonák, várak, fegyverek. Híretek együtt él velünk – emlékkiállítás a Magyar Királyi Honvédség létrejöttének 125., a Hadilevéltár és a Hadimúzeum alapításának 75. évfordulójára. A kitüntetések művészete. Juhász István és a lőelemképző. ...És Magyarország hadszíntér (1944–1945). Budavár a miénk! – emlékkiállítás Budavár 1849. május 21-i visszavételére. A hazáért mindhalálig – a Magyar Királyi Honvéd Ludovika története (1848–1944).

HIDEGKÚTI GALÉRIA (II., Máriaremetei út 37.) Berecz László festőművész kiállítása.

HOPP FERENC KELET-ÁZSIAI MŰVÉSZETI MÚZEUM (VI., Andrássy út 103.) A kínai buddhizmus művészete (X–XIX. század). Hopp Ferenc emlékezete.

IPARMŰVÉSZETI MÚZEUM (IX., Üllői út 33–37.) Művészet és mesterség. Historizmus és eklektika. Műhelysarok: Kortárs iparművészeti bemutató – grafika. Kozma Lajos, az iparművész (1884–1948).

JÁTÉKSZÍN – ELŐCSARNOK (V., Teréz krt. 48.) Vándorok emléke – Szemadám György kiállítása.

JÓKAI EMLÉKMÚZEUM (XII., Költő u. 21.) Jókai Mór-emlékszoba.

JÓZSEF ATTILA-EMLÉKSZOBA (IX., Gát u. 3.) József Attila-emlékkiállítás.

JÓZSEFVÁROSI GALÉRIA (VIII., Nap u. 1.) Peter Baldinger festőművész – Pannon és más hősök c. kiállítása.

KASSÁK MÚZEUM (III., Fő tér 1.) Kassák Lajos irodalmi, képzőművészeti munkássága 1919–1967. Kassák Lajos kollázsai 1960–1966.

KERENGŐ (Jáki kápolna, XIV., Városliget, Széchenyi-sziget, Vajdahunyad vára) A galériához tartozó képzőművészek alkotásai.

KIÁLLÍTÁSI CSARNOK (XIV., Olof Palme sétány 1.) Claudio Knöpfli Békaperspektíva c. szobra. Block-csoport.

KISCELLI MÚZEUM, FŐVÁROSI KÉPTÁR (III., Kiscelli út 108.) Emlékek Pest-Budáról, XVIII–XIX. század. Válogatás a Fővárosi Képtár XX. századi gyűjteményéből. Az Arany Oroszlán patika. Fővárosi nyomdák a XVIII–XIX. században. Birkás Ákos festőművész kiállítása.

KODÁLY ZOLTÁN EMLÉKMÚZEUM ÉS ARCHÍVUM (VI., Kodály körönd 1.) Pillantás az alkotóműhelybe. Emlékszobák.

KORINTHOSZI TEREM (Műjégpálya, XIV., Olof Palme sétány 5.) Kagyló-, csiga-, korallkiállítás.

KOSZTOLÁNYI KULTURÁLIS KÖZPONT (IX., Török P. u. 3.) Z. Réti Kamilla ezoterikus festő kiállítása. Hagyományőrző ikonok – Csizmadia Alexa kiállítása.

KÖZLEKEDÉSI MÚZEUM (XIV., Városligeti krt. 11.) Eredeti járművek. A hajózás története. A közúti közlekedés története. A városi közlekedés története. Királyi vonatok, udvari utazások. Colorado expressz Elektro-ABC modellvasút kiállítása.

KRESZ GÉZA MENTŐMÚZEUM (V., Markó u. 22.) A magyar mentésügy 100 éve. A világ legnagyobb mentőszervezetei 1244-től napjainkig. Titanic-emléksarok.

LAKÁSMÚZEUM (III., Fő tér 4.) Kun Zsigmond néprajzi gyűjteményéből rendezett kiállítás.

LENGYEL INTÉZET (VI., Nagymező u. 15.) A halott osztály – installációk (a krakkói Galeria Starmach gyűjteményéből).

LISZT FERENC EMLÉKMÚZEUM ÉS KUTATÓKÖZPONT (VI., Vörösmarty u. 35.) Liszt Ferenc egykori berendezett lakása a Zeneakadémián. Százéves a Magyar Liszt Társaság.

LUDWIG MÚZEUM (Budavári Palota, A épület). Nemzetközi kortárs művészet. Több mint tíz – Tízéves a Soros Alapítvány.

LUTTÁR GALÉRIA (XIII., Hegedüs Gyula u. 24.) Vasarely-grafikák. Szabó Ákos festményei és grafikái.

MAGYAR ÁLLAMI FÖLDTANI INTÉZET TUDOMÁNYTÖRTÉNETI GYŰJTEMÉNYE (XIV., Stefánia út 14.) Kőzetek, ásványok, geológiai ritkaságok.

MAGYAR ELEKTROTECHNIKAI MÚZEUM (VII., Kazinczy u. 21.) Az erősáramú elektrotechnika története.

MAGYAR NEMZETI BANK BANKJEGY- ÉS ÉREMGYŰJTEMÉNYE (V., Szabadság tér 8.) A pénzkibocsátás Magyarországon.

MAGYAR NEMZETI GALÉRIA (I., Dísz tér 17.) Középkori és reneszánsz kőtár. Gótikus faszobrok és táblaképek. Késő gótikus szárnyas oltárok. XVIII–XIX. századi festészet, szobrászat és éremművészet. A Habsburg-kripta. Pannonia Regia – Művészet a Dunántúlon, 1000–1541.

MAGYAR NEMZETI MÚZEUM (VIII., Múzeum krt. 14–16.) Magyarország népeinek története az őskőkortól a honfoglalásig. Magyar koronázási jelvények. Bronzkori kincsek Magyarországon.

MAGYAR NEMZETI MÚZEUM LEGÚJABB KORI TÖRTÉNETI MÚZEUMA (Budavári Palota, A épület.) Kincsek a Topkapu-szeráj gyűjteményéből (Nagy Szulejmán és kora). Tájfénykép. Nemzetiségi térképek.

MAGYAR TERMÉSZETTUDOMÁNYI MÚZEUM kiállítása a Magyar Nemzeti Múzeumban (VIII., Múzeum krt. 14–16.) Magyarország állatvilága. A földtörténet emlékei Magyarországon. Az őslények világa. Természetbúvár-terem (előzetes bejelentkezéssel).

MALOMIPARI MÚZEUM (IX., Soroksári út 24.) A malomipar története.

MÁTYÁS-TEMPLOM (I., Szentháromság tér). Egyházművészeti gyűjtemény.

MEZŐGAZDASÁGI MÚZEUM (XIV., Városliget, Széchenyi-sziget, Vajdahunyad vára). A magyar mezőgazdaság és állattenyésztés története. 100 éves a Gundel. Fénykép a változó paraszti társadalomban – Egy falusi fotográfus képei 1936–1970.

MŰ-TEREM KIÁLLÍTÓ (VII., Dohány u. 16.) A test kétértelműsége.

MTA ZENETÖRTÉNETI MÚZEUM (I., Táncsics M. u. 7.) A zeneélet és a hangszerkultúra emlékei Magyarországon. A zene a magyar éremművészetben.

NEMÉNYI LILI–HORVÁTH ÁRPÁD-EMLÉKSZOBA (Pesterzsébeti Múzeum, XX., Baross u. 53.) Emlékkiállítás.

NÉPRAJZI MÚZEUM (V., Kossuth tér 12.) Az őstársadalmaktól a civilizációkig. A magyar nép hagyományos kultúrája. Élő népművészet című XI. országos népművészeti kiállítás. Vargha László-emlékkiállítás. Stephen F. Dachi: Délázsiai arcok és szentélyek c. fotókiállítás.

NO. 5 GALÉRIA (V., Apáczai Csere János u. 5.) Állandó kiállítás a galéria művészeinek munkáiból. Szőnyi György Drops című kiállítása.

NYUGAT EMLÉKMÚZEUM (XII., Városmajor u. 48/B) Szomory Dezső-emlékkiállítás.

ÓBUDAI HELYTÖRTÉNETI GYŰJTEMÉNY (III., Fő tér 1.) Békásmegyer múltja – életmód-történeti kiállítás. Kispolgári szecessziós enteriőr a Kőszegi-hagyatékból. Játéktörténeti „raktárkiállítás" kicsiknek és nagyoknak.

ORSZÁGOS SZÉCHÉNYI KÖNYVTÁR KIÁLLÍTÓTERME (Budavári Palota, F épület). Corvina-termek: Ember az embertelenségben – Emlékezés az első világháborúra. Térképtár: Gerald Mercator reneszánsz kartográfus. Vitrintárlat: Képes levelezőlapok az első világháborúból. Kézirattár: Keresztury Dezső 90 éve. „Ars librorum" sorozat: Képeskönyv Rilkének – Schiller Aurél.

ORSZÁGOS ZSIDÓ VALLÁSI ÉS TÖRTÉNETI GYŰJTEMÉNY (VII., Dohány u. 2.) A zsidó vallás kegyszerei. A második világháború magyar zsidótörténete.

ŐRMEZEI KÖZÖSSÉGI HÁZ (XI., Cirmos u. 8.) Rózsa Zsuzsa textilképei.

PANDORA GALÉRIA (VIII., Népszínház u. 42.) Kortárs művészek kiállítása.

PATAKY GALÉRIA (X., Szent László tér 7–14.) M. Kiss Pál festőművész és barátainak kiállítása.

PESTERZSÉBETI MÚZEUM (XX., Baross u. 53.) Pesterzsébet és Soroksár történeti emlékei.

PESTÚJHELYI KÖZÖSSÉGI HÁZ (XV., Szűcs I. u. 45.) Szilasi Anna textilművész kiállítása.

PETŐFI CSARNOK (XIV., Zichy M. út) Repüléstörténeti és űrhajózási állandó kiállítás.

PETŐFI IRODALMI MÚZEUM (V., Károlyi u. 16.) Déry Tibor dolgozószobája. Móricz Zsigmond dolgozószobája. Radnóti Miklós-emlékkiállítás. Petőfi és kora. József Attila-emlékkiállítás. A Károlyi-palota emlékei. Haranghy Jenő-emlékkiállítás. Déry Tibor-fotók. Kádár Lívia-kiállítás.

POSTAMÚZEUM (VI., Andrássy út 3.) Postatörténeti állandó kiállítás.

RÁDIÓ- ÉS TELEVÍZIÓMÚZEUM (Diósd, Rádióállomás, Kőbányai u.) A magyar rádiózás története.

RÁKOSPALOTAI MÚZEUM (XV., Pestújhelyi út 81.) Madarász Viktor hagyatéki kiállítása.

RÁTH GYÖRGY MÚZEUM (VI., Városligeti fasor 12.) Kína művészete. Japán művészete. Koreai íróasztal a XIX. század végén. Porcelánok a tenger mélyéről és más szerzemények.

REICH KÁROLY-EMLÉKSZOBA (XII., Tusnádi u. 31. Tel.: 156-1726) Az emlékszoba telefonbejelentésre látogatható.

RÉT GALÉRIA (XI., Törökugrató u. 9.) Czabán György „Kórokozó" által szerkesztett Képek egy családi archívumból című kiállítás.

SEMMELWEIS ORVOSTÖRTÉNETI MÚZEUM (I., Apród u. 1–3.) Képek a gyógyítás múltjából. Arányi János (1812–1887), a kórbonctan hazai megteremtője.

SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUM (XIV., Dózsa György út 41.) Egyiptomi kiállítás. Régi Képtár. Századvég–szimbolizmus. XIX. századi francia művészet. XX. századi gyűjtemény. Idősz. XVII. századi olasz barokk festészet (Márványcsarnok). Barokk szoborgyűjtemény. Mélyföldszint: Piranéző – Piranesi parafázisok. Grafikai gyűjtemény: A Praun-gyűjteményből származó rajzok. A múzeum 27-én és 28-án technikai okokból zárva tart.

SZOBORPARKMÚZEUM (XXII., Balatoni út) Szobrok és emlékek a szocializmus időszakából.

TAM-TAM GALÉRIA (XIII., Csanády u. 19.) 25-én Váczy Román kiállítása.

TECHNIKATÖRTÉNETI HELYTÖRTÉNETI GYŰJTEMÉNY (IX., Lenhossék u. 35.) A televízió négy évtizede képekben és gépekben.

TELEFÓNIAMÚZEUM (I., Úri u. 49.) Távközlés-történeti állandó kiállítás.

TÉR GALÉRIA (XI., Kosztolányi D. tér 4.) Macskássy Izolda kiállítása.

TM GALÉRIA (V., Fehér Hajó u. 10.) Kortárs művészeti alkotások kiállítása.

TŰZOLTÓMÚZEUM (X., Martinovics tér 12.) A tűzvédelem fejlődése az őskortól napjainkig.

ÚJPESTI GALÉRIA (IV., Árpád út 66.) 25 éves az Újpesti Derkovits-kör.

VAM DESIGN – ARTEMIDE LÁMPAGALÉRIA (V., Szerb u. 8.) Állandó kiállítás a világ legnevesebb tervezőitől.

VÁR GALÉRIA (Táncsics út 17.) XX. századi magyar és külföldi, valamint kortárs festmények, grafikák, szobrok.

VÁSÁRELY MÚZEUM, KAMARATEREM (III., Szentlélek tér 6.) Telefotográfiák – Szombathy Bálint (Újvidék) kiállítása.

VÉGÁLLOMÁS GALÉRIA (Hűvösvölgy, 56-os autóbusz végállomása) Csíkszentmihályi Réka textiltervező kiállítása.

VIGADÓ GALÉRIA (V., Vigadó tér 2.) Jovián György festőművész, Pápai Lívia textilművész és Mitsui Sen szobrászművész kiállítása.

VIRÁNYOSI KÖZÖSSÉGI HÁZ (XII., Szarvas Gábor u. 8/C) Kiss Attila festőművész kiállítása.

VIZIVÁROSI GALÉRIA (II., Kapás u. 55.) Lőrinczy György fotóművész kiállítása.

VIZUALART GALÉRIA (I., Mária tér 3.) 3+4 – Belsőépítészek és díszlettervezők kiállítása.

Kishonti Ildikó Teliholdja

Szabó Illés Telihold című monodrámáját mutatja be a Budapesti Kamaraszínház Shure Stúdiója. Judit szerepét *Kishonti Ildikó* alakítja, aki első alkalommal játszik szólóban. A premiert hétfőn, illetőleg szerdán tartják a VII. kerületi Asbóth utcában.

A díszlettervet *Kézdi Lóránt* készítette, a jelmez *Schaffer Judit* munkája. A produkció zenei szerkesztője *Herczeg László*. A monodrámát *Rozgonyi Ádám* rendezte.

Nagyvonalú épület, sivár élet

Telefonálni necesse est! Telefonálni jó! A telefonközpont lichthof a világra. Nem is lehet elfogultság nélkül gondolni rá. Látszólag egy ház csupán, piros téglás, ünnepélyes és szélesen kiterjedő. Holott több annál, sokkal több. A zsibbadásig fülre szorított kagylóban idezúgó távoli sóhajok temploma, morajló tengeráron, ciklonon és anticiklonon keresztül, messzi földről (teszem azt, Ausztráliából) jelenvalóvá tett neszek palotája.

Akkor is, ha csak tandem, mint a Petneházy és az Üteg utca sarkán álló Angyalföldi Tandem Központ. Ha a ház tetejéről nem meredne árulkodó antenna az égre, első hallásra a páros biciklisek mellékutcába rejtett székháza is lehetne. A sarokház harsogó lila ablakai is inkább ezt sugallják; fénylenek vidáman – nélkülözve a hely szakralitása iránt méltán számon kérhető elfogódottságot –, akár az üdülőkörzetek küllős-sárhányós metál fényű biciklijei, megadóan lefittyedt lámpáikkal szikrázva az ABC előtti déli verőn.

Nos, más világ ez mégis, komoly hely. Mint a középkor templomai, a kor tudásának tárháza ez is, műszaki high-tech, a távolba beszélés legújabb generációja. Falai között 30 000 boldogságot jelentő főállomás lehetőségével szolgálja a reményt, hogyha a karnyújtásnyira lévőkkel nem is sikerül szót értenünk, kábelen futó szavainkkal még elérhetünk valakit. Hát persze, az istenek egynek teremtették az embert, csak valami félreértés miatt berágtak rá, kettévágták, és most mindenki bolyong. Azért templom ez a tandem, mert így most a felek legalább néha felhívhatják egymást, meghatottan bicsakló szavaik átvergődnek a házon, s egy keveset – áldozati ajándék gyanánt levetve – otthagynak a szenvedélyből, hadd szentelődjenek meg általuk azok a cudar, közönyös falak.

Hámori Béla a tervező is megérzett valamit alig egy éve átadott épületének tervezésekor, ezért lett a nyolcszög e ház leitmotívja. A középponttól egyenlő távolságban egymásnak ízesülő nyolc lapocska alighanem a világ teljességének szimbóluma olyan távoli és archaikus kultúrákban, amelyekről nincs tudomásom. Itt a két utca irányába szétfutó épületszárnyak találkozását kiemelő saroktorony alaprajzaként szolgál. Meg van néhány nyolcszögű ablak is. És az antenna ernyői is nyolcszögűek. A ház sarka különben is hangsúlyos, jó alaposan meg van mozgatva a homlokzat, néhai, egyiptizáló pálmaleveles oszlopfő formákat idéző működő pillérek tartják a második emeletet. Ez az antik tradíció továbbélése a Petneházy utcában.

A bejáratot kiemelő, tetőszintig fölszökkellő portálépítmény oromfalán, a posztmodernül ható (nyolcszögű!) ablak ellenére is átüt valami felvidékies jelleg. A kissé vicsorgó sarokház tömege első látásra iskolát sejtet, olyat, ahová nem szívesen jár az ember. A lilaság azonban nem elvont alkotói attitűd ez esetben, a hagyományos középület jelleg oldására, a vicsor enyhítésére szolgáló színdinamikai koncept, amitől sokan idegesek lesznek. Persze van olyan is, aki szereti.

Az utcai homlokzat fegyelmezett ablaksorai között, az első emelet magasságában csalódottan felfedezett vakablaksor-, amelyet (különben finom lécsor, már-már meander mintát rajzoló) mezőtúri téglái tesznek talányossá. Ám semmi rejtély, e játékos falak őrzik a templom névadójának ereklyéjét, magát a tandemet. Ott áll hatalmas, ma még szinte üres térben. A padlóról rózsaforma nyílásokon át fújják rá a levegőt, feje fölött azonban – még alig is szippantott belőle – rögvest elnyelik. Sosem lát napot, és csak ritkán látogatják.

Belépvén a házba, tágas, fényben fürdő térség fogadja azt, aki kulcsként működő mágneses kártyával bír. Itt minden kompjúterizált, az ember minden kibe és ballépését ellenőrizni képesek, különösképp megnehezítve emigyen a bürószex lopott negyedóráinak megszervezését. Sivár egy élet lehet, amit még komorabbá tesznek az ablakok olasz fényvisszaverő üvegei. Belátni nem lehet ugyan, bévül azonban a rekkenő nyárban is novemberi borút garantál. Mondják, sok szép, halálvágytól fülledt poémát ihletett máris.

Visszatérve az előcsarnokra, itt jegyzem meg, hogy az is nyolcszögű. A toronyból bezuhogó fény világosszürke márványpadlón játszik a széles és függő rendszerű lépcsőházban, megannyi kellemes percet szerezve a föl- és lehaladóknak. A földszinten szabadon maradt átriumos térség közepén kopár fa áll, magányos cédrus, az emberi nem elhagyatottságba taszított méltóságát kifejezendő. Guszta, jól illik a lépcsőkorlát – az ablakokétól eltérő, némileg fáradtabb – lila színéhez.

A sokak által látogatott folyosókon olasz kerámiapadló, az épületszárnyak hátulsó, menekülő-lépcsőházában újfent márvány fedi a födémet. Nem tudom, miért protekcióznak a lépcsővel, szerintem a márvány jár a dolgozóknak.

A lágy, mányosi Tandem messze (és igen hangosan) kirí környezetéből; nagyvonalú, gondosan tervezett és odaadással kivitelezett épület. Az ottdolgozók szeretik, a lepattant környéknek pedig csak jót tesz a minőség autoritása.

Bojár Iván András

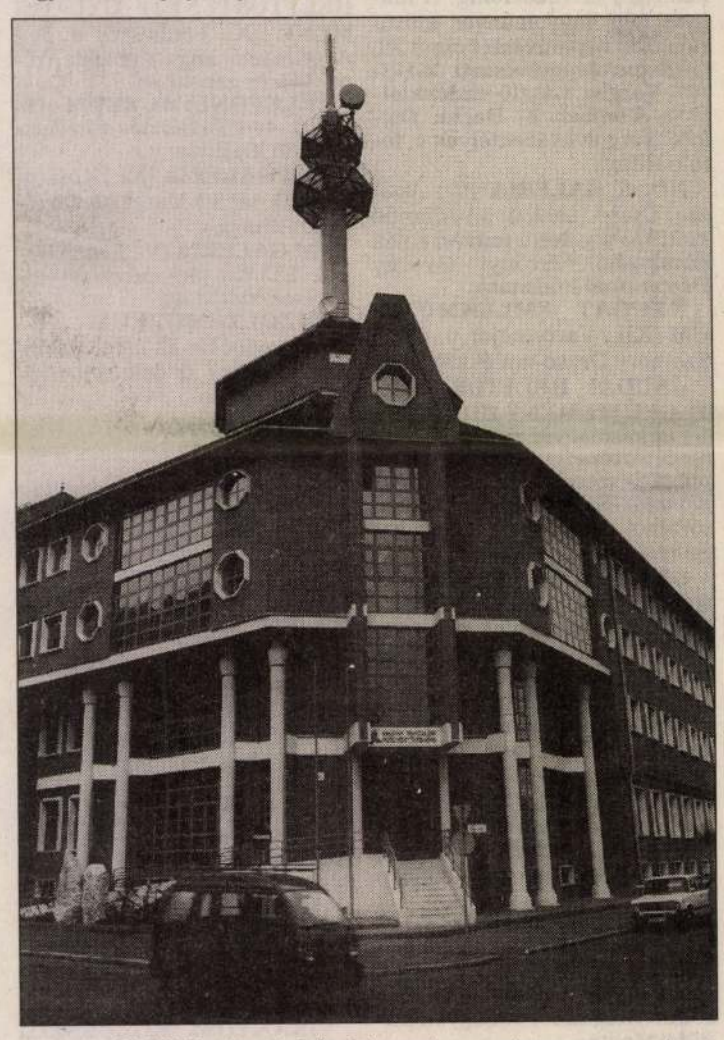

Az angyalföldi Tandem telefonközpont RÉDEI FERENC FELVÉTELE

LELET

Hatvanas látnivalók

Elkészült az Erzsébet-híd MTI-FOTÓ

Anyámék állítják, hogy noha családunkat az elmúlt három évtizedben meglehetős rendszerességgel keresték fel a világ jobbik felére származott rokonok (valamint a rokonok rokonai, barátai és üzletfelei), a legvidámabb városnézésben mégiscsak 1964-ben volt részük.

Abban az évben ugyanis – az amúgy rendkívül vállalkozó szellemű ausztrálok közül elsőként – Fred bácsi tett látogatást hazánkban. Atyám meghallván a hírt azonnal szólította anyámat, majd Trabantra kapva eltöfögtek a Gellért Szállóba. Annyira siettek, hogy az akkoriban gyakori bútorszállítás miatt kivett anyósülést sem tették vissza a helyére, csak hanyagul odalöktek egy sámlit.

Fred bácsi évekig mesélte Ausztráliában, hogy ezek a magyarok olyan autóval járnak, amelyben a jobb első ülés helyén egy kivehető, fából ácsolt szék van.

A legegyszerűbb az lett volna, ha a szüleim időben szert tesznek egy, az IBUSZ által éppen akkortájt kiadott „Budapesti városnézés kézikönyve" című kiadványra. Ebben ugyanis már a bevezetőben olvasható: „feltétlenül szükséges..., hogy a tanulmány alapján a külföldiek részéről felmerülő gazdasági, társadalmi és kulturális életünkre vonatkozó számos kérdésre választ tudjunk adni".

Mert a városnézéssel magával nincsen semmi baj. De mi van akkor, ha a Duna-parton ácsorgó külföldi délnek tekintve megkérdezi: hát ott az a gyárvidék micsoda? Ekkor felütjük a könyv 74. oldalát: „Iparunk termelésének értéke az 1938. évinek négyszerese. Szerkezete átalakult. ...Nálunk teljesen megszűnt a munkanélküliség, lényegesen javult a dolgozók anyagi helyzete..." Ha nem elég, elejthetünk néhány adatot a fogyasztás emelkedését igazolandó: „1960-ban egy fő 27 kg cukrot, 160 db tojást, 114 liter tejet" evett és ivott meg.

A Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem előtt tereljük a szót a magyar oktatási rendszerre. Beszéljünk a bölcsődékről, óvodákról („a díj a családok szociális helyzete szerint hetenként 18–30 forint"). Említsük meg, hogy egy általános iskolai tanárra átlag 22, egy középiskolaira körülbelül 16 gyerek jut.

Vigyük el a látogatókat a már felépült és még épülő lakótelepekre. Mondjuk el, hogy a bérlakásokért a magyar polgár 2,70 forintot fizet négyzetméterenként. A Kossuth téren bámészkodás közben ismertessük az Országgyűlés (a delegáltak 50 százaléka munkás, 25 százaléka paraszt, 25 százaléka értelmiségi), az Elnöki Tanács, valamint a tanácsrendszer működését.

Nyugati országból érkezett látogatók esetén még a bevezetőben beszéljünk az '56-os ellenforradalomról. Szocialista országból jött turisták esetén erre az MSZMP Budapesti Bizottsága székháza előtt kerítsünk sort. „Mindenekelőtt szögezzük le, hogy az ellenforradalom nem spontán felkeléssel indult, amint azt a reakció elhitetni igyekezett. Egyáltalán nem! ...Az ellenforradalom vezetői minden cselekedetüket, sőt még a jelszavakat is pontosan, óráról órára előre kidolgozták." Ne hagyjuk ki Nagy Imre aknamunkáját, a SZER uszítását, a honvédség és a rendőrség egyes vezetőinek árulását és a lumpenproletár elemek tevékenységét sem.

Ha alaposan ismertettük az ellenforradalomról szóló nyolc oldalt, térjünk át a magyar sportra.

N. K. J.

Műpártolás Újpesten

Mint egy kis ékszerdoboz, úgy bújik meg az Újpest Galéria frissen épített épülete az Árpád út üzletsorán. Nem illik a környezetébe: a sok (szándékosan) kopott hatást keltő butikkirakat a valóban szegényes kínálatú boltok közé. Ez az épület csillog-villog. Nincs ezen mit csodálkozni, hiszen csak tavaly nyáron fejeződött be végleges felújítása.

Az épület sorsa igen kalandos A legutóbbi időkben volt művelődési ház, majd állt lepusztultan, kihasználatlanul is. A IV. kerületi önkormányzat azonban – csodák csodájára – nem feledkezett el róla. Olyannyira nem, hogy elhatározta a ház felújítását.

Ízléses, kedves, szerény kis hely lett. A galériában havonta változnak a kiállítások, s a kiállítandó anyagtól függ, hogy az épület hány helyiségét foglalja el. Ebben a hónapban az újpesti Derkovits-kör gyűjteményes kiállítása látható az Árpád út 66. szám alatt. A kiállításon azon művészek szerepelnek, akik 25 évvel ezelőtt a Derkovits Képzőművészeti Kör tagjai voltak, s mára mind tanárok, művészek lettek.

Jövő hónapban *Csoszlai György* szobrászművész és *Sebestyén Zoltán* festőművész közös tárlata várja az érdeklődőket.

Az Újpesti Galéria azonban nemcsak kiállítóteremként működik. Itt tartja előadásait az Újpesti Kamaraszínház (e hónapban Karinthy Ferenctől a Gellért-hegyi álmokat játsszák), s ugyanakkor az Újpesti Jazz Klub is itt kap otthont.

A galéria egyetlen hibája, hogy távol esik a város szívétől, s így igen kevés látogatója van. Pedig megérné az utazás fáradságát, hiszen egy hangulatos, csendes hely várja az érdeklődőket. Tényleg olyan, mint egy kis századvégi cukrászda.

Benes Beáta

Imre bácsi füle

Medve Pál és Emma fejcsóválva nézték a képet. Imre bácsi, Emma nagymamájának az öccse állt rajta, fessen és fiatalon, passzentos egyenruhában. Megbarnult, második világháborús felvétel, még kettő lehet belőle, ha megvan valahol egyáltalán: a másik két katonáé. Azé, aki Imre bácsi mögött áll, no és azé, aki srégen előtte.

– Láttam a nyáron, hogy Imrének nagyon tetszik a kép. Ezt adnám neki a nyolcvanadik születésnapjára. Csak hát fel kéne nagyítani, meg levágni mellőle ezt a két pasast – mondta a nagyi, és segélykérően nézett Medve Pálra, mint olyan emberre, aki a megfelelő körökben forgolódik.

Medve Pál hümmögött. A homályba veszett katonatárs a nagy összeborulásban meglehetős darabot eltakart Imre bácsiból: a jó rokonnak hiányzott a fél válla, s ami a legnagyobb baj, a bal füle is. A nagyi azonban olyan bizalommal nézett rá, hogy Medve Pál biztató hangnemre váltott.

– Ne tessék aggódni, nagyika, meglesz a kép, majd megoldjuk valahogy – mondta, és óvatosan megveregette a nagyi vékonyra fogyott vállát. A képet másnap lefotózták, kinagyították, a hátsó alakot eltüntették róla, az elsőből sem maradt több, csak a válla és a göndör haja. A másolatot aztán elvitték egy retusőrhöz.

– Jézusom, ez nem fül, hanem fülcsonk. Jó, rendben, a képen már nincs rajta az a pasas, Imre bácsinak lett parolija és válla, na de ez a fül?! – kesergett egy héttel később Medve Pál, amikor elhozták a kész művet. A nagyinak nem is merték megmutatni, ha érdeklődött, csak vigyorogtak: nyugalom, a dolog sínen van.

A második retusőrt úgy ajánlották, mint a legjobbat a városban. Olyan szakembert, aki nemcsak a technikát sajátította el tökéletesen, de ért a fülekhez is, lévén tanult festő. A művész kért három napot, aztán jelentette, hogy kész az alkotás. A festményekkel zsúfolt lakásban, a puha kárpittal burkolt pompás, öreg szófán kuporogva Medve Pál és Emma elámulva nézte, hogyan lett új, szépen formált füle Imre bácsinak. A művész a kovácsoltvas állólámpa fénye elé tartotta a képet, így mutatta, hol retusálták eredetileg, hova került most az arc vonala és miként alakult ki a fül.

– A másiknak csak a cimpája látszik, de abból úgy gondoltam, ilyesfajta formája lehet – magyarázta, majd óvatosan selyempapírba burkolta a fotót, kartonlapok közé tette, és miközben kikísérte őket, felsóhajtott: „Csinos ember".

– Bizony az. A jövő héten ünnepeljük a nyolcvanadik születésnapját – mosolygott rá Emma. A képet másnap lefotóztatták, és vitték gyorsan haza – a nagyi még a szemüvegét is feltette, úgy vizsgálta, alaposan. „Gyönyörű – mondta –, most már csak be kell kereteztetni, és kész".

Persze, ahogy ez már lenni szokott, pont aznap kellett bevinni a kórházba, amikor a képkeretező visszajött a szabadságáról. Infúzió ide vagy oda, nem is nagyon törődött mással, csak a képpel: naponta kérdezte, elkészült-e már, milyen lesz a keret, hogy mutat a fotó. Később határozott utasításokat adott a csomagolásra vonatkozóan.

A születésnapi ünnepségre összegyűlt az egész család. Kicsit tétováztak a vendéglői asztal körül, aztán mindenki elhelyezkedett. Rövid csend után, sorban felálltak: elsőül a fotót nyújtották át Imre bácsinak. Az ünnepelt nézte, forgatta, aztán odatette a nagyi helyén álló fehér szekfű mellé.

N. Kósa Judit

Nyitott kapuk napja!

A Volkswagen csoporthoz tartozó valamennyi típust megtekintheti **szombaton, 9 és 16 óra között Budán, a Prielle Kornélia u. 45-ben,** a **Porsche** *Inter-Auto* **Buda** szalonjában. Természetesen nem csak az autószalon, de gépkocsijaink ajtaja is nyitva áll Ön előtt szombaton – egy próbaút erejéig!

a Porsche *Inter-Auto* **Buda** szalonjában

Volkswagen Csoport

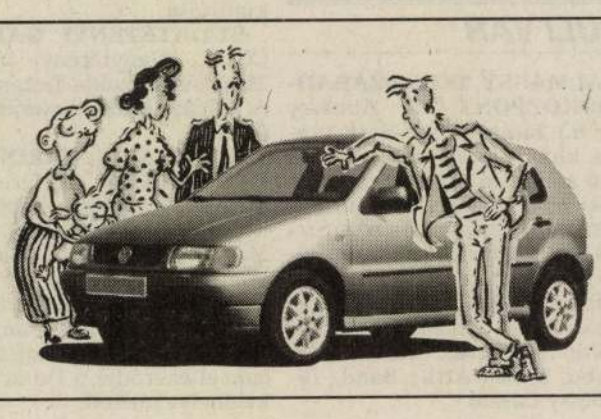

Porsche *Inter-Auto* **Buda** 1119 Budapest, Prielle Kornélia u. 45. Telefon: 185-1125, 133-4334 • Fax: 185-2624, 185-2405

Statikus:	Hávor György
Belsőépítész:	Siklósi Dalma
Gépésztervezők:	Hangay László Lepsényi László
Elektromos tervező:	Szmóla György
Mélyépítés:	Takács Ottóné
Kivitelező:	Győr-megyei ÁÉV
Tervezés ideje:	1970
Kivitelezés éve:	1973—1974

20. Ruhatár
21. Büfé-előtér
22. Büfé
23. Büfé-raktár
24. Hőközpont és szellőzőgépház
25. Húselőkészítő

5. Konyha, étterem emeleti alaprajza, 1 : 400
1. Hallgatói étterem
2. Konyha
3. Tanári étterem
4. Fehér mosogató
5. Fekete mosogató
6. Raktár
7. Szemét

6. Önkiszolgáló pult és folyosórészlet
7. Tanári étterem
8. Hallgatói étterem

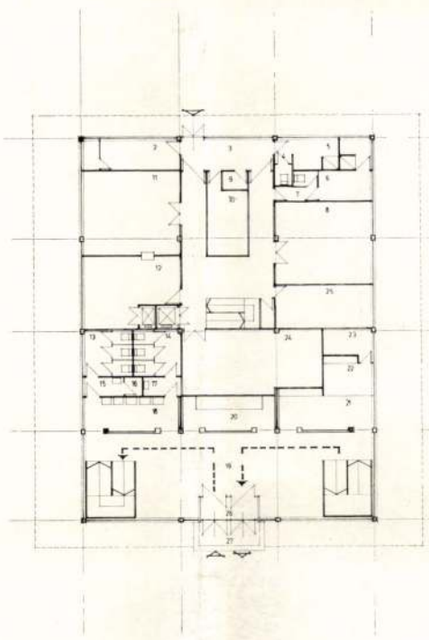

4

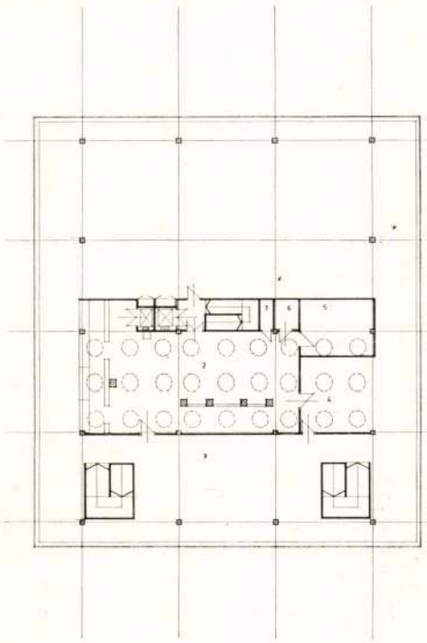

5

6

7

8

Az étterem és a 600 adagos konyhaépület földszintjén az előcsarnok mellett a büfé, a ruhatár, a kézmosók, a W. C.-csoportok helyezkednek el a főbejáraton megközelíthetően, míg a földszint gazdasági oldalán az előkészítők, a raktárak és egyéb szociális részek kaptak helyet, a gazdasági bejáratra fűzve.

Az emeletre került a tanári és a hallgatói étterem, a fehér és fekete mosogató, a felülvilágítós konyha és a kéziraktárak.

Az éttermi közlekedés kereszteződésmentes, a hallgatói étteremnél önkiszolgáló, a tanári étteremnél felszolgálós rendszerű.

K. I.

Hámori Béla

Munkásszálló, Budapest VI., Rippl-Rónai utca

Építész: Hámori Béla (BVTV)

Statika: Bogdányi Gábor
Serly Imre

Gépészet: Thuránszky László
Kerekes Aladár

Beruházó: Fővárosi Köztisztasági Hivatal

Generálkivitelező: Főv. 3. sz. Ép. Ipari Vállalat

Előregyártott elemek: Paksi Körzeti Építő KTSZ

Tervezés: 1970—1971

Építés: 1972—1974

Fotók: Orlai Ágoston

1. *Főhomlokzati részlet*
2. *Axonometria*
3. *Az utcai főhomlokzat*
4. *Az udvari homlokzat részlete*
5. *Udvari homlokzat*

6—7. *Lépcsőházi részletek*

8. *Általános emeleti alaprajz, 1 : 500*
   1. *Társalgó-TV szoba*
   2. *Szobaegységek*
   4. *Mosóhelyiség*
   5. *Szárító*
   6. *Raktár-vasaló*
   7. *Melegítőkonyha*
   8. *Mosdó-W. C.-csoport*
   9. *Raktár*
   10. *Betegszoba*
9. *I. emeleti alaprajz, 1 : 500*
   1. *Társalgó-TV szoba*
   2. *Szobaegységek*
   3. *Gondnoki iroda*
   4. *Előcsarnok*
   5. *Könyvtár*
   7. *Raktár*
   8. *Férfi W. C.*
   9. *Női W. C.*
   10. *Melegítőkonyha*
   11. *Mosdó-W. C.-csoport*
   12. *Raktár*
   13. *Betegszoba*
10. *Földszinti alaprajz, 1 : 500*
   1. *Szélfogó, előtér*
   2. *Porta*
   3. *100 adagos melegítőkonyha*
   4. *Étterem*
   6. *Gépkocsi behajtó*
   7. *Raktár*
   8. *Raktár*
   10. *Üzemi irodák*
   11. *Gépkocsi kihajtó*

Magyar Építőművészet 1975/4

2

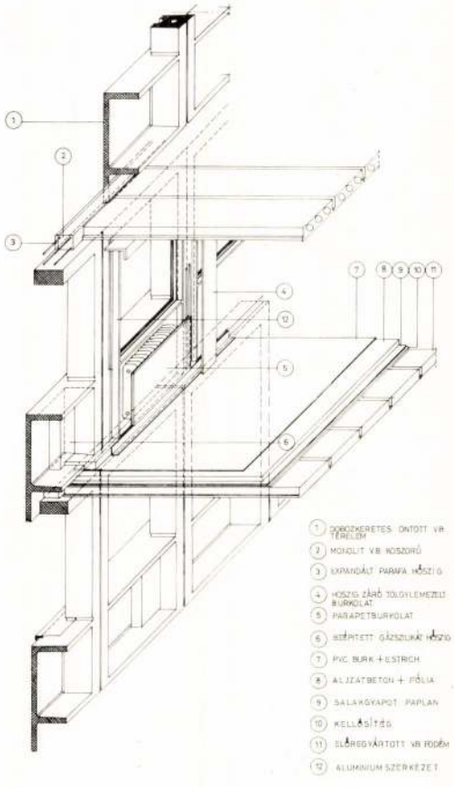

3

1

HÁMORI BÉLA

FRANK JÁNOS:

Szökőkútavatás

Sohasem voltam még szökőkútavatáson, a *Bohus Zoltán—Hámori Béla-mű* bemutatása előtt. Nem is volt ez szabályos, ünnepélyes avatás, csak „beüzemelés"; vagyis a szökőkút medencéje mellett egy ember leszállt a rejtett aknába, és kinyitotta a csapot. Megkezdődött a vízijáték. Hámori Béla építészmérnök telefonált nekünk előtte az ősszel, ha ráérünk, ne hagyjuk ki ezt a látványosságot, művüket, a millenniumi földalatti végállomása mellett könnyen megtaláljuk. Három fiatal kollégámmal vonultam ki, az építésszel és a szobrásszal együtt mindössze öt főből állott tehát a násznép. Nem szégyellem, meghatódtunk — a művészek titkolták —, még inni is elfelejtettünk utána.

Úgy kezdődött, hogy a fővárosi tanács elhatározta; a nagy közlekedési csomópontokon szökőkutakat épít, 'hadd frissítse a levegőt. Meg, gondolom, olyan szignálféléknek is szánták ezeket, mint amilyen például egy templomtorony: segítsen a nagyvárosban eligazodni. Teszem: „forduljon a szökőkútnál jobbra", vagy „... hát akkor találkozzunk ötkor a szökőkút mellett". Az első ilyen szökőkútmegbízást Hámori Béla kapta. Úgy érezte, szobrászra is szüksége van hozzá. Bohus Zoltánra gondolt. Személyesen nem ismerte ugyan, a műveit annál inkább; őt kérte föl partnerének. A művészek elmondták, hogy kétféle szökőkutat ismerünk. Az egyiken csakis a vízijáték szerepel, a másikon szobor, szoborcsoport viszi a főszólamot. Ilyen a Trevi-kút, az Engels téri Danubius vagy a volt Rákóczi téri szökőkút.

Hámoriék a figurális kutak útján indultak el. Csakhogy az alakot, a szobrot most már Bohus konstruktív felfogású plasztikája helyettesítette. És eleve arra törekedtek, hogy itt a víz szerepe ne legyen mellérendelt — mint ahogy a figuráknál csak járulékos elem —, hanem az egész plasztikai mű szerves részévé váljon. Hámori hívta föl Bohus figyelmét, hogy síkokat és formákat vízből is ki lehet alakítani, akárcsak a fémekből vagy más szobrászati anyagokból.

A plasztika teljes egészében tükörfényesre polírozott krómacél. Nem árthat neki a víz; rozsdamentes. Az ortodox konstruktivizmushoz mérten barokkos — miért, a barokkban talán nem volt logika? —, de nagyon egyszerű. Négy karéjos, homorú (konkáv) téglalap alakú lemez áll egymásnak háttal, a középen magasabb rúd, vagy inkább hosszú henger. A karéjok között is négy rúd, négyszögletes fejük van. Mind a négy karéjjal szemben, négy háromszög alaprajzú üveghasáb, síküvegek rétegeiből építette Bohus, vízhatlan ragasztóval kötötte. Az üveghasábok tetején fémkalapok. A művészek elárulták, hogy a karélyok íve nem „kerek", hanem *nyújtott parabola:* az építésznek arra is volt gondja, hogy ezeknek a tükörfényes lapoknak a gyújtópontja a velük szembe állított üveghasábokra essék, ne tűzzön a fény a járókelők és az autósok szemébe. Az építész és a szobrász gondolatait hidrológus tervezte meg aztán szakszerűen. Túlságosan szakszerű az én leírásom is, jól tudom, az olvasó már iskolai geometriaórán érzi magát, méltán: de ígérem, hogy a végén minden jóra fordul.

A Bohus—Hámori-szökőkutat, mint az elején mondtam, megnéztük a helyszínen is. Hámori terméskő medencét tervezett alá. Megeredt a víz, úgy, ahogyan a művészek kigondolták, nem epizodistaként. Dobai Ágnes művészettörténész megjegyezte, olyan volt a krómacél plasztika csupasz teste, mint a téli fa törzse, ágai: és most a víz lett a lombja, lombkoronája. Ami a leírásomban az előbb mértanias leckének tetszett, most világos funkciót kapott.

Mert dolgozni kezdett, mint a vízköpők együttese. A kockafejű négy rúd, négy függőleges, sík vízlapot szórt. Olyan formát, mint az üstökösök csóvája, a négy üveghasáb kalapjaiból meg négy domború (konvex) vízpalást ömlött, a négy fémpajzs homorú karéjának ellentétpárjaként. A legszebb, a legattraktívabb, a szökőkút közepébe állított hosszú hengerrúd játéka volt: a belőle kilövellő vízmennyiség tudniillik szabályos — mintegy öntéshiba nélküli — üvegharangot produkál. Ez a szökőkút koronája.

Láttam tehát a krómacél testet magában, láttam a hozzá tartozó vízjátékkal; Bohus és Hámori elmondták azt is, hogy tavaszra újabb, harmadik effektussal gazdagodik a kútjuk; a világításával. A medence külső pereme alá szufittákat szerelnek. Este olyan lesz a kút kávája, mintha lebegne, a medence fenekére pedig reflektorokat helyeznek, hogy a téli, a nyári szökőkút még egy esti szerepében is tündököljön.

Persze, mellőzik a színes lámpákat. Az ezüstfehér krómacélhoz csakis az éles fehér fény illik. Bohus — különben is az üvegplasztika mestere — elmondta, hogy az egyetlen kompromisszumuk is csak látszólagos. Az üveghasábok beépítésénél arra gondol, hogy a zöldesen áttetsző üveg, télen a víztelenített szökőkúton is emlékeztessen valamennyire a vízre — ha van ilyen —, a víz színére.

Most a cikkem megírása előtt újra kimentem a téli, száraz kúthoz. Óriási, kövér, fekete varjak sétáltak körülötte. Azt mondták: „Kár, kár, kár, hogy elmúlt a nyár." Persze, ők is a jövő nyarat várják, hogy újra gyönyörködhessenek a vízkonstrukcióval kilombosodott Bohus—Hámori-szökőkútban.

ÉLET ÉS IRODALOM Bp. 12
1979. dec. 1. XXIII. évf.
48. sz. 12. lap.

azért említem, hogy fölelev[illegible] sem. Annál kevésbé tartanám érdemesnek, mert — szerinte[illegible] Weöres lírikusi indítékait és világnézeti hátterét már elég régen (és tendenciáiban helyesen) megfogalmazta az irodalomtörténész Szabolcsi Miklós és egy (akkor még ifjú) kritikus, Sükösd Mihály. Fölteszem: a Szilágyi-tüzelte vita heve is *csihadtabb* lett volna, ha indítója még előtte megsondolja: tézisei jórészét felvetették a Szabolcsi- és Sükösd-tanulmányok.

Ha Weöres világszemléleti hátterével (egy-egy mondaton kívül) nem is, lírája bölcseleti-metafizikai (ismeretelméleti) alapjaival kielégítően foglalkozik *Bata Imre* imponáló terjedelmű könyvében. Akkor, amikor a *Weöres Sándor közelében* kilencvenedik oldalától azt taglalja, hogy miért nevezte mesterének Weöres az életfilozófus Hamvas Bélát, aki — mint írja — „meglátta törekvéseiben az ősköltőt, az orphikus poéta inkarnációját."

Szellemi találkozásukat kultúrakritikus mivoltukkal hozza összefüggésbe (érvényes érveléssel) Bata Imre. Majd — a témakívánta részletezéssel — *leírja* (anélkül, hogy bármilyen szempontból *minősítené*, meg- vagy elítélné) létfelfogásukat, mely megnyilvánulási formáik különbözősége ellenére közös. A minősítés elhagyásáért azonban aligha érheti szemrehányás a kritikust. A minősítések árnyalt indoklásával egyszerűen fölborulnának más feladatot vállaló műnek (mérnökileg kiegyensúlyozott) belső arányai. Márpedig, ha van igényes kritikus Magyarországon, aki fontosnak tartja tanulmánya megformáltságát, kecsességét, aki féltékenyen őrzi eszszéi egységét, akkor az — néhányadmagával, főként szépírókkal együtt — éppen Bata Imre.

Végletes műgondjától, választott esszéstílje hajlástörvényeit követő konokságától válik ez a több mint negyedfélszázoldalas Weöres-könyve is *műegységgé*. Olyan zárt egésszé, melynek szövege — mint a regény — kipréseli magából az oda nem tartozó (redundáns) toldalékanyagot. Ezúttal azt a hatalmas problémakört, melynek megigazán eseményszámba menő értékének keletkezési idejére is esik Bata „inaskodásának" tíz esztendeje, nem árt itt hangsúlyozni azt sem, hogy az ő (és részben Kovács Sándor Iván) közreműködésével jött létre a Három verébhat szemmel, sőt a Psyché is a költő műhelyében.

★

„Ez a könyv bevezetés Weöres Sándor verseinek olvasásába" — hangzik a szándékosan egyszerűsítő könyvajánló fülszöveg. Néhány percig el is hisszük Batának az önironikusan tanári műfajmeghatározást. Aztán, már a Fű, fa, füst című vers égmagasan szárnyaló elemzésekor rájövünk, hogy — tisztességgel szólván — *átejtésnek* vagyunk élvező áldozatai. Bata nem bevezet, hanem nyakonfogva beperderít a költő „kozmoszába". S már az első fejezetben körénkhúzza lírai labirintusának összes falait. Amíg a teljes „bevezetést" el nem olvassuk (óhatatlanul egyvégtében-egyvágtában, s csak a szellemi szélfúvástól, a koncentrálás kötelességétől el-elkankadva), addig ki sem bocsájt az esszé-építményből, melynek anyaga, igaz, nem az övé, de minden tégláját a Bata Imre nevű *konstruktőr*, könyvpallér készítette.

Könyvéből ezért győződnek majd meg a Weöres-rajongók és hódolók tízezrei, hogy érzelmi kapcsolatuk a költővel intellektuálisan is szükségszerű. Ezért találják meg benne Weöres-hatás alá kerülésük minden magyarázatát, Weöresben való részelésük csodájának megfejtéseit. Egyszóval, hogy mi az *értelme* annak, ha valaki rendületlenül és rendszeresen, új és új gyönyörűségeket találva benne, elmerülten olvassa az egészében enigmatikus Weöres életművet.

Más kérdés, hogy ha például egy kezdő versolvasó komolyan bevezetésnek tekinti a művet, az ennek a kötetnek révén soha életében nem jut el Weöres verseinek naív fizelgetéséhez. Inkább elirtózik az egyszerre gyorsiramú

Ebben a — weöresi versszóval — „benső tájba" vezető műben Bata még summázatként sem von le az életművel kapcsolatban semmiféle végső érvényű, ítéletmondó következtetést. Weöresnek csak a legnagyobbakéhoz mérhető (bár valójában méricskélhetetlen, *immenzurábilis)* lírai-dráma *költői* teljesítménye neki evidencia. Hogy pedig irodalomtörténeti rangsorolásával kísérletezzék, azt nyilván fölös szószaporításnak tartja. Persze, ha nagyon megszorul, erre is van — Weöres-alapozta — elképzelése vagy ötlete. A költőt az irodalmunk hátterében feltalálható *manierisa* vonulathoz kapcsolja. Egyebek közt azért, mert a manierizmus — merész jelentéstágításban — a „modern irodalmi gondolkodás következése". S Weöresnek kétségtelenül „modern", vagyis — Somlyó György eredetmeghatározását elfogadva — *rimbaud-i* jellegű és természetű a gondolkodás- és alkotásmódja. Ez készteti arra, hogy a művészetben teremtse újjá az életből elenyészett *létegészet.*

Ám, Weöres — s ezt Bata brilliáns (azaz: minden *lapjával* egyformán csillogó) elemzéseiben (hangsúlyokkal és félszavakkal, jelzőfosztásokkal és visszavonásokkal, általánosításokkal és konkretizálásokkal) tárgykifejezési alapnak mindvégig fenntartja — „nem közöl összefüggő gondolatmenetet, filozófiát, rendszert, világnéztetet, vallást. Nem tanít valamire, ahogy az ellenkezőjére sem. Mégis szuggeszív, mégis hatáskörébe von... Ahogy a zenében járatlan is odaadóan hallgatja Bachot, mert jó hallgatni. Ugyanerre gondol Weöres is, mikor kijelenti, hogy ne az ember olvassa a verset, hanem a vers az embert. Vagyis ez a költészet üres edény, mindig az tölti meg, aki használja."

Bata Imre — mint előtte jónéhányan írótársak és kritikusok — egy nagyszabású, Weöreshöz méltó esszérevalót merített ebből az edényből. Ami ezek szerint úgy „üres", hogy kifogyhatatlan.

Munkásszálló, Budapest XXI., Csepel, Kiss János altábornagy utca

Építész: Hámori Béla (BVTV)

Magyar Építőművészet 1978/4

HÁMORI BÉLA

Gépészet:	Szalay József Thuránszky László Légrádi János Kerekes Aladár	Generálkivitelező:	Középületépítő Vállalat
		Építésvezető:	Németh Béla
		Előregyártott elemek:	Paksi Körzeti Építő Ktsz
Emeléstechnológia:	Neumayer Mihály		Várszeghi József, Weiss József
Beruházó:	Csepel Vas- és Fémművek Szociális Intézmények László Gyula, Vargha Béla	Tervezés:	1972
		Építés:	1974—1977
		Fotók:	Orlay Ágoston

Belsőépítész: Kovács Rózsa
Statika: Surányi György

1

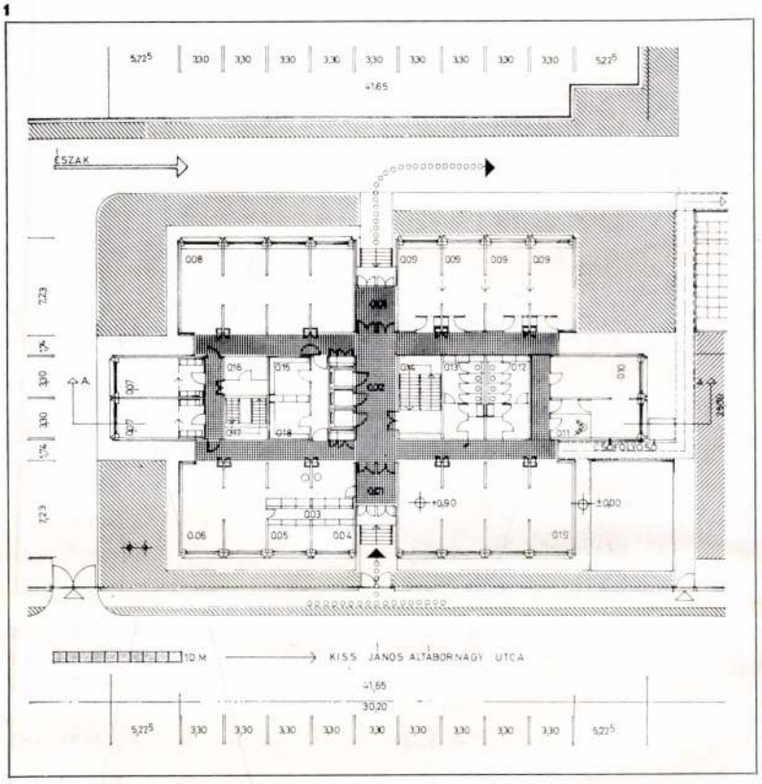

2

3

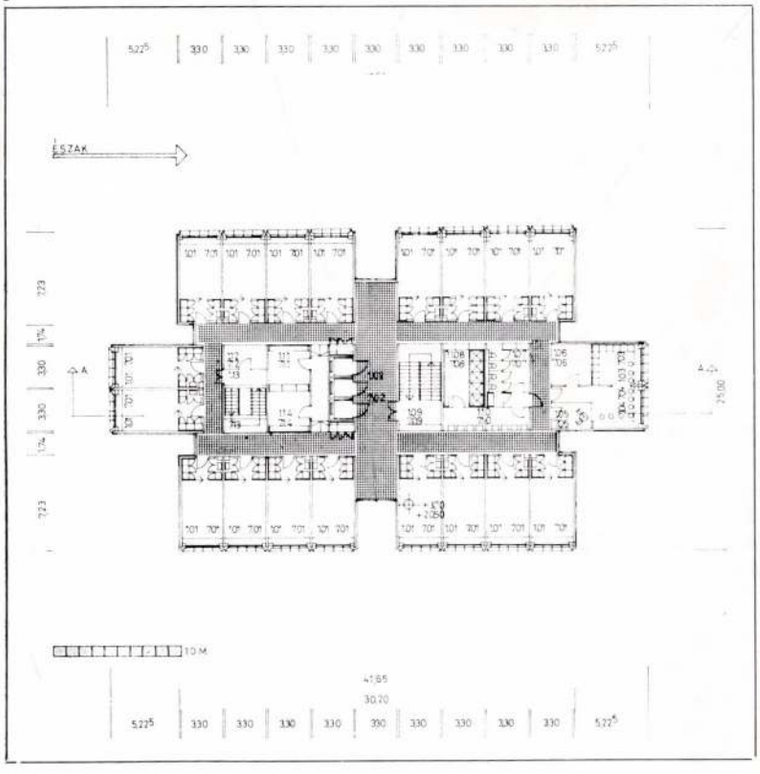

4

4

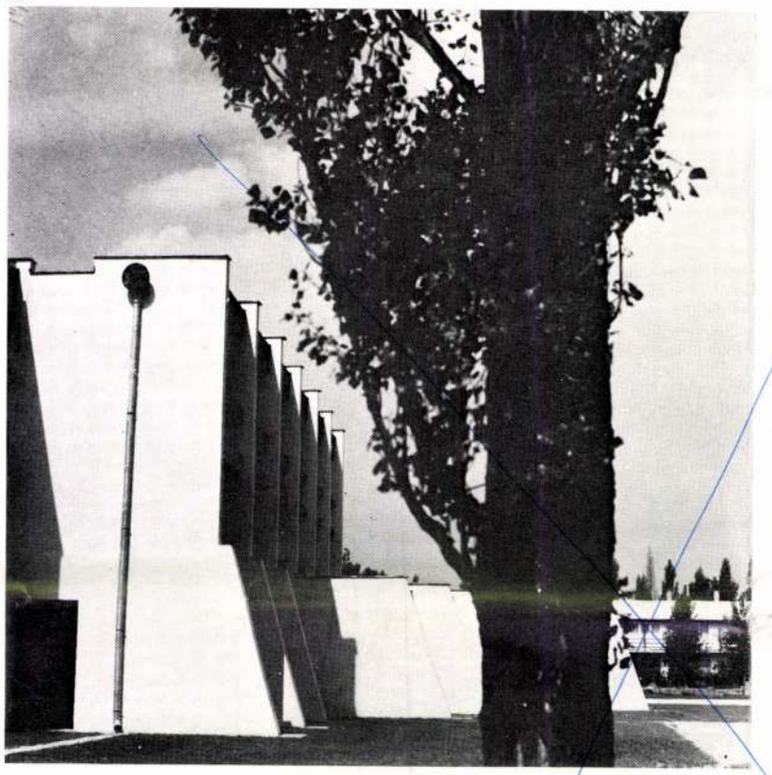

5

6

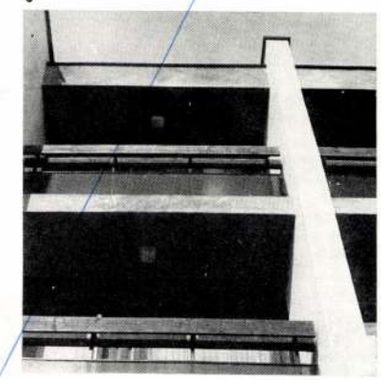

7

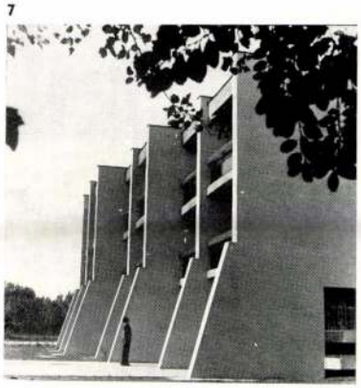

8

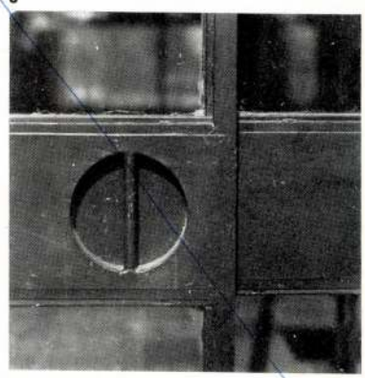

9

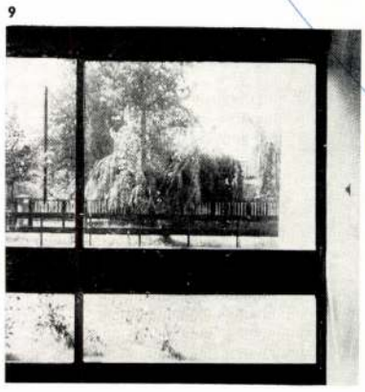

tes karaktere a megtört plasztikusságban szinte magához vonzza az arra járókat.

A belépőt a fogadóhelyiségeken túl társalgó-játékszoba, büfé és 80 fős étterem fogadja; e helyiségek a megtört harántfalak között játékosan szóródnak, s csak az áttört álmennyezet fogja egységbe az egészet. A szerkezetet fehér kismozaik takarja tört színével, találkozva a padlózat vörös tardosi kövével.

Már itt feltűnő, hogy a szerkezeti harántfalak egymással merőleges síkban találkoznak. A földből kinövő szerkezetek ferde, majd függőleges — aztán vízszintesben játszó határvonalainál játszó csipkézés adja a határozott jelleget.

Ez oldja fel a már megszokott lepény és a főépület élesen elválasztott tömegének szokásos jelenítését — mert ennél az épületnél ez egységes tömegjátékká szelídül.

A kavics-szemcsés betétek — a teljes üvegfalak ellentéte — a loggiák mennyezetének sötét színe fokozza a játékosságot a külsőn — és ez uralkodik az emeleti szinteken is, ahol a nem szokásos folyosórendszer táguló és szűkülő méreteivel az otthonosság varázsát teremti meg a szokott szállodai körfolyosók kongó azonossága helyett.

A logikus formálású és könnyed hangulatú épület talán a szakmán belül is segítséget nyújt a környék építőinek az egyszerűség eszközeinek felhasználásával alakítható épületek megteremtésére, mert új és kellemes színfoltként javít azon a helyzeten, amit a „Balatonparti építészet" Földváron is az elmúlt évtizedekben teremtett.

Szigetvári György

1. Épületkontur
2. Délkeleti kép
3. Az üdülő környezetében
4—9. Homlokzati és belső részletek

1. Contours de bâtiment
2. Vue de sud-est
3. Ambiance de la maison de repos
4—9. Détails de façades et de l'intérieur

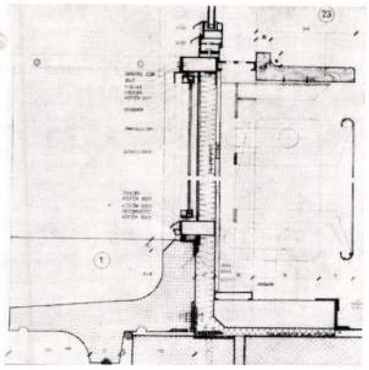

5

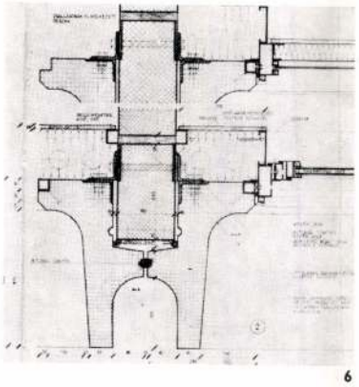

6

7

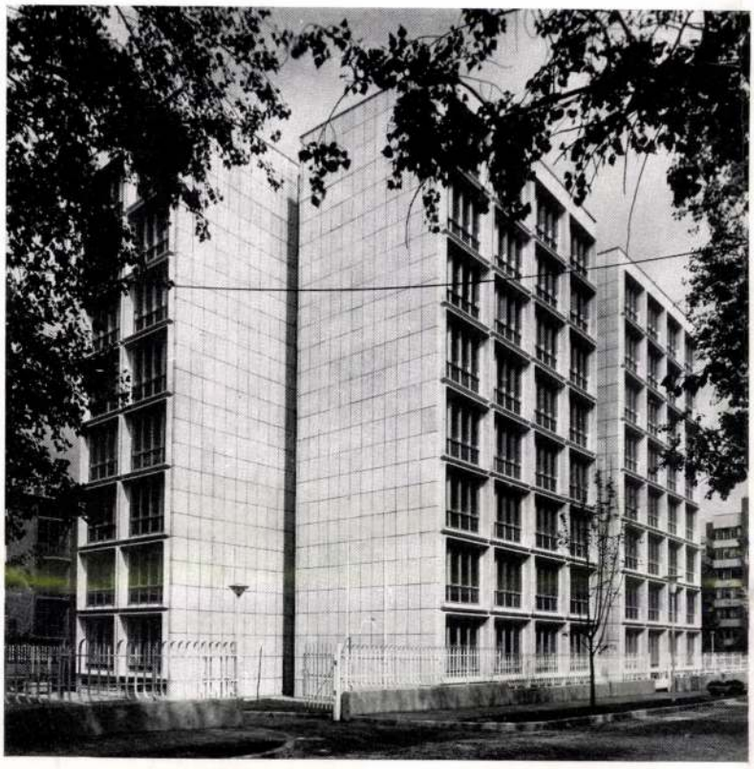

8

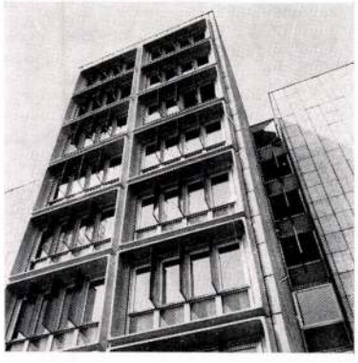

9

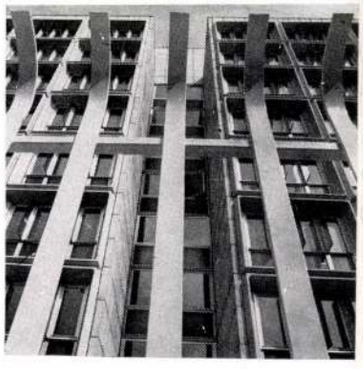

10

11

A Csepel Vas- és Fémművek munkásszállója 504 férőhellyel 1977-ben készült el.

Az épület, bár haránt rendszerű Outinord szerkezetű, alaprajzi rendszerét tekintve „öttraktusú" épület. A kialakított alaprajzi rendszer annak a lehetőségét biztosította, hogy a szállószobák elfogadható tájolás irányába nézzenek, valamint azt is, hogy a homlokzatok a mögöttük elhelyezkedő helyiségek hasonlósága következtében azonos megjelenésűek lehessenek. A középső traktusba olyan helyiségek kerültek, amelyek természetes világítást és szellőzést nem feltétlenül igényelnek, ugyanakkor függőleges vezetékeikkel jól kapcsolódnak a pincében elhelyezett gépészeti helyiségekhez.

Az épület külső megjelenését a 3,45×2,8 m méretű, a szobák elé, az alapszerkezetekre szerelt műkő keretek határozzák meg. Ezeknek a kereteknek, valamint a beléjük helyezett függőleges, drótüveg napvédő lamelláknak a plasztikussága biztosítja az épület karakteres megjelenését. Jól illeszkedik a keretek alkotta homlokzati rendszerhez a végfalak előregyártott műkő burkolata.

Az épület körüli terület játszóterületeivel, sétányaival, ülőpadjaival, valamint a gondosan formált laposacél kerítés az ilyen jellegű igények esztétikus kielégítését biztosítják.

Az épület belső megjelenése még kedvezőbb lehetne, ha az építtető a tervek szerinti mobil bútorokat és függönyöket helyezte volna el az épületben.

Az épület főbb szerkezeti anyagai a következők:

— falak és födémek: 3,3 m-es falközű Outinord zsaluzattal készített vasbeton,
— válaszfalak: KÖZÉV típusú falak, tapétázva, ill. csempézve,
— homlokzati keretek: csiszolt fehér műkő,
— homlokzati burkolólapok: rovátkolt fehér műkő,
— napvédő lamellák és erkélymellvédek: dróthálóbetétes színes üveg,
— homlokzati nyílászárók: alumínium,
— belső nyílászárók: fémtok, fa ajtólapok,
— vízszigetelés: NEOACID,
— hőszigetelés: parafa.

Az épület jó minőségű kivitelét a megvalósításban résztvevők jó együttműködésén túlmenően az is elősegítette, hogy a tervdokumentáció megfelelő részletességű volt, és az épület tervezője a kivitelezés során az építést tanácsaival folyamatosan segítette.

Balázs György

1. Földszinti alaprajz, M=1 : 600
2. Kiss János utcai nézet
3. Emeleti alaprajz, M=1 : 600
4. Homlokzati részlet
5. Részlet, M=1 : 20 (függőleges metszet)
6. Részlet, M=1 : 20 (vízszintes metszet)
7. Kiss János utcai nézet

8—11. Külső és belső részletek

1. Schéma du rez-de-chaussée
2. Vue du côté de la rue Kiss János
3. Schéma d'étage
4. Détail extérieur
5. Détail (section verticale)
6. Détail (section horizontale)
7. Vue du côté de la rue Kiss János

8—11. Détails extérieurs et intérieurs

A kőszegi Jurisich tér nyugati beépítésének elméleti rekonstrukciója

Történeti városok korábbi beépítésének elméleti rekonstrukciója városrendezési tervek készítéséhez, építészettörténeti vizsgálatokhoz, egyes épületek kutatásához és helyreállításáéhoz egyaránt nagy segítséget ad. Az utóbbi években erre már több gondot fordítottunk és ezáltal némi tapasztalatot is szereztünk. Ismerjük középkori lakóházaink általános típusát és átalakításuk szokásos formáját. A történeti városokban a lakóépületek dominálnak, épp ezért volt fontos e házak egykori kialakításáról, változásukról, belső átrendezésükről néhány alapvető kérdést megválaszolni. (E témáról írt Dávid Ferenc „Gótikus lakóházak Sopronban" Magyar Műemlékvédelem 1967—1968, továbbá Sedlmayr János: „Soproni lakóházak újabb kutatási és helyreállítási eredményei", Műemlékvédelem 1975/1.).

Az eddig közölt tanulmányok elsősorban a soproni lakóházak középkori kialakítását, illetve azok fejlődését taglalták. Ma már bizonyosan állíthatjuk azonban, hogy a megállapítások a történeti Magyarország városi beépítésére általánosan érvényesek, sőt — véleményem szerint — így épültek Ausztria, Csehszlovákia, valamint távolabbi közép-európai országok lakóházai is.

Mielőtt a címben szereplő kőszegi épületsor vizsgálatára áttérnénk, tekintsük mégegyszer át a középkori városi lakóházak fejlődésére tett megállapításokat. Eszerint:

1.) Középkori (XIV. századi) lakóépületeink merőlegesen állnak az utcavonalra. A beépítés jellege tehát „fésűs", illetve „fűrészfogas", a XV. század második feléig tehát nem zártsorú. (E beépítés karaktere azonban nem németes, ill. észak-európai, mint ahogy a jellegzetesen magyar falukép sem az!)
2.) Középkori — szőlőműveléshez igazodó — lakóházaink két alapvető típusát ismerjük: a) keskenyebb telkeken az utcára merőleges főépület mellett csupán udvar van, a kerítésfalban levő kapu a telek, illetve a homlokzat egyik szélén nyílik; b) szélesebb telkeken a beépítés és homlokzat hármas tagolású, az utcára merőleges főépület mellett fedetlen udvar, valamint melléképület áll. A kapu a homlokzaton a kisebb szélességű melléképület felé eltolódik.
3.) Mindkét lakóháztípus „főépülete" általában egyemeletes. Alul van a présház, míg a lakás az emeleten helyezkedik el. A lépcsővel megközelíthető lakás általában háromsejtes: utca felől találjuk a lakóteret („tiszta-szoba"), mögötte konyha, majd lakókamra épült. Ez a beosztás lényegében megfelel a későbbi háromosztatú magyar paraszthász sémájának, amely nyilvánvalóan a városi épülettípusokból nyerhette alakját. A kapu mögött kezdetben még nincs fedett kapualj. A melléképület tengelye ugyancsak merőleges az utcavonalra, amelyben kamra vagy üzlet létesült.
4.) A középkori épület tömege és nyílásainak rendszere híven követi a funkciót: a présháznak ajtaja és kis résablakai vannak, a „tiszta-szobának" nagyobb és erősen díszített nyílásokat készítettek.
5.) A fésűs, illetve helyenként fűrészfogasan fésűs XIV. századi beépítést a XV. század második felében fokozatosan zárt beépítés váltja fel. Az átépítés során fedett kapualj készül, amely felett szintén lakókamra létesül. A melléképület felett szintén lakókamrát építenek. Az így kialakuló beépítés sok helyen csak a XVIII. században válik egyöntetűen zártsorúvá.

A barokk zártsorú utcaképben még mindig felfedezhető a fésűs jelleg: a kapualjak és kapuk ugyanis a barokk építészet szimmetriatörekvése ellenére az eredeti helyükön maradnak. Az aszimmetrikus homlokzati nyílások korábbi rendszerét egyes és kettős pilaszterek ügyes váltakozásával kendőzik el. A nagyobb szélességű főépület azonban a homlokzaton mégis kirajzolódik, mert a középkori lakóházat még részleges pusztulása esetén sem bontják le. A ház első beosztása alig változik, és a nyílások régi helyükön maradnak. A lakóházat ugyanis udvari beépítésekkel bővítik, a keskenyebb telkeket U alakúvá, a középkapualjakat általában zártudvarossá alakítják.

A kőszegi Jurisich tér páros számozású nyugati oldalának beépítését ugyancsak a fenti elvi séma szerint vizsgáltam. Sokáig úgy tűnt nekem hogy itt elhelyezkedő épületekre nem vonatkoztatható ez az elmélet. Néhány egyedi kutatás és helyreállítás után azonban a középkori beépítés rekonstruálásához ma már elegendő adatunk van, és kiderült, hogy az elvi séma itt is igaz.

A *Jurisich tér páros számozású oldala* — a Hősök tornyától a Chernel utca betorkolásáig *ma öt épületből áll*. A torony mellett a most helyreállított *6. számú* épülettel kezdődik a sor (tervező: Sándyné Wolf Katalin) amelyben földszinten klub, emeletén kiállítási helyiségek vannak. A következő, *8. számú épület a Tanácsháza*, amelynek homlokzatát az utolsó húsz évben kétszer tatarozták, de az egész épület részletes kutatására mindezideig nem került sor, oldalhomlokzatán azonban néhány középkori résablak már régóta ismeretes. A Jurisich tér *10. számú lakóházat* ezideig még nem kutatták, kapukeretezése gótikus, de többször átfaragták. A *12. számú plébánialak* homlokzatát Dercsényi Balázs 1977. évben tárta fel: az előreugró részén a földszinten gótikus kőkeretes ajtó, emeletén gótikus ablak és Mátyás címereinek festett részletei kerültek elő. Visszaugró homlokzati szakaszán, a kapu mellett egy második nagy bejárati nyílás keretezése jött napvilágra. A *Jurisich tér 14. számú lakóház* helyreállítását 1965-ben terveztük (tervezők: Sedlmayr János és Kriszt György). A munka során homlokzatán az ismert gótikus keretezésű bevilágító ablak alatt a járdavonalnál mélyebben fekvő pincebejárat, valamint a ház kapuja körül sgrafitto-díszes keretezés került elő. Udvari oldalán ugyanakkor reneszánsz árkád és gazdag mintázatú növénydíszes homlokzatképzést lehetett bemutatni.

inkább emlékeztet a régi temetők évszázadok alatt felhalmozódott kőerdejére. Itt is említhetnénk Sass Valéria nekropoliszát és ide tartozik Ortutay Tamás spirál formában telepített ligetterve. Mind közül a legvonzóbb talán Rajk László álomszerűen finom és szabad tája a képet uraló, acélrudak szorításában vergődő életfával, melynek tövéből eleven víz csordul, hogy vékony, de el nem apadó ereivel behálózza az egész sírkertet.

A bírálóbizottság által kiemelt, első helyre sorolt három munka lényegében egyik, az előbb felsorolt típushoz sem tartozik.

A három közt a legegyszerűbb Deim Pál és Pirk Ambrus közös munkája. Ők egy nagyvonalú eleganciával rendezett kert gyújtópontjában helyezik el emlékművüket. Az egész roppant csöndes, nem történik semmi rendkívüli; csak egy téglányi formájú ládát látunk, melynek megnyílt oldalából mintegy kiömlik – egyetlen szétválaszthatatlan, egyformára préselt alakok tömegeként – az ártatlan holtak megrendítő serege. Oltár és tömegsír; megbékélt, emelkedett csend, és örök, feloldhatatlan vád. (Megjegyezném, hogy a kompozíció egyszerűsége, s a helytől valójában függetlenül is érvényesülő plasztikai ereje, egyértelmű mondanivalója szinte bárhol másutt is megállja a helyét.

Lugossy Mária és munkatársai – Hámori Béla, Szász Péter – a pályázat talán „leggrandiózusabb" tervét mutatták be. A járószint alá süllyesztett vörös gránit tér egy barokk katedrális pompájával öleli magába a forradalom vezéreinek és névtelen halottainak sírjait, emlékét. Szentély és zarándokhely, amely egyszerre szolgálja a fennkölt emelkedettség kollektív érzetét, s egyszerre képes az intim, egyéni bánat hátterét is nyújtani. Érdeme a műnek az is, hogy csak ott, az adott helyen, a 301-es parcellában képzelhető el: oda van kitalálva. – Ugyanakkor sajnálnunk is kell ezért, mert igazán nagy kár, hogy ezt a remek munkát így nem lehet máshol felállítani.

Befejezésül a pályázat nyertes művéről kell szólnunk, s akkor leszünk a legpontosabbak, ha szó szerint idézzük a bírálóbizottság közösen kialakított véleményét:

„A zsűri Jovánovics György modelljében látta azt az igéretet, mely a legteljesebben, legsokrétűbben, legmélyebb szimbolikával valósítja meg az emlékművet. Ez a terv egyesíti magában a síremléket és az emlékművet, a közösségi jelet és a csak a művészre jellemző önálló formavilágot, a plasztikus körüljárhatóságot és a bejárásra kényszerítő zarándoklatot.

Jovánovics pályamunkája a helyszín és az események tanulmányozásával, az ott található motívumok felhasználásával készült, és a sírkert és az emlékmű tárgyi elemeit úgy formálja meg, hogy ezek az objektumok egyúttal, emelkedettebb szinten a tragédiára és annak történelemformáló titokzatos hatalmára is emlékeztessenek. A pályamunka nem szokványos emlékmű vagy csupán hősiességet jelképező obeliszk terve, hanem rituális út. Kezdete a parcella központi helyén, 1956 milliméter mélyen a földbe süllyesztett fekete gránitoszlop. Innen vezet az út ahhoz az építményhez, amelynek alsó szintje megmunkálatlan kövekből áll, és szűkfolyosót képez. E folyosón áthaladva jut a látogató újra a szabadba, az Angyal István végakaratát jelölő rusztikus kőtömbhöz, melyen „ajtó" körvonalai – a halál kapujának jelképe – láthatók. Útközben a mártírok nevét olvashatjuk a földre fektetett kövekre vésve. A faragatlan kőépítményt felül fehér kőlemez zárja le. E választóvonal fölött „egy másik világ" kezdődik, az utókor emlékezete. Ennek főmotívuma a lepellel letakart szarkofág és mögötte az oszlop. Mindkettő fehér, feladatuk nem a gyász, hanem a tisztaság és a kegyelet kifejezése.

Valójában archaikus nekropolis, a pogány temetkezési hely és az utókor számára tiszta, fehéren világító jelkép kettősségéről van szó, és ez a kettősség képviseli '56 örökségét. Az épületegyüttes egyszerre utal ősi, öntudatlan mélységekből táplálkozó szakrális szertartásokra és arra az átszellemültségre, mely csak az elvont gondolkodás sajátja. A formák és felületek ellentétei misztikus feszültséget okoznak. Aki az alvilág szűk folyosóján (a vesztőhelyre vivő börtönfolyosón) végigmegy (melyről az egykori halálraítéltek mind megemlékeznek) a kékre festett kapuhoz (amelyen át a holttesteket elvonszolták), az átélheti az egykori állapotokat. Ez a „halál kapuja" a síremlék-szimbolika alapvető eleme: a látogatónak szembe kell néznie azzal a „bizonyos" ajtóval. A pályamunkához tartozik még a parcella határait kijelölő fekete oszlopok rendszere. Ezek arra hivatottak, hogy a helyet elkülönítsék, és a szertartás meg az emlékezés színterévé avassák."

HÁMORI Béla

Gádor István, a barcelonai kiállításon aranyéremmel
kitüntetett keramikus-művész újabb munkái. — Keramische Werke des István Gádor. — Ceramic works by I. Gádor.

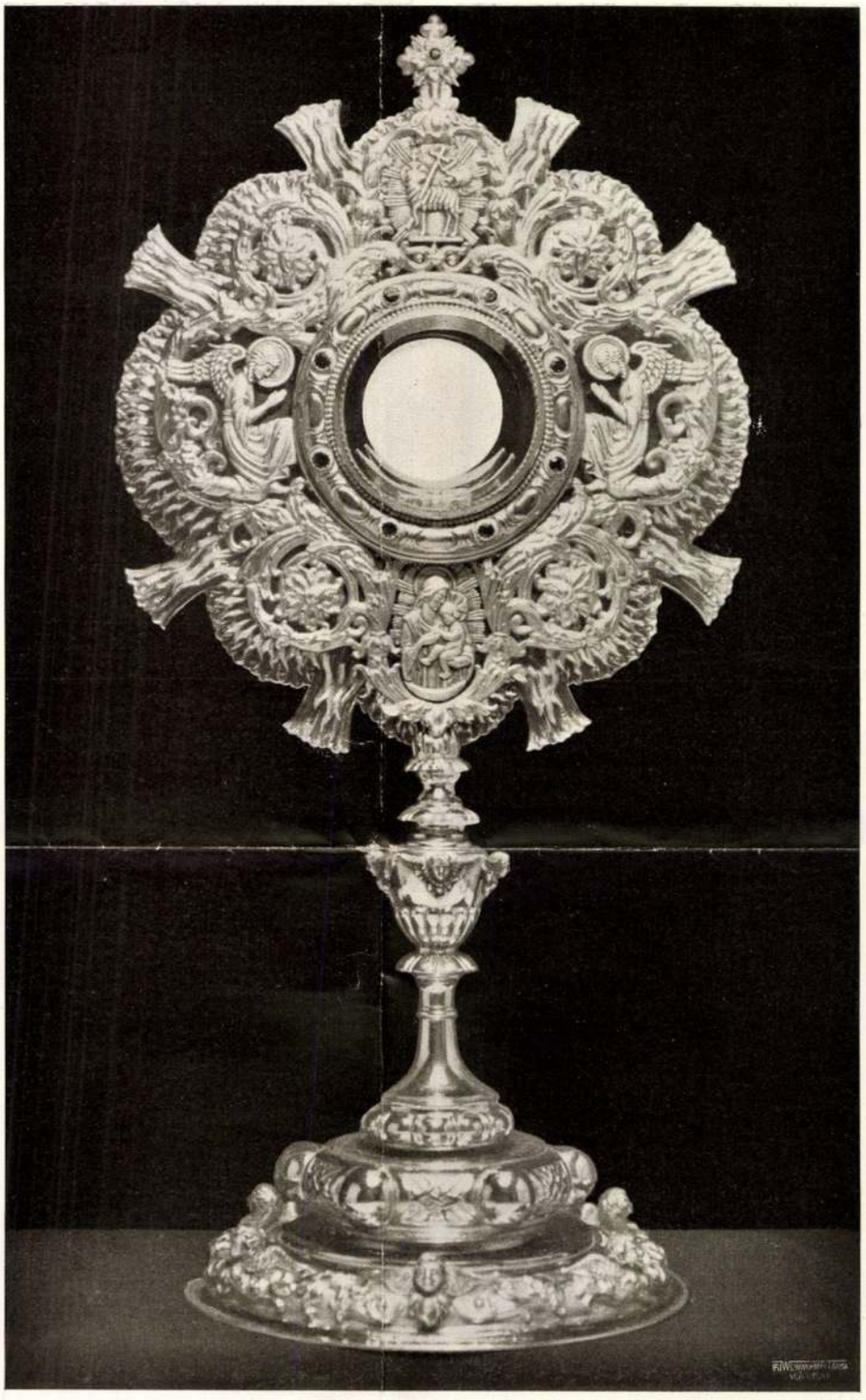

Szentségtartó
Hámor Saroltától, készült a Szent István templom részére. — Monstranz von Sarolta Hámor. — Monstrance by S. Hámor.

Magyar Iparművészet
1930. 72. l.

Hámor Sarolta

ötvös

1922 – 27 !

Éimisk. 1930. 84. l.

Viselet.

Pandur kapitány.

A teljes fegyverzetben á
néz. jobb kezével botjára tám
emelt puskáját tartja. A hegy
szanak. Felirata:

CAPITAINE DES P

legalól: A Paris Chez Mde
vis a vis le

Szines rm., mér. a

Szn. 48-9
-686-902-

Hámor Sarolta

Ötvösmunkáját megvette a főváros.

irod

Képzőművészet

1928. II. évf. 173. l.

Hámor Sári

ötvös

HÁMOR SÁRI alig került ki a m. kir. iparművészeti iskola ötvösszakosztályából, már szép sikert ért el a székesfőváros iparművészeti tervpályázatán, mert több tervét a bíráló-bizottság 300 pengős díjjal jutalmazta. A jeles képzettségű és tehetséges fiatal úrileány önálló munkáiból e számunkban mutatunk be néhány szemelvényt.

Magyar Iparművészet

1928. 163. l.

Hámor Sarolta

iparm.

Él. 1928.

3710. Boruth Andor.
Sz. Sátoraljaújhelyen 1873 jul

Férfi kutyával.

Az ábrázolt férfi ~~egész~~ alakban ~~vasz~~ látha ~~ábrázolta~~
szembe néz és bot~~ra~~ra támaszkodi
gét fogja. Rövid haja, szemöldök
la és szeme barna. Öltözete: nem
tott gallérú ing, csomóra kötött
ga czipő. Jobbról zsemlye-szinű
Az elotérben, az út mentén ~~egy~~ ma
baltól,
A hattér hegyes vidék felhős égb

Vaszon, mér. 200.5:115 cm.
A Képcsarnok Egyleti alap
tett 2650 Kán. A Képzőművészeti T
17-én az 1907. november hó 26-án
ex 908).

Képcsarnok 1904-1907

Sz. Hámor Sarolta

*

Sz. Hámor Sarolta rézmunkái fejlettebb művészi ízlés felé haladnak.

*

Magyar Iparművészet

1931. 133. l.

Sz. Hámor Sári

Ötvösmunkái

Repr.

Magyar Iparmüvészet

1931. 155. l.

Hámor István épített

Volt egyszer egy zsinagóga...

Már csak az idősebbek emlékeznek az 5697. esztendő tisri elsején (1936. szeptember 17-én) a Lenke úton (jelenleg Bocskai út) felavatott, ezer személyt befogadó zsinagógára. A templom felépítése azért vált szükségessé, mert a múlt század harmincas éveinek elején már négy imaterem működött Lágymányoson, illetve Kelenföldön.

Szakemberek szerint a Novák Ede és Hámor István által tervezett épület markáns egyszerűségével, vasbeton vázszerkezetével új irányt jelentett a zsidó templomépítészetben. A bejárattal szemben, mélyített fülkében helyezkedett el az impozáns frigyszekrény. A travertínóval és vörös márványlapokkal burkolt szentély fölött volt a kórus elölről loggiásan kialakított helye, ahol később az orgonát is elhelyezték. A kétoldalt lévő, hagyományos formákat és modern vonalakat ötvöző, bibliai motívumokkal díszített színes üvegablakok sajátos hangulatot teremtettek. Külön érdekességet jelentett az előcsarnoknak imaterem céljára is alkalmas kiképzése.

Az avatás tiszteletére több ezer ember gyűlt össze a templom előtti feldíszített téren, ahol a kormány, a székesfőváros és a fegyveres testületek képviselői is megjelentek. A zsinagóga bejárata előtt lovas rendőrök adtak díszőrséget. Az ünnepségen részt vett az Országos Frontharcos Szövetség küldöttsége is. A felekezeti vezetők között ott volt Stern Samu udvari tanácsos, a Pesti Izraelita Hitközség és az Országos Iroda elnöke, Wertheimer Adolf, a Zsidó Múzeum és az Izraelita Magyar Irodalmi Társulat elnöke, és még sokan mások. Cserkészek kürtje jelezte, amikor a baldachin alatt hozott tóratekercsek a Verpeléti úton (most Karinthy Frigyes út) lévő imaházból megérkeztek az épület elé. A budai zsidó templomok egyesített kórusa Alpár Ignác vezetésével zsoltárokat adott elő, miközben a megjelentek bevonultak az új zsinagógába.

A szent tekercseket Sirota Sándor főkántor és Perlmann Arnold körzeti kántor imája mellett helyezték el a frigyszekrényben. Az avatóbeszédet Kiss Arnold budai vezető főrabbi tartotta, majd Benoschofsky Imre főrabbi gyújtotta meg az örökmécsest. Beszédet mondott a Zsigmond utcai (most Frankel Leó út) templom főrabbija, Vidor Pál is. Lamotte Károly, Budapest alpolgármestere üdvözlő szavaiban méltatta a budai zsidóság áldozatkészségét, és örömmel nyugtázta, hogy a főváros egy szent célra használt, művészi építménnyel gazdagodott.

A békés helyzet azonban rövid ideig tartott. Az 1938-as első, majd az ezt követő további zsidótörvények folyamatosan korlátozták a zsidónak tekintett személyek jogait és életlehetőségeit. A közelgő veszély jele volt az is, hogy a Bocskai úti zsinagógát rendszeresen látogatta több, a nácik által 1938-ban megszállt Ausztriából elmenekült hittestvérünk. A negyvenes évek elejétől az embertelen munkaszolgálat miatt jelentősen megcsappant a templomba járó férfiak száma.

Az 1943/44-es tanévben a Baracs Károlyról elnevezett elemi iskola egyes osztályai átmenetileg a rabbiszobában és más helyiségekben működtek. 1944-ben, rövid idővel a német megszállás után, a hatóságok raktár céljára vették igénybe a templomot. A közeli sárga csillagos házak lakói számára 1944 őszén a nagyünnepi istentiszteleteket ezért a Váli utcai zsidó elemi iskola épületében tartották meg. A fenyegető tragédia árnyékában Takács Pál rabbi prédikált a szükségimaházban.

Budapest ostroma idején, 1944–45 telén a német hadsereg istállónak használta az épületet, amely mintegy háromszáz méterre volt a közeli vasúti töltésnél öt hétig húzódó frontvonaltól. A megmaradt hívek életerejét mutatta, hogy a felszabadulás után, 1945 szeptemberében, ros hásáná előestéjén a zsinagóga ismét megnyitotta kapuit. Az ünnepen egyébként néhány orosz tiszt is imádkozott a templomban.

A hatvanas évek elején a hitközség vezetősége eladta az épületet, ahol a TIT később természettudományi stúdiót rendezett be. A megfogyatkozott hívők számára a budai körzet a közeli Károli Gáspár téren egy villaépületet alakíttatott át imaházzá. Ez azonban már egy másik történet.

Én magam rendszeres látogatója voltam a lágymányosi zsinagógának. Két esemény a mai napig megmaradt emlékezetemben. A templom alagsorában működött az Illés prófétáról elnevezett zsidó cserkészcsapat. A zsidó cserkészet betiltása után is rendszeresen összejártunk és kirándultunk. 1944. március végén, a Bocskai úton búcsúztunk el egymástól. Többektől örökre. A cserkészek egykori helyét 1945 őszén a Hanoár Hacioni Chaim Weizmannról elnevezett szervezete foglalta el. A Magyar Cionista Szövetség „önfeloszlatása" után, 1949 áprilisában a hanhacok budapesti és vidéki szervezeteinek tagjai a templom alagsorában, ezen a kevésbé feltűnő helyen köszöntek el egymástól. Számosan Izraelbe vagy más országba mentek, néhányan itt maradtunk.

Az emlékezet ködéből gyakran előtűnnek a régi, fényes árnyak. Az elemi népiskola hittanórájára tanfelügyelőként látogató Heller Bernát professzor, a mártír Takács Pál körzeti rabbi, aki a gimnáziumban vallástanárom, a csillagos házban pedig lakótársunk volt. Benoschofsky Imre főrabbi, aki 1945 októberében a bár micvám alkalmából köszöntött. A fiatalon, 1948-ban elhunyt Klein Miklós, a tudós Komlós Ottó, valamint a templom utolsó rabbija, a fáradhatatlan Hochberger László. Emlékszem a zsinagóga nagyszerű kántoraira, Feleki Rezsőre, Sándor Ernőre, Vándor Jenőre és másokra. Az orgonán pedig egy szegedi fiatalember, a ma is aktív zenetudós, Kármán György játszott. A körzet felszabadulás utáni újjászületésében nagy szerepe volt Bleier Andor elnöknek, akit tisztségében Grósz Nándor követett, valamint Goldberger Sándornénak, a Nőcsoport vezetőjének is.

A Bocskai úton épített templom mindössze egy negyed századig működött, és eredeti rendeltetésére már csak a vaskerítés menóradíszítése utal. Budapest „legfiatalabb" zsinagógája az utókortól legalább egy emléktáblát megérdemelne!

kovács

A Szentírás kulcsszavai

Szójáték és költőiség a Bibliában

Mindenki tudja, hogy a zsidók szeretik a szójátékot, olykor még a társasági visszatetszést is vállalják egy jó szóvicc kedvéért. Nem volt ez másként a Biblia korában sem: Jesája próféta például megkorholja azokat, akik az ő tanításaiból szóviccet gyártottak. Hallgatósága ugyanis így tréfált szavaival: *káv lekáv, káv lekáv, cáv lecáv cáv lecáv, zeér sám, zeér sám* (törvényt hoz törvényre, parancsot parancsra, itt egy kicsit, ott egy kicsit). A próféta ugyanazokkal a szavakkal válaszol, büntetésül megjósolja, hogy idegen hódítók fognak parancsot parancsra zúdítani a gúnyolódó népre, mert nem hallgattak Isten törvényeire. (Vesd össze Jesája könyve, 28. fejezet 10–13. vers.)

A Biblia héber szövegében található számos szójáték három csoportra osztható:

1. *Ami a fülnek szól* (Európában csak ezt érezzük szójátéknak) – sok ilyet találunk, s ilyen volt az imént említett példa is.

2. *Ami a szemnek szól*, tehát csak írásban érezzük annak, hallás után nem. Ékes példa erre a héber Biblia első két szava: *brésit bárá*. Ha halljuk, vagy fonetikusan leírjuk, semmi különös nem jut eszünkbe, ám ha héber betűkkel írjuk (bét-rés-alef-sin. jod-táv, illetve bét-rés-alef), azonnal látjuk a nyelvi játékot. Hasonló a helyzet Ábrahám történetének híres kezdőszavával *(lech-l'chá* = menj el), amely egyben a harmadik hetiszakasz címe is. Mindkét szó ugyanabból a két betűből áll: lamed és kaf.

3. *Ami az agyunknak szól*. A héber szavak és igék mind három-három gyökbetűre vezethetők vissza, s így az egyazon gyökre visszavezethető szavak összegyűjtése, halmozása a hallgatóságnak élvezetet nyújthat. Ezt a jelenséget a tudomány a latin *figura etimologica* névvel illeti. Ezek szó szerinti fordítása a művelt olvasó számára ismerősen cseng, biblikusan hangzik, például „álmot álmodtam", vagy „halálnak halálával halsz" stb.

A próféták is előszeretettel alkalmazták példabeszédeikben a szójátékot, mert a nép kedvelte és könnyebben megjegyezte azokat. Jeremiás látomásában mandulafavessző (héberül *sakéd)* jelenik meg. Isten ezt a képet így magyarázza meg számára: „mert sietek *(sokéd)* Én, hogy teljesítsem szavamat" (Jeremiás könyve, 1. fejezet 11–12. vers).

Néha a szójáték alkalmazása segítséget nyújt a kutatónak. Ámosz próféta látomásában például egy kosár friss gyümölcs (héberül *kájic)* jelenik meg. Isten megkérdi, mit lát, s ő megmondja. Mire az Örökkévaló így szól hozzá: Bizony, eljött a vég *(kéc)*. (Vesd össze Ámosz könyve, 8. fejezet 1–2. vers.) Nem véletlen, hogy ezt a szójátékot kissé erőltetettnek érezzük, csakhogy ez is bizonyítja: az ókori héberben éppúgy, mint a régi latinban, az é hangot valójában áj diftongusként ejtették! A *kájic* és *a kájc* szavak egybecsengése mutatja tehát, hogyan is ejtették a Biblia korában a hangokat.

Szójátéknak érezhetjük a talmudi hagyományban meglehetősen gyakori kifejezést: *al-tikrá* (ne úgy olvasd), amely a bibliai szöveg minimális, játékos átalakításával új értelmet ad a Szentírás szavának, s ezzel az isteni üzenet lényegét akarja számunkra bemutatni. Ilyen például az általunk idézett mondat átértelmezése, amely a két kőtáblára, illetve annak lényegére vonatkozik. A bibliai vers így hangzik: „Isten írása volt rávésve (héberül *harut)* a táblákra" (Mózes II. könyve, 32. fejezet 16. vers). A Talmud megjegyzése ehhez: *al-tikrá harut, elá hérut* (ne úgy olvasd: „rávésve", hanem „szabadság") volt a táblákon.

A szójáték minden változata a bibliai szövegben a költőiség (héberül *melica)* egyik fontos eszköze. Egyesek ugyan felfedezték a Szentírásban a rím, sőt a hexameter nyomait is, de ezek a párhuzamok a véletlen játékai is lehetnek. A bibliai költészet legfontosabb eszközére, *a gondolatritmusra* már Arany János is felhívta a figyelmet egyik tanulmányában. A Szentírás mondatai, versei (a latin *versus* = „sor" szóból) ugyanis általában két félmondatra oszlanak, s ezek párhuzamba (vagy éppen ellentétbe) állíthatók egymással, például Mózes búcsúénekének elején: *„Füleljen az ég, hadd szóljak, s hallgassa a föld szám szózatát! Csepegjen esőként tanításom, mint harmat hulljon szózatom."* (Mózes V. könyve, 32. fejezet 1–2. vers.) A második két félmondat egyértelmű párhuzam, más-más szavakkal (szinonimákkal), míg az első két félmondatban már ellentét is jelentkezik. Persze az ég és a föld, mint két szélsőség, a mindenséget szimbolizálja a Szentírás költői nyelvén. (Lásd a Biblia első mondatát!)

Az ismétlés is lehet költői eszköz, akárcsak a különös szavak beépítése a szövegbe. Nem véletlen, hogy a Szentírás költői nyelvében sok olyan szót találunk, amelyek csupán egyszer fordulnak elő a Bibliában.

A héber Biblia korai könyvei igen gyakran használják az úgynevezett „bibliai múlt" és „bibliai jövő" szerkezetét, amikor az ige előtt egy *váv* betű áll, és ezzel a jövő időből (pontosabban az óhajtó módból) „bibliai múlt", illetve a múlt időből „bibliai jövő" lesz. (Mivel a váv betű „és"-t is jelenthet, a fordítók ezt tévesen mindig így fordítják, például: *„És* este lett, *és* reggel lett", holott erre semmi szükség nincs.) Nagyon valószínű, hogy a „bibliai múlt", valamint a „bibliai jövő" szerkezetét már abban a korban is régiesnek érezték, archaikus nyelvi elemnek számított, de a költőiség kedvéért előszeretettel használták. Ezt igazolja, hogy ha egyazon igét kétszer használ a Szentírás, csupán az első a bibliai múlt, a második már nem, például: „Elnevezte *(vajikrá)* Isten a fényt nappalnak, és a sötétséget éjszakának nevezte *(kárá)"* (Mózes I. könyve, 1. fejezet 5. vers).

Raj Tamás

Ajánlat a Könyv népének * Ajánlat a Könyv népének * Ajánlat a Könyv népének

A zsidó kultúra lexikona

Idén márciusban 75 éve, hogy Budapesten megjelent az Újvári Péter szerkesztette Zsidó Lexikon. Elsősorban a magyar zsidó vonatkozásokat tárgyalta, de már előszavában megígérte egy egyetemes zsidó lexikon létrehozását, „mert ilyen monumentális vállalkozás a gazdagabb jövő feladata". Sajnos a jövő holokausztot és elszegényedést hozott, a túlélésért vívott küzdelem gondjai között feledésbe merült a régi terv, és a rendszerváltás után fellendült zsidó tárgyú könyvkiadás sem vállalta magyar nyelvű zsidó lexikon kiadását, amelynek hiányát a hazai judaisztikatudomány és az érdeklődő közönség egyaránt érzi. Bizonyítéka ennek a külföldi zsidó lexikonok rongyossá olvasása a könyvtárakban!

1985-ben megjelent Jólesz Károly Zsidó hitéleti kislexikona, amely címének megfelelően a zsidó szokásokkal, ünnepekkel, liturgiai és egyéb vallási törvényekkel ismertette meg olvasóit, nem foglalkozva a gazdag kulturális és történelmi örökséggel.

A zsidó kultúra lexikona a világhírű Larousse Kiadónál jelent meg 1998-ban, javított és bővített kiadása 2002-ben követte. Szerzői a francia zsidóságban az elmúlt évtizedekben többségre jutott szefárdok szemléletét érvényesítik, megközelítés és tárgyalásmódja nem a nálunk megszokott, nagyobb teret kap benne a keleti zsidóság és az iszlám kultúra kölcsönhatása. Törekszik a mű a gazdag zsidó kultúrkincs minél teljesebb bemutatására, ismertetve vallási szokásokat, történelmi eseményeket, jelenlegi helyzetet, helyszíneket Izraelben és a diaszpórában, személyiségeket, alkotókat. Nem kerüli meg a szomorú és gyakran neuralgikus zsidó múlt kényes kérdéseit (szócikket kap Kasztner Rezső), tárgyalja az összes fontosabb zsidó szellemi áramlatot, képet ad a zsidó identitás különböző szintjeiről.

Vallás és filozófia mellett más kulturális értékeket is méltányol, megjelenik lapjain világi irodalom, színház, film, zene és képzőművészet is.

Szóhasználata modern, pl. marranos szubkultúrát említ, de sajnos előfordulnak hibás adatok, főleg dátumok, a tragikus wannseei konferenciánál is. Kiemelkedően jó a második világháború utáni rész tárgyalása, végre Kelet-Európa is megfelelő súlyt kap az értékelésben.

Szempontjai néha sajátosak, nem kap szócikket Dubnow, Graetz, Zunz, de Hillesum és Ehrenburg igen.

Történeti alapon tekinti át a zsidó kultúra eredményeit, a kronologikus sorrendet földrajzi tagolás segíti, már a szócikkek végén is megadja a vonatkozó irodalmat. A magyar kiadó megőrizte az eredeti lexikon bevált Larousse-féle beosztását és utalási módszerét. Fordítás, nem magyar változat, a magyar vonatkozású kiegészítéseket is a francia szerzőpáros írta. Benne vannak a magyar zsidóság nagy alakjai: Goldziher Ignác, Scheiber Sándor, Vámbéry Ármin, de Szenes Anikó is. Segítségükre volt a magyar anyagnál a szerzőknek Haraszti György professzor, a kötet szaklektora, a magyar zsidó irodalomról szóló rész az ő tartalmas műve.

Válogatott irodalomjegyzék segíti a tárgyban való további elmélyülést, terjedelmes személy- és helynévmutató könnyíti meg a tájékozódást az amúgy is jól rendezett anyagban.

Megállapíthatjuk, hogy a kötet, terjedelmi határain belül, nemcsak értékes és érdekes olvasmány, hanem hasznos segítséget nyújthat a zsidó kultúra iránt érdeklődők széles táborának.

(Jean-Christophe Attias – Esther Benbassa: A zsidó kultúra lexikona. Balassi Kiadó Budapest, 2003. 376. o.)

Róbert Péter

Makkabi Kiadó

A Rákóczi úti Fókusz Könyváruház elegáns és tágas galériája adott otthont az Athenaeum 2000 és a Makkabi Kiadó újdonsága, *Forrai György:* Gyógyítások könyve bemutatkozásának.

A szakma és a média képviselőinek jelenlétében elsőként az Athenaeum 2000 Kiadó igazgatója üdvözölte a megjelenteket. Ezután *Benedek István Gábor* író-újságíró pályatársként, barátként mutatta be az orvos-írót, majd kérdéseket intézett a szerzőhöz. Beszélgetésük során szinte feltárultak a kötet lapjai, világossá vált maga a motiváltság, az élet különböző területeit felölelő száznegyven szócikk olvasmányosan tudományos, ám mégis a ma emberéhez szóló jelentéstartalma és aktualitása is.

Forrai György köszönetet mondott mindazoknak, akik a kötet megjelenésében a segítségére voltak. Ezt követően *Raj Tamás* főrabbi adott összefoglaló értékelése során halachikus magyarázatot.

A kellemes légkörű eseményen *Fűzfa Júlia* énekesnő jiddis és szefárd dalokat énekelt, s végül dedikálás, majd kötetlen beszélgetés zárta az eseményt.

Zariffa

Az Ulpius-ház kiadó legújabb kötete – *Salamon Pál:* Zariffa – megjelenése kapcsán ismét reggelizni hívta a sajtó képviselőit a Dob utcai Spinoza Kávéházba.

Vándor Ági a kiadó nevében köszöntötte a megjelenteket. A könyvről szólva megjegyezte, hogy Salamon Pál emblematikus szerzőjük, hiszen harmadik művének kiadása van soron.

Bombera Krisztina bemutatta az írót, aki – mint mondani szokta – az olvasóknak ír, regényei főként önéletrajzi ihletésűek, és a riporter véleménye szerint „abbahagyhatatlanok". Salamont olvasva – tette hozzá Bombera Krisztina – pár napig jobb embernek érzem magam, s a környező világot is. Ki is Zariffa? – tette fel a kérdést a szerzőnek. Salamon Pál elmondta, hogy (egy rövidesen hazánkba érkező) élő személyről van szó, aki modern Seherezádéként éveken át mesélte élete történetét. Az író tanácsára olaszul naplószerűen lejegyezte, s ebből született a kötet.

A szerzőtől megtudtuk, hogy egy valós történeten belül – két ember, a zsidó lány és az arab Mabruk alakján keresztül – próbálta bemutatni a vallások és kultúrák közti ellentétek áthidalhatóságát. Hősei szuverén, méltóságteljes életüzenetet tolmácsolnak az olvasónak.

Cserhalmi György kedvcsinálóként részleteket olvasott fel a műből.

A Sorel ház, a Sorsolvasó, A menyegző és több színdarab szerzőjének legújabb könyve éppoly sikergyanús, mint az eddigiek mindegyike.

– gju –

A halacha a klónozásról

Halacha: „az út, amelyen járni kell". Vagyis a betartandó zsidó törvények gyűjteménye (Joszef Káró Sulchán Áruchja, a Römá megjegyzéseivel, valamint Maimonidész 14 kötetes Jád Hácházáká törvénytára). A responsum-irodalom évszázadok óta kíséri és bővíti, aktualizálja a halachát, hogy az a modern kor minden kérdésére választ adjon. Az ismert szerző dióhéjban próbálja bemutatni a halacha álláspontját egyes aktuális, „modern" kérdésekkel kapcsolatban. A szerző nem rabbi, így az itt kifejtett álláspontot nem lehet halachikus döntvénynek tekinteni. A rovat csupán betekintést szeretne engedni a halacha világába, azon elv alapján, hogy a Tórában minden aktuális problémára található megoldás.

A probléma vadonatúj, legalábbis első látásra. Egy ember előállít egy másik embert, de nem a bevett és szokásos módon, hanem a genetika segítségével készít egy duplikátumot, azonos értékű sejtekből. Ilyen volt Dolly is, a bárány, a kísérlet első eredménye, amely nem sokkal „teremtése" után jobblétre szenderült. A téma akkor lép ki a kuriózumból, és válik létkérdéses problémává, amikor nem állatokkal kísérleteznek a genetikusok, hanem embereket akarnak sokszorosítani.

A morális szempont mellett (lásd a továbbiakban) érdekes, mi a halacha véleménye erről a 21. századbeli kérdésről.

Ha valaki azt mondja, hogy az ősi zsidó források természetszerűleg nem foglalkoztak ezzel a – nem létező – problémával, igaza lesz, már ami a genetikát illeti. Azonban a Talmud feljegyez olyan eseteket, amikor amoriták embert, illetve állatot alkottak, az ún. Széfer Jecirá (egy titokzatos, kabbalisztikus könyv, amely a teremtés misztikájával foglalkozik) alapján. Rává, a nagy babilóniai amorita egyszer embert „teremtett", és elküldte őt kollégájához, r' Zérához. Az szólt hozzá, de az „ember" (gólem) nem válaszolt, mivel alkotója nem tudta beleplántálni a beszéd képességét (Szánhedrin, 65b). Ugyanez a Rává egy jesájai vers alapján azt mondja, hogy ha nem lennének a vétkek, amik eltávolítják az embert Istentől, akkor az ember is képes lenne világot teremteni, mivel a Teremtő a saját képmására alkotta.

Ez a sztori nagyon hasonlít a középkori Lőw prágai rabbi által „teremtett" gólemhez, akiről rengeteg legenda van forgalomban, ámbár történelmileg nem bizonyított tény, hogy egyáltalán létezett, és Lőw rabbi nem szól róla könyveiben, még áttételesen sem.

Két másik amorita, két testvér, r' Chanina és r' Hosájá, minden pénteken találkoztak, és az említett Széfer Jecirával foglalkoztak, minek kapcsán alkottak egy borjút, és azt megették „a szombat tiszteletére".

Azt tetszenek kérdezni, hogyan csinálták ezt, vagyis a borjút? Nem tudom, de azt sem tudom, hogyan csinálják a mai tudósok Dollyt és társait. A kérdés itt nem szakmai, hanem halachikus és/vagy morális.

Még egy szúnyogot sem...

Bármennyire aggádikusak legyenek is ezek a történetek, mindenesetre arra mutatnak, hogy eleinket foglalkoztatta a teremtés misztériuma. Az általánosan elfogadott elv az volt, hogy az Örökkévalón kívül senki nem tud teremteni semmit, még egy szúnyogot sem. A midrás ezt plasztikusan így fejezi ki: „Ha egybegyűl a világ minden népe, együttesen sem tudnak teremteni akár egy szúnyogot sem, és lelket önteni belé" (Brésit rábbá, 39, 14). A hangsúly itt a *teremtésen* van, ami feltételezi, hogy a semmiből valamit létrehoznak – ami a természetben lehetetlen, hacsak nem a misztikus Széfer Jecirá által.

Ez a több helyen is előforduló midrás nem tételezi fel, hogy az ember képes valamit is alkotni a semmiből, de nem állítja, hogy ez tilos. Az egyik ismert rabbitekintély a klónozásról írott cikkében azt észrevételezi, hogy a Talmud nincs meglepve, és nem nyilvánít kategorikusan nemleges véleményt, amikor feljegyzi, hogy Rává alkotott egy embert, amely nem volt tökéletes, mert nem tudott beszélni. Vagy hogy a két testvér ilyen módon készítette el szombati vacsoráját.

A klónozás – ezzel ellentétben – „valamit valamiből" alkot. *Alkot,* de nem *teremt.* Így elméletileg lehetséges, ahogy a fazekas forgatja a korongon az agyagot, amíg tál vagy fazék lesz belőle. Ha nincs agyag – a fazekas munkanélküli.

Nemcsak hogy elméletileg lehetséges – hiszen a gyakorlatot a genetikában megboldogult Dolly bizonyítja –, de nincs kizárva, hogy a halacha sem tartja ellentétesnek a hit tételeivel. Ez idáig nagyon kevés responsum található, ahol a halacha művelői foglalkoznak ezzel az összetett, fantasztikus és hipermodern problémával.

Több mint 800 évvel ezelőtt mind Maimonidész, mind Menáchem háMéiri kifejtette, van lehetőség arra, hogy élőlények szülessenek – nem a szokásos módon. (Lásd Maimonidész, Széfer Hámicvot, a 179. tiltó micva). Méiri még ennél is messzebb megy. Szerinte „minden, ami természetes módon történik, nem esik a varázslat, illetve a kuruzslás kategóriájába. Ha tudnak alkotni szép teremtményeket a nemek párosodása nélkül, ahogy ez ismert a természettudósok könyveiből, szabad ezt tenni, mivel semmi, ami természetes, nem számít varázslatnak" (Chidusé hálMéiri, Szánhedrin 67,b).

A ma fellelhető halachikus vélemények között csak egyet találtam – Eliezer Valdenberg rabbi responsumában (Cic Eliezer) –, amely egyértelműen negatív. Ezzel az ismert és elismert halacha-nagyság konzekvens azon véleményével és indokaival, amikkel a mesterséges megtermékenyítést is tiltja.

A sertés szíve

Jákov Áriel rabbi, Rámát-Gán főrabbija (aki legutóbb esélyes jelölt volt az országos főrabbi tisztére) hosszú és alapos tanulmányában nem tiltja és nem engedélyezi a klónozást, mivel egy egész sor kérdőjel sorakozik fel előtte. Miután elmondja, hogy a halacha megengedi a sertésszív emberbe ültetését, mivel az anatómiájuk hasonló (lásd Táánit, 21, b), de felemlíti, hogy a Tóra tiltja a keresztezést állatban és növényben, átvált a klónozás lehetséges pozitív oldalára. Ha elővigyázatosan csinálják, akkor nincs kizárva, hogy a tudomány ezen újítása, vagyis a szükség esetén átültethető „emberi alkatrészek" raktára, nagy hasznára lehet az emberiségnek. Másrészt fennáll a veszélye annak, hogy az ember erőszakosan beavatkozik az isteni tervbe, amely a világot olyannak teremtette, amilyen. Viszont az ember köteles mindent megtenni, hogy gyógyítson, és nem mondhatja – mint egyes nem zsidó teológusok – azt, hogy a betegség vagy rokkantság Isten büntetése, és ez ellen tilos tenni.

Egyrészt és másrészt. A klónozás felvet egy sor problémát: lesznek-e a létrehozott embernek szülei, és kik lesznek azok? Lehet-e rá is vonatkoztatni azt, hogy „Isten képmására" teremtetett?

Áriel rabbi konklúziója: Nem lehet tiltani a klónozást, de nyakló nélkül megengedni sem. Nem lehet tömlöcbe zárni az emberi szellemet, de szükség van állandó felügyeletre, hogy a démon ne szabaduljon el ketrecéből.

Megjavítani az Isten teremtette világot

A rabbik, polémiájukban, azzal akarják bizonygatni a klónozás esetleges létjogosultságát, hogy talán ez javít valamit a világ rendjén (például gyermektelen házaspároknak lehet klónozott gyerekük). A középkorban rabbi Zvi Askenázi (Cháchám Zvi) azon meditált, vajon egy olyanfajta „ember", mint amilyet Rává teremtett, beszámítható-e a minjánba. És egyáltalán, zsidó-e, vagy „felekezeten kívüli"? Válasza nemleges, és ehhez fia, az ismert Jákov Emdin rabbi is csatlakozik.

A világ „javításának" motívumát az az ággádá szolgáltatja, melyben egy római helytartó megkérdezte rabbi Akibát, mi a jelentősége a körülmetélésnek? És ha valóban olyan fontos, miért nem jön a gyerek a világra körülmetélve? Rabbi Akiba visszakérdezett: Te azt hiszed, hogy Isten cselekedetei jobbak, mint az emberé? Íme, Isten a kalászt teremtette, próbáld megenni a kalászt. Az ember ebből finom lisztet csinál, és kalácsot süt! Így a teremtés minden fázisában szükség van arra, hogy az ember „besegítsen", mivel a mustárt édesíteni kell, a búzát őrölni – és a gyereket körülmetélni. Ezzel lesz teljes az isteni teremtés rendje (midrás Börésit rábbá).

R' Nachum Rakover, az ortodox jogász, sok halachikus könyv szerzője, így foglalja össze véleményét a klónozásról: A klónozás, vagyis az élőlények „előállítása" nem a bevett és ismert módon, nem jelent beavatkozást Isten művébe („konkurenciát" Istennek), és nem tilos.

Két fiatal rabbi, Jichák Siláth és Jigál Sáfrán, közzétettek egy-egy hosszú lélegzetű tanulmányt a klónozás problémájáról – anélkül, hogy magukra vállalnák a pászkenolás felelősségét. Siláth óvatosságra int, mivel „az orvostudomány fejlődése sok lehetőséget rejt magában az emberélet mentésére, de ugyanakkor van benne potenciális rombolás és károkozás is". Felemlíti bölcseink azon mondását, miszerint Chizkijáhu, a júdeai cádik király, elrejtette a „gyógyszerek könyvét", mivel az emberek abban hittek vakon, és nem imádkoztak Istenhez (Pszáchim 4, 10, a Misnában) – elrejtette, de nem semmisítette meg, mivel szükség lehet rá. (A téma nagy formátumú, egy külön tanulmányt igényel).

Jigál Sáfrán rabbi, a jeruzsálemi főrabbinátus egészségügyi tanácsosa, tanulmányában sorra veszi azokat az érveket, amelyek a klónozás ellen szólnak. Befejezésül a Chinuch könyvét idézi, amely az 582. parancsolatban ezt mondja:

„Parancsba kaptuk, hogy az ifjú férj örvendezzen feleségével egy teljes éven keresztül, mivel az Örökkévaló egy olyan világot akart teremteni, amely benépesül jó teremtményekkel, akik férfi és nő (héber eredetiben: hím és nőstény) közösüléséből születnek."

Ezt annak ellenére idézi Sáfrán rabbi, hogy esetleg van más lehetőség is embereket „előállítani"...

Egy rabbi, aki orvosprofesszor

Professzor rabbi Ábrahám Steinberg, aki a problémának mindkét oldalát ismeri, hosszú cikkében arra a következtetésre jut, hogy a jelenlegi fázisban nincs eleve halachikus tilalom a klónozásra. Idézi Tiferet Jiszráél gdanski rabbit, a Misna legautentikusabb magyarázóját, aki azt mondta, hogy „minden dolog, amiről nem tudjuk, hogy tilos, megengedett, minden indokolás nélkül, mivel a Tóra nem sorolt fel mindent, amit szabad, csak a tilos dolgokat" (Tiferet Jiszráél. Jádájjim, 4, 3).

Izraelben a klónozást „egyelőre" be kell tiltani. A fenti cikk évekkel ezelőtt íródott, azóta a kneszet elfogadott egy határozatot, amely betiltotta a klónozást.

Azt is mondja Steinberg rabbi, hogy egy ilyen horderejű tudományos felfedezést nem lehet hosszú ideig elfojtani, mert ha egyes országokban be is tiltják, másutt attól még szabadon fogják fejleszteni. „A zsidóság eleve konzervatív és óvatos az ilyen dolgokban, és kivárja, milyen irányt vesz a fejlődés." Steinberg hozzáteszi, hogy a zsidó szellemiség nincs elragadtatva az ilyen irányú fejlődéstől, és gyanúperrel él vele szemben, de „kétségtelen, hogy nincs a klónozásban semmi, ami ellenkezik a világ teremtőjébe vetett hittel".

Ennek oka, mint mondottuk fent, hogy a klónozás „valamit valamiből" csinál, míg a Teremtő Isten „semmiből valamit" teremtett.

Vannak a klónozásnak előnyei krónikus betegségek gyógyításánál, szervek átültetésénél, de vannak veszélyei is.

Végeredményben pozitív állásfoglalását azzal fejezi be rabbi Steinberg (több halachikus orvosi könyv szerzője), hogy ezt ne tessék pászkenolásnak venni, mert az Izrael nagyjainak a feladata, nem az övé.

Izrael nagyjai egyelőre hallgatnak. Lehet, hogy azért, mert nem nagyon ismerik ki magukat a probléma szövevényeiben; vagy úgy gondolják, hogy ez nem tartozik híveikre, de lehet, hogy egyszerűen nem sürgős. Vannak aktuálisabb, égetőbb problémák is.

Sztálin, Hitler, Szaddám Huszein...

Akik nem halachikus, hanem morális szempontból vizsgálják – és ellenzik – a klónozást, sötét képet festenek arról, hogy kalandorok egész hadseregeket állíthatnak elő, és veszélyeztethetik a világ amúgy is labilis békéjét. Továbbá olyan kegyetlen diktátorok, mint Sztálin, Hitler és Szaddám Huszein volt, készíthetnek több duplikátumot magukból, hogy ezzel örökké éljenek. Érdekes, hogy nem láttam olyan tervet, amely az éhező afrikai országok húsellátását próbálja a klónozás által megoldani...

Világszerte eltérő a törvényhozók véleménye a klónozásról. Németországban, Norvégiában és Dániában szigorú törvény tilt bármilyen genetikai beavatkozást. Amerikában a törvény enyhébb: csak öt évre tiltották be a klónozást, „aztán majd meglátjuk". Hasonló a törvény Izraelben is, ahol szintén öt évre szól a tilalom, és aztán egy tanácsadó szerv alakul jogászokból és rabbikból, akik majd eldöntik, hogyan tovább. A törvény csak egy teljes ember (élő vagy halott) előállítását tiltja, egyes testrészek „gyártását" nem.

Összegezve a halacha álláspontját: amennyire az idézett művekből kiderül, nincs tilalom, de lelkesedés sem. Valdenberg rabbi kivételével a többiek a „várjunk, aztán meglátjuk" álláspontjára helyezkednek. Ha az idézettek nem pászkenolnak, mondani sem kell, hogy e sorok írója, aki még csak nem is rabbi, szintén nem szándékozik ezt tenni, mivel ehhez sem joga nincs, sem tudása nem elég. Valamelyes fogalmat kívántam a témáról adni az olvasónak, és remélem, hogy ez sikerült is.

Naftali Kraus

Szolidaritás Izraellel

Köszönetünket fejezzük ki adományaikért, melyeket a Keren Hayesod Alapítvány számlájára befizettek, hogy segítsék a terrorizmus izraeli áldozatainak hozzátartozóit. Személy szerint szeretnénk kifejezni hálánkat azon hittestvéreinknek, akiket levélben nem tudtunk kiértesíteni. Köszönjük: **Szanyi András, dr. Hollender Erzsébet.**

Zoltai Gusztáv,
a Keren Hayesod Alapítvány elnöke

H. H. DONIN

Zsidónak lenni

A Szövetség jelképei: szeretet és tisztelet

A tfilin, a mezuza és a cicit jelképek: arra valók, hogy emlékeztessenek az Örökkévaló jelenvalóságára, parancsolataira és vele szembeni kötelességeinkre. „...emlékezzetek az Örökkévaló minden parancsolatára, teljesítsétek azokat..." (4Mózes 15:37-41.) Mint az ima, amelynek neve *a szív szolgálata,* ezek a rítusok is Isten iránti szeretetünket és tiszteletünket tükrözik.

Az Isten iránti szeretet késztetése majdnem olyan erősen rögzül tudatunkban, mint a neki való engedelmesség parancsa. Isten egyetlen voltának napi kétszeri megerősítését – *Halljad, Izrael, az Örökkévaló az Istenünk, az Örökkévaló Egy!* – azonnal követi az emlékeztető: *Szeresd az Örökkévalót, a te Istenedet, egész szíveddel, egész lelkeddel és egész erőddel.* De ez még nem minden, mert e *szavakat, amelyeket ezen a napon a szívedre helyeztem* – azaz hogy „szeresd Istenedet... " –, szorgalmasan kell tanítani a gyermekeknek, be kell vésni az ember tudatába, és reggeltől estig, minden tettében jelen kell lenniük. Az erre emlékeztető jelnek – kezén és fején, háza kapuján és ajtóin – állandóan szem előtt kell lennie.

Bár minden vallási forrás az „istenfélelmet" (Isten tiszteletét) hangsúlyozza, és mindennapi imánk elején a *Példabeszédek* intelme áll – „A bölcsesség kezdete Isten félelme" –, *a Talmud* mégis azt mondja: „Aki szeretetben szolgálja Istent, nagyobb annál, mint aki félelemben szolgálja." (*Szotá* 31a.)

Maimonides *A tévelygők útmutatójában* kiemeli, hogy többet ér, ha szeretettel fordulunk Istenhez, és úgy teljesítjük előírásait, mint ha félelemmel tesszük ezt. A szeretet magasabb kategória, mivel magasabb értelmi képességet és nagyobb belátást igényel. Miután nem mindenki tud eljutni erre a magasabb szintre, „a bölcsesség kezdetén" valóban legalább félelemmel – áhítatos tisztelettel – kell Isten felé fordulni.

Bármennyire többet ér is Isten szeretetben való szolgálata a félelemben valónál, kétségtelen, hogy mindkét érzésnek jelen kell lennie az *átlagos* egyéniség tudatában, mert az időtől és a körülményektől függően mindkettő szerepet játszhat az odaadásban és a kötelességteljesítésben.

Nézzük például a szülő–gyermek kapcsolatot! Az a gyermek, aki csak szeretetet érez anyja és apja iránt, és a büntetéstől való félelem nem játszik szerepet cselekedeteiben, sokkal szófogadatlanabb, mint az, aki tart is tőlük. Ez különösen igaz a kisgyerekre, aki még nem tudja felmérni tetteinek és kívánságainak következményeit, és fő motivációja az önzés. Az „önzetlenségtanulás" a „szeretni tanulás" része. Az a gyerek, akinek cselekedeteit csak a büntetéstől való félelem motiválja, azonnal átlépi a fegyelem korlátait, amint szülei nem figyelnek oda, vagy úgy érzi, hogy megteheti, viszont ha szereti szüleit, nem tesz olyasmit, amivel fájdalmat okoz nekik. Az emberi lények és Isten közötti kapcsolatban – akárcsak a gyerekek és a szülők közöttiben – a leghatásosabb motiváció a félelem és a szeretet egyensúlya.

(folytatjuk)

Kiadja a Gönczöl Kiadó. Kapható a nagyobb könyvesboltokban.

Nem csörren többet a telefon Gonda Istvánné, Éva halálára

Reggelente fél hétkor általában készen vagyok a napi sajtó átolvasásával. Az utolsó pár mondatnál rendszeresen megcsörrent a telefon. Gonda Éva hívott. Mit szól hozzá, Gyuri... És mondta a magáét, a miénket. Telefonáljunk a Bolgárnak délután, vagy írjunk Szásznak a Népszavába, egyébként a Gusztit (Zoltai Gusztáv) már hívtam. Sajnos az utóbbi időben igen sok zsidóságellenes hír volt, amiért izgatta magát. Magára vette a zsidóságot érintő összes támadást, sokszor mondta, meddig lehet ezt még bírni, de egyben választ is adott saját magának. Bírni kell. A MUSZOE, ahol elnökhelyettesként tevékenykedett, talán az első otthona volt, az idős hittestvérek hozzá mentek biztatásért a jelenkori antiszemitizmus keltette félelmük miatt. Aggódással ápolta, féltette férjét, Pistát, aki hosszú évek óta beteg volt, most mégis őt vesztettük el. Hárman voltunk, akik kitartóan telefonáltunk az összes interaktív műsorba: a MUSZOE-s Éva, a múzeumos tanárnő, Erna, és jómagam. Ketten maradtunk, Évától többet nem csörren a telefon, a hallgatók sem hallják többet hangját a rádióban. Nem olvassák írásait a lapokban. Örökre itt hagyott bennünket. Áldott legyen emléke.

Vámos György

HÁMOR ILONA: PIROSRUHÁS NŐ. Olajfestmény
Tavaszi Szalon

Magyar Művészet
1929. évf. 225. l.

Hámor Ilona
festő

BORNEMISSZA GÉZA: CSENDÉLET NÉGERSZOBORRAL
A Tamás-galéria kiállításából

Halápy János, festőművész. Született Halápon, 1893 február 4-én. Középiskoláinak Budapesten való elvégzése után a magyar nyelvből és történelemből tanári képesitést nyert. A háboru kitörése alkalmával katonai szolgálatra vonult be és mint hadnagy hosszabb harctéri szolgálatot teljesitett, majd 1915-ben orosz fogságba került és 1920-ig Szibériában volt. Itt kezdte el festészeti munkásságát és hazatérve, 1921 óta kizárólag a festészetnek él. Másfél évet töltött Párisban és teljesen a modern irányu festészetnek a müvelője lett. Kiállitásokon 1927 óta szerepel és főkép a haladó irányu müvészek tárlatain szokott résztvenni. Eleinte vidéken állitott ki, 1925—1926-ban Balatonfüreden rendezett kollektiv kiállitást, 1928-ban Bécsben, 1929-ben a Tamás Galériában. Az utóbbi évek összes modern jellegü kiállitásán is néhány képpel szokott szerepelni. Tárgyai leginkább csendélet, atmoszférikus és konstruktiv szinkompoziciók szoktak lenni. Olajfestészeten kivül az akvarellfestészetet is müvelte, eleinte azzal indult, később az olajra tért át. Ma kizárólag legmodernebb szinekben éli ki magát. A KUT-nak törzstagja és az UMÉ tagja.

Halász Albert, gazdaságstatisztikus, okl. vegyészmérnök, ny. kir. iparfelügyelő. Született a komárommegyei Tárkány községben, 1890-ben. Középiskoláit a komáromi bencésrendi és a budapesti Barcsay-utcai gimnáziumban végezte; majd a budapesti kir. József müegyetemen 1913-ban vegyészmérnöki oklevelet nyert. Hivatali pályáját a magyar kir. kereskedelmi minisztériumban kezdte meg, ahol a vámtarifa előkészitő osztályban müködött. Később a gazdasági statisztikai osztály helyettes vezetője volt. Hivatali müködése alatt „A magyar birodalom ipara" c. munkának „Élelmezés" kötetét szerkesztette. Tevékeny részt vett a békeszerződési anyag előkészitésében. 1920-ban a kereskedelmi minisztérium kiadta „Magyarország gazdasági térképekben" c. munkáját és ezen munkájával elnyerte a Magyar Mérnök és Épitész Egylet aranyérmét. 1923-ban nyugalomba vonult és az Angol-Magyar Bank tanulmányi osztályának vezetésével bizták meg, ahol másfél éven át müködött. Ezután önállósitotta magát és széleskörü irodalmi munkásságot fejtett ki. Ezirányu tevékenysége főleg a békeszerződés okozta gazdasági helyzet tanulmányozására irányul. Munkái német, francia és angol nyelven is megjelentek, igy 1926-ban „Magyarország a háboru előtt és után gazdaság-statisztikai térképekben", továbbá „Felsőmagyarország lakosságának munkával való ellátása, a magyar és a cseh uralom alatt" 1927-ben jelent meg német és angol nyelven. „Uj Középeurópa gazdasági térképekben" cimü munkája 1928-ban jelent meg. Egyik müvében foglalkozik egy nagyobb vámterület kialakulásának lehetőségével Középeurópában.

Haller József *(hilibi)*, ügyvéd, udv. tanácsos. Született Fraknóváralján, 1849-ben. Középiskoláit Vácon és Sopronban végezte, majd a Pázmány Péter tudományegyetemen folytatott jogi tanulmányokat s itt oklevelet nyert. Budapesten letette az ügyvédi vizsgát. Ügyvédi hivatását Eszterházán mint ügyvédjelölt kezdte, majd Kapuváron folytatott ügyvédi gyakorlatot. A város törvényhatósági bizottságának, a megye-bizottságának tagja volt. Szak- és társadalmi irányu cikkei és értekezései a napi sajtóban jelentek meg. Közhasznu tevékenységéért 1906-ban megkapta az udvari tanácsosi cimet. Kismarton szab. kir. város és Kapuvár diszpolgárnak választotta meg. Meghalt 1917-ben.

Hallóssy István, a Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara titkára, a kir. József müegyetemen az iparpolitika meghivott előadója. Bikszádfürdőn (Szatmár m.) született, 1893-ban. Középiskoláit és a Keleti Akadémiát Budapesten végezte, majd a müegyetemen közgazdaságtudományi oklevelet szerzett. Eleinte a Keletre készült. Többször beutazta a Balkánt és Törökországot, valamint később a nyugati államokat is. A müegyetem nemzetgazdasági tanszékén Heller Farkas professzor mellett — több, mint egy évtizeden át — előbb, mint tanársegéd, később pedig mint előadó-adjunktus müködött. 1931-ig az iparpolitikát, mint tanárhelyettes adta elő. 1916-ban a Budapesti Kereskedelmi és Iparkamarához hivták meg. Eleinte a közlekedési osztályon dolgozott, majd a szociális mozgalmak idején, az ugyancsak ujonnan létesitett szociálpolitikai osztályt, az önálló vámterület megalakulása után pedig a gyáripari szakosztályaként müködő Budapesti Nemzetközi Vásár ügyeit intézi, melynek ezidőszerint is igazgatója. H. közremüködésével ez az intézmény rendezte a magyar termelés fokozottabb pártolása érdekében az 1928. és 1930. évi „Magyar Hetet" is. A nagyszabásu kollektiv ipari propagandának hazánkban egyik első gyakorlati életrehivója. Több irányu szakirodalmi munkásságot fejtett ki önálló kiadmányokban. A Budapesti Nemzetközi Vásár fejlesztése körül szerzett érdemeiért 1932-ben a Signum Laudis-szal tüntette ki az államfő.

Halmos József, ny. Máv. felügyelő. Született Zólyomban, 1871-ben. Középiskolai ta-

nulmányait az ujvidéki áll. kath. főgimnáziumban végezte. Önkéntesi évét 1901/2-ben a 38. gyalogezred kötelékében szolgálta le. 1902/3. évben elvégezte a vasuti tanfolyamot és még ugyanazon évben a MÁV szolgálatába lépett. Ujvidéken, Szabadkán és Budapesten a jobbparti üzletvezetőségnél, majd pénztárvizsgálói minőségben az igazgatóságnál teljesitett szolgálatot. 1927-ben 36 évi érdemes szolgálat után felügyelői rangban vonult nyugalomba. A világháboru alatt 1915-ben Csapon, Hajasdon és Fenyvesvölgy állomáson, 1916-ban Bázáson és Kevevárán, 1917/18-ban a nagyváradi központi szállitási vezetőségnél katonai vasuti alakulatok kebelében végzett ellenőrző munkálatokat.

Hamar István, ref. theológiai tanár. Kisszentmártonban született, 1867-ben. Középiskoláit Kiskunhalason, főiskolai tanulmányait részint a budapesti ref. theológián, részben külföldi főiskolákon végezte. 1890—91-ben a skóciai Edinburgban, a skót szabadegyház főiskoláját látogatta. Hazatérve, a budapesti ref. egyháznál nyert vallástanitó-segédlelkészi állást, majd a Kálvin-téri templom segédlelkésze, később pedig Szász Károly püspök titkára lett. 1896-ban a budapesti Theológiai Akadémia az ó- és ujtestamentumi bibliai tudományok h. tanárává, egy év mulva pedig rendes tanárává választotta. 1897—1912-ig főmunkatársa, majd felelős szerkesztője volt a Protestáns Egyházi és Iskolai Lapnak. Állandó munkatársa számos református egyháztársadalmi folyóiratnak, társszerkesztője a Bibliai Lexikonnak; az egyházi irodalomnak csaknem minden terén müködött és részt vesz a protestáns egyháztársadalmi élet minden megnyilvánulásában. Ott szerepelt a magyarországi Ker. Ifjusági Egyesület első megszervezői között. Tagja az ORLE-nek és a Református Tanáregyesületnek, presbitere a budapesti ref. egyháznak, igazgatósági tagja a Kalvin Szövetségnek, stb. Irt vallástani kézikönyveket; az ótestamentumi tudományszakba vágó munkái részint nyomtatásban, részint gépirásos sokszorositással jelentek meg.

Hammersberg László, ny. főispán. Született Kassán, 1854-ben. Középiskoláit szülővárosában, jogi tanulmányait a budapesti tudományegyetemen végezte. Ezután Abauj-Torna vármegye szolgálatába lépett, majd több mint két évtizedes szolgálat után vármegyei főjegyzői minőségben nyugalomba vonult. 1901-ben a garbócbogdányi kerület képviselőjévé választotta. Apponyi Albert gróf legszükebb köréhez tartozott és négy cikluson át

foglalt helyet az országgyülésben. A háboru utolsó évében Abauj-Torna vármegye és Kassa város főispánjává nevezték ki. A Károlyi-forradalom idején nyugalomba vonult. Kassa társadalmi életében vezetőszerepet visz és a közönség körében különös közszeretetnek örvend.

Hámor Ilona festőművész. Müvészeti tanulmányait a Képzőművészeti Főiskolán végezte, ahol Deák, Ébner és Benckhardt mesterek tanitványa volt. A miskolci Müvésztelepen hét nyáron át dolgozott és müvészi tanulmányait itt egészitette ki. Itteni időleges tartózkodása alatt résztvett a müvésztelep kiállitásain. 1926. óta a Szinyei Társaság és a Munkácsy Céh tárlatain is kiállit. 1931 őszén az Ernszt-Muzeumban sikeres kiállitást rendezett. Két képe van a főváros, több más képe pedig Bartha Károly és Ugron Gábor gyüjteményeiben. A Szinyei Társaság kiállitásain két izben kitüntető elismerésben részesült.

Hamrák Ferenc, ny. miniszteri tanácsos. Született a szepesmegyei Kluknó községhez tartozó Istvánhutatelepen, 1858-ban. Ez a kohótelep a felsőmagyarországi bányapolgárság tulajdonát képezte és itt kohósitották Szepes- és Gömörmegye ezüst- és higanytartalmu porérceit. Hamrák Ferenc atyja ezen kohótelepen mint altiszt állott alkalmazásban. Középiskoláit a lőcsei kir. katolikus főgimnáziumban végezte és tanulmányait a selmecbányai m. kir. bányászati és erdészeti akadémián folytatta és a fémkohászati szakosztály hallgatója volt. A választott szakot az előirt három évet, 1878—1881-ig mint bánya számvevőségi ösztöndijas hallgató végezte el. 1880-ban állami szolgálatba lépett és mint segéddijas számvevőségi gyakornok, a selmecbányai m. kir. bányaigazgatóság mellé rendelt számvevőségnél kezdte meg. Az államvizsga letételéhez szükséges volt azonban a kohóüzemeknél is gyakorlatot szereznie és éppen ezért mint napidijas gyakornokot az aranyhidai kir. kohóhivatalhoz osztották be, azonban 1883-ban a körmöcbányai m. kir. pénzverő hivatalhoz helyezték át és itt 19 hónapon át mint aranyválasztási ellenőr müködött. Időközben 1883-ban letette az előirt államvizsgát és okleveles fémkohász lett. 1884-ben kohótisztté nevezték ki és a selmeci m. kir. kohóhivatalhoz osztották be, ahol 1913-ig, vagyis 29 éven át teljesitett szolgálatot. Fokozatosan előrehaladva, 1912-ben bányatanácsossá nevezték ki. Kohómérnöki müködése alatt a selmeci fémkohónál nagyobb munkálatokat végzett. Igy része volt a te-

ideális ember megszületését várja. Mikor tehát kinyitja az európai filozófusok könyveit, szinte kizárólagosan az érdekli őt, hogy mit tanítanak ezekről a kérdésekről. Minden más szinte mellékessé válik a szemében és puszta kuriózummá süllyed: egyéni különcséggé, amit megjegyez azért, hogy mosolyogjon rajta.

Ez a könyv tehát valóban annak az átlag-amerikainak íródott, aki ott jár-kel az amerikai utcán, s akiből ha kettőt találomra megszólítunk, azt látjuk, hogy az eszük járása úgy hasonlít egymáshoz, mint egyik tojás a másikhoz. Ez büszkén állapítja meg Durant könyvéből, hogy a sok bogaras európai bölcs már szinte fölösleges Amerikában, mert már van ott igazi amerikai bölcseség. Santayana ugyan még az európai filozófiát képviselte a szabad U. S. A. földjén, — haza is menekült e földi paradicsomból! — s W. James még az angol puritán hagyományokból élő New Englandnak, Bostonnak adott hangot, de ott van Dewey, ő már igazi midwestman, s instrumentálizmusa, demokráciája és pedagógiája az öntudatra ébredt Amerika filozófiai kifejezése. Ez az a hasznos filozófia, amely messze felülmúlja Európa hősi erőfeszítéseit.

Röviden ez ennek a könyvnek a szelleme. Szerzője káprázatos ügyességgel és elevenséggel tud írni, de szelleme gyermekes. Filozófiai látásai primitívek és theoretikus elmélyedése egészen sekély. Van egy két fényes fejezete: Voltaire, Nietzsche. Jól hangzó és meglepő idézeteket tud kifogni a filozófusok könyveiből, de maga a filozófia, a kérdések lényege elsikkad a kezén. Egy-egy neki érdekes filozófussal kapcsolatban égnek ereszt néhány fényes rakétát, s mikor ez kialszik és a könyvet letesszük a kezünkből, nem marad bennünk egyéb, mint por és hamu: a filozófusok néhány emberi furcsaságának az emléke.

Amerikának erre a szellemi formájára Európának igazán nincs szüksége. Mi legalább háromszáz évvel öregebbek és komolyabbak vagyunk, s azok a kérdések, amiken ez az amerikánus mosolyog, nekünk nagyon az elevenbe vágnak. Majd ha egyszer Amerika is megtanulja, hogy az ember nem azért él, ami van, hanem azért a Nagy Titokért, ami e kézzel fogható valóság mögött rejtőzik, s egy új Durant akkor ír egy új könyvet a gondolat hőseiről, akkor lesz neki számunkra mondanivalója. Most azonban még nem sokat tud nekünk mondani Durant műve. Nekünk ugyanis a filozófia se nem múzeum, se nem ritkaságok régi boltja, hanem eleven élet. Nem hasznos, mert igazán semmit se tudunk vele kezdeni, ami látható és kézzel fogható siker, azonban több ennél: küzdelem az igazságért, harc azzal a Nagy Titokkal, az Igazsággal, amiért egyedül érdemes élni. S ezt nem tudja Durant megéreztetni, mert neki amögött, ami van, nincsen semmi. Ez a felfogás pedig nem elégíti ki az európai elmét: a felnőtt európai tudomány nem tud a zsenge amerikai filozófia tejével táplálkozni.

nj

PEST-BUDAI BAROKK

A MULT század liberális-romantikus történetszemlélete nagyon mostohán bánt el a magyar barokk-korszakkal, holott ennek döntő fontossága van Magyarország mai képének kialakításában. Nemzetietlen kornak, tespedés korának nevezte el a XVIII. század első felét, amikor a magyar művelődés minden terén megindul az alkotó munka, hogy ezer vonatkozásban megalapozza a magyar nemzeti renaissancenak nagyszerű, csillogóan színes korát. Nem is lehetett ez másképp: a török kiűzésével Magyarország újra teljes területével és intenzív munkával kapcsolódott be a nyugati fejlődésbe.

Bizonyos, hogy ez a magyar barokk-renaissance a valamikor megvolt, de elpusztult magyar művelődés ismerete nélkül ment végbe. A polgáriasodás folyamata, mely a külföldön már e korban mindenütt régóta közeledett tetőpontja felé, nálunk az újonnan felszabadult területen csak most kezdődik és részben bevándorló idegen elemeken épül. Igy kétségtelen, hogy az a barokk városi kultúra, mely a XVIII. századi történeti fejlődés produktuma, nyelvében német és latin, szellemében olaszos, és mindenek felett katolikus import. A magyar állam felépítése volt az első, sürgős feladata e kornak, melynek még sejtelme sem volt arról, hogy az egynyelvűség, vagy éppen a magyarnyelvűség szükséges és nélkülözhetetlen feltétele volna a nemzeti kultúrának.

A XIX. századnak jelszava pedig: nyelvében él a nemzet! Igy fordult el ösztönös idegenkedéssel az egész magyar barokkkortól, melyen pedig a XIX. századi Magyarország anyagi jóléte és szellemi nagysága nyugszik. Nem érzett közösséget a barokk Magyarország eszményével: ebben csak az idegen leheletet és a katolikus vallásosság elmélyítésére és terjesztésére irányuló prozelitizmust érezte.

A háború utáni történelmi revízió ezt az egyenlőtlenséget is igyekszik elsimítani. Ma, amikor a terméketlen közjogi ellenzéki szellem nem rak többé határoszlopokat a közönség történelmi látása elé, igazságosabbak kezdünk lenni a barokk-korszakkal szemben is. A barokk-kutatás nagy lendülettel megindult úgy a magyar művelődés, mint a művészetek és az irodalom történetének kutatói körében és a magyar kultúrpolitika legfelsőbb irányítója, gróf Klebelsberg Kunó is magáévá tette a magyar barokk-kutatás programmját. Mind ez a sok irányból induló érdeklődés a magyar barokk-kor iránt a közvélemény mélyreható változásáról tesz tanuságot.

Most a főváros állott be a barokk-kutatás mecénásai sorába. Valószínűleg a háború utáni nemes értelemben vett konzervativizmus hullámai érték el a főváros vezetőségét, mikor elhatározta, hogy megiratja monográfiákban nevezetesebb műemlékeinek történetét. Ideje volt. Eddig kapkodó, gyarmati városokat jellemző tervtelenség és individuális terpeszkedés áldozata volt a főváros multja és a főváros vezetősége szinte versenyt futott a magánosokkal a mult emlékeinek rombolásában. Gondoljunk csak a közelmultban lerombolt bécsi kapura és a régi utcanevek megváltoztatására, a Szarvas-tér szomorú sorsára; pedig szegény utcanevek egyedül védik a multat a modernizmus építési követelményeivel szemben.

De mihelyt a főváros vezetősége szükségesnek érzi azon történeti hagyományok felkutatását, melyen saját existenciája alapul, be kellett, hogy álljon a magyar barokk-kutatás ösztönzői közé. Mert a magyar főváros, úgy mint Pest és Buda, dicső középkori és renaissance-multtal rendelkezik ugyan, de a török hódítás és az arra következő pusztítások csaknem tökéletes hiátust teremtettek e fényes mult és az újkor között, úgy hogy a mai Budapest műtörténeti városképe legrégebben csak a barokk-korszakra nyúlik vissza.

A főváros ilyetén újabb elhatározása folytán tehát egyszerre két kitűnő művel gyarapodott a magyar barokk műtörténet.[1] Szerzőjük, Schoen Arnold neve mindeddig kevéssé volt ismeretes a műtörténeti kutatások terén. De két kötetében, mely most közvetlen egymásutánban jelent meg, a történeti kutatást oly széles alapon végezte el, hogy művei az úttörő fiatal barokk-kutatók: Kapossy János és Pigler Andor barokk templom-monográfiái sorozatába tehetők, s ha talán műtörténeti fejtegetései a vizsgált anyag miatt szerényebb igényűek, mint amazokéi, történeti horizontja annál szélesebb, a felkutatott anyag tömege pedig bámulatba ejt. Szerencsés keze nyomán a bécsi, budapesti archivumok, a gróf Zichy-család zsélyi levéltára csakúgy ontják a műtörténeti vonatkozású adatokat; másrészt az Anna-templomról írt monográfiájában először kapjuk meg a modern művelődéstörténetben oly döntő fontosságú budai jezsuita restauráció eleven képét, melyben nem csekély történeti érzékkel csoportosítja a színesnél színesebb kortörténeti adatokat.

Kevesen tudják ma már, hogy a Központi Városháza, hol annyi ügyesbajos dolgunkat intézik, eredetileg katonai rokkantak számára emelt épület volt. Szavojai Jenő nagyszabású és nemes lelkére való elgondolása volt, hogy Pesten intézményt alapít, melyben az egész császári és királyi hadsereg rokkantjait elszállásolja: így akarván biztosítani az addig magukra hagyott szerencsétlen rokkantak életét, megóvni őket az elzülléstől, megtartani őket a vallásos érzület közösségében. A Habsburg-abszolutizmus a francia Bourbon-kultúra hasznos intézményeinek lemásolására törekedett s így jutott el a világhírű Hôtel des Invalides intézményének az átplántálására is, mely mint XIV. Lajos minden alkotása, elsősorban grandiózus méreteivel

[1] Schoen Arnold: A budapesti központi városháza 1930. — U. a. A budai Szent Anna-templom 1930. Bp. szkfv. kiadása (Budapest Székesfőváros Várostörténeti Monográfiái).

kapja meg a szemlélőt. S ha Szavojai Jenő tervét az osztrák és cseh szűkkeblűség leszorította is egy tartományi intézmény méreteire, Schoen Arnold szerint a bécsi olasz-osztrák szülők gyermekének, a Pesten megtelepedett Martinelli Anton Erhardnak terve, mely csak részben került megoldásra, határozottan Libéral Bruantnak, a párisi Hôtel des Invalides építőjének a hatása alatt állott, elsősorban négy oldalról zárt szabályos négyszögével, két keresztszárnyával, mely az épületet négy udvarra osztja és a középszárnyba helyezett invalidustemplommal. Mindebből azonban csak egy rész épült fel, mely hátával fordul a régi országút, a város mai főartériája, a Károly-körút felé.

Az épületnek elkészült része is II. József intervencionizmusának esett áldozatul: ő az, aki a rokkantakat Nagyszombatba telepítve, gránátoskaszárnyává alakította át Martinelli klasszikus-barokk elgondolású épületét, lerombolva, illetve átépítve a belé épített templomot, melynek egész berendezését elkótyavetyéltette. De viszont művészileg emelni akarta az épület hatását: szándéka volt a szervitákat kolostorukból és templomukból kitelepíteni, házakat lebontani, hogy így az épület erősen beépített főhomlokzata kellő távlatból érvényesülhessen. De a halál lefogta rombolva alkotni akaró kezét s így a Központi Városháza roppant térhatásra számító főhomlokzata ma is eltemetve húzódik a szűk belvárosi utcák között. A pesti Hôtel des Invalides nem kapta meg a maga Place des Invalides-ját, melyet roppant térhatásra számító főhomlokzata megkívánt volna.

1899-ben végbement a Károly-kaszárnya átadása, a város megvette városháza céljaira. Az ekkor végrehajtott átalakítások és belső hozzáépítések már nem pótolták az építkezés hiányait. Martinelli grandiózus terve csonka maradt, miután II. József a csonka művet is lefejezte. Pedig ha Martinelli nem volt is teremtő zseni, Fischer von Erlach iskolájában sokat tanult és csonkán maradt alkotásán is érezhető az osztrák iskolában kiművelt átörökölt olasz formaérzék.

Martinelli olasz, cseh és német képírókat és képfaragókat alkalmazott épületének dekoratív kiépítésében: Mader, Thenny, Bussi és Gamba a nevezetesebb szobrásznevek, melyek Schoen Arnold dúsgazdag adattárából és függelékszerűen csatolt művészéletrajzaiból előkerültek. Egy másik szintén olasz kőfaragó, Conti Lipót Antal nevét, ki az invalidusházon is dolgozott, még ma is őrzi Pest egyik jól ismert utcája. Maga az épület tervezője, Martinelli ugyan már Bécsben született, de apja a Como-tó mellékéről származott el Bécsbe. Igy vette fel újra kapcsolatait Bécsen át az olasz művészet a magyar élettel a mohácsi vész nyomán beállott tragikus szakadás után.

Mindez csak néhány kikapott adat a szerencsés kezű kutató részletes és ábrákkal gazdagon illusztrált előadásából. De még életszerűbb, vonzóbb Schoen Arnold másik tanulmánya, melyet a legbájosabb budai templomról írt. A Batthyány-téri Szent Anna-templom a nagy jezsuita építőmunka tanuja, mely Buda visszafoglalása után a fővárost külsőleg és szellemileg újjáépítette. Buda városképe ekkor, a XVIII. század elején alakul ki alapvonásaiban. Buda látképe a finom toronysisakos szerb templommal indul, amely állító-

lag 1742-ben kezdett épülni s befejező toronysisakja 1775-ben lett kész; a tabáni Szent Katalin-templom a ferenciek vezetése alatt török mecsetből fejlődve 1728—1739 között épült és belső berendezésével 1756-ban nagyjában készen állott; a kapucinusok vizivárosi rendháztemploma szintén törökmecset-kápolnából indulva linzi Ottó kapucinus-atya tervei szerint 1697—1716 között épült, míg 1775—1778 között nyerte mai terjedelmét; a vizivárosi Szent Anna-templom a jezsuiták irányítása mellett 1740—1762 között kapta Hamon Kristóf, majd Nepauer Mátyás felfogása szerint építészeti alakját; a vizivárosi ferenciek zárdatemploma törökmecset-kápolna megelőzésével 1731—1742 között lett külsőleg befejezve a későbbi toronysisakot leszámítva; Szent Flórián kisebb terjedelmű temploma Christ Antal pékmester alapításából jezsuita irányítás mellett valószínűleg Nepauer Mátyás tervei szerint 1760-ban lett készen, míg belső felszerelésének a munkája 1770-ig tartott, és az ágostonrendiek, a buda-újlaki, a kiscelli trinitáriusok, az óbudai és krisztinavárosi plébániatemplom, a budai Zsigmond-kápolna, a vári karmeliták, a klarissza-apácák kolostortemploma mind-mind ebben az időben épül. Az ember elámul ekkora vallásos lendület láttára. Mekkora hit és optimista bizalom kellett ahhoz, hogy az alig két és félezer lakost számláló Budán ennyi háza épüljön az Istennek! És a bizalom meghozta a gyümölcsöt: a mai Budának szűk már a sok templom. De a két kor között semmi sem jellemzi jobban a különbséget, mint az, hogy ma a régi templomokban és szükségkápolnákban szorongó tömegek még annak sem találják meg a módját, hogy koruknak megfelelő, nemhogy a jövőről is gondoskodó arányokban emeljenek hajlékot a lelkek szükségletére.

Hát azért baj nélkül akkorában sem ment a templomépítés. A plébánia céljaira megvették a „Horgonyhoz" címzett fogadót, ahol még táncterem is volt (ez az épület a mai plébánia) és hozzá építettek egy kis kápolnát Szent Anna tiszteletére. De a kápolna mihamar szűknek bizonyult, mert a Bomba-tér a vásárosok és hajósok kedvenc találkozóhelye volt, a Víziváros központja. Ekkor a lelkes jezsuita plébános, Pretelli megindította a tárgyalásokat új templom építésére. Bernucca János Péter városi tanácsos hajlandó lett volna 25.000 rajnai forintot adományozni, ha a templom pontosan a brünni Szent János-templom mintájára épül fel, mert az neki módfelett megtetszett. Azonban a talajvíz miatt nem lehetett a kívánságnak eleget tenni s erre — fejes emberek voltak ezek a régi budai polgárok! — Bernucca visszavonta ajánlatát. Locatelli Péter Antal kereskedő viszont húsz tervet hozatott egyenesen Olaszországból, melyek közül az egyiket el is fogadták. Schoen Arnold megállapítása szerint ez a terv a híres olasz barokk-templomépítő: Vignola nyomán készülhetett. És a morva-osztrák ízlésű átköltés dacára is maradt ezen a templomon valami olaszos elegancia, könnyedség.

De a vallásos lelkesedés mégsem volt egészen általános. A szomszéd telek tulajdonosa, a gazdag Pösenbacher Mihály nem volt hajlandó egy arasznyi területet se a templom céljaira eladni, pedig éppen annyi kellett volna az ő óriási telektömbjéből. Erre királyi engedéllyel

kisajátították a szükséges darabot. De Pösenbacher nem azért volt Pösenbacher, hogy engedjen. Mikor az első csákánycsapás elhangzott, a Csehországból idevetődött Hamon Kristóf kőmívesmester vezetésével, kinek Schoen Arnold a templom tervezését is tulajdonítja, megjelent Pösenbacher Mihály egész háza népével telke végében, lelövéssel fenyegetve a munkásokat, hacsak féllépésnyire is behasítanának az ő telkébe! De a tiltakozás hasztalan volt, a munka tovább folyt. Először a szentély traktusa készült el, míg pénz hijján a hajó alapfalai sokáig a szabad ég alatt romlottak, sőt egy alkalommal az orkán le is döntött egy falrészt. Reck atya, ki Pretelli halála után átvette a templomépítés gondját, tovább izgat és 1753-tól kezdve szombatonként vörös palliumot öltve magára kopogott a hívek ajtaján. Megkapták a budai sóház jövedelmét is a nagylelkű királynétól. Az építést Nepauer Mátyás és Hamon fia, a már Buda-Ujlakon született Hamon Mihály fejezték be, minden földrengés és villámcsapás ellenére. Az óbudai kastélyban lakó özvegy gróf Zichy Miklósné született Berényi Erzsébet grófnő látta el a templomot finom faragásba foglalt olajfestményekkel, az új főoltárt és a díszes szószéket saját házi művészével és udvarmesterével, Bebo Károllyal készíttette el. Ezt az érdekes művészt, kinek a művészi kvalitásokkal elkészített főoltár theatrum sacrumának drámai elevenségű szoborjelenetét és a pazar kiállítású szószéket köszönjük, teljesen Schoen Arnold ásta ki a feledés homályából. A Zichy grófnétól rendelt templomképeket pedig javarészben a számottevő tehetségnek látszó cseh-német Wagenschön Ferenc készítette, kinek budai működése mindeddig ismeretlen volt.

Igy jött létre ez a finom, művészi hatású templom. Az utókor természetesen csak rontott a belső berendezés művészi elképzelésén; a szerző részletesen igazolja, mennyit romlott a templomrestaurálók ízlése még a Hamonok, Bebok, Wagenschönök nem éppen legelsőrangú, de iskolázott, művészi tehetségre valló munkája óta. Alig egy pár éve, hogy a tetőzetet csúf nagy kéménnyel fúrták keresztül, amire a templom fűtése miatt volt szükség. De vajjon szükség volt-e a mult században azokra a változtatásokra, melyeket Schoen Arnold oly megkapó realizmussal vázol?

> „A főhomlokzat Szent Anna-szoborcsoportja, amelynek távoli szemléletre szánt elnagyolt hatóformáit dús aranyozás hangsúlyozta kedvezően, piszkos zöld festékréteggel borítva kedvezőtlen benyomást keltő s szinte tagadja szülőanyagát; a kronosztikonos kőkartus, amely bearanyozott voltával hívta fel a szemlélő figyelmét, szintén nélkülözi az aranyozást; a kapuzat romlásnak indult kőplasztikája meg értelmetlenül zöld festékréteg alatt senyved; az ablakok faragott kőkeretei pedig a vakolt falazat színével borítva. A templomba lépőt az első, az egyház belsejének egészét átfogó, tehát esztétikailag döntő benyomás lehetőségétől megfosztja a bejárati szakaszt elzáró, különben szélfogóul használt üvegfal. Tovább haladva sem képes könnyen megfelelő, vagy legalább is kedvező összbenyomás megszerzésére, mert a hajó két színes ablaka s kivált a bejárat, illetőleg a zenekarzat felett nyíló hatalmas ablak, itt a legfontosabb fényforrás... homályosra mázolva félhomályba meríti az egyháznak derekát. A részletek szemléleténél kiderült, hogy a szentélyoratóriumok öblös mélyét éktelen, szintén szélfogó üvegfalak választják el erkélyeik mellvédjétől és a hivők használatára szánt intimebb jellegű oratóriumok használhatatlan lomtárakul szolgálnak. A loretói kápolna eredeti berendezésétől és rendeltetésétől megfosztva sivár benyomást keltő. A főoltár elhanyagolt szoborcsoportjának letöredezett kézfejei torzkiegészítéssel éktelenek; e szoborcsoport szerkezetbeli centrumát alkotó szimbolikus

frigyládának hűlt helye; a meghamisított magasságú tabernákulum becsempészett oromzata megbontja a theatrum sacrum szoborcsoport művészi egységét; és a főoltár architekturájának két erőteljes, símatörzsű oszlopára villanykörtékkel felszerelt bádogfolyondár fonódik, szervetlenül és stílustalanul. A sötétségre kárhoztatott xavéri Szent Ferenc-mellékoltárnak nyom nélkül elveszett nepomuki Szent János és borromei Szent Károly aranyozott faszobrai az oltár arányainak alig megfelelő padovai Szent Antal és Szent József gyárilag készített és festett gipszszobraival, a Szent Kereszt mellékoltárnak szintén ki nem nyomozható bánkódó Szűz Mária és a szeretett tanítvány, Szent János aranyozott faszobrai pedig az oltár arányait és tartalmi egységét megbontó Jézus szíve s Mária szíve gyárilag készített és festett gipszszobraival pótolva. Az eredetileg a Szent Kereszt-mellékoltárt övező és Wagenschön Ferenc festette Ádámot és Évát ábrázoló olajfestményeknek szintén hűlt helyük. A többi függőkép részint kontárul javítva, részint rozzant állapotban áhítja a konzerválást és a restaurálást. A padok közé helyezett világító testek oszlopai, amilyen helytelenül felállítva, olyan stílustalanul is vannak megalkotva."

Mintha egy régiségkereskedő fosztotta volna ki a szép templomot, melyet aztán a századvég olcsó ízléstelenségével díszítettek fel és alakítottak át! Schoen Arnold kritikája egyúttal kritikája annak az általános ízléstelenségnek, mely a mult század templomberendezőinek úgy látszik generációbeli privilegiuma volt. Pedig azt hisszük, hogy az iparművész kézimunkaköltsége igen csekély pluszt jelent az építkezési büdzsében. Ma, amikor a művészi iskolázottság oly általánossá kezd válni, szabad-e ízléstelenségi kiállítással elriasztani a kényesebb ízlésűeket? E tekintetben igazat adok Huysmansnak, aki a XIX. században a templomokat elöntő ízléstelenségben a Sátán munkáját véli felfedezni. Az Anna-templom gondozói bizonyára meg fogják találni az anyagi válság elmúltával annak a módját, hogyan állítsák helyre a templom monografusának útmutatásai szerint a régi művészi esség et.

Schoen Arnold könyvének különösen érdekes fejezete az, melyben a Jézus-társaság budai szereplését vázolja. A vár visszavétele után a jezsuiták nyomban megjelentek a városban. A vizivárosi kapun belül egy kis kápolnát hevenyésztek, ők maguk a romok között épen maradt nyirkos kis szobában húzódtak meg. De mihamar övék lett a vizivárosi plébánia és az akkor Szent István királyról nevezett, a mai Nagyboldogasszony-templom (Mátyás-templom) északi és déli környéke, főleg Kollonics és a királyné jóvoltából. Az ő feladatuk volt a várostrom és a délvidéki török harcokban megsebesült és különböző nyavalyákban sinylődő katonák lelki gondozása, övék a pestisesek és hagymázosok, az árván csatangoló gyermekek, a kóbor szökevények; a rabságban sinylődőket ők váltották ki, ők harcoltak a felburjánzott igézés, kuruzslás, bujaság, vadházasság, törökösség ellen, térítették a rácokat és zsidókat és erősítették ékesszólásukkal az igazhitűeket. Nem lehet eléggé méltányolni azt a nagy munkát, melyet ezek a lelkes misszionáriusok végeztek a különböző fajú, erkölcsű lakosság szellemi egységesítéséért és erkölcsi kiépítéséért.

Itt működött Faludi Ferenc, ki ez időben írta híres böjti énekét. Komor dallama: „Szűzek, ifjak sírjatok", ma is felhangzik a templomokban. Templomaikba a jezsuiták a művészi éneket és zenét is bevezetik. Ceremóniáikban erősen kihasználják a népnevelő drámai effektusokat, szent tartalmú képeket és szent szobrokat hordoznak

körül processzióikban, sőt behozzák a templomba szcenáriumaikat is. Alkalmi színpadokat állítanak fel, ahol a szobrászat és festészet segítségével talmi architekturában valamely szent történetet ábrázolnak. Sokáig divatban volt a Szent Anna-templomból kiinduló nagypénteki körmenet, melyet Paolo Seguri jezsuita atya vezetett be. Az iskolai ifjúság mögött haladtak a fekete csuhás flagellánsok, majd Krisztus szoborteteme, melyet kétoldalt fáklyás polgárok és a kínszenvedés eszközeit vivő angyalifjak öveztek, majd újra a flagellánsok és a hívek serege. A templomba visszatérve Krisztust sírba tették. Délután a Felsővásártéren alkalmi színpadon eljátszották Krisztus kínszenvedését. A krónikás szerint a Krisztust játszónak sokat kellett szenvednie a pribékeket megszemélyesítő hidegkuti parasztlegényektől. A gyászkörmenetet azonban később, 1782-ben, az érseki helynök megszüntette, mert a flagellánsok, kik másokat is beszennyeztek vérükkel, irtózatot keltettek. Milyen kár, hogy a flagellantizmus túlzásaival együtt maga a passio-játék is feledésbe merült: Buda hatalmas staffázst nyujthatott ennek a drámai látványosságnak s ma talán Oberammergauval vetekedhetnék.

Műtörténeti szempontból érdekes, hogy milyen intenzíven tanították a jezsuiták az esztétikát és műtörténetet már budai akadémiájukon előkelő magyar növendékeiknek. Tanáraik között volt a híres Szerdahelyi György Alajos, kinek esztétikája már előnyösen ismert a magyar esztétika történetében és akinek polgári ünnepekre tervezett rajzait Schoen Arnold most megtalálta. Nem utolsósorban érdekes, hogy ebben a jezsuita barokk-kultúrában a magyar történelem is mily fontos szerepet játszott, ami nyilt cáfolata azoknak, kik a XVIII. századot a nemzetietlenség vádjával illetik. Majdnem minden magyar barokk-templomban s így az Anna-templomban is megtaláljuk a magyar szentek: Szent István, Szent Imre, Szent László kultuszát és akadémiai latin színdarabjaikban a páterek Buda visszafoglalását, a törökverő Batthyány Ádám és Nádasdy Tamás hőstetteit, Hunyadi János harcait, Kálmán és Álmos torzsalkodását, Salamon és László viszályát, Salamon búcsúját, Mátyás királlyá választását és budai bevonulását, Nádasdy Tamás hőstetteit, sőt Attila és Buda viszályát dramatizálták s így készítették elő az irodalomtörténet részéről még kellően nem méltatva a magyar nyelvű romantikus irodalom és dráma történetszemléletét. Az ókori építőművészet tanára, Molnár János atya, ki Fischer von Erlach Entwurfját is használta, megírja első magyarnyelvű művészettörténeti kísérletét. Róla pedig nemrégiben mutatta ki Farkas Gyula, milyen fontossága van a magyar romantikus, sőt sovén lelkű irodalom megindításában.

Igy tehát a sokak által lebecsült olasz-osztrák eredetű magyar barokk termékeny talajnak bizonyult a nemzeti élet kivirágzása szempontjából s alapvető történeti nevezetességét ma már tudományos szempontból tagadni lehetetlen. Schoen Arnold tanulmányait pedig, melyeket remélhetőleg újabbak fognak követni, a magyar barokkkutatás fontos eredményei gyanánt könyvelhetjük el.

ECKHARDT SÁNDOR

Martinelli Nepauer Mátyás

Magyar Szemle Pest-Budai barok.

1931 XI. k. 2. sz. 205-6. l